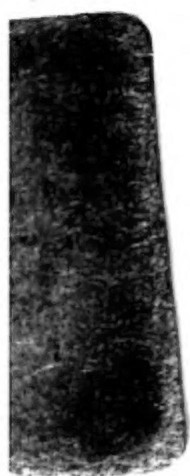

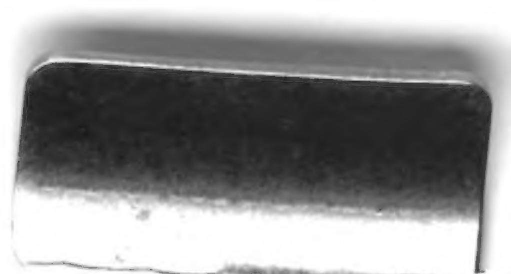

NICANDREA.

Nicander, of Colophon

NICANDREA

THERIACA ET ALEXIPHARMACA

RECENSUIT ET EMENDAVIT

FRAGMENTA COLLEGIT, COMMENTATIONES ADDIDIT

OTTO SCHNEIDER

ACCEDUNT

SCHOLIA IN THERIACA

EX RECENSIONE HENRICI KEIL

SCHOLIA IN ALEXIPHARMACA

EX RECOGNITIONE BUSSEMAKERI ET R. BENTLEI EMENDATIONES
PARTIM INEDITAE

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI
MDCCCLVI.
1856

UNIVERSITATI LITERARUM

GRYPHISVALDENSI

ALMAE BONARUM ARTIUM MATRI

D. XVII OCTOBR. A. MDCCCLVI

TERTIUM SAECULUM CONDITURAE

PERPETUAM FELICITATEM PRECATUS

SACRAVIT

OTTO SCHNEIDER

STRALSUNDENSIS.

Lectores, si qui forte erunt qui huc animum advertant, paucis vult prologus, ut quid praestare editor voluerit ne ignorent neve plus exspectent quam praestare potuerit. neque enim omnes quae ad Nicandrum pertinent quaestiones pertractandas sibi sumpsit, sed hoc egit, ut Nicandrum ad Arati exemplar se composuisse ac *μεταφράστην* fuisse probaret. Unde enatae illae de poetae huius aetate et patre patriaque et de fragmentis disputationes, quibus apparuit ne eos quidem, quorum hoc interfuerit, olim studiose eius carmina legisse (pag. 19 med., p. 70 seq., p. 163). indidem factum est ut quaesiverit, qui tandem scriptores Theriaca et Alexipharmaca Nicandri citent, unde medicos veteres fere despicatui habuisse haec poetae carmina patuit (p. 181). Ad haec quum accederent et Suidae narratio, Nicandrum *προγνωστικὰ* Hippocratis *μεταφράσαι*, et literatorum quorundam hominum fabellae quas in eandem partem interpretari licet (p. 124), satis editori videbatur causae esse, ut certe in Theriacis et Alexipharmacis quemnam convertisset Nicander disquireret (p. 181 seqq.). Verum his quaestionibus si qua alia commode interponi poterant quae ad Nicandrum spectant, hanc non detrectavit militiam, inprimis autem sedulo se attulisse dicit quae facere viderentur ad emendanda poetae verba, Theriacon praesertim et Alexipharmacon, ad quorum emendationem quum talia sibi ad manus fuisse glorietur (p. 212 seq.) subsidia, qualia editorum qui ante fuerunt nemini, novae recensionis provinciam sibi suscipiendam esse putavit. Sed eum locum, qui est de poetae dicendi genere, dolet quod inchoare tantummodo, non absolvere potuerit. nam quum in eo esset ut quae per aliquot annos in hunc usum collegerat li-

terisque consignaverat typothetae traderet, ecce famula incuriosa, quasi essent hac literarum luce plane indigna, tradidit camino. quod damnum urgente typotheta resarciri non iam potuit. — Iam nihil restat prologo nisi ut veniam petat erroribus operarum sat multis, quorum alii non morabuntur doctum lectorem, aliorum haec esto correctio, ut

p. 15 l. 16 scribatur anno 133 a. Chr. — p. 24 l. 27 addatur: cf. p. 205 n. 1. — p. 25 l. 30 add.: cf. p. 130 n. 1. — p. 27 n. 1 add.: idem affirmat Cobet. var. lect. p. 203. — p. 30 l. 29 scrib.: arbitramur. — p. 31 l. 6 add.: cf. ad fr. 113. — p. 37, l. 4 add.: sed cf. Keil. ad schol. Ther. 460. — p. 38 l. 27 add.: nunc unice probo quam God. Bernhardy mecum communicavit coniecturam ἐνζώει. — p. 41 l. 35 scrib. XXX,85. — p. 62 l. 31 ὁπλῇ. — p. 69 l. 37 Ἀδώνιδος. — p. 87 l. 37 ἀνὰ. — p. 93 in text. v. 58 ναιομένοισι. — p. 104 l. 29 add.: rem conficit Plin. nat. hist. 27,44. — p. 116 l. 5 scrib. πίνης (coll. ad Alex. 394). — p. 119 l. 16 scrib. κατάπυρσος. — p. 133 l. 34 Euxantium. — p. 159 l. 21 add.: Plin. nat. hist. 20, 236. — p. 160 l. 37 deleatur in Ther. 822 οἶδ' ὅσα. — p. 164 l. 13 scrib. Virgilius (cf. Unger. de Valg. Ruf. p. 199 seqq.). — p. 166 l. 32 cenchridis. — p. 176 l. 23 loquentem. — p. 192 l. 27 αἰγιαλῇι. — p. 201 l. 3 add.: sed cf. Keil. ad schol. Ther. 256. — p. 211 l. 27 scrib. ἴσον. — p. 224 in text. v. 92 scrib. ἁβροτόνοιο. — p. 242 in text. v. 387 ὁλκὸς. — p. 250 in text. v. 536 λοβὸς. — p. 250 in comm. l. 21 Scaliger et habet scholiasta. — p. 254 in text. v. 617 σαμψύχου (sic codd. omn.). — p. 255 in comm. l. 16 κλάζος BP, κλέζος Ald. — p. 257 in comm. l. 8 φαλακραίοισιν ἐπακτὴρ. — p. 272 in comm. l. 6 admittere licitum. — p. 278 in text. v. 49 βάμμασι (sic certe libri omn.). — p. 285 in comm. l. 13 scrib. 186, 188, 187. — p. 292 in comm. l. 10 firmet. — p. 297 in comm. l. ult. γναθ. ὑπαὶ. — p. 299 in comm. l. 2. ἄνευ ΠG. — p. 308 in comm. l. 18 τέλεσκεν Π. — p. 313 add.: αἷμα 344. — p. 315 add. ἀπεμύξατο A. 482.

I.

Notus satis Marci Tullii locus est quo de Arato et Nicandro poetis iudicium fecit, *de Oratore* I, 16: „— constat inter doctos hominem ignarum astrologiae ornatissimis atque optimis versibus Aratum de coelo stellisque dixisse, — de rebus rusticis hominem ab agro remotissimum Nicandrum Colophonium poetica quadam facultate, non rustica, scripsisse praeclare." — Quod iudicium quum pervulgatum olim fuisse ex ipsius appareat Ciceronis verbis, mirum est hodie fere delitescere necdum suam exercuisse vim quam in quaestiones de Nicandri aetate poesisque proprietate habet aliquo cum fructu instituendas. Ac primum quidem de Nicandri aetate qua vixerit videamus, non quo plane nova prolaturum me putem, sed ut aliorum quae mihi verissima videntur placita contra vanas recentissimorum hominum ariolationes defendam novisque rationibus confirmem. Constat autem huius quaestionis fundamenta partim ex narratione incerti auctoris *περὶ γένους Νικάνδρου*, quam novissime Westermannus in *Βιογράφοις* p. 61 seq. edidit, nos scholiis Nicandreis praefigendam curabimus, partim ex eorum narrationibus esse petenda, qui de vita Arati scripserunt (T. I p. 3 et T. II p. 429 seqq. Buhl. sive p. 52 seqq. Westerm.). nam quod Suidam et Eudociam Viol. p. 308 inter locupletes testes non refero, causa haec est, quod ex *γένους Νικάνδρου* scriptoris auctoritate pendent toti. Is autem de aetate Nicandri haec scripsit: — *χρόνῳ δ' ἐγένετο κατ' Ἄτταλον τὸν τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου, ὃς κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων, ᾧ προσφωνεῖ που λέγων οὕτως·*

Τευθρανίδης, ὃς κλῆρον ἀεὶ πατρώιον ἴσχεις,
κέκλυθι μηδ' ἄμνηστον ἀπ' οὔατος ὕμνον ἐρύξῃς,
Ἄτταλ', ἐπεὶ σέο ῥίζαν ἐπέκλυον Ἡρακλῆος,
εἰσέτι Λυσιδίκης τε περίφρονος, ἣν Πελοπηὶς
Ἱπποδάμεια φύτευσεν, ὅτ' Ἄπιδος ἥρατο τιμήν.

Horum priora disceptabimus, ubi primum ipsius Nicandri versus emendaverimus. neque enim sufficiunt quae ad corrigenda poetae verba protulerunt primum I. G. Schneiderus, in praef. Theriac. p. XII *Λυσιδίκης* restituens pro *Λυσιακῆς* ex Plutarch. vit. Thes. 7 et schol. Pindar. Olymp. VII, 49 (parum enim probant et ipsi a Schneidero citati Pausan. VIII, 14, 2 et Apollodor. II, 4, 4) qui Lysidicen Pelopis filiam et Alcmenes matrem i. e. Herculis aviam fuisse dicunt (1) —, tum Meinekius, qui in Analect. Alex. p. 46 iure tutatus est codicis Goettingensis scripturam *Ἱπποδάμη ἐφύτευσεν*, docte de illo metaschematismo disputans, cuius exemplis addo *Ἰφιμέδην* appellatam a Parthenio narr. amat. 19 et Hygin. fab. 28, *Ἰφιμέδειαν* ab Homero, Pindaro, Apollodoro, Hesychio, — postremo Ricardus Volkmann in dissertationis de Nicandri Colophonii vita et scriptis Halis 1852 editae p. 21 non sine causa e codd. vestigiis post I. G. Schneiderum commendans *ὣ κλῆρον — ἴσχων*, — haec igitur non sufficiunt neque ab omni parte in integrum poetae verba restituunt. Nam *εἰσέτι* non potest cum genetivo construi, qui casus indicio est Nicandrum non *εἰσέτι* scripsisse, sed *Ἡρακλῆος ἐ ξ έ τ ι Λυσιδίκης τε.* Ab Hercule igitur et Lysidice reges Pergamenos ducere originem quum poeta audivisset, ob hunc ipsum natalium splendorem regiam Attalorum familiam celebraturum se indicavit hymno aliquo, quem cum Theocriti Encomio Ptolemaei quandam habuisse similitudinem probabile est. ergo non primus hos illis natales Nicander assignavit, quod statuit Wegener. de aula Attalic. p. 172, sed usus est quam pridem ipsi sine dubio reges Pergameni famam sparserant hac quoque in re Ptolemaeis aemulantes quos et ipsos non a Dionyso solum (cf. Theophil. in Autolyc. II, 7 et Monument. Adulitan. p. 79 Chish., p. 162 Buttm.), sed ab eodem etiam Hercule originem suam repetiisse constat. cf. Theocrit. XVII, 20 seqq. et Monument. Adulitan. l. l. Ad splendorem autem illum imprimis pertinet, quod Attalorum maiores olim Peloponnesi imperium tenebant. hoc ipse indicat poeta fragmento extremo, *ἣν Πελοπηὶς Ἱπποδάμη ἐφύτευσεν, ὅτ' Ἀπίδος ἤρατο τιμήν*, ubi *Πελοπηὶς Ἱπποδάμη* Pelopis u x o r e m Hippodamiam significat, quem-

1) Nicandri, non nostri, opinor, sed alius cuiusdam uxorem Lysidicen habemus in Anthol. Palat. VII, 474.

admodum Euadnen Capanei uxorem *Εὐάδνην Καπανηίδα* Maximus *περὶ καταρχῶν* 91 vocat, Arethusa Ovidio Metam. V, 487 Alpheias, Eos eidem Fast. IV, 943 Tithonia audit, *τιμὴ* autem *Ἀπίδος* — sic enim scribendum. nam *Ἀπὶς* Peloponnesus est, sed *Ἆπις* Phoronei filius. cf. Meinek. ad Theocrit. XXV, 183 — aperte significat *Peloponnesi imperium* (cf. Apollod. II, 1, 10 Westerm.), ut mirum sit quod Volkmannus scripsit l. l. p. 21: „de Hippodame Lysidicae matre, quae rem cum Apide habuerit, apud alios rerum mythicarum scriptores nihil inveni.“ certissimum enim est ad *ἤρατο* subintelligendum esse *Πέλοψ*, sive hoc ex *Πελοπηὶς* eliciendum nomen, cuius syntaxis anomalae aliquot etiam in nostro poeta extant exempla, Ther. 540 (*οἴνης* scil. *κοτύλην*), Alex. 219 (*οἱ δὲ* i. e. *λαοί*), sive ipse poeta in sequenti versu posuerat hac vel simili ratione usus: *ὅτ' Ἀπίδος ἤρατο τιμὴν Τανταλίδης, ἵπποισιν ὃς ἔξοχα καίνυτο πάντας*, sive in antecedenti scripserat *Πελοπῆι Ἱπποδάμῃ ἐφύτευσεν* paulo inhabilius versui hexametro nomen traducens in eorum nominum analogiam, quorum exitus est *εύς*, quod tum in aliis nominum generibus cum antiquioribus poetis Nicander fecit (cf. Lobeck. ad Aiac. p. 294 seq. et Element. pathol. I. p. 423), tum factum saepius est in eodem vel consimili genere, maxime in fine versus. nam ab *Αἰθίοψ* Homerus duxit *Αἰθιοπῆας* Il. I, 423, in quo secuti eum sunt posteriores epici, Theocrit. XVII, 87, Callimach. in Del. 208, Apollon. Rhod. III, 1192, Dionys. Perieg. 559, auctor Cyneget. III, 251 et IV, 147, Quintus Smyrn. II, 216 et 642, Nonnus Dionys. XVII, 395, XXVI, 228, alii, etsi nemo *Αἰθιοπεὺς* dicere ausus est. porro a *φύλαξ* et *σκύλαξ* Cynegeticorum auctor (cf. Lehrs. praef. Oppian. p. VII) formavit *φυλακῆες*, *σκυλακῆος*, *σκυλακήων*, a *μέροψ* Eudocia ap. Bandin. Bibl. Med. I p. 130, 165 et alibi *μεροπήων*, *μεροπῆος*, ut non iam opus sit *Πελοπηιάδας* in auxilium vocare, qua forma usi sunt Pindar. Nem. VIII, 12 et Theocrit. Adoniaz. 142.

Encomio alicui, qui de Attalorum fuit clara prosapia, haec a poeta intexta fuisse coniecimus, quam quidem coniecturam paulo meliorem putamus eis esse, quas Wegenerus de aul. Attal. p. 270 et Volkm. l. l. p. 21 commendabant, quorum ille ad libros *Γεωργικῶν* fragmentum rettulisse videtur secutus opinor Sprengelium in histor. art. medic. I p. 594 edit. IV frustra ad

Eudoc. Violar. p. 308 provocantem, ubi nihil eius modi legitur, hic e prooemio libri *περὶ ποιητῶν* sumptum putabat, uterque aut nulla aut perversa nixus argumentandi ratione. Cui autem Nicander carmen inscripserit — nam hoc significat *προσφωνεῖν τινι*. cf. Galen. Tom. XIV. p. 232 Kühn. Suid. s. *Ἑρμόλαος* et Steph. Thes. Parisin. Tom. VI p. 2037 —, ita affirmat aliis sine dubio in eam rem usus integri carminis locis sive ipse auctor *περὶ γένους Νικάνδρου* sive is, ex quo ille hausit, ut nefas ducam vel transversum unguem ab eius discedere sententia, poetam allocutum fuisse *Ἄτταλον τὸν τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου*, praesertim quum idem iisdem ferme verbis affirment Suidas et Eudocia. At maiora etiam molitus est Wegenerus l. l. p. 169, qui tam indoctum rudemque appellavit vitae scriptorem, cui nulla sit fides habenda, nimis ille cupide in iudicii sui societatem pertrahens I. G. Schneiderum, qui praef. Theriac. p. XII seq. nihil nisi scriptoris ipsius aut interpolatoris errorem notaverat. Et est sane errori simillimum quod vitae auctor, Attalum appellans *τὸν τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου, ὃς κ α τ ε λ ύ θ η ὑ π ὸ Ῥ ω μ α ί ω ν*, a Romanis *sublatum* hunc regem dicit quem pueri norunt non a Romanis imperio expulsum esse, sed populum Romanum reliquisse regni bonorumque suorum omnium heredem. Verum tamen etiam aliter de hoc loco statui posse video. Per se enim verisimile est mortuo Attalo non omnes Pergamenos a Romanis stetisse, sed multos esse Aristonici causam secutos, qui quoniam eodem quo Attalus patre natus erat, iure et sibi et aliis regnum affectare videbatur. Iam si quis cum animo reputaverit, partium studio correpti homines quantum a veritate deflectere soleant, non videbitur sane ad fidem difficile esse, si statuero rumorem tunc Pergami manavisse de Attali morte violenta malisque Romanorum artibus quibus regno privaverint — praesertim quum famam fuisse constet Romanos simulato impio testamento Attali heredes factos esse. cf. Sallust. fragm. p. 317 Kritz. — eiusque opinionis consortem fuisse eum, qui primus scripsit quod in vita Nicandri legimus, Attalum *ὑπὸ Ῥωμαίων καταλυθῆναι*. Quamquam ego eo potius inclino, ut leviter corruptum locum putem atque in hunc modum emendandum: *Ἄτταλον — ἄρξαντα Περγάμου. ὃ κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων*, ut *τὸ Πέργαμον* auctor *καταλυθῆναι* dixerit genere loquendi usus simili ei, quo Isocrates

Areopagit. § 58, Demosthenes *περὶ συντάξ.* p. 153, 12 Bekk. alii dicunt *καταλύεσθαι τὸν δῆμον* i. e. *τὴν δημοκρατίαν.* nam imperium quidem Pergamenum mortuo Attalorum ultimo a Romanis sublatum est. Illud certe parum me movet, quod traditae scripturae patrocinantur Suidas et Eudocia (*ὃν Ῥωμαῖοι κατέλυσαν,* — *ὃς κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων*). quos ubi corrupta deceptos fuisse scriptura dixero, non mirabuntur qui meminerint ipsos saepe veteres scriptores de exemplaribus depravatis conquestos esse. cf. Plin. nat. hist. VI § 170, Stephan. Byzant. p. 26, 19, p. 199, 8, Lehrs. de Aristarch. p. 370 seq.

Verum sive hoc recte coniecimus sive cum I. G. Schneidero l. l. et Bernhardyo ad Suid. p. 982 generis Nicandrei auctor erroris insimulandus est, nihil tamen inde patet contra reliquae fidem narrationis, Nicandrum Attalorum *ultimo* carmen inscripsisse, iure colligi posse, nisi si forte alia accedant quae huius quoque rei fidem infringant. Atque eius modi aliquid possit sibi quispiam in Suidae narratione invenisse videri, quem tametsi supra dixi a scriptore generis Nicandrei pendere, tamen fatendum est paulo liberius anonymi scriptoris verba reddidisse quam fecit Eudocia. Haec enim nihil fere de anonymi verbis immutans scripsit: *χρόνῳ δὲ ἐγένετο κατὰ τὸν Ἄτταλον τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου, ὃς κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων.* contra Suidas haec habet: — *γεγονὼς κατὰ τὸν νέον Ἄτταλον ἤγουν τὸν τελευταῖον, τὸν Γαλατονίκην, ὃν Ῥωμαῖοι κατέλυσαν,* satis ille quoque ultimis verbis indicans, unde sua hauserit. Verum hic Suidae in parte narrationis cum anonymo consensus fidem facit etiam in reliquis eum ab anonymo non recessisse. quodsi Attalum Galatonicen immiscet, id non hanc habebit vim, ut Suidam putemus anonymi narratione — Nicandrum sub Attalo tertio vixisse — spreta affirmare voluisse sub Attalo primo sive Galatonice poetam nostrum aetatem egisse, sed ut Suidae verba leniter corrigamus in hanc speciem: — *κατὰ τὸν νέον Ἄτταλον* (*ἤγουν τὸν τελευταῖον,* o ὐ *τὸν Γαλατονίκην*), *ὃν Ῥωμαῖοι κατέλυσαν.* Cuius emendationis necessitas ita est ante oculos posita, ut satis mirari doctos Suidae editores nequeam qui Suidam errasse nec scivisse quod omnes norunt, Attalum Galatonicen diversum fuisse ab Attalo ultimo, statuere maluerint quam librariorum agnoscere errorem et emendandi facere periculum. Omnium autem maxime mirum est et

fidem excedit quod de Suidae loco Volkmannus scripsit p. 2 a Wegenero l. l. p. 171 n. 2 in errorem induci se passus, sed errorem errore cumulans, Suidam diversas de Nicandri aetate sententias quae ipsi innotuerint in unum conflavisse eiusque verba ita saltem legenda videri: *κατὰ τὸν νέον* (*πρῶτον*? ita ipse Volkmannus quaerit) *Ἄτταλον τὸν Γαλατονίκην ἤγουν τὸν τελευταῖον κ. τ. λ.*, quae refellere nihil iam attinet. — Neque errore captus Suidas dici potest quum *νέον* Attalorum nominaverit eum, qui huius nominis fuit tertius, ut videri possit *ὁ νεώτατος* appellandus fuisse, quemadmodum ab ipso statim Suida verbum verbo exprimente dicitur *ὁ τελευταῖος*, unde simul patet *νέον* non esse de viro iuvene intelligendum. At recte potuit Attalorum ultimus nuncupari *ὁ νέος*. Nam quum pater eius Eumenes, qui Attali primi sive Galatonicae filius fuit, e vita excessurus filium videret admodum infantem esse, eius voluit tutorem esse fratrem suum qui et ipse Attalus vocabatur. quod enim Eumenem eum appellat Iustin. XXXVI, 4, qui, „rex Attalus", inquit, „florentissimum ab Eumene patruo accepit regnum", — mihi quidem dubium non est quin librarii potius quam Iustinus vel Trogus Pompeius culpandi sint et corrigi oporteat: „ab Eumene *patr*[*e et Attalo patr*]*uo*." Verum quum tutor iste per unum et viginti annos (cf. Strabon. XIII p. 624 C.) regnum administraret nec nisi moriens Eumenis filio locum traderet, factum est ut et ipse saepe et olim appellatus sit et nunc appelletur rex Attalus secundus, etsi hoc nomen uni convenit Eumenis *filio* sive Attalo Philometori. Quem qui omisso Eumenis *fratre* sive Attalo Philadelpho Attalorum esse secundum putabant, recte potuerunt etiam *τὸν νέον Ἄτταλον* nominare, ut dicitur *ὁ νέος Θεοδόσιος* pro Theodosio iuniore, praesertim si eius epitheti haec causa fuit, ut Attalus Philometor videretur avi sui i. e. Attali eius, qui Galatas vicerat primusque Pergami rex factus plurimum ad imperii florem contulerat, ut huius Attali vera ille et germana effigies videretur. nam in hunc significatum a Graecis *νέος*, *ἄλλος*, *δεύτερος*, *ἄλλος δεύτερος*, *ὁπλότερος* heroum et deorum adeo nominibus addi solita fuisse praeter vv. dd. in Thesaur. Parisin. Tom. V. p. 1438 citatos docet Naeke ad Catonis Diras p. 87. — Sed ne quid omittam quod ad elevandam anonymi fidem afferri possit, addam hoc, etsi a Wegenero et Volkmanno non memini

allatum. Nam qui de Attali tertii imperio narrationem Iustini l. l. legerit hanc: „rex Attalus florentissimum — acceptum regnum caedibus amicorum et cognatorum suppliciis foedabat, nunc matrem anum, nunc Beronicen sponsam maleficiis eorum necatas confingens. post hanc scelestam violentiae rabiem squalidam vestem sumit, barbam capillumque in modum reorum summittit. non in publicum prodire, non populo se ostendere, non domi laetiora convivia inire aut aliquod signum sani hominis habere, prorsus ut poenas pendere manibus interfectorum videretur. omissa deinde regni administratione hortos fodiebat, gramina seminabat et noxia innoxiis permiscebat eaque omnia veneni succo infecta velut peculiare munus amicis mittebat. ab hoc studio aerariae artis fabricae se tradit cerisque fingendis et aere fundendo procudendoque oblectabatur. matri deinde sepulcrum facere instituit, cui operi intentus morbum ex solis fervore contraxit et septima die decessit", — haec igitur qui legerit, subdubitabit fortasse num eiusmodi fuerit regis Attali tertii indoles, quae allicere poetas potuerit ut sua ipsi carmina inscriberent. Sed etiamsi vicerit haec sententia, non tamen causam me perdidisse putabo. nam ne sic quidem Attali primi temporibus cum Wegenero asserere Nicandrum cogimur. nihil enim impedit quominus ita statuamus, Nicandrum Attalo Philometori carmen dedicasse vivo etiamtum eius patruo Attalo Philadelpho. nam quum patruus non rex haberetur, sed tutor, recte Nicander Philometorem potuit dicere *κλῆρον ἀεὶ πατρώιον ἴσχειν* vel ante annum 138 a. Chr. n. quo anno Philometor mortuo Philadelpho imperium suscepit, et ipsius hymni Nicandrei argumentum, quale e fragmento supra tractato elucet, non alienum putaverim ab iunioris auditoris persona. Quin immo maxime iuvenem alloquutus esse Philometorem Nicander videbitur. nam quo diutius Philadelphus regnaverat, eo minus patet aptum futurum fuisse quod de Attalo Philometore Nicander dixit: *ὅς κλῆρον ἀεὶ πατρώιον ἴσχεις*, quibus verbis verendum erat ne Philadelphum offenderet eo tempore, quo non iam pro tutore se, sed pro rege gerebat. etenim hoc fecisse eum, quem vel vivo fratre imperii cupidissimum fuisse constat, inde colligo, quod ad mortem usque per unum et viginti annos imperium tenuit. Ergo si concedendum fuerit Nicandrum non ante annum 138 carmen illud scripsisse scriptum-

que Philometori tradidisse, statui licebit poetam suum istud carmen Philometori inscripsisse anno fere 148, quum Philadelphus decem iam annos regnasset, regius autem puer fere sedecim esset annorum. nam qui patre e vita discedente anno a Chr. n. 159 *νέος τελέως* fuit ad regnum capessendum (cf. Strab. XIII p. 624 C.), anno 148 sextum decimum fere aetatis annum agebat. — Sed nondum tamen persuasum habeo Nicandrum carmen suum inscribere non potuisse Philometori *post susceptum regnum*. namque alios etiam reges item a comitate alienos aliorumque consuetudinem perosos invenisse tamen legimus qui sua illis carmina traderent, et ipse Philometor rex litteris operam navabat. praeter alia enim de antidotis et de agricultura libros composuit (cf. Wegener. l. l. p. 43 et 272 seqq.), quorum argumentum quum ad ea pertineat studia, quibus Iustinus Attalum Philometorem rerum potitum tradidisse se affirmat, probabile est eos libros scriptos fuisse intra annos 138—133 a. Chr. n. nam per hos annos Philometor regnabat. Quae quum ita sint, quidni eodem tempore Nicander carmen suum Attalo Philometori inscripserit?

Iam satis mihi videor pro anonymi scriptoris fide propugnasse, cuius testimonio posthac constabit Nicandrum Attalo tertio sive Philometori hymnum aliquem dedicavisse. nunc videndum quae tam valida fuerint argumenta, ut Wegenerum et Volkmannum transversos egerint eoque impulerint, ut posthabita indubitabili anonymi narratione dixerint sub Attalo primo, qui ab anno 241 usque ad annum 197 a. Chr. n. regnabat, Nicandrum vixisse i. e. toto fere seculo ante id tempus, quod anonymus auctor indicat. Videlicet prae scriptore anonymo, qui tamen iudicii sui causas apposuit allato ipsius Nicandri testimonio, fidem malebant adiungere non clari cuidam nominis scriptori, sed auctoribus et ipsis anonymis, quos prava fuisse coniectura ductos inter veteres constabat. Nam auctor vitae Arati quartus Westermanni p. 60, 17 seq. *θρυλλούμενόν*[1]) *ἐστιν*, inquit, *ὑπό τινων ὡς ἦν* (*ὁ Ἄρατος*) *κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Νικάνδρῳ τῷ Κολοφωνίῳ τῷ τὰ Θηριακὰ γράψαντι.*

1) Praecedit: *ἦν δ' ὁ Ἀντίγονος* (apud quem Aratus vivebat) *υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ ρκε' ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐβασίλευσεν, ὥςτε καὶ θρυλλούμενόν ἐστιν κ. τ. λ.*, in quibus *ὥςτε* locum non tuebitur nisi pro *ὥςτε καὶ* scripseris *ὥςτε κακῶς*.

λέγονταί τε (corrige *λέγονται δὲ*) *προτεῖναι ἀλλήλοις ὁ μὲν Ἀράτῳ σκέψασθαι τὰ Φαινόμενα, ὁ δὲ Νικάνδρῳ τὰ Θηριακά.* Paulo aliter scribit secundus vitae Arateae auctor, p. 56, 12: *ἐνίοις δὲ ἀρέσκει Ἄρατον ἰατρὸν γεγονέναι τῇ ἐπιστήμῃ, ὅλον τε* (*φίλον δὲ* recte corrigit Schneiderus ad Theriac. p. 6.) *γεγονότα γνήσιον Νικάνδρῳ τῷ μαθηματικῷ γράψαι τὰ Θηριακὰ καὶ δοῦναι Νικάνδρῳ, λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα καὶ ἴδια γράψαι* (corrigendum videtur cum Westermanno *ἐπιγράψαι*), qui quum Nicandrum non Colophonium, sed mathematicum dicat, hoc addito nomine et eos, qui illam famam secuti sunt, et eos, qui aliter statuerunt, conciliare inter se voluisse videtur, certe ex eorum numero testium (si quidem testes appellandi sunt) videtur recedere velle, qui Aratum et Nicandrum Colophonium tempore aequales fuisse dictitabant. Quos data opera refellunt quartus et primus vitae Arateae auctor, alter hoc addens p. 60, 20 seq.: *τοῦτο δὲ καταφανῶς ἐστι ψεῦδος. ὁ γὰρ Νίκανδρος δώδεκα ὅλαις ὀλυμπιάσι νεώτερος φαίνεται*, alter ita scribens, p. 54, 70: *ἀγνοοῦσιν ὡς οὐ συνήκμασε τῷ Ἀράτῳ Νίκανδρος, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ πολὺ νεώτερος. Ἀντίγονος γάρ, ᾧ συνεγένετο Ἄρατος, κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον γέγονε Πτολεμαῖον, Νίκανδρος δὲ κατὰ τὸν πέμπτον.* atque primus auctor tacite illorum opinionem certe ex parte refellit etiam eis, quae habet p. 53, 47: *προετράπη* (Aratus) *ὑπ' αὐτοῦ* (*Ἀντιγόνου*) *τὰ Φαινόμενα γράψαι, τοῦ βασιλέως Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον Κατόπτρου δόντος αὐτῷ καὶ ἀξιώσαντος τὰ ἐν αὐτῷ καταλογάδην λεχθέντα περὶ τῶν φαινομένων μέτρῳ εἶναι* (sic vulgo legitur. Westerm. corrigit *ἐντεῖναι.* fortasse scribendum mutatione lenissima: *μέτρῳ εἶναι*) *καὶ ἅμ' εἰπόντος ὡς εὐδοξότερον ποιεῖς* (legend. *ποιῇς*. Westerm. cum Scaligero *ποιήσεις*) *τὸν Εὔδοξον ἐντείνας τὰ παρ' αὐτῷ κείμενα μέτρῳ.* hoc enim si verum est — et apparet ita comparatum esse, ut fingi vix potuerit, praesertim quum additum sit: *μέμνηται δὲ τοῦ Κατόπτρου Εὐδόξου καὶ Ἀντιγόνου — καὶ ὡς ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράψαι, ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπιστολαῖς Ἄρατος* [1]) —, hoc igitur si verum est, non potest simul illud verum esse, Aratum et Nicandrum proposuisse alterum alteri carminum

---

1) Quamquam fuit qui de Arati epistolis dubitaret. cf. ibidem p. 55, 102 seq. coll. Bentl. de Phalarid. epistol. p. 80.

argumenta vel suum inscripsisse nomen Aratum ei quod Nicander, Nicandrum ei quod Aratus fecerat carmini. Quamquam etiam tertiam habemus huius narrationis formam, qua quae primae et secundae propria sunt ita inter se conciliare studuit nescio quis, ut in eam admitti nequeat illud impugnandi genus, quo cummaxime usi sumus. nam apud primum vitae Arateae auctorem haec legimus p. 54, 66: *λέγουσιν, ὡς ἄρα ὁ Ἀντίγονος Ἀράτῳ μὲν ὄντι ἰατρῷ ἐπέταξε τὰ Φαινόμενα γράψαι, Νικάνδρῳ δὲ ἀστρολόγῳ ὑπάρχοντι τὰ Θηριακὰ καὶ τὰ Ἀλεξιφάρμακα*, — in quem sensum si quis ea quoque interpretari voluerit quae habet tertius vitae Arateae auctor, Nicandri nusquam memor, p. 58, 20: *Ἀντιγόνου κελεύσαντος ἔγραψε (ὁ Ἄρατος) τὰ Φαινόμενα*, nihil equidem refragabor, sed concessuros tamen mihi putaverim omnes, quoniam tres extant de eadem re narrationes diversae, ea propter ipsius rei fidem non mediocriter vacillare.

Quodsi probabiliter coniici possit quo modo ista fama orta sit, non iam erit qui fabulatoribus illis vel unum verbum credat. Atque invenisse mihi videor quibus famae illius origo commode explicari possit. Nimirum ob eandem causam, ob quam Cicero l. l. Aratum et Nicandrum composuit, etiam alii idem fecisse videntur, aliquanto tamen ulterius progressi quam res sinebat. Nam summam quidem rei si spectamus, et Cicero et fabulae istius auctores nihil aliud affirmant nisi hoc, Aratum et Nicandrum edidisse carmina quorum argumenta ab ipsorum arte quam profitebantur et vitae genere aliena fuerint. Quod quin iure dictum sit quis dubitare velit? Iam vero ab hoc tenui initio fabulatores isti eo sunt progressi, ut utrumque poetam non iam dicerent poesis genus excoluisse ab utroque alienum, sed alterum alterius artem sibi elegisse carmine celebrandam. Itaque pro Nicandri Georgicorum libris, de quibus Cicero dicit, substituerunt eiusdem poetae Theriaca — nam Aratum medicum fuisse constabat, non rusticum —, et in Nicandri medici locum suffecerunt Nicandrum mathematicum (p. 56, 13) vel astrologum (p. 54, 67), quoniam Phaenomenon et Diosemeion argumentum attingere videbatur non medicum, sed mathematicum vel astrologum. Hinc triplex mox orta narrationis forma, prima ea, qua ipsos sibi invicem Aratum Nicandro Theriaca, Nicandrum Arato Phaenomena carmine celebranda proposuisse narrabatur — quam

narrationis formam habet vitae Arateae auctor quartus p. 60, 19, —, altera ea, qua Antigonus rex Arato quod Nicandri, Nicandro quod Arati fuit argumentum proposuisse dicitur, uti narrat vitae Arateae auctor primus p. 54, 64, tertia denique ea, qua Aratum ipsum scripsisse Theriaca, Nicandrum Phaenomena, sed alterum alteri suum dedisse carmen alterius nomine edendum memoriae proditum est, quod fecit auctor vitae Arati secundus p. 56, 13. Hac igitur via ad fabulam istam perventum est, Aratum et Nicandrum Colophonium aequales fuisse. ista enim omnia narrari non poterant nisi hoc simul fictum erat. nam ne quis dicat — quo Ritschelium inclinare video, de biblioth. Alexandr. p. 86 not. — revera eodem quo Aratum tempore vixisse Nicandrum aliquem mathematicum vel astrologum a Colophonio diversum (ut statuisse videtur quartus vitae Arateae auctor p. 60, 18 sq.) nec culpandos esse quos impugnavimus auctores nisi quod scriptores hosce cognomines male inter se permutaverint, monendum est eos, qui Nicandrum dixerint astrologum vel mathematicum, eundem tamen dixisse Theriacon et Alexipharmacon auctorem, ut de Colophonio nostro Nicandro cogitare eos non desiisse appareat. nisi forte quis astrologum quoque Nicandrum Theriaca edidisse putet, de quibus tamen non magis quam de Nicandro quodam mathematico vel astrologo certi quicqum unquam inaudivimus.

Indicato igitur erroris fonte istis fabulatoribus desinemus vel aliquam fidem habere. Quod non fecit Wegenerus l. l., qui tametsi falso haud dubie traditum sit, Aratum et Nicandrum ab Antigono Gonata ita esse commutatos, ut quod alterius esset, id alterum conscribere rex iuberet, tamen eam narrationem docere dicit aequales Aratum et Nicandrum fuisse. ac poterat Wegenerus ad firmandam hanc sententiam uti etiam grammatico qui hypothesin in Theocrit. idyll. I scripsit, ubi p. XIII Ziegler. legimus: *ἰστέον, ὅτι ὁ Θεόκριτος ἐγένετο ἰσόχρονος τοῦ τε Ἀράτου καὶ τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ Νικάνδρου κ. τ. λ.*, cui similia fortasse olim dixerat auct. vit. Arat. quartus p. 60, 6 *συνήκμασε δὲ (ὁ Ἄρατος) Ἀλεξάνδρῳ τῷ Αἰτωλῷ καὶ Καλλιμάχῳ καὶ Μενάνδρῳ καὶ Φιλητᾷ*, siquidem ibi pro Menandro (nam comici quidem vix apta memoria. cf. Meinek. Analect. Alex. p. 215), Nicandri nomen restituendum est cum Ritschelio l. l. Verum

tamen qui ita de novo existunt fabulatoribus illis opitulaturi testes duo non iam timorem nobis incutiunt qui persuasissimum habeamus fabulae istius, in qua refellenda fortasse iam nimis diu haesimus, aliquam etiam ad illos manasse famam. Ac ne hoc quidem de Is. Tzetze dici potest qui in libello *περὶ γένους Λυκόφρονος* p. 263 Müller. Aratum et Nicandrum sub Ptolemaeo Philadelpho vixisse narrat inter Pleiadis poetas ab ipso relatos. quae narratio ex vano hausta est tota. cf. Naeke Opuscul. I p. 4.

His excussis restat ut quaeramus, num temporum notationes, quibus ad fabulam istam refellendam usos vidimus vitae Arateae auctores primum et quartum, consentiant eis, quas auctor generis Nicandri habet. ita enim et illorum in refellendo fidem auctoritatemque auctum iri patet, et Nicandri vitae tempora accuratius definientur. Ordiamur autem ab auctoris primi computatione, quae talis est (p. 54, 72): — *Ἀντίγονος, ᾧ συνεγένετο Ἄρατος, κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον γέγονε Πτολεμαῖον, Νίκανδρος δὲ κατὰ τὸν πέμπτον.* Haec paulo negligentius scripta sunt. nam qui Nicandrum *κατὰ τὸν πέμπτον Πτολεμαῖον* vixisse dicit, non ultra quintum Ptolemaeum Nicandrum perduxisse vitae tempus, i. e. vix implevisse viginti quinque annos, indicare velle videtur, nam per tot fere annos Ptolemaeus quintus regnavit (ab anno 205 a Chr. n. ad ann. 181), sin minus voluit, sextum vel septimum adeo Ptolemaeum addere debebat. Verum tamen hoc quidquid est indiligentiae non fallet nisi lectorem incautum et plane securum de scriptoris consilio, cuius non intererat docere longane an brevis vita poetae suppetierit, sed quantum temporis spatium inter Nicandrum et Aratum medium fuerit, quam in rem satis erat descripto in quo vixerit Aratus seculo Nicandri vitae *initia* indicare. Hoc igitur sensu suum illud posuit *κατὰ τὸν πέμπτον Πτολεμαῖον*, unde discimus *Nicandrum sub finem tertii ante Chr. n. seculi natum esse*, idque egregie convenit eis, quae auctoris *περὶ γένους Νικάνδρου* auctoritate freti supra diximus de tempore quo Attalo Philometori poeta carmen aliquod suum inscripserit. nam sive anno 148 hoc fecit regnante etiamtum Attalo Philadelpho, sive anno 138, quo anno Attalus Philometor imperium capessivit, — nemo facile hominem vix quinquagenarium vel vix sexagenarium hebetem ad pangenda carmina dixerit.

Dein quarti vitae Arateae scriptoris testimonium audiamus, qui *Νίκανδρος*, inquit (p. 60, 21), *δώδεκα ὅλαις ὀλυμπιάσι νεώτερος φαίνεται*, scilicet quam Aratus. Verum hoc testimonium multo etiam magis cavendum est ne perperam intelligamus, id quod Volkmanno accidit. nam hunc quoque scriptorem inter eos numerat, quorum computationes temporibus Attali primi Nicandrum ascribant. Et videbuntur sane ascribere, si scriptorem statuimus affirmare voluisse quadraginta octo annis ante quam Nicander natus fuerit Aratum *in vitam editum fuisse*. Constat enim Aratum cum Persaeo philosopho, magistro suo, in Macedoniam profectum et apud Antigonum Gonatam introductum fuisse (vit. Arat. p. 60, 10). Persaeum autem post annum 277 vel 278 (cf. Droysen. Hellenism. II p. 176), quo tempore Antigonus Macedoniae imperium recepit, et ante annum 271 (quo anno Epicurus, qui Persaeum memoraverat apud Antigonum commorantem, mortuus est) in Macedoniam migrasse a Zenone philosopho Antigono regi missum, docent temporum rationes a Clinton Fasc. Hellen. I p. 380 Krueg. accurate ductae. nam quod scriptor vitae Arateae l. l. Persaeum dicit ab Antigono *μεταπεμφθέντα* venisse, Zeno autem (in epistola apud Diogen. Laert. VI, 8, qua epistola Clintoni rationes imprimis nituntur) rogatus ab Antigono, ut ipse veniret, rescripsit malle se quosdam *συσχολαστῶν* suorum mittere, haec igitur diversitas profecto non est eiusmodi, ut propterea vitae Arateae scriptorem aliud ac quod posuimus tempus spectasse dicamus. Quodsi ponimus Aratum cum magistro suo in Macedoniam profectum esse anno 275, quum viginti saltem annos complevisset, natus fuerit non post annum 295. deductis autem de hoc numero annis quadraginta octo, quibus Aratus Nicandrum superabat, Nicandri annum natalem habebimus 247 a Chr. n. i. e. sextum annum antequam Attalus primus imperium iniit, cuius temporibus Volkmannus Nicandrum vindicaturus erat. Verum enim vero tota haec computatio grandi nititur errore. Nam non eo sensu verba illa — *Νίκανδρος δώδεκα ὅλαις ὀλυμπιάσι νεώτερος φαίνεται* — scriptorem posuisse ut quadraginta octo annis post *natum* Aratum lucem Nicandrum aspexisse significarent, apertissimum fit ubi scriptoris consilium respicimus. Qui quum demonstrare vellet Aratum et Nicandrum aequales non fuisse ideoque non potuisse

ea qua fabulatores illi narrabant ratione sua poesis studia coniungere, causa cecidisse dicendus esset si nihil nisi hoc affirmasset, inter Arati et Nicandri dies natales quadraginta octo annorum spatium interiectum fuisse. Quemadmodum enim Aratus ἐκέχρητο Ζήνωνι τῷ Στωικῷ φιλοσόφῳ, καὶ γέγραπται αὐτῷ ἐπιστολὴ πρὸς τοῦτον (vit. Arat. p. 58, 21), qui Zeno, quum Aratus vicenarius Macedoniam peteret, senex erat octoginta fere annorum (cf. Clinton. l. l. coll. Droysen. l. l. p. 207 n. 96), — quemadmodum Aratus iuvenis Hieronymo Cardiano utebatur in studiis commilitone [1]), qui paucis post Arati in Macedoniam adventum annis, certe non ante annum 272, quo Pyrrhus mortem obiit ab Hieronymo memoratam (cf. Pausan. I, 13, 9), vita defunctus est plus centum annorum senex, sed μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιος ὢν ἐν ταῖς συνουσίαις καὶ πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις, μηδενὸς γενόμενος τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐλλιπής, ut Agatharchides ait apud Lucian. de longaev. 22, — nonne eodem modo Aratus familiari uti potuerit Nicandro quadraginta octo annis iuniore? Ergo apparet parum causae suae prospecturum grammaticum fuisse, si dicere voluisset quadragesimo nono post natum Aratum anno Nicandrum susceptum esse. Consentaneum igitur est ita statui, scriptorem illis verbis longe aliud quid significare

1) Hoc nititur vit. Arat. scriptoris tertii testimonio, p. 58, 15 Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, παρ' ᾧ διέτριβεν Ἄρατος καὶ σὺν αὐτῷ Περσαῖος ὁ Στωικὸς καὶ Ἀνταγόρας ὁ Ῥόδιος ὁ τὴν Θηβαΐδα ποιήσας καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός, ὡς αὐτός φησιν ὁ Ἀντίγονος ἐν τοῖς περὶ Ἱερώνυμον, ubi causam non video cur cum Ruhnkenio Meinek. Anal. Alex. p. 216 ἐν τοῖς πρὸς Ἱερώνυμον corrigat Hieronymum non Cardianum historicum, sed Rhodium philosophum intelligens. Nam τὰ περὶ Ἱερώνυμον quidni sint „res Hieronymi", quemadmodum τὰ περὶ τὸν Κῦρον, τὰ περὶ τὴν Ἑλένην, τὰ περὶ τὸν Βάττον Herodotus dicit 1, 95; 2, 113; 4, 154 —? Iam quum nullo quantum scio veterum testimonio probari possit Antigono aliquid cum Hieronymo Rhodio commercii fuisse, constet autem regem Hieronymo Cardiano usum esse familiari (cf. Pausan. I, 9, 10; I, 13, 9), profecto omnes numeros nostra habet coniectura, Antigonum Gonatam de mortui paulo ante Hieronymi Cardiani vita libellum scripsisse viri sibi amicissimi memoriae dicatum et in eo Hieronymum quoque dixisse doctorum illi hominum cohorti ascriptum fuisse, quam sibi rex litterarum amantissimus adiunxerat et quam ne inter belli quidem strepitum (cf. Athenae. VIII p. 340 f. et Plutarch. quaest. conviv. IV, 2, 12) deesse sibi voluit.

voluisse, quod quale sit quum iam Ritschelius l. l. p. 87 not. breviter indicaverit, eo magis mirandum est Volkmannum in alia omnia transiisse. Nimirum hoc voluit grammaticus, Nicandrum natum fuisse duodecim Olympiadibus post *mortuum* Aratum. Atque hoc apprime congruit eis, quae supra duorum grammaticorum in unum coniunctis non levibus testimoniis ut verum praedicavimus, Nicandrum sub finem tertii a. Chr. n. seculi natum esse. nam tametsi de anno quo Aratus obiit non constat certo, hoc tamen scimus Suidae (sub *Ἄρατος*) testimonio, mortuum eum esse apud Antigonum regem, ergo ante annum 239, quo Antigonus e vita hominum migravit. Unde apparet saltem huius scriptoris computationem non repugnare reliquorum testimonio scriptorum, rebusque consideratis omnibus iam iure nostro dicemus Aratum circa annum 248 a. Chr. n. mortuum, Nicandrum autem quadraginta octo annis post i. e. circa annum 200 a. Chr. natum esse vitamque ad tempora Attali tertii, qui obiit anno 113 a. Chr., perduxisse. Et vide Ritschel. de bibl. Alex. p. 87 not.

Postquam autem eos de Nicandri aetate testes interrogavimus qui expressis verbis quando vixerit eloquuntur, iuvat fortasse alia circumspicere testimonia si qua forte in aliis aliud agentium scriptorum locis lateant. Verum hic equidem frustra me intendisse oculos profiteor paulo fortasse timidior factus aliorum in hac re erroribus et improspero successu. Velut fuit inter scholiastas Nicandri qui in Theriac. v. 3 *φίλ' Ἑρμησιάναξ κ. τ. λ.* Hermesianactem hunc, cui Nicander Theriaca inscripsit, non diversum putaret a notissimo poeta elegiaco, Leontii amatore. Sed huic alius opponit scholiasta: *αὐτὸς δ' ὁ Νίκανδρος μέμνηται τοῦ Ἑρμησιάνακτος ὡς πρεσβυτέρου ἐν τῷ περὶ τῶν ἐκ Κολοφῶνος ποιητῶν.* Sic ille quidem coniectura excidit. Verum ista scholiastae opinatio alius me admonet I. G. Schneideri, Protagoram Cyzicenum Alexiph. 3 memoratum fortasse eundem esse atque quem Protagoridem Cyzicenum aliquoties Athenaeus nominat, „ex cuius loco III p. 124 e“ (Schneideri verba sunt) „cognoscitur eum Antiochi regis aetate vixisse. sed Antiochum illum, quis intelligendus sit, ignoramus.“ Athenaei locus hic est: *Πρωταγορίδης ἐν δευτέρῳ τῶν κωμικῶν ἱστοριῶν τὸν Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν ποταμὸν διηγούμενος πλοῦν λέγει τι καὶ περὶ ἐπιτεχνήσεως ψυχρῶν ὑδάτων κ. τ. λ.*, unde mihi quidem satis

patere videtur quis sit Antiochus rex intelligendus. ridiculae enim et quasi de comicorum pulpito ductae historiae (ita enim interpretor τὰς κωμικὰς ἱστορίας. aliter Meinek. com. graec. I p. 12) de quo alio potuerint narrari praeter Antiochum quartum sive Epiphanem? qui tam multa commisit scurrilia neque homine sano, nedum rege, digna, ut Polybius eum Ἐπιμανῆ quam Ἐπιφανῆ nominare mallet. cf. Tom. IV p. 353 Schweigh. Et ad Antiochum Epiphanem etiam alius libri a Protagoride conscripti indice ducimur. scripsit enim praeterea περὶ Δαφνικῶν ἀγώνων (Athenae. IV p. 150 c) sive περὶ τῶν ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεων (id. IV p. 176 a, p. 183 f), quos ludos tametsi iam Antiochus tertius sive magnus celebrare solebat (cf. Liv. XXXIII, 49), tamen Antiochus Epiphanes tam insana paene munificentia instituit convocatis undique, etiam e Graecia, hominibus (cf. Polyb. fragm. Tom. IV, p. 495 seq. p. 499), ut non dubitem quin hos ab Epiphane celebratos ludos Protagorides sibi elegerit haud ingratam plerisque legentium scribendi materiam. Modo igitur statui liceat Protagoridem rebus quas descripsit interfuisse ipsum, concedendum videatur aequalem eum fuisse Nicandri. nam Antiochus Epiphanes ab anno 176 usque ad an. 164 regnavit. Ab hac igitur parte non inepta I. G. Schneideri coniectura, in qua ne hoc quidem offendimus, quod quem Protagoridem Athenaeus nominat, a Nicandro vult Protagoram appellari. nomina enim simplicia et patronymica saepe nullo discrimine esse posita docent praeter Passow. Opusc. p. 303 seq. et Nauck. de Aristoph. Byz. p. 2 n. 3 docti viri quos Meinekius Comic. graec. I p. 12 provocat valde placere sibi dicens hanc I. G. Schneideri coniecturam. Mihi tamen non satis firmo niti videtur fundamento, in tanta praesertim nominis Protagorae frequentia (cf. Fabric. bibl. gr. II p. 670. — ἐπικήδειον εἰς Πρωταγόραν aliquem scripsit Euphorion paulo Nicandro antiquior). quod quum dederim, dari vicissim mihi cupio hoc, non liciturum Wegenero et Volkmanno Schneideri coniecturam in rem suam convertere Protagoridem, si forte, interpretantibus Protagorae *filium*. — Denique verbo dicam de alia quadam Volkmanni ratione qua nuper admodum antiquiorem Nicandro aetatem asserere studuit, Comment. epic. p. 15, ubi exposita artificiosa numerorum ratione, qua post alios imprimis Apollonius Rhodius usus est, „hanc ipsam,“ inquit,

„numerorum rationem haud parvi faciendam esse censeo in ea solvenda quaestione, *utrum Nicander Apollonium antecesserit aetate necne*. etenim hoc mihi certum videtur, Nicandrum, modo paucos Apollonii versus legisset, qua erat doctrina studiorumque assiduitate, versus suos longe aliter formaturum fuisse." qualis argumentatio mihi certe ne tum quidem admittenda videretur, si constaret ad Apollonii exemplar in rebus metricis exprimendum sese applicasse quiqui ante Nonnum epicae poesi operam dederunt, id quod nec demonstravit Volkmannus nec demonstrari unquam potest. —

Pauciora etiam quam quae de aetate Nicandri veteres tradidere, de reliquis viri rebus memoriae prodita sunt. Et primum quidem secundum auctorem *τοῦ γένους Νικάνδρου* Dionysius Phaselites in libro quem *περὶ τῆς Ἀντιμάχου ποιήσεως* scripsit, eo opinor loco ubi de Antimachi *ζηλωταῖς* monuit [1]), Nicandrum dixerat *Αἰτωλὸν εἶναι τὸ γένος*. sed statim addit biographus: *ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν ποιητῶν ἱερέα φησὶν αὐτὸν τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, ἐκ προγόνων δεξάμενον τὴν ἱερωσύνην*. atque haec credere cogimur Dionysio, si quidem *αἱ δεύτεραί πως φροντίδες σοφώτεραι*, ut aiunt, praesertim quum Clari se adolevisse et vivere scribentem ipse dicat Nicander Theriac. extr. et Alexipharm. 9 seqq., ut non iam opus sit eos memorare scriptores qui Colophonium dicunt. Quamquam Dionysii de sacerdotio Nicandri hereditario memoria admodum improbabilis visa est I. G. Schneidero ad Alexipharm. p. 83. iniuria quidem. nam Taciti Annal. II, 54 de Clarii Apollinis oraculo verba haec: „non femina illic ut apud Delphos, sed certis e familiis et *ferme Mileto accitus* sacerdos .... edit responsa" si vel maxime concedas ad Nicandri etiam tempora pertinere, nihil tamen in eam, quam Schneiderus voluit, rem valebunt, modone concedas quod temere ille sumsit pro certo, Dionysii illud *ἱερέα* ipsum significare Apollinis *προφήτην*, non ex reliquorum aliquem sacerdotum numero.

1) Cf. schol. ad Theriac. 3: *ἔστι δὲ καὶ Νίκανδρος ζηλωτὴς Ἀντιμάχου, διόπερ πολλαῖς λέξεσιν αὐτοῦ κέχρηται· διὸ καὶ ἐν ἐνίοις δωρίζει, ὡς καὶ νῦν ἐν τῷ παῶν· πηῶν γάρ ἐστιν, ὅ ἐστι συγγενῶν*. quae mirifice pervertit Sprengelii interpretatio, histor. artis medic. I p. 595 Rosenb., Nicandrum narrantis in Theriacis et Alexipharmacis Antimachum quendam imitatum fuisse qui dorica dialecto usus sit.

nam praeter προφήτην multos fuisse qui Apollinis Clarii res curarent per se probabile est. Et quominus προφήτην Nicandrum fuisse putemus vel ea impediunt, quae Tacitus addit, responsa edentem Apollinis Clarii sacerdotem *ignarum plerumque litterarum et carminum* fuisse, unde, si quis reputaverit quae Suidas tradit, Nicandrum περὶ χρηστηρίων πάντων βιβλία τρία scripsisse, in hanc potius coniecturam inciderit, Nicandri ἱερωσύνην in eo constitisse, ut prophetae responsa versibus incluserit, quemadmodum de Pythico oraculo Strabo narrat, ἐντείνειν ταῦτα (Pythiae effata) εἰς μέτρον ποιητάς τινας ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ. cf. Hermanni antiquitat. sacr. p. 201 seq. Sed hoc utut est — et de libro quidem qui περὶ χρηστηρίων πάντων fuit probabiliora multo disputari possunt — illud saltem apparet, temere I. G. Schneiderum de secundae Dionysii narrationis fide dubitasse, cui etiam auctor vitae Nicandri nihil habuit quod opponeret. Quoniam autem hereditarium hoc Nicandri sacerdotium cum origine Aetolica constare nequit, alteram Dionysii memoriam, *Αἰτωλὸν τὸ γένος* Nicandrum fuisse, iure mittemus, etsi aliquod eius vestigium etiam apud Suidam superest (*Νίκανδρος — Κολοφώνιος, κατὰ δέ τινας Αἰτωλός*). Ceterum in illam sententiam quomodo Dionysius delapsus sit satis clare apparet ex his auctoris περὶ γένους Νικάνδρου verbis: διέτριψε δ' ἐν Αἰτωλίᾳ τοὺς πλείονας χρόνους, ὡς φανερὸν ἐκ τῶν περὶ Αἰτωλίας συγγραμμάτων καὶ τῆς ἄλλης ποιήσεως. vid. Meinek. Anal. Alex. p. 173 coll. p. 238, cuius mihi sententia verisimilior ea videtur, quam Bernhardy histor. liter. graec. II. p. 1041 significat, Aetolum Nicandrum fuisse non φύσει, sed θέσει. nam civitatem ei ab Aetolis propter *Αἰτωλικὰ* quae scripserit datam esse, hoc quidem in tanta eius populi barbarie et bonarum artium paene dixerim odio parum est credibile. —

Sed ut de patria, ita etiam de patre Nicandri non una et consentiens veterum opinio fuit. nam Suidas *Xenophane* ortum Nicandrum dicit, auctor autem vitae Nicandri ipsum se alicubi poetam tradit *Damaei* filium appellasse hoc versu

αἰνήσεις υἱῆα πολυμνήστοιο Δαμαίου,

quae verba vel in prooemio vel in fine alicuius carminis poetam posuisse, quibus studia sua ei, cui inscripserat carmen, commen-

daret, probabile fit ex Theriacorum initio et fine, item ex Alexipharmacis extremis.

His ubi addideris Nicandrum fuisse ἅμα γραμματικόν τε καὶ ποιητὴν καὶ ἰατρόν (Suid. — Γραμματικὸν Eudocia omisit), habebis omnia quae de viri rebus veteres memoriae prodiderunt[1]). recentiores autem docti homines si qua praeter haec narrarunt, velut Wegener. l. l. p. 168 seq., fabulae sunt, quas oportet „omnes unius aestimemus assis", adeo arbitraria sunt et ex lubidine conficta. — Verum illa tam pauca, quae veteres tradiderunt, non sine causa post alios denuo composui. nimirum errores isti de patre et patria Nicandri commissi, in quibus non unum aliquem, sed plures versatos fuisse docet Suidae narratio, quomodo oriri unquam potuissent, si multorum manibus trita et crebro studioseque lecta fuissent Nicandri opera, quibus istos redargui errores vidimus? Unde iure nobis colligere videmur non multos utique lectores Nicandri scripta invenisse. quod quam vim habeat postea apparebit, nunc idem docebimus perspici etiam ex infrequenti singulorum Nicandri librorum apud veteres memoria.

II.

Ordiamur autem a librorum Nicandreorum catalogo quem Suidas fecit — nam Suida nemo plura Nicandri scripta enumeravit una —: ἔγραψε Θηριακά, Ἀλεξιφάρμακα, Γεωργικά, Ἑτεροιουμένων βιβλία πέντε, Ἰάσεων συναγωγήν, Προγνωστικὰ δι' ἐπῶν (μεταπέφρασται δὲ ἐκ τῶν Ἱπποκράτους Προγνωστικῶν), περὶ χρηστηρίων πάντων βιβλία τρία, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐπικῶς. Ubi quum aliquam multa omissa a se esse indicet Suidas, cavendum propter ipsa eius verba erit, ne quae non nominavit Nicandri scripta epica fuisse putemus *omnia*. Nam, ut hinc initium ducam,

(I.) *Αἰτωλικά*, quorum minimum tres erant libri, certissime non carmen fuerunt, sed oratione prosa idque ionica dialecto

---

1) Nicandri aliquem filium ne quis ex Galeno, comm. in Hippocrat. Aphorism. 12, Tom. XVII B p. 400 Kühn. (γέγραπται δὲ καὶ Πραξαγόρᾳ τῷ Νικάνδρου δύο τῶν συνεδρευόντων βιβλία) cognosse se dicat, hunc locum moneo corruptum esse. nam Praxagoras non Nicandri, sed Nicarchi filius fuit. cf. Galen. Tom. II p. 141 et Tom. VII p. 584 coll. Kühn. opuscul. II p. 128 n. 2. —

conscripta, quicquid in contrarium docti homines ad hoc usque tempus disputaverunt. Nostrum autem iudicium primum firmant ea quae de libri argumento auctor *γεν. Νικανδ.* his usus verbis narrat: *διέτριψε δ' ἐν Αἰτωλίᾳ τοὺς πλείονας χρόνους, ὡς φανερὸν ἐκ τῶν περὶ Αἰτωλίας συγγραμμάτων καὶ τῆς ἄλλης ποιήσεως, ποταμῶν τε τῶν περὶ Αἰτωλίαν καὶ τόπων ἐκεῖσέ τε* (nonne scribendum *τε ἐκεῖσε*?) *καὶ ἄλλων διαφόρων διηγήσεως, ἔτι δὲ καὶ φυτῶν ἰδιότητος*, quibus transcriptis Eudocia integriore forsitan exemplari usa addit: *ἀέρος τε καὶ* (hoc eiiciendum. an scripsit *ἀέρος τε καὶ ὡρῶν εὐκ.*?) *εὐκρασίας.* Haec ab homine sano et quid voluerit conscio sibi scripta esse, ecqua causa sit cur negemus? Ergo primum Ungerum *de Aemil. Macr.* p. 18 erroris convincamus necesse est, qui iusto latiore sensu Quintiliani X, 1, 56 verba („quid? Nicandrum frusta sequuti Macer atque Virgilius?") interpretatus ex anonymi verbis *περὶ — φυτῶν ἰδιότητος* aperte ad Aetolica referendis *peculiare* aliquod Nicandri de herbis carmen exsculpsit quod Aemilius Macer imitatus sit. Praeterea autem — id quod aliquanto magis ad rem nostram pertinet — *σύγγραμμα*, *συγγραφή*, *συγγραφεύς* ubi per se ponuntur, plerumque, ubi opponuntur *ποιήσει*, *ποιητῇ* fere semper [1]) et paene necessario pedestri sermone conscriptum librum vel prosarium scriptorem, non carmen vel poetam significant. atqui anonymus scriptor id, quod affirmaverat, apparere dicit *ἐκ τῶν περὶ Αἰτωλίας συγγραμμάτων καὶ τῆς ἄλλης ποιήσεως*, non in Aetolicis solum, sed *praeterea* (nam id significat *τῆς ἄλλης*) etiam in carminibus suis rerum Aetolicarum saepe mentionem iniecisse Nicandrum indicaturus. ergo ipsa *Αἰτωλικὰ* carmen non fuerunt. Atque hanc nostram sententiam, quam etiam ex multifario rerum in Aetolicis tractatarum genere comprobare quispiam possit, e fragmentis inde servatis plurima non infestant, duo aperte firmant, non nisi unum videtur refutare. Sed videamus singula.

1 1. *Athenae.* XI p. 477 B (add. Macrob. Satur. V, 21 et Eustath. ad Odyss. p. 1632, 8 Rom. = p. 359, 12 Bas.): *Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Αἰτωλικῶν γρά-*

---

1) Galen. tamen Tom. XIV p. 145 scribere non dubitavit: *τῶν καλῶν τούτων πυιημάτων συγγραφεῖς.*

φει· „ἐν τῇ ἱεροποιΐῃ τοῦ Διδυμαίου Διὸς κισσοῦ σπονδοποιέονται πετάλοισιν, ὅθεν τὰ ἀρχαῖα ἐκπώματα κισσύβια φωνέεται. Ὅμηρος· κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο.“ Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανὸς κ. τ. λ. Haec quomodo cum rebus Aetolicis Nicander coniunxerit quaerere nihil attinet, illud autem hinc patet, non carmen Aetolica fuisse. primum enim quis Nicandri verba probabiliter in hexametri numeros se redacturum mihi recipiat? nam eo metro conscripta Aetolica fuisse sibi persuadebant. deinde integer Homeri versus orationi interpositus Tzetzianae poesi conveniat, non convenit Nicandreae. quamquam ultimum hoc argumentum callide removere studuit Volkmann. p. 23 qui Dindorfii quam nos retinuimus scribendi ratione relicta novam instituit hanc: „— κισσύβια φωνέεται.“ Ὅμηρος κ. τ. λ. —, non facturus si considerasset inter grammaticos et antiquarios, quorum ibi Athenaeus placita recenset, Neoptolemum Parianum, Clitarchum, Eumolpum, Asclepiadem, Homero locum non esse. Sed hoc callido invento non contentus mox aliud artificium Volkmannus excogitat. nam tamquam de Apollinis tripode ita effatur: „Athenaeus nescio quem auctorem sequutus est qui Nicandrea in prosam dissolverat“, quod quem crediturum sibi sperare possit? Postremo post γράφει orationem esse mutilam suspicari Bernhardyum dicit, qui certe in histor. lit. graec. II p. 1041 extr. aliter iudicabat.

2. *Athenae.* VII. p. 296 extr.: ὁ δὲ αὐτὸς Νίκανδρος ἐν 2
πρώτῳ Αἰτωλικῶν τὴν μαντικήν φησιν Ἀπόλλωνα ὑπὸ Γλαύκου διδαχθῆναι· θηρῶντα δὲ περὶ τὴν Ὀρείην, ὄρος δὲ τοῦθ' ὑπάρχειν ὑψηλὸν ἐν Αἰτωλίᾳ, λαγὼν θηρᾶσαι, ὃν λειποθυμοῦντα ὑπὸ τῆς διώξεως ἀπαγαγεῖν ὑπὸ κρήνῃ τινὶ καὶ τῇ παρακειμένῃ πόᾳ ἤδη ὑποψυχόμενον (malim ἀποψυχόμενον cum Piersono) ἀπομάσσειν. ἀναζωπυρήσαντος δὲ τοῦ λαγὼ τῇ βοτάνῃ ἐπιγνόντα τῆς βοτάνης τὴν δύναμιν ἀπογεύσασθαι, καὶ ἔνθεον γενόμενον ἐπιγενομένου χειμῶνος κατὰ Διὸς βούλησιν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν ἐκρῖψαι.

3. *Harpocrat.* p. 99 Bekk. Θύστιον· Αἰσχίνης κατὰ Κτησι- 3
φῶντος. πόλις ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας, καθά φησι Δίδυμος ἐπαγόμενος μαρτύριον ἐκ τῆς α' Νικάνδρου τῶν Αἰτωλικῶν.

4. *Photii lex.* sub Τιτανίδα γῆν. — Ἴστρος δ' ἐν α' Ἀττικῶν, 4
Τιτᾶνας βοᾶν· ἐβοήθουν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ἐπακούοντες, ὡς Νίκανδρος ἐν α' Αἰτωλικῶν· ἐνομίζοντο δὲ τῶν Πριαπωδῶν θεῶν

εἶναι. Haec aliquam exiguam lucem e sequenti accipiunt fragmento, unde vel toti Aetoliae vel cuidam eius parti Titanidis nomen fuisse apparet. rursus autem Photianum fragmentum firmat libri Laurentiani in schol. Apollon. Rhod. I, 419 scripturam iniuria ab editore principe spretam. sic enim H. Keil exaratum invenit

5 5. ap. *schol. Apollon. Rhod.* I, v. 419: — *Νίκανδρος ἐν α´* (non *ἐν τρίτῃ* ut legebatur) *τῶν Αἰτωλικῶν* [*ἀπὸ*] *τῆς ἐν Αἰτωλίᾳ Ὀρτυγίας φησὶ τὴν Δῆλον ὀνομασθῆναι, γράφων τάδε οἳ δ' ἐξ Ὀρτυγίης Τιτηνίδος ὁρμηθέντες, οἱ μὲν τὴν Ἔφεσον, οἱ δὲ τὴν πρότερον Δῆλον καλουμένην, ἄλλοι δὲ τὴν ὁμοτέρμονα Σικελίας νῆσον, ὅθεν Ὀρτυγίαι πᾶσαι βοῶνται. καὶ ἡ Δῆλος οὖν οὐχ ὡς μεμύθευται ἀπὸ τῆς Ἀστερίας μεταμορφώσεως, τῆς Λητοῦς ἀδελφῆς, ἀλλὰ καθὸ πᾶσαι Ὀρτυγίαι ἀποικίαι εἰσὶ τῆς κατ' Αἰτωλίαν Ὀρτυγίας.* Ubi quum priora Nicandri verba purum putum hexametrum efficiant, post alios olim (cf. Schneidew. Philol. IV p. 564) carminis fragmentum agnoscere mihi visus sum ita, si Dis placet, redintegrandum:

οἳ δ' ἐξ Ὀρτυγίης Τιτηνίδος ὁρμηθέντες,
οἱ μὲν τὴν Ἔφεσον, οἱ δὲ πρότερόν [*ποτε*] *Δῆλον*
κλειομένην, ἄλλοι δ' ἑ[*ρα*]*τὴν ὁμοτέρμονα νῆσον*
Σικελίης, ὅθεν Ὀρτυγίαι πᾶσαι βοόωνται, —

neque enim committendum putabam, ut quae maxime subducere se metro viderentur Nicandri verba haec: *οἱ δὲ τὴν πρότερον Δῆλον καλουμένην* —, vel ab interprete [1]) aliquo apposita dicerentur cum Bergkio com. critic. specim. I, Marburg. 1844 p. 14 — nam in his totius disputationis a scholiasta institutae cardo vertitur — vel duobus *carminis* Nicandrei particulis ut *prosa* oratio interponerentur, quod etiamnum fecisse video Volkmannum p. 24 nihil monentem num interposita verba pedestria profecta ab ipso scholiasta putet, qui Nicandri aliquem versum numerorum vinculo exsolverit, an a librariis, qui a scholiasta positum Nicandri versum depravaverint. quorum illud propter vim quam in omni

1) is certe non scripsisset *πρότερον*, sed potius *ὕστερον*, quod ipsum restituere Bergkius voluit. iniuria. cf. Serv. ad Aeneid. III, 72: „Ortygia dicta est, quae *ante* Delos nominabatur." add. schol. Apollon. Rhod. I, 308: — *ἡ πρὶν μὲν Δῆλος, ὕστερον δὲ Ἀστερία διὰ τὸ σχῆμα, πάλιν δὲ Ὀρτυγία κ. τ. λ.*

illa disputatione ista verba habere dixi parum placet, hoc Hermannum Opuscul. IV p. 247 not. statuisse puto, qui „ex his", inquit, „fragmenta Nicandri haec eruas: *οἱ δ' ἐξ Ὀρτυγίης Τιτηνίδος ὁρμηθέντες, οἱ μὴν ἴτην Ἔφεσον* (sequebantur, ut videtur, duorum nomina virorum) et: *ἄλλοι δ' ὁμοτέρμονα νῆσον Σικελίης, πᾶσαι τόθεν* [1]) *Ὀρτυγίαι βοόωνται.*" — Verum enim vero magnopere nunc vereor ne, si quis et anonymi scriptoris de Aetolicis Nicandri narrationem et nostras de fragmentis primo et octavo observationes diligenter perpenderit, oleum et operam perdidisse nos omnes iudicet qui in extundendis tribus vel quattuor Nicandri versibus desudaverimus. Et recte ita iudicabit. Nam omnia illa verborum Nicandreorum in versuum formam restituendorum conamina eo solo nituntur argumento, quod *prima* verba omnes hexametri epici numeros expleant. Quid autem, si invito et incogitanti Nicandro versus excidit? id enim quam saepe fiat et pro se quisque quotidie experitur et e multis constat graecorum et romanorum scriptorum locis (cf. Schaeferi apparat. crit. et exeget. in Demosthen. V p. 528. seq.). velut nuper aliquot bellissimos Strabonis versus Meinekius in lucem protraxit Vindic. Strabon. p. 123 [2]), cuius sobrium de eiusmodi versiculis iudicium mihi lege ad Alciphron. p. 173 prolatum. Quod quum ieiunis et frigidis scriptoribus usu venerit, quanto minus mirum accidisse Nicandro, qui et integra alias carmina scribere consueverit et dialecto in hoc libro usus sit ionica quae proximo a versu epico est gradu. Ac fortasse principio verba illa ne efficiebant quidem hexametrum, sed non nisi ad eius modulum proxime accedebant ita cum sequentibus scripta: *οἱ δὲ ἐξ Ὀρτυγίης τῆς Τιτηνίδος ὁρμηθέντες, οἱ μὲν οἴκισαν* (nam eiusmodi verbum aegre in Nicandri verbis desideramus) *τὴν Ἔφεσον, οἱ δὲ τὴν πρότερον Δῆλον καλεομένην, ἄλλοι δὲ τὴν ὁμοτέρμονα Σικελίης νῆσον· ὅθεν Ὀρτυγίαι πᾶσαι βέβωνται.* — quae sua cum versibus similitudine facile librarios decipere deceptosque

1) Paulo aliter idem Hermannus ad Sophocl. Trachin. 212.

2) Sed horum versuum duo non sine causa poetae alicui ascribit, cuius verba Strabo retinuerit. Quod Parthenii me admonet, quem Narrat. amator. III ex Sophoclis Euryalo hanc puto retinuisse versus particulam: — *δέλτῳ κατεσφραγισμένα.*

allicere ad restituendum primum certe versum poterant, quemadmodum Eustathius primi Aetolicorum fragmenti verba haec: *ὅθεν τὰ ἀρχαῖα ἐκπώματα* aperte versus particulam putavit quum scriberet *τἀρχαῖ' ἐκπώματα*. — Apparet igitur parum causae esse cur neglectis quae ex anonymi narratione et fragmentis Aetolicorum primo et octavo duximus argumentis Nicandri a scholiasta Apollonii allata verba in versuum formam redigere eaque via docere studeamus carmen fuisse Aetolica. Et sint adeo versus, — novimus tamen Nicandri consuetudinem suos aliorumve versiculos testimoniorum instar suo interponendi sermoni pedestri, cuius rei vel ipsa Aetolica exemplum praebent, fragmentum primum. qua in re vel a Nicandro ipso notissima, puta, aut sua citanti, vel a librariis testium nomina nonnumquam esse suppressa et per se probabile est et patet ex schol. Theriac. 382: *τὴν μάλκην φησὶ Νίκανδρος ἐν Γλώσσαις ῥῖγος περὶ τοὺς πόδας καὶ χεῖρας καὶ ὑποδείγματα τίθησι· πνεύματος ἀργαλέοιο πόνοιό τε μαλκείοντες.* adde Philet. ap. Athenae. p. 678, a. et imprimis Apollon. Citiens. schol. in Hippocrat. p. 10: *ἄμβων, τῆς λοπάδος τὸ περικείμενον χεῖλος Ἀριστοφάνης, ὁ πολλῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείξας*, quae non Aristophanis poetae sunt, sed Aristophanis grammatici, Eupolidis versum (Vol. II, p. 440 Mein.) apponentis. Et maiorem etiam cum scholio Apolloniano similitudinem haec habent quae leguntur ap. schol. Aristoph. Equit. 408: *ἔστι δὲ (ὁ βάκχος) καὶ στεφάνης εἶδος, ὡς Νίκανδρος ἐν τῷ περὶ γλωσσῶν ἱστορεῖ. φησὶ γὰρ οὕτως· βάκχοισιν κεφαλὰς περιανθέσιν ἐστέψαντο*, unde non mirarer si quis probaturus esset [1]) *περὶ γλωσσῶν carmen* scripsisse Nicandrum Thyatirenum. nam etsi hunc, non Nicandrum nostrum Colophonium, a scholiasta Aristophaneo respici puto, nihil tamen nos hoc vetat isto quoque loco in rem nostram uti. Quidni igitur statui liceat Nicandrum in Aetolicorum *καταλογάδην* scriptorum aliquo loco vel suorum carminum [2]) — nam in his quoque anonymo teste

---

1) Et fecit hoc, ut nunc demum video, Maussac. dissert. crit. de Harpocrat. p. 35 Lips. —

2) Haec Bernhardyi videtur sententia esse, histor. lit. graec. II, p. 1041 extr. Quod ipse olim (cf. Schneidew. Philol. IV, p. 564) obscurius significavi quam clarius exposui, Aetolicorum priores libros pedestri

Aetolicas res haud raro attigit — vel alius poetae aliquod apposuisse frustulum?

6 et 7. *Schol. Apollon. Rhod.* IV, 57 (coll. Eudoc. Viol. p. 148): 6
— *τὸν δὲ Ἐνδυμίωνα Ἡσίοδος μὲν Ἀεθλίου τοῦ Διὸς καὶ Καλύκης, παρὰ Διὸς εἰληφότα τὸ δῶρον ἵν αὐτῷ ταμίαν εἶναι θανάτου, ὅτε θέλοι ὀλέσθαι. καὶ Πείσανδρος καὶ Ἀκουσίλαος καὶ Φερεκύδης καὶ Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Αἰτωλικῶν.* — *Etymol. Magn.* p. 153, 7
4 ex emendatione Meinekii Anal. Alex. p. 179: *Ἀσέληνα ὄρη οὕτω καλούμενα παρὰ τὴν Τραχῖνα, ἅπερ οἱ μὲν παρὰ * * * * εἰρῆσθαι ὡς Ῥιανὸς ἐν τῷ τετρακαιδεκάτῳ Ἡρακλείας· Νίκανδρος δὲ ἐν τοῖς Αἰτωλικοῖς ὅτι, φησίν, ἐν αὐτοῖς τῆς Σελήνης τῷ Ἐνδυμίωνι συγκαθευδούσης συνέβαινε τοὺς ἄλλους τόπους ἀσελήνους εἶναι.*

8. *Tzetz. ad Lycophr.* 799: *Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν Ἰθακησίων* 8
πολιτείᾳ Εὐρυτᾶνας ἔθνος εἶναι τῆς Αἰτωλίας ὀνομασθὲν ἀπὸ Εὐρύτου, παρ' οἷς εἶναι μαντεῖον Ὀδυσσέως. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Νίκανδρός φησιν ἐν Αἰτωλικοῖς, quae item liquido confirmant Aetolica carmen epicum non fuisse. nam *Εὐρῦτᾶνες* (cf. Lycophr. l. l.) versu heroico constringi nequeunt. et quamvis probe sciam quantum sibi in vocabulorum mensura Nicander licitum putaverit, tum quibus machinis nonnumquam poetae versibus intulerint vel id „quod versu dicere non est", idem tamen cur hic statuamus factum esse, propter primum fragmentum parum causae est. — Itaque mihi quidem non aeque liquet quod Volkmannus p. 25 liquere sibi dicit, ad Aetolica referendos esse duos et dimidium versus quos citat schol. Theriac. 215: *Νίκανδρος περί τινων εἰς Αἰτωλίαν ἐρχομένων διηγούμενος· δι' αἰπεινήν τε κολώνην Οἰωνοῦ Ῥυπῆς τε πάγον καὶ Ὀνθίδα λίμνην στείχοντες Ναύπακτον ἐς Ἀμφιδύμην τε πέλαζον.* Potuerunt autem haec in eorum aliquo locorum sedem habere suam, quibus teste anonymo extra Aetolica Nicander rerum Aetolicarum memoriam renovare solebat. —

II. *Κολοφωνιακὰ* etiam, unde nullus a quoquam versus prolatus est, tamen carmen fuisse Volkmannus sibi persuasit p. 7 et p. 17. mihi secus videtur. certe ex duobus quae inde servata fragmenta sunt — nisi unum praestat appellare, quum can-

---

sermone, tertium sive ultimum versibus scriptos fuisse videri, quemadmodum Columellam fecisse videmus, id nunc reiiciendum video, postquam hoc quod cummaxime tractamus fragmentum cognovimus e libro *primo* ductum esse i. e. ex eodem libro, unde sumptum fragm. 1.

dem utrumque rem attingat — nihil ad hanc firmandam sententiam colligi potest.

9 *1. *Athenae.* XIII. p. 569 d: — *καὶ Φιλήμων δ' ἐν Ἀδελφοῖς προσιστορῶν ὅτι πρῶτος Σόλων διὰ τὴν τῶν νέων ἀκμὴν ἔστησεν ἐπὶ οἰκημάτων γύναια πριάμενος, καθὰ καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἱστορεῖ ἐν τρίτῳ Κολοφωνιακῶν, φάσκων αὐτὸν καὶ πανδήμου Ἀφροδίτης ἱερὸν πρῶτον ἱδρύσασθαι. ἀφ' ὧν* (Valckenarii enim coniecturam Animadv. in Ammon. p. 177 *ἱερῶν πρῶτον ἱ. ἐφ' ὧν*, a Dindorfio non memoratam, redarguunt Harpocrationis verba mox afferenda) *ἠργυρίσαντο αἱ προστᾶσαι τῶν οἰκημάτων.* Quibus iungenda quae

10 2. *Harpocrat.* s. *πάνδημος Ἀφροδίτη* habet, p. 144, 3 Bekk.: *Νίκανδρος ἐν ϛ' Κολοφωνιακῶν Σόλωνά φησι σώματα ἀγοράσαντα εὐπρεπῆ ἐπὶ στέγης στῆσαι διὰ τοὺς νέους, καὶ ἐκ τῶν περιγενομένων χρημάτων ἱδρύσασθαι Ἀφροδίτης πανδήμου ἱερόν.* ubi causam non video, cur cum Volkmanno pro *ἐν ϛ'* ex Athenaeo scribam *γ'*. uter enim verius dicat quis nisi ipso inspecto Nicandri libro docere possit?

Praeter haec autem duo fragmenta nullum inventum est quod ad Colophoniaca probabiliter referri possit. Heynii enim sententia, Dissert. antiquar. II p. 109 not. t., huc referentis Plin. nat. histor. XXXVI, 16, 25: „Magnes appellatus est ab inventore, ut auctor est *Nicander*, in Ida repertus —", omni fundamento destituta est. et vere Volkmann. p. 18 se dicit eodem iure (h. e. nullo) Colophoniacis ascribere quae apud Suidam s. *Εὐρύβατος* extant: — *οἱ δὲ* (Eurybatum dicunt) *τὸν Κέρκωπα τὸν ἕτερον. Διότιμος Ἡρακλέους ἀέθλοις — Νίκανδρος Αἰγίνεον Εὐρύβατον πανουργότατον.*

Omissus item a Suida (III) *περὶ γλωσσῶν* liber, de quo postea commodior erit loquendi locus, certissime prosa oratione conscriptus fuit. Sed inter eos quoque, quos Suidas enumerat, unus certe est, quem, qua ille usus est loquendi ratione, carmen fuisse praefracte negaveris. Memoratis enim Theriacis, Alexipharmacis, Heteroeumenis, quae carmina fuisse omnia constat, ita pergit: *ἰάσεων συναγωγήν, προγνωστικὰ δι' ἐπῶν, περὶ χρηστηρίων πάντων βιβλία τρία.* Ubi soli *προγνωστικῶν* libro apposita verba *δι' ἐπῶν* in contrarias partes animum distrahunt. neque enim apparet, num ad eos quoque omnes, qui praece-

dunt, titulos ista verba referri voluerit, an ad sola rettulerit
προγνωστικά. Illud si voluit, quae probabilior sane sententia,
consentaneum est (IV) *περὶ χρηστηρίων πάντων* libros tres
epos non fuisse. quamquam hoc rectene an secus collegerim non
potest nec comprobari nec refelli, quoniam nullum superest fragmentum,
unde non mirandum ne de argumento quidem libri inter
doctos homines constare. nam vide mihi diversa Meieri Com.
Andocid. VI, 3 p. III, Lobeckii Aglaopham. p. 196, Ungeri de
Aemil. Macr. p. 18 iudicia. Sin autem ad sola *προγνωστικὰ* pertinere
illud *δι' ἐπῶν* Suidas voluit, his videri potest propterea
addidisse, quoniam (V) *ἰάσεων συναγωγὴν* non item epos,
sed prosa oratione conscriptum librum fuisse indicare voluit.
verum neque hoc ea qua dixi via confirmari potest. nam etsi
recte fortasse Rosenbaum. ad Sprengel. histor. medic. I p. 594
n. 52 ad hunc librum rettulit Caelii Aureliani de morb. chronic.
I, 4 p. 323 Ammon. verba: „multi quoque vetustiores istam (epi- 11
lepsiae) curationem ordinantes variis erroribus conciderunt —
item *Nicander* tertio libro," — inde tamen nihil de libri forma
colligi licet.

Postremo vix haereo quid iudicem de (VI) *libro περὶ ποιητῶν*,
sive hoc generale nomen, quo Parthenius narr. amator.
IV utitur, libro inscriptum fuit, sive *περὶ τῶν ἐκ Κολοφῶνος ποιητῶν*
fuit titulus, quem habet *schol. Theriac.* 3 in hoc libro di- 12
cens Nicandrum mentionem fecisse Hermesianactis *ὡς πρεσβυτέρου*
quam Nicander ipse fuit. *Parthenius* autem l. l. inde refert 13
Paridis et Oenonae historiam non aliter enarratam atque quomodo
reliqui enarrarunt scriptores. Idem autem *Parthenius* quum narrat.
XXXIV memoriae prodiderit haec: *Νίκανδρος μέντοι τὸν
Κόρυθον οὐκ Οἰνώνης ἀλλὰ Ἑλένης καὶ Ἀλεξάνδρου φησὶν γενέσθαι
λέγων ἐν τούτοις·*

ἠρία τ' εἰν Ἀΐδαο κατοιχομένου Κορύθοιο κ. τ. λ.

etsi Nicandrum inter testes totius narrationis XXXIV non memorat,
probabile tamen est propter continuitatem argumenti quod
narrationibus IV et XXXIV Parthenius tractat, istud quoque
Nicandri fragmentum ex eodem *περὶ ποιητῶν* libro petitum esse[1]).

---

1) Quamquam caderet omnis haec argumentatio, si verum esset quod
Hercherus in Schneidew. Philolog. VII p. 452 seq. et in Iahn. Annal. LXXI,

Quo concesso non est tamen continuo concedendum etiam hoc, carmen hunc fuisse librum, quoniam in hoc quoque libro vel suos vel aliorum versus apponere Nicander potuit. In neutram autem partem valet etiam tertium, quod ex hoc fluxisse libro
14 probabile est fragmentum, apud *Plutarch.* (sive Porphyrium dicere mavis[1]) de vit. Homer. p. 283 Gal. (Tom. V. p. 151 Ernest. add. Westermanni Biograph. p. 28, 28 et Cramer. Anecd. Parisin. II. p. 98, 14): *Ὅμηρον τοίνυν Πίνδαρος μὲν ἔφη Χῖόν τε καὶ Σμυρναῖον γενέσθαι, — Ἀντίμαχος δὲ καὶ Νίκανδρος Κολοφώνιον.* De qua Nicandri memoria qui aliquid inaudiverat Tzetzes Exeg. Iliad. p. 829 Bachm. ita scripsit: *Νίκανδρος — ἐν τῷ τέλει τῶν αὐτοῦ Θηριακῶν Κολοφώνιόν φησιν εἶναι τὸν Ὅμηρον,* quod verum non est.

At plura nuper ad hunc librum relata fragmenta sunt, quibus si vindicanda ista sedes esset, diremtam haberemus omnem hanc controversiam. Passovius enim ad Parthen. p. 52 apud auctorem τοῦ γένους Νικάνδρου edixit ἱερέα φησὶν αὐτὸν scribendum esse, librum περὶ ποιητῶν ibi citatum non Dionysii Phaselitae esse ratus, sed ipsius Nicandri. Quae sententia quantopere propter sequentia auctoris verba (καὶ αὐτὸς δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ — φησὶ) laboret etsi probe vidit Volkmannus p. 19, malebat tamen ad tutandam Passovii sententiam summa imis miscere

---

7 p. 452 sq. professus est, poetarum fragmenta quae in Parthenii narrationibus legimus non minus quam singulis capitibus praepositos indiculos non a Parthenio, sed a vetere quodam literatore apposita esse. Verum illud ex Parthenii epistola dedicatoria Cornelio Gallo scripta colligi nullo modo potest. nam quod dicit Parthenius conscripsisse se has e poetarum libris excerptas historias ut quam brevissimae sint et absit τὸ περιττὸν illud, quod et alii poetae de suo addere solent et a Gallo addi cupit, — istud περιττὸν aperte non ad singula verba, sed ad totius historiae conformationem poeticam pertinet, quae, ut cuiusque est consilium, apud alium alia esse solet. Hinc non video, quo iure ex Parthenii verbis Hercherus colligat: „non igitur orationem aut suis aut aliorum poetarum distinguere potuit *fragmentis*, quippe quae nativam Cornelii indolem quasi vinculis constrictura fuissent.“ — Nec meliores causae sunt propter quas testium indiculos a Parthenio et Antonino Liberali profectos ipsis negat. —

1) Sed vide contra Rudolphi Schmidt Porphyrio librum vindicantis rationes disputantem Basil. Lannav. Gildersleeve, de Porphyr. stud. Homer. (Goetting. 1853), p. 35 seqq.

quam servata lectione vulgata Passovium erroris coarguere. Ita enim haec scribenda censuit p. 20: *αὐτὸς δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν ἱερέα φησὶν αὐτὸν τοῦ Κ. Ἀ. ἐκ προγ. τ. ἱ. δεξάμενον, υἱὸν δὲ Δαμαίου, οὕτω λέγων· αἰνήσεις υἱ. π. Δαμαίου. Χρόνῳ δὲ ἐγένετο — ᾧ προσφωνεῖ λέγων οὕτως κ. τ. λ.* eiectis e verborum ordine verbis *καὶ αὐτὸς δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ — πολίχνῃ*, quae a lectore aliquo male sedulo illata putat. Tanti equidem nova dicendi gloriolam non emerim neque tantum valent quas affert causae ut eo modo in scriptoris verba liceat grassari. Velut quod primum dicit eiecta verba notanda esse, quibus Theriaca ita allegentur quasi nullum praeterea carmen Nicander composuisset, — quidni statuamus istud *Γένος Νικάνδρου* ab eo qui apposuit uni destinatum fuisse Theriacon libro, quem, hoc si fuit, recte potuit *τὴν βίβλον* (i. e. *ταύτην τὴν β.* sive *τὴν παροῦσαν β.*) appellare. Mitto reliqua Volkmanni argumenta, quae illo non firmiora sunt nec mihi quidem unquam persuadebunt scriptoris illius verba corrupta esse. Sed si sana sunt, fragmenta ista *αἰνήσεις κ. τ. λ.* et *Τευθρανίδης κ. τ. λ.* dici non possunt in Nicandri *περὶ ποιητῶν* libro locum olim habuisse, ut hoc quidem abiiciendum sit argumentum, si quis carmen fuisse illum librum probare velit. Ac ne in uno quidem eodemque libro utrumque fragmentum ab anonymo inventum fuisse dixerim propterea quod alteri fragmento praeponit hoc: *ᾧ προσφωνεῖ που λέγων οὕτως*, ubi Volkmannus *πού* delevit. Idem aperte erravit etiam in eis quae habet p. 22: „ex eodem libro mutila (?) etiam Eustathii verba ad Odyss. p. 1796 Rom., ubi *Νόστων* poeta nescio quis Colophonius exhibetur, fluxisse creduntur —", quod nec Welkerus, quem testatur, de Cycl. epic. I p. 273 seq., credidit nec cuiquam in mentem venire potuit. — Ceterum multi fuerunt qui *περὶ ποιητῶν* scripserunt (cf. M. Schmidt. de Didym. p. 386 seq.), sed ii pedestri oratione usi omnes. —

Iam reliqui quos novimus Nicandri libri carmina fuerunt omnes. Velut (VII) *Οἰταϊκά*, qui duo minimum libri erant. Primum citat *schol. Apollon. Rhod.* I, 1304: *Νίκανδρος* 15
ὁ Κολοφώνιος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Οἰταϊκῶν φησι Βορέαν αἴτιον γεγονέναι τοῦ θανάτου τῶν προειρημένων (scil. *τῶν Βορεαδῶν*) *διὰ τὸ χειμάσαι τὸν Ἡρακλέα εἰς Κῶ ὑποστρέφοντα.* cf. Hom. Il. *O*, 25 seqq. De Herculis amore agi videtur eis versibus, quos servavit

16 *Athenae.* VII p. 282 f: Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν φησι

πομπίλος, ὃς ναύτῃσιν ἀδημονέουσι κελεύθους
μηνύσας φιλέρωσι, καὶ ἄφθογγός περ ἀμύνων,

ut Dindorfius scripsit, in quo scribendi genere aegre caremus verbo finito. itaque quoniam optimus codex Venetus habet μηνύσαι, Meinek. Exercit. philol. in Athenae. I. p. 24 μηνύει suasit. ego vero non video quid in optativo μηνύσαι vituperandum sit. ita Erinna ap. Athenae. l. l. p. 283 d: πομπίλε — πομπεύσαις πρύμναθεν ἐμὰν ἀδεῖαν ἑταίραν. Praeterea interpungere malim μηνύσαι, φιλέρωσι καὶ ἄ. π. ἀ. nam ipsum φιλέρωσι cur ab hoc quidem loco abhorreat et cum φιλίῃσι commutandum sit, ne ipse quidem qui affirmat Volkmannus p. 26 dicere possit. — Rursus
17 apertis verbis de Hercule admonemur fragmento ap. *Athenae.* IX p. 411 a: καὶ Κύαθον δὲ, τὸν Πύλητος μὲν υἱὸν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιμάχου, ἀπέκτεινεν ἄκων Ἡρακλῆς οἰνοχοοῦντα αὐτῷ, ὡς Νίκανδρος ἱστορεῖ ἐν β' Οἰταϊκῶν. ᾧ καὶ ἀνεῖσθαί φησι τέμενος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Προσχίῳ, ὃ μέχρι νῦν προσαγορεύεσθαι Οἰνοχόου, — ubi Hecker. in Schneidew. Philol. V p. 425 ἐν δευτέρῳ *Αἰτωλικῶν* scribendum censebat, de Oeta monte Nicandrum libros scripsisse non credere se professus. Et sane hoc ne ipse quidem credo. sed quidni putemus *regionis Οἰταίας* sive *incolarum Οἰταίων* fabulas, quarum praeter Herculis in Oeta monte cremationem etiam alia eius facinora non exigua pars fuerunt (cf. Müller. Dor. I p. 426 seq. ed. I), a Nicandro eo carmine comprehensas fuisse? Itaque neque huic loco neque reliquis duobus, quos apposuimus, eripiemus *Οἰταϊκῶν* nomen recteque idem a Dindorfio (cf. praefat. Athenae. p. IV not.) restitutum arbitra-
18 rum apud *Athenae.* VII p. 329 a: τῶν δὲ ἰώπων μνημονεύει Νίκανδρος ἐν β' Οἰταϊκῶν·

ὡς δ' ὁπότ' ἀμφ' ἀγέλῃσι νεηγενέεσσιν ἰώπων
ἢ φάγροι ἢ σκῶπες ἀρείονες ἠὲ καὶ ὀρφὸς —.

legebatur ἐν Βοιωτιακῷ ex correctione Musuri, libri autem habent ἐν βοιωτιακῶν, ad quarum ductus literarum Heckerus multo propius quam Dindorfianam accedere hanc suam dicit emendationem: ἐν β' Θηβαϊκῶν, quod non puto. Ceterum recte Meinekius l. l. statuere videtur ad comparationem aliquam fragmentum referendum esse. idem iure reiecit I. G. Schneideri coniecturam ἢ

φάγροι ἢ βῶκες. sed de *ἀρείονες* cum Meinekio non dubitaverim, quum ad phagros scopesque et orphos aeque referri possit quo hi omnes opponantur *ἰώπων ἀγέλῃσι νεηγενέεσσιν*. — Postremo ad Oetaica referendum mihi videtur fragmentum a Suida positum sub *Εὐρύβατος*, de quo dicemus in dubiae sedis fragmentis.

(VIII). Sequantur *Θηβαϊκά*, quorum una est certa et definita memoria apud *schol. Theriac.* 214: *Παμβώνια ὄρη τῆς Με-* 19
γαρικῆς, ὡς αὐτὸς (ὁ Νίκανδρος) ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Θηβαϊκῶν φησιν·

τείχεά τε προλιπόντες, ὑπὲρ Παμβωνίδας ὄχθας
ἑσσύμενοι Μεγαρῆος ἐνεννάσσαντο δόμοισι.

ita enim vulgatum *Μεγαρῆες* correxit Meinek. ad Stephan. Byz. I p. 438. postea idem e cod. Vatican. dedit Volkm. p. 28. Qui autem pro *Παμβωνίδας* scribendum *Πατρωνίδας* putavit Müller. Orchom. p. 38 not., aut non inspexit ipsum Nicandr. Theriac. 214. aut hunc quoque eadem ratione corrigendum putavit. — Praeterea autem iam alii huc rettulerunt *Plutarch.* de mal. He- 20
rodot. XXXIII p. 867 c: — *οὔτε Λεοντιάδης ἐν Θερμοπύλαις ἦν στρατηγός (τῶν Θηβαίων), ἀλλ' Ἀνάξανδρος, ὡς Ἀριστοφάνης*[1]) *ἐκ τῶν κατὰ ἄρχοντας ὑπομνημάτων* (*ἐν τοῖς κατὰ ἀ. ὑπομνήμασιν* coniecit Hecker. l. l. p. 425. malim *ε´ τῶν* vel *ἕκτῳ τῶν κατὰ ἀρχ. ὑπομνημάτων*) *ἱστόρησε καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος*. Postremo Meinekius Exercit. phil. in Athenae. I p. 8 not. in Etym. Magn. p. 27, 51 verbis: *Αἰγοφάγος, ὁ Ζεύς, ὡς παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Θηριακοῖς*, quod in nostris Theriacon exemplaribus non extat, scribendum putat *ὡς παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Θηβαϊκοῖς*, cui praeter emendandi facilitatem nihil auxiliatur.

(IX). Non celebrior *Σικελίας* memoria est, carminis satis ampli, ut cuius vel septimus vel octavus vel adeo decimus liber citetur. ita enim codices variant in *Stephan. Byz.* s. *Ζάγκλη*, p. 293, 21
10: *Νίκανδρος ἐν τῷ η´* (*ζ´* Rhedigeran., *δεκάτῳ* Aldin.) *Σικελίας·*

καί τις καὶ Ζάγκλης ἐδάη δρεπανηΐδος ἄστυ,

ubi non exputo cur Meinekius *Δρεπανηΐδος* scripserit litera maiuscula, quam ferrem si urbi etiam *Δρέπανον* nomen fuisse constaret aut a *Δρεπανεῦσι* condita fuisset. nunc autem Nicandrum

1) De hoc cf. Meinek. ad Stephan. Byz. I p. 98 seq. coll. p. 818.

nihil aliud puto significare voluisse quam quod de eadem urbe agens Thucydides VI, 4 narrat, nomen urbi impositum fuisse ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν. Et ut hoc loco Nicander δρεπανηΐς posuit pro δρεπανοειδής, ita Theriac. 838 (δὴ γὰρ ὅτ' ἀγχούσης θριδακηΐδα λάζεο χαίτην) θριδακηΐς idem valet quod θριδακοειδής. — Alte-
22 rum fragmentum debemus *scholiast. Theriac.* 382: τὴν μάλκην — αὐτὸς ὁ Νίκανδρος ὁτὲ μὲν ἐπὶ ψύχους, ὁτὲ δ' ἐπὶ τοῦ ναρκᾶν κέχρηται. καὶ ἐπὶ μὲν ψύχους ἐν τῇ Σικελίᾳ οὕτως·

ὄμβρῳ τε κρυμῷ τε ὅταν δάμνωνται μάλκαι,

ἐπὶ δὲ τοῦ ναρκᾷν μόνον ἐν τοῖς Κιμμερίοις χρῆται. sic enim cum editionibus vetustis Nicandri versum scripsit Bussemakerus, melioribus quae optimi codices subministrant uti nescius. nam in Goettingensi est — δέματ' ὅτε δάμνατο μᾶλλον, a quo quantum distet Lorreianus, propter Schneideri dicendi brevitatem, quantum Parisinus, propter Bussemakeri breviloquentiam certo dici nequit. non multum autem distare et certe in δέματ' ὅτ' conspirare, utriusque verba fidem faciunt, praesertim quum etiam Vaticanus habeat quod proxime ad illorum lectionem accedat: — δέσμαθ' ὅτ' ἐδάμνατο μᾶλλον. Itaque non est cur me poeniteat quod pridem (cf. Schneidew. Philol. IV p. 564) in fine versus restitui μαλκόν. cuius vocis tametsi alicunde non allatum exemplum est (nam Hesychii μαλκόν· μαλακὸν alio pertinet), firmant tamen aliquatenus quae Suidas habet: μάλκιον· ἀσθενές, ψυχρότατον, et μαλκίστατον· ψυχρότατον. Reliquam autem versus partem paulo propius ad libri Vaticani fidem emendandam puto hoc modo:

ὄμβρῳ τε κρυμῷ τε δέμας θ' ὅτε δάμνατο μαλκόν —,

i. e. „imbre frigoreque quum *et* corpus domaretur et . . . .“ Olim scripseram δέμας τότε cum Lobeck. Rhem. p. 205, quae facilior certe correctio est quam a Volkmanno p. 27 proposita haec: ὄ. τ. κρυμῷ θ' ὅτε δέρματ' ἐδάμνατο μάλκαις, metricum illa vitium inferens. — Contra recte puto Volkmannum coniecisse ad idem car-
23 men referendum esse quod narrat *Clemens Alex.* Protrep. II, 39 p. 33: — Ἀφροδίτῃ περιβασίῃ (περιβασοῖ ex Hesych. emendat G. Dindorf. Thes. VI p. 793) μὲν οἱ Ἀργεῖοι, ἑταίρᾳ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ καλλιπύγῳ (cf. Athenae. XII p. 554 c) θύουσι Συρακούσιοι, ἣν Νίκανδρος ὁ ποιητὴς „καλλίγλουτόν“ που κέκληκεν. —

(X) Neque de nomine neque de argumento constat eius carminis, cuius quintum vel nonum librum Stephan. Byz. s. Ἄθως p. 36, 4 citat: *Νίκανδρος πέμπτῳ* (codd. Perusin. et Vossian. *ἐνάτῳ*) *τῆς Εὐρωπείας.* sed eiusdem sine dubio carminis memor Athenae. VII p. 296 f dicit: *Νίκ. ἐν τῷ τρίτῳ Εὐρωπίας*, quod tametsi facile ad loci Stephaniani normam corrigi potest ut fecit L. Dindorf. in Thesaur. Parisin. III p. 2438, manum tamen cohibet schol. Apoll. Rhod. IV, 57, ubi citatum legimus Nicandrum *ἐν δευτέρῳ Εὐρώπης.* Horum autem trium nominum quod verum sit liqueret fortasse, si de libri argumento constaret. nunc ne hoc quidem quale fuerit certo scimus. nam quod post alios Volkmannus p. 28 sibi persuasit, Europam Agenoris filiam hoc carmine a Nicandro celebratam esse, fragmentorum ope demonstrari non potest verum esse. nec commendatur ea opinio magno carminis ambitu, quamquam huius quidem argumenti vim diluere Volkmannus eo studuit, quod videri sibi dicit Nicandrum amplissimo hoc carmine Cadmeas quoque fabulas comprehendisse iuncta regionum illarum descriptione quas Cadmus in erroribus attigisse ferebatur. In universum autem temere mihi videntur rem administrare qui Eumeli et Stesichori similiter inscriptis carminibus, quorum cum Nicandreo similitudo demonstrari nequit, inducti de Nicandrei libri titulo ita statuunt, ut unam probandam formam *Εὐρώπεια* dicant, reliquas reiiciant. Nam eodem certe iure, quo illi Eumeli et Stesichori memoria duci se patiebantur in designando carminis Nicandrei argumento, nos poterimus affirmare, memores Alexandri Lychni, quem *Εὐρώπη* inscriptum carmen condidisse constat geographicam huius, quam incolimus, continentis descriptionem complectens (cf. Meinek. Anal. Alex. p. 374), Nicandrum eo carmine non Agenoris filiam celebrasse, sed hanc nostram continentem descripsisse. Unde primum hoc lucrabimur, ut nihil mutandum sit in Athenaei verbis, cuius multo maior auctoritas quam Stephani (sive potius Hermolai) et scholiastarum gregis qui doctorum hominum copias excerpentes miro saepe modo depravabant. Nam si *terram* Nicander descripsit, recte Athenaeus dixisse censendus est, ipsum sine dubio Nicandrum sequutus, *Νίκ. ἐν γ΄ Εὐρωπίας*, quum Stephan. Byz. p. 287, 9 dicat: *Εὐρώπη, ἡ χώρα. — λέγεται — καὶ διὰ τοῦ ῑ Εὐρωπία παρὰ Σοφοκλεῖ Αἰχμαλωτίσι „καὶ νησιώτας καὶ*

μακρὰς [1]) Εὐρωπίας." καὶ Εὐριπίδης ἐν Θησεῖ κ. τ. λ. — Verum nec scholiasta Apollonii magnopere vituperandus erit qui rei magis quam verbo intentus ἐν β' Εὐρώπης Nicandrum aliquid narrasse dicit vulgari forma usus. quam qui sprevit Hermolaus eo tantum errasse censendus est, quod e duobus formis poeticis (nam Εὐρώπεια quoque terrae nomen fuit. cf. Stephan l. l.) eam elegit qua Nicander non usus erat. nisi eodem quo alii errore ductus significare voluit de Agenoris filia Nicandrum egisse, quod aliter uno verbo significare non potuit nisi ut Εὐρώπεια diceret. ita certe de Agenoris filia agens Stesichorus scripserat (cf. fragm. 15 Bergk.), et scripserat sine dubio etiam Eumelus, quicquid ad defendendam apud Clem. Alex. Strom. I p. 449 Pott. et schol. Venet. ad Il. Z, 131 positam formam Εὐρωπία Markscheffel. „de Hesiod. etc. fragment." p. 236 disputat. tu vide L. Dindorf. in Thesaur. Parisin. V p. 1763. — Praeterea non iam mirabimur quod qui Θηβαϊκὰ scripserit Nicander etiam de Europa egerit. nunc enim praeter Thebarum historiam non scripsit Europae et Cadmi res, quae illius historiae eximia quaedam pars fuerunt, sed hanc continentem enarravit χωρογραφικῶς, quemadmodum in Σικελίᾳ (sive potius in Σικελίῃ. nam ipsum Nicandrum Σικελίῃ libro inscripsisse patet) non tam fabulas enarravisse quam eius insulae regiones descripsisse videtur. Qua in re utrobique ita tamen egisse videtur, ut cum descriptis regionibus coniungeret fabularum enarrationem ad hunc et illum locum pertinentium et in Europia quidem neque Aetoliam excluderet (cf. ad fragm. Europ. 1 et 2.), etsi de hac peculiari libro egerat, sed sermone pedestri. Quod si ita fuit, inter Europiam et mythologica Nicandri carmina similis intercedebat ratio ei, quae inter Theriaca et Ophiaca. nam Ophiacis quoque fabulas quae ad regiones serpentibus infestas pertinebant enarrasse, non rem Theriacis tra-

---

1) μακρᾶς corrigit Meinek., nescio an recte. nam quale sequenti versu secutum sit substantivum feminini generis ad μακρὰς relatum et ad praecedens vocabulum νησιώτας aptum non extrico. — Hac data occasione moneo, in Etym. Gudian. p. 220, 50: Εὐρώπη δὲ παρὰ τοῦ εὔρους ὠνομάσθη. ἔστι δὲ ἡ χώρα τοῦ Ὀδύσσεος (sic) legendum videri: παρὰ τοῦ εὐρωποῦ ὠνομάσθη. ἔστι δὲ ἡ χώρα τῆς δύσεως coll. Hesych. Εὐρώπη· χώρα τῆς δύσεως ἢ σκοτεινή, et Doederlein. gloss. Hom. I p. 6 extr. et II p. 255.

ctatam denuo excussisse videtur. — Sed iam tempus est finire hanc disputationem, qua nihil voluimus nisi demonstrare neque de titulo neque de argumento *Εὐρωπίας* satis constare. nunc fragmenta apponamus.

1. *Schol. Apoll. Rhod.* IV, 57 (coll. Eudoc. p. 148): *περὶ δὲ τοῦ τῆς Σελήνης ἔρωτος Σαπφὼ καὶ Νίκανδρος ἐν β΄ Εὐρώπης ἱστοροῦσι.* eandem rem Nicander attigit in Aetolicis. cf. fragment. Aetol. 6 et 7. 24

2. *Athenae.* VII, p. 296 f.: *Νίκανδρος ἐν γ΄ Εὐρωπίας Νηρέως ἐρώμενον τὸν Γλαῦκον ἱστορεῖ γενέσθαι.* iam sequitur Aetolicorum fragmentum quod nobis est 2. 25

3. *Stephan. Byz.* s. *Ἄθως* p. 36, 3 seqq.: *Ἄθως, ὄρος Θρᾴκης, ἀπὸ Ἄθω γίγαντος, ὡς Νίκανδρος πέμπτῳ τῆς Εὐρωπείας·* 26

καί τις Ἄθω τόσον ὕψος ἰδὼν Θρήικος ὑπ᾽ ἄστροις
ἔκλυεν οὐ δηθέντος ἀμετρήτῳ ὑπὸ λίμνῃ,
ὃς ἀναποῦν χείρεσσι δύο ῥίπτεσκε βέλεμνα
ἠλιβάτου προθέλυμνα Καναστραίης πάρος ἄκρης.

ubi Meinekio non sufficere visae sunt neque Hermanni (*αὐδηθέντος — ἀμετρήτῳ ἐπὶ λίμνῃ ὅσσα νάπους*) coniecturae a Volkmanno receptae, neque Isaaci Vossii (ad Mel. II, 2) aut Heringae (in Miscellan. Amstelod. novis. tom. VIII p. 955) conamina, nec quicquam mutavit praeter ultimam vocem, quae in libris non est *ἄκρης*, ut Holstenius coniecit, sed *ἀκτῆς*. praeterea fortasse *ῥίπτασκε* scribendum esse monuit. Mihi praeter singulas quasdam voces etiam eo corruptum fragmentum videtur, quod non integrum Hermolaus apposuit, sed versus quosdam omisit quibus ab Atho gigante nomen traxisse montem Nicander dixerat. nam hoc fecisse eum Stephani verba indicant: *Ἄθως — ἀπὸ Ἄθω γίγαντος ὡς Νίκανδρος.* Itaque Nicander ita, opinor, haec narravit, peregrinantem unum et alterum, qui viderit ingentem montis altitudinem, ex eius regionis incolis quaerendo audivisse sparsam de eo famam, qui montem ibi collocaverit. traiecisse enim olim (in gigantomachia, puto, cf. Claudian. fragm. Gigantom. ap. Iriarte bibl. Matrit. cod. gr. I p. 219 seq. v. 35 *κούρης δ᾽ ἄντα δύω γλαυκώπιδος Ἀτρυτώνης γηγενέες μάρναντο· φέρεν δ᾽ ὃ μὲν οὔρεος ἄκρην κ. τ. λ.*) in hanc regionem tamquam tela in deos missa Canastraeo promontorio abrupta cacumina Athon gigantem, unde factum esse, ut traiecta frustula etiamnum eius

nomine appellentur. Quibus concessis facili opera emendari corrupta verba poterunt in hunc modum:

καί τις Ἄθω τόσον ὕψος ἰδὼν Θρήικος ὑπ' ἄστροις [1])
ἔκλυ' ἐν οὔδεϊ θέντος ἀμετρήτῳ ἐπὶ λίμνῃ
ὄσσαν· ἀπ' οὖν χείρεσσι δύο ῥίπτεσκε βέλεμνα,
ἠλιβάτου προθέλυμνα Καναστραίης πάρος ἀκτῆς
[*ἄκρα* [2]) * * * * * * * * * * * * * *],

ut suasi in Bergkii et Caesaris diar. philol. 1849 n. 49 p. 546. In quibus ne quis pro *θέντος* fortius aliquod vocabulum desideret, in simili re eodem verbo usus est Quintus Smyrn. IX, 320: *αἶψα δ' ἀναρρήξας μεγάλης χθονὸς αἰνὰ βέρεθρα Αὐτὴν Ἴλιον εἶθαρ ἑοῖς ἅμα τείχεσι πᾶσαν Θήσω ὑπὸ ζόφον εὐρύν*. add. Homer. Il. 12, 26. Deinde *ἀπ' οὖν* eodem plane modo corruptum erat in Nicandri Alexiph. 574, ubi correxit Meinek. Anal. Alex. p. 232, et in Hipponactis fragment. 58 Bergk. Hermanni cura emendato Opuscul. V p. 10. Postremo *προθέλυμνα* (quod „avulsa" significat ut in loco plane gemino Callimachi in Del. 134: *ἀλλά οἱ Ἄρης Παγγαίου προθέλυμνα καρήατα μέλλεν ἀείρας Ἐμβαλέειν δίνῃσιν*) quoniam cum *βέλεμνα* iungi nequit, nomen aliquod sibi flagitat quod montis cacumina significet. id ubi *ἄκρα* fuisse concesseris, sive hanc vocem Nicander posuerat solam sive cum alio nomine coniunxerat, apparebit cur noluerit *Καναστραίης ἄκρης* dicere, quod quum proprium huic loco nomen sit, hic quoque Holstenius restitui iussit. quamquam ne sic quidem causa fuit ulla cur *ἀκτῆς* mutaretur. vid. Fix. in Thesaur. Parisin. I p. 1364 med. et interpretes ad Xenoph. Anab. 6, 2, 1.

Praeter haec autem tria fragmenta Volkmannus p. 29 ad Europiam non sine veri specie rettulit alia duo Europiae nomine ab eis qui servarunt non insignita, quorum primum legitur (4)
27 ap. *schol. Nicandr.* Theriac. 460: *τῆς δὲ Ζώνης μέμνηται — καὶ αὐτὸς ὁ Νίκανδρος ἀλλαχοῦ·*

---

1) Cf. Alexiph. 7 *ἄρκτον ὑπ' ὀμφαλόεσσαν ἐνάσσαο.*

2) Quo magis appareat non quae scripserit poeta, sed quo sensu scripserit, ita sequentes duo versus ludibundi explevimus: *ἄκρα κάρην' ὁ πέλωρος Ἄθως, ὅτ' ἐπ' ἀθανάτοισι | δεινὴν ἐν Φλέγρῃσι μάχην ἤραντο Γίγαντες.*

καὶ μὲν ὑπὸ Ζωναῖον ὄρος δρύες ἀμφί τε φηγοὶ
ῥιζόθι δινήθησαν ἀνέστησάν τε χορείαν
οἷά τε παρθενικαί —,

sic enim cum Bussemakero scripsit Volkmannus. at corrigendum χορείην. nam illud non magis ferri potest quam τέφραν[1]) in Alex. 95, quem I. G. Schneideri errorem (nam Ald. et codd. omnes τέφρην habent) secure propagavit Lehrs. — aut χώραν in Dionys. Perieg. 118 quod vel Bernhardyus tulit, — aut γατομέοντες in his de Chalybum populo Apollonii Rhodii versibus, II, 1005 seq.: ἀλλὰ σιδηροφόρον στυφελὴν χθόνα γατομέοντες ὦνον ἀμείβονται βιοτήσιον, ubi λατομέοντες scribendum censeo. Nec ferri posse videtur ἴαμα in Marcell. Sidet. 87 coll. 41 et 1. aut συνάορον in Maxim. περὶ καταρχῶν v. 115.

(5) Eodem haud dubie loco Nicander de Zone urbe egit, de 28
qua *schol. Apollon. Rhod.* I, 29: Ζώνη ἐστὶν ὀρεινὸς τόπος οὕτω καλούμενος ἐν Θρᾴκῃ· καὶ πόλις ὁμώνυμος, ὥς φησι Νίκανδρος.

(6) Postremo eodem quo haec iure ad Europiam referri lice- 29
bit fragmentum apud *Stephan. Byz.* p. 494, 21: Ὀρδαία, πόλις Μακεδονίας. τὸ ἐθνικὸν Ὀρδοί. λέγονται καὶ Ὀρδαῖοι, ὡς Νίκανδρος, ubi pro more suo Hermolaus appositum a Stephano Nicandri versum omisisse videtur. —

(XI) Europiae propter argumenti aliquam similitudinem, de qua paulo ante diximus, Ὀφιακὰ adiungimus, elegiacum carmen, quod non dixerim continuo cum Nicolao Bach. „histor. critic. poes. Graecor. elegiac." p. 32 et Volkmanno p. 37 didacticum fuisse. neque enim liquido demonstrari e fragmentis potest nec per se credibile est hoc quoque carmine ut Theriacis e serpentium morsu ortos morbos eorumque remedia Nicandrum recensuisse. imo fragmentum primum docere videtur fabulas poetam narrasse de eis qui serpentium morsu laesi fuerint. qualibus narrandis fabulis ne in Theriacis quidem et Alexipharmacis plane abstinuit, hoc autem carmine data opera incubuit, remedia nisi obiter non attingens (cf. fragm. 3 et 6). Cui argumento quam apta elegia fuerit quivis videt. Ceterum elegiaca carminis forma sola nititur coniectura, sed ea admodum proba-

---

1) sed fero in Archestrati fr. 57, 4 Bussem., quoniam is quidem plura in hoc genere novasse videtur.

bili. Nam quoniam vix sumi potest tertio etiam aliquo praeter Theriaca et Ophiaca libro de serpentibus poetam egisse, fragmenta elegiaca ad serpentes spectantia quae Aelianus duobus locis servavit iure Ophiacis vindicabimus. Itaque Ophiacorum habemus tria saltem fragmenta haec:

30 1. *Schol. Nicandr. Theriac.* 377 extr. *Νίκανδρος ἐν τοῖς Ὀφιακοῖς φησι Διόνυσον ἐμμανῆ γενόμενον ὑπὸ τῆς Ἥρας ὑπνῶσαι, τὴν δ' ἀμφίσβαιναν πεδῆσαι αὐτοῦ τὰ σκέλη, τὸν δ' ἀναστάντα καὶ πλήξαντα τῷ κλήματι αὐτὴν ἀποκτεῖναι, ὅθεν ἔτι καὶ νῦν κλήματι τελευτᾷ.*

31 2. *Aelian. de nat. animal.* X, 49: — *ἀλλά γε καὶ Νίκανδρος οἷς λέγω* (nimirum *ἐν Κλάρῳ χῶρον τοῖς ἰοβόλοις θηρίοις ἀστιβῆ τε ἅμα καὶ ἔχθιστον εἶναι* dixerat) *μάρτυς· λέγει δὲ Νίκανδρος·*

οὐκ ἔχις, οὐδὲ φάλαγγες ἀπεχθέες, οὐδὲ βαθυπλὴξ
ἄλσεσιν ἐνζῴοις σκορπίος ἐν Κλαρίοις·
Φοῖβος ἐπεί ῥ' αὐλῶνα βαθὺν μελίαισι καλύψας
ποιηρὸν δάπεδον θῆκεν ἑκὰς δακέτων.

Versus apposui prout scripsit Iacobsius qui secundo versu librorum scripturam retinere quam doctorum virorum coniecturas parum probabiles recipere maluit. cui enim magnopere placeat pro *ἐνζώοις* (sic enim libri habere videntur, non *ἐνζῴοις*, quod Iacobsius dedit, quem vide praefat. Tom. I p. XXII. n. 10. nam haec prava scriptura est. cf. Lobeck. Elem. p. 444) commendatum vel *εὐζώοις* vel *ἐν ζώοις* vel *εὔζωος* vel *εὐθήροις* vel *εὐχλώροις*, quibus omnibus, quod ad sensum, praestat Lobeckii coniectura l. l. p. 262 n. 41: *ἄλσεσιν ἐνδιάει*, sed nimis a literarum ductibus recedit. Quod non item cadit in nostram coniecturam, qui *αἰζηοῖς* („hominibus") scribendum putamus, praesertim quum eadem vox similiter corrupta sit in Theriac. 613 (*μάντιν ἐνὶ ζωοῖσι γεράσμιον*), ubi Meinek. ad Stephan. Byz. I p. 375 verissime monuit *ἐν αἰζηοῖσι* corrigendum esse. Meum autem illud *αἰζηοῖς* pendere puto ab *ἀπεχθέες*, ut eius loci incolis neque viperae neque phalanges neque scorpii dicantur *noxii* esse. hoc enim *ἀπεχθέες* significat. cf. Theriac. 799 et Alex. 158, ut opus non sit *ἐπαχθέες* corrigi, etsi saepe inter utrumque codices fluctuant. cf. Pierson. Verisim. p. 67 sq. et vv. ll. ad Theriac. 818 et 483, Alex. 72. Totum igitur Ophiacorum frag-

mentum ab Aeliano servatum ita scribendum censeo mutatis etiam orthographicis quibusdam:

οὐκ ἔχις οὐδὲ φάλαγγες ἀπεχθέες οὐδὲ βαθυπλὴξ
ἄλσεσιν αἰζηοῖς σκορπίος ἐν Κλαρίοις,
Φοῖβος ἐπεί ῥ' αὐλῶνα βαθὺν μελίῃσι καλύψας
ποιηρὸν δάπεδον θῆκεν ἑκὰς δακετῶν. —

3. *Aelian. de nat. animal.* XVI, 28, de Psyllis agens qui et 32
ipsi serpentium morsu non infestentur et ab angue ictis facillime medeantur, *ὑπὲρ τούτου*, inquit, *εἴη ἂν μάρτυς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος λέγων·*

ἔκλυον ὡς Λιβύης Ψύλλων γένος οὔτε τι θηρῶν
αὐτοὶ κάμνουσιν μυδαλέῃσι τυπαῖς,
οὓς Σύρτις βόσκει θινότροφος, εὖ δὲ καὶ ἄλλοις
ἀνδράσιν ἤμυναν τύμμασιν ἀχθομένοις,
οὐ ῥίζαις ἔρδοντες, ἑῶν δ' ἀπὸ σύγχροα γυίων —

καὶ τὰ ἐπὶ τούτυις. quae duobus locis paulo aliter scripta leguntur apud Iacobsium cuius hic quoque recensionem putavi mihi deserendam esse. nam primum magnopere displicent licet e codicibus enotata omnibus verba haec: *Λίβυες, Ψύλλων γένος, οὔτε.* ita enim si scripsit Nicander, num aliter hoc intellecturos lectores sperare potuit atque ita, Libyes esse gentis Psyllorum? Sed ille, qui *Psyllos inter Libyae gentes* fuisse probe sine dubio noverat, idem profecto significare voluit quod Aelian. l. l. dicit *Λίβυς ἀνήρ, Ψύλλος ὢν τὸ γένος*. atque hoc vulgata lectione dixisse Nicander nemini videbitur, videbitur autem omnibus ubi unius literulae mutatione scripserimus *Λιβύης Ψύλλων γένος*, id quod Bergkium quoque commendare video, praef. Anthol. lyric. p. VII. Praeterea autem recte sane v. 3 ex optimis libris Iacobsius reposuit *θινοτροφος* pro eo quod olim vulgatum fuit *θηροτρόφος* (quod et ipsum probum est et tum aliis locis, tum Andromachi v. 26 ap. Galen. Antid. I P. II Tom. XIV p. 34 Kühn. defendi potest, sed a codicibus parum habet commendationis). at non *θινοτρόφος*, sed *θινότροφος* exarandum fuit.[1]) Postremo I. G. Schneiderus in eo quem Aelianus omisit versu *φάρμακα* positum

---

1) Contra in Claudian. fragment. Gigantom. v. 40 male scripsit Arm. Koechly: *τῷ δ' ἄρα λαϊνόεργον ἐπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης Γοργοῦς δεῖξε κάρηνον*. debebat *λαϊνοεργόν*. cf. Arcad. p. 87, 18.

fuisse opinatur, ad quod relatum fuerit *σύγχροα*. mihi tamen Aeliani l. l. verba consideranti: *ὁ δὲ* (*Ψύλλος*) *τῷ νοσοῦντι παρακλίνεται γυμνῷ γυμνὸς καὶ τοῦ χρωτός οἱ τοῦ ἰδίου προσανατρίψας τὴν ἰσχὺν τὴν συμφυῆ, εἶτα μέντοι τοῦ κακοῦ πεποίηκε τὸν ἄνθρωπον ὀξάντην,* — aliquanto credibilius videtur secutum in Nicandri versu fuisse vel ipsum istud Aelianeum *ἰσχὺν* vel alius vocabuli synonymi accusativum singularis numeri generisque vel masculini vel feminini. nam pro eo quoque casu *σύγχροα* haberi posse, etsi Thesaur. Parisin. non novit nisi nominativum *σύγχροος*, plurima tamen evincunt exempla similia, velut Nicandr. Theriac. 941 *ἐλλεβόρου· μελανόχροος*, Quint. Smyrn. II, 642 *μελανόχροες Αἰθιοπῆες*, auct. Lithicor. 33 *ἠΐθεοι τερενόχροες*, id. 357 *ὀρείτην* (*λίθον*) *μελανόχροα* aliaque a Lobeck. Paralip. p. 256 producta. Ac fortasse plura etiam in eis quae exscripsi Aelianeis latent Nicandri verba, quae causa fuisse videtur cur Aelianus sermonem Nicandri in medio cursu abrumperet.

4. Verum ob eandem causam ob quam fragmm. 2 et 3 ad Ophiaca rettulimus, alia quaedam frustula, quibus et ipsis de
33 serpentibus agitur, eodem referenda erunt. velut quod *Athenae.* III p. 99 b servavit: *οἶδα δ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης που ὁ ποιητὴς ἀρίσταρχον εἶπε τὸν Δία, καὶ Αἰσχύλος τὸν Ἅιδην ἀγησίλαον, Νίκανδρος δὲ ὁ Κολοφώνιος ἰοχέαιραν τὴν ἀσπίδα τὸ ζῶον.* nam hoc nec legitur nunc in Theriacis nec commode ibi restitui potest, cui autem magis conveniat carmini quam cuius serpentes argumentum erant? Ceterum de loquendi genere quod isto loco Athenaeus attigit, praeter Eustath. ad Odyss. p. 1479, 29, qui Nicandrei quoque huius loci meminit, vide Lobeck. Paralip. p. 368 n. 86 et Aglaoph. p. 857 et Meinek. ad Euphorion. fragm. XCV. quorum exemplis alia multa addi possunt, ut Aeschyl. Agam. 442 *ἀντήνορος σποδοῦ*, Suppl. 988 *ἀστυάνακτας θεούς*, Sophocl. fragm. 765 Dind. *νόστον — πανσανίαν*, Simonid. Epigr. 136 *μνᾶμά τ' ἀλεξάνδρου πολέμου*, auct. Lithic. 627 *πυριφλεγέθων πυρετὸς* et Orph. fragm. p. 544 Lob. *τέκνα πυριφλεγέθοντα προσώποις*, etc. — Tum eodem referimus

34 5. *Aelian. de nat. animal.* VIII, 8: *ἀμφισβαίνης δὲ τὴν δορὰν βακτηρίᾳ περικειμένην ἐλαύνειν λέγει Νίκανδρος τοὺς ὄφεις πάντας καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ὅσα μὴ δακόντα μέν, παίσαντα δὲ ἀναιρεῖ,* quae I. G. Schneiderus in Curis posterioribus p. 236 apposuit

Theriac. versibus 377 seqq. Aelianea ex alio Nicandri carmine ducta monens. Sed restat tamen dubitationis aliquid, quoniam scholiasta Theriac. l. l. in ea quam interpretabatur Theriacorum editione aliud quid et fortasse id ipsum quod Aelianus narrat legisse videatur. In nostris enim exemplaribus quum Nicandri verba ita habeant:

τὴν μὲν ὅϑ' ἁδρύνηται, ὀροιτύποι οἷα βατῆρα
κόψοντες ῥάδικα πολυστεφέος κοτίνοιο,
δέρματος ἐσκύλευσαν, ὅτε πρώτιστα πέφανται
πρόσϑε βοῆς κόκκυγος ἐαρτέρου· ἡ δ' ὀνίνησι
ῥινῷ δυσπαϑέοντας, ὅτ' ἐν παλάμῃσιν ἀεργοὶ
μάλκαι ἐπιπροϑέωσιν ὑπὸ κρυμοῖο δαμέντων,
ἠδ' ὁπόταν νεύρων ξανάᾳ κεχαλασμένα δεσμά —,

scholiasta tamen ita explicat: τὴν ἀμφίσβαιναν δέ φησιν ἐκδείραντες καὶ περιτιϑέντες τὸ δέρμα αὐτῆς τῇ ῥάβδῳ, ὅταν ἐξέρχωνται ἐπ' ἔργον, ἐκείνῳ διατρίβουσι τὰς χεῖρας καὶ ϑερμαίνονται, quae interpretatio non minus falsa est quam Eutecnii metaphrasis, etsi I. G. Schneidero aliter videtur. nam Nicander nihil dicit nisi hoc: οἱ ὀροιτύποι τὴν ἀμφίσβαιναν τοῦ δέρματος σκυλεύουσιν, οἷα βατῆρά τινα τοῦ φλοίου σκυλεύουσι, ὅταν (εἰς βατῆρα) κόψωσι ῥάδικά τινα τοῦ πολυστεφοῦς κοτίνου, de circumligata autem baculo pelle ne verbum quidem habet. Propter hoc igitur inter Nicandri versus et verba scholiastae dissidium suspicari quempiam posse dixi, olim hic lectos fuisse alios versus atque quos nunc habemus inque eis expositum fuisse quod Aelianus narrat, quocum scholiasta certe de circumligata baculo pellicula consentit. Verum nec perspici facile potest quomodo Aelianeis commode coniungi potuerint quae Nicander habet v. 381 seq. ἡ δ' ὀνίνησι κ. τ. λ. et codicum in verss. 377, 378 auctoritatem firmat cod. Leidensis Etymologici Magn. p. 18, 49. cf. Schneid. p. 140. Itaque praestat statuere scholiastam allato ad hunc locum a doctis poetae interpretibus Nicandri eo loco, quo Aelianus usus est, deceptum a vera vv. 377 seq. interpretatione aberrasse.

6. Eundem quem Aelianus Ophiacorum locum *Plinius nat.* 35
histor. XXX, 35 ante oculos habuit: „perfrictionibus remedio esse tradit *Nicander* amphisbaenam mortuam adalligatam, vel pellem tantum eius. *quin imo arbori quae caedatur adalligata non algere caedentes faciliusque succidere. Itaque* (?) *sola serpentium fri-*

gori se committit prima omnium procedens et ante cuculi cantum." unde colligere posse videmur, in Ophiacis Nicandrum quaedam repetiisse quae in Theriacis v. 377 seqq. dixerat.

36 7. Praeterea si recte Servius ad Virgilii Georg. II, 214 seq. verba:

— et tophus scaber et nigris exesa chelydris
creta negant alios aeque serpentibus agros
dulcem ferre cibum et curvas praebere latebras, —

monuit hoc: „negant Solinus et *Nicander*, qui de his rebus scripserunt," de *Ὀφιακῶν* carmine cogitavit. nam in Theriacis quidem nulla eius rei mentio extat. an ex Nicandri Georgicis sumserit?

37 8. Postremo — nam de Polluc. V, 38 et Etym. Magn. 395, 44, ut qui item huc referendi sint, nemo facile Volkmanno p. 38 seq. assentiatur — vix alibi quam in Ophiacis locum habuerint quae *schol. Theriac.* 781 tradit: *τὸ ἐννέα ἐπὶ πλήθους τέτακται* (cf. Lobeck. Elem. Pathol. p. 212), *ὡς ἄλλοθι ὁ Νίκανδρος μέμνηται τοῦ δύο κέντρα ἔχοντος* (*σκορπίου*) *ἐννεάκεντρον εἰπών. εἰσὶ γὰρ ἔνιοι δύο κέντρα ἔχοντες.*

III.

Progredimur ad (XII) *Ἑτεροιουμένων* heroico metro scriptorum libros quinque. tot enim fuisse libros, quibus in nova Nicander mutatas dicere formas corpora instituit, Suidae dicenti merito fidem adiungimus, licet apud reliquos scriptores quinti libri nullum extet vestigium. In ea autem tractanda materia Nicandrum longo post se intervallo reliquit is qui vere auguratus est per omnia saecula fama se victurum esse, Ovidius. Nam quae apud hunc conspicua est artificiosa metamorphoseon dispositio singularumque fabularum artissima inter se connexio, ea apud Nicandrum nulla fuit, ut hanc quoque ob causam vere dixisse videatur Valckenaer. in Callimach. eleg. fragm. p. 235 ad Ovidii illud opus Nicandri nullo modo posse aequiparari. Sed ut via et ratione nostra haec procedat disputatio, ante omnia monendum in Antonini Liberalis narrationibus viginti duobus[1])

1) nam fab. XIV contra codicis Palatini (de quo post alios monuit Hercher. in Schneidew. Philol. VII, p. 452) et editionis principis fidem dicitur ex Nicandri *ἑτεροι.* libro secundo excerpta esse.

eis, quas e Nicandri Heteroeumenis excerpsit, nihil esse quod ab ipso additum Antonino, non e Nicandro petitum putari oporteat. leguntur enim in his e Nicandro ductis fabulis quae, quum ipsam metamorphosin non attingant, nemo desideraverit. nam primum videmus de cultu deorum heroumque et festis diebus quaedam narrari cum transformationibus coniuncta in fabb. I, IV, XIII, XVII, XXIV, XXV, XXVI, XXIX, XXXII, qualia quum in reliquis apud Antoninum fabulis non legantur, iure affirmare nobis videmur hoc non minus proprium Nicandri fabulis fuisse quam Boei fabulis ornithogonicis, quas et ipsas Antoninus excerpsit, proprium hoc fuit monere, ex hominibus conversae aves quae *αἴσιαι* fuerint, quae non fuerint (cf. fabb. XI, XV, XIX, XXI). Unde ut Boeo vindicamus fab. VI, quam non dicit Antoninus ex quo petierit, ita Nicandro confidenter ascribimus fabul. XL, cuius item auctorem Antoninus celat, praesertim quum illa fabula non tam *μεταμόρφωσιν* quam *ἀφανισμὸν* aliquem (cf. Preller. Demet. et Perseph. p. 260 n. 45) contineat, qualis in Nicandri *ἑτεροιουμένοις* ab Antonino servatis saepius quam in reliquorum auctorum videmus mentionem factam sive per se positi (cf. fab. XXVIII) sive cum metamorphosi quadam vel cum aliquo alio artificio coniuncti (cf. fabb. I, VIII, XII, XIII, XXV, XXVII, XXX, XXXII. sed cf. etiam fabb. III, V, XXII, XXXVII). Hoc igitur tenebimus, in eligendis huius libri fabulis Nicandrum eas cumprimis metamorphoses spectasse, quibus cur quid moris esset in deorum vel heroum cultu explicari posset. ac constat in eiusmodi tractandis argumentis aetiologicis quantopere sibi veteres placuerint (cf. Lobeck. Aglaoph. p. 676 seqq. et p. 1095 seq.), praesertim postquam in quarto *Αἰτίων* libro eiusdem generis argumenta aetiologica magna cum laude tractavit Callimachus, cuius exemplo incitatum fuisse Nicandrum si dixero, nihil affirmasse videbor quod non sit verisimillimum. Ex eiusdem autem magni exemplaris imitatione etiam alterum explicaverim quod identidem legimus Nicandri metamorphoseon fabulis praeter rem immixtum. nam tametsi etiam in paucis quibusdam aliorum fabulis ab Antonino enarratis rem videmus paulo altius repeti, Nicandreis tamen fabulis negari nequit imprimis proprias esse vel praepositas metamorphosi vel post enarratam metamorphosin additas narrationes satis nonnumquam longas quae ad earum urbium

terrarumve *κτίσεις* vel *ὀνομασίαν* et *μετονομασίαν* (cf. fab. XXXV) pertinent, in quibus aliqua facta est transformatio. cf. fab. VIII extr., XIII, XXIII, XXX, XXXI, XXXVIII. quod *αἰτίων* genus idem ille Callimachus celebravit *Αἰτίων* libro secundo, quo magis etiam apparet nullam causam esse cur haec ab Antonino addita, non ab ipso Nicandro narrata putemus.

Quae hucusque disputavimus tum Nicandri Heteroeumenon naturam, quatenus in tantis tenebris licuit, declarant, tum viam nobis ad eam munierunt quaestionem, num quo artificioso vinculo singulas transformationes poeta ad unius et individui corporis speciem redegerit. Hoc negamus ac pernegamus factum fuisse, ut pridem suis ductus argumentis negavit Mellmannus „de caus. et auct. narrationum de mutatis formis" p. 93. neque enim futurum fuisse videtur ut tam longe Nicander repeteret narrationes, si singulas fabulas arcte inter se coniunctas esse voluisset. immo quod aliud simul praeter enarrandarum metamorphosium secutus consilium ad transformationes non accedit nisi per ambages, documento est transformationes singulas singulis fuisse carminibus expositas, eisque neque cum priore neque cum posteriore cuiusvis libri parte cohaerentibus. Cui quidem iudicio non repugnat quod interdum plures transformationes uno complexus est carmine, unius cuiusdam fabulae, quae primarium carminis argumentum esset, narrationi alias inserens tamquam emblemata, quod factum esse docent Antonini fabb. XVII, XXII, XXXII. Nec sufficit ad contrarium nostro iudicium comprobandum quod Ovidius transformationum quasdam fabulas arcte coniunxit quas Nicander in *eodem* *Ἑτεροιουμένων* libro narraverat· nam vide Ovidii Metam. V, 302 seq., 325—331, ~~444~~—461 coll. Antonin. fabb. IX, VII, IV. Ovid. Metam. VII, 368—370 et 371—379 coll. Anton. fab. I et XII. Ovid. Metam. IX, 454—665 et 666 seqq. coll. Antonin. fab. XXX et XVII. unde cur tandem colligendum sit potius coniunxisse Ovidium quae a Nicandro coniuncta invenerit, quam primum artificiose Ovidium nexuisse quae viderit apte iungi posse etsi seorsum enarrata a Nicandro, quem artificiosum rerum tractandarum ordinem parum curasse abunde docent Theriaca et Alexipharmaca? Itaque obtinebimus, singulas fabulas singulis plerumque carminibus, quae sine ullo artificioso inter se vinculo Nicander composuerat, tractatas fuisse,

ut mirandum non sit, si quae fabulae proprio aliquo citentur nomine iuxta ac si peculiari et ad Heteroeumena non pertinente carmine expositae fuerint. quod propter Ὑακίνθου moneo, cuius libri unus meminit scholiasta ad Theriac. 585 (Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ). nam etsi ipsum quidem argumentum non enarravit, quis tamen dubitet quin poeta hoc carmine idem celebraverit quod in Theriac. 902 seqq. attigit breviter, Hyacinthi infelicem casum eiusque in hyacinthum florem conversum cruorem. quod unice aptum Heteroeumenis argumentum et ab Ovidio quoque inter Metamorphoses receptum, Nicandro autem eo magis exoptatum quod ex genere aetiologico fuit. propter Hyacinthum enim interfectum scimus et Hyacinthiorum festum institutum et Hyacinthio mensi (cf. Simmias ap. Stephan. Byz. p. 87, 18 coll. Meinek. delect. poetar. Anthol. graec. p. 100) nomen inditum fuisse. — Quid quod ne singula quidem quae in *uno* Heteroeumenon libro erant carmina propter argumenti aliquam similitudinem in eo libro composita fuisse videntur. nam qui vel ex primo vel ex secundo vel ex tertio vel ex quarto libro ab Antonino petitas fabulas inter se comparaverit, nullam inveniet inter eiusdem libri fabulas cognationem neque in transformationis causis, neque in ratione transformandi novisque formis, neque in hominum transformatorum sceleribus, neque in deorum transformantium personis neque in ritibus institutisque si qua e transformatione aliqua in hominum vitam manarunt. haec enim omnia in singulis libris leguntur eadem neque ullus est qui habeat aliquid sibi proprii. Ac ne hoc quidem concedi potest, quod nuper Volkmannus commendavit p. 30 seq., Nicandrum tamquam in itinerario vel περιηγήσει quadam ab Acarnania incipientem reconditiores Thessaliae, Phocidis, Aetoliae, Boeotiae fabulas exposuisse, geographicum vero filum episodiis distinxisse. nequaquam enim quae eiusdem sunt regionis fabulas eodem libro tractavit. Velut Thessalicas [1]) fabulas et primo libro habemus et vero etiam secundo: cf. Antonin.

---

1) Ad Thessaliam pertinet etiam Antonin. fab. XXII, ubi γῆν τὴν Μηλιέων παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῆς Ὄθρυος perperam Volkm. interpretatur de Melo Acarnaniae pago suae ipse interpretationi nocens allato Stephan. Byz. loco p. 450, 13, quem obiter inspexit.

XIII, quam fabulam quominus putemus episodium aliquod fuisse prohibet magnus eius ambitus et a remotissimis rebus repetitio. neque per se credibile est Antoninum proprium assignasse locum fabulae cuidam quam obiter et in transcursu Nicander dederat. certe in hac quoque re Nicandrum presse sequutus est, quas a poeta interpositas aliis invenerat fabulas et ipse interponens XVII, XXII, XXXII. Praeterea Volkmannus si de Cragalo fabulam (Antonin. IV) ad Ambraciam rettulit, quoniam ibi in saxum conversum Cragalum conspici dicit Ovidius, Metam. XIII, 713 seq.[1]), etsi prope Thermopylas (παρὰ τὰ λουτρὰ Ἡρακλέους. vid. Mülleri Dor. I p. 427) et greges pascere solebat et inter Apollinem Dianamque et Herculem iudex sedebat et convertebatur ἵναπερ εἱστήκει (cf. Anton.), — eodem iure etiam de Batto fabulam (Antonin. XXIII) non ad Thessaliam, sed ad Peloponnesum referre debebat, quo interruptum sane erit filum istud geographicum a Volkmanno excogitatum. Neque eiusdem regionis fabulae sunt quas e secundo libro Antoninus excerpsit, in quo praeter Thessalorum etiam Cretensium, Asianorum, Messapiorum habemus narrationes. Tum ex tertio libro servatarum trium fabularum duae ad Aetoliam pertinent, tertia vel ad Athenas vel ad Ceo insulam, certe non ad Phocidem, quo Volkmannus miro usus argumento rettulit, scilicet ut contiguae essent regiones quarum in tertio libro narratae fabulae sunt. Et Phocensium tamen aliquam fabulam Nicander narraverat etiam libro quarto (Antonin. VIII), cuius reliquae fabulae ab Antonino servatae Atticam et Boeotiam sibi vindicant originem, velut de Iphigenia fabula, unde ad fabulas de bello Troiano quae quidem cum transformationibus essent coniunctae exspatiatum Nicandrum fuisse Volkmannus putat, quod nec probari argumentis nec refelli potest. In universum autem iam patere arbitror, si tamquam in itinere versantem Nicandrum Graecorum fabulas enarrasse credendum nobis sit, vere dici posse poetam πολλὰ ἄναντα, κάταντα πάραντά τε δόχμιά τ' ἦλθεν. Sed iam tempus est ipsa Ἑτεροιουμένων fragmenta apponere.

---

1) Ubi iterum Cerambi meminit Ovidius, Metam. VII, 353, regionem habemus circa Othryn sitam, sed aliam fabulam.

Et e *primo* quidem libro servata haec sunt:

1. *Antonin. Liheral.* IV.[1]) (*Κραγαλεύς. ἱστορεῖ Νίκανδρος Ἑτεροιουμένων α΄ καὶ Ἀθανάδας Ἀμβρακικοῖς.*) 38

Κραγαλεὺς ὁ Δρύοπος ᾤκει γῆς τῆς Δρυοπίδος παρὰ τὰ λουτρὰ τὰ Ἡρακλέους, ἃ μυθολογοῦσιν Ἡρακλέα πλήξαντα τῇ κορύνῃ τὰς πλάκας τοῦ ὄρους ἀναβαλεῖν. ὁ δὲ Κραγαλεὺς οὗτος ἐγεγόνει γηραιὸς ἤδη καὶ τοῖς ἐγχωρίοις ἐνομίζετο δίκαιος εἶναι καὶ φρόνιμος. καὶ αὐτῷ νέμοντι βοῦς προσάγουσιν Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἡρακλῆς κριθησόμενοι περὶ Ἀμβρακίας τῆς ἐν Ἠπείρῳ. καὶ ὁ μὲν Ἀπόλλων ἑαυτῷ προσήκειν ἔλεγε τὴν πόλιν, ὅτι Μελανεὺς υἱὸς ἦν αὐτοῦ, βασιλεύσας μὲν Δρυόπων καὶ πολέμῳ λαβὼν τὴν πᾶσαν Ἤπειρον, γεννήσας δὲ παῖδας Εὔρυτον καὶ Ἀμβρακίαν, ἀφ᾽ ἧς ἡ πόλις Ἀμβρακία καλεῖται· καὶ αὐτὸς μέγιστα χαρίσασθαι τοῦτο τῇ πόλει· Σισυφίδας[2]) *μὲν γὰρ αὐτοῦ προστάξαντος ἀφικομένους κατορθῶσαι τὸν πόλεμον Ἀμβρακιώταις τὸν γενόμενον αὐτοῖς πρὸς Ἠπειρώτας. Γόργον δὲ τὸν ἀδελφὸν Κυψέλου κατὰ τοὺς αὐτοῦ*

---

1) In afferendis Antonini verbis sequimur Westermanni recensionem, a qua sicubi discedendum nobis videbitur, indicabimus sedulo.

2) *Σισυφίδας* i. e. Corinthios. illud suscepisse Antoninum patet ex ipso Nicandro qui eodem usus est vocabulo Alexiph. 619 reliquorum poetarum usum secutus. nam incolae saepe *ἐλέγοντο ἀπὸ τῶν διασημοτάτων παρ᾽ αὐτοῖς, Ἀθηναῖοι Κοδρίδαι καὶ Κεκροπίδαι, Θησεῖδαι, Ἐρεχθεῖδαι*, quae Stephan. Byz. verba sunt p. 34, 14. ab hoc citatis adde *Κραναΐδαι* ap. Eurip. Suppl. 715 (coll. *παῖδες Κραναοῦ* ap. Aeschyl. Eumen. 993 Herm.) et paulo aliter formata, sed idem illud significantia nomina *Κέκροπες*, *Φορωνῆες*, *Μέροπες*, *Κόδροι*, de quibus videndi Lobeck. Paralip. p. 303 et Unger. de Valg. Ruf. p. 101. Ceterum ut hic Nicandreum *Σισυφίδας* Antoninus in usum suum convertit, ita fab. XXV e Nicandri narratione retinuit *Ἀονίαν*. ac similiter Parthenius nec narrat. XV videtur *Ἠλιδίαν* scripturus fuisse nisi in Diodori vel potius Duridis (cf. Hecker. in Schneidew. Philol. V p. 416) elegia *Ἠλιδίην* scriptum invenisset, nec narrat. II Liparam insulam dixisset *Μελιγουνίδα* (ut Callim. in Artem. 47. cf. Plin. nat. hist. 3, 93 cum not. Sillig.), nisi apud Philetam quem ibi sequitur legisset *ἐς Μελιγουνίδα νῆσον*, ut hoc frustulum Philetae fragmentis a Nicol. Bach. collectis addendum sit (aeque ac verba a Choerobosc. in Theodos. canon. p. 360 coll. Gaisford. praef. ad Etym. Mag. p. VII servata: *ἀγαθὴ δ᾽ ἐπὶ ἤθεσιν αἰδώ*). Iterum Antoninus fab. XIV scribens *ᾤκουν Κῶν τὴν Μεροπίδα νῆσον* apud Boeum poetam invenerat *Κόων Μεροπηΐδα νῆσον*, ut scripsit etiam Callimach. in Del. 160 coll. Eustath. ad Il. p. 97, 30.

χρησμοὺς λαὸν ἔποικον ἀγαγεῖν εἰς Ἀμβρακίαν ἐκ Κορίνθου, Φαλαίκῳ δὲ τυραννοῦντι τῆς πόλεως αὐτοῦ κατὰ μαντείαν Ἀμβρακιώτας ἐπαναστῆσαι· καὶ παρὰ τοῦτο πολλοῦ ἀπολιπέσθαι [1]) τὸν Φάλαικον· τὸ δὲ ὅλον αὐτὸς ἐν τῇ πόλει παῦσαι πλειστάκις ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ἔριδας καὶ στάσιν, ἐμποιῆσαι ἀντὶ τούτων δ' εὐνομίαν καὶ θέμιν καὶ δίκην, ὅθεν αὐτὸν ἔτι νῦν παρὰ τοῖς Ἀμβρακιώταις σωτῆρα Πύθιον ἐν ἑορταῖς καὶ εἰλαπίναις ᾄδεσθαι. Ἄρτεμις δὲ τὸ μὲν νεῖκος κατέπαυε τὸ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, παρ' ἑκόντος δ' ἠξίου τὴν Ἀμβρακίαν ἔχειν· ἐφίεσθαι γὰρ τῆς πόλεως κατὰ πρόφασιν τοιαύτην. ὅτε Φάλαικος ἐτυράννευε τῆς πόλεως, οὐδενὸς αὐτὸν δυναμένου κατὰ δέος ἀνελεῖν αὐτὴ κυνηγετοῦντι τῷ Φαλαίκῳ προφῆναι σκύμνον λέοντος, ἀναλαβόντος δὲ εἰς τὰς χεῖρας ἐκδραμεῖν ἐκ τῆς ὕλης τὴν μητέρα καὶ προσπεσοῦσαν ἀναρρῆξαι τὰ στέρνα τοῦ Φαλαίκου, τοὺς δ' Ἀμβρακιώτας ἐκφυγόντας τὴν δουλείαν Ἄρτεμιν ἡγεμόνην ἱλάσασθαι, καὶ ποιησαμένους ἀγροτέρης εἴκασμα παραστήσασθαι χάλκεον αὐτῷ θῆρα. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἀπεδείκνυεν Ἀμβρακίαν τε καὶ τὴν σύμπασαν Ἤπειρον οὖσαν ἑαυτοῦ· πολεμήσαντος γὰρ αὐτοῦ Κελτοὺς [2]), καὶ Χάονας καὶ Θεσπρώτους καὶ σύμπαντας Ἠπειρώτας ὑπ' αὐτοῦ κρατηθῆναι, ὅτε τὰς Γηρυόνου βοῦς συνελθόντες ἀφελέσθαι, χρόνῳ δ' ὕστερον λαὸν ἔποικον ἐλθεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ

---

1) In codice est πολλοὺς ἀπολέσθαι, quod qui ita in ordinem cogi posse putarunt, ut πολλοὺς inducerent, debebant certe in sequentibus, ubi Diana sua opera gloriatur Phalaecum a leone interfectum esse, Phalaeco substituere *Phayllum* coll. Aelian. de nat. animal. XII, 40 (nam in Ovid. Ib. 500 ob codicum dissensum nihil est praesidii). Mihi autem multo videtur verisimilius Aelianum potius quam cum Nicandro et Athanada Antoninum in viri nomine errasse. iam quum Phalaecus non potuerit bis mori, et Apollinis et Dianae opera, Apollinem quidem nihil egisse putamus nisi ut seditione exorta Phalaecus *multo inferior evaserit.* in hunc igitur sensum vulgatam lectionem correximus.

2) Vulgo: πολεμήσαντας γὰρ αὐτῷ Κελτοὺς καὶ Χάονας κ. τ. λ. Sed Celtorum cum Chaonibus et Thesprotiis inita ad debellandum Herculem societate merito offensi sunt interpretes, quorum Κελαίθους e Stephan. Byz. Berkelius correxit pro Κελτούς. Sed quum codex habeat αὐτο, non αὐτῷ, scripsi quod supra vides. Hoc dicit Hercules, post debellatos Celtos (quorum terram peragrasse Herculem Geryonis abigentem boves constat vel e Parthenii narrat. XXX) etiam Epirotas se perdomuisse. Ceterum πολεμεῖν τινα ab huius aetatis scriptoribus minime abhorret. cf. Dindorf. in Thesaur. Paris. VI p. 1333 et Bast. ep. crit. p 112 seq. ed. Wiedeb.

τοὺς πρόσθεν ἀναστήσαντας Ἀμβρακίαν συνοικίσαι· Κορίνθιοι δὲ πάντες εἰσὶν ἀφ' Ἡρακλέους. Ἃ διακούσας ὁ Κραγαλεὺς ἔγνω τὴν πόλιν Ἡρακλέους εἶναι. Ἀπόλλων δὲ κατ' ὀργὴν ἁψάμενος αὐτοῦ τῇ χειρὶ πέτρον ἐποίησεν ἵναπερ εἱστήκει. Ἀμβρακιῶται δὲ Ἀπόλλωνι μὲν σωτῆρι θύουσι, τὴν δὲ πόλιν Ἡρακλέους καὶ τῶν ἐκείνου παίδων νενομίκασι, Κραγαλεῖ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν τὴν Ἡρακλέους ἔντομα θύουσιν ἄχρι νῦν. —

2. *Antonin. Liberal.* XXII (*Κέραμβος.* [1]) *ἱστορεῖ Νίκανδρος ἐν* 39
α' ἑτεροιουμένων.)

Κέραμβος Εὐσείρου τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Εἰδοθέας νύμφης Ὀθρηίδος ᾤκει ἐν τῇ γῇ τῇ Μηλιέων παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῆς Ὄθρυος. ἐγένετο δὲ αὐτῷ θρέμματα πλεῖστα καὶ αὐτὰ ἐποίμαινεν αὐτός. νύμφαι δὲ συνελάμβανον αὐτῷ, διότι αὐτὰς ἐν τοῖς ὄρεσιν ᾄδων ἔτερπεν· λέγεται γὰρ μουσικώτατος τῶν τότε γενέσθαι καὶ ἐπὶ βουκολικοῖς ᾄσμασι διαβοηθῆναι καὶ σύριγγα ποιμενικὴν ἐν τοῖς ὄρεσι συνθεῖναι καὶ λύρᾳ πρῶτος ἀνθρώπων κεχρῆσθαι, πλεῖστά τε καὶ κάλλιστα μέλη ποιῆσαι. τούτων οὖν χάριν λέγουσιν ὀφθῆναι αὐτῷ ποτε νύμφας καὶ χορεῦσαι πρὸς τὰ κρούματα τοῦ Κεράμβου, Πᾶνα δὲ τοῦτο κατ' εὐμένειαν αὐτῷ παραγγεῖλαι καταλιπόντι τὴν Ὄθρυν ἐν τῷ πεδίῳ τὰ πρόβατα ποιμαίνειν. ἐξαίσιον γάρ τι καὶ ἄπιστον χρῆμα χειμῶνος ἐπεῖναι μέλλειν· ὁ δὲ Κέραμβος ὑπὸ μεγαλαυχίας ἐκ νεότητος οἷα θεοβλαβὴς ἀπελαύνειν μὲν ἐκ τῆς Ὄθρυος εἰς τὸ πεδίον οὐκ ἐγίγνωσκεν, ἀπέῤῥιψε δὲ λόγον ἄχαρίν τε καὶ ἀνόητον εἰς τὰς νύμφας, ὅτι γένος μέν εἰσιν οὐκ ἀπὸ Διός, ἀλλ' ἔτεκεν αὐτὰς ἡ δεῖνα τοῦ Σπερχειοῦ, Ποσειδῶν δὲ πόθῳ μιᾶς αὐτῶν Διοπάτρης τὰς ἀδελφὰς ἐῤῥίζωσε καὶ ἐποίησεν αἰγείρους, ἄχρι αὐτὸς κορεσθεὶς τῆς εὐνῆς ἀνέλυσε καὶ πάλιν αὐταῖς ἀπέδωκε τὴν ἐξ ἀρχῆς φύσιν. τοιαῦτα μὲν ὁ Κέραμβος ἐκερτόμησεν εἰς τὰς νύμφας. Μετὰ δὲ χρόνον ὀλίγον ἐξαίφνης ἐγένετο κρυμὸς καὶ ἐπάγησαν αἱ χαράδραι καὶ πολλὴ κατέπεσε χιὼν καὶ τὰ ποίμνια τοῦ Κεράμβου σὺν αὐταῖς ἀτραποῖς καὶ δένδρεσιν ἠφανίσθη. νύμφαι δὲ μετέβαλον κατ' ὀργὴν τὸν Κέραμβον, ὅτι αὐταῖς ἐλοιδόρησε, καὶ ἐγένετο ὑλοφάγος κεράμβυξ. Φαίνεται δὲ ἐπὶ τῶν ξύλων καί ἐστιν ἀγκύλος ἐκ τῶν ὀδόντων καὶ συνεχῶς τὰ γένεια κινεῖ, μέλας, παραμήκης, πτέρυγας στερεὰς ἔχων, ἐοικὼς τοῖς μεγά-

---

1) Vulgatum *Τέραμβος* hic et ubicunque infra recurrit Berkelius propter nomen *κεράμβυξ* in fine narrationis positum, Munkerus propter Ovid. Metam. VII, 354 correxerunt. *Κέραμπος* et *κεράμπυξ* M. Haupt. ad Ovid. Metam. VII, 353.

λοις κανθάροις. οὗτος ξυλοφάγος βοῦς καλεῖται, παρὰ δὲ Θετταλοῖς κεράμβυξ. τοῦτον οἱ παῖδες παίγνιον ἔχουσι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνοντες φέρουσιν, ἡ δὲ ἔοικε σὺν τοῖς κέρασι λύρᾳ τῇ ἐκ τῆς χελώνης. —

40 3. *Antonin. Liberal.* XXIII. (*Βάττος.* ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων α' καὶ Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις καὶ Διδύμαρχος [1]) μεταμορφώσεων γ' καὶ Ἀντίγονος ἐν ταῖς ἀλλοιώσεσι καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἐν ἐπιγράμμασιν, ὥς φησι Πάμφιλος ἐν α'.)

Ἄργου τοῦ Φρίξου καὶ Περιμήλης τῆς Ἀδμήτου θυγατρὸς ἐγένετο Μάγνης. οὗτος ᾤκησεν ἐγγὺς Θεσσαλίας καὶ τὴν γῆν ταύτην ἀπ' αὐτοῦ Μαγνησίαν προσηγόρευσαν οἱ ἄνθρωποι. ἐγένετο δ' αὐτῷ παῖς περίβλεπτος τὴν ὄψιν Ὑμέναιος. ἐπεὶ δὲ Ἀπόλλωνα ἰδόντα ἔρως ἔλαβε τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐξελίμπανε τὰ οἰκία τοῦ Μάγνητος, Ἑρμῆς ἐπιβουλεύει τῇ ἀγέλῃ τῶν βοῶν τοῦ Ἀπόλλωνος. αἱ δὲ ἐνέμοντο ἵναπερ ἦσαν αἱ Ἀδμήτου βόες. καὶ πρῶτα μὲν ἐμβάλλει ταῖς κυσὶν, αἳ ἐφύλαττον αὐτὰς, λήθαργον καὶ κυνάγχην, αἱ δὲ ἐξελάθοντο τῶν βοῶν καὶ τὴν ὑλακὴν ἀπώλεσαν. εἶτα δ' ἀπελαύνει πόρτιας δώδεκα καὶ ἑκατὸν βοῦς ἄζυγας καὶ ταῦρον, ὃς ταῖς βουσὶν ἐπέβαινεν. ἐξῆπτε δὲ ἐκ τῆς οὐρᾶς πρὸς ἕκαστον ὕλην, ὡς ἂν τὰ ἴχνη τῶν βοῶν ἀφανίσῃ, καὶ ἦγεν αὐτὰς ἐλαύνων διά τε Πελασγῶν καὶ δι' Ἀχαΐας τῆς Φθιώτιδος καὶ διὰ Λοκρίδος καὶ Βοιωτίας καὶ Μεγαρίδος, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Πελοπόννησον διὰ Κορίνθου καὶ Λαρίσσης ἄχρι Τεγέας, καὶ ἐντεῦθεν παρὰ τὸ Λύκαιον ὄρος ἐπορεύετο καὶ παρὰ τὸ Μαινάλιον καὶ τὰς λεγομένας Βάττου σκοπιάς. ᾤκει δὲ ὁ Βάττος οὗτος ἐπ' ἄκρῳ τῳ [2]) σκοπέλῳ· καὶ ἐπεὶ τῆς φωνῆς ἤκουσε παρελαυνομένων τῶν μόσχων, προελθὼν ἐκ τῶν οἰκείων ἔγνω περὶ τῶν βοῶν ὅτι κλοπιμαίας ἄγει, καὶ μισθὸν ᾔτησεν, ἵνα πρὸς μηδένα φράσῃ περὶ αὐτῶν. Ἑρμῆς δὲ δώσειν ἐπὶ τούτοις ὑπέσχετο, καὶ ὁ Βάττος ὤμοσε περὶ τῶν βοῶν πρὸς μηδένα κατερεῖν. Ἐπεὶ δὲ αὐτὰς Ἑρμῆς ἔκρυψεν ἐν τῷ πρηῶνι παρὰ τὸ Κορυφάσιον, εἰς τὸ σπήλαιον εἰσελάσας ἄντικρυς Ἰταλίας καὶ Σι-

---

1) Schmidt. de Didym. p. 364 iecit potius quam coniecit *Δίδυμος Ἀριστάρχειος* scribendum esse. quo minus etiam probo quod Heckerus Com. crit. de Anthol. graec. I p. 19 not. suasit mox legendum esse *Παμφίλη ἐν α'*. nam Pamphilum praeter lexicon *περὶ γλωσσῶν καὶ ὀνομάτων* scripsisse, in quibus fabulas multas proposuerit, patet ex Galen. T. XI p. 792 et 797.

2) Legebatur *ἐπ' ἄκρῳ τῷ σκοπέλῳ.*

κελίας, αὖτις[1]) ἀφίκετο πρὸς τὸν Βάττον ἀλλάξας ἑαυτὸν καὶ πειρώμενος εἰ αὐτῷ συμμένειν ἐπὶ τοῖς ὁρκίοις ἐθέλει, διδοὺς δὲ μισθὸν χλαῖναν ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ, μὴ κλοπιμαίας βοῦς ἔγνω παρελαθείσας. ὁ δὲ Βάττος ἔλαβε τὴν χλαμύδα καὶ ἐμήνυσε περὶ τῶν βοῶν. Ἑρμῆς δὲ χαλεπήνας ὅτι διχόμυθος ἦν, ἐρράπισεν αὐτὸν τῇ ῥάβδῳ καὶ μετέβαλεν εἰς πέτρον. καὶ αὐτὸν οὐκ ἐκλείπει κρύος οὐδὲ καῦμα. λέγεται δὲ καὶ ὁ τόπος παρ' ὁδευόντων ἄχρι νῦν σκοπιαὶ[2]) Βάττου.

4. *Antonin. Liberal.* XXXII. (Δρυόπη. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτε- 41
ροιουμένων α'.) Δρύοψ ἐγένετο Σπερχειοῦ παῖς τοῦ ποταμοῦ καὶ Πολυδώρης μιᾶς τῶν Δαναοῦ θυγατέρων. οὗτος ἐβασίλευσεν ἐν τῇ Οἴτῃ καὶ θυγάτηρ αὐτῷ μονογενὴς ἐγένετο Δρυόπη, καὶ ἐποίμαινεν αὐτὴ. τὰ πρόβατα τοῦ πατρός. ἐπεὶ δὲ αὐτὴν ἠγάπησαν ὑπερφυῶς Ἁμαδρυάδες νύμφαι καὶ ἐποιήσαντο συμπαίκτριαν ἑαυτῶν, ἐδίδαξαν ὑμνεῖν θεοὺς καὶ χορεύειν. ταύτην ἰδὼν Ἀπόλλων χορεύουσαν ἐπεθύμησε μιχθῆναι. καὶ ἐγένετο πρῶτα μὲν κλεμμύς, ἐπεὶ δ' ἡ Δρυόπη γέλωτα μετὰ τῶν νυμφῶν καὶ παίγνιον ἐποιήσατο τὴν κλεμμὺν καὶ αὐτὴν ἐνέθετο εἰς τοὺς κόλπους, μεταβαλὼν ἀντὶ τῆς κλεμμύος ἐγένετο δράκων. καὶ αὐτὴν κατέλειπον αἱ νύμφαι πτοηθεῖσαι· Ἀπόλλων δὲ Δρυόπῃ μίγνυται, ἡ δὲ ᾤχετο φεύγουσα περίφοβος εἰς τὰ οἰκία τοῦ πατρὸς καὶ οὐδὲν ἔφρασε πρὸς τοὺς γονεῖς· ἐπεὶ δ' ἔγημεν αὐτὴν ὕστερον Ἀνδραίμων ὁ Ὀξύλου, γεννᾷ παῖδα ἐξ Ἀπόλλωνος Ἄμφισσον. Οὗτος ἐπεὶ τάχιστα ἠνδρώθη, ἀνὴρ ἐγένετο πάντων κρατῶν· καὶ ἔκτισε παρὰ τὴν Οἴτην πόλιν ὁμώνυμον τῷ ὄρει καὶ τῶν ἐκεῖ τόπων ἐβασίλευεν. ἱδρύσατο δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐν τῇ Δρυοπίδι. καὶ εἰς τοῦτο παροῦσαν τὸ ἱερὸν Δρυόπην ἥρπασαν Ἁμαδρυάδες νύμφαι κατ' εὐμένειαν, καὶ αὐτὴν μὲν ἀπέκρυψαν εἰς τὴν ὕλην, ἀντὶ δ' ἐκείνης αἴγειρον ἀνέφηναν ἐκ τῆς γῆς καὶ παρὰ τὴν αἴγειρον ὕδωρ ἀνέρρηξαν. Δρυόπη δὲ μετέβαλε καὶ ἀντὶ θνητῆς ἐγένετο νύμφη. Ἄμφισσος δὲ ἀντὶ τῆς πρὸς τὴν μητέρα χάριτος ἱερὸν ἱδρύσατο νυμφῶν καὶ πρῶτος ἀγῶνα ἐπετέλεσε δρόμου, καὶ ἔτι νῦν οἱ ἐπιχώριοι τὸν ἀγῶνα διαφυλάσσουσι τοῦτον· γυναικὶ δ' οὐχ ὅσιον παρατυχεῖν, ὅτι Δρυόπην ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ νυμφῶν δύο παρθένοι τοῖς ἐπιχωρίοις ἐδήλωσαν, πρὸς ἃς ἐχαλέπηναν αἱ νύμφαι καὶ αὐτὰς ἀντὶ παρθένων ἐλάτας ἐποίησαν. —

5. *Antonin. Liberal.* XXXVIII. (Λύκος. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτε- 42
ροιουμένων α'.) Αἰακῷ τῷ Διὸς καὶ Αἰγίνης τῆς Ἀσωποῦ παῖδες ἐγέ-

---

1) Correxi αὖτις pro αὖθις ob constantem Antonini usum.
2) Vulgo σκοπιά, quod correxi propter v. 16: τὰς λεγομένας Βάττου σκοπιάς.

νοντο Τελαμὼν καὶ Πηλεὺς καὶ τρίτος Φῶκος ἐκ Ψαμάθης τῆς Νηρέως. τοῦτον ἐφίλησε περισσῶς Αἰακός, ὅτι καλὸς κἀγαθὸς ἦν ἀνήρ. Πηλεὺς δὲ καὶ Τελαμὼν φθονήσαντες αὐτῷ κτείνουσι θανάτῳ κρυφαίῳ, καὶ διὰ τοῦτ' ἐξελαθέντες ὑπ' Αἰακοῦ τὴν Αἴγιναν ἐξέλειπον. ᾤκησε δὲ Τελαμὼν μὲν Σαλαμῖνα τὴν νῆσον, Πηλεὺς δ' ἐξίκετο πρὸς Εὐρυτίωνα τὸν Ἴρου καὶ ἱκετεύσας καθαίρεται παρ' αὐτῷ τὸν φόνον. καὶ αὖτις Εὐρυτίωνα ἐν κυνηγεσίοις ἄκων ἐπὶ συὸς βολῇ κτείνει, καὶ φυγὼν ἔρχεται παρὰ Ἄκαστον, οὗ ὑπὸ τῆς γυναικὸς πρὸς ἀφροδίσιον ἔργον διαβληθεὶς[1]*) καταλείπεται μόνος ἐν τῷ Πηλίῳ. καὶ πλαζόμενος ἐντυγχάνει Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ, ἱκετεύοντα δὲ αὐτὸν ὑποδέχεται ἐκεῖνος εἰς τὸ ἄντρον. καὶ Πηλεὺς ἀγείρας πολλὰ πρόβατα καὶ βοῦς ἄγει πρὸς τὸν Ἶρον κατὰ ποινὴν τοῦ φόνου. ταύτην οὐχ ὑποδέχεται τὴν ποινὴν ὁ Ἶρος, ἀλλὰ Πηλεὺς ἀπαγαγὼν ἀφίησι κατὰ χρησμὸν θεοῦ. καὶ τὰ πρόβατα νομέων ἔρημα λύκος ἐπελθὼν κατέδει, καὶ ὁ λύκος οὗτος κατὰ δαίμονα μεταβαλὼν ἐγένετο πέτρος, καὶ ἄχρι πλείστου διέμενε μεταξὺ Λοκρίδος καὶ τῆς Φωκέων γῆς.*

43 6. *Stephan. Byz.* p. 134, 5: *Ἀσπαλάθεια, πόλις Ταφίων. Νίκανδρος ἑτεροιουμένων πρώτῃ „Ἀσπαλάθεια βοήροτος“.* — Eiusdem fragmenti suspicetur aliquis olim mentionem factam fuisse in his Etym. Magn. p. 156, 30 (add. Zonar. s. v.) verbis: *ἀσπάλαθος, εἶδος ἀκάνθης. Νίκανδρος· „ἐν γὰρ ὄρει ῥάμνοι τε καὶ ἀσπάλαθοι κομέονται,“* ut Nicandri et Theocriti (nam huius iste versus est. vid. IV, 57) fragmenta male in unum librarii confuderint. Sed si quis Etym. Gudian. p. 84, 25 et Etymol. Angelican. Ritschelii I p. VII, 32 contulerit, eo potius inclinabit, ut Etym. Magni locum ita emendandum censeat: *εἶδος ἀκάνθης. Ἀμάραντος εἰς τὸ (Θεοκρίτου) ἐν γὰρ ὄρει κ. τ. λ.*

E *secundo* libro has Antoninus fabulas excerpsit:

44 1. *Antonin. Liberal.* XIII. (*Ἀσπαλίς. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων β'.*) *Διὸς καὶ νύμφης Ὀθρηίδος ἐγένετο παῖς Μελιτεύς. τοῦτον ἡ μήτηρ ἐξέθηκεν εἰς τὴν ὕλην κατὰ δέος Ἥρας, ὅτι αὐτῇ Ζεὺς ἐμίχθη. ὁ δὲ παῖς Διὸς βουλῇ οὐκ ἠφανίσθη, ἀλλ' ηὔξετο τρεφόμενος ὑπὸ μελισσῶν. ἐνέτυχε δὲ αὐτῷ ποιμαίνων πρόβατα Φάγρος ὁ Ἀπόλ-*

---

1) *διαβληθεὶς* addidi cum Munkero et G. Hermanno. vid. Koch. praef. p. LI, ubi quod dicit unius fere verbi lacunam apparere in codice, nescio unde hoc acceperit. nam in codice hodie fabulam XXXVII extremam, tum fab. XXXVIII totam, postremo fab. XXXIX fere dimidiam non iam comparere ipse dixerat praefat. p. XII.

λωνος καὶ Ὀθρηίδος νύμφης, ἥτις ἔτεκε Μελιτέα τὸν ἐν τῇ ὕλῃ παῖδα. θαυμάσας δὲ πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ σώματος καὶ ἔτι πλέον πρὸς τὰς μελίσσας ἀνείλετο καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὰ οἰκία καὶ ἔτρεφεν [1]) πολλῇ σπουδῇ θέμενος αὐτῷ Μελιτέα ὄνομα διότι ὑπὸ μελισσῶν ἐτράφη· ὑπῆλθεν αὐτὸν καὶ ὁ χρησμός, ἐν ᾧ ποτε θεὸς εἶπε σώζειν ὁμόγνιον ὄντα τὸν ὑπὸ τῶν μελισσῶν τρεφόμενον. Ὁ δὲ παῖς ἐπεὶ τάχιστα ἠνδρώθη, ἀνὴρ ἐγένετο γενναῖος καὶ πλείστων ἦρξε περιοίκων καὶ πόλιν ἔκτισεν ἐν τῇ Φθίᾳ προσαγορεύσας Μελίτην. Ἐν ταύτῃ τῇ Μελίτῃ τύραννος ἐγένετο βίαιος καὶ ὑβριστής, ὃν οἱ μὲν ἐπιχώριοι οὐδ' ὀνομάζουσιν, ὑπὸ δὲ τῶν ξένων Τάρταρος ἐκαλεῖτο. οὗτος εἴ τις διαβοηθείη παρθένος ἐπὶ κάλλει τῶν ἐγχωρίων, ἀπῆγεν αὐτὴν καὶ ἐμίγνυτο πρὸ γάμου κατὰ βίαν. τότε δ' οὖν εἴρητο πρὸς τοὺς θέραπας ἀπάγειν Ἀσπαλίδα τὴν θυγατέρα τὴν Ἀργαίου τῶν οὐκ ἀσήμων· ἡ δὲ παῖς ὡς ἔκπυστος ὁ λόγος ἐγένετο, πρὶν ἀφικέσθαι τοὺς ἀπάξοντας ἀνήρτησεν ἑαυτήν. τῆς δὲ πράξεως οὔπω διαβοηθείσης ἀδελφὸς ὁ τῆς Ἀσπαλίδος Ἀστυγίτης ὤμοσεν, ὅτι πρότερον τίσεται τὸν τύραννον ἢ τὸ σῶμα καθαιρήσει τὸ τῆς ἀδελφῆς. ἐνδὺς δὲ τάχιστα τὴν στολὴν τῆς Ἀσπαλίδος καὶ κρύψας παρὰ τὴν εὐώνυμον πλευρὰν τὸ ξίφος ἔλαθε πρὸς τὴν ὄψιν ἀντίπαις ὤν, παρελθὼν δὲ εἰς τὰ οἰκία γυμνὸν ὄντα καὶ ἀφύλακτον τὸν τύραννον κτείνει. οἱ δὲ Μελιτεῖς τὸν μὲν Ἀστυγίτην ἐστεφάνουν καὶ μετὰ παιάνων προέπεμπον, τὸ δὲ σῶμα τοῦ τυράννου κατεπόντωσαν εἰς ποταμὸν ἐμβαλόντες, ὃν ἔτι νῦν ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου Τάρταρον καλοῦσι, τὸ δὲ σῶμα τὸ τῆς Ἀσπαλίδος ἐξερευνῶντες πάντα τρόπον, ὅπως κηδεύσωσιν ἐπισήμως, οὐκ ἠδυνήθησαν εὑρεῖν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἠφανίσθη κατὰ θεόν, ἀντὶ δὲ τοῦ σώματος ἐφάνη ξόανον παρὰ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἑστηκός· ὀνομάζεται δὲ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις τοῦτο τὸ ξόανον Ἀσπαλὶς Ἀμειλήτη [2]) Ἑκαέργη, ᾧ καθ' ἕκαστον

1) Fuit ἔτρεφεν ἐν πολλῇ σπουδῇ, quod iure suspectum Westermanno fuit.

2) Hoc quid sit ego nescio, archaeologi et mythologi nostri non dubito quin facile explicent ab Hesychio memoratum verbum *μειλεῖν* i. e. *ἀρέσκειν*, *μειλίσσειν* producentes, ut *ἀμειλήτη* significet *τὴν οὐκ ἵλεων*, qua in re femininam formam non curabunt magnopere. interim philologi videant sitne *Ἀσπαλὶς ἐν Μελίτῃ Ἑκαέργη* scribendum, quod eo quoque commendari videtur, quod aperta tenet metri vestigia, quae Antonino removere non licuit nisi si ipsum a Nicandro proditum nomen mutare voluit. Praeterea conf. Galen. de comp. medic. sec. loc. IX, Tom. XIII, p. 272 Kühn.: *εἰώθασι πολλοὶ καὶ χωρὶς ποιητικῆς ἐν τῷ βίῳ λέγειν, μὰ τὸν ἐν Περγάμῳ Ἀσκλήπιον, μὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ Ἄρτεμιν, μὰ τὸν ἐν*

ἔτος αἱ παρθένοι χίμαρον ἄθορον ἐκρήμνων, ὅτι καὶ ἡ Ἀσπαλὶς παρθένος οὖσα ἑαυτὴν ἀπηγχόνισεν. —

45 2. *Antonin. Liberal.* XVII (*Λεύκιππος. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων β′.*) *Γαλάτεια ἡ Εὐρυτίου τοῦ Σπάρτωνος ἐγήματο ἐν Φαίστῳ τῆς Κρήτης Λάμπρῳ τῷ Πανδίονος, ἀνδρὶ τὰ μὲν εἰς γένος εὖ ἔχοντι, βίου δὲ ἐνδεεῖ· οὗτος, ἐπειδὴ ἐγκύμων ἦν ἡ Γαλάτεια, ηὔξατο μὲν ἄῤῥενα γενέσθαι αὐτῷ παῖδα, προηγόρευσε δὲ τῇ γυναικί, ἐὰν γεννήσῃ κόρην, ἀφανίσαι. καὶ οὗτος μὲν ἀπιὼν ἐποίμαινε τὰ πρόβατα, τῇ δὲ Γαλατείᾳ θυγάτηρ ἐγένετο. καὶ κατοικτείρασα τὸ βρέφος καὶ τὴν ἐρημίαν τοῦ οἴκου λογισαμένη, συλλαμβανόντων δ' ἔτι καὶ τῶν ὀνείρων καὶ τῶν μάντεων, οἳ προηγόρευον τὴν κόρην ὡς κόρον ἐκτρέφειν, ἐψεύσατο τὸν Λάμπρον ἄρρεν λέγουσα τεκεῖν, καὶ ἐξέτρεφεν ὡς παῖδα κοῦρον ὀνομάσασα Λεύκιππον. ἐπεὶ δὲ ηὔξετο ἡ κόρη καὶ ἐγένετο ἄφατόν τι κάλλος, δείσασα τὸν Λάμπρον ἡ Γαλάτεια, ὡς οὐκ ἐνῆν ἔτι λαθεῖν, κατέφυγεν εἰς τὸ τῆς Λητοῦς ἱερὸν καὶ πλεῖστα τὴν θεὸν ἱκέτευσεν, εἴ πως αὐτῇ κόρος ἡ παῖς ἀντὶ τῆς θυγατρὸς δύναιτο γενέσθαι, καθάπερ ὅτε Καινὶς μὲν Ἄτρακος οὖσα θυγάτηρ βουλῇ Ποσειδῶνος ἐγένετο Καινεὺς ὁ Λαπίθης, Τειρεσίας δὲ γυνὴ μὲν ἐξ ἀνδρός, ὅτι τοὺς ἐν τῇ τριόδῳ μιγνυμένους ὄφεις ἐντυχὼν ἀπέκτεινεν, ἐκ δὲ γυναικὸς αὖτις ἀνὴρ ἐγένετο διὰ τὸ δράκοντας πολλὰ λακτίσαντα κτανεῖν*[1]*), καὶ Ὑπερμήστραν πιπρασκομένην ἐπὶ γυναικὶ μὲν αἴρασθαι τῖμον, ἄνδρα δὲ γενομένην Αἴθωνι τροφὴν ἀποφέρειν τῷ πατρί, μεταβαλεῖν δὲ καὶ τὸν Κρῆτα Σιπροίτην, ὅτι κυνηγετῶν λουομένην ἴδε τὴν Ἄρτεμιν. Ἡ δὲ Λητὼ συνεχῶς ὀδυρομένην καὶ ἱκετεύουσαν ᾤκτειρε τὴν Γαλάτειαν καὶ μετέβαλε τὴν φύσιν τῆς παιδὸς εἰς κόρον. ταύτης ἔτι μέμνηνται τῆς μεταβολῆς Φαίστιοι καὶ θύουσι Φυτίῃ*[2]*) Λητοῖ, ἥ τις ἔφυσε μήδεα τῇ κόρῃ, καὶ*

Δέλφοις Ἀπόλλωνα κ. τ. λ. Ceterum *ἀμείλικτος* commendavit Ed. Jacobi lex. myth. p. 148.

1) Corruptam codicis scripturam *διὰ τὸ δράκοντα πολλάκις πάνακτα δὲ* plurimi emendare conati sunt viri docti a Westermanno diligenter enumerati, quorum conamina vereor ut aliis magis placeant quam placent mihi. ipse quod dedi, certe ad codicis scripturam paulo propius accedit. De *λακτίσαντα* cf. Hygin. 75: „postea monitus a sortibus in eodem loco dracontes quum calcasset, redit in pristinam speciem.“

2) Pro *Φυτίῃ* a Valckenaerio coniectum Hermannoque (ap. Koch. p. LI) probatum *Φυσιμήδῃ* Nicander certe scribere non potuit quum versui resultet.

τὴν ἑορτὴν Ἐκδύσια καλοῦσιν, ἐπεὶ τὸν πέπλον ἡ παῖς ἐξέδυ· νόμιμον δ' ἐστὶν ἐν τοῖς γάμοις πρότερον παρακλίνασθαι παρὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ Λευκίππου. —

3. *Antonin. Liberal.* XXX (*Βυβλίς. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιου- 46
μένων β'.*) Ἀπόλλωνος καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνω θυγατρὸς ἐγένετο παῖς ἐν Κρήτῃ Μίλητος. τοῦτον ἡ Ἀκακαλλὶς δείσασα Μίνω ἐξέβαλλεν εἰς τὴν ὕλην, καὶ αὐτὸν ἐπιφοιτῶντες λύκοι βουλῇ Ἀπόλλωνος ἐφύλαττον καὶ ὤρεγον παρὰ μέρος γάλα, ἔπειτα δὲ βουκόλοι περιτυχόντες ἀνείλοντο καὶ ἔτρεφον ἐν τοῖς οἰκείοις. ἐπεὶ δὲ ὁ παῖς ηὔξετο καὶ ἐγένετο καλὸς καὶ δραστήριος, καὶ ὁ Μίνως κατὰ πόθον ἐνεχείρει βιάζεσθαι, τότε νυκτὸς ὁ Μίλητος ἐμβὰς εἰς ἄκατον βουλῇ Σαρπηδόνος εἰς Καρίαν ἀποδιδράσκει, καὶ πόλιν ἐνταυθοῖ κτίσας Μίλητον ἔγημεν Εἰδοθέην τὴν Εὐρύτου θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Καρῶν. καὶ ἐγένοντο δίδυμοι παῖδες αὐτῷ, Καῦνος, ἀφ' οὗ πόλις ἐστὶν ἔτι νῦν ἐν Καρίᾳ Καῦνος, καὶ Βυβλίς· ταύτης ἐγένοντο πλεῖστοι μνηστῆρες ἐπιχώριοι καὶ κατὰ κλέος ἐκ τῶν πέριξ πόλεων. ἡ δὲ τῶν μὲν λόγον ἐποιεῖτο βραχύν, αὐτὴν δὲ ἄφατος ἔρως ἐξέμηνε τοῦ Καύνου. καὶ τὸ πάθος ἄχρι μὲν ἐδύνατο κρύπτειν ἐλελήθει τοὺς γονεῖς, ἐπεὶ δὲ καθ' ἡμέραν εἴχετο χαλεπωτέρῳ δαίμονι, νυκτὸς ἔγνω καταβαλεῖν ἐκ τῆς πέτρας ἑαυτήν. καὶ ἡ μὲν εἰς τὸ πλησίον ὄρος παρελθοῦσα ῥίπτειν ἑαυτὴν ἐπεχείρησε, νύμφαι δὲ κατέσχον οἰκτείρασαι καὶ πολὺν ὕπνον ἐνέβαλον καὶ αὐτὴν ἤλλαξαν ἀπ' ἀνθρώπων εἰς δαίμονα καὶ ὠνόμασαν Ἁμαδρυάδα νύμφην Βυβλίδα καὶ ἐποιήσαντο συνδίαιτον ἑταιρίδα. καλεῖται δὲ καὶ τὸ ῥέον ἐκ τῆς πέτρας ἐκείνης ἄχρι νῦν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις δάκρυον Βυβλίδος. —

4. *Antonin. Liberal.* XXXI (*Μεσσάπιοι. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτε- 47
ροιουμένων β'.*) Λυκάονος τοῦ αὐτόχθονος ἐγένοντο παῖδες Ἰάπυξ καὶ Δαύνιος καὶ Πευκέτιος. οὗτοι λαὸν ἀθροίσαντες ἀφίκοντο τῆς Ἰταλίας παρὰ τὸν Ἀδρίαν, ἐξελάσαντες δὲ τοὺς ἐνταυθοῖ οἰκοῦντας Αὔσονας αὐτοὶ καθιδρύθησαν. ἦν δὲ τὸ πλέον αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἔποικον, Ἰλλυριοὶ Μεσσάπιοι [1]). ἔπειτα δὲ τὸν στρατὸν ἅμα καὶ τὴν γῆν

---

1) Scribebatur Ἰλλυριοί, Μεσσάπιοι, in quo non solum copulae defectus offendit, sed multo magis etiam hoc, quod Illyriorum, etsi et ipsi cum Messapiis maior exercitus pars erant, nulla tamen in assignanda terra ratio habita est. Itaque Nicandrum puto nominasse Messapios *ab Illyria oriundos*. quamquam inter Illyriae populos non memini Messapios ab aliis memoratos esse. sed fuit tamen ibi quoque urbs Ἰαπυγία. cf. Steph. Byz. p. 322, 11. At fortasse Anton. scripsit Ἰλλύριοι Μεσσα-

ἐμέρισαν τριχῇ καὶ ὠνόμασαν ὡς ἑκάστοις ἡγεμόνος εἶχε Δαυνίους καὶ Πευκετίους καὶ Μεσσαπίους. τὸ μὲν ἀπὸ Τάραντος ἄχρι πρὸς τὴν ἐσχατιὰν τῆς Ἰαπυγίας [1]) ἐγένετο Μεσσαπίων, ἐν ᾗ πόλις ᾤκηται Βρεντέσιον· τὸ δὲ παρὰ ταύτην [2]) ἐντὸς τοῦ Τάραντος ἐγένετο Πευκετίων. ἐνδοτέρω δὲ τούτου τῆς θαλάσσης ἐπιπλέοντι [3]) Δαύνιοι· τὸ δὲ σύμπαν ἔθνος ὠνόμασαν Ἰαπύγων. καὶ ἐγένετο ταῦτα πολὺ πρὸ τῆς Ἡρακλέους στρατείας. ἦν δὲ τοῖς τότε βίος ἀπὸ θρεμμάτων καὶ νομῆς. Μυθολογοῦσιν οὖν ἐν τῇ Μεσσαπίων γῇ παρὰ τὰς λεγομένας ἱερὰς πέτρας φανῆναι νύμφας Ἐπιμηλίδας χορευούσας, τοὺς δὲ παῖδας τῶν Μεσσαπίων καταλιπόντας τὰ ποίμνια καὶ θεωμένους εἰπεῖν, ὅτι βέλτιον αὐτοὶ χορεύουσιν. οὗτος ὁ λόγος ἤλγυνε τὰς νύμφας καὶ τὸ νεῖκος ἐπιπλέον ἐγένετο περὶ τῆς χορείας. οἱ δὲ παῖδες ὅτι μὲν ἦν αὐτοῖς ἅμιλλα πρὸς δαίμονας ἠγνόουν, ἐχόρευον δ' οἷα πρὸς ὁμήλικας θνητάς, καὶ ὁ τρόπος αὐτοῖς τῆς ὀρχήσεως ἅτε ποιμένων ἄμουσος ἦν, ταῖς δὲ νύμφαις πᾶν ὅσον δὴ [4]) πλεῖστον ἐπέδωκεν εἰς κάλλος. καὶ ἐπεκράτησαν χορεύουσαι τῶν παίδων καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτοὺς τάδε· „ὦ κοῦροι, τὸ νεῖκος ἤρασθε πρὸς Ἐπιμηλίδας νύμφας, οὐκοῦν, ὦ ἄφρονες, νικώμενοι δώσετε δίκην. καὶ οἱ παῖδες ἵναπερ ἑστήκεσαν παρὰ τὸ ἱερὸν τῶν νυμφῶν ἐγένοντο δένδρη, καὶ ἔτι νῦν ἀκούεται φωνὴ νυκτὸς ἐκ τῆς ὕλης, οἷα θρηνούντων, ὁ δὲ τόπος ὀνομάζεται νυμφῶν τε καὶ παίδων. —

πίου, ut Messapius Illyriorum dux fuerit, aut Ἰλλύριοι male huc illatum ex fab. XXXVII.

1) Vulgo τῆς Ἰταλίας, quod, quum Italiae ἐσχατιαὶ plures sint, nemo putabit ab Antonino scribi potuisse.

2) Vulgo παρὰ τήν. intelligo: παρὰ τὴν Μεσσαπίαν, cuius nominis simul cum τὸ — Μεσσαπίων facta tacita memoria, unde etiam ἐν ᾗ πόλις explicatum habet.

3) In libris et scripto et editis fuit ἐπέπλεον, quod verum esse nequit, certe non eo sensu quem Munkerus statuit: „mare illud navibus invadebant et usum eius sibi sumebant.“ nam τοῖς τότε βίος ἀπὸ θρεμμάτων καὶ νομῆς erat, ut mox legimus lin. 7. Sed si quis ita vulgatum interpretabitur, ut Daunios classe profectos in eam regionem esse dicat quae ipsis distributione facta obtigisset, non imperfectum, sed aoristum ponendum fuisse apparet. Itaque ἐπιπλέοντι scripsi hoc sensu: si quis ulterius τούτου (i. e. „quam Peucetiorum ager est) in mare Adriaticum invehitur, Daunios inveniet. nam τῆς θαλάσσης aperte cum ἐνδοτέρω iungendum, ut πόρρω τῆς ὁδοῦ etc. dicitur.

4) Cod. ὅσον ἢ πλεῖστον. Bastius voluit ὅσον ἦν πλ. rectius utique quam qui ἢ πλεῖστον deleri iubent.

5. *Antonin. Liberal.* XXVI[1]). recte enim Munkerus pro ἱστο- 48
ρεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων δ΄ restituendum monuit — ἑτεροιουμένων β΄ propter schol. Apoll. Rhod. 1, 1236: καὶ Νίκανδρος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἑτεροιουμένων ὑπὸ πασῶν φησιν αὐτὸν (τὸν Ὕλαν) ἁρπαγῆναι τῶν Νυμφῶν, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ὑπὸ μιᾶς. quo aliquanto negligentior scholiast. Theocriti XIII, 46 hoc dicit: συμφωνεῖ δὲ τῇ ἁρπαγῇ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος καὶ Νίκανδρος[2]). Antoninus autem ita scribit: (Ὕλας. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων β΄.) Ἡρακλῆς ὅτε μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἔπλει, στρατηγὸς ὑπ᾽ αὐτῶν ἀποδειχθεὶς συνεπήγετο μεθ᾽ αὐτοῦ καὶ Ὕλαν, παῖδα μὲν Κήυκος *ἴτυπος*, νέον δὲ καὶ καλόν. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸ στενὸν ἐξίκοντο τοῦ Πόντου καὶ τὰ σφυρὰ παρέπλευσαν τῆς Ἀργανθώνης καὶ ἐγένετο χειμὼν καὶ σάλος, ἐνταῦθα καταβαλόντες ἀγκύρας ἀνέπαυσαν τὴν ναῦν. καὶ Ἡρακλῆς παρεῖχε τοῖς ἥρωσι τὸ δεῖπνον. ὁ δὲ παῖς Ὕλας ἔχων κρωσσὸν ἦλθε πρὸς τὸν Ἀσκάνιον ποταμὸν ὕδωρ ἀποίσων τοῖς ἀριστεῦσι. καὶ αὐτὸν ἰδοῦσαι νύμφαι, τοῦ ποταμοῦ τούτου θυγατέρες, ἠράσθησαν, ἀρυόμενον δὲ καταβάλλουσιν εἰς τὴν κρήνην. καὶ ὁ μὲν Ὕλας ἀφανὴς ἐγένετο, Ἡρακλῆς δ᾽, ἐπεὶ αὐτῷ οὐκ ἐνόστει, καταλιπὼν τοὺς ἥρωας ἐξερευνᾷ πανταχοῖ τὸν δρυμὸν καὶ ἐβόησε πολλάκις τὸν Ὕλαν. νύμφαι δὲ δείσασαι τὸν Ἡρακλέα, μὴ αὐτὸν εὕροι κρυπτόμενον παρ᾽ αὐταῖς μετέβαλον τὸν Ὕλαν καὶ ἐποίησαν ἠχώ. καὶ πρὸς τὴν βοὴν πολλάκις ἀντεφώνησεν Ἡρακλεῖ. καὶ ὁ μὲν ὡς οὐκ ἐδύνατο πλεῖστα ποιησάμενος ἐξευρεῖν τὸν Ὕλαν, παρεγένετο πρὸς τὴν ναῦν καὶ αὐτὸς μὲν ἔπλει μετὰ τῶν ἀριστέων, Πολύφημον δὲ καταλείπει ἐν τῷ χωρίῳ, εἴ πως δύναιτο ζητῶν ἐξευρεῖν αὐτῷ τὸν Ὕλαν. καὶ ὁ μὲν Πολύφημος ἔφθη τελευτήσας, Ὕλᾳ δὲ θύουσι ἄχρι νῦν παρὰ τὴν κρήνην οἱ ἐπιχώριοι, καὶ αὐτὸν ἐξ ὀνόματος εἰς τρὶς ὁ ἱερεὺς φωνεῖ καὶ εἰς τρὶς ἀμείβεται πρὸς αὐτὸν ἠχώ.

Tertii libri has superstites habemus fabulas:

1. *Antonin. Liberal.* I (Κτήσυλλα. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιου- 49
μένων γ΄) Κτήσυλλα ἐγένετο Κεία τὸ γένος ἐξ Ἰουλίδος, Ἀλκιδάμαντος θυγάτηρ. ταύτην ἰδὼν Ἑρμοχάρης Ἀθηναῖος χορεύουσαν Πυθίοις περὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Καρθαίᾳ ἐπεθύμησεν αὐ-

---

1) Fabulam XIV. iniuria huc referri supra monitum est.

2) Nicandri etiam in schol. ad Theocrit. XIII, 7 mentionem factam esse putabat Hemsterhusius corrupta ibi verba corigens ita: Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος Θειοδάμαντος, Νίκανδρος δὲ Κήυκος.

τῆς, καὶ ἐπιγράψας μῆλον ἔρριψεν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος· ἡ δὲ ἀνείλετο καὶ ἀνέγνω. ἐγέγραπτο δὲ ὅρκος κατὰ[1]) τῆς Ἀρτέμιδος, ἦ μὴν γαμηθήσεσθαι Ἑρμοχάρει Ἀθηναίῳ. ἡ μὲν οὖν Κτήσυλλα ἀπέρριψε τὸ μῆλον αἰδεσθεῖσα καὶ χαλεπῶς ἤνεγκεν, ὥσπερ ὅτε Κυδίππην Ἀκόντιος ἐξηπάτησεν. Ἑρμοχάρει δὲ αἰτησαμένῳ κατήνεσε τὸν γάμον ὁ πατὴρ ὁ τῆς Κτησύλλης καὶ ὤμοσεν τὸν Ἀπόλλωνα τῆς δάφνης ἁψάμενος. ἐπεὶ δὲ διῆλθεν ὁ τῶν Πυθίων χρόνος, Ἀλκιδάμας ἐκλαθόμενος τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσεν ἑτέρῳ συνῴκιζε τὴν θυγατέρα. καὶ ἡ παῖς ἔθυεν ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ· χαλεπῶς δὲ φέρων Ἑρμοχάρης ἐπὶ τῷ τούτου διαμαρτεῖν εἰσέδραμεν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. καὶ ἡ παῖς αὐτὸν ἰδοῦσα κατὰ θεῖον ἠράσθη, καὶ συνθεμένη διὰ τῆς τροφοῦ διαλαθοῦσα τὸν πατέρα νύχιον ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ γάμος ἐπράχθη τῷ Ἑρμοχάρει. τεκοῦσα δ' ἡ Κτήσυλλα καὶ χαλεπῶς ἐκ τοῦ τόκου διατεθεῖσα ἐτελεύτησε κατὰ δαίμονα, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐψεύσατο τὸν ὅρκον. καὶ τὸ μὲν σῶμα κομίσαντες ἔφερον ὅπως κηδεύσωσιν, ἐκ δὲ τῆς στρωμνῆς πελειὰς ἐξέπτη καὶ τὸ σῶμα τῆς Κτησύλλης ἀφανὲς ἐγένετο. χρωμένῳ δ' Ἑρμοχάρει ὁ θεὸς ἀνεῖπεν ἱδρύσασθαι ἱερὸν παρὰ τοῖς Ἰουλιήταις ἐπώνυμον Ἀφροδίτης[2]) Κτησύλλης· ἔχρησε δὲ καὶ τοῖς Κείοις. οἱ δὲ θύουσι ἄχρι νῦν, Ἰουλιῆται μὲν Ἀφροδίτην[3]) Κτήσυλλαν ὀνομάζοντες, οἱ δὲ ἄλλοι Κτήσυλλαν Ἑκαέργην. —

50 Ad hanc fabulam referendum esse Nicandri fragm. apud Athenae. III p. 82 a: *μνημονεύει δ' αὐτῶν (τῶν ἐν Σιδοῦντι μήλων) καὶ Νίκανδρος ἐν Ἑτεροιουμένοις οὕτως·*

αὐτίχ' ὅ γ' ἢ Σιδόεντος ἠὲ Πλείστου ἀπὸ κήπων
μῆλα ταμὼν χνοάοντα τύπους ἐνεμάσσετο Κάδμου —

primus coniecit Mellmannus l. l. p. 79, sed mox temere sprevit quoniam intelligi non possit quomodo in Cea insula versans Hermochares mala petere potuerit *ἐκ Σιδόεντος*, qui locus est in agro Corinthio, aut ex hortis ad Plistum, Phocidis fluvium[4]). at tum

---

1) *Κατὰ* Koch. dicit in codice obliteratum esse, Westermannus deletum esse. deletum si consilio est, iure putabimus Antoninum quidem rariori loquendi genere, quod in praepositione omissa cernitur (cf. Krüger. ad Xenoph. Anab. II, 5, 7), usum fuisse.

2) *Ἀφροδίτης* abesse malim.

3) Sequor Perizonii (ad Aelian. v. h. IV, 15) coniecturam etiam Hermanno (ap. Koch. l. l.) probatam. fuit *Ἀφροδίτῃ, Κτήσυλλαν.*

4) Propter Plistum Volkmannus p. 32 ad Phocidem fabulam rettulit arbitratu suo, non rationibus usus.

forte non meminerat vir optimus nullam facile olim fuisse panegyrin in quam non cadat illud, quod de Deliorum festis diebus agens Strabo dicit X p. 486: *ἡ πανήγυρις ἐμπορικόν τι πρᾶγμά ἐστι.* cf. Hermann. antiq. public. § 10 n. 8. Unde perspicitur ista optimi generis mala quomodo Hermochares sibi comparaverit, quae profecto non *ἀπέταμεν* ipse in hortis Siduntiis aut Delphicis. nam *ταμὼν* non iungendum cum *ἀπὸ κήπων*, sed cum *ἐνεμάσσετο.* sic enim optime Dindorfius correxit librorum lectiones *νωμήσσατο* vel *νεμέσσατο.* — *Χνοάοντα* pro *χλοάοντα* suaserat Iacobs. ad Antholog. Tom. VIII p. 203. —

2. *Antonin. Liberal.* II (*Μελεαγρίδες. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων γ'.*) *Οἰνεὺς ὁ Πορθέως τοῦ Ἄρεως ἐβασίλευσεν ἐν Καλυδῶνι. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ ἐξ Ἀλθαίας τῆς Θεστίου Μελέαγρος, Φηρεύς, Ἀγέλεως, Τοξεύς, Κλύμενος, Περίφας, θυγατέρες δὲ Γόργη, Εὐρυμήδη, Δηιάνειρα, Μελανίππη. ἐπεὶ δ' ἔθυεν ἀπαρχὰς ὑπὲρ τῆς χώρας, ἐκλανθάνεται τῆς Ἀρτέμιδος. αὕτη κατὰ μῆνιν ἐφορμᾷ σῦν ἄγριον, ὃς κατέφθειρε τὴν γῆν καὶ πολλοὺς ἀπέκτεινεν. ἔπειτα Μελέαγρος καὶ οἱ Θεστίου παῖδες συνήγειραν τοὺς ἀριστέας ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὸν σῦν, οἱ δὲ ἀφικόμενοι κτείνουσιν αὐτόν· ὁ δὲ Μελέαγρος διανείμας τὰ κρέα αὐτοῦ τοῖς ἀριστεῦσιν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ δέρος ἐξαιρεῖ γέρας ἑαυτῷ. Ἄρτεμις δὲ, ἐπεὶ τὸν ἱερὸν σῦν ἔκτειναν, ἔτι μᾶλλον ἐχολώθη καὶ νεῖκος ἐνέβαλεν αὐτοῖς. οἱ γὰρ παῖδες οἱ Θεστίου καὶ οἱ ἄλλοι Κουρῆτες ἅπτονται τοῦ δέρους, φάμενοι μετεῖναι τὰ ἡμίσεια τῶν γερῶν ἑαυτοῖς· Μελέαγρος δ'* [1]) *ἀφαιρεῖται κατὰ βίαν καὶ κτείνει τοὺς Θεστίου παῖδας. Ἐκ ταύτης τῆς προφάσεως πόλεμος ἐγένετο Κουρῆσι καὶ Καλυδωνίοις· καὶ ὁ Μελέαγρος εἰς τὸν πόλεμον οὐκ ἐξῄει, μεμφόμενος ὅτι αὐτῷ κατηράσατο ἡ μήτηρ διὰ τὸν τῶν ἀδελφῶν θάνατον. ἤδη δὲ τῶν Κουρήτων μελλόντων αἱρεῖν τὴν πόλιν ἔπεισε τὸν Μελέαγρον ἡ γυνὴ Κλεοπάτρα τοῖς Καλυδωνίοις ἀμῦναι· ὁ δὲ ἀναστὰς ἐπὶ τὸν στρατὸν τῶν Κουρήτων καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει τῆς μητρὸς ἐμπρησάσης τὸν παρὰ τῶν Μοιρῶν* [2]) *αὐτῇ δοθέντα δαλόν· ἐπέκλωσαν γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸν ἔσεσθαι χρόνον ἐφ' ὅσον ἂν ὁ δαλὸς διαμένοι. ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἄλλοι παῖδες Οἰνέως μαχόμενοι, καὶ πέν-* 51

---

1) *δ'* addidi Westermanno suasore.

2) Scribebatur *μοιρῶν.* Contra nescio cur in cultissima Quinti editione Koechly scripserit IX, 502 et alibi *ὑπὸ δαίμονος Αἴσῃ*, praesertim quum X, 396 idem dederit *ὑπὸ δαίμονος αἴσῃ.*

θος ἐπὶ Μελεάγρῳ μέγιστον ἐγένετο παρὰ Καλυδωνίοις. Αἱ δὲ ἀδελφαὶ αὐτοῦ παρὰ τὸ σῆμα ἐθρήνουν ἀδιαλείπτως, ἄχρις αὐτὰς Ἄρτεμις ἁψαμένη ῥάβδῳ μετεμόρφωσεν εἰς ὄρνιθας καὶ ἀπῴκισεν εἰς Λέρον τὴν νῆσον ὀνομάσασα Μελεαγρίδας· αἳ δὲ ἄχρι νῦν ἔτι καθ' ὥραν ἔτους λέγονται πένθος ἐπὶ Μελεάγρῳ φέρειν. δύο δὲ τῶν Ἀλθαίας θυγατέρων, Γόργην καὶ Δηιάνειραν, φασὶν κατ' εὐμένειαν Διονύσου μὴ μεταβαλεῖν, ὅτι τὴν χάριν αὐτῷ Ἄρτεμις διδοῖ. — Huc Volkmannus p. 32 pertinere dicit fragm. ap. Athenae. II p. 35 a: ὅτι τὸν οἶνον ὁ Κολοφώνιος Νίκανδρος ὠνομάσθαι φησὶν ἀπὸ Οἰνέως·

Οἰνεὺς δ' ἐν κοίλοισιν ἀποθλίψας δεπάεσσιν
οἶνον ἔκλησε.

quos versus affert etiam Suid. s. οἶνος. Ego tamen malim cum Schweighaeusero ad Georgica referre, quoniam non video ab Antonino excerptis quomodo aliter inseri possint nisi ut statuas altius etiam quam in Antonini excerptis narratam videmus rem repetitam a Nicandro fuisse. —

52 3. *Antonin. Liberal.* XII (Κύκνος. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων γ' καὶ Ἀρεὺς ὁ Λάκων ἐν ᾄσματι Κύκνῳ.) Ἀπόλλωνος καὶ Θυρίης τῆς Ἀμφινόμου παῖς ἐγένετο Κύκνος. οὗτος ἦν εὐσχήμων τὴν ὄψιν, τὸ δὲ ἦθος ἄχαρις καὶ ἄγροικος, πρὸς κυνηγέσια ἐκτόπως φιλότιμος. ᾤκει δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν τὸ μέσον Πλευρῶνος καὶ Καλυδῶνος. ἐγένοντο δ' αὐτοῦ καὶ ἐρασταὶ πλεῖστοι διὰ τὸ κάλλος· ὁ δὲ Κύκνος καθ' ὑπεροψίαν προσίετο αὐτῶν οὐδένα· τάχιστα δὲ διαμισηθεὶς ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων ἐραστῶν καταλείπεται, Φύλιος δὲ μόνος αὐτῷ συνέμενεν. ὁ δὲ καὶ τοῦτον οὐ μετρίως ἐξύβρισεν. ἐφάνη γὰρ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ μέγα τι χρῆμα λέοντος ἐν Αἰτωλοῖς, ὃς αὐτούς τε καὶ τὰ θρέμματα διελυμαίνετο. τοῦτον οὖν τῷ Φυλίῳ προσέταξεν ὁ Κύκνος ἄνευ σιδήρου κτεῖναι· κἀκεῖνος ὑπέσχετο καὶ ἀνεῖλε μηχανῇ τοιαύτῃ· εἰδὼς ἥντινα ὥραν ἔμελλεν ὁ λέων ἐπιφοιτήσειν ἐνέπλησε τὴν γαστέρα πολλῶν σιτίων καὶ οἴνου, κἀπεὶ προσεπέλασεν ὁ θήρ, ἐξήμεσεν ὁ Φύλιος τὰ σιτία. καὶ ὁ λέων ὑπὸ λιμοῦ τροφῇ ταύτῃ χρησάμενος ἐκαρώθη ὑπὸ τοῦ οἴνου· ὁ δὲ Φύλιος περιβαλὼν τὸν βραχίονα τῇ ἐσθῆτι ἣ ἐφόρει ἔφραξε τὸ στόμα τοῦ λέοντος, ἀνελὼν δὲ αὐτὸν καὶ ἀναθέμενος ἐπὶ τὸν ὦμον ἀπήνεγκε πρὸς τὸν Κύκνον, καὶ διεβοήθη παρὰ πολλοῖς ἐπὶ τῷ κατορθώματι τούτῳ. ὁ δὲ Κύκνος ἕτερον ἆθλον ἐπέταττεν ἀτοπώτερον. ἐγένοντο γὰρ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ γῦπες, ὑπερφυές τι καὶ μέγα χρῆμα, καὶ πολλοὺς ἀπεκτίννυον ἀνθρώπους· τούτους ἐκέλευε συλλαβεῖν ζῶντας καὶ ἀπενεγκεῖν ἔξω πάσης μηχανῆς. ἀποροῦντι

δὲ τῷ Φυλίῳ πρὸς τὸ ἐπίταγμα κατὰ θεὸν ἀετὸς ἡρπακὼς λαγωὸν ἡμιθνῆτα κατέβαλε πρὶν ἀπενεγκεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα. ὁ δὲ Φύλιος ἀναρρήξας τὸν λαγωὸν καὶ τοῦ αἵματος ἑαυτὸν ἀναπλήσας ἐπὶ τῆς γῆς ἔκειτο. οἱ μὲν οὖν ὄρνιθες ὡς ἐπὶ νεκρὸν ὥρμησαν, ὁ δὲ Φύλιος πιέσας τῶν σφυρῶν δύο καὶ κατασχὼν ἀπήνεγκεν πρὸς τὸν Κύκνον. ὁ δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτι χαλεπώτερον ἆθλον ἐπέταττεν. ἐκέλευε γὰρ ἀπαγαγεῖν ταῦρον ἐκ τῆς ἀγέλης ταῖς χερσὶ λαβόντα μέχρι πρὸς τὸν βωμὸν τὸν τοῦ Διός. ὁ δὲ Φύλιος ἀμηχανῶν ὅτι χρήσεται πρὸς τὸ ἐπίταγμα ηὔξατο συλλαβέσθαι αὐτῷ τὸν Ἡρακλέα. καὶ πρὸς τὴν εὐχὴν ταύτην ἐφάνησαν δύο ταῦροι περὶ μίαν οἰστρήσαντες βοῦν καὶ τοῖς κέρασι τύπτοντες ἀλλήλους κατέβαλον εἰς τὴν γῆν· ὁ δὲ Φύλιος, ἐπειδὴ παρείθησαν, τὸν ἕτερον ταῦρον ἀναψάμενος ἐκ τοῦ σκέλους ἀπήγαγεν ἄχρι πρὸς τὸν βωμόν, βουλήσει δὲ τοῦ Ἡρακλέους ἀμέλησε [1]) τῶν ἐπιταγμάτων τοῦ παιδός. τῷ δὲ Κύκνῳ παρέστη δεινὸν ἀτιμωθέντι παρὰ τὴν δόξαν, ἀθυμήσας δὲ κατέβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Κωνώπην λεγομένην λίμνην καὶ ἠφανίσθη· πρὸς δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ Θυρίη ἡ μήτηρ κατέβαλεν ἑαυτὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ λίμνην, καὶ ἐγένοντο βουλῇ Ἀπόλλωνος ὄρνιθες ἀμφότεροι ἐν λίμνῃ. ἀφανισθέντων δὲ καὶ ἡ λίμνη μετωνομάσθη καὶ ἐγένετο κυκνείη, καὶ πολλοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ἀρότου [2]) ἐνταῦθα φαίνονται κύκνοι. πλησίον δὲ κεῖται καὶ τὸ τοῦ Φυλίου σῆμα. —

Sequuntur *quarti* libri fabulae, quarum haec habemus frustula.

1. *Antonin. Liberal.* VIII (*Λαμία ἢ Σύβαρις. ἱστορεῖ Νίκανδρος* 53
ἑτεροιουμένων δ′.) *Παρὰ τὰ σφυρὰ τοῦ Παρνασσοῦ πρὸς νότον ὄρος ἐστίν, ὃ καλεῖται Κίρφις* [3]), *παρὰ τὴν Κρῖσαν, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστιν ἔτι νῦν σπήλαιον ὑπερμέγεθες, ἐν ᾧ θηρίον ᾤκει μέγα καὶ ὑπερφυές, καὶ αὐτὸ Λαμίαν, οἱ δὲ Σύβαριν ὠνόμαζον. τοῦτο καθ' ἡμέραν ἑκάστην*

---

1) Fuit ἀμελῆσαι. sequor Bastium, nam augmentum neglectum ab Antonino etiam XVII, 1 (ἴδεν), XXVIII, 1 (ἀρύσαντο) et alibi.

2) Correxi accentum. in codice enim fuit ἀροτοῦ. cf. Spitzner. excurs. XXX ad Iliad.

3) Scribebatur *Κιρφίς*. accentum correxi ad normam ab Arcadio p. 32, 4 propositam cui convenit codicum in Strabon. I p. 265, 21 et I p. 270, 8 Kram. auctoritas. vide tamen Kramerum ad I, p. 270, 6. — Simili errore mox relicta erat forma Pindarica (cf. Spitzner ad Il. β, 520) *Κρίσαν*, qua vel Nicandrum usum esse parum probabile, nedum Antoninum. Neutri autem loco in codice qui superest unico quicquam auxilii, in quo haec quoque narratio hodie fere tota desideratur.

τὸ θηρίον ἐπιφοιτῶν ἀνήρπαζεν ἐκ τῶν ἀγρῶν τὰ θρέμματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἤδη δὲ τῶν Δελφῶν βουλευομένων ὑπὲρ ἀναστάσεως καὶ χρηστηριαζομένων εἰς ἥντινα παρέσονται χώραν, ὁ θεὸς ἀπόλυσιν ἐσήμανε τῆς συμφορᾶς, εἰ μένοντες ἐθέλοιεν ἐκθεῖναι παρὰ τῷ σπηλαίῳ ἕνα κοῦρον τῶν πολιτῶν. κἀκεῖνοι καθάπερ ὁ θεὸς εἶπεν ἐποίουν. Κληρουμένων δ' ἔλαχεν Ἀλκυονεὺς ὁ Διόμου καὶ Μεγανείρης παῖς, μονογενὴς ὢν τῷ πατρὶ καὶ καλὸς καὶ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος. καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς τὸν Ἀλκυονέα στέψαντες ἀπήγαγον εἰς τὸ τῆς Συβάριδος σπήλαιον, Εὐρύβατος δὲ κατὰ δαίμονα ἐκ τῆς Κουρήτιδος ἀπιὼν ὁ Εὐφήμου παῖς, γένος μὲν ἔχων Ἀξίου τοῦ ποταμοῦ, νέος δ' ὢν καὶ γενναῖος, ἐνέτυχεν ἀγομένῳ τῷ παιδί, πληγεὶς δ'[1]) ἔρωτι καὶ πυθόμενος καθ' ἥντινα πρόφασιν ἔρχονται, δεινὸν ἐποιήσατο μὴ οὐκ ἀμῦναι πρὸς δύναμιν, ἀλλὰ περιιδεῖν οἰκτρῶς ἀναιρεθέντα τὸν παῖδα. περισπάσας οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀλκυονέως τὰ στέμματα καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιθέμενος ἐκέλευεν ἀπάγειν ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ παιδός. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἀπήγαγον, εἰσδραμὼν καὶ τὴν Σύβαριν ἐκ τῆς κοίτης συναρπάσας παρήνεγκεν εἰς ἐμφανὲς καὶ κατὰ τῶν πετρῶν ἔρριψεν· ἡ δὲ καταφερομένη προσέκρουσε τὴν κεφαλὴν παρὰ τὰ σφυρὰ τῆς Κρίσης· καὶ αὐτὴ μὲν ἐκ τοῦ τραύματος ἀφανὴς ἐγένετο, ἐκ δὲ τῆς πέτρας ἐκείνης ἀνεφάνη πηγή, καὶ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι Σύβαριν· ἐκ δὲ ταύτης καὶ Λοκροὶ πόλιν ἐν Ἰταλίᾳ Σύβαριν ἔκτισαν. —

54 2. *Antonin. Liberal.* IX (Ἠμαθίδες. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων δ'.) Ζεὺς Μνημοσύνῃ μιγεὶς ἐν Πιερίᾳ Μούσας ἐγέννησεν. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ἐβασίλευε Πίερος αὐτόχθων Ἠμαθίας, καὶ αὐτῷ θυγατέρες ἐγένοντο ἐννέα, καὶ χορὸν ἐναντίον ἔστησαν αὗται Μούσαις, καὶ ἀγὼν ἐγένετο μουσικῆς ἐν τῷ Ἑλικῶνι. ὅτε μὲν οὖν αἱ θυγατέρες ᾄδοιεν τοῦ Πιέρου, ἐπήχλυε πάντα καὶ οὐδὲν ὑπήκουε πρὸς τὴν χορείαν, ὑπὸ δὲ Μουσῶν ἵστατο μὲν οὐρανός καὶ ἄστρα καὶ θάλασσα καὶ ποταμοί, ὁ δ' Ἑλικὼν ηὔξετο κηλούμενος ὑφ' ἡδονῆς εἰς τὸν οὐρανόν, ἄχρις αὐτὸν βουλῇ Ποσειδῶνος ἔπαυσεν ὁ Πήγασος τῇ ὁπλῇ τὴν κορυφὴν πατάξας. ἐπεὶ δὲ νεῖκος ἤραντο θνηταὶ θεαῖς, μετέβαλον αὐτὰς αἱ Μοῦσαι καὶ ἐποίησαν ὄρνιθας ἐννέα· καὶ ἔτι νῦν ὀνομάζονται παρ' ἀνθρώποις κολυμβάς, ἴυγξ, κεγχρίς, κίσσα, χλωρίς, ἀκαλανθίς, νῆσσα, πιπώ, δρακοντίς. —

55 3. *Antonin. Liberal.* X (Μινυάδες. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιου-

---

1) δ' addidi, quod suaserat Westermann.

μένων δ΄ καὶ Κόριννα.) Μινύου τοῦ Ὀρχομενοῦ ἐγένοντο θυγατέρες Λευκίππη, Ἀρσίππη, Ἀλκαθόη· καὶ ἀπέβησαν ἐκτόπως φιλεργοί, πλεῖστα δὲ καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἐμέμψαντο, ὅτι ἐκλιποῦσαι τὴν πόλιν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐβάκχευον, ἄχρι Διόνυσος εἰκασθεὶς κόρῃ παρῄνεσεν αὐταῖς μὴ ἐκλείπειν τελετὰς ἢ μυστήρια τοῦ θεοῦ. αἱ δὲ οὐ προσεῖχον. πρὸς δὴ ταῦτα χαλεπήνας ὁ Διόνυσος ἀντὶ κόρης ἐγένετο ταῦρος καὶ λέων καὶ πάρδαλις, καὶ ἐκ τῶν κελεύντων ἐρρύη νέκταρ αὐτῷ καὶ γάλα. πρὸς δὲ τὰ σημεῖα τὰς κόρας ἔλαβε δεῖμα. καὶ μετ' οὐ πολὺ κλήρους εἰς ἄγγος αἱ τρεῖς ἐμβαλοῦσαι ἀνέπηλαν· ἐπεὶ δ' ὁ κλῆρος ἐξέπεσε Λευκίππης, ηὔξατο θῦμα τῷ θεῷ δώσειν. καὶ Ἵππασον τῆς ἑαυτῆς παῖδα διέσπασε σὺν ταῖς ἀδελφαῖς. καταλιποῦσαι δὲ τὰ οἰκεῖα τοῦ πατρὸς ἐβάκχευον ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐνέμοντο κισσὸν καὶ μίλακα καὶ δάφνην, ἄχρις αὐτὰς Ἑρμῆς ἀψάμενος τῇ ῥάβδῳ μετέβαλεν εἰς ὄρνιθας. καὶ αὐτῶν ἡ μὲν ἐγένετο νυκτερίς, ἡ δὲ γλαῦξ, ἡ δὲ βύζα· ἔφυγον δὲ αἱ τρεῖς τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου. —

4. *Antonin. Liberal.* XXIV (*Ἀσκάλαβος. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτε-* 56
ροιουμένων δ΄.) Δημήτηρ ὅτε πλανῆτις ἐπῄει γῆν ἅπασαν κατὰ ζήτησιν τῆς θυγατρός, ἀνεπαύσατο ἐν τῇ Ἀττικῇ. καὶ αὔην ὑπὸ πολλοῦ καύματος ὑποδέχεται Μίσμη καὶ διδοῖ ποτὸν ὕδωρ ἐμβαλοῦσα γλήχωνα καὶ ἄλφιτον εἰς αὐτό· καὶ ἡ Δημήτηρ ἐξέπιε κατὰ τὸ δίψος τὸ ποτὸν ἀθροῦν. ὁ δὲ παῖς ὁ τῆς Μίσμης Ἀσκάλαβος ἰδὼν ἐποιήσατο γέλωτα καὶ αὖτις ἐκέλευεν ὀρέγειν αὐτῇ λέβητα βαθὺν ἢ πιθάκνην. Δημήτηρ δὲ κατ' ὀργὴν ὡς εἶχε τὸ ποτὸν αὐτῷ τὸ καταλειπόμενον προσέχεεν· ὁ δὲ μεταβαλὼν[1]) ἐγένετο ποικίλος ἐκ τοῦ σώματος ἀσκάλαβος, καὶ ὑπὸ θεῶν καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων μεμίσηται· καὶ ἐστὶν αὐτῷ δίαιτα παρ' ὀχετόν· ὁ δ' ἀποκτείνας κεχαρισμένος γίνεται Δήμητρι. —

5. *Antonin. Liberal.* XXV (*Μητιόχη καὶ Μενίππη. ἱστορεῖ Νί-* 57
κανδρος ἑτεροιουμένων δ΄ καὶ Κόριννα ἑτεροίων α΄.) Ὠρίωνος τοῦ Ὑριέως ἐν Βοιωτίᾳ θυγατέρες ἐγένοντο Μητιόχη καὶ Μενίππη· αὗται, ὅτε Ὠρίωνα ἠφάνισεν ἐξ ἀνθρώπων Ἄρτεμις, ἐτρέφοντο παρὰ τῇ μητρί· καὶ Ἀθηνᾶ μὲν ἐδίδασκεν αὐτὰς ἱστοὺς ἐξυφαίνειν, Ἀφροδίτη δὲ αὐταῖς ἔδωκε κάλλος. ἐπεὶ δὲ Ἀονίαν ὅλην ἔλαβε λοιμὸς καὶ πολλοὶ ἀπέθνησκον, θεωροὺς ἀπέστειλαν παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Γορτύνιον· καὶ αὐτοῖς εἶπεν ὁ θεὸς ἱλάσσασθαι τοὺς δύο[2]) ἐριουνίους θεούς· ἔφη δὲ

---

1) Pro *μεταλαβὼν* recepi emendationem Lennepii.

2) Ita propter sequentia emendandum videbatur. legebatur *δύο τούς*. Contra *ἱλάσσασθαι*, quod mox sequitur, mutare nolui, utpote sine dubio ex Nicandro sumptum.

καταπαύσειν αὐτοὺς τὴν μῆνιν, εἰ δύο δυσὶν ἑκοῦσαι παρθένοι θύματα γένοιντο. πρὸς δὲ δὴ τὸ μαντεῖον οὐδεμία τῶν ἐν τῇ πόλει παρθένων ὑπήκουσεν, ἄχρι γυνὴ θῆσσα τὸν χρησμὸν ἐξήνεγκε πρὸς τὰς θυγατέρας τοῦ Ὠρίωνος. αἱ δ' ὡς ἐπύθοντο περὶ τὸν ἱστὸν ἔχουσαι, τὸν ὑπὲρ ἀστῶν θάνατον ἐδέξαντο πρὶν ἢ τὴν ἐπιδήμιον ἐπιπεσοῦσαν αὐτὰς ἀφανίσαι νόσον· τρὶς δὲ βοησάμεναι χθονίους δαίμονας, ὅτι αὐτοῖς ἑκοῦσαι θύματα γίνονται, ἐπάταξαν ἑαυτὰς τῇ κερκίδι παρὰ τὴν κλεῖδα καὶ ἀνέρρηξαν τὴν σφαγήν. καὶ αὗται μὲν ἀμφότεραι κατέπεσον ἐς τὴν γῆν, Φερσεφόνη δὲ καὶ Ἅιδης οἰκτείραντες τὰ μὲν σώματα τῶν παρθένων ἠφάνισαν, ἀντὶ δ' ἐκείνων ἀστέρας ἀνήνεγκαν ἐκ τῆς γῆς· οἱ δὲ φανέντες ἀνηνέχθησαν εἰς οὐρανόν, καὶ αὐτοὺς ὠνόμασαν ἄνθρωποι κομήτας· ἱδρύσαντο δὲ πάντες Ἄονες ἐν Ὀρχομενῷ τῆς Βοιωτίας ἱερὸν ἐπίσημον τῶν παρθένων τούτων· καὶ αὐταῖς καθ' ἕκαστον ἔτος κόροι τε καὶ κόραι μειλίγματα φέρουσιν. προσαγορεύουσι δ' αὐτὰς ἄχρι νῦν Αἰολεῖς κορωνίδας παρθένους. —

58 6. *Antonin. Liberal.* XXVII (*Ἰφιγένεια. ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων δ'.*) *Θησέως καὶ Ἑλένης τῆς Διὸς ἐγένετο θυγάτηρ Ἰφιγένεια καὶ αὐτὴν ἐξέτρεφεν ἡ τῆς Ἑλένης ἀδελφὴ Κλυταιμνήστρα, πρὸς δὲ τὸν Ἀγαμέμνονα εἶπεν αὐτὴ τεκεῖν· Ἑλένη γὰρ πυνθανομένων[1]) τῶν ἀδελφῶν ἔφη κόρη παρὰ Θησέως ἀπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ ἡ στρατεία ἡ τῶν Ἀχαιῶν ὑπὸ ἀπλοίας ἐν Αὐλίδι κατείχετο, προεσήμαινον οἱ μάντεις, ὅτι ἔσοιτο πλοῦς, ἐὰν Ἀρτέμιδι θύσωσι τὴν Ἰφιγένειαν. Ἀγαμέμνων δὲ διδοῖ σφάγιον αὐτὴν αἰτούντων τῶν Ἀχαιῶν, πρὸς δὲ τὸν βωμὸν ἀγομένην οἱ μὲν ἀριστεῖς οὐ προσέβλεψαν, ἀλλὰ πάντες ἔτρεψαν ἄλλῃ τὰς ὄψεις. Ἄρτεμις δὲ ἀντὶ τῆς Ἰφιγενείας παρὰ τὸν βωμὸν ἔφηνε μόσχον, αὐτὴν δὲ προσωτάτω τῆς Ἑλλάδος ἀπήνεγκεν εἰς τὸν Εὔξεινον λεγόμενον πόντον παρὰ Θόαντα τὸν Βορυσθένους παῖδα. καὶ τὸ μὲν ἔθνος ἐκεῖνο τῶν νομάδων ἐκάλεσε Ταύρους, ἐπεὶ ἀντὶ τῆς Ἰφιγενείας παρὰ τὸν βωμὸν ἔφηνε ταῦρον, αὐτὴν δ' ὄνομα[2]) Ταυροπόλον· κατὰ δὲ χρόνον ἱκνούμενον ἀπῴκισε τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Λευκὴν λεγομένην παρὰ τὸν Ἀχιλλέα καὶ ἀλλάξασα ἐποίησεν αὐτὴν ἀγήρων καὶ ἀθάνατον δαίμονα καὶ ὠνόμασεν ἀντὶ τῆς Ἰφιγενείας Ὀρ-*

---

1) Legebatur *πυνθανομένη*. correxit Ruhnkenius.

2) In codice est *αὐτὴν δ' ὀσταυροπόλον*, quod mutarunt in *αὐτὴν δὲ ταυρόπολον*. mihi praeterea in $\overline{οσ}$ nominis *ὄνομα* compendium latere videbatur. —

σιλόχειαν [1]). ἐγένετο δὲ Ἀχιλλεῖ σύνοικος. — Eandem fabulam respiciunt Tzetz. in Lycophr. 183 p. 464, Etymol. Magn. p. 748, 3 et Eudoc. Violar. p. 241.

7. *Antonin. Liberal.* XXVIII (*Τυφῶν. ἱστορεῖ Νίκανδρος Ἑτε- 59 ροιουμένων δ΄.*) *Τυφῶν ἐγένετο Γῆς [2]) υἱὸς ἐξαίσιος δαίμων πρὸς ἰσχύν, κατὰ δὲ τὴν ὄψιν παρηλλαγμένος· ἐπεφύκεσαν γὰρ κεφαλαὶ πλεῖσται καὶ χεῖρες καὶ πτέρυγες, ἐκ δὲ τῶν μηρῶν μέγισται δρακόντων σπεῖραι, φωνὰς δὲ παντοίας ἠφίει καὶ αὐτὸν οὐδὲν ὑπέμεινεν εἰς ἀλκήν. οὗτος ἐπεθύμησε τοῦ Διὸς ἔχειν τὴν ἀρχήν, καὶ αὐτὸν ἐπερχόμενον οὐδεὶς ὑπέμενε [3]) τῶν θεῶν, ἀλλὰ δείσαντες ἔφυγον πάντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, Ἀθηνᾶ δὲ καὶ Ζεὺς ὑπελείφθησαν μόνοι. Τυφῶν δ' ἐκ ποδὸς ἐδίωκεν, οἱ δὲ προμηθείᾳ διέφυγον ἀλλάξαντες εἰς ζῶα τὰς ὄψεις. καὶ Ἀπόλλων μὲν ἐγένετο ἱέραξ, Ἑρμῆς δὲ ἶβις, Ἄρης δὲ λεπιδωτὸς ἰχθύς, Ἄρτεμις δὲ αἴλουρος, τράγῳ δὲ εἰκάζεται Διόνυσος, ἔλλῳ δ' Ἡρακλῆς, βοΐ δ' Ἥφαιστος, μυγαλῇ δὲ Λητώ, καὶ ὡς ἕκαστος ἔτυχε τῶν ἄλλων θεῶν μετέβαλε τὴν ὄψιν. ἔπειτα δὲ Τυφῶνα Ζεὺς βάλλει κεραυνῷ, καιόμενος δὲ ὁ Τυφῶν ἔκρυψεν ἑαυτὸν καὶ ἠφάνισε τὴν φλόγα τῇ θαλάσσῃ. Ζεὺς δ' οὐκ ἀνίησιν, ἀλλ' ὂ μέγιστον ὄρος ἐπιβάλλει Τυφῶνι, τὴν Αἴτνην, καὶ αὐτῷ φύλακα τὸν Ἥφαιστον ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐφίστησιν. ὁ δ' ἐνερείσας τοὺς ἄκμονας αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ διάπυρον ἐργάζεται μύδρον.* — Huc fortasse revocandum fragmentum apud Athenae. VII p. 305 d: *Νίκανδρος δ' ἐν τετάρτῳ Ἑτεροιουμένων φησίν· ἢ σκάρον ἢ κίχλην πολυώνυμον* —, suspicor enim his verbis Nicandrum usum esse quum Martem in *ἰχθὺν λεπιδωτὸν* se transformasse narraret. —

8. *Antonin. Liberal.* XXIX (*Γαλινθιάς. ἱστορεῖ Νίκανδρος Ἑτε- 60 ροιουμένων δ΄.*) *Προίτου θυγάτηρ ἐν Θήβαις ἐγένετο Γαλινθιάς. αὕτη*

---

1) Cod. ὀρειλοχίαν (σι superscript), sed in elencho fabular. p. 201, 9 Westerm. est Ὀρσιλόχη idemque nomen codd. habent in Ammian. Marcellin. XXII, 8, 34. aut hoc restituendum fuit aut quod nos dedimus Ὀρσιλόχειαν. nam Ὀρσιλοχίαν versus hexameter non capit, ut Nicander certe ita scribere non potuerit.

2) Scribebatur γῆς.

3) In cod. et edd. fuit οὐδὲν ὑπέμενεν εἰς ἀλκὴν — οὐδεὶς ὑπέμεινε τῶν θεῶν, ubi ὑπέμενεν et ὑπέμεινε sedem inter se suam permutavisse mihi certissimum, nam priori enuntiationi unice convenit imperfectum, alteri aoristus magis aptus.

παρθένος ἦν συμπαίκτρια καὶ ἑταιρὶς Ἀλκμήνης τῆς Ἠλεκτρύωνος. ἐπεὶ δὲ Ἀλκμήνην ὁ τόκος ἤπειγε τοῦ Ἡρακλέους, Μοῖραι καὶ Εἰλείθυια πρὸς χάριν τῆς Ἥρας κατεῖχον ἐν ταῖς ὠδῖσι τὴν Ἀλκμήνην. καὶ αὗται μὲν ἐκαθέζοντο κρατοῦσαι τὰς ἑαυτῶν χεῖρας, Γαλινθιὰς δὲ δείσασα μὴ Ἀλκμήνην ἐκστήσωσι βαρυνομένην οἱ πόνοι, δραμοῦσα παρά τε τὰς Μοίρας καὶ τὴν Εἰλείθυιαν ἐξήγγειλεν, ὅτι Διὸς βουλῇ γέγονε τῇ Ἀλκμήνῃ παῖς κόρος, αἱ δὲ ἐκείνων τιμαὶ καταλέλυνται. πρὸς δὴ τοῦτ' ἔκπληξις ἔλαβε τὰς Μοίρας καὶ ἀνῆκαν εὐθὺς τὰς χεῖρας, Ἀλκμήνην δὲ κατέλιπον εὐθὺς αἱ ὠδῖνες, καὶ ἐγένετο Ἡρακλῆς. αἱ δὴ Μοῖραι πένθος ἐποιήσαντο καὶ τῆς Γαλινθιάδος ἀφείλοντο τὴν κορείαν, ὅτι θνητὴ τοὺς[1]) θεοὺς ἐξηπάτησε, καὶ αὐτὴν ἐποίησαν δολερὰν γαλῆν καὶ δίαιταν ἔδωκαν ἐν τῷ μυχῷ καὶ ἄμορφον ἀπέδειξαν τὴν εὐνήν· θορίσκεται μὲν γὰρ διὰ τῶν ὤτων, τίκτει δ' ἀναφέρουσα τὸ κυούμενον ἐκ τοῦ τραχήλου. ταύτην Ἑκάτη πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ὄψεως ᾤκτειρε καὶ ἀπέδειξεν ἱερὰν αὐτῆς διάκονον, Ἡρακλῆς δ' ἐπεὶ ηὐξήθη, τὴν χάριν ἐμνημόνευσε καὶ αὐτῆς ἐποίησεν ἀφίδρυμα παρὰ τὸν οἶκον καὶ ἱερὰ προσήνεγκεν. ταῦτα νῦν ἔτι τὰ ἱερὰ Θηβαῖοι φυλάττουσι καὶ πρῷ[2]) Ἡρακλέους ἑορτῇ θύουσι Γαλινθιάδι πρώτῃ. —

His adiungimus fragmenta quibus incertum quoto in libro locus fuerit, quaedam etiam de quorum in Heteroeumenis sede non constat certo.

61 1. *Antonin. Liberal.* XXXV de bucolis Lyciis a Latona in ranas transformatis acturus haec praefatur: ἱστορεῖ Μενεκράτης Ξάνθιος Λυκιακοῖς καὶ Νίκανδρος. Ubi quum secundo, non primo loco Nicandri mentio fiat, recte colligere nobis videmur Antoninum fabulam e Menecratis Lyciacis excerpsisse, non ex He-

---

1) τοὺς deletum malim. cf. fabul. IX νεῖκος ἤραντο θνηταὶ θεοῖς.

2) Legebatur καὶ πρὸ Ἡρακλέους ἑορτῇ. Bastius correxit ἑορτῆς, receptum illud a Koch. et Westermann. verum hoc aliter ferri nequit nisi simul πρώτῃ deleas quo Herculi secundo ante Herculis festum diem sacra esse facta tecte significaretur. viderat hoc Perizonius, dissert. histor. V p. 373, ab interpretibus iniuria contemptus, sed quod idem verba sic construenda putabat (ἐν) ἑορτῇ θύουσι Γ. πρώτῃ πρὸ Ἡρακλέους, offendit non esse additum cuius fuerint feriae. accedit quod, quo sunt ordine collocata verba, Ἡρακλέους vix aliter quam cum ἑορτῇ coniungi possit. Itaque πρῷ scripsi.

teroeumenis Nicandri, qui quomodo in singulis fabulam enarraverit nescitur.

2. *Schol. cod. Marcian.* Euripid. Hecub. 1 pone Geelii 62
Phoeniss. p. 251: *Νίκανδρος δὲ Εὐριπίδῃ συνδραμὼν τὴν Ἑκάβην φησὶ Κισσέως·*

ἔνθ' Ἑκάβη Κισσηίς, ὅτ' ἐν πυρὶ δέρκετο πάτρην
καὶ πόσιν ἑλκηθεῖσα παρασπαίροντα θυηλαῖς,
εἰς ἅλα ποσσὶν ὄρουσε καὶ ἣν ἠλλάξατο μορφήν
γρηιονυρνακίδεσιν ἐειδόμενον σκυλάκεσσιν.

quae utcunque corrupta docent tamen apud Nicandrum non in Thracia ut apud Ovidium Metamorph. XIII, 429 seqq. aliosque, sed in ipsa Troade Hecubam, quum videret etiamtum flagrantem urbem interfectumque Priamum, in canem, dein in saxum conversam fuisse, ut narrat etiam Quintus Smyrn. XIV, 346 seqq. Quo cautum esse voluimus ne quis *ἔνθα* existimans *τοπικῶς*, non *χρονικῶς*, positum ad Europiam fragmentum referat, ubi de Thraciae regionibus expositum fuisse supra vidimus. Quodsi in Troade res agitur, ipsa illa transformatio suadet ut ad Heteroeumena pertinere fragmentum dicamus. nam de Troicis rebus in universum sive *χωρογραφικῶς* [1]) sive *ἱστορικῶς* Nicandrum egisse quis propter unum illud fragmentum apud Parthen. XXXIV, quod nobis est 105, credat? immo huic fragmento et ipsi in illius transformationis enarratione locum fuisse puto Ovidii versu (XIII, 422) ductus „in mediis Hecabe natorum inventa *sepulchris*" etsi paulo aliter conformatae narrationi interposito. Hoc autem concesso denuo perspicitur paulo altius interdum poetam repetivisse transformationum enarrationes, qui Hecubae metamorphosin noluerit enarrare nisi descriptis quae capta urbe Graeci commiserunt facinoribus. Haec facinora respicit illud *ἔνθα* v. 1, et *θυηλαῖς* etiam utpote nimis nude positum docere videtur in antecedentibus uberius fuisse de Priamo ad Iovis Hercei aram interfecto (cf. veterum testimonia ap. Fuchs. de variet. fab. Troic. p. 149 et Bachmann. ad Lycophr. I p. 82) expositum. nam quod G. Hermannus in Schneidew. Philol. II p. 134 et Heckerus ibid. IV

---

1) nam in Troade etiam monstrabant *Κυνὸς σῆμα*, *Ἑκάβης τάφον* (cf. Strabon. fragm. libri VII n. 28), non in Thracia solum. Propria sibi narrat Quintus XIV, 352 seq.

p. 489 in ipso id factum fragmento statuunt corrigentes alter *καὶ πόσιν ἑρκείῃσι*, alter *καὶ πόσιν Ἑρκείοιο*, si nihil aliud, certe iniuriam faciunt voci *ἑλκηθεῖσα* quae et per se est aptissima (cf. Homer. Il. 22, 62 — *πόλλ' ἐπιδόντα, υἷάς τ' ὀλλυμένους, ἑλκηθείσας τε θύγατρας κ. τ. λ.*) et non sine vi participio *παρασπαίροντα* proxime apposita videtur. Itaque hoc quidem versu Hermannianae et Heckerianae crisi praestare putamus Cobeti rationem — nam is primus dedit *ἑλκηθεῖσα παρ. θυηλαῖς* pro eo quod codex subministrabat *ἑλκηθεῖσαν παρ. θηλαῖς* —, in ultimo autem versu, quem Cobetus et Heckerus intactum reliquerunt, acute Hermannus emendavit *γρήιον Ὑρκανίδεσσιν*, sed ultra modum scripsit *καὶ ἀντηλλάξατο μορφὴν γρήιον Ὑρκανίδεσσιν ἐειδομένην σκ* nam satius erat corrigere *καὶ ἣν ἠλλάξατο μορφὴν | γρήιον, Ὑρκανίδεσσι δ' ἐειδομένη σκυλάκεσσιν* . . . . . (scil. etiamnum cerni potest in saxum conversa).

63 3. *Plin. natur. histor.* XXXVII, 31: „Phaethontis fulmine icti sorores luctu mutatas in arbores populos lacrimis electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem quem Padum vocavimus, electrum appellatum, quoniam sol vocitatus sit elector, plurimi poetae dixere primique ut arbitror Aeschylus, Philoxenus, Euripides, Satyrus, *Nicander*."

64 4. *Probus ad Virgil. Georg.* I, 399 p. 44 Keil. (add. Pompon. Sabin. ad h. l.): *dilectae Thetidi alcyones.*] „Varia est opinio harum volucrum originis. Itaque in altera sequitur Ovidius *Nicandrum*, in altera Theodorum. Putatur enim Ceyx, Luciferi filius, cum Alcyone, Aeoli filia, mutatus in has volucres. Idem refert Alcyonen, Scironis filiam, latronis Attici, Polypemonis filii, cum pater ei praeciperet, ut quaereret maritum, arbitratam permissum sibi, ut concumberet cum quibus vellet, ab irato patre deiectam in mare, mutatam in hanc volucrem." Priorem fabulam Ovidius enarrat Metam. XI, 270 seqq., alteram brevissime attigit Metam. VII, 401, ut plurima de suo Probus ex Theodori metamorphosibus (de quibus cf. Meineke Anal. Alex. p. 269 seq.) addidisse videatur. nam priorem (Metam. XI, v. 270 seqq.), non secundam, e Nicandro haustam ab Ovidio fabulam esse ipse quo Probus usus est ordo docere videtur. aliter tamen iudicat Volkmannus p. 34.

65 5. *Schol. Theocrit.* V, 92: *τὴν ἀνεμώνην Νίκανδρός φησιν ἐκ τοῦ Ἀδόνιδος αἵματος φῦναι.* Hunc locum quin recte ad Heteroeumena rettulerim eo minus dubito, quod eandem rem in Metamorph.

libr. X extr. narrat Ovidius. cuius qui versus meminerit X, 537 seqq. hosce:

hortaturque (Venus) canes, tutaeque animalia praedae,
aut pronos lepores aut celsum in cornua cervum
aut agitat dammas, —

facile suspicetur in eadem narratione poetam usum esse verbis, quae Etym. Magn. p. 395, 14 e Nicandro citat sic: *Ἄρτεμις εὐρίνων ἑσμὸν ἄγει σκυλάκων* (cf. Gaisford.), mutanda illa — nam Heteroeumena puris constabant hexametris — in hunc fere modum:

*Ἄρτεμις * * * * εὐρίνων τε*
ἑσμὸν ἄγει σκυλάκων καὶ . . . . . .

ipse tamen neque huic coniecturae multum tribuo, praesertim quum aliud poetae carmen noverim quo referri tutius verba possint, neque probarem magnopere si quis scholiastae Theocritei memoria fretus Nicandro vindicaturus esset Antonini Liberalis fabulam XXXIV, ubi de Smyrnae, quae Adonidis mater fuit, facinore et in arborem mutatione itemque de Veneris in Adonidem amore agitur, sed de morte Adonidis eiusque in anemonen converso cruore ne verbum quidem extat. —

6. *Schol. Nicandr.* Theriac. 585: *Δημήτριος ὁ χλωρὸς τὴν βού-* 66
πλευρον δένδρον εἶναί φησιν, οὐκ ἔστι δέ, ἀλλὰ λάχανον, οὗ μνημονεύει Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ. de quo paulo ante diximus ubi de *ἑτεροι.* in universum dicebamus.

7. Ibidem coniecturam protulimus de Antonin. Liberal. fa- 67
bula XL ad Nicandrum referenda hac: *Βριτόμαρτις. Κασσιεπείας τῆς Ἀραβίου καὶ Φοίνικος τοῦ Ἀγήνορος ἐγένετο Κάρμη· ταύτῃ μιγεὶς Ζεὺς ἐγέννησε Βριτόμαρτιν. αὕτη φυγοῦσα τὴν ὁμιλίαν τῶν ἀνθρώπων ἠγάπησεν ἀεὶ παρθένος εἶναι. καὶ παρεγένετο πρῶτα μὲν ἐπ' Ἄργος ἐκ Φοινίκης παρὰ τὰς Ἐρασίνου θυγατέρας Βύζην καὶ Μελίτην καὶ Μαίραν καὶ Ἀγχιρόην, ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ Ἄργους εἰς Κεφαλληνίαν ἀνέβη καὶ αὐτὴν ὠνόμασαν οἱ Κεφαλλῆνες Λαφρίαν καὶ ἱερὸν ἤγαγον ὡς θεῷ· ἔπειτα ἔρχεται εἰς Κρήτην, καὶ αὐτὴν ἰδὼν Μίνως καὶ ἐρασθεὶς ἐδίωκεν, ἡ δὲ κατέφυγε παρ' ἄνδρας ἁλιέας· οἱ δὲ αὐτὴν κατέδυσαν εἰς τὰ δίκτυα καὶ ὠνόμασαν ἐκ τούτου Κρῆτες Δίκτυνναν καὶ ἱερὰ προσήνεγκαν. ἐκφυγοῦσα δὲ Μίνωα ἐξίκετο ἡ Βριτόμαρτις εἰς Αἴγιναν ἐν πλοίῳ σὺν ἀνδρὶ ἁλιεῖ Ἀνδρομήδει. καὶ ὁ μὲν αὐτῇ ἐνεχείρησεν ὀρεγόμενος μιχθῆναι, ἡ δὲ Βριτόμαρτις ἀποβᾶσα ἐκ τοῦ πλοίου κατέφυγεν εἰς ἄλσος, ὅθιπέρ ἐστι νῦν αὐτῆς τὸ ἱερόν, κἀνταῦθα ἐγέ-*

νετο ἀφανὴς καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Ἀφαίαν· ἐν δὲ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος .... τόν τε[1]) τόπον ἐν ᾧ ἀφανὴς ἐγένετο ἡ Βριτόμαρτις, ἀφιέρωσαν Αἰγινῆται καὶ ὠνόμασαν Ἀφαίαν[2])· καὶ ἱερὰ ἐπετέλεσαν ὡς θεῷ. — Sed quod XLI quoque Antonini fabulam Nicandro vel totam vel ex parte post alios vindicabant I. G. Schneiderus in Biblioth. philol. Goetting. III, 5. p. 436 (cf. ad Theriac. p. 305) et Bastius Epistol. crit. p. 200 seq. Lips., solo haec quidem coniectura nititur Pollucis loco V, 38 infra apponendo, quem ubi sequeremur, Nicandri Heteroeumena dicenda essent non heroico, sed elegiaco vel certe mixto metro scripta fuisse. —

IV.

Iam placet sistere paulisper gradum ut respiciamus retro. tametsi enim nondum omnium Nicandri librorum frustula perlustravimus, vel sic tamen maiori certe enumerata parte facile pro se quisque poterit diiudicare quam verum sit quod supra diximus, non admodum multos olim Nicandri scripta sibi invenisse lectores. nisi forte quis hanc quaestionem omnino detrectaverit ut quae si qua alia lubrica sit et errantibus pateat. in hac enim re unum regnare casum, huic dandum quod hodie quidem paucos numero scriptores suis videamus testimoniis probare Nicandrum ab ipsis

---

1) Lacunae signum ego posui. nam ut nunc res est, duobus locis Britomartis evanuisse videbitur, et in ἄλσει et in ἱερῷ Ἀρτέμιδος. nam si unum eundemque locum fuisse Antoninus significare voluisset, videtur εἰς ἄλσος Ἀρτέμιδος scripturus fuisse. praeterea in τόν τε τόπον, quod editores in τὸν δὲ τόπον mutarunt, non habet τὲ quo referatur. quod autem maximum est, in indice capitum (p. 201, 19 Westerm.) huius fabulae argumentum hoc dicitur esse: Βριτόμαρτις εἰς ξόανον Ἀφαίαν. atqui de ξοάνῳ, in quod Britomartis conversa sit, in tota Antonini fabula nunc nec vola nec vestigium apparet. Quibus ductus argumentis unum excidisse versum conicio, ad quem supplendum viam monstrat eius, qui capitum elenchum confecit, de ξοάνῳ admonitio, cui iungenda Antonini narrat. XIII extr. ἀντὶ δὲ τοῦ σώματος (τῆς ἀφανισθείσης Ἀσπαλίδος) ἐφάνη ξόανον παρὰ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἑστηκός. Unde sic olim scriptum fuisse putamus: ἐν δὲ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐφάνη ξόανον. καὶ τὸ ξόανον τοῦτο τόν τε τόπον κ. τ. λ. Ita demum apparet simul cur de loco quo Britomartis evanuerit denuo monitum sit. nam id ipsum, quod et ξόανον et locum consecrarunt et utrique Ἀφαίαν nomen indiderunt, indicio est istud ξόανον habitum fuisse pro Britomarti.

2) Legebatur Ἀφάην.

esse lectum, quum revera legerint multo plures. Audio, sed equidem non tam *quot* sint qui Nicandrum legisse se profiteantur, quam *qui* sint considerandum esse existimo. Hoc enim concessuros mihi omnes putaverim affirmanti, ita demum non iam dubitari posse quin scriptor aliquis frequenter lectitatus sit, ubi non a certo quodam hominum genere, sed ab omnibus generibus, eorum praesertim qui elegantiores haberi se velint, crebro eius mentio iniciatur. Atqui Nicandrum qui tandem scriptores hodie superstites identidem commemorant? Primum ipsius poetae commentatores, eos dico, unde qui hodie supersunt rivulos deduxerunt suos, grammaticos antiquos et doctos, quibus ad illustranda Nicandri opera diligenter poetae libros omnes pervolutandos prae ceteris fuisse quis negaverit? Inter hos — quos sat multos fuisse, plures certe quam quot Bussemaker. praef. schol. p. I seqq. enumerat, docet schol. ad Theriac. 52 (*οἱ πλεῖστοι τῶν ἐξηγησαμένων*) — fuerunt etiam Plutarchus Chaeronensis (cf. Bussem. p. III. add. I. G. Schneider. ad Theriac. p. 154) et Theon, qui praeter alios poetas etiam Lycophronem (cf. Bussem. p. I) et Apollonium Rhodium (cf. schol. Apollon. p. 532 Merk.) commentariis illustravit. hinc non mirandum quod et Plutarchum de mal. Herodot. 33 p. 867 C Nicandrum citantem vidimus, et in scholiis Apollonianis saepe numero, in Tzetzianis ad Lycophronem scholiis aliquoties Nicandri libros citatos legimus. Ex utriusque autem poetae scholiis qui meminerit quantum sit ab Etymologo magno inter suas receptum opes, non mirabitur ibi quoque Nicandrum interdum citari neque colligere inde velit, vel Etymologum magnum suis manibus tractasse poetae nostri volumina. quamquam negare nolim praeter illos quos modo dixi fontes etiam alios Etymologo usui fuisse, unde Nicandreorum notitiam hauriret, velut Didymi scripta, ex quibus mihi quidem non dubium est quin etiam in schol. Homeri et schol. Euripidis, item in Harpocrationis et Photii lexica manaverit Nicandri memoria (cf. Schmidt. de Didym. p. 362 extr.). et aliunde si Nicandri notitiam hauserunt, non e solo Didymo, hauserunt tamen ex aliis grammaticis vetustis et doctis, quos Nicandrea tractasse non nego, ut et M. Valerium Probum, Virgilii commentatorem, Nicandri scripta legisse ipsum lubens concesserim, fortasse etiam Porphyrium vel quicunque tandem istum de vita Homeri librum conscripsit. contra Suidas et Eudo-

cia in hac quidem re toti pendent ab antiquioribus grammaticis neque Nicandri volumina suis ipsi manibus volvisse videntur.

Ad secundum lectorum genus, quos Nicandri scripta invenerunt, Athenaeum refero, „heluonem istum librorum et antiquitatum" (Bernhardy comm. de Suid. lexic. p. LIV), qui quum remotissimum quemque literarum quasi recessum perreptaret, non mirandum quod eo frequentius uti Nicandri testimoniis voluerit, quo magis ille ab aliis iacebat neglectus. Athenaei autem opes largissimas tum alios constat in rem suam convertisse (ut fecit fortasse etiam Macrobius, Saturn. V, 21. cf. fragm. Aetol. 1), tum, qui nobis imprimis hic nominandus est, Eustathium. is enim maiorem Nicandreorum quae habet partem Athenaeo debet, quaedam etiam grammaticis vetustis eorumque diasceuastis, sed integra Nicandri opera non legit. Quod fecit cum Athenaeo ille comparandus propter consilii rationem, etsi lectionis copia multo hoc inferior Aelianus, fecerunt etiam Plinius maior et Parthenius, et ipsi cum Athenaeo Aelianoque inter eos referendi scriptores, qui non tam propria ingenii condere monumenta volebant, quam tessellariorum instar ex collectis undique aliorum frustulis opera extruebant.

Restat tertium genus eorum, qui in eodem aliquo quo Nicander occupati argumento eius studiorum laboribus usi sunt, ut Ovidium et Antoninum Liberalem studiose Nicandri Heteroeumena lectitasse vidimus. Ad haec autem tria genera qui non pertinere videatur unum supra (fragm. Sicelic. 3) invenimus Clementem Alexandrinum, nec multo plures inveniemus paulo post ubi de reliquis Nicandri scriptis sermo nobis erit, ut iam videamur affirmare posse iure optimo, Nicandri libros olim fere non legisse nisi quorum hoc officium fuerit. Quamquam ne ii quidem, quorum imprimis hoc fuisse dixeris, ut et legerent Nicandrum et frequenter eum testem adhiberent, poetae voluminibus usos videmus omnes. quod ubi demonstravero — et spero me demonstraturum liquido —, ecquisnam me negabit quam constitui causam obtinuisse? Ac primum quidem eorum, qui de Nicandri patre et solo natali egerunt de industria, Nicandrum non legisse omnes, supra probavimus capite primo. Deinde attendamus animum ad geographos veteres, quorum studiis quamvis suspiceris egregie inserviise Nicandri Aetolica et Europiam, tum Oetaica, Thebaica,

Sicelica, nemo tamen eorum praeter Stephanum Byzantium Nicandri istis libris se usum dicit, non Strabo, etsi Theriacorum quendam locum attigit p. 823 C = 1179 A, non Pausanias, non reliquorum quisquam, quorum vel integra opera vel fragmenta supersunt. et Stephanum quidem maluerit fortasse quispiam ex hoc censu expulsum, ubi eius Ethnicorum consilium et rationem reputaverit, quae ad grammaticam magis quam ad geographiam pertinent et fere tota pendent ab Herodiano grammatico, quem Nicandrum diligenter legisse non nego. quamquam vel sic mirum accidit quod Stephanus (qui, ut hoc afferam, toties usus est Rhiani Thessalicis) Nicandri *Σικελικά*, crassum volumen, non nisi semel, Europiam non nisi bis memorat, Aetolicorum autem nusquam mentionem facit, etsi diligentiam in hoc libro conspicuam auctor vitae Nicandr. praedicat et pauci extitisse videntur qui Aetolorum terram resque olim gestas de industria descripserint. certe nullius scriptoris *Αἰτωλικά* citari memini praeter Dioclis et Dercylli, quos si ab uno Pseudo-Plutarcho, de Flumin. 22, 3 et 5, memoratos dixero, plerique omnes vix dubitabunt quin horum quidem Aetolica nunquam extiterint. cf. R. Hercher. ad Pseudoplut. de Fluv. p. 17 seqq. — Pergamus ad medicos, quorum unum adhuc Caelium Aurelianum vidimus prodentem aliquam Nicandri librorum notitiam ex ipsorum lectione profectam, nec multos postea inveniemus qui reliquis Nicandri scriptis medicis usi sint, ut iure cum aliis miratus sit Volkmannus p. 9 Nicandri medici memoriam apud scriptores rerum medicarum fere intermortuam esse. Idem autem Volkmannus quod hoc excusat, Nicandrum empirica tantum ratione disciplinae medicae usum esse a qua recentiores medici paulatim recesserint eosdemque forte paraphrastarum opera et epitomatorum ipsi Nicandro praetulisse, — utut verum sit, apparet tamen aliam quaerendam causam esse communem, qua non medica solum, sed reliqua etiam Nicandri scripta cur tantopere neglecta iacuerint perspiciatur. De qua dicam, ubi primum de eo Nicandri carmine exposuero, cui

(XIII) *Γεωργικά*

titulus fuit. nam hoc quoque nihil fere curabant qui simile tractabant argumentum, etsi omnem paene rem rusticam illo poeta carmine complexus erat.

At dixerit quispiam a rei rusticae scriptoribus non sine causa spreta esse Nicandri Georgica, quibus ille herbarium potius et medicum quam rusticum egerit. certe ita iudicare Bernhardyum, histor. literar. graec. II p. 1042. Verum enim vero ab hoc eximii viri iudicio mea multum discrepat sententia. quae enim causa fuerit cur negaverit veram esse rationem eam, qua Cicero de Orat. 1, 16 consideraverit Nicandri Georgica [1]), quem dicit *de rebus rusticis*, hominem ab agro remotissimum, poetica quadam facultate, non rustice scripsisse praeclare —? an in Bernhardyi partes nos rapiat Quintiliani notissimus locus (X, 1, 56), ubi Nicandrum laudaturus *quid?* inquit, *Nicandrum frustra secuti Macer atque Virgilius?* quod enim aliud Nicandri carmen Virgilius secutus sit nisi *Γεωργικά*? tum qui potuisset sequi, nisi eo Nicander tractasset rem rusticam? certe si Nicander herbarium potius et medicum eo carmine egisset, ut Virgilius non potuisset nisi singulas quasdam observationes inde excerpere, ecquis putet Quintilianum *istis* usurum fuisse verbis? [2]) sin vero nihil nisi hoc Quintilianus sibi voluit, Virgilium libri Nicandrei virtutibus commotum accinxisse se ad simile condendum carmen, vel sic patet Nicandri istud carmen ad rem rusticam pertinuisse totum. — Sed Virgilius utut secutus est Nicandri Georgica, idemne illud carmen etiam Aemilius Macer, quem cum illo Quintilianus coniunxit, putandus est secutus

1) „der gesichtspunkt von Cicer. Orat. I, 16 trifft nicht.“

2) nihilo tamen secius Bernhardy scribit histor. lit. Roman. p. 415 ed. II: „die voraussetzungen der physik und was sonst an einleitenden vorkenntnissen und wissenschaftlichen beobachtungen haengt, zog Virgil mit geuebtem blick aus den saetzen der gelehrtesten naturkuendiger, wie eines Demokrit und Nicander.“ quae, quod quidem ad Nicandrum, tum demum credam ubi quis me docuerit Nicandrum ad rerum causas et principia ascendere solitum fuisse. nam Alexiph. 171 seqq. vereor ut quisquam huc referat. sed perspicere mihi videor quomodo in istam sententiam vir doctissimus delatus sit. miratur enim p. 418 n. 374, quod nullum supersit Nicandri fragmentum quo Virgilium usum fuisse demonstrari possit. at hoc mihi quidem non admodum mirum qui videam, fragmentorum e Nicandri Georgicis hodie superstitum maximam partem ad eum pertinere locum, quem Virgilius tractare noluit i. e. ad cultum hortorum.— Ceterum non sum nescius in Quintiliani loco citato Ungerum expulso Virgilio *Macer atque Valgius* scribi nuper iussisse. verum etsi Virgilium Nicandri Georgica secutum esse hodie non iam demonstrari potest, nulla tamen satis gravis causa est cur secutum esse negemus.

esse? non credo. neque enim aliunde novimus Macrum rem rusticam carmine tractasse. ergo aliud potius circumspiciendum putamus Macri carmen, in quo Nicandrum sequi potuerit. Quod si illud fuisse dixeris, quo poeta Romanus descripsit *herbarum vires — corporis ut cunctos possis depellere morbos* (Dionys. Cat. praef. II p. 20), habebis sane unde Bernhardyanae de Nicandri Georgicis opinioni aliquam concilies fidem, modo certum sit Quintilianum de Georgicis cogitasse quae Macer secutus sit. sed id incertum potius, multo autem probabilius hoc, Quintilianum in animo habuisse Nicandri Theriaca, quae imitatus Macer sit, cuius Theriaca et Ovidius tecte significat Trist. IV, 10, 44: *saepe suas volucres legit mihi grandior aevo*, quaeque nocet serpens, *quae iuvat herba*, *Macer*, et ipso hoc Theriacon nomine citant grammatici. cf. Unger. de Aemil. Macro Nicandri imitatore, program. gymnas. Friedland. 1845 p. 6 seqq., quem persuasum mihi est plane a vero aberrasse, quum iusto liberiori interpretatione usus loci Quintilianei (ubi de *uno* tantum Macri libro rhetor cogitare mihi videtur) pleraque omnia Macri carmina ex Nicandreis expressa putaret, adeo ut ornithogoniam et de viribus herbarum carmen aliquod, quae Macrum scripsisse constat, etiam a Nicandro condita fuisse diceret, falsus etiam in eo, quod ex elencho libri decimi Pliniani (quo libro „continentur volucrum naturae"), ubi inter auctores etiam Nicander memoratur, Nicandro librum aliquem de avibus conscriptum vindicaturus erat. nam in illo libro Plinius etiam de serpentibus multa exprompsit. praeterea autem in eodem illo libri X elencho una cum Nicandro inter testes enumerantur scriptores haud pauci qui de re rustica scripserunt, inter quos etiam Nicandrum iure referri satis, opinor, contra Bernhardyum evicimus Ciceronis et Quintiliani adhibitis testimoniis.

Sed quid ego aliorum utor testimoniis quibus Georgicorum libris non medicum et herbarium, sed vere rusticum Nicandrum egisse contra Bernhardyum probem, quum ipsum nobis liceat poetam de carmine suo haud obscure testantem producere? Nam primum Athenaeus IX p. 395 C *Νίκανδρος*, inquit, *ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν τῶν Σικελικῶν μνημονεύων πελειάδων φησί· καί τε σύ γε θρέψαιο Δρακοντιάδας διτοκεύσας ἢ Σικελὰς κ. τ. λ.*, unde certissimum Nicandrum in Georgicis etiam de columbarum cultu

de industria egisse ut Varronem, Columellam, Palladium, alios, qui de re rustica scripserunt. num vero hanc quoque memoriam ad rem medicam referri praestiterit? Deinde de conchis scribere posse qui medicum cummaxime acturus sit, et ipsius Nicandri exemplum docet Alex. 390 seqq. et probant Mnesithei medici verba ex libro *περὶ ἐδεστῶν* sumta ab Athenaeo III p. 92 B seq., ne alios memorem medicos. sed quae illis Athenaeus statim subicit e Nicandri Georgicis ut dicit (*Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς τάδε τῶν ὀστρέων καταλέγει*) deprompta, num continuo dicenda sunt eius esse qui nihil habuerit antiquius quam ut promoveret artem medicam? non opinor, non magis quam idem facere voluisse putandus est Archestratus, cuius e Gastronomia petitos de conchis versus dein Athenaeus apposuit. Nec difficile fuerit demonstrare ad quem doctrinae de re rustica suae locum Nicander ista verba rettulerit. satis enim ex tam paucis quae supersunt Georgicon fragmentis patet Nicandrum expromsisse etiam quae ad victum tum familiae rusticae, tum ipsorum dominorum pertineant: cf. fr. 1, 3 v. 6 seqq., 4, 5, 13, 14 et 15, ut qui eodem etiam illud de conchis fragmentum referat, a vero vix aberraverit.

Iam constare putaverim *Γεωργικῶν* libris rem rusticam Nicandrum tractasse de industria. Quo magis mirum eos, qui postea et ipsi de re rustica scripserunt, Nicandro uti noluisse. An mirum non sit quod Varro, qui de re rust. I, 1 quinquaginta amplius Fundaniae enumerat scriptores qui de re rustica egerint vel obiter vel de industria, tum soluta oratione, tum vero etiam versibus [1]), undeque et illam haurire posse dicit, si qua apud ipsum frustra quaerat, et ipsum se aliquam praeceptorum suorum partem hausisse indicat capite extremo, — quod igitur Varro Nicandrum neque inter auctores rettulerit neque usquam nominaverit atque quantum nunc quidem coniectura assequi nobis licet, in usum suum converterit? Nulla enim causa est cur putemus, in illo

1) nominat Hesiodum et Menecratem Ephesium. de hoc cf. Guhl. Ephesiac. p. 147, cuius locis addendus Etym. magn. p. 422, 36 feliciter emendatus ab O. Iahn. in Schneidew. Philol. I p. 649: *Μενεκράτης ἐν Ἔργων α'* (legebatur *Ἐργωνᾷ*), *ἠθμῷ δὲ προπάροιθεν ἀφαρπάζει νέον αἰεὶ ἀφρόν.* incertior I. G. Schneideri ratio, ad schol. Alexiph. pag. 299, Menecratem a schol. Alex. 172 memoratum huc referentis.

Varronis catalogo quae scriptores Romanos a Varrone promissos hausit lacuna, eandem ad eum quoque locum pertinuisse, quo de scriptoribus graecis Varro exposuit. Namque etiam Columella, quem in suo conficiendo indiculo I, 1, 7 seqq. istum Varronis catalogum presse secutum esse certissimis cognoscet indiciis qui utrumque inter se contulerit, Nicandrum inter rei rusticae auctores quos commendat legendos non enumeravit, etsi semel ad partes vocavit IX, 2, 4, ubi tamen Georgica intelligi non puto. Quodsi Varro Nicandrum huc non rettulit, fortasse de alio quoque, qui graecis usus est scriptoribus rusticis, suspicari quae in rem sint nostram possumus. nam enumeratis graecis qui de re rustica scripserint pergit Varro l. l.: *hos nobilitate Mago Carthaginiensis praeteriit Poenica lingua, quod res dispersas comprehendit libris XXIIX. quos Cassius Dionysius Uticensis vertit libris XX ac graeca lingua Sextilio praetori misit.* *in quae volumina de graecis libris eorum quos dixi adiecit non pauca et de Magonis dempsit instar librorum IIX. hosce ipsos utiliter ad VI libros redegit Diophanes in Bithynia et misit Deiotaro regi.* Hinc igitur fortasse non iniuria colligi potest ne Cassium quidem Dionysium Nicandro uti voluisse, modo demonstrari queat *potuisse* eum ob temporum rationes uti. neque enim de aetate Cassii Dionysii Uticensis, quem ῥιζοτομικὰ quoque sive περὶ φυτῶν (cf. Varr. de re r. I, 1) scripsisse scimus (cf. Meinek. ad Steph. Byz. I p. 342 coll. Schmidt. de Didym. p. 83), satis constat. nam quod Baehrius in Pauly. encyclop. philol. II p. 203 ann. 50—60 a. Chr. vixisse eum dicit, et ad libidinem fictum videtur et aperte falsum est quum in ipsos istos annos inciderit Deiotari regis aetas cui Diophanem in brevius contractum Dionysii opus misisse Varro memoriae prodidit. Ergo Dionysius vixit ante medium a. Chr. saeculum primum. quousque autem ad eius inveniendos natales regrediendum sit incerti haeremus, quum ne hoc quidem constet, quando Mago vixerit, quem qui non diversum statuunt ab eo esse Magone, qui „primus omnium ordinata disciplina militari imperium Poenorum condidit" (Justin. XIX init.) vixitque sub finem saeculi ante Chr. sexti, pro certo statuunt ad quod demonstrandum nulla possunt vel levissima argumenta afferri. atque etiam I. G. Schneiderus ad script. rustic. Tom. IV P. III p. 88 dubius de Magonis aetate haerebat, de qua nihil constat nisi ante ann. 146 a. Chr.

Magonem vixisse, quo anno senatus Romanus quum capta Carthagine regulis Africae bibliothecas donaret, Magonis XXIIX volumina censebat in latinam linguam transferenda, uti Plin. nat. histor. XVIII §. 22 testatur. Hinc igitur de Dionysii aetate coniectura duci nequit, at potest fortasse duci a Sextilii praetoris memoria, si quidem Sextilius ille idem fuit qui anno 88 a. Chr. praetor Africam provinciam regebat quum Marius post infortunium Minturnense ibi refugium quaereret. cf. Plut. Mar. 40. certe veri non dissimile, praetori Romano qui sedem habebat Uticae — nam hoc caput provinciae erat — librum suum misisse hominem Uticensem [1]). Eademque via videtur doceri posse, Cassii nomen quod Dionysio adhaeret unde venerit sive ipsi inditum primo, sive a patre traditum. nam Cassium Longinum praetorem anno 111 a. Chr. in Africam missum novimus e Sallust. Iug. 32. — Quae si non improbabilia coniecimus, iure mirabimur cur Dionysius Nicandri Georgica in usum suum non converterit, quum ob temporis rationes potuerit convertere. sin autem ista nobis non dabuntur, non aegre feremus Dionysium quasi e manibus nostris elapsum, quum quorum causa Dionysium testem producere volebamus, eadem alii duo testes in Dionysii vicem producti omnibus facile iudicibus probaturi sint. Nam etiam Vindanius Anatolius Berytius, cuius *γεωργικῶν ἐπιτηδευμάτων συναγωγὴν* libros XII complexam Photius Biblioth. p. 106 B. Bekk. legisse se narrat, Nicandreis non usus est — neque enim Nicander inter eos auctores comparet, quos secutum Vindanium Photius dicit —, et Cassianum Bassum, qui auspiciis Constantini Porphyrogennetae a veteribus de re rustica tradita excerpendo in breve viginti librorum corpus redegit quod hodie quoque teritur *Γεωπονικῶν* nomine inscriptum, nostris ipsorum oculis videmus Nicandri Georgica sprevisse prae aliorum libris unde sua se collegisse scribit I, 1. — Apparet igitur, quos imprimis exspectabas Nicandri Georgicis fuisse usos, ut qui in eodem tractando argumento versarentur, poetae carmen fere neglexisse — nam etiam Cato et Palladius Nicandrum numquam memorant —, ut absque Athenaeo esset, vix ullum haberemus inde servatum fragmentum.

1) Haec dudum scripseram, quum similia et olim a Pighio annal. Rom. III p. 232 et nuper a Meyero hist. botan. I p. 301 prolata viderem.

Athenaeus enim ut Aeschylidis, Androtionis (vel Philippi vel Hegemonis. cf. Athenae. III p. 75 D), Antiphontis, Dionysii Uticensis, Dorionis, Quintiliorum fratrum, ita Nicandri Georgicorum libros diligenter legit, unde quae apposuit fragmenta deinceps tractabimus.

1. *Athenae.* III p. 126 B: *οὐ σὺ μέντοι τὸν Κολοφώνιον Νίκανδρον ἀεὶ τεθαύμακας τὸν ἐποποιὸν ὡς φιλάρχαιον καὶ πολυμαθῆ; καὶ ὡς τὸ πέπερι νέον* [1]) *ὀνομάσαντα παρέθου; οὗτος τοίνυν αὐτὸς ἐν τῷ προτέρῳ τῶν Γεωργικῶν ἐμφανίζων τὴν τοῦ χόνδρου χρῆσιν καὶ μύστρον ὠνόμασε διὰ τούτων·* 68

ἀλλ' ὁπότ' ἢ ἐρίφοιο νεοσφάγος ἠὲ καὶ ἀρνὸς
ἢ αὐτοῦ ὄρνιθος ἐφοπλίζηαι ἐδωδήν,
χίδρα μὲν ἐντρίψειας ὑποστρώσας ἐνὶ κοίλοις
ἄγγεσιν, εὐώδει δὲ μιγῇ ἀνάφυρσον ἐλαίῳ.
ζωμὸν δὲ βρομέοντα καταντλάσ[αι] * * * * *
* * * * * * * * * * * *πνῖγε δὲ, πῶμα*
ἀμφιβαλών· φωκτὸν γὰρ ἀνοιδαίνει βαρὺ κρίμνον.
ἠρέμα δὲ χλιάον κοίλοις ἐκδαίνυο μύστροις.

διὰ τούτων, ὦ θαυμασιώτατε, ὑπογράφει ὁ Νίκανδρος τὴν χρείαν τοῦ τε χόνδρου καὶ τῆς ἐπτισμένης κριθῆς, ἐπιχεῖν κελεύων ἀρνὸς ἢ ἐρίφου ζωμὸν ἢ ὄρνιθος. τὰ μὲν οὖν χίδρα, φησίν, ἔκτριψον μὲν ἐν θυείᾳ, μίξας δ' ἔλαιον αὐτοῖς ἀναφύρασον. ἡνίκ' ἂν ἕψηται τὸ ἐκ τῆς τοιᾶσδε σκευῆς [2]), *ἀναβρομοῦντα ζωμὸν πυκνότερον τῇ ζωμηρύσει καταμίγνυε μηδ' ἕτερον ἐπεγχέων, ἀλλ' αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ ἀρυόμενος, πρὸς τὸ μηδὲν ὑπερζέσαι τοῦ πιμελεστέρου. διὸ καί φησι, κατάπνιγε τὸ ὑπερζέον ἐπιθεὶς πῶμα· τὸ γὰρ κρίμνον οὕτω φωκτὸν γινόμενον διοιδεῖ. τελευταῖον δὲ πρᾴως χλιαρὸν γενόμενον κοίλοις προσφέρου τοῖς μύστροις.*

V. 1. librorum lectioni *ἠέ κεν* cum I. G. Schneidero praetuli *ἠὲ καί.* nam ita ubique Nicander. — *V. 3.* *ἐκτρίψειας*, quod codices habent, vereor ut sensus toleret. quod reposui habes etiam

---

1) Sic scripsi e Nicand. Ther. 876 (*πολλάκι δ' ἢ πέπεριν κόψας νέον*), quem versum Athenae. apposuerat II p. 66 E. legebatur *πεπέριον ὀνομ.*, quod Casaub. in *πέπερι*, Dindorf. in *πέπεριν* mutari iusserunt.

2) Editiones habent: *ἀναφύρασον ἡνίκ' ἂν ἕψηται. τὸν ἐκ τῆς τ. σ.*, quod e Nicandri quidem verbis peti non potuit, nisi statuis inter vv. 4 et 5 quoque quaedam intercidisse. itaque correxi ut vides.

in Ther. 527, 539, 597, item in Alex. 621, in quibus alibi ἐνθρύπτειν regnare solet (cf. 106, 154, 204, 266, ut Ther. 81, 606, 655, 914). — *V. 4.* codd. μιγῆ ἅμα φῦρσον ἐλαίῳ. I. G. Schneid. pro μιγῆ commendavit μιγένθ' ἅ. probavitque Lobeckio Paralip. p. 163, quoniam adiectivum μιγής nullum sit. Sed quidni μιγῆ putemus adverbium esse, pro μίγα dictum, ut dicuntur κρύφα et κρυφῆ, δίχα et διχῆ (quo ipse Nicander usus est Al. 52) et ἅμα et ἁμᾶ, τρίχα et τριχᾶ (cf. Ahrens. de dial. Dor. p. 34 et 373). certe μιγῆ φύρειν non magis mire dictum quam μίγδην φυρήσασθαι Ther. 932, ἄμμιγα συμφύρσαιο Ther. 954, ἐνομήρεα φύρων Alex. 238. φύγδην διώξεαι Ther. 21. adde Ther. 154, 250, 709. At pro ἅμα φῦρσον praestare videbatur ἀνάφυρσον scribi propter Athenaei paraphrasin ἀναφύρασον. — *V. 5.* secutus sum Dindorfium recte monentem quae inter καταντλὰς et πνῖγε δὲ deteriores codices habent a Casaubono ita emendatius scripta: κατάντλασον αὐτὸν ἐπ' αὐτοῦ ἀρνύμενος, ἵνα μηδὲν ὑπερζῇ· πνῖγε δὲ —, ex Athenaei paraphrasi petita esse omnia. sed pro καταντλάς tamen, quod optimi libri habent, Dindorfius autem in Thes. Paris. IV p. 1158 ex κατάντλησον corruptum iudicabat, recte crediderim a me coniectum esse καταντλάσαι, modone a καταντλεῖν, sed a καταντλάζειν derives. hoc tametsi in communem usum non receptum fuisse videtur — ignorant enim lexica, quae κομπάζειν (κομπεῖν), λαλάζειν (λαλεῖν), ἠρεμάζειν (ἠρεμεῖν), οἰνοποτάζειν (οἰνοποτεῖν), alias verborum in έω vel άω desinentium propagines similiter formatas, quorum nonnulla certe ultra praesens et imperfectum declinantur, non ignorant. cf. Lobeck. Rhemat. p. 219—, potuit tamen Nicander in praesentem usum fingere, ut ἰσάζειν cum aliis dixit, μαστάζειν Ther. 918, μηκάζειν Ther. 432 et Alex. 214, ἰκμάζειν fragm. Georg. 3, v. 17, κατικμάζειν Al. 582. fortasse primus finxit, νομάζειν Ther. 950, Alex. 345, θερμάζω Al. 587 (θερμάσσαιο) finxit quantum scimus solus. iuncti autem imperativus et infinitivus nemini puto offensioni erunt. — *V. 7.* meliores libri ἐκδαίνεο habent, pauci neque ii boni ἐξαίρεο. ex illo Steph. Bernardus fecit ἐξαίνυσο, quod cum I. G. Schn. receperunt Dind. et Lehrs. nobis ad literarum vestigia paulo propius accedere videbatur ἐκδαίνυο (nam σ ut interponatur nulla causa est. cf. Hom. Il. ω, 63: ἐν δὲ σὺ τοῖσιν δαίνυ' ἔχων φόρμιγγα), cui quod in paraphrasi Athenaeus habet, προσφέρου, non minus convenit quam Bernardiano ἐξαίνυσο. —

2. *Athenae.* II, p. 52 E: 69

φηγοὶ Πανὸς ἄγαλμα

φησὶ Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν. —

3, a et b. *Athenae.* IX p. 369 B: *Νίκανδρος ἐν τοῖς Γεωργικοῖς τῆς βουνιάδος μνημονεύει·* — — — 70

γογγυλίδας· σπείροις δὲ κυλινδρωτῆς ἐφ' ἅλωος,
ὄφρ' ἂν ἴσαι πλαθάνοισι χαμηλότεραι θαλέθωσι·
*βουνιὰς ἀλλ' εἴσω ῥάφανος κείσθω *λαθαρωκοί.**
γογγυλίδος δισσὴ γὰρ ἴδ' ἐκ ῥαφάνοιο γενέθλη
μακρή τε στιφρή τε φαείνεται ἐν πρασιῇσι.

Eundem locum partim integriorem partim minus integrum habet Athenae. IV p. 133 D, ubi postquam dixit: *ὅτι δ' ἤσθιον διὰ τὴν ἀναστόμωσιν καὶ τὰς δι' ὄξους καὶ νάπυος γογγυλίδας σαφῶς παρίστησι Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν λέγων οὕτως* —, eundem locum apposuit omissis tribus prioribus versibus, sed post verum 5 additis his:

καὶ τὰς μέν θ' αὔηνον ἀποπλύνας βορέῃσι,
προσφιλέας χειμῶνι καὶ οἰκουροῖσιν ἀεργοῖς·
θερμοῖς δ' ἰκμανθεῖσαι ἀναζώουσ' ὑδάτεσσι.
τμῆγε δὲ γογγυλίδος ῥίζας, κατακαρφέα φλοιὸν
ἦκα καθηράμενος, λεπτουργέας, ἠελίῳ δὲ
αὐήνας ἐπὶ τυτθόν, ὅτ' ἐν ζεστῷ ἀποβάπτων
ὕδατι δριμείῃ πολέας ἐμβάπτισον ἅλμῃ·
ἄλλοτε δ' αὖ λευκὸν γλεῦκος συστάμνισον ὄξει,
ἶσον ἴσῳ, τὰς δ' ἔντος ἐπιστύψας ἁλὶ κρύψαις·
πολλάκι δ' ἀσταφίδας προχέαις τριπτῆρι λεήνας
σπέρματα τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος· εἶν ἐνὶ δὲ τρὺξ
ὄξεος ἰκμάζουσα καὶ ὠμοτέρη ἔτι κόρσῃ
ὥριον ἁλμαίην ἀνύσαι κεχαρηόσι δαίτης.

V. 1. Scribebatur *γογγυλίδας σπείροις δέ.* mutata ut feci interpunctione evanescunt difficultates quas non sustulit Volkm. com. epic. p. 9 seq. — *V. 2. πλαθάνοισι* e codd. quibusdam primus edidit Schweigh. quum olim esset *πλατάνοισι.* at parum idem interpretationem adiuvit quum nihil diceret nisi *πλαθάνοισι* esse *discis*, *orbibus.* Sed egregie I. G. Schneiderus ad Theophrast. hist. plant. VII, 4, Tom. III p. 561 huic loco admovit Theophrasti de caus. plant. V, 6, 9 verba haec: *ἡ γογγυλὶς, ἂν εὐθύς τις ἐπὶ τῆς ἅλω φυτεύσῃ, πλατεῖα γίνεται,* et Columell. XI, 3, 62:

rapae semina Hyginus putat post trituram iacentibus adhuc in area paleis inspergi debere, quoniam fiant laetiora capita, quum subiacens soli duritia non patitur in altum descendere, ubi propter Theophrasti πλατεῖα nescio an *latiora* scribendum sit, etsi etiam apud Plin. nat. hist. XVIII §. 131 editur: „rapa *laetiora*, si cum palea seminentur", quod quum per se non ineptum sit, minus tamen accurate id significat, quod Theophrastus dicit et Nicander etiam indicat nomine πλάθανον usus. — *V. 3.* libri βουνιὰς ἀλλ' εἴσω ῥαφάνοις εἴσω λαθαρωκοί, quibus salutem non attulisse criticorum coniecturas vere monet Dindorfius. Nobis primum hoc patere videtur e v. 4 seqq., Nicandrum non nisi duo distinxisse genera, quorum alterum γογγυλίδας appellat, alterum ῥαφάνους, unde simul apparet poetam neglecto — ut certe Alex. 527 etiam fecit, nam errat Sillig. ad Plin. Tom. III p. 296, ut docent Dioscorid. I p. 256, Cels. 5, 27 (*radicula*), Scribon. Larg. 198 (*radice quam nos edimus*) — neglecto igitur usu Atticorum, quibus ῥάφανος erat crambe, rapum autem ῥαφανίς, *rapi* quoddam genus appellasse ῥάφανος, quod inter ipsos Atticos etiam Callias comicus ap. Athenae. p. 57 A (cf. Meinek. com. fragm. II, 2 p. 740), posteriores autem Graeci fecerunt constanter (cf. Niclas. ad Geopon. XV, 1 p. 1049). Quodsi non nisi duo rapi genera poeta distinxit, consequitur βουνιάδα (de qua vid. I. G. Schneider. ad Theophrast. Tom. III p. 559) non tertium significare genus, sed ad ῥάφανον accuratius definiendam appositum esse, ut v. 5 appositum est μακρή τε στιφρή τε. (Quamquam alii inter γογγυλίδα et βουνιάδα nullum voluerunt esse discrimen. cf. Galen. de aliment. facult. 2, 62 vol. VI p. 648 K.). Hinc certum est βουνιὰς ἀλλ' εἴσω ῥάφανος scribendum esse, ubi in postposito ἀλλὰ non offendendum. cf. Callim. in Iov. 18 Λάδων ἀλλ' οὔπω μέγας ἔρρεεν, et Iacobs. ad Anthol. Palat. p. 535. Iam ex ΙϹΕΙϹΩ quasi sponte sua (nam ΙϹ et Κ ubique fere confusa. cf. Cobet. orat. de art. interpret. p. 59 et in Var. lect. pp. 14, 124, 127, 199) nascitur κείσθω, quod, utpote eodem modo dictum ut fr. Georg. XVIII, 1 λείη μὲν κράμβη, ὁτὲ δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα σπειρομένῃ — ἐνηβήσαι πρασιῇσιν, significat inter γογγυλίδας et ab his inclusam etiam βουνιάδα ῥάφανον *serendam esse.* Restat λαθαρωκοί, cui medelam non habeo nisi hanc parum certam, ut θαλερωπὸς corrigatur, de quo adiectivorum genere monebimus ad Georg. fr. VII v. 19. — *V. 4.* Libri

scripti et priore et altero Athenaei loco habent γὰρ δ' ἐκ ῥ. vel γὰρ ἰδ' ἐκ ῥ. vel γάρ τ' ἐκ ῥ., in ἐκ conspirantes omnes. iniuria igitur cum I. G. Schn. Dindorfius et I. H. Vossius ad hym. Hom. in Cer. p. 61 commendabant ἰδὲ ῥ. accedit quod in semel posita secundoque demum verbo iuncta praepositione posteriores epici quandam quaesivisse videntur quasi elegantiam. cf. Theriac. 640: πετάλοισι καὶ ἐν καλύκεσσι θάλεια. Ther. 762 τοῖα κονίης ἢ καὶ ἀπὸ σπληδοῖο φαείνεται. add. Ther. 393, Alex. 181, Apollon. Rhod. 1, 1193, Arat. 85, Quint. Smyrn. 5, 590 seqq., 12, 166 seqq., 12, 178 seqq., 14, 163 et 333 etc. cf. Lobeck. ad Aiac. p. 249 seq. propter elisum autem eo versus loco ἰδ' de ἐκ non dubitandum esse docet Hom. Il. β, 511 οἳ δ' Ἀσπληδόνα ναῖον ἰδ' Ὀρχομενὸν Μινύειον. Ceterum sensus est: duplex et diversum in areis conspicitur γογγυλίδος et βουνιάδος genus. — *V. 9.* Codices καὶ ἀκαρφέα φλοιόν. in his quid καὶ sibi velit non exputo. accedit quod ἀκαρφὴς (*insiccatus* vertunt) non aptum φλοιοῦ epitheton videtur, certe non tale quod ubique cortici conveniat. sin autem propter id ipsum quod agitur poeta istud epitheton addidit quo significaret secandas esse γογγυλίδας nondum siccato cortice, vereor ne ἔτ' ἀκαρφέα scribendum ei fuerit, quod versus non respuit. Sed mihi vix dubium, quin pro adiectivo apud alios scriptores non lecto reponendum sit aliud, quod nec ipsum quidem alibi repertum, at recte tamen formatum et rei convenientissimum est: κ α τ α κ α ρ φ έ α i. e. κατασκελέα sive καρφαλέον. — *V. 10* λεπτουργέας τμήγειν recte videntur interpretari: *minutatim secare.* — *V. 11* ὅτ' cum Schweigh. edidit I. G. Schneid., quem nolim sequi. nam ὅτ', non ὁτ' in simili causa libri vel certe exemplar Aldinum habent in Ther. 838, 839, Alex. 616. adde Apollon. Rhod. 3, 1301. atque vel non elisum ὁτὲ veteres pronuntiasse παροξυτόνως ter monet Eustath. ad Il. p. 831, 20; 1101, 40; 1166, 39. cf. Merkel. ad Apollon. Rhod. 3, 1023. Similiter libri vel certe editio Aldin. ἄλλοτε — τότ' ἐπ. Alex. 480. Th. 238, 257, 261, 911. Alex. 56, 64, 511, 516, 517, 603. et πολλάκι — τότε Al. 289 edd. vett. et codd. nonnulli (ut ὅτε in Alex. 119, 442 etc.). — *V. 12* πολλὰς malebat I. G. Schneid. Sed cf. Wellauer. ad Apoll. Rhod. 3, 21 et Mein. Anal. Alex. p. 208. adde ἠέρα πουλὺν ap. Hom. Il. ε 776, θ 50 et Quint. Smyrn. XI, 291. at Apollon. Rhod. 3, 211 (ἠέρα πουλὺν ἐφῆκε) cave compares, quoniam ἀὴρ Apollonio non femininum est ut Homero et Quinto (cf.

Koechly p. 190), sed masculinum. — *V. 15* legebatur προχέας — ληναις, quod mutandum fuit. nam ἀσταφίδας semel superinfusas ῥίζαις (hoc enim necessario subintelligendum) patet non iam conteri potuisse, sed conterendae erant priusquam infunderentur. — *V. 16.* Σπέρματά τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος hinc citat Athenae. etiam IX p. 366 D. Sequentia ita edebantur: εἰν ἑνὶ δὲ τρὺξ ὄξεος, ἰκμάζουσα καὶ ὠμοτέρην ἐπὶ κόρσην. ὥριον ἁλμαίην ἄμυσαι, ubi quum τρὺξ verbo suo carere neque reliqua oratio recte procedere videretur, Dindorfius post v. 17 quaedam omissa putabat. Sed verbum quod desideratur facile restitui potest deleta in extremo versu 17 interpunctione maxima et ἄμυσαι v. 18, quod Casaubon. ἄρυσαι corrigendum putabat, mutato in ἀ ν ύ σ α ι, ut hic sensus sit: *simul autem humectantes* τ ρ ὺ ξ ὄ ξ ε ο ς *et* σ κ ί λ λ α *muriam tempestivam perficiant.* nam εἰν ἑνὶ est *simul*, ut εἰν ἑνὶ πάντες, quod aliquoties legimus in Nonni Paraphr. Ev. Ioann. (cf. Thes. Paris.) est σύμπαντες. [1]) praeterea operae pretium est cognatae admonuisse locutionis εἰς ἕν, de qua cf. Blomfield. glossar. Aeschyl. Choeph. 293 et Hermann. ad Eurip. Helen. 1554. Tum sequenti versu corrigendum fuit ὠμοτέρη ἔ τ ι κόρση, ubi quum ἔτι semel corruptum esset in ἐπὶ, ut saepe factum, consentaneum fuit nominativum in accusativum mutari. Ipsum autem illud κόρση quod statui significare σκίλλαν, non mirabitur magnopere qui meminerit Nicandrum Alex. 253 σπειρώδεϊ κόρσῃ σκίλλης dixisse (cf. σκίλλης κάρη Ther. 881, κώδεια σκορόδοιο Alex. 432), quem locum imitatus est Andromachus (ap. Galen. Tom. XIV p. 32 seq. sive ap. Ideler. physic. et med. graec. minor. I p. 138 seqq.) v. 107 seq.:

αὐτίκα δὲ σκίλλην σπειρώδεσιν [2]) ἄμμιγα φλοιοῖς
σταιτὶ περιπλάσσας θάλπε κατὰ φλογιῆς,
ὄφρα κεν ὀπταλέην τε καὶ οὐ σκληρὴν περὶ κ ό ρ σ η ν
ἐντύναις [3]) σποδιῆς ἠρέμα δαιομένης.

---

1) add. Nonn. Dionys. 31, 281. contra εἰν ἑνὶ τεύχεϊ μίξας Theriac. 652. —

2) Legebatur τριχώδεσιν, quod quum aperte metro adversetur, mirum est ne Idelerum quidem correxisse. scribendum certe erat τριχοειδέσιν. sed hoc epitheton quum non videam quomodo in σκίλλαν cadat, e Nicand. Alex. 253 et 527 correxi σπειρώδεσιν. Sed σκίλλην in σκίλλαν mutare nolui magna deterritus similium copia, quae produxerunt Lobeck. ad Phryn. p. 331, 437, 499 et Meinek. Exercit. in Athenae. II p. 4, ad Stephan. I p. 440. — Versu 3 τε omissum erat. —

3) Legebatur ἐντείναις, quod et ipsum corrigendum fuit. σκίλλην ἐν-

Ac similiter Nicander *ῥιπῇ*, quae multarum esse rerum potest, nullo addito nomine (quod plerique omnes facere solent) *ventum* significare voluit Georg. fr. VII v. 48. et alibi quoque qui ad definiendam notionem necessarius est genetivum omittere solet. nam *γάστρῃ* dicit Ther. 106 pro *γάστρῃ τρίποδος* vel *λέβητος* (Hom., Orph. Lith. 718, Quint. Smyr. 5, 382), *πύλῃ* Al. 138 pro *πύλῃ κόλων* (Al. 22), *στομίον* Al. 12 pro *στομίον γαστρὸς* (ut est in Al. 509). — *V. 18* libri *ἀμύσαι κεχρηόσι*. illud modo emendavimus, sed *κεχρηόσι* etiam vix dubito quin corruptum sit. nam aegre quis sibi persuadeat a *χρήζω* poetam derivasse, praesertim quum simul concedendum esset perfectum pro praesenti esse positum. nec magis credibile Nicandrum, quum *indigentibus* (sic enim vertunt) significare voluerit, non *κεχρημένοις* posuisse, quod eo sensu posuerunt Homerus et alii [1]), sed activam eius participii formam plane inauditam. his igitur difficultatibus quum istud *κεχρηόσι* prematur, quidni una addita literula scribamus *κεχαρηόσι*, quod vel ipsa re unice commendatur. nam iste non vilis et simplex apparatus non tam *indigentes* cibo cogitare nos iubet quam *cupediis laetatos* homines, servos, opinor, ut Nicander in sequenti quem Athenaeus omisit versu *οἰκουροῖς*, vel simile quid addiderit. ac vid. v. 7 (*βουνιάδας*) — *προσφιλέας* — *οἰκουροῖσιν ἀεργοῖς* coll. fragm. Georg. XIV, 4 *ἠϊθέοισι πάλαι ποθέουσιν ὀρέξῃς* et fr. Georg. XIII, 2 *φορέουσι νέοις ἀσπαστὸν ἔδεσμα*. Sed propter genetivum *δαίτης* ne quis *κεχαρηόσι* spernat, cf. Theocrit. 27, 69 *κεχαρημένος εὐνᾶς*, unde etiam de eius modi locis rectius iudicari poterit quales sunt Arat. 1072 *ὄψε δὲ μισγομένων αἰγῶν μήλων τε συῶν τε χαίρει ἄνολβος ἀνήρ*, eiusd. 1096 *ἐρχομένου θέρεος χαίρει*, Quint. Smyrn. 6, 298 *χαίρω σεῖο κιόντος* etc. — Ceterum de ipso hoc apparatu cf. Ga-

---

τύνειν ὀπταλέην Andromachus dixit ut Maxim. *περὶ καταρχ.* 115 *χήρην μοι τῆμόσδε συνήορον ἐντύναιο*, coll. ibid. v. 439, 454. De re ipsa cf. Galen. T. XIV p. 50.

1) Alexandrini etiam in indicativo ea significatione utuntur, velut Arat. 4, Theocrit 16, 73 et 26, 18, ad quorum exemplum in Schneidew. Phil. IV p. 548 not. Callimachi fragm. 508 Blomf. constitui sic: *τῷ τοίων | αἰεὶ κέχρηται*. at Meinek. Vind. Strabon. p. 211 not. praestare putat: *καὶ Καλλίμαχος τῷ „τοίων δεῖ" κέχρηται* miraturque me hoc non vidisse. verum ego iure opinor acquievi in tradita lectione cuius, modo recte interpreteris, eadem sententia est atque quam Meinekius effecit mutando.

len. Tom. VI p. 648 seq.: *πολυειδῶς δὲ καὶ ταύτην (τὴν γογγυλίδα) σκευάζουσιν ἄνθρωποι ἄχρι τοῦ συντιθέναι δι᾽ ἅλμης ἢ ὄξους, ὡς ἔχειν εἰς ὅλον ἐνιαυτὸν χρῆσθαι.* —

71 4. *Athenae.* IX p. 371 B de staphylino agens postquam Diphili et Numenii [1]) locos apposuit, ita pergit: *Νίκανδρος δ᾽ ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν φησιν*

ἐν δέ τε καὶ μαράθου καυλὸς βαθὺς, ἐν δέ τε ῥίζαι
πετραίου, σὺν δ᾽ αὐτὸς ἐπαυχμήεις σταφυλῖνος,
σμυρνεῖον, σόγκος τε κυνόγλωσσός τε σέρις τε·
σὺν καὶ ἄρου δριμεῖα καταψήχοιο πέτηλα,
ἠδ᾽ ὅπερ ὄρνιθος κλέεται γάλα.

V. 1. Parum curiose ex verborum contextu evulsum esse fragmentum docet verbi in tribus prioribus versibus defectus. apparet hic quoque Nicandrum muriam aliquam vel cibum descripsisse ad quem apparandum edixerat: *ἐν μὲν* — *εἶεν.* cf. Theriac. 937 seqq. — Libri *ἐν δέ τι* — *οὐδέ τι ῥίζαι*, quod correxit Steph. Bernardus. Qui bis *ἐν δ᾽ ἔτι* scripsit Schweighaeus., non cogitavit in eiusmodi particularum iunctura Nicandrum sequi certum usum, a quo quae recedunt non licet temere poetae obtrudi. Nicander *ἐν δέ τε* dixit Ther. 84, 531, 590, 937, Alex. 430 (ubi bis est in eodem versu ut hic), vel *ἐν δὲ* Th. 103, 530, 564, 577, 591, 601, 710, 841, 860, 939, Alex. 205 (bis), fragm. Georg. V v. 7 (*ἐν δέ νυ* Al. 410. sed in Th. 885 pro *ἐν δὲ σύ γε*, quod pro vulgato *εἰ δὲ σύ γε* I. G. Schn. posuit, id ipsum scribendum est quod in Comm. p. 168 commendavit, *ἠὲ σύ γε.* nam hoc habemus Ther. 45, 557, 645, 909, Al. 90, 142, 197, 262, 427, 607), vel *ἐν καὶ* Ther. 946, Al. 329, 564 (ubi male *ἐν δὲ ἐπαρκὲς* editum, etsi verum praebent codices, quod commendavit iam Herm. ad Orphic. p. 737), Al. 373 (*ἔν καί που*), vel *ἐν δὲ καὶ* Ther. 476 et 592. solum *ἐν δέ τε καὶ*, quod hic habemus in priore versus parte, alibi non memini me legere, sed satis defensum est simili iunctura *σὺν δέ τε καὶ* Th. 907 et Al. 259, cui simplex *σὺν δὲ* substitutum Th. 853, 892, 897, fr. Georg. VII v. 60, Th. 843 (*σὺν δ᾽ ἄρα*), *σὺν δὲ*

---

1) *φύλλων δ᾽ ὅσσ᾽ ἄσπαρτα, τά τ᾽ ἐρρίζωται ἀρούραις | χείματος ἠδ᾽ ὁπόταν πολυάνθεμον εἶαρ ἵκηται κ. τ. λ.* ubi offendit perfectum *ἐρρίζωται.* neque enim *plantata sunt* ubi hiems vel ver advenit, sed ipsis illis demum plantantur temporibus. scribendum igitur: *τά τε ῥιζῶται.*

καὶ Th. 605, 650, 910, Al. 46, 266, 274, 491, 534, fr. Georg. VII, v. 62, σὺν δέ τε Th. 834, 940, Al. 154, σὺν καὶ Th. 8, 628, 869, 948, fr. Georg. VII, 36 et 56, fr. Georg. IV, 4 et XIII, 1, Th. 881 (σὺν καί που). sed quod in Th. 491 recentiores editores nimis patienter toleraverunt σύν τ' (sic) ὅσσον (σύν θ' ὅσσον Aldus), mutandum fuit in σὺν δ'. nec magis ferendum quod in huius quod cummaxime tractamus fragmenti *v. 2* Casaubonus scripsit σὺν δ' αὐτὸς ἔτ' αὐχμήεις — codd. enim habent ἐπ' αὐχμείην —. nam ne hic quidem ἔτι unquam deprehendimus additum. contra ubi non coniunctivis particulis, sed disiunctivo ἢ poeta utitur, ἔτι non sprevit. nam ἢ ἔτι habemus Th. 845, Al. 88, et saepius legeremus, si I. G. Schneid. et Lehrsius in Al. 59, 136, 349, 368, 393 codicibus vel editionibus vetustis obtemperare voluissent. nunc autem ἠέ τι scripserunt, quod etiam in Al. 232, 306, 441, 568 partim sine codd. in ἢ ἔτι mutandum esse non minus certo nobis constat quam Ther. 492 pro ἠδ' ἔτι restitui debere ἢ ἔτι, quod est etiam in Andromach. Galen. v. 131 et Maneth. II, 430. Itaque Casauboniano ἔτ' αὐχμήεις praestaret I. G. Schneideri inventum ὑπαυχμήεις probatum illud I. Fl. Lobeckio in Schneidew. Phil. VII p. 208 seq., qui neminem dicit inspecta quae est in F. G. Haynii Descript. Plant. vol. VII. tab. 2 eius plantae imagine dubitaturum esse amplius quo consilio σταφυλῖνος dici possit squallidus vel horridus, scilicet propter eius radicem multis radiculis transversis obsitam et propter superficiem innumerabilibus lineis iisque spurcis dissectam. Sed si ea est superficies, quidni faciliori etiam quam qua I. G. Schneid. usus est correctione scribamus ἐπαυχμήεις? (cf. ἐπιδίψιος Ther. 436). — *V. 4* δριμεῖα pro δριμέα I. G. Schn. nove dictum putabat. sed cf. Buttm. gr. gr. § 62 n. 3 extr. et Hermann. ad. Sophocl. Trach. 122, quorum neuter aut huius loci meminit aut Antonini fab. 2 (cf. fragm. Heteroeumen. III, 2) ipsis sine dubio poetae verbis usi: φάμενοι μετεῖναι τὰ ἡμίσεια τῶν γερῶν ἑαυτοῖς, ubi erravit Schaefer. ad Bos. Ellips. p. 280 ἡμίσεα corrigens.

5. *Athenae.* IX p. 372 E: Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ δευ- 72
τέρῳ τῶν Γεωργικῶν μνημονεύει ταύτης τῆς χρήσεως (i. e. τοῦ ἐσθίειν ἐν χειμῶνι κολοκύντας), σικύας ὀνομάζων τὰς κολοκύντας. οὕτως γὰρ ἐκαλοῦντο, ὡς πρότερον εἰρήκαμεν. λέγει δ' οὕτως·

αὐτὰς μὴν σικύας τμήγων ἄνα κλώσμασι τ' εἴραις,
ἠέρι δὲ ξήρανον· ἐπεγκρεμάσαιο δὲ καπνῷ,

χείμασιν ὄφρ᾽ ἂν δμῶες ἅλις περιχανδέα χύτρον
πλήσαντες ῥοφέωσιν ἀεργέες, εὖθ᾽ ἅτ᾽ ἀμετρὶ
ὄσπρια πανσπερμηδὸν ἐπεγχεύησιν ἀλετρίς.
τῇ ἔνι μὲν σικύης ὅρμους βάλον ἐκπλύναντες,
ἐν δὲ μύκην σειράς τε πάλαι λαχάνοισι πλακείσας,
οὐλοτέροις καυλοῖς τε μιγῇ καὶ εὔφρονι ῥίζῃ.

V. 1 libri *ἀνὰ — πείραις*, quod ferri non posse monuit etiam Volkmann. specim. novae Sibyll. orac. editionis p. 19 extr., qui *ἀνὰ κλώσματ᾽ ἐπείραις* scribi voluit. at fatebitur vir doctus praestare quod nos dedimus, in quo *τὲ* sequente *δὲ* neminem offendet. — *V. 2* *ξήρανον*, quod ex optimo codice Veneto Schweigh. restituit — olim enim legebatur *ξήραινον* — nolui in *ξήρηνον* mutare memor Hom. Il. *Φ* 347 *αἶψ᾽ ἀγξηράνῃ*. cf. Lobeck. Paralip. p. 21 seq. qui Nicandrei huius loci oblitus est unum praeter Iliadis versum hym. Hom. in Merc. v. 140 canoni repugnare dicens. Contra *χύτραν*, quod cum Casaub. I. G. Schn. *v. 3* pro *χύτρον* reposuit, propter *ᾱ* patet admitti non posse. neque causa fuit, illud cur mutaretur. nam vel sic *τῇ* v. 6 recte referemus ad *χύτρον*, sive *τῇ* adverbium esse putabimus, sive ad *χύτρον* ita relatum, ut non huius, sed synonymi vocis *χύτρα* genus sibi vindicaverit. nam quae de hoc schemate acute disputat Nitzsch. ad Odyss. T. IV. p. 577 seq. cadant quidem in Nicandr. Al. 4 seq. *ποσίεσσιν — ἅ τ ε φῶτας — δαμάζει*, sed vix cadant in Arat. 461 seq. (*κύκλα*) — *τά γε κεῖται ἀλίγκια δινωτοῖσιν, τέσσαρα — αὐτοὶ* (i. e. *κύκλοι*) *δ᾽ ἀπλατέες καὶ ἀρηρότες ἀλλήλοισιν*, aut in alios poetarum Alexandrinorum locos. ac vide Apoll. Dyscol. de synt. III p. 199, 25 Bekk. aliosque grammaticos veteres apud Nitzsch. l. l. — *V. 4* *ἔνθα τε μέτρια* codd. omnes. Corrigunt *μέτρῳ*, sed vel sic vereor ut satis intellexerint, certe qui vertunt *ibique iusta mensura legumina omnis generis infundat molitrix*, non cogitarunt quam non aptum sit quod molitrix facere dicatur quae fecisse *ταμίαν* quivis exspectaverit. tum quid *ἔνθα* sibi velit, nemo facile explicet, praesertim quum *ἔνθα τε* relativum sit, non demonstrativum, ut statuunt (hoc enim est *ἔνθα δὲ*. cf. Hermann. ad hym. Hom. in Aphrodit. 59), unde simul patet coniunctivum *ἐπεγχεύησιν* ex *ὄφρα* suspensum putari non posse. Sed clara opinor loco depravato, de quo silent interpretes, lux affulgebit, simulac *v. 5* recte explicaverimus, ubi *ὄσπρια πανσπερμηδὸν ἐπεγχεῖν* nihil

aliud significat quam ex infusis in molam ibique contritis omnis generis leguminibus eam parare pultem, quam plerique aptissimo rei nomine πανσπερμίαν sive πανοσπρίαν, alii χέδροπα (cf. Hesych. II p. 1545), Alcman autem (fr. 63 Bergk.) πυάνιον[1]) πόλτον appellabat. vid. Athenae. XIV p. 648 B. Hinc facile est ad intelligendum ἀλετρίδα a poeta non memorari quasi haec addiderit aliquid ei cibo, quem descripturus est, sed ut hic cibus, qui ex diversis constabat olerum generibus, cum πανσπερμίᾳ sive πανοσπρίᾳ comparetur, quae et ipsa ex diversis generibus componebatur. ergo pro ἔνθα τε desideramus vocem aliquam comparativam. Itaque suspicetur aliquis οἷά τε scribendum esse pro ἔνθα τε. sed aliquanto faciliorem auguror emendationem affore loco rite emendata extrema versus parte, ubi Casaubonianum μέτρῳ pro μέτρια repositum nec literarum vestigiis satis respondet nec vero sententiae. nam *ingentem* leguminum vim a molitrice infundi solitam fuisse docet is ipse, quocum πανσπερμία comparatur, servorum istorum apparatus (ἅλις περιχανδέα χύτρον πλήσαντες. add. v. 6 seq.). atqui μέτρῳ ἐπεγχεῖν contrarium potius huic significaverit (ut μετρηδὸν ἀφύσσειν Alex. 45 et 203), i. e. *modicam* infundere copiam. ergo certa coniectura reponimus ἀμετρί, quod ne nimium videatur, restrinxisse poetam puto apposito ἅτε (*quasi*). iam emendato ἅτ' ἀμετρὶ restat ἔνθ, in quo non posse nisi comparativam particulam latere docuimus. quae ecquisnam dubitabit semel monitus, quin εὖτε (εὖθ' ἅτ' ἀμετρί) fuerit? id eodem significatu quo Nicander (*quemadmodum*) semel Homerus posuit Il. γ 10: εὖτ' ὄρεος κορυφῇσι Νότος κατέχευεν ὀμίχλην, — ὣς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος ὤρνυτ' ἀελλής, saepius Quintus Smyrnaeus. cf. Koechly p. LXXXIII. Duas autem in eadem enuntiatione particulas comparandi habes etiam in Ther. 240, 241. Hoc igitur poeta dicit: — *satis patentem implentes ollam, quemadmodum molitrix quasi innumeram leguminum vim infundit ad condendam* πανσπερμίαν. *nam cucurbitarum lineas et fungos etc. etc. iniciunt.* — *V. 6* Pro σικύης ὅρμους ne quis σικυῶν ὅρ. scribendum fuisse putet, sciat in unius notionis periphrasi singularem numerum saepius

---

1) Hinc corrige Theognost. Can. p. 23, 5: πτύανοι, μῖγμα παντοδαπῶν ὀσπρέων. scribendum: πυάνιον coll. Hesych. s. πυάνιον, τὸ διὰ γάλακτος ῥόφημα· οἱ δὲ πανσπερμίαν ἡψημένην ἐν γλυκεῖ.

legi, velut apud Homer. Il. ω, 450 *δοῦρ' ἐλάτης* (fichtenbalken), Theocrit. 21, 6 *ἰχθύος ἀγρευτῆρες*, Orph. Lithic. 597 *ἔκ τε μυῶν ἀγέλας, ἔκ τ' ἀκρίδος ἄπλετον ἔθνος ῥαίσει.* — *V.* 7 codd. *σίρας.* correxit Schweigh. — *V. 8* in libris est *αὐλοτέροις καυλοῖς τε μιγήμεναι εὐφαορίζῃ.* I. G. Schneiderus cum Dalechampio dedit *οὐλοτέροις*, quos sequor, nisi quod non brassicam crispam (*οὔλην.* cf. fr. Georg. XVIII v. 3), sed reliquorum omnium cuiusvis generis *λαχάνων* caules crispos intelligo. Mox *μιγῆ* ipse conieci (cf. ad fr. Georg. I v. 4). neque enim dubitari posse videtur quin Nicander *λάχανα* ita in lineas colligi iusserit, ut *καυλοὶ* et *ῥίζαι simul* inessent, prout aut illi aut hae essent esculentae. Hinc etiam *ῥίζῃ* scripsi in *εὐφαο* adiectivum latere ratus, quod num recte detexerim ipse dubito. I. G. Schn. *ἰσοφαρίζει* dedit *sensum* tamen loci nondum se assecutum professus. —

73 6. *Athenae.* IX p. 395 C: *Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν τῶν Σικελικῶν μνημονεύων πελειάδων φησί·*

καί τε σύ γε θρέψαιο Δρακοντιάδας διτοκεύσας
ἢ Σικελὰς μεγάροισι πελειάδας· οὐδέ φιν ἅρπαι,
οὐδ' ὄφις ὀστρακέοις λωβήσιμοι ἐξενέπονται.

V. 2 Codd. *μεγάροιο.* post I. G. Schn. correxit Meinek. Exercit. philol. in Athenae. I p. 29, quorum emendationem eo minus dubitavi recipere, quo saepius tum in aliorum, tum in Nicandri vetustis exemplaribus *οιο* et *οισι* confusa videmus. hoc advertere editores debebant in Nicandri Th. 808 *εὖτε χαράξῃ* (*βέμβιξ*) *ἄνδρα πέριξ σίμβλοισι πονεύμενον ἠὲ καὶ ἀγροῖς*, ubi *σίμβλοιο* dudum coniectura restitui oportuit nunc demum e codd. Veneto altero et fragmento Parisin. enotatum. neque in Th. 833 *τοῦ μὲν ὑπὸ πληγῇσιν ἅτ' ἠελίοιο δαμέντος ῥίζαι, σὺν δέ τε φυλλὰς ἀποφθίνει* ferri potest *ἠελίοιο.* nam quum *τοῦ ὑπὸ πληγῇσι* aperte sit ad trygonem referendum (cf. Th. 235), nisi *devictum* solem cogitare velis, necessario scribendum est *ἠελίοισι δαμέντος ῥίζαι* scil. *δενδρέου. ἠέλιοι* enim sunt *solis ictus*, ut ap. Dionys. Perieg. 40 ipsumque Nicandr. Alex. 516 *ἠελίοισι δαμάζων*, ubi eodem modo erratum in cod. P. postremo in Alex. 134 *ἀμμίγδην σπεράδεσσιν ἐϋτροχάλοιο λίνοιο* nescio an praestet *ἐϋτροχάλοισι.* — Quae mox sequuntur *V. 2.* et *V. 3* ita scripta extant in optimo codice Veneto: *οὐδὲ φιναρσαι οὐ δὲ φινοστράκεοι*, a quo non multum recedunt reliqui codices, nisi quod in Laurentiano (B) est *ὀστράκεος.* haec

partim bene, partim secus administravit Heringa, Observat. p. 292. nam verissime sine dubio dixit scribendum esse *οὐδέ φιν ἅρπαι.* sed dum in ultimo versu temptavit *οὐδέ φιν ἴρηκες*, parum ei prospere res cessit, certe excogitari possunt quae a literarum vestigiis minus recedant. nam quum vel ex Geoponic. XIII, 8, 4 constet veteres columbariis infestos habuisse etiam serpentes, non errare mihi videor qui *οὐδ' ὄφις* restituendum censeam (contrario errore in Ther. 725 pro *δέ φιν* cod. R. *δ' ὄφιν*). neque post plurale *ἅρπαι* positum singulare *ὄφις* quicquam offensionis habet. cf. Lobeck. Element. Pathol. I p. 262. Serpentes autem consentaneum est non tam columbis adultis quam columbarum pullis et ovis nocere (cf. Th. 452 et Plin. nat. h. X § 197). itaque *ὀστρακέοις* scripsi (id ut *ova* significet) memor fragmenti Aeschylei 336 Herm. *ἀπτῆνα, τυτθὸν, ἄρτι γυμνὸν ὀστράκων*, i. e. *ᾠῶν*, ut grammatici explicant. ac similiter quae Nicand. Al. 296 ova *ἀνόστεα* vocat, scholiasta ad eum locum appellat *ἀνόστρακα* (omiss. in lexic.). quamquam autem *ὄστρακον* in publico usu fuit, non *ὀστράκεον*, nemo tamen erit qui hoc a Nicandro alienum putet, modo meminerit non solum *δένδρεον* et *ᾤεον* praeter *δένδρον* et *ᾠὸν* communi usu recepta et a Nicandro quoque usurpata fuisse, sed alia etiam similia ad praesentem usum eadem analogia hic illic poetas finxisse. cf. Lobeck. Elem. I p. 417 seq. — In ultimo fragmento cod. A habet *νωμήσιμοι ἐξενίπονται*, quorum hoc verissime Heringa emendavit. sed alterius vocis emendationi ab eodem propositae (*νωνήσιμοι* i. e. *νη — ὀνήσιμοι*) praetuli quod minus longe quaesitum videbatur. cf. *ἐπιλωβὴς* Ther. 771 *λώβη* ibid. 773. Alex. 227. *λωβητῆρες* Ther. 796. *λωβήμονα* Alex. 536. *λωβήσατο* Al. 539. —

7. *Athenae.* XIV p. 683 A seqq. *Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ* 74
Γεωργικῶν καταλέγων καὶ αὐτὸς στεφανωτικὰ ἄνθη καὶ περὶ τῶν Ἰάδων Νυμφῶν καὶ περὶ ῥόδων τάδε λέγει·

ἀλλὰ τὰ μὲν σπείροις τε καὶ ὅσσ' ὡραῖα φυτεύοις
ἄνθε' Ἰαονίηθε· γένη γε μὲν ἴασι δισσά,
ὠχρόν τε χρυσῷ τε φυὴν εἰς ὦπα προσειδές,
ἅσσα τ' Ἰωνιάδες Νύμφαι στέφος ἁγνὸν Ἴωνι
Πισαίοις ποθέσασαι ἐνὶ κλήροισιν ὄρεξαν.
ἤνυσε γὰρ χλούνηνδε μετεσσύμενος σκυλάκεσσιν
Ἀλφειῷ, καὶ λύθρον ἑῶν ἐπλύνατο γυίων
ἑσπέριος Νύμφῃσιν Ἰαονίδεσσι νυχεύσων.

Αὐτὰρ ἀκανθοβόλοιο ῥόδου κατατέμνεο βλάστας,
τάφροις τ' ἐμπήξειας ὅσον διπάλαιστα τελέσκων·
πρῶτα μέν, Ὠδονίηθε Μίδης ἅπερ Ἀσίδος ἀρχὴν
λείπων ἐν κλήροισιν ἀνέτρεφεν Ἠμαθίοισιν
αἰὲν ἐς ἑξήκοντα πέριξ κομόωντα πετήλοις·
δεύτερα Νισαίης Μεγαρηίδος, οὐδὲ Φάσηλις,
οὐδ' αὐτὴ Λεύκοφρυν ἀγασσαμένη ἐπιμεμφής,
Ληθαίου Μάγνητος ἐφ' ὕδασιν εὐθαλέουσα.
Κισσοῦ δ' ἄλλοτε κλῶν' εὐρυρρίζου καπέτοισι,
πολλάκι δὲ στέφος αὐτὸ κορυμβήλοιο φυτεύσαις
Θρασκίῳ ἢ ἀργωπὸν ἠὲ κλαδέεσσι πλανήτην·
βλαστοδρόπει δὲ χύτ' οἷα καὶ ἐς μίαν ὅρσεο κόρσην
σπεῖραν ὅπως σπυρίδεσσι νεοπλέκτοισι καθάπτων,
ὄφρα δύο κροκόωντες ὑποζυγέοντε κόρυμβοι
μέσφα συνωρίζωσιν ὑπερφιάλοιο μετώπου,
χλωροῖς ἀμφοτέρωθεν ἐπηρεφέες πετάλοισι.
Σπέρματι μὴν κάλυκες κεφαληγόνοι ἀντελέουσιν
ἀργήεις πετάλοισι, κρόκῳ μέσα χροιισθεῖσαι,
ἃ κρίνα, λείρια δ' ἄλλοι ἐπιφθέγγονται ἀοιδῶν,
οἱ δὲ καὶ ἀμβροσίην, πολέες δέ τε χάρμ' Ἀφροδίτης.
ἤρισε γὰρ χροιῇ· τὸ δέ που ἐπὶ μέσσον ὄνειδος
ὅπλον βρωμήταο διεκτέλλον πεφάτισται.
ἶρις δ' ἂν ῥίζῃσιν ἀγαλλιάς, ἥ θ' ὑακίνθῳ
αἰαστῇ προσέοικε· χελιδονίοισι δὲ τέλλει
ἄνθεσιν ἰσοδρομεῦσα χελιδόσιν· ἢ τ' ἀνὰ κόλπῳ
φυλλάδα νηλείην ἐκχεύετον, ἀρτίγονοι δὲ
εἴδοντ' ἠμύουσαι ἀεὶ κάλυκες στομίοισι·
σὺν καὶ ἅπερ τ' ὀξεῖα χροῇ λυχνίς, οὐδὲ θρυαλλίς,
οὐδὲ μὲν ἀνθεμίδων κενεὴ γηρύσεται ἀκμή,
οὐδὲ βοάνθεμα κεῖνα, τά τ' αἰπύτατον κάρη ὑψοῖ,
φλόξ τε θεοῦ αὐγῇσιν ἀνερχομέναις [γαν]άουσα.
Ἕρπυλλον δ' ἐφύδροισιν ἐπ' ἀμβώνεσσι φυτεύσεις,
ὄφρα κλάδοις μακροῖσιν ἐφερπύζων διάηται
ἠδὲ κατακρεμάσῃσιν ἐφιμείρων ποτὰ Νυμφέων.
Καὶ δ' αὐτῆς μήκωνος * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
* * * * [μήκωνος] ἀπὸ πλαταγώνια βάλλοις·
ἄβρωτον κώδειαν ὄφρα κνώπεσσι φυλάξῃ.

φύλλασιν· ἦ γὰρ πάντα διοιγομένῃσιν ἐφίζει
ἑρπετά, τὴν δὲ δρόσοισιν ἐϊσκομένην βοτέονται
κώδειαν, καρποῖο μελιχροτέρου πλήθουσαν.
θρίων δ' οἰχομένων ῥέα μὲν φλόγες, ἄλλοτε ῥιπαὶ
πῆξαν σάρκα τυπῇσι· τὰ δ' οὐ βάσιν ἐστήριξαν,
* * * * * * * * * * * *
οὔτε τί πη βρώμην ποτιδεγμένα· πολλάκι δ' ἴχνη
στιφροῖς ὠλίσθηναν ἐνιχρίμψαντε καρείοις.
Ἁδρύνει δὲ βλαστὰ βαθεῖ ἐν τεύχεϊ κόπρος
σαμψύχου λιβάνου τε νέας κλάδας ἠδ' ὅσα κήποις
ἀνδράσιν ἐργοπόνοις στεφάνους ἐπιπορσαίνουσιν·
ἦ γὰρ καὶ λεπταὶ πτερίδες καὶ παιδὸς ἔρωτες
λεύκῃ ἰσαιόμενοι, σὺν καὶ κρόκος εἴαρι μύων,
κύπρος τ' ὀσμηρόν τε σισύμβριον, ὅσσα τε κοίλοις
ἄσπορα ναομένοισι τόποις ἀνεθρέψατο λειμὼν
κάλλεα, βουφθαλμόν τε καὶ εὐειδὲς Διὸς ἄνθος,
χάλκας, σὺν δ' ὑάκινθον ἰωνιάδας τε χαμηλὰς
ὀρφνοτέρας, ἃς στύξε μετ' ἄνθεσι Περσεφόνεια·
σὺν δὲ καὶ ὑψῆέν τε πανόσμεον, ὅσσα τε τύμβοι
φάσγανα παρθενικαῖς νεοδουπέσιν ἀμφιχέονται,
αὐταί τ' ἠιθέας ἀνεμωνίδες ἀστράπτουσαι
τηλόθεν ὀξυτέρῃσιν ἐφελκόμεναι χροιῇσι.
πᾶς δέ τις ἢ ἑλένειον ἢ ἀστέρα φωτίζοντα
δρέψας εἰνοδίοισι θεῶν παρακάββαλε σηκοῖς,
ἢ αὐτοῖς βρετάεσσιν, ὅτε πρώτιστον ἴδωνται·
πολλάκι θέλκια καλά, τοτὲ χρυσανθὲς ἀμέργων,
λείριά τε στήλῃσιν ἐπιφθίνοντα καμόντων,
καὶ γεραὸν πώγωνα καὶ εὐτραπέας κυκλαμίνους,
σαύρην θ', ἣ χθονίου πέφαται στέφος Ἡγεσιλάου.

Haec apud Dindorfium ut scripta sunt qui legit, et alibi se sentiet difficultatibus impeditum et interdum dubitabit adeo num in una et continua narratione versetur. Et fuerunt sane qui frequentibus etiam lacunis hos versus deformatos putarent, ut I. G. Schneiderus post v. 26, post v. 39, post v. 42, post v. 52 excidisse quaedam sibi persuasit. A quorum opinione ego quidem ita recedo, ut praeter duos locos nihil fragmento ad sermonis continuitatem deesse putem, modo quaedam rectius corrigantur quam factum adhuc est non perspecto quod Nicander in hac ecloga secutus est

consilio. Hoc enim in illa florum coronariorum enumeratione poeta agit, ut simul doceat quomodo singuli flores in hortis optime proveniant. itaque violas serendas et ubi adultae sint alio transferendas (v. 1 sqq.), rosarum surculos fossis infigendos (v. 9 sq.), hederae ramos in scrobibus plantandos (v. 17 sq.), serpyllum certis locis ponendum (v. 40 sq.), alios flores in vasculo colendos (v. 52 sq.) esse praecipit, unde facile est ad intelligendum, etiam quae v. 25 sqq. de liliis, v. 31—39 de iride aliisque quibusdam floribus, v. 43 seqq. de papavere memorantur, ita a poeta huic enumerationi intertexta fuisse, ut hi quoque flores quomodo optime proveniant docuerit. Ad hanc autem quasi normam, quae e pluribus locis apparuit, ubi singulas partes exegerimus, et emendari quaedam poterunt certius et bis tantum patebit fragmenti continuitatem lacuna interruptam esse. — Ceterum quum priorum criticorum conamina emendandi G. Dindorfius diligenter enumeraverit, ad eius editionem remittendi sunt si qui accuratius cognoscere volent a quantis vitiis sensim Nicandri verba ad integriorem formam revocata sint. equidem nisi ubi opus sit non afferam. —

V. 1. *ἄλλοτε μὲν σπείροις* voluit Meinekius, philol. exercit. in Athenae. specim. II p. 40. quod recte haberet si deinceps poeta diceret quid alias faciendum violis aut qui alii praeter violas flores serendi sint. nunc autem de violis quae dicta sunt opponuntur v. 9 *αὐτὰρ ἀκανθοβόλοιο ῥόδου κατατέμνεο βλάστας*. in iis autem quae praecesserunt vix aliud Nicander monere potuit nisi hoc, in hortis flores etiam colendos esse, quorum alii alia ratione producantur. — In eodem versu non intelligo quid sit *ὡς ὡραῖα*, quod codd. habent. corrigo *ὅσσ᾽ ὡραῖα*. violas non serendas solum in hortis, sed transferendas etiam quae in seminario adultae sint praecipit. *σπείρεσθαι* violas etiam Theophrastus monet, hist. plant. VI, 6, 11. — Libri *ἄνθη*, contra epicorum usum, qui *ἄνθε᾽ Ἰ.* postulat. cf. Spitzner. de vers. heroic. p. 174 et 225. Ob eandem causam in Ther. 339 revocabimus vulgatum ante I. G. Schn. *χεῖλε᾽ ὑπ᾽ ἀζαλέης* et ibid. 422 scribemus *δέρε᾽ ἵππων*. contra recte scriptum *εὐαλθέ᾽ ἀρωγὴν* Alex. 326 itemque verum praebent codices ab editoribus tamen non intellectum in Alex. 478: *ἀμφὶ δὲ μήλοις ἄνθεά τε βρυόεντα κυλοιδιόωντος ἐφίζει*, quae mirum est tamdiu tolerari potuisse, quum manifestum sit scribendum esse *ἄνθε᾽ ἅτε* („quasi quidam flores"), ut Ther. 178 *δοιοὶ δ᾽ ἐν σκυνίοισιν ὑπερφαίνουσι*

μετώπου οἷα τύλοι. eademque correctio adhibenda ibid. 510: *φύλλ' ἅτε κισσήεντα περικλυμένοιο φέρουσα* (ubi nunc legitur *φύλλα τε*) coll. v. 533: *ἥτε καθ' ὕλην οἵας θ' ἑρπύλλοιο περὶ ῥάδικας ἀέξει.* Ceterum *ἄνθε' Ἰαονίηθε* recte Meinekius explicat *flores Ionia Eliaca ortos* collato Hesiodeo *Μοῦσαι Πιερίηθεν* et Virgiliano *pastor ab Amphryso.* poterat similia ex ipso afferre Nicandro: Alex. 235 *κεῖνο φυτὸν Κρήτηθεν*, ibid. 368: *Λιβύηθε ῥίζας*, Theriac. 707 *ἐν κεράμῳ νεοκμῆτι καμινόθεν*, ibid. 876: *ἀπὸ Μήδων κάρδαμον.* nec desunt apud alios. cf. Theocrit. 24, 110 *Ἀργόθεν ἄνδρες*, Arat. 1094 *ἠπειρόθεν ἀνήρ*, Callimach. in Del. 284 *Δωδώνηθε Πελασγοί*, Orph. Argon. 129 *Μόψον Τιταρῆθεν*, quae apposui ut errorem notarem G. Hermanni Opusc. T. VI p. 219. solis concessum prosae orationis scriptoribus hunc usum dicentis. ac nescio an non aliter explicari possit Homer. Odyss. *δ*, 10 *Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος.* — *ἴασι* nove dictum pro *ἴοις*, sed non praeter analogiam. cf. Lobeck. Proleg. Path. p. 443. non recte dissentit Volkm. com. epic. p. 66. — *V. 4.* De *ἅσσα τε*, quod pro simplici relativo est — nam quae memoraturus erat duo violarum genera iam proposuit — cf. Hom. Il. *K*, 208. ita *ὅστις τε* est Il. *ψ*, 43, *ἥτις τε* Callim. in Dian. 229, *ὅτεῳ τε* Hom. Od. *β*, 114, *ὅτεων τε* Od. *κ*, 39. Ceterum hunc et sequentem versum Athenae. etiam p. 681, d respicit. De Nymphis Ionidibus Meinek. citat Pausan. VI, 22, 7. — *V. 6.* Libri *χλοῦν ἦν δε. χλούνην* correxit Casaubon., *τε* Schweigh. ultimum merito non sufficere visum Meinekio qui Schweighaeuseri ne memorata quidem coniectura versum excidisse probabilius statui dicit. Sed nescio an coniunctis elementis scribi praestet *χλούνηνδε.* nam quum *ἀνύειν εἴς τινα* significare possit *pervenire in locum quo quis versatur*, poetae rariora captanti et eius modi consideranti exempla, cuius sunt Hom. Il. 24, 338 *Πηλείωνάδ' ἱκέσθαι* et Apoll. Rhod. 3, 647 *νέεσθαι αὐτοκασιγνήτηνδε*, licuit *ἤνυσε χλούνηνδε* eo ponere significatu, ut esset: *ad apri latibula pervenit, cuius vestigia canum auxilio in Alphei ripa persecutus erat.* — *V. 7* sustuli comma quod post *γυίων* fuit. aliter enim *ἑσπέριος* non habet quo referatur. nam cum *νυχεύσων* iungi non posse patet. — *V. 8.* non assentior neque L. Dindorfio Thesaur. Paris. V. p. 1619 *Νύμφαις σὺν Ἰ.* corrigenti neque Meinekio l. l. I p. 50 et ipsi *Νύμφαις* cum *νυχεύσων* iungenti et dativum verborum *εὐνηθῆναί τινι*, *κοιμηθῆναί τινι* analogia defendenti. imo *Νύμφαις* nectendum cum *ἐπλύνατο* et *aquâ*

significat ut Ther. 623, Al. 65, 128, 164, 266, 321. ac monet Pausanias l. l. in Ionidum Nympharum πηγῇ λουομένοις καμάτων τε καὶ ἀλγημάτων παντοίων ἰάματα esse. —

V. 9. Sequuntur *rosae*, quas seri vetat consentiens Theophrast. hist. plant. VII, 6, 6 p. 213 Schn. φύεται μὲν οὖν ἡ ῥοδωνιὰ καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος· — οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ τὸ βραδέως παραγίνεσθαι, κατακόπτοντες τὸν καυλὸν φυτεύουσιν. Ceterum ἀκανθοβόλον hinc citat Eustath. ad Hom. p. 1295, 9, quod editores monere neglexerunt. — *V. 10.* Pro ὁδὸν quod est in codd. pulchre Meinek. emendavit ὅσον. eundem autem non ausim sequi τελίσκων corrigentem, etsi etiam in Alex. 583 τελέσκει expellendum fuit, ubi I. G. Schn. ex suis libris τελίσκει restituit, neque alius uspiam locus extare videtur quo τελέσκειν legitur (nam in Callimachi fragm. 434 ἵν' ἔλλερα πολλὰ τέλεσκεν, quod Lobeck. ad Buttmann. p. 60 attulit, τέλεσκεν non est a τελέσκω, sed pro τελέεσκεν, ut in Nicand. Al. 583 et in Callim. hym. Art. 123). at quinquies apud Nicandrum legimus similiter a κορέω (Al. 195, 114, 263, 311) formatum κορέσκω, Alex. 225, 360, 415, 553, 565, ubi codices non nutant. Ipsum autem illud διπάλαιστα τελέσκων, nisi v. 9 pro βλάστας scribendum βλαστά (cf. ad. v. 52), explicabimus ut Homericum illud δίπτυχα ποιήσαντες, λεῖα δ' ἐποίησεν (Il. 12, 30) etc., neque intelligemus de spatio inter binos rosarum surculos relinquendo, ut Meinekius voluit, sed de surculi cuiusque altitudine. nam illud qua tandem voce indicatum sit? quamquam Varro non διπαλαίστους, sed *palmares* surculos fieri iubet de re rust. I, 34, item Didymus in Geopon. XI, 18, 2. at Plin. nat. hist. XXI, §. 21 de surculis quaternum digitorum longitudine *aut ampliore* loquitur. — *V. 13.* ἐν ἑξήκοντα temptavit Valcken. ad Herodot. VIII, 138, quod probat Schaefer. ad Long. p. 404 et necessarium putavit etiam Meinekius. sed ἐς defendi potest coll. Lobeck. ad Phryn. p. 410. — *V. 15.* Sequor Schweighaeuserum ἀγασσαμένῃ conicientem pro ἀγασσαμένης. nam sensus est: non spernendae ob rosas suas neque Phaselis neque *ea urbs* quae ad Lethaei undas sita Dianam Leucophryn ita venerabatur ut ab ea sibi nomen inderet. Sed αὐτὴ non muto. nam καὶ αὐτός, οὐδ' αὐτός, ἢ αὐτὸς saepe Nicander ita posuit ut sit *atque adeo*, *neque adeo*, *aut adeo*. cf. Theriac. 854, 879 (ubi male offendit Steph. Bernardus non memor Alexiph. 405 et 427), fragm. Georg. I, 2; V, 2; XV, 3. —

V. 17. Transit poeta ad *hederam*, ubi libri in κλῶνες consen-

tiunt quod in κλῶνας mutavit Casaubon. equidem putaverim librorum κλῶνες nihil esse nisi κλῶν' (cf. Bast. com. pal. p. 763 seq. Wordsworth. ad Theocrit. p. 48), quo recepto pro ἐύρρίζον scribendum fuit εὐρυρρίζον, quod firmabis Theophrasti verbis h. pl. III, 18, 9 ἅπας κιττὸς συνεστραμμένος ταῖς ῥίζαις καὶ ξυλώδεσι καὶ παχείαις. (simile vitium in Apoll. Rhod. 4, 269 sustulit Meineke.) — *V. 18.* vereor, ne nodum in scirpo docti viri quaesiverint. apparet enim facile στέφος non *coronam* significare, sed ipsam iam *florentem* hederam. nam ut v. 1 violas non serendas solum in hortis, sed etiam adultas plantandas poeta dicit, sic mox hederae surculos, mox hederam adultam iam et florentem plantari iubet. Ac similiter Nicander in Ther. 897 μελιλώτοιο νέον στέφος profecto non coronam ex meliloto recens nexam, sed ipsum *florens* melilotum significare voluit. Tum κορυμβήλοιο alibi non repertum nomen non certum hederae genus significare cum I. G. Schn. arbitror, sed hederam in universum, quemadmodum ipsum unde illud descendit κόρυμβος imprimis ad hederaceorum calycum fasciculos refertur. (Plin. nat. hist. 16, 146). ac ne opus quidem est ut pro substantivo κορύμβηλος habeatur, quum adiectivum esse possit ad κισσοῦ v. 17 relatum et *corymbis abundantem* significans, ut ὑδρηλὸς et alia dicuntur ap. Lobeck. Prolegom. Pathol. p. 108 seq., inter quae est etiam καπνηλὸς, ab uno usurpatum Nicandro, Ther. 54. (nam propter accentum non dubitandum. cf. Lobeck. l. l.). Sed si cui nude positum adiectivum displicuerit, sciat saepius ita Nicandrum praecedentis substantivi memoriam renovare solo posito adiectivo aut participio, ut Al. 77 (πῖον), 333 (πηγνυμένοιο), 365 (ἀθροιζομένοιο), 575 (ὀλοοῖο), quae res vel Lobeckio (Paralip. p. 117) fraudi fuit in Al. 44, ubi ἔντριβι non neutrum est, sed dativus ad τίτανον referendus. nam pro εὐτριβής (Al. 328) poetae licuit εὔτριψ dicere ut ipse νεοσφάξ (fr. Georg. I, 1) et νεοσφαγής (Ther. 101) et alii similia saepe variarunt. — *V. 19.* Dindorfius codd. retinuit scripturam θράσκιον ἢ ἀργωπόνηε, cuius priorem partem Iacobsius emendare studuit, Additam. animadv. in Athen. p. 359 scribens θρώσκοντ', quod contulit cum Eryc. in Anthol. Palat. VII, 36, 2 σκηνίτης μαλακοὺς κισσὸς ἅλοιτο πόδας. ego in tanta rei obscuritate optimum ratus quam paucissimas mutare literas, Θρασκίῳ scripsi, i. e. dum Thrascias *spirat* (coll. Thucyd. 3, 23 ἀπηλιώτου ἢ βορέου) sive *verno tempore.* nam Thrasciam quum non omnes eum appellaverint ventum, qui media regione est inter se-

ptentrionem et occasum solstitialem (Plin. n. h. 2, 120), sed etiam Zephyrum (Theophr. de vent. 42), Zephyrus autem ver inchoet (Plin. 16, 93), apparet Nicandrum nihil aliud dixisse nisi verno tempore plantandam hederam esse. ac legitur in Geopon. XI, 30 hederam *φυτεύεσθαι — ἀπὸ καλανδῶν Μαρτίων*. Sed reliqua non opus est coniecturis temptari, dum recte legantur in hunc modum: *ἢ ἀργωπὸν ἠὲ κλαδέεσσι πλανήτην*. Ubi *ἀργωπὸν* — quod ut *κοιλωπὸς* (i. e. *κοῖλος*, Eurip. Iph. Taur. 263. contra *κοιλώπεες αὐγαὶ* Nicandr. Alex. 442 conferendum cum *ὀφθαλμοὶ εὐωποί*, *χαίτη εὔθριξ* et similibus ap. Lobeck. Paralip. p. 371 sq. et p. 536), *κυανωπὸς* (i. e. *κυανὸς* sive *κυάνεος*, Andromach. Galen. v. 155), *πυρσωπὸς* (i. e. *πυρσός*, Marcell. Sidet. 49), *σκολιωπὸς* (i. e. *σκολιός*, Maxim. *περὶ καταρχ.* prooem. a Dubnero invent. v. 3 et Maneth. IV, 78), *αἰθωπὸς* (i. e. *αἰθὸς*, Maneth. IV, 166), *κυανῶπις* (*θάλασσα*, Claudian. fragm. Gigantom. 1, i. e. *κυανέη*), *κελαινῶπις* (*νεφέλα*, Pindar. Pyth. I, 7), *μελαινῶπις* (*σηπεδών*, Marcell. Sidet. 64) etc. a simplici voce non differt nisi forma exquisitiore — Nicander primus et solus, opinor, finxit ad significandum hederae id genus, quod *λευκὸν κιττὸν* Theophrastus hist. plant. III, 18, 6 et Dioscorid. hyl. II, 210 p. 328 appellant, ut *κλαδέεσσι πλανήτην* eum significare *κισσὸν* puto quem *ἕλικα* Theophrastus et Dioscorid. vocant. certe haud inepte *κλαδέεσσι πλανήτης* appellari is potuit *κισσός*, quem *μήκει τῶν κλημάτων* reliquis hederae generibus praestare Theophrastus dicit. l. l. §. 7 p. 115. hinc patet simul *Θρήκιον*, quod pro *θράσκιον* I. G. Schn. reponi voluit, verum non esse. nam *Θρᾳκίαν* Theophr. l. l. helicis speciem dicit (add. Plin. n. h. 16, 149). Utraque autem vox, et *ἀργωπὸν* et *πλανήτην*, ad *στέφος κορυμβήλοιο* ita a poeta relata est, ut priori vocabulo, non, uti debebat, alteri accommodaretur, qualia saepe legi constat (cf. Jacobs. l. l.). Nicander autem tum alibi admisit, tum in Theriac. init. *μορφάς τε σίνη τ' ὀλοφώϊα θηρῶν ἀπροϊδῆ τύψαντα*. Postremo propter insolitam voculae *ἠὲ* mensuram cf. fragm. Heteroeumen. ap. Athenae. III. p. 82: *αἰτίχ' ὅ γ' ἢ Σιδόεντος ἠὲ Πλείστου ἀπὸ κήπων*. Numen. ap. Athenae. VII p. 295 B (cf. ibid. p. 328, A) *ὕκην ἢ κάλλιχθυν ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ' ὀρφόν*. Maxim. *περὶ καταρχ.* 127 *εἰ δέ τε δεύτερον ἦμαρ ἠὲ τρίτον ἰθύσειεν*. — *V. 20.* quod libri habent *βλαστοδρεπιδεχύτοιο* Scaliger et Canterus correxerunt sic: *βλάστα δρέπου δ' ἐν τοῖσι* (vel *δ' ἐκ τοῖο*), quod non dubito quin de pampinatione intel-

lexerint, non de carpendis germinibus in universum, ut fecit qui post I. G. Schneiderum Scaligeri Canterique inventum servato tamen χυτοῖο recepit F. S. Lehrsius. vertit enim: *vel* (?) *germina carpe diffusae et in unam erige cristam.* Sed in eundem quem illi voluerunt sensum facilius videtur corrigi posse βλαστοδρόπει δὲ i. e. βλαστοκόπει δέ, *pampina autem.* hoc igitur restitui retentis simul vocis χύτοιο elementis tot quot servari posse videntur: χύτ' οἶα i. e. *germina solitaria.* nam χυτὰ *germina* interpretor, ut ἀποχεῖσθαι dici constat frumentum e vagina exiens in spicam, de quo monuit I. G. Schneid. ad Ther. 569 sua ipse observatione non ita usus uti debebat. nam istum versum cum codd. et editionibus scripsit sic: χιλοὶ ὅτε χλοάουσι, νέον δ' ἀπεχεύατο ποίην, et ἀπεχεύατο nove pro ἀπεχεύαντο positum putare maluit quam reponere quod reponendum dico, ποίη. sed ille usus patet latius. nam etiam iris ἐκχεύειν φυλλάδα dicitur in hac ipsa ecloga v. 34 et ὁρμίνοιο νέην χύσιν habemus in Alex. 602, item μαράθοιο χυτὸν ἔρνος Ther. 391 (ut ἔκχυτον κισσοῦ κόμην apud Marin. in Anthol. Pal. IX, 669, 8), ut mirum non sit χυτὰ hic absolute esse de *germinibus* positum (ut βλαστὰ infra v. 52 et Alex. 332), hoc praesertim loco, ubi praecessit βλαστοδροπεῖν, cui χυτὰ eadem ratione additum, qua σκάφη ναυπηγεῖν, οἰκίας οἰκοδομεῖν aliaque plurima dicuntur. — Haec igitur hederae germina si *solitaria* sint i. e. si qua in transversum tendant nec plurimorum viam germinum sequantur, aut pampinanda dicit aut[1]) sursum flectenda adhibito (v. 21) funiculo, ut ad unum idemque fastigium germina tendant, idque eo consilio (v. 22), ut bini corymbi in συνωρίδος similitudinem coniungantur ob pulchriorem, opinor, aspectum. conferri possunt quae de palmis novellis Plinius tradit, nat. hist. 13 §. 37: *religant comas, ut in altitudinem exeant, robustas deputant.* — In altera versus parte scribendum ἐς μίαν pro εἰς μίαν, quale vitium corrigendum etiam fuit Al. 137 et 361, item in Georg. fr. XIV v. 4. (cf. Koechly ad Quint. p. LXX). tum pro ὀρεοκόρσην I. G. Schneideri coniectura reponenda, de qua si quis propter verbi genus medium dubitaverit, monendum erit similiter in Alex. 456 ἔγρεο non significare quod apud alios omnes significat *expergiscere*, sed *expergefac*

1) nam καὶ eo sensu positum, quo etiam ἢ poni potuit. quod dicendi genus vel pueri norunt ex Xenophont. Anab. IV, 7, 22 ἀκέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν, etc.

sive ἔγειρε. — *V. 21.* σπεῖραν ὑπὸ non intelligo, certe non video quo iure vertant: *sportam ex viminibus nuper textis adapta.* reposito σπεῖραν ὅπως clara sunt omnia. erecta in altum germina loro circumplicari vult ne replicentur, quemadmodum ob eandem causam fiat sportis recens plexis. — *V. 22.* Libri: ἐπιζυγέοντε κορύμβοις. ultimum emendavit Canterus κόρυμβοι scribens, primum nihil esse dicit Meinekius et ἐπιζυγέ' ὄντε aut ἐπίζυγες ὄντε corrigi iubet. at de forma quidem vocis dubitari nequit quam satis opinor firmant verba συζυγεῖν, ὁμοζυγεῖν, ἑτεροζυγεῖν, ἰσοζυγεῖν, (Theriac. 908, ubi significatio est transitiva, non ut in reliquis eius generis compositis intransitiva, quae tamen huic quoque loco facillime restitui potest scribendo ἰσοζυγέοντ' ὀδελοῖσιν pro ἰσοζυγέων ὀδελ.). ego de significatione potius dubito. nam quae ita loris circumplicata sunt germina non ἐπὶ ζυγῷ, sed ὑπὸ ζυγῷ esse videntur. itaque ὑποζυγέοντε corrigo. Pro κροκόωντες ne quis optet κροκόεντες (ut Theocrit. epigr. III κροκόεντα κισσόν. add. idyll. I, 31), legat mihi Lobeck. Rhemat. p. 186. — *V. 23.* feliciter Meinekius emendavit μέσφα συνωρίζωσιν. hederae ramulos poeta usque ad ipsos corymbos astringi loro iubet. —

V. 25. Sequuntur *lilia.* nam haec intelligenda esse manifesta docet horum florum descriptio *v. 26*, ut exputare non possim, cur I. G. Schneiderus ante *v. 27* unum et alterum versum excidisse dixerit qui sequentium florum notitiam prioribus iungeret. Sed lilia quoque non aliam ob causam memorat Nicander nisi ut doceat quomodo optime proveniant. hinc pendet vocis σπερματίνην (ita enim codd. habent) emendatio, quam parum dextre editores affectabant, ut Casaubonus σπερματικὴν κάλυκες κεφαλὴν corrigi iussit de reliquis securus, Fiorillo σπερματικαὶ κάλυκες κεφαλήγονοι ἀντέλλουσι suasit, I. G. Schneiderus σπερματικὴν κάλυκες κεφαλὴν γόνοι ἀντέλλουσιν edidit, quod γόνοι in γόνῳ mutato nuper admodum denuo commendavit Iust. Florian. Lobeckius in Schneidewini Philol. VII p. 207. Scribendum potius σπέρματι μήν, quo recepto sana sunt omnia (neque enim futurum ἀντελέουσι falsum est, a Brodaeo tamen mutatum in ἀντέλλουσι). nam lilia ubi *e semine* proventura poeta dicit, nihil aliud dicit atque lilia serenda esse. Atque hoc certe concedit fieri posse Theophrast. hist. plant. VII, 13, 4 — παραβλαστάνουσι γὰρ ἀπὸ τῆς ῥίζης· ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος φανερῶς, οἷον ὅ τε ἀνθέρικος καὶ τὸ λείριον, postquam II, 2, 1 dixit: τῶν δὲ

φρυγανωδῶν καὶ ποωδῶν τὰ μὲν πλεῖστα ἀπὸ σπέρματος ἢ ῥίζης, τὰ δὲ καὶ ἀμφοτέρως (βλαστάνει), ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βλαστῶν, — ῥοδωνία δὲ καὶ κρινωνία κατακοπέντων τῶν καυλῶν. — φύεται δὲ ἡ κρινωνία καὶ ἡ ῥοδωνία καὶ ὅλου τοῦ καυλοῦ τεθέντος, etc.: quae sequitur Plinius nat. hist. XXI §. 24. Praeterea ad firmandam coniecturam meam Nicandrum moneo ubi ad novum quoddam genus transeat, solere quidem particulis ναὶ μὴν καὶ (Ther. 51, 145, 520, 896, 921, Alex. 64) vel ναὶ μὴν (Ther. 66, 76, 334, 822, 863, Alex. 179, 554, 584) uti, sed uti tamen etiam simplici μὴν Ther. 828 aut μὰν ibid. 630. [1]) *Κεφαληγόνοι* autem (hoc enim accentu notandum videtur, non, ut hucusque editum, προπαροξυτόνως) nemo, sat scio, mutare in animum induxisset, qui meminisset similiter Nicandrum in Alex. 433 dixisse μήκωνα κεβληγόνον. [2]) — *V. 26.* ἀργήεις contra criticorum libidinem mutandi defendit Meinek. Exercit. phil. in Athenae. I p. 16, pro ἀργήεντες (idque pro ἀργήεσσαι) positum docens. adde I. Fl. Lobeck. quaestion. Ionic. p. 50 et Aug. Lobeck. Element. Pathol. I p. 5 not. — *V. 28.* πολέες δέ τε scripsi. fuit enim δέ γε. cf. Alex. 36 sq. τὴν μέν τε κλείουσι μυοκτόνον, — οἱ δέ τε πορδαλιαγχές. adde Ther. 245, 280, 432, Alex. 439. in Alex. 241, μόλις δέ γε — ἰῆλαι, plurimi codices δέ κε habent quod male sprevit cum I. G. Schneidero Lehrsius. — *V. 29.* Eandem rem poeta tractat Alex. 406 seqq. —

V. 31. In loco de *iride* aliisque quibusdam floribus, ad quos transit poeta, statim ab initio negotium facessunt quae libri manuscripti ita dabant corrupta: ἶρις δ' ἐν ῥίζῃσιν ἀγαλλιάσῃ δ' ὑακίνθῳ αἰαστῇ προσέοικε. haec Sopingius ad Hesychii glossam ἀγαλλίς· ὑάκινθος [3]) ἢ θρυαλλίς, ἢ ἀναγαλλίς correxit in hunc modum: ἶρις δ' ἐν ῥίζῃσιν ἀγαλλίδι ἠδ' ὑακίνθῳ αἰ. πρ., eamque correctionem exi-

---

1) ἦ μὴν (nam sic scribendum, non ἢ μὴν) est in Alex. 264 et Ther. 550, γὲ μὴν Ther. 817. — *Ναὶ μὴν καὶ*, de quo admonuit Lehrs. Quaest. Epic. p. 322, restituendum etiam in Anonymi Theriac. apud Galen. Tom. XIV pag. 100 seqq. v. 16 et 40.

2) Aliud est κεβλήγονος Ἀτρυτώνη, quod dixit Euphorion ap. schol. Nicand. l. l. cfr. fragm. 159 Mein.

3) contra diversa ab hyacintho ἀγαλλὶς est in hym. Homer. in Cer. 7 et 426.

mie probarunt Ruhnkenius et Vossius ad hym. Homer. in Cer. 7, probarunt Schweighaeuserus et Dindorfius, Fixius autem in Thes. Paris. I. p. 155 neminem fore auguratus est qui in posterum Sopingii „certissimam coniecturam commoveat." Iure tamen assensum cohibuit I. G. Schneiderus. cui enim non mirum videatur quod iris cum hyacintho comparetur propter radicem i. e. propter rem levem parumque in oculos incurrentem, praesertim quum mox v. 30 sq. additum legamus, in quo maxima utriusque floris similitudo cernitur, *φυλλάδα νηλείην* utrique propriam. Itaque I. G. Schneiderum potius sequerer, qui ex Dalechampii versione („iris radicibus lasciviens") correxit *ῥίζῃσιν ἀγαλλομένη*, si ea correctione aliud simul mendum tolleretur. Ut enim nunc res est, hic de iride locus cum reliquis non cohaeret, quum non appareat, cur hunc quoque florem poeta memoret. Huic rei indicandae inserviisse puto vocem *ῥίζῃσιν*. dixit enim Nicander, nisi egregie fallor, ut lilia e semine sparso, ita iridem e radice optime proventuram esse. Itaque corrigo: *ἶρις δ' ἂν ῥίζῃσιν*, ad quae e v. 25 supplendum *ἀνατελέει*, cuius indicium praebet illud *ἂν* pro *ἀνατελέει* positum ex usu Homerico. Deinde *ἀγαλλιάσῃ δ'* mutandum in *ἀγαλλιάς, ἣ θ'*. nam etsi iste flos ab aliis *ἀγαλλίς* dicitur, potuit tamen poeta eundem appellare *ἀγαλλιάδα*, ut saepe nomina in *ις* et *ιας* sine ullo dicuntur discrimine. cf. Lobeck. Prolegom. Pathol. p. 464 sqq. Iam quum *ἀγαλλίς* iridis species esse videatur, recte iungi potuit *ἶρις ἀγαλλιάς*, ut Homerus iunxit *βοῦς ταῦρος, σῦς κάπρος, ὄρνιθες αἰγυπιοί*, Aratus 1119 *βόες πόριες*, ipse Nicander Alex. 60 *ὄρνις στρουθός*. — *V. 32. αἰαστῇ* neque Aeanteum significat, ut Dalechampius et Casaubonus statuisse videntur, neque ab adiectivo *αἰαστὸς* deducendum cum Schaefero, sed recta via venit ab *αἰάζω* et *lamentatorem* significat (cf. Meinek. Anal. Alex. p. 71). eum ne quis potius *αἰακτὴν* dicendum fuisse putet, similiter ab *εὐάζειν* formata sunt *εὔασμα, εὐασμός, εὐαστής, εὐαστήρ, συνευαστήρ, εὐάστειρα*. — Postquam autem poeta nihil dixerat nisi similem esse *ἀγαλλίδα ὑακίνθῳ*, addit simul quo differant: *etsi*[1]) *folia illa habet e nigro rubescentia.* sic enim recte Schweighaeuserus interpretatus est coll. Athenae. XIV p.

---

1) nam eo sensu haec enuntiatio priori adiuncta est per simplicem *δὲ* particulam, ut etiam *καίπερ τέλλουσα* dici potuisset, fere ut in Homer. Iliad. *Α* 243. Od. *δ*, 374.

652 F: χελιδονίας καλεῖσθαι τὰς ἐρυθρομελαίνας ἰσχάδας. (de ἰσοδραμεῦσα cf. Meinek. ad Comicor. fragm., Vol. III p. 382). ergo hyacinthum Nicander non eum in animo habuit, quem μέλανα dicit Theocrit. X, 28, πορφύρεον Euphor. fr. 36 et Pancrat. ap. Athenae. p. 677, F. sed fortasse violaceum (cf. Voss. ad hym. in Cerer. p. 5) aut alium quempiam diversi ab agallide coloris. nam multa florum genera colore quidem inter se diversa veteres eodem hyacinthi nomine indicavisse constat. Iam vero v. 33 sq. poeta istam quam indicaverat inter agallidem et hyacinthum similitudinem accuratius definit. quae duplex est, nam primum uterque flos effundit φυλλάδα νηλείην. sic enim ingeniose Schweigh. correxit librorum scripturam φυλλάδαν ἠλείην suumque illud interpretatus est de folio gladii speciem referente. allusisse enim poetam Homerico illi νηλέϊ χαλκῷ. Unum tamen est in quo vix assentiare viro docto. nam quum a νηλειής formandum fuisset νηλειῆ, hoc ille sprevit ob foedum ut dicit hiatum (quem tamen defendere poterat Alex. 347 τριπετῆ ἐν νέκταρι μίξαις) et νηλείην derivandum dicit a νήλεος quod alibi non legatur. hoc quidem parum firmum esset contra Schweighaeuseri opinionem argumentum. gravius est quod cum νη- composita adiectiva femininum non habent, praeter unum illud νήπιος (nam νηφάλιος et si qua alia femininum habent, derivata sunt, non ipsa cum νη- composita), quod ob hanc ipsam causam dubitandum est num ex νη- et εἰπεῖν ortum sit. Itaque reiciamus oportet femininum νηλείη, et quum aliquid certe tribuendum sit accentui a libris tradito (ἠλείην), Nicandrum putabimus a νηλειής formasse accusativum νηλείην Aeolum more, quos δυσμένην, κυκλοτέρην, εὐρυνέφην dixisse retracto simul accentu Choeroboscus tradit in Bekkeri Anecdot. p. 1233. cf. Ahrens. de dialect. Aeol. p. 113. ac similiter Nicander Alex. 171 ἀγλεύκην θάλασσαν dixit pro ἀγλευκῆ. — Sequitur alterum in quo agallidis et hyacinthi similitudo cernitur, v. 34 sq., ἀρτίγονοι δὲ | εἴδοντ' ἠμύουσαι ἀεὶ κάλυκες στομίοισι, quae pulchre explicuit Voss. ad hym. Cerer. p. 5. — His expositis apparebit αἵ τ' ἀνὰ κόλπῳ, quod v. 33 libri habent, ferri vix posse, praesertim quum αἵ relativum esse nequeat nec, si demonstrativum est, τε recte habeat. itaque ἧ τ' reponendum censeo, quod aptissimum huic loco, quo quae antea in universum dicta erant de similitudine horum florum poeta probaturus est singillatim. cf. ἧ γὰρ v. 55 et Alex. 82, ἧ γὰρ δὴ Alex. 6 et 36. — *V. 36.* Dindorfius retinuit librorum scripturam

quae talis est: *σὺν καί περ τοξία χροιῇ λυχνίς*. quae ut recte emendentur, ante omnia quaerendum erit quale verbum *λυχνίδι* adiunctum cogitari poeta voluerit. id quum non addatur, non est dubitandum quin ex antecedentibus supplendum sit *ῥίζῃσιν ἀνατελεῖ* (ut saepe Nicander ubi novum quid per *σὺν καὶ* vel aliter adnectit, verbum suppressit utpote e superioribus supplendum, etsi interdum paulo remotius. vide modo v. 62 et Ther. 747, 797, 815), eademque subintellecta notione etiam sequentia recte interpretabimur sic: neque *θρυαλλὶς* neque *ἀνθεμίδων ἀκμὴ* neque *βοάνθεμα* etc., *ubi e radicibus educta erunt*, dicentur *κενεὰ* (i. e. nullius pretii). nam *γηρύσεται* cur cum Meinekio in *γηράσεται* mutandum sit causam non video. Quodsi iste huius loci sensus est, patet non satisfacere quod Meinekius proposuit: *σὺν καί πέρ τ᾽ ὀξεῖα χροῇ λυχνίς* „simul etiam quantumvis igneo colore lychnis." accedit quod *καί πέρ τε* pro simplici *καί περ* nemo dixisse videtur. At Meinekii paululum immutata coniectura scribi licebit: *σὺν καὶ ἅπερ τ᾽ ὀξεῖα χροῇ λυχνίς*, ut sensus sit: simul etiam e radice optime educetur lychnis, *quae colore suo oculos quasi pungit*. nam *ἅπερ τε* notum ex Aeschyli Choeph. 375 Herm. *τοῦτο διαμπερὲς οὓς ἵκεθ᾽ ἅπερ τε βέλος*. — *V. 39* *φλὸξ δὲ* libri, quod cum Schweighaeusero in *φλόξ τε* mutandum erat: aliter enim non *οὐ γηρύσεται κενεή*, ut debet, suppleri posset, sed supplendum esset *γηρύσεται κενεή*. Tum libri habent *ἀνερχομένης ἄουσα*, quorum admodum difficilis emendatio, quum quemnam potissimum florem *φλόγα* veteres nuncupaverint non constet. inter flores ver nuntiantes referunt Theophrast. hist. pl. VI, 6, 11 (cf. Athenae. XIV p. 680 E) et Plin. nat. hist. XXI, §. 64, et *ἄνοσμον* esse iidem dicunt, Theophrast. l. l. et Plin. XXI, §. 59. nomen tamen consideranti hic flos aliquam cum solis orientis radiis similitudinem habuisse videatur. Itaque postquam priores editores vel *ἀνίουσα* scripserunt e Canteri emendatione, quod Schweigh. interpretatus est *φλὸξ* *redeunte solis splendore id est* (?) *redeunte vere oriens*, I. G. Schneiderus autem non putavit ut videtur recipi posse nisi indicata post hunc versum lacuna, vel Dalechampium secuti sunt *φλόγα* non diversam a solsequio iudicantem vertentemque: *φλόξ* *quae redeuntem Dei splendorem sequitur*, ut *ἅμ᾽ ἰοῦσα* legi voluisse videatur, — primus certiorem emendandi viam ingressus est Meinekius qui *φλὸξ δὲ θεοῦ αὐγῇσιν ἀνερχμένου ἰσάζουσα* corrigi posse putabat. Hanc ego viri ingeniosissimi coniecturam sequerer,

nisi quam excidisse syllabam metrum docet faciliori ratione ex fuga retrahi posse putarem scribendo: φλὸξ δὲ θεοῦ αὐγῇσιν ἀνερχομέναις γανάουσα, ubi αὐγῇσιν γανάουσα dictum est ad normam Homerici χιτῶνες στίλβοντες ἐλαίῳ (Il. σ, 596), quod Nicander etiam Ther. 511 imitatus est: ἄνθεα δ' ὑσγίνῳ ἐνερεύθεται i. e. *ut ὑσγίνῳ infecta*. Pro γανάουσα autem ne quis γανόωσα scribendum fuisse dicat, habemus etiam χλοάουσα Ther. 30 et πελάουσα Alex. 498, neque presse in hac re posteriores epici Homeri usum secutos esse docet Lobeck. Rhemat. p. 176 sqq. — Unum restat quod moneam. nam φλόγα Theophrast. hist. pl. VI, 6, 11 p. 215 non e radicibus produci, sed σπείρεσθαι dicit, quoniam eius radices sint ξυλώδεις. at primum non uno loco Theophrastus indicat quae de planta aliqua valent in certa quadam regione, eadem non cadere continuo in regiones omnes. tum ipsa qua poeta usus est dicendi ratio (οὐδὲ — κενεὴ γηρύσεται ἀκμή) docere videtur recessisse Nicandrum ab alius cuiuspiam sententia qui thryallida, anthemida et flammulam e radicibus produci vetuerit.

V. 40. ubi de *serpyllo* poeta agit, Dindorfius retinuit librorum mss. scripturam hanc: ἕρπυλλον δὲ φριάλευσι τ' ἐν βώλοισι φυτεύσεις, ad quae emendanda auxilium petendum e v. 42, ubi serpyllum dependere dicitur aquam petiturum. ergo editiore aliquo loco Nicander plantari voluit. itaque primum ἐπ' ἀμβώνεσσι scribendum censeo, de qua voce grammaticorum omnium praeter Apollon. Cit. schol. in Hippocrat. p. 10 Dietz. testimonia congessit Nauck. de Aristoph. Byz. p. 186. Deinde a Casaubono sumendum puto ἕρπυλλον δ' ἐφύδροισιν. Ceterum priorum coniecturis non uno nomine praestat R. Merkelii haec: ἕρπυλλον δ' ἐν φρικαλέοις βουνοῖσι φυτεύσεις. — *V. 41* διάηται, quod olim Canterus suaserat pro δίακται, postea subministravit cod. Venetus. de verbi forma cf. Hom. Od. ζ, 131 λέων — ὕόμενος καὶ ἀήμενος. — *V. 42* Libri: ἠὲ κατακρεμαησι (vel κατακρεμασισιν). illud in ἠδὲ cum I. G. Schneidero mutandum fuit, alterum autem nescio an non mutandum sit. nam etsi praesens κρεμάω non sit nisi ex aliquanto serioribus Nicandro scriptoribus enotatum (cf. Lobeck. ad Buttmann. p. 224), tamen etiam σκεδάω pro σκεδάννυμι nemo adhuc legit nisi in Nicandri Alex. 583, quod autem κατακρεμᾶν poeta eo posuit sensu, quo κατακρέμασθαι dici solet, verbi generum tam late patet apud Nicandrum commutatio, ut peculiari loco tractanda sit. Sed si tamen

mutandum aliquid, prae Schweighaeuseri *κατακρεμάσηται* aut I. G. Schneideri *κατακρεμέηται* (??) malim quod specie paulo remotius, revera multo facilius, quippe unius literulae mutatione effectum: *κατ' ἄκρ' ἐλάῃσιν* i. e. *κατελάῃσι τὰ ἄκρα* sive *ramulos* (cf. Theocrit. XV, 112 et Maxim. *περὶ καταρχ.* 490).

V. 43. Sequitur de *papavere* locus, in quo statim ab initio offendit quod non additum est quomodo papaver educendum poeta velit. nolim enim quisquam Nicandrum hoc egisse v. 52 putet. nam et principio hoc tradi poetae consilio unice consentaneum fuit, et illo concesso tamen post v. 52 certe statui lacunam oporteret. Sed v. 43 quum hoc quod desideramus restitui corrigendo vix possit, notandam putavi lacunam a *μήκωνος* incipientem, ceterum nihil mutans, ne *αὐτῆς* quidem, cui cum Schweighaeusero Dindorfius *αὖ τῆς* substituit. sed cf. ad v. 15 extr. — *V. 45.* Libri: *φυλάσσινη γὰρ πάντα διοιγομέναισιν.* Porsonus correxit *φυλλοσινῇ γάρ*, a Dindorfio receptum. sed quum foliorum mentione aegre careamus, praefero non minus facilem Schweighaeuseri emendationem: *φυλλάσιν ἦ γὰρ*, de qua ipse eius auctor dubitavit iniuria, *φυλλὰς*, ut collectivum vocabulum, pluralem vix admittere ratus et *ἦ γὰρ* mediae orationi insertum moleste ferens. atqui legerat *φυλλάδες* in Alex. 374 et *ἀβλεμὲς ἦ γὰρ* Alex. 82 (*δὴ γὰρ* Al. 187). *Διοιγομένῃσιν* autem esse puto: statim ubi apertis calycibus proveniunt et sese evolvunt. Ceterum etsi leve, monendum tamen etiam hoc, *διοιγομέναισιν* contra poetarum Alexandrinorum usum scriptum fuisse, qui dativum plural. declinationis primae non in *αισι*, sed in *ῃσι* terminant. cf. K. Lehrs. in Seebod. archiv. fuer philol. u. paedag. II (1825) p. 235 seqq. et Koechly. proleg. ad Quint. Smyr. p. LI. huic canoni qui repugnant loci in Theriac. et Alexiph. admodum sunt pauci. nam *αισι* non legimus nisi Ther. 373 *γλήναισιν* (quod annuentibus bonis codicibus in *γλήνεσσι* mutandum suasit Koechly ad Maxim. v. 11), et Theriac. 647 *ἀρπέζαισιν*, quod et ipsum nemo *ἀρπέζῃσιν* scribere dubitabit qui toties apud Nicandrum -*ῃσι* legerit. hinc iudicandum etiam de huius eclogae vers. 8 et 70. Nec in -*ῃς*, sed in *αις* eosdem dativos Nicander terminasse videtur. cf. vv. ll. ad Al. 356, 624, 40. Ther. 865, 867. hinc iudicandum de huius eclogae v. 39. — *V. 46.* Meinekius forsan reponendum dicit *ῥόδοισιν ἐΐσκομένην.* cui non assentior. nam v. 51 foliis decerptis caput papaveris solis ventorumque ictu *στιφρὸν* fieri dicit adeo ut insecta

firmiter insistere nequeant. ergo dum foliis caput tegitur, *molle* erit. mollitudini autem indicandae inservit vox *δρόσος*, unde *δρόσους* Aeschyl. Agam. 133 dicit leonum catulos, quocum ab editoribus conferri poterat hoc Agathiae in Anthol. Palat. V, 292, 4: *ὄρνιθες δροσερῶν μητέρες ὀρταλίχων.* cf. Iacobs. animad. in epigr. Anthol. graec. Tom. X p. 95, e cuius exemplis imprimis aptum huic illustrando loco Alciphr. ep. 1, 20 *ἧπαρ δρόσῳ προσεοικός.* — *V. 48.* Libri *ῥείπῃ.* correxit *ῥιπαὶ* I. G. Schn. *ἀνέμου* addi neque Apollon. Rhod. IV, 1685 necesse habuit quum scriberet *ἥ (πεύκη) δ' ὑπὸ νυκτὶ ῥιπῇσιν μὲν πρῶτα τινάσσεται.* — Ceterum ad hunc versum pertinent quae post v. 49 Athenaeus adnotavit: *θρῖα δ' οὐ λέγει τὰ τῆς συκῆς, ἀλλὰ τὰ τῆς μήκωνος.* — *V. 49.* edebatur *πλῆξαν σαρκοτύπησιν*, quorum partem tantum emendavit I. G. Schneid. scribendo *σάρκα τυπῇσιν.* sed prius quoque mutandum erat. nam dici oportebat quid istis solis ventorumque ictibus efficiatur. certissima igitur emendatione reponendum puto *πῆξαν*, cui iam optime convenit *στιφροῖς* illud v. 51. — *V. 50.* Libri *οὔτε τι παιβρώμην* (vel *πεβρώμην*). Dindorfius recepta Canteri coniectura scripsit *οὔτε τί πω βρώμην*, quod Meinekius non aliter se intellecturum dicit nisi sic scriptum: *οὐδέ τι πω ῥώμην π.* Sed *βρώμην* mihi videtur necessarium esse et ita potius statuo, ante hunc versum excidisse alium qui et ipse ab *οὔτε* incipiebat. et quidni dixerit Nicander insecta in papaveris capite gradum non firmare *neque ubi forte temere eo devenerint* neque ubi consilio, quippe *βρώμην ποτιδεγμένα* —? Praeterea quum *αι* et *η* saepe confusa esse constet, praefero *οὔτε τί πη.* — *V. 51.* *ὠλίσθησαν* libri. aoristi formam non nisi recentioribus usitatam (cf. Lobeck. ad Phryn. p. 742) non dubito quin iure *ὠλίσθηναν* correxerim ad normam Alex. v. 89 *ὄφρ' ἂν ὀλισθήνασα χέῃ κακὰ φάρμακα νηδύς.* At *ἐνιχρίμψαντε* (sic enim optimus codex Venetus, non *-ψαντα*, ut corrigunt, aut *-ψαντες*, ut reliqui libri) sanum crediderim. qua in re aliorum poetarum exemplum Nicander secutus est. nam ne Homerum commemorem, vide mihi Theocrit. XXV, 137 *θῆρες φόνον λεύσσοντε προσώπῳ*, iniuria nuper expulsum (cf. Wüstemann.), Arat. 968 (*κόρακες*) *κρώξαντε*, id. 1023 *βοῶντε κολοιοί*, Apollon. Rhod. I, 384 *τοὶ δὲ — βρίσαντε.* id. II, 667 *οἳ δὲ — σκηρίπτοντε.* id. III, 206 *κατειλύσαντε.* Orph. Argon. 1096 *ἀποψύχοντε.* Etiam *καρείοις*, cui Schweigh., I. G. Schneider. et Dindorf. in Thes. Paris. IV p. 965 *καρήνοις* substituere volebant, sanum ar-

bitror. nam eodem modo [1]) Nicander Alex. 135 a κόρση finxit κορσεῖον.

V. 52. Accedimus ad ultimam huius eclogae partem, quae est *de floribus in testa colendis.* neque enim dubium esse potest quin recte I. G. Schneiderus e Dalechampii versione („vasculo") correxerit τεύχεϊ pro eo quod libri habent τάχεϊ. nec magis dubitari potest quin male I. G. Schn., quocum Dindorfius fecit, post v. 51 posuerit interpunctionem mediam, post v. 52 maximam, quo sententia de fructu papaveris continuetur et v. 53 demum novam doctrinam poeta exordiatur. Hac autem instituta ratione quum ad κλάδας desideraretur verbum, ante v. 53 I. G. Schn. lacunae signa ponere coactus fuit. Verum quum poeta post ea, quae de papavere hucusque dixit, vix potuerit de producendo optime papavere loqui — nam haec quum summa ei esset, principio hoc dicendum fuisse monuimus ad v. 43 —, apparet consideratius egisse qui post v. 51 punctum posuerint. Quamquam ne sic quidem emendate scriptus locus. nam quod libri habent, ἁδρύνει δὲ βλάστα βαθεῖ ἐν τ. καρπὸν σαμψύχου, iure Schweighaeusero displicuit propterea, quod βλάστα dicantur ἁδρύνειν καρπὸν σαμψύχου, quandoquidem sampsuchum nemo *seminis* vel *fructus* causa colat. neque Nicander flores quos enumerat ob semen vel fructum commendat, sed propter coronas inde nectendas (ac vide Dioscor. III, 4, p. 387: σαμψ. εὐώδης — πλεκομένη καὶ εἰς στεφάνους), et tametsi etiam de papaveris fructu admonuit, hoc tamen fecit obiter. imprimis autem vocem καρπὸν suspectam reddit quod sequitur λιβάνου τε νέας κλάδας, quae manifesto docent, βλάστα quoque pro accusativo, non pro nominativo esse. Itaque καρπὸν quum corruptum esse videatur, correxi κόπρος, quod vel propter ἁδρύνει aptissimum est. praeterea βαθεῖ᾽ scribendum putavi pro βαθεῖ. nam illud huic rei magis convenit. nec βλάστα ferendum erat, sed βλαστὰ exarandum cum Dindorf. in Thes. Paris., ut φυτὸν, ῥυτὸν, ποτὸν (at in Alex. 59 μυελόεντα πότον scribendum fuit, non ποτόν, quo etiamnum editiones foedantur) et alia dicuntur. ipsam vocem interpretes et Dindorf. l. l. firmarunt Hesychii auctoritate: βλάστα, βλαστήματα, nescii eandem vocem legi in Alex. 332, falso tamen et ibi accentu. praeterea vide

---

1) nam κάρηνον ἀπέκοψεν Nicander Ther. 131 dixit cum aliis. cf. Spitzner ad Iliad. π, 392 et Naeke de Callim. Hecal. p. 113.

ad v. 10. Postremo Meinek. exercit. phil. in Athenae. I p. 51 malle se dicit ἐνὶ τεύχεϊ pro ἐν τεύχεϊ, qua forma non utantur in hac versus sede poetae Alexandrini. Et dixit sane eodem versus loco Marcell. Sidet. 74 ἐνὶ τεύχεϊ, at rectius tamen de hac re videtur Koechly praef. ad Quint. p. LXIX iudicare, ut ἐν tenendum censeam (praesertim mutato βαθεῖ in βαθεϊ) aliis etiam similibus Nicandri locis firmatum. cf. Ther. 873 νέον τ' ἐν βότρυσι κλῆμα. Alex. 94. πόροις δ' ἐν νέκταρι καὶ τά. ibid. 129, 347, 369, 493, 547, unde cum libris melioribus etiam Alex. 49 et 68 restituam πόροις δ' ἐν, et in Ther. 368 τρύγῃ δ' ἐν πυθμένι λίμνης. adde Ther. 87 ὀλίγῳ ἐν βάμματι κάμπην. ibid. 667. at in Ther. 83 λίπει ἔνι φύλλα κονύζης, recte habet, quemadmodum etiam Ther. 519 ποτῷ ἔνι, Alex. 142 γλύκει ἔνι, Alex. 144 καμάτῳ ἔνι, Al. 315 μέσῳ ἔνι exarandum pro eo quod editiones habent ποτῷ ἐνί etc. In universum autem patet, quam a Quinto observatam legem Koechly monet, eadem se obstrinxisse Nicandrum. — *V. 53.* κῆποι libri, quod in κήπῳ vel κήποις mutandum fuit. alioquin enim flores qui v. 55 seqq. enumerantur, carent verbo suo, quod est ἐπιπορσαίνουσι στεφάνους. nam quos hic in vasculo colendos flores poeta dicit, coronarios esse vel certe pro corona omnes, patet e v. 63, v. 67, v. 72, etiam si idem non constaret ex Athenaei verbis p. 683, A: Νίκανδρος καταλέγων καὶ αὐτὸς στεφανωτικὰ ἄνθη κ. τ. λ. Hinc simul perspicitur, quod v. 53 scriptum est ὅσα ita intelligendum esse ac si scriptum esset ὅσα ἄλλα, quemadmodum ἄχθεα μυρία γαίης Nicander dixit Ther. 9, sed καὶ ἄλλα ἄχθεα intellexit. — *V. 56* libri: λευκὴ ἰσαιόμενοιεν καὶ κρόκος, quod bene correxit Schweigh. e Pausan. II, 10 §. 5: τὰ δὲ (τοῦ παιδέρωτος) φύλλα — φύλλοις ἂν λεύκης μάλιστα εἰκάζοις τὴν χροιάν, nisi quod temere sprevit ἐν καὶ κρόκος, praeferens σὺν καὶ κ. nam ἐν καί, *simul* vel *praeterea* habes etiam Alex. 373. — *V. 57* ὀσμηρόν τε, quod codd. omittunt, Schweigh. supplevit ex epitom. C et Eust. ad Odyss. p. 1504, 41: τῆς δὲ ὀσμῆς παράγωγόν ἐστι τὸ ὀσμηρόν. Νίκανδρος· σισύμβριον ὀσμηρόν. Ibidem codd. κ' οἷα οἷς vel κοῖα οἷς, quod emendavit Porsonus. Ceterum etsi hos flores sponte nasci dicit in pratis, facile tamen pro se quisque intelliget eosdem etiam in hortis coli voluisse Nicandrum. aliter enim non recte v. 53 κήπους memorasset. — *V. 58.* Libri νεομένοισι. Casaubon. ναομένοισι scripsit, melius Schweigh. et Meinek. ναιομένοισι ex Alex. 515, de quo cf. Lobeck. Rhem. p. 353. — *V. 59*

εὐῶδες Διὸς ἄνθος libri. at Theophrasto hist. plant. VI, 6, 2 p. 212 Schn. et Plinio nat. hist. XXI, §. 59 testibus iste flos ἄνοσμος est et colore tantum placet. hinc Dalechampius in versione *inodorum* potius posuit. et hanc quidem notionem non posse poetae restitui facile Schweighaeusero concedo non solum propter metrum, sed etiam propter rem ipsam. nam si inodorum Διὸς ἄνθος, cur Nicander alia non memorata virtute inter flores coronarios commendaverit? Sed quidni scribamus εὐειδές? certe Schweighaeuseri rationem, aliud Theophrastum, Nicandrum aliud in animo habuisse ἄνθος quod Διὸς vocatum fuerit, vereor ut quisquam probet. — *V. 60.* Librorum scripturam χάλκας Casaubonus in κάλχας mutari voluit, quod est sane magis usitatum floris nomen (cf. Athenae. p. 682, A.). sed novimus tamen etiam χάλκειον florem, item χάλκιμον et χάλκανθον (cf. I. G. Schneid. ad Theophrast. T. II p. 487) a nostro fortasse non diversum. ac vide Lobeck. Elem. I p. 528. — *V. 61.* ἅς τύξε libri. a se emendatum et codice B etiam firmatum explicat Voss. ad hym. in Cer. p. 7. — *V. 62.* ὑψήεντα πανόσμεον cod. Venet. (reliqui πανόσμιον). sed quum v. 64, qui cum hoc arctissime coniunctus est, nominativus legatur, idem casus hic quoque reponendus, quod fecit Meinek. scribendo ὑψῆέν τε πανόσμεον. Eodem modo corruptus Ther. v. 585: σπέρματα βουπλεύρου τε καὶ Ἰδαίης κυπαρίσσου, quod quum in enumeratione ultimum sit, cui quidem copula detrahi nequit, scribendum σπέρμα τε. item in Ther. 724 unice verum puto ἕχμα τε, non ἕχματα. — *V. 64.* codd. αὐταί τ' ἠΐθεαι. sed cur anemonae potissimum ἠΐθεαι vocentur nemo facile dixerit. silent interpretes vulgatam retinentes scripturam, ego donec meliora edoctus ero, Nicandrum αὐταὶ δ' ἠϊθέας scripsisse putabo, ultimum ut ab ἐφελκόμεναι pendeat. in quo αὐτὰς vi sua non caret. nam ut modo dixerat poeta φασγάνοις indui τύμβοι in honorem virginum recens mortuarum, ita nunc ipsas virgines etiamnum viventes anemonarum coloribus allici monet. — *V. 65* pro χροιῇσιν in exemplaribus nonnullis se legisse φιλοχροιαῖς ipse annotat Athenaeus. ceterum ultimae voci et hic et vv. 17 atque 24 subtraxi ν ephelc. cf. ad Ther. 477. — *V. 66.* καὶ δέ τις malebat Meinekius. causam non video. — *V. 68* βρετέεσσιν Lobeckio scribendum videbatur, Rhem. p. 316 not. 43. nam id etiam apud Oppianum legi. at ne hoc quidem, utpote apud Nicandrum, necessarium arbitror. Sed pro ἅ τε πρώτιστον cum Meinekio reponendum ὅτε πρ. cf. Ther. 379 ὅτε πρώτιστα πέ-

φανται. — *V. 69.* θέλκια quale florum genus sint nescimus. requiri autem aliquem florem patet, ut aperte erraverit Schweighaeuserus θέλκτρια corrigens. quasi vero qui antea memorantur flores θέλκτρια non sint. Hoc nomine praestat Scaligeri inventum θ' ὅλκια (ex Plin. nat. hist. XXVII, §. 90, ubi *holcum* plantam habemus), sed τὲ non ferendum. ego ab omni mutatione abstinendum puto, quum ne copulam quidem addi necessarium putem. cf. Alex. 94, 300, 353, 513, 583. — Mox τό τε libri. quod Schweigh. dubitanter coniecit (τοτέ) unice verum est. sic enim ubique post πολλάκι vel ἄλλοτε poeta τοτὲ vel ὁτὲ infert. idem vitium in Alex. 234 recte sustulit Lehrsius. — Ceterum cf. Diosc. IV, 57 p. 546: χρυσανθέμῳ — τὰ εἴδωλα στεφανοῦσιν. add. Plin. n. h. XXI, 168. — *V. 70* quum in codicibus sit λιρίας τε, non improbabilis Meinekii suspicio est Nicandrum hic λίρια scripsisse, de qua forma ipse Meinekius egit Exercit. in Athenae. II p. 39. nec temere hoc poeta fecisse videbitur, sed ut ipso nomine hunc florem ab eo distingueret λειρίῳ, cuius v. 27 mentionem fecerat. Fortasse tamen ne voluit quidem lilii aliquod genus indicare et λείρια illud generali posuit sensu, quo ἄνθη in universum significat (cf. Theriac. 543 et Steph. Thesaur.). certe Theophrast. hist. plant. VI, 8, 3 florem, quo uti soleant περὶ τοὺς τάφους, non lilium dicit, sed πόθον. — *V. 71.* γεραὸν πώγωνα, quod libri habent, iam olim in offensu fuit viris eximie doctis, Casaubono et Salmasio, quorum ille καί γε τράγου πώγωνα, melius hic (cf. Exercit. Plin. p. 863) καὶ τράγιον πώγωνα corrigi iussit. quippe notus est τραγοπώγων flos, contra γεροντοπώγων praeter Ioann. Gorraeum, qui in Definit. medic. a tragopogone accurate distinxit, nemini notus. itaque non dubito quin Gorraeus ex hoc Nicandri loco suum illum γεροντοπώγωνα ita effinxerit, ut fictum non inepte [1]) a se nomen transtulerit ad florem aliquem sibi notum, cuius quod apud veteres fuerit nomen nesciverit. Quid igitur? quum γεροντοπώγων in rerum natura nusquam extitisse videatur, concedendumne in Casauboni aut Salmasii sententiam? Non credo, immo ubi πώγωνα Nicander dicit, ipsum illum quem Casaubonus et Sal-

---

1) Noverat vir doctissimus Nicandreum ἵππειον μάραθον Ther. 596 (i. e. ἱππομάραθρον), ἵππειον σέλινον Ther. 599 (i. e. ἱπποσέλινον), ἵππειον λειχῆνα Ther. 945 (i. e. ἱππολείχηνα), χαμηλὴν πίτυν Ther. 841 (i. e. χαμαίπιτυν) aliaque plurima.

masius desiderabant *τραγοπώγωνα* intellexit, quem *γεραὸν* appellavit propter colorem. nam *πώγων* ille *canus* est. ita enim Theophrast. hist. plant. VII, 7, 1 p. 239: — *ἔχει* — *ἐξ ἄκρου μέγαν τὸν πώγωνα, πολιόν, ἀφ' οὗ καλεῖται τραγοπώγων.* Iam tametsi *γεραὸν* propter rem ipsam aptissimum est, habet tamen aliquid dubitationis propter formam. neque enim solent epici voce *γεραιὸς* uti media correpta, sed hac mensura ubi opus est, *γεραρὸς* dicunt, et ubi *οἷος* et similia dicunt diphthongo correpta, ipsam tamen diphthongum non mutant. verumtamen etiam in Archestrati fragment. ap. Athenae. I p. 29 B scriptum invenio: *ἤδη χρὴ γεραὸν, πολιὸν σφόδρα κρᾶτα φοροῦντα οἶνον — πίνειν*, quam scripturam non Athenaei solum codices, sed Eustath. etiam firmat ad Odyss. p. 1449, 15. — In eodem versu quod legitur *εὐτραπέας* alibi non repertum et ipsum corrigunt editores, Casaubonus *εὐπρεπέας*, Schweighaeuserus *εὐστραφέας*. sed vellem hic quoque non obliti essent verborum novatorem fuisse Nicandrum, apud quem quae leguntur dictiones solitariae cavendum ne nimis cito reiciantur, si et rei ipsi et analogiae conveniunt. quod cadit etiam in istud de quo agimus vocabulum. nam quum *εὐτερπέας* dici potuisset, quod usitatum et tritum fuit, Nicander adiectivum Homerico aoristo secundo *ἔτραπον* (pro *ἔτερπον*) assimilare maluisse videtur eadem ratione qua alii *ἀδρακής*, *εὐτραφής*, *εὐστραφής*, *εὐπιθής* ipseque fortasse Nicander *εὐβραχής* (sic certe in Alex. 298 cod. Goetting. et fragm. Parisin.) dixerunt pro *ἀδερκής*, *εὐτρεφής*, *εὐστρεφής*, *εὐπειθής*, *εὐβρεχής*. cf. Lobeck. ad Phrynich. p. 575 sqq. —

75 8. *Athenae.* II p. 51 D. *Νίκανδρος δ' ἐν Γεωργικοῖς ἐμφανίζει καὶ ὅτι πρότερον τῶν ἄλλων ἀκροδρύων φαίνεται (τὸ συκάμινον), μορέην τε καλεῖ τὸ δένδρον ἀεὶ ὡς καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς·*

καὶ μορέης, ἣ παισὶ πέλει μείλιγμα νέοισι
πρῶτον ἀπαγγέλλουσα βροτοῖς ἡδεῖαν ὀπώρην.

eodem arboris nomine Nicander etiam Alex. 69 usus est. ad versum secundum cf. Plin. nat hist. 15, 97. —

76 9 et 10. *Athenae.* II p. 54 D.:

λόπιμον κάρυόν τε
Εὐβοέες, βάλανον δὲ μετεξέτεροι καλέσαντο,

Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς. Haec qui ex solo noverat Athenaeo Eustathius ad Odyss. p. 1863, 52 satis negligenter ita exscripsit: — *τὸ λόπιμον κάρυον παρ' Εὐβοεῦσιν, ὃ μετεξέ-*

τεροι κάρυον (sic) λέγουσι κατὰ Νίκανδρον. is igitur λόπιμον pro adiectivo habuit. falso. nam cf. Dioscorid. I, c. 145: αἱ δὲ Σαρδιαναὶ βάλανοι, ἅς τινες λόπιμα ἢ κάστανα καλοῦσιν. non verior autem altera videtur quam verba admittunt interpretatio praelata ab editoribus: „lopimum ac nucem Euboeae incolae vocabant.“ nusquam enim legimus λόπιμα Εὐβοϊκὰ (sive λόπιμοι Εὐβοϊκοί. nam etiam masculinum in usu fuit), sed ubique κάρυα Εὐβοϊκά, quod quum propter vocis κάρυον significationem generaliorem aliquid habeat ambigui, vix opinor usu receptum fuisset, si apud eosdem homines alterum etiam nomen fuisset usitatum. nec recte quis Euboeensibus λόπιμον nomen vindicaverit ex Hesychii glossa λόπιμα, κάστανα, οἱ δὲ Εὐβοϊκά. Itaque vereor ne quid in his epitomatores Athenaei turbaverint, Nicander autem castanearum nomina, quae apud alios alia fuerunt, enumerans quum λόπιμον nomen memorasset nescio cui proprium populo, ita fere dixerit: — ὃ μὲν λόπιμον, κάρυον δὲ Εὐβοέες κ. τ. λ. cf. Ther. 414 ὕδρον μιν καλέουσι, μετεξέτεροι δὲ χέλυδρον. Ceterum inter ista nomina etiam Ποντικὸν fuisse apparet ex Athenae. II p. 53, B: ὅτι Ποντικῶν καλουμένων καρύων, ἃ λό- 77
πιμά τινες ὀνομάζουσι, μνημονεύει Νίκανδρος. ubi propter alterum Athenaei locum Casaubonus Εὐβοϊκῶν corrigi voluit pro Ποντικῶν. et sunt sane alibi Ποντικὰ sive κάρυα Ποντικὰ non castaneae, sed avellanae (cf. Niclas. ad Geoponic. X, 68). verum Xenophon quoque Anabas. V, 4, 29 quae in Ponto versans invenit κάρυα ita describit, ut dubitari non possit quin castaneas intellexerit. cf. I. G. Schneid. ad Alexiph. p. 162.

11. et 12. *Athenae.* II p. 60 F. seq.: φύονται δὲ οἱ μύκητες γη- 78
γενεῖς καὶ εἰσὶν αὐτῶν ἐδώδιμοι ὀλίγοι· οἱ γὰρ πολλοὶ ἀποπνίγουσιν. — Νίκανδρος δ' ἐν Γεωργικοῖς καταλέγει καὶ τίνες αὐτῶν εἰσιν οἱ θανάσιμοι λέγων

ἐχθρὰ δ' ἐλαίης
ῥοιῆς τε πρίνου τε δρυός τ' ἀπὸ πήματα κεῖται,
οἰδαλέα ξύγκολλα βάρη πνιγόεντα μυκήτων.

φησὶ δὲ καὶ ὅτι

συκέης ὁπότε στέλεχος βαθὺ κόπρῳ
κακκρύψας ὑδάτεσσιν ἀειναέεσσι νοτίζοις,
φύσονται πυθμέσσιν ἀκήριοι· ὧν σὺ μύκητα
θρεπτὸν μή τι χαμηλὸν ἀπὸ ῥίζης προτάμοιο.

(τὰ δ' ἄλλ' οὐκ ἦν ἀναγνῶναι.)

79 — *καί τε μύκητας ἀμανίτας τότ' ἐφεύσαις*,

φησὶν ὁ αὐτὸς Νίκανδρος ἐν τῷ αὐτῷ.

V. 2. *ἔπι* voluit I. G. Schneider. ad Alexiph. p. 251, quo non opus est. — *V.* 4 *συκέης δ'* idem ibidem. et desiderari particulam adversativam manifestum est. sed potuit in initio versus esse *ἀλλὰ* cum *συκέης* aliquo epitheto. — *V.* 5. *ἀειναέεσσι* codd. (nisi quod B *ἀεινάεσσι*) et Eustath. ad Il. p. 906, 20: *τούτῳ (τῷ κτεάτεσσι) δὲ συνεξέδραμε καὶ τὸ ὑδάτεσσιν ἀντὶ τοῦ ὕδασι παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Γεωργικοῖς, οἷον ὑδάτεσσιν ἀειναέεσσι νοτίζοις.* cf. Lobeck. Element. I p. 425. — *V.* 6 seq. interpungebatur: *ὧν σὺ μύκητα θρεπτὸν, μή τι χαμηλὸν, ἀπὸ ῥ. π.* Ante haec quaedam excidisse cum Schweigh. statuerunt I. G. Schn. et Lehrs. sine causa. ipsa autem illa verba ita interpretatur Schweigh.: *quorum tu fungum esculentum minime spernendum a radice praecides.* at *θρεπτὸν* ut nutribile significare possit, ita tamen non continuo significabit *ἐδώδιμον* sive esculentum. tum quae causa sit cur voci novam affingamus significationem, quum in vulgari eaque formae convenienti acquiescere liceat? nam ut verbo dicam, *θρεπτὸν* significat *τὸ τῆς συκέης* (sive potius *τοῦ τῆς συκέης στελέχους*) *θρέμμα* sive alumnum. Porro non dicit hunc fungum *minime spernendum* — nam *μή τι* posuit, non *οὔ τι* —, sed vetat fungum *proxime a trunco ficus* praecidi. — *V.* 9 *καί κε* Schweighaeuseri suspicio inutilis. nam *καί τε* Nicandro usitatum. ac vulgatum firmat Eustath. ad Il. p. 1017, 20: *ἔτι χρῆσις μυκήτων καὶ παρὰ Νικάνδρῳ ἐν τῷ καί τε μύκητας ἀμανίτας τότ' ἐφεύσαις ἢ ἀφεύσαις ἀντὶ τοῦ φώξαις, φλογίσαις, ὀπτήσαις.* qui *ἀφεύσαις* e sua videtur coniectura apposuisse parum necessaria et iniuria a Schweighaeusero commendata. nam Nicander putandus est fungos alio aliquo cibo incoqui voluisse, velut carne (Plin. n. h. 22, 99) aut piris quibus strangulandi vim fungis detrahi veteres putabant. cf. Dioscor. II p. 33 et 336. alii pirorum folia in eandem rem commendant velut Diosc. l. l., alii pirorum pediculos, ut Plin. nat. hist. 22 §. 99 et Celsus V p. 283 extr. Targ. —

80 13. *Athenae.* II p. 71 D. de *ἐγκεφάλῳ φοίνικος* agens: *Νίκανδρος Γεωργικοῖς*

σὺν καὶ φοίνικος παραφυάδας ἐκκόπτοντες
ἐγκέφαλον φορέουσι νέοις ἀσπαστὸν ἔδεσμα.

Primo versu reduxi librorum lectionem *παραφυάδας* cui Dindorfius substituerat *παραφυιάδας*, credo, ne metrum rueret. at vide Lobeck.

Proleg. Path. p. 439 n. coll. Alex. 14 et 506. ipsam autem vocem hic non tam stolonem quam gemmam in palmarum cacumine ortam significare apparet ex eis quae interpretes ad Xenoph. Anab. II, 3, 16 disputant. —

14 et 15. *Athenae.* III p. 72 A. *Νίκανδρος ἐν Γεωργικοῖς·* 81

σπείρειας κύαμον Αἰγύπτιον, ὄφρα θερείης
ἀνθέων μὲν στεφάνους ἀνύῃς, τὰ δὲ πεπτηῶτα
ἀκμαίου καρποῖο κιβώρια δαινυμένοισιν
ἐς χέρας ἠιθέοισι πάλαι ποθέουσιν ὀρέξῃς.
ῥίζας δ' ἐν θοίνῃσιν ἀφεψήσας προτίθημι.

ῥίζας δὲ λέγει Νίκανδρος τὰ ὑπ' Ἀλεξανδρέων κολοκάσια καλούμενα· ὡς ὁ αὐτός·

— *κυάμου λέψας κολοκάσιον ἐντμήξας τε.* 82

V. 1 de producta in *κύαμον* ultima syllaba cf. Alex. 362. — *V. 2. στεφάνους ἀνύῃς.* cf. Athenae. p. 73, A: *γίνεται δὲ ὄντως ἐκ τῶν κιβωρίων καὶ ἄνθος στεφανωτικόν.* — *V. 3 καρποῖο κιβώρια* sunt *λοβοὶ* i. e. folliculi sive siliquae *fructu pleni*, ut Homerus Od. *ι*, 196 *δέπας οἴνου*, Theocrit. 5, 53 seq. *κρατῆρα γάλακτος*, *ἐλαίω*, ibid. 58 seq. *γαυλὼς γάλακτος*, *σκαφίδας μέλιτος*, Quint. Smyrn. 5, 635 *ἀμφιφορῆας ἀλείφατος*, Orph. Argon. 323 *τεῦχος κυκεῶνος*, id. 1245 *δαιτός τ' ἠδὲ ποτοῖο τετυγμένα τεύχεα*, alii similia dixerunt plurima, quorum non memor fuit Doederl. gloss. Hom. II p. 248, quum ob grammaticas rationes diceret sibi non probari eorum interpretationem, qui Homericum *κρείων πίνακας* esse velint lances *plenas carne*. Ceterum hunc versum respicit Helladius ap. schol. Dioscorid. in Matthaei Med. graec. p. 362 sive ap. Bussemak. ad Oribas. vol. II p. 745, 17: *Αἰγύπτια κιβώρια, ὧν μέμνηται Νίκανδρος Γεωργικοῖς, ὡς Ἑλλάδιος ἐν χρίσει φησὶν* (*ἐν χρηστομαθίᾳ φησὶν* correxit Meineck. Exercit. phil. in Athenae. I p. 10. idem vitium corrigendum in iisdem scholiis p. 361 sive ap. Bussem. l. l. p. 745, 9). — *V. 4* legebatur *εἰς χέρας.* — In altero fragmento legebatur *κυάμους*, quod correxit Casaubonus. cf. Georg. fr. III, 9 seq. Nihil crisin adiuvat Eustath. ad Il. p. 948, 35: *ὅτι δὲ καὶ Αἰγύπτιος ἐλέγετό τις κύαμος, οὗ ῥίζαι παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Θηριακοῖς τὰ ὑπ' Ἀλεξανδρέων καλούμενα κολοκάσια, — καὶ ὅτι τὸ φυτόν, οὗ ἡ ῥηθεῖσα ῥίζα καὶ ὁ κύαμος, κιβώριον ἐκαλεῖτο, ἱστορεῖ Ἀθήναιος*, ubi *ἐν Θηριακοῖς* addidit de suo per errorem lapsus.

83 16. *Athenae.* III p. 92 D. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς τάδε τῶν ὀστρέων καταλέγει·

ἠὲ καὶ ὄστρεα τόσσα, βυθοὺς ἅτε βόσκεται ἅλμης,
νηρῖται στρόμβοι τε πελωριάδες τε μύες τε
γλίσχραι τ' ἀλλὰ σύνες τε καὶ αὐτῆς φωλεὰ πίννης.

Ultimum versum non expedio. in codd. est γλίσχραι ταλλασυνες vel γλίσχραι τ' ἀλλασύνες.

84 17. *Athenae.* IX p. 366 D. Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος — ἐν τοῖς Γεωργικοῖς· σπέρματα τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος (cf. fr. Georg. III, 16). καὶ πάλιν·

κάρδαμον ἄρρινόν τε μελάμφυλλόν τε σίνηπυ.

Verum videtur quod Casaubonus coniecit κάρδαμ', ἀνάρρινόν τε. nam ἔρρινον, quod Stephan. Bernardo placuit, nescio an Georgicorum argumento non conveniat.

85 18. Corruptissimus est locus *Athenaei* IX p. 370 A. Νίκανδρος ἐν Γεωργικοῖς·

λείη μὲν κράμβη, ὅτὲ δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα
σπειρομένη πολύφυλλος ἐνήβησε πρασιῇσιν
ἡ οὔλη καὶ τύριος ὁ θαμνῖτις πετάλοισιν,
ἢ ἐπιφοινίσσουσα καὶ αὐχμηρῇσιν ὁμοίη
βατραχέη κύμη τε κακόχροος, ἣ μὲν ἔοικε
πέλμασιν, οἷσι πέδιλα παλίμβολα κασσύουσιν·
ἣν μάντιν λαχάνοισι παλαιογόνοι ἐνέπουσιν.

Tria brassicae genera et Theophrastus enumerat hist. pl. VII, 4, 4 p. 230 (ἡ οὐλόφυλλος, ἡ λειόφυλλος, ἡ ἀγρία) et Eudemus ap. Athenae. p. 369 E, atque Plinius etiam nat. hist. XX. §. 79 brassicam in tris species divisisse scribit graecos antiquissimos, ut Cato quoque fecit de re rust. 157, 1. A quibus memoriae prodita brassicae singula genera ut re fortasse non differant, ita partim differunt nomine. Sed quum a Nicandro memorentur κράμβη λείη, ἀγριὰς et οὔλη, quae nomina ad Theophrasti memoriam quam proxime accedunt, Nicandrum quoque brassicam divisisse trifariam nec plura novisse eius genera putaverim. Quodsi verum est, consequitur quae v. 3 seqq. enumerantur non nova esse brassicae genera, sed singulas οὔλης species maxime colore diversas. Hac via aliquid fortasse conferri poterit ad emendationem fragmenti corruptissimi, in quo iterum nos plane destituerunt interpretes ne illud quidem docentes, quomodo *v. 1 et 2* interpretandi sint. quos ego ut nunc

scripti sunt non intelligo, intelligerem autem sic scriptos: λείη μὲν κράμβη, ὁτὲ δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα σπειρομένῃ πολύφυλλος ἐνηβήσαι πρασιῇσιν, ἢ οὔλη, i. e. *crambe laevis maturescat in areis, interdum etiam illi intersita crambe sylvestris multifolia aut crambe crispa.* nam reducendam putavi codicum lectionem ἐνηβήσαι (mutato tamen accentu. ἐνηβῆσαι enim fuit) quam temere cum Schweighaeusero Dindorfius in ἐνήβησε mutavit. praeterea σπειρομένῃ scripsi ut ἐμπίπτουσα habeat quo referatur. postremo comma quod ante πολύφυλλος fuit delendum erat licet commendatum etiam ab I. G. Schneid. ad Theophrast. Tom. III p. 563. nam πολύφυλλος ad ἀγριὰς referendum, ut docet Theophrasti descriptio hist. pl. VII, 4, 4. — *V. 3* ἢ οὔλη voluit etiam praeter I. G. Schneid. ad Theophr. l. l. Iacobsius add. animad. in Athenae. p. 199. idem autem Iacobsius quod reliqua sic scribenda putabat: ἢ οὔλη καπυροῖς ὁλοθαμνῖτις πετάλοισιν, etsi multum hoc praestat Casauboniano ἡ οὔλη σελίνοιο (sic) ἐειδομένη πετάλοισιν, non dubito tamen quin verum non sit. nam τὸ καπυρὸν non cadit in crispae folia, quae vel εὐχυλοτέρα τῆς λείας est (Theophr. l. l.). Praeterea etsi θαμνῖτις crambe dici propter multitudinem foliorum potest ut ῥάμνον θαμνίτιδα Nicander dixit Ther. 883 i. e. *fruticosam* vel *ramosam*, tamen vereor, ut ὁλοθαμνῖτις sive *tota fruticosa* dici possit, quod mihi quidem sensum non habere videtur. At poterat minore etiam molimine verum restitui. nam quum Nicander etiam ὀρόδαμνος (Th. 863, Al. 603) vel ὄραμνος (Th. 92, Al. 154, 420, 487) usus sit, ex librorum scriptura ὁ θαμνῖτις una mutata litera statim prodibit quod Nicandreum sit: ὀ ρ α μ ν ῖ τ ι ς i. e. πολύκλαδος. Tum si verum est quod supra dixi, poetam singulas iam οὔλης species enumerare *colore* diversas, pro καὶ τύριος scribi haud inepte poterit κ α τ ά π υ ρ σ ο ς. πυρσὸς de colore dictum Ther. 739 et 772. — *V. 4.* libri vel optimi ἢ κ α ὶ ἐπιφοιν. quod profectum ab eis videtur, quos offendebant particulae ἢ — καὶ ad se invicem relatae. at cf. Hom. Il. β, 289, Callim. in Del. 321 seq., Nicandr. Th. 26—29, 112, Al. 178 seq. add. Boeckh. not. crit. ad Pind. p. 351 et p. 575 et Bernhardy. ad Dionys. Perieg. p. 913 seq. — *V. 5.* Τὸ βατραχεῖον esse χρώματος εἶδος constat vel e schol. Aristoph. Equit. 522. quale autem viridis coloris genus sit docet hoc loco additum αὐχμηρῇσιν (scil. κράμβαις) ὁμοίη, unde genus viridis coloris minime vegetum, sed languidum et lentum cogitabimus. — Quod sequitur κύμη Casaubonus pro Κυμαίη (κράμβη) po-

situm putabat. hoc non abhorret sane a poetarum usu, nam ita Sophocl. Electr. 174 dixit τὰν Κρῖσαν — ἀκτὰν, ubi Musgrav. Κρίσᾳ scribi voluit, et Callim. Lavacr. Pallad. 18 τὰν Ἴδαν Φρὺξ ἐδίκαζεν ἔριν, ubi similiter Bentleius Ἴδᾳ coniecit. Verum obstant alia. nam primum ἡ ἐν Κύμῃ κράμβη non crispae, qualem exspectamus, sed silvestris species est (cf. Eudem. ap. Athenae. p. 369 F.). deinde quum addat poeta κακόχροος, ἣ μὲν ἔοικε πέλμασιν, οἷσι πέδιλα παλίμβολα κασσύουσιν, quo hanc speciem propter cutis crassitudinem (κακόχροος) cum soleis e corio factis comparat quibus calceamenta detrita resarciuntur ut nova videantur (nam hoc est παλίμβολα κασσύειν. cf. Ruhnk. ad Timae. p. 240 extr. = p. 171 A Lips.), hoc igitur quum addat Nicander, apparet parum ipsi probari hanc crispae speciem (si quidem species fuit), ut vile genus. atqui Cymae optimam nasci cramben Diphilus Siphnius testatur ap. Athenae. p. 369 F. ergo κύμη illa, quae crassitudine certat cum corio soleari, Cymana crambe esse nequit. Itaque mittamus Casauboni interpretationem, in cuius locum succedat oportet alia, ad quam ducunt Plinii verba nat. hist. XX. §. 90: *ex omnibus brassicae generibus suavissima est cyma, etsi inutilis habetur, difficilis in coquendo.* ubi cavendum ne *cyma* interpretemur de certo quodam brassicae genere. nam dubium non est quin Plinius ut alibi (cf. XIX, 137 seq.), sic hoc loco cymam cum aliis scriptoribus intellexerit caulem in florem et semen nitentis seu caulis floriferi rudimentum (cf. I. G. Schneid. ad Columell. X, 129 p. 521 seqq.). eum Graeci κῦμα vel κύημα vel κυμάτιον appellant, Latini etiam *cymam* e tertia declinatione ad primam traducentes nomen, in quo Graecos secuti videntur. certe Graeci etiam βρῶμα et βρώμη, γνῶμα et γνώμη, δέσμα et δέσμη, δράγμα et δραχμὴ (δραγμὴ), ἴθμα et ἴθμη (εἰσίθμη), θέλημα et θελήμη, κώλυμα et κωλύμη, μνῆμα et μνήμη, νόσημα et νοσήμη, οἶμα et οἴμη, ὄχμα et ὀχμὴ, τραῦμα et τρώμη (Pind.), φίλημα et φιλήμη, χάρμα et χάρμη, χάσμα et χάσμη, χρῆμα et χρήμη, alia dixerunt, quorum nisi quando alterum alteri poetae sine sensus discrimine praeferebant, vix ullum est quin ad discernendas significationes alteram formam induerit. atque hoc etiam in Nicandri κύμη cadit. nam ea voce ipsam illam Plinii cymam a Nicandro indicatam arbitror, praesertim quum Plinius *difficilem in coquendo* dicat. hoc enim ab eo, quod in κύμῃ Nicander vituperat (v. 6), non diversum videtur. Sed ita apparet non posse κύμη τε scribi. neque enim aliam οὔλης speciem poeta addit,

sed quod omnibus commune est brassicae generibus nominat. ergo scribendum κύμη δὲ hoc sensu: *brassica maturescat in hortis, sed eius cyma κακόχροος est* (*propter quod non probo*). — *V.* 7 *Μάντιν* cur cymam veteres vocaverint, ipse Athenaeus dubius haerebat. μήποτε δὲ, inquit, ὁ *Νίκανδρος* μάντιν κέκληκε τὴν κράμβην ἱερὰν οὖσαν, quod demonstrare conatus est allatis poetarum locis, ubi per crambem iurant [1]. quae parum probabilis explicatio. sed dativum λαχάνοισι consideranti suspicio alicui oboriatur ex cyma illa veteres coniecturam nescio quam capere solitos fuisse de oleribus. ita erithaces florem Menecrates dicit futurae messis indicium (Plin. n. h. 11, 17), Plin. l. l. 21, 56 thymum augurium mellis [2]. — Pro παλαιογόνοι debebat παλαιόγονοι scribi. Totum igitur fragmentum ita puto scribendum esse:

λείη μὲν κράμβη, ὁτὲ δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα
σπειρομένῃ πολύφυλλος ἐνηβήσαι πρασιῇσιν,
ἢ οὔλη κατάπυρρος ὀραμνῖτις πετάλοισιν
ἢ ἐπιφοινίσσουσα καὶ αὐχμηρῇσιν ὁμοίη
βατραχέῃ· κύμη δὲ κακόχροος, ἣ μὲν ἔοικε
πέλμασιν, οἷσι πέδιλα παλίμβολα κασσύουσιν·
ἣν μάντιν λαχάνοισι παλαιόγονοι ἐνέπουσιν. —

Haec e Georgicis Athenaeus fragmenta apposuit nec novimus alia quae ex eodem petita esse carmine expressis verbis indicatum sit. nam ab Erotiano Gloss. Hippocr. p. 392 e Nicandri Georgicis citatum versum *χειροδρόποι δ' ἵνα φῶτες ἄνευ δρεπάνοιο λέγωνται*, quem ab I. G. Schneid. omissum queritur Unger. de Aemil. Macr. p. 18, e Theriac. 752 petitum esse dudum monuerant et Foesius ap. Franz. ad Erot. l. l. et I. G. Schneid. ad Theriac. p. 158. Georgicorum locum apud Erotianum excidisse statuit Nauck. de Aristoph. Byz. p. 228. — Sed sunt tamen Nicandri fragmenta quae satis certa coniectura ad Georgica referas, velut . .

19. *Athenae.* II p. 35 A (cf. Suid. s. οἶνος). ὅτι τὸν οἶνον ὁ *Κο-* 86
λοφώνιος Νίκανδρος ὠνομάσθαι φησὶν ἀπὸ *Οἰνέως*·

Οἰνεὺς δ' ἐν κοίλοισιν ἀποθλίψας δεπάεσσιν
οἶνον ἔκλησε.

---

1) cf. Plin. n. h. 2, 16 et 19, 101 coll. Minuc. Fel. Octav. 28.

2) add. βάτραχος μάντις Theocrit. 10, 18 et Hesych. p. 538, ὑετόμαντις κορώνη Euphor. fr. 65.

ad Georgica rettulit etiam Schweigh. contra Volkm. p. 32 ex Heteroeumenis desumptum putabat. —

87 20. *Athenae.* II p. 49 F (cf. Eustath. ad Il. p. 917, 5) de κοκκυμήλοις disputans: Νίκανδρος·

— μῆλον, ὅ κόκκυγος καλέουσι. —

88 21. *Athenae.* II p. 64 D. Νίκανδρος Μεγαρῆας βολβοὺς ἐπαινεῖ. Bulbos Megaricos etiam Cat. de re rust. 8, 2 (indeque Plin. nat. h. XIX. §. 93) et Columell. X, 106 celebrant. —

89 22. *Athenae.* XV p. 701 A. ἑλάνη δὲ ἡ λαμπὰς καλεῖται, ὡς Ἀμερίας φησί. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἑλάνην τὴν τῶν καλάμων δέσμην. λύχνα δὲ οὐδετέρως εἴρηκεν Ἡρόδοτος κ. τ. λ. Haec ad Glossarum libros rettulit Volkm. p. 14. ego Eustathium ad Od. p. 1571, 9 (a Volkmanno neglectum) sequi malui, qui Athenaei verba ita interpretatur: παρά τε Νικάνδρῳ φησὶν ἑλάνη ὁ ἐκ καλάμων δεσμός. ubi nisi ipse Nicander aut certe Athenaeus et Eustathius neglexerunt discrimen quod est inter κάλαμος et καλάμη (cf. Lobeck. Proleg. Path. p. 10 coll. tamen p. 16), καλαμῶν scribendum videtur, ut Nicander *stipularum* funiculos intellexerit quos Hom. Il. σ, 553 ἐλλεδανοὺς dicit. —

90 23. *schol. ad Nicandr.* Th. 349: ἀμορβεύειν τὸ ἀκολουθεῖν καὶ ὑπηρετεῖν. Νίκανδρος ἐν ἑτέρῳ·

βουκαῖοι ζεύγεσσιν ἀμορβεύουσιν ὀρήων.

Bernhardy. hist. lit. gr. II p. 1041 ἐν Ἑτεροιουμένοις coniecit quod certissimum visum Volkmanno p. 33. sed quidni ἐν ἑτέρῳ sit ἐν ἄλλῳ τινὶ βιβλίῳ —? quod quin Georgica fuerint vix dubito. Ceterum cf. Theriac. 5 seq. ἀροτρεὺς βουκαῖός τ' ἀλέγοι καὶ ὀροιτύπος, εὖτε καθ' ὕλην ἢ καὶ ἀροτρεύοντι βάλῃ ἔπι λοιγὸν ὀδόντα. —

91 24. *schol. ad Nicandr. Alex.* 298: εἴωθε γὰρ (ὁ Νίκανδρος) τὰ πικρὰ καὶ δριμέα στύφοντα καλεῖν. τοὺς γοῦν ὄμφακας ἐπιστύφοντας εἶπεν·

ὄμφακες ἡνίκα χεῖλος ἐπιστύφουσι ποθεῖσαι.

Legebatur ὄμφακες δὲ, quod correxit Bussemaker. —

Praeter Athenaeum autem et veteres Nicandri interpretes etiam Plinium trivisse poetae nostri Georgica contenderim. certe in elencho libri octavi, qui est de bestiis, item in elencho libri decimi, quo de avibus eorumque pastu etc. agitur, Nicandrum videmus testem citari simul cum eis qui de re rustica scripserunt. inter quos nisi Nicandri nomen compareret, alios eius libros indicatos dicere-

mus, velut Ophiaca et Theriaca — nam de serpentibus quoque in libro VIII sermo —. Praeterea etiam inter fontes librorum XX (medicina eorum quae seruntur in hortis), XXI (naturae florum et coronamentorum), XXII (auctoritas herbarum), XXIII (medicina ex arboribus cultis), XXIIII (medicina ex arboribus silvestribus), XXV, XXVI, XXVII (naturae herbarum sponte nascentium) Nicandrum nominatum invenimus, sed, id quod imprimis tenendum, non inter medicos auctores quibus praeter auctores Romanos et externos usum se Plinius dicit. Hoc aliquam vim habet propterea, quoniam in indiculis librorum XXIX et XXX, qui sunt de medicina ex animalibus, Nicandrum non iam inter auctores externos, ut in illis libris, sed inter medicos nominatum deprehendimus. Itaque tametsi in libris XX, XXI, XXII Plinius aliquoties Nicandri Theriaca et Alexipharmaca expressis verbis citavit eisdemque poetae operibus fortasse etiam in condendis libris XXIII, XXIIII, XXV, XXVI, XXVII usus est, tamen in omnibus hisce scribendis libris etiam Georgica Nicandri ad manus ei fuisse putaverim. Contra ad condendos libros XXIX et XXX, item XXXI et XXXII (quibus de medicina ex aquatilibus agitur et quorum in elenchis et ipsis Nicander citatur, sed a reliquis testibus medici non distinguuntur) sola puto adhibita Theriaca et Alexipharmaca aut alia scripta medica, quorum hodie ne nomen quidem superest. —

His autem scriptoribus ubi Ciceronem et Quintilianum ab eoque nominatum Virgilium addideris, habebis omnes quos hodie certo scimus Nicandri Georgica suis trivisse manibus. nam Eustathium et Suidam carmen non vidisse ipsos vix est quod moneam. De re rustica autem auctores qui post Nicandrum scripserunt nunc magis etiam mirabere poetae rationem non habuisse, ubi ex propositis modo fragmentis collectam huius carminis materiam brevi in conspectu posuerimus. Et *prior* quidem liber — nam plus quam duos carmen libros habuisse propter Athenaei rationem citandi non est verosimile — de *arvorum cultu* fuit, certe eo libro (cf. fr. 1) egit de apparandis ad coenam χίδροις, ut solebat cum serendarum vel plantandarum rerum praeceptis coniungere natarum rerum ad edendum praeparationem. itaque ad hunc librum etiam fr. 23 refero, quod est de *arando agro*, item fr. 22, quo *de stipulis colligendis* agi videtur. *Secundo* libro actum de *arborum cultura*, velut de *fagis* (fr. 2), quo indicio etiam fr. 8 (de *moro arbore*), fr. 13 (de *palmis*), fr. 9 et 10

(de *castaneis*), fr. 20 (de *coccymelis*) huic libro vindicamus. sed eodem loco etiam de *fungis* locutus poeta videtur, quantum quidem e fr. 11 et 12 colligi licet. praeterea autem secundo libro etiam de *hortorum cultura* dixit, velut de *raparum* (fr. 3) et *cucurbitarum* (fr. 5) cultu et apparatu, de *faba Aegyptia* (fr. 14 et 15), de *brassica* (fr. 18), de *bulbis* (fr. 21), item de *floribus* (fr. 7). postremo eodem libro actum de *re columbaria*, vide fragm. 6, quod qua est forma manifesto indicat Nicandrum ibidem de aliis quoque alendis animalibus totaque fortasse re pecuaria egisse. —

Haec qui reputaverit et ex iis, quae tractasse poetam constat, de congeneribus coniecturam fecerit, nullum fere rei rusticae locum a Nicandro derelictum hoc carmine esse concedet nisi *vitium culturam* et *curam apum*. At de vitibus doctrina quoniam cum loco de arborum cultura coniuncta est, non errasse mihi videor quod fr. 19 et 22, quae de vite egisse poetam docent, ad Georgicorum librum secundum rettulerim. ergo nihil quod quidem ad rem rusticam pertineat in duobus hisce Georgicon libris Nicander omisit praeter rem apiariam. Eam fuerunt qui et ipsam in Georgicis tractatam a poeta fuisse putarent. ego autem Nicandrum de ea re peculiari libro exposuisse arbitror qui inscriptus fuit

(XIV) *Μελισσουργικά.*

92 1. Hunc nominat *Athenae.* II p. 68 B: *τὸν δὲ θύμον* [1]) *ἀρσενικῶς* (*εἶπε*) *Νίκανδρος ἐν Μελισσουργικοῖς.* Athenaeus quum toties Georgicorum libros memoraverit peculiari aliquo non usus libri nomine quod ei, quam inde exprompsit, rei conveniat, hoc loco non potest non citasse diversum a Georgicis librum videri, ut erravisse putem I. G. Schneiderum ad Columell. p. 472 et Unger. de Aemil. Macr. p. 10 *Μελισσουργικὰ* Nicandri partem fuisse *Γεωργικῶν* conicientes. Iure autem ad eundem librum pertinere putant

93 2. *Aelian.* natur. anim. 5, 42: *εἴ σοι βουλομένῳ μαθεῖν ἔστι μελιττῶν ὀνόματα, οὐκ ἂν βασκήναιμι εἰπεῖν ὅσα πέπυσμαι. ἡγεμόνες καλοῦνταί τινες καὶ ἄλλαι σειρῆνες καὶ ἐργοφόροι τινες καὶ ἕτεραι πλάστιδες. Νίκανδρος δὲ εὐφορεῖν τοὺς κηφῆνάς φησι.* ubi *εὐφορεῖν*

---

1) is optimus et aptissimus ad mellificium (cf. Niclas. ad Geopon. XV, 9, 5 et Voss. ad Virgil. Georg. 4, 112), effecitque ut mel Hymettium omnium esset optimum (cf. Galen. theriac. ad Pison. T. XIV p. 268). hinc apparet cur Nicander memoraverit.

nec *fructum afferre* verti cum Gillio potest nec cum Gesnero in *ἐργοφορεῖν* mutari, quoniam utrumque a fucorum natura abhorret. et si affirmasset tamen Nicander, vix aliter scripsisset quam ita: *εὐφορεῖν καὶ τοὺς κηφῆνας*. magis autem, opinor, his convenit *τὸ εὐπορεῖν*. nam fuci, ignavum et sine industria pecus, abundant cibo ab apibus invecto. praeterea quum *nomina* Aelianus enumerare velit, haud scio an scripserit *Νίκανδρος δὲ εὐπορέοντας κηφῆνάς φησι*. —

3. *Columell.* IX, 2, 4: „sed ne illud quidem pertinet ad agrico- 94
las, quando et in qua regione primum (apes) natae sint, utrum in Thessalia sub Aristaeo, an in insula Cea, ut scribit Euhemerus, an Erechthei temporibus in monte Hymetto [1]), ut Euphronius, *an Cretae Saturni temporibus, ut Nicander*", unde nolim quis colligat Columellam Nicandri *Μελισσουργικὰ*, quae alibi non nominat, suis ipsum vidisse oculis. cui Nicandri memoriam debeat, facile ex ipsius apparet verbis quae paulo ante leguntur: „*Hyginus* veterum auctorum placita secretis dispersa monumentis industrie collegit, — *fabulose tradita de originibus apum non intermisit.*" —

Praeterea Plinium legisse Nicandri *Μελισσουργικὰ* facile concedo Ungero l. l. coniecturam capienti ex Plinii elencho libri XI (quo de insectis et primum quidem de apibus traditur), ubi testibus se usum dicit „Neoptolemo qui *μελιτουργικά*, Aristomacho qui item, Philisto qui item, *Nicandro, Menecrate*" etc. — Ceterum cur peculiari libro rem apiariam tractare Nicander maluerit quam Georgicorum libris hunc inserere locum, ut fecit Virgilius Georg. l. IV, plane incertum est, contra hoc certissimum, coniunctis *Γεωργικῶν* et *Μελισσουργικῶν* libris totam de re rustica doctrinam Nicandrum absolvisse et plus adeo praestitisse Virgilio, qui hortorum cultum aliis commemorandum relinquere malebat. cf. IV, 116 et 148. coll. Plin. n. h. 14, 7. —

Quae quum ita sint, quid causae dicamus fuisse cur cum reliquis Nicandri doctis operibus hoc quoque poetae opus neglectum

---

1) Mel atticum, quod omnium optimum putabatur, admonet me de Aglaiae versibus quos primus edidit Sichel. in Revue de Philol. II, 1 p. 7 seq. indeque inter poetarum physicor. et medic. reliquias recepit Bussemakerus, v. 26 ita edens: *(μέλι) ὅ τιτύσκεται οὐ διὰ χειρῶν ἐν δαπεδοῖς Βάκτης, ἀλλὰ διὰ στομάτων.* Corrigo: *ἐν δαπεδοῖς Ἀκτῆς* coll. Andromach. Galen. 168: *Ἀκταίῳ μίσγοις συγκεράσας μέλιτι.*

tamen iacuerit? Num res tractatas spiritus altiores, quales in Virgilii Georgicis admiramur, non addidisse putabimus homini, qui non assurrexerit, sed in operis dispositione, in sententiis, in verbis humilem se praebuerit ideoque fastidiose a plerisque spretus sit? atqui Ciceronem legimus dicentem, Nicandrum de rebus rusticis *poetica quadam facultate* non rustice scripsisse *praeclare*. An longe quaesito dicendi genere quo usus sit plerosque deterritos dicemus quominus Nicandri scripta legerent? at ista longe quaesita vocabula ut multa sint, non nimis tamen multa sunt ex eorum genere, quibus vere obscuritas orationi obtenditur i. e. ex genere glossematico, unde obortas tenebras nisi glossariorum ope vix dispellas, sed pleraque quae propria sunt Nicandro ex notis usitatisque vocabulis procreverunt ope analogiae, cuius concedendum profecto interdum nimis eum dilatasse vim. Quid statuemus igitur? *ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός.* neque enim aliam ob causam Nicandri scripta mature ex hominum manibus animisque excidisse et contemta iacuisse puto, quam quod non tam propria sibi suoque Marte excogitata tradere versibus solitus sit, quam praeformatam ab aliis materiam consueverit versibus includere ut merus quidam *μεταφράστης*. Cuius rei fama quum primum per eos percrebuisset qui ad eandem atque quam ille carminibus suis tractaverat doctrinam se applicuerant, praeter eos libros, quos illi spreverant primi (et sprevisse, identidem monuimus), mox, ut fit, ii quoque Nicandri libri in eandem contemtionem venisse hominibus videntur, ad quos condendos nullius nisi suo ingenio usus erat, velut *Αἰτωλικά*, adeo ut praeter grammaticos singulari dicendi genere allectos pauci posthac Nicandri scripta attingerent. — Atque huic quidem nostrae de plerisque Nicandri operibus sententiae haud leve pondus accedit ex poetae nostri cum Arato comparatione a Cicerone et vitae Arateae auctoribus instituta, quorum hi Nicandro ab aliis suppeditatam fuisse indicant duorum certe carminum materiam. tum maius etiam accedit pondus ex Suidae narratione, qui quum Nicandrum dixisset praeter reliqua *δι' ἐπῶν* scripsisse etiam

(XV) *Προγνωστικά*,

addit: *μεταπέφρασται δὲ ἐκ τῶν Ἱπποκράτους Προγνωστικῶν*, ut mirum non sit eius carminis ne unum quidem fragmentum hodie superesse. postremo pondus accedet ex quaestione de Theriacorum et Alexipharmacorum fontibus instituenda, quam ex-

cutiemus ubi primum docuerimus etiam reliquorum Nicandri librorum vel deperditorum dudum vel etiamnum superstitum raram extare apud veteres memoriam.

V.

Et titulorum quidem aliorum praeter Theriaca et Alexipharmaca et quindecim reliquos modo memoratos non extat mentio ulla
nisi (XVI) *Cimmeriorum* et (XVII) *Hyacinthi*. illorum unus meminit
scholiasta Nicandri Ther. 382 *μάλκαι* — (*Νίκανδρος*) *ἐπὶ τοῦ ναρ*- 95
κᾶν μόνον ἐν τοῖς Κιμμερίοις χρῆται. ubi olim legebatur *Κιμ*-
φίοις vel *Νυμφίοις* correctum nunc e libris melioribus. suspicetur
autem quispiam in eo opere Nicandrum de Cimmeriorum sedibus
eorumque in Asiam incursionibus egisse. nam ne quis ita *Κιμμερι*-
κά, non *Κιμμέριοι* inscribendum libro fuisse opinetur, similiter poeta
alii cuidam carmini inscripsit *Σικελία*, alii *Εὐρώπη* vel *Εὐρωπία*. —
Hyacinthum idem memorat *scholiast. Nic. Ther.* 585: *βούπλευρον* — 96
λάχανον, οὗ μνημονεύει Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίν-
θῳ. sed de huius tituli vi quid statuendum mihi videatur dixi ad
fragm. Heteroeum. p. 45. —

His autem libris undeviginti a veteribus scriptoribus memoriae
proditis alios addo tres non veterum aliquo fretus perspicuo testimonio, sed coniectura ductus admodum ut mihi quidem videtur
probabili. primum (XVIII) [*Κυνηγετικὰ* sive *Θηρευτικά*]. 97
nam *Iulius Pollux* V, 38 seq. p. 199 Bekk. aperte docet Nicandrum alicubi de canibus venaticis exposuisse de industria. ita enim loquitur: *Νίκανδρος δὲ ὁ Κολοφώνιος τοὺς Ἰνδικοὺς κύνας ἀπογόνους εἶναί φησι τῶν Ἀκταίονος κυνῶν, αἳ μετὰ τὴν λύτταν σωφρονήσασαι, διαβᾶσαι τὸν Εὐφράτην ἐπλανήθησαν εἰς Ἰνδούς· ὥσπερ καὶ τὰς Χαονίδας καὶ Μολοττίδας ἀπογόνους εἶναί φησι κυνὸς ὃν Ἥφαιστος ἐκ χαλκοῦ Δημονησίου χαλκευσάμενος, ψυχὴν ἐνθείς, δῶρον ἔδωκε Διὶ κἀκεῖνος Εὐρώπῃ, αὕτη δὲ Μίνῳ καὶ Μίνως Πρόκριδι καὶ Πρόκρις Κεφάλῳ. φύσιν δ' εἶχεν ἄφυκτος εἶναι, ὥσπερ ἡ Τευμησία ἀλώπηξ ἄληπτος· καὶ διὰ τοῦτο ἀπελιθώθησαν ἄμφω, ὁ μὲν ἵνα μὴ λάβῃ τὴν ἄληπτον ἀλώπεκα, ἡ δ' ἵνα μὴ φύγῃ τὸν ἄφυκτον κύνα. αἱ δὲ Καστορίδες Κάστορος θρέμματα, Ἀπόλλωνος τὸ δῶρον· ταύτας δ' ὁ αὐτὸς οὗτος ποιητὴς εἶναι τὰς ἀλωπεκίδας λέγει, μιξαμένου τὸ γένος ἀλώπεκι Κάστορος. αἱ δὲ Ἐρετρικαί, καὶ ταύτας Ἀπόλλων ἔδωκεν· τοὺς δὲ λαβόντας*

καὶ θρέψαντας τοὺς Εὐρυτίδας φησὶν εἶναι. καὶ μὴν τάς γε Μενελαΐδας τὰς αὐτὰς εἶναί φησι ταῖς Ψυλλικαῖς, δύ' ἀδελφῶν κυνῶν ἐκεῖθεν ὑπὸ Μενέλεω περὶ τὴν Ἀργολικὴν τραφεισῶν, — quae e carmine aliquo petita esse etsi Pollux monere noluit, non potuit tamen in excerpendo omne metri vestigium delere. nam verba *ψυχὴν ἐνθεὶς δῶρον ἔδωκε Διί* integrum fere pentametrum efficiunt, quem casu vel Nicandro vel Polluci excidisse eo minus verisimile est quo plures olim fuerunt qui de venatione carmina pangerent. neque obstat quod, quum *ἐκ χαλκοῦ Δημονησίου* canem finxisse Hephaestum Nicander diceret, nomine usus videri possit ad dactylicum numerum parum apto. quod ille in ordinem cogere potuit *χαλκὸν Δημονήσιον* transformans in *Δημοννησόθε χαλκὸν* (cf. ad fr. 74 v. 2), ut Pelopis insulam *Πελοπόννησον* appellabant omnes, aut alio utens effugio, quemadmodum *Χερρόνησος* versui hexametro infestum Apollonius Rhodius perdomuit scribendo vel *Χερόνησος* (1, 925. cf. Bernhardy ad Dionys. p. 927) vel adeo *Χέρνησος* (4, 1175). Quodsi recte cum aliis pentametrum agnovimus, apparet parum considerate egisse I. G. Schneiderum et Bastium, qui propter Antonini fabulam XLI, ubi cum vulpe Teumesia eadem illa canis memoratur, quam a Minoe Procris, a Procride Cephalus acceperit, Nicandri Heteroeumenis et istam Antonini fabulam et a Polluce servatum Nicandri fragmentum vindicabant. nam Heteroeumena puris scripta erant hexametris. Praeterea autem quis tandem sibi persuadeat ita exspatiatum poetam esse, ut memorata Cephaleae canis historia etiam in Indicarum, Castoridum, Eretricarum, Menelaidum origines inquisiverit? Ob similem autem causam Volkmanni (p. 37 seq.) repudiabimus sententiam, qui Nicandrum in Ophiacis, ubi de Psyllis Libycis sermo fuit, inde ad Psyllicas canes delapsum nobilissimarum canum venaticarum origines per copiosam digressionem persecutum esse putavit. qualis digressionis certe in Theriacis et Alexipharmacis exemplum extat nullum. Indicato autem semel carmine, quod tali metro scriptum *κυνηγετικὰ* tractabat, statim quivis nobiscum ad
98 idem carmen referet fragmentum quod *Etym. Magn.* habet p. 395, 44: *εὖρις κύων. τὰ εἰς ῑν̄ δικατάληκτα ἁπλᾶ ὀξύνονται, ῥίν καὶ ῥίς. εἰ δὲ σύνθετα, παροξύνονται, οἷον εὖριν, καμπυλόριν. εὐρίνων κυνῶν καὶ σκυλάκων — καὶ Νίκανδρος· Ἄρτεμις εὐρίνων ἑσμὸν ἄγει σκυλάκων*. (ultimam vocem Gaisford. addidit de suo). ceterum hoc quoque fragmentum Volkmannus ad Ophiaca referre cona-

tus est. — Quid quod ipsius etiam tituli, qui inscriptus huic car-
mini fuit, tenue aliquod vestigium extare videtur. nam in Etym.
Magn. p. 510, 18 quum vulgo scribatur: *Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς* (hoc
enim editum nunc *ἔνθα* significat. cf. Gaisford. ad Hesiod. Theo-
gon. 709) *πιοτέρην ὅτε βότρυν ἐσίνατο κηκὰς ἀλώπηξ*, — in cod. Pa-
risino 2638 Bekkerus (cf. annot. in Etym. Magn. pone Etymol. Gu-
dian. p. 918) scriptum invenit *ἐν Θηρευτικοῖς*, quod et ipsum
quidem eodem quo vulgata lectio vitio laborat — nam ex *Alexi-
pharm.* v. 185 petitus iste Nicandri locus —, at indicare tamen vi-
detur grammaticos aliquid de eiusmodi titulo inaudivisse. Hanc au-
tem observationem aliquanto fructuosiorem habebimus, si ad Etym.
Magn. p. 27, 52 applicaverimus: *Αἰγοφάγος, ὁ Ζεύς, ὡς παρὰ Νικάν-* 99
δρῳ ἐν Θηριακοῖς. quod quum in nostris Theriacorum exemplari-
bus non legatur, Stephanus Bernardus apud I. G. Schneiderum ad
Ther. p. 273 abusus eo est ad corrigendum Ther. v. 50, Volkmannus
p. 28 ex alia aliqua recensione sumptum putavit, Meinekius Exer-
cit. philol. in Athenae. I p. 8 *ἐν Θηβαϊκοῖς* scribi voluit. nos, qui *ἐν
Θηρευτικοῖς* corrigendum putamus, habere nobis videmur quo hanc
correctionem commendemus, simile eius commutationis exemplum in
Etym. Magn. p. 510, 18 nobis obvium. quamquam *Ζεὺς αἰγοφάγος* ubi
et quomodo cultus sit quum non magis constet[1]) quam quis *κριοφά-
γος* ille deus fuerit, de quo Hesych. s. v. narrat, non habeo dicere
quomodo cum venatione cohaereat. Ab hac autem parte melius
consultum est alii Nicandri fragmento ab eodem Etym. Magn. p.
712, 41 servato: — *τὸ λίγξε χαρακτῆρα ἔχει ἀορίστου. ὅθεν Νίκαν-* 100
*δρος ἐν τοῖς Ἀλεξιφαρμάκοις, ἐπιλλίζοντας ὀϊστούς, τοῦ λίγξε
τὸ θέμα θελήσας εἰπεῖν, ἔφθειρε τὴν τοῦ ἤχου μίμησιν.* quod frag-
mentum carmini venatico paulo magis convenit. nam in Alexiphar-
macis quidem non legitur — etsi restituere his conatus est I. G.
Schneiderus ad Alex. p. 150 seq. —, ut de corruptione non dubitari
posse videatur. Ceterum *ἐπιλλίζοντες ὀϊστοὺς* citat etiam gram. in
Cram. Anecd. Ox. I p. 267, 22, sed e Menandro. —

Alterius carminis (XIX), cuius memoriam instaurare nobis
proposuimus, si non *Λιθικὰ* sive *Λιθιακὰ* inscriptio, certe tale
argumentum fuit, quale inter poetas praeter Dionysium (de quo cf.
Bernhardy ad Dionys. Perieg. p. 503) pseudonymus ille Orpheus

---

1) *αἰγοφάγος Ἥρα* ap. Lacedaemonios. cf. Pausan. 3, 15, 7.

satis eleganter [1]) tractavit in Lithicis, inter prosarios scriptores attigerunt plurimi, quorum plerosque nominat Heyne (antiquar. Aufsaet. II p. 118 seqq.), vario illi quidem consilio. Nicandro autem medico num quod verisimile est probatius fuisse consilium eo quod etiam Plinius in natur. hist. libris XXXVI et XXXVII non semel, Dioscorides autem (mat. med. IV cap. 138 seqq.), Galenus (de simplic. medicam. temperam. ac facultat. libr. IX c. 2 seqq. = Tom. XII p. 192 seqq.), Oribasius, reliqui medici, postremo Psellus de industria secuti sunt, ut qui lapidum sit ad medicinam usus exposuerint? Inter hos autem scriptores unus Nicandri meminit *Plinius* (qui eundem memorat etiam inter fontes librorum XXXVI et
101 XXXVII) nat. hist. 36, 127: „*magnes* appellatus est ab inventore, ut auctor est *Nicander*, in Ida repertus. namque et passim inveniuntur, ut in Hispania quoque. invenisse autem fertur clavis crepidarum, baculi cuspide haerentibus cum armenta pasceret.“ nam ultima quoque Plinium putaverim debere Nicandro, qui libenter de fortuita rerum inventione monet. cf. Ther. 545 seq., 668 seq., Alex. 151 seq. Ceterum hoc Nicandri fragmentum e Colophoniacis sumtum putabat

---

1) Narrat poeta in itinere obvium sibi factum Theodamantem quendam tum alia de lapidum vi tradidisse, tum sermonem rettulisse quo de eadem re ad Philocteten olim Helenus Priami filius usus sit. eo sermone finito hos poeta versus posuit qui totius carminis sunt ultimi: *ὣς ἄρ᾽ ἔφη Πριάμοιο διοτρεφέος φίλος υἱός, ἀτρέστου θεράποντι φέρων χάριν Ἡρακλῆος. νῶϊ δὲ ποιήεσσαν ἐς ἀκρώρειαν ἰοῦσιν τρηχεῖαν μάλα μῦθοι ἀταρπιτὸν ἐπρήϋναν.* quos, uti nunc scripti sunt, eleganti poeta indignos censeo. nam quum duo priores non nisi Theodamas eloqui possit, offendit quod nimis abrupti reliqui duo adiciuntur versus qui non possunt nisi ipsius poetae esse. huic incommodo succurrere mihi videor scribendo: *ὣς ἄρ᾽ ἔφη Πριάμοιο διοτρεφέος φίλον υἱὸν — φέρειν χάριν Ἡρακλῆος. νῶϊν δ᾽ αἰπήεσσαν κ. τ. λ.* nam ne hoc quidem concesserim, bonum poetam *νῶϊ* pro dativo posuisse (quod alii quidem licitum sibi putavisse videntur. cf. Buttm. Lexilog. I p. 53 seq.), sed *νῶϊ* solis puto librariis deberi, qui alia quoque commiserunt vitia ab editoribus nondum sanata. velut v. 454 apertum est non *ποικίλα γὰρ θνητοῖσι θεοὺς ἔρδειν ἀγορεύω* legendum esse, sed *θνητοῖσι λίθους* coll. v. 486. nec recte v. 628 scripserunt *εἰ — κρυερὸς μάρπτων πυρετὸς παρ᾽ ἄδην θείῃσιν*, quod violentissima mutatione Hermannus correxit, sed scribendum fuit, *παρὰ δὴν σείῃσιν*. nec poetam dedisse arbitror quod v. 659 legitur *καλέουσιν ἐφ᾽ ἀνθρώπους ἀφικέσθαι*, sed *κλείουσιν*, aut quod v. 662 est, *κεράσας* pro *κορέσας* (scil. *τὰ βλέφαρα*), aut v. 276 *κυκωμένου* pro *κυκώμενον* (scil. *ὕδωρ*) etc. —

Heynius, antiqu. Aufs. II p. 109, probavitque eius opinionem Volkm. p. 18 non facturus, si sequentia etiam duo fragmenta ad manum ei fuissent. —

Plin. nat. hist. 37, 102, de lapide sandastro agens: „adfert aliquando errorem similitudo nominis sandaresi. *Nicander sandaserion* vocat, alii sandaseron.“ Hinc ne quis demonstrare velit istum Nicandri librum carmen non fuisse, monendum σανδασέρειον scribi potuisse, quo metaschematismi genere saepe Nicander usus est. — 102

Serv. ad Aen. IV, 261: iaspide fulva] „pro viridi ut *fulvaque caput nectantur oliva* (5, 309). dicit etiam Plinius in nat. hist. (37, 115 seq.) multa esse iaspidum genera, in quibus etiam fulvum commemorat. [hoc et Didymus [1]) et *Nicander* affirmant. alii tradunt iaspidem in zmaragdum transire.]“ — 103

Tertium librum, [ἐγκώμιον εἰς Ἀτταλίδας] ita ipse significat Nicander apud auct. vit. Nic. p. 62, 13 seq. Westerm. ut de argumento certe dubitari non possit: χρόνῳ δ' ἐγένετο κατ' Ἄτταλον τὸν τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου, ὃ κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων, ᾧ προσφωνεῖ που λέγων οὕτως· 104

Τευθρανίδης ὦ κλῆρον ἀεὶ πατρώιον ἴσχων,
κέκλυθι μηδ' ἄμνηστον ἀπ' οὔατος ὕμνον ἐρύξῃς,
Ἄτταλ', ἐπεὶ σέο ῥίζαν ἐπέκλυον Ἡρακλῆος
ἐξέτι Λυσιδίκης τε περίφρονος, ἣν Πελοπηὶς
Ἱπποδάμη ἐφύτευσεν, ὅτ' Ἀπίδος ἤρατο τιμήν —

sic enim emendatum locum explicavimus p. 2 seq.

His subiungimus Nicandri *epigrammata* in Anthologia Palatina servata, etsi de uno alterove dubitari potest num aut Colophonio Nicandro aut omnino Nicandro alicui iure tribuantur.

1. *Anthol. Palat.* VII, 435. *Νικάνδρου.* 105

Εὐπυλίδας, Ἐράτων, Χαῖρις, Λύκος, Ἆγις, Ἀλέξων,
ἓξ Ἰφικρατίδα παῖδες, ἀπωλόμεθα
Μεσσάνας ὑπὸ τεῖχος· ὁ δ' ἕβδομος ἄμμε Γύλιππος
ἐν πυρὶ θεὶς μεγάλαν ἦλθε φέρων σποδιάν,
Σπάρτᾳ μὲν μέγα κῦδος, Ἀλεξίππᾳ δὲ μέγ' ἄχθος
ματρί. τὸ δ' ἓν πάντων καὶ καλὸν ἐντάφιον. —

2. *Ibid.* VII, 526. *Νικάνδρου Κολοφωνίου.* 106

Ζεῦ πάτερ, Ὀθρυάδα τίνα φέρτερον ἔδρακες ἄλλον,

---

1) cf. Schmidt. de Didym. p. 404.

ὃς μόνος ἐκ Θυρέας οὐκ ἐθέλησε μολεῖν
πατρίδ' ἐπὶ Σπάρταν, διὰ δὲ ξίφος ἤλασε πλευρᾶν
δοῦλα καταγράψας σκῦλα κατ' Ἰναχιδᾶν;

idem epigramma legitur in codice Nicandri Goettingensi, ubi v. 4 male scriptum κατατρίψας. —

107 3. *Ibid.* XI, 7. Νικάνδρου. (at in Planudea tribuitur Nicarcho).

Οὐδεὶς τὴν ἰδίην συνεχῶς, Χαρίδημε, γυναῖκα
κινεῖν ἐκ ψυχῆς τερπόμενος δύναται.
οὕτως ἡ φύσις ἐστὶ φιλόκνισος· ἀλλότριος χρώς —,
καὶ ζητεῖ διόλου τὴν ξενοκυσθαπάτην.

In hoc epigrammate paululum recessi ab Iacobsii recensione, quae v. 3 e Toupii coniectura (cf. Emend. in Suid. et Hesych. I p. 407 et II p. 428) habet φιλόκνισος, ἀλλοτριόχρως, ubi ultima vox quid apte huic loco significet non intelligo. itaque codicum reduxi lectionem leviter tamen mutata interpunctione, ut hic sensus sit: „adeo mentulae grata titillatio est: alienam ubi sensit cuticulam, penitus frui gestit cunno non suo." nam φύσις Graecis nonnumquam partem pudendam significat (ut *natura* Romanis, velut Cicer. de nat. deor. III, 22, 56 „Mercurius unus Coelo patre, Die matre natus, cuius obscenius excitata natura traditur" et Plin. nat. hist. X, 182). cf. Antonin. Liberal. XLI p. 237, 4: κύστιν αἰγὸς ἐνέβαλεν εἰς γυναικὸς φύσιν. — Praeterea in ultimo versu miror tot criticos tolerasse codicum lectionem ξενοκυσταπάτην. nam cunnum non κύστον Graeci dicunt, sed κύσθον. ergo ξενοκυσθαπάτην scribendum fuit. —

Iam ad eos accedimus veterum scriptorum locos, ubi Nicandri citantur fragmenta neque ab ipsis qui citant scriptoribus ad certum quendam Nicandri librum relata neque ita comparata ut certo dici possit ubi locum habuerint suum. [1])

108 1. *Parthen.* narrat. amator. XXXIV. Νίκανδρος μὲν τὸν Κόρυθον οὐκ Οἰνώνης, ἀλλὰ Ἑλένης καὶ Ἀλεξάνδρου φησὶν γενέσθαι, λέγων ἐν τούτοις·

ἠρία τ' εἰν Ἀίδαο κατοιχομένου Κορύθοιο,

---

1) nescio qui factum sit, ut supra p. 25 post Aetolicor. fr. 8 omiserim schol. Hom. Il. E, 843. Ὀχήσιος Οἰνέως υἱός, ὥς φησι Νίκανδρος ἐν Αἰτωλικοῖς.

ὅν τε καὶ ἁρπακτοῖσιν ὑποδμηθεῖσ' ὑμεναίοις
Τυνδαρὶς αἶν' ἀχέουσα κακὸν γόνον ἤρατο βούτεω—,

de cuius fragmenti sede aliorum nostrasque coniecturas protulimus p. 27 et p. 67. Ceterum Heckerus in Schneidew. Philol. V p. 415 v. 2 *ὃν τέκεν ἁρ.* corrigendum putabat. sed quod ille desiderabat gignendi verbum adest in tertio versu, *ἤρατο.* quamquam hoc nolim cum I. G. Schneidero p. 307 ita interpretari, ut *γόνον αἴρεσθαι* idem sit quod *tollere liberos.* nam etsi concedi fortasse potest pro *ἀναιρεῖσθαι* quod hac significatione dixisse Graecos constat, Nicandrum, ut solebat nove dicta consectari, simplex verbum *αἴρεσθαι* posuisse — quemadmodum saepe alterum verbum alterius fines invasit. cf. Lobeck. Rhem. p. 135 seq. —, tum poetam quod ad patrem referendum erat rettulisse ad matrem, ut apud Plautum Trucul. II, 4, 45 *mulier* de se dicit: „si quid peperissem, id educarem et tollerem" —: multo tamen probabilior nostra videbitur interpretatio, *αἴρεσθαι* idem esse quod *φέρειν*, sive hoc sit *φέρειν ἐν γαστέρι* (Hom. Il. VI, 58) sive, quod malim, *proferre* et *procreare.* similiter certe apud Arat. 1057 *σχῖνον* dici video *αἴρεσθαι καρπόν.* In secundo versu *καὶ* proxime pertinet ad *ἁρπακτοῖσιν*, quo significare poeta voluit Helenam etsi raptam ab Alexandro, non ultro secutam (cf. Fuchs. de variet. fab. Troic. p. 61 seq.) mox tamen eius amori indulsisse. Pro *κακὸν* v. 3 nescio an praestet *κακοῦ.* Meinekius commendavit *καλόν.* —

2. *schol. Nicand. Ther.* 215: *Ῥυπαῖον* (*ὄρος*) — *ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας*, 109
ὡς Νίκανδρος περί τινων εἰς Αἰτωλίαν ἐρχομένων διηγούμενος·

δι' αἰπεινήν τε κολώνην
Οἰωνοῦ Ῥυπῆς τε πάγον καὶ Ὀνθίδα λίμνην
στείχοντες Ναύπακτον ἐς Ἀμφιδύμην τε πέλαζον.

Οἰώνου Dindorf. Thes. Paris. V p. 1852, *Ῥύπης* idem ibid. VI p. 2442 suasit. *Ὀανθίδα* coni. Meinek. ad Stephan. Byz. I p. 485, quo recepto malim simul *κατ'* pro *καὶ* legi. Ceterum non ad *Αἰτωλικὰ* Nicandri fragmentum referendum esse supra monuimus. —

3. *Auct. vit. Nicandr.* l. l. *υἱὸν δέ φησιν* (*Νίκανδρος*) *αὐτὸν* 110
Δαμαίου οὕτως λέγων·

αἰνήσεις υἷα πολυμνήστοιο Δαμαίου.

Δαμναίου bis reliqui codd., *Δαμαίου* Vatican. et semel Goetting., ut non iam opus sit in auxilium vocare aliorum poetarum locos, ubi literae *μν* vocalem antecedentem non producunt. quales correptiones

notarunt Gaisford. ad Hephaest. p. 217 seq. (p. 232 Lips.) et Hecker. com. crit. de Anthol. graec. (edit. prim.) p. 268, sed eas vel duarum vocum concursu excusabiles (cf. Enger. de Aeschyl. antistrophicor. responsionibus p. 93) vel necessitate poetis extortas, quod neque in nostrum hunc locum cadit, ubi *πολυμνήστου Δαμναίου* scribi potuit, neque in Alex. 92, ubi causa non fuit cur *ῥαδάμνους* diceret, quum *ῥαδάμους* dicere posset, quod iure ex Hesychio Meinekius restituit. Praeterea iidem illi codices Vatic. et Goetting. subministrant *αἰνήσεις* pro reliquorum *αἰνέσσεις*. cf. Spohn. ad Hesiod. Op. 12 collato tamen Nauck. de Aristoph. Byzant. p. 54 extr. —

111 4. *Porphyr. quaest. Homer.* p. XCII Barnes. *πολλὰ (οἱ Ἴωνες) τῶν ὀνομάτων χαίρουσι θηλυκῶς ἐκφέροντες, οἷον τήν τε λίθον καὶ τὴν κίονα. καὶ ἔτι τὴν Μαραθῶνα. Κρατῖνος· εὐιπποτάτη Μαραθών. Νίκανδρος*

ἐυκτιμένην Μαραθῶνα

Hic Cratini aliorumque auctoritate tueri se Nicander potuit, item ubi *ἡ λίβανος* Al. 107, et *ἡ τάρταρος* Ther. 203 dixit, sed *ἡ λᾶας* Ther. 45, *ἡ λείχην* Ther. 944, *ἡ σφόνδυλος* Ther. 797, *ἡ σίδηρος* Ther. 923, *ἡ βότρυς* Al. 185 quantum equidem scio dixit solus. —

112 5. *Suidas* s. *Εὐρύβατος* (coll. Michael. Apostol. cent. VIII, 12 p. 427 Leutsch. et Arsen. Violar. XXV, 16): *Εὐρύβατος. πονηρός. ἀπὸ τοῦ πεμφθέντος ὑπὸ Κροίσου ἐπὶ ξενολογίαν μετὰ χρημάτων, — εἶτα μεταβαλλομένου πρὸς Κῦρον. ἦν δὲ Ἐφέσιος. οἱ δὲ τὸν Κέρκωπα τὸν ἕτερον. Διότιμος Ἡρακλέους ἀέθλοις· Κέρκωπες, τοὶ πολλὰ κατὰ τριόδους πατέοντες κ. τ. λ. Νίκανδρος Αἰγίνεον Εὐρύβατον πανουργότατον· οὗ μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν α΄ περὶ δικαιοσύνης. Δοῦρις δὲ κ. τ. λ.* In his quum post Nicandri nomen non addita sit *δὲ* particula, manifestum est Nicandrum non de alio narrasse Eurybato atque de quo Diotimus i. e. de Cercope altero. Sic concidit Hemsterhusii coniectura *Αἰγιναῖον* scribendum esse rati, quod recepit Bekkerus. neque enim hoc cum veterum de patria Cercopum narrationibus conciliari potest. cf. Lobeck. Aglaoph. p. 1300 seq. Ac non minus facilis in promptu est alia coniectura. nam si concesseris Oli etiam, alterius Cercopis, a Nicandro mentionem esse factam eamque a Suida de solo Eurybato agente omissam esse, sponte emergunt versus frustula haec:

ἀγίνεον (vel *ἀγίνευν*)
Ὠλόν τ' Εὐρύβατόν τε πανουργότατον . . . . .

retinui enim quod Suidas unum memorans Eurybatum dare debebat, *πανουργότατον*. Nicandrum probabile est scripsisse *πανουργοτάτους ἀνθρώπους* [1]), ut referri hoc fragmentum ad *Οἰταϊκὰ* possit, quibus Herculis res gestas Nicandrum celebrasse vidimus. atque erant prope Oetaeam *ὁ Μελάμπυγος καλεόμενος λίθος* [2]) et *Κερκώπων ἕδραι*. cf. Herodot. VII, 216. Ad eadem *Οἰταϊκὰ* referendum fortasse quod

6. *schol. Apollon.* 1, 1300 habet: *τούτους (τοὺς Βορεάδας) Ἡρα-* 113
κλῆς ἀνεῖλεν —. Νίκανδρος δέ φησιν οὕτως „ἐπειδὴ Ἡρακλῆς ἐμνησικάκει τῷ Βορέᾳ“, — et rettulissem ad fr. 15, nisi *Οἰταϊκὰ* carmen fuisse certissimum esset. Ergo alibi quoque Nicander eam rem attigit. nisi forte ita statuendum, apud schol. Apollon. in *οὕτως* aliud quid latere neque ipsa poetae verba ibi citata esse. —

7. *schol. Arat.* 161 p. 66 Bekk. *τὴν δὲ Ἀμαλθείαν αἶγα Νίκαν-* 114
δρος Διὸς τροφόν φησι. De re cf. Schoemann. dissert. de Iovis incunabulis (Gryph. 1852) p. 12 seq. —

8. *Macrob. Saturn.* V, 22 (add. Philargyr. ad Virgil. Georg. 3, 115
392): „apud Vergilium (Georg. l. l.) Pan niveo lanae munere Lunam illexisse perhibetur —. in hoc loco Valerius Probus vir perfectissimus notat nescire se, hanc historiam sive fabulam quo referat auctore. Quod tantum virum fugisse miror. nam *Nicander* huius est auctor historiae, poeta, quem Didymus, grammaticorum omnium quique sint, quique fuerint, instructissimus, fabulosum vocat.“ — Hoc fragmentum cur Volkm. p. 24 vel ad Aetolica vel ad Europiam revocare voluerit non exputo. —

9. *schol. Ovid. Ib.* 473, p. 469 extr. Merkel.: „Nicander dicit 116
Macelon filiam Damonis cum sororibus fuisse. harum hospitio Iupiter susceptus quum Thelonios, quorum hic Damo princeps erat, corrumpentes venenis successus omnium fructuum fulmine interficeret, servavit eas. sed Macelo cum viro propter viri nequitiam periit. ad alias vero servatas quum venisset Minos, cum Desithone concubuit, ex qua creavit Eusanthium, unde Eusantiae fuerunt.“ — In his quum alia nomina corrupta sunt, quorum certam medelam non habeo, tum *Eusantium*, *Eusantiae*, quibus substituimus *Euxantum* et *Euxantiadae*. cf. Apollod. III, 1, §. 29: *Μίνως — παῖδας ἐτέ-*

---

1) alius Eurybatus est in fr. 53.

2) hic *λίθος* ille *μέλας* fuisse videtur cuius meminerat Rhianus (cf. Meinek. Anal. Al. p. 203). quod si ita est, dixerat illud Rhianus in Heraclea.

κνωσε — *ἐξ Δεξιθέας Εὐξάνθιον*, ut Westermannus edidit. sed vera nominis forma *Εὐξάντιος* esse videtur, quam et schol. Ovidii commendat et schol. Apollon. Rhod. 1, 186 habet: *Μίλητος, ἀφ' οὗ καὶ ἡ πόλις Μίλητος, Εὐξαντίου τοῦ Μίνωος ἦν*, ubi *Εὐξανθίου* Wellauerus demum invexit. accedit fragmentum Callimachi (nam huius esse docent schol. Dionys. Thrac. p. 850, 25 et gram. in Crameri anecdotis Oxon. IV p. 326 seq.) apud Etym. Magn. p. 394, 34: *Εὐξαντίδος] γενεῆς Εὐξαντίδος. τὸ πατρωνυμικὸν Εὐξαντιάδης, τὸ θηλυκὸν Εὐξαντιὰς Εὐξαντιάδος. ἆρον τὸ ἄλφα, καὶ γίνεται Εὐξαντίς, Εὐξαντίδος. Ἡρωδιανὸς περὶ παθῶν.* nam eiusdem Euxantii genus Callimachum memorasse mihi quidem certissimum. Ex eodem autem Apollodori loco num Desithone in Dexithea mutandum sit, pro certo affirmare non ausim, quum Ovidii locus Ib. 467 scrupulum iniciat: „aut Iovis infesti telo feriare trisulco ut satus Hipponoo Dosithoesque pater", ubi eadem Minois amica intelligi videtur. ac constat quantum in eorundem hominum nominibus proferendis veteres variaverint. cf. Lobeck. Aglaoph. p. 996 n. pp. et Lehrs. de Aristarch. p. 249 not. —

117 10. *Tertullian.* de anim. 57 p. 1075 Oehl. „Si et de nocturnis imaginibus opponitur non frustra mortuos visos (nam et Nasamones propria oracula apud parentum sepulcra mansitando captare, ut Heraclides scribit vel Nymphodorus vel Herodotus, et *Celtas apud virorum fortium busta eadem de causa abnoctare, ut Nicander affirmat*), non magis mortuos vere patimur in somniis quam vivos." Hoc fragmentum ad nostrum Nicandrum non aliam ob causam rettuli, quam quod eundem Tertullianus etiam in Scorpiac. cap. 1 citat. —

118 11. *Hesych.* s. *κλίσις* (*κλίσιον*?), *σκηνή, καθέδρα. καὶ ἡ ἔπαυλις ἀπὸ τοῦ κλίνεσθαι ἐν αὐτῇ τὰ θρέμματα. καὶ πρόθυρον Νίκανδρος.* ad glossas rettulit Volkm. p. 15 n. 25, fortasse recte. sed ut in aliis Nicander fecit Homericis vocabulis, ita etiam in Odyss. 24, 207 lectam vocem *κλίσιον* quomodo explicari voluerit demonstrare potuit ita, ut certa significatione positam in suo aliquo libro usurpaverit. idem valet de aliis quibusdam vocabulis quae inter glossas infra enumerabimus. Ceterum Nicandrum Thyatirenum intelligit Dindorf. Thes. Par. IV p. 1655.

119 12. *Hesych.* s. *μέσκος· κώδιον, δέρμα. Νίκανδρος.* hoc quoque glossographi esse Nicandri Volkm. statuit ibid n. 22. Equidem

putaverim Hesychium in vitiose scriptum Nicandri codicem incidisse, in quo Ther. 549 male *μέσκος* exaratum fuit pro *πέσκος*.

Ceterum iure ex hoc fragmentorum Nicandri indice excludemus primum Plinii locum nat. hist. XX, 31: „semen urticae — contrarium esse *Nicander* adfirmat — fungis et argento vivo.“ certe in Alexipharmacis hoc non fecit nec credibile est in alio eum opere fecisse, ut cum I. G. Schneidero ad Alex. 531 et 604 Plinii errorem subesse credam, — tum schol. Vatic. Theocrit. III, 52: *Νίκανδρος κεφαλὰν ὡς ἡμέραν. πολλὰ γὰρ σώζεται παρὰ Συρρακουσίοις.* ubi Geelius statuit scholiastam indicare voluisse Syracusios pronuntiasse *κεφάλαν* ut *ἡμέραν*, additque post *πολλὰ γὰρ* excidisse *αἰολικά*. equidem dubito, quoniam nihil de eiusmodi tonosi monere video Herodian. de diction. solitar. p. 39, 1 seq., qui omittere non solet, si quae dictiones solitariae apud unum alterumve scriptorem in ordinem redactae inveniebantur. praeterea eiusmodi de accentu observationem a Nicandri studiis alienam putaverim, ut saltem in Nicandri locum alius grammatici nomen reponendum esset. Nicanoris restituendum putavit Volkm. p. 17, ego Amaranthum commendarem, nisi vero videretur similius post Nicandri nomen quaedam excidisse. — Postremo in Zonarae lex. p. 855, 3 Nicandri nomini scribarum error locum dedit, qui quomodo corrigendus sit manifestum ex Etym. Magn. p. 356, 7. —

Illa autem fragmenta si quaerimus quibus debeantur auctoribus, paucos numero inveniemus praeter eos quos supra vidimus professos raram aliquam nec cum multis sibi communem contraxisse se cum Nicandri scriptis familiaritatem. quamquam vereor ne unus et alter me praeterierit veterum scriptorum locus ubi Nicandri fragmentum aliquod citetur. quis enim Bentleianam in colligendis fragmentis accurationem consequi imitando possit? sed vel sic non dubito affirmare Nicandri opera non multos ex quovis genere lectores olim invenisse, praesertim quum idem appareat etiam eorum scriptorum et numero et genere, qui Nicandri Theriaca et Alexipharmaca se legisse non solum affirmant (velut Lucian. de dips. T. III p. 339 Iacob. Apulei. de mag. c. 41, Artemidor. oneiroc. 2, 13, Plutarch. de audiend. poet. 6, Tertullian. Scorp. 1, alii), sed desumptis inde frustulis persuadent. Quorum ego testimonia nunc ita percurram, ut simul, si quid inde in Theriacorum et Alexipharmacorum emendationem redundet, accurate notem. —

VI.

Theriaca v. 1. ὁλοφώϊα hinc sumptum explicat Etym. Magn. p. 622, 37 nihil addens praeter hoc: παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Θηριακοῖς. sed plura olim addita fuisse docet Etym. Gudian. p. 426, 37: ὀλοφώϊος θήρ, κατ' ἐπαύξησιν τοῦ ῡ εἰς ῶ.

Ther. v. 3. Eustath. ad Il. p. 215, 12: — καὶ ἐπίτασις ὑπερθέσεως ἐν τῷ κλέπτιστος κλεπτίστατος, λάλιστος λαλίστατος, κύδιστος κυδίστατος παρὰ Νικάνδρῳ. quo opportuno freti testimonio reiciamus oportet Bentlei et Ruhnkenii coniecturas κηδίστατε vel κηδέστατε, codicum etiam quorundam etsi non optimorum auctoritate commendatas. Praeterea in Cramer. Anecd. Ox. III p. 195 scriptor anonymus Byzant. (qui etiam p. 190, 3 Θηριακὰ Νικάνδρου καὶ τὰ τούτου Ἀλεξιφάρμακα novisse se gloriatur) hinc citat φίλε — Ἑρμησιάναξ πόλεων κυδίσταθ' ὁμαῖμον ipse monens in aliis se libris scriptum invenisse πολέων κυδίστατε π η ῶ ν. ubi ὁμαῖμον certissime ex interpretatione ortum, πηῶν autem eorum videtur esse quos male habebat vulgatum hodie παῶν, cui iure Homericam formam substituere sibi videbantur ab reliquis etiam epicis retentam. cf. Hesiod. Op. 343, Quint. Smyrn. 1, 429 et 6, 148, Maneth. 1, 270 (πηοσύνη Apollon. Rhod. 1, 48). Ac vide mihi quanto molimine vulgatam defendere studuerit scholiasta ad hunc Nicandri locum: ἔστι δὲ καὶ ὁ Νίκανδρος ζηλωτὴς Ἀντιμάχου, διόπερ πολλαῖς λέξεσιν αὐτοῦ κέχρηται· διὸ καὶ ἐν ἐνίοις δωρίζει, ὡς καὶ νῦν ἐν τῷ παῶν. at primum παὸς, quod ad formam, Doribus proprium dici non potest (cf. Ahrens. de dial. Dor. p. 143), tum si esset, aliud tamen ex Nicandreis exemplum, quo η̄ dorice esset in ᾱ mutatum, afferri non posset. aperte enim erravit Volkm. p. 4 δάγμα (vel potius δάχμα), quo pro δῆγμα Nicander usus est, dorismum appellans. cf. potius Lobeck. Paralip. p. 402, Hecker. com. crit. de Anthol. (ed. I) p. 163 et Doederl. glossar. Homer. I p. 29. — Ceterum Hermesianactis memoriam hinc habet Tzetz. Exeg. Iliad. p. 829 Bachm. —

Ther. v. 5. βουκαῖός τ' ἀλέγοι καὶ ὀροίτυπος hinc citant scholiast. B. ad Iliad. *N*, 824 (schol. L τοί λέγει καὶ ὀροικτύπος), gramm. in Cramer. Anecdot. Parisin. III p. 380, 19, Etym. Magn. p. 207, 30, Eustath. ad Il. p. 962, 13 (βουκαῖος ὄρει τύπος). —

Ther. v. 8. Phot. lex. p. 637 (= 551, 21): φαλάγγιον, γένος ὄφεως, ὥς φησι Νίκανδρος. potest etiam in mente habuisse v. 755.—

Ther. v. 18. ὀλίγος schol. Arat. p. 81 ut adnotat I. G. Schneiderus. sed apud Bekker. p. 108, 14 nihil nisi hoc legimus: ὁ μὲν οὖν Νίκανδρος, τῆς τῶν θεῶν εὐσεβείας γινόμενος, βραχύν τινά φησιν εἶναι τὸν σκορπίον, δεικνὺς ὅτι θεῶν βουλήσει καὶ μικρὸς ὢν ἰσχύει κατὰ μειζόνων. —

Ther. v. 20. τοῦ δὲ τέρας περίσημον ἀείδελον ἐστήρικτο e Nicandro citat Etym. M. p. 21, 24 omissis quae intermedia sunt. similiter Etym. Gud. p. 14 et Etym. Orion. p. 23, 5, qui recte ἐστήρικται habent, sed falso Aratum nominant. —

Ther. v. 33. νήχυτος ὅρπηξ hinc habet schol. Homer. Od. τ, 498, μαράθου δὲ νήχυτος ὅρπηξ omisso Nicandri nomine Etym. M. p. 602, 42. —

Ther. v. 35. Hesych. s. θιβρήν: — παρὰ μὲν Νικάνδρῳ τὴν ἔμπυρον καὶ καυστικήν· τινὲς δὲ χαλεπήν. qui sua scribendi ratione firmat quod nostro loco boni codd. habent, in Alex. 555 habent omnes. cf. Meinek. Anal. Alex. p. 128. —

Ther. v. 36. respicit schol. Apollon. Rhod. 2, 130 ipsa Nicandri verba non apponens.

Ther. v. 45 seqq. Locum hunc de lapide Thracio invento in flumine Ponto (male enim hucusque v. 49 scribebatur πόντον. cf. Callimach. apud Antigon. histor. mirab. 136 [151], Dioscorid. hyl. T. I p. 813, Pseudo-Aristot. mirab. auscult. 125 [115], Stephan. Byz. p. 570, 13) respiciunt Aelian. de natur. animal. IX, 20 extr. et Galen. de simplic. medicament. temperam. IX, 10, Tom. XII p. 204 Kuehn., obiter ille, hic ipsa Nicandri verba citans:

ἠὲ σύ γε Θρήισσαν ἐνὶ φλέξαις πυρὶ λίαν·
εἶθ' ὕδατι ῥανθεῖσα ἐλάσεται, ἔσβεσε δ' αὐτὴν
τυτθόν, ὅτ' ὀσμήσηται, ἐπιρρανθέντος ἐλαίου,
τὴν ἀπὸ Θρηϊκίου νομέες ποταμοῖο φέρουσιν,
ὃν Πόντον καλέουσιν,

quae nisi in ἐνὶ φλέξαις non praestant vulgatae hucusque scripturae, immo paulo peiora sunt. —

Ther. v. 55 citat Erotian. p. 394 recte scribens χηραμά, sed perperam ὑλησορέας, quod primus bene correxit Bentleius, ut patet ex Theognost. Cramer. II p. 32, qui ex ipso hoc loco adiectivum illud habere videtur. —

Ther. v. 70 citat Erotian. p. 392, ex parte Etym. M. p. 523, 6 sine Nicandri nomine. —

Ther. v. 71 citat Erotian. p. 100.

Ther. v. 73. cf. infr. ad v. 534.

Ther. v. 85. mendose Erotian. p. 230: *σιλφίου ἢν κνήστῆρι κατατρίψαιεν ὀδόντας.* —

Ther. v. 86 respicit Galen. de simpl. medicam. temp. X, 16, Tom. XII p. 289. —

Ther. v. 123 citat schol. Arat. 254, p. 74, 12 et ipse praeter *ὀλκαίην* legens mirum istud *ὀλίζωνες*, quod Nicandri codd. tenent omnes et in Ther. 372 subministrat vetus Parisinus. sed quantumvis sit mirum, ferendum tamen in Nicandro erit cum Lobeckio Paralip. p. 555, etsi altum de hac forma grammaticorum silentium est, qui *ὀλίζων ὀλίζονος* et *Ὀλιζών Ὀλιζῶνος* distinguunt (cf. Eustath. ad Iliad. p. 329, 10). —

Ther. v. 128—134 citant Galen. Ther. ad Pison. 9, Tom. XIV p. 239 et Tzetz. ad Lycophr. 1114, respiciunt etiam Etym. Magn. p. 404, 29, Michael. Glycas Annal. I p. 108 Bekk. et anonymus qui Aristotelis nomen mentitus *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων* scripsit, cap. CLXV (179). nam quod Westermann. p. XXVIII e Nicandro sua hunc sumsisse negare videtur, non dubitaret, si meminisset plura ibi legi quae Nicandro propria sunt, velut *π ε ρ κ ν ὸ ς ἔχις.* Illorum autem scriptorum Galenus nihil habet diversitatis quod quis in ordinem recipiendum ducat. nam quod v. 134 *ἀναρρήξαντες* pro *ἀναβρώσαντες* scribit, prae poetae manu posuit interpretamentum. et firmant vulgatam Tzetz. l. l. et schol. Euripid. Orest. 469 Matth. (coll. schol. ad v. 498) solum citans v. 134. Ex Tzetzae autem testimonio v. 131 nova accedit auctoritas veteris Parisini lectioni *ἀμύξ*, agnitae etiam ab Helladio in chrestom. ap. Phot. bibl. p. 532 Bekk. et a scholiasta. Sed quod v. 129 pro *τύπηυ* corrigendum putamus *τύπῃ* nihil habet ex his testibus auxilii.

Ther. v. 129. *ψολόεντος ἐχίδνης* habent etiam Stephan. Byz. p. 273, 9, Eustath. ad Il. p. 287, 31, schol. Odyss. *β*, 214. *χολόεσσαν* Galen. l. l.

Ther. v. 143. Etym. Magn. p. 35, 13 citat: *τροχοὶ μάλα (τρόχμαλα* Va) *θ' αἱμασιά τε καὶ ἰλύος εἰρέοντες (εἰλυοὶ ἠτρόοντες* Va). Hinc tamen codicis Parisini vetustissimi lectioni *ἰλυοὺς* accedit auctoritas. eandem vocem habent Callimach. hym. in Iov. 25 et incertus poeta ap. Suid. s. *ἰλυοῖσι, ταῖς καταδύσεσιν· ἑρπετὰ δ' ἰλυοῖσιν ἐνέκρυφεν.* quamquam *εἰλυθμοὺς* Nicander habet Ther. 283. —

Ther. v. 145—156. Totum hunc locum in usum suum convertit Pseudo-Aristotel. de mirab. auscult. CLXIV (178), qui quod dicit ὅσοι δ' αὐτῶν ἐν ψαμάθοις διατρίβουσι, ταύταις ἐξομοιοῦνται κατὰ τὸ χρῶμα, videri possit Bentlei firmare coniecturam ad Ther. 156 propositam, quae mihi non videtur necessaria esse. —

Ther. v. 146. φοινὰ δάπη hinc citare videtur Etym. Magn. p. 797, 33. cf. Gaisford. ad Hesiod. Theogon. 709 (p. 113 B). —

Ther. v. 169. ὀργυιῇ μετρητὸν respicit Strabo XVII p. 823. —

Ther. v. 179. ψαφαρὸς vel hinc vel e v. 369 citat Etym. Magn. p. 817, 48, item ψαφαρὴν e v. 262. —

Ther. v. 184. cf. Aelian. nat. animal. IX, 4: ἀκούω δὲ τοὺς ὀδόντας τῆς ἀσπίδος, οὓς ἂν ἰ ο φ ό ρ ο υ ς τις εἴποι καλῶν ὀρθῶς, ἔχειν οἱονεὶ χιτῶνας περικειμένους ἄγαν λεπτοὺς καὶ ὑμέσι παραπλησίους, ὑφ' ὧν περιαμπέχονται. qui videri possit in suo exemplari v. 184 ἰοφόροι legisse, non ἰοδόκοι. Sed non dici certo potest, num ista scribens Aelianus Nicandrum ante oculos habuerit. nam interdum non Nicandrum, sed ipsum quem Nicander fontem secutus est. —

Ther. v. 188. οἶδος e Nicandro citat gram. in Cramer. Anecdot. Oxon. I p. 330, 19. sed saepius ea voce poeta usus est. — Καμάτου δ' ἄτερ ὄλλυται ἀνὴρ laudant (Dioscorid.) περὶ ἰοβόλων 17, Tom. II p. 73 Sprengel. et Paulus Aeginet. 5, 19 med. —

Ther. v. 196. ἰκτίδος ἥ τ' ὄρνισι schol. Hom. Il. *K*, 335. —

Ther. v. 223. πᾶς δέ τοι ὀξυκάρηνος ἰδεῖν ἔχις Etym. Magn. p. 404, 27. —

Ther. v. 230. Etym. Magn. p. 404, 33: — παρὰ τὸ ἄχος ἔχις, ἡ πάνυ λυποῦσα. καὶ Νίκανδρος· κωκυτὸν δ' ἐχιναῖον ἐπικλείουσιν ὁδῖται. Ergo grammatici quibus haec debet Etym. M. non putabant spurium hunc esse versum, quod fecisse nonnullos scholiasta memorat et I. G. Schneider etiam fecit, quem secutus est Lehrsius. At τὸ λιχμάζειν καὶ τὴν οὐρὰν σκωλύπτεσθαι viatores vocare[1]) solitos fuisse κώκυτον τοῦ ἔχεως per se absurdum non est. itaque in istud iudicium veteres criticos non tam re ipsa compulsos esse crediderim quam insolita vocis ἐχιναῖον forma, quae non potest nisi quod τοῦ ἐχίνου sive erinacei sit significare. Quodsi Nicandrum ἐ χ ι α ῖ ο ν scripsisse mecum statueris, non iam ineptum aut indignum Nicandro dices. —

---

1) ἐπικλείειν „vocare" Apoll. Rhod. 2, 1156, Nicandr. Ther. 554 et alibi.

Ther. v. 231. Aelian. nat. anim. X, 9: *Νίκανδρος δέ φησιν ἐκ μὲν τοῦ δήγματος, ὅπερ οὖν ὁ ἔχις ἐμφύει, δύο ὀδόντων ἴχνη φαίνεσθαι, πλέον δὲ εἰ δάκοι ἡ ἔχιδνα.* —

Ther. v. 263. Etym. Magn. p. 174, 37: *Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς· ἢ καὶ ἁματροχιῇσι κατὰ στίβον ἐνδυκὲς αὔει.* —

Ther. v. 280 citat Etym. Magn. p. 183, 17. —

Ther. v. 282. Etym. Magn. p. 247, 38 (et lexic. ms. apud Herm. ad Orphic. p. 709): *δάκος σημαίνει καὶ δῆγμα ὡς παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Θηριακοῖς· σῆμα δέ τοι δάκεος αἱμορρόου αὖτις ἐνίψω* (Zonar. p. 469 non nisi haec habet: *σῆμα δέ τι δάκεος αἱμορρόου*). Hinc Bentleius et Valcken. ad Adoniaz. p. 248 C, item L. Dindorf. Thes. Paris. III p. 1105 apud Nicandrum *αὐτίκ' ἐνίψω* scribendum putarunt, quos non sequor. nam *ἐνίψω* grammaticis notius fuit ex Homer. Od. β, 137, λ, 148, Il. η, 447 quam aoristi coniunctivus *ἐνίσπω* futuri significatione positus ut Od. ι, 37. contra *αὖτις* recipiam motus etiam Parisini veteris auctoritate. —

Ther. v. 282—319. Totum hunc de haemorrois locum sive Nicandro surripuit sive ex eodem quo ille fonte hausit Aelian. nat. animal. XV, 13, cuius verba non sunt ullius ad emendandum Nicandrum momenti. At contra Nicandri ope uno certe loco Aeliani verba melius constitui posse videntur quam factum hucusque est. nam quae nunc ita leguntur: *εἰ δὲ θῆλυς αἱμόρρους κρούσει τινὶ μεθίησιν ἐκ τῶν ὀνύχων ἄκρων, καὶ εἰς τὰ οὖλα ὁ ἰὸς ἀναθεῖ καὶ αἷμα ἐκχεῖται πάμπολυ καὶ ἐκθλίβονται τῶν οὔλων οἱ ὀδόντες*, parum respondent Nicandri versibus 305—308, qui docent Aelianum scripsisse: *εἰ δὲ θῆλυς αἱμόρρους κρούσει τινὶ ἰὸν μεθίησιν, καὶ εἰς τὰ οὖλα ὁ ἰὸς ἀναθεῖ καὶ ἐκ τῶν ὀνύχων ἄκρων αἷμα ἐκχεῖται πάμπολυ κ. τ. λ.* —

Ther. v. 283 seq. Etym. Magn. p. 299, 45: *εἰλυὸς καὶ εἰλυθμὸς σημαίνει τὴν κατάδυσιν, τὸν φωλεόν. Νίκανδρος· ὅστε κατ' εἰλυθμοὺς πετρώδεας αἰὲν ἰαύει τρηχὺν ὑφαρπάζων θαλάμην ὀλιγηρέα τεύχων ἔνθ' εἰλυθμὸν ἔχεσκεν· ἔπειτ' ἐκορέσσατο φορβῆς.* Hinc recipiendum duco *αἰὲν ἰαύει* pro eo quod libri habent *ἐνδυκὲς αὔει*. hoc e v. 263 in ordinem venit male. nam non solet ita Nicander se ipsum imitari. —

Ther. v. 284. *ὀλιγήρης* hinc habere videtur Herodian. in schol. Iliad. γ, 316, ι, 336 et ap. Arcad. p. 25, 3 et 117, 12. —

Ther. v. 288. *δειρὴν δ' ἐσφήκωται ἅλις* Etym. Magn. p. 385, 7. —

Ther. v. 310. Eustath. ad Il. p. 379, 34 (coll. p. 1043, 51): *Δύσ-*

παρι — ὅπερ Εὐριπίδης Αἰνόπαρί φησιν —. ὅθεν ἀρχῆς ἐνδοθείσης καὶ Αἰνελένην ἕτερός τις ἔφη ἀντὶ τοῦ αἰνὴν Ἑλένην. quem Nicandrum fuisse dubitare non sinit plurimorum codicum in Ther l. l. consensus temere posthabitus ab I. G. Schn. et Lehrs, qui αἶν' Ἑλένη dederunt. —

Ther. v. 312 seq. Etymol. Gudian. p. 297, 51: ἱστορεῖται ὁ Κάνωβος δίσκῳ ἀνῃρῆσθαι ὑπὸ Μενελάου ἐν Αἰγύπτῳ ἐν ὑπομνήματι ἀλέσχης (corrige α' Λέσχης cum I. G. Schneid. ad Marcell. Sidet. p. 117 et Ritschl. dissert. de Oro et Orione p. 77) Ἡρακλείδου. Νίκανδρος δὲ ἐν Θηριακοῖς φησιν, ὅτι ὑπὸ αἱμορροΐδος ἐπλήγη, οἷον, ἦμος ἀποψύχοντα κυβερνητῆρα Κάνωβον Θώνιος ἐν ψαμάθοις ἀθροίσατο. οὕτως Ὦρος. Hinc recipiendum fuit ἀποψ. pro vulgato ἀναψ. id contrarium potius ei quod desideramus significaverit. — Θώνιος ἐν ψαμάθοις citat etiam Ioannes Alex. tonic. par. p. 10, 7 Nicandro non nominato. —

Ther. v. 320—333 respicit Aelian. nat. animal. XV, 18, sed ut nihil inde sit ad emendandum Nicandrum auxilii. —

Ther. v. 334—358 videri posset usus esse Aelian. l. l. VI, 51, nisi vero videretur similius ex eodem illum, quo Nicandrum quem non nominat, fonte hausisse. Sed Nicandri locum respicit Lucian. de dipsad. 9 Tom. III p. 339 Iac. —

Ther. v. 439. Etym. Magn. p. 85, 26 (coll. Phavor. eclog. p. 100 Dind.) ἀμορβεύω]. ἀμορβεύεσκεν, συνῳδοιπόρει· οἷον, σὺν δ' ἡμῖν ὁ πελαργὸς ἀμορβεύεσκεν ἀλοίτης (Callim. fr. 475 Blomf.). παρὰ τὸ ἀμορβεύειν, τοῦτο παρὰ τὸ ἅμα ὁρμᾶν καὶ πορεύεσθαι. ἀμορβεύοντο σημαίνει τὸ διεκόμιζον. Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς, νωθεῖ γὰρ κάμνοντες ἀμορβεύοντο λεπάργῳ (νωθεῖ γὰρ κάμνον δὲ — λοπάργῳ codd. D et P), τῷ ὄνῳ· ἐπεὶ (corr. ἔστι cum Sylb.) γὰρ κατὰ τὴν κοιλίαν λευκός. Sic Gaisfordus, ἀμορβ. ubique scribens pro eo quod codd. habent ἀμορμ. recte. nam huius quidem formae nisi in hoc Etymologi loco et Suid. ἀμορβός ὁ ἅμα τινι ορμῶν, ἀμορμὸς καὶ ἀμορβός — nullum extat vestigium, at illius testes sunt sat multi, partim producti a Naekio, dissert. de Callimachi Hecal. p. 230, quibus adde Antimachi fragm. 24 Stoll. et Hesych. s. ἀμορβεύων, s. ἀμορβεύεσθαι, s. ὀμορβεῖν. Itaque suspicio mihi incidit in Etymol. Magn. ubique in eo verbo μ̄ esse pro β̄ positum postquam semel post verba τοῦτο παρὰ τὸ ἅμα ὁρμᾶν καὶ πορεύεσθαι exciderit hoc: καὶ τροπῇ τοῦ μ̄ εἰς β ἀμορβεύειν, quemadmodum legimus s. ἀμορβής p. 85, 24, in quem

sensum ea quoque patet interpretanda esse quae Suidas l. l. habet. Iam concedat fortasse Osannus iniuria a se defensum esse ἀμορμεύειν in Schneidewini Philol. VIII, p. 572 seqq., ubi quod dicit p. 575, numquam futurum fuisse ut in eam originationem veteres grammatici inciderent, si alicubi ἀμορβεῖν scriptum invenissent, non cogitavit vir doctissimus qualia saepe monstra grammatici in expiscanda vocum origine effinxerint. Ceterum corruptum Etymol. Magn. locum iam invenit Zonar. p. 160 Nicandrum omittens, cuius aliter corruptus locus est in Crameri Anecdot. Parisin. IV p. 10, 5: νωθοὶ γὰρ κάμνοντες ἀμοργεύοντο λοπάργων, ubi lemma est ἀμορμεύοντο. —

Ther. v. 363. φλιδόωσα citat Etym. Magn. p. 796, 22. —

Ther. v. 377. τὴν μὲν ὅθ' ἀδρύνηται habet Etym. M. p. 18, 49, ubi cod. Va etiam v. 376 et 378 addit, quo firmatur meliorum codicum lectio ῥωγαλέον ab I. G. Schneidero restituta, sed a Lehrsio spreta. idem codex v. 377 habet οἱ ἀβατῆρες unde paululum auctoritatis accedit receptae hodie lectioni βατῆρα, cui Demetrius Chlorus substituerat βοτῆρα (cf. schol.). utramque lectionem explicat Etym. Magn. p. 702, 12 nominato tantum Nicandro, sed integro loco non apposito. —

Ther. v. 380. Tzetzes ad Lycophr. 1290: ἴαμα δὲ χιμέτλων, ὥς φησι Νίκανδρος, ἀμφισβαίνης ὄφεως δέρμα, καὶ παλιούρου ῥίζης ζωμὸς περικλυζόμενος. ultima de suo addidisse putandus est, certe apud Nicandrum de hoc ne verbum quidem neque hic neque v. 868, nisi forte Tzetzes in codicem aliquem Nicandri incidit qui in eam rationem interpolatus erat. At Plinii locum nat. hist. XXX, 25, unde I. G. Schneiderus firmare voluit κόκκυγος v. 380, recte opinor ad Ophiaca rettulimus. cf. pag. 41 extr. Ἐάρτερος hinc habere videtur Hesychius s. v. qui alia etiam ex Nicandro non nominato habere videtur. cf. Toup. emend. in Suid. et Hesych. T. IV p. 34 seqq. —

Ther. v. 401. Etym. Magn. p. 137, 44: ἀρδηθμός, ὁ ποτισμός· Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς, ἠὲ καὶ ἀρδηθμοῖο μεσημβρινὸν ἀ ί ξ α ν τ ε ς, unde codicum αἴξαντος post Bentl. et Bernardum correxit I. G. Schneiderus. αἴξαντος tamen habet cod. Va. —

Ther. v. 406. cod. V Etymologi M. apud Gaisf. p. 1771 F: ὀμβριρέα κρώζων, ἐπὶ τῷ χειμῶνι πλείονα βοῶν. οὕτως Νίκανδρος. —

Ther. v. 413. Etym. Magn. p. 630, 10: ὀρεσκεύειν, τὸ [ἐν ὄρεσι] διατρίβειν. Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς. —

Ther. versum 414, quem sine dubio spurium dicit I. G. Schnei-

derus, cur. posterior. p. 240, citat certe Tzetz. ad Lycophr. 912 et aperte legit schol. Arat. 946, aliter enim hydrum appellare non poterat. Neque tamen iniuria in hoc versu I. G. Schneiderus offendit. ut enim nunc res est, sane non perspicitur, cur de *nomine* Nicander denuo mentionem iniciat. Concedendum autem erit recte habere versum, si additum propterea dixero, ut hydri nominis causa reddatur, quemadmodum v. 412 *δρυΐναο* nominis originem expositurus poeta dixit *ἐν δρυσὶν οἰκία τεύξας*. Quamquam quae statim sequuntur: *ὅστε βρύα προλιπὼν καὶ ἕλος — σπέρχεται* non possunt ita intelligi, ut ad explicandum nomen *ὕδρος* apposita esse videantur, sic enim non *προλιπεῖν*, sed contrarium ei *ἐμμένειν* dici oportebat. atqui *ὅστε* mutato in *ἔστε* et interpunctione correcta in hunc modum:

ὕδρον μιν καλέουσι, μετεξέτεροι δὲ χέλυδρον,
ἔστε βρύα προλιπὼν καὶ ἕλος καὶ ὁμήθεα λίμνην
ἀγρώσσων λειμῶσι μολουρίδας ἢ βατραχῖδας
σπέρχεται, ἐκ μύωπος ἀήθεα δέγμενος ὁρμήν,
ἔνθα κατὰ πρέμνον κ. τ. λ. —,

apparebit recte omnia habere. nam ita hoc dicit poeta: hydrum vel chelydrum appellant tamdiu, dum relicta aqua eo properat ubi in fago vel quercu se collocat. atque ita fere scholiasta quoque ad h. l. —

Ther. v. 416 respicit schol. Arat. 946: *ὁ ὕδρος — ὃς τοὺς βατράχους σιτεῖται, ὡς ἔχομεν παρὰ Νικάνδρου*, item Hesychius loco corrupto p. 615: *μολουρίδας βατραχίδας. καὶ τῶν σταχύων τὰ γόνατα.* cf. Lobeck. Proleg. Pathol. p. 461. —

Ther. v. 420. Etym. Magn. p. 148, 8, loco ne post Lobeckii quidem emendationes (Elem. I p. 144 not.) satis perspicuo: *ἁρπεδόεσσα — οὕτως Ἡρωδιανὸς καὶ Δίδυμος* (num *Ἡρωδιανός. καὶ Δίδυμος*, —? cf. Schmidt. de Didym. p. 344) *ὅτι ἅρπεδες, οὐ μέμνηται Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς, κάρη γέ μεν ἅρπεδες αὔτως. ἀλλ' ὁ Νίκανδρος ἀντὶ ἐπιτάσεως μόνης δοκεῖ τὴν λέξιν παραλαμβάνειν* (cod. V: *ὁ*
του v γ
δὲ Νίκ. ἐπὶ τῆς μο λέ). unde de spiritu et accentu nihil docemur, ut nesciam num cum Etymologo codicum Nicandreorum fere omnium (nam unus Stephani *ἀρπεδὲς* habet) scriptura, quae est *ἁρπεδές*, retinenda sit an corrigendum *ἀρπ.* — *ἁρ.* commendat Doederleinii originatio, gloss. Hom. I p. 24, *ἀρ.* unice probare videtur Lobeck. l. l. —

Ther. v. 446. Herodianus in schol. Il. ϑ, 178 de ἄβληχρος disputans: — τὸ βληχρὸς σημαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μᾶλλον τὸ ἀσθενές. Ἀλκαῖος — καὶ Νίκανδρος, βληχρὸν γὰρ μυὸς οἷα μυληβόρου ἐν χροΐ νύγμα. idem ex Herodori et Apionis qui dicebatur commentario refert Eustath. ad Il. p. 705 extr. et ipse μυληβόρου scribens, ubi Nicandri codd. vel νυχηβόρος habent quod nihili est, vel μυχηβόρος. Iste autem grammaticorum veterum consensus magnam conciliat tertiae huic prae reliquis duobus lectionibus auctoritatem, ut vix dubitem quin in verborum ordinem recipiendum sit non ipsum quidem illud οἷα μυληβόρου, ex quo aptum sensum non extrico, sed quod recte instituto μερισμῷ statim inde provenit, οἷ' ἀμυληβόρου, cui nomini convenit Τρωξάρτης ille in Batrachomyomachia. De ἀμύλῳ cf. interp. ad Theocrit. IX, 21 coll. Dioscorid. hyl. iatr. II, 123 p. 242 et Oribas. I, p. 294 Bussemak. — Ceterum ex hoc Nicandri loco profecisse videtur Aelian. natur. animal. IX, 11, extr. —

Ther. v. 448 respicit schol. Sophocl. Antig. 117 Erf. —

Ther. v. 452. Etym. Magn. p. 822, 48: Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς — κτίλα τ' ὤεα βρύκων — τὰ τῶν ἡμέρων ὀρνίθων ὠὰ κτίλα καλεῖ. —

Ther. v. 453 citant Herodian. περὶ μον. λέξ. p. 15, 20 et Choerobosc. in Theodos. p. 274. —

Ther. v. 461—464 citat Tzetz. ad Lycophr. 912, et ipse legens v. 462 τόθι, quod in τό τε mutandum suasit Bentl., assensum nactus I. G. Schneideri. Debebant potius in proxime antecedentibus αἵ τ' ἐνὶ κόλπῳ Θρηικίῳ βέβληνται, ἑκὰς Ῥησκυνθίδος Ἥρης, Ἕβρος ἵνα offendere. nam plane ineptum est loci cuiusdam situm ita definire, ut nominetur regio a qua ille *procul distet.* Itaque mutanda interpunctio fuit in hunc modum: βέβληνται ἑκάς, Ῥησκ. Ἥρης Ἕβρος ἵνα κ. τ. λ. quamquam Hebrus num sacer Herae fuerit nescio. Heram a Thracibus cultam habemus apud Polyaenum 7, 22. —

Ther. v. 463. Etym. Magn. p. 498, 37: κεγχρίνης, εἶδος ὄφεως. Νίκανδρος, δήεις κεγχρίνεω δολιχὸν τέρας. His ὄντε λέοντα addit Etym. Gudian. p. 309, 7. add. Zonar. p. 1181. —

Ther. v. 469. θερειτάτῃ ἵσταται ἀκτὶς hinc habent Etym. Magn. p. 447, 3 et Zonar. p. 1031. —

Ther. v. 472. ἢ Σάου ἠὲ Μοσύχλου citat Tzetz. ad Lycophr. 78 p. 369 Muell. —

Ther. v. 474. μή σύ γε θαρσαλέος περ ἐὼν θέλε βήμεναι ἄντην μαινομένου κεγχρίνου citat Galen. de loc. affect. II extr. Tom. VIII p. 133. —

Ther. v. 499. ἵνα κνῶπες τ ρ α φ ε ρ ὴ ν βόσκονται ἀν' ὕλην citat Tzetzes ad Lycophr. 675. Tzetzen interpolatis usum esse codicibus apparebit ex eis quae notabimus paulo post ad v. 958. —

Ther. v. 520. Etym. Magn. p. 279, 10 (coll. Etym. Gudian. p. 585, 13): τρίσφυλλον εἶδος βοτάνης παρὰ Νικάνδρῳ. Aristarchus minor (κανόνων θησαυρῷ) fol. 32 habet τὸ τρίσφυλλος, ut notavit Bekk. pone Etym. Gudian. p. 822. gram. in Cramer. Anecdot. Oxon. IV, p. 309 Nicandri nomen omittit. Ceterum hinc pridem vulgatum τρίφυλλον correxerunt Salmasius et Bentleius. —

Ther. v. 527. καρδόπῳ ἐντρίψας Etym. Magn. p. 490, 49 (coll. Gudian. p. 299, 6), at plenius cod. Parisin. 2638 apud Bekk. l. l.: σπέρματος ὃν κύμβοιο τραπεζήεντος ὀλέσθαι καρδόπῳ ἐντρίψας, et gram. in Cramer. Anecdot. Parisin. IV p. 65, 12: ὃν κυμβοῖο τραπεζήεντος ὀλέσθαι καρδόπῳ ἐντρίψας, πιέειν δ' ὀφίεσσιν ἀρωγήν, unde recipiendum π ι έ ε ι ν δ' et delendum post ἐλέσθαι comma, quod vulgata habet, quae iam dudum sola erat coniectura emendanda. —

Ther. v. 534 seq. usus est Plinius nat. hist. XXII §. 67, sed parum accurate. nam scribit: „(asphodeli) *Nicander* et contra serpentes ac scorpiones vel caulem, quem anthericum vocavimus (XXI, 109), vel semen vel bulbos dedit in vino tribus drachmis substravitque somno contra hos metus.“ is scorpiones de suo addidit, item tres drachmas aliunde infersit (cf. Dioscorid. hyl. II, 199: ἑρπεδοδήκτοις δίδοται ὠφελίμως ὅσον 〈 γ' τὸ πλῆθος), postremo quae de substrato dormituris asphodelo narrat assumsit ex Ther. 73. —

Ther. v. 577. τάμισον e Nicandri Theriacis memorat Erotian. p. 368. extat eadem vox etiam Ther. 711, 949, Al. 373. —

Ther. v. 583 citat Erotian. p. 312, sed corruptissimum. —

Ther. v. 586. Plin. nat. hist. XXII, 77: „bupleuron — laudatum in cibis ab Hippocrate, in medicina a Glaucone et Nicandro. semen contra serpentes valet.“ sed in XXVII, 57: „bupleuri semen ad ictus serpentium dari reperio foverique plagas decocta ea herba, adiectis foliis mori aut origani“, alium atque Nicandrum secutus est auctorem, nam ille de moro et origano hoc certe loco ne verbum quidem habet. —

Ther. v. 595. ἦτρον — Νίκανδρος ἐπὶ τῆς ἐντεριώνης τίθησι. Etym. Magn. p. 439, 39. add. Gudian. p. 251, 8 et Zonar. p. 1012. — *Ther. v. 596.* Plin. nat. hist. XX, 258: „Petrichus — et Micton — adversus serpentes nihil hippomaratho efficacius putavere. sane et Nicander non in novissimis posuit.“ —

Ther. v. 607. Νάρονος ὄχθας hinc citant Choerobosc. in Theodos. p. 79 Gaisf. (= Bekk. Anecdot. p. 1401 B) et Theognost. Crameri II p. 36, 15. Eundem locum ante oculos habuisse videtur Plin. nat. histor. XXI, 40. —

Ther. v. 613 seq. ᾗ ἐν Ἀπόλλων μαντείας Κοροπαῖος ἐθήκατο καὶ θέμιν ἀνδρῶν citat Stephan. Byz. s. Κορόπη p. 375, 9, ubi libri αἰὲν Ἀπόλλων, in quo Meinekio αἷς ἐν latere videbatur. sed αι et εν tam saepe confusa videmus ut codicum Nicandreorum lectionem deserere nolim. nec μαντείας praestare vulgato μαντοσύνας putaverim, nisi forte doctiori vocabulo praestat interpretamentum. —

Ther. v. 626. Plin. nat. histor. XXI, 183: „sanari (corchoro) — invenio apud Nicandrum quidem et serpentium morsus *antequam floret.*“ Ultima egregie firmarent I. G. Schneideri emendationem ἢ μύοντα (coll. fragm. 74, 56), nisi sequi praestaret Parisinum veterem. — De sequentibus cf. Dioscorid. hyl. III, 30 p. 375: ἀγριορίγανος, ἣν πάνακες Ἡράκλειον, οἱ δὲ κονίλην καλοῦσιν, ὧν ἐστι καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος. Postremo Nicandri locum respexerint, quibus Hesychius suum debet hoc: πάνακτος, ἡ ὀρίγανος. καὶ τόπος ἐν τῇ Ἀττικῇ. —

Ther. v. 638. ἀγχούσῃ προσέοικεν ἀκανθῆεν πετάλειον affert Etym. Magn. p. 313, 33 Nicandro non nominato. —

Ther. v. 701. Vel ad hunc locum vel ad Alex. 314 respicit schol. ad Aglaiae fragm. apud Bussemak. carm. medicor. rell. p. 98: εἰαριήτης, αἱματίτης λίθος. τὸ γὰρ ἔαρ (leg. αἷμα) Καλλίμαχος (fr. 247. cf. Naeke de Hecal. p. 184.) αἷμα (l. ἔαρ) λέγει, Νίκανδρος δὲ εἶαρ. —

Ther. v. 708. οὖρον ἀπηθῆσαι hinc habet Etym. Magn. p. 422, 37 (coll. Zonar. p. 980), falsum et ipse cum Nicandri libris (praeter schol.) servans accentum. cf. Arcad. p. 68, 22 et Eustath. p. 906, 59. —

Ther. v. 741. Hunc versum ut hucusque legebatur citant Simplicius in I Aristotel. acroas. phys. c. 52 et Suid. s. βούπαις et s. ἵππος, Nicandri non addito nomine. nihilo tamen minus dubitari non potest quin corruptus sit. ita enim totus locus legebatur:

740. *ὅς δὴ θαρσαλέην γενεὴν ἐκμάσσεται ἵππου·*
ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν
σκήνεσι πυθομένοισι λυκοσπάδες ἐξεγένοντο, —

quo apparet apes potius taurorum praedicari parentes contra quam veterum fuit opinio (cf. Beckmann. et Niclas. ad Antigon. Caryst. p. 36 et Schoemann. ad Plutarch. Cleom. p. 279) et poeta voluit, qui etiam in Alex. 445 de apibus ita loquitur: *αἵ τ' ἀπὸ μόσχου σκήνεος ἐξεγένοντο δεδουπότος ἐν νεμέεσσιν.* Itaque Bentleius v. 742 malebat deletum, cui vereor ut quisquam assentiatur. nam *λυκοσπάδες* adeo exquisita vox est, ut nisi a poeta rariora captante, qualis Nicander fuit, addi vix potuerit. Sed ipsum istud vocabulum in causa fuisse puto, Nicandri verba cur in eam formam mutarentur quam hucusque obtinebant. nam *λυκοσπάδες ἵπποι* quum proprie ii dicerentur qui a lupis essent morsi[1]), hoc loco *λυκοσπάδες* unice convenire tauris videbatur, ut *nominativum ταῦροι* iure reponere sibi viderentur. Atqui *λυκοσπὰς* nominis notio paulo latius patebat. vetus enim opinio fuit, *ἵππον ὑπὸ λύκου βρωθέντα ἀγαθὸν ἔσεσθαι καὶ ποδώκυν*, ut est in Geopon. XV, 1, 5, unde factum ut *ἵππος λυκοσπὰς* in universum significare coeperit *velocem.* nam Callimachus certe in Aetiorum libro primo agonem aliquem describens ita locutus est: *Ἀτράκιον δ' ἤπειτα λυκοσπάδα πῶλον ἐλαύνει* (cf. Bergk. Anthol. lyr. p. 130, fr. 75). Similiter autem, sed translato simul nomine ad aliud animalium genus, ut facere poeta solet (nam ut hoc utar, Ther. 532 Homericum *χαμαιευνὰς* ad plantas rettulit), Nicander, nisi egregie fallor, *apes* appellabat *λυκοσπάδας* sive veloces. nam ita scripsisse videtur:

ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταύρων δὲ μέλισσαι
σκήνεσι πυθομένοισι λυκοσπάδες ἐξεγένοντο.

Cui opinioni meae ne quis praeter codd. Nicandreorum et schol. Alex. 446 (ubi citatur versus sic scriptus: *ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν*, quemadmodum etiam in altero Suidae loco legitur) auctoritatem opponat paulo maiorem Simplicii et Suidae, —

---

1) alii aliter nominis originem explicabant. cf. Henric. Steph. in Thes. s. v., qui tamen erravit, quum Eustathio (ad Il. p. 1052, 6) *λυκοσπάδες ἵπποι* eos fuisse diceret, qui bibentes dimidiam capitis partem in aquam demittant. nam Eustathius nequaquam nominis originationem dare voluit, sed ad explicandum Homeri locum in usum suum convertit Aeliani memoriam, nat. animal. XVI, 24. —

utrumque ego persuasissimum habeo non *Nicandri*, quem ne nominant quidem, sed alius cuiuspiam poetae paulo antiquioris versum citasse, quem ut Archelaus apud Varron. de re rust. III, 16 (cf. Bergk. Anthol. lyr. p. 122 n. 3) sic in rem suam convertit ut scriberet *ἵππων μὲν σφῆκες γενεά, μόσχων δὲ μέλισσαι*, ita Nicander secutus esse videtur ea qua dixi ratione, parum illa tamen probata doctis olim Nicandri lectoribus, qui notiorem sibi vetustioris poetae versum restituebant hunc: *ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.* Eum autem poetam equidem crediderim fuisse Eumelum, de cuius Bugonia post alios scripsit Bergk. *memor. obscur.* cap. IV (in Mus. Rhenan. 1842 p. 365), falsus tamen mea quidem sententia in eo, quod istam Bugoniam iniuria antiquo illi Eumelo tribui putat, quae Ptolemaeorum demum aetate composita sit. — Iam unum restat quod moneam. nam in Anthologiae codice Palatino p. 443 quum post Palladae epigramma IX, 503 sine auctoris nomine aliove lemmate legatur *ἵπποι γὰρ σφ. γ., ταῦροι δὲ μελισσῶν*, in Hen. Stephani Anthologiae editione p. 85 additum lemma *Νικάνδρου*, in Wecheliana autem p. 125 praeterea etiam scholion hoc: *Νικάνδρου στίχος ἐν τοῖς Θηριακοῖς*, etsi editiones veteres omnes et cod. ap. Bandin. catal. mss. bibl. Laur. T. I p. 100 (cf. Iacobs. ad Anthol. Palat. p. 579) lemma habent *Παλλαδᾶ*, unde satis apparet Nicandro versum a Stephano demum vindicatum esse. nam scholia ista Wecheliana, ut quae saeculo demum XVI [1]) e libris vulgaribus, Eustathio, Hesychio, Suida, Pausania, Strabone, aliis comportata sint, auctoritatem habere nullam hodie post Fabricii et Iacobsii (animadv. in Epigram. Anthol. graec. I, 1 p. CXXIII seq.) disputationes constare videtur. certe Meinekius ad Euphorion. fr. XLVII, 1 ne verbo quidem monere dignatus est in istis scholiis legi pag. 1: *τὸν παῖδα ἐπέθηκαν πίτυος θαλλοῖς, ὡς Εὐφορίων μαρτυρεῖ*, nec ad Antiphanis fragm. Epicler. (Com. graec. T. III p. 51) aut ad fr. 68 apposuit schol. Wechelian. p. 33. Eandem ob causam equidem neque supra monui v. 98 ab isto scholiasta citari p. 571, v. 129 p. 54, v. 171 p.

---

1) iniuria enim dubitat Iacobsius l. l. pag. CXXIV utrum XV an XVI saeculo scripta sint. scripta sunt post Hen. Stephani editionem Anthologiae, quae prodiit anno 1566. namque negari vix poterit ab eodem scholia ista omnia profecta viro esse, qui haec scripsit pag. 264: *οὗτος ὁ στίχος — ἐν βίβλοις παλαιῶς ἐκτετυπωμέναις οὐχ εὑρίσκεται, ἀλλ' ἐν ταῖς ὑπ' Ἑρρίκου Στεφάνου ἐκτυπωθείσαις μόνον.*

206, v. 326 seq. p. 10, v. 513 p. 42, v. 526 p. 229, v. 598 (*κάδου βάθος*) p. 229, v. 683 p. 10, — neque infra monebo v. 744 ibidem p. 139 sic scribi: *νοῦσοι δ' ἀργαλέοι μετὰ γούνασιν ἄλλοτε παλμός*, v. 760 respici ibid. p. 42, v. 785 ibid. p. 226, v. 801 seq. (*τοῦ θ' ὑπὲρ — λεπυρῶν*) ibid. p. 382, v. 844 ibid. p. 119, — ubi si qua scripta sunt aliter atque hodie leguntur, vel typographi vitia vel editoris pravas coniecturas subesse credas. —

Ther. v. 752 citat Erotian. p. 392, qui *ἄνευ δρεπάνοιο* habet et e Georgicis depromptum versum putat, errore ut videtur utrumque. —

Ther. v. 769 seq. Omnem hunc de scorpionibus locum respicit Tertullian. Scorp. init. p. 267 Oehl.: „magnum — malum scorpio — suppurat. tot venena quot genera, tot pernicies quot et species, tot dolores quot et colores. *Nicander scribit et pingit.*" —

Ther. v. 788. ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες ἂν τὰ παγούροις γυῖα βαρύνονται citat Galen. com. in Hippocrat. de artic. III, 38, Tom. XVIII, I p. 537 seq., quocum in *δὲ ῥοικοῖσιν* facit Parisinus vetus. —

Ther. v. 802. Etym. Magn. p. 216, 9: *μάσταξ — παρὰ τὸ μασᾶσθαι. Νίκανδρος, μάστακι σιτοβόρῳ ἐναλίγκιος*, unde *σιτοβόρῳ* pro vulgato *σιτοφάγῳ* recipiendum esse iam monuit I. G. Schneider. Praeterea schol. V. ad Il. ι, 324 habet hoc: *μάστακ'*] *Νίκανδρος τὴν ἀκρίδα*, quod aperte ad hunc locum referendum. errat Volkmann. p. 16. —

Ther. v. 823—827 citat Athenae. VII p. 312 D, ubi codd. dant *ἐκβρύξασα*, quod est etiam in Nicandri codice Goettingensi, et *σὺν οὐλοβόροις ἐχίεσσιν* enotatum etiam e Parisino codice vetustissimo. Utrumque recipiendum duco, illud ut cum *ἐπάκτρων* iungatur, hoc ut sit *ὅλα τὰ θηρία βιβρώσκουσιν*. vereor enim ne falsus sit Eustathius qui Athenaeo ut solet usus et ipse e Nicandro citans ad Il. π p. 1057 init. *εἰ ἔτυμον σὺν οὐλοβόροις ἐχίεσσι θόρνυσθαι προλιποῦσαν ἁλὸς νομόν*, hoc praefatur: *οὖλος ὁ ὀλέθριος, οὗ σύνθετον οὐλοβόρος ἔχις.* — Reliqua autem quae Athenaei codices sibi propria habent meri quidem sunt scribarum errores, sed monendum tamen etiam hoc, Athenaei quoque codices habere *μυραίνης*, quod pessime I. G. Schneiderus p. 267 mutandum in *μυραίνην* censebat. —

Ther. v. 845 respiciunt Dioscorid. hyl. IV, 98 p. 592 *περὶ φύκους θαλασσίου* agens: *Νίκανδρος δέ φησι καὶ θηριακὸν εἶναι τὸ φοι-*

νικοῦν, item Plinius nat. histor. XXXII, 66 („algam maris theriacen esse Nicander tradit") et XXVI, 104: *Nicander ea* (φύκη) *et adversus serpentes in vino dedit*, in quibus duplex notandus error est. nam Nicander non iam de serpentibus, sed de scorpionibus, phalangiis etc. agit, neque unice commendat vinum, sed quantum quidem ex vv. 912 seq. apparet (nam isti versus ad totum hunc locum qui incipit a v. 837 pertinent, ut v. 911 et 912 scribendum videatur ῥίζας. Ὧν) etiam acetum, aquam, lac admittit. —

Ther. v. 876. Hunc et sequentem versum usque ad κάρδαμον habet Athenae. II p. 66 E, ubi pro πολύθρονα legitur πολύχνοα, quod scholiasta etiam memorat, et πέπερι pro πέπεριν. atque idem Athenae. III p. 126 B se attulisse dicit Νίκανδρον τὸ πεπέριον ὀνομάσαντα, in quo πέπεριν νέον latere supra suspicatus sum. —

Ther. v. 891. Athenae. XIV p. 649 D. Νίκανδρος μὲν ὁ Κολοφώνιος ἐν τοῖς Θηριακοῖς μνημονεύων αὐτῶν (τῶν πιστακίων) φησι

ψιττάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια.

γράφεται δὲ καὶ

βιστάκια — — ἀμύγδαλα ὄντα πέφανται.

Sed idem paulo post (E): ὁ δὲ Νίκανδρος δασέως φιττάκια, Ποσειδώνιος δὲ βιστάκια (quae hinc sumsit Eustath. ad Il. p. 1210, 40), unde apparet supra reponendum esse φιττάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια. Huius ipsius autem versus partem ultimam (ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια) ubi cum altero contuleris (ἀμύγδαλα ὄντα πεφ.), concedes ex interpretatione ortam esse maioremque auctoritatem ab Athenaeo eis tribuendam fuisse exemplaribus, quae ἀμυγδαλόεντα πέφανται habebant (nam ἀμύγδαλα ὄντα non Athenaeus scripsit, sed librarii). Hinc etiam forma βιστάκια maiorem sibi vindicat prae altera (φιττάκια) auctoritatem nec debebat Athenaeus in Nicandro commendare φιττάκια. At ne de βιστάκια quidem constat, certe optimus Athenaei codex non βιστ. sed κιστ. habet, ex quo eodem iure βιστ. et πιστ. extundi potest, quoniam κ̄ non minus saepe cum β̄ quam cum π̄ confusum reperitur. Iam quum Nicandri codd. omnes habeant πιστάκι', nihil mutandum puto. Ceterum de formis huius vocis cf. Niclas. ad Geopon. T. III p. 664 seq. Obiter moneo in Plinii nat. hist. (in qua hodie regnat *pistacia*) XIII, 51 in palimpsest. legi *bistacia*. —

Ther. v. 902—907 citat Tzetz. Chiliad. I, 299 (postquam I, 266 obiter significaverat narrari fabulam in Nicandri Theriacis) et Exe-

ges. Iliad. p. 139 Herm. (p. 834 Bachm.), ubi φιλοθρήνου editum, quod scholiast. quoque habet. Sed si ipsum lamentantem hyacinthum dicere poeta voluit, nescio an v. 903 non dixisset ὃν Φοῖβος θρήνησεν, sed aliud verbum posuisset. ut nunc res est, recte positum verbum quod praeparatur quodammodo voce πολυθρήνου i. e. valde deplorati. Itaque sic statuo, φιλοθρήνου ab eis profectum esse, qui importune memores erant ὑακίνθου τοῦ αἰακτοῦ (frag. 74 v. 32) i. e. literas *AI* in foliis suis gerentis. — Ceterum iure I. G. Schn. non Ὑακίνθου dedit, ut Bachmann. certe scripsit in Tzetz. exeg. l. l., sed ὑακίνθου. nam etsi in eo nomine duae hic notiones confusae latent, et iuvenis et floris, alteram tamen hanc nunc quidem potiorem esse docet appositum καρπόν. Contrario modo Lucian. de sacrif. 5: ὁ μὲν Κρόνος, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξέτεμε τὸν πατέρα τὸν Οὐρανόν, ἐβασίλευσε ἐν αὐτῷ, de quo egregia notavit Fr. V. Fritzsch. quaest. Lucian. p. 4 seq., sed omisit quod omnium maxime aptum, (Orph.) Lithic. 644 μηδ' Οὐρανοῦ ἀστερόεντος θυμὸν ἀνιήσας Κρόνος οὐρανὸν εἰσέτι ναίῃ. Similiter Antonin. Liberal. 15 p. 216, 4 e Boei ornithogon. dedit: ἡ δὲ γῆ πλεῖστον αὐτοῖς ἐξέφερε καρπόν, ὅτι μόνην θεῶν ἐτίμων καὶ ἐπιμελῶς αὐτὴν εἰργάζοντο. Ad eandem confusionem pertinent loci eius modi qualis est in (Herodot.) vita Homer. 9: οἳ πόλιν αἰπεινὴν Κύμην, ἐριώπιδα κούρην, ναίετε, de quibus Lobeck. admonuit, Paralip. p. 330 not. Neque in eo offendendum, quod mox dicens Nicander πρωθήβην Ὑάκινθον certissime non florem, sed iuvenem intelligit. nam eodem plane modo Homerus dixit Iliad. ε, 859 ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἄρης (deus), ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι ἀνέρες ἐν πολέμῳ ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρηος (belli), quod imitatus est Eurip. in Iphigen. Aul. 765: Ἄρης — Πέργαμον — κυκλώσας Ἄρει φονίῳ. add. Arat. 469: νυκτὸς καθαρῆς, ὅτε πάντας ἀγανοὺς ἀστέρας ἀνθρώποις ἐπιδείκνυται οὐρανίη Νύξ. Meleager in Anthol. Pal. V, 140 — ἐπεί σοι αἱ τρισσαὶ Χάριτες τρεῖς ἔδοσαν χάριτας (coll. Diodor. Sicul. V, 73, 3: ταῖς δὲ Χάρισι δοθῆναι — πάλιν ἀμείβεσθαι ταῖς προσηκούσαις χάρισι τοὺς εὖ ποιήσαντας). poet. in Cramer. Anecdot. Paris. IV p. 386 (cf. Meinek. Anal. Alex. p. 396): Ὕπνε, τί μ' ἐξ ὕπνου φρενοθελγέος ἐξεσόβησας; — Orph. hymn. 62, 8: Δίκη — μούνη ἐπεμβαίνουσα δίκῃ ἀδίκοις ἐπὶ ἔργοις. id. 64, 2: Νόμον — ἀεὶ τηροῦντα νόμοισιν. Nonn. Dionys. 3, 375: ὄφρα κε Κάδμῳ Ἁρμονίην ὀπάσειεν ἐς ἁρμονίην ὑμεναίων. —

Ther. v. 921 Athenae. IX p. 366 D. ita citat: ἢ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα ἠὲ σίνηπυ, ubi deteriores libri σίνηπι habent, quod etiam Eustath. ad Il. p. 1061, 1 in suis Athenaei codicibus invenisse videtur, si quidem quae ita scripsit: οὕτω γίγνεται καὶ νάπυ τὸ παρὰ Νικάνδρῳ σίνηπι, — ut pleraque omnia Nicandri frustula ex Athenaeo hausit. Sed de Athenaei loco infra disputandum paulo fusius. —

Ther. v. 957 seq. qui citat Tzetz. Exeg. Il. p. 131 Herm. (p. 829 Bachm.) in altero versu habet νιφόεσσα κολώνη. sed potior est Herodiani auctoritas περὶ μον. λ. p. 35, 18: Κλάρος· Νίκανδρος, μνῆστιν ἔχοις, τὸν ἔθρεψε Κλάρος νιφόεσσα πολίχνη, et anonymi scriptoris de vit. Nicandri init. citantis: τὸν ἔθρεψε Κλάρου νιφόεσσα πολίχνη. Et Herodiani quidem Κλάρος etsi defendi potest (cf. Voss. ad hym. Homer. in Demetr. p. 150) nihil videtur nisi librariorum error esse, Tzetzianum autem illud κολώνη intelligere mihi videor cur ab interpolatore aliquo male sedulo scriptum sit. quippe νιφόεσσα parum aptum opinor quibusdam πολίχνης epitheton videbatur, sed multo aptius κολώνης, ut νιφόεσσα Ὄθρυς Ther. 145, Πηλίῳ ἐν νιφόεντι Ther. 440 et 502, Κερκέτεω νιφόεντος Al. 152 legimus. Verumtamen adiectivo νιφόεις aliquoties etiam ita usus est Nicander, ut praeter colorem nullam nivis rationem haberet. cf. Ther. 291, 881, Al. 252. ergo ad urbem etiam referre potuit eodem iure quo Homer. Il. β, 647 et 656 ἀργινόεντα Λύκαστον, ἀργινόεντα Κάμειρον dixit. —

* * * * * *

Alex. v. 3. Protagoram hinc novit Tzetz. Exeg. Il. p. 829 Bachm. —

Alex. v. 7. ἄρκτον ὀμφαλόεσσαν respicere videtur Hesych. s. ὀμφαλόεσσα, ἡ ἄρκτος, διὰ τὸ μέσον τὸν βόρειον πόλον περιέχειν. τινὲς δὲ τὴν εὔτροφον χώραν. utraque explicatio in scholiis quoque extat. sed quae sequuntur apud Hesychium, ab I. G. Schneidero et ipsa ad Nicandri hunc locum relata, aperte pertinent ad ἀσπίδα ὀμφαλόεσσαν. —

Alex. v. 21. Galen. de Hippocrat. et Platon. decret. II, 8, T. V p. 275: Νίκανδρος ὧδέ πώς φησι, ἣν κραδίην ἐπιδόρπιον, οἱ δὲ δοχαίην κλείουσι στομάχοιο, — quo firmatur δοχαίην, quod in δοχεῖον mutatum voluit Volkmann. de Nicand. vit. et script. p. 40 et comm. epic. p. 9, iniuria quidem. cf. Lobeck. Paralip. p. 314. recte autem eundem Volkmann. male habebat ἐπιδόρπιον nomini κραδίην iunctum. certe os ventriculi nemo quantum scimus καρδίαν ἐπιδόρπιον

vocavit, sed omnes *καρδίαν* dicunt simpliciter. itaque Volkm. mutata interpunctione *ἐπιδόρπιον* cum *δοχαίην* (*δοχεῖον*) iungi iussit. Verum mihi *τεύχεος* adiectivo aliquo vix carere posse videtur, et quum alibi Nicander *τεῦχος γαστρὸς* dicat (Al. 315 et 364), *γαστρὸς* autem hoc loco addere non posset propter extremum versum 20, *τεύχεος* — *ἐπιδορπίου* scripsisse videtur. —

Alex. v. 36 seqq. ante oculos habuisse videtur Plin. nat. histor. XXVII, 7 seq. —

Alex. v. 56. Lexic. ms. ap. Albertium ad Hesych. p. 761: *ὀνείτης· ὑπὸ Νικάνδρου ὀρίγανον.* Nicandri nomen non apposuit Hesych. —

Alex. v. 67. Etym. Magn. p. 256, 54: *δερκευνέος*] — *Νίκανδρος εἰς τὰ Ἀντιφάρμακα, ἢ σκίνακος δερκευνέος.* Locum Nicandri paulo pleniorem quippe auctum versu apponunt codd. Zonarae p. 477, unde in Suidae lexicon venit, I p. 1214 Bernh. Ex Etymol. autem corrigimus *δ' ἢ σκίνακος*, quod est etiam in Zonara. —

Alex. v. 91. Etym. Magn. p. 241, 12: *γρηῦν, τὸ ἐπιπολάζον τῷ γάλακτι. Νίκανδρος εἰς τὰ Ἀντιφάρμακα.* Nicandri codd. *γρῆϋν* habere omnes videntur (*γρηῆν* H), non *γρηῦν*, ut scribitur in Homer. Od. *η* 8 (coll. Apollon. Dysc. de adverb. p. 560, 8, unde sua hausit Etym. Magn. p. 440, 13 seqq.), *β* 377, *χ* 395 et 481, item in Rhiani fragm. ap. Stobae. IV, 34 v. 20, et in Anthologiae codice Palatino VI, 203, VII, 257, 384, 575, 726, IX, 309 (non addicente tamen Planud. nec ut ipse sibi Palatini codicis scriba constet, qui VII, 455 et 458 dedit *γρηῦς*). ego tamen *γρῆϋς* praefero cum Hermann. in hym. Hom. Cer. 113 et Buttmann. gr. gr. I p. 108 not. (qui non persuasisse videtur Iacobsio ad Anthol. Palat. p. 527). accedit quod Arcad. p. 91 extr. *τὰ εἰς ῡς θηλυκὰ συνεσταλμένον ἔχοντα τὸ ῡ καὶ μὴ διὰ τοῦ δος κλινόμενα βαρύνεσθαι* dicit. —

Alex. v. 100. *Κηφηίδα γαῖαν* hinc habet Etym. Magn. p. 512, 14. paulo plenius Zonar. p. 1205: *Περσεὺς ἥ ποτε λιπὼν Κηφηίδα γαῖαν.* —

Alex. v. 103 citat Etym. Magn. p. 594, 11. —

Alex. v. 106. Huc respexerunt quos Eustath. ad Il. p. 658, 45 compilavit (Apionem et Heliodorum, opinor): *ἀκοστῆσαι δὲ τὸ πολυκριθῆσαι κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἤγουν τὸ κριθιάσαι. ἀκοσταὶ γὰρ αἱ κριθαί, ὅπερ φασὶν ἐξ Ὁμήρου μὲν οὐ δείκνυται, παρὰ δέ γε Νικάνδρῳ καὶ ἄλλοις κεῖται.* Cum his equidem conciliare quae schol. ad

Iliad. ζ, 506 habent non magis possum quam Buttmannus potuit Lexilog. II p. 173, illud autem certum, Nicandri memoriam non ad glossarum librum, ut Volkm. p. 16 voluit, sed ad Alexipharmaca referendam esse.

Alex. v. 170 affert schol. Arat. 916, respicit schol. Aristoph. Pac. 1067. —

Alex. v. 174 citat Etym. Magn. p. 183, 7, sed e Theriacis. nam hic quoque ἔνθα quod legitur ex ἐν Θηριακοῖς corruptum ut monuit Gaisford. ad Hesiod. Theogon. 709. vitium iam invenit Zonar. p. 364. ἀχύνετον ὕδωρ hinc habere videtur schol. Apoll. Rhod. 3, 530. —

Alex. v. 181. Etym. Magn. p. 330, 40: ἑλινὸς ἡ ἄμπελος — Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς. —

Alex. v. 185 citat Etym. Magn. p. 510, 17 (ἐν Θηριακοῖς). add. Etym. Gudian. p. 319, 14 et Zonar. p. 1202. —

Alex. v. 186. Etym. Magn. p. 551, 14: Κώνειον] καί τε σὺ κωνείου βλαβόεν τεκμαίρεο πῶμα κεινόποτον. Νίκανδρος ἔνθα (i. e. ἐν Θηριακοῖς).

Alex. v. 193 seq. Etym. Magn. p. 168, 9: ἀτύζων] ὁ δ' ἠέρα παῦρον ἀτύζει οἷα κατηβολέων (ἀντὶ τοῦ καταπίπτων σώματι καὶ ψυχῇ), ψυχῇ δ' ἀϊδωνέα λεύσσει. ἐὰν ἀτύζων, ἀφροντιστῶν, ἐὰν δὲ ἀτίζων, ἄτῃ περιφερόμενος, καταπίπτων. οὕτως εὗρον ἐν ὑπομνήματι Νικάνδρου ἐν Θηριακοῖς. Haec Etym. Magni memoria eam saltem vim habebit, ut hoc quidem loco codicum praeter Parisinum veterem (qui hic deficit) optimorum, Medicei et Goettingensis, spernamus auctoritatem, quorum ἀλύξει alter, alter ἀλέξει habet, et sequamur deteriores codicum familias, quae partim ἀτύζει, partim ἀτίζει habent. Utrumque statuendum est invenisse in codicibus eum, cuius commentarium citat Etym. Magnus, parum is accurate auctore suo usus, cui ἀτύζων vel ἀτίζων scribere non licuit. nisi forte ad alius cuiuspiam poetae versum male omissum, in quo ἀτύζων legebatur, Etymol. Magnus commentarii Nicandrei verba accommodavit. in ipso autem Nicandri versu quod ἀτύζει posuit, non ἀτίζει, indicare videtur olim non ἀτίζει vulgatum fuisse, sed ἀτύζει, quod et ipse unice probo quamvis sit ad explicandum difficillimum. Sed nisi fallor hic quoque Nicander videtur docere voluisse, de interpretandis Homericis quibusdam glossis qualis ipsius sit sententia, de quo infra dicetur accuratius. Constat autem in explicando verbo ἀτύζεσθαι veteres

nequaquam inter se atque ne sibi quidem ipsos in singulis Homeri locis consensisse. nam quum plurimi explicent *ταράττεσθαι* vel *ἐκπλήττεσθαι*, schol. ad. Il. σ, 7 *βεβλαμμένους ἢ φεύγοντας, ἢ ὀδυρομένους* (ultimum hoc etiam Suid. habet s. *ἀτυζομένη*), Eustathius ad Il. p. 623, 5 *ᾄττοντας καὶ σκιρτῶντας ἢ ἀτωμένους* explicat. quales explicationes quae parum curabant vocis originem ante Aristarchi his rebus impensam operam multo plures et ineptiores prolatas fuisse quivis concesserit. Iam Nicandrum puto *ἀτύζεσθαι* explicasse *ὀρίνεσθαι*, quae significatio neque disconvenit plerisque locis et aliquam habebat commendationem eo quod in Il. ι, 243 utrumque olim legebatur in scriptis exemplaribus, et *ἀτυζομένους ὑπὸ καπνοῦ* et *ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ*. Qua concepta semel opinione activum *ἀτύζειν* non poterat poeta explicare *φοβεῖν*, ut reliqui fecerunt poetae Alexandrini qui activo usi sunt, sed debebat interpretari *ὀρίνειν*. Ergo *ἠέρα παῦρον ἀτύζει* significat „parvum spiritum movet sive ducit" i. e. „vix spirat." nam *ἀὴρ* patet *τὸ ἐν ἡμῖν πνεῦμα* esse quod efflamus, ut Erotian. s. *ἀήρ* explicat. —

Alex. v. 201 respicit Plin. nat. hist. XXII, 31: „semen (urticae) cicutae contrarium esse Nicander adfirmat, item fungis et argento vivo." De cicuta quidem adfirmat Nicander, de reliquis non item, ut suspicer apud Plinium post *item* excidisse alius cuiuspiam medici nomen. —

Alex. v. 262. *ἠὲ σύ γε βδήλαιο νέον γλάγος* citat schol. Theocrit. 2, 56, ubi verba corruptissima e Nicandro editores correxerunt. —

Alex. v. 279 seq. citat Zonar. p. 1112. in Etym. Magn. p. 471, 54 Nicandri locus excidit, at cod. V saltem haec addit: *ὤκιμον δέ ἐστι βοτάνη ἡ λεγομένη ἐν τῇ συνηθείᾳ βασιλικόν. οὕτως Νίκανδρος.* —

Alex. v. 301—304 citat Tzetz. Chiliad. I, 359 seqq., sine memorabili lectionis varietate nisi si quas scribarum stupor procreavit. —

Alex. v. 305 respicit Etym. Magn. p. 680, 40: *πόλιον σημαίνει βοτάνην διὰ τὸ πολιὸν εἶναι ἤγουν λευκήν, ὡς παρὰ Νικάνδρῳ ἐν Ἀλεξιφαρμάκοις.* —

Alex. v. 310. Etym. Magn. p. 763, 30: *τραγορίγανον ὄρειον*] — *Νίκανδρος ἐν Ἀλεξιφαρμάκοις· ἀγροτέρης τραγοριγάνου.* unde *ἀγροτέρης* pro vulgato *αὐαλέης* iam recepturus erat I. G. Schneiderus. Ceterum paulo pleniorem Nicandri locum citat Zonar. p. 1742, *πολλάκις δ' ἀγροτέρης τραγοριγάνου ἠδὲ γάλακτος* scribens. —

Alex. v. 330. Horum memor fuit Plin. nat. hist. XX, 95, parum quidem ille tempestive, ut docet Sillig. Vol. III p. 295. Ceterum ex Plinio sua sumsit Apuleius de herb. p. XXXIII extr. edit. Sillig. —

Alex. v. 376 respicit Etym. Magn. p. 283, 37. —

Alex. v. 424 seq. citat Etym. Magn. p. 207, 36: *βούκερα*] — *Νίκανδρος ἐν Ἀλεξιφαρμάκοις παρετυμολογεῖ αὐτὴν λέγων, ἄλλοτε βουκέραος χ ι λ η γ ό ν ο υ, ὅ ῥα κεραίας εὐκαμπεῖς πετάλοισιν ὑπηνεμίοισιν ἀέξει*, unde *χιληγόνου* pro *σιτηγόνου* iam recepit I. G. Schneiderus firmatum nunc etiam codice vetustissimo Parisino. —

[*Alex. v. 494.* hunc locum ne respexisse credas Suidam et Photium s. *τριπτῆρα*, — Thyatirenum illi Nicandrum sequuntur, non Colophonium, ut patebit conferenti Harpocrat. s. *τριπτῆρα*. —]

Alex. v. 527 respicit Plin. nat. hist. XX, 25. —

Alex. v. 560 seq. ad Lucian. dial. deor. 7, 4 memor fuit scholiasta Tom. IV p. 57 Iac. —

Iam ex horum testimoniis scriptorum primum manifestum hoc est, quae nunc manibus tenemus Nicandri Theriaca et Alexipharmaca eadem esse carmina quae veterum plerique ita inscripta legebant. nam aliud ferebatur carmen et ipsum *Νικάνδρου Θηριακὰ* inscriptum, sed a falsario quodam confectum, de quo memorabilis locus extat apud grammaticum in Bekkeri Anecdot. p. 1165: *δεῖ δὲ τὸν γραμματικὸν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία γινώσκειν. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁ μ ώ ν υ μ α βιβλία ψευδῆ, οἷον ἡ Ἀσπὶς Ἡσιόδου καὶ τὰ Θηριακὰ Νικάνδρου· ἑτέρων γάρ εἰσι ποιητῶν, ἐχρήσαντο δὲ οἱ συγγραφεῖς τῇ ὁμωνυμίᾳ Ἡσιόδου καὶ Νικάνδρου, ἵνα ἄξια κριθῶσιν ἀναγνώσεως.* — Praeterea aliquid illa testimonia conferunt ad eam pertractandam quaestionem quae est de interpolatis Nicandri carminibus. quamquam impudentissimis interpolationibus in Nicandri Theriaca et Alexipharmaca olim doctos homines grassatos esse vel aliunde liquido demonstrari potest. Quarum interpolationum nulla impudentior ea est qua post Alexiph. versum 610 addebant duodeviginti hos:

611 *Μὴ μὲν δὴ σμῖλον σὺ κακὴν ἐλατηΐδα μάρψαις*
Οἰταίην, θανάτοιο πολυκλαύτοιο δότειραν,
ἥν τε καὶ ἐμπλείουσα χαλικροτέρη πόσις οἴνης
οἴη ἐπαλθήσειε παραχρέος, ἡνίκα φωτὸς
615 *ἴσθμια καὶ φάρυγος στεινὴν ἐμφράσσεται οἶμον.* —

Καὶ τὰ μὲν οὖν Νίκανδρος ἑῇ ἔνι κάτθετο βίβλῳ
μοχθήεντα μύκητα παρ' ἀνέρι φαρμακόεντα.
πρὸς δ' ἔτι τοῖς, Δίκτυννα τεῆς ἐχθήρατο κλῶνας
Ἥρη τ' Ἰμβρασίη μούνη στέφος οὐχ ὑπέδεκτο
κάλλεος, οὕνεκα Κύπριν, ὅτ' εἰς ἔριν ἠέρθησαν
ἀθάναται, κόσμησεν ἐν Ἰδαίοισιν ὄρεσσι, —
τῆς σύ γ' ἀπ' εὐύδροιο νάπης, εὐαλθὲς ὄνειαρ,
καρπὸν πορφυρόεντα συναλδέα χειμερίῃσιν
ἠελίου θαλφθέντα βολαῖς δοίδυκι λεήνας
χυλὸν ὑπὲκ λεπτῆς ὀθόνης ἢ σχοινίδι κύρτῃ
ἐκθλίψαντα πορεῖν κυάθου κοτυληδόνα πλήρη
ἢ πλεῖον, πλεῖον γὰρ ὀνήϊον· — οὐ γὰρ ἀνιγρὸν
πῶμα βροτοῖς· — τόδε γάρ τε καὶ ἄρκιον, αἴκε πίῃσθα. —

sic enim scribendum locum putamus correctis nonnullis vel e nostra vel ex aliorum coniectura, quae ne falsario quidem condonanda, sed imputanda librariis fuerunt. velut v. 618 pro *πρὸς δ' ἔτι τοι* e scholiasta corrigendum fuit *πρὸς δ' ἔτι τοῖς*, deinde v. 619 cum libris partim, partim cum Spanhemio (ap. Schneid. praef. Ther. p. VIII) ut sensus constet scribendum fuit *Ἥρη τ' Ἰμβρασίη μούνη* pro eo quod etiamnum editiones occupat, *Ἥρης τ' Ἰμβρασίης*. tum v. 621 male in fine fuit interpunctio maxima. porro v. 624 e codd. omnibus reponendum fuit *βολαῖς* pro *βολῇς* et v. 625 vel sine codicibus scribendum *ὑπὲκ* pro *ὑπὲρ*, quo retento quae sequuntur *ἢ σχοινίδι* sensum non iam habent. Contra reliqua quae attentum lectorem offendant vel plane singularia vel in Nicandro certe solitaria, velut v. 617 istud *παρὰ μοχθήεντα μύκητα*, quod significat „dum fungum edit“ (ut *παρ' οἶνον*, „dum bibit aliquis“, *παρὰ τὰ γελοῖα*, „dum quis iocatur“ et similia dicuntur plurima), aut v. 622 relativum *τεῆς* pro *ἧς* (quod si ex Homerico *ἕης* effictum est, ut credo, potius *τέης* scribendum erit, nihil autem excusationis habet ex plurativis *τέων* Al. 2 et Callim. in Del. 185, quod mihi non relativi, sed interrogativi *τίς* videtur genetivus esse, quum satis constet Alexandrinos poetas ita esse pronomine interrogativo usos. cf. Naeke ad Callim. Hecal. p. 178 et Meinek. delect. poet. Anthol. gr. p. 94 seq.), aut syntaxis ista anomala quae legitur v. 625: *τῆς σὺ — χυλὸν ἐκθλίψαντα πορεῖν* pro *ἐκθλίψας* vel *ἐκθλίφθεντα*, aut mirum istud *ἐμπλείουσα πόσις οἴνης* v. 613 (cui si *ἐμπλήθουσα* auctor substituisset, non iam dixisset quod duobus nominibus usui repugnat), — haec igitur et si

qua sunt similia non eripiemus interpolatori qui manifestis se prodit indiciis. nam qui ita loquitur: *haec quidem libro suo interposuit Nicander in fungo molesto medicamina. praeterea tu cape myrthi fructum* etc. —, quid aliud dicit quam supplere se velle quae ipse Nicander omiserit, at alii dederint (velut Plin. nat. histor. XXIII, 159)? accedit quod totam hanc disputationem non eo loco quo de fungis Nicander exposuit, sed in fine carminis exhibent codd. et editiones omnes praeter I. G. Schneideri qui primus vv. 616—628 post v. 536 collocavit, a grammatico aliquo suspicatus versus hosce esse ex antiquiore aliquo exemplo carminis scripti extremo poemati subiunctos eorumque sedem propriam indicari prioribus duobus fere barbaris, quos a grammatici potius cuiusdam quam ipsius poetae ingenio profectos esse censebat, ad Alex. p. 257. ego contra non dubito quin omnes isti versus tredecim ab interpolatore aliquo procusi sint, qui, ut hoc quoque addam, v. 622 *εὐαλθὲς ὄνειαρ* sumsit ex Alex. 326 (*εὐαλθέ' ἀρωγήν*). Tredecim dixi versus, tot enim ad fungos pertinent. qui restant alius argumenti quinque (v. 611—615) ob aliam causam mihi suspecti sunt. nam ut nihil dicam de disputationis brevitate et de omissis quae in corpore humano conspiciantur eius veneni signis (qualia memorare poeta solet memoratque in hoc veneno Pseudodioscorid. de venen. 12 p. 25 Spreng.), — qui ista dedit, is Protagoram, cui Nicander librum inscripsit, longe alium nobis sistit atque Nicander fecit. qui Protagoram non ipsum facit forte temere venena bibentem, sed aliis qui temerario potu hauserant medicaturum. Quamquam de hoc ne editoribus quidem ubique constitisse videtur, aliter enim neque v. 567 tolerassent *ἥν γε μὲν ἐκ φρυνοῖο θερειομένου ποτὸν ἴσχῃς — ἀλλὰ σὺ τῷ — πόροις κ. τ. λ.* spreto codice Goettingensi et scholiastae admonitione qui *ἴσχῃ* [1]) commendant, et in Al. 49 vidissent corruptum esse *πίοις*, cui Parisinus vetus recte substituit *πόροις* (cf. v. 68), et in Al. 116 vel sine codicum auctoritate reposuissent *κεῖνο ποτὸν δέξαιτο* pro *δέξαιο*, quod et ipsum repugnat versui 128: *τῷ δὲ σὺ — πόροις*. Sed ut his tribus locis facile restituimus quod poetae consilio unice convenit, ita non aeque facilis correctio renitentium Nicandreo mori verborum *μὴ μὲν δὴ σμῖλον σὺ κακὴν — μάρψαις* v. 611, ut hic qui-

1) i. e. *ἴσχῃ τις*. Similiter *τὶς* omissum v. 158 (*πάσηται*). add. Hom. Il. 13, 287. 22, 199. Aeschyl. Eum. 645. Theocrit. 17, 40. —

dem non dubitandum sit quin interpolatoris cuiusdam fetus habeamus. si quis tamen etiamnum dubitat, is admonendus erit v. 615 iisdem prorsus verbis redire in genuinis Alexipharmacis versu 191. —

Quod si hinc certum est ad promovendam artem a medicis Nicandri Alexipharmaca interpolata esse, non errabimus, si etiam inter varias lectiones eas, quas ex veteribus scriptoribus modo afferebamus, nonnullas ex eodem ortas studio putaverimus, ut ad hanc quoque rem utilis ista veterum testimoniorum enumeratio videri debeat. Hoc aperte cadit in Ther. 921, ubi quum codd. omnes teneant hoc:

ναὶ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα λοιγέϊ τύψει
προσμάξας ἰόν τε καὶ ἀθρόον αἷμα κενώσεις, —

admodum mirum accidit quod Athenae. IX p. 366 D. ita loquentem audimus: *σίνηπυ δ' ὠνόμασε Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν μὲν Θηριακοῖς οὕτως*

ἢ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα ἠὲ σίνηπυ.

ubi istud *ἠὲ σίνηπυ* quis est quin ab iis profectum statim iudicet, qui praeter cucurbitulam etiam sinapi adhiberi cum fructu posse arbitrati (ut fecerunt Pseudodioscorid. *περὶ ἰοβόλ.* p. 77, Scribon. Larg. c. 174 et Aetius IV, 1, 10) omissum hoc a poeta esse aegre tulerint? At dicat aliquis, non Athenaei istud exemplar, sed codices nostros omnes interpolatos esse et quantocius istud *ἠὲ σίνηπυ* recipi in verborum ordinem debere expulsa lectione hodie vulgata. Audio. at primum interpolatis se usum Theriacorum exemplaribus praeter integra ipse Athenaeus indicat XIV p. 649 D (cf. supra ad Ther. v. 891), ut usus est etiam Georgicorum exemplaribus non iam integris (cf. ad fragm. Georg. 7 sive 74, v. 65). tum certe in Ther. v. 891 Athenaeum non integrum, sed interpolatum secutum exemplar esse eo apparet, quod *eius* codicis lectionem aliquam (*φιττάκια*) commendat, qui pro verbis aperte integris *ἀμυγδαλόεντα πέφανται* habebat foedam interpolationem hanc: *ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια.* Nonne igitur verisimile sit Athenaeum in citandis Theriacorum locis imponi sibi passum interpolatorum potius quam integrorum exemplarium lectiones protulisse? — Unde hoc saltem lucrabimur, ut si qua extant apud Athenaeum aliter scripta atque codicum Nicandreorum auctoritate nunc eduntur (ut Ther. 823, 826, 876), etiamsi a promovendae artis studio non profecta sint, cautiores tamen nos

praestemus in recipiendo, quippe interpolatis codicibus Athenaeum usum esse memores ubique. —

Verum istud malum serpsit ulterius. nam ob alias etiam causas interpolatos olim Nicandri codices fuisse docent cum codicibus qui supersunt collata eadem illa a nobis proposita veterum scriptorum testimonia, docent variae lectiones haud paucae in scholiorum farragine memoratae, postremo docet codicum hodie superstitum vel inter se vel cum editionibus instituta comparatio, cuius ope etsi sat multas interpolationes I. G. Schneiderus egregie sustulit, alias tamen reliquit non minus manifestas. Quarum ego aliquot nunc indicabo, ut pateat quousque ista labes progressa sit et quales habuerit causas. Velut in Ther. 27 post verba *ὅθι πλεῖστα κινώπετα βόσκεται ὕλην* codd. versum habent hunc: *δρυμοὺς καὶ λασιῶνας ἀμορβαίους τε χαράδρας*, qui est Theriac. v. 489, cui et ipsi praecedit *κινώπετα βόσκεται ὕλην*. hinc manifesta est interpolationis causa, nam ipsum Nicandrum utroque loco eundem scripsisse versum credibile non est. neque enim ita Nicander se ipsum imitari solet *ὁμηρικῶς*, nedum tam parum apto loco sua repetierit. quamquam in Theriacis imitatur Alexipharmaca vel contra, ut in Ther. 911 et Al. 368 legimus *ἄννησον Λιβυκάς τε ποτῷ ἐγκνήθεο ῥίζας*, — *ἢ ἔτι καὶ Λιβύηθε ποτῷ ἐγκνήθεο ῥίζας*. Itaque Ther. v. 28 de interpolatione suspicari nos cogit (ut in Alex. 615 ex eodem indicio supra cognovimus interpolatorem), quae unde orta sit e Parisino codice antiquissimo intelligitur, ubi in margine iste versus ascriptus legitur ab eis, opinor, qui nihil nisi homoeoteleuton notare volebant. Similiter interpolatione orti sunt Ther. vv. 159, 160, quorum alter aperte fictus est ad versus 265 normam, neuter comparet in Parisino vetustissimo. Paulo modestiores sese gesserunt interpolatores in Ther. 283, ubi *ἐνδυκὲς αὔει* reposuerunt e v. 263 pro *αἰὲν ἰαύει*, quod felici casu Etym. Magn. p. 299, 45 servavit, sed hic quoque illi similium poetae locorum intempestiva recordatione sive ipsi ad interpolandum inducti, sive alios ascriptis locis similibus inducentes. Praeter hanc autem causam ad interpolationes occasionem dederunt Nicandri lectoribus aperta scribarum vitia, quae rite corrigere nesciverunt, sed intemptata relinquere noluerunt. hinc fuerunt qui in Ther. 92 scriberent *ἐσθλοῦ ἀβροτόνοιο*, in Al. 463 *ἐπαιονάασσο*, in Ther. 822 *οἶδ' ὅσα* similiaque in similibus locis plurimis, interdum modum omnem superantes velut in Ther. 920. Sed eosdem

illos homines deprehendimus etiam interpolando mutantes quae recte in codicibus scripta secus intellexerunt, quo in genere nullum memorabilius exemplum hoc, quod in Alex. 345 (*βούπρηστις — μόσχους πίμπραται, ὁππότε θῆρα νομαζόμενοι δατέονται*) scripserunt — *πίμπραται, ἐσχατιῇσιν ὅταν καυλεῖα φάγωσιν*, quoniam, ut recte monuisse videtur I. G. Schneiderus, *βούπρηστιν* non bestiolam, sed plantam putarunt esse. — His autem tribus interpolandi causis ubi praeter medicorum supplendi studium quintam addideris hanc omnium frequentissimam, quod, quae recte scripta invenerant recteque intellexerant, et sibi in repetenda lectione et aliis faciliora intellectu reddere studuerunt vel apposita vel reposita pro reconditiore aliquo vocabulo voce trita et e communi usu petita, — satis multas fuisse causas concedes quibus fieret ut iam antiquissimis temporibus, certe quibus vivebat Athenaeus, Nicandri exemplaria circumferrentur multifariam interpolata. Quorum si quis unum vel alterum magis honorifico usus nomine recensionem appellare maluerit, non repugnabo, modone recensionem ab ipso Nicandro, sed ab eorum aliquo grammaticorum factam putet qui studia sua ad Nicandrum contulerunt. quamquam argumenta desidero quibus haec opinio commendetur. nam neque alium novimus clari nominis grammaticum qui Nicandrum recensuerit, et quorum in scholiis extat mentio grammatici crisin fere non attigerunt, sed si quando attigerunt, arbitrariam crisin exercuerunt tam parum dextre, ut mirum non sit eorum commenta in nullo codice neque hodie reperiri neque, quantum quidem ex scholiastarum verbis colligi possit, olim inventa fuisse [1]). nam ut unum saltem exemplum afferam, in Ther. 622 (*ἦπαρ ἐνὶ σχεδίῃ — i. e. τῇ τυχούσῃ — ποθὲν οἴνῃ*) Demetrius Chlorus si dis placet commendabat *ἐνὶ Σχερίῃ*. quamquam dubitari potest suamne Demetrius coniecturam dederit an aliorum, ut idem (siquidem idem est) cum Theone et Plutarcho facit ad Ther. 614 secundum Stephan. Byz. p. 375, 11, unde apparet simul eiusmodi interpolationes antiquiores istis grammaticis fuisse. fuerunt igitur antiquiores etiam Pamphilo, grammatico nobilissimo, cuius Suidas memorat libros *εἰς τὰ Νικάνδρου ἀνεξήγητα καὶ τὰ καλούμενα Ὀπικὰ*

---

1) nisi quod Demetrii Chlori coniecturam *βοτῆρα* (Ther. 377) novisse videtur Etym. Magn. p. 702, 12. sed si novit, e commentario Nicandreo sumsit, quo utebatur, non e codice aliquo Nicandri.

inscriptos. quamquam Pamphilum vel recensendo vel explicando Nicandri opera attigisse aliunde non constat nisi ex ancipiti illo Suidae loco, quem recte ita interpretatum esse puto Rankium, istum Pamphili librum non Nicandri Colophonii carmina, sed Nicandri Thyatireni ἐξηγητικὰ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου respexisse. pro Ὀπικὰ autem quod Ὀφιακὰ commendant et in hoc quoque Nicandri carmen Pamphilum commentarium scripsisse putant, non minus arbitraria coniectura est, quali non opus est, aut si opus est praestat alia e Galen. Tom. XI p. 798 edit. Kuehn. ducenda. — Postremo recensionem aliquam Nicandri ab antiquo quodam grammatico factam comprobari quispiam putaverit scholio ad Alex. 99 extr. Περσείης δ' εἶπε (εἶχε cod. Stephan. Thesaur. II p. 1632, quem locum in novo Thesaur. Parisin. non invenio) τὸ ἀρχαῖον ἀπὸ τοῦ Θεοδοσιακοῦ Νικάνδρου μεταγεγραμμένον, unde I. G. Schneidero quidem apparere videbatur (praef. Ther. p. VII) Theodosium aliquem criticam emendandis vel describendis Nicandri carminibus operam dedisse. mihi non aeque liquet, praesertim quum ista verba solus recentior scholiasta Goettingensis habeat. et quod ἀρχαῖον (ἀντίγραφον) dicit, nulla causa est cur de antiquissimo aliquo grammatico, qui ante Theonem et Athenaeum vixerit et Nicandri codicem vel descripserit vel adeo recensuerit, cogitandum sit, sed potest codex aliquis medii aevi intelligi.

Doceri igitur nequit istas in Nicandri Theriacis et Alexipharmacis interpolationes referendas ad antiquos et doctos grammaticos esse qui vetustissimorum exemplarium fide Nicandri carmina recensuerint in eoque negotio fidem meruerint, sed potius omnes videntur vel antiquissimorum scribarum stupori vel doctorum lectorum malae sedulitati ascribendae esse. Sed in tanta interpolationum antiquissimarum copia quid faciendum nobis putabimus ut Nicandri Theriaca et Alexipharmaca ad eam revocentur formam qua ex auctoris manibus prodiere? Quod quum hodie sperari non iam liceat, annitendum tamen est ut praestetur tantum quantum possit. Proficiscendum igitur ut par est a codicibus manu scriptis qui aetatem tulerunt, quorum non tam quo quis antiquior est, quam quo rarius interpolationes expertus esse videbitur, eo maior erit auctoritas. Codicibus autem si quod adversatur veterum scriptorum testimonium, huic non continuo fidem habebimus, sed prius, si fieri poterit, explorabimus sitne qui suum nobis testimonium dicit auctor interpolatis codicibus

usus. Et grammaticos quidem usos esse omnium minime credibile, utpote criticae arti magis assuetos, velut Herodianum, quem constat non cuiusvis codicis scripturam temere arripuisse, sed pluribus inter se collatis exemplaribus meliorem eruere solitum fuisse (cf. e. g. Herodian. de dict. solit. p. 39, 25). Sed si quos scriptores interpolatis codicibus usos esse probabile est — ut certe Athenaeus, Galenus, Tzetzes et Byzantinorum fortasse plerique (cf. supra ad Ther. 3) interpolatis utebantur —, eorum testimoniis auctoritatem nec maiorem nec minorem, sed parem tribuemus scripturae codicum, quos et ipsos interpolatos esse constat, et accurate utramque scripturam expendemus. Idemque faciendum est ubi codicum nostrorum lectionibus adversantur aliae in scholiis proditae. nam utrorumque scriptura nullam propter ipsum testem auctoritatem habet quia in utrisque interpolationes latent, ut per se aeque verisimile sit in scholiis veram aliquam scripturam, interpolatam in codicibus servatam esse, quam contra. —

Ceterum istae interpolationes tametsi multae sunt, non tamen puto a multis profectas esse lectoribus, sed numero paucis. Nam hoc quoque ex congestis illis veterum de Theriacis et Alexipharmacis testimoniis iure colligi potest, utrumque carmen non ex quovis genere multos sibi invenisse lectores, sed ex aliis praeter grammaticos generibus haud ita multos, ex eorum autem genere, quos suspiceris propter argumenti naturam imprimis allectos fuisse i. e. e medicorum numero, unum tantum et alterum. Etenim in ista nostra congerie frequentissima sunt grammaticorum nomina, quorum vel ipsa verba legimus servata (velut Herodiani et Ori) vel ab aliis in usum suum conversa. nam illos sequuntur grammaticorum posteriorum et scholiastarum turbae, si non Erotianus et Helladius, at Stephanus Byz., Hesychius, Choeroboscus, Orion, Etymologus Magnus et Gudianus (quibus etiam *ὑπόμνημα* aliquod Nicandri ad manus fuit [1]), Zonaras, Eustathius, grammatici in Crameri Anecdotis, item scholiastae Homeri, Sophoclis, Euripidis, Aristophanis, Arati, Theocriti, Apollonii Rhodii, Lycophronis, Luciani, — quos suis manibus Nicandri carmina tractasse vix concedi potest. Cum hoc autem lectorum ordine comparandus alius est nondum a nobis

1) Hic moneo in Etym. Magn. p. 388, 38 pro *τὸ Νικαδίου ὑπόμνημα* Valckenario legendum visum esse *τὸ Νικάνδρου ὑπόμν.* —

memoratus, eos dico, qui ut grammatici illi ad peculiare Nicandri dicendi genus et ipsi animos advertebant, non quo singularia notarent et diiudicarent, sed ut in usum suum converterent in propriis pangendis carminibus. quorum imitatorum — sic enim appellare solemus — quo quis similius Nicandreis tractabat argumentum, eo magis consentaneum est Nicandri dicendi rationem imitatum esse. itaque non tam Dionysius Periegetes (cf. Bernhardy ad v. 1074), Colluthus, Christodorus appellandi Volkmanno (de N. vit. et script.) p. 8 fuerunt Nicandri imitatores quam Oppiani, Andromachus, Marcellus Sidetes, Maximus, Pseudoorpheus (in Lithicis) et anonymus auctor qui de viribus herbarum scripsit [1]), quos lubens concedo Nicandrum lectitasse. Praeter hos autem imitatores ob similem causam inter Romanos scriptores nominandi sunt Virgilius et Aemilius Macer, qui et ipse Theriaca scripsit. His igitur scriptoribus omnibus propria quaedam causa fuit cur Nicandri Theriaca et Alexipharmaca lectitarent, peculiare dicendi genus et tractandi argumenti ratio. alios ipsius argumenti natura ad lectitandum invitare potuit, praeter medicos, de quibus paulo post agetur, Plinium, Athenaeum, Aelianum et auctorem qui Aristotelis nomen mentitus *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων* librum edidit, i. e. scriptores qui ex aliorum doctis laboribus quicunque fuerunt suis libris studiose anquirebant ab aliis paratam materiam. Sed his demptis scriptorum generibus perpauci supersunt quos non sui commodi studio ductos, sed sincera aliqua virtutis Nicandri poeticae admiratione et quodam quasi amore captos poetae Theriaca et Alexipharmaca lectitasse dicas. certe non nisi Strabonem, Plutarchum, Lucianum, Artemidorum, Apuleium et inter ecclesiae patres unum et alterum videmus Nicandri Theriaca (non Alexipharmaca) memorantes semel neque ita, ut ego quidem omnes vere legisse ipsos, non in aliorum

---

1) ex hoc scriptore unum hic attingam locum quem non recte tractavit novissimus editor, quoniam tum quidem Nicandri non memor erat. V. 45 ita legitur: *ὀφθαλμῶν δέ τε πᾶσαν ἄμ' ἐξοίσειας ἀνίην*, ubi Silligius toleravit semibarbarum istud *ἐξοίσειας*, fretus fortasse exemplis quae Lobeckii diligentia congessit, parerg. ad Phrynich. p. 733. sed auctorem *ἐξώσειας* scripsisse dubium nemini erit qui Nicandri Ther 587 comparaverit: *πάντα γὰρ ἀλθήσει καὶ ἀθέσφατον ἐκ μόγον ὤσει*. (Quod in simili re anonymus auctor habet *ἐξελαύνειν* v. 67 ex eodem Nicandro Ther. 35 sumpsit cum Marcello Sidet. 89). —

inde excerpta incidisse affirmare ausim. certe Michael Glycas Annal. I p. 108 Bekk. ubi scribit: *εἰ δὲ καὶ περὶ φύσεως ὄφεων βούλει μαθεῖν τινων, ὁ Νίκανδρος πρὸ τῶν ἄλλων διδάξει σε. αὐτίκα γὰρ ἐν τοῖς ἔπεσιν αὐτοῦ καὶ τάδε περὶ τῶν ἐχιδνῶν ἱστορεῖ. ἡ θήλεια ἔχις διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς δεχομένη τὴν κεφαλὴν τοῦ ἄρρενος καὶ οὕτω συνευναζομένη ἀναιρεῖ αὐτόν. εἰς ἐκδίκησιν οὖν ὡς ἔοικε τοῦ πατρὸς ἀναιροῦσι τὴν μητέρα τὰ ἔγγονα· ἐν γὰρ τῷ τοῦ τοκετοῦ καιρῷ τὴν μητρῴαν διαρρήσσουσι νηδὺν καὶ οὕτως ἐξέρχονται*, quae respiciunt Ther. 128 seqq., — non tam ipsum legisse Nicandrum videtur, sed aliorum usus esse de Nicandro testimoniis, theologorum opinor, qui Christi praeceptum *γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί* explicandum sibi sumserunt. ac vide ipsum Glycam p. 108, 17 seqq. coll. Epiphan. advers. haeres. I, 8 Tom. I p. 274 seq. Petav. — Sed ut ipse Nicandrum legerit Glycas, ut legerint sine dubio praeter illos quos nominavimus multo plures sive integris eius carminibus usi sive metaphrasibus, quales praeter Eutecnii etiamnum superstitem fecit Marianus poetae Theriaca in MCCCLXX iambos convertens (cf. Suidas s. *Μαριανός*), — hoc tamen obtenturum me certo scio, *medicos* saltem veteres Nicandri Theriaca et Alexipharmaca fere despicatui duxisse. Sed de his disputandum est singillatim. —

VII.

E satis magno scriptorum numero, qui olim aut coniunctim scripserunt Theriaca sive *περὶ δακέτων* et *βλητῶν* (*βλητικῶν*) sive *περὶ ἰοβόλων* sive *ὀφιακά*, et Alexipharmaca sive *περὶ δηλητηρίων* vel *θανασίμων φαρμάκων*, aut alterutrum per se tractarunt argumentum, nobis hodie solos inspicere licet libellos Dioscoridis (si vere sunt Dioscoridis. cf. Sprengel. praef. I p. XIV) *περὶ δηλητηρίων φαρμάκων* et *περὶ ἰοβόλων*. nam Aelii Promoti *περὶ ἰοβόλων καὶ δηλητηρίων φαρμάκων* commentarius etsi magnopere iam ab I. G. Schneidero desideratus propter ea quae Hieron. Mercurialis inde protulit (cf. I. G. Schneid. praef. Alex. p. XIX et praef. Ther. p. XI) tamen etiamnum latet in bibliothecis Veneta, Mediolanensi, Vaticana (cf. Daremberg. praef. ad Oribas. I p. XXII not.), nec quicquam hucusque inaudivimus de edito tum Oribasii super bestiis venenatis libello, quem Darembergius invenisse sibi visus est

(praef. ad Oribas. I p. XXXVI), tum Magni iatrosophistae *περὶ ἰοβόλων ζώων* opere, quod e Fabricii Biblioth. graec. memorat I. G. Schneiderus praef. Alex. p. XX. Et in altero quidem *Dioscoridis* libello Nicandri Theriaca laudata legimus semel, cap. XVII: *πόνος ὅλου τοῦ σώματος πολυειδής, παντάπασιν ἐλαφρὸς καὶ οὐκ ἄτερ ἡδονῆς παρακολουθεῖ· διὸ καλῶς ὁ Νίκανδρος πεφώνηκε* (Ther. 188) *καμάτου δ' ἄτερ ὄλλυται ἀνήρ.* Nolo suspicari a docto aliquo lectore appositum esse Nicandri testimonium invito ipso scriptore, cuius disputationem quodammodo turbat, quoniam de morte (*ὄλλυσθαι*) non iam loquitur postea demum facturus, — sed ultro et sponte concedo ex allatis ab ipso auctore Nicandri verbis apparere libelli auctorem legisse poetae nostri Theriaca, quod, si iure Dioscorides libelli auctor habendus est, etiam eo probatur, quod Dioscoridem in hyl. iatric. III, 30 p. 375 et IV, 98 p. 592 Nicandri Theriacis usum videmus. Verum enim vero hoc ipsum perquam mihi mirum accidit, quod qui noverat scriptor Nicandri Theriaca tamen nec alibi adhibere voluit, ubi fieri poterat aliquanto melius, et uno illo loco adhibuit eo quo fecit modo. neque enim ad testimonium dicendum Nicandrum provocavit, sed ut Nicandrum moneret aptissimis verbis expressisse quidpiam de quo aliunde satis auctori constabat. ergo ut laudabat poetam propter aptam qua usus erat dicendi rationem, ita eundem non videtur auctorem habuisse satis dignum quem in rebus ipsis sequeretur, sed Erasistratum potius, medicum celeberrimum, sequendum sibi sumsit qui paulo antiquior Nicandro fuit. nam ad huius *περὶ δυνάμεων καὶ θανασίμων* librum se applicasse Dioscoridem in eo elaborando commentario non solum ex eius prooemio apparet, ubi quae ad universam rem pertineant Erasistratum *πάντα εἰρηκέναι καλῶς καὶ τοῖς ἔργοις ἀκολούθως* profitetur (p. 49—51), sed aliunde etiam demonstrari potest. velut de basilisco satis habuit unius Erasistrati verba apponere p. 74 et p. 91, de remediis quae in curandis *ἐχιοδήκτοις* sint *δοκιμώτατα* ex Erasistrato rettulit p. 87, de chenchridis morsuum symptomatis singularia quaedam ex Erasistrato excerpsit p. 72 aliorum non usus alibi testimoniis. Imprimis autem memorabile quod p. 77 de *κοινῇ τῶν ἰοβόλων θεραπείᾳ* dicit: *οὐκ ἀλόγως δὲ ὁ Ἐρασίστρατος ἐπιμέμφεται τοῖς ἀγνώστους δυνάμεις πρὸς τὴν χρείαν ἀναγεγραφόσιν, ὡς χολὴν ἐλέφαντος καὶ κροκοδείλου, καὶ αἷμα χελώνης καὶ ᾠά.* hinc enim perspicitur cur ipse Dioscorides ad specialem doctrinae partem progressus *αἷμα χελώνης*,

quod praeter Nicandrum (Ther. 700) plurimi inter morsus venenati remedia rettulerunt (cf. Galen. Tom. XIV p. 184 K.), non memoraverit, unde recte colligi posse videtur Dioscoridem ibi quoque ab Erasistrato pendere, ubi nomen eius reticeatur.

Sequitur ut de altero libello, cui περὶ δηλητηρίων φαρμάκων inscriptum est, dicamus, quem et ipsum Dioscoridi Sprengelius abiudicavit, ego autem vel ei abiudicaverim auctori qui Dioscoridis nomine usus περὶ ἰοβόλων scripsit. is enim quum αἷμα χελώνης καὶ ὠὰ cum Erasistrato omnino reiecerit, ecce alter contra haustam salamandram commendat θαλασσίας χελώνης ἢ χερσαίας ὠά, cap. IV p. 19, ut dubitari non possit quin hic quidem homo Erasistratum non secutus sit. Cui autem in condendo libro se adiunxerit auctori difficile est dictu, quoniam neque alium quemquam scriptorem neque Nicandrum uspiam memoravit. ex ipsarum igitur quae in illo libro traduntur rerum ratione argumentandum erit si quis quaerat Nicandrumne an alium quempiam scriptorem auctor ille secutus sit. Iam negari sane nequit inesse illi περὶ δηλητηρίων φαρμάκων libello in quibus aperta Nicandri vestigia cernere tibi videare. Nam confer mihi Nicand. Alex. 165 ὀρταλίχων ἁπαλὴν ὠδῖνα κενώσας cum Pseudodiosc. cap. 9 p. 24, 2 (ὠὰ κενωθέντα), aut Alex. 252 κνηθμὸς οἷά τε — τρηχεῖ κνίδῃ χρῶτα μιαινομένοις ἢ καὶ σπειρώδει κόρσῃ σκίλλης cum c. 5, p. 20, 3 (παρακολουθεῖ κνησμὸς — ὡς ἀπὸ σκίλλης ἢ κνίδης ἐρεθιζομένοις), aut Alex. 341 νηδὺς διαπίμπραται, ὡς ὁπόθ' ὕδρωψ τυμπανόεις κ. τ. λ. cum c. 3 p. 18, 10 (παρακολουθεῖ — ὄγκος στομάχου καὶ κοιλίας ὁμοίως ὑδρωπικοῖς), aut Alex. 381 νηδυίων θολερὴν μυξώδεα χεύει, τηνεσμῷ ὡς εἴ τε δυσέντερος ἐχθόμενος φώς cum cap. 6 p. 21, 9 (κατὰ κοιλίαν δὲ αὐτοῖς μυξώδη φέρεται ὡς ἐπὶ δυσεντερικῶν), ubi in ipsis adeo verbis et comparatis rebus mirabilem invenies inter utrumque scriptorem concentum. Accedit quod etiam alibi tum in symptomatis indicandis tum in enumerandis remediis si non concinunt tam mirabili modo, at tamen nequaquam alter alteri contradicunt. Verum enim vero praeter haec in quibus consentiunt undeque ea cuipiam probari opinio possit, Pseudodioscoridem Nicandri Alexipharmaca in usum suum convertisse, tam multa uterque sibi propria habet et singularia, ut ista opinio immane quantum labefactetur et convellatur. Primum enim sat multa quae vel de symptomatis vel de remediis a Nicandro memoriae prodita sunt, Pseudodioscorides omisit, ut ab hoc non

memorata invenio quae Nicander habet Alex. 28 seq., 53, 57, 69 (cui fidem faciunt genuinus Dioscorid. hyl. iatr. I p. 158, Pseudodiosc. Euporist. II, p. 327 extr. et Plin. nat. histor. XXIII, 70), 80 extr., 88, 91, 139, 145, 153, 199, 203, 230 seq., 234 (στρούθεια), 238 (σπέρμα μήλων), 239 seq., 292 seq., 305, 306 (ῥυτῆς βλάσται), 311, 318, 372 (βότρυς εὐκνήμοιο), 400 seq., 406 (λειριόεν κάρη), 424, 428, 429 (πέρσειον), 436—442, 452 seq., 456 seq., 460 seq., 474—478, 480 (αἱμάσσουσα), 483 (Φωκήεσσα πόσις ἐλλεβόροιο i. e. ellebori albi. nam Pseudodioscor. c. 30 p. 38, 6 ἐλλεβόρου μέλανος habet, ut auctor Euporist. II p. 333, quamquam hic p. 334 etiam album commendat), 493 seq., 511, 528, 531, 535 (στρουθοῖο πάτος), 550 (κνίδης σπέραδος), 603 (ὑπέρεικον), 604 (κράδη), 609 (σίδη), — quibus si ea adderem quae Pseudodioscoridi propria sunt, numerum haberemus quadruplo certe illo maiorem. Deinde Nicander Al. 567 seqq. φρυνοῦ et βατράχου κωφοῦ sive ἑλείου symptomata et remedia tradit diversa esse, Pseudodioscorides dicit eadem. Tum Nicander haud pauca medicamenta habet aliter composita, velut v. 64 seq., 68, 98, 106, 206, 264 seq., 266, 274, 275, 276 seq., 373, 374, 483, 529, 535, 551, 558 seq., 563 seq., vel per se sola danda praecipit quae Pseudodioscorides in unum coniunxit (cf. v. 225 (coll. 239), 310 (coll. 300, 307, 309), 323 (coll. 329), 331 et 332) aut contra, quamquam hoc rarius, quoniam Pseudodioscorides composita magis amat (sed vide tamen v. 327 seq.). Postremo Pseudodioscorides tum alibi multo maiorem praestat accurationem, tum in indicandis portionibus quas raro Nicander definit. — Quae omnia profecto parum eam commendant opinionem, Pseudodioscoridem secutum Nicandrum fuisse, praesertim quum facile appareat ita eum rem instituisse, ut quam plurima posset et symptomata ac remedia et vero etiam venena (nam plura habet quam Nicander) congereret, — ut si apte explicari possit, ille in singulis quibusdam rebus concentus unde venerit, non iam dicemus Nicandro se Pseudodioscoridem addixisse, quem ne nominat quidem umquam. —

Non singulari volumine comprehensa, sed maioribus de universa medicina voluminibus interposita Theriaca et Alexipharmaca cum aliorum habemus, tum *A. Cornelii Celsi.* nam quum medicinam trifariam divideret, prima ut esset διαιτητική, secunda φαρμακευτική, tertia χειρουργική (cf. I, 1 p. 3 Targ.), secundo loco etiam de serpentibus et venenis exposuit libr. V, 27, 3 seqq., quibus addenda sunt

quae de antidotis habet V, 23, 1 seqq. Qui etsi multis saepe usus est ex omnibus fere medicorum scholis testibus, Nicandrum tamen nusquam nominavit, ut vel hinc coniecturam quis ducere queat Celsum Nicandrea sprevisse. neque aliter iudicabit qui comparatis utriusque libris nihil in Celso invenerit quod iure Nicandro vindicari possit. nam vulgaria quaedam remedia quae praeter reliquos medicos et Nicander habet et Celsus non omisit, quis alterum alteri debere dicat? —

Temporis secuti ordinem denuo revocamur ad *Dioscoridem*, inter cuius scripta qui feruntur libri duo περὶ εὐποριστων sive de medicamentis facile parabilibus etiam de serpentibus et de venenis doctrinam tractant. vid. II c. 113—164. quamquam hoc quoque opus quin Dioscoridi illi Anazarbensi non recte tribuatur vix dubitari potest, cuius iudicii causas Sprengelius exposuit T. I p. XV. Sed quicunque tandem fuit qui istos libros composuit, certe Nicandrum non secutus est. nam nec nominat Nicandrum neque ea habet quae huic sunt propria. An illum scriptorem, qui cuiusvis generis medicamenta constipans nihil quod bonae frugis sit omittere velle videtur atque saepe etiam „quosdam hoc vel illud commendare medicamentum“ monet, an hunc scriptorem putas, si Nicandrum legisset, omissurum fuisse quae poeta inter Theriaca rettulit v. 622 seq. ἔχιος κάρη et ἧπαρ (praesertim quum commendet αἱμορροΐδος κεφαλὴν cap. 118, ἧπαρ κάπρου c. 115, θύννον c. 119, σκορπίου ὀπτὸν c. 121, μῦς κατοικιδίους c. 122, ἀσκαλαβώτην c. 122, σαῦρον c. 122, μυγαλῆν c. 123, δράκοντα c. 125, τρίγλαν c. 126) vel ἱπποποτάμου et κάστορος ὄρχιν Ther. 565 seq. (praesertim quum in Alexipharmacis quidem auctor Euporist. habeat utrumque c. 135 et 141) vel φῦκος Ther. 845, vel sanguisugam Ther. 930, — aut quae inter Alexipharmaca Nicander memorat, χελώνης ᾠὰ Al. 555 (etsi χελώνης αἷμα habet c. 115 et 155), φρύνης σπλῆνα Al. 575, ova gallinarum Al. 165 —? Sed praeter haec apud pseudonymum istum auctorem alia plurima desiderantur a Nicandro memorata vel inter Theriaca, velut αἰγίλωψ Th. 857, ἄκανθος 645, ἀκτῆ 615 (quam genuinus etiam Dioscorides commendat mat. med. T. 1 p. 667), ἄκρτιον 840, βάτος 839 (certe hanc Pseudodioscorides inter alexipharmaca tantum habet c. 158, non inter theriaca), βούπλευρος 586 (commendata etiam a Plin. nat. hist. 27, 57 coll. 22, 77), γλυκυσίδη (ob hanc causam nominat etiam Plin. n. h. 27, 87) 940, εἰρύσιμον 894, ἐλλέβορος μέλας 941, ἑλξίνη

sive *κλύβατις* 537 sive *κουλυβάτεια* 589, 851, *ἐρέβινθος* 894, *ἔρινος* 647, *εὔκνημος* 648 (nisi eadem quae *πολύκνημον* 559 sive *κλινοπόδιον* a Diosc. mat. med. I p. 446 dicitur, a Pseudodioscoride memorata), *θάψος* 529 (nam Pseudodiosc. inter alexipharmaca tantum memorat c. 141 et 163), *θρυαλλίς* 899 (nisi a lychnitide non diversam putavit Pseudodiosc. ut fecit etiam Plin. n. h. 25, 121) *θύμβρα* 531, 628, *ἴον* 900, *ἱππολείχην* 945 (quem Paulus Aeginet. quoque VII, 3 p. 244 dicit *ἰᾶσθαι θηρίου δῆγμα*), *καυκαλίς* 843, 892, *κίκαμον* 841, *κόριον* 874, *κοτυληδών* 681, *κρῆθμος* 909, *κρότων* 676, *λευκὰς πόα* 848 (commendata illa etiam a Diosc. I p. 450), *λύκαψος* 840, *μελίλωτον* 897, *μελισσόβοτος* 677 (nisi ab hac non differt *μελίκταινα* sive *μελισσόφυλλον* sive *πράσιον* 554), *μήκων* 851, 946, *μίλτος Λημνίς* 864 (a Pseudodiosc. inter alexipharmaca tantum posita c. 135), *νῆρις* 531 (*νήριον* Dioscorid. I p. 578 ubi monitum videmus: *πρὸς δήγματα θηρίων*. contra Pseudodiosc. inter alexipharmaca tantum habet c. 135), *οἰνάνθη* 898 sive (cf. Diosc. I p. 425) *σφονδύλειον* 948, *ὄνωνις* 872 (i. e. *ἀνωνίς* Diosc. I p. 360, Plin. nat. hist. 27, 29), *ὄρδειλον* (*τόρδυλον*?) 841, *ὅρμινον* 893, *παλίουρος* 868 (laudata etiam ob eandem rem a Dioscor. I p. 116), *πενταπέτηλον* 839 (i. e. *πεντάφυλλον*. nisi hoc *σπαργανίου* nomine significatum Pseudod. voluit, ut fecit etiam Plin. n. h. 25, 109. aliter tamen genuinus Diosc. IV, 21 et 42), *πεταλῖτις* 864 (quae non alia atque *φυλλῖτις* esse videtur, cuius folia *μετ' οἴνου πινόμενα πρὸς ἑρπετοδήκτους ποιεῖν* dicit gen. Dioscor. I p. 457), *πυράκανθα* sive *σκόλυμος* 856, *ῥάμνου ἀσπάραγος* 883, *σίδη* 870, 887, *σίκυον* 866, *σίλφιον* 911 (cf. Diosc. I p. 432. at Pseudodiosc. inter alexipharmaca tamen habet aliquoties), *σίνηπι* (bibendum) 878, *σκολοπένδρειον* 684, *στρύχνον* 843, *τιθύμαλλος* 617, *χαμαιλέων* 656, *χελιδόνιον* 857 (quod ob hanc causam praedicat Plin. n. h. 25, 101), *ψίλωθρον* 902 (nisi non distat a *πολυγόνῳ*. nam vid. schol. ad h. l. coll. Dioscorid. I p. 507), — vel inter Alexipharmaca, ut *βάκχη* Al. 354, *δάφνη* et *δαυχνός* Al. 198, *εὔκνημος* 372 (nisi non diversum a *πολυκνήμῳ*) *κρόμμυον* 431, *κρύσταλλος* 513, *λείριον* 406, *λίβανος* 107, *ὀρόβινον ἄλευρον* 551 (inter theriaca tantum memoratum a Pseudodiosc. c. 117 et c. 123) *πυρῖτις* 531 (i. e. *πύρεθρον*, inter theriaca sola relatum a Pseudodiosc. c. 114) *σίνηπυ* 533, *σκόροδον* 432, — nisi inter haec unum est et alterum, quod alio nomine insignivit Pseudodioscorides, nam Nicandrum spreto vulgari nomine aliud saepe amplexum esse nomen vel ex hoc nostro indice cognosci potest. His autem, quae

Pseudodioscorides neglexit, ubi addideris haud pauca apud utrumque reperiri, quibus differant — velut floris cuiusdam alter folia, semen alter commendat, cum vino alter, alter cum aceto miscet, alter per se sola propinat, alter cum aliis composita, contra omnes vel serpentium ictus vel venena alter uti iubet, contra singularia alter etc. — satis me profitebere probasse hunc quoque pseudonymum scriptorem Nicandro non dici posse usum esse. —

Progredientibus nobis ad *Scribonii Largi* compositiones medicas, inter quas reperiuntur etiam (cap. 163 seqq.) contra ictus serpentium venenaque facientia remedia, unus in conspectum venit locus qui Scribonium Nicandreis usum demonstrare cuipiam videri possit. nam de toxico agens cap. 194, concitat, inquit, mentis furorem cogitque exululare et *palpitare lingua similiter decollatorum capitibus. nihil enim potest intelligi ex voce eorum.* ubi quis est quin recordetur Nicandr. Alex. 215: *δηθάκι δ' ἀχθόμενος* (toxico hausto) *βοάᾳ ἅτις ἐμπελάδην φὼς ἀμφιβρότην κώδειαν ἀπὸ ξιφέεσσιν ἀμηθείς*—? quem locum qui nuper iure risit R. Volkmann. quaest. epic. p. 46 seq. parum tamen intellexit, quippe qui et Scribonii locum ignoraret et voci *ἐμπελάδην* quid faciendum esset non perspiceret. Sed ab hac ut ordiar, *ἐμπελάδην* nihil videtur significare aliud quam *αὐτοσχεδίην* illud vel *αὐτοσχεδόν* in Hom. *λ*, 536 *αὐτοσχεδίην οὐτασμένος*, P, 294 *πλῆξ' αὐτοσχεδίην* et alibi, aut *ἐπισταδὸν οὐτάζειν* in Apollon. Rh. 2, 84, quae probabilior certe ratio est Volkmanni invento versum ita corrigentis: *δηθάκι δ' ἐμπελάδην βοάᾳ, ἅ τις ἀχθόμενος φώς.* de tota autem sententia propter Scribonii verba non iam dubitari potest. nam aperte Nicander hunc hominem dicere voluit clamare quatenus clamare potest cum ipso capite demesso emoriens lingua, quam etsi palpantem tantummodo et trementem tamen *immurmurare* et *verba edere* vel optimi scriptores narrant post Homer. Il. *K*, 457. cf. Gierig. ad Ovid. Met. V, 104. — Talis igitur Scribonii cum Nicandro consensus nescio an aliquam multos in eam rapiat sententiam, ut Scribonium presse Nicandrea secutum esse putent. Atqui similem paulo ante Nicandrum inter et pseudonymum *περὶ δηλητηρίων φαρμάκων* scriptorem vidimus consensum item in symptomatis conspicuum, quo tamen consensu hoc effici non potuit, Nicandro ut ille usus diceretur, quum sat multae accederent discrepantiae. Quod idem de Scribonio valet. nam ut subsistamus paulisper in eo unde exorsi sumus

Scribonii capite, primum *adiuvantur*, inquit, *qui toxicum biberunt rosa pota aut oleo irino coactique frequentius reicere*, quae tametsi non plane omissa a Nicandro sunt, paulo tamen aliter exposita leguntur in Alex. 239 seq.: *καί τε σύ γ' ἢ ῥοδέης θυόεν μαλλοῖσιν ἀφύσσων παῦρα λίπος σταξείας ἀνοιγομένοις στομάτεσσιν ἠὲ καὶ ἰρενέοιο·* et v. 226 seq.: *διὰ δὲ στόμα βρῦκον ὀχλίζοις, ὄφρ' ἂν ὑπεξερύγῃσι δαμαζόμενος χερὶ λώβην.* pergit Scribonius: „item alvo acri clysmo saepius ducta, postea passo, lacte et antidoto Mithridatico", quorum apud Nicandrum nec vola nec vestigium est, ex parte autem ne potest quidem esse. contra ea reliquorum remediorum a Nicandro hausto toxico commendatorum, quae multa sunt, nullum a Scribonio memoratum videmus. Sed eadem ratio in reliquis etiam de alexipharmacis capitibus inter Scribonium et Nicandrum intercedit, nisi quod alius praeter istum non extat locus quo consensus quidam talis, qualem notavimus semel, denuo prodatur. In theriacis autem multo etiam minus ulla est causa cur Scribonium Nicandri praecepta ante oculos habuisse dicamus. nam quae initio Scribonius recensuit prophylactica quibus serpentes fugentur, eorum unum, peucedanum, quod multi scriptores celebrant, utrique commune est, reliqua diversa, inter quae Nicander quaedam posuit satis memorabilia. Tum Scribonius omissis symptomatis, in quibus multus est Nicander, item omissis qualia Nicander habet remediis simplicibus statim ad composita transit sive contra omnes in universum serpentes sive contra certa quaedam genera (qualia Nicander fere non habet) adhibenda, inter quae nullum est quod apud Nicandrum etiam reperiatur aut huius esse dicatur, etsi Antipatri, Zopyri, Mithridatis, Apulei Celsi, Cassii, Marciani theriaca transcribere operae pretium duxit. Postremo ubi externam vulnerum curam attigit (cap. 174), etsi praeter alia cepam quoque et caprificum memorat a Nicandro etiam licet paulo aliter commendatas (Ther. 931 et 923), omisit tamen sanguisugas a Nicandro ibidem laudatas. neque alibi quicquam habet eorum, quae supra produximus ubi de Dioscoridis Euporist. agebamus, Nicandro vel cum paucis vel cum nemine communia. Itaque ego non dixerim continuo a Scribonio Nicandrum esse adhibitum.

Sequitur *Claudius Galenus*, cuius imprimis huc pertinent *de antidotis libri duo*, T. XIV p. 1 seqq. K. Antidotos enim etsi medici ea omnia appellabant remedia, quae non extrinsecus corpori imposita

sed intro assumpta cuiusvis generis πάθεσιν medeantur, inter haec tamen πάθη primo loco ea erant quae venenis letalibus et ferarum virulentarum morsu oriuntur (cf. Galen. l. l. p. 1 et p. 135), unde factum est, ut praeter antidotos contra τὰ δηλητήρια et τοὺς ἰοβόλους θῆρας facientes Galenus attulerit admodum paucas easque fere tales, quarum si contra alia etiam πάθη, at inprimis tamen contra ista vis esset, tum ut propriam antidoti significationem plane oblitus ἐπιθέματα quoque (p. 179 et p. 190) sibi commemoranda putaverit. In omni autem hac tractanda materia Galenus ita versatus est, ut primum de formula medicamenti illius celeberrimi egerit quod Andromachus proposuerat primus theriacae sive γαλήνης nomine insignitum, tum Andromachus iunior (c. 7), Damocrates (c. 16), Criton (c. 17) et incertus quidam poeta medicus (c. 15 extr.) paululum immutaverant. eo enim omnibus propemodum morbis succurri posse credebant (cf. Galen. Theriac. ad Pison. T. XIV p. 271 seqq. et Theriac. ad Pamphil. T. XIV p. 300 seqq.). deinde (II, 1 seq. cf. II, 2 init.) Andromachi usus περὶ τῶν ἐντὸς φαρμάκων libro reliquas enumerat antidotos contra venena potissimum efficaces (etsi alias etiam nonnullas commemorat contra alia πάθη facientes), Mithridateas duas, quarum alteram Antipatrum et Cleophantum secutus Andromachus apposuerat, Orbani, Aphrodae, Nicostrati, Aelii Galli. Tum recensentur Damocratis contra venena formulae (II, 2 seqq.), item Asclepiadis [1]) contra eadem remedia simplicia (II, 6 seq. 7), tum (II, 8 seq.) composita Apollonii Muris, Nicomedis, Codii Tuci [2]) et Crateri, Apellis, antidotus Mithridatis (cuius tres memorantur formulae), ambrosia Philippi Macedonis, antidotus Zopyria, ἀντίδοτοι διὰ τῶν αἱμάτων et διὰ σκίγκου, Mithridatis theriace, ἀντίδοτος ἑκατονταμίγματος. Sequuntur cap. 10 variorum antidoti, Aelii Galli quinque, Archibii, Antipatri, Euclidis, Zenonis, incerti cuiusdam (p. 163 seq.), antidotus Mithridatea ex fide Xenocratis, antidoti Nili et Harpali. Hucusque de eis actum antidotis, quarum imprimis contra venena vis cernitur, quamquam insunt etiam nonnullae quae simul contra bestiarum virulentarum morsus faciant, item paucae quae contra alia πάθη sola.

1) eius opinor, cui cognomen Pharmacioni fuit. cf. Galen. Tom. XIII p. 903.

2) num Clodii et Tuccii? certe Clodium medicum novimus ex Caelio Aurelian. 3, 8, Tuccium medicum ex Plin. nat. hist. VII, 183. —

Iam ad ea Galenus transit remedia, quorum contra morsus venenatos praecipua vis est, et primum quidem Asclepiadem sequitur (cf. p. 167 extr.), qui et suas et aliorum formulas apposuerat, Antonini, Cratippi, Herae, Zenonis, Claudii Apollonii, Menippi, Menelai, Abascanti, Zoili, Arabae, Charitonis, Simmiae, Andreae, Apollodori, Heraclidis Tarentini, Dorothei, Eudemi, Hybristae, Galli aliorumque quorum non dixit nomina. Tum Damocratem de morsuum venenatorum curatione loquentem inducit, denique Herae *ἀντιδότους θηριακὰς* recenset (p. 201 seqq. coll. p. 204 lin. 15), qui et ipse remedia aliorum, velut Antiochi Philometoris, Aphrodae, Nicostrati, Amaranti, attulerat ad alios partim morbos facientia. — Hunc autem libri indicem ego primum propterea confeci, quo pateret non hoc egisse Galenum, ut quorum virorum auctoritatem in hac tractanda materia sequeretur lectores celaret. inter quos viros Nicandri desiderari nomen quis est quin miretur, ubi meminerit Galenum et in aliis libris Nicandro usum esse et in hoc ipso libro identidem (cf. p. 32, p. 89, p. 115) esse professum malle se medicorum qui versus scripserint quam qui prosa oratione sint usi placita afferre, quoniam in illorum quidem formulis pondera et mensurae non aeque corrumpi possint? Ac ne inter eas quidem formulas, quarum auctores a Galeno non nominantur, ulla est quae Nicandro vindicari possit, nedum insint in eis quae Nicandro fere propria sunt. Non dubitari igitur potest quin Galenus Nicandri Theriaca et Alexipharmaca sequi in eo quidem libro noluerit. Sed operae pretium est cognosci cur in aliis libris adhibuerit. velut in Theriac. ad Pisonem 9 Tom. XIV p. 239 enarrata de viperae foetu patris necem ulciscente historia ita pergit: *ἅπερ ἡμῖν ὁ καλὸς Νίκανδρος ἐν τοῖς ἔπεσιν οὐκ ἀφυῶς γράφει, καί ἐστι τὰ ἔπη ταῦτα· μὴ σύ γ' ἐνὶ τριόδοισι κ. τ. λ.* (Ther. 128 seq.). Hinc intelligere mihi videor, ut Pseudodioscoridem in libro *περὶ ἰοβόλων* (cf. supra p. 166), ita Galenum *poetam* Nicandrum magni aestimasse, non *medicum* Nicandrum. Itaque in aliis etiam libellis a Galeno afferuntur Nicandri loci non tales qui therapiam spectant, sed tales qui ad demonstrandum Nicandri genus dicendi virtutesque poeticas idonei sunt. cf. Tom. XIV p. 265 (Ther. 231), Tom. VIII p. 133 (Ther. 474), Tom. XII p. 289 (Ther. 86), Tom. V p. 275 (Alex. 21), Tom. XVIII A p. 537 (Ther. 788). quibus demtis Galeni locis unus restat in libro 9 de simpl. medic. temp. et facultat. (Tom. XII p. 204), ubi

quae e Nicandri Ther. 45 seq. refert de lapide Thracio non aliunde se cognita habuisse subindicat. at lapidis Thracii quoque usus non tam ad ipsam therapiam pertinet quam inter ea refertur quibus cavetur ne quis a bestia aliqua venenata petatur. — Postremo moneo non mirum esse in aliis libris Nicandro parum usum esse Galenum qui in eo adeo opere spreverit quo iologiam de industria persecutus est. itaque nec in libellis quos de Andromachi theriace ad Pisonem et iterum ad Pamphilianum (Tom. XIV p. 210 seqq. et p. 295 seqq.), item quos περὶ εὐπορίστων (Tom. XIV p. 311 seqq.) scripsit, qui quidem libelli similis sunt Antidotis argumenti, Nicandri formulas medicamentorum nemo inveniet. —

Brevioribus nobis de *Q. Sereno Sammonico* esse licet, in cuius *de medicina praeceptis* duo sunt capita quibus de *serpentium morsibus et venenis excludendis*, item *de ictibus scorpii et morsibus muris caeci vel aranei* agitur. Ubi tametsi Varronis et Plinii sententias affert, Nicandri tamen non meminit. nec quicquam inest quod tacito auctoris nomine Nicandro surripuisse dici queat. —

Sequitur *Oribasius*, cuius dolendum est ex ἰατρικῶν συναγωγῶν libris LXX Iuliano imperatori inscriptis eum quo iologiam tractavit vel non servatum vel certe nondum editum esse. in eo enim opere Oribasius, ut docent editae hucusque particulae, accurate notare solebat cui quidque deberet. Quod non factum in eo libro, qui σύνοψις inscriptus grande συναγωγῶν volumen in brevem aliquam summam ab Oribasio in Eunapii cuiusdam gratiam contractum continet et aetatem tulit. Quamquam vel sic unum et alterum fontem rimari licet unde hortulos suos Oribasius irrigarit. velut quae libr. III c. 63 (nam ab eo inde loco de iologia exponit) dicit, de venenis neque tutum esse indefinite scribere neque memoriae literarum commendare omnes curationes neque nocumenta quae quisque ex eis nasci dicat, siquidem qui haec doceat causam scelestis praebiturus sit ut multa mala faciant, — haec igitur, ob quae eximie laudatus est ab Heckero, histor. med. II p. 69, aperte a Galeno sumpsit, Eupor. 1, 17 (T. XIV p. 389, add. ibid. p. 145), cui debet etiam Paulus Aegineta V, 26. Sed in reliquis quae huc pertinent quos auctores secutus sit mihi non constat, at hoc constat comparatione instituta, Nicandrearum formularum nullam eius praeceptis inesse. —

Oribasii consilium duobus fere post saeculis aemulatus est *Aetius Amidenus* condendis *contractae medicinae tetrabiblis quattuor*,

quarum quum tertia et quacum unice hic nobis res est quarta nondum sint graece editae, latina Iani Cornarii versione uti cogimur ab Henr. Stephano inter „medicae artis principes“ recepta. Ille igitur quum et ipse spissa antiquiorum medicorum multa volumina excerpendo studeret et sui temporis hominibus et posteris reddere ad usum paululum habiliora, non eandem tamen quam Oribasius fidem praestitit, ut qui haud raro auctorum nomina omitteret. Atque hoc etiam in tetrabibli quartae sermonem primum cadit quo de noxiorum animalium morsu deque venenis ita exposuit, ut antidoti nominis vi commotus paulo latius evagaretur ad aliquot alios morbos. Sed nescio tamen an vel sic exquiri fontes possint unde iste sermo derivatus sit. Nam primum qui de bestiis venenatis est locum quum ita exordiatur: „de noxiorum animalium morsibus scribere auspicantes initium ab iis qui ab homine morsi sunt faciemus, *ut Archigenes inquit*“, — mihi quidem certissimum videtur ista Aetium non scripturum fuisse, si in ea sola Archigenis sententia acquiescere, non totum eius commentarium excerpere voluisset. itaque Aetium puto Archigenem sibi elegisse primarium ducem quem in ea re sequeretur, de quo ne quis propterea dubitet, quod capp. 6 et 21 Archigenes denuo citetur, quasi quibus eius nomen non appositum sit loci et antecedentes et sequentes alium sibi vindicent auctorem, monendum est hunc aliorum etiam epitomatorum esse morem, ut bis terque loquentes inducant prodito nomine quem ubique sequuntur tacite. docent hoc Plinii loci plurimi, imprimis libri XI, ubi plurima insunt Aristotelis, quem bis tantum antestatur. Accedit quod tacito Archigenis nomine quaedam Aetius profert quae Archigenis esse aliunde scimus. velut quod extremo capite 21 descripsit remedium Archigeni vindicat Paul. Aegin. V, 13. Praeterea etsi alios etiam praeter Archigenem scriptores Aetius nominat, Asclepiadem (c. 7, 18, 21, 22), Apollonium (c. 6 et 8), Stratonem (c. 7, 14), Andromachum (c. 10), Numenium (siquidem recte eius restitui nomen quod c. 20 scribitur Numius), Galenum (c. 30), hi tamen scriptores uno excepto Galeno, quem posteriores medici imprimis celebrabant, antiquiores Archigene sunt omnes, ut unde eos Aetius acceperit non iam sit dubium. Sed si adeo concedendum fuerit traditis ab Archigene quaedam de suo addidisse Aetium vel sua ipsius experientia vel aliorum scriptorum libris edoctum, hoc tamen concedi nequit, inter istos libros fuisse etiam Nicandri Theriaca, quae

nec nominat nec puto desiderabat. Quod enim primum Aetio fuit, ut bestiae venenatae accurate describerentur, id suis usus fontibus (cf. c. 18 init. et 20 init.) ita consecutus est, ut Nicandreis parum indigeret, adeo quae aliunde hausit Nicandreis accuratione praestant. nam ne hoc memorem, plures ab Aetio describi serpentes quos Nicander non habet, confer modo c. 23, quod est de haemorrhoide, cum Nic. Ther. 281, ubi quaedam quae scitu dignissima Aetius habet, desiderantur, alia cum Aetianeis discrepant, quales discrepantiae non dubito quin Aetio maiorem accurationis laudem vindicent. Idem autem valet de symptomatis. velut c. 20 Aetius ex aspidum generibus, quae tria sint, sua quodque propria sequi in mordendo symptomata dicit, plane ille hac quidem in re cum Nicandro discrepans (cf. Ther. 157 seq.). Quod autem ad therapiam, Aetii maior accuratio vel eo cernitur quod cum reliquis medicis alii serpentium generi alia remedia accommodat. nam quae Nicander remedia recenset, ad omnes vel serpentes vel scorpiones et phalangia referuntur plerumque omnia. Inter ipsa autem remedia aut prophylactica quod haud pauca Aetius habet quae apud Nicandrum etiam leguntur, nemo opinor mirabitur. contra hoc sanequam mirum esset, Nicandrum si Aetius consuluisset, cur omissiset quae fere propria Nicandro sunt. velut cap. 10 tametsi Aetius cucurbitulas (cf. etiam 20 et 22), inustionem, cepam commendat, quae Nicander etiam habet Ther. 921 seqq., tamen sanguisugas (Nicand. Ther. 930) frustra apud Aetium quaesiveris. —

Restat altera libelli Aetianei pars quae est de venenis ore haustis c. 46 seqq. ea dicenda erit non ex Archigene, sed e Pseudodioscoridis περὶ δηλητηρίων libello hausta esse. nemo enim qui comparaverit Aet. c. 50 cum Pseudod. 3, A. 51 cum P. 2, A. 52 cum P. 4, A. 53 extr. cum P. 30, A. 57 cum P. 5, A. 58 cum P. 6, A. 60 cum P. 8, A. 61 cum P. 9, A. 62 cum P. 10, A. 63 cum P. 11, A. 64 cum P. 12, A. 66 cum P. 14, A. 67 cum P. 15, A. 69 cum P. 17, A. 70 cum P. 20, A. 71 cum P. 21, A. 73 init. cum P. 23 init., A. 74 cum P. 25, A. 75 cum P. 26, A. 76 cum P. 24, A. 77 cum P. 22, A. 78 cum P. 27, A. 79 cum P. 28, A. 80 cum P. 29, A. 81 cum P. 33, A. 82 cum P. 33 extr., A. 83 cum P. 34, — haec igitur qui accurate inter se comparaverit non iam dubitabit quin in hac quidem parte Aetius omisso Archigene Pseudodioscoridem sibi primarium ducem elegerit, adeo huius et res memoratas et rerum ordinem et ipsa non-

numquam verba Aetius repraesentat. nisi forte suspicetur aliquis ipsius Archigenis illum esse libellum quem male nescio quis Dioscoridi ascripserit. quae mihi quidem parum probatur suspicio. nam istius libelli auctor aperte vixit ante Andromachum, Neronis imperatoris medicum. aliter enim fieri vix potuisset ut Mithridaticam quidem antidotum memoraret (p. 4 et p. 41), sed omitteret Andromacheam [1]), quam Archigenes quidem, ut qui Traiano imperante floruerit, ignorare non potuit. Stat igitur sententia Aetium in doctrina de venenis tractanda istum περὶ δηλητηρίων scriptorem quicunque tandem fuit secutum esse. quamquam non negaverim inter ea, quae excerptis e Pseudodioscoride locis et interposuit et subiunxit, interesse quae Archigeni accepta referat, velut Stratonis (c. 46), Theodori (c. 46), Asclepiadis (c. 46) memoriam, ut ipsum Archigenem ad testimonium provocat c. 104. Alia Philagrio (c. 73, c. 110), Oribasio (c. 106, 107, 115. eiusdem sunt quae c. 56 ita scripta leguntur: „nos autem per allii multi esum has eicientes nullo ex praedictis opus habemus." nam cf. Oribas. synops. III, 67 extr.), imprimis autem Galeno debet, quem non nominat solum (c. 87 seq. c. 97), sed tacito etiam nomine compilat, ut c. 98 maxima pars fluxit e Galen. T. XIV p. 108 (unde simul patet male ap. Aetium scribi „*Antipater et Cleopater*" pro „*Antipater et Cleophantus*"), c. 99 e Damocrat. ap. Galen. l. l. p. 117 seq., c. 103 e Galen. l. l. p. 159, c. 111 e Damocr. ap. Galen. l. l. p. 191 seq. Sed pervelim scire unde habeat cap. 86 (p. 647 Steph.), quod eis commendo qui veterum scriptorum reliquias colligunt. quippe afferuntur ibi loci e Pisonis libro de animalibus, e Menelbo (?), Simonide, Aristodemo, Pherecyde. Quae autem nobis summa est, etiam Nicandri Alexipharmaca Aetium adhibuisse nulla ne levissima quidem causa est cur putetur. —

Aetio adiungimus *Paulum Aeginetam* qui in compendii de re medica editi [2]) libro quinto (is enim τὸν περὶ τῶν θηριακῶν τε καὶ ἀλεξιφαρμάκων λόγον continet) Pseudodioscorideos libellos περὶ δηλητηρίων φαρμάκων et περὶ ἰοβόλων paene totos exscripsit. Quod adeo

---

1) quod non fecit auctor περὶ ἰοβόλων (cf. p. 64), quo novo documento patet verum esse quod supra dixi, diversos fuisse homines auctorem περὶ δηλητ. et auctorem περὶ ἰοβόλων.

2) Pauli usi sumus editione Basileensi anni 1538.

manifestum erit vel exiguam libri partem conferenti, ut satis mirari I. F. K. Heckeri iudicium nequeam, qui histor. med. II p. 222 seq. Paulum in ea quidem tractanda materia Archigenem potissimum secutum esse sibi persuasit. At tu confer mihi Pauli capita 14, 18, 30 (coll. Pseudodiosc. p. 14), 32—36, 39—45, 47—62, 64, 65 (coll. Pseudodiosc. p. 40), 66 (coll. Pseudodiosc. p. 49), quibus vix ullum verbum inesse videbis quin Paulus Pseudodioscoridi acceptum referat. Contra alia sunt capita, ubi materiae Pseudodioscoridi surreptae interposita quaedam sunt modo breviores modo longiores particulae, quas ille non habet. cf. c. 2 (coll. Pseudodiosc. p. 74 et 78), c. 3 (coll. Ps. p. 57 seq.), c. 6, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 17, 20, 28, 29, 31, 37, 46, 55. Postremo pauca quaedam capita Paulus ita conscripsit vel Pseudodioscoridis doctrinam reiciens vel ab hoc omissa supplens, ut plane nova videantur. cf. c. 1, 4, 5, 7, 10, 13, 21, 22, 23, 24 (*κατσκευὴ χελώνης θαλασσίας αἵματος*, quod Pseudodioscoridem sprevisse supra vidimus. add. Paul. c. 2 med. et c. 13 med.), 25, 26, 38, 63. In his autem quae Paulus nova et a Pseudodioscorideis diversa protulit, aut ipsius eum experientia edocuit aut ex aliorum libris hausit. certe Galeni (cf. c. 2, 15, 19, 25, 29 extr. 37), Archigenis (9 et 13. eiusdem sunt quae Paul. c. 13 narrat de allii usu et meri potu. cf. Aet. IV, 1, 21 D), Lyci (3 et 13), Oribasii (ibid.), Rufi (c. 3) auctoritate utitur [1]). Contra Nicandrum ne legisse quidem Paulus videtur, aliter enim apud Paulum quoque c. 1 legeremus quae Nicander inter prophylactica habet plane singularia, velut Ther. 87, 98 etc. At dicat quispiam Nicandrum laudari a Paulo p. 19: *πόνος τοῦ σώματος πολυειδὴς, παντάπασιν ἐλαφρὸς καὶ οὐκ ἄτερ ἡδονῆς παρακολουθεῖ. διὸ καλῶς ὁ Νίκανδρος ἐπιπεφώνηκε, καμάτου δ' ἄτερ ὄλλυται ἀνήρ.* Verum hunc ipsum locum iam supra vidimus iisdem ferme verbis legi apud Pseudodioscoridem *περὶ ἰοβόλ.* 17 p. 73, ut unde cognita Paulus habuerit Nicandrea non iam incertum sit.

Aetio partim, partim Paulo Aegineta auctoribus usus est *Theophanes Nonnus*, quum Constantini Porphyrogenneti iussu *ἐπιτομὴν τῆς ἰατρικῆς ἁπάσης τέχνης* scribere aggressus hunc quoque de bestiis virulentis venenisque locum tractaret. nam c. 261 paucis quae aliunde hausit exceptis ex Aet. IV, 1 c. 7 et 8 sumpsit (cui etiam Archigenis et Stratonis formulas debet p. 294 sine auctorum nomini-

1) At Erasistrati memoriam (cf. 18 et 20) Pseudodioscoridi debet.

bus prolatas), c. 262 ex Aet. c. 10, c. 263 ex Aet. c. 10, c. 264 (praeter extrema verba) e Paul. Aeg. V, 5, c. 269 (praeter initium) e Paul. c. 8, c. 270 ex Aet. c. 18 paucis additis, c. 271 e Paul. c. 3, c. 272 e Paul. c. 9, c. 273 e Paul. c. 13, c. 274 partim ex Aet. 20, partim e Paul. 19, c. 275 e Paul. c. 21 (nisi quod sub finem capituli ignotum mihi auctorem sequitur), c. 276 e Paul. c. 22, c. 277 e Paul. c. 23, c. 278 ex Aet. c. 13 et Paul. c. 33 (ultima verba Theophanes aliunde addidit), c. 279 e Paul. 35, c. 280 e Paul. 37, c. 281 e Paul. 55, c. 282 e Paul. 57, c. 283 e Paul. 58 et 46. Ceterum quod e Paulo Theophanem, non e Pseudodioscoride hausisse dixi, causa haec est, quod ea quoque habet quae Paulus excerptis e Pseudodioscoride locis interposuit (cf. c. 272 et 280) aut omisso Pseudodioscoride aliunde sumpsit (cf. c. 273, 275, 276, 277). Ex his igitur fontibus deductae doctrinae Theophanes et alia quaedam addidit aliunde hausta quae supra indicavi, et cc. 265, 266, 267, 268 quae sunt de abigendis culicibus, muscis, pulicibus, cimicibus, item quae in duobus saltem codicibus (cf. Bernard. II p. 367 extr.) leguntur capita *περὶ μυρμήκων*, *πρὸς ἀνθρωποδήκτους καὶ κυνοδήκτους*, *πρὸς δῆγμα μυογάλης*, *πρὸς πληγὴν κεράστου*. quae omnia undeunde venerunt, nihil certe continent Nicander quod sibi vindicet.

A Pseudodioscoride paene totus pendet etiam *Ioannes Actuarius*, qui in *methodi medendi* libris quinto et sexto et ipse hunc locum attigit [1]). Et V, 12 quidem de medicamentis exitialibus ita egit, ut Pseudodioscoridis *περὶ δηλητηρίων* libellum ad verbum describeret raro omittens aliquid, de suo nusquam addens quicquam. Nec multo plus praestitit libr. VI, 11 de bestiis venenatis agens. nam hic quoque Pseudodioscoridis *περὶ ἰοβόλων* librum ita secutus est ut raro quaedam supprimeret (velut p. 333 A Nicandri mentionem a Pseudodioscoride p. 73 factam, item p. 333 B Erasistrati, quem memoratum invenerat p. 74 et 91), novi aliquid semel tantum adderet p. 333 B. quae enim p. 331 H in extrema de pastinaca marina narratione leguntur non propria sunt Ioanni, sed apud Pseudodioscoridem extant in narratione de dracone marino p. 84, ut quae ibi praecedunt, apud Ioannem librariorum culpa excidisse videantur. —

Quod restat, verbo monendum in *Marcelli* et *Nicolai Myrepsi*

1) utimur Mathisii versione latina quae extat in Stephan. „med. art. princip.“ nam graece methodus nondum edita est. —

libellis, quos de medicamentis scripsere, hunc de iologia locum de industria non pertractatum esse, sed si quae proferantur formulae quae ad venena et bestiarum morsus pertineant, eas ad alios quoque morbos pertinere, ut vel hinc certum sit nullam e Nicandro fluxisse. —

Tandem absolvimus hoc per medicorum veterum hodie superstitum libros inceptum iter parum amoenum, paucisque nunc indicandum est, quid inde domum reportasse nobis videamur. Ac primum quidem hoc iam constabit posthac, a quinto inde p. Chr. n. saeculo qui hanc materiam sibi sumpserunt exornandam non Nicandri Theriaca et Alexipharmaca, quae ne nominant quidem, sed alios fontes secutos esse. Verum ex antiquioribus quoque medicis nemo Nicandrum nominat praeter Pseudodioscoridem (περὶ ἰοβόλων) et Galenum iique *poetam* potius Nicandrum quam Nicandrum *medicum* probari sibi haud obscure profitentur, unde factum ut et ipsi relicto Nicandro alios auctores secuti sint. reliqui qui non nominant, partim nihil habent quod e Nicandro ductum dici queat, partim — id quod auctorem περὶ δηλητηρίων et Scribonium Largum attingit — quaedam habent quae similiter dixit Nicander. Haec si quis ab illis e Nicandri Theriacis et Alexipharmacis hausta putaverit, concedat tamen fieri etiam potuisse, ut et illi et Nicander alius cuiusdam medici eadem vestigia legerint. Atque nisi me omnia fallunt, satis certa ad manus sunt argumenta quibus vere nos hoc potius coniecisse ita demonstrari possit, ut vel maxime obfirmatis lectorum animis assensus extorqueatur. quod nunc iam annitamur. —

VIII.

Investigandus autem doctus quidam medicus est qui compositis de iologia libellis talem adeptus famam sit, ut et reliqui medici, qui idem tractarunt argumentum, et Nicander huic se applicare libenter voluerint et vero etiam honeste potuerint. eundem autem doctum famaque clarum hominem statuamus oportet ante finem quarti a. Chr. n. saeculi vixisse i. e. ante Erasistratum, celeberrimum medicum, de cuius vitae temporibus videndus est Rosenbaum. ad Sprengelii histor. medic. I p. 522. Erasistrato enim maximam praeceptorum suorum partem debere monuimus auctorem eum, qui

Dioscoridis assumpto nomine περὶ ἰοβόλων scripsit et *ita scripsit, ut et ipse tamen interdum poetae nostri vestigia legisse videatur.* nam de viperae morsus symptomatis agens p. 69, φλυκταινῶν τε, inquit, ἐπανάστασις καθάπερ ἐπὶ τῶν πυρικαύστων ἕπεται, — quibuscum contende mihi Nicandri verba, Ther. 240: πομφόλυγες ὡς εἴ τε περὶ φλύκταιναι ἀραιαὶ οἷα πυρικμήτοιο χροὸς πλαδόωσιν ὕπερθεν. Ita indicata via est qua communem istum horum ἰολόγων ducem inveniamus, quam si quis tamen dicat nimis esse incertam, mox mutata sententia laudabit nos qui aequi bonique fecerimus, ubi viderit quo ista tam incerta scilicet via perveniatur. Nam apud Pseudodiosc. p. 77 extr. haec legimus: οὐκ ἀλόγως δὲ ὁ Ἐρασίστρατος ἐπιμέμφεται τοῖς ἀγνώστους δυνάμεις πρὸς τὴν χρείαν ἀναγεγραφόσιν, ὡς χολὴν ἐλέφαντος καὶ κροκοδείλου καὶ α ἷ μ α χ ε λ ώ ν η ς. Atqui testudinis cruorem qui contra serpentium morsus primus adhibuerit hodieque scimus. Galenus enim, de Antidot. Tom. XIV p. 184, τῶν δὲ συνθέτων, inquit, ἡ μὲν παρ' Ἀ π ο λ λ ο δ ώ ρ ο υ τεθειμένη καὶ ὑπὸ Σωστράτου ἐπαινουμένη καὶ π ά ν τ ω ν δ ὲ τ ῶ ν μ ε τ ε ν ε γ κ ό ν τ ω ν π α ρ' α ὐ τ ο ῦ, ἡ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ χελώνης, ἐστὶν ἥδε κ. τ. λ. Inter eos autem, qui ab Apollodoro istud remedium sumpserunt, praeter Sostratum, quem et ipsum περὶ βλητῶν καὶ δακέτων commentatum esse e schol. Nicand. Ther. 760 et 764 scimus [1]), referendus est etiam genuinus Dioscorides de mater. med. II, 97, T. I p. 223, item Pseudodioscor. Eupor. II, 95, T. II p. 315, tum Archigenes medicus, si quidem huic debent Aet. IV, 1, 24 et Paulus Aegin. V, 13 med. et 24. Viden iam quo tendam? mirum enim ni vetustum illum Apollodorum, cui haec debent medici, in aliis quoque rebus libenter secuti essent. Quod is quoque fecit, de quo paulo ante nondum nobis constabat Nicandrumne an alium quempiam secutus esset, auctor περὶ δηλητηρίων φαρμάκων. nam quae hic dixit cap. 7 extr. vel cap. 8 init. (variant enim editiones, unde factum ut Sprengelius plane omiserit) de chamaepityos variis nominibus, transcripta hinc a Paulo Aeginet. V, 45 extr. καλεῖται δὲ ἡ χαμαίπιτυς — ἐν μὲν

---

1) Videntur haec maioris operis περὶ ζώων (cf. Iacobs. ad Aelian. T. I p. 464) pars fuisse. quod si est, patet in Athenaeo VII p. 312 E. Σώστρατος ἐν τοῖς περὶ ζώων, ἔστι δὲ ταῦτα δ ύ ο βιβλία — corrigendum esse δ' βιβλία ex schol. Apollon. Rhod. 1, 1265: Σώστρατος ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ ζώων διαστέλλει τὸν μύωπα τοῦ οἴστρου.

Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ — *ὁλόκυρον, ἐν δὲ Ἀθήνῃσι ἰωνιά, ἐν δὲ Εὐβοίᾳ σιδηρῖτις* (sic enim ista corrigenda sunt), haec igitur Apollodori esse patebit conferenti Athenae. XV p. 681 D: *Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ θηρίων φησὶ „χαμαίπιτυν, οἱ δὲ ὁλόκυρον, οἱ δ' Ἀθήνησι ἰωνιάν, οἱ δὲ κατ' Εὔβοιαν σιδηρῖτιν*, ubi nescio ante *ὁλόκυρον* num ipse Athenaeus reticuerit an librarii omiserint *ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ*. Praeterea Heraclidem etiam Tarentinum, cuius fuit *περὶ θηρίων* sive *Θηριακὰ* inscriptus liber (cf. Kuehn. opusc. medic. et philol. II p. 160 seq.), *ἐκ τῶν Ἀπολλοδώρου* afferentem remedium aliquod *πρὸς παντὸς θηρίου πληγὴν* videmus ap. Galen. T. XIV p. 181. Itaque non tam Theophrastum, quem *περὶ δακέτων καὶ βλητικῶν* scriptum librum reliquisse ex Athenae. VII p. 314 B constat, aut Numenium, cuius *Θηριακὰ* inscriptum carmen novimus e schol. Nicand. Ther. 637, aut Petrichum condito *Ὀφιακῶν* carmine memorabilem (Plin. nat. hist. XXII, 83. add. XX, 258 et elench. librorum XXI, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, item schol. Nicand. Ther. 557 et 626), aut Pammenen, cuius *περὶ θηρίων* libro Aelian. nat. anim. XVI, 42 usus est, aut Basileum (cuius *Θηριακὸν* memorat schol. Nic. Ther. 715, ubi tamen Bussemak. Iubam regem intelligit), aut Alexandrum (*περὶ θηριακῶν*. schol. Nicand. Ther. 932)[1]), quam *Apollodorum* in hac tractanda materia reliquis medicis inde ab Erasistrato ducem fuisse primarium puto, praesertim quum nullum quantum sciam testimonium extet quo illis quoque usos eos esse probari possit.

Neque huic opinioni adversantur quae de Apollodori aetate librisque scriptis apud auctores testimonia reperiuntur. Inter eos autem auctores quum etiam Plinius sit, qui in naturalis historiae libris non uno aliquo Apollodoro, sed pluribus homonymis usus est, cavendum ne diversos homines inter se confundamus. Et in quarti quidem et sexti libri elencho quem simpliciter Plinius appellat Apollodorum vix dubito quin celeberrimus ille Atheniensis sit, cuius et *γῆς περίοδος* et in *νεῶν κατάλογον* Homericum commentarius largissimam sine dubio ad istos libros Plinio materiam suppeditavit. Hunc autem Apollodorum non mirabimur magnopere quod accura-

1) Eos enumerare solos volui, quos vel ante Erasistratum vixisse constat vel incertum est quando vixerint. de aliorum aetate satis constat, velut Andreae, cuius *περὶ δακέτων* librum citat Athenae. VII, p. 312 D. add. schol. Nicand. Ther. 823, Alex. 537.

tius vel patriae vel alio quodcumque fuit nomine addito significare noluerit, quum inter cognomines viros omnes sine dubio esset celeberrimus. itaque hoc potius agendum Plinio fuit, ut si quem alium deinceps nominaret Apollodorum ab illo distingueret quaqua fuit ratione. Proximo igitur quo Apollodorus aliquis nominandus fuit elenchi loco, de libris VIII et X, Apollodorum nominavit *Lemnium*, id quod demonstrat de eo esse Apollodoro cogitandum qui Aristotele (Polit. I, 11 p. 1258, 59 Bekk.) et Varrone (de re rust. I, 1) testibus de agricultura scripsit. huius igitur librum Plinio ad manus fuisse puto quum scriberet quae in duobus istis libris de animalibus domesticis traduntur, non eius quem quaerimus Apollodori opus, praesertim quum proximo elenchi loco, de libri XI fontibus, is ipse quocum nobis cummaxime res est Apollodorus ita significetur, ut nunc primum a Plinio produci eum appareat. nam ita loquitur: Apollodorus, *qui de bestiis venenatis*. Item aperte novum Apollodorum Plinius inducit in elencho libror. XII et XIII, ubi Apollodorum *qui de odoribus* nominat. Hinc mihi quidem certissimum videtur, Apollodorum nostrum, qui de bestiis venenatis scripsit, diversum esse et a nobilissimo Apollodoro Atheniensi et ab Apollodoro Lemnio et ab eo Apollodoro qui de odoribus scripsit. Eandem autem ob causam nostrum Apollodorum diversum putabimus etiam ab Apollodoro Citiensi et Apollodoro Tarentino medicis, quos non solum in elencho librr. XX, XXI, XXIII Plinius nominat, sed etiam in elencho librr. XXIV, XXV, XXVI, XXVII ita producit, ut simul ab alio quodam Apollodoro [1]) distinguat qui medicus non fuerit. Sed ultimus hicce quinam tandem est? Suspiceris unum aliquem eorum fuisse quibus in superioribus libris usus sit — aliter enim excusari vix poterit cur nihil addiderit quo accuratius ille cognoscatur —, sed neque Atheniensem neque Lemnium, quos addito patriae nomine accuratius indicare facili negotio Plinius potuit, sed

1) quod librorum pars uno alterove loco habent *Apollodoto*, hanc frequentem constat librariorum confusionem esse. Sic variant *Ζηνόδωρος* et *Ζηνόδοτος* (cf. Iena. allg. literaturz. 1848. p. 872), *Ἡρόδωρος* et *Ἡρόδοτος* (Meinek. phil. exercit. in Athenae. I p. 9), *Θεόδωρος* et *Θεόδοτος* (codd. Gaisfordii ad Etym. Magn. 630, 37), *Διόδωρος* et *Διόδοτος* (Meinek. comic. fr. II p. 228), *Πυθόδωρος* et *Πυθόδοτος* (Clint. fast. Hellen. p. 152 Krueg.), *Ἑρμόδωρος* et *Ἑρμόδοτος* (Iacobs Anthol. gr. Tom. XIII p. 902) etc. —

eorum alterutrum, quorum quae patria esset Plinius nescivit, id est aut nostrum Apollodorum qui de bestiis venenatis scripsit, aut eum qui scripsit de odoribus. Uter autem sit facile apparebit ipsis inspectis Plinii libris XXIV, XXV, XXVI, XXVII, quibus quum plantarum historia ususque exponatur, saepissime de serpentium scorpionumque et phalangiorum morsibus plantarum vi curandis ipsisque fugandis bestiis monitum videmus. vide XXIV, 7, 15, 16, 19, 22, 25, 29, 30, 31, 38, 44, 45, 46, 52, 54, 55, 61, 62, 64, 71, 73, 79, 83, 90, 94, 101, 108, 114, 115, 117, 120, 130, 136, 137, 141, 148, 149, 150, 154, 175, 180. — XXV, 97, 99—122, 136, 145, 150, 158, 163. — XXVI, 31. — XXVII, 5, 6, 30, 32, 35, 36, 39, 43, 50, 57, 68, 80, 87, 96, 124, 127, 131, — quorum pleraque eidem illi Apollodoro deberi puto qui de bestiis venenatis scripsit. De hoc igitur valebunt quae Plin. XXIV, 167 monet, ubi de magicis quas dicit herbis agens quum e Democriti χειροκμήτοις quaedam apposuisset, ita pergit: „adiecit his *Apollodorus*, *assectator eius*, herbam aeschynomenen, quoniam appropinquante manu folia contraheret, aliam crocida, cuius tactu *phalangia* morerentur“, ubi vel phalangiorum mentio ad eum nos revocat Apollodorum, qui de bestiis venenatis ante Erasistrati tempora scripserat. quidni igitur *assectatorem Democriti* interpretemur non laudatorem aliquem huius philosophi diu fortasse mortui, sed asseclam et discipulum aetate supparem? qua in re nihil plane refert, χειρόκμητα ista num genuinum Democriti opus putemus an Boli Mendesii impostoris aliquanto recentioris (cf. Meyer. histor. botan. I p. 277 seqq. [1]). nam ipsum Apollodorum in suo opere τῶν χειροκμήτων rationem habuisse, quae Meyeri sententia est (p. 282), ex Plinii quidem loco probari nequit, qui si adeo suppositicia χειρόκμητα putabat esse (quod non putabat. cf. XXX, 10), tamen genuini Democriti asseclam et discipulum Apollodorum fuisse aliunde scire potuit atque ex ista Apollodorum inter et χειροκμήτων auctorem similitudine, qua mirabilia uterque captabant. quamquam quae ex Apollodoro Plinius refert l. l. mihi quidem non videntur tam

---

1) Nescio equidem an revera mirabilia multa habuerint genuini qui huc pertinent Democriti libri. quo ducit quod Plinius narrat XXV, 14: dixit Democritus, *credidit Theophrastus* esse herbam cuius contactu inlatae ab alite — exsiliret cuneus a pastoribus arbori adactus etc., siquidem recte haec ita intelligo, credidisse Theophrastum Democrito.

mira esse, ut fabulas Apollodorum captasse putem, nedum totum eius opus fabulis refertum fuisse dici possit.

Verum nondum nobis a Plinii elencho, de quo Apollodori causa dicere instituimus, discedere licet. namque inter XXIX quoque et XXX librorum fontes Apollodorum relatum videmus, at non inter auctores externos cum Democrito, sed inter medicos, ut hic quidem de Citiensi potius vel Tarentino Apollodoro quispiam quam de nostro cogitare maluerit. Nihilo tamen minus hic quoque nostrum equidem de bestiis venenatis scriptorem agnosco, qui videam his etiam libris multa inesse quae ad istas bestias pertineant. cf. XXIX, 42, 48, 59, 60, 62, 64—74, 77, 78, 81, 83, 84 seqq., 88, 90—92, 102, 103, 119, 122, 131, 137. XXX, 20, 21, 25, 26, 37, 40, 57, 66, 69, 71, 73, 74, 80, 81, 84, 8, 91, 92, 98, 100, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 110, 117, 122, 128, 129, 137, 143, 144, 148 —, quorum ut aliunde multa sumere Plinius potuerit, quidni tamen Apollodoro quoque nostro quaedam deberi putemus, praesertim quum in his libris interdum commenta taxari videamus Magorum, inter quos nostro quoque Apollodoro locum dedisse Plinium ex XXIV, 167 modo intelleximus? Nec sane mirum eum scriptorem, qui non solum bestias venenatas descripserat (cf. Plin. XI, 87 seqq.), sed remedia etiam contra ipsarum morsus adhibenda, item ni fallor remedia ab ipsis bestiis ad alios curandos morbos sumenda indicaverat, a Plinio modo inter naturalis historiae, quam hodie vocamus, scriptores, modo inter medicos relatum esse. — Iam ulterius progredi non ausim. nam in elencho librorum XXXIII, XXXIV, XXXV a Plinio simpliciter nominatum Apollodorum si nostrum esse affirmare vellem, nihil ex ipsis libris afferre possem quo probarem praeter XXXV, 34, 177, 180, quorum quam infirma ad probandum vis sit ultro intelligo. Itaque hoc quidem in medio relinquam, sed illud obtinebo, in antecedentibus Plinii libris (praeter IV et VI) si qui nulla addita nota simpliciter citetur Apollodorus, nostrum eum esse qui de bestiis venenatis scripsit. Eundem igitur intelligendum arbitror etiam XXII, 59: „heliotropium et serpentibus et scorpionibus resistit, — ut Apollophanes et *Apollodorus* tradunt" — etsi ex Plinii elencho huic sententiae aliqua fides non accedit. Qualis aliunde accedit in XXII, 19: „eryngen — *Apollodorus* adversus toxica cum rana decoquit, ceteri in aqua." nam eadem formula, cuius unicum Plinius commendatorem noverat Apollodorum, legitur etiam

apud Pseudodioscor. *περὶ δηλητ.* p. 19 extr., unde sumpta est ab Aet. IV, 1, 52, Paulo Aeginet. 5, 33, Ioann. Actuar. V p. 285 B. a Pseudodioscoride autem praeter nostrum Apollodorum (quem adhibitum ab eo esse modo probavimus e cap. 7 extr. coll. Athenae. XV p. 681 D.) alium etiam homonymum scriptorem adhibitum esse nemo facile affirmaverit. Attamen non celabo, secundum Plinium contra *toxica* hoc valere remedium, secundum Pseudodioscoridem autem (cui accedit auctor Euporist. II, 155) contra haustam salamandram. at ranas cum erynge decoctas qui adversus toxica adhibuerit quum alium neminem cognoverimus, non dubito quin Plinius erraverit, quod saepe viro laboriosissimo accidisse satis constat et mox demonstrabitur alio quoque exemplo. Sed sive erravit Plinius sive vere dixit, hoc quidem certum est, hanc Apollodori nostri formulam non ex eo libro, quem de bestiis venenatis scripsit, petitam esse. Itaque sic statuendum, Apollodorum nostrum praeter istum alium scripsisse librum qui fuerit *περὶ θανασίμων* vel *περὶ δηλητηρίων φαρμάκων*. Atque hoc ita esse, primum perspicitur e schol. ad Nicandr. Alex. 594, ubi Apollodorum de lithargyro exponentem legimus. nam scholiasta Nicandri quum bis citet Apollodori *περὶ θηρίων* librum (ad Ther. 715 et 858), non est credibile alium intelligi eum voluisse *hominem* ubi simpliciter Apollodorum nominat. Accedit quod in iisdem scholiis (ad Alex. 570) Apollodorus de rana rubeta exponit, cui et ipsi veteres iologi quantum scimus omnes inter ea animalia locum dederunt quae ore hausta corpus veneno imbuant. Itaque equidem non iam dubito quin noster Apollodorus in alio quoque Plinii loco intelligendus sit, XX, 86: „*Apollodorus* adversus fungorum venena semen aut succum brassicae bibendum censet“, ubi iterum notandus Plinii error est. nam quum Apollodorus sine dubio dixisset *ῥάφανον*, ut dicunt Asclepiad. apud Galen. Antid. T. XIV p. 140, Pseudodiosc. de Euporist. II, c. 160 et auct. *περὶ δηλητηρ.* p. 33 (cf. ad fragm. 70 v. 3), hanc Plinius male interpretatus est *brassicam*, quum deberet *radiculam*. eam certe nominant Celsus 5, 27, 17 et Scribon. Larg. 198, qui non iam dubium erit quin cum Asclepiade et Pseudodioscoride hanc formulam debeant Apollodoro. — Nec minus mihi certum videtur non alium atque nostrum esse Apollodorum, quem Plinius XXII, 31 sequitur: „urticae semen — contrarium esse — adfirmat — *Apollodorus* et salamandris cum iure coctae testudinis, item adversari hyoscyamo et serpentibus et scor-

pionibus", ubi vel serpentium scorpionumque mentio ad nostrum nos Apollodorum rapit. atque ab Apollodoro contra hyoscyamum commendatum *κνίδης σπέρμα* redit apud Pseudodiosc. *περὶ δηλητ.* p. 27. ceterum vide quae de hoc loco paulo post dicentur. —

Iam unus [1]) restat Plinii locus qui ad hanc quaestionem pertineat, XXI, 116: „quod ad cypiron attinet, *Apollodorum* quidem sequar, qui negabat bibendum, quamquam professus efficacissimum esse adversus calculos os eo fovet. feminis quidem abortus facere non dubitat mirumque tradit barbaros suffitum huius herbae excipientes ore lienes consumere et non egredi domibus nisi ab hoc suffitu, vegetiores enim firmioresque sic etiam in diem fieri, intertriginum et alarum vitiis perfrictionibusque cum oleo inlitum non dubie mederi." ubi nescio an nostro Apollodoro haec vindicet mirus ille barbarorum mos, cuius mentio in memoriam nobis revocat Democriti illum assectatorem, XXIV, 167, quem nostrum esse Apollodorum probare paulo ante studuimus. Neque tamen opus est ut propterea tertium huius Apollodori librum effingamus a nemine illum quidem indicatum. immo vel in *θηριακῷ λόγῳ* vel in eo libro, quem de venenis ore haustis Apollodorus scripsit, facile locum ista invenire potuerunt. nam *κύπειρον* non solum adversus scorpionum ictus efficacem esse e Pseudodiosc. *περὶ ἰοβόλ.* 23 scimus, sed contra ranam quoque absorptam Pseudodiosc. *περὶ δηλητ.* 31 commendat. itaque alterutro in loco de cypiro monuisse Apollodorum puto reliqua simul plantae commoda enumerantem. hoc enim ab Apollodori consilio non abhorruisse patet e Galen. Tom. XIV p. 181: *ἄλλη ἐκ τῶν Ἀπολλοδώρου — πρὸς παντὸς θηρίου πληγὴν καὶ τὰ σφοδρότατα τῶν ἀλγημάτων καὶ πνῖγας ὑστερικάς.* —

Evicimus opinor multa Plinium debere Apollodoro, quem ipse haud obscuris indiciis prodit scriptorem fuisse satis antiquum, quippe Democriti assectatorem, incertae illum patriae, sed distinguendum ab eiusdem nominis hominibus, Atheniensi, Lemnio, Citiensi, Tarentino iisque qui de odoribus et ad Ptolemaeum regem de vini generibus commentati sunt, eundemque non de bestiis solum venenatis commentarium scripsisse (cuius genuinam inscriptionem

---

1) Nam qui XIV, 76 a Plinio citatur Apollodorus medicus in volumine quo suasit Ptolemaeo regi quae vina biberet, cum ni fallor ipsa haec apposita nota a nostro Apollodoro distinguit. —

— περὶ θηρίων vel θηριακὸς λόγος — novimus e schol. Nicandr. 715 et 858 et ex Aelian. nat. animal. VIII, 7), sed in ea quoque quae ore hausta nocent venena inquisivisse alio commentario, cuius quae inscriptio fuerit nescimus. Tantum autem abest hinc ut infirmentur quae certis quibusdam testimoniis usi supra diximus, veteres iologos plerosque omnes ab Apollodoro pendere, ut contra Plinii exemplo magis etiam confirmentur. — Sed de his satis dictum. restat autem altera disputationis pars, qua demonstrandum erit Nicandrum quoque eidem illi Apollodoro sese addixisse. quod iam ita agamus, ut in unum collecta quotquot reperire nobis licuit Apollodori fragmenta cum Nicandri Theriacis et Alexipharmacis comparemus. —

I. Denuo ordiamur a Galeni loco, de Antid. 2, 13, T. XIV p. 184: τῶν δὲ συνθέτων ἡ μὲν παρ' Ἀπολλοδώρου τεθειμένη καὶ ὑπὸ Σωστράτου ἐπαινουμένη — ἡ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ χελώνης ἐστὶν ἥδε· κυμίνου ἀγρίου σπέρματος ὀξύβαφον, χελώνης θαλασσίας αἵματος ξηροῦ ⟨ δ'. στατῆρας β'. πυτίας νεβροῦ, εἰ δὲ μή, λαγωοῦ ⟨ γ'. ἐριφείου αἵματος ⟨ δ'. πάντα μίξας καὶ οἴνῳ βελτίστῳ ἀναλαβὼν ἀπόθου. ἐν δὲ τῇ χρήσει λαβὼν ἐλαίας τὸ μέγεθος, τρίψας μετ' οἴνου ὡς βελτίστου κυάθου ἥμισυ δίδου πίνειν. Quaeritur autem num Galenus ipsius Apollodori genuinam formulam apposuerit an qualis posteriorum medicorum mutationibus evaserat. cuiusmodi mutationes factas esse patet e Dioscorid. mater. med. II, 97 p. 223: θαλασσίας δὲ χελώνης (αἷμα) σὺν οἴνῳ καὶ πυτίᾳ λαγωοῦ καὶ κυμίνῳ πινόμενον ἁρμόζει πρὸς θηριοδήγματα, ubi non vides memoratum neque hinnuli coagulum neque hoedi sanguinem. idem suo et a Galeni et a Dioscoridis formula dissensu probant Plin. nat. hist. 32, 33, Pseudodiosc. Euporist. II, 115 p. 315, Aet. IV, 1, 24, Paul. Aeg. V, 13 med. et 24. Quae quum ita sint, non dubito quin Dioscorid. mat. med. l. l. genuinam Apollodori formulam servaverit solus. nam Dioscorides vetustissimus inter hos quos nominavi scriptores est. Iam vero cum hac Dioscoridis formula conspirat Nicandrea, nisi quod poeta portiones definit ab illo non memoratas, Ther. 710: (αἵματος τῆς ἐκ πόντου χελώνης) δραχμάων πισύρων μίσγων βάρος· ἐν δὲ κυμίνου δοιάς ἀγροτέροιο καὶ ἐκ ταμίσοιο λαγωοῦ τετράμορον δραχμῇσι δύω καταβάλλεο βρῖθος· ἔνθεν ἀποτμήγων πιέειν δραχμαῖον ἐν οἴνῃ. Haec igitur Nicandrum debere puto Apollodoro. eundem autem secutus est in praeparando ad hunc usum sanguine testudinis. nam Aetius quo-

que et Paulus Aegineta sive potius utriusque dux Archigenes medicus quum Apollodorum in usum suum convertere potuerint, nemo casu factum putaverit, quod Aetii IV, 1, 24 et Paul. Aegin. V, 24 disputatio similis est Nicandri Ther. 703 seq. quae similitudo maior etiam esset, nisi Nicandri locum cum prioribus editoribus parum recte tractasset I. G. Schneiderus.

Nam quum v. 709 seq. ita edidisset:

ἀπηθῆσαι —— μάκτρῃ·
ἧς ἔπι δὴ τέρσαιο διατρυφὲς αἷμα κεάσσας
δραχμάων πισύρων μίσγων βάρος κ. τ. λ.,

quibus sane meliora non praebent codd., ille ἧς ἐπεὶ οὖν τέρσαιο — μίσγειν scribendum suasit duces sibi eligens Eutecnium et scholiastas, qui et ipsi vitiosa lectione decepti erant, licet certissime ad verum inveniendum ducant Aetius et Paulus Aegineta l. l. Et Pauli quidem graeca verba haec sunt: χελώνης θαλασσίας αἷμα σκευαστέον εἰς ἀπόθεσιν τὸν τρόπον τοῦτον. ἐπὶ ξυλίνου ἢ κεραμέου ἄγγους ὑπτίαν κατακλίνας τὴν χελώνην ἀπότεμε ταχέως τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. παγὲν δὲ τὸ αἷμα εἰς πολλὰ αὐτῷ καλάμῳ διαίρει ἐπιθεὶς τε πώματος δίκην τῷ ἀγγείῳ κόσκινον ἐν ἡλίῳ ἀπόθου. ξηρανθὲν δὲ ἀνελόμενος χρῶ ἐπὶ τῶν ἐχιοδήκτων κ. τ. λ., quibuscum consentit Aetii versio Cornariana. Unde certissimum Nicandri verba in hunc modum emendanda esse: μάκτρῃ· ἧς ὕπο δὴ τέρσαιο διατρυφὲς αἷμα κεδάσσας (sic cum cod. vetustissimo Parisin.) δραχμάων πισύρων μίσγων βάρος. nam ne μίσγων quidem ut cum I. G. Schn. in μίσγειν mutetur causa ulla est. Ceterum apparet μάκτραν Nicandrum ita posuisse ut significet κόσκινον errareque scholiastas qui θυείαν vel ἴγδην explicent. — Iam nihil restat nisi ut Plinium XXXII, 41 partem tantum harum rerum descripsisse moneam: „sunt qui testudinum sanguinem cultro aereo supinarum capitibus praecisis excipi novo fictili iubeant.“ quae num ex Apollodoro an ex Nicandro petierit non decernam. —

II. III. Plin. nat. hist. XI §. 87 seq. „venenum ab iis (scorpionibus) candidum fundi *Apollodorus* auctor est in novem genera descriptis per colores maxume, supervacuo, quoniam non est scire quos minume exitiales praedixerit. geminos quibusdam aculeos esse maresque saevissimos — nam coitum iis tribuit —, intellegi autem gracilitate et longitudine. (§. 88) venenum omnibus medio die, cum incanduere solis ardoribus, itemque cum sitiunt, inexplebili potu.

Constat et septena caudae internodia saeviora esse, pluribus enim sena sunt. Hoc malum Africae volucre etiam austri faciunt, pandentibus brachia ut remigia sublevantes. *Apollodorus* idem plane quibusdam inesse pinnas tradit.“ Quae ut non omnia Apollodori sint — nam quae §. 88 Plinius posuit, eorum pleraque repetito mox Apollodori nomine alius esse indicare voluisse videtur —, ita Apollodoro vindicant, quae Aelian. de nat. animal. VI, 20 memoriae prodidit auctoris nomine omisso: *σκορπίων δὲ ὁ ἄρρην ἐστὶ χαλεπώτατος, ὁ δὲ ϑῆλυς δοκεῖ πρᾳότερος. ἀκούω δὲ αὐτῶν γένη ἐννέα· λευκὸν εἶναι, καὶ αὖ πάλιν πυρρόν τινα, καπνοειδῆ ἄλλον, μέλανα ἐπὶ τούτοις, πέπυσμαι δὲ καὶ χλωρόν, καὶ γαστρώδη τινά, καὶ καρκινοειδῆ ἄλλον· τόν γε μὴν χαλεπώτατον φλογοειδῆ καλοῦσιν. παρείληφα δὲ ἄρα φήμῃ καὶ πτερωτοὺς καὶ δικέντρους τινάς. καί που ἑπτὰ ἔχων σφονδύλους ὤφϑη τις.* Haec igitur certissimum debere Aelianum Apollodoro, quem alibi testem produxit. nam ne de aliis dicam, novem vides genera affirmari eaque colore maxime distincta, ut Apollodorus fecerat, et quod de septem *σφονδύλοις* Aelianus narrat, a schol. Nicandr. Ther. 781 extr. ad Apollodorum refertur auctorem: *τοὺς σπονδύλους ὁ σκορπίος οὐ πλείους ἔχων τῶν ἑπτὰ ὁρᾶται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς σπανίους, καϑά φησιν Ἀπολλόδωρος.* Itaque ex altero auctore iure alterum explebimus, praesertim quum Aetius, qui alias in describendis bestiis venenatis multus esse solet, de scorpionum generibus et cuiusque proprietate nihil fere dixerit IV, 1, 19, quum hic quidem eius dux Archigenes Apollodorum videatur sequi noluisse. contra secutus erat homo nescio quis, cui Theophanes Nonn. c. 269 (p. 313) debet haec: *τῶν σκορπίων ἓν μὲν τὸ γένος, εἰς πλείονας δὲ τὰς κατ' εἶδος διαφορὰς παρέλκεται. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσὶ λευκοί, οἱ δὲ μέλανες, οἱ δὲ χλωροί, οἱ δὲ πτερωτοί.* Tantum quidem de scorpionum natura ab Apollodoro descripta. nunc Nicandrum videamus, Ther. 769 seqq., ubi item novem scorpionum genera enumerantur, quamquam edita ad hunc usque diem Nicandri exemplaria non novem, sed octo tantum genera habent. Verum hic notanda editorum socordia est qui levissimum mendum attendere et corrigere noluerint. nam in codicibus quum vv. 797—800 ita scripta sint:

797 *τὸν δὲ μελίχλωρον· τοῦ γὰρ προμελαίνεται ἄκρη*
σφόνδυλος, ἄσβεστον δὲ νέμει πολυκήριον ἄτην.
ἔχϑιστος δ' ὅγε ῥαιβὰ φέρει φλογὶ εἴκελα γυῖα
800 *ἀνδράσι· νηπιάχοις δὲ παρασχεδὸν ἤγαγεν αἶσαν,*

unum his verbis describi genus editores persuasum habebant (cf. Gorrae. p. 169 not. 196 ed. Band.), I. G. Schneiderus autem persuasissimum hoc, v. 800 male post v. 799 collocatum esse sensu contrario et structura verborum contradicente, scholiastam autem inverso ordine versus istos interpretari. quae quum falsa esse omnia facile pro se quisque perspiciat qui et Nicandrum et scholiastam inspexerit, nemo probabit quod v. 800 ante v. 799 I. G. Schneiderus posuit. immo servato antiquo ordine quivis mecum scripserit

Τὸν δὲ μελίχλωρον, τοῦ μὲν προμελαίνεται ἄκρη
σφόνδυλος, ἄσβεστον δὲ νέμει πολυκήριον ἄτην.
Ἔχθιστος δ', ὅ τε ῥαιβὰ φέρει φλογὶ εἴκελα γυῖα,
ἀνδράσι, νηπιάχοις δὲ παρασχεδὸν ἤγαγεν αἶσαν.

nam praeter ὅγε, quod ad normam Homeri Iliad. π, 54, ρ, 757. Od. ξ, 221 etc. emendavimus adiuti etiam Nicandr. Ther. 734 (ἄλλος, ὃ δὴ — εἴσατο) et cod. Parisin. vetustissimo, in quo est δὲ τεραῖβα, mutandum simul inficetum istud τοῦ γὰρ fuit, cui opportune μὲν substituit idem ille egregius codex Parisinus. Priore autem illa admissa emendatione apparet iam post reliqua septem scorpionum genera usque ad v. 796 descripta non unum genus v. 797—800, sed duo describi, octavum μελίχλωρον, nonum quod φέρει φλογὶ εἴκελα γυῖα sive φλογοειδὲς, ut Apollodorus ap. Ael. nominat. nam eo quoque ab Apollodoro Nicander pendet quod ab illo proposita nomina, quae a coloribus maxime ducta erant, et ipse vel integra posuit vel μεταφρασθέντα. praeter φλογοειδὲς enim genus apud Nicandrum v. 771 λευκόν, v. 772 πυρρόν, v. 775 μέλαν (nam hoc significat Nicandreum ζοφόεν), v. 777 χλωρόν (Nicand. ἄλλος δὲ χλοάων), v. 786 sq. καρκινοειδές (Nicand. τὸν δ' ἕτερον δήεις ἐναλίγκιον αἰγιαλῆις καρκίνῳ) habemus. In tanto autem generum Nicandreorum cum Apollodoreis consensu non est credibile in reliquis generibus Nicandrum ab Apollodoro descivisse. quod si καπνοειδῆ ἄλλον σκορπίον et γαστρώδη τινά non uno loco Aelianus, sed locis diversis memorat, quae apud Nicandrum unum efficiunt genus (782: ἄλλος δ' ἐμπέλιος, φορέει δέ τε βοσκάδα νηδὺν εὐρεῖαν), statuamus necesse est vel errasse Aelianum, vel eius librarios omittentes primum, deinde alieno loco supplentes istud καπνοειδῆ turbasse locum, quem ita fere Aelianus scriptum reliquerit — πυρρόν τινα, μέλανα ἐπὶ τούτοις· πέπυσμαι δὲ καὶ χλωρὸν καὶ καπνοειδῆ ἅμα καὶ γαστρώδη τινὰ καὶ καρκινοειδῆ ἄλλον. quam quidem coniecturam eo certiorem puto, quod ea ad-

missa in Aeliani excerptis et Nicandri descriptione idem plane est singulorum ordo generum, quot quidem Aeliano memorare placuit. nam septimo (Nicand. 788 seq.) et octavo (Nic. 799 seq.) genere omisso statim adiungit nonum. Praeter haec autem, in quibus summa rerum cernitur, alius cum Apollodoro poetae nostri consensus deprehenditur, quod etiam ex eis quae Nicander de scorpionibus dixit, „non est scire quos minume exitialis praedixerit.“ Item Apollodoro Nicander acceptum refert quod „quibusdam inesse pinnas“ tradit v. 801 seq. Contra quod cum hoc coniungit Aelianus et Plinius quoque Apollodorum narrasse dicit, geminos quibusdam scorpionibus aculeos esse, frustra apud Nicandrum quaeras. nam quod ad v. 781 τοίῳ δ' ἐπὶ κέντρῳ σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπερτείνουσι κεραίης scholiasta vocem ἐννεάδεσμοι ita interpretatur, quasi scorpionum δικέντρων σφονδύλους significet, nihil habet quo commendetur, praesertim quum luce clarius sit, δεσμοὺς illos ab ipsis σφονδύλοις diversos esse. hos ubi ἐννεαδέσμους poeta dicit, nihil dicit aliud nisi σφονδύλους quosque inter se coniunctos esse novenis vinculis, ut recte in scholiis explicat Antigonus. quod num verum sit viderint homines historiae naturalis periti. interim grammatici est officium, ut ἐννεαδέσμους moneat pro πολυδέσμους poni potuisse, quod et ipsum voluit schol. ad h. l. firmavitque Lobeck. Elem. Path. I p. 212 allato Hesychii loco ἐννεάκροσσον, πολλοὺς κροσσοὺς ἔχον. Ergo nec de σφονδύλων numero quicquam poeta ex Apollodoro sumpsit, qui pluribus scorpionibus sena esse internodia, paucis iisque saevioribus septena memoriae prodiderat. atque alia etiam sunt quae ab Apollodoro ipsi suppeditata minus tamen memorabilia Nicandro visa sunt. qualia etiamsi omiserit plurima — nam uberrimos studiorum suorum fructus Apollodorum illo libro publice proposuisse vel ex paucis his fragmentis perspicitur —, non desinet tamen verum esse quod dixi, Nicandrum ab Apollodoro pendere. —

IV. V. schol. Nicandr. Ther. 715: Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ Θηρίων καὶ Ἀριστοτέλης (hist. an. V, 27) φησὶν ὅτι ἐν γυργάθοις γεννῶσι τὰ φαλάγγια, τίκτει δ' ὑπὲρ τὰ τριάκοντα, γεννηθέντα δὲ τὰ φαλάγγια ἀναιρεῖ τὴν μητέρα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν ἄρρενα. Haec quoque recipere Nicander noluit, ut nullius nobis in hanc quaestionem usus essent nisi docerent de phalangiis quoque ab Apollodoro disputatum esse. Unde paulo ante non dubitavimus Plinii locum XXIV, 167: „adiecit his Apollodorus adsectator Democriti herbam — crocida,

cuius tactu phalangia morerentur", de nostro interpretari Apollodoro. quamquam haec quoque Nicander omisit. At alius Plinii locus extat ad phalangia pertinens, qui tametsi Apollodori nomine non insignitus est, aliquem tamen ad disputationem nostram usum habere videtur. Nam ubi de industria Plinius de phalangiis disserit, XXIX, 84 seqq., quum aperte duobus usus sit fontibus inter se diversis, ex altero profert quae in summa cum Nicandreis similitudine tam sibi habent propria, ut non e Nicandro, quem sane inter auctores libri XXIX Plinius memorat, sed ex eo scriptore sumpta videri possint, quem a Nicandro compilari, etsi non describi totum solitum fuisse satis iam cognovimus, praesertim quum inter huius libri auctores etiam Apollodorum habeamus. Huic igitur Plinium (§. 86 seq.) debere putamus phalangiorum sex genera haecce, primum rhagion (de quo similiter Aelian. n. h. 3, 36), secundum asterion, tertium caeruleum, quartum crabroni similem, quintum myrmecion, sextum tetragnathum. Quae ubi cum Nicandreis (Ther. 715 seq.) comparaverimus, et ordinem et ipsa nomina inveniemus eadem, nisi quod Plinius *λύκον*, qui Nicandro quartus est, omisit quoniam ex altero fonte iam attulerat §. 85, parum sibi in ea re constans, ut qui myrmecion sive formicarium, et ipsum iam descriptum §. 84, denuo eodem plane modo descripserit §. 87. Contra Nicander non solum tetragnathum omisit, sed de eis quoque quae memoravit phalangiis quaedam suppressit ab Apollodoro memoriae prodita. velut rhagion (ita enim ap. Plinium Apollodorus nominat, non *ῥὼξ* ut Nicander) pedes habere brevissimos tamquam imperfectos dixerat urinamque ex morsu eius similem esse araneis textis. quorum illud Nicander, quem in aliis cum Plinio consentire facile patebit comparanti, non habet, alteri simile quid de caeruleo genere memorat v. 733. imprimis autem memorabile quod consentiunt in nominibus, id quod non omnes fecerunt. nam cf. schol. Ther. 747: *Σώστρατος δὲ μυρμήκειον καὶ μύρμηκα Ἡρακλεωτικὸν καλεῖ, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων μυρμηκοειδές.* Ceterum alios auctores secutus esse videtur Archigenes vel potius Aetius IV, 1, 18. nam praeter tetragnathum, quem c. 17 phalangii speciem dixerat, sex genera enumerat haec: rhagium, lupum, formicarium, cranocolapten, sclerocephalon, scolecium. sed vel sic quaedam profert, quae cum Plinianis et Nicandreis comparata fidem faciunt ab Archigene quoque Apollodorum in his non esse neglectum. velut sclerocephalum simile Aetius di-

cit animalibus illis quae noctu lucernas circumvolitent (cf. Nicand. Th. 760), item urinam aranearum textis similem memorat (cf. Plin. l. l. §. 86). —

VI. Aelian. de nat. anim. VIII, 7: *τὸν δὲ χέρσυδρον πατήσας τις καὶ εἰ μὴ δηχθείη, ὥς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ Θηριακῷ λόγῳ, ἀποθνήσκειν πάντως· ἔχειν γάρ τι σηπτικὸν καὶ τὴν μόνην τοῦ ζώου ἐπίψαυσιν λέγει· καὶ μέντοι καὶ τὸν πειρώμενον θεραπεύειν καὶ ἐπικουρεῖν ἀμωςγέπως τῷ ἀποθνήσκοντι, φλυκταίνας ἴσχειν ἐν ταῖς χερσίν, ἐπεὶ μόνον τοῦ πατήσαντος προσέψαυσεν.* Eadem fere de *dryina* narrat Galen. Ther. ad Pison. T. 8 p. 234, cui debent Aetius IV, 1, 29 et Paul. Aeg. 5, 15. unde manifestum est Aelianum in serpentis nomine errasse, ut qui *χέρσυδρον* nominaverit pro *χελύδρῳ* i. e. *δρυΐνᾳ*, eundemque in errorem secum traxisse Philen de anim. prop. 1416 Duebn. Quodsi *χέλυδρος* Apollodorus scripsit, illud saltem apparet quo auctore Nicander Ther. 411 dixerit *κῆρα δέ τοι δρυΐναο πιφαύσκεο, τόν τε χέλυδρον ἐξέτεροι καλέουσιν.* nam ipsam Apollodori observationem sprevit. —

VII. Aelian. de nat. an. VIII, 12: *ὁ παρείας ἢ παρούας (οὕτω γὰρ Ἀπολλόδωρος ἐθέλει) πυρρὸς τὴν χρόαν, ευωπὸς τὸ ὄμμα, πλατὺς τὸ στόμα, δακνεῖν οὐ σφαλερὸς, ἀλλὰ πρᾷος.* Haec quoque Nicander recipere non duxit operae pretium. nisi forte hoc serpentium genus alio nomine eo significavit loco quo *ἄβλαπτα κινώπετα* recenset, Ther. 488 seq. —

VIII. schol. Nic. Ther. 491: *οἱ τύφλωπες τουτέστιν οἱ καλούμενοι τυφλῖνοι, οἵ, ὥς Ἀπολλόδωρός φησιν, ὄφεις εἰσίν. — Τύφλωπας* praeter Nicandrum Th. l. l. nominat etiam Aelian. VIII, 13, sed alterum etiam nomen apponens *τυφλίνην*, atque tertium adeo *κωφίαν*, ut suspicer et ipsam qua Nicander utitur formam Apollodoro deberi. certe ex Apollodoro Aelianum hausisse, etsi hunc testem non nominat, probabile tamen propterea est quod antecedenti capite Apollodorum se sequi expressis verbis indicat. —

IX. schol. Nic. Ther. 858: *δαύκειον, ὅπερ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ περὶ θηρίων βοηθεῖν πρὸς τὰ εἰρημένα* i. e. contra morsus bestiarum venenatarum omnium praeter serpentes. Nicander non solum v. 858, sed etiam v. 939 *δαύκειον* commendat. —

X. Athenae. XV p. 681 D. *Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ θηρίων φησὶ „χαμαίπιτυν, οἱ δὲ ὁλόκυρον, οἱ δ' Ἀθήνησιν ἰωνιὰν, οἱ δὲ κατ' Εὔβοιαν σιδηρῖτιν.“* Chamaepityn imprimis contra aconitum

efficacem esse asserunt Dioscorid. de mater. med. III, 155 (ubi redeunt ὁλόκυρον, ἰωνιά et σιδηρῖτις nomina) et Pseudodiosc. περὶ δηλητ. 7 extr., item Nicand. Alex. 56, qui hoc ex illo quidem Apollodori loco sumere non poterant, quoniam e libro περὶ θηρίων excerptum Athenaeus dicit. Ergo chamaepityn Apollodorus etiam contra bestiarum morsus commendavit. Ac commode accidit, ut Plinius certe libr. XXIV §. 29 i. e. eo libro cui plurima inesse ex Apollodoro petita supra haud inepte opinor coniecimus, chamaepityn monuerit prodesse adversus scorpionum ictus. Hinc vix dubitandum quin Nicander Ther. 841 seq. πίτυν suam χαμηλὴν (ita enim χαμαίπιτυν ille μεταφράζει) Apollodoro debeat. — Ceterum Athenaei locus propterea quoque memorabilis est quod Apollodorum docet apposuisse etiam plantarum synonyma. idem quum identidem Nicander fecerit, ecquis negaverit hac quoque in re poetam certe hic illic usum esse Apollodori libro? —

XI. Plin. nat. hist. XXII, §. 31: „semen urticae — adfirmat — *Apollodorus* — adversari — serpentibus et scorpionibus.“ Recepit Nicand. Ther. 879 seq., ubi de σκορπιοπλήκτοις et φαλαγγιοδήκτοις egit. quod eo magis notabile quoniam his quidem reliqui quantum memini medici urticae semen non commendant, sed commendant ὀφιοδήκτοις, quibus Nicander quidem urticae semine non opitulatur. —

XII. Plin. nat. hist. XXII, §. 59: „(heliotropium) et serpentibus et scorpionibus resistit ex vino aut aqua mulsa ut Apollophanes et *Apollodorus* tradunt.“ Heliotropium serpentibus resistere etiam Nicander Th. 678 putavit, ubi tamen de vino aut aqua mulsa nihil relatum invenies, quae soli fortasse Apollophani Plinius debet. tamen etiam Celsus 5, 27, 5 herbae solaris semen vel certe folia ex vino bibenda suasit σκορπιοπλήκτοις. —

XIII. Galen. de antid. T. XIV p. 181: *ἄλλη ἐκ τῶν Ἀπολλοδώρου, ἣν καὶ ὁ Ταραντῖνος ἐν τῷ πρὸς Ἀστυδάμαντα ἀναγράφει. πρὸς παντὸς θηρίου πληγὴν καὶ τὰ σφοδρότατα τῶν ἀλγημάτων καὶ πνῖγας ὑστερικάς. κωνείου χυλοῦ, ὑοσκυάμου ἀνὰ < δ'. καστορίου, πεπέρεως λευκοῦ, κόστου, σμύρνης, ὀπίου ἀνὰ < α'. ταῦτα λεάνας καὶ ἐπιβαλὼν κυάθους β'. γλυκέος, τρῖβε ἡλιάζων, ἕως συστραφῇ, καὶ ἀνάπλαττε τροχίσκους κυάμου Ἑλληνικοῦ τὸ μέγεθος, καὶ δίδου μετ' οἴνου κυάθων β'.* Omisit Nicander. —

[XIV. schol. Nic. Ther. 303: *καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησι τῶν*

πληγέντων ὑπὸ τῆς αἱμοῤῥοΐδος ῥήγνυσθαι καὶ τὰς οὐλάς. Apollonium scholiasta Nicandri alium non nominat nisi eum qui *περὶ βοτανῶν* scripsit (ad Ther. 559). itaque quoniam Apollonii et Apollodori nomina saepius inveniuntur confusa (cf. Merkel. proleg. in Apoll. Rhod. p. LXXV seq., Reines. var. lect. 2, 6 p. 165, Sillig ad Plin. Tom. II p. 368, Mone ad Plin. palimps. p. 181), exorta mihi suspicio est scholiastam *καὶ Ἀπολλόδωρος δέ φησι* scripsisse. cui quidem opinioni haud leve pondus eo accedit, quod eandem illam de cicatricibus observationem et apud Pseudodiosc. *περὶ ἰοβ.* 12 et apud Aetium IV, 1, 23 legimus. quodsi vera haec coniectura, Nicander quoque Apollodoro debet quae scripsit Ther. 304.]

XV. schol. Nic. Alex. 570: — *ὅτι οἱ φαρμακευθέντες ὠχροὶ γίνονται, ὅτι δ' οὐ πᾶς βάτραχος ἐπιτήδειος* (i. e. *παρασκευάζεσθαι εἰς θανάσιμον ποτόν*), *ἀλλ' ὁ ἐν θερμοτέροις διατρίβων τόποις, καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν.* Nicandri cum Apollodoro consensus nec scholiastam fugit. —

XVI. schol. Nic. Al. 594: *καὶ τῆς λιθαργύρου τὸ πόμα θανάσιμόν ἐστι, μάλιστα δ' οἱ περὶ Ἀπολλόδωρον αὐτό φασι δίδοσθαι μετὰ φακοῦ ἢ πισσίου* (corrig. *πισίου*) *ἢ πλακοῦντος. διὰ τοῦτο γὰρ λανθάνει ὁμόχρουν.* unde Apollodorum patet etiam de veneficorum nefariis artibus exposuisse. quam libri Apollodorei partem ut Nicander sperneret (ut hanc sprevit Apollodori observationem) eadem videtur causa fuisse qua moti sunt Galen. de antid. II p. 144 et Euporist. p. 387 Kuehn., Oribas. de morb. curat. ad Eunap. III, 63, Paul. Aeginet. V, 27. verebantur enim ne quis ita ad veneficia alliceretur. —

XVII. Plin. nat. hist. XX, §. 86: „*Apollodorus* adversus fungorum venena semen aut succum (raphani) bibendum censet.“ Hunc locum iam excussimus supra appositis reliquis qui idem remedium commendaverint medicis. quibus nunc iam accedat Nicand. Alex. 527: *ἀλλὰ σύ γ' ἢ ῥαφάνοιο πόροις σπειρώδεα κόρσην.* nam *semen* neque Nicander neque reliquorum quisquam medicorum quantum memini commendandum putavit.

XVIII. Plin. nat. hist. XXII, §. 19: „(eryngen) *Apollodorus* adversus toxica cum rana decoquit, ceteri in aqua.“ Errasse Plinium toxica salamandrae male substituentem paulo ante docuimus allatis medicorum testimoniis. nunc addo Nicandr. Alex. 563: *καί τε σύ γ' ἢ γερύνων λαιδροὺς δαμάσαιο τοκῆας, ἄμμιγα δὲ ῥίζας ἠρυγγίδας.*—

XIX et XX. Plin. nat. hist. XXII, §. 31: „(urticae) semen — contrarium esse — adfirmat — *Apollodorus* et *salamandris* cum iure coctae testudinis, item adversari *hyoscyamo*.“ Manifestum est Plinium duos Apollodori locos in unum coniunxisse, quorum priorem, qui de hausta salamandra fuit, vereor ut satis recte descripserit. nam neque auctor Euporist. II, 155, aut libri *περὶ δηλ.* 4 (Aet. IV, 1, 52, Paul. 5, 33, Actuar. V, 12 p. 285, B) urticam temperari coctae testudinis iure iubent (immo ne nominant quidem ius, sed testudinis *αἷμα* alter, alter *ᾠά*), neque Nicander Alex. 550 utrumque iunxit, sed *σπέραδος κνίδης* cum *ὀρόβοιο παλήματι* componit, de iure autem coctae testudinis seorsim monet Al. 558. Nisi forte Plinius non de uno aliquo remedio composito, sed de duobus simplicibus sua illa verba intelligi voluit. quod si est, paulo etiam maior apparet inter Apollodorum et Nicandrum consensus. — Quod autem contra hyoscyamum quoque urticae semen Apollodorus efficax esse dixit, non Pseudodioscoridis solum (*περὶ δηλητ.* 15), sed etiam Nicandri Alex. 427 nactus est assensum. —

XXI. De Plin. XXI, §. 116: „quod ad cypiron attinet, *Apollodorum* quidem sequor, qui negabat bibendum quamquam professus efficacissimum esse etc.“ supra coniecturam protulimus. huius autem loci est ut Nicandrum quoque Alex. 591 *κύπειρον* commendasse moneam. —

Haec quidem sunt quae reperire mihi licuit Apollodori fragmenta. quorum tametsi non magnus est numerus, tamen dubium non erit nisi pertinacissimi hominibus ingenii, quin recte apteque ad persuadendum vel sic iniri ratio subducique possit. Vidimus autem horum fragmentorum minorem partem, quae vel levioris momenti res vel ad rem minus pertinentes continet, apud Nicandrum non superesse, contra reperiri maiorem partem eamque ita nonnumquam ad Apollodori exemplar expressam, ut, quod ad rem ipsam, non ad dicendi rationem, non sit ovum ovo magis simile. Quid mirum igitur quod medici in eadem tractanda materia occupati Nicandrum contemnebant, aut si non contemnebant, poetam Nicandrum, non medicum laudabant? immo fecerunt quod rei convenientissimum fuit, ut spreto Nicandro eundem quo ille usus erat fontem adirent, quo facto Nicandri Theriacis et Alexipharmacis facile carere potuerunt.

Quodsi et Nicander et reliqui medici pleraque Apollodoro

accepta referunt, iurene affirmabimus, quot sint reliquorum iologorum loci qui Nicandrea referant, tot esse Apollodori fragmenta? Quorum fragmentorum quum de reliquorum iologorum fontibus disputaremus exquisitiora quaedam exprompsimus eaque dicendi maxime ratione, ut quae Nicandreae simillima sit, communem sibi cum Nicandreis originem prodentia. neque addere nunc animus est quae alius generis sint. nam in rebus ipsis quoties reliqui iologi Nicandrum referant si enumerare vellem, et longa mora esset et nimium probando fortasse efficerem ut nihil probare viderer. nam v. c. inter remedia a Nicandro ceterisque iologis memoriae prodita sine dubio multa sunt quae olim fuerunt pervulgatissima, ut si ex uno Apollodoro illos petiise dicerem parum persuaderem. Quamquam ne his quidem rebus sua deneganda vis est, ubi aliunde pondus accedit. Velut quum Aetius — hunc enim nondum propter hanc rem memoravimus — vel Archigenes potius, eius dux, cum Nicandro in rebus quibusdam parum in medio positis consentiat (nam confer Aet. IV, 1, 23 p. 623 F cum Nicand. Ther. 298 seqq. — Aet. IV, 1, 28 p. 625 A, ubi „tumor", inquit, „plagae capitis clavi similitudine insurgit", cum Nicandr. Ther. 272: ἀεικέλιον περὶ νύχμα ἥλῳ ἐειδόμενον τυλόεν πέλει), quumque idem eis quoque locis factum sit quos ex Apollodoro expressos esse dubium non sit (cf. ad Apollodor. fragm. V extr.), quidni in levioribus quoque rebus Aetii cum Nicandro consensum ex eodem derivemus fonte i. e. ex Apollodoro? — Verum non huius solum artis, sed alius etiam generis scriptores aliquid videntur ad augendum Apollodori fragmentorum quae cum Nicandreis conspirent numerum conferre posse. Certe Aelianus, quem constat et Apollodoro et Nicandro usum esse, ubi auctore non nominato quaedam profert ad serpentes pertinentia, quae in summa cum Nicandreis similitudine tamen propria sibi habent, quis dubitet quin ex Apollodoro sumpserit? cadit hoc in nat. animal. IX, 4: ἀκούω δὲ τοὺς ὀδόντας τῆς ἀσπίδος, οὓς ἂν ἰοφόρους τις εἴποι καλῶν ὀρθῶς, ἔχειν οἱονεὶ χιτῶνας περικειμένους ἄγαν λεπτοὺς καὶ ὑμέσι παραπλησίους, ὑφ' ὧν περιαμπέχονται· ὅταν οὖν ἐμφύσῃ τινὶ τὸ στόμα ἡ ἀσπίς, στρέφεσθαι μέν φασι τὰ ὑμένια, ἐκχεῖσθαι δὲ τὸν ἰόν, καὶ πάλιν συντρέχειν ἐκεῖνα καὶ ἑνοῦσθαι, — ubi primum colon proxime accedit ad Nicandri verborum similitudinem quibus usus est Ther. 182 seqq., alterius autem coli apud Nicandrum vestigium nullum est, unde manifestum Aelianum non e Nicandro sua petiisse,

sed eundem cum Nicandro secutum esse Apollodorum [1]. quamquam non intercedam, si quis non ex Apollodoro, sed ex alio quopiam scriptore Aelianum illa sumpsisse putaverit, modo tantum tribuat ei quae inter Aeliani et Nicandri verba est similitudini ut de scriptore cogitet tali, qui et ipse Apollodoro usus sit. velut alius Aeliani locus est, VI, 51, quem qui cum Nicandri Ther. 334 seqq. contulerit singularia quaedam inveniet quae utrique sint communia. at et propria sibi habet Aelianus et inter medium sermonis cursum Sostrati mentionem inicit, ut huic eum debere omnia probabile sit. iam vero Sostratum quoque fuisse inter eos qui Apollodorum secuti sint, supra docuimus allato Galeni loco Tom. XIV p. 184. Sed in hoc Aeliani loco subsistam, non quo plures non habeam in quibus Apollodori librum Aelianum compilasse putem, sed quod minus certa res est minusque in oculos occurrit. eandemque ob causam Plinii non afferam locos quos simili usus artificio vindicaturus Apollodoro eram. — Ad extremum reservavi fragmenta quaedam Numenii, quem et ipsum supra monui *Θηριακὰ* inscriptum carmen reliquisse, quod praesto esse Nicandro potuit, si quidem Numenius Dieuchis medici discipulus fuit (cf. Meinek. Exercit. phil. in Athenae. I p. 3), ut ante Nicandrum vixisse eum non dubium sit. Et cum hoc quidem Nicandro aliquam intercessisse similitudinem scholiastae in explicando poeta nostro adnotarunt. Primum enim ad Ther. 237 — *ἡ δ᾽ ἐπί οἱ σὰρξ | πολλάκι μὲν χλοάουσα βαρεῖ ἀναδέδρομεν οἴδει* — apposuerunt Numenii fragmentum hoc:

ὑπόχλωρόν γε μὲν ἕλκος
κυκλαίνει, τὸ δὲ πολλὸν ἀνέδραμεν αὐτόθεν οἶδος,

sic enim verissime emendavit Meinekius l. l. — Tum ad Ther. v. 256 — *χροιὴν δ᾽ ἄλλοτε μὲν μολίβου ζοφοειδέος ἴσχει, ἄλλοτε δ᾽ ἠερόεσσα, τότ᾽ ἄνθεσιν εἴσατο χαλκοῦ*, ubi alii legebant *ἄνθεσι κάλχης* — ascriptos in scholiis legimus eiusdem poetae versus ita hucusque editos:

ἄνθεσσί γε μὲν εἴδετ᾽ ἐπ᾽ ἰχὼρ
ἠερόεις, τοτὲ δ᾽ αὖ μολίβῳ ἐναλίγκιον εἶδος
ἀμφὶ ἓ κυδαίνει κάλχῃ ἴσον,

quorum emendationem doleo quod Meinekius l. l. periclitari noluerit.

---

1) Quae eodem capite de scorpionis aculeo monentur, eidem Aelianum Apollodoro debere puto nec ipsa admissa a Nicandro. —

sed haud scio an viro eximio, cui omnia mea probari cupierim, haec placitura sit emendandi ratio:

χρανθεὶς γε μὲν εἴδετ' ἐπὶ χρὼς
ἠερόεις, τοτὲ δ' αὖ κ. τ. λ.

nam *κυδαίνει* modo intransitive poni posse ut *κυδάνειν* concesseris, non opus videbitur in *κυκλαίνει* auctore I. G. Schneidero mutetur. Satis autem apparet utriusque poetae versus adeo sibi esse similes, ut mirandum non sit quod schol. ad Ther. 237 sua Nicandrum *ἐκ τοῦ Νουμηνίου μεταπεποιηκέναι* dixerit. At licebit tamen hic quoque suspicari utrumque ea in quibus consentiant Apollodoro accepta rettulisse. certe Nicander, credo, satis superque habere debebat quod unius librum scriptoris eo quo fecit modo expilavit, et illum quidem talem qui materiam ei suppeditaret amplissimam. —

IX.

Hac autem ratione ubi Apollodori fragmentorum quae cum Nicandreis consentiant numerum auxerimus, vix ulla utriusque carminis pars erit quin contineat quae ad Apollodorum referenda sint. Iam vero si quem poetam pedestris cuiusdam scriptoris librum non uno et altero loco [1]), sed in omnibus carminis partibus expressisse constat et ita expressisse constat, ut aliquoties Nicandrum videmus fecisse, quale magis in hunc conveniat nomen quam *μεταφράστου* vel *παραφράστου*? Atque hoc Nicandro nomen propter Theriaca et Alexipharmaca vindicare eo minus dubito, quod idem ei vindicat Suidas propter conversa Hippocratis Prognostica, idem si non apertis verbis, at tecte Cicero propter Georgica. Ceterum in isto *τοῦ μεταφράζειν* negotio Nicandrum ultro concedo exemplar suum hic illic ita reliquisse, ut omitteret sat multa, quae parum digna memoratu ipsi viderentur, qualia cognovimus ex comparatione fragmentorum Apollodori cum Nicandro instituta. quin concedo etiam hoc, correxisse interdum poetam, quae parum recte ab Apollodoro dicta essent, vel addidisse quae ab illo male omissa putaret. certe vix dubito quin de suo addiderit quod

---

1) Quod fecit e. g. Apollonius Rhodius eo loco quo de servato in *τολμήματι* illo *Λημνίῳ* Thoante narrat. cf. schol. ad I, 623: *ὅτι δὲ ἐνθάδε Θόας ἐσώθη καὶ Κλέων ὁ Κουριεὺς ἱστορεῖ καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, δεικνὺς ὅτι παρὰ Κλέωνος τὰ πάντα μετήνεγκεν Ἀπολλώνιος.* —

Ther. 930 dicit sanguisugas ad mittendum sanguinem adhibendas esse, quas reliqui medici ita spreverunt, ut non solum inter medicos Themisone antiquiores praeter Nicandrum nullum inveniamus qui usus sit (cf. Wiggan. praef. ad Aretae. p. LXIX vers. Haller.), sed etiam inter posteriores unum et alterum deprehendamus qui de sanguisugarum ad mittendum sanguinem usu ne verbum quidem dixerit, veluti Celsum, cui qui Galenum adiungit Wigganus aperte erravit, ut docet ipse Galenus Tom. XI p. 317 seqq. Eas si commendasset Apollodorus, a quo quot pendeant medici vidimus, mirum profecto videretur, cur praeter Nicandrum nemo in hac re memoraverit. Verum tamen etsi haec atque eiusdem generis plura Nicandrum Apollodoreis addidisse concedo, nihil tamen eo concessisse mihi videor quin alii etiam metaphrastae licitum sibi putaverint. Neque enim plane singulare Nicandri institutum fuit, sed quem ille sibi sumpsit laborem, eundem etiam alii et ante eius tempora et post eum susceperunt. nam ut nihil dicam de eis qui aliorum carmina metrorum vinculis exsolverint, ipsum Socratem scimus Aesopi fabulas aliquot metro elegiaco inclusisse (cf. Platon. Phaed. p. 60 cum not. Wyttenbach. et Welcker. praef. Theognid. p. LIII n. 82), qua in re tum alii eum secuti sunt (cf. Lachmann. praef. ad Babrii fab. p. VII), tum Babrius, choliambo hic, illi hexametro partim, partim elegiaco metro usi. Deinde Aratum constat Phaenomena scripsisse *Ἀντιγόνου Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον Κάτοπτρον δόντος αὐτῷ καὶ ἀξιώσαντος τὰ ἐν αὐτῷ καταλογάδην λεχθέντα περὶ τῶν φαινομένων μέτρῳ ἐντεῖναι*, ut est apud auctorem vitae Arat. primum, p. 53, 48 Westerm. (cf. ibid. p. 59, 28). Sed maior fuit eiusmodi poetarum posterioribus temporibus proventus. nam Tribonianum, epicum poetam, Suidas memorat pepigisse *μετάφρασιν τοῦ Ὁμηρικοῦ τῶν νεῶν καταλόγου*, item Tryphiodorum *δι' ἐπῶν* fecisse *παράφρασιν τῶν Ὁμήρου παραβολῶν*, Marianum iambicam fecisse *μετάφρασιν* Theocriti, Apollonii Argonauticon, Callimachi Hecales, hymnorum, Aetion, epigrammatum, item Arati, Nicandri Theriacon et *ἄλλας πολλὰς μεταφράσεις*. tum Photius Bibl. cod. 414 Eudociae fuisse narrat *μετάφρασιν τῆς Ὀκτατεύχου (ἡρῴῳ δὲ αὐτὴν μέτρῳ μεταποιεῖ)*, item *μετάφρασιν προφητικῶν λόγων τοῦ τε θεσπεσίου Ζαχαρίου καὶ τοῦ κλεινοῦ Δανίηλ* (add. Tzetz. Chiliad. X, 56 seq.), ex quo sacrae poesis genere etiamnum superstites habemus Nonni metaphrasin Evangelii Ioannei et Apollinarii Laodiceni pa-

raphrasin Psalmorum. qui quidem poetae quanta libidine in exprimendo exemplari suo versati sint et facile pro se quisque cognoscet neque ipse si exponerem, multum ad rem conferret nostram, si quidem quae posteriores poetae sibi sumpserunt, non concedi continuo potest etiam antiquiores poetas, qualis Nicander fuit, licere sibi putavisse. Itaque in uno consistam Arato, quem tametsi Dionysius criticus (cf. vit. Arat. p. 59, 35 seq. Wester.) invenisse sibi visus est *οὐδὲν ξένον εἰπόντα τῶν Εὐδόξου*, tamen non usquequaque Eudoxi repraesentare doctrinam perspicitur e scholio ad Phaenom. v. 83 verba: *Ὀφιοῦχος — ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρὼς ποσσὶν ἐπιθλίβει μέγα θηρίον ἀμφοτέροισιν, Σκορπίον* — ascripto hoc: *Εὐδόξῳ καὶ Ἱππάρχῳ, ἀρχαιοτέροις οὖσιν Ἀράτου, οὐ δοκεῖ ἀμφοτέρους τοὺς πόδας βεβηκέναι τοῦ Ὀφιούχου ἐπὶ τοῦ Σκορπίου, ἀλλὰ μόνον τὸν ἕτερον.* quo uno exemplo satis liquet, si qui metaphrastae alius cuiusdam scriptoris librum versibus includendum susceperint, non ita suo se addixisse exemplari, ut nusquam ab eo recedere ausi sint. —

Quodsi *pleraque* quae Nicander condidit ingenii monumenta *μεταφράσεις* fuisse concesseris, non iam obscurum erit cur praeter grammaticos lectores olim invenerit tam paucos et cur gravissimi de eo proseminati sint errores (cf. cap. I extr.). Nimirum quod medicos vidimus fecisse, ut ipsum Nicandri fontem adierint, idem in aliis eius *μεταφράσεσιν* alios probabile est facere maluisse, praesertim quum facile absterrerentur quaesito quo Nicander usus est dicendi genere, quod hodieque scimus in causa esse, plurimi cur Nicandrum spernant. Non mirum autem singulare dicendi genus ad poesin suam contulisse eum, qui in explorando sermone patrio operam collocaverat non contemnendam, unde effecit ut iure referatur inter grammaticos.

Nam *γλώσσας* quoque Nicandrum scripsisse novimus, ut fecit etiam cognominis ei grammaticus Thyatirenus, sed diversum ab illo consilium secutus, si quidem non nisi *Ἀττικὰ ὀνόματα* explananda sibi sumpsit (cf. Meieri com. Andocid. VI, 3 p. VIII), Colophonius autem latius evagatus est, ut fragmenta docebunt, quae post Volkmann. de Nicandr. vit et script. p. 11 seqq. apposui uno alterove addito fragmento, aliis omissis quae alio pertinere videbantur.

1. *Athenae.* II p. 69 B. *Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν δευ-* 120
τέρῳ Γλωσσῶν βρένθιν λέγεσθαί φησι παρὰ Κυπρίοις θρίδακα,

οὗ ὁ Ἄδωνις καταφυγὼν ὑπὸ τοῦ κάπρου διεφθάρη. quibus Bekk. Anecd. p. 223, 12 et Etym. Magn. p. 212, 43 apposuit Volkm. —

121 2. *Athenae.* III p. 111 D. βάκχυλος δ' ἐστὶν ἄρτος σποδίτης παρ' Ἠλείοις καλούμενος, ὡς Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γλωσσῶν ἱστορεῖ. adde Hesych. s. v. —

122 3. *Athenae.* VII p. 288 C.: γόγγρους — Νίκανδρος ὁ ἐποποιὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν καλεῖσθαί φησι καὶ γρύλους. duplex λλ in hoc nomine ut in omnibus eius stirpis vocabulis vitiosum esse post L. Dindorf. monet Volkmann. —

123 4. *Athenae.* IX p. 392 A.: Ἠλεῖοι καλοῦσι τοὺς στρουθοὺς δειρήτας, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν. — Ceterum ex quattuor his fragmentis apparere videtur Γλωσσῶν opus κατὰ στοιχεῖον scriptum fuisse ita, ut quae ab ᾱ inciperent glossae in primo libro, quae a β̄ in secundo, quae a γ̄ et δ̄ in tertio expositae essent, et sic porro reliquae. neque enim in eiusmodi operibus curasse veteres, ut singulae literae singulis responderent libris patet etiam ex eis quae de Stephani Byzantii Ethnicorum libris dixi in Ephemerid. antiquit. 1849 p. 527. Unde tametsi non multum lucramur, manifestum tamen est, cur reliquas glossas, quae cui Γλωσσῶν libro interfuerint non indicatum est, secundum literarum ordinem disponere maluerimus. —

124 5. *Erotian. exposit. voc. Hippocrat.* p. 72 Franz.: ἀθέλγηται Βακχεῖός φησι θηλάζηται ἢ ἐπισπᾶται, Ἐπικλῆς δὲ ἐκπιέζηται καὶ ἐκθλίβηται, ὡς καὶ Νίκανδρος ἐξηγεῖται. add. Hesych. ἀθελβεῖν, ἕλκειν. Νίκανδρος. cf. Lobeck. Rhem. p. 53 seq. —

125 6. *Etym. Magn.* p. 39, 7: αἰσυητὴρ, ὡς μέν τινες ἐντρεχὴς καὶ κεκοσμημένος· τινὲς δὲ νεανίαν, Νίκανδρος νομέα. Eustath. p. 1353, 55, Suid. et Zonar. (auct. συναγωγῆς λέξ. χρησ. in Bekk. Anecd. I p. 357) addit Volkmann, qui Nicandrum νόμιον (i. e. δίκαιον) explicasse putat, quod non credo. —

126 7, 8. *Athenae.* XV p. 681 B.: Φιλῖνος τὸ κρίνον ὑφ' ὧν μὲν λείριον, ὑφ' ὧν δ' ἴον καλεῖσθαι (φησί). Κορίνθιοι δ' αὐτὸ καὶ ἀμβροσίαν καλοῦσιν, ὥς φησι Νίκανδρος ἐν Γλώσσαις. add. Eustath. ad Il. p. 1295, 26. Hac observatione ipse usus est Nicander in fragm. Georg. 74 v. 28, in glossarum autem libro etiam haec addidisse vi-

127 detur, quae leguntur ap. *Athenae.* XV p. 684, E.: ἀμβροσίαν δὲ ἄνθος τι ἀναγράφει ὁ Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι λέγων οὕτως „Νίκανδρός φησιν ἐξ ἀνδριάντος τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου τὴν κα-

λουμένην ἀμβροσίαν φύεσθαι ἐν Κῷ, quem locum Unger. l. l. p. 18 ad librum de herbis rettulit. —

9. *Etym. Magn.* p. 102, 33: ἀνδράγρια — Νίκανδρος τὰ κατ' 128
ἄνδρα λάφυρα. Nicanorem substituendum putat Ritschl. de Oro p. 75. —

10. *Athenae.* XI p. 783 A. (p. 1039 Dind.): ἄροκλον, ἡ φιάλη, 129
παρὰ τῷ Κολοφωνίῳ Νικάνδρῳ. ad Γλώσσας rettuli, quoniam in his Nicandrum de ποτηρίοις libenter monuisse video. —

11. *schol. Aristoph. Equit.* 408 (coll. Suid. s. βάκχος et Eudoc. p. 130
87): βάκχος — ἐστὶ καὶ στεφάνης εἶδος, ὡς Νίκανδρος ἐν τῷ περὶ τῶν γλωσσῶν ἱστορεῖ. φησὶ γὰρ οὕτως· βάκχοισιν κεφαλὰς περιανθέσιν ἐστέψαντο. suumne aliquem an alius poetae versum apposuerit Nicander incertum est [1]). —

12. *schol. Hom. Il.* ν, 824: Νίκανδρός φησιν ὅτι Δουλιχιῶται 131
καὶ Σάμιοι τοὺς ἐσθίοντας τὸ γάλα, μηδὲν δὲ ἰσχύοντας, βουγαΐους καλοῦσιν. —

13. *Athenae.* IX p. 369 A. Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς 132
Γλώσσαις παρὰ Βοιωτοῖς γάστρας ὀνομάζεσθαι τὰς κράμβας, τὰς δὲ γογγυλίδας ζακελτίδας (φησίν). —

14. *schol. Hom. Od.* γ, 444: (δ' ἀμνίον), ἀγγεῖον — Νίκαν- 133
δρος δὲ καὶ Θεοδωρίδας ἀπὸ τοῦ δάμνασθαι προφέρονται ἀσυνδέτως δάμνιον. add. Cram. Anecdot. Paris. III p. 436, 11. —

15. *Athenae.* III p. 110 D. Νίκανδρος ἐν ταῖς Γλώσσαις 134
τὸν ἄζυμον ἄρτον καλεῖ δάρατον. —

16. *Erotian.* p. 146: ἐκθήλυσις. — Νίκανδρος δὲ ἀντὶ τῆς 135
ἐκμαλθάξεως αὐτὴν τέθεικεν. cf. infra.

17. *Athenae.* III p. 114 C. Νίκανδρος θιαγόνας φησὶν ἄρ- 136
τους ὑπ' Αἰτωλῶν καλεῖσθαι τοὺς τοῖς θεοῖς γινομένους. — ὁ δὲ Θυατειρηνὸς Νίκανδρος κ. τ. λ. cf. Lobeck. Aglaoph. p. 1071 seq. —

18. *Athenae.* VII p. 306 D. (coll. Eust. ad Od. p. 1714, 35 et 137
Eudoc. Violar. p. 377) Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν Γλώσσαις τὸν καρχαρίαν καλεῖσθαί φησι καὶ λάμιαν καὶ σκύλλαν. —

19. *Athenae.* XI p. 475 D. Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς 138
Γλώσσαις ποιμενικὸν ἀγγεῖον μελιτηρὸν τὴν κελέβην εἶναι (φησίν).

---

1) ipse mihi succenseo quod quum supra p. 24 l. 27 scriberem, tenax etiamtum veteris mei erroris fui, etsi admonitus a Meiero Com. Andocid. VI, 3 p. III n. 114.

καὶ γὰρ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος ἐν ε΄ Θηβαΐδος φησί . . . (cf. fr. 17, 18, 19 Stoll.). —

139 20. *Athenae.* III p. 105 C. *κολύβδαιναν δ' εἴρηκεν Ἐπίχαρμος, ὡς μὲν Νίκανδρός φησι, τὸ θαλάσσιον αἰδοῖον, ὡς δ' ὁ Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ τὴν καρῖδα.* —

140 21. *Athenae.* XI p. 483 A. *Σειληνός φησι κύπελλα ἐκπώματα σκύφοις ὅμοια, ὡς καὶ Νίκανδρος Κολοφώνιος.* —

141 22. *Athenae.* VII p. 309 C. *Σικελιῶται δ' εἰσὶν οἳ τὸν κωβιὸν* (*κωβίον* cf. Dind. thes. Par. s. v.) *κώθωνα καλοῦντες, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις.* —

142 23. *Athenae.* XI p. 485 D. *λεπαστή. — Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιός φησι Δόλοπας οὕτω καλεῖν τὴν κύλικα.* —

143 24. *schol. Nicand. Ther.* 382. *τὴν μάλκην φησὶ Νίκανδρος ἐν Γλώσσαις ῥῖγος περὶ τοὺς πόδας καὶ χεῖρας, καὶ ὑποδήματα* (*ὑποδείγματα* corr. Lobeck. Rhem. p. 205 not. ante Volkmann. p. 11 et Cobet. Var. lect. p. 131) *τίθησι, πνεύματος ἀργαλέοιο πόνοιό τε μαλκείοντες. — αὐτὸς ὁ Νίκανδρος ὁτὲ μὲν ἐπὶ ψύχους, ὅτε δ' ἐπὶ τοῦ ναρκᾶν κέχρηται.* —

144 25. *Athenae.* XV p. 679 C. *πόθος. οὕτως τὶς στέφανος ὀνομάζεται, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν Γλώσσαις.*

145 26. *Hesych.* s. *τριτώ. Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιός φησι τὴν κεφαλὴν καλεῖν Ἀθαμᾶνας.* —

Plura e Nicandri *Γλωσσῶν* libris non putaverim hodie inveniri fragmenta, atque vel inter ea quae in ordinem recepi unum est et alterum, de quo iusta admodum dubitatio est alione referendum sit. Hoc cadit in glossas Hippocrateas, n. 5 et n. 16, quas huc reposui propter Erotiani „*Νίκανδρος ἐξηγεῖται.*“ sed quum Nicandri nomen inter glossarum Hippocratearum explanatores qui ab Erotiano in prooem. nominantur non compareat, praestat fortasse ita statuere utrique glossae Nicandrum in suo aliquo libro eam quam Erotianus indicat significationem attribuisse, quo ducunt etiam Erotiani verba n. 16 apposita, nec obstat istud *ἐξηγεῖται*, quandoquidem etiam Archilochus, Euphorion, alii interdum certa quadam significatione *ἐκλαβεῖν* vel *ἐκδέξασθαι* Homericum aliquod vocabulum dicuntur. cf. schol. Il. *ζ* 507, *ι* 206 et alibi. Maior etiam dubitatio est de Homericis Nicandri glossis, nn. 6, 9, 12, 14, 21, 26, quas et ipsas fortasse rectius inter incertae sedis fragmenta collocare debebam, ut collocavi Hesychii locum s. *κλίσις* (fr. 118), non ob aliam illud qui-

dem causam nisi ut occasionem nanciscerer qua de hac mea dubitatione ibi quoque admonerem. Ceterum dubitandi causa haec est duplex, prior, quod nullus extat locus quo Homerica quoque vocabula in *Γλώσσαις* Nicandrum tractasse expressis verbis dicatur, altera, quod de aliis quibusdam Homericis vocabulis ab iisdem grammaticis Nicandri ita relata legimus iudicia, ut non possit nisi de ipsis eius operibus, ubi proposuerit, cogitari. velut ad Hom. Il. ι, 324 schol. codicis A monet: *ὅτι οἱ γλωσσογράφοι μάστακα τὴν ἀκρίδα, δεὸν μάσημα καὶ βρῶμα.* sed schol. cod. V hoc habet: *Νίκανδρος τὴν ἀκρίδα*, quod aperte referendum ad Ther. 802. Eadem igitur ratione Nicander etiam vocabulorum *αἰσυητήρ*, *ἀνδράγρια*, *βουγάιος*, *δάμνιον*, *κλίσιον*, *κύπελλον*, *τριτώ* significationes ex aliorum haustas glossographorum libris suis inserere potuit carminibus. quamquam si quis eas utrobique, et in *Γλωσσῶν* libris et in carminibus suis, exprompsisse Nicandrum dixerit, et ipse habebit quo se tueatur. nam studia sua glossographica in *Γλωσσῶν* libris proposita quomodo ad carmina sua contulerit Nicander opportune docent *Γλωσσῶν* fragm. n. 126 et 143. —

Verum hoc utut est, glossographica viri studia multo latius patebant quam ex paucis his *Γλωσσῶν* fragmentis intelligi potest. immo in auxilium vocanda sunt Theriaca et Alexipharmaca, quorum quaevis fere docet pagina, priorum glossographorum quomodo aut usus copiis aut imitatus studia sit. Neque tamen animus est plene copioseque de his disputare, praesertim quum in Commentationum Epicarum capite secundo Volkmannus pleraque quae huc pertinent laudabili diligentia comportaverit. itaque non afferam nisi quae aut omissa ab illo sunt aut ad emendanda Theriaca et Alexipharmaca aliquam vim habere videntur.

Notum est quantum glossographi desudaverint in explicando adiectivo *ἀδευκής*. cf. Merkel. Prolegom. in Apoll. Rhod. p. CLXIX seq. quorum qui a *δεῦκος* (i. e. *τὸ γλυκύ*) descendere vocem putaverunt, Nicander ita probavit iudicium, ut *ἐνδευκής* Al. 328 pro *γλυκὺς* dicere ausus sit. sed fuerunt etiam qui a verbo repeterent, sive hoc fuit *δεύκω τὸ δείκνυμι* sive *δεύκω τὸ βλέπω* (cf. Lobeck. Rhem. p. 60). horum alterutrum non dubito quin adhibuerint ad explicandum adiectivum *πολυδευκής*, quod olim in Odyss. τ 521 legebatur. cf. Aelian. nat. anim. V, 38: — *ἤδη μέντοι τινὲς καὶ πολυδευκέα φωνὴν γράφουσιν* (in Odyss. l. l.), *τὴν ποικίλως μεμιμημένην, ὡς τὴν*

ἀ δ ε υ κ έ α, τὴν μηδ' ὅλως εἰς μίμησιν παρατραπεῖσαν, — quos inter etiam Herodianus fuisse videtur, si quidem huic debet Arcadius quae scripsit p. 27, 11: τὰ εἰς ης ἐπίθετα π α ρ ὰ ῥ ῆ μ α σ ύ ν θ ε τ α εἰς οῦς ποιοῦντα τὴν γενικὴν ὀξύνεται, εὐσεβής, — αὐτοσφαγής, π ο λ υ - δ ε υ κ ή ς. πολυδεύκης δὲ τὸ κύριον βαρύνεται. Hinc iudicandum de Nicandr. Th. 209, ubi πολυδευκὴς sine dubio ποικίλος significat, cui significationi quod ibidem v. 625 alteram substituisse videtur (cf. schol.), causa sine dubio haec fuit, quod utramque probari sibi indicare voluit, ut saepe mirabili industria Apollonium Rhodium fecisse Merkelius nuper docuit. — Non minus disceptatum olim esse constat quid ἀμολγὸς significet. cf. Schmidt. de Didym. p. 61 not. Nicander quid iudicaverit docere voluisse videtur Ther. 49, ubi ante nos editum ἀμορβοὶ post νομέες v. 48 incommodum est, repositum autem nunc ex vetustissimo codice Parisino ἀμολγοὶ eos significare videtur qui lacte vivunt. Similiter de Hom. Od. ι 116 (νῆσος λάχεια) quid senserit Nicander indicasse videtur vocabulis λαχύφλοιος Al. 269 et λαχειδὴς Al. 568. cf. Nitzsch. ad Od. T. III p. 27 seq. coll. Lobeck. Proleg. p. 177 n. 10. Adde μολοβρὸς Homer. et Nic. Th. 662. — Ceterum nihil refert eiusmodi explicationes num ab aliis iam propositas invenerit an ipse primus repererit. certe nullo glossographo auctore factum videtur, quod Homericum μορόεις ad φρυνὸν referens Al. 569 ὀλοὸς significare voluit (cf. schol. add. Quint. Smyrn. 4, 402), aut ad ἐλαίην, κυκεῶνα, χηνὸς ποτὸν (Al. 455, 130, 136) referens idem statuit esse quod λιπαρὸς (cf. Dioscorid. περὶ δηλητ. p. 17 l. 15 coll. Al. 136), ut ἀργῆεν ἔλαιον dicit Al. 98, 204, Ther. 592. quamquam quum ἔλαιον certe etiam ἀτμένιον dicat Al. 426 et 178, i. e. μετὰ πολλοῦ καμάτου γενόμενον (cf. schol.), nescio an saltem in ἐλαίῳ μορόεντι tertiam explicationem probaverit quam in Hom. Il. Ξ 183 veteres critici agnoscunt solam. —

Verum Homericis glossis non contentus fuit Nicander, sed ut in Γλωσσῶν libris variarum gentium voces reconditas et abstrusas collegerat, ita easdem in Theriacis et Alexipharmacis in usum suum convertit. Nam *Aeolum* dicuntur esse ἀκιρὸς et οἶος (i. e. δεινὸς), quae restituenda erant Alex. 559 et 99, ut Aeolum sunt vocabulorum vulgarium formae ὀδελός, ὄθμα, χελύνη (quod cod. Paris. habet Al. 555 et 558 et restituendum etiam Ther. 703), χεύω, — *Aetolorum* θρόνα (i. e. φάρμακα cf. Clitarch. ap. schol. Theocrit. 2,59) et ὗραξ (cf. schol. Alex. 37), *Ambraciensium* μάσταξ i. e. ἀκρίς (cf. Clitarch.

ap. Etym. Magn. p. 216, 11), *Cypriorum* ἀκοστή i. e. κριθή (Alex. 106. cf. Hesych. s. v., Eustath. ad Il. p. 1015, 21), *Dorum* formae πιάζω (cf. Eustath. ad Hom. p. 1573, 63 coll. Herodian. περὶ μονήρ. p. 44, 7 seq.), θιβρός, *Peloponnesiorum* ῥυτή i. e. πήγανον (cf. schol. Ther. 521), *Rhodiorum* φάλλαινα (cf. schol. ad Ther. 760). Multo autem plures apud Nicandrum sunt glossae quarum hodie nescimus auctores: ἄγλαυρος Ther. 62 et 441, ἄθυρος Al. 132 (cf. Lobeck. Proleg. Pathol. p. 273), ἀλάλυγξ Al. 18, ἀνιγρός Th. 8 et alibi, ἄρβηλος Th. 423, ἀρπεδής Th. 420, ἄρπεζα (cf. ad Ther. 284), ἀτμένιος Al. 178, 426, ἀτμεύειν Al. 172, αὐξίς Al. 469, ἀφόρδιον Th. 692, Al. 140, ἀφύξιμος Th. 603 (cf. Lobeck. El. I, p. 214 et Proleg. Path. p. 164 n. et p. 374), βρυχανᾶσθαι (cf. ad Al. 221), γέρυνες Th. 620, Al. 563, γυροῦν (*effodere*) Al. 514, δαυχνός Th. 94, Al. 199, δράκος, *oculus*, Al. 481, ἐμματεῖν, κατεμμ. Th. 809, Al. 536, ἕρμαξ Th. 150, ἔρσω Th. 631, ἔρφος et τέρφος Th. 376, Al. 248, 343, Ther. 323, Al. 268, κάμων i. e. σκαμώνιον Al. 484, καρδιᾶν Al. 581, κάρφος (i. e. *putamen*, *cortex*. schol. Al. 230 et 490, vel *fructus* secundum I. G. Schneider. ad Th. p. 172), κίναμον i. e. κινάμωμον Th. 947, κλώθειν i. e. βλαστάνειν Th. 647, Al. 528 (sed Al. 93 significat *lentum esse*), κνώψ Th. 499, 521, 751, fr. Georg. 7 v. 44 (cf. Lobeck. Paralip. p. 118), λάθαργος Th. 422, Al. 563, λαιδρός Th. 689, Al. 563, λαιφάσσω Th. 477, λεπυρός (adiectiv.) Th. 136, 803, λίγδος Th. 589, 618, μαῦλις Th. 706, μῶλυς i. e. βραδύς Th. 32, νῶκαρ Th. 189, ὅλοσχος Th. 870, ὄραμνος (cf. ad fr. Georg. 18 v. 3), παλαχή Th. 449, πηρίν Th. 586, πρηδόνες Th. 365, ῥάδαμος Al. 92, ῥάδιξ *ramus* Th. 378, 533, Al. 57, 331, ῥώθων Th. 213, Al. 117, σκίναξ Th. 577, Al. 67, σκίναρ Th. 694, σκοιός Th. 660, σκυράω vel σκυρόω (cf. ad Th. 75 coll. Lobeck. Rhem. p. 186), σκωλύπτεσθαι (cf. ad Th. 229), σπάδιξ Al. 528, σπέραδος, *semen*, Th. 649, Al. 134, 330, 550, 604, σπληδός Th. 763 (habet etiam Lycophron), συρραθαγεῖν Th. 194, (σμῖλος i. e. σμῖλαξ Al. 611), τράμπις Th. 268 (usus est etiam Lycophron), τρέμιθος (i. e. τερέβινθος sive τέρμινθος) Th. 844, ὑπέρεικος i. e. ὑπέρεικον Al. 603, ψώχω Th. 629 (cf. Lobeck. Rhem. p. 68). His glossis intersunt fortasse quas non primus Nicander ex obscuro quodam Graeciae angulo in communem literarum lucem protraxit, sed ante eum quodam quasi civitatis iure donaverant alii poetae, quales glossas apparet non eodem esse cum reliquis loco. Ob eandem causam supra non apposui ἀλκαία, *cauda*. Th. 123 (cf. schol. Apoll. Rhod. 4, 1614), ἀλυκρός Al. 386 (cf. Hecker.

com. Callimach. p. 113), ἀμορβαῖος Th. 489, ἀμορβεύοντο Th. 349, ἀμορβεύουσι fr. 90 (cf. supra p. 141 seq.), ἀτάρμυκτος Al. 161 (Euphor. fragm. 103), λεγνωτός Th. 726 (cf. Callim. in Dian. 12 coll. Erotian. p. 368), λογάδες Th. 292 (cf. Callim. fr. 132), σμυγερός Al. 419 (cf. Ruhnk. Epist. crit. p. 245 Lips.), alias, nam his quoque alii ante Nicandrum usi sunt. Cuius generis multo plures protulit Volkmann. p. 55—59, quas ex Hesiodo, Archilocho, Pindaro, Aeschylo, Sophocle, Euripide, Aristophane petitas a Nicandro dicit. potest hoc de quibusdam verum esse. sed quis idem affirmaverit de ἄναυρος, δότειρα, ῥιγηλός, οἰδαλέος, χαιτήεις, μεστόω — nam talia quoque in indicem istum suum Volkmann. recepit —, praesertim quum illis se scriptoribus addixisse Nicandrum nullo constet grammaticorum testimonio. quale de Antimacho extat in schol. Ther. 4: ἔστι δὲ ὁ Νίκανδρος ζηλωτὴς Ἀντιμάχου, διόπερ πολλαῖς λέξεσιν αὐτοῦ κέχρηται. quamquam ne hoc quidem in tanta fragmentorum Antimachi penuria hodie liquido confirmari potest, certe a Volkmanno demonstratum non est, qui p. 59 admonuit de ἀμορβός, κελέβη, πλόος (*iter terrestre*), πολύστιος ab Antimacho etiam usurpatis. frustra. nam κελέβη in Ther. 913 certe non significat ποιμενικὸν ἀγγεῖον μελιτηρόν, et ἀμορβός, πλόος (*iter*), πολύστιος habet etiam Callimachus h. in Dian. 45, fragm. 278. h. in Iov. 26. Paulo melius Volkmannus Antimachi fragm. ap. Suid. ἀνατυπᾶσαι ἀντὶ τοῦ ἀνατρέψαι· Ἀντίμαχος — cum Nicandri Th. 705 contulisset, si quidem recte, ut puto, I. G. Schneiderus ex hoc loco Antimacho restituit ἀνακυπῶσαι (cf. Lobeck. Rhem. p. 354), quod praetervidit Stollius p. 94. Porro nescio an ex Hesych. s. κλύμενος — λέγεται δὲ καὶ κισσός, ὡς Ἀντίμαχος (fr. 81 Stoll.) Nicandro Ther. 510 restituendum sit κισσήεντα περὶ κλυμένοιο (pro περικλυμένοιο), praesertim quum κλύμενον pro περικλύμενον annotaverit etiam Dioscorid. hyl. 4, 14 p. 515. Postremo nominativum κάρηαρ, quem e codice Parisin. restituimus Th. 642, ex Antimacho sumsisse Nicander videtur. cf. Antim. fr. 105 Stoll. —

Tantum quidem de glossis. verum his finibus circumscribi grammatica sua studia Nicander noluit. Tam multa enim in carminibus suis protulit nove dicta, ut videatur experiri voluisse quousque analogia duce progredi liceat. qua in re quum linguae leges accurate exquirendae fuerint, non dubito quin in his quoque quae nove dixit omnes mecum agnoscant grammatica viri studia. Ac primum quidem de vocabulis quibusdam loquar vel ab Homero aliisque

poetis vel a vulgo acceptis, quorum notionem Nicander immutavit ad alias res transferendo, — non quo omnia dare constituerim, sed ut, si fieri possit, pateat, in his quas sibi leges Nicander scripserit, etsi saepe sola regnare videtur libido. equidem certe non perspicere me fateor, cur *ἀμφιβρότη* a clypeo ad caput humanum transferre voluerit Al. 216, cur *βροτολοιγός* a bello ad mare Th. 703, cur *ζωγρεῖν* ab hominibus dum vivunt captis ad plantam quae recipitur nondum siccata Th. 51, cur *ἠνεμόεις* ab locis arboribusque altis ad leporem *ἀνεμώκη* Th. 453 (*τίγριδες ἠνεμόεσσαι* Oppian. Cyneg. 1, 432), cur *λυκοσπάς* ab equis ad apes (cf. p. 147), cur *ὑπερφίαλος* ab hominibus superbis ad plantam in altum erectam fr. 74, 23, cur *χαμαιευνάς* a suibus ad plantae ramos Th. 532. quibus, ut ad alia quoque praeter Homerica vocabula eandem libidinem pertinuisse doceam, addo *χαλικρότερος* Al. 59 non ad merum, sed ad ius carnis elixae, et *αὐχήν* ad *φάρυγγα* (Th. 179, 301, 350, Al. 317, 440, 495. cf. *δειρή* Th. 435, 732, Al. 257) relatum. Verum in aliis ad immutandum occasionem dedit etymologica ratio. velut Homericum *ἀσκελὴς* vidit in aliam significationem detorqueri posse, modone a *σκέλλω*, sed a *σκέλος* ducatur. proinde ad aequam lancem rettulit Th. 42, etsi Homericam significationem retinuit Th. 279. similiter *ἡμιδαής*, quod Homero descendit a *δαίω uro*, intellexit etiam a *δαίω divido* derivari posse. itaque pro *ἥμισυς* dixit Al. 55. porro *ἰοδόκος* non solum ab *ἰός sagitta*, sed etiam ab *ἰός venenum* recte formari ratus Th. 184 dixit *ἀσπίδος ὀδόντες ἰοδόκοι*. cui simillimum est quod vocem *ἰοχέαιρα* a Diana sagittis gaudente aut sagittas effundente ad serpentem virus evomentem transtulit fr. 33, ubi alia quaedam huius generis ex aliis poetis apposuimus. similiter *ἰσοφαρίζειν* Th. 572 est *ἶσον βάρος φέρειν*. — Alibi vocabulorum vim eo immutavit, quod genetivum, qui ad definiendam notionem necessarius fuit, omisit, cuius generis quaedam apposuimus ad fr. 70 p. 85, aut adiectivum aliquod per se posuit solum omisso substantivo quod vel poetarum usus vel communis sermo addi postulabat. cf. *λέπαργος* (*asinus*) Th. 349, *βρωμήεις* (*asinus*) Al. 409 coll. Th. 357 (*βρωμήτωρ*) et fr. 74, 30 (*βρωμήτης*), *θηλυτέρη* (femina), Al. 583. —

Sed nulla re magis Nicander docet grammaticum se esse quam vocabulis quae procudit plane novis. Nam sive componendo sive derivando ingentem ille invexit vocabulorum vim quorum neque antea usus fuit ullus neque postea, nisi forte apud eorum aliquem,

qui Nicandrum sibi exemplar elegerunt quod sequerentur. Quo minus autem dubitetur quin talia Nicander dixerit primus, monendum est plerumque non unum ex singulis generibus apud eum reperiri exemplum, sed plura. velut inter substantiva derivata plurima habet solitaria in *ειον*, complura in *ας* et *ις*, inter adiectiva plurima in *εις*, plura in *μων* (cf. ad Al. 37), *αλεος*, *ηλος*, *ηρης*, *αιος*, *ειδης*, *ωδης*, inter adverbia in *δην*, *δον*, *δα*, inter verba plura in *αζω* (cf. ad fr. Georg. p. 80). contra ex aliis generibus non nisi unum et alterum finxit novum vocabulum, quemadmodum parvum verborum in *υθω* numerum auxit fingendo semel *βραδύθω*, quod in Th. 372 e praestantissimo codice Parisino restituendum fuit. — Verum hanc dictionis Nicandreae partem optamus ut mox aliquis sibi sumat accurate pertractandam. qua in re adiutum eum iri speramus emendatius scripto Theriacon et Alexipharmacon exemplari quod mox dabimus. antea enim de subsidiis, quae ad recensenda haec Nicandri carmina nobis praesto fuerint, pauca praefanda sunt. —

X.

Contigit enim nobis Henrici Keilii et Eugenii Mehleri maxime opera ut egregia quaedam nancisceremur ad emendandum Nicandrum subsidia. inter quae primum locum obtinet codex Parisinus suppl. CCXLVII (nobis *Π*), pridem de meliore nota commendatus a Bussemakero, praef. schol. Nicand. p. V, mox ab Henrico Keilio accurate excussus qui collationem ad exemplar Didotianum factam nobiscum communicavit. Codex, qui olim fuit bibliothecae S. Germani a pratis, n. 885 notatus, membraneus est formae duodenariae, scriptus saec. X, ut Keilius dicit, saec. XI, ut statuit Bussemakerus. continet animalium plantarumque figuras, quae maximam membranae partem occupant adeo ut in plurimis foliis pauci, in quibusdam nulli legantur Nicandri versus, rarissime non adsint figurae, sed soli adsint Nicandri verba. quae etsi hic illic evanida tamen ubique lectu facillima sunt, praesertim quum qui scripsit raro usus sit compendiis. manus ei similis quae codicem Laurentianum plut. XXXII nonum scripsit, Apollonio Rhodio nuper salutarem. in primis foliis pauca quaedam scholia leguntur rebus illustrandis destinata, sed resecando laesa et ad legendum paululum difficiliora. Dolendum autem quod aliquot codicis folia interciderunt. deside-

rantur enim Th. vv. 57—75, 204—230, 389—540, 564—624, 715—766, 833—847, 885—958. Al. vv. 1—33, 74—106, 157—248, 335—346, 483—494, 611—630, ut de toto versuum numero, qui est 1588, non supersint nisi versus 987. Sed vel sic Nicandro gratulamur inventum codicem, ad cuius praestantiam non accedunt quicumque vel olim excussi sunt vel nunc primum collati. Sunt autem hi [1]):

* *A* = cod. olim Augustanus n. 45 (p. 69 Reis.), nunc Monacensis n. 494 saec. XV vel XVI, qui non habet nisi Theriacor. vv. 1—178. Collationem I. G. Schneid. accepit a Loesnero, ego usus sum a G. Hermanno ascripta editionis Bandinianae exemplari quod penes me est. eidem Hermannus paucas quasdam appinxerat emendationes. —

B = cod. Leidensis n. 39 chartac. saec. XV. Theriaca et Alexipharmaca habet integra collatusque cum edit. I. G. Schneideri est ab Eugenio Mehler. —

G = cod. Goettingensis bombycin. folio minore saec. XIII vel XIV (cf. Heyne praef. Pindar. p. 59). comparavit I. G. Schneider. —

H = cod. Vaticano-Palatinus 139 chartac. saec. XV, ut Keilius putat, saec. XVI, ut dicit Bachmann. praef. Lycophr. p. XXXIX. Theriaca et Alexipharmaca continet sine scholiis. cum ed. Aldina Keilius contulit Alexipharmaca integra, Theriacorum vv. 1—132. —

* *K* = cod. Vaticanus n. 305 quadratus bombyc. saeculi XIII sola continens Theriaca cum scholiis. Huius aliquot lectiones inde a v. 935 enotatae fuerunt in Notic. et extr. des mss. de la biblioth. roy. Tom. VIII p. 237, ego duplicem habui collationem, alteram a nescio quo ad exemplar Lectianum factam, quam ex Abrah. Gronovii apparatu Nicandreo in bibl. Leidensi servato (cf. Geel. catal. — bibl. Lugd. Bat. p. 70 n. 280) meum in usum Eugenius Mehler descripsit, alteram ad exemplar Aldinum factam ab Henrico Keil. —

L = cod. Lorrianus, de quo non constat ubi hodie lateat. continet Ther. et Alex. cum scholiis. Eius varias lectiones excerpsit Lorry, medicus Parisinus, et cum I. G. Schneidero communicavit. Ad quam editionem facta collatio sit nescimus nec ubique constat quid in hoc codice legatur. —

---

1) Codicum a Bandinio et I. G. Schneidero collatorum ea retinui sigla, quibus illi usi erant. quibus praefixus asteriscus est Nicandrum habent non integrum. —

M = cod. Laurentianus XXXII, 16, bombyc. saec. XIII. Hunc cum editione Gorraei in Bandinii usum contulit Antonius Sartius, satis accurate, ut testatur Hen. Keilius, qui Alexipharmaca integra, Theriacorum vv. 61—192 denuo cum eadem Gorraei editione comparavit. —

P = codex Parisinus chartac. olim n. 2207, nunc n. 2728 (cf. Bekker. praef. Arat. p. III) chartaceus, sine scholiis. cum Bandiniana contulit I. G. Schneider. —

* *p* = codex Parisinus olim 2794, nunc 2403, bombyc. saec. XIII cum scholiis (cf. Bachmann. praef. Lycophr. p. IX), Theriaca continet integra, Alexipharmacorum versus 28 priores. Totum contulit H. Keilius, Theriaca cum edit. I. G. Schneideri, Alexipharmacorum fragmentum cum Lehrsiana. —

R = Riccardianus n. 18 (cf. Bandin. praef.). totum in Bandinii gratiam contulit Antonius Sartius. —

V = codex Marcianus n. 480 membraneus saec. XV cum scholiis paucis. cum edit. I. G. Schneid. totum comparavit F. R. Dietzius, quae collatio legitur in editione Didotiana, Theriacorum vv. 1—37 denuo Keilius et ipse cum Schneideriana contulit. —

v = codex Marcianus n. 477 saec. XV cum scholiis. Hunc idem Dietzius cum eadem editione comparavit, post eum H. Keilius Theriaca integra cum edit. I. G. Schn., Alexipharmacorum vv. 1—175 cum editione Gorraei. —

Ald. = editionem principem ab Aldo ann. 1499 cum Dioscoride emissam ipse contuli. —

Praeter hos autem codices alii in commentariis nostris criticis memorabuntur, quorum non integra, sed hinc illinc excerpta lectionis varietate uti nobis licuit. velut

Bentlei codex, cuius ille aliquoties mentionem facit in Emendationibus Nicandreis. Harum ea pars, quae ad Theriaca spectat, pridem edita fuit in Museo critico Cantabrig. I p. 230 seq., 445 seq., altera nunc primum editur ex apparatu Gronoviano, unde cum Scaligeranis descripsit Eugenius Mehler summum futuram editionis nostrae ornamentum. Ceterum codicem Bentlei diversum putabimus a *K*, quem et ipsum memorat (ad Ther. 73). nam affert etiam ex codice suo quae in Vaticano non leguntur. cf. ad Ther. 339, 402, 404, alibi. (plures codd. citat ad Ther. 621 qui possunt esse B et K). —

Dorvillii codex memoratur aliquoties in commentariis in Charitonem. —

Mosq. i. e. Mosquensis codex, unde aliquot vv. ll. apposuit I. G. Schneiderus, quas reliquae varietatis desiderium nullum sibi movisse scribit praef. Alex. p. XV.

Steph. i. e. Stephani codex, unde hic aliquot lectiones protulit in Praefat. p. LIII. sed quas in margine Nicandri notavit ex scholiis sumsit. Ceterum melioris notae codicem fuisse patet. scholia habebat, sed in altera Theriacorum parte lacunosus fuit (cf. Steph. ad p. 330). Ego a Stephano inde prolatas lectiones adnotavi omnes, nisi ubi reliquos praeter Aldinam codices liber iste sequebatur. —

U i. e. cod. Urbinas n. 145 chart. saec. XV, qui Theriaca sola continet sine scholiis. cum ed. Ald. Henricus Keilius contulit vv. 1—67. —

Vorstii liber semel memoratur ab I. G. Schneidero ad Al. p. 333. —

a = cod. Ambrosian. D. 529 chartac. saec. XV, qui praeter alios poetas Nicandri continet utrumque carmen. cum Bandiniana H. Keilius comparavit Ther. 1—31, Al. 1—15. —

b = cod. Ambrosian. C. 32 chart. saec. XV, qui et ipse Theriaca et Alexipharmaca habet. illorum vv. 1—55, horum vv. 1—25 cum Bandiniana contulit idem. —

c = cod. Ambrosian. C. 80 chart. saec. XV. sola Theriaca habet, quorum cum editione Bandiniana H. Keilius contulit vv. 1—56. —

m = cod. Laurentian. XCI, 10, cuius ex Al. 1—40 varias lectiones excerpsit Keilius. —

Hos igitur codices omnes liber Parisinus *Π* non solum vetustate, sed etiam virtute superat. Primum enim solus interdum consentit cum veteribus grammaticis quibus imprimis fidem habendam esse supra diximus, velut in Th. 131, 143, 282, 312, Al. 424, aut cum Athenaeo (Th. 826) et Galeno (Th. 788), quorum scriptorum etsi non eadem est atque grammaticorum auctoritas, apparet tamen eorum cum codice *Π* consensum eius modi locos defendere ab interpolationis suspicione magisque augere huius codicis auctoritatem. Praeterea *Π* in locis aperte corruptis unus aut salutem affert (velut Al. 49), aut suppeditat unde facillime verum restitui possit (velut Al. 42), fere ubique autem habet quae ut doctiora et exquisitiora,

ita Nicandreo dicendi generi similiora sint. Hinc iure colligere nobis videmur hunc codicem manus interpolatorum minus esse quam reliquos omnes expertum. nam nusquam expertum esse non dixerim, quum et recedere eum nonnumquam cum reliquis codicibus videam a grammaticorum lectionibus (cf. Th. 802, Al. 310), et ipse in Ther. 26 doceat interpolatam scripturam certe se novisse. Nihilo minus tamen non dubitavi huic codici tamquam fundamento novam superstruere poetae recensionem. Sed is codex ubi deficit, quemnam potissimum eligamus ducem in tanto praesertim reliquorum codicum inter se dissensu? Ad hoc ut responderi possit, paulo accuratius considerandi sunt codices, unde primum hoc certissimum erit, ex eodem omnes fluxisse vetusto exemplari, quod et aliis vitiis et vero interpolationibus scatebat atque immane quantum inferius erat eo ex quo *Π* descriptus est. Illud apparet ex eius modi locis qualis est Ther. v. 322, ubi reliqui omnes quasi coniurati in hoc elumbi consentiunt versu: *καὶ κεράων δέμας ἔμπλην ἄμμορον· ἡ δέ νυ χροιή*, *Π* autem habet quod unice verum: *καὶ κεράων δ' ἔμπλην δέμας ἄμμορον κ. τ. λ.*, unde facillime patet causa erroris, qui talis est ut plures eadem ratione in eodem errasse loco parum verisimile sit. Similiter in Al. vv. 410—412 solus *Π* iusto habet ordine, reliqui codices perversissimo omnes. Verum eo modo depravatum vetustum exemplar non omnes eadem fide et accuratione descripserunt, sed praeter reliquos errores novas addiderunt interpolationes sive ex suo quisque ingenio hauriens, sive notatis in scholiorum farragine interpolationibus usus. Qua in re modestissimos gessisse se invenio eos qui exararunt codices G et M, impudentissimos, qui scripserunt codd. A B H P V (Ald.), reliquos autem, i. e. K L R p v, mox illorum modestiam, mox horum impudentiam esse imitatos. Atque hoc ita esse facile pro se quisque intelliget qui totam variantium lectionum farraginem a nobis Nicandri verbis subiectam accurate perpenderit. quo intellecto laudabit nos quod, ubi *Π* defecerit, codd. G et M sequi voluerimus, rarius K L R p v solos, sed A B H P V (Ald.) solos nunquam. —

ΘΗΡΙΑΚΑ.

ΘΗΡΙΑΚΑ.

Ῥεῖά κέ τοι μορφάς τε σίνη τ' ὀλοφώια θηρῶν
ἀπροΐδῆ τύψαντα λύσιν θ' ἑτεραλκέα κήδευς,
φίλ' Ἑρμησιάναξ, πολέων κυδίστατε παῶν,
ἔμπεδα φωνήσαιμι· σὲ δ' ἂν πολύεργος ἀροτρεὺς
βουκαῖός τ' ἀλέγοι καὶ ὀροιτύπος, εὖτε καθ' ὕλην
ἢ καὶ ἀροτρεύοντι βάλῃ ἔπι λοιγὸν ὀδόντα,
τοῖα περιφρασθέντος ἀλεξητήρια νούσων.
Ἀλλ' ἤτοι κακοεργὰ φαλάγγια, σὺν καὶ ἀνιγροὺς
ἑρπηστὰς ἔχιάς τε καὶ ἄχθεα μυρία γαίης
Τιτήνων ἐνέπουσιν ἀφ' αἵματος, εἰ ἐτεόν περ
Ἀσκραῖος μυχάτοιο Μελισσήεντος ἐπ' ὄχθαις
Ἡσίοδος κατέλεξε παρ' ὕδασι Περμησσοῖο.
Τὸν δὲ χαλαζήεντα κόρη Τιτηνὶς ἀνῆκε
σκορπίον, ἐκ κέντροιο τεθηγμένον, ἦμος ἐπέχρα
Βοιωτῷ τεύχουσα κακὸν μόρον Ὠαρίωνι,
ἀχράντων ὅτε χερσὶ θεῆς ἐδράξατο πέπλων·
αὐτὰρ ὅγε στιβαροῖο κατὰ σφυρὸν ἤλασεν ἴχνευς,
σκορπίος ἀπροΐδὴς ὀλίγῳ ὑπὸ λᾶι λοχήσας·

V. 1—60 om. M. *Λεῖα κέ τοι* a. *καίτοι* R. *μορφάστε Π. σήνη* H. *θνητῶν* c. — 2. *κήδες* H. — 3. *πολλῶν* R. *κηδέστατε* Kv, ut voluerat Ruhnk. epist. crit. p. 314 Lips., *κηδίστατε* a, ut coni. Bentl., *κυδίστατε* reliqui, quod confirmant grammatici. cf. p. 136. *κυδίσταθ' ὁμαίμον* var. lect. apud gram. Cramer. anecd. Ox. III p. 195. vocis *παῶν* prima tantum litera certa in *Π*. — 4. *πολύεργος Π*. solus, ut videtur, *πολυεργὸς* reliqui. cf. Arcad. p. 87, 21. *ἀροτρεύς Π*. — 5. *ἀλέγει* c. *ὀροιτύπης* B. — 6. *ἀροτρεύοντα Π. βάλῃ Π* pK, *βάλοι* BHPVa et v, sed in hoc correctum. *ἐπίλοιγον* memorat schol. — 7. *περιφρασθέντος Π*GKLpRVv et cod. Bentl., *παρα* | ABHPUac et b, sed in hoc *περι* correctum. de genetivo cf. ad Al. 378. *ἀλεξιτήρια* HUbp. *νόσων* p. — 8. *κακουργὰ* H. *ἀνυγροὺς* Vv, *ἀνίγρους* Ald. — 9. *ἑρπυστὰς* av, *ἑρπιστὰς* H. *ἔχιας τε Π*. *ἔχθεα* G in marg. et var. lect. in schol. — 11. *μοιχάτοιο Π*. *μελισσήεντος* edd. omnes. sed cf. schol. et Hermann. ad Coluth. 23 (Opusc. IV p. 212). *ἐπόχθαις Π*, *ἐν ὄχθαις* reliqui. — 12. *παρύδασι Π*. *περμησσοῖο Π*. *παρμήσσοιο* H, *παρνησσοῖο* Bc, *παρνησοῖο* Ab, *παρνησσοῖο* P, *περμησοῖο* reliqui. — 14. *ἐκκέντροιο Π*, *ἐν κ*| AHPbp, *ἐν γκέντροιο* c. cf. ad v. 227. *ἧμος* A. — 15. *Βοιωτῷ Π*. in *ὠαρίωνι* in G manus secund. delevit *α*, *ὠαρίονι* v. — 17. *σφυρῶν Π*. *ἴχνες* H. — 18. *ὀλίγω Π*, *ὀλίγον* ABPbc, *ὀλίγων* p. *τυχήσας* KRVvac

τοῦ δὲ τέρας περίσημον ὑπ᾽ ἀστέρας ἀπλανὲς αὔτως
οἷα κυνηλατέοντος ἀείδελον ἐστήρικται.
'Αλλὰ σύ γε σταθμοῖο καὶ αὐλίου ἑρπετὰ φύγδην
ῥηιδίως ἐκ πάντα διώξεαι, ἢ ἀπ᾽ ἐρίπνης,
ἠὲ καὶ αὐτοπόνοιο χαμευνάδος, ἦμος ἀν᾽ ἀγροὺς
φεύγων αὐαλέου θέρεος πυρόεσσαν ἀϋτμὴν
αἴθριος ἐν καλάμῃ στορέσας ἀκρέσπερος εὕδῃς,
ἢ καὶ ἀν᾽ ὑδρήεντα παρὲκ λόφον, ἢ ἐνὶ βήσσης
ἐσχατιῇ, ὅθι πλεῖστα κινώπετα βόσκεται ὕλην,
[δρυμοὺς καὶ λασιῶνας ἀμορβαίους τε χαράδρας]
καί τε παρὲξ λιστρωτὸν ἅλω δρόμον, ἠδ᾽ ἵνα ποίη
πρῶτα κυϊσκομένη σκιάει χλοάοντας ἰάμνους,
τῆμος ὅτ᾽ ἀζαλέων φολίδων ἀπεδύσατο γῆρας
μῶλυς ἐπιστείβων, ὅτε φωλεὸν εἴαρι φεύγων
ὄμμασιν ἀμβλώσσει, μαράθου δέ ἑ νήχυτος ὅρπηξ
βοσκηθεὶς ὠκύν τε καὶ αὐγήεντα τίθησι.
Θιβρὴν δ᾽ ἐξελάσεις ὀφίων ἐπιλωβέα κῆρα,

---

et p, sed in hoc super τυ scriptum δοκ, super utrumque λο, reliqui λοχήσας, nisi quod in b additum γρ. τυχήσας. ac δοκήσας (δοκεύσας?) et τυχήσας memorat etiam schol. — 19. ὑπ᾽ ἄστερας Π, ἐν ἄστροισιν ABHPUbcp, ἐν ἄστροις V, ἐν ἄστρασιν reliqui. αὔτως certe G, αὔτως reliqui. ultimae tres versus syllabae in Π fere evanuerunt. — 20. κοινηλατέοντος Π. ἀΐδηλον BHP, ἀίδελον c. — 21. ἀλλασύ Π. σταθμοῖο Π, σταθμοῦ τε reliqui. — 22. ἦ Π. ἐριπνῆς APb. — 23. ἀναγροὺς Π Ap. — 24. αὐαλέου ΠKVav, ut coni. Bentl. et Arnald., αὐαλέος reliqui. θέρος b, om. c. γρ. ἢ (καὶ?) πνιγόεσσαν K, item b et var. lect. in schol., quod probavit Bentl. — 25. καλάμηι Π. ἀκράσπερος A. ἅδης AB, ᾅδης P, sed e correct. pro ἅης ut videtur. — 26. ἡε Π, ἢ reliqui. ὑδρίεντα et in marg.: γρ. καὶ ἀνυλήεντα Π, ἀν᾽ ὑλήεντα reliqui, nisi quod ἀν ὑλιέντα b. πάρ᾽ ἐκ λ| p, παρ᾽ εκ λ|Va, παρακλόφον P, παρὰ κλ| B, παρᾳ κλ| A. ἢ ἐνὶ βήσσης Π, ἢ ἐνὶ βήσσῃς G, ἢ ἀνὰ βήσσης reliqui. recepto ἐνὶ sequenti versu pro ἐσχατιὴν corrigendum fuit ἐσχατιῇ. — 27. ἐσχατιὴν omnes. κυνώπετα Π. — 28. in margine habet Π. cf. p. 160. λασιῶντας Kab. τε om. AH. — 29. παρὲξ omnes, nisi quod in V ultimae syllabae superimpositum αι. παρὲκ coni. Bentl. et S. (i. e. I. G. Schneider.) ac vid. Spitzner. excurs. XVIII ad Iliad. extr. et Dindorf. in Thes. Paris. VI p. 483. quamquam autem in simili causa v. 26 codd. omnes habent παρὲκ λόφον, tamen mutare nolui, praesertim quum suspicio oriatur olim παρὲξ ὁμαλιστὸν vel simile quid lectum fuisse. λυστρωτὸν HP. ἅλω Π. ηδινα Π. ποιῇ P, πίη p. — 30. χνοάει σκιάοντας BHPc. — 31. ἀζαλέων Π, αὐαλέων reliqui, αὐαλέον coni. Bentl. et S. ἀπεδύσσατο ΠAHRU. — 32. ἐπιστείβων Π, ἐπιστείχων reliqui. cf. v. 570. — 33. ἀμβώσσει HP. μαλάθρου KRv. ἑ Π, δ᾽ ἑ A. όρπηξ Π, ὄρπηξ K. — 34. ὤκυν τὲ Π. αὐχήεντα a prima man., ὀπτήεντα in marg. G. τίθησιν Π. — 35. θιβρὴν GKRVv, ut coni. Bentl., θιβρὸν p, θιμβρὴν Π et reliqui. cf. p. 137. et Al. 555. ὀφίων ΠGLv, ὀφέων p, ὄφεων reliqui. κῆρα

καπνείων ἐλάφοιο πολυγλώχινα κεραίην,
ἄλλοτε δ' ἀζαλέην δαίων ἐγγαγίδα πέτρην,
ἣν οὐδὲ κρατεροῖο πυρὸς περικαίνυται ὁρμή·
ἐν δὲ πολυσχιδέος βλήτρου πυρὶ βάλλεο χαίτην·
ἢ σύ γε καχρυόεσσαν ἑλὼν πυριθαλπέα ῥίζαν
καρδάμῳ ἀμμίγδην ἰσοελκέι· μίσγε δ' ἔνοδμον
ζορκὸς ἐνὶ πλάστιγγι νέον κέρας ἀσκελὲς ἱστάς,
καί τε μελανθείου βαρυαέος, ἄλλοτε θείου,
ἄλλοτε δ' ἀσφάλτοιο φέρων ἰσοαχθέα μοῖραν·
ἠὲ σύ γε Θρήισσαν ἐνιφλέξαις πυρὶ λᾶαν,
ἥ θ' ὕδατι βρεχθεῖσα σελάσσεται, ἔσβεσε δ' αὐγὴν,
τυτθὸν ὅτ' ὀδμήσαιτο ἐπιχρανθέντος ἐλαίου.
Τὴν δ' ἀπὸ Θρηικίου νομέες ποταμοῖο φέρονται,
ὃν Πόντον καλέουσι· τόθι Θρήικες ἀμολγοί,

Π. — 36. *καπνίων* ABHPcp. — 37. *δαίων ΠGL* cod. Steph., *καίων* reliqui. *εΗ γαγγίδα Π*, *ἐγγάγιδα* K et Vv. (sed hi *παροξυτόνως*), *ἐγκαγγίδα* c, *ἐγγάγλιδα* B, *ἐγγάγγιδα* (vel *ἐγγαγγίδα*) reliqui, *Γαγγίτιδα* coni. S, *γαγγήτιδα* Dind. in Thes. Par. gagaten intelligendum esse constat ex frequenti medicorum memoria. cf. Dioscor. I p. 813 et Euporist. p. 323, Paul. Aeg. 5, 1, Aet. 4, 1, 7 et quos citat Bernard. ad Steph. Nonn. I p. 152. is quum a flumine Lyciae appellatus sit cui nomen fuit *Γάγας* vel *Γάγης* (Dioscor. I p. 813, Plin. n. h. 36, 141, Aet. 1, 2, 24), *Γαγίδα* scribi poterat (ut *Περσίς*, *Σκυθίς*, alia dicuntur similiter formata), nam duplex *γγ* poetam posuisse, propter Gangis fluminis similitudinem parum probabile, etsi *Γᾰγης* pronuntiatum fuisse manifestum est ex *γᾰγάτην* Orph. Lith. 468 et 486. At *ἐγγαγίδα πέτρην* Nicandro dicere placuit significaturo *τὴν ἐν Γάγῃ πέτραν*, ut *νύμφαι ἐπιμηλίδες* et *ἐπιποταμίδες* dicuntur aut *ἰχθύες παραιγιαλῖται* aut *Προποντίς* aut urbium populorumque nomina similiter cum praepositione composita. — 38. *περικαίνυτο* ABHKbpv. — 39. *βλίτρου* ABPUAld. *περιβάλλεο* V, *πυρὶ βάλεο* Kp. *χάρτην* ABHbc Ald. — 40. *καχριο|* BHUVbp, *κανχριο|* A, *κακιχρυο|* v, *καγχριόεσσαν* c. *πυριθαλπέα Π*, ut coni. Bentl., *περιθ|* reliqui. *ῥίζαν ΠGKRUVv*, reliqui *ῥίζην*. in Marcell. Sidet. 89 *ῥίζην* metro firmatum, sed Nicander praeter hunc locum undevicies dixit *ῥίζα* vel *ῥίζαν*. — 41. *καρδαμῶι Π*. *ἀμμίγδην Π*, *ἀμμίξας* reliqui. ceterum *ἐξελάσεις* repetendum ex v. 35. *ἰσοολκέϊ Π*, *ἰσοελκέϊ* reliqui. *μισγε Π*, *μισγ' ἔνοδμον* v, *ἔνοσμον* c. — 42. *ἐνι Π*. *κρέας* c. *ἱστὰς* K. — 43. *μελανθείης Π*, *μελανθείου* G, ut voluit Bentl., *μελανθίου* reliqui. *βαρυάεος* p. — 44. *ἄλλοδ δ' ἀσ|* v. *ἰσοαχθέα Π*, *ἰσοελκέα* reliqui. *μοίραν* H. — 45. *ἦε Π*, *ἢ* AR. *θρήισαν* v. *ἐνιφλέξαις Π*, *ἐνὶ φλέξαις* Galen. (cf. p. 137), *ἐνὶ φλέξας* reliqui. *λάαν Π*pH. — 46. *ἣ Π*. *εἶθ' ὕδατι ῥανθεῖσα* Galen. *γρ. ῥανθεῖσα* V in. marg. *αὐτὴν* omnes. corr. Bernard. cf. Plin. nat. h. 33, 94. — 47. *ὀδμήσαιτο ΠV*, *ὀδμήσεται* p, *ὀδμήσηται* reliqui. „tertia persona verbi passivi saepe hiatum facit.“ Hermann. Orphic. p. 741. cf. v. 326. *|χῥανθέντος Π*, *|ρανθέντος* reliqui. cf. var. lect. ad Alex. 531. *αὐτὴν* servato Bentl. coni. *ἔλαιον*. — 48. *δ' Π*, om. reliqui. *ἀπο Π*. *φέροντα Π*, *φέρουσιν* Galen. — 49. *πόντον* ed. omnes.

κριοφάγοι μήλοισιν ἀεργηλοῖσιν ἕπονται.
Ναὶ μὴν καὶ βαρύοδμος ἐπὶ φλογὶ ζωγρηθεῖσα
χαλβάνη, ἄκνηστίς τε, καὶ ἡ πριόνεσσι τομαίη
κέδρος, πουλυόδουσι καταψηχθεῖσα γενείοις,
ἐν φλογιῇ καπνηλὸν ἄγει καὶ φύξιον ὀδμήν.
Τοῖς δὴ χηραμὰ κοῖλα καὶ ὑληώρεας εὐνὰς
κεινώσεις, δαπέδῳ δὲ πεσὼν ὕπνοιο κορέσσῃ.
Εἰ δὲ τὰ μὲν καμάτου ἐπιδεύεται, ἄγχι δέ τοι νὺξ
αὖλιν ἄγει, κοίτου δὲ λιλαίεαι ἔργον ἀνύσσας,
τῆμος δὴ ποταμοῖο πολυρραγέος κατὰ δίνας
ὑδρηλὴν καλάμινθον ὀπάζεο χαιτήεσσαν·
πολλὴ γὰρ λιβάσιν παραέξεται, ἀμφί τε χείλη
ἔρσεται, ἀγλαύροισιν ἀγαλλομένη ποταμοῖσιν.
Ἢ σύ γ᾽ ὑποστορέσαιο λύγον πολυανθέα κόψας,
ἢ πόλιον βαρύοδμον, ὃ δὴ ῥίγιστον ὄδωδεν·
ὣς δ᾽ αὔτως ἐχίειον, ὀριγανόεσσά τε χαίτη,
ναὶ μὴν ἀβροτόνοιο, τό τ᾽ ἄγριον οὔρεσι θάλλει
ἀργεννὴν ὑπὸ πέζαν, ἢ ἑρπύλλοιο νομαίου,
ὅς τε φιλόζωος νοτερὴν ἐπιβόσκεται αἶαν
ῥιζοβόλος, λασίοισιν ἀεὶ φύλλοισι κατήρης.

---

cf. p. 137. *τ᾽ ὅθι Π. ἀμολγοὶ Π, ἀμορβοὶ* reliqui. cf. p. 208. — 50. *κριοφάγοι Π*, ut voluit Cobet. var. lection. p. 88, *κρειοφάγοι* reliqui, *κρειοφάγον* vel *αἰγοφάγον* coni. Bernard. — 51. *ἐπι Π.* num *ἐνὶ*? *ζωγρηθεῖσα Π* (cf. p. 211), *μοιρηχθεῖσα* c, *μυρηθεῖσα* v e correct., *μοιρηθεῖσα* reliqui. — 52. *ἀκνηστίν Π, ἄκνιστις* ABH. *πρόνεσσι* c. *τομάλη* H. — 53. *κήδεος* AUc. *πολ|* AKc. *κατὰ ψ| Π. |ψυχθεῖσα* ABHc. — 54. *φλογιη Π. καπνιλὸν* BHc. *αγει Π. πύξιον Π, φύξιμον* reliqui. illinc certe *φύξιον* scripsi. cf. Apoll. Rhod. 4, 699. *φύζιμον* coni. Bentl. — 55. *οἷς Π, τοὺς* reliqui et Erotian. p. 394. *χήρὰμα Π, χήραμά* K, *χειραμὰ* ABHUV Ald., *χεῖρα μα* P. *κοίλα και Π. κοῖλος* H. *ὑληώρεας Π*, ut voluit Bentl., *|ωρέας* reliqui, nisi quod *ὕλη ὡραίας* b. cf. Lehrs. quaest. epic. p. 164 seq. — 56. *κεινώσῃς* c. *δαπέδωι Π, δ᾽ ἀπέδω* H. *κορεσσηι Π.* — 57—75 om. *Π.* 58. *ἄγοι* GKPRpv, sed in ultimis duobus e corr. *λιλέεαι* K, *λιλέηαι* H. *ἀνύσσαι* GL, *ἀνύσαι* KRVpv (qui *ἀνῦσαι* habet), *ἀνύσας* AHPU. — 59. *τῆμος δὲ* K. *πολυρραγέας* GL, cod. Steph. in marg. et cod. Bentl., qui probat. — 60. *καιτήεσσαν* var. lect. in schol. — 61. incipit M. *λιβάσι* ABHKPRUpv Ald., *λιβάδεσσι* V. *παρέξεται* AHp, *παραύξεται* V. — 62. *ἄρσεται* P, *ἀρέσεται* A. *ἀγλαύροισιν* G, ut voluit Steph. et Bentl., *ἀγραύλοις* M, *ἀγραύλοισιν* reliqui. cf. Lobeck. Elem. I p. 515. *ἐναγαλλομένη* M. — 63. *ἢ* V. *ὑποστερέσαιο* V, *ὑποστρέσαιο* A. *πολὺν ἄνδιχα* coni. Bernard. — 64. *ὃ δὴ καὶ ῥ|* B. *ἥδιστον* coni. Saracen. ad Dioscorid. 3, 24. — 66. *ἀβρ|* certe Ald. cf. ad v. 92. — 67. *ἀργένην* BK. *πέζαν* GM, sed ille addens *ἢ βῆσσαν*, quod reliqui habent. *ἑρπύλοιο* GHKPUVpv. — 69. *ῥιζο-*

Φράζεσθαι δ' ἐπέοικε χαμαιζήλοιο κονύζης
ἄγνου τε βρύα λευκά, καὶ ἐμπρίοντ' ὀνόγυρον·
αὔτως δὲ τρήχοντα ταμὼν ἄπο κλήματα σίδης,
ἠὲ καὶ ἀσφοδέλοιο νέον πολυαυξέα μόσχον,
τρύχνον τε, σκύρα τ' ἐχθρά, τά τ' εἴαρι σίνατο βούτην,
ἦμος ὅταν σκυρόωσι βόες καυλεῖα φαγοῦσαι·
ναὶ μὴν πευκεδάνοιο βαρυπνόου, οὗ τε καὶ ὀδμὴ
θηρί' ἀποσσεύει τε καὶ ἀντιόωντα διώκει.
Καὶ τὰ μὲν εἰκαίῃ παράθου ἀγραυλέι κοίτῃ,
ἄλλα δὲ φωλειοῖς· τὰ δὲ διπλάσσαιο χεείαις.
Εἴ γε μέν, ἐς τεῦχος κεραμήιον ἠὲ καὶ ὄλπην
κεδρίδας ἐνθρύπτων λιπάοις εὐήρεα γυῖα,
ἢ καὶ πευκεδάνοιο βαρυπνόου, ἄλλοτ' ὀρείου
αὖα καταψήχοιο λίπει ἔνι φύλλα κονύζης·
αὔτως δ' ἀλθήεντ' ἐλελίσφακον, ἐν δέ τε ῥίζαν
σιλφίου, ἣν κνηστῆρι κατατρίψειαν ὀδόντες. —
Πολλάκι καὶ βροτέην σιάλων ὑποέτρεσαν ὀδμήν. —
Εἰ δὲ σύ γε τρίψας ὀλίγῳ ἐν βάμματι κάμπην

βόλοις AGR. *κατηρής* pAld. — 70. *φάξεσθαι* B. *κορύζης* v et K, sed is correxit, *κονήηης* H. — 71. *ἄγνον* p. *θρυα* v, *θρῦα* K. *ἐνπρύοντ'* K. — 72. *τετρήγοντα* M, *τε τρήχοντα* reliqui, nisi qui *τετρήχοντα* habent. scripsi *δὲ τρ|* propter v. 84 et 681. — 73. *πολυαυχέα* Kv et var. lect. in schol. quae etiam *πολυανθέα* memorant. cf. v. 596. — 74. *στρύγνόν τε* Kv, *στρύχνον τε* reliqui. cf. ad v. 878. *σίνετο* K. — 75. *ὅτε* K, *ὅτ' ἂν* p. *σκυρόωσι* GKMVpv, *σκιρ|* reliqui. videtur *μαίνεσθαι* significare et a *σκύρον* v. 74 descendere. *καυλία* B. *φυγοῦσαι* Kv. — 76. *πευκεδανοῖο* Π. — 77. *θηρία ἀπ|* p. *ἀποσεύει* K. *ἀντιῶωντα* Π. — 78. *διώκει, χαίταν τ' εἰκ.* coni. Bernard. *τα μὲν εἰκαίηι* Π. *παράθου ἀγραυλεϊ* Π, reliqui *καὶ* interponunt. *αὐγραυλέα* v. — 79. *φωλιοῖσι* BH, *φωλεοῖσι* A, *φωλειοῖσι* reliqui. *τὰ δὲ διπλάσσοιο χελείαις* Π, *τάδ'* (vel *τὰ δ'*) *ἐμφράξαιο χελείαις* reliqui, ubi *χεείαις* emendarunt Arnald. et Bentl. (quamquam nescio sitne potius *χελύναις* i. e. *χείλεσι* sive „marginibus" corrigendum), tum ex Π scribendum *φωλειοῖς· τὰ δὲ διπλάσσαιο*. — 80. *γέ μεν εἰς* Π. — 81. *λιπάοις* Π, *λιπώης* HP, *ῥυπόοις* v, *λιπόοις* reliqui. cf. Lobeck. Rhem. p. 183 cui non assentiar transitivam verbi vim non admittenti. *γυια* Π. — 82. *πευκεδανοῖο* Πp. *ἐρείου* Π, *ἄλλ' ὀτρείου* A. — 83. *αὖρα* p. *καταψύχοιο* BH. *χίλη* H. *ενι* Π. *φῦλλα* H. *κορύζης* v et K, sed in hoc correctum, *κονίζης* H. — 84. *αὔτως* Πv. *ἀλθήεντα* R, *αἰθήεντ'* H. *ἐλίσφακον* ABH KPp, *ἐμελίσφακον* M, *μελίσφακον* R, *ἐςλίσφακον* v sed secundae literae imposito *α*. — 85. *κνιστῆρι* AHv, *κρηστῆρι* M. — 86. *βροτέην* Π, *|τέων* reliqui. sic Al. 483 *Φωκήεσσαν ἅλις πόσιν ἐλλεβόροιο* dixit pro *Φωκήεντος* metro non coactus, quod alibi saepe in causa fuit ut epitheta coniungeret cum substantivis non suis. *ὑπέτρεψαν* v. — 87. *γ' ἔτριψας* Π, *τρίψαις* GMRV. *ἐνὶ* KLVv et M, cui Bandini R substituisse videtur. *βράμματι*

κηπαίην, δροσόεσσαν, ἐπὶ χλωρηίδα νώτῳ,
ἠὲ καὶ ἀγριάδος μαλάχης ἐγκύμονι κάρφει
γυῖα πέριξ λιπάσειας, ἀναίμακτός κεν ἰαύοις.
Ψήχεο δ' ἐν στέρνῳ προβαλὼν μυλόεντι θυείης
ἐν μέν θ' ἀβροτάνοιο δύω κομόωντας ὀράμνους
καρδάμου ἀμμίγδην· — ὀδελοῦ δέ οἱ αἴσιος ὁλκή· —
ἐν δὲ χεροπληθῆ καρπὸν νεοθηλέα δαυχνοῦ
λειαίνειν τριπτῆρι· τὰ δὲ τροχοειδέα πλάσσων,
τέρσαι ὑποσκιόεντι βαλὼν ἀνεμώδεϊ χώρῳ·
αὖα δ' ἐν ὄλπῃ θρύπτε, καὶ αὐτίκα γυῖα λιπαίνοις.
Εἴ γε μὲν ἐκ τριόδοιο μεμιγμένα κνώδαλα χύτρῳ
ζωά, νέον θορνύντα, καὶ ἐν θρόνα τοιάδε βάλλῃς,
δήεις οὐλομένῃσιν ἀλεξητήριον ἄταις·
ἐν μὲν γὰρ μυελοῖο νεοσφαγέος ἐλάφοιο

ABHPpAld. — 88. om. *Π*. *κηπαίην* GKMRVv, *κηπείην* reliqui. *δροσέουσαν* BHP, *δροσέεσσαν* A. *ἐπιχλωριΐδα* K, *ἐπιχλωρηΐδα* Vv, ut coni. Salmas. sed cf. ad Alex. 138. — 89. *ἢ καὶ* BP. *μολόχης Π*, *μαλάχης* reliqui. in Al. 92 et 487 quum *Π* nos destituat, malim putare ō librarii esse errorem, cuius vetustissimum exemplum memorat Athenae. p. 58, d. et alibi quoque in *Π α* et *ο* commutata videmus. *ἐνκύμονι κάρφει Π*, *ἐγκύμονα καρπὸν* reliqui. vulgatum legisse iam videtur anonym. de virib. herbarum v. 103 seq., ubi *ἐγνύμο να — καρπὸν* legendum videtur. — 90. *λιπασείας Π*. *αναιμακτος Π*, *ἀναίματος* BH, *ἀνήμυκτος* coni. Bentl. *ιδύοις Π*, *ἰάβοις* K, *ἰάνοις* H. — 91. *ψηχέο Π*, *ψήχετο* p, sed *τ* eraso, *ψύχεο* BHM. *στεινῶι Π*. *προβάλων Π*. — 92. *ἐν μέν θ' Π*GKRv, *ἐν μέθ'* MVp, *ἐκ μένθ'* L, *ἐσθλοῦ* aperta interpolatione ABHPAld. *ἀβροτόνοιο* certe GLMRVvAld., *ἀβρ* | *Π* hic et Al. 46, cui in eiusmodi rebus nulla auctoritas. nec satis constat de reliquorum codicum scriptura et in Al. l. l. et in Ther. 66 et 574. *ἀβρ*. unice probat lexic. *περὶ πνευμάτ*. apud Valcken. ad Ammon. p. 207 et in Lucret. 4, 125 Lachmannus, in Plinio ubique dedit Silligius invito quidem antiquissimo codice palimps. in XIV, 105. Ceterum *ἐν μὲν — ἐν δὲ* patet a *προβαλὼν* pendere (cf. v. 101 seqq.), *λεαίνειν τριπτῆρι* (v. 95) autem otiose additum esse ad repetendam verbi *ψήχεο* notionem. *κομίωντας* v. — 93. *καρδάμου Π*, *καρδάμῳ* reliqui. cf. Alex. 558. *ἀμίγδην* BHKp. *ὀδελοῦ Π*, *ὀβελοῦ* K. *δ' ἔχοι Π*, *δέ οἱ* reliqui. *αἴσιον ὁλκὴ* B, *αἴσιον ὁλκὴν* AlʼpAld. — 94. *χεροπληθὴ* (vel *θῆ*) MR, *χειροπλήθη* K, *χεροπλήθει* BHPAld., *χεροπλείθει* A. *δαυχμοῦ Π*, *δαύκου* reliqui, *δαύχου*, *δαύχμου*, *γλύκου* varr. lectt. in schol. corr. Bergk. cf. Meineк. ad poet. choliamb. p. 93. vid. Alex. 199. — 95. *τροχθοειδέα Π*. — 96. *τέρσον* L. *ὑποσκιόεντι* certe AMRp, reliqui cum *Π ὑπὸ σκιόεντι*. *ἀναιμώδει* AH. *χώρωι Π*. — 97. *ὄλπη Π*. — 98. *γε* om. A. *ἐς τρ*| Rv. *μεμαγμένα* coni. Bentl. *χύτρωι Π*. *θρίπτε* BH. *χύτρα* R, *χυτρί* v, sed correctum *χύτρῳ*. — 99. *ζωιὰ Π*. *ἔν θρονα Π*, *ἐν θρόνα* KLp. cod. Steph., *ἔνθρονα* MRVv, *ἐν θρόνῳ* G, *ἔνθορα* ABHPAld. *βάλλης Π*., *βάλοις* Kp, *βάλλοις* reliqui. — 100. om. M. *δήοις* B, *δείης* V. *οὐλομενησιν Π*, |*νοισιν* p. *ἀλεξιτήριον* Bp. — 101. *ἐκ μεν* HP. *νεοσφαγέως* Ald. (GLR?)

δραχμάων τρίφατον δεκάδος καταβάλλεο βρῖθος,
ἐν δὲ τρίτην μοῖραν ῥοδέου χοός, ἥν τε θυωροὶ
πρώτην μεσσατίην τε πολύτριπτον καλέονται·
ἰσόμορον δ' ὠμοῖο χέειν ἀργῆτος ἐλαίου,
τετράμορον κηροῖο· τὰ δ' ἐν περιηγέι γάστρῃ
θάλπε κατασπέρχων, ἔστ' ἂν περὶ σάρκες ἀκάνθης
μελδόμεναι θρύπτωνται· ἔπειτα δὲ λάζεο τυκτὴν
εὐεργῆ λάκτιν, τὰ δὲ μυρία πάντα ταράσσειν
συμφύρδην ὀφίεσσιν· ἑκὰς δ' ἀπόερσον ἀκάνθας·
καὶ γὰρ ταῖς κακοεργὸς ὁμῶς ἐνιτέτροφεν ἰός.
γυῖα δὲ πάντα λίπαξε καὶ εἰς ὁδὸν, ἢ ἐπὶ κοῖτον,
ἢ ὅταν αὐαλέου θέρεος μεθ' ἀλώια ἔργα
ζωσάμενος θρίναξι βαθὺν διακρίνεαι ἄντλον.
Εἰ δέ που ἐν δακέεσσιν ἀφαρμάκτῳ χροῒ κύρσῃς
ἄκμηνος σίτων, ὅτε δὴ κακὸν ἄνδρας ἰάπτει,
αἶψά κεν ἡμετέρῃσιν ἐρωήσειας ἐφετμαῖς.
Τῶν ἤτοι θήλεια παλίγκοτος ἀντομένοισι
δάχματι, πλειοτέρῃ δὲ καὶ ὁλκαίην ἐπὶ σειρήν·

---

emendaverat Scal. — 102. |βάλεο Kp. βρίθος v et K, sed in hoc corr. — 103. *τρίτη μοίρα* H, *ῥοδέου μοίραν Π*, *ῥοδαίου* A. *χροὸς* HAld. *ἦν τε Π* GMV, *τε* om. ABKp et v (qui simul *ἢ* habet), *γε* reliqui. — 104. *πρῶτην Π*. *μεσσάτιήν Π*, *μεσατίην* K. *πολύτριπτοι* coni. Reisk. ad Theocrit. T. II p. 217. *καλέονται Π*, *καλέουσι* reliqui. cf. fragm. 76. — 105. *ἰσόμορόν δ'* v. *χαίειν* BH. — 106. *κήροιο Π*, *κηροῦ* KRv, om. p. *τά γ'* P. *ἐμπερ|* G. *περιήγει Π*,|*ηγέη* Kv. *γάστρῃ Π*p. — 107. *ἔστ' αν Π*, *εὖτ' ἂν* GM. *περι Π*. — 108. *θρύπτονται* MG, sed G corr. — 109. *λακτιν Π*, *λάτριν* H. *τά δε Π*. *δ' ὁμήρεα* coni. Bernard. sed *μυρία πάντα* non dictum ut Arat. 113 *μυρία πάντα παρεῖχε Δίκη* aut Callim. in Dem. 89 *ἤσθιε μυρία πάντα*, sed *μυρία* pro adverbio est, *μυρία ταράγματα* significans. — 110. *δ' ὀφίεσσιν* M. *ἑκὰς Π*. — 111. *γάρ τις* H. malim *ἐντετρ*. cf. ad v. 911. — 112. *εἰκ' ὁδὸν* A. *ἐπι κοίτον Π*, *ἐπὶ ἔργα* B, qui sequentem versum omittit. — 113. *ἢ Π*. *ὅτ' ἀν Π*, *ὅτ' ἂν* p. mox *αὐαλέοιο* M. *θερεος Π*. *μεταλώια* M, *μετ' ἀλώϊα* Av. — 114. *θρίναξιν* K. *βαθὴν* Ald. *διακρίνεται* p. — 115. *δεποῦ Π*. *δακόεσσιν* ABP. *ἀφαρμακτω Π*, *ἀφορ|* AKPpAld. *χροῒ* om. A. *κύρσῃ Π*, *κύρσεις* v. — 116. *ἀλκμηνος Π*. quid sibi velit poeta apparet ex Cels. 5, 27, 10: „illud ignorare non oportet, *omnis* serpentis ictum et ieiuni et *ieiuno magis nocere*", quod Paul. Aegin. 5, 13 ad solam refert viperam marem, scholiasta ad aspides. Itaque hoc dicit poeta: „si unguento non munitus in bestias venenatas incideris ieiunus, quo tempore perniciem afferunt morsis hominibus, celeriter effugias nostris quae de bestiarum natura sequuntur praeceptis usus." *ἀνδράσι ἅπτει Π*, *ἀνέρας* AB. — 117. *ἡμετερῆσιν Π*. *ἐφετμῆς Π*. — 118. *ἦτοι Π*. *θηλεῖα Π*. *ἀντομενοισι Π*. — 119. *δάχματι Π*, *δήχματι* M et G (sed in hoc superscriptum *δάχματι*), *δάγματι* reliqui codices, qui vv. 128, 152, 187, 274, 338, 654, 710,

τούνεκα καὶ θανάτοιο θοώτερος ἵξεται αἶσα.
Ἀλλ' ἤτοι θέρεος βλαβερὸν δάκος ἐξαλέασθαι
Πληιάδων φάσιας δεδοκημένον, αἵ θ' ὑπὸ ταύρου
ἀλκαίην ψαίρουσαι ὀλίζωνες φορέονται·
ἢ ὅτε σὺν τέκνοισι θερειομένοισιν ἀβοσκὴς
φωλειοῦ λοχάδην ὑπὸ γωλεὰ διψὰς ἰαύῃ·
ἢ ὅτε λίπτῃσιν μεθ' ἑὸν νομὸν, ἢ ἐπὶ κοῖτον
ἐκ νομοῦ ὑπνώουσα κίῃ κεκορημένη ὕλης.
Μὴ σύ γ' ἐνὶ τριόδοισι τύχοις, ὅτε δάχμα πεφυζὼς
περκνὸς ἔχις θυίῃσι τυπῇ ψολόεντος ἐχίδνης·
ἡνίκα θορνυμένου ἔχιος θαλερῷ κυνόδοντι
θουρὰς ἀμὺξ ἐμφῦσα κάρην ἀπέκοψεν ὁμεύνου,

---

756 in δῆγμα consentiunt (nisi forte B 654, 701, 756 cum S. δάγμα habet, certe nihil ibi enotavit Mehlerus. idem de V valet v. 128). contra optimus codex *Π* quater habet δάχ., bis δῆχ., item bis δῆγ. (v. 756 excidit). praeterea G, qui hic fluctuat inter δῆχ. et δάχ., v. 701 δῆχ., v. 338 δάχ., et M, qui hic δῆχ. habet, v. 338 δάχ. prae se ferunt. addo quod δηχμὸν *Π*M legunt in Alex. 119. hinc primum patet optimorum codicum auctoritati tantum tribuendum esse ut χ praeferatur, quod commendant etiam quae de νύχμα ad Ther. 271, de βρυχμὸς ad Ther. 716, de μεμορυχμένος ad Al. 318, de πνιχμὸς ad Al. 365 notabimus. deinde ionica per ᾱ forma eiusmodi est, ut a librariis profecta esse nequeat. itaque quoniam demonstrari non potest variis huius vocabuli formis Nicandrum ad discernendas significationes usum esse, ubique δάχμ. restitui, non δάγμ., quod praeoptavit S., sed *Π*GM nusquam habent. ac vid. schol. ad h. l.: δάχμα (sic certe G) πανταχοῦ φησι Νίκανδρος, καὶ οὐ διὰ τοῦ η̄, ubi alii quidem libri δάγμα habent. πλειο . . . . καὶ *Π*. δὲ om. ABHPAld. ceterum quod post ἀντομ. fuit comma transtuli pone δάχματι, ut cum παλίγκοτος iungatur. ad hoc quum subintelligendum sit „prae mari", apparet fere pro comparativo positum esse. recte igitur πλειοτέρη sequitur. ὁλκαίη ABH. ἐπὶ κὶριν *Π*, in quo κ ortum ex ἐπΙC. — 120. τούνεκα, non τοὔν., *Π*. αἶσος H, αἶσας A. — 121. κακὸν pro δάκος *Π*, θάκος B. — 122. φασίας *Π*. δεδοκημένος omnes, quod correxi. — 123. ἀλκαίην *Π* et var. lect. in schol., ὀλκ| p, ὁλκ| reliqui. ψαύουσαι annotat G, ψαίρουσαν A. ὀλίζωνες omnes, praeter H, in quo est ὀλίζοντες. ὀλίζονες ἐμφορέονται correxerunt Herm. et Spitzn. ad Hom. Il. 2, 717, ὀλιζότεραι voluit Bentl. sed cf. Ther. 372. — 124 et 125 om. M. ἀβόσκης *Π*, ἀβόσκοις Hv. — 125. φωλείου *Π*, φωλέου p. γωλέα *Π*. ἰαύηι *Π*, ἰαύη Ald. L (?), ἰαύει GHMRv, ἰάβει K, ἰαύοι BPVp, ἰάνοι A. — 126. ἢ ὅτε *Π*. dein δὴ addunt RAld. λίπτησιν *Π*, λίπτοισι p, reliqui praeter M omittunt ν ephelc. ὃν νομὸν ABHKRpvAld. ἢ ἐπί κοιτον *Π*. — 127. ὑπνώουσα *Π*MR, ὑπνώσσουσα Vpv, ὑπνωσούσσα H, ὑπνώσουσα reliqui. κακὴ pro κίῃ *Π*. — 128. μη *Π*. ἐνι *Π*, ἐν BKp. τύχης Galen. δῆγμα omnes ut videtur codd., item Galen. et Tzetz. cf. ad v. 119. — 129. περκνος *Π*. θυίησι *Π*, θύησι reliqui. τυπην *Π*. et accusativum omnes habent, cui iure opinor dativum substitui. — 130. ἡνίκαθ' ορ| *Π*. θολερῷ omnes, δολερῷ coni. Bentl. facilior fuit quam ipse feci correctio, praesertim quum θολ. et θαλ. etiam Alex. 515 confusa sint. — 131. θουρας *Π*. ἀμυξεμ| *Π*, ὀδὰξ ἐμ| reliqui. illud et grammatici habent

οἱ δὲ πατρὸς λώβην μετεκίαθον αὐτίκα τυτθοὶ
γεινόμενοι ἐχιῆες, ἐπεὶ διὰ μητρὸς ἀραιὴν
γαστέρ' ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεγένοντο·
οἴη γὰρ βαρύθει ὑπὸ κύματος, οἱ δὲ καθ' ὕλην
ᾠοτόκοι ὄφιες λεπυρὴν θάλπουσι γενέθλην·
μήδ' ὅτε ῥικνῆεν φολίδων περὶ γῆρας ἀμέρσας
ἂψ ἀναφοιτήσῃ νεαρῇ κεχαρημένος ἥβῃ·
ἢ ὁπότε σκαρθμοὺς ἐλάφων ὀχεῇσιν ἀλύξας
ἀνδρὸς ἐνισκίμψῃ χολόων γυιοφθόρον ἰόν·
ἔξοχα γὰρ δολιχοῖσι κινωπησταῖς κοτέουσι
νεβροτόκοι καὶ ζόρκες· ἀνιχνεύουσι δὲ πάντῃ
τρόχμαλά θ' αἱμασιάς τε καὶ ἰλυοὺς ἐρέθοντες,
σμερδαλέῃ μυκτῆρος ἐπισπέρχοντες ἀυτμῇ.
Ναὶ μὴν καὶ νιφόεσσα φέρει δυσπαίπαλος Ὄθρυς
φοινὰ δάκη, κοίλη τε φάραγξ καὶ τρηχέες ἀγμοὶ,
καὶ λέπας ὑλῆεν· τόθι δίψιος ἐμβατέει σήψ.
Χροιὴν δ' ἀλλόφατόν τε καὶ οὐ μίαν οἰαδὸν ἴσχει,
αἰὲν εειδόμενος χώρῳ, ἵνα χηραμὰ τεύξῃ.
Τῶν οἱ μὲν λιθάδας τε καὶ ἕρμακας ἐνναίοντες
παυρότεροι, τρηχεῖς δὲ καὶ ἔκπυροι· οὔ κεν ἐκείνων
ἀνδράσι δάχμα πέλει μεταμώνιον, ἀλλὰ κάκηθες·

(cf. p. 138) et memorat schol. καρην Π. — 132. μετικ] p. τιτθοὶ Kp, τυτθὸν Rv. — 133. ἐχῖνες Kv. ἐπεὶ in fine versus collocat v. δια Π. — 134. ἀναρρήξαντες Galen. — 135. κύματος οἳ δὲ Π, κύματι τοὶ δὲ reliqui. — 136 om. ABPVp. — 137. ὁτε Π. ρικνηεν Π, ῥηκνῆεν BK, ῥυκνῆεν M. περὶ Π, ἀπὸ reliqui. — 138. ἀναφοιτήσει BMPR. νεάρη Π, νεαρ κᾶ K, νεαρηεὶ v. γε κεχαρμένος APAld., κεχαρμενος p. ἥβηι Π, ἥβᾳ ABPAld. — 139. ἢ Π. σκάρθμους Π. ὀχεαῖσιν Π, χειῇσιν coni. Bentl. — 140. ἀνέρ' coni. Bentl., ἀνδράσ' S., sed genetivus a χολόων pendet. ἐνισκίμψηι Π, |σκίμψῃ G, ἐνισκήψει R et e corr. M, ἐνισκήψῃ reliqui. γυιοφθόρον Π, θυμοφθόρον reliqui. — 141. δολιχοισι Π. κινωπησταὶς ΠG, |πισταῖς reliqui. cf. Lobeck. Paralip. p. 449. κοτέουσιν Π. — 142. |τόκος B. ζορκες Π. ἀνιχλείουσι V. πάντῃ ΠMV, πάντα reliqui. — 143. τροχμάλα Π. αἱμασιᾶς Π. ἰλυους Π, ut Etym. M. cf. p. 138, εἰλύους v, εἰλυοὺς reliqui. ἐρέθοντες Π, ἐρέοντας v, ἐρέοντες reliqui. — 144. ἀϋτμη Π. — 145. ὄρθρυς V. post φέρει A καὶ addit. — 146. φοινα δακη Π. φάρυγξ Π, φάραξ Vp, φάλαγξ v. — 147. ὑληεν Π. δίψεος p. ἐμβροτέει Π, ἐμβατέει reliqui, nisi quod ὀμβ| habet p. cf. var. lect. ad v. 804 coll. tamen v. 394. — 148. χροιῇ ABAld., χροίη p. ἀλλόφαντόν τε v. — 149. χώρωι Π. χειραμὰ BKAld. τεύξηι Π, τεύχει BMK, sed in hoc η correctum, τεύχῃ reliqui. — 150. λιθάδας Π, λίθακας reliqui. — 151. τραχεῖς ABKPV (?) pvAld. δὲ καὶ Π, ut voluit Bentl., τε καὶ reliqui. ἔκπυροι Π, ἔμπειροι B, ἔμειροι v, ἔμπυροι reliqui et Pseudoaristot. mirab. auscult. 178. οὔκουν AKPp, οὐκ ἔτι κείνων R. — 152. δάχμα Π, δῆγμα reliqui praeter BP, qui πῆμα

ἄλλος δ' αὖ κόχλοισι δομὴν ἰνδάλλεται αἴης·
ἄλλῳ δ' ἐγχλοάουσα λοπὶς περιμήκεα κύκλον
ποικίλον αἰόλλει· πολέες δ' ἀμάθοισι μιγέντες
σπείρῃ λεπραίνονται ἀλινδόμενοι ψαμάθοισι.
Φράζεο δ' αὐαλέαις μὲν ἐπιφρικτὴν φολίδεσσιν
ἀσπίδα φοινήεσσαν, ἀμυδρότατον δάκος ἄλλων.
[τῇ μὲν γάρ τε κέλευθος ὁμῶς κατ' ἐναντίον ἕρπει]
[ἀτραπὸν ὁλκαίην δολιχῷ μηρύγματι γαστρός.]
Ἡ καὶ σμερδαλέον μὲν ἔχει δέμας, ἐν δὲ κελεύθῳ
νωχελὲς ἐξ ὁλκοῖο φέρει βάρος, ὑπναλέῳ δὲ
αἰὲν ἐπιλλίζουσα φαείνεται ἐνδυκὲς ὄσσῳ·
ἀλλ' ὅταν ἢ δοῦπον νέον οὔασιν ἠέ τιν' αὐγὴν
ἀθρήσῃ, νωθρὴ μὲν ἀπὸ ῥέθεος βάλεν ὕπνον,
ὁλκῷ δὲ τροχόεσσαν ἅλων εἱλίξατο γαίῃ,
λευγαλέον δ' ἀνὰ μέσσα κάρη πεφρικὸς ἀείρει.
Τῆς ἤτοι μῆκος μέν, ὃ κύντατον ἔτρεφεν αἶα,
ὀργυιῇ μετρητόν· ἀτὰρ περιφαίνεται εὖρος,
ὅσσον τ' αἰγανέης δορατοξόος ἤνυσε τέκτων
εἰς ἐνοπὴν ταύρων τε βαρυφθόγγων τε λεόντων.

---

habent. *πέλοι Π*, ut voluit Scalig. et Bentl., *πέλει* reliqui. *κακειθές Π*, *κακιδὲς* V. — 153. *δ' ἐν Π*, *δ' αὖ* reliqui. — 154. *ἄλλοι Π. ἐγχλοάζουσα* ABKPpv, *ἐν χλοάουσα* G, *ἐχλοάουσα* V. *λόπις Π*, *λεπίς* reliqui, *λοφίς* var. lect. in schol., *φολίς* Pseudoaristot. l. l. *περὶ μήκεα* p. — 155. *αἰόλλε Π. πολλέες* K. — 156. *σπείρη Π. λεπραῖνονται Π*, *λεπτή|* B, *λεπτύ|* APVp Ald., *λεπρύνονται* reliqui, e v. 262, ut videtur. *λεπραίνω* neque in forma neque in significatione quicquam habet quod offendat. *ἀλινδόμενοι Π*, *ἑειδόμενοι* coni. Bentl. *ψαμάθοισιν Π.* — 157. *αὐαλέῃσιν* coni. Bentl. *ἐπιφρικτην Π*, *ἐπιφρικτὴν* BGVv, *ἐπὶ φρικτὴν* reliqui. — 158. *ἀνιγρότατον* coni. Bentl. — 159 et 160 om. *Π*, v. 160 om. M. interpolatorem manifestum facit vel imitatio versus 265. et utrumque versum spurium iudicavit S., posteriorem certe Bentl., qui tamen *ἀτραπὸν ἰθεῖαν* e v. 265 scribendum putavit. *γὰρ κέλευθος* A. *κατεναντίον* p. — 161 in *Π* postea additus eadem manu. *ἔχει μὲν* AB. — 162. *νω εμες Π*, super *μ* scripto *λ*. *ὁλκοιο Π. ὑπναλέω Π*, *ὑπναλέοις* reliqui. — 163. *ἐπιλίζ| Π. ὄσσωι Π*, *ὄσσοις* reliqui. — 164. *όταν ἢ Π. ἢ ἔτιν Π. αὐγὴν Π*, ut coni. Bentl., *αὐδὴν* reliqui. cf. Lobeck. Rhem. p. 337. — 165. *ἀθρήσῃ Π. νωθρὴ Π*, *βουθρὸν* A, *νωθρὸν* reliqui. *μὲν* om. ABKP(?)pv. *ἀπο ῥέθεος Π*, *ἀποῤῥέθεος* GAld., *ἄπωθεν ῥ]* BP, *ἄποθεν ῥ|* A, *ἀπαὶ ῥ|* V. — 166. *ὁλκωι Π. τροχόωσαν* ABPpAld. *ἀλών Π*, *ἆλων'* p et fortasse alii quoque, *αἶων* P, *αἶλων'* A. *εἱλίξατο* G, *ἐλ|* K. *γαίηι Π.* — 167. *λευγαλέον Π*, *σμερδαλέον* reliqui. *ἀναμεστὰ Π. πεφευγὸς Π*, *πεφυκόως* A, *πεφρικὼς* B. — 168. *ἤτοι Π. |φεν αἶα Π*, *|φεν γαῖα* ABP, quod erit fortasse qui praeferendum censeat coll. Al. 297 et Koechly ad Quint. 8, 1 et Lobeck. Elem. I p. 92. at vid. Al. 271. — 169. *ὀργυὶηι Π. περιφαίνεται Π*, *|βάλλεται* reliqui. — 170. *αἰγανέην* AMPAld., *αἰγανέη* p. *δουρατοξόος* p. — 171. *ἐνοπὴν κά-*

Χροιὴ δ' ἄλλοτε μὲν ψαφαροῖς ἐπιδέδρομε νώτοις
ἢ περὶ μηλινόεσσα καὶ αἰόλος, ἄλλοτε τεφρὴ,
πολλάκι δ' αἰθαλόεσσα, μελαινομένην ὑπὸ βώλῳ
Αἰθιόπων οἵην τε πολύστονος εἰς ἅλα Νεῖλος
πλησάμενος κατέχευεν ἄσιν, προὔτυψε δὲ πόντῳ.
Δοιοὶ δὲ σκυνίοισιν ὑπερφαίνουσι μέτωπον
οἷα τύλοι, τὸ δ' ἔνερθεν ὑπαιφοινίσσεται ὄθμα
πολλὸν ὑπὸ σπείρης, ψαφαρὸς δ' ἀναπίμπραται αὐχὴν
ἄκριτα ποιφύσσοντος, ὅτ' ἀντομένοισιν ὁδουρὸς
ἄιδα προσμάξηται ἐπὶ ζαμενὲς κοτέουσα.
Τῆς ἤτοι πίσυρες κοῖλοι ὑπένερθεν ὀδόντες
ἀγκύλοι ἐν γναθμοῖς δολιχήρεες ἐρρίζωνται
ἰοδόκοι, μύχατος δὲ χιτὼν ὑμένεσσι καλύπτει·
ἔνθεν ἀμείλικτον γυίοις ἐνερεύγεται ἰόν.
Ἐχθρῶν που τέρα κεῖνα καρήασιν ἐμπελάσειε·
σαρκὶ γὰρ οὔτ' ἐπὶ δάχμα φαείνεται, οὔτε δυσαλθὲς
οἶδος ἐπιφλέγεται, καμάτου δ' ἄτερ ὄλλυται ἀνήρ·
ὑπνηλὸν δ' ἐπὶ νῶκαρ ἄγει βιότοιο τελευτήν. —
Ἰχνεύμων δ' ἄρα μοῦνος ἀκήριος ἀσπίδος ὁρμὴν
ἠμὲν ὅτ' ἐς μόθον εἶσιν, ἀλεύεται, ἠδ' ὅτε λυγρὰ

πρων MR. tauri intelliguntur feri, ut Callim. in Dian. 157, in quo item iniuria offenderunt Reisk. et Boissonad. βαρ. τε λεπάργων coni. Bentl. coll. v. 349. totum versum nonnullos spurium iudicasse narrat schol. — 172. χροιῇ Π, χροίη p. ψαφαροῖς omnes nisi quod ψαφαρὸς habet B, |φαρῇ tacite edidit S. — 173. ἢ περι Π, ἄλλοτε reliqui. mox μηλιν|ΠG, ut voluerat Salmas., μειλ| reliqui. — 174. μελαινομένη Π, qui saepe, et p, qui plerumque ι subscr. om., item GP, |μένῃ reliqui. recte, puto, |μένην correxi. βώλωι Π. — 175. |στονος ΠABGKL(?)PRpAld. et schol., |στομος MVv et var. lect. in schol. — 176—185 om. G. μετέχευεν P. ἄειν Π, ἄσιν p. προύτυψε Π. πόντωι Π, πόντου, ut videtur, K. — 177. δὲ Π, δ' ἐν reliqui. μέτωπον Π, |ώπῳ AKp, sed ultimus ου superscripto, |ωπου reliqui. ὑπερφαίνεσθαι alibi quoque accusativum asciscit. cf. Thes. Paris. — 178. ὄμμα KMRvAld. — 179. ὑποσπείρης p. ψαφάρος Π. |πίμπραται MV(?), |πλαται Π et reliqui, nisi quod B ἀμπ| habet. illud e schol. commendavit Bentl. cf. Alex. 341. — 180. ὁδουροῖς Π et var. lect. in schol., ὁδοίταις B, ὁδίταις reliqui. illud ita recipiendum putavi ut aspidi accommodarem. — 181. ἀιδα Π. προμάξηται Kp, προσμάξεται B. ἔπι ζαμενὲς Π, ἐπὶ ξαμενὲς P, ἐπιζαμενὲς saltem KMRVAld. — 182. κοίλοι Π. ὀδόντος Π. — 183. γναθμοῖσι Kv. ἐῤῥίζονται V. — 184. ὑμενεσσι Π, ὑμενέεσσι M, ὑμένοισι v. — 185. ἐξερεύγεται V. — 186. ἐχθρων Π. ἐμπελάσειαν MR, |σειεν V. — 187. οὔτ' ἔπι Π, οὔτε τι reliqui. δάχμα Π, δῆγμα reliqui. φαίνεται M. δυσαλγὲς coni. Bentl. — 189. βοιότοιο v. — 191. ἡ

θαλπούσης ὄφιος κηριτρόφου ὤεα γαίῃ
πάντα διεσκήνιψε, καὶ ἐξ ὑμένων ἐτίναξε
δαρδάπτων, ὀλοοῖς δὲ συνερραθάγησεν ὀδοῦσι.
Μορφὴ δ' ἰχνευτᾶο κινωπέτου οἷον ἀμυδρῆς
ἴκτιδος, ἥ τ' ὄρνισι κατοικιδίῃσιν ὄλεθρον
μαίεται, ἐξ ὕπνοιο συναρπάζουσα πετεύρων,
ἔνθα λέχος τεύχονται ἐπίκριοι ἢ καὶ ἀφαυρὰ
τέκνα τιθαιβώσσουσιν ὑπὸ πλευρῇσι θέρουσαι.
Ἀλλ' ὅταν Αἰγύπτοιο παρὰ θρυόεντας ἰάμνους
ἀσπίσι μῶλον ἔχωσιν ἀθέσφατον εἱλικοέσσαις,
αὐτίχ' ὁ μὲν ποταμόνδε καθήλατο, τύψε δὲ κώλοις
τάρταρον ἰλυόεσσαν, ἄφαρ δ' ἐφορύξατο γυῖα
πηλῷ, ἀλινδηθεὶς ὀλίγον δέμας, εἰσόκε λάχνην
σείριος ἀζήνῃ, τεύξῃ δ' ἄγναπτον ὀδόντι.
Τῆμος δ' ἠὲ κάρην λιχμήρεος ἑρπηστᾶο
σμερδαλέης ἔβρυξεν ἐπάλμενος, ἠὲ καὶ οὐρῆς

μὲν V. — 192. *κηριτρ|* ΠGLM, *κηροτρ|* reliqui. *ὤι ἔα Π.* ceterum hic et v. 452 et Al. 555 omnes ut videtur libri *ὠεὰ* habent, non *ὤεα*, aliter atque in Arat. 956 et Athenae. I p. 57 f. cf. Lobeck. Elem. I p. 417. — 193. *|σκαίνιψε Π.* sed *ἐσκήνιψε* et *διασκηνίψαι* memorat Hesych. *ἐξυμένων Π.* — 194—259 om. M. *ὀλόοις καὶ συν|* v. *|αγάθησεν* R, *|αθάγισεν* BKPp, *|αγάθισεν* v, sed corrigendo γ et θ mutare locum iubens. — 195. *μορφὴν δ' ἰχνεῦτηο κινερπέτου οἷον ἀμύδρης Π.* — 196. *ἢ τὄρνης* P. *|δίοισιν* BPV (sed is sine ν ephel.). — 197. *συναρπάζουσα Π*, *καθαρ|* reliqui. *πεταύρων* BKPVpvAld., *πετάβρων* R. — 198. *τεύξονται* BKPVpv. *ἐπίκριοι Π*, *ἐπ' ἰκρίῳ* KVv et p, sed is ω corr. in ου, *ἐπ' ἰκρίον* vel *ἐπ' ἴκριον* reliqui. — 199. *τιθαὶ βώσσ|* P. *επι πλευρῇισι Π.* — 200. *ότ ἂν Π.* *αἰγυπτίοιο* Kp. *περὶ* pv, *παραθρυόεντας Π*, *θριοέντας* v. — 201 om. V. *ἔχωσιν Π*, *ἄγῃσιν* reliqui. saepe ita ab altero numero ad alterum Nicander aberrat. cf. Ther. 328 (*θρίξ*) coll. 331 (*ῥαίονται*), 336 coll. 340, 407 coll. 410, 755 seq., 770 sq., 776, Al. 124 sq., 158 sq., 474 coll. 476, 507 coll. 510 (*ἐφήμεναι-πημαίνουσα*). eodem pertinent Al. 446 *μελίσσης*, *αἵ τε*, Ther. 802 *μάσταξι*, *τοὶ*, Ther. 276 *ἐπιόσσεται*, *οἷσι* etc. *ἡλικοέσσαις* B. — 202. *ποταμὸν δε Π.* in *καθήλατο* v λ duplicavit corrigendo. *κωλοῖς Π.* — 203. *βόρβορον* coni. Bentl. *ειλυόεσσαν Π*, quod recepissem, si qua ex Th. 568 et Al. 97 accessisset auctoritas, qui versus in Π desiderantur. *δεφορυξατ' ὁ γυὶα Π*, *δὲ φορύξατο* G. *γαῖα* BRp, *γαῖαν* v. — 204—230 om. Π. *ἀλιν|* Vv. — 205. *ἄγραπτον* Kv, quod probavit Bentl., *ἀνάγναμπτον* G, *ἄγναμπτον* reliqui praeter P, qui habet *ἄγναπτον*. hoc praeferendum fuit. cf. Dindorf. thes. Paris. IV p. 1673 et ad Ther. 423. *ὀδόντα* PAld., *ὀδόντας* B. — 206. *κάρην* BGKPVp, *κάρη* reliqui. cf. v. 131 et 249, Spitzn. ad Iliad. π, 392 et Naek. de Callim. Hecal. p. 113. *λικμήρεος* V. *ἑρπύσταο* v, sed literae υ superimposito η, *ἑρπήσταο* KVp. — 207. *σμερδαλέως* coni. Bentl. sed in genere certe adiectivi nulla offensio est. cf. Lobeck. Paral. p. 270. *ἔβρυξεν* GKRVv, ut voluerat Bentl., *ἔβροξεν* p, sed

ἁρπάξας βρυόεντος ἔσω ποταμοῖο κύλισεν.
Εὖ δ' ἂν ἐχιδνήεσσαν ἴδοις πολυδευκέα μορφὴν,
ἄλλοτε μὲν δολιχὴν, ὁτὲ παυράδα· τοῖον ἀέξει
Εὐρώπη τ' Ἀσίη τε· τὰ δ' οὐκ ἐπιείκελα δήεις.
Ἤτοι ἀν' Εὐρώπην μὲν ὀλίζονα, καί θ' ὑπὲρ ἄκρους
ῥώθωνας κεραοί τε καὶ ἀργίλιπες τελέθουσιν,
αἳ μὲν ὑπὸ Σκείρωνος ὄρη Παμβώνιά τ' αἴπη,
Ῥυπαῖον, Κόρακός τε πάγον, πολιόν τ' Ἀσέληνον·
Ἀσὶς δ' ὀργυιόεντα καὶ ἐς πλέον ἑρπετὰ βόσκει,
οἷα περὶ τρηχὺν Βουκάρτερον, ἢ καὶ ἐρυμνὸς
Αἰσαγέης πρηὼν καὶ Κέρκαφος ἐντὸς ἐέργει.
Τῶν ἤτοι βρεχμοὶ μὲν ἐπὶ πλάτος, ἠδ' ὑπὲρ ἄκρον
ὁλκαῖον σπείρης κολοβὴν ἐπελίσσεται οὐρὴν,

---

correctum ἔβρωξεν, ut reliqui habent. — 208. κύλισεν Bp soli, reliqui κύλισσεν. cf. Iacobs. ad Anth. Palat. T. III p. 139. recte illud nunc restitutum est Pindar. fr. Isthmic. 2, Theocrit. 23, 52, Callim. in Del. 33, Agath. in Anth. Pal. 6, 72. — 209—230 om. Π. πολυδερκέα libri omnes, nisi quod in K correctum πολυδευκέα, quod memorat etiam schol. hoc recipere non dubitavi. cf. p. 208. — 210. ὅτε p. τοῖα" αέξ| v, τοῖ" αέξ| K, τοῖον ἀεξ| reliqui. ex illo suspicetur aliquis scribendum τοῖ' ἀναέξει vel τοιάδ' ἀέξαι. sed neutrum τοῖον quum non magis offensui sit quam quae sequuntur τὰ et ὀλίζονα (add. φαλλαίνῃ, τὴν — τῷ v. 760, 764) poetamque modo vidimus ab altero numero ad alterum transire solere, nihil mutandum duxi. τοῖον ubi scripsit, de δάκος vel ἕρπετον cogitavit. ἀέξῃ veterum quarundam editionum errorem esse puto ac ne in R quidem inveniri, e quo ad suum istud ἀέξῃ nihil notavit Bandin. — 212. ἀκροὺς GKVv cod. Bentl., ἄκρα p, ἄκραι BP, ἄκραο Mosq. de reliquis non satis constat. — 213. ἀργίλυπες v. — 214. οἱ omnes. sed quum de echidna sola hic agat poeta, marem autem v. 223 demum memoret, masculinum patet ferri non posse. σκίρωνος BP. παμβώνια GKRv et V, sed is e corr., item schol. codicis Steph., παμμώνια reliqui. τ' εἴπῃ B. — 215. κόρατός v. τε σέληνον p. — 216. ὀργυιόεντα GKv, ἀργυό| R, ὀργυό| reliqui. hoc probat Meinek. ad Steph. Byz. p. 485, quem sequar ubi etiam in Hom. Il. 6, 130 et alibi ὑὸς pro υἱὸς scribentem videro, ut suasit Nauck. de Aristoph. Byz. p. 53 not. — 217. οἷά περ ἢ coni. Bentl., qui voluit sine dubio etiam τρηχὺς Βουκάρτερος. sed οἷα (ἕρπετα), quod nunc subiectum est, mox est pro obiecto, quod saepe fieri nemo nescit. βουκέρτερον v. ἢ om. B. — 218. αἰσαγέης GRVv, αἰσαγαίης Kp, αἰγαγέης reliqui. κέκαρφος v. — 219. haec quoque iure de solis echidnis interpretatum esse scholiastam apparet non solum e v. 223, sed etiam ex Aetii descriptione IV, 1, 21 init. add. Galen. T. XIV p. 265. — 220. ἡ δ' — σπείρῃ coni. Bentl., sed σπεῖρα Nicander dicit (cf. fr. 74, 21) non σπείρη, et subiectum hic quoque est τὰ ἕρπετα ταῦτα i. e. ἔχιδναι. ὁλκαῖον σπείρης significat ὁλκὸν ἐχίδνης (i. e. corpus. cf. 226, 266, 316, Al. 523) vel ὁλκαίην σείρην, ut dixerat v. 119, ex quo loco (coll. v. 385) ne quis σείρης hic reponendum putet, conferat v. 156. ἐπελίσσεται omnes praeter v, in quo est ἐπεσλύσεται. etsi ἑλ. codd. habent 822, 928, 933, illud tamen satis firmat

ἀργαλέαις φρίσσουσαν ἐπηετανὸν φολίδεσσι·
νωθεῖ δ' ἔνθα καὶ ἔνθα διὰ δρυμὰ νίσσεται ὁλκῷ.
Πᾶς δέ τοι ὀξυκάρηνος ἰδεῖν ἔχις, ἄλλοτε μῆκος
μάσσων, ἄλλοτε παῦρος· ἀκιδνότερος δὲ κατ' εὖρος
νηδύος, ἡ δὲ μύουρος ὑφ' ἀλκαίῃ τετάνυσται,
ἴσως μὲν πεδανὴ δολιχοῦ ὑπὸ πείρασιν ὁλκοῦ,
ἴσως δ' ἐκ φολίδων τετρυμένη· αὐτὰρ ἐνωπῆς
γλήνεα φοινίσσει τεθοωμένος, ὀξὺ δὲ δικρῇ
γλώσσῃ λιχμάζων νέατον σκωλύπτεται οὐρήν.
Κωκυτὸν δ' ἐχιαῖον ἐπικλείουσιν ὁδῖται.
Τοῦ μὲν ὑπὲρ κυνόδοντε δύω χροῒ τεκμαίρονται
ἰὸν ἐρευγόμενοι· πλέονες δέ τοι αἰὲν ἐχίδνης.
Οὔλῳ γὰρ στομίῳ ἐμφύεται, ἀμφὶ δὲ σαρκὶ
ῥεῖά κεν εὐρυνθέντας ἐπιφράσσαιο χαλινούς.

Homericum *ἐπέσπον* et aliorum usus. cf. Dind. in Thes. Par. III p. 2547. — 221. *ἀζαλέαις* vel *αὐαλέαις* coni. Bentl., *καρχαλέαις* Bernard. — 222. *ὀλκῷ* V (qui semper sic cum spir. len.). — 223. *μηκει* V. — 225. *νηδιός* v. *ἠδὲ* Ald., *ἡ μείουρος* coni. Dindorf. Thes. Par. V p. 1275. cf. ad v. 287. *ὑφ'* G, *ἐφ'* (vel *ἐφολκ.* vel *ὀφολκ.* ut P) reliqui. *ὁλκαίῃ* omnes, nisi quod *ὁλκέῃ* v, *ἐφολκαίᾳ* p. sed praestantissimo codici *Π*, qui *ἀλκαίην* dedit v. 123, tantum tribuendum censeo, ut hic quoque, ubi nos destituit, illud reponatur. — 226. *πεδανὴν* K. *ὀλκοῦ* p. — 227. *φλογίδων* p. *τετρυμένη* V (cf. var. lect. ad v. 287), *τετρυμμένη* GKvp et cod. Steph., *τετριμμένη* reliqui. attritas significat squamas, quas Aetius l. l. certe asperas dicit. praepositionis *ἐξ* similem usum habemus v. 14. add. Anton. Liberal. historiam 24 ex Nicandro petitam, ubi legitur: *ἐγένετο ποικίλος ἐκ τοῦ σώματος ἀσκάλαβος. ἐνωπῆς* vel *ἐνωπῇ* coni. Bernard. — 228. *γλήνια* Rv. *τεθολωμένος* coni. Bentl. — 229. *νεάτην* coni. Bentl. verum tametsi aliorum adiectivorum et participiorum masculina forma pro feminina non uti solet poeta nisi metro coactus (cf. Th. 129, 840, Al. 492, 473, 604, — Th. 329, 647, Al. 372), tamen adiectivis in *ος* paulo plus concedendum videatur propter aliorum poetarum usum et ipsius Nicandri locum Ther. 944 *χαμηλὴν ἵππειον λειχῆνα. σκωλύπεται* V, *σκωλύπτεται* reliqui, nisi forte *σκολύπτεται* habent LR, ut edidit Gorraeus. *σκωλύνεται* et *σκωλύττεται* var. lect. in schol., *σκολιαίνεται* coni. Lobeck. Rhem. p. 44 et Dind. Thes. Paris. VII p. 477. vulgatum scholiasta quum explicet *σκολίως κινεῖται ἢ τραχύνεται, απτεται,* diversis illis interpretamentis satis docet parum sibi de significatione constitisse. quid autem, si a *σκόλοψ* vocem dixero derivatam primamque syllabam productam esse velificante eiusdem significationis vocabulo *σκῶλος*, quo Homerum usum esse constat? quo concesso vocem putabimus significare *pali instar aliquid arrigere.* ita philologis certe satisfactum erit, iam videant historiae naturalis periti homines. — 230. spurium hunc versum quosdam putasse memorat schol. at cf. p. 139. *ἐχιναῖον* omnes, quod correximus l. l. |*κλύουσιν* BKV. — 231 *τὸν μὲν* coni. Bentl. *ὑπερ Π*p, *ὕπερ* Ald. *ὑπὲρ* pro *ὕπερθε* positum est. *δύω* BGVpv, *δύο Π* et reliqui. *τερκαίρονται* K, *τερμαίρονται* R. — 232. *δ' ἔτι Π.* de *δέ τοι* cf. Al. 192. — 233. *οὖλοι* et *στομίω Π. οὔλῳ δὲ* R. *ἐμφαίνεται* Rv. *ἀμφι Π.* — 234. *ῥεῖα κεν Π*, *ῥεῖα μὲν* BP. |*φρά-*

Τῆς καὶ ἀπὸ πληγῆς φέρεται λίπει εἴκελος ἰχώρ,
ἄλλοτε δ' αἱματόεις, τοτὲ δ' ἄχροος· ἡ δ' ἐπί οἱ σὰρξ
πολλάκι μὲν χλοάουσα βαρεῖ ἀναδέδρομεν οἴδει,
ἄλλοτε φοινίσσουσα, τότ' εἴδεται ἄντα πελιδνή·
ἄλλοτε δ' ὑδατόεν κυέει βάρος· αἱ δὲ χαμηλαὶ
πομφόλυγες ὡς εἴ τε περὶ φλύκταιναι ἀραιαὶ
οἷα πυρικμήτοιο χροὸς πλαδόωσιν ὕπερθεν.
Σηπεδόνες δέ οἱ ἀμφὶς ἐπίδρομοι, αἱ μὲν ἄτερθεν,
αἱ δὲ κατὰ πληγὴν ἰοειδέα λοιγὸν ἕασι.
Πᾶν δ' ἐπί οἱ δριμεῖα δέμας καταβόσκεται ἄτη
ὀξέα πυρπολέουσα· κατ' ἀσφάραγον δέ τε λυγμοὶ
κίονά τε ξυνιόντες ἐπασσύτεροι κλονέουσιν.
Ἀμφὶ καὶ εἰλίγγοις δέμας ἄχθεται· αἶψα δὲ γυίοις
ἀδρανίῃ βαρύθουσα καὶ ἰξύι μέρμερος ἵζει·
ἐν δὲ κάρῃ σκοτόεν βάρος ἵσταται· αὐτὰρ ὁ κάμνων
ἄλλοτε μὲν δίψῃ φάρυγα ξηραίνεται αὔῃ

σαιο codd. pars, sed certe *Π*BKRpv verum habent. — 235. *ἀπὸ καὶ Π. φαίνεται* KRv. *εἴκελος ΠK*, *ἴκελος* reliqui. cf. v. 523. — 236. *τότε Π*p, *τοτὲ* KVvAld., *ποτὲ* reliqui. *ἄχρους* BPVvAld., *ἄχρο* K ultimae syllabae superscripto o. *ἣ δ' Π*, *ἠδ'* GPp, *οἱ δ'* nihil videtur nisi edd. quarundam error esse. *ἐπίοι* R, *ἐπὶ ἡ* P. — 237. *χλοάζουσα* K. *βαρεῖαν ἀν|* V. *|δέδραμεν* edd. nonnullarum vitium. — 238. *φοινίσσασα* p, *|νίσασα* B. — 239. *χαμηλαὶ Π*, quod novit etiam schol., *θαμιναὶ* rel. omnes, *θαμειαὶ* corr. S. — 240. *ὡς Π*, ut voluit Spitz. exc. 26 ad Il. p. XXXVII, *τ' ὡς* R, *τὼς* reliqui. *εἴ τε Π*GKRVv, *εἶπε* p, *ἔν γε* reliqui. *περι Π*, *πυρὶ* reliqui. *φλύκτεναι* v. — 241. *ὕποιθεν Π* habere videtur, *ὕπερθε* Rv. — 242. *δέ οι Π. ἔνερθεν* S. et Lehrs. errore. — 243. *ἰώδεα* hic et 886 coni. Bentl. verum quum accrescente corpore vocabulorum mensuram saepe mutari constet (cf. Lobeck. ad Aiac. p. 184 not. et proleg. path. p. 468 not.), non est profecto incredibile ab *ἴὸς* poetam derivasse *ἰοειδέα*, praesertim quum e contrario ab *ἴον* duxerit *ἰάσι* fr. 74, 2. ac similiter dixit *ὀργυιόεντα* Th. 216, *ὑσγινόεντας* 870 (coll. *ὑσγίνῳ* Th. v. 511), *σιδόεντος* Al. 276, *λεπτοθρίοιο* Th. 875 (coll. *θρῖα* Al. 497 et alibi), *ἰσήρεες* Th. 788 (cf. tamen *ἰσήρεα* Th. 643 et fragm. 70. v. 14 *ἶσον ἴσῳ*), *μνιώδεα* Al. 497 (cf. Th. 787. sed vide etiam Al. 396). eodem autem pertinet etiam *μυοδόκοις* Th. 795 et *μύουρος* Th. 287 (etsi *μυοκτόνον* Al. 305 et *μύουρος* Th. 225 dixit), item *παραφυάδες* fragm. 80, *παραφύεται* Th. 233 etc., *χλιάον* Al. 110 et fr. 68, 8, *σίνεα* Al. 231 (cf. *σίνη* Th. 1 et 653), *ῥαγέεσσι* Al. 184, *πριόνεσσι* Th. 52, *ὑετοῖο* Th. 273. At hoc quidem loco nihil obstare videtur quominus *ἰοειδέα* interpretemur *caeruleam.* In extremo versu *ἰὸν* pro *λοιγὸν* habent KR. *ἕασι Π*, *ἑεῖσαι* reliqui. illud mutatum ab eis suspicor qui non intellexerunt *λοιγὸν* non substantivum esse, sed adiectivum ut Th. 6. — 245. *ὀξέως* KRv. *κατὰ σφ|* Gp, *κατασφ|* v. *λυγμόν* R, *λιγμοὶ* BPAld. — 246. *κίονα τὲ Π.* — 247. *εἰλίγγοις Π*BGKVp, *εἰλ|* P, *ἰλ|* reliqui. cf. Alex. 597. *αἷμα δὲ* P. *γούνος Π* habere videtur, *γεν.* R. — 248. *ἀδρανίῃ βαρύθουσι* coni. Bentl. *ἀδρανίει* BP. *ἰξύει* BP. — 250. *δίψηι Π*,

πολλάκι δ' ἐξ ὀνύχων ἴσχει κρύος, ἀμφὶ δὲ γυίοις
χειμερίη ζαλόωσα πέριξ βέβριθε χάλαζα.
Πολλάκι δὴ χολόεντας ἀπήρυγε νηδύος ὄγκους
ὠχραίνων δέμας ἀμφίς· ὁ δὲ νοτέων περὶ γυίοις
ψυχρότερος νιφετοῖο βολῆς περιχεύεται ἱδρώς.
Χροιὴν δ' ἄλλοτε μὲν μολίβου ζοφοειδέος ἴσχει,
ἄλλοτε δ' ἠερόεσσα, τότ' ἄνθεσιν εἴσατο χαλκοῦ.
Εὖ δ' ἂν καὶ δολόεντα μάθοις ἐπιόντα κεράστην
ἠύτ' ἔχιν· τῷ γάρ τε δομὴν ἰνδάλλεται ἴσην.
Ἤτοι ὁ μὲν κόλος ἐστίν, ὁ δ' αὖ κεράεσσι πεποιθώς,
ἄλλοτε μὲν πισύρεσσιν, ὅτ' ἐν δοιοῖσι κεράστης,
χροιῇ δ' ἐν ψαφαρῇ λεπρύνεται, ἐν δ' ἀμάθοισιν
ἢ καὶ ἁματροχιῇσι κατὰ στίβον ἐνδυκὲς αὔει.
Τῶν ἤτοι σπείρῃσιν ὃ μὲν θοὸς ἀντία θύνει
ἀτραπὸν ἰθεῖαν δολιχῷ μηρύγματι γαστρός·
αὐτὰρ ὅγε σκαιὸς μεσάτῳ ἐπαλίνδεται ὁλκῷ,
οἶμον ὁδοιπλανέων σκολιὴν τετρηχότι νώτῳ,
τράμπιδος ὁλκαίης ἀκάτῳ ἴσος, ἥ τε δι' ἅλμης
πλευρὸν ὅλον βάπτουσα κακοσταθέοντος ἀήτεω
εἰς ἄνεμον βεβίηται ἀπόκρουστος λιβὸς οὔρῳ.
Τοῦ μέν, ὅτ' ἐμβρύξῃσιν, ἀεικέλιον περὶ νύχμα,

---

om. BP, *δίχει* V. *φάρυγγα* KVpv. *αὔηι* Π, *αὖον* reliqui. — 251. *δὲ ξονύχων* Π. *γεν.* hic quoque R. — 252. *δαλόωσα* R. *περιβέβριθε* BP. — 253. *δ' η* Π, *δ' αὖ* reliqui. *χολόωντας* Π. *ἐπήρυγε* Π, *ἀπήρυγεν* K. *ὄγγους* v. — 254. *ὀχθαίνων* V. *ὁ δ' αὖ νοτέων* Rv, *ὁ δ' ἐννοτέων* V. *περι* Π. *γεν.* R. — 256. *χροίην* p. *μολίβδου* KVpv. — 257. *ἠερόεσσα ὅτ'* Π, *ἠερόεσσα τότ'* G et cod. Steph., *ἠερόεσσαν ὅτ'* V, *ἠερόεσσαν τότ'* BP, *ἠερόεσσας τότ'* p, *ἠερόεσσαν τ'* Rv. *ἠερόεντας τότ'* K, *ἠερόεντα τότ'* L(?)Ald. *ἀνθέσιν* Π. *κάλχης* var. lect. in schol. — 259. *τῶ* Πp. — 260. hunc versum post v. 261 collocant BKpAld. et, ut videtur, PL. *κόλος εἶσιν* vel *εἰσὶν* GM. — 261. *πισύρεσσιν* Π, *πισύροισι* Rv, *πισύρεσσι* reliqui. *ὅτ' ἐν* Π, *τοτὲ* (vel *τότε*) *δ' ἐν* KMpAld., *τότ' ἐν* reliqui. *δοίοισι* Π. *κεραστής* Π, *κεράστην* Rv. — 262. *χροιῇ* Pp. *ψαφαρῆι* Π, |*ρῇ* p. *λεπτύνεται* certe BVpAld. habent. — 263. *ἁματροχιῆισι* Π, *ἁρμα*| G, *ἁμαξοτ*| v, *ἅμα τρ*| V. vulgatum habet etiam Etym. M. p. 174, 34. *παραστίβον* Πp, et *παρὰ* etiam reliqui habent, cui *κατὰ* substitui ex Etym. M. l. l. *στίχον* Rv. *ἐνδύκες* Π. — 264. *σπειρῆισιν ὁ μεν* Π. *ἀντία θοῶς* v. et *θοῶς* etiam B. — 265. *εἰθεῖαν* Π. *δολιχῶι* Π. *μηρίγματι* v. *γαστρῆς* Π. — 266. *μεσάτωι* Π *ὅλκωι* Π. — 267. *οἶμον* G. *ὁδοπλανέων* Π. *τετριχότι* P. *νότωι* Π. — 268. *τράμβιδος ὁλ*| Π, *τράμπιος ὁλ*| reliqui. *καμάτῳ* GLM cod. Steph. et var. lect. in schol., *ἀκάτῳ* reliqui, *ἀκάτω* Π. nota sunt ex tragicis *σκάφη νεῶν*. cf. Blomf. gloss. ad Aeschyl. Pers. 425. *ἶσος* pv. *ἥ τι δι άλμης* Π. — 269. *πλευρονόλον* Π. *κοσταθέοντος* B. *ἀήταο* Kv, *ἀήτου* PVpAld. — 270. *λίβος* Π. *οὔρωι* Π, *αὔρῃ* R. — 271. *ὅτ' ἐμβ*| Π, *ὅταν* (vel *ὅτ' ἂν*) *β*| reliqui.

ἥλῳ ἐειδόμενον τυλόεν πέλει· αἱ δὲ πελιδναὶ
φλύκταιναι πέμφιξιν ἐειδόμεναι ὑετοῖο
δάχμα πέρι πλάζονται, ἀμυδρήεσσαι ἐς ὠπήν.
Ἤτοι ἀφαυρότερον τελέει πόνον, ἐννέα δ' αὐγὰς
ἠελίου μογέων ἐπιόσσεται, οἷσι κεράστης
οὐλόμενος κακοεργὸν ἐνιχραύσῃ κυνόδοντα.
Διπλῷ δ' ἐν βουβῶνι καὶ ἰγνύσιν ἀσκελὲς αὔτως
μόχθος ἐνιτρέφεται, πελιὸς δέ οἱ ἐμφέρεται χρώς·
τῶν δέ τε καμνόντων ὀλίγος περὶ ἅψεα θυμὸς
λείπεται ἐκ καμάτοιο· μόλις γε μὲν ἔκφυγον αἶσαν.
Σῆμα δέ τοι δάκεος αἱμορρόου αὖτις ἐνίσπω,
ὅς τε κατ' ἀμβαθμοὺς πετρώδεας αἰὲν ἰαύει,
τρηχὺν ὑπάρπεξον θαλάμην ὀλιγήρεα τεύχων·

νύχμα GM, *νύγμα* *Π* et reliqui. sed illud quum Th. 916 plures habeant codices, v. 298 et 362 certe *Π* (nam reliquos locos lacuna hausit), item v. 298, 362, 446, 730 GM vel M solus, hanc formam ubique restitui. ac cf. ad v. 119. — 272. *ἥλω* *Π*p. *τηλοέν* v. *τελεῖ* LG, sed hic in margine notans vulgatam. *πελίδναι* *Π*. — 273. *φλυκταίναι* *Π*, *φύκταιναι* P. *πέμφεισιν* *Π*, *πέμφυξιν* GL, *πέφιξιν* Kp. *ἐοιδόμεναι* v. — 274. *δήχμα* *Π*, *δῆγμα* reliqui. cf. ad v. 119. *περὶ* *Π*, *πέρι* G, *πέριξ* reliqui. *ἀμυδρήεσσαν* *Π*, *ἀμυδρόεσσαι* p, *ἀμυδρώεσσαι* P(?)Ald. *ἐνωπήν* *Π*, *ἐσωπήν* BGKp. — 275. *ἀφαυλότερον* v. *πονον* *Π*. — 276. *ἐπι ὄσσεται* *Π*. *οἷσι* *Π*, *ᾧ κε* coni. Bentl. sed cf. ad v. 201. *κεραστῆς* *Π*. — 277. *οὐλόμενος* *Π*, ut voluerat Bentl., |*μενον* reliqui. *ἐνικραύσῃ* *Π*, *ἐνιχραύσῃ* GM, quod coni. Bentl., *ἐνὶ χραύσῃ* V, *ἐνιχραύσειε* v, *ἐνιχραύσει* correctum in — *σε* Kp, |*χραύσει* reliqui. — 278. *διπλῶι* et *βουβῶνι* *Π*, *διπλοῖς* et *βουβῶσι* reliqui. *αὔτως* *Π*, *αὐτως* v, *αὔτως* reliqui. — 279. *ἐνὶ τρέφεται* VAld., *ἐνιστρέφεται* v, ut coni. Bentl., *πελῖος* *Π*, *πολιὸς* LM. *δέ τοι* KPpvAld. — 280. *περι ἀψεα* *Π*. *ἄψεα* p. — 281. *μόγις* GMVv, *μόλις* *Π* et reliqui. *πολεῖς* var. lect. in schol. nostrum firmat et codd. in Al. 292 consensus (quamquam item in *μόγις* consentiunt codd. in Al. 241) et poetarum Alexandrinorum qui Aristarcho antiquiores fuerunt usus. cf. Gerhard. lect. Apollon. p. 95. *γέ μεν* *Π*. *ἔφευγον* Kpv. — 282. *αἱμορρόου* *Π*MR (sed is e corr.) V et Etym. Magn. p. 245, 38, *αἱμόρρου* reliqui. *αὖτις* *Π* et Etym. M. l. l., *αὐτίκ'* reliqui. *ἐνίψω* Etym. M. probatum Bentl., *ἐν ἵππῳ* R. — 283. *ὅτε* BGpv. *καταβαθμοὺς* *Π*, *κατ' εἰλυθμοὺς* reliqui, item Etym. M. p. 299, 48, quibus adde Aelian. 15, 13: *ἐν τοῖς πετρώδεσι χηραμοῖς ἤθη τε ἔχει καὶ διατριβάς.* *κατ' εἰλυοὺς* coni. Bentl. quod probavit Valcken. ad Adoniaz. p. 248, cui tamen in loco Etymologi nihil est praesidii. nam potuit respicere Th. 143. sed in vulgata lectione neque *κατὰ* neque pluralis numerus aptus. itaque optimi codicis lectionem ita probandam duxi, ut *κατ' ἀμβαθμοὺς* scriberem. nam *κατὰ* producta ultima syllaba ferri non posse videbatur. intelligo autem montis declivia. atque constat vivere serpentes sub sepibus quae montium pedes a planitie separant. *πετρωδέας* *Π*. *ἐνδυκὲς αὔει* *Π* et reliqui codd., nisi quod *ἐνδεκὲς* P, *αἰεὶ* Rv (ut voluerat Valcken.), *αἰὲν ἰαύει* Etym. Magn. l. l., quod propter v. 263 praeferendum duxi. — 284. *τρηχὼ* PpAld. et schol., fortasse etiam L, *τρηχὺν* prae-

ἔνθ' εἰλυθμὸν ἔχεσκεν, ἐπεί τ' ἐκορέσσατο φορβῆς.
Μήκει μὲν ποδὸς ἴχνος ἰσάζεται, αὐτὰρ ἐπ' εὖρος
τέτρυται μύουρος ἀπὸ φλογέοιο καρήνου,
ἄλλοτε μὲν χροιῇ ψολόεις, ὁτὲ δ' ἔμπαλιν αἰθός.
Δειρὴν δ' ἐσφήκωται ἅλις, πεδανὴ δέ οἱ οὐρὴ
ζαχρειὲς θλιφθεῖσα παρομφάλιος τετάνυσται.
Τοῦ μὲν ὑπὸ νιφόεντα κεράατα δοιὰ μετώπῳ
ἔγκειται πάρνυψι φάη λογάδας τι προσεικῆ·

---

ter *Π* et reliquos codd. etiam Etym. M. l. l. *ὑπάρπεζον ΠPVAld.* schol., *ὑπ' ἄρπεζον* G, *ὑπ' ἅρπεζον* B, *ὑπέρπεζον* KMRv, *ὑφαρπάζων* corrupte Etym. Magn., *ὑφ' ἅρπεζαν* coni. Bentl., *ὑφ' ἅρπεζον* Valcken., sed *ἄρπεζα*, non *ἅρπ.* optimi praeter *Π* libri praebent etiam v. 393 et 647, et *ἅρπεζον* forma parum habet auctoritatis (cf. Ael. Dionys. ap. Eust. ad Odyss. p. 1851, 25, ubi *ἄρπεζαν* legendum videtur, et Valcken. l. l. p. 249 B). itaque statuendum ab *ἄρπεζα* poetam duxisse adiectivum *ὑπάρπεζος*. — 285. *ἐνθείλυθμον Π*, *ἐνθυθμὸν* P. *ἔχεσκε* notavit Lehrs. quaest. epic. p. 294 n. similiter in re fieri solita a praesenti tempore ad imperfectum et aoristum transitus est in hym. Hom. in Apoll. 4 seqq. *ἔπειτ' ἐκ| Π*Etym. Magn., *ἔπειτε κ|* Kp, *ἐπεί τε κ|* G, *ἔπειτα κ|* Rv. verum habent BMPVAld. *ἐπεί τε* poeta sumsit ex Hom. Il. 11, 562. add. 11, 87 et 12, 393, ut etiam Odyss. 3, 62 restituendum videatur. sed usi sunt etiam alii, velut Apollon. Rhod. 4, 323 et 366, cui reddendum iudico etiam 2, 262, Orph. Arg. 457, cui iniuria detraxit Hermannus. — 286. *μήκεος* v. *ἴχνος* bis K, *ἰχνος Π. αὐτ' ἀρ Π. ἐπ εὖρος Π.* — 287. *τέτρυται Π*, *τέτρυπται* GKMV cod. Steph., *τέθριπται* p, *τέθρυπται* reliqui. cf. v. 227. *μύουρος* omnes, *μείουρος* coni. Scalig. et Bentl., quod habent Aelian. 15, 13 et Aetius, ut refert S., probavitque L. Dindorf. Thes. Par. V p. 1274. contra vulgatae lectionis patrocinium suscepit Meinek. exercit. phil. in Athen. II p. 35, etsi v. 225 eadem vox legitur prima syllaba non producta, sed correpta. nam similiter *μῡοδόκος* habemus Ther. 790, quamquam *μῠοκτόνον* dixit poeta Al. 305, et *μυῖα* Al. 396, quamquam *μυία* Th. 787, et *κᾰμωνος* Al. 484, quamquam *σκαμμώνιον* Al. 565 (cf. Lobeck. Elem. I p. 14 n. 1), et *ἰάς*, viola, fr. 74, 3 etsi *ἴα* Ther. 543 et 900, et *κρόμμῡον* Al. 431, etsi *κρομμῠόφιν* Th. 931, et *σίδας* Ther. 887, etsi *σίδης* Th. 72 et alibi (quamquam de hoc etiam aliter statui potest), et *ἴσα* Ther. 751, etsi *ἶσα* Th. 913 et alibi, et *ἰσήρεες* Ther. 788, etsi *ἰσήρεα* Ther. 643 (et sic in aliis vocabulis ab *ἶσος* repetitis. cf. Cobet. var. lect. p. 397), et *κασῐγνοῦ* Al. 269, etsi *Κασταν̆ὶς* Al. 271. *ἀποφλογέοιο Π*p. — 288. *χροιὴ Π. ψολόεις τε ὁδ'* v, *ὅτε Π, ὁ δ'* B. *ἔθος Π, αἶθος* v. — 289. *ἀλις πεδὰν ἡ Π.* — 290. *ζαχράης Π*, *|ραὲς* V, *|ρηὲς* v, *|ρεὲς* p. *θλιβεῖσα* V. *παρ' ὀμφάλιος Π*, *κατομ|* reliqui. — 291. *ὑπερ Π. νιφόεντι* coni. Bentl. *καρήατα Π*, idemque G pro glossa habet adscriptum inter versus, quod profectum ab iis videtur qui mirabantur cornua huic attribui serpenti ab alio nemine memorata. sed agnoscit ea poeta etiam v. 322. at *ὑπὲρ v. κεράατα*, ut omnes habent, non intelligo nec credibile est alio referri hanc praepositionem atque ad *κεράατα*. hinc manifestum est *ὑπὸ* corrigendum esse, quod in illud saepe depravatum esse constat. *μετόπωι Π.* — 292. *τε προσεικής* libri, nisi quod *τε προσείκης Π* scribit. in his sensus nullus nec licet ante *πάρνοψι* posita interpunctione maiore *προσεικὴς* referre ad haemorrhoum. itaque *τι προσεικῆ* scripsi, ut in fronte huius

σμερδαλέον δ' ἐπί οἱ λαμυρὸν πέφρικε κάρηνον.
Δοχμὰ δ' ἐπισκάζων ὀλίγον δέμας οἷα κεράστης
μέσσου ὅγ' ἐκ νώτου βαιὸν πλόον αἰὲν ὀκέλλει,
γαίῃ ἐπιθλίβων νηδὺν, φολίσιν δὲ καὶ οἴμῳ
παῦρον ὑποψοφέων καλάμης χύσιν οἷα διέρπει.
Νύχματι δ' ἀρχομένῳ μὲν ἐπιτρέχει ἄχροον οἶδος
κυάνεον· κραδίῃ δὲ κακὸν περιτέτροφεν ἄλγος·
γαστὴρ δ' ὑδατόεσσα διέσσυτο, νυκτὶ δὲ πρώτῃ
αἷμα διὲκ ῥινῶν τε καὶ αὐχένος ἠδὲ δι' ὤτων
πιδύεται, χολόεντι νέον πεφορυγμένον ἰῷ·
οὖρα δὲ φοινίσσοντα παρέδραμεν· αἱ δ' ἐπὶ γυίοις
ὠτειλαὶ ῥήγνυνται, ἐπειγόμεναι χροὸς ἄτῃ.
Μή ποτέ τοι θήλει' αἱμορροῒς ἰὸν ἐνείη·
τῆς γὰρ ὀδαξαμένης τὰ μὲν ἀθρόα πίμπραται οὖλα

---

serpentis sub cornibus oculi esse dicantur, quae, quod ad *λογάδας* sive *τὸ λευκὸν*, locustarum oculis quadamtenus similes sint. *προσειδὲς* e fr. 74, 3 malebat G. Dindorf. Thes. P. VI, p. 1890. — 293. *σμερδαλεον* sine acc. *Π*. *λάμυρον* *Π*. *πέφυκε* B, *πέφρυκε* Ald. — 294. *δ ἐπι|* *Π*. *ἐπισκάζον* v. *δ' ἄκος* *Π*. — 295. *μέσον* Kv. *νῶτου* *Π*, *τούτου* v. *σκαιὸν* coni. Bentl. coll. v. 266. — 296. *γαίηι* *Π*. *ὑπὸ θλ|* *Π*, *ὑποθλ|* reliqui. quod reposui *ἐπιθλ|* legisse etiam Aelianus videtur. *φολίσι* Kpv. *οἴμωι* *Π*, *ὁλκῷ* var. lect. in schol. probata Bentleio. — 297. *εἰς χύσιν* p. *οἷα* *Π*. *δι' ἑρπει* *Π*, *δ' ἐφέρπει* M. — 298. *νύχματι* *Π*, *νύγματι* reliqui. cf. ad 271. *ἀρχομένωι* *Π*. *ἄχρονον* M, sed correxit *ἄχροον*, ut reliqui libri habent omnes, contra R *ἄχροον* habebat, sed correxit *ἄχρονον*. Aetius IV, 1, 23, cuius graeca verba I. G. Schn. apposuit, *κακόχροον* dixit, eaque significatione *ἄχροος* dici posse constat, dicuntur certe *ἄγαμος*, *ἀβουλία* alia pro *δύσγαμος*, *δυσβουλία* etc. *ἀθρόον* coni. Bernard. et Bentl. *οὖδος* v, *εἶδος* Ald(L?). — 299. *περιδέδρομεν* hic et vv. 542 coni. Dind. Thes. Paris. VI p. 960. sed cf. Hom. Od. 23, 237 *πολλὴ δὲ περὶ χροῒ τέτροφεν ἅλμη*, ubi quum altera etiam notetur scriptura *δέδρομεν*, utramque in usum suum convertere potuit Nicander (cf. v. 631), ut fecit Apollonius. vid. Merkel. proleg. p. CXXXIII. ceterum vel propter loci Homerici similitudinem non *κραδίην* scribendum fuit, quod omnes codd. habent, sed *κραδίῃ*, quae frequens admodum in libris scriptis confusio est. — 300. *νυκτὶ μὲν* v. *πρώτηι* *Π*. — 301. *δι ἐκ* *Π*p, *δὲ ἐκ* B. *ἠδὲ δ' ιώτων* *Π*, *ἠδὲ καὶ ὤτων* reliqui. — 302. *πηδύεται* *Π*V, fortasse etiam MR et alii, non BKpvAld. *χολέοντι* v. *πεφολυγ|* *Π*. *ἰῶι* *Π*. — 303. *οὐρὰ* *Π*. *παρέδ|* *Π*, *κατέδ|* reliqui. illud significat istam *οὔρησιν* non esse voluntariam. *ἐπὶ* *Π*, *ὑπὸ* reliqui. cfr. 466. quicquid sit in toto corpore cicatricum findi dicit Dioscorides. — 304. *ἄτηι* *Π*, *ἄζῃ* reliqui. — 305. *οὐ μή πω* ꝭ v. *ποτε σοι* *Π*. *θηλεὶ αιμορροισὶ ὁν ενείη* *Π*. — 306. *δεξαμένης* M. *τα μὲν* *Π*. *ἀθρόα* in G recentior manus in margine ascripsit. *πίμπλαται* p, sed corr. ρ. *οὐλὰ* *Π*. — 307. interpunctionem cum Bentl. post *οὖλα* delevi, post *ῥιζόθεν* posui (cf. Al. 211), quod utique propter particulae *δὲ* collocationem faciendum erat. certe, si cum *κατείβεται* iungi *ῥιζόθεν* poeta voluisset, scripsisset *ῥιζόθε δ'* —

ῥιζόθεν, ἐξ ὀνύχων δὲ κατείβεται ἀσταγὲς αἷμα·
οἱ δὲ φόνῳ μυδόεντες ἀναπλείουσιν ὀδόντες.
Εἰ δ' ἔτυμον, Τροίηθεν ἰοῦσ' ἐχαλέψατο φύλοις
Αἰνελένη, ὅτε νῆα πολύστροιβον παρὰ Νεῖλον
ἔστησαν βορέαο κακὴν προφυγόντες ὁμοκλήν,
ἦμος ἀποψύχοντα κυβερνητῆρα Κάνωβον
Θώνιος ἐν ψαμάθοις ἀθρήσατο· τύψε γὰρ εὐνῇ
αὐχέν' ἀποθλιφθεῖσα καὶ ἐν βαρὺν ἤρυγεν ἰὸν
αἱμοροῒς θήλεια, κακὸν δέ οἱ ἔχραε κοῖτον.
Τῷ δ' Ἑλένη μέσον ὁλκὸν ἐνέθλασε, θραῦσε δ' ἀκάνθης
δεσμὰ πέριξ νωταῖα, ῥάχις δ' ἐξέδραμε γυίων.
Ἐξόθεν αἱμορόοι σκολιοπλανέες τε κεράσται
οἷοι χωλεύουσι κακηπελίῃ βαρύθοντες.
Εὖ δ' ἂν σηπεδόνος γνοίης δέμας, ἄλλο μὲν εἴδει
αἱμορόῳ σύμμορφον, ἀτὰρ στίβον ἀντί' ὀκέλλει·
καὶ κεράων δ' ἔμπλην δέμας ἄμμορον, ἡ δέ νυ χροιὴ

καταλείβεται. nec me movet quod Aetius *ῥίζαι τῶν ὀνύχων* dicit, praesertim quum de gingiva *tumescente* nihil moneat. — 308. *φόνωι Π. μυδόεντες Π, μυδόωντες* reliqui cf. v. 362. *ἀναπλείουσιν ΠMR* (sed R e corr.), *|πρίουσιν* reliqui. — 309. *ει ἔτ| Π, εἴ γ' ἔτ|* reliqui. scripsi *δ'*, ut est v. 826. *φύλλοις* RvAld. — 310. *Ἐν Ἑλένη Π, αἴν' ἑλένη* (ut S. scripsit) BGK, *αἰνελέη M, αἰνελένη* reliqui, etiam v. cf. Eustath. ad Il. p. 379, 38 et p. 1043, 51. *παρὰ* ΠMRKv, *περὶ* reliqui. — 311. *φύγοντες* B. *ὁμοκλήν Π.* — 312. *πὸ ψ| Π*, literae *π* superscripto *ό*. et *ἀποψύχοντα*, ut est in Etym. Gudian. p. 297, 51, superscriptum habet G. *ἀναψ|* reliqui. — 313. *Θῶνος ἐνὶ* coni. Bentl. sed vulgatum citant Etym. Gud. l. l. et Joann. Alexandr. p. 10, 7. *ψαμάθοισιν* BGKPVpAld. *ἀθροίσατο* p, *ἀθύρατο* BP. *εὐνῆι Π, αὐτὸν* reliqui. — 314. *αὐχέν Π. |θλιβεῖσα* BKPRVpvAld. (— *θλιφθ*. cum melioribus cod. Steph.). *ἔμβαρυν* in G superscriptum manu recentiore. *βαρύνηρυγεν ιόν Π.* — 315. *αἱμόροϊς Π, αἱμορροίς* Kpv. *θηλεῖα Π. ἔχρα* ultimae literae inposito *α* p. de verbo cf. Lobeck. ad Aiac. p. 92. *κοίτην* R. — 316. *τῶν* omnes (etiam cod. Steph.), *τοῦ* edd. quaedam. illud ineptum mihi videtur, praesertim additis vv. 318 et 319. quod correxi significat „propterea.“ *ὁλκον Π. ἐνέθλασε Π, ἐνέκλασε* GKMRv, *ἀνέκλασε* reliqui. *ἀκάνθου* BPpAld. — 317. *ῥαχις Π.* — 318. *ἔξοθεν Π*, et hoc vel *ἐξόθεν* (VvAld.) omnes videntur habere codd., non *ἐξ ὅθεν* quod Bentl. coni. et S. dedit. cf. Lobeck. Elem. I p. 610. *αἱμορρόοι Π. κερασταὶ Π.* — 319. *οἷοι Π. κακῆ πελίηι Π.* — 320. *ἀλλ' ὁ* omnes. sed *σηπεδὼν* nomen quum feminini generis sit (cf. v. 325 et 326), iam dudum corrigi oportuit ita ut fecimus, praesertim quum *ἄλλο* aperte legerit etiam Eutecnius, cuius raro est aliquis ad crisin in Nicandro exercendam usus. pro *μὲν* p dat *μ* suprascripto *α*". — 321. *αἱμορόωι Π, αἱμορρόῳ* Kp. *σύμμορφον|Π, φος* reliqui. post illud quod verbo finito posito poeta structuram mutavit, plane ex more suo fecit. cf. Th. 238, 257, 261, 510 seq., 631, 748, Al. 362 seq., 507 seqq. *οκέλλει Π.* — 322. *δ' ἔμπλην δέμας Π, δέμας ἔμπλην* reliqui. *κεράων ἔμπλην δέμας* coniectando invenerat Bentl. *καὶ — δὲ* pro

οἵη περ τάπιδος λασίῳ ἐπιδέδρομε τέρφει·
κράατι δ' ἐμβαρύθει, ἐλάχεια δὲ φαίνεται οὐρὴ
ἐσσυμένη· σκολιὴν γὰρ ὁμῶς ἐπιτείνεται ἄκρην.
Τῆς δ' ἤτοι ὀλοὸν καὶ ἐπώδυνον ἔπλετο ἕλκος
σηπεδόνος, νέμεται δὲ μέλας ὀλοφώιος ἰὸς
πᾶν δέμας, αὐαλέη δὲ περὶ χροῒ καρφομένη θρὶξ
σκίδναται, ὡς γήρεια καταψηχθέντος ἀκάνθης·
ἐκ μὲν γὰρ κεφαλῆς τε καὶ ὀφρύος ἀνδρὶ τυπέντι
ῥαίονται, βλεφάρων δὲ μέλαιν' ἐξέφθιτο λάχνη·
ἄψεα δὲ τροχόεντες ἐπιστίζουσι μὲν ἀλφοὶ,
λεῦκαι τ' ἀργινόεσσαν ἐπισσεύουσιν ἔφηλιν.
Ναὶ μὴν διψάδος εἶδος ὁμώσεται αἰὲν ἐχίδνῃ
παυροτέρης, θανάτου δὲ θοώτερος ἵξεται αἶσα,
οἷσιν ἐνισκίμψῃ βλοσυρὸν δάκος· ἤτοι ἀραιὴ
αἰὲν ὑποζοφόεσσα μελαίνεται ἄκροθεν οὐρή·
δάχματι δ' ἐμφλέγεται κραδίη πρόπαν, ἀμφὶ δὲ καύσῳ

---

epico *καὶ δὲ* dixerunt etiam Apoll. Rhod. 3, 721, Quint. 1, 416, auct. Lithic. 370, alii. — 323. *ταπίδος Π*, *δάπιδος* reliqui. *λασίωι Π*, *λασίων* BPp., *λασίης* Ald. *ἐπιδέδρομαι Π*, *περιδ|* BKPVpvAld. (verum habet etiam cod. Steph.) — 324. *κῆρα ἅτ ηδ' Π*. *ἐμβαρύθουσα λοχεῖα Π*, in quo ne quis putet exquisitius aliquid latere, male confusa sunt ΟΥCΑΛ et ЄΙЄΛ. *ἐμβαρεύθει* v. — 325. *ἐσσυμένης* MR, ut voluit Bentl., *|μένη Π* et reliqui. *|μένῃ* praetuli. *ἐπιτεῖνεται Π*. ceterum *ὁμῶς* significare videtur „ut reliquum corpus“, in rependo scilicet, quod significatum voce *ἐσσυμένῃ*. — 326. *τῆς δ' ἤτοι Π* et reliqui libri omnes, unde aliis etiam in locis Hermannum ad hym. Hom. in Aphrod. 226 secutus sum. neque *ὃς δή τοι* (Ther. 365 et Al. 470) scribi posse credo nisi ubi *ὃς* relativum est. — 326. *ἕλκος Π*. — 327. *δὲ* om. BPAld., *καὶ* pro *δὲ* habet p. *μέγας* BGKLPVpvAld. cod. Steph. post hanc vocem *ἠδ'* inserunt BPAld. *ὀλοφώνιος* V. *ἰός Π*. — 328. *ἂν δέμας Π*. *αὐαλέηι Π*, *|λέη* reliqui. *θρίξ Π*. — 329. *δ' ὡς* R. *λήρεια* MRV, sed R e corr. *κατὰ ψηχθέντος Π*, *καταψη|* GKMp cod. Steph., ut coni. Bentl., *καταιψηχ|* V, *|ψυχέντος* BP, *κατα ....* R, *|ψυχθέντος* L(?)vAld. — 330. in *ἀνδρὶ* et *τυπέντι* utrique *ι* superimposuit *ο* K, *ος* v. — 331. *ῥώονται* V. *μελαιν' Π*. *λάχνηι Π*. — 332. *ἄψεα Π*p. *τροχόεντες Π*MR(V?), ut coni. Bentl., *|εντα* reliqui. *μὲν* omnes. *οἵ* coni. Herm. ad Orph. p. 695. *ἀλοιφοὶ* B. — 333. *λευκαὶ Π*p, *λευκοὶ*, superscripto tamen *λευκαὶ*, G. *τ'* omnes, ut videtur, *δ'* S., sine causa. cf. Hermann. ad Sophocl. Antig. 1148. *ἐπεσσεύουσιν Π*, *ἐπ' ἆρ σεύονται* BPAld., *ἐπεσσεύονται* reliqui, nisi quod unum *σ* habent Kp, K praeterea *ἐπι|*. *ἔφελλιν Π*. — 334. *δίψαδος Π*. *ὁμόσσεται* v. *ἐχίδνηι Π*. — 335. *παυροτέρη* omnes. corr. S. coll. Aelian. 6, 51 init. *ἵζεται* BL(?)MPRAld. (verum habet etiam cod. Steph.) — 336. *ἐνισκίμψει Π*, *ἐνὶ σκίμψῃ* V, *ἐνιχρίμψῃ* M, *ἐνισκήψῃ* reliqui. *ἐνισκιμ|* et *ἐνιχριμ|* habet schol. et ultimum annotavit etiam G. — 337. *ὑποζοφόεσσα Π*, *|φόωσα* reliqui. *οὐρῆ Π*. — 338. *δάχματι Π*GM, *δήγματι* reliqui. cf. ad v. 119. *δὲ φλέγεται Π*, *δ' ἐνφλέγε-*

χείλε᾽ ὑπ᾽ ἀζαλέης αὐαίνεται ἄβροχα δίψης·
αὐτὰρ ὅγ᾽, ἠύτε ταῦρος ὑπὲρ ποταμοῖο νενευκώς,
χανδὸν ἀμέτρητον δέχεται ποτόν, εἰσόκε νηδὺς
ὀμφαλὸν ἐξξέρρηξε, χέῃ δ᾽ ὑπεραχθέα φόρτον.
Ὠγύγιος δ᾽ ἄρα μῦθος ἐν αἰζηοῖσι φορεῖται,
ὡς, ὁπότ᾽ οὐρανὸν ἔσχε Κρόνου πρεσβίστατον αἷμα,
νειμάμενος κασίεσσιν ἑκὰς περικυδέας ἀρχὰς
ἰδμοσύνῃ νεότητα γέρας πόρεν ἡμερίοισι
κυδαίνων· δὴ γάρ ῥα πυρὸς ληΐστορ᾽ ἔνιπτον,
ἄφρονες· οὐ γὰρ τῆς γε κακοφραδίης ἀπόνηντο.
Νωθεῖς γὰρ κάμνοντες ἀμορβεύοντο λεπάργῳ
δῶρα· πολύσκαρθμος δὲ κεκαυμένος αὐχένα δίψῃ
ῥώετο· γωλειοῖσι δ᾽ ἰδὼν ὁλκήρεα θῆρα
οὐλοὸν ἐλλιτάνευε κακῇ ἐπαλαλκέμεν ἄτῃ
σαίνων· αὐτὰρ ὃ βρῖθος, ὃ δή ῥ᾽ ἀνεδέξατο νώτοις,
ᾔτεεν ἄφρονα δῶρον· ὃ δ᾽ οὐκ ἀπανήνατο χρειοῖ.

ται MV, δ' ἐν φλέγει G. κραδίηι Π, κραδίην R. καύσων Π videtur habere. κάσσῳ annotat schol. — 339. χείλη ΠBGKMRVv, χελὴ p, χείλε' P(?)L(?)Ald. cf. ad fr. 74, 2. ὑπαναλέης Π, ὑπ' ἀζαλ| reliqui. αὐαίνεται ΠGMV codd. Steph. et Bentl., ἀζαίνεται reliqui. ἀζαλέης scripturus Π ad αὐαίνεται videtur oculis aberrasse. — 340. ὑπερ ποι Π. νενευκώς (non |κὼς) Π. — 342. ἐξξέρρηξε Π, ἐκρήξειε reliqui. tum χέη Π, χέῃ MR (sed in R e corr.), χέει reliqui, χέοι coni. Bentl. ego in codicis Π scriptura quicquam mutare nolui. nam post praesens δέχεται sequi aoristum ἐξέρρηξε non magis mirum est quam post aoristum ἐξέμμορον Ther. 791 sequi coniunctivum λίπωσι (add. Th. 77 seq., 200 sq., Al. 496 sqq., Hom. Od. 4, 792, Isocrat. Areopag. 11 etc.), eadem certe ratione utrumque dicendi genus explicandum est. neque in eo offendendum, quod χέῃ dicens poeta ad iustam structuram redit. Ceterum εἰσόκε cum indicativo aoristi habent etiam hym. Hom. XXVIII, 14 et Apollon. Rhod. 1, 820, nisi et his et Nicandro restituendum εἰςότε (cf. var. lect. ad Apollon. Rh. 2, 857 et 4, 1212). — 343. ὠγυγιος Π. μύθος Π. αἰζηιοῖσι Π, αἰζειοῖσι B. — 344. πρεσβίστατον ΠGMR, |βίστατος Bp (sed in hoc superscriptum ύτ), |βύστατος KvAld. |βύτατος V. de L et P non constat. αἷμα ΠGMR, υἱὸς reliqui. — 345. κασιεσσιν Π. |κήδεας B. ἀρχάς (non |χὰς) Π. — 346. ἰδμοσύνηι Π. ημε| Π. — 347. γὰρ ῥα Π. πυρος Π. — 348. γὰρ Π, μὲν reliqui. triplex γὰρ etiam alibi legitur, velut in Callin. eleg. v. 18 seqq. sed (Nicandr.) Alex. 627 seq. afferre nolo. γε ΠGMRVv, δὲ reliqui, τῆσδε coni. Bentl. ἀπόνηντο Π, |όναντο reliqui. — 349. νωθεῖς Π, νωθοὶ Etym. Mag. p. 85, 30 et gram. in Cram. Anecd. Paris. IV p. 10, 5, νωθεῖ reliqui, quod propter πολύσκαρθμος v. 350 parum probabile. ἀμορμεύοντο Etym. M., ἀμοργεύοντο gram. Cram. cf. p. 141 seq. λεπάργω Π. — 350. |σκάρθμῳ coni. Bentl. — 351. ῥύετο R. σγωλιαῖσι Π sed prioribus duabus syllabis fere evanidis, φωλειοῖσι MR(B?), γωλειοῖσι reliqui. ἴδων ολκήρεα Π. — 352. ἐλιτάνευε ΠGv. επαλ| Π. ἄτη Π. — 353. αὐτὰρ ὃ δὴ βρίθος δή ῥ' v, ὃ βρίθος p. ὁ δ' ἦρ ἀν| Π. — 354. ἐπαν| Bp. χρειώ vel |ά Π, χρειοῖ

Ἔξοτε γηραλέον μὲν ἀεὶ φλόον ἑρπετὰ βάλλει
ὁλκήρη, θνητοὺς δὲ κακὸν περὶ γῆρας ὀπάζει·
νοῦσον δ' ἀζαλέην βρωμήτορος οὐλομένη θὴρ
δέξατο, καί τε τυπῇσιν ἀμυδροτέρῃσιν ἰάπτει.
Νῦν δ' ἄγε χερσύδροιο καὶ ἀσπίδος εἴρεο μορφὰς
ἰσαίας· πληγῇ δὲ κακήθεα σήμαθ' ὁμαρτεῖ·
πᾶσα γὰρ ὑδαλέη ῥινὸς περὶ σάρκα μυσαχθὴς
νειόθι πιτναμένη μυδόεν τεκμήρατο νύχμα,
σηπεδόσι φλιδόωσα· τὰ δ' ἄλγεα φῶτα δαμάζει
μυρία πυρπολέοντα· θοαὶ δ' ἐπὶ γυῖα χέονται
πρηδόνες, ἄλλοθεν ἄλλαι ἐπημοιβοὶ κλονέουσαι.
Ὃς δ' ἤτοι τὸ πρὶν μὲν ὑπὸ βροχθώδεϊ λίμνῃ
ἄσπειστον βατράχοισι φέρει κότον· ἀλλ' ὅταν ὕδωρ
σείριος αὐήνῃσι, τρύγη δ' ἐν πυθμένι λίμνης,
καὶ τόθ' ὅγ' ἐν χέρσῳ τελέθει ψαφαρός τε καὶ ἄχρους,
θάλπων ἠελίῳ βλοσυρὸν δέμας· ἐν δὲ κελεύθοις
γλώσσῃ ποιφύγδην νέμεται διψήρεας ὄγμους.
Τὸν δὲ μετ' ἀμφίσβαιναν ὀλίζωνα βραδύθουσαν

BGMR cod. Steph., *χροιῇ* p, *χρειεί* K, sed ultimae syllabae superscripto *ω* et *ῇ*, *χρείῃ* reliqui. — 355. *γηραλαῖον* V. *ἀεὶ* *Π*, *ἀπὸ* reliqui. — 356. *ολκηρη* *Π*. *περι* *Π*. *ἰάπτει* *Π*, *ὀπάζει* reliqui. apertum est codicis *Π* scribam ad v. 358 finem oculis aberrasse. — 357. *ἀζαλέην* *Π*, *ἀργαλέην* reliqui, *αὐαλέην* coni. Bentl. *ῥωμήτορος* *Π*. *οὐλλομένη* p. *θήρ* (non *θὴρ*) *Π* p. — 358. *τυπῆισιν* et |*τέρηισιν* *Π*. — 360. *θησαίας* *Π*. *πληγῇ* *Π*. *κακιθέα* *Π*, |*ίθεα* Pp. *σώμαθ'* B. *ὁμαρτεὶ* *Π*. — 361. *αὐαλέη* omnes, quod non video quomodo cum eo quod v. 363 legitur, *σηπεδόσι φλιδόωσα*, conciliari possit. itaque *ΑΥ* mutavi in *ΥΔ*. cf. v. 429. *περισάρκα* *Π*. *μυσαχθῆ* coni. Bentl. — 362. *πιτνομένη* M. *νύχμα* *Π* (ut refert Keil., *βρύχμα*, ut dicit Bussemak.) et M, *νύγμα* reliqui. cf. ad v. 271. *δῆγμα* var. lect. in schol. codicis p. — 363. *φλυδόωσα* BP. vulgatam agnoscit Etym. M. p. 796, 22. — 364. *θοαὶ* *Π*, *θοῶς* reliqui. — 365. *ἄλλη* coni. Bernard. *κλονέουσι* G. — 366. *δή τοι* *Π* et reliqui omnes, ut videtur. cf. ad v. 326. *ὑπὸ* *Π*, *ἐπὶ* reliqui. *λίμνη* *Π* et p (et hic quidem ubique fere iota subscr. omittit). — 367. *ἄσπιστον* *Π*. *μόθον* coni. Bentl. — 368. *αὐήνησι* *Π*, *ἀζήνῃσι* reliqui. *δ' ἐν* *Π*GM, *δ' ἐνὶ* reliqui. cf. ad fr. 74, v. 52. *πυθμένηι* *Π*. — 369. *καὶ τοτ' ἐν χέρσωι* *Π*. *ψαφαρὰ* V, *ψαθαρός* p. *ἄχρος* MR. — 370. *ἠελίωι* *Π*. *κελεύθω* L, *κελεύθῳ* cod. Steph. — 371. *γλώσσηι* *Π*. *ποιφίγδην* p. *διψηρὰς* B p, *διψῆρας* v. *ὄκμους* M, *ἄγμους ἀντὶ τοὺς αἰγιαλοὺς* annotavit G, idemque memorat schol. — 372. *δε μέταμφίσβαιναν* *Π*. *ὀλιζῶν ἀβραδύθουσαν* *Π*. et *ὀλίζωνα*, non *ὀλίζονα*, ut vulgo, etiam Kp. tum reliqui praeter *Π* omnes habent *καὶ μινύθουσαν*, nisi quod *καὶ* om. Vpv. sed *μινύθουσαν* plane falsum est, quum Aet. l. l. c. 33 apertis verbis dicat amphisbaenam non ex crasso in caudam tenuem abire, sed aequalis crassitudinis per totum esse corpus, ut non cognoscant procul videntes, iuxta utram partem ca-

δήεις ἀμφικάρηνον, ἀεὶ γλήνησιν ἀμυδρήν·
ἀμβλὺ γὰρ ἀμφοτέρωθεν ἐπιπρονένευκε γένειον
νόσφιν ἀπ' ἀλλήλων· χροιή γε μὲν ἠύτε γαίης,
ῥωγαλέον φορέουσα περιστιβὲς αἰόλον ἔρφος.
Τὴν μέν, ὅθ' ἀδρύνηται, ὀροιτύποι οἷα βατῆρα
κόψαντες ῥάδικα πολυστεφέος κοτίνοιο
δέρματος ἐσκύλευσαν, ὅτε πρώτιστα πέφανται,
πρόσθε βοῆς κόκκυγος ἐαρτέρου· ἢ δ' ὀνίνησι
ῥινῷ δυσπαθέοντας, ὅτ' ἐν παλάμῃσιν ἀεργοῖς
μάλκαι ἐπιπροθέωσιν ὑπὸ κρυμοῖο δαμέντων,
ἠδ' ὁπόταν νεύρων ξανάᾳ κεχαλασμένα δεσμά.
Δήεις καὶ σκυτάλην ἐναλίγκιον ἀμφισβαίνῃ
εἶδος, ἀτὰρ πάχετόν τε καὶ οὐτιδανὴν ἐπὶ σειρὴν
μάσσον', ἐπεὶ σκυτάλης μὲν ὅσον σμινύοιο τέτυκται
στειλειὸν πάχετος, τῆς δ' ἕλμινθος πέλει ὅλκος,

put sit. iam quum et schol. amphisbaenam dicat *νωχελῆ* et *βραδεῖαν* esse et Eutecnius ita hunc versum interpretetur: *καὶ τὸ μέγεθος ἐλάσσονα καὶ τὴν κίνησιν βραδυτέραν τὴν ἀμφ. τοῦ χερσύδρου μάνθανε*, — non dubitavi codicis *Π* lectionem in ordinem reponere. de *ὀλίζωνα* cf. v. 123, *βραδύθειν* autem ad verbi *βαρύθειν* normam poeta finxit. — 373. *γληνῆσιν Π*, *γλήνεσσιν* BGPVv, ut voluit Koechly ad Maxim. 11, *γλήναισιν* reliqui. *ἄμυδρην Π*. — 374. *ἀμφοτέρωθεν ἀμφιπρονένευκε* Kp, *ἀμφοτέρωθ' ἀμφιπρο|* BPAld. — 375. *ἀπαλλήλων χροιὴ δέ μιν Π*, *χροιῇ* (ut p) et *γαίῃ* G. — 376. *ῥωγάλεον Π*, quocum praeter accentum faciunt GKLMRVv cod. Steph. et Etym. Magn. cf. p. 142, *ῥωμα|* BPpAld. *περὶ στίβες Π.* et *περιστιβὲς* var. lect. est in schol., *περιστυγὲς* BP, *περιστιγὲς* reliqui et Etym. M. l. l., quod ex v. 749 huc repositum videtur. *ἔρφος* V. — 377. *ἀδρύνεται* K et v, sed hic corr. *η*. *ὀροιτύπτοιο* Ald., *ὀροιτύπτοι* BP, *ὀρείτυποι* v. *οἷα* om. BPpAld. *βοτῆρα* M, ut voluit Demetrius Chlorus in schol. cf. p. 142. ceterum locum hunc explicavimus p. 41. — 378. *πολυστεφέτος Π* habere videtur, *πολυστυφέος* K, sed corr. *ε*., *πολυστρέφος ε* vitiose cod. Leid. Etym. Mag. *κοτινοῖο Π*. — 379. *ὅτι* MRVpv et K, sed is e corr. *πέφαται* Kpv. — 380. *βωῆς* p. *κόκκυγος Π*, quod annotavit G et memorat schol. probatum Bentl., *τέττιγος* reliqui. *ἤ δ'* p. — 381. *ῥίνωι Π*, *ῥϊν* superscripto *ῶ τῇ* K. *παλάμῃσιν Π*. *ἀεργοῖς Π*, ut coni. Bentl. et Bernard., *ἀεργοὶ* reliqui. — 382. *μάλκοι* K. *ἐπιπροθέουσιν* MRv. *ὑποκρυμοῖο Π*, *ὑπὸ κρυμμοῖο* K. — 383. *ἦδ'* p, *ἤ* ut videtur *Π*. *νεύρων* om. BP, *ξανάα νεύρων* Ald. — 384. *ἀμφισβαίνηι Π*. — 385. *πάχετο πε Π*, *πάχεός τε* V, *τὸ πάχετός τε* Kp, *πάχετός γε* BGLv, *πάχετός τε* reliqui. corr. S. in curis post. *ἐπι δειρὴν Π*. — 386. *μάσσον' Π*, ut coni. S., *πάσσον'* reliqui. *ἐπι Π. μεν οσον μινύοιο Π*, *σμίνοιο* PpAld. — 387. *στειλειὸν Π*, *στειλειῆς* reliqui, quod rei minus accommodatum est. *σμινύοιο* pro *σμινύης* dictum, non adiectivum esse videtur. constructio est qualis v. 170. *πάχεος* V. *ὀλκὸς Π*, *ὄγκος* reliqui. *ὀλκὸς* hic quoque corpus significat, cuius crassitudinem intelligi solam satis patet ex ante-

ἠὲ καὶ ἔντερα γῆς οἷα τρέφει ὄμβριμος αἶα.
Οὐδ' ἄρ', ὅταν χαράδρεια λίπῃ καὶ ῥωγάδα πέτρην
ἦρος ἀεξομένου ὁπόσ' ἑρπετὰ γαῖα φαείνει,
ἀκρεμόνος μαράθοιο χυτὸν περιβόσκεται ἔρνος,
εὖτ' ἂν ὑπ' ἠελίοιο περὶ φλόον ἄψεα βάλλῃ,
ἀλλ' ἦγ' ἀρπέζαις τε καὶ ἐν νεμέεσσι πεσοῦσα
φωλεύει βαθύυπνος, ἀπ' εἰκαίης δὲ βοτεῖται
γαίης, οὐδ' ἀπὸ δίψος ἀλέξεται ἱεμένη περ.
Τεκμαίρευ δ' ὀλίγον μὲν, ἀτὰρ προφερέστατον ἄλλων
ἑρπηστῶν βασιλῆα· τὸ μὲν δέμας ὀξυκάρηνος,
ξανθὸς, ἐπὶ τρία δῶρα φέρων μῆκός τε καὶ ἰθύν.
Οὐκ ἄρα δὴ κείνου σπειραχθέα κνώδαλα γαίης
ἰυγὴν μίμνουσιν, ὅτ' ἐς νομὸν ἠὲ καὶ ὕλην
ἠὲ καὶ ἀρδηθμοῖο μεσημβρινὸν ἀίξαντες
μείρονται, φύζῃ δὲ παλιντροπέες φορέονται.
Τύμματι δ' ἐπρήσθη φωτὸς δέμας, αἱ δ' ἀπὸ γυίων
σάρκες ἀπορρείουσι πελιδναί τε ζοφεραί τε·
οὐδέ τις οὐδ' οἰωνὸς ὑπὲρ νέκυν ἴχνια τείνας,
αἰγυπιοὶ, γῦπές τε, κόραξ τ' ὀμβρήρεα κρώζων,
οὐδὲ μὲν ὅσσα τε φῦλ' ὀνομάζεται οὔρεσι θηρῶν,
δαίνυνται· τοῖόν περ ἀυτμένα δεινὸν ἐφίει.
Εἰ δ' ὀλοὴ βούβρωστις ἀιδρείηφι πελάσσῃ,

---

cedentibus, ut *ὄγκος* scribere poeta non putaverit opus esse. — 388. *ἢ καὶ* GPpv. *ὄβριμος* GMRv, *ὄμβριος* Kp, ut voluit S. sed eadem significatione suum illud *ὄμβριμος* Nicander posuit, non ut „ingens“ significaret. cf. Dind. in Th. Par. s. v. — 389—540 om. *Π*. *οὐ γὰρ* omnes, quod corrigendum fuit. cf. v. 399. *ὅ γ' ἂν* P. *χαράδρια* G. — 390. *ὁπόθ'* omnes, quod quin recte mutaverim nemo dubitabit. *φαείνοι* BP. — 391. *ἀκρέμονος* omnes, ut videtur. sed cf. Lobeck. ad Aiac. p. 171. *μαράθροιο* K. — 392. *ἐπ'* BPVp, *ἀπ'* L(?)Ald. *ἄψεα* Gp. *βάλλει* BP. — 393. *ἄρ πέζαις* M, *ἀρπέζαις* BGVv, *ἀρπ|* reliqui ut videtur omnes. cf. ad v. 284. — 394. *φωλεύει* GKLMRVv et codd. Steph. Bentl., *φωλέει* p, *φωλείει* reliqui. cf. Alex. 523. *φορεῖται* pro *βοτεῖται* adnotant schol. et G. cf. fr. 74, 47. — 395. *δίψος ἀλεύεται* var. lect. in schol. — 396. *τεκμαίρευ* Kv, *|ρου* reliqui. — 400. *ἢ ἰυγὴν* G, *ἠυγὴν* BP. *ἐς νόμον ἀίξαντος* P, reliquis omissis. — 401. *ἠὲ κατ' ἀρδηθμὸν* Wackef. ad Sophocl. Phil. 742. *ἀΐξαντες* Etym. Magn. p. 137, 54, ut voluit Bentl., *|αντος* codd. — 402. *μύρονται* BP, *μείρωνται* V. *φύζῃ* GL codd. Steph. et Bentl., *φύξει* v, *φύξῃ* reliqui. *δὲ* om. BKVpv. — 404. *ἀπορραίουσι* GMRVv codd. Steph. et Bentl., *|ρέουσι* Kp. — 405. *τείνει* V. — 406. *αἰγύπτιος* Vv. cf. Lobeck. Elem. I p. 87. — 407. *φῦλα νομάζεται* coni. Bernard. — 408. *δαίνυται* v, *δαίνυνται* K, *δαίνυυνται* p. *τοῖσι* GKp, *τοῖσιν* v. *ἀυτμέα* BKv, *ἀυτμία* Mosq. Ald. *ἐφείη* omnes. corr. S. cf. v. 429, 780, 785. — 409. *πελάσσῃ* GV,

αὐτοῦ οἱ θάνατός τε καὶ ὠκέα μοῖρα τέτυκται.
  Κῆρα δέ τοι δρυΐναο πιφαύσκεο, τόν τε χέλυδρον
ἐξέτεροι καλέουσιν· ὁ δ' ἐν δρυσὶν οἰκία τεύξας
ἢ ὅγε που φηγοῖσιν ὀρεσκεύει περὶ βήσσας.
Ὕδρον μιν καλέουσι, μετεξέτεροι δὲ χέλυδρον,
ἔστε βρύα προλιπὼν καὶ ἕλος καὶ ὁμήθεα λίμνην
ἀγρώσσων λειμῶσι μολουρίδας ἢ βατραχῖδας
σπέρχεται ἐκ μύωπος ἀήθεα δέγμενος ὁρμήν,
ἔνθα κατὰ πρέμνον κοίλης ὑπεδύσατο φηγοῦ
ὀξὺς ἀλεὶς, κοῖτον δὲ βαθεῖ ἐνεδείματο θάμνῳ.
Αἰθαλόεις μὲν νῶτα, κάρη γε μὲν ἀρπεδὲς αὕτως
ὕδρῳ ἐισκόμενον· τὸ δ' ἀπὸ χροὸς ἐχθρὸν ἄηται,
οἷον ὅτε πλαδόωντα περὶ σκύλα καὶ δέρε' ἵππων
γναπτόμενοι μυδόωσιν ὑπ' ἀρβήλοισι λάθαργοι.
Ἤτοι ὅταν κώληπας ἢ ἐν ποδὸς ἴχνεϊ τύψῃ,
χρωτὸς ἄπο πνιγόεσσα κεδαιομένη φέρετ' ὀδμή.
Τοῦ δ' ἤτοι περὶ τύμμα μέλαν κορθύεται οἶδος·
ἐν δὲ νόον πεδόωσιν ἀλυσθαίνοντος ἀνῖαι
ἐχθόμεναι· χροιὴ δὲ μόγῳ αὐαίνεται ἀνδρός.
ῥινοὶ δὲ πλαδόωσιν ἐπὶ χροΐ, τοῖά μιν ἰὸς
ὀξὺς ἀεὶ νεμέθων ἐπιβόσκεται· ἀμφὶ καὶ ἀχλὺς
ὄσσε κατακρύπτουσα κακοσταθέοντα δαμάζει·
οἱ δέ τε μηκάζουσι, περιπνιγέες τε πέλονται·

---

ut voluit Bentl., πελάσσοι M, πελάσει K, πελάσσει reliqui. — V. 411. δή τοι v. πιφάσκεο τὸν δὲ (vel τόνδε) BPpAld. — 413. ποι K, πῇ v. βήσας v. — 414 spurium censet S., sed cf. p. 143. — 415. ὅστε libri. cf. p. 143. βρία B. — 416. βατραχίδας pv. — 418. ἀπεδύσατο KAld., ὑπεδάσσατο P. — 419. ἁλεὶς certe p, ἀλεὶς reliqui. — 420. ἀρπαδὲς V, ἀρπεδὲς cod. Steph. cf. p. 143. — 421. ἐισκόμενος coni. Bentl. sed cf. ad v. 321. — — 422. πλαδόωσιν P. σκῦλα v, σκύλος P. δέρη omnes. cf. ad fr. 74, 2. — 423. γναπτόμ| G, γναμπνομ| V, |γναμπτόμ| reliqui. cf. Ther. 205, Alex. 363 et Dindorf. Thes. Paris. IV p. 1673. μυδόωσι v. ἀρβύλοισι v, ὑπὲρ βήλοισι M. — 424. ὅγ' MR, ὅτ' reliq. ἐν κώληπος codd. omnes, ubi non video quomodo genetivus ab ἴχνεϊ pendere possit. itaque ὅταν κώληπας scripsi. constructionem similiter poeta mutat Th. 400 seqq., 458 seq. — 425. ἄπο p, ἀπὸ reliqui. κεδαννυμένη var. lect. in schol. — 426. τοῦ δ' ἤτοι hic omnes ut videtur libri, nisi si qui τοῦδ' ἤτοι. — 427. ἀνίαις Ald., ἀνίαι reliqui. — 428. αὐάνεται B, αὐάνεται p. fortasse αὐαίνεται scribendum fuit ut fr. 70, v. 6 (et 11). add. var. lection. ad Ther. 938. sed etiam in Al. 348 αὐ. tenent libri, neque unquam memini αὖος scriptum me legisse. — 430. ὀξὺ v. ἐπὶ βόσκεται p. — 431. ὅσσε p. |σταθέοντε B. — 432. μυκάζουσι BGKMosq. PpAld. cf. Al. 214. μηκ| ex suo etiam cod. protulit Bentl., item Stephan. περὶ πνιγέες p.

οὐ̃ρα δ' ἀπέστυπται· τοτὲ δ' ἔμπαλιν ὑπνώοντες
ῥέγκουσιν, λυγμοῖσι βαρυνόμενοι θαμέεσσιν,
ἢ ἀπερευγόμενοι ἔμετον χολοειδέα δειρῆς,
ἄλλοτε δ' αἱματόεντα· κακὴ δ' ἐπιδίψιος ἄτη
ἐσχατιῇ μογέουσι τρόμον κατεχεύατο γυίοις.
Φράζεο δὲ χλοάοντα δαεὶς κύανόν τε δράκοντα,
ὅν ποτε Παιήων λασίῃ ἐνεθρέψατο φηγῷ
Πηλίῳ ἐν νιφόεντι Πελεθρόνιον κατὰ βῆσσαν.
Ἤτοι ὅγ' ἄγλαυρος μὲν ἐείδεται, ἐν δὲ γενείῳ
τρίστοιχοι ἑκάτερθε περιστιχόωσιν ὀδόντες·
πιόνα δ' ἐν σκυνίοισιν ὑπ' ὄθματα· νέρθε δὲ πώγων
αἰὲν ὑπ' ἀνθερεῶνι χολοίβαφος. Οὐ μὲν ὅγ' αὔτως
ἐγχρίμψας ἤλγυνε, καὶ ἢν ἔκπαγλα χαλεφθῇ·
βληχρὸν γὰρ μυὸς οἷ' ἀμυληβόρου ἐν χροῒ νύχμα
εἴδεται αἱμαχθέντος ὑπὸ κραντῆρος ἀραιοῦ.
Τῷ μέν τ' ἔκπαγλον κοτέων βασιλήιος ὄρνις
αἰετὸς ἐκ παλαχῆς ἐπαέξεται, ἀντία δ' ἐχθρὴν
δῆριν ἄγει γενύεσσιν, ὅταν βλώσκοντα καθ' ὕλην
δέρκηται· πάσας γὰρ ὅγ' ἠρήμωσε καλιάς,
αὔτως ὀρνίθων τε τόκον κτίλα τ' ὤεα βρύκων·

— 433. *τοὶ δ'* BKPAld., *τὸ δ'* p. *ἔμπαλιν αὖ* BKPAld. *ὑπνόωντες* Kp, *ὑπνώωντες* v et cod. Steph., qui cetera habet ut dedimus. — 434. *ῥέγκουσι* GKpv. — 437. *ἐσχατιῆς* K, *ἐσχατίῃ* coni. S. — 438. *κύανόν τε* suspectum Dindorfio in Thes. Par. s. v. sed cf. Lobeck. Elem. I p. 251 seq. ceterum nescio an *κυανόν τε* scribi praestet. — 439. *ἐνιθρέψατο* MAld., *ἐνὶ θρέψ.* coni. Bentl. — 440. *δρυφόεντι* M. *πελοθρόνιον* B, *πελεθρώνιον* p. *βήσσαν* p. — 441. *ὁ* P. *ἀγραυλὸς* p, *ἄγραυλος* BPVAld. verum habet etiam cod. Steph. *μὲν* om. p, *τε* BP, *γε* Ald. *εἴδεται* V. — 442. *τρίστοιχοι* G, ut voluerat Maltby ad Morell. p. 783, *τρίστιχοι* reliqui. — 443. *πίονα* p. *πιόν' ἐπισκυνίοισιν ὑπ' ὄθ.* coni. Hemsterh. ap. Arnald. lect. graec. p. 103. sed *δὲ* omitti non debebat, et *ἐν* valet *ἔνεστι* (*τῷ δράκοντι*). cf. v. 177 et ad v. 482. *ὑπόθματα* MRVpvAld. et fortasse etiam alii. *ὄρθματα* B. — 444. *αἰὰ* M, *αἶ* p, *αἰὲν* GKLRVv cod. Steph., *ἔπλεθ'* BPAld. *ἀνθερεῶνα* KVPv, |*ῶνος* BAld. *χολοιβάφος* Vpv. *αὔτως* v. sed sensus videtur esse: „non aeque ac reliqui serpentes.“ — 445. *ἐχρίψας* V, *ἐγχρίψας* GKpAld. *χολωθῇ* MR. — 446. *νυχιβόρου* BP, *νυχηβόρου* KRVpvAld. et M, sed hic corrigens *μυχηβόρου*, quod habet G et annotavit schol. probavitque Valcken. ad Adoniaz. p. 219, *μυληβόρου* schol. ad Il. *ϑ*, 178 et Eustath. ad Il. p. 705 extr., unde p. 144 *οἷ' ἀμυληβόρου* feci. *νύχμα* M, *νύγμα* reliqui, etiam grammatici modo laudati. cf. ad v. 271. — 449. *ἐξ αἴθρης* var. lect. in schol. pro *ἐπαέξεται* G annotavit *ἀμπέλλεται*, quod *ἀμπάλλεται* fuisse coniecit S., *ἐπαΐσσεται* voluit Zeune. sed utrumque recte explicat Lobeck. Proleg. Pathol. p. 334 n. — 450. *γενύεσσι* p, *γενεῇσιν* coni. Zeune. *ὅτ' ἀμβλ*| MV. — 452. *τε γόνον* anno-

αὐτὰρ ὅ τοῦ καὶ ῥῆνα καὶ ἠνεμόεντα λαγωὸν
ῥεῖα δράκων ἤμερσε νέον μάρψαντος ὄνυξι,
θάμνου ὑπαΐξας· ὁ δ' ἀλεύεται· ἀμφὶ δὲ δαιτὸς
μάρναυθ'· ἱπτάμενον δὲ πέριξ ἀτέλεστα διώκει
σπειρηθεὶς καὶ λοξὸν ὑποδρὰξ ὄμμασι λεύσσων.
Εἴ γε μὲν Ἡφαίστοιο χαλαίποδος ἐν πτυχὶ νήσου
βήσεαι ἠὲ Σάμον δυσχείμερον, αἵ τ' ἐνὶ κόλπῳ
Θρηϊκίῳ βέβληνται ἑκὰς, Ῥησκυνθίδος Ἥρης
Ἕβρος ἵνα, Ζωναῖά τ' ὄρη χιόνεσσι φάληρα
καὶ δρύες Οἰαγρίδαο, τόθι Ζηρύνθιον ἄντρον,
δήεις κεγχρίνεω δολιχὸν τέρας, ὅν τε λέοντα
αἰόλον αὐδάξαντο, περίστικτον φολίδεσσι·
τοῦ πάχετος μῆκός τε πολύστροφον· αἶψα δὲ σαρκὶ
πυθεδόνας κατέχευε δυσαλθέας· αἱ δ' ἐπὶ γυίοις
ἰοβόροι βόσκονται· ἀεὶ δ' ὑπὸ νηδύσιν ὕδρωψ
ἄλγεσιν ἐμβαρύθουσα κατὰ μέσον ὀμφαλὸν ἵζει.
Ἤτοι ὅτ' ἠελίοιο θερειτάτη ἵσταται ἀκτὶς,
οὔρεα μαιμώσσων ἐπινίσσεται ὀκριόεντα,
αἵματος ἰσχανόων, καὶ ἐπὶ κτίλα μῆλα δοκεύων,
ἢ Σάου ἠὲ Μοσύχλου ὅτ' ἀμφ' ἐλάτῃσι μακεδναῖς
ἄγραυλοι ψύχωσι, λελοιπότες ἔργα νομήων·
μή σύ γε θαρσαλέος περ ἐὼν θέλε βήμεναι ἄντην
μαινομένου, μή δή σε καταπλέξῃ καὶ ἀνάγχῃ

---

tat G. *ὦεα* scribitur certe in Etym. Magn. p. 822, 48. cf. ad v. 192. — 454. *ἤμερσα*, ut videtur, K. — 456. *μάρνανται* K. — 457. *πειρηθεὶς* M. *λεύσων* KMp. — 458. *κυλλόποδος* et *χωλοίποδος* var. lect. in schol. vulgatam tuetur Lobeck. Elem. I p. 369 seq. — 459. *βήσεται* V. *Σάμου δυσχειμέρου* coni. Bentl. sed cf. Maxim. 403: *εἰ δὲ Ζηνὸς — ἴχνια βαίνῃσιν Θειαντιάς*, et Lobeck. ad Aiac. 30. constructio similiter mutata v. 400 seq. — 460. *βέβληται* R. *ἦτ' — κέκληται* Nauck. in Schneidew. Philol. IV p. 547. Ceterum interpungebatur *βέβληται, ἑκὰς Ῥ. Ἥρης, Ἕβρος —*, quod correxi p. 144. — 461. *χιόνεσι* K. — 462. *ὑαγρίδαο* Kv. *τό τε* coni. Bentl. et S. p. 442. sed cf. p. 144. — 463. *κεγχρήναο* BKPpAld., |*χρίναο* Gv (sed v corrigit *η*), |*χρίνεω* MRV, ut habet Etym. M. p. 498, 37 et Gudian. p. 309, 6 et voluit Bentl. — 465. *πολύτροπον* S. e coni. Conradi Gesner. — 466. *αἵ τ'* BV, quod fortasse praeferendum aliquis censeat ita ut relativum sit. — 467. *ἰόβοροι* p. *αἰεὶ* V. — 468. *ἐβαρύθουσα* p. *μέσον κατὰ* R. cf. Alex. 26. *ἵζοι* p. — 470. *λαιμώσσων* var. lect. in schol. *ἐπινείσσεται* MB. *ὀκρυόεντα* BPRAld. cf. Koechly ad Quint. p. 34 seq. *μῆλα* om. M. — 472. *ἠσάου* G, *ἠὲ σάου* BMVpv. *ἐλάτῃσι* G, *ἐλάταισι* PRpvAld., *ἐλάτεσι* K. — 473. *νομάων* R, *νομῆες* coni. Bentl. — 475. *καταπλέξῃ* G et M, sed is e corr., *καταφλέξῃ* K superscripto *τλέ*, |*φλέξῃ* reliqui. *ἀνάγκη* GVp, *ἀνάγκῃ* KPAld.,

πάντοθι μαστίζων οὐρῇ δέμας, ἐν δὲ καὶ αἷμα
λαιφάξῃ, κληῖδας ἀναρρήξας ἑκάτερθεν.
Φεῦγε δ' ἀεὶ σκολιήν τε καὶ οὐ μίαν ἀτραπὸν ἵλλων,
δοχμὸς ἀνακρούων θηρὸς πάτον· ἦ γὰρ ὅ δεσμοὺς
βλάπτεται ἐν καμπῇσι πολυστρέπτοισιν ἀκάνθης,
ἰθεῖαν δ' ὤκιστος ἐπιδρομάδην στίβον ἕρπει.
Τοῖος Θρηικίῃσιν ὄφις νήσοισι πολάζει.
"Ενθα καὶ οὐτιδανοῦ περ ἀπεχθέα βρύγματ' ἔασιν
ἀσκαλάβου· τὸν μέν τ' ἐρέει φάτις, οὕνεκ' Ἀχαιὴ
Δημήτηρ ἔβλαψεν, ὅθ' ἅψεα σίνατο παιδὸς
Καλλίχορον παρὰ φρεῖαρ, ὅτ' ἐν Κελεοῖο θεράπναις
ἀρχαίη Μετάνειρα θεὴν δείδεκτο περίφρων.
"Αλλα γε μὴν ἄβλαπτα κινώπετα βόσκεται ὕλην,
δρυμοὺς καὶ λασιῶνας ἀμορβαίους τε χαράδρας,
οὓς ἔλοπας λίβυάς τε πολυστεφέας τε μυάγρους

---

quod annotavit etiam Stephan. probavitque Bentl. — 476. πάντοθι libri, |θε S. et Lehrs. οὐρὴν M. — 477. λαιφάζῃ BRpAld. ἑκάτερθε, non |θεν, certe Kpv habent, de reliquis codd. in eiusmodi rebus parum constat. cf. v. 241. in declinatione ν ephelc. in fine versus addidi nusquam nisi ubi sequebatur vocalis. id enim in Nicandro quoque plurimi suadent loci. — 478. τοῦ καὶ θέαν B, τ' οὐκ ἰθέαν PAld., καὶ οὐ om. p, qui μίην habet. hinc concidit coni. Blomfield. ad Callim. in Iov. 83. ἕλλων et εἴλων codd. (?) Hemsterhusii ap. Ruhnk. ad Timae. p. 71, ἴλων p. — 479. πάντον p, δρόμον BPAld. ὁ δασμὸς M, ὅ δεσμὸν L, ὁ δεσμοὺς GVpv, ὁ δεσμοῖς reliqui. — 480. γνάμπτεται B, γνάμτεται P. ἐν καμπῇσι M, ἐν καμπτῇσι BG(?)Vp, εὐ καμπτῇσι Mosq. Ald., εὐκαμτῇσι P, εὐγναμπτῇσι L, ἐν γναμπτοῖσι KRv. |στρέπτῃσιν M e corr. ἀκάνθαις v, |θου L(?)PAld. — 481. ἰθεία p. — 482. πελάζει omnes, quod ineptum est. correxi πολάζει, quod pro ἐπιπολάζει Nicander eadem ratione dixisse videtur qua ἔπουσι Ther. 508, 627, 738, Al. 429, 490 dixit pro ἐνέπουσι, qua μείρονται Ther. 402 pro ἱμείρονται, σκυνίοισι Ther. 177 et 443 pro ἐπισκυνίοισι, πάτον Ther. 933 et Al. 535 pro ἀπόπατον, ἠνεκὲς Al. 517 et 605 cum aliis pro διηνεκές, τέλλειν fr. Georg. 74, 32 cum Apoll. Rhod. 1, 688 pro ἀνατέλλειν (ῥύσιμον pro ἐρύσιμον Al. 605 mutandum fuit). cf. Lobeck. Elem. I p. 145 seq. — 483. ἐπαχθέα coni. Bentl. sed cf. pag. 38 extr. ἔασσιν v. — 486. καλλίχροον v. περὶ BPVp. — 487. θεὴ P, θεὰν Herm. ad hym. Homer. in Demet. 183. iniuria. neque enim verum est, posteriores epicos ad unum omnes in accusativo et nominativo (cf. Spitzner. mantiss. p. 262) aut saltem in nominativo (cf. Wernick. ad Tryphiod. p. 474) Homericam eius vocis formam servasse. certe Callimachus hym. in Iov. 37, in Dian. 119, 152 dixit θεή (ut Nicandr. Ther. 6), etsi θεὰ habet hym. in Iov. 30, in Dian. 112 et 186. ac similiter in accusativo variat Quintus, cf. Koechly p. LI. δέδεκτο V. — 488. κυνώπετα M, κινῶπας p. — 490. ἐλοπάς τε MV. πολυστεφέας, ut omnes libri habent, schol. explicat πολλοὺς στεφάνους ἔχοντας καὶ γραμμάς. sed nescio an πολυστρεφέας, „tortuosos" scri-

φράζονται, σὺν δ' ὅσσοι ἀκοντίαι ἠδὲ μόλουροι,
ἢ ἔτι που τυφλῶπες ἀπήμαντοι φορέονται.
Τῶν μὲν ἐγὼ θρόνα πάντα καὶ ἀλθεστήρια νούσων,
φύλλα τε ῥιζοτόμον τε διείσομαι ἀνδράσιν ὥρην,
πάντα διαμπερέως καὶ ἀπηλεγές, οἷσιν ἀρήγων
ἀλθήσῃ νούσοιο κατασπέρχουσαν ἀνίην.
Τὰς μὲν ἔτι βλύοντι φόνῳ περιαλγέι ποίας
δρέψασθαι νεοκμῆτας (ὃ γὰρ προφερέστατον ἄλλων),
χώρῳ ἵνα κνῶπες θαλερὴν βόσκονται ἀν' ὕλην.
Πρώτην μὲν Χείρωνος ἐπαλθέα ῥίζαν ἑλέσθαι,
Κενταύρου Κρονίδαο φερώνυμον, ἥν ποτε Χείρων
Πηλίου ἐν νιφόεντι κιχὼν ἐφράσσατο δειρῇ·
τῆς μὲν ἀμαρακόεσσα χυτὴ περιδέδρομε χαίτη,
ἄνθεα δὲ χρύσεια φαείνεται· ἡ δ' ὑπὲρ αἴης
ῥίζα καὶ οὐ βυθόωσα Πελεθρόνιον νάπος ἴσχει.
Ἥν σὺ καὶ αὐαλέην, ὁτὲ δ' ἔγχλοον ὅλμῳ ἀράξας,
φυρσάμενος κοτύλῃ πιέειν μενοεικέος οἴνης·
παντὶ γὰρ ἄρκιός ἐστι· τό μιν πανάκειον ἔπουσιν.
Ἦτοι ἀριστολόχεια παλίσκιος ἐνδατέοιτο,

---

bendum sit. *μυαγροὺς* certe pV, ut S. edidit, non *μυάγρους*. — 491. *σύν θ'* omnes ut videtur libri, *σύν τ'* ex Bandiniana retinuerunt S. et Lehrs. *σύν δ'* ego scripsi ob constantem poetae usum. cf. pag. 87. — 492. *καὶ ἔτι* BKPpAld., *ἠδέ τε* M, *ἠδ' ἔτι* reliqui. ex poetae usu *ἢ ἔτι* scribendum fuit. cf. pag. 87. *τυφλῶπες* omnes libri habere videntur, non *τύφλωπες*, ut scripsi p. 195. cf. Lobeck. ad Aiac. p. 409. — 493. *πάντων* BP, om. R. *ἀνθεστήρια* p, *ἀλθηστήρια* reliqui praeter GMRVv. — 494. *φῦλλα* v, *φυλλά* p. *ῥιζότομόν τε* p. *δενδράσιν* v. *ὥρην* editi scriptique ut videtur libri omnes. hoc significaret „tempus colligendarum radicum" (cf. Lobeck. ad Aiac. p. 229). verum de hoc postea Nicander ne verbum quidem dicit, sed nihil nisi radicum proprietates describit. itaque *ὥρην* correxi, id ut significet „rizotomicas rationes" sive ea quae in colligendis radicibus observanda sint ne alia excidatur radix atque qua opus sit. — 495. *πάντα γὰρ* p. — 496. *ἀλθήσει* p. — 497. *ἔτι μὲν* v. *βλύοντι* GMR, *βλύζοντι* reliqui. *πόνῳ* coni. Bentl. — 498. *νεόκμητα, τὸ* omnes. *νεοκμῆτι, τὸ* coni. Bentl., *νεοκμῆτα, τὸ* coni. S. mihi *νεοκμῆτας* necessarium videbatur, quo recepto simul corrigendum fuit *ὃ γάρ*. cf. Hom. Ψ 9, ω 190 et alibi. *νεοκμῆτας* puto esse *νεανθεῖς*. — 499. *τραφερὴν* pro *θαλερὴν* citat Tzetz. *ἀν ὕλην* p. — 502. *πηλίου* G, *πηλίον* p, *πηλίω* vel *πηλίῳ* reliqui. — 503. pro *μὲν* p habet *μ* suprascripto *ᾰ*. — 504. *χρυσέα* B, *χρύσει ἀφαείνεται* p. *ἠδ'* ut Ald. codd. nonnulli, sed certe non BGVpv. — 505. *βυθοώεσσα* K, unde suspicetur aliquis *βυθόεσσα* scribendum esse. — 506. *ἀζαλέην* BP, *ἀβαλέην* p. *ἔγχλων* K. *ὄλβῳ* Bp. *ἀράξαις* coni. Steph. — 507. *κοτύλην* libri corr. Bentl. *μελιηδέος* G in marg. — 508. *πάντα* coni. Bentl. *ἄρκιον* v. *μην* p. *ἔπουσι* Bp, *ἔπουσι* R. — 509. *πολύσκιος* M, *παλίνσκιος* v. *ἐνδατέοιο* P et ut vi-

φύλλ' ἅτε κισσήεντα περικλυμένοιο φέρουσα·
ἄνθεα δ' ὑσγίνῳ ἐνερεύθεται· ἡ δέ οἱ ὀδμὴ
σκίδναται ἐμβαρύθουσα· μέσον δ' ὡς ἀχράδα καρπὸν
μυρτάδος ἐξ ὄχνης ἐπιόψεαι ἢ σύ γε βάκχης·
ῥίζα δὲ θηλυτέρης μὲν ἐπιστρογγύλλεται ὄγκῳ,
ἄρσενι δ' αὖ δολιχή τε καὶ ἂμ πυγόνος βάθος ἴσχει,
πύξου δὲ χροιῇ προσαλίγκιος Ὠρικίοιο.
Τὴν ἤτοι ἔχιός τε καὶ αἰνοπλῆγος ἐχίδνης
ἀγρεύσεις ὄφελος περιώσιον· ἔνθεν ἀπορρὼξ
δραχμαίη μίσγοιτο ποτῷ ἔνι κιρράδος οἴνης.
Ναὶ μὴν καὶ τρίσφυλλον ὀπάζεο κνωψὶν ἀρωγήν,
ἠέ που ἐν τρήχοντι πάγῳ ἢ ἀποσφάγι βήσσῃ,
τὴν ἤτοι μινυανθὲς, ὁ δὲ τριπέτηλον ἐνίσποι,
χαίτην μὲν λωτῷ, ῥυτῇ γε μὲν εἴκελον ὀδμήν.
Ἤτοι ὅτ' ἄνθεα πάντα καὶ ἐκ πτίλα ποικίλα χεύῃ,
οἷόν τ' ἀσφάλτου ἀπερεύγεται· ἔνθα κολούσας
σπέρμαθ' ὅσον κύμβοιο τραπεζήεντος ἑλέσθαι
καρδόπῳ ἐντρίψας, πιέειν δ' ὀφίεσσιν ἀρωγήν.
Νῦν δ' ἄγε τοι ἐπίμικτα νόσων ἀλκτήρια λέξω.
Θρινακίην μὲν ῥίζαν ἕλευ γυιαλθέα θάψου
σμώξας, ἐν δὲ σπέρμα χυτὸν λευκανθέος ἄγνου,
νῆριν, πηγάνιόν τε περιβρυὲς, ἐν δέ τε θύμβρης

---

detur p. — 510. *φῦλλά τε* p, *φύλλα τε* reliqui. cf. p. 95. *κισσόεντα* Kv. *περὶ κυκλυμένοιο* P. *περὶ κλυμ.* (cf. p. 210) etiam S. scripturus fuisse videtur. — 511. *ὑσγινόεντ'* coni. Bentl. sed cf. p. 105. — 513. *βάχης* v. — 514. *θηλυτέρη* coni. Bentl. |*γύλεται* KvAld. — 515. *κάμπύγος* B, *καὶ ἀμπυγόνος* GKp, *καὶ ἀμπύγονος* reliqui, nisi quod Vv verum habere videntur quod Bentl. et S. restituerunt. — 516. *χρειῇ* V. — 518. *ἀγρεύσειν* KRv. *ἀγρήσεις* coni. Bentl. *περιόσιον* v. — 519. *δραχμαία* omnes praeter GMRVv. *μίγοιτο* BPp. *κηράδος* P. — 520. *τριόφυλλον* codd. cf. p. 145. — 521. *τρύχοντι* V. *ἀποσφάγω* correctum |*γι* K. — 522. *ἐνίσποι* GMPR (sed in R e corr., *ἐνίσπῃ* enim olim scriptum fuit), *ἐνίσπει* reliqui. *τριπέτηλον* nomen non videtur communi in usu fuisse, etsi praeter Nicandrum Th. 522 et 907 utitur etiam Callim. h. in Dian. 165, certe non comparet apud Dioscor. I p. 458. itaque Nicandrum suspicor dicere voluisse: „si cui displiceat a me fictum nomen *τρίσφυλλον* pro *τρίφυλλον*, is per me licet *τριπέτηλον* appellet.“ ad *μινυανθὲς* subintellige *ἐνέπουσιν*. — 523. *ῥητῷ μὴν εἴκελον* V, *γε μὴν* p, *ἴκελον* BP. — 524. *χεύῃ* GKRVv, *χεύει* M, *τεύχει* reliqui. — 525. *ἀπορεύγεται* V. — 526. *σπέρμα θ'* V. — 527. *πιέειν δ'* gram. in Cram. Anecd. Par. IV p. 65, 12, *δ'* om. codd. — 528. *νόσω* p. *δείξω* M. — 529. *τρινακίην* G in marg., *Θρινακίης* coni. Bentl. sed cf. Al. 200. *γυαλκέα* M, sed postea correct. *θάψους* p. — 530. *μύξας* BPp, *μίξας, ἐν δέ τε* coni. Bernard. *ἄνον* p. — 531. *θύμβρω*

δρεψάμενος βλαστὸν χαμαιευνάδος, ἥ τε καθ' ὕλην
οἵας θ' ἑρπύλλοιο περὶ ῥάδικας ἀέξει.
Ἄγρει δ' ἀσφοδέλοιο διανθέος ἄλλοτε ῥίζαν,
ἄλλοτε καὶ καυλεῖον ὑπέρτερον ἀνθερίκοιο.
πολλάκι δ' ἐν καὶ σπέρμα, τό τε λοβὺς ἀμφὶς ἀέξει·
ἠὲ καὶ ἑλξίνην, τήν τε κλύβατιν καλέουσιν,
ὕδασι τερπομένην καὶ ἀεὶ θάλλουσαν ἰάμνοις·
πῖνε δ' ἐνιτρίψας κοτυλήρυτον ὄξος ἀφύσσων
ἢ οἴνης· ῥέα δ' αὖτε καὶ ὕδατι κῆρας ἀλύξεις.
Ἐσθλὴν δ' Ἀλκιβίου ἔχιος περιφράζεο ῥίζαν,
τῆς καὶ ἀκανθοβόλος μὲν ἀεὶ περιτέτροφε χαίτη,
λείρια δ' ὡς ἴα τοῖα περιτρέφει· ἡ δὲ βαθεῖα
καὶ ῥαδινὴ ὑπένερθεν ἀέξεται οὔδεϊ ῥίζα.
Τὸν μὲν ἔχις βουβῶνος ὑπὲρ νεάτοιο χαράξας
ἄντλῳ ἐνυπνώοντα χυτῆς παρὰ τέλσον ἅλωος
εἶθαρ ἀνέπνευσεν καμάτου βίῃ· αὐτὰρ ὃ γαίης
ῥίζαν ἐρυσσάμενος τὸ μὲν ἕρκεϊ θρύψεν ὀδόντων
θηλάζων, τὸ δὲ πέσκος ἑῷ περὶ κάββαλεν ἕλκει.
Ἦ μὴν καὶ πρασίοιο χλοανθέος ἔρνος ὀλόψας

V. — 532. δρέψας v. — 533. νἷέα δ' M. ἑρπύλοιο KVpv. περὶ ῥάδικας MG (nisi is ῥαδῖκας habet), περιρράδικας KRVv, περιρρακῖδας vel |κίδας reliqui. ῥακῖδας ex Hesych. malebat Bentl. — 534. ἄγροι P. δισανθέος legisse videtur schol. quod probat Bentl. — 535. καυλίον B. — 536. πολλάκις p. δ' ἐν καὶ MRp, δὲ καὶ GKV, δ' οἱ καὶ v, δ' αὐ καὶ BP(?)Ald. ὅτου BP(?)Ald., τότε reliqui. corr. S., τό οἱ coni. Herm. ad Orphic. p. 737. — 537. κλυβάτιν G, κλυβάτην V, κλύβαστιν v. — 538. ὕδασι GMR, ὕδατι reliqui. κ' ἀεὶ V. ἀειθάλλ. codd. aliquot et edd. quod corr. S. cf. Lobeck. Elem. I p. 591. — 539. πίνε Gp, πίνειν v. δέ γ' ἐντ| KAld., δέ τ' ἐντ| V, δ' ἐντ| Ppv.]λήρητον K, |λήρρυτον L (?) MRPp, |λίρρυτον B, |λλήρυτον v. ἀφύσων K. — 540. οἴνης GKRVpv, οἴνου reliqui, οἶνον coni. Bentl. sed cf. p. 3. ἀλύξεις BGKPp, ἀλύξειν Vv, ἀλύξοις M, ἀλύξαις RAld. — 541. ἐσθλὸν V. ἐχίου coni. S. in curis poster. p. 256. περιφράζοιο Kpv. — 542. ἀεὶ Π. περιτέτραφε G, περιδέδρομε hic quoque coni. Dindorf. — 543. ἴα Π. περὶ τρέφει Π, περιστέφει Kv, ut coni. Bentl. et S., περιστρέφει reliqui. — 544. ἄξεται p. οὐδεὶ Π. — 545. ὑπερ Π. νεάτοι p. — 546. ἀντλῶι Π, ἄντρω Ald. quod corr. Scalig. ἐν ὑπνόωντα Π, ἔν γ' ὑπνώοντα P, ἐνυπνόωντα p. παρα Π, περὶ BKPRVpv. τέρσον Πv. ἅλωος Π, ἀλωῆς reliqui. cf. fr. 70, 1. — 547. ἀνέπνευσεν Π et reliqui codices omnes, ut videtur, nisi quod quidam ν ephelc. omittunt, ἀπέπνευσε p, ἐνέπν. coni. Scalig. ἀφύπνισσεν κάματον coni. Bentl. Sed Nicander verbo ἀναπνεῖν videtur factitivam significationem attribuisse. „fecit ut languorem omnem excuteret.“ βίῃ Πp. ἀτὰρ p. — 548. ἐρυσάμενος BK. τὸ μ ultimae literae superscripto ᾶ p. — 549. πέρκος Π. ἑῶι περι Π, ἑῷ ἔνι GKMRVv, ἑῷ τάχα BPAld., ἑῷ solum habet p. κάμβαλεν V. — 550.

χραισμήσεις ὀφίεσσι πιὼν ἀργῆτι μετ' οἴνῳ,
ἥ τε καὶ ἀστόργοιο κατείρυσεν οὔθατα μόσχου
πρωτογόνου, στέργει δὲ περισφαραγεῦσα γάλακτι·
τὴν ἤτοι μελίφυλλον ἐπικλείουσι βοτῆρες,
οἱ δὲ μελίκταιναν· τῆς γὰρ περὶ φύλλα μέλισσαι
ὀδμῇ θελγόμεναι μέλιτος ῥοιζηδὸν ἵενται.
Ἠὲ σύ γ' ἐγκεφάλοιο περὶ σμήνιγγας ἀραιὰς
ὄρνιθος λέψαιο κατοικάδος· ἄλλοτ' ὀμόρξαις
ψηχρὰ πολύκνημον καὶ ὀρίγανον, ἢ ἀπὸ κάπρου
ἥπατος ἀκρότατον κέρσαι λοβὸν, ὅς τε τραπέζης
ἐκφύεται, νεύει δὲ χολῆς σχεδὸν ἠδὲ πυλάων·
καὶ τὰ μὲν ἂρ σύμμικτα πιεῖν ἢ ἀπ' ἄνδιχα κόψας
ὄξεος ἢ οἴνης· πλεῖον δ' ἄκος ἕψεται οἴνῃ.
Ἐν δὲ φόβην ἐρύσασθαι ἀειθαλέος κυπαρίσσου
ἐς ποτὸν, ἢ πάνακες, ἢ κάστορος οὐλοὸν ὄρχιν
ἢ ἵππου, τὸν Νεῖλος ὑπὲρ Σάιν αἰθαλόεσσαν
βόσκει, ἀρούρῃσιν δὲ κακὴν ἐπιβάλλεται ἅρπην·
ὅς τε καὶ ἐκ ποταμοῖο λιπὼν ζάλον ἰλυόεντα,

ἡμὶν Π. ἔρνεα κόψας Ald., ἔρνος κόψας BP, ἔρνος ὀλόψας p. ad ὀλόψας GK glossam ascribunt κόψας. — 551. χραισμήσει σοφ| Π, χραισμήσῃς M, χραισμήσεις KP. |μήσαις reliqui. πιῶν Π. μέτ' οἴνωι Π, σὺν οἴνῳ reliqui, nisi quod οἴμῳ K habere videtur. — 552. ἤ τε Π. — 553. |σφαραγεῦσαι v, |σφραγεῦσα B. — 554. ἐπικλύουσι BK. — 555. μελίκταιναν omnes. cf. Lobeck. Proleg. Path. p. 34 not. περιφῦλλα p. περὶ φῦλλα v. — 556. ὀδμὴ Π. ἵενται Π, reliqui ἵ an ἴ habeant non constat. — 557. περὶ Π, πέριξ reliqui. σμήνιγγας Π, μήνιγγας reliqui (nisi quod μίνιγγας B), σμήριγγας var. lect. in schol., quo codicis Π lectio confirmari videtur, certe σμήριγγες hic locum non habent. Nicander σμήνιγγες pro μήνιγγες dixisse videtur, ut saepe literae μ̄ praeponitur σ (cf. Lobeck. Elem. I p. 129 seq.). ita Al. 419 pro μογερὸς dixit σμυγερός, et σμυραίνης Th. 823. — 558. ὀρνῖθος Π. λεψαιο Π, λάζοιο reliqui. κατ' οικάδος Π, |κίδος reliqui. cf. Al. 60 et 535. ἀλλὂτ' ἀμόρξαις Π, ἄλλοθ' ὀμόρξαις M, ἄλλοτε μύρξεις P, ὀμόρξας v, ὀμόρξεις BVAld. Ceterum ὀμοργνύναι hic Nicander voluit esse ψήχειν. cf. Suid. ὀμόργνυσιν — ἀποψήχει. — 559. ψηχρὰ Π et var. lect. in schol., ψῆγμα codd. πολύκνημον Πv et var. lect. in schol., πολύκμηνον KpP(?)L(?)Ald. schol., πολυκνήμου BGMR, πολὺ κνήμον V. ὀρίγανον ΠGKv, ὀρήγανον MR, ὀρείγανον reliqui. ψῆγμα πολυκνήμου καὶ ὀριγάνου coni. Bentl. ἀπο Π. — 560. εὐκρόταται v. κέρσαι ΠG (G cum glossa κέρσον) KVv, κέρσ|p ultimae literae imposito α, κέρσας reliqui. ὥστε B. — 561. ἐμφύεται MR. χολῇ pv. ἠδὲ Π. — 562. μὲν ἂν Ald. πιεῖν ἢ ἀπάνδιχα Π, πιεῖν ἢ ἄνδιχα GKMRVv (ἢ om. p.), πιεῖν δόθι ἄνδιχα BPAld., πιεῖν κύτει ἄνδιχα κόψαι coni. Bentl. — 563. πλέον v. ἄκοες p. ἐφέψεται Π, ἕψεται v. οἴνηι Π, οἴνης reliqui. — 564—624 om. Π. — 565. πάναγκες p. οὐλιὸν P. — 566. ὑδατόεσσαν M. — 567. οὐρούρῃσιν V, |ρῃσι Kpv. — 568. ὅστ' ἐκ K, ὅστις τ' ἐκ v. ἐν ποταμοῖο

χιλοὶ ὅτε χλοάουσι, νέον δ' ἀπεχεύατο ποίη,
τόσσον ἐπιστείβων λείπει βυθόν, ὁσσάτιόν περ
ἐκνέμεται γενύεσσι παλίσσυτον ὄγμον ἐλαύνων.
Τοῦ μὲν ἀποπροταμὼν δραχμῆς βάρος ἰσοφαρίζειν,
ὕδατι δ' ἐμπίσαιο, κύτει ἐναολλέα κόψας.
Μηδὲ σύ γ' ἀβροτόνου ἐπιλήθεο, μηδέ τι δάφνης
καρπὸν ἀραιοτέρης· μάλα δ' ἂν καὶ ἀμάρακος εἴη
χραισμήεις πρασιῇ τε καὶ ἀνδήροισι χλοάζων·
ἐν δὲ τίθει τάμισον σκίνακος νεαροῖο λαγωοῦ
ἢ προκὸς ἠὲ νεβροῖο πάροιθ' ἀπὸ λύματα κόψας,
ἢ ἐλάφου νηδὺν, τὸ μὲν ἄρ καλέουσιν ἐχῖνον,
ἄλλοι δ' ἐγκατόεντα κεκρύφαλον· ὧν ἀπερύσσας
δραχμάων ὅσσον τε δύω καταβάλλεο μοίρας
τέτρασιν ἐν κυάθοις μέθυος πολιοῦ ἐπιμίξας.
Μηδέ σέ γε χραίσμη πολίου λάθοι ἠὲ κέδροιο,
ἄρκευθος, σφαῖραί τε θερειλεχέος πλατάνοιο,
σπέρματα βουπλεύρου τε καὶ Ἰδαίης κυπαρίσσου,
* * * * * * * * * * * * * * *

M. *εἰλυόεντα* (vel *εἰλ.*) pVAld. et K (sed is corrigit *ἰλ.*), item v, sed e corr. (*ἰλ.* enim fuit). — 569. *ὅτε πλήθουσι* G in marg. *ἀποχεύατο* GP. *ποίην* omnes, quod correxi. cf. p. 99. aliter Lobeck. Paralip. p. 347. — 570. *βάθος* errore S. et Lehrs. *ὁσσατίον περ* K. — 571. *οἶμον* G in marg. — 572. *ἄπο προταμὼν* V, |*ταμῶν* p. *δραγμῆς* M. *βάρος ἰσοφαρίζειν* poeta voluit esse *βάρος ἴσον φέρειν.* cf. v. 646. — 573. *δ' ἐνιπ|* Kp, *δ' ἄν τι π|* B, *δ' ἄν γ' ἰπίσοιο* P, *δ' ἄν γ' ἰπίσαιο* Ald. *ἐναολλέα* certe MR, ut voluit Bentl., reliqui *ἐν ἀολλέα* (*ἐν ἀολέα* p). — 574. *ἀβρ|* omnes, ut videtur. cf. ad v. 92. — 575. *καρποῦ* coni. Bentl. — 576. *πρασιῇ* K, *πρασιῆ* pv, *πρασίης* reliqui. cf. p. 106 extr. — 577. *νεωροῖο* p. — 578. *προνὸς* BPp Ald. *ἠὲ νεβροῖο* MR, *ἢ ν|* reliqui. *λύματι* v, *ἀπολύμματα* V, *ἀπολύματα* quidam. — 579. *τὸ μὲν γὰρ* p, *τὴν δὴ* BPAld. *τὸ μὲν ἄρ* reliqui (etiam L?). — 580. *ἀπερύσας* KPpvAld. — 581. *ὅσον* BKp. *κατάλλεο* K, sed *βα* superimposuit manus secunda. — 582. *ἀπομίξας* BRAld., *ἀποσμίξας* P. Post hunc versum S. posuit v. 586. — 584. *ἀρκευθὶς* coni. Scalig. et Salmas. sed *fructum* iuniperi ut expressis verbis memoraret non magis opus fuit quam fuit in *κέδρῳ* v. 583. *σφαῖραί τε* BGMR, *σφαῖρά τε* KVpv, *σφαίρῃ* reliqui. — 586. Hic aliquid turbatum esse arguit mutata constructionis ratio quae excusari nullo modo potest. quae causa fuisse videtur ut codicis B scriba hoc ordine versus poneret: 585, 586, 583, 584. ac similiter S. v. 586 post v. 582 posuit, parum apto, ut mihi quidem videtur, loco. accedit quod *σπέρματα*, quum in enumeratione ultimum sit, copula carere non possit. huic vitio olim (cf. p. 110) ita succurri, ut *σπέρμα τε* scribendum esse putarem, nunc putare malim excidisse versum, quo primum in enumeratione illa perrexerit poeta, tum constructionem mutaverit novo illato verbo. *ἢ καὶ* BKpv. *πηρῆνα* KVv (de v testatur Keil), *ποι-*

ἠὲ καὶ ἐξ ἐλάφοιο ταμὼν πηρῖνα θοραίην·
πάντα γὰρ ἀλθήσει καὶ ἀθέσφατον ἐκ μόγον ὤσει.
Τὴν δὲ μετ' ἐξετέρην θανάτου φύξιν τε καὶ ἀλκὴν
φράζεο κουλυβάτειαν ἑλών· τροχαλῷ δ' ἐνὶ λίγδῳ
σώχειν, ἐν δέ τέ οἱ κοτύλην πτισάνοιο χέασθαι,
ἐν δὲ δύω κυάθεια παλαισταγέος οἴνοιο,
ἐν δὲ καὶ ἀργέσταο λίπευς ἰσόμοιρον ἐλαίου·
φύρσας δὲ πληγῇσι χολοιβόρον ἰὸν ἐρύξεις.
Ἄγρει δ' ἐξάμορον κοτύλης εὐώδεα πίσσαν,
καὶ χλοεροῦ νάρθηκος ἀπὸ μέσον ἦτρον ὀλόψας,
ἠὲ καὶ ἱππείου μαράθου πολυαυξέα ῥίζαν
κεδρίσιν ἐντρίψας, ἐλεοθρέπτου τε σελίνου
σπέρματα· μεστωθὲν δὲ χάδοι βάθος ὀξυβάφοιο.
Ἔνθα καὶ ἱππείου προταμὼν σπερμεῖα σελίνου,
δραχμάων δὲ δύω σμύρνης ἐχεπευκέος ἄχθη,
ἐν δὲ θερειγενέος καρπὸν κεράσαιο κυμίνου
στήσας ἠὲ χύδην τε καὶ ἄστατον ἀμφικυκήσας·
πῖνε δὲ μιξάμενος κυάθῳ τρὶς ἀφύξιμον οἴνην.
Νάρδου δ' εὐστάχυος δραχμήιον ἄχθος ἑλέσθαι,
σὺν δὲ καὶ ὀκταπόδην ποταμοῦ ἀποσυληθέντα
καρκίνον ἐνθρύψαιο νεοβδάλτοιο γάλακτος,

ρῖνα p, sed literae ῐ superscripto η, πιρῖνα Ald., πυρῖνα BP. — 587. ἀλθήση V, sed corr. ει, αἰθήσει B. ὤσεις Kv. ὦσοι p. — 588. μετ' ἐξ| G, μεθεξ| p, μετεξετέρην reliqui. ἄλκαρ coni. Bentl. sine causa. — 589. κουλυβάτ| GVp et Π in v. 851, κουλυβότ| Kv, κολλυβάτ| MR, πολυβάτ| BP, πουλυβάτ| Ald. τροχαλῇ Rv. δ' om. BKPAld. ceterum post ἑλών olim interpunctio nulla fuit, sed fuit post φράζεο. ἐν ἰλίγδῳ G, ἐνι λίγδω p. — 591. κυάθια B. παλαισταγέος τ' V, |γέως P(?)Ald. — 592. non ausus sum ἀργησταο scribere. nam hic quoque poeta Homericum ἀργέστης alio transtulisse videtur. cf. p. 211 et Al. 175. — 593. χολοιβόλον P, χυλοιβόρον, ut videtur, p. ἐρύξης v, χοληβόρον ἰὸν ἐρεύξεις coni. Blomf. ad Callim. in Apoll. 53. — 594. ἄγροι P. — 595. ἀπαὶ μέσον BGPAld., ἀπὸ μέσου p, ἀποπέσον K (sed ἀπομέσον corr. man. secund.), ἀπὸμ μέσον V. ὀλέψας R, sed corr. — 596. πολυαξέα M. — 597. ἐλεθρέπτου Kp. — 598. χάδαιο K, χάδοιος G κάθος, ut videtur, K. — 599. γε ταμὼν BPAld. σπερμία K. — 600. δύο K. — 601. δ' ἀθερειγενέος KAld. et var. lect. in schol., δὲ θερειγινέος B. κέρσαιο codd., nisi quod κέρσεο Kv, κεράσαιο, quod S. dedit, videtur p habere. — 602. ἢ ἐχίδνην KAld., ἠὲ χύδνην BVp, υἱὲ χύδην P, ἠὲ χύλην M. ἀσταδὸν coni. Bentl. — 603. πίνε Gp. οἶνον BPAld., οἶνον corr. οἴνην p. — 604. νάρθου p. τ' libri, quod correxi. εὐσταχέος R, εὐσταθέος reliqui. εὐστάχυος S., quae est var lect. in schol. — 605. ποταμῷ BpAld. (correx. Scalig.), ποταμῶν ἄπο συλ| G, ut coni. Bentl. — 606. καρ-

ἶρίν θ', ἣν ἔθρεψε Δρίλων καὶ Νάρονος ὄχθαι,
Σιδονίου Κάδμοιο θεμείλιον Ἁρμονίης τε·
ἔνθα δύω δασπλῆτε νομὸν στείβουσι δράκοντες.
Λάζεο δ' ἀνθεμόεσσαν ἄφαρ τανύφυλλον ἐρείκην,
ἥν τε μελισσαῖος περιβόσκεται οὐλαμὸς ἕρπων·
καὶ μυρίκης λάζοιο νέον πανακαρπέα θάμνον,
μάντιν ἐν αἰζηοῖσι γεράσμιον· ᾗ ἐν Ἀπόλλων
μαντοσύνας Κοροπαῖος ἐθήκατο καὶ θέμιν ἀνδρῶν·
μὶξ δὲ κονυζῆεν φυτὸν ἔγχλοον, ἠδὲ καὶ ἀκτῆς
καυλοὺς ἠνεμόεντας, ἰδὲ πτίλα πολλὰ καὶ ἄνθη
σαμψούχου, κύτισόν τε καὶ εὐγλαγέας τιθυμάλλους·
πάντα δὲ λίγδῳ θρύπτε, καὶ ἐν σκαφίδεσσι δοχαίαις
φαρμάσσων μέθυ κεῖνο χοὸς δεκάτῃ ἐνὶ μοίρῃ.
Ἀλλ' ἤτοι γερύνων καναχοὶ περίαλλα τοκῆες
βάτραχοι ἐν χύτρῃσι καθεψηθέντες ἄριστοι
βάμματι· πολλάκι δ' ἦπαρ ἐνὶ σχεδίῃ ποθὲν οἴνῃ,
ἢ αὐτοῦ σίνταο κάρη κακὸν ἄλλοτε νύμφαις
ἐμπισθὲν, τοτὲ δ' οἴνου ἐνὶ σταγόνεσσιν ἀρήξει.
Μὴ σύ γ' ἑλιχρύσοιο λιπεῖν πολυδευκέος ἄνθην,
κόρκορον ἢ μύωπα, πανάκτειόν τε κονίλην,
ἥν τε καὶ Ἡράκλειον ὀρίγανον ἀμφὶς ἔπουσι·

κῖνον Kv. *ἐνθρίψαιο* Kp, *ἐνθρύψαι* v. de genetivo cf. v. 693. — 607. *δρίλλων* Kpv. *νάρωνος* BKv. *ὄχθη* BPpAld., *ὄχθας* grammat. cf. p. 146. — 608. *κάρδμοιο* B. — 609. om. P. *δαπλῆτε* Ald. *δράκοντες* Gv, *δράκοντε* reliqui. — 610. *ἄφαρτα σερφυλλον* (vel *κερφυλλον*) K, corr. *νυφυλλον* vel *μυφυλλον*. — 612. *κλάζοιο* v. — 613. *ἐνὶ ζωοῖσι* codd. emendavit Mein. ad Steph. Byz. p. 375. *ἦεν* Vp, *αἰὲν* Steph. Byz. l. l. — 614. *μαντείας* Steph. Byz. l. l. *κορυπαῖος* BKPvAld., *ὀρόπειος* var. lect. in schol., *ὀροπαῖος* var. lect. ap. Steph. Byz. l. l. — 616. nescio an poeta *ἀκτῆν παρετυμολογῶν* scripserit: *καυλοὺς ἠιόεντας*. cf. Marcell. Sidet. 22 *ἠιόεις κόλλουρος* coll. v. 17. *ἠδὲ* B. *πτερά* codd. emendarunt Bernard. et S. — 617 post 618 posuit v, sed correxit literis α β appositis. *κύτισσον* v. *εὐγλαγέτας* annot. G. *θυμαλίδας* vel |*λῖδας* BPAld., *θυμαλίδα* (vel |*ίδας*) p, *τιθυμάλθους* K. — 618. *σκαφίδεσι* v. *δοχαῖες* V. — 619. *μοίρᾳ* vel *μοίρα* BPpAld. — 620. *γερήνων* BP. *καναχὸν* R, |*χὴ* V. *περιαλλα* p. — 621. *χύτροισι* BKp codd. Bentl. — 622. *Σχεδίῃ* et *Σχερίῃ* var. lect. in schol. — 624. *ποτὲ* v. *ἀρῆξαι* B. — 625. *ἢ σύ γε λίχροιο Π*. *πολυδευκέος Π*, |*δεύκεος* reliqui. cf. p. 208. *ἄνθης* MR. — 626. *ἢ μύωπα Π*, *ἠμυόεντα* vel *ἢ μυόεντα* reliqui, *ἢ μύοντα* S. *πανάκτειλον Π*, *πανάκτιον* B, *παράκτειον* v, sed correxit. *κονείλην Π*. — 627. *ἡρακλεῖαν ὀρείγανον Π*, *ἡράκλειον καὶ ὀρ|* GKMRVpv, *ἡρακλεῖον* B, |*κλειον*, literis ει imposito υ V, *καὶ* om. BPAld., *ὀρείγανον* MRVAld. et p, sed is corrigens ι. *ἀμφὶς*

σὺν καὶ ὄνου πετάλειον ὀριγάνου, αὖά τε θύμβρης
στρομβεῖα ψώχοιο, κακῆς ἐμφόρβια νούσου.
Ἄγρει μὰν ὀλίγαις μηκωνίσι ῥάμνον ἐίσην
ἐρσομένην, ἀργῆτι δ' ἀεὶ περιδέδρομεν ἄνθη·
τὴν ἤτοι φιλεταιρίδ' ἐπίκλησιν καλέουσιν
ἀνέρες, οἳ Τμώλοιο παραὶ Γύγαό τε σῆμα
Παρθένιον ναίουσι λέπας, τόθι Κίλβιν ἀεργοὶ
ἵπποι χιλεύουσι καὶ ἀντολαί εἰσι Καΰστρου.
Νῦν δ' ἄγε τοι ῥίζας ἐρέω ἐχίεσσιν ἀρωγούς.
Ἔνθα δύω ἐχίεια πιφαύσκεο· τῆς δὲ τὸ μέν που
ἀγχούσῃ προσέοικεν ἀκανθῆεν πετάλειον·
παῦρον ἐπεί, τυτθὸν δὲ καὶ ἐν χθονὶ πυθμένα τείνει.
Ἡ δ' ἑτέρη πετάλοισι καὶ ἐν καυλοῖσι θάλεια,
ὑψηλή· ὀλίγῳ δὲ πέριξ καλχαίνεται ἄνθει·

ἔπουσι Π, ἀμφενέπουσι reliqui. — 628. ὄνον p. πετάλειαν Π, πετόλειον V(?). ὀρείγανον ΠMPRVpAld., ὀρίγανον reliqui. correxi. ὄνου πετάλειον ὀριγάνου est folium ὀριγάνου ὀνίτιδος. cf. Ἀλκιβίου ἔχιος ῥίζαν Th. 541. αὐά τε Π, ἀνά τε KpvAld. (K cum glossa σὺν). θύμβρην v. — 629. στρομβιά ψοχετες Π (sed extremae duae syllabae paene evanuere). στρομβεὶ v. ψύχοιο V. ἐμφρόβεια, sed super ρ posito ο, K, ἐμφόρβεια v. — 630. μὲν Pp, μὴν Ald. ὀλίγες Π. ῥάμνων εἴσην Π. — 631. περιδέδρομεν Π, |τέτροφεν reliqui. ἄνθην Π, ἄνθη MR, ἄνθει reliqui. — 632 om. Π. φιλέταιριν omnes. φιλέταιρον ex Eutecnio dedit S. φιλεταίριον (non φιλέταιρον) plures vocabantur plantae contra serpentes efficaces (cf. Dioscor. I p. 509 extr. et p. 527), imprimis autem polemonia (Diosc. p. 511), quae et Philetaeria (Plin. nat. hist. 25, 64) et *Philetaeris* (id. 25, 99) appellabatur. eam putaverim hic intelligendam esse, praesertim quum commendet etiam Aet. p. 617, E. Sed nominativus quum vix potuerit esse nisi φιλεταιρίς, correxi φιλεταιρίδ'. — 633. ἐνέρες p. παραι γύγαιο Π, γίγαο BP. — 634. ναιοσι p. ὅθι v. κύλβιν Π, κύρβιν v. κλάζος BPAld. — 635. χειλεύουσι Π. — 636. αγε Π. ῥίζαν v. ὀφίεσσι omnes, quod verum esse nequit, nam radices contra serpentium morsus efficaces non nunc demum enumerat. cf. vv. 529, 534, 541 et 48, 596. praeterea chironii (v. 500 sqq.) non folia solum, sed radix etiam efficax (cf. Dioscor. I p. 400), et aristolochiae (vv. 509 seqq.) sola adeo efficax radix (cf. Plin. n. h. 25, 96). itaque scripsi ἐχίεσσιν, quoniam quae sequuntur plantae privatim contra viperas valent. cf. v. 653 et 673. — 637. δύο χίεια Π. πιφάσκεο pAld. τῆς δε το μὲν ποῦ Π, τοῖς δὲ V. — 638. ἀγχοῦσι Π. ἀκανθεῖον πετάλιον Π, πετάλιον etiam MR. — 639. παύρον Π, ταῦρον Bp. τυτθὸν δὲ Π, τιτυόν τε V, τυτθόν τε reliqui. τίνει Π. cf. Dioscor. I p. 526: φύλλα — πρὸς τὰ τῆς ἀγχούσης, ἥττονα δέ, — ῥίζα δὲ λεπτοτέρα δακτύλου. patet ἐπεὶ ita ad προσέοικεν relatum esse, ut subintelligendum sit: „*quamquam non plane eadem sunt*, nam parvum folium est et parvam planta radicem agit.“ sic saepe apud poetas quoque ante ἐπεὶ omissam videmus enuntiationem aliquam, velut Hom. Il. 9, 341. — 640. πετάλωι Π. καύλοισι Π et G, καλύκεσσι reliqui. θαλεῖα Π. — 641. ὀλίγωι Π. καλχαίνεται ΠG

βλάστη δ' ὡς ἔχιος, σφεδανὸν δ' ἐφύπερθε, κάρηαρ.
Τῶν μὲν ἀπ' ἀνδρακάδα προταμὼν ἰσήρεα χραισμεῖν
ἢ σφέλαι ἢ ὅλμῳ κεάσας ἢ ῥωγάδι πέτρῃ.
Καί τε σύ γ' ἠρύγγοιο καὶ ἀνθήεντος ἀκάνθου
ῥίζεα λειήναιο, φέροις δ' ἰσορρεπὲς ἄχθος
ἀμφοῖιν κλώθοντος ἐν ἀρπέζῃσιν ἐρίνου·
λάζεο δ' εὐκνήμοιο κόμην βρίθουσαν ὀρείου
καὶ σπέραδος Νεμεαῖον ἀειφύλλοιο σελίνου·
σὺν δὲ καὶ ἀννήσοιο τὸ διπλόον ἄχθος ἀείραι
ῥίζαις ὁλκήεσσαν ὑπὸ πλάστιγγα πεσοῦσαν·
καὶ τὰ μὲν ὀργάζοιο, καὶ εἰν ἑνὶ τεύχεϊ μίξας
ἄλλοτε μέν τ' ἐχίων ὀλοὸν σίνος, ἄλλοτε τύμμα
σκορπιόεν, τοτὲ δάχματ' ἐπαλθήσαιο φάλαγγος,
τριπλόον ἐνθρύπτων ὀδελοῦ βάρος ἔνδοθεν οἴνης.
Φράζεο δ' αἰγλήεντα χαμαίλεον ἠδὲ καὶ ὀρφνόν·
δοιοὶ δ' ἀμφὶς ἔασιν· ὁ μὲν ζοφοείδελος ὠπὴν
ἤικται σκολύμῳ, τροχεὴν δ' ἀπεχεύατο χαίτην·
ῥίζα δέ οἱ βριαρή τε καὶ αἴθαλος, ἠδ' ὑπὸ κνημοῖς
σκοιοῖς ἐντελέθει φυξήλιος ἢ νεμέεσσι.

(hic cum gl. *πορφύρεται*) et var. lect. in schol., *πορφύρεται* reliqui. — 642. *βλαστη Π. κάρειαρ Π, κάρηνον* reliqui. cf. p. 210. — 643. *μὲν* p hic scribit ut v. 548. *ἀπανδρακάδα ΠP, ἅπαν δρακάδα* MV. *ποταμῶν* p. *χραίσμη* MR, *χραισμεῖ* Gv. — 644. *σφέλαι Π, σφέλλᾳ* vel *σφέλλα* KMRv, *σφέλᾳ* vel *σφέλα* reliqui. *ῃ* et *ὄλμωι Π, ὄγμῳ* M. *ῥαγάδι* V. — 645. *καί τε σὺ γ' Π, οὐδέ γε* V, *ἠὲ σύ γ'* reliqui. *ἠρύγγεω Π, ἠρύγκοιο* G, *ἐρύγγοιο* V. *ἀνθήεντος Π*, ut schol. legisse videtur, *ἀληθήεντος* P, *ἀλθήεντος* reliqui. — 646. *ῥιζεα Π, ῥίζαν* reliqui. cf. ad v. 940. *φέρεις* BP. *ἰσορροπὲς* R. — 647. *ἀμφοιήν Π, ἀμφοῖν* BKPVpvAld. *καὶ* addunt pAld. *χλοάοντος* var. lect. in schol. *ἀρπαίζεσιν Π, ἐναρπέζαισιν* MR, *ἀρπέζαισιν* solus p, reliqui *ἀρπέζαισιν*. cf. ad v. 284. — 648. *ἀκνήμοιο* M. *βρύθουσαν* B. *ὀρειον Π, ὀρείης* reliqui. — 649. *σπεράδος* ΠV. *νεμείοιο* in G superscriptum. — 650. *ἀννίσσοιο* V. *δίξοον Π, διπλοῦν* KPVpAld., *διπλόον* reliqui. *ἀείραι Π, ἀείρας* reliqui. — 651. *πλαστιγγα Π. πεσόντα Π.* — 652. *ταμὲν Π. ἐργάζοιο* ΠRv, *ὀργάζοις* B, *ὀργάξεις* P. *εἰς ἑνὶ* Pp. *ενὶ τευχεῖ Π. μίξοις* V(?). — 653. *σὶνος* ΠKp. *τῦμμα Π, τρίμμα*, ut videtur, p. — 654. *τότε Π, τά τε* reliqui, *τοτὲ* coni. Bentl. *δήχματ' Π, δήγματ'* reliqui. cf. ad v. 119. *ἐπιαλθ|* Kp. *φάλαγγας* MV. — 655. *τριπλώον Π, τλιπλόον* Kp. *ὀδὲ λοῦ Π, ὀβελοῦ* M, *ὀλοοῦ* P. *ἔντοθεν Π.* — 656. *ἤδε καὶ ὀρφνόν Π, ἠὲ καὶ ὀρφνόν* K et cod. Bentl., *ἠδὲ ὀρεινόν* BPAld. — 657. *δηοὶ* et *ἔασσιν* KPAld. *ὁ μεν Π, ὁ μ* ultimae literae superscripto *ᾱ̈* ut v. 643 et alibi p. *ζοφοείδεος* K. — 657. *ἤϊκταῖ Π. σκολύμω Π, |μων* BPp (sed p corr.). *τροχαίην* ΠBP, *τροχέην* reliqui. accentum corr. S. — 659. *ῥίζας* p. *δέ οι Π. βριαρῆ* Πp, *|ρῆς* BPAld. *ἦ δ' Π, ἧδ'* KAld., *ἡ δ'* reliqui. correxit S. cf. v. 219. *κνήμος Π.* — 660. *σκαιοῖς* omnes, nisi quod *σκαιῆς* P. corr. S. *φιξήλιος*

Τὸν δ' ἕτερον δήεις αἰεὶ πετάλοισιν ἀγαυρόν·
μέσση δ' ἐν κεφαλὴ δύεται πεδόεσσα, μολοβρή·
ῥίζα δ' ὑπαργήεσσα, μελίζωρος δὲ πάσασθαι.
Τῶν δὴ κυανέην μὲν ἀναίνεο, τῆς δ' ἀπὸ φάρσος
δραχμαῖον ποταμοῖο πιεῖν ὑδάτεσσι ταράξας.
Ἄλλην δ' Ἀλκιβίοιο φερώνυμον ἀγρέο ποίην,
δράχμα χερὸς πλήσας, παύρῳ δ' ἐν νέκταρι πίνειν.
Τὴν μὲν ὑπὸ σκοπέλοισι Φαλακραίοις ἴδ' ἐπακτὴρ
Κρύμνης ἀμπεδίον καὶ ἀνὰ Γράσον, ἠδ' ἵνα θ' ἵππου
λειμῶνες σκυλάκεσσιν Ἀμυκλαίῃσι κελεύων·
κνυζηθμὸν κυνὸς οὖλον ἐπήϊσε θυμολέοντος,
ὅς τε μεταλλεύων αἰγὸς ῥόθον ἐν στίβῳ ὕλης
κανθῷ ἐνὶ ῥαντῆρι τυπὴν ἀνεδέξατ' ἐχίδνης·
καὶ τὴν μὲν κλάγξας ἀφ' ἑκὰς βάλε, ῥεῖα δὲ ποίης
φύλλα κατέβρυξεν, καὶ ἀλεύατο φοινὸν ὄλεθρον.
Ἄσαι δ' ἔγχλοα φλοιὸν ἐλαιήεντα κρότωνος
συμμίγδην πετάλοισι μελισσοφύτοιο δασείης,
ἠὲ καὶ ἠελίοιο τροπαῖς ἰσώνυμον ἔρνος,
ἥ θ' Ὑπεριονίδαο παλινστρέπτοιο κελεύθους
τεκμαίρει γλαυκοῖσιν ἴσον πετάλοισιν ἐλαίης.

V. *ἡ Π, ἐν* reliqui. *νεμέεσσιν Π.* — 661. *ετερον Π.* — 662. *μέσσηι δ' ἐν κεφαλῆι Π.* et *κεφαλῇ* etiam GKMPRV. *δύεται Π, φύεται* reliqui. *παιδόεσσα μολοβρῆι Π, πεδόωσα* v. — 663. *ῥίζα θ'* p. *πάσεσθατ* K. — 664. *κυανέην Π, κυάνεον* reliqui. *μεν Π. ἀναίνετο* Vp, *ἀναίρεο* G. *δ' ἀπο Π, δ' απο* p. — 666. *ἀγρέο Π, αἵρεο* reliqui. *πόην* Kv. — 667. *δράγμα* BR. *παύρωι Π. δ' ἐν Π*BGPVAld., *δὲ* Kpv, *δ' ἐνὶ* MR. *πίνειν Π, πίνοις* reliqui. — 668. *ὑπὸ Π, ἐπὶ* reliqui cf. Steph. Byz. p. 655, 7: *Φαλάκραι — οὐκ ἔχουσι ζῶν φυτὸν διὰ τὴν χιόνα καὶ τὸν κρύσταλλον. σκοπέλοισιν* v. *φαλακραίοισιν* omnes. sed *τὴν* non habet verbum unde pendeat nec potest extrinsecus subintelligi ut voluit schol. *εὗρε* supplens. itaque correxi ut vides. aliter Bentl. cf. ad v. 671. *ἐπακτίν Π.* — 669. *ἀμπεδίον* certe p, *ἂμ π|* rel. *γράσυν'* P, *ἀναγράσσον Π. ίνα Π.* — 670. *λειμώνες Π. ἀμυκλαίαισι Π,* |*οισι* MRv, |*ῃσι* reliqui. — 671. *κνυζηθμῷ* coni. Bentl. *κυνόσουλον Π. ἐπήισε Π*GKv (cf. Herodot 9, 93 et Apollon. Rhod. 2, 195), *ἐπήιε* MR, *ἐποίησε* p, *ἐποίει* V, *ἐπώρινε* BPAld., *ἐφώρασε* var. lect. in schol. quam probavit Bentl. *θυκολέοντος* K. — 672. *μεταλεύων* Kp. *ἀργὸς* v. *στίβωι Π, τρίβῳ* var. lect. in schol. — 673. *κανθωι Π, κανθοῦ* coni. Bentl. *ἐνι ραντῆρι Π, ἐν ῥ|* PAld. *ἐχίδνῃ* V. — 674. *ἀφ' ἑκὰς* GV, *ἀφεκὰς* reliqui. *βαλε ρεῖα Π.* — 675. *φῦλα* p. |*βρυξε* vAld. — 676. *αἴσαι Π, ἄσαι* var. lect. in schol., *λάζεο* reliqui. cf. Al. 305 et 331. *Ἐλαιήεντα* (i. e. *Ἰταλικόν*) schol. *κροτωνος Π, κρότωνος* ut videtur reliqui. cf. Lobeck. ad Aiac. p. 172. — 677. *μελισσοφύτοιο Π,* |*βότοιο* reliqui. *δασειης Π.* — 678. *ἐλίοιο* v. *ἰσωνύμον Π.* — 679. *παλινστέπτοιο Π, παλιστ|* reliqui. — 680. *γλυ-*

Αὔτως δὲ ῥίζαν κοτυληδόνος, ἥ τ' ἀνὰ κρυμὸν
ῥηγνυμένων ὀλοφυδνὰ διήφυσε ποσσὶ χίμετλα.
Δήποτε δ' ἢ βλωθροῖο πυρίτιδος ἔγχλοα φύλλα,
ἢ σκολοπενδρείοιο φέρειν ἀπὸ καυλὸν ἀμήσας.
Ἄγρει καὶ πάνακες Φλεγυήιον, ὅρρα τε πρῶτος
Παιήων Μέλανος ποταμοῦ παρὰ χεῖλος ἄμερξεν,
Ἀμφιτρυωνιάδαο θέρων Ἰφικλέος ἕλκος,
εὖτε σὺν Ἡρακλῆι κακὴν ἐπυράκτεεν ὕδρην.
Εἰ δὲ σύ γε σκύλακας γαλέης ἢ μητέρα λαιδρὴν
ἀγρεύσαις πρόσπαιον, ἀποσκύλαιο δὲ λάχνην
καρχαλέου καθύπερθε πυρὸς σελάοντος ἀυτμῇ,
τῆς δ' ἐξ ἔγκατα πάντα βαλὼν καὶ ἀφόρδια γαστρὸς
φύρσον ἁλὸς δίοιο, καὶ ἠελίου δίχα τέρσαι,
μή τοι ἐνισκήλῃ νεαρὸν σκίναρ ὠκὺς ἀίξας.
Ἀλλ' ὁπόταν χρειώ σε κατεμπάζῃ μογέοντα,
σῶχε διὰ κνῆστι σκελετὸν ῥάκος οἷά τ' ἀφαυρὸν
σίλφιον ἢ στροφάλιγγα περιξήροιο γάλακτος
οἴνῳ ἐπικνήθων· τὸ δέ τοι προφερέστατον ἄλλων
ἔσσεῖται· πάσας γὰρ ὁμῶς ἀπὸ κῆρας ἐρύξει.

κοῖσιν Π. *ἶσον Π*, *ἶσον* Kp. *ἐλαίου* B. — 681. *αὔτως* et *ῥίζας* v. *δὴ* MRVAld. *ἥ τ' Π.* *ανα κρυμὸν Π*, *ἀνὰ κρυμμὸν* BGPp, *ἀνακρυμὸν* KRAld. — 682. *ῥηγνυμένοις* coni. Bentl. *ὀλοφὺ ανα Π*, *ὀλοφυδνὰ* KMVv, *ὀλοφυγδὰ* reliqui. *παισι Π*Vp, *πᾶσι* M, *ποσὶ* K. *χέμετλα Π.* — 683. *δή τότε δὴ Π*, *δή ποτε ἥ* v, *δή ποτ' ἢ* K, *δή ποτε δὴ* P, sed secundum *δὴ* altera manus correxit *δ' ἥ.* *βλοθροῖο* v. — 684. *σκολοπονδρίοιο* P. *απο Π*, *ἄπο* p. — 685. *φλεγύιον Π*V. *ὅρρα τε Π*, *ὀρρᾶ τε* p, *ὃ ῥά τε* K, *ὅρα τε* B, *ὁρᾶτε* v, *ὀρ* . . . . R. — 686. *μελανοσποταμοῦ Π.* *παραχεῖλος Π*, *περὶ χ|* Kv. *ἄμερσεν* omnes. cf. Lobeck. Rhem. p. 54 n. 6. — 678. *|ωνίδαο* BGMPp, *|ονίδαο* KVv. *ιφικλέος Π.* *ἕλκος Π*, *ἕρκος*, sed correctum *ἕλκος*, Kv, *ἔρνος* BPAld., idem annotant KG et schol. — 688. *συν Π.* *επυρράκτεεν Π*, *ἐσυρά|* K, sed corr. *ἐπ|*, *|άκτεον* p. — 689. *γαλαίης* B. *ἢ Π.* — 690. *ἀγρεύσεις* KPvAld. *πρόπαιον Π.* — 691. *καρχαλέου Π*, *καρφα|* reliqui. *σελάεντος Π.* *ἀυτμὴ Π*, *ἀυτμῆς* reliqui. illinc *ἀυτμῇ* scripsi. — 693. *φῦρσον* certe v, *φύρσον Π* et reliqui cf. Lobeck. Paralip. p. 414 et Elem. I p. 307. *διοίο Π*, *θείοιο* reliqui, quod ex Hom. Il. 9, 214 fluxisse videtur. *ἠελίου Π*, *ἠελίοιο* p. *τέρσαι Π*, *τέρσον* reliqui. cf. v. 96 et 709. — 694. *μὴ σοὶ Π*, *μήτοι* M et p, sed is e corr. *μήτι* enim olim scriptum fuit, quod reliqui habent. *επισκήλην Π*, *ἐνὶ σκήλῃ* K, *ἐνὶ σκύλῃ* P. *νόον Π.* *σκῆναρ* v, *σκήναρ* K. *ωικὺς Π*, *ὀξὺς* coni. S. — 695. *ἀλλοπόταν Π.* *χρειῶ σε Π*, *χρειώδε* Kv. *κατεμπάζει Π.* — 696. *δια κνηστει Π*, *δία κνήστι* G, *διὰ κνῆστι* p, *διακνῆστι* reliqui. *σκέλετον Π.* *δάκος* omn., quod correxi. cf. v. 664. *οἰά Π.* *ἀφαυρῶν* M, *|ρὴ* v, *ἀφωρόν* p. — 697. *σιλφιόν η Π.* *περιξηροῖο Π*MRp, *περὶ ξηροῖο* PV. — 698. *οἴνωι Π.* *ἐπικνίθων* K. *ἄλλων* omnes, *ἄλκαρ* var. lect. in schol., quam recepit S. — 699. *ἔσσειται Π.* *ὁμῶς Π.* *ἐρύξει*

Πεύθεο δ' εἰναλίης χέλυος κρατέουσαν ἀρωγὴν
δάχματος εἶαρ ἔμεν δολιχῶν ὅσα φῶτας ἀνιγροὺς
ἑρπετὰ σίνονται· τὸ δέ τοι μέγ' ἀλέξιον εἴη.
Ἤτοι ὅταν βροτολοιγοῦ ὑπὲκ πόντοιο χελύνην
αἰγιαλῶν ἐρύσωσιν ἐπὶ ξερὸν ἀσπαλιῆες,
τὴν δ' ἀνακυπώσας κεφαλῆς ἀπὸ θυμὸν ἀράξαι
μαύλιδι χαλκείῃ, βλοσυρὸν δ' ἐξ αἷμα χέασθαι
ἐν κεράμῳ νεοκμῆτι καμινόθεν· ἐκ δὲ πελιδνὸν
οὐρὸν ἀπηθῆσαι πλαδάον λαεργέι μάκτρῃ·
ἧς ὕπο δὴ τέρσαιο διατρυφὲς αἷμα κεδάσσας
δραχμάων πισύρων μίσγων βάρος· ἐν δὲ κυμίνου
δοιὰς ἀγροτέροιο, καὶ ἐκ ταμίσοιο λαγωοῦ
τετράμορον δραχμῇσι δύω καταβάλλεο βρῖθος.
Ἔνθεν ἀποτμήγων πιέειν δραχμαῖον ἐν οἴνῃ.
Καὶ τάδε μέν τ' ὀφίεσσιν ἀλεξητήρια δήεις.
Ἔργα δέ τοι σίνταο περιφράζοιο φάλαγγος
σήματά τ' ἐν βρυχμοῖσιν· ἐπεί ῥ' ὃ μὲν αἰθαλόεις ῥὼξ

Π, *ἀλύξῃς* R, *ἀλύξεις* reliqui, *ἀλέξεις* coni. Bentl. — 701. *δήγματος Π* et reliqui ut videtur praeter G, qui *δήχματος* habet. *εἶλαρ* p, *εἶλας* V, *εἶλαρ Π* et reliqui. corr. S. *θ' ὅσα Π*. *δολιχὸν* B. *ἀνιγρὰ* v, *ἀνιαροὺς* Pp, *ἀνηροὺς* Ald. — 702. *δέ τι* Kv. *μέγα λέξιμον* p. *ἀλέξιον Π*, *ἀλέξιμον* reliqui. cf. v. 805 et Al. 4. — 703. *ὅτ' ἂν* p. *βροτολοιγὸν ὑπὲρ* (*ὑπερ Π*p) omnes, quod correxi. cf. p. 211. *χελώνην* omnes. sed cf. ad Al. 555. — 704. *αἰγιαλὸν* BMP. *ἐπι ξερὸν Π*, *ἐπιξηρων* v, sed correctum |*ρον*. et *ξηρὸν* etiam K habere videtur. *ἀσπαλίηες Π*. — 705. *τὴν δ' Π*, *τήνδ'* reliqui. *ἀπο Π*p. *ἀρέξαι* G. — 706. *μαύλιδι* (non *μαυλίδι* ut Ald. et S.) certe *Π*Kp. cf. Dindorf. in Thes. Par. *χαλκείηι Π*. *χέασθαι* in *Π* paene evanuit. — 707. *κεράμω Π*p. *καμεινόθεν Π*. — 708. *οὐρὸν* certe p, *οὖρον* reliqui. cf. p. 146. *πλαδόον λα*| *Π*, *πλαδάον λα*| G et K, quorum hic addit: *γρ. πλαδόοντ' εὐεργέι*, *πλαδόων λα*| v (et *λαέργει* memorat etiam schol., *πλαδάον λα*| Steph. in marg.), *πλαδάον εὐεργέι* BPVp, *πλαδάων εὐαργέι* M, *πλαδόων εὐαργέι* R, *πλαδόον τ' εὐεργέι* Ald. *οὐρὸν* neutrum est poetae. *μάκτρη Π*p, *βάκτρῃ* M et e corr. R. — 709. *ἧς ἐπιδη Π*, *ἧς ἔπι δὴ* reliqui, *ης ἐπεὶ οὖν* coni. S. cf. pag. 190. *διατρυφες Π*, *διατρυφὲς* GK, *διαδρυφὲς* BMPRVpAld., *διατρυφθὲν* v. *κεδάσσας Π*, *κεάσας* GKPpAld., *κεάσσας* reliqui. — 710. *ἐκ δὲ* BKP. *δε κυμῖνου Π*. — 711. *δοιᾶς Π*. *ἀγροτέρου* errore S. et Lehrs. *λαγῶου Π*. — 712. *τετράμορφον* B. *δραχμαῖσι Π*. *δύωι Π*. *βρίθος* v. — 713. *οἴνωι Π*, *οἴνῳ* K. — 714. *καὶ τάδε* γ omissis reliquis versibus usque ad 811 v. — 715 —766 om. *Π*. *σύντω* V. *περιφράζοιμι* MRV et p e corr. (-*ζοιο* enim olim fuit). — 716. *βρύχμοισι* GKpAld., *βρυχμαῖοι* V, *βρεχμοῖσι* P, *βρυγμοῖσι* reliqui. cf. ad v. 119. *ῥ'* om. R. *ὁ μὲν* omnes, ut videtur. sed masculinum *ὁ* non habet quo referatur, quum et *φάλαγξ* et *ῥὼξ* femininum sit (nam *αἰθαλόεις* est pro *αἰθαλόεσσα*). itaque *ὃ* scripsi ut pro *τὸ μὲν* sit.

κέκληται, πισσῆεν, ἐπασσυτέροις ποσὶν ἕρπον·
γαστέρι δ' ἐν μεσάτῃ ὀλοοῖς ἔσκληκεν ὀδοῦσι.
Τοῦ δὲ καὶ ἐγχρίμψαντος ἀνουτήτῳ ἴκελος χρὼς
μίμνει ὅμως, τὰ δ' ὕπερθε φάῃ ὑποφοινίσσονται·
φρίκῃ δ' ἐν ῥέθεϊ σκηρίπτεται· αὐτίκα δὲ χρὼς
μέζεά τ' ἀνδρὸς ἔνερθε τιταίνεται, ἐν δέ τε καυλὸς
φύρματι μυδαλέος προϊάπτεται· ἰσχία δ' αὔτως
μάλκῃ ἐνισκίμπτουσα κατήριπεν ἔχμα τε γούνων.
Ἀστέριον δέ φιν ἄλλο πιφαύσκεο, τεῦ τ' ἐπὶ νώτῳ
λεγνωταὶ στίλβουσι διαυγέες ἐν χροῒ ῥάβδοι·
βρύξαντος δ' αἴδηλον ἐπέδραμεν ἀνέρι φρίκη·
ἐν δὲ κάρος κεφαλῇ, γούνων δ' ὑποέκλασε δεσμά.
Κυάνεον δέ τοι ἄλλο πεδήορον ἀμφὶς ἀίσσει
λαχνῆεν· δεινὸν δὲ φέρει καὶ ἐπὶ χροῒ νύχμα,
ὅντινα γυιώσει· κραδίῃ δέ οἱ ἐν βάρος ἵζει·
νὺξ δὲ περὶ κροτάφοις· ἔμετον δ' ἐξήρυγε δειρῆς
λοιγὸν, ἀραχνήεντα· νέμει δέ οἱ ἐγγὺς ὄλεθρον.
Ἀγρώστης γε μὲν ἄλλος, ὃ δὴ λύκου εἴσατο μορφῇ
μυιάων ὀλετῆρος· ὀπιπτεύει δὲ μελίσσας,

---

nam poetae animo obversabatur *φαλάγγιον*. cf. v. 210. — 717. *ἐπασσύτερον* M, *πασσύτερος* P, *ἐπασσύτερος* Ald. *ἕλκων* K, *ἕρπων* reliqui. necessarium videbatur *ἕρπον*. — 718. *ὀδοῦσιν* K. — 719. *ἐνιχρίψαντος ἀνουτάτῳ* K. — 720. *ὁμῶς* pAld., *ὁμώς* K. *ἔνερθε* libri, quod quum non magis explicari possit quam *ὕπερθε* v. 722, voces transposui. nota sunt *ἔνερθε πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν*. — 721. *δ'* om. MR. *ῥέθεσι* K. — 722. *μάζεά* BP. *ὕπερθε* omnes. vid. ad v. 720. *ὑπερ θέτιται* B, *τιταιν* P. *ἐν δέ τι* B, *ἠδέ τε* M. habere videtur. — 724. *ἐνισκήμπτουσα* M, |*σκήπτουσα* reliqui. corr. S. cf. ad v. 140. *ἔγχματι* B, *ἔγχματα* KPpAld., *ἔχματα* GMR. mihi *ἔχμα τε* necessarium videbatur. — 725. *δ' ὄφιν* R, *σφιν* K, sed a manu secunda, *δέ τοι* vel *γε μὲν* Herm. ad Orph. p. 804. *φὶν* recte Bernhardy. synt. p. 80 explicare videtur *ἐν αὐτοῖς*. *πιφάσκεο* PAld., *πιφαύσκω* scribendum censet Hermann. l. l. si *φὶν* servetur. *τοῦ δ'* BKPAld., *τ' ἠδ'*, ut videtur, p, *τεῦ δ'* MGRV(?). *τεῦ* quum pro relativo sit (cf. pag. 157), *δ'* in *τ'* mutandum fuit. cf. v. 411. — 726. *λεγνωτὰ* PAld., *λιγνωτὰ* B. *διαυχεες* P. — 727. *βρίξαντος* PV. *αἴδηλος* omnes, quod correxi cf. v. 719, 730, 737. *ἀνέρα* G. — 728. *δ' ὑπέκλασε* KVp, contra *δέ θ' ὑπέκλ*| MR, *δέ γ' ὑπέκλ*| reliqui, quae tolerari nequeunt ob pravam caesuram. itaque *δ' ὑποέκλ*| scribendum fuit, ut *ὑποέτρεσεν* Nicander dixit Th. 86, *ἀποέκλυσεν* Apoll. Rhod. 1, 366, *ἐπιέτρεπον* id. 3, 628 etc. rem conficit Maxim. v. 258: *τά τε φωτὶ ποδῶν ὑποέκλασεν ἄρθρα*. Herm. ad Orph. p. 695 coni. *δέ οἱ ἔκλ*. — 729. *πεδήουρον* K. — 730. *νύχμα* M et e corr. G., *νύγμα* reliqui. cf. ad v. 271. — 731. *γυιώσῃ* B(?)MRV(?). *κραδίη* et *ἴσχει* libri. correxi ex Ther. 248 et Al. 255 et 342. — 733. *λυγρὸν* BP. (*λοιγὸν* etiam cod. Dorvill. cf. ad Charit. p. 674). — 734. *μορφὴν* M. — 735. *ὀπιπεύει*

ψῆνας, μύωπάς τε καὶ ὅσσ᾽ ἐπὶ δεσμὸν ἵκηται.
Ἄκμητον δ᾽ ἐπὶ τύμμα φέρει μεταμώνιον ἀνδρί.
Ἄλλο γε μὴν δύσδηρι, τὸ δὴ σφήκειον ἔπουσι,
πυρσὸν ἅλις, σφηκὶ προσαλίγκιον ὠμοβορῆι,
ὃς δὴ θαρσαλέην γενεὴν ἐκμάσσεται ἵππου·
ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταύρων δὲ μέλισσαι
σκήνεσι πυθομένοισι λυκοσπάδες ἐξεγένοντο.
Τοῦ δὲ καὶ οὐτήσαντος ἐπὶ κρατερὸν θέει οἶδος,
νοῦσοί τ᾽ ἐξέτεραι, μετὰ γούνασι δ᾽ ἄλλοτε παλμὸς,
ἄλλοτε δ᾽ ἀδρανίη· μινύθοντα δὲ τόνδε δαμάζει
ἐσχάτιον κακοεργὸς ἄγων παυστήριον ὕπνος.
Εἰ δ᾽ ἄγε μυρμήκειον, ὃ δὴ μύρμηξιν ἔικται,
δειρῇ μὲν πυρόειν, ἄξῃ γε μὲν εἴσατο μορφὴν,
πάντοθε δ᾽ ἀστερόεντι περιστιγὲς εὑρέι νώτῳ·
αἰθαλέῃ δ᾽ ἐπὶ τυτθὸν ἀείρεται αὐχένι κόρσῃ·
ἄλγεα δὲ προτέροισιν ἴσα κνώπεσσι πελάζει.
Χειροδρόποι δ᾽ ἵνα φῶτες ἄτερ δρεπάνοιο λέγονται
ὄσπρια χέδροπά τ᾽ ἄλλα μεσοχλόου ἐντὸς ἀρούρης,
ἔνθα δ᾽ ἐπασσύτερα φλογερῇ εἰλυμένα χροιῇ
εἴκελα κανθαρίδεσσι φαλάγγια τυτθὰ δίενται.
Τοῦ μὲν ὅμως ἔμμοχθον ἀεὶ περὶ δάχμα χέονται
φλύκταιναι· κραδίη δὲ παραπλάζουσα μέμηνε·

M. cf. Lobeck. Elem. I p. 162 not. — 737. *τύγμα* K. — 738. *ἀλλ᾽ ὅγε* p. mox *τὸ δὲ* libri, quod correxit Gerhard. lect. Apoll. p. 116. *τό τε* Dindorf. Thes. VII p. 1604. *σφηκίον* BP (sed hic sine accentu), *σφήκειον* Gp, *σφηκεῖον* reliqui. *ἔπουσι* Vp, *ἔχουσι* K, sed correxit. — 739. *παραλ|* BPp, *παναλ|* Ald. *ὠμοβοῆι* K. — 741. *ἵπποι μὲν* schol. Alex. 444. *ταῦροι δὲ μελισσῶν* omnes. cf. p. 146 seq. — 742. *λυκοσπαδόεσσ᾽ ἐγ.* coni. Bentl., nisi delendus sit versus. — 743. *ἔπι κρατ|* p, *ἐπικρ|* G. — 744. *μετα* p. *γούνασιν ἄλ|* omnes. — 745. *ἀδρανίην* p. — 746. *κακόεργον* omnes. *ἄγων* G, *ἄγον* reliqui. *ὕπνου*, ultimae superscripto *ω*, p, *ὕπνον* reliqui. correxi ad normam versus 189. *παυστήριον* substantivum est ut in Aristophan. gram. hypoth. Sophocl. Oed. Tyr. v. 11. — 747. *μυρμήκιον* B. subintellige *πιφαύσκεο* e v. 725. cf. v. 797 et 815 et pag. 104 l. 6. — 748. *πυρόεν* libri, nisi quod *πυρρόεν* G, corr. Meineke Anal. Al. p. 44. *μορφῇ* R. — 749. *πάντοχεν* V, *πάντοθεν* reliqui. sed *δὲ* necessarium videbatur. de *πάντοθε* cf. Theocr. 17, 97. *ἀστέρι ἐντὶ* P. *περιστεγὲς* BPp, *|στυγὲς* V. — 750. *αἰθαλέην* BPp. *αὐχένα* libri. corr. S. — 751. *ἶσα* Gp. — 752. *ἄνευ* Erotian. cf. pag 149. — 754. *ἐνθάδ᾽* libri. *εἰλημένα* BPAld. et, ut videtur, p. — 755. *ἴκελα* GPK, *ἴκ|* correctum *εἴκ|* M, *εἴκ|* correctum *ἴκ|* p. *κανθαρίδεσι* K. *δίηνται* V. cf. Hermann. ad Aeschyl. Pers. 701. — 756. hic quoque *μὲν* suo modo scripsit p. cf. ad v. 657. *ὁμῶς* libri scripti et editi. *ὅμως* referendum ad *τυτθὰ* v. 755. *δῆγμα* omnes. cf. ad v. 119. — 757. *φλύταιναι* V. —

γλῶσσα δ' ἄτακτα λέληκε· παρέστραπται δὲ καὶ ὄσσε.
Φράζεο δ' Αἰγύπτοιο τά τε τρέφει οὐλοὸς αἶα
κνώδαλα, φαλλαίνῃ ἐναλίγκια, τὴν περὶ λύχνους
ἀκρόνυχος δειπνητὸς ἐπήλασε παιφάσσουσαν·
στεγνὰ δέ οἱ πτερὰ πάντα καὶ ἔγχνοα, τοῖα κονίης
ἢ καὶ ἀπὸ σπληδοῖο φαείνεται ὅστις ἐπαύρῃ.
τῷ ἴκελος Περσεῖος ὑποτρέφεται πετάλοισι·
τοῦ καὶ σμερδαλέον νεύει κάρη αἰὲν ὑποδρὰξ
ἐσκληκὸς, νηδὺς δὲ βαρύνεται· αὐτὰρ ὃ κέντρον
αὐχένι τ' ἀκροτάτῳ κεφαλῇ τ' ἐνεμάξατο φωτός·
ῥεῖα δέ κεν θανάτοιο καὶ αὐτίκα μοῖραν ἐφείη.
Εἰ δ' ἄγε καὶ κέντρῳ κεκορυθμένον ἀλγινόεντι
σκορπίον αὐδήσω καὶ ἀεικέα τοῖο γενέθλην.
Τῶν ἤτοι λευκὸς μὲν ἀκήριος οὐδ' ἐπιλωβής.
Πυρσὸς δ' ἐν γενύεσσι θοὸν προσεμάξατο καῦσον
ἀνδράσιν αἰθαλόεντα· περισπαίρουσι δὲ λώβαις
οἷα πυρίβλητοι· κρατερὸν δ' ἐπὶ δίψος ὄρωρεν.
Αὐτὰρ ὅ γε ζοφόεις ἄραδον κακὸν ὤπασε τύψας
ἀνδρί· παραπλῆγες δὲ καὶ ἄφραστοι γελόωσιν.
Ἄλλος δὲ χλοάων τε, καὶ ὁππότε γυῖον ἀράξῃ,
φρῖκας ἐπιπροΐησι· κακὴ δ' ἐπὶ τοῖσι χάλαζα
εἴδεται ἐμπλάζουσα, καὶ ἢν μέγα σείριος ἄζῃ·

---

758. *λέλακε* BKPpAld. *παρέστρεπται* G, *παρεστράφαται* coni. Bentl. conf. Lobeck. Elem. I p. 262 not. *δέ οἱ* coni. Herm. ad Orph. p. 728. — 759. *οὐλαιὸς* P. — 760. *φαλλαίνῃ* GM, *φαλαίνῃ* reliqui. *ἐναλίγγια* K. — 761. *δειπνητὸς* GMR, *δειπνηστὸς* pAld. et K (nisi is |στὴς habet.), *δειπνηστὴς* V, *δειπνιστὸς* BP. *ἐπήλασεν* G, *ἀπήλασε* BKPpAld. *παιφάσουσαν* K, *παιφάσσοντας* MRV. — 762. *παντὰ* om. BKPpAld. *καὶ οὐκ* BPAld. *ἔγχνοα* G a man. sec., *ἔγχολα* R, *ἔγχλοα* reliq. *κονίλης* libri. corr. S. — 764. *τῷ* omnes, *τῇ* corr. S. sed cf. ad v. 210. *ἴκελον* M, *ἴκελον* V. masculinum posuisse Nicander videtur, quoniam animo eius obversabatur nomen *κρανοκολάπτης*. *περσεῖος* BKMPVpAld., *περσῆος* GR. illud reducendum esse monuit Bergk. com. crit. spec. I p. 15. cf. Merkel. ad Apoll. Rhod. 3, 853. — 765. *σμερδαλέου* p. — 766. *κέντρῳ* libri. corr. Bentl. et S. — 767. *ἀκροτάτωι* Π. *κεφαλαιῇ* B. *τ'* om. Π. — 768. *ῥεῖ ἁ* Π. *ἐφείηι* Π. — 769. *κέντρω* Πp. *ἀλγεινήεντι* vel *ἀλγεινόεντι* p. — 770. *σκορπιὸν* Π. — 771. *επιλωβής* Π, *ἐπιλωβῆς* p. — 772. *κατεμάξατο* Π, *προς*| reliqui. cf. v. 181. *πρὸς* et *κατὰ* saepe confunduntur. — 773. *ἀνδράσι δ'* V, *ἀνδνάσι δ'* M. *περιπλάζονται* var. lect. in schol. *λώβαις* Π, *λώβῃ* reliqui. — 774. *οἷα* Π. *περίκλητοι* Ald. *καρτερὸν* ΠB. *επι* Π. — 775. *ὤρορε τύψας* Π, quod e v. 774 fluxit. — 776. *σπαίροντες τελέθουσι* var. lect. in schol. — 777. *δε* Π, om. BKp. *ὁππότε γύιον* Π, *γυῖα* V. *ἀράξηι* Π, *ἀράξῃ* p, *ἀρράξῃ* K. — 778. *φρεῖκας* Π, *φροῖκας* P, *φρίκας* BGKp, *φρῖκος* MRV. — 779. *ἐμπά-*

τοίη οἱ κέντροιο κόπις, τοίῳ δ' ἐπὶ κέντρῳ
σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπερτείνουσι κεραίης.
Ἄλλος δ' ἐμπέλιος — φορέει δ' ὑπὸ βοσκάδα νηδὺν
εὐρεῖαν, δὴ γάρ τε ποηφάγος αἰὲν ἄητος,
γαιοφάγος — βουβῶσι τυπὴν ἀλίαστον ἰάπτει·
τοίη οἱ βούβρωστις ἐνέσκληκεν γενύεσσι.
Τὸν δ' ἕτερον δήεις ἐναλίγκιον αἰγιαλῆι
καρκίνῳ, ὃς μνία λεπτὰ ῥόθον τ' ἐπιβόσκεται ἅλμης.
Ἄλλοι δ' αὖ ῥαιβοῖσιν ἰσήρεες ἄντα παγούροις
γυῖα βαρύνονται· βαρέαι δ' ἐσκλήκασι χηλαί,
οἷά τε πετραίοισιν ἐποκριόωσι παγούροις·
τῶν δὴ καὶ γενεὴν ἐξέμμορον, εὖτε λίπωσι
πέτρας καὶ βρύα λεπτὰ πολυστίοιο θαλάσσης,
τοὺς ἁλὸς ἐξερύουσι δελαστρέες ἰχθυβολῆες·
αὐτίκα δ' ἀγρευθέντες ἐνὶ γρώνῃσιν ἔδυσαν
μυοδόκοις, ἵνα τέκνα κακοφθόρα τῶνδε θανόντων
σκορπίοι ἐξεγένοντο καθ' ἕρκεα λωβητῆρες.
Τὸν δὲ μελίχλωρον· τοῦ μὲν προμελαίνεται ἄκρη
σφόνδυλος, ἄσβεστον δὲ νέμει πολυκήριον ἄτην.
Ἔχθιστος δ', ὅ τε ῥαιβὰ φέρει φλογὶ εἴκελα γυῖα,

ζουσα P. *ἐμπλάουσα* V. *ἦν Π*, *εἰ* reliqui. *ἄζηι Π*, *ἄζῃ* M, *ἄζη* V, *ἄξει* Bp, *αὖξε* P, *ἄξει* reliqui. — 780. *οἱ* in K addit secunda manus. *τοιη δ' επὶ κέντρωι Π*. — 781. *ἐννέα δεσμοὶ Π*. *ὑπερτείρουσι* Ald. ceterum cf. pag. 191. — 782. *δ' ὑπο Π*, *δέ τε* reliqui. — 783. *οὐρείαν* K. *γάρ ποτε* BKPp. *ποιηφάγος Π*, *βοηφάγος* coni. Doederlein. gloss. Hom. I p. 82. *ἄησος Π*, *ἄητος ἄπληστος* Kp. — 784. *γυιοφάγος* Ald., *γυιοβόρος* coni. Bentl. *τύπην Π*. — 785. *τοίη β| ΠK*, *τοίη ἡ β|* MR, ut videtur, *τοίη οἱ β|* reliqui. *βούβρωστρις Π*. *ἐνέσκληκε* Kp. — 786. *ἐναλίγγιον* K. — 787. *καρκίνωι Π*, *κάρκινον* B. *λειπτα Π*, *λευκὰ* reliqui. *ρόθοντ' Π*, *ῥόθον τ'* BGPVAld., *καὶ ῥόθον δ'* Kp, *ῥόον τ'* MR. *ἅλμης Π*. — 788. *δε ῥοικοῖσιν Π*, ut Galen., *δ' αὖ ῥαιβοῖσιν* reliqui (*ῥαιβοῖσι* p). *ισήρεες αντα Π*. — 789. *βαρέαι* ΠGKMRV, *βορεαὶ* BPpAld. et schol. *ἐσκληκασι Π*, *ἐσκληκόσι* coni. Bentl., quod probat Naeke de Choeril. p. 146. sed cf. Herodian. *περὶ διχρόν*. p. 366 seq., qui inter alia citat Antimachi fr. CXII Stoll. add. Empedocl. v. 336 et 373 edit. Stern. Praeterea similia Nicander etiam alibi habet, velut *Νάρονος* Th. 607 (contra *ὀλίζωνες* Th. 123 et 372), *αἰγίλοπος* Th. 857, *κλιτὺν* Al. 34. *χηλαι Π*. — 790. *τε* om. *Π*. *πετρέοισιν Π*. *ἐπ' οκριόωσι Π*, *ἐπ' ὄκ|* KP, *ἐπικρ|* R. — 791 post 792 collocant MRV. *εὖτε Π*. *λευκὰ* MRV. *πολυστείοιο Π* et var. lect. in schol., ubi etiam *πολυφλοίσβοιο* memoratur, *πολυρρίζοιο* Vp, *πολυρροίζοιο* reliqui. de *πολύστιος* cf. ad v. 950. — 793. *δ' ἐλαστρεες ἰχθυβολεῖες Π*, *|βολῆες* p. — 794. *ἐνι Π*. *γρώναισι Π* et G in marg. — 795. *μυιοδόκοισιν ἄτεκνα Π*. *κακοφθορὰ Π*, *κακοφθόρα*, non *κακόφθορα* ut vulgo, certe p. *τωνδὲ Π*. — 796. *σκορπιοῖ Π*. *καθερκέα Π*. totum versum om. M. — 797. *μελιχλωρὸν Π*. *μὲν Π*, *γὰρ* reliqui. *προσμελ|* p. — 799. *δὲ*

ἀνδράσι, νηπιάχοις δὲ παρασχεδὸν ἤγαγεν αἶσαν·
οἷς δὴ καὶ νώτοισι περὶ πτερὰ λευκὰ χέονται
μάστακι σιτοβόρῳ ἐναλίγκια, τοί θ' ὑπὲρ ἄκρων
ἱπτάμενοι ἀθέρων λεπυρὸν στάχυν ἐκβόσκονται,
Πήδασα καὶ Κισσοῖο κατὰ πτύχας ἐμβατέοντες.
Οἶδά γε μὴν φράσσασθαι ἀλέξια τοῖο βολάων,
οἷάπερ ἐκ βέμβικος ὀρεστέρου ἠὲ μελίσσης,
ἥ τε καὶ ἐκ κέντρου θάνατος πέλει, εὖτε χαράξῃ
ἄνδρα πέριξ σίμβλοιο πονεύμενον ἠὲ καὶ ἀγροῖς·
κέντρον γὰρ πληγῇ περικάλλιπεν ἐμματέουσα,
κέντρον δὲ ζωήν τε φέρει θάνατόν τε μελίσσαις·
οἶδά γε μὴν καὶ ἴουλος ἃ μήδεται ἠδ' ὀλοὸς σφὴξ,
πεμφρηδών ὀλίγη τε, καὶ ἀμφικαρὴς σκολόπενδρα,
ἥ τε καὶ ἀμφοτέρωθεν ὀπάζεται ἀνδράσι κῆρα,
νήϊά θ' ὡς σπέρχονται ὑπὸ πτερὰ θηρὶ κιούσῃ·
τυφλήν τε σμερδνήν τε βροτοῖς ἐπὶ λοιγὸν ἄγουσαν
μυγαλέην, τροχιῇσιν ἐνιθνήσκουσαν ἁμάξης.
Σῆπά γε μὴν πεδανοῖσιν ὁμὴν σαύροισιν ἀλύξαις,
καὶ σαλαμάνδρειον δόλιον δάκος αἰὲν ἀπεχθὲς,

τεραῖβα Π, δ' ὄγε ῥαιβὰ reliqui. *ἴκελα* Ald. ceterum cf. pag. 192. — 800. *ἀνδράσιν ἠπ| Π. παρασχεδόν* et *ηγαγεν Π, παρὰ σχεδὸν* V. — 801. *οἱ Π. δὲ* p. *λευκὰ Π* et schol., *πυκνὰ* reliqui, *λεπτὰ* schol. — 802. *μάστακη Π. σιτοβόρῳ* Etym. M. p. 216, 9, *σιτοφάγῳ* (*|φαγωι Π, |γων* p) codd. *ἐναλίγγια* K. — 803. *αἰθέρων λεπυρον Π.* — 804. *πήδασσαν* K. Pro *Κισσοῖο* nescio an *Κασίοιο* scribendum sit. cf. Plin. nat. h. X, 75: „Seleucides aves — ab Jove precibus inpetrant Casii montis incolae, fruges eorum locustis vastantibus.“ add. XII, 124. *ἐμβοτέοντες Π.* — 805. *φράσασθαι Π* et reliqui praeter M. *τοῖα Π* (qui saepe *α* et *ο* confundit), *τοῖο* MRV, *τοῖσι* reliqui. scorpionem intelligit. *βελάων* K. — 806. *οἷα περ ἐκ βεμβικὸς Π.* ceterum intellige *οἷά περ ἀλέξια βολῶν ἐκ βέμβικος. βέμβρικος* V. *ἠε Π.* — 807. om. MRV. *ἥ τε Π, ἥτε* K. *χαράξηι Π, χαράξει* BP. — 808. *σίμβλοιο ΠV, σίμβλοισι* reliqui. *ἢ καχύροισι Π,* in quo Bussemakero *κ' ἀχύροισι* latere videbatur. at *ἀχύροις* quomodo hic locus sit non intelligo, sed si quid veri inest, malim *ἠὲ καὶ ὄρχοις. ἀγρῷ* MR. — 809. *κέντρῳ* BPR. *μὲν Π, γὰρ* reliqui. *πληγῇ Π*p. *ἐμματέουσα Π, ἐμπατέουσα* B, *ἐμματτέουσα* P, *ἐμμαπέουσα* reliqui. correxerant Toup. et S. — 810. *ὁ δὴ* G, *δὴ* P(?)Ald., *δὲ* om. Kp. *μελίσσης* Ald. — 811. *γε* om. p. *ιούλος ἁ μήδετε Π. σφήξ Π.* — 813. *ἀνδρᾶσι Π.* — 814. *νηϊα Π. ὑπέχονται* M, *ὑπέρχονται* V. *ὑπο Π*p. *μηρὶ καιούσηι Π.* — 815. *σμερδνην* et *επι Π, ἐπι* p. — 816. *τροχιαισιν Π, τροχοῇσιν* BPpAld., *τροχιῇσιν* reliqui. *ἐνὶ θν|* KpAld. *ἐνικνώσσουσαν* coni. Bentl. — 817. *σῆπα γέ μην Π. σᾶπα* Kv, sed ille adscripto *σῆπα. πεδανοῖσι δομὴν Π* et reliqui. corr. Salmas. exercit. Plin. p. 1161. Bentl. malebat *ὅμοιον* pro *ἀλύξαις* ponere, Bernardo *σ. γ' ὁμὴν κ. τ. λ.* placuit. *ἀλύξαις* ΠGMV et R e corr., *ἀλύξεις* reliqui. — 818. *δολιὸν δακος αιεν Π. ἐπαχθὲς Π.* cf. pag. 38

ἥ τε καὶ ἀσβέστοιο διὲκ πυρὸς οἶμον ἔχουσα
ἔσσυται ἄκμητος καὶ ἀνώδυνος· οὐδέ τί οἱ φλὸξ
σίνεται ἀσβέστη ῥαγόεν δέρος ἄκρα τε γυίων.
Ναὶ μὴν οἶδ' ὅσα πόντος ἁλὸς ῥόχθοισιν ἑλίσσει,
σμυραίνης δ' ἔκπαγλον· ἐπεὶ μογεροὺς ἁλιῆας
πολλάκις ἐμπρήσασα κατεπρήνιξεν ἐπάκτρου
εἰς ἅλα φυζηθέντας ἐχετλίου ἐξαναδῦσα,
εἰ ἔτυμον κείνην γε σὺν οὐλοβόροις ἐχίεσσι
θόρνυσθαι, προλιποῦσαν ἁλὸς νομὸν, ἠπείροισι.
Τρυγόνα μὴν ὁλοεργὸν, ἁλιρραίστην τε δράκοντα
οἶδ' ἀπαλέξασθαι· φορέει γε μὲν ἄλγεα τρυγὼν,
ἦμος ἐν ὁλκαίοισι λίνοις μεμογηότα κέντρῳ
ἐργοπόνου τύψησιν, ἢ ἐν πρέμνοισι παγείῃ
δενδρείου, τό τε πολλὸν ἀγαυρότατον θαλέθησι·
τοῦ μὲν ὑπὸ πληγῇσιν ἅτ' ἠελίοισι δαμέντος
ῥίζαι, σὺν δέ τε φυλλὰς ἀποφθίνει· ἀνδρὶ δὲ σάρκες
πυθόμεναι μινύθουσι· λόγος γε μὲν, ὥς ποτ' Ὀδυσσεὺς
ἔφθιτο λευγαλέοιο τυπεὶς ἁλίου ὑπὸ κέντρου.
Οἷσιν ἐγὼ τὰ ἕκαστα διείσομαι ἄρκια νούσων.
Δὴ γὰρ ὅτ' ἀγχούσης θριδακηίδα λάζεο χαίτην,

---

extr., ἀπέχθεσαν Kv. — 819. ασβεστοιο διεκ Π. δι' ἐκ p. — 820. ἔσσεται Π. ἀκμήνης Π, ἄκμηνος reliqui. corr. S., quamquam vereor ne aliud quid lateat. οὐδ' ἐπὶ φλὸξ Π, οὐκέτι οἱ φλόξ p, οὐδέ τοι φλόξ K, οὐδέ τι φλόξ v. — 821. ἀσβέστηρ ἄγεον Π, ῥογόεν P, ῥακόεν coni. S. γυιων Π. — 822. μὴν ἠδ' ΠPVp. ὅσσα K. ῥόχθοισιν Π, ῥοθίοισιν reliqui. cf. Al. 289 et 390. — 823. σμυραίνης Π, μυραίνης reliqui. cf. ad v. 557. genetivus ab οἶδα pendet. — 824. πολακις Π. ἐμπρήσασα Π, ἐκβρύξασα Gp et Athenae., ἐμβρύξ| reliqui. |πρήνεξεν Ald. ἐπάκτρου Π, |τρων reliqui, nisi quod ἐπακτήρων v. — 826. εἰ ἔτ| Π et Athen., εἴ γ' ἔτ| GKMv, εἰ δ' ἔτ| reliqui. recte autem δὲ carebimus, si quidem v. 826 arcte cum ἐξανάδυσα cohaeret causam afferens cur egrediatur. olim post ἐξαν. plene interpungebatur. συν Π. ουλοβόροις Π et Athen., ἰοβόροις reliqui. cf. p. 149. — 827. ἁλὺς νόμον ἠπείροισιν Π. — 828. ἁλιραίστην ΠKv. simplicem literam Π tenet etiam in λιπορρίνοιο Al. 537, sed ὄρρα habet Th. 685, Al. 424. — 829. οὐδ' V. ἀπαλύξασθαι M, ἀπολέξ| BP, ἀπαλάξ| K, ὑπαλύξ| R, ἀπαξαλέασθαι V. γέ μεν Π. — 830. ὁλκάμισι MV. λιμνῆς p. μεμογηκότα BKPpvAld. κέντρωι Π. — 831. τύψησι Πp, τύψῃς B, τύψησ' PAld. πρέμνησι M, πρέπνοισι V. παγείηι Π, παγείῃ p. — 832. δενδρεῖον Π, |δρίου B. τό τε, Π, τό γε reliqui. ἀγαυρότατον Π, ἀφαυλότερον P, ἀφαυρότατον reliqui, nisi forte Vv ἀγαυρότερον habent quod S. reposuit. θαλέθησιν Π, τελέθηρσι v, τελέθῃσι reliqui. emendaverat S. — 833—847. om. Π. ἠελίοιο libri. cf. p. 90. — 835. γε om. Kv. ὀδυσεὺς K. — 836. λευκαλέου p, λευγαλέου B. ὑπο p. — 837. διοίσομαι R. — 838. δή ῥα B. ἀγχούσῃ MV. θριδακηήδα M, θρηδακηίδα K, θριδα-

ἄλλοτε πενταπέτηλον, ὅτ᾽ ἄνθεα φοινὰ βάτοιο,
ἄρκτιον, ὀξαλίδας τε, καὶ ὀρμενόεντα λυκαψὸν,
κίκαμά τ᾽, ὄρδειλόν τε περιβρυὲς, ἐν δὲ χαμηλὴν
ῥεῖα πίτυν, φηγοῦ τε βαθὺν περὶ φλοιὸν ἀράξας,
σὺν δ᾽ ἄρα καυκαλίδας τε, καὶ ἐκ σταφυλίνου ἀμήσας
σπέρματα, καὶ τρεμίθοιο νέον πολυειδέα καρπόν·
ἢ ἔτι καὶ φοινίσσον ἁλὸς καταβάλλεο φῦκος,
ἀχραές τ᾽ ἀδίαντον, ἵν᾽ οὐκ ὄμβροιο ῥαγέντος
λεπταλέη πίπτουσα νοτὶς πετάλοισιν ἐφίζει.
Εἰ δ᾽ ἄγε καὶ σμυρνεῖον ἀειβρυὲς ἢ σύ γε ποίης
λευκάδος ἠρύγγου τε τάμοις ἀθερηίδα ῥίζαν,
ἄμμιγα καχρυφόρῳ λιβανωτίδι· μηδ᾽ ἀπαρίνη,
μηδ᾽ ἔτι κουλυβάτεια περιβρίθουσά τε μήκων
θυλακὶς ἢ ἐπιτηλὶς ἐπὶ χραίσμῃσιν ἀπείη.
Σὺν δὲ κράδης κυέουσαν ἀποτμήξαιο κορύνην,
ἢ αὐτοὺς κόκκυγας ἐρινάδος, οἵ τε πρὸ ἄλλης
γογγύλοι ἐκφαίνουσιν ἀνοιδείοντες ὀπώρης.
Λάξεο καὶ πυράκανθαν, ἰδὲ φλόμου ἀργέος ἄνθην,
ἄμμιγα δ᾽ αἰγίλοπός τε χελιδονίου τε πέτηλα,

κινίδα BPAld., *θριδακήιδα* GRp, *θριδακηίδα* Vpv. cf. Lobeck. Path. p. 469. — 839. *φαιὰ* BPAld. — 840. *ἐξαλ|* p, sed corr. *ὀ*. *ἀρμεν|* BP, *ὀρμην|* Kv, *ὀρμεν|* reliqui. praestare videbatur *ὀρμενόεντα λυκαψόν*. cf. Plin. n. h. 27, 97. de accentu cf. Arcad. p. 85, 12, Etym. M. p. 219, 48, Steph. Byz. p. 197, 14. — 841. *κίμαμα* P. *ὄρδιλον* P, *τόρδυλον* coni. S. sed de eius plantae contra morsus venenatos usu nihil Dioscorid. I p. 404, Plin. n. h. 20, 238 et 24, 177. cf. Lobeck. Proleg. Path. p. 126 seq. — 842. *φλοιοῦ τε* B. *βαθὺν* om. M. *ἀρραξας* K. — 843. *καυβαλίδας* et *σταφιλίνου* P. — 844. *καὶ* om. V. *τερμίνθοιο* V, *τερμίθοιο* p, *τριμίθοιο* BPAld. — 845. *ἢ ἔτι* BGv, *ἠὲ τι* p, *ἠέ τι* reliqui. *φοινίσσον δὴ* BPAld., *φοινίσσον ἁλὸς* reliqui, nisi quod p nec *ἁλὸς* habet. *καταβάλεο φύκος* K. — 846. *ἄχραές τ᾽* male S. et Lehrs. *ἀδίαντοι* p. *ὃ οὐκ* BPAld. — 847. *πιπτοῦσα* et *ἐφιζανει* p. — 848. *σμύρνειον Π* (cf. Al. 405). *ἀειβρύες Π*. *εἰ σύ γε ποίης Π*, *ἢ σὺ ποίης* Kp, *ἠὲ σὺ π|* Ald(etP?). — 849. *ἀθεραΐδα* BKPpv. — 850. *καχρυφόρων Π*, *καχριφόρῳ* P, *καχροφόρῳ* V, *καγχρυφόρῳ* BMRv et G, sed is corr. *καχρυ|*. cf. v. 40. *λιβανώτιδα* MV. *μὴδ᾽ Πp*. *ἀπαρ ήν εις*, ultimae syllabae superscripto *η*, K, *ἀπανήνης* v, *ἀπανήνῃ* (vel *|νη*) BPRAld., *ἀπαρ* duobus omissis syllabis G, *ἀπαρίνη*, ut coni. Bentl., *Π*MVp. — 851. *μηδετι Π*, *μηδέ τι* p, *μὴ δέ τι* v. *κουλυβατέρα Π*, *πουλυβάτεια* reliqui (*πουλιβ|* p). cf. ad v. 589. *σεμήκων* M. — 852. *ἢ ἐπεπλεῖτις Π*. *ἐπι Πp*. *χραίσμησιν Π*. — 853. *καὶ ἔουσαν* p, *κυσέουσαν* M. *αποτμήξαι Π*, *|τμύξαιο* K. — 854. *ἐρινάδας* ut videtur *Π*. *πρὸς ἄλλης* p. — 855. *γογγύλοι Π*, *γόγγυλοι* edebatur. *ἀνοιδειόντες Π*, *ἀνοιδεύοντες* p, *ἀνυδοίοντες* V. — 856. *πυράκανθα* v. *ἄργεος Π* et G in marg., *ἄρρενος* reliqui. Nicander ut saepe fecit in aliis, hic et Al. 305. adiectivum *ἀργὸς* ad adiectivorum in *ης* normam traduxit. cf. *σκληρέα* Al. 491. —857. *αἰγίλοπός Π*, ut vo-

δαύκειον, ῥίζαν τε βρυωνίδος, ἢ καὶ ἔφηλιν
θηλυτέρης ἐχθρήν τε χροῆς ὠμόρξατο λεύκην.
Ἐν δὲ περιστερόεντα κατασμώξαιο πέτηλα,
ἢ καὶ ἀλεξιάρης πτόρθους ἀπαμείρεο ῥάμνου·
μούνη γὰρ δὴ σπεῖρα βροτῶν ἀπὸ κῆρας ἐρύκει.
Ναὶ μὴν παρθενίοιο νεοδρέπτους ὀροδάμνους,
κόρκορον ἢ πεταλῖτιν ἀμέργεο, πολλάκι μίλτου
Λημνίδος, ἣ πάσῃσι πέλει θελκτήριον ἄταις.
Δήποτε καὶ σικύοιο τάμοις ἐμπευκέα ῥίζαν
ἀγροτέρου· νηδὺν δὲ καὶ ἐμβρίθουσαν ἀνίης
ἤμυνεν καὶ καρπὸς ἐυρρήχου παλιούρου,
σὺν καὶ ἀκανθοβόλος χαίτη, νεαλεῖς τ' ὀρόβακχοι
σίδης, ὑσγινόεντας ἐπιμύοντας ὀλόσχους
αὐχενίους ἵνα λεπτὰ πέριξ ἐνερεύθεται ἄνθη·
ἄλλοτε δ' ὕσσωπός τε καὶ ἡ πολύγουνος ὄνωνις,

---

luerat S., *αἰγίλιπός* BGKPVvpAld., *αἰγίλυπός* M(?)R(?). — 858. *δαυκείαν* Π, *δαύκιον* BP. *ῥίζαν* Π, *ῥίζας* reliqui. *ἢ καὶ* Vpv. *ἐφίλην* Π. — 859. *θηλυτέρης* ΠBPpAld., |*τέρων* GKMRVv. *τε* om. BPAld. *χλησωμόρξατο* Π, *χροιῆς* BKPpvAld., *χροὸς* GMR. cf. Al. 407 et fr. 74, 36. *θηλυτέρης τ' ἐχθρὴν χροιῆς* coni. Bentl. *ὀμόρξατο* K, *ὀμόρξαο* v, *ἀπομόρξατο* BP, *ἀπεμ*| Ald. — 860. *κατασμύξαιο* P, |*σμίξαιο* Ald., *κατασμήξαιο* coni. Bentl. — 861. *αλεξ*| Π. *ἀπαμείρεο* Π, *ἀπαμάργεο* K, *ἀπαμέργεο* reliqui. cf. Muetzell. de Hesiod. Theog. p. 63. — 862. *μούνει* Π. *μηστῆρα* Π, *νήστειρα* reliqui, *δρήστειρα* var. lect. in schol. Quod correxi, de vimine *ῥάμνου* intelligo ad arcendas serpentes circumligato. cf. Plin. n. h. 25, 119 de polemoniae radice: „adversatur scorpionibus vel adalligata tantum.“ add. anonym. de virib. herbar. 21: *θρέμματα γοῦν νέποδάς τε καλὸν φυτόν (ῥάμνον) ἐστι φορῆσαι.* de *σπεῖρα* cf. fr. 74, 21. *ἀπο* Πp. *κεῖρας* p. — 863. *παρθενίσιον νεοθρεπτοὶ* Π. — 864. *κόρχορον* Π. sed cf. v. 626. *πεπλεῖτιν ἀναδρέα π*| Π. *πολλάκις* Kp. *μήλτου* Π. — 865. *δημνίδος* Π, *λιμνίδος* M. *ἣ* p. *ἄσης*, ut videtur, Π, *ἄτης* (non *ἄτῃς*) libri quidam habere videntur omisso ut saepe *ι* subscr., quod non debebat recipere S. necessario scribendum *ἄταις*. cf. Th. 100, 934, Al. 125. cf. p. 106 extr. — 866. *σηκυοῖο* Π. *τάμῃς* v. *ἐνιπευκέα* Π, *ἐχεπευκέα* reliqui. scripsi *ἐμπ.* coll. Al. 202. alterum e v. 600 fluxit. — 867. *ἐμβρύθουσαν* MRv. *ἴησι* Π, *ἀνίης* certe p, *ἀνίῃς* reliqui. in novata structura nemo haerebit. cf. Hom. Od. 17, 364. — 868. *ἤμυνε* BKPVpv. *καὶ* om. BPAld. *καρπος* Π. *καρπὸς ναὶ μὴν ἀρρήχου* BPAld. — 869. *σὺν δὲ ἀκ*| V. *ἀκανθη β*| v. *χαίτην ἐαλ*| Π. *ὀρόβαχοι* p, sed literae *χ* superscripto *κ*. *ὀρόδαμνοι* coni. Bentl. — 870. *σίδης υσνόεντας* Π, *σίδης θ'* KPpv, *σίδης δ'* reliqui. recte omissum *δ'* vel *θ'*, nam *σίδης* pendet ab *ὀρόβακχοι* (Hesych. *ὀροβάκχη — οἱ δὲ τῆς ῥοιᾶς τοὺς καρποὺς, οὓς ἔνιοι κυτίνους*), *ὑσγιν.* autem ad eam enuntiationem pertinet, quae incipit ab *ἵνα* (i. e. in quibus. cf. v. 846), et a *πέριξ* pendet. male hucusque post *ὀρόβακχοι* plene interpungebatur. *ὑσγονόεντας* P, *ὑσγινόεντος* coni. Bentl. *ἐπημύοντες* Π, *ἐπημύοντας* reliqui. necessarium videtur quod reposui *ἐπιμύοντας*. cf. schol. *ὀρόσχους* Π, *ὀλόχους* Kv. — 871. *ἵνα λευκὰ* BPAld. — 872. *ἀλλ'*

φύλλα τε τηλεφίοιο, νέον τ' ἐν βότρυσι κλῆμα,
ἀγλῖθες, καὶ καρπὸς ὀρειγενέος κορίοιο,
ἢ καὶ λεπτοθρίοιο πολύχνοα φύλλα κονύζης.
Πολλάκι δ' ἢ πέπεριν κόψας νέον ἢ ἀπὸ Μήδων
κάρδαμον ἐμπίσαιο· σὲ δ' ἂν πολυάνθεα γλήχων,
τρύχνον τ', ἠδὲ σίνηπι κακηπελέοντα σαώσαι.
Ἄγρει καὶ πρασιῆς χλοερὸν πράσον, ἄλλοτε δ' αὐτῆς
σπέρμ' ὀλοὸν κνίδης, ἥ θ' ἑψίη ἔπλετο κούροις·
σὺν καί που νιφόεν σκίλλης κάρη, αὖά τε βολβῶν
σπείρεα, καὶ καυλεῖον ὁμοκλήτοιο δράκοντος,
ῥάμνου τ' ἀσπαράγους θαμνίτιδος, ἠδ' ὅσα πεῦκαι
ἀργότεραι στρόμβοισιν ὑπεθρέψαντο ναπαῖαι.
Εἰ δὲ, σύ γ' ἐκ ποίης ἀβληχρέος ἔγχλοα ῥίζαν
θηρὸς ἰσαζομένην τμήξαις ἰοειδέι κέντρῳ
σκορπίου, ἠὲ σίδας Ψαμαθηίδας, ἅς τε Τράφεια
Κῶπαί τε λιμναῖον ὑπεθρέψαντο παρ' ὕδωρ,

ὅτε δύσσωπός Π. *πολυγούνος Π*, *πολύγουνος* G(V?), |*γωνος* MR, |*γονος* reliqui. *οἴνωνις* v et K, sed is correxit, *ὄνωσις* BPpAld. — 873. *φύλα Π*, *φῦλλά* v. *τηλεφίλοιο Π*, *τηλεφύλλοιο* B, *τηλλεφύλλοιο* P. — 874. *ἀγλῆθες* MR, *ἀγλιθές* v. *ὀριγενέος Π.* — 875. *ἠὲ καὶ* Rv. *λεπτοθερίοις Π*, qui reliquam versus partem ita scribit: *πολύχροα φοινίζης.* tum *λεπτοθρύοιο* v. *πολύθροα* reliqui libri, *πολύχνοα* Athen. et var. lect. in schol. cf. Dioscor. I p. 469: *τὰ φύλλα δασέα καὶ λιπαρά.* *φῦλα* p. *κονίζης* BP. — 876. *δὴ Π.* *πεπερὴν Π*, *πέπεριν* GMRV, *πέπερι* reliqui. cf. ad Al. 332. de Athenaeo cf. p. 79, n. 1. *ἄπο μηάων Π.* — 877. *ἐμπείσαιο Π*, *ἀμπίσαιο* BPRAld. *πολυανθὴς* BPAld., *πολυανθέα* reliqui. cf. Lobeck. Proleg. p 43 not. *πολυαλθέα* coni. Bentl. *γλιχῶ Π.* — 878. *τρύχνον Π*, *στρύχνον* reliqui. illud etiam v. 74 reponendum censui. cf. Dind. in Thes. Par. s. *στρύχνος* et *τρύχνος.* *κακὴ πελέοντα Π*, *κακειπελάοντα* P, *κακηπελάοντα* B. *σαῶσαι* Vpv. — 879. *αἱρεῖ Π.* *πρασίης* ΠK, *τρασίης*, ut videtur, p, *στρατίης* BPAld. *χαράον πράσον Π.* *αὔτης Π*, *αὔης* coni. Bernard. sed cf. ad fr. 74, 15. — 880. *σπέρμολοον Π.* *κίδνης ἡ θεψίη Π.* *ἐπλήεο* K. — 881. *σκύλλης* certe Ald., fortasse etiam codices nonnulli, non ΠKp. *σὺν καί ποῦ Π.* *κάρα* KRP (?) Ald. *ἄνα τε βολβων Π*, *οἷά τε* V. — 882. *σπειρεα Π*, *στείρεα* P. *καύλειον Π*, *καυκαλεῖον* K. — 883. *ἀσφαράγους Π*, *ἀσπαράγου* G, *ἀσπαράγους* reliqui. cf. v. 245. *θαμνέτιδος*, ut videtur, *Π*, *θαμνήτ|* Kv. *ὅσαι* K. sed correxit. *πεύκηι Π.* — 884. *ἀγροτέραις Π.* *ὑπ' ἐθ| Π.* *ναπαίαι Π*, |*παίαις* PR, |*παίης* v, |*οις* reliqui. *ναπαῖαι* etiam schol. habet. Hic finis codici *Π.* — 885. *ἠὲ σύ* P, quod probat S. sed cf. v. 80. *ἐμποίης* v. — 886. *τμῆξαν* Kp, *τμήξεις* PAld. *ἰωδέι* coni. Bentl. sed cf. ad v. 243. — 887. *ἢ σίδας* coni. Bentl. at hic non Punicum malum habemus (ut v. 870 et Al. 489), sed plantam aquaticam. *Ψαμαθηϊὰς ἃς τρέφει αἶα* coni. Bentl., *ἀμαθηϊὰς* coni. scholiasta. *ἃς τρέφει αἶα* libri omnes, nisi quod *αἶας* habet v, *ἅς τε Τρόφεια* var. lect. in schol., *Τράφεια* e Steph. Byz. dedit Lobeck. Paralip. p. 164. — 888.

ἧπερ Σχοινῆός τε ῥόος Κνώποιό τε βάλλει,
ὅσσα θ' ὑπ' Ἰνδὸν χεῦμα πολυφλοίσβοιο Χοάσπεω
πιστάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλόεντα πέφανται·
κυκλαμίδας, σὺν δ' αἰθὰ βάλοις φιμώδεα μύρτα,
κάρφεά θ' ὁρμίνοιο καὶ ἐκ μαράθου βρυόεντος,
εἰρύσιμόν τε καὶ ἀγροτέρου σπερμεῖ' ἐρεβίνθου
σὺν χλοεροῖς θάμνοισι βαλὼν βαρυώδεα ποίην.
Ναὶ μὴν καὶ σίσυμβρα πέλει μειλίγματα νούσων,
σὺν δὲ μελιλλώτοιο νέον στέφος, ἠδ' ὅσα χαύνης
οἰνάνθης βρύα λευκὰ καταψήχουσι νομῆες,
ὅσσα τε λυχνὶς ἔνερθεν ἐρευθήεις τε θρυαλλὶς
καὶ ῥόδον, ἠδ' ἴα λεπτὸν ὅσον σπερμεῖον ἀέξει.
Ἢ καὶ πουλύγονον λασίων ὑπάμησον ἰάμνων,
ψίλωθρον, καρπόν τε πολυθρήνου ὑακίνθου,
ὃν Φοῖβος θρήνησεν, ἐπεί ῥ' ἀεκούσιος ἔκτα
παῖδα βαλὼν προπάροιθεν Ἀμυκλαίου ποταμοῖο,
πρωθήβην Ὑάκινθον, ἐπεὶ σόλος ἔμπεσε κόρσῃ
πέτρου ἀφαλλόμενος, νέατον δ' ἤραξε κάλυμμα.

Κωπαϊαί BPAld. — 889. *σχοινοῖο* BP, *σχοινῆος στερέος* V. — 890. *ὅσσα τ' ὑπὸ* MR habere videtur, ceterum *ὑπὸ* „iuxta“ significat ut Isocrat. Panegyr. 108: *ὑποκειμένης τῆς Εὐβοίας ὑπὸ τὴν Ἀττικήν. ἰδὸν* Bp. *χοάσπεω* G, *χοάσπου* reliqui. de Indica Choaspis aqua cf. Bernhardy ad Dionys. Per. p. 810. — 891. a codicum lectionibus multum discrepat Athenae. XIV p. 649 c. cf. pag. 150. — 892. *κναυκαλίδας* P, *καυκαλίδας* reliqui, quod verum esse nequit, quum eaedem iam memoratae sint v. 843. itaque *κυκλαμίδας* scripsi ex Orph. Argon. 920, de quarum usu theriaco constat vel e v. 945, ubi in composito aliquo medicamento apparent. *φιμώδη* BP et, ut videtur, p. — 893. *ὁρμήνοιο* V. *μαράθρου* P. — 894. *ἰάσιμον* BPAld., *εἰρύσυμόν* reliqui, etiam cod. Bentl. *ἐρεμίνθου* K. — 895. *χλοεροῖο* V. *βάλοις* libri, quod displicet quia modo adfuit v. 892. nec copula carere possumus. itaque correxi. *ποίαν* G. — 896. *καὶ μὴν* P(?)Ald. *μειλίκματα* K. *μειλίχ|* p. — 897. *μελιλλώτοιο* GV. et e corr. M., *μελιλώ|* reliqui. — 898. *οἰάνθης* BPp. *καταψύχουσι* BKMPVv. — 899. *ἔνερθεν* dixissse videtur, quoniam lychnis non nisi in humidis locis provenit. cf. Plin. nat. h. 21, 18. *ἐρευθιόεις* v, *|θίεις* K, sed correxit, *|θηΐς* G, quod iniuria probavit S. cf. Lobeck. Proleg. p. 469 not. — 900. *ἴα ἄ* K. *ὅσα* G, *ἀεὶ* reliqui. hoc plane inutile est, sed ne illud quidem recte habet nisi in *ὅσον* mutatum. ad *ὅσα* v. 899 subintelligendum *σπερμεῖα ἀέξει* (cf. Dioscorid. I p. 450, II p. 319 l. 15). nam *λεπτὸν ὅσον κ. τ. λ.* ita poeta posuit ut ad sola *ἴα* relatum sit. ita certe excusari potest numerorum subita mutatio. *σπερμειόν* v. — 901. *πολύγονον* Kp. *ὑπόμησον* MV, *ὑπάμνησον* P. — 902. *πολυθάμνου* BP, *φιλοθρήνου* var. lect. in schol. et apud Tzetz. cf. pag. 151. — 903. *ῥα ἀκούσιος* v, *ῥ' ἑκούσιος* Kp, *ῥ' ἀεκούσιον* MRV, *ῥ' ἀκούσιος* PAld. — 904. *λαβὼν* praeter G omnes. — 905. *κόρσην* Ald., *κόρσῃ* Kp. — 906. *πετρίου* K, *πέτρον* K, sed correx.

Σὺν δέ τε καὶ τριπέτηλον ὁποῖό τε δάκρυα βάλλοις
τρισσοῖς ὁλκήεσσιν ἰσοζυγέων ὀδελοῖσιν·
ἠὲ σύ γ' ἕρπυλλον κεροειδέα, πολλάκι κρῆθμον,
ἢ ποίην κυπάρισσον ἀμέργεο, σὺν δὲ καὶ αὐτοῖς
ἄννησον Λιβυκάς τε ποτῷ ἐνικνήθεο ῥίζας.
Ὧν σὺ τότ' ἀμμίγδην, τοτὲ δ' ἄνδιχα πίνεο θρύψας
ἐν κελέβῃ, κεράσαι δὲ σὺν ὄξεϊ, πολλάκι δ' οἴνῃ
ἢ ὕδατι· χραισμεῖ δὲ καὶ ἐνθρυφθέντα γάλακτι.
Ἢν δέ σ' ὁδοιπλανέοντα καὶ ἐν νεμέεσσιν ἀνύδροις
νύχμα κατασπέρχῃ, βεβαρημένος αὐτίκα ῥίζας
ἢ ποίην ἢ σπέρμα παρ' ἀτραπιτοῖσι χλοάζον
μαστάζειν γενύεσσιν, ἀμελγόμενος δ' ἀπὸ χυλὸν
τύμμασιν ἡμίβρωτα βάλοις ἔπι λύματα δαιτὸς,
*ὄφρα δύην * * * * * * * * * ἀλύξῃς.*
Ναὶ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα λοιγέι τύψει
προσμάξας ἰόν τε καὶ ἀθρόον αἷμα κενώσεις,
ἠὲ κράδης γλαγόεντα χέας ὀπὸν, ἠὲ σίδηρον
καυστειρῆς θαλφθεῖσαν ὑπὸ στέρνοισι καμίνου.

ἀφελόμενος K, sed *α* superscript. *ἤρραξε* V. — 907. *σὺ δέ τε* p, *τύ δέ τε* BPAld. verum habet etiam cod. Bentl., non item Dorvillii. nam cf. ad Charit. p. 678 Lips. *ὁποῖα* Kpv, *ὁποῖα* R. *βάλοις* Kv. — 908. *τρισσοῦ* p. num *ἰσοζυγέοντ'*? cf. p. 100. *ὀδελοῖσιν* G. — 909. *ἕρπυλον* KPpv. — 910. *ἀμέλγεο* G (vid. var. lect. ad Al. 306 et 428), *ἀμέργες* Kp, *ἀμεργὲς* R, |*γων* BPAld. — 911. nescio an *ἐγκνήθεο* praestet ut in Al. 368 habet *Π*. nam ne in compositis quidem (cf. pag. 109) *ἐνὶ* amare in hac versus sede poeta videtur. cf. Al. 191, (615), 202, 266, 277, 282, 462 coll. Ther. 111 et var. lect. ad 866. — 912. *τό γ' K. αμμύγδην* p, sed correxit, *ἀμύγδην* P. *τότε ἄν*| v, *τοτ' ἄν*| p. *πίνευ ῥύψας* K, sed correxit sec. man. — 913. *ἐγκελεύῃ* v. *κερῆσαι* Kv. *δὲ* om. v. — 914. |*θέντι* K, sed corr. man. sec. — 915. *ὁδοὶ πλ*| p. *νεμέοισιν* v. — 916. *νύχμα* KMVpv et G, sed in hoc correctum *νύγμα*. cf. ad 271, *νύγματα σπέρχει* BP, *κατασπέρχει* VAld. *βεβαρημένον* omnes, quod correxi. — 917. *ποῖα* P, *ποίας* BAld. (*πότην* vereor ut V habeat, v certe *ποίην* dat). *ἀτραπητοῖσι* B. — 918. *μαστάξειν* PAld., *βαστάζειν* MV. — 919. *ἡμίβροτ' ἐμβάλλοις* PAld., *ἡμίβροτ' ἐκβάλοις* B, *ἡμιβρώτω* p. (ante S. e cod. suo corr. Bentl.). *βάλοὶς* G. *ἀπολύματα* vel *ἀπὸ λύματα* BPVpvAld., *ἀπὸ λύγματα* GMR, *ἀπολύγματα* K. mihi *ἔπι* necessarium videbatur. — 920 om. p, in marg. habet K. *δύην καὶ κῆρα κατασπέρχουσαν* GMRVv et schol., ut videtur, *δύην ὀλοοῦ καὶ πότμον θηρὸς* BKPAld.L(?). hoc frustra emendare conati sunt Bentl. (*ὀλοοῦ θηρὸς καὶ πότμον*) et Gerhard. lect. Apoll. p. 152, nam non dubium est quin interpolatio sit. sed ne reliquis quidem libris fidem hic puto habendam esse, quum *κατασπέρχουσαν* certe displiceat propter v. 916. ab interpolatore sumptum e v. 496. — 921. *ἢ μὴν* Athen. IX p. 366 D. *χαλκίρεα* K, sed correxit, *χαλκήρεα ἠὲ σίνηπυ* Athenae. cf. p. 159. — 923. *ἢ ἐκκράδης* K, sed addit: *γρ. ἠὲ κράδης*. — 924. *καυστηρῆς* MP(?)p

Ἄλλοτε φορβάδος αἰγὸς ἐνίπλειον δέρος οἴνης
χραισμήσει τημοῦτος, ἐπὴν σφυρὸν ἢ χέρα κόψῃ·
ἀσκοῦ ἔσω βαρύθοντα μέσον διὰ πῆχυν ἐρεῖσαι
ἢ σφυρὸν, ἀσκοδέταις δὲ πέριξ βουβῶνας ἑλίξεις,
εἰσόκε τοι μένος οἴνου ἀπὸ χροὸς ἄλγος ἐρύξῃ.
Δήποτε καὶ βδέλλας κορέσαις ἐπὶ τύμμασι βόσκων,
ἢ ἀπὸ κρομμυόφι στάζων ὀπὸν, ἄλλοτε δ' οἴνης
μίγδην ἐν πυράθοισι χέας τρύγα φυρήσασθαι
ἢ ὄξευς, νεαλεῖ δὲ πάτῳ περὶ τύψιν ἑλίξαις.
Ὄφρα δὲ καὶ πάσῃσιν ἀλεξητήριον ἄταις
τευξόμενος πεπύθοιο, — τό τοι μέγα κρήγυον ἔσται,
ἦμος ὅτε θρόνα πάντα μιῇ ὑπὸ χειρὶ ταράξῃς·
ἐν μὲν ἀριστολόχεια, καὶ ἴριδος, ἐν δέ τε νάρδου
ῥίζαι, χαλβανίδες τε σὺν αὐαλέεσσι πυρέθροις
εἶεν, δαυκείου τε παναλθέος, ἐν δὲ βρυώνης,
σὺν δέ τε ῥίζεα χαῦνα νεωρυχέος γλυκυσίδης,
κάρφεά τ' ἐλλεβόρου μελανόχροος, ἄμμιγα δ' ἀφρὸς
λίτρου· σὺν δὲ κύμινα χέαις βλαστόν τε κονύζης,
ἄμμιγα δ' ἀγροτέρης σταφίδος λέπος· ἶσα δὲ δάφνης
σπερμεῖα, κύτισόν τε, κατακνήθειν τε χαμηλὴν

Ald., καυστειρῆς reliqui, nisi forte BVv καυστείρης habent quod hic dedit S. et in Homero quoque restituendum putat. non dubito tamen quin Nicander adiectivum putaverit ut Oppian. Hal. 2, 509, non substantivum (καύστειρα). — 925. δέρας G, qui annotat etiam δέρος, quod reliqui habent. — 926. ἐπεὶ v. κόψῃ est pro κόψηαι, quod propter S. moneo. — 927. μέσον libri, quod vereor ne ineptum sit. ἐρείσας omnes, quod propter δὲ in versu seq. ferri nequit. terminationes σας et σαι iam saepius vidimus commutatas, velut v. 560. — 928. ἑλίσσων scholiasta explicare videtur, qui etiam ἑλίξεις et ἑλίσσεις memorat. — 929. εἰσόκεν K. ἐρύξει M. — 930. βδέλας v. κορέσεις GKPAld., κορεσας v. τύμμαδι V. — 931. κρομμυόφιν BKPpvAld. στάξει B, στάξειν PAld., στάξεις coni. Bentl. sed pro verbo finito est φυρήσασθαι (i. e. φυρήσαιο). — 932. ἐμ p. φυράσασθαι R. — 933. ὄξους omnes. cf. ad Al. 321. — 935. τευξάμενος omnes. πεπίθοιο GPRpAld., πεπείθοις V. τό μοι v. — 936. μιῇ MR et V(?), μιᾷ reliqui. ταράξας K (secundum Keil) PpvAld., ταράξαις G. — 937. νάργου p. — 938. αὐαλέαισι GAld.,]λέοισι v, αὐαλέοις τε MR et V(?), αὐλέεσσι p, ἀβαλέεσσι K, αὐαλέεσσι BP. cf. ἀειναέεσσι fr. 78, 5. — 939. δαυκειόν τε BGPAld., δαυκείους καὶ v. — 940. ῥιζέα G, ῥιζία reliqui. illud in Al. 588 libri omnes, in Al. 69 et 145 meliores habent. add. καύλεα Al. 46, 142, 147, 199, κόρσεα Al. 414, quae omnia προπαροξυτόνως scribenda censeo, ut libri habent certe in Al. 588 et 414. cf. Herodian. περὶ μον. p. 37, 30 seqq. χαυνὰ Kp. νεωριχέος p. γλυκυσίδνης B. — 942. νίτρου libri. cf. ad Al. 327. χέας BGPpAld. — 943. ἴσα δὲ p, ἶσα καὶ R, οὖσα καὶ G, ἶσά τε coni. S. sed post λέπος colon ponendum, ut verbum sit κατακνήθειν. — 944. σπέρματα V, σπερμεῖον coni. Hermann. ad Orph. p. 709. κατακνήθειν

ἵππειον λειχῆνα, καὶ ἐν κυκλάμινον ἀγείρας·
ἐν καὶ μήκωνος φιαρῆς ὀπὸν, ἀμφὶ καὶ ἄγνου
σπέρματα, βάλσαμον τε καὶ ἐν κινάμοιο βαλέσθαι,
σὺν καὶ σφονδύλειον, ἁλός τ' ἐμπληθέα κύμβην,
ἄμμιγα καὶ τάμισον καὶ καρκίνον· ἀλλ' ὁ μὲν εἴη
πτωκὸς, ὁ δ' ἐν ποταμοῖσι πολυστίοισι νομάζων.
Καὶ τὰ μὲν ἐν στύπεϊ προβαλὼν πολυχανδέος ὅλμου
μάξαι λαϊνέοισιν ἐπιπλήσσων ὑπέροισιν·
αἶψα δ' ἐπ' αὐαλέοισι χέας ἀπαρινέα χυλὸν
ἄμμιγα συμφύρσαιο, καταρτίζοιο δὲ κύκλους
δραχμαίους πλάστιγγι διακριδὸν ἄχθος ἐρύξας,
οἴνης δ' ἐν δοιῇσι χαδεῖν κοτύλῃσι ταράξας.
Καί κεν Ὁμηρείοιο καὶ εἰσέτι Νικάνδροιο
μνῆστιν ἔχοις, τὸν ἔθρεψε Κλάρου νιφόεσσα πολίχνη.

Kv, reliqui |*θην. κατὰ κνήμην* (?) coni. Bentl. — 945. *ἀγείραις* Kpv, *ἀείρας* coni. Bernard. — 946. *ἀφιαρῆς* Kv, *φιαρῆς* MRVp et Bentl. e coni., *νεαρῆς* reliqui. — 947. *σπερμεῖα βλάσαμόν τε* coni. Bentl. qui frustra provocat ad Al. 64. praeterea eadem vocis mensura etiam alii usi sunt (cf. Dindorf. in Thes. Par. II p. 97), et ad Ther. 243 et 789 iam vidimus qualia in vocabulorum mensura licitum sibi Nicander putaverit. nunc addo *γερύνων* Th. 620, Al. 563, *κάστηνον* Al. 269, *κρόμμυον* Al. 431, *λεπυρὸς* Th. 136 et 803, *σισύμβριον* Th. 896 (coll. Lobeck. Elem. I p. 169), *χλιαρὸς* Al. 460. *βαλσάμου* voluit Steph. propter *κινάμοιο*. sed hoc non nisi metro coactus pro *κίναμον* dixisse videtur ea ratione qua *πάσσε δ' ἁλὸς θείοιο* Homerus dixit. atque habet propria sibi Nicander in genetivi usu. cf. Ther. 563, 606, 693. *βάλησθαι* GP, *βάλοισθα* VAld. — 948. *τε πληθέα* v, *τ' ἐκπληθέα* P. — 949. *καρκῖνον* v. — 950. *πολυστείνοισι* v, *πολυστείοισι* reliqui, *πολυμνίοισι* var. lect. in schol. ego *πολυστίοισι*, non *πολυστείοισι*, verum arbitror, ut *Π* habet in Al. 466, non item in Th. 792. — 951. *στύπτεϊ* Kp. — 952. *μάξαι* R et cod. Bentl., *νάξαι* reliqui. *ὑπέροιο* BG. — 953. *ἐπαρινέα* GP. — 954. *ἄμμιγα συμμίξαιο* G, sed superscripta vulgata, om. V. *καταρτίζοις* G. *κύλλους* p. — 955. *διασταδὸν* var. lect. in schol. propter *ἐρύξας* cf. Eudem. apud Galen. Antid. T. XIV p. 185 et 202: *μήου ἄπο ῥίζης ὁλκὴν δίδραχμον* (sic Bussemak. p. 93) *ἐρύξας*, ubi bis inepte scriptum est *ὀρύξας*. — 956. *δοιοῖσι* v et K, sed in hoc corr. manus secund. *κοτυλοῖσι* K sed item correctum. (*ἀράξας* quod S. ex K profert, neque Keilii neque Gronovii collatio habet). — 957. *ὁμήροιο* V, *ὁμηρίοιο* et *Νικάνδρου* G. — 958. *Κλάρου* in K addidit manus secunda. *κολώνη* var. lect. in schol. et ap. Tzetz. cf. p. 152. —

ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΑ.

ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΑ.

Εἰ καὶ μὴ σύγκληρα κατ' Ἀσίδα τείχεα δῆμοι
τύρσεσιν ἐστήσαντο, τέων ἀνεδέγμεθα βλάστας,
Πρωταγόρη, δολιχὸς δὲ διάπροθι χῶρος ἐέργει,
ῥεῖά κέ τοι ποσίεσσιν ἀλέξια φαρμακοέσσαις
αὐδήσαιμ', ἅτε φῶτας ἐνιχριμφθέντα δαμάζει·
ἦ γὰρ δὴ σὺ μὲν ἄγχι πολυστροίβοιο θαλάσσης
ἄρκτον ὑπ' ὀμφαλόεσσαν ἐνάσσαο, ἧχί τε Ῥείης
Λοβρίνης θαλάμαι τε καὶ ὀργαστήριον Ἄττεω,
αὐτὰρ ἐγὼ, τόθι παῖδες ἐυζήλοιο Κρεούσης
πιοτάτην ἐδάσαντο γεωμορίην ἠπείρου,
ἑζόμενος τριπόδεσσι παρὰ Κλαρίοις Ἑκάτοιο. —
Ἀλλ' ἤτοι χολόεν μὲν ἴδε στομίοισι δυσαλθὲς
πυνθείης ἀκόνιτον, ὃ δή ῥ' Ἀχερωίδες ὄχθαι
φύουσιν, τόθι χάσμα δυσέκδρομον Εὐβουλῆος
ἄστυρά τε Πριόλαο καταστρεφθέντα δέδουπε.

Ἀλεξιφάρμακα. ita omnes ut videtur codd. praeter b, in quo est *ἀλεξικὰ φάρμακα.* Schol. ad h. l.: *τὸ ποίημα οἱ μὲν ἐπιγράφουσι περὶ θανασίμων φαρμάκων, οἱ δ' ἀντιφάρμακα, ἄλλοι δ' ἀλεξιφάρμακα* (coll. Alex. 4). atque *ἀντιφάρμακα* habet Etym. M. p. 241, 12 et p. 256, 54 (unde in Zonar. p. 477 et Suid. I p. 1214 Bernh. venit) et, ut videtur, p. 283, 37, alibi (p. 207, 36 et p. 680, 40) *ἀλεξιφάρμακα* citans. —

V. 1—33 om. *Π*. *καὶ μὴν* H. *τεύχεα* MV. *τείχε δήμοι* H. — 2. de *τέων* cf. pag. 157. — 3. *δολιχοδὲ* b. *διὰ προθι* p. *χώρει ἐέργει* b, *ἀέργει* HP. — 4. *ζεὶ καί τοι* V, *καί τοι* H, *ῥεῖα κέ* p. — 5. *ἐνὶ χριμφθέντα* V Ald. de *ἅτε* cf. pag. 3. — 6. *ἦ γὰρ* Ald. et codd. nonnull. *πολυστρόβοιο* Bv, *πολυστρόβοια* P. — 7. *ἐνάσσεο* R, *ἐνάσαρ'* b, *ἐνάσαο* p. *ἧχι*, non *ἦχι* certe Ald. et HMabpv i. e. codd. a Keil. collati, item *Π* infra v. 302, de ceteris nihil affirmare audeo. *ἧχι* Aristarchea fuit scriptura (cf. schol. ad Il. *α*, 607 et Harleian. ad Od. *γ*, 87), quae tametsi codicis Laurentiani Apollonii Rhodii scribae probari non potuit (cf. Apoll. Rhod. *δ*, 925), postea tamen regnasse videtur. ac vide Ahrens. de dial. Dor. p. 372. — 8. *θάλαμοι* Pav, item p, sed is ultimae syllabae superscripto *αι*, *θαλάμοι* b. — 9. *παῖδας* H. — 10. *γεωμορίαν* BHa. — 11. *ἑζόμενος* BGHPabmpv sch. in lemm., *ἑζόμενοι* MRVMosq. Ald., *ἑζομένη* memorat schol. Ipse Nicander *ἐδέξατο ἐκ προγόνων τὴν ἱερωσύνην* secund. auct. vit. Nicand. *Κλαρίου* BP, *Κλαρίοιο* av. — 12. *χολόων* BHPav. — 13. *ἀχερώνιδες* Va mAld. *ὄχναι* p. — 14. *φύουσι* GHbv. *δυσέκδρομος* H. *εὔβουλῆο* b. — 15. *ἄστεα* Ald. *πρυόλαο* m, *πρυολάου* b. *στρατυφθέντα* p, *καταστρυφθέντα*

Τοῖο δὲ πάντα χαλινὰ καὶ οὐρανόεσσαν ὑπήνην
οὖλά θ' ὑποστύφει χολόεν ποτὸν, ἀμφὶ δὲ πρώτοις
εἱλύεται στέρνοισι κακῇ ἀλάλυγγι βαρῦνον
φῶτ' ἐπικαρδιόωντα· δύῃ δ' ἐπιδάκνεται ἄκρον
νειαίρης ἄκλειστον ἀειρόμενον στόμα γαστρός,
τεύχεος ἣν κραδίην ἐπιδορπίου, οἱ δὲ δοχαίην
κλείουσι στομάχοιο, πύλη δ' ἐπικέκλιται ἀρχαῖς
πρῶτα κόλων, ὅθι πᾶσα βροτῶν ἅλις ἐμφέρεται δαῖς·
αἰεὶ δ' ἐκ φαέων νοτέων ὑπολείβεται ἱδρώς·
ἡ δὲ ταρασσομένη τὰ μὲν ἔβρασεν ἤλιθα νηδὺς
πνεύματα, πολλὰ δ' ἔνερθε κατὰ μέσον ὄμφαλον ἵζει·
κράατι δ' ἐν βάρος ἐχθρὸν, ὑπὸ κροτάφοισι δὲ παλμὸς
πυκνὸς ἐπεμφέρεται, τὰ δὲ διπλόα δέρκεται ὄσσοις
οἷα χαλικραίῃ νύχιος δεδαμασμένος οἴνῃ.
ὡς δ' ὁπότ' ἀγριόεσσαν ὑποθλίψαντες ὀπώρην
Σιληνοὶ κεραοῖο Διωνύσοιο τιθηνοὶ
πρῶτον ἐπαφρίζοντι ποτῷ φρένα θωρηχθέντες
ὄθμασι δινήθησαν ἔπι, σφαλεροῖσι δὲ κώλοις
Νυσαίην ἀνὰ κλιτὺν ἐπέδραμον ἀφραίνοντες,
ὣς οἵγε σκοτόωσι κακῇ βεβαρηότες ἄτῃ.

Bav, |*στρυφέντα* H, |*στριφθέντα* MV, |*στραφέντα* b, |*στρυφθεντα* sine acc. et superscripto alpha m. quid P habeat, unde S. affert id ipsum quod edidit, incertum est. *δέδουπεν* Ald. sed cf. ad Ther. 477. — 16. *τοῖο* „eius qui bibit.“ cf. v. 43, 78 etc. similiter Ther. 745, 778, 837. — 17. *ποτὸν* p. — 18. *εἱλίεται* v. *κακῆν* p. *ἀλάλυγγι* v, *ἅμα λυγγὶ* vel *μάλα λυγγὶ* coni. Bentl. sed cf. Bekk. Anecdot. p. 374, 11. *βάρυνον* m, *βαραύον* b. — 19. *δύη* p. — 20. *ἄκλειτον ἀειρήμενον* b. — 21. legebatur *ἐπιδόρπιον*. cf. p. 153. — 22. *ἐπικέκληται* v. — 23. *πρῶτον κώλων* BHPv, *κώλων* b. ut *πρῶτα*, ita *δεύτερα* v. 74. *ὅσι* p. *ἅλις* om. p. *ἐμφέρετ' αἰδὼς* HP (nisi P habet *αἰδαίς*), *δαίς* p, *δώς* mv. — 24. *ὑπολείπεται* BH, |*λείπετε* P. — 25. *κυκοωμένη* BHPbmp, *κυκαωμένη* v, *ταρασσομένη* reliqui iique meliores codd., ut nolim quis *κυκωομένη* scribendum censeat. *ἤλιθα* G. — 26. *ἔνερθεν ὑπὲρ* BHmvAld., *ἔ*] *ὑπο* p, *ἔνερθε κατὰ* GLM, *κάμμεσον* V. in R est *ἔνερθε* .... *μέσον*. *λίζει* P, *λίξει* H. — 27. *ἐμβάρος* P. — 28. *πυκνὸν* p. — *τὰ δὲ* „omnia haec quae videmus.“ sic *τάδε* Xenoph. Memorab. 1, 4. 9. — 29. *χαλικραίῃ* B. in hac voce desinit p. *νηχίος* B, *νήχιος* H. *δαδαημένη* B, *δεδαημένος* v, *δεδημένος* P. — 31. *σειληνοὶ* v. *Διονύσοιο* m, *Διωνύσσοιο* Ald. — 32. *ἐπ' ἀφρίζοντι* HMRVmAld. *θορυχθέντες* H. — 33. *ὄμμασι* omnes praeter GVv (quamquam de v silet Keil.), *ἴθμασι* M, sed priori syllabae superscripto *ου*. *ὑπὸ σφαλεροῖσι* GL, reliqui *ἐπὶ σφ.* praeter v, in quo est *ἐπισφαλεροῖσι*. atque ita Bentl. coni. ego *ἔπι* dedi. — 34. incipit *Π*. *νύσσαίην* GHPm, *νοσσαίην* Vv. *κλεῖτυν Π*, *κλειτὸν* V. *ἐπ' ἔδραμον Π*, *ἐπέδραμον* Pmv, *ἐπέδρανον* B, reliqui *ὑπέδρ.* ut vulgo. — 35.

Τὴν μέν τε κλείουσι μυοκτόνον, ἣ γὰρ ἀνιγροὺς
παμπήδην ὕρακας λιχμήμονας ἠρήμωσεν,
οἵ δέ τε πορδαλιαγχὲς, ἐπεὶ θήρεσσι πελώροις
πότμον βουπελάται τε καὶ αἰγινομῆες ἔθεντο
Ἴδης ἐν νεμέεσσι Φαλακραίῃ ἐνὶ βήσσῃ,
πολλάκι θηλυφόνον καὶ κάμμαρον· ἐν δ' Ἀκοναίοις
δηλήειν ἀκόνιτον ἐνεβλάστησεν ὀρόγκοις.
Τῷ καί που τιτάνοιο χερὸς βάρος ἔσσεται ἄρκος
πιμπλαμένης, ὅτε νέκταρ ἐύτριβι κιρρὸν ἀφύσσῃς
μετρήδην — κοτύλη δὲ πέλοι καταμέστιος οἴνης —,
σὺν δὲ καὶ ἁβροτόνοιο ταμὼν ἄπο καύλεα θάμνου
ἢ χλοεροῦ πρασίοιο, τὸ δὴ μελίφυλλον ὑδεῦσι·

κακῇ Π, *κῇ* H. *βεβαρηκότες* Ald. *ἄτηι Π*. — 36. *μὲν τοι Π*BHPmv idem solus habet *Π* in Al. 498. sed cf. v. 507. add. Ther. 448, 484, Al. 162, 195, 298, 319. *κλύουσι* V. *ἡ γὰρ Π*, *ἢ γὰρ* v. *ἀνίγρους Π*. ut Ther. 701. sed cf. Ther. 8. — 37. *παμβλήδην Π*, *παμπήγην* Ald. nostrum, quod in reliquis codd. est, coni. etiam Scalig. cf. Lobeck. ad Aiac. 915. *λιχμήρεας* omn. praeter *Π*, unde recepi *λιχμήμονας* alibi nondum inventum ut nec *ἀνθήμων* Al. 610, *λωβήμων* ibid. 536 a nobis restitutum, *μειδάμων* in Anonym. hym. in Is. 57, *φορβάμων* ibid. 9. — 38. *παρδαλιαγχες Π*, *πορδ*. reliqui, quod eripere Nicandro singularia captanti non ausus sum. certe qui ad manus mihi sunt aliorum loci *παρδ*. habent omnes, etiam Plin. nat. hist. 27, 7—10, qui locus et ipse ex Apollodoro fluxisse videtur. add. Spitzn. ad Il. 13, 103 coll. Koechly ad Quint. p. LIV seq. *ἐπὶ θήρ*. MV. — 39. *βουπελαταί Π*. *αἰγονομεὶς* H. *τε* om. Vv. — 40. *νεμέεσσι Π* BPmv, reliqui *κνημοῖσι* (ex Il. 2, 821?), cui *Φαλακρ. βήσσ*. vix addi potuit sine copula. *φαλακραίηι ἐνὶ βήσσηι Π*, *|αις ἐνὶ |αις* HPv, *|ης ἐνὶ |αις* BGLMPR, *|ης ἐνὶ |ης* Ald. cf. ad fr. 74 v. 45. — 41. *θηλύφωνον Π*, *θηλυφόρον* BP, *θηλύφορον* H. *ἐνδακοναῖοις Π*, *ἀκοναίῃ* M. male S. scripsit *ἀκοναίοις*. vid. Theophr. hist. pl. 9, 16, 4: *φύεται οὐκ ἐν ταῖς Ἀκόναις μόνον, ἀφ' ὧν ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὔτη δέ ἐστι κώμη τις τῶν Μαριανδυνῶν*. add. Theopomp. ap. Athenae. III p. 85 B et Antigon. hist. mirab. 119, Plin. nat. hist. 6, 4 (coll. tamen 27, 10), Stephan. Byz. p. 61, 13, Ael. Promot. apud Schneid. ad h. l., Etym. Magn. p. 50, 39, Gudian. p. 27, 19. — 42. *θηλήειν Π*, *θηλῆεν* glossator in G, reliqui *θηλείην*, quod frustra emendare conati sunt Salmas. ad Solin. p. 884 et vir doct. ap. S. ex illo verum statim prodit. nam *δηλήεις* de herbis venenatis etiam Orph. Argon. 926 usus est, ac nota sunt vel e medicorum libris *τὰ δηλητήρια φάρμακα*. neutrum in *ειν* Nicander habet etiam Ther. 748. cf. Herm. ad Orphic. p. 705. *ἀκόνειτον Π*. *ἐνεβλάστησεν Π*, *ἀνεβλ*. reliqui. — 43. *τῶι Π*. *βάθος Π*. *ἄρκες* literae ε subscripto ο *Π*, *ἄρκος* GM, *ἄρκης* V, *ἄλκαρ* BHPRvAld. et var. lect. in G. — 44. *ὀτενευκταρεύτριαι* V. *ἐυτριβῆ Π*, *ἐύτριβι* ceteri, *ἐνὶ τρυβὶ* coni. Zeune, *ἐνὶ τρυγὶ* Lobeck. Paralip. p. 117. sed cf. ad fr. 74 v. 18. *κίρρειν* HP. *ἀφύσσ*ˢ *Π*, *ἀφύσσῃς* BHLMRVv, *ἀφύσσεις* P, *ἀφύσσαι* Ald. — 45. *μετρήδην Π*, *μετρηδόν* reliqui. *πέλοι Π*M, *πέλει* reliqui, *πέλῃ* coni. Bentl. — 46. *συν Π*. *ἀκροτόνοιο* HP (de spiritu cf. ad Ther. 92). *ἀπο καλλέα Π*, *ἀποκαυλέα* Vv. scripsi *ἄπο*. — 47. *ἡ Π*, *ἢ* GLMRVvSteph.,

καί τε σὺ ποιήεντος ἀειθαλέος χαμελαίης
βλάστην πηγάνιόν τε πόροις ἐν βάμματι σίμβλων,
σβεννὺς αἰθαλόεντα μύδρον γενύεσσι πυράγρης
ἠὲ σιδηρήεσσαν ἀπὸ τρύγα, τήν τε καμίνων
ἔντοσθεν χοάνοιο διχῆ πυρὸς ἤλασε λιγνύς,
ἄλλοτε δὲ χρυσοῖο νέον βάρος ἐν πυρὶ θάλψας
ἠὲ καὶ ἀργυρόεν θολερῷ ἐνὶ πώματι βάπτοις·
πολλάκι δ' ἡμιδαὲς χειρὸς βάρος αἴνυσο θρίων
παῦρα χαμαιπίτυος, τότ' ὀνίτιδος αὖον ὀρείης
ἠὲ νέον ῥάδικα πολυκνήμοιο κολούσας,
τέτρασι δ' ἐν κυάθοισι χαδεῖν μελιανθέος οἴνης·
ἢ ἔτι μυελόεντα χαλικρότερον πότον ἴσχοις
ὄρνιθος στρουθοῖο κατοικάδος, εὖθ' ὑπὸ χύτρῳ
γυῖα καταθρύπτησι βιαζομένη πυρὸς αὐγή·
καί τε βοὸς νέα γέντα περιφλίοντος ἀλοιφῇ
τηξάμενος κορέσαιο ποτῷ εὐχανδέα νηδύν·
ναὶ μὴν βαλσάμοιο τότ' ἐν σταγόνεσσι γάλακτος
θηλυτέρης πώλοιο χέαις ὀπὸν, ἄλλοτε νύμφαις,
ἔστ' ἂν ὑπὲκ φάρυγος χεύῃ παναεργέα δόρπον.

καὶ BHPAld. *δη Π. ὑλεῦσι Π, ὀδεῦσι* V. — 49. *βλάστιν Π. πιγάνίον τε* H. *πόροις ἐν Π, πίοις ἐνὶ* reliqui, sed illud unice verum. cf. p. 158 et ad fr. 74 v. 52. *βράμμασι* Ald. — 50. *σβεννὺς* ΠGMV, *σβεννύς τ'* reliqui. *αἰγιθαλόεντα* P. — 51. *ἠὲ Π. σιδηρείεσσαν Π*, ut coni. Scal. sed in *ειεις* nullum terminatur adiectivum, vid. Lobeck. Elem. I p. 343 n. 27, *σιδηρίεσσαν* V. *ἀπο τρυγά Π, ἀποτρύγα* v. *την τε καμείνων Π.* — 52. *ἔκτοθεν* H. *διχὴ* HMRAld. — 53. *ἄλλοτε δὴ* M. *χρυσοῖον* H. — 54. *ἢ ὲ Π. ἀργυρόεν Π*, reliqui *ἀργύρεον*. illud recipiendum fuit ob Nicandri singularem in eius modi adiectiva amorem. *θολερῶι ἐν Π.* sed vide ad fr. 74 v. 52, *θορερῷ* HP. *πτώματι* L. — 55. *δημίδαές Π, ἡμιδεὲς* coni. Scalig. et Wakefield. cf. pag. 211. *βάθος Π. θερείων Π.* — 57. *ἢ ἐ Π. πολη κνήμοιο Π.* — 58. *τέτρασιν δ' ἐν Π, τέτρασιν ἐν* reliqui. *χαδεῖν* est *λαβέ*, ut Ther. 956. *χαδεῖς* V. *μελιανθέος οἴνης Π*, reliqui *μελιηδέος οἴνου*. — 59. *ἦε τι Π, ἢ ἔτι* MR et coni. Bentl., *ἠέ τι* ceteri codd., *ἠὲ τυ* Scal. coni. cf. ad fr. 71, 2. *μυλόεντο* H. *χαλικράτερον Π. ποτὸν Π* et codd. et edd. omnes. *ἴσχοις* ΠBLMRv, *ἴσχεις* reliqui. — 60. *χύτρωι Π, χύτρων* GL. — 61. *καταθρύπτηισι Π. βιαζομένη πυρὸς αὔγαῖς Π, βιαζομένης πυρὸς αὐγῆς* reliqui, *βιαζομένη π. αὐγὴ* coni. Scalig. et Bentl. — 62. *νεαγέντα* ΠAld. *περιφλίοντος* ΠMR, *περιφλυδόοντος* V, *περιφλιόδοντος* G, *περιφλιδόωντος* reliqui. cf. Lobeck. Rhem. p. 18 et ad v. 557. *ἀλοιφῆι Π.* — 63. *κορήσαιο* HP. *ποτῶι Π, ποταμῷ* P. *ἐν χανδέα Π, ἐνὶ χανδέα* Bv, *ἐνιχανδέα* HP, *ἐγχανέα* M, *ἐγχανδέα* RVAld., *εὐχάνδεα* G, cf. Lobeck. Paralip. p. 150. — 64. *μὴν βαλσάμοιο* ΠMR, *μὴν καὶ βαλσάμοιο* BP, *μὴν καὶ βλασάμοιο* reliqui. cf. ad Ther. 947. — 65. *θηλυτερης* sine accentu Π. *χέαις Π, χέων* BHPv, *χέας* reliqui. — 66. *εὖταν' Π, εὖτ' ἂν* reliqui, *ἔστ' ἂν* coni. Bentl. cf. Dioscorid. T. II p. 22 l. 8 et v. 89. *ὑπερ Π. φά-*

πολλάκι δ' ἢ σκίνακος δερκευνέος ἢ ἀπὸ νεβροῦ
πυετίην τμήξαιο, πόροις δ' ἐν νέκταρι φύρσας,
ἄλλοτε καὶ μορέης ἀπὸ ῥίζεα φοινηέσσης,
ὅλμου ἐνὶ στύπεϊ προβαλὼν καὶ ὁμήρεα κόψας
οἴνῳ, ἐνεψηθέντα πόροις καμάτοισι μελίσσης,
καί κεν ἐπικρατέουσαν ἀπεχθέα νοῦσον ἀλάλκοις
φωτὸς, ὁ δ' ἀσφαλέεσσι πάλιν μετὰ ποσσὶν ὁδεύοι.
Δεύτερα δ' αἰγλήεντος ἐπιφράζευ πόσιν ἐχθρὴν
κιρναμένην ὀλοοῦ ψιμυθίου, ἥ τε γάλακτι
πάντοθεν ἀφρίζοντι νέην εἰδήνατο χροιὴν,
πελλίσιν ἐν γρώνῃσιν ὅτ' εἴαρι πῖον ἀμέλξαις.
Τοῦ μὲν ὑπὲρ γέννυάς τε καὶ ᾗ ῥυσαίνεται οὖλα
ἀφρὸς ἐπιστύφων ἐμπλάσσεται, ἀμφὶ καὶ ὁλκὸς
τέτρηχε γλώσσης, νέατος δ' ὑποκάρφεται ἰσθμός·
ξηρὰ δ' ἐπιλλύζων ὀλοῇ χελλύσσεται ἄτῃ·
ἀβλεμὲς ἦ γὰρ κεῖνο πέλει βάρος, αὐτὰρ ὃ θυμῷ
ναυσιόεις ὀλοοῖσιν ὑποτρύει καμάτοισι·
πολλάκι δ' ἐν φαέεσσιν ἄλην ἑτερειδέα λεύσσων,

ῥυγγος HMv. *χεύηι Π. παναεικέα* coni. Bentl. — 67. *πολλακί Π. δὲ* codd. (*Π* sine accent.) cf. p. 153. *ἢ ἀπο Π. νευροῦ* V, *ἀπονέβρου* v. — 68. *πυετίαν* V. *ἐν νέκταρι ΠBGMRv, ἐνέκταρι* HP, *ἐνὶ ν.* reliqui. cf. ad fr. 74, 52. — 69. *ἀπο ῥιζέα Π, ἀποριζέα* G, *ἀποριζία* v, *ἀπὸ ῥιζία* reliqui. cf. ad Ther. 940. *φοινηέσσης Π, φοινικοέσσης* reliqui. — 70. *ὅλμου ΠBGMRVv, ὅλμῳ* ceteri. *ἐνι Π. ὁμήρεα Π.* — 71. *οἴνωι Π. ἐνιψηθέντα* MRv, *ἐνὶ ψηθέντα* PV. *καμάτῃσι* HP. *μελίσσαις* MR. — 72. *ἀπεχθέα Π, ἐπιχθέα* v, *ἐπαχθέα* reliqui. cf. ad fr. 31. *νούσον Π. ἀλάλκης* MR. — 73. *ἀσφαλεεσσι παλιν* sine acc. *Π. μεταποσὶν* v. *ὁδευον Π.* — 74—106 om. *Π. ἐχθρὰν* VAld. — 75. *ψιμιθίου* M, *ψιμμυθίου* Hv, *ψιμμιθίου* VAld. cf. Hemsterh. ad Aristoph. Plut. p. 393 seq. et Piers. ad Moer. p. 419. — 76. *οἰδήνατο* V. — 77. *γρώνοισι* Ald., *γνωνησιν* H. *ἤαρι* B. — 78. *ῥυσαίνεται* BMRP, *ῥισσαίνεται* H, reliqui *ῥυσσαίνεται*. cf. Iacobs. ad Anthol. Pal. T. III p. 60 et p. 137. — 79. *ἐμπλάσσεται* BLPRv, *ἐμφράσσεται* M et ex correct. secundae manus R, *ἐμπάσσεται* GHVAld. *ἀμφὶ καὶ* LMR, reliqui *ἀμφὶ δὲ*. cf. Hermann. ad Orphic. p. 737. — 80. *τρέτρηχε* M. *δ'* om. BHPV, in v addit manus sec. *ὑπὸ κάρφεος* M. — 81. *ἐπιλλύζων* V et coni. Bentl. et S., *ἐπιλλίζων* BHMRvAld.(LP?), item G, verum is *βήσσων* explicat. *χελύσσεται* BPv. quod S. habet *χελλύσεται* falsissimum est. nam *οὐδέποτε ἐνεστὼς ἓν σ̄ ἔχει* (Herodian. in Cram. Anecd. Paris. IV p. 237). — 82. *ἀβλεμὲς* om. BH, *ἄτῃ ἀβλεμὲς, ἦ γὰρ* Ald., *ἄτῃ ἀβλεμές, ἦ γὰρ* coni. Hermann. sed cf. ad fr. 74 v. 45. simplex *ἦ* postpositum habes in Apoll. Rhod. 1, 631; 4, 1242; Quint. Smyrn. 4, 37; 5, 415. *ἐκεῖνο* BHPRvAld. *κάρος* Ald. — 83. *ναυτιόεις* HPRVvAld., *ναυτιοεῖ* B. *ὑποτρύξει* (*-τρύζει?*) coni. Bentl., quod recepissem, nisi aliis etiam verbis transitivis Nicandrum tribuisse intransitivam significationem viderem. — 84. *ἄλλην* Vv et G, sed in hoc corre-

ἄλλοτε δ' ὑπναλέος ψύχει δέμας, οὐδ' ἔτι γυῖα
ὡς τὸ πάρος δονέει, καμάτῳ δ' ὑποδάμναται εἴκων.
Τῷ καὶ πρημαδίης ἢ ὀρχάδος εἶαρ ἐλαίης
ἢ ἔτι μυρτίνης σχεδίην δεπάεσσιν ὀρέξαις,
ὄφρ' ἂν ὀλισθήνασα χέῃ κακὰ φάρμακα νηδύς·
ἠὲ σύ γ' οὐθατόεντα διοιδέα μαζὸν ἀμέλξας
ῥεῖα φέροις, φιαρὴν δὲ ποτοῦ ἀποαίνυσο γρῆυν.
καί τε σύ γ' ἢ μαλάχης ῥαδάμους ἢ φυλλάδα τήξας
χυλῷ ἐνὶ κλώθοντι κακηπελέοντα κορέσσαις.
πολλάκι σήσαμα κόπτε, πόροις δ' ἐν νέκταρι καὶ τά·
ἠὲ σὺ κληματόεσσαν ἐν ὕδατι πλύνεο τέφρην
θαλπομένην, τὸ δὲ ῥύμμα νεοπλεκέος καλάθοιο
κόλποις ἰκμήνειας· ὃ γάρ τ' ἀναδέξεται ἰλύν.
καί τε κατατριφθέντα μετ' ἀργήεντος ἐλαίου
σκλήρ' ἀπὸ περσείης κάρυα βλάβος οἷον ἐρύξει,
Περσεὺς ἥν ποτε ποσσὶ λιπὼν Κηφηίδα γαῖαν,
αὐχέν' ἀποτμήξας ἅρπῃ γονόεντα Μεδούσης,
ῥεῖα Μυκηναίῃσιν ἐνηέξησεν ἀρούραις,
Κηφῆος νέα δῶρα, μύκης ὅθι κάππεσεν ἅρπης,
ἄκρον ὑπὸ πρηῶνα Μελανθίδος, ἔνθα τε νύμφη
Λαγγείης πόμα κεῖνο Διὸς τεκμήρατο παιδί.

---

ctum. *ἑτεροειδέα* Bv. *βλέπων* V. — 85. *δειπναλέος* M. *οὐδέ τι* codd. correxit Bentl. — 86. *ὑποδάμνεται* GHv. — 87. *πρημαδίην* MR, *πρηκαδίης* HPMosq. Ald. *ἐλαίας* BHPMosq. v. — 88. *ἤετι* G, *ἤέτι* V. *ὀρέξῃς* V. — 89. *ἀνολισθήνασα* M. — 90. *διειδέα* M. — 91. *φέροις* M et R, sed is ex corr., *φέρεις* V, sed *φέροις* superscripto, *πόρου* v, *πόροις* reliqui. illud praetuli propter vicinum *πόροις* v. 94. *γρηῆν* H. cf. pag. 153. — 92. *καὶ δὲ σύ γ'* GM, *ἠδὲ σύ γ'* Rv, *εἰ δὲ σύ γ'* BHP, *καὶ σὺ δέ γ'* VAld. suum Nicandro restitui ex Al. 48, 108, 172, 186, 230, 239, 268, 323, 576, fragm. 73, 1. nec *καὶ δὲ σὺ* in Al. 148, 433 propter *Π* ferendum. *ῥαδάλους* cum glossa *κλάδους* G, *ῥαδάμνους* reliqui. ex Hesych. correxerunt Meinek. exercit. phil. in Athenae. II p. 42 et Dind. in Thes. Par. *φυλάδα* Hv. — 94. *πολλάκις* H. — 95. *τέφραν* vitiose soli S. et Lehrs. — 96. *ῥύμα* BP, *ῥύμανεο* H. *νεοπλακέος* v. — 97. *ἱκμήνειας* Ald. S. Lehrs. et ut videtur codd. nonnulli. sed v certe verum habet. — 98. |*τρυφθέντα* v, sed literae *υ* imposito *ι*. — 99. *ξῆρ' ἀπὸ* memorat schol. *ἀποπερσείης* v, *περσήεις* V. *Περσεῖος* vel *Περσῆος* in Theodosiaco exemplari (cf. Schol. ad h. l. et supra p. 162.) fuisse suspicatur S. *βάρος* M. *οἷον* omnes, quod nescio quomodo explicem. emendavi ex Hesych. „*οἷα, τὰ δεινά, Αἰολεῖς.*" *ἐρύξοι* M et R e corr. — 100. *ἣν ὅτε* M. ceterum cf. p. 153. — 101. *ἀρπηγονόεντα* M, *στονόεντα* coni. Bentl. sed cf. schol. — 102. *ἀρούραις* GMR, *ἀρούρης* BVv, *ἀρούρῃς* reliqui. — 103. *κυφῆνος* BH, *κηφῆνος* Pv. cf. p. 153. — 104. *ὑπὲρ* BHP, *ὑπαὶ* RVvAld. *ἔνθα τέμφη* V. — 105. *Λαγγείης* BHMP

πολλάκι δ' ἐνθρύψειας ἐν ὀπταλέῃσιν ἀκοσταῖς
Γερραίης λιβάνοιο χύσιν περιπηγέα θάμνοις·
καί τε σύ γ' ἢ καρύης ἄπο δάκρυον ἢ ἀταλύμνου
ἢ πτελέης, ὅ τε πολλὸν ἀεὶ καταλείβεται ὄσχαις,
κόμμινά τε χλιόωντι ποτῷ ἐπαρωγέα τήξαις,
ὄφρα τὰ μέν τ' ἐρύγῃσι, τὰ δ' ἑψητοῖσι δαμασθεὶς
ἀλθήσῃ ὑδάτεσσιν, ὅτ' ἰκμήνῃ δέμας ἱδρώς.
καί κεν ὅγ' ἄλλοτε δόρπα δεδεγμένος, ἄλλοτε δ' οἴνης
πιοτέρης κορέοιτο, καὶ ἀκλέα πότμον ἀλύξαι.
Μὴ μὲν, κανθαρίδος σιτηβόρου εὖτ' ἂν ὀδώδῃ,
κεῖνο ποτὸν δέξαιτο, χυτῇ ἐναλίγκια πίσσῃ·
πίσσης γὰρ ῥώθωσιν ἄγει βάρος, ἐν δὲ χαλινοῖς
οἷά τε δὴ καρφεῖα νέον βεβρωμένα κέδρου.
Αἳ δ' ὁτὲ μὲν πλαδόωντι ποτῷ ἐπὶ χείλεσι δηχμὸν
τεύχουσιν, τοτὲ δ' αὖτε περὶ στόμα νείατα γαστρός·
ἄλλοτε καὶ μεσάτῃ ἐπιδάκνεται ἄλγεσι νηδὺς

Rv, |είη reliqui. nympha nescio quae (cf. παιδὸς Ther. 485) Perseo Langiae fontem demonstravit. κεῖνος H. — 106. ὀπταλέῃσιν GAld., ὀπταλέοισιν V, ἀσταλέῃσιν M, αὐκλέῃσιν HP, αὐαλ| BR, αυαλ| v, ἐνθρυψείας ἀνσταλέῃσιν correxit Meinek. Anal. Alex. p. 45. ὀπταλέην χαλκῖτιν habes in Andromachi galen. v. 149. — 107. φύσιν Π. περὶ ἠγαθέα B, περιηγαθέα v, περιγαθέα P. — 108. γ' om. G. ἡ καρύης Π. απο Π. — 109. ἢ Π. ὅτε codd. et edd. omnes. ἀεῖ Π. καταλείεται Π, καταλείβεται BHPRv, καλλείβεται GL, καταλείπεται M, καλλείπεται VAld. ὤσχαις GL. — 110. κόμμινα τὲ Π, κόμμι τὰ δὲ reliqui. κόμμινα δάκρυα significant κόμμι proprie dictum. ad formam cf. σινήπινος a Dioscoride et Galeno usurpatum. χλιόεντι ΠVAld., χλιόωντι BGHLMPRv, χλιδόωντι varia lectio in G notata. χλιάον est in fragm. 68 v 8. ποτωι Π. τήξαις ΠBLRv, πήξαις M, τέξαις H, τύξαις P, τῆξον GVAld. — 111. τα μέν τε ῥύγηισι Π, ἐρίγῃσι BH, ἐρίγησε P. δαιάσας HP, δαμάσσας v. — 112. ἀλθήσῃ Π, αἰθήσῃ H. ἐκμήνῃ vitium solius Aldin. a Scaligero iam correctum, item a Dorvill. ad Char. p. 418 ex codice. — 113. ὅτ' ἄλλοτε BHPRv. — 114. κορέσαιτο BHPv et R e corr. ἀλκέα ΠGRVAld. (si de omnibus his fides habenda eis qui contulerunt, certe de M erravit Sartius), ἀκλέα BHLMPv. — 115. μη μὲν Π, καί μιν B, καὶ μὲν P. structura est qualis in Theocr. 29, 3: κἠγὼ μὲν τὰ φρενῶν ἐρέω κέατ' ἐν μυχῷ, et Callim. fr. 445. cf. Th. 190 seq., Al. 207 seq. σιτηβόρου ΠGLMR, σιτοβόρου BHPv, σιτηφάγου VAld. εὖτ ἂν ὀδώδηι Π. — 116. κεινό Π. πότ' ἂν coni. Bentl. δέξαιο codd. et edd. omnes. sed cf. p. 158. χυτῆι et πίσσηι Π. — 118. οἷα Π. κάρπεια Π, καρφια imposito penultimae syllabae εἶ v, καρφεῖα reliqui codd. κάρφος Nicandro significat καρπόν. — 119. ὅτε Π et ut videtur reliqui codd. et editiones. πλαδόωντο H. ποτῶι επὶ Π. χείλεσι ΠBGLPV (χείλεσιν H), χείλεϊ MRAld. ἐπιχείλει v. δηχμὸν ΠM, δηγμὸν reliqui, nisi quod δήγμειν PH. cf. ad Ther. 119. — 120. τεύχουσι Gv. τότε Π et ut videtur reliqui omnes codd. et edd. praeter P. περιστόμα v. γαστρος sine accentu Π. — 121. ἐπιδακνεται ἄλ-

ἢ κύστις βρωθεῖσα· περιψαύουσι δ' ἀνῖαι,
θώρηκος τόθι χόνδρος ὑπὲρ κύτος ἕζετο γαστρός·
αὐτοὶ δ' ἀσχαλόωσιν, ἄλη δέ φιν ἤθεα φωτὸς
ἄψυχος πεδάει· ὃ δ' ἀελπέα δάμναται ἄταις,
οἷά τε δὴ γήρεια νέον τεθρυμμένα κάκτου
ἠέρ' ἐπιπλάζοντα διαψαίρουσι πνοῇσι.
Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν γληχὼ ποταμηίσι νύμφαις
ἐμπλήδην κυκεῶνα πόροις ἐν κύμβεϊ τεύξας,
νηστείρης Δηοῦς μορόεν ποτόν, ᾧ ποτε Δηὼ
λαυκανίην ἔβρεξεν ἀν' ἄστυρον Ἱπποθόωντος
Θρηίσσης ἀθύροισιν ὑπὸ ῥήτρῃσιν Ἰάμβης.
δήποτε δ' ἢ σιάλοιο καρήατος ἠὲ καὶ ἀμνοῦ
ἀμμίγδην σπεράδεσσιν ἐυτροχάλοισι λίνοιο,
ἠὲ νέον κορσεῖα ταμὼν κερόεντα χιμαίρης,
ἢ ἔτι που χηνὸς μορόεν ποτὸν αἴνυσο χύτρου,
ἐς δ' ἔμετον κορέσαιο, τὰ δ' ἀθρόα νειόθι βράσσοις
ἐμμαπέως ἔτ' ἄπεπτα πύλῃ μεμιασμένα δόρπα.

γει Π. — 122. ἡ Π. παραψαύουσι δ' ἀνειαὶ Π. — 123. θωρικος Π. χονδρὸς Π. ὑπερ κύτος Π, ὑπερκῦτος v, γαστρὸς om. Π. — 124. ἀσχαλόωσ' ἄλλη HAld., ἄλλη etiam P, αλη MR, αλῃι Π. σφιν Hv. pro φιν Blomf. gloss. Aeschyl. Agam. 187 coni. τις, ut non legisse videatur quae Herm. dixit ad Orph. p. 803 seq. Aldinam scripturam coniectura emendaverat Scal. — 125. πελάει BHPv. ἀελπτέα V. — 126. οἵα τε δη Π. νεὸν Π, νεόν M. κάκτου Π (ut refert Bussem., ηαήτου, ut refert Keil.), reliqui πάππου. sed γήρεια a πάππῳ non diversa sunt. cf. Arat. 921 et Ther. 329, item Dioscorid. II p. 40: οἱ νεαροὶ πάπποι· ἄνθη δέ ἐστιν ἀκάνθης τῆς καλουμένης κάκτου. — 127. ἠέρ επιπλάζοντα Π. διαψαίρουσι πνοῇσι Π, reliqui διαψαίρουσιν ἀέλλαις, nisi quod διαψαίρρουσιν in Hv. — 128. τῶι Π. γληχύν HM, γληχήν e corr. R, γληχέν P. ποταμῆισι Π, ποταμίοισι V, ποταμίησι Hv. νάμασιν V. — 129. ἐμβλήδην H. κύμβεσι MRAld., κύβεσι V, κύβεϊ P. — 130. νηστειρῆς δηιοῦς Π, νηστείης B, δειοῦς V, δηοῦς et δηὼ reliq. ὧι Π. δηιῶι Π. vide L. Dindorf. in Thes. P. s. Δηώ extr. coll. tamen Al. 450. — 131. λαυκανίην ΠG, reliqui λευκανίην. ἀνάστυρον M. Ἱπποθόοντος Π habere videtur. — 132. ἀθύροισι v. ὑπαὶ PRvAld. ῥήτροισι ΠM, ῥήτρῃσιν reliqui, ὑπορρήτρῃσιν Hv. Ἰάμβης Π. — 133. ποτε δὴ ΠM. συάλοιο G. — 134. ἀμμίνδην V. σποράδεσσιν BHPVvAld. εὔτροχάλοισι Π, |χάλοιο reliqui. σελίνου MR. — 135. κερόεντα Π, κεράεντα ceteri. illud coni. S. in add. et Lobeck. Elem. I p. 343 n. 27. — 136. ἦε τι Π, ἢ ἔτι, ut coni. Bentl., MR, reliqui ἠέ τι. cf. ad fr. 71. χήνος μορόεν πότον Π. — 137. ἐς δ' Π et omnes ut videtur codd. et edd. praeter B et S. atque Lehrs., in quibus εἰς δ'. ἐμὲτὸν κορεσαιο Π. βράσσοι Π, βράσσαις BMR, βράσσοις reliqui. — 138. ἐμμαπέως Π, ἐμμαπέων BHv et codex Bentl., ἐμπαπέων P, ἐμματέων reliqui et schol. hoc, quum praecedat ἐς δ' ἔμετον κορέσαιο, non iam locum habere videtur. alia res est infra v. 535. ἔτ ἀπεπτα Π. ὅτ'

πολλάκι δ' ἐν κλυστῆρι νέον γλάγος οἷος ἀμέλξας
κλύζε, τὰ δ' ἤλιθα γαστρὸς ἀφόρδια κεινώσειας·
ἄλλοτ' ἀλυσθαίνοντι ποθὲν γάλα πῖον ἀρήξει·
ἠὲ σύ γ' ἀμπελόεντα γλυκεῖ ἔνι καύλεα κόψαις
χλωρά, νέον πετάλοισι περιβρίθοντα κολούσας·
ἠὲ μελισσάων καμάτῳ ἔνι παῦρα μορύξαις
σκορπιόεντα χαδὼν ψαθυρῆς ἐκ ῥίζεα γαίης
αἰὲν κεντρήεντα· πόη γε μὲν ὕψι τέθηλεν
οἵη περ μολόθουρος, ἔνισχνα δὲ καύλεα βάλλει.
καί τε σὺ δραχμάων πισύρων βάρος αἴνυσο γαίης
Παρθενίης, τὴν Φυλλὶς ὑπὸ κνημοῖσιν ἀνῆκεν,
Ἰμβρασίδος γαίης χιονώδεος, ἥν τε κεράστης
ἀμνὸς Χησιάδεσσι νέον σημήνατο νύμφαις
Κερκέτεω νιφόεντος ὑπὸ σχοινώδεσιν ὄχθαις·
ἢ καὶ σειραίοιο πόσιν διπλήθεα τεύξαις·

ἄπ. πέλῃ vel *πέλει* coni. Bernard. ap. S. praef. Ther. p. VI. sed cf. ad fr. 70, 16. *πύλης Π*, *πύλῃ* reliqui. ceterum nescio an *ἐπ' ἀ. πύλῃ* scribendum sit. certe eiusmodi hyperbaton Nicandro frequens. cf. v. 145, Th. 88, 107, 728. — 139. *οἶος Π.* — 140. *κλύζε Π*, *κλῦζε* S. demum invexisse videtur. cf. Lobeck. Paralip. p. 405 seqq., *κλύζεται δ' ἤλιθα* H. *κεινώσιας Π*, *κενώσεις* V, *κεινώσειας* primae syllabae superscripto ε̄ v. — 141. *ἀλλο̃τ' Π. αλυσθαίνοντι Π. τόθεν Π*, *ποθὲν* ceteri. *πίον Π. γλύκει ἐν Π*, *γλύκει ἐνὶ* reliqui. cf. ad fr. 74, 52. *γλύκει ἐνὶ παῦρα μορύξαις* H omissis v. 143 toto et ex adiacentibus duobus parte. *κόψας* BPAld., *κόψας* in *κόψαις* correctum in v. — 143. *χλωρα Π.* — 144. *καμάτωι ἐπι Π*, *ἔνι* G, *ἐνὶ* reliqui. *παύρα Π.* — 145. *χαδὼν Π*, *ταμὼν* reliqui. *ψαθυρῆς Π*, ut v. 552, sed quinque locis, quibus praeterea Nicander voce usus est, vulgarem formam et ipse *Π* cum reliquis omnibus libris habet. ceterum vide Lobeck. proleg. p. 276 extr. *ῥιζέα Π*, *ῥίζεα* BHMPRVv (sed hunc ε̄ habere in rasura dicit Dietz), *ῥίζια* L, *ῥιζία* G. — 146. *πόα* VAld. *γέ μεν Π.* — 147. *ἔνιχνα* P, *ἐν ἴχνα* B. — 148. *καί τε σὺν Π*, *καὶ δὲ σὺ* reliqui. cf. ad v. 92. — 149. *την Π*, *ἣν* reliqui. *φυλλὰς* ultimae syllabae imposito ις̄ v. et *φυλλὰς* memoratur etiam in schol. *επι Π.* — 150. *Ἰμβρασίδης* M. *γαίης Π*Ald., *αἴης* BGHMRPVv. illud mutatum ab eis videtur quibus bis positum *γαῖα* variata significatione displicebat. nam *Ἰμβρασίδος γαίης* de ipsa Samo insula intellexisse videntur cum editoribus recentioribus post *ἀνῆκεν* tollentibus comma, quod falsum esse docet appositum adiectivum *χιονώδεος*. hoc enim de Samo insula intelligi non potest, potest autem de terra Samia, cuius candidum maxime genus probabant (cf. Dioscorid. I p. 822). itaque Aldinae interpunctionem reduxi. *κεραστὴς Π.* — 151. *χησιάδεσσιν Π*, *χησηιάδησι* HP, *χησηίδῃσιν* v. — 152. *Κερκετέω* libri. correxit v. d. in Thesaur. Paris. s. v. *σκηνώδεσιν* BP, *σκημώδεσιν* H, *χιανώδεσι* L. — 153. *ἦ Π. σειραίοιο Π*BGHPRv, *σηραίοιο* L, *σειραίοισι* M, *σηραίοισι* VAld. *διπληθέα* (hoc accentu) *Π*GMVAld., *διπλήρεα* BHPRv et lemma in schol. hoc, tametsi singularia multa in *ηρης* adiectiva Nicander habet, recipere non ausus sum, quum non recte formatum vi-

σὺν δέ τε πηγανόεντας ἐνιθρύψειας ὀράμνους,
ὀργάζων λίπεϊ ῥοδέῳ θρόνα, πολλάκι χραίνοις
ἰρινέῳ, τό τε πολλὸν ἐπαλθέα νοῦσον ἔτευξεν.
Ἤν γε μὲν οὐλόμενόν γε ποτὸν κορίοιο δυσαλθὲς
ἀφραδέως δεπάεσσιν ἀπεχθομένοισι πάσηται,
οἳ μέν τ' ἀφροσύνῃ ἐμπληγέες οἷά τε μάργοι
δήμια λαβράζουσι παραπλῆγές θ' ἅτε Βάκχαι
ὀξὺ μέλος βοόωσιν ἀταρμύκτῳ φρενὸς οἴστρῳ.
Τῷ μέν τ' ἐξ ἑδανοῖο πόροις δέπας ἔμπλεον οἴνης,
Πράμνιον αὐτοκρηὲς, ὅπως ὑπετύψατο ληνοῦ·
ἢ νύμφαις τήξαιο βαλὼν ἁλὸς ἔμπλεα κύμβην·
πολλάκι δ' ὀρταλίχων ἁπαλὴν ὠδῖνα κενώσας
ἀφρὸν ἐπεγκεράσαιο, θοοῦ δορπήια κέπφου.
τῷ γὰρ δὴ ζωήν τε σαοῖ, καὶ πότμον ἐπισπεῖ
εὖτε δόλοις νήχοντα κακοφθόρα τέκν' ἁλιήων
οἰωνὸν χραίνωσιν, ὃ δ' ἐς χέρας ἔμπεσε παίδων
θηρεύων ἀφροῖο νέην κλύδα λευκαίνουσαν.
καί τε σύ γ' ἀγλεύκην βάψαις ἰόεντα θάλασσαν,
ἥν τε καὶ ἀτμεύειν ἀνέμοις πόρεν Ἐννοσίγαιος
σὺν πυρί. καὶ γὰρ δὴ τὸ πνοαῖς συνδάμναται ἐχθραῖς·
πῦρ μὲν ἀείζωον καὶ ἀχύνετον ἔτρεσεν ὕδωρ
ἀργέστας, καί ῥ' ἣ μὲν ἀκοσμήεσσα, φιλοργὴς
δεσπόζει νηῶν τε καὶ ἐμφθορέων αἰζηῶν,

---

deatur. nam ad διπλὸς confugero nolim (cf. Lobeck. Elem. I p. 299 seq.). — 154. ἐνιθρυψειάς Π, ἐνιθρίψειας HP. — 155. λιπεϊ ῥοδέω Π, ῥοδέων HP, ῥοδέα v. — 156. ἰρινέωι Π, ἰρινέα M, ἐρινέῳ V, ἠρινέῳ HRAld. ἔτευξε^{οι} M. — 157—248 om. Π. pro οὐλόμενόν γε malim οὐλομένοιο. κορίοιο v. — 158. ἀφραδέος M. πάσωνται MR. — 159. ἐμπλαγέες H. οἷά γε GHR Ald. — 161. φρένας Ald. — 162. τῷ μή τ' GHVAld., τῷ γ' ἦτ' Vorstii liber et codex Dorvill. ad Charit. p. 678, item Scalig. ἐξεδανοῖο MRv, ἐδάνοιο P. — 163. ὑπεστήσατο BHP, ὑπετήσατο v. — 164. πήξαιο BHPv. de ἔμπλεα cf. Lobeck. El. I p. 266. — 165. ἀταλὴν coni. Bentl., ἀλαλὴν var. lect. in schol. — 166. ἀφρὸν ἐγκεράσαιο V. θοῦ V. κίφου supra scripto οἰωνοῦ v. — 167. ζώυ H. σάοι Gv codex St. ἐπίσποι BGHPv cod. St., ἐπισποῖ LR, ἐπισπεῖ MVAld. σάοι et ἐπίσπει coni. Bentl. cf. Lobeck. ad Buttm. p. 175. — 168. δόλης BHP. κακοφθορέα V. — 169. ὁ δ' εἰς G, ὅ δ' εςχεράς v. ἔμπεσι H. — 170. κλῦδα v. — 171. „suspiciosum ἀγλεύκη θάλασσα pro ἀγλευκής." Lobeck. Paralip. p. 466. sed ἀγλεύκην pro ἀγλευκῆ (quod ipsum restitui voluit I. G. Schneider. ind. in Theophrast. s. ἀγλυκής) esse monui ad fragm. 74, 34. σύ γ' ἐς γλαυκὴν coni. Scalig. ψάφαις BHv. θάλουσαν VAld. — 173. δὴ τὸ πνοαῖς GMVAld., δὴ πνοιαῖς BHLPRv. συνδάμνεται H. ἐχθρᾶς V. — 175. φιλοργός VAld. — 176. ἐμφορέων

ὕλη δ' ἐχθομένοιο πυρὸς κατὰ θεσμὸν ἀκούει.
ναὶ μὴν ἀτμένιόν τε κεραιόμενον λίπος οἴνῃ
ἢ χιόνι γλυκέος μίγδην πόσις ἄλγος ἐρύξει,
ἦμος ὑπὸ ζάγκλῃσι περιβρίθουσαν ὀπώρην
ῥυσαλέην ἐδανοῖο καὶ ἐκ ψιθίης ἑλίνοιο
κείροντες θλίβωσιν, ὅτε ῥοιζηδὰ μέλισσαι,
πεμφρηδών, σφῆκές τε καὶ ἐκ βέμβικες ὄρειαι
γλεῦκος ἅλις δαίνυνται ἐπὶ ῥαγέεσσι πεσοῦσαι,
πιοτέρην ὅτε βότρυν ἐσίνατο κηκὰς ἀλώπηξ.
Καί τε σὺ κωνείου βλαβόεν τεκμαίρεο πῶμα·
κεῖνο ποτὸν δὴ γάρ τε καρήατι φοινὸν ἰάπτει
νύκτα φέρον σκοτόεσσαν· ἐδίνησεν δὲ καὶ ὄσσε,
ἴχνεσι δὲ σφαλεροί τε καὶ ἐμπλάζοντες ἀγυιαῖς
χερσὶν ἐφερπύζουσι· κακὸς δ' ὑπὸ νείατα πνιγμὸς
ἴσθμια καὶ φάρυγος στεινὴν ἐμφράσσεται οἶμον·
ἄκρα δέ τοι ψύχει, περὶ δὲ φλέβες ἔνδοθι γυίων
ῥωμαλέαι στέλλονται· ὃ δ' ἠέρα παῦρον ἀτύζει
οἷα κατηβολέων, ψυχὴ δ' Ἀιδωνέα λεύσσει.

VvAld., *ἐμπορέων* coni. Bentl. *ἀλιήων* BHPR. — 177. *ἐκθομένοιο* M. — 178. *ναὶ μὴν χήνειόν τε* coni. Bentl. *κεραιόμενος* H. — 179. *ἢ κονίῃ* coni. Bentl. ex Diosc. Tom. II p. 24, l. 5. sed cf. etiam Diosc. Eupor. II, 143 p. 330. add. Alex. v. 512. — 180. *ζάκλῃσι* BGHP, *ζάγκῃσι* M. — 181. *ῥυσσαλέην* BHLMPRv, *ῥυσαλέην* GVAld. cf. ad v. 78. *ἐδάνοιο* P. — 182. *θλίβουσιν* VAld. *ῥιζηδὰ* V. — 183. *πεμφριδὼν* BHP, *πεμφραδὼν* V. *καὶ αἱ βέμβικες* G, *καὶ ἐν β.* coni. Bentl. sed *ἐκ* cum *δαίνυνται* iungendum. *βέβικες* M, *βεμβῖδες* videtur sch. legisse. — 184. *δαίνυυνται* G. *ἐπὶρραγέεσσι* HAld., *ἐπὶ ῥαγέεσσι* (ut S. coni.) B, *ἐπιρραγέεσσι* reliqui. *ἐπὶ ῥάγεσσι* G. Dind. in Thes. Paris. s. *ῥάξ*. sed cf. Lobeck. Rhem. p. 291 et Elem. I p. 425. cuius exemplis adde *ἐπὶ πλακέεσσι* (sic enim legendum) Orph. Argon. 571. de mutata mensura cf. ad Ther. 243. — 185. *κακὰς* VAld. — 186. Herm. hoc ordine legi versus voluit: 186, 187, 188, ac simul post v. 187 excidisse versum putabat, credo propter particularum *δὴ γὰρ* posituram, quae me quidem non magis offendit quam *ἤ γὰρ* secundo loco positum Alex. 81 et fr. 74, 45. sed iure offendit *φοινὸν* pro *φόνον* positum. itaque post *ἰάπτει* sustuli interpunctionem, ut *φοινὸν* cum *ποτὸν*, *νύκτα* cum *ἰάπτει* iungatur. — 187. *κεινόποτον* Etym. Magn. p. 551,14. — 188. *φέρων* MR. *ἐδίνησε* BH, *ἐδίνηθεν* coni. Lobeck. Elem. I p. 262 not. — 189. *ἴχνεσι καὶ* B. *ἐμπάζοντες* VAld., *ἐμπλάζοντες* reliqui, quod e suo quoque codice restituit Steph. in Thes. s. *ἐμπάζομαι*. — 190. *ὑπονείατο* P, *ὑπενείατο* coni. S. in lex. s. v. *πνιγμὸς* omn. cf. ad v. 365. — 191. *φάρυγγος* BHM. *ἐφράσσεται* BHP. — 192. *δέ τοι ψύχει* GMVAld., *δ' ἐπιψύχει* BHPRv. *ἐνδοθυγγυίων* H. — 193. *ῥωγαλέαι* coni. Bentl. *ἀτύζει* BHPV Mosq. Ald. Etym. Magn. p. 168, 9, *ἀτίζει* Rv, *ἀλύξει* M et var. lect. in sch. (nisi quod ibi codd. pars *ἀλύζει*, quod adscripsit etiam St.), *ἀλέξει* G, superscripto *ἀέξει*. idem in margine habet: *γρ. καὶ ἀτυ* ... cf. p. 154. — 194.

Τὸν μέν τ' ἢ λίπεος κορέοις ἢ ἀμισγέος οἴνης,
ὄφρα κεν ἐξερύγῃσι κακὴν καὶ ἐπώδυνον ἄτην·
ἠὲ σύ γε κλυστῆρος ἐνεὶς ὁπλίζεο τεῦχος.
πολλάκι δ' ἢ οἴνης ἀμιγῆ πόσιν, ἢ ἀπὸ δάφνης,
Τεμπίδος ἢ δαυχνοῖο φέροις ἐκ καύλεα κόψας,
ἣ πρώτη Φοίβοιο κατέστεφε Δελφίδα χαίτην,
ἢ πέπερι κνίδης τε μίγα σπερμεῖα λεήνας
νείμειας, τοτὲ νέκταρ ὀπῷ ἐμπευκέι χράνας·
δήποτε δ' ἰρινέου θυέος μετρηδὸν ὀρέξαις
σίλφιά τ' ἐνθρυφθέντα μετ' ἀργήεντος ἐλαίου·
ἐν δὲ μελιζώρου γλυκέος πόσιν, ἐν δὲ γάλακτος
ἀφριόεν νέμε τεῦχος ὑπὲρ πυρὸς ἠρέμα θάλψας.
Καί κεν λοιγήεντι παρασχεδὸν ἄχθος ἀμύνοις
τοξικῷ εὖτ' ἀχέεσσι βαρύνηται ποτῷ ἀνήρ.
Τοῦ καὶ ἔνερθε γλῶσσα παχύνεται, ἀμφὶ δὲ χείλη
οἰδαλέα βρίθοντα περὶ στομάτεσσι βαρύνει·
ξηρὰ δ' ἀναπτύει, νεόθεν δ' ἐκρήγνυται οὖλα·
πολλάκι δ' ἐς κραδίην πτοίην βάλε, πᾶν δὲ νόημα
ἔμπληκτον μεμόρηκε κακῇ ἐσφαλμένον ἄτῃ,
αὐτὰρ ὃ μηκάζει μανίῃς ὕπο μυρία φλύζων,
δηθάκι δ' ἀχθόμενος βοάᾳ, ἅ τις ἐμπελάδην φὼς
ἀμφιβρότην κώδειαν ἀπὸ ξιφέεσσιν ἀμηθεὶς,
ἢ ἅτε κερνοφόρος ζάκορος βωμίστρια Ῥείης
εἰνάδι λαοφόροισιν ἐνιχρίμπτουσα κελεύθοις
μακρὸν ἐπεμβοάᾳ γλώσσῃ θρόον, οἱ δὲ τρέουσιν
Ἰδαίης ῥιγηλὸν ὅτ' εἰσαΐωσιν ὑλαγμόν·

λεύσει H. — 195. *ἀναμισγέος* MR. — 196. *ἐξερύγησε* P. — 197. *ἠὲ κλυστῆρος* V. — 199. *ἢ δαυχμοῖο* BHPv, *ἠδ' αὐχμοῖο* GMR, *ἢ δ' αὐχμοῖο* V, *ἢ δαύκοιο* L(?)Ald. correxit Bergk. cf. ad Ther. 94. *ἠυκόμοιο* coni. Bentl. praeterea post *Τεμπίδος* tollenda et post *δάφνης* reponenda interpunctio fuit. *καυλία* sola Aldin., *εὐκκυλέα* annotatum in G. — 201. *μέγα* HPVAld. *λειήνας* BHP, *λιήνας* G. — 202. *τότε* Ald. *ἐν πεύκει* GM. — 203. *ἐρέξαις* P. — 206. *ἠρέμα πίνειν* Ald. *θάλψας* om. V. — 207. *καί κε* G. *παρὰ σχεδόν* codd. praeter BP. *ἀμύνῃς* BHMP. — 208. *ποτοῦ* malebat S. — 209. *νέρθε* M. — 211. *νεόθε* G. — 213. *ἐσφαλμίον* H. — 214. *μυκάζει* BHP. — 215. *δαχθόμενος* V. *ἄτης ἐμπελάδην* BH. cf. p. 171. — 216. *ὑπὸ ξιφέεσσιν* Ald. — 217. *οἷά τε* M. *βωμήστρια* B, *βωμήστρεια* HP. — 218. *εἰνκάδι* HP, *εἰκάδι* var. lect. in schol. cf. Lobeck. Aglaoph. p. 645 not. *λειοφόροισιν* MRVAld., idem sed priori syllabae superscripto *α* habet v. *κελεύθους* M. — 219. *γλώσσῃ* Ald., *γλώσσης* errore S. et Lehrs. *ῥέουσιν*

ὡς ὃ νόου λύσσῃ ἐσφαλμένα βρυχανάαται
ὠρυδὸν, λοξαῖς δὲ κόραις ταυρώδεα λεύσσων
θήγει λευκὸν ὀδόντα, παραφρίζει δὲ χαλινοῖς.
Τὸν μὲν καὶ δεσμοῖσι πολυπλέκτοισι πιάξας
νέκταρι θωρήξαιο, καὶ οὐ χατέοντα κορέσκων
ἦκα βιησάμενος· διὰ δὲ στόμα βρῦκον ὀχλίζοις,
ὄφρ' ἂν ὑπεξερύγῃσι δαμαζόμενος χερὶ λώβην.
ἠὲ σὺ βοσκαδίης χηνὸς νέον ὀρταλιχῆα
ὕδασιν ἐντήξαιο πυρὸς μεμορημένον αὐγαῖς·
καί τε σὺ μηλείης ῥηχώδεος ἄγρια κάρφη
οὔρεσιν ἐνθρέφθεντα πόροις ἀπὸ σίνεα κόψας,
ἢ ἔτι καὶ κλήροισιν ἐπήβολα, τοῖά περ ὧραι
εἰαριναὶ φορέουσιν ἐνεψιήματα κούραις,
ἄλλοτε δὲ στρούθεια, τοτὲ βλοσυροῖο Κύδωνος
κεῖνο φυτὸν Κρήτηθεν, ὃ δή ῥ' ἐκόμισσαν ἄναυροι·
πολλάκι δὴ σφύρῃσιν ἅλις ἐναολλέα κόψας
ὕδασιν ἐμβρέξαιο, νέην δ' ὀσμήρεα γληχὼ
σπέρμασι μηλείοισι βάλοις ἐνομήρεα φύρων.
καί τε σύ γ' ἢ ῥοδέης θυόεν μαλλοῖσιν ἀφύσσων
παῦρα λίπος στάξειας ἀνοιγομένος στομάτεσσιν,

M. *τρέουσι* H. — 221. *νόον* codd. et edd. omnes, quod correxi. *ἐσφαλμένος* BHPR. *βρυχανάαται* GL(?)MVAld. et var. lect. in schol., item R, sed ibi *βραυχανάαται* correctum, *βρυκανάαται* var. lect. in schol., *βραυκανάαται* BPv, *βραυκαμάαται* H. nostrum formatum ut *ἰσχανάω* et unice convenit voci *ὠρυδόν*. nam tametsi *βρυκανήσομαι* Hesychius explicat *βοήσομαι*, tamen significare potius dentium stridorem putamus (*βρύκειν τρίζειν τοὺς ὀδόντας* Hesych.), et *βραυκανᾶσθαι* (*ἐπὶ τῶν κλαιόντων παιδίων, ὡς μίμημα φωνῆς.* Hesych., ubi excidit fortasse *φωνῆς τῶν βραυκῶν*. cf. Hesych. s. *βραύκας*) ad sonum submissiorem, quam hic patitur res, referendum videtur. — 222. *ὠρηδὸν* VAld. *ταυλώδεα* H, *καπρώδεα* coni. Bentl. — 223. *ῥαιβὸν* pro *λευκὸν* ascriptum in G. — 224. *πολυστρέπτοισι* BHPR. *πιάξας* G, *πιέσας* v, *πιούσας* BHP, *πιέξας* reliqui. — 226. *ἠὲ β|* M. *βιασάμενος* BGHVv. *βρυκὸν* omnes, quod primus corr. S. in indice, *βρῦχον* coni. Bentl. *ὀχλίζεις* BPM, sed in hoc correctum. — 227. *ὑπεξερύησι* MR, *ὑπεξερύγησε* P, sed postmodo correctum, *ὑπεξερρύησι* Mosq. a prima manu. — 230. *ῥηχώδιος* H, *τρηχώδεος* var. lect. in schol. — 231. *ἐνδρεφθέντα* B. — 232. *ἠέ τι* omnes. cf. ad Al. 136. — 233. *ἐψιήματα* BHP. *κούροις* M. — 234. *τό τε* S. — 235. *φυτὸν, Κρήτηθεν ὃ δὴ* interpungi voluit Bentl. *ἐκόμισαν* B et schol. *ἄρουραν* M, *ἄρουραι* Ald., reliqui *ἄναυροι*, quod recte explicat schol. — 236. *ἄλλις* H. *καὶ ἀολλέα* BHPv, *ἐν ἀολλέα* V. cf. ad Ther. 573. — 237. *γληχῖν* vel *γληχὺν* M. *νέκυ δ' ὀσμήρεα* P. — 238. *βάλοιο συνομήρεα* BPvH (sed is *συνομήρηα*), *ἐν ὁμήρεα* GV. — 239. *σύ γε ῥοδέης* M, *σύ γε ῥοδέοις* V, *σὺ γ' ἢ ῥοδέοις* reliqui

ἠὲ καὶ ἰρινέοιο· μόλις δέ κε μυρί' ἐπιτλὰς
ἤμασιν ἐν πολέεσσιν ἀκροσφαλὲς ἴχνος ἰήλαι
ἀσφαλέως, πτοιητὸν ἔχων ἑτεροπλανὲς ὄθμα.
Τῷ μὲν Γερραῖοι νομάδες χαλκήρεας αἰχμὰς
οἵ τε παρ' Εὐφρήταο ῥόον πολέοντες ἀρούρας
χραίνουσιν· τὰ δὲ πολλὸν ἀναλθέα τραύματα τεύχει
σάρκα μελαινομένην, πικρὸς δ' ὑποβόσκεται ὕδρης
ἰὸς, σηπόμενον δὲ μύδῳ ἐκρήγνυται ἔρφος.
Ἢν δὲ τὸ Μηδείης Κολχηίδος ἐχθόμενον πῦρ
κεῖνό τις ἐνδέξηται, ἐφήμερον, οὗ περὶ χείλη
δευομένου δυσάλυκτος ἰάπτεται ἄμμιγα κνηθμὸς
οἷά τ' ὀπῷ νιφόεντι κράδης ἢ τρηχέι κνίδῃ
χρῶτα μιαινομένοις ἢ καὶ σπειρώδεϊ κόρσῃ
σκίλλης, ἥ τ' ἔκπαγλα νέην φοινίξατο σάρκα.
τοῦ καὶ ἐπισχομένοιο περὶ στόμαχον βάρος ἵξει
πρῶτον ἐρεπτόμενον, μετέπειτα δὲ λοιγέι συρμῷ

---

codices et edd. omnes praeter S., qui *ῥοδέου* scripsit. — 241. *μόγις* omnes. cf. ad Ther. 281. *δέ γε* GHAld., reliqui *δέ κε.* — 242. *ἦμα* B. *ἰῆλαι* MRv, *ἴηλαι* V. — 243. *ἔχον* V. *ὄθμα* GLVv, reliqui *ὄμμα.* hunc versum om. M. — vv. 245 usque ad 275 om. M. vv. 244—248 S. ad initium huius capitis retrahendos esse putavit. — 246. hic aliquot excidisse versus S. suspicatur, in quibus fuerint quae Etym. M. p. 712, 41 seq. habet. sed cf. p. 127. *τὰ δὲ πολλὸν* GRVAld., *τὸ* BHP, *τὸ* superscripto *τὰ* v. recte habet *τὰ* ad omnia isto veneno oblita relatum arma, e quibus poeta solas memoraverat *αἰχμάς.* Ceterum S. post *τεύχει* interpunxit, ut *σάρκα* pendeat ab *ὑποβόσκεται,* quo efficitur ut *δὲ* positum sit loco alieno. cf. ad v. 283. equidem Nicandrum dixisse puto illita toxico arma e carne nigrescenti efficere vulnera vix sanabilia, cuius rei mox rationem reddit *δὲ* particula usus pro *γάρ.* — 247 seq. *ὑποβόσκεται* BGHLPRv cod. Steph., |*σήπεται* VAld. *ὕδρης ἰός* codd. et edd. omnes, *ὕδρωψ ἰῷ* S., quod Eutecnium legisse dicit nescio quo iure. secutus est Lehrs. at Nicander *ὕδρης ἰὸς* dixit pro *ἅτε ὕδρης ἰός.* cf. Welcker. ad Theogn. p. 90. de re vide Ther. 426 seqq. *ἐρρήγνυται* G. — 249. *ἠὲ δὲ τὸ* H. *ἐχθρόμενον Π* (num *ἐχθραλέον?* cf. ad v. 594), *ἐχθίμενον* H. — 250. *κεῖνος τὶς* BH, *κεῖνο ποτὸν δέξ|* VAld. *οὗ περι χείλη Π, οὗ περὶ χείλη* R, *οὗ π χείλη* BHPv, *οὗ παρὰ χείλη* GL(?)VAld. — 251. *δευόμενου Π. ἄμμιγα Π, ἔνδοθι* reliqui. *κνιθμός Π.* — 252. *ὀπῶι Π. ἢ Π. κνήδῃ Π*BHP. — 253. *μαινόμενος Π, μιαινόμενος* reliqui. correxit S. in add. p. 335. ac vide Diosc. II p. 20 l. 4. *σπειρώδηι Π. κόρσηι Π.* — 254. *ἥτ' Π.* — 255. *επεσχυμένοι Π.* — 256. *πρῶτον ἐρεπτόμενον Π, πρῶτ' ἀνερεπτόμενον* BPR, *πρῶτ' ἀναρεπτόμενον* GHVv Mosq. Ald. verbum nec per se nec cum *ἀνὰ* compositum videtur *ἐρεύγεσθαι,* ut volunt, significare posse. mihi vix dubium quin Nicander *στόμαχον ἐρεπτόμενον* voluerit esse *στεγανόν.* cf. v. 367. ita opus non est Bentlei coniectura, qui, hoc ordine collocandos versus puta-

ῥιζόθεν ἑλκωθέντα, κακὸν δ' ἀποήρυγε δειρῆς,
ὡς εἴ τε κρεάων θολερὸν πλύμα χεύατο δαιτρός,
σὺν δέ τε καὶ νηδὺς μεμιασμένα λύματα βάλλει.
Ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν χαίτην δρυὸς οὐλάδα κόψας,
πολλάκι καὶ φηγοῖο πόροις ἀκύλοισιν ὁμαρτῇ,
ἠὲ σύ γε βδήλαιο νέον γλάγος ἔνδοθι πέλλης,
αὐτὰρ ὃ τοῦ κορέοιτο, καὶ ἐν στομάτεσσιν ἐρύξας.
ἢ μὴν πουλυγόνοιο τοτὲ βλαστήματ' ἀρήξει,
ἄλλοτε δὴ ῥιζεῖα καθεψηθέντα γάλακτι.
σὺν δὲ καὶ ἀμπελόεις ἕλικας ἐνθρύπτεο νύμφαις,
ἴσως καὶ βατόεντα περὶ πτορθεῖα κολούσας.
καί τε σὺ γυμνώσειας ἐυτρεφέος νέα τέρφη
καστηνοῦ, καρύοιο λαχυφλοίοιο κάλυμμα,
νείαιραν τόθι σάρκα περὶ σκύλος αὖον ὀπάζει
δυσλεπέος καρύοιο, τὸ Κασταν̀ις ἔτρεφεν αἶα.
ῥεῖα δὲ νάρθηκος νεάτην ἐξαίνυσο νηδὺν,
ὅς τε Προμηθείοιο κλοπὴν ἀνεδέξατο φώρης·

---

vit: 257, 256, 259, 258. μετ' ἔπειτα Π. συρμῶι Π. — 257. ἑλκωθέντα Π. ἀπὸ ἤρυγε Π, ἀπούρυγε Mosq. — 260. ἀλλα Π. — 261. φυγοῖοι πόροι Π. βάλοις G. ἀκήλοισι B, ἀκοίλησιν HP. ὁμαρτῇ Π, ὁμήρῃ reliqui, ἰσήρῃ var. lect. in marg. G. — 262 ἦε Π. βλήλαιο Π, βδύλαιο B, βδύλεο HP. ἔνδοθε G, ἔνδοθεν H. πέλλεις Π. — 263. στόματεσσιν Π. ἐρύξας Π, ἐρύξει GPRVv, ὀρύξει H, ἐρύξαι BAld. — 264. ἠμὶν Π. βλαστήματα ῥήξει Π. ἀρήξοι correcta ultima V, non correcta Ald. — 265. δὴ ΠGP. ῥίζεια Π. καθεψηθέντα Π, καταψυχθέντα BHP, καταψηχθέντα reliqui. — 266. ἀμπελίνους coni. Bentl. sed cf. ad v. 293. ἔλικας Π. — 267. περι Π. κολούσαις VAld. — 268. εὔτρέος H, ἐντροφέος memorat Steph. — 269. καστηνοῦ Π et reliqui omnes (nisi quidam habent καστήνου), καστανοῦ S, καστανέου Lehrs. ex coni. Lobeckii Proleg. Path. p. 243. καρύκοιο H, καρυκίοιο BP. λαχυφλοίοιο ΠGL et var. lect. in schol., ταχυφλοίοιο HVAld., τασυφλοίοιο R, δασυφλοίοιο BPv et schol. hoc probavit Bentl. cf. p. 208. — 270. νειραίαν Vv, νείαιραν Π et reliqui, νειαίρην male S. et Lehrs. cf. Hom. Il. π, 465 cum not. Spitzneri coll. Lobeck. Paral. p. 307 not. περι σκύλος Π, περισκύλος G. — 271. καρύκοιο BHP. paulo post nescio an praestet ἔτρεφε γαῖα. cf. ad Ther. 168. — 273. ὥστε Π. προμηθήειο B, προμιθείοιο H. κλοπὴν ἀνεδέξατο φώρης Π cum reliquis codicibus, πυρὸς ἀν. φωρήν S. et Lehrs. in illo nihil erit offensionis, si κλοπὴν statueris esse τὸ κεκλεμμένον, φώρην autem furandi actionem. ceterum in eo quoque codices secutus sum, quod φώρης scripsi, non φωρῆς, etsi Hermann. in hym. Hom. Mercur. 136 et Bion. 9, 6 aliter scripsisse video aliosque scio inter φωρὴ *furtum* et φώρη *furis investigatio* distinguere. sed eius distinctionis fideiussorem non invenio, φωρη *furtum* autem non video cur alio tono pronuntiandum sit quam θήρη *venatio*. ac vid. Arcadii canonem p. 101, 16. φωρὸς legisse videtur schol. vers. 273 et 274 Ald. ita in unum contraxit: ὅστε Πρ. φιλοζώοιο πέτηλα. verum habet etiam cod. Stephan.

σὺν δὲ καὶ ἑρπύλλοιο φιλοζώοιο πέτηλα,
εὐφίμου τ' ἀπὸ καρπὸν ἅλις καταβάλλεο μύρτου·
ἢ καί που σιδόεντος ἀποβρέξαιο κάλυμμα
καρπείου, μιγάδην δὲ βαλὼν ἐμπίσεο μήλοις,
ὄφρ' ἂν ἔπι στῦφόν τι ποτῷ, νοῦσον δὲ κεδάσσεις.
Ἰξιόεν δέ σε μή τι δόλῳ παρὰ χείλεσι πῶμα
οὐλόμενον λήσειεν, ὅ τ' ὠκιμοειδὲς ὄδωδε.
τοῦ μὲν ὑπὸ γλώσσης νέατος τρηχύνεται ὁλκὸς
νέρθεν ἐπιφλεγέθων, τὸ δέ οἱ ἀμπάζεται ἦτορ·
λυσσηθεὶς γλῶσσαν δὲ καταπρίει κυνοδόντι,
δὴ γὰρ ὅτ' ἔμπληκτος φρένα δάμναται· ἀμφὶ δὲ δοιοὺς
εἰκῇ ἐπιφράσσουσα πόρους τυφλώσατο νηδὺς

— 274. *συν δὲ Π. ἑρπύλοιο* ΠBH. *φυλοζώοιο* BH. — 275. *εὐφίμου* ΠGL, *εὐφήμου* reliqui, nisi quod in v corrigendo verum est restitutum. *απο* Π. — 276. *απο βρέξαιο Π, ἀπὸ βρέξαιο* primus videtur S. dedisse. Dioscorid. Parabil. 2, 148: *ῥοιᾶς λέπη ἀποβρέξας ἐν οἴνῳ.* id. *περὶ δηλητ.* 5: *τὰ μύρτα ἀποβραχέντα ἐν ὕδατι.* — 277. *καρπεῖον Π, καρπίου* BH, *κορπίου* v. *μιγάδην Π*, ut voluerat S. idem tamen Π v. 349 *μίγδην* habet, cf. Lobeck. Elem. I p. 408, *ἀμμίγδην* B et v (sed is in rasura), *ἀμίγδην* P, *μίγδην* reliqui. *ἀμπίσεο* H, *ἐμπήσσεο* M, sed tertiae syllabae superscripto *ι*. *μήλοις* Π (i. e. ipsis *σίδαις*). *μύρτης* M, *μύρτοις* reliqui. — 278. *ἐπιστύψαντι Π, ἐπιστίφοντι* H, *ἐπιστύφοντι* reliqui, nisi quod *ἔπι στ|* V habet. *δὲ* quum turbatum aliquid in hoc versu esse liquido demonstret, malui facillima uti corrigendi ratione quam cum Bentl. et S. (p. 336) statuere post *ποτῷ* duo dimidiatos versus excidisse, aut *νούσημα κεδ.* scribere cum Zeunio. Ut antea dixerat *καρπὸν ἅλις καταβάλλεο μύρτου*, ita nunc *σίδας* iubet *ἀποβρέχεσθαι* usque dum magna potui insit amaritudo. *κεδάσσεις Π, κεδάσσαις* reliqui. — 279. *ἰξυόεν* Ald. *μέν τι* HP. *δόλωι παρα Π.* — 280. *οὐλομένον Π, οὐλοφόνον* reliqui et Zonar. p. 1112. hoc quum Dioscorid. Tom. I p. 353 et T. II p. 31 cum pedisequis Oribasio, Paulo, Aetio, item Plin. n. h. 22, 47 ixiae fuisse apud alios nomen dicant, non dubito quin h. l. interpolatoribus debeatur. *λύσειεν* M. *ὠκυμοειδὲς* BHM. *οδωδεν Π.* — 281. *ὑπο γλώσσης Π. ὀλκός Π.* — 282. *ἐπιφλεγέθων Π, ὑπο|* reliqui. *τὸ δέ οἱ* ΠBHPAld., *ὁ δέ οἱ* GMR(?)Vv. *ἐμπάζεται* ΠHPAld., *ἐμπλάζεται* BGMRVv codex Steph. (cf. Thesaur. Paris. s. *ἐμπάζομαι*). neutrum verum arbitror, sed tertium, *ἀμπάζεται*. cf. Hesych. *ἀμπάζονται, ἀναπαύονται* et *ἀμπάξαι, ἀναπαῦσαι.* ceterum *λιποθυμίαν* etiam medici memorant, sed inter ea symptomata quae poeta habet v. 285 seq. — 282. *γλωσσαν Π.* primam versus vocem primus non cum antecedentibus, sed cum sequentibus iunxit Stephanus. quodsi ita tertio loco posita particula *δὲ* offenderit quempiam, hoc ut faceret poeta metrica ratio extorsit, ut in Apoll. Rhod. 4, 271 *ἅλις προχοῇσι δέ.* quae enim praeter Apollonii locum Volkm. com. epic. p. 9 attulit, aut emendari facillime possunt aut iustam habent excusationem eo, quod post duas voces, quae in unam notionem coalescunt, *δὲ* illatum est. Ceterum nescio an poeta *λυσσήεις* scripserit. — 284. *ὅτ' Π, ὅγ'* reliqui. illud („nonnumquam") rei convenientissimum. *ἀμφι δε Π.* — 285. *εἰκῇ Π. ἐπιφράσουσα Π, ἐπιφρίσ-*

ὑγρῶν τε βρωτῶν τε, καταπνίγουσα δὲ πνεῦμα
ἐντὸς ὑποβρομέει, ὀλίγῳ δ' ἐνελίσσεται ὄγμῳ
πολλάκι δὴ βροντῇσιν ἀνομβρήεντος ὀλύμπου
εἰδόμενον, τοτὲ δ' αὖτε κακοῖς ῥόχθοισι θαλάσσης,
οἵοις πετραίῃσιν ὑποβρέμεται σπιλάδεσσι.
τῷ καὶ στρευγομένῳ περ ἀνήλυθεν ἐκ καμάτοιο
πνεῦμα μόλις, πόσιες δὲ παραυτίκα λύματ' ἔχευαν
φαρμακόεις ᾠοῖσιν ἀλίγκια, τοῖά τε βοσκὰς
ὀρταλὶς αἰχμητῇσιν ὑπευνασθεῖσα νεοσσοῖς
ἄλλοτε μὲν πληγῇσι νέον θρομβήια γαστρὸς
ἔκβαλεν ἐν μήνιγξιν ἀνόστεα, πολλάκι νούσῳ
δαμναμένη δύσποτμον ὑπὲκ γόνον ἔκχεε γαίῃ.
Τῷ μέν τ' εὐβραχέος ἀψινθίου ἄλγος ἐρύξει
ἐνστῦφον πόμα κεῖνο νεοθλίπτῳ ὑπὸ γλεύκει·

σουσα M. — 286. *βροτῶν* H. *καταπνεῖουσα δε Π*, qui *καταπνείγουσα* scriptum invenisse videtur. certe *καταπνίγειν* hic necessarium. cf. v. 316. — 287. *ὑποβρεμέει Π*, *ὑποδραμέει* P, *ὑποδρομέει* H. *ὀλίγωι Π*. *ὄγμωι Π*, *ὄγμῳ* GLM (non *ὄλμῳ* ut refert Bandini) V, *ὀλκῷ* reliqui. cf. Ther. 571 et Arat. 749. — 288. *πολλάκι δὴ Π*, *πολλάκι δὲ* GMR, *πολλάκι δ' ἐν* BHP VvAld. nostrum coni. etiam Bentl. *βροτοῖσιν* HP. *ἐνομβρήεντος* coni. Bentl. — V. 289. *εἰδόμενος* codd. et edd. omnes. quod scripsi ad *πνεῦμα* referendum est, idque etiam ad *ἐνελίσσεται* supplendum, qualem subiecti mutationem subitam habemus etiam Th. 552 seq. 566 seq. et alibi. *ποτὲ* M, *τότε Π* et reliqui codd. nisi qui *τοτὲ* habent. *κακῆς ῥήχθησι* BHP. — 290. *οἵσης Π*, unde feci *οἵοις*. in reliquis est *οἷος*, quod in *ἧμος* mutandum putavit Bentl. *πετραίοισιν ὑπὸ βρέμεται Π*. — 291. *τῶι* et *στρευγομένωι Π*. — 292. *πνεύμα Π*. *πόσιος Π*, *πόσσοις* M. *δὲ* om. *Π*. *λύμματ'* GHP RAld. *ἔχευεν Π*. — 293. *φαρμακῶοις Π*, *φαρμακόεσσαι* coni. Bentl. sed cf. v. 266 et fr. 74, 26 cum not. *ᾠιοῖσιν Π*. sed cf. Lobeck. Element. I p. 442. *τοία Π*. *βοσχάς* B. *ᾠοῖσι νέον θρομβήια γαστρὸς* P, *ᾠοῖσιν ὑπευνηθεῖσα νεοσσοῖς* H, reliqua uterque omittens. — 294. *ὀρταλῆς Π*, *ὄρταλις* Vv. *αἰχμητῆισιν Π*, *αἰχμητῇσιν* v, *αἰχμητοῖσιν* reliqui codd. et Ald. correxerat St. *ὑπευνασθεῖσα Π*, *ὑπευνηθεῖσα* reliqui, *ὑποδμηθεῖσα* coni. Spitzn. de versu heroic. p. 64. sed cf. Muetzell. de emend. Theogon. Hesiod. p. 260 seq. — 295. *ἀλλ' ὅτε πληγῇσι* B. *πληγῆισι Π*. *νέα* coni. Bentl. sed *νέον* Nicander dixisse videtur ut repeteretur *δαμναμένη* e v. 297 voci *πληγῇσιν* necessarium. *θρόμβοις ἀνα γαστρὸς Π*, in quo nescio an non lateat aliquid quod exquisitius sit. — 296. om. VAld. *ἐν μήνιγξιν ἔβαλλεν ἀν' ὀστέα* M, *μίνιγξιν Π*, *μήνιξιν* HP. *νουσωι Π*. — 297. *δαμναμένη Π* BHP, ut voluit Bentl., *μαρναμένη* reliqui. *δύσποτμον Π*, *δύσπεπτον* reliqui. *ὑπέκγονον* G. *ἔκχεα* P. *γαίη Π*. — 298. *τῶι Π*. *εὐβράχεος Π*GH, *εὐβρεχέως* Ald., *εὐβρεχέος* reliqui. cf. Lobeck. ad Phryn. p. 576. ac vid. ad fragm. 74 extr. *ἀψινοῖ Π*. *ἐρύξει Π*BHPR et cod. Bentl., *ἀρήξει* reliqui. *ἀρήγειν* Nicander non solet cum accusativo iungere, sed absolute ponere. — 299. *ἐνστῦφον* recte *Π*, *ἔνστυφον* hic et 321 edd . omnes. *κεῖνο* om. BH, *κεῖνον Π*. *νεοθλήπτωι Π*, *νεοθρίπτῳ* reliqui. *υπὸ* appar et ad

καί ποτε ῥητίνην τερμινθίδα, πολλάκι πεύκης,
πολλάκι καὶ πίτυος γοερῆς ἀπὸ δάκρυα τμήξαις,
Μαρσύου ἧχί τε Φοῖβος ἀπὸ φλόα δύσατο γυίων,
ἡ δὲ μόρον πολύπυστον ἐπαιάζουσα κατ' ἄγκη
οἴη συνεχέως ἀδινὴν ἀναβάλλεται ἠχήν.
ἆσαι δ' ἢ πολίοιο μυοκτόνου ἀργέος ἄνθην,
ἢ ἔτι καὶ ῥυτῆς πεδανὰς ἀπαμέργεο βλάστας,
νάρδον, λιμναίου τε χαδὼν ἀπὸ κάστορος ὄρχιν·
ἢ ὀδελὸν κνηστῆρι κατατρίψαιο χαρακτῷ
σιλφίου, ἄλλοτε δ' ἶσον ἀποτμήξειας ὀποῖο.
πολλάκι δ' ἀγροτέρης τραγοριγάνου ἠὲ γάλακτος
πηγνυμένου κορέοιτο νεημέλκτῃ ἐνὶ πέλλῃ.
Ἢν δέ τις ἀφροσύνῃ ταύρου νέον αἷμα πάσηται,
στρευγεδόνι προδέδουπε δαμαζόμενος καμάτοισιν,
ἦμος πιλνάμενον στέρνοις κρυσταίνεται εἶαρ
ῥεῖα, θρομβοῦται δὲ μέσῳ ἐνὶ τεύχεϊ γαστρός·
φράσσονται δὲ πόροι, τὸ δὲ θλίβεται ἔνδοθι πνεῦμα
αὐχένος ἐμπλασθέντος, ὃ δὲ σπαδόνεσσιν ἀλύων
δηθάκις ἐν γαίῃ σπαίρει μεμορυχμένος ἀφρῷ.

εὐβραχέος referendum esse. — 300. καὶ δ' ἀπὸ MvAld. ῥητίνης v. τερμίνθίδα Π, σπερμινθίδα M. πολλάκι πίτυος H. — 301. ἀπο δάκρυα Π. τμήξαις Π, reliqui τμῆξαι. — 302. Μάρσυου Π, Μυρσίου M. φλοῖα Π. — 303. ἀπαιάζουσα VAld. καταγκηι Π. — 304. οἴης Π, οἴη V. συνεχέως, non συννεχέως Π. cf. ad v. 571. ἀδινῆς BHP. — 305. ἆσαι Π, ut S. et Lehrs., ἄσαι certe M. δ' ἢ Π, δὴ reliqui. φλώμοιο μυοκτόνου coni. Bentl. sed eam herbam non magis constat et μυοκτόνον appellatam et contra ixiam dari solitam fuisse (cf. schol.). praeterea πολίοιο firmat Etym. M. p. 680, 39, neque enim alius in Alexipharmacis locus est ubi memoretur. postremo μυοκτόνον quispiam firmetur iis quae leguntur Ther. 64. ἄρσενος HAld. ἄργεος Π et reliqui codd., quod ἀργέος scribendum fuit. cf. Ther. 856. ἄνθη Π. — 306. ἢ ἔτι Π, ἢ ἔτι certe M, reliqui ἠέ τι habere videntur ut vulgo. cf. ad fr. 71. ῥυτὴς Π. πέδνας R, πεδνὰς L. ἀπαμέλγεος Π, ἀναμέργεο GMRV. cf. ad Ther. 910. — 307. λιμναίου στιχαδὸν BHP. απο Π, ἄπο VvAld. — 308. ἠοδελὸν Π, ὀβελὸν BHP. καταστρέψαιο Π. χαρακτῷ ΠG et cod. Stephan. cf. S. praef. Th. p. VI, volueratque ita Bentl., χαράκτρῳ reliqui. — 309. σιλφίον H. ἄλλοτ' ὄλιζον BHPVvAld. (ἀλλ' ὅτ' B), ἶσον om. M, ἴσον habet R, ἰσον Π, ἰσ| cod. Steph. ἀποτμήξας BHP. ὀποῖον M. — 310. πολλακι Π. ἀγροτέρης Etym. Magn. p. 763, 32, αὐαλέης Π et reliqui codd. — 311. νεημέλκτηι Π, νεομέλκτῃ BHP, ῥεημέλκτῃ Ald. ἐνι πέλληι Π. — 312. ἠν Π. ἀφροσύνη Π. νέον Π, μέλαν reliqui. νεοσφαγὲς αἷμα habet Diosc. T. II p. 34 cum pedisequis. — 313. πρὸ δέδουπε Π. καμάτοισι Π. — 314. πιανόμενον Π. — 315. ῥῆια Π. μέσωι ἐνι τευχεϊ Π. — 316. τό δε Π. — 317. σποδόνεσσιν BHPR. — 318. δηθακις ἐν γαίη Π. σκαίρει GHMPR, σκαίρῃ B. cf. vv. ll. ad Quint. 5, 495. μεμορυχμένος M, μεμορυγμένος reliqui, etiam Π, qui tamen v. 330 et 375

Τῷ μέν τ' ἢ ὀπόεντας ἀποκραδίσειας ἐρινοὺς,
ὄξει δ' ἐμπίσαιο, τὸ δ' ἀθρόον ὕδατι μίξαις
συγκεράων νύμφας τε καὶ ἐνστῦφον ποτὸν ὄξευς,
ἠὲ καὶ ἐκβδήλαιο καταχθέος ἕρματα γαστρός.
καί τε σὺ πυετίην ὀθόνης πολυωπέι κόλπῳ
φύρσιμον ἠθήσαιο, τοτὲ προκὸς, ἄλλοτε νεβροῦ,
ἢ ἐρίφου, τοτὲ δ' ἂν σὺ καὶ εὐσκάρθμοιο λαγωοῦ
αἰνύμενος μογέοντι φέροις εὐαλθέ' ἀρωγήν.
ἠὲ λίτρου στήδην ὀδελοῦ πόρε τριπλόον ἄχθος
εὐτριβέος, κίρνα δὲ ποτῷ ἐνδευκέι Βάκχου,
ἐν καὶ σιλφιόεσσαν ὁποῖό τε μοιρίδα λίτρην,
καὶ σπέραδος κραμβῆεν ἄδην μεμορυχμένον ὄξει.
ἆσαι δὲ ῥάδικα κακοχλοίοιο κονύζης

---

cum M facit. cf. Lobeck. Elem. I p. 187 et ad Ther. 119. *ἀφρῶι Π*. — 319. *τῶι μεν δὴ Π*, sed *μὲν δὴ* particulis Nicander non utitur, contra saepissime *μέν τ' ἢ* habet. *ἀποκραδισείας Π*, *ἀποκραδήσειας* M. — 320. *ἐμμίξαιο Π*, *ἐμπίσαιο* reliqui. illud propter *μίξαις* vix ferendum. *ὕδατι Π*, *ὕδασι* reliqui. *μίξαις Π*, *μίξας* reliqui. — 321. *ἐνστύφον Π*, *ἔνστυφον* Ald. et reliquae edd., ex ceteris codd. nihil notatum. *ὀπὸν* HP. *ὄξευς Π* (ut 366, 375, 511), *ὄξους* reliqui, quod fuit etiam Ther. 933. — 322. *ἠὲ Π*. *εκβδήλαιο Π*, *ἐμφλοίοιο* H, *ἐκφλοίοιο* reliqui, *ἐκφλύοιο* Toup. emend. in Suid. et Hesych. T. IV p. 64. mirum quod *βδάλλειν* verbum, quo Nicander Al. 262, 484, Ther. 606 pro *ἀμέλγειν* usus est, ad alvi per clysterem evacuationem rettulit, quam suadent etiam Dioscorid. II p. 35 et 335 (Paul. Aegin. 5, 56, Aet. 4, 1, 74, Actuar. p. 288 B), item Asclep. ap. Galen. T. XIV p. 143 et Scribon. 64. *κατεχθέος* VAld. *ἕρματα Π*, *ἕργματα* M. — 323. *πολυωπεϊ* sine accentu *Π*, qui v. 450 habet *πολυωπέας*. cf. Lobeck. ad Aiac. p. 408. *κόλπωι Π*. — 324. *ἰθύσαιο* HP, *ἰθύσοιο* B. *τότε Π*, *ποτὲ* BPRVv. *πρισκὸς Π*. *νευροῦ* Ald. — 325. *ἣ Π*. *δ' αὖ σὺ* PSt. — 326. *αἰνήμενος* H. *εὐαλθὲς* M. — 327. *ἠὲ Π*. *λίτρου ΠGM*, *νίτρου* reliqui. illud codd. omnes habent v. 337 et 532, ut pateat vel sine libris Ther. 942 restituendam antiquiorem formam esse. cf. L. Dindorf. in Thes. Paris. — 328. *εὐνηδέος κίρνα* B, *εὐκῆδέος* HP. *ποτῶι Π*. *ἐν δευκεϊ Π*, *ἐν τεύχει* M, *ἐνὶ δεύκεϊ* reliqui. *ἐν ἀδευκεϊ* quosdam legisse propter schol. suspicatur Koechly ad Maxim. 492 idque commendavit Bentl. ego hic quoque quantum fieri potuit *Π* sequendum esse putavi. similiter Nicander finxit *ἐμπευκέι* Al. 202 (ubi GM eodem modo errant) et Th. 866, *ἐμπέλιος* Ther. 782, *ἔνισχνα* Al. 147, *ἔνοδμον* Ther. 41, *ἐνοιδέα* Al. 422. nam *δεῦκος τὸ γλυκὺ παρ' Αἰτωλοῖς* schol. Ther. 625 (cf. Merkel. proleg. in Apoll. Rhod. p. 169 seq.), ubi *πολυδευκὴς* legitur. ceterum qui soli nitrum cum vino dari praecipiunt Dioscorid. p. 335 et Asclepiad. l. l., quale vinum esse debeat non definiunt. — 329. *ἓν Π*, *ἐνιὴ* H. *ὁποίο Π*. *μοιράδα* P, *ὁποῖο διμοιρίδα* coni. Lobeck. proleg. Path. p. 452 caesura intolerabili. mihi *μοιρίδα* pro *μοῖραν* dictum indeque *σιλφιόεσσαν ὁποῖο τε* pendere videtur. *λίτρην* accusativum mensurae esse puto, quo similiter usus est Pind. Pyth. 4, 228: *ὀρόγυιαν σχίζε νῶτον γᾶς*. Ceterum *σιλφίου ῥίζαν ἢ τὸν ὀπὸν* commendat Dioscorid. p. 35. cf. Al. 369. — 330. *σπεράδος Π*. *ἄδην Π*, *ἅλις* reliqui. *μεμορυχμένον ΠM*, reliqui |*γμένον*. — 331. *δὲ ΠGM*, *δὴ* reli-

ἢ πέπεριν, τά τε βλαστὰ κατασμώξαιο βάτοιο,
καί κεν πηγνυμένοιο χύσιν διὰ ῥεῖα κεδάσσαις
ἠὲ διαθρύψειας ἐν ἄγγεσιν ἑστηκυῖαν.
Μὴ μὲν ἐπαλγύνουσα πόσις βουπρήστιδος ἐχθρῆς
λήσειεν, σὺ δὲ φῶτα δαμαζόμενον πεπύθοιο.
Ἡ δ' ἤτοι λίτρῳ μὲν ἐπιχρώζουσα χαλινὰ
εἴδεται ἐμβρυχθεῖσα, βαρύπνοος· ἀμφὶ δὲ γαστρὸς
ἄλγεα δινεύοντα περὶ στομάτεσσιν ὄρωρεν·
οὖρα δὲ τυφλοῦται, νεάτη δ' ὑπὸ κύστις ὀρεχθεῖ·
πᾶσα δέ οἱ νηδὺς διαπίμπραται, ὡς ὁπόθ' ὕδρωψ
τυμπανόεις ἀνὰ μέσσον ἀφυσγετὸς ὀμφαλὸν ἵξει·
ἀμφὶ δέ οἱ γυίοις τετανὸν περιφαίνεται ἔρφος.
Ἡ καί που δαμάλεις, ἐριγάστορας ἄλλοτε μόσχους
πίμπραται, ὁππότε θῆρα νομαζόμενοι δατέονται·
τούνεκα τὴν βούπρηστιν ἐπικλείουσι νομῆες.
Τῷ δὲ καὶ εὐκραδέος τριέτει ἐν νέκταρι μίξαις
συκέης αὐανθεῖσαν ἅλις πόσιν ὀμφαλόεσσαν,

---

qui. *κακοχλόοιο Π*, *κακοφλοίοιο* reliqui, quod S. de *flore* graveolenti interpretatus est. ipse quod dedi, *ἄνθος ψαφαρὸν* (Dioscor. I p. 469), „folium asperum" (Plin. 20, 171) significare puto. *κονίζῃς* H. — 332. *πίπερι Π* Ald., *πέπεριν* reliqui, quod etiam *Π* habet Alex. 607 et Ther. 876. *τά τε βλαστὰ Π*, *ἢ βλάστα* GMRVv, *ἢ* om. BHPAld., qui simul *βλάστας τε* habent. *καταταμήξαιο Π*, *καταρμόξαιο* Ald. cf. Ther. 860. *κατασμήξαιο* coni. Scalig. — 333. *καί τε* V, *καί κε* G. *ρεῖα Π*. *κεάσας* HP, *κεάσας* alteri syllabae superscripto *α* B. — 334. *ἢ ἐ Π*. *διαθρίψειας* BP, *διατρίψειας* H, *διαθρύψας* V. *ἑστηῦιαν* BHMPRVvAld., *ἑστηκυῖαν Π* et reliqui. illud sane commendant Apoll. Rhod. 3, 878; 4, 163 et 959; Hom. Od. 4, 734 et 20, 23. — 335—346 om. *Π*. *ἀπαλγύνουσα* MRV. *βουπρίστιδος* HP. — 336. *λήσειε* H. *πεπυθοῖο* Ald. — 338. *εἴξεται* BHP. *ἐμβριχθεῖσαι* V. — 340. *ὀροχθεῖ* HP. — 341. *διαπίμπλαται* BP. *ὡς δ' ὁπόθ'* BHPAld. *ὕδρω* H. — 342. *ἀμφυσγετὸς* V, *ἀφυσγετὸν* BGHPAld. *ἕξει* HP, *ιηη* V. — 344. *ἢ* libri, corr. S. *δαμάλειας* M, *δαμάλαις* V. *ἐργάστορας* HP. — 345. *πίμπραται*, *ἐσχατιῇσιν ὅταν καυλεῖα* (*καυλία* BH) *φάγωσιν* BHPRv, eandemque lectionem schol. memorat ad h. l. et interpretatur ad v. 337 extr. cf. p. 161. *θηρᾶν* V. *δατέωνται* G, *πατέονται* coni. S. sed cf. Hom. Il. 8, 550. — 346. *οὕνεκα* M, *τούνενα* H. propter *τὴν βούβρηστιν* cf. Antiphil. in Anth. Palat. IX, 551, 2, *τεῦ χάριν ὁ προδότης ὄρνις ἀεὶ λέγεται*, et Xenoph. Anab. VI, 4, 7. nisi praestat *τούνεκά μιν β*. — 347 seq. *τῶδε Π*, *τοῖς δὲ καὶ εὐκραδέος* memorat schol., item *τριετεῖ*, quod habet *Π*, *τῷ καὶ* reliqui codd. *εὐκραδέης* MRVv, *εὐκραδίης* BGHPAld. (de L non constat). ita qui scripserunt, certum fici genus intellexisse videntur quod similiter appellatum fuit ut *εὔκνημος* Al. 372. *τριέτει ἐν Π*, *τριπετῆ ἐν* BMRVv, *τριπετεῖ ἐν* GHPAld. (de L non constat). *μίξαις* om. *Π*. *σύκων* omnes, quod correxi. de constructionis ratione cf. v. 200 *Φοίβοιο Δελφίδα χαίτην*, v. 483 etc. *ἅλις Π*. *ὀμφακόεσσαν* coni. Scalig. et Bentl., sed *ὀμφαλ.* S. recte interpretatur ex Polluc. 2, 170 (*οἱ Ἀττικοὶ καὶ τὸν τῶν σύκων πυθμένα ὀμφαλὸν*

ἢ ἔτι καὶ σφύρῃ μιγάδην τεθλασμένα κόψας
ἐν πυρὶ τηξάμενος πορέειν ἀλκτήρια νούσων.
καί κε μελιζώροιο νέον κορέσαιο ποτοῖο
ἀνέρα λαιμάσσοντα, τοτὲ γλάγος εἰν ἑνὶ χεύας·
πολλάκι φοίνικος ψαφαρὸν καταμίσγεο καρπὸν,
ἄλλοτε δ' αὐαλέας δὴν ἀχράδας, ἢ ἀπὸ βάκχης
ἢ ἀπὸ μυρτίνης ὁτὲ μυρτίδας οἰνάδι βάλλων.
ἢ ὅγε καὶ θηλῆς ἅτε δὴ βρέφος ἐμπελάοιτο
ἀρτιγενὲς, μαστοῦ δὲ ποτὸν μοσχηδὸν ἀμέλγοι,
οἵη τ' ἐξ ὑμένων νεαλὴς ὕπο οὔθατα μόσχος
βράσσει ἀνακρούουσα χύσιν μενοεικέα θηλῆς·
ἄλλοτε πιαλέης πόσιος χλιαροῖο κορέσκοις,
ἐς δ' ἔμετον βιάοιο καὶ οὐ ποθέοντά περ ἔμπης
χειρὶ βιησάμενος ἠὲ πτερῷ, ἢ ἀπὸ βύβλου
στρεβλὸν ἐπιγνάμψαιο ταμὼν ἐρυτῆρα φάρυγγος.
Ἢν δ' ἐνιτυρωθῇ νεαρὸν γάλα τεύχεϊ γαστρὸς,
δὴ τότε τόνδε πνιχμὸς ἀθροιζομένοιο δαμάζει.

ὠνόμαζον) aliisque locis. — 349. ἢ ἔτι ΠMR, ut voluit Bentl., ἠέ τι reliqui. σφύρηι Π. μίγδην Π. cf. ad v. 277. τεθλασμενα sine accent. Π. — 350. φορέειν Π, πυρετῶν VAld., πορέειν reliqui. φορεῖν hoc sensu Nicander dicere non solet. ἀλιτήρια M. νουσων Π, νούσου coni. Bentl. — 352. λαιμάσσοντα Π, idem habet G, sed correctum est λαιμώσσοντα, ut habent B RVvAld., μαιμώσσοντα M, λαιμένδοντα P, λεμένσοντα H. de L non constat. apparet Nicandrum λαιμάσσειν simpliciter pro ἐσθίειν (τὴν βούπρηστιν) dixisse eoque referri voluisse νέον v. 351. τότε Π. γλάος P. εἰν αλὶ Π, εἰ ἑνὶ P, εἰν ἑνὶ reliqui. cf. v. 385 seq. et ad fragm. 70, 16. χεύσας Π, χεύαις reliqui. equidem Π secutus sum quantum licuit. — 353. πολλάκί Π. — 354. αὐαλέας δὴν αχράδας Π, αὐαλέης δὴν ἀχράδος reliqui, nisi quod αὐαλέου M, αὐαλέοις ἀχράδως H. etiam Dioscorid. p. 333 ἀχράδας ξηρὰς πολλὰς σὺν οἴνῳ λείας commendat. απο Π. — 355. ἢ ἀπο Π. μυρτήνης ΠGv, μυρσίνης VAld. μυρτάδας H, μυρτίδος coni. Bentl. οἴνωδιαβαλλων P, οἴνω βάλλων H, βάλλοι Π. — 356. ὅτε Π, ὅτε P. θηλῆς ΠGv, θηλῇ M, θαλῇ V, θηλῇς reliqui. ἅτε Π. ἐμπαλάοιτο V. — 357. ἀρτιγενοῦς Π. ἀμέλγει BHP. — 358. οἴη τεξυμένων Π. ἐπὶ R, ἐπ' M. οὔθατα GMRVSt, οὔθατι Π et reliqui. cf. Herm. ad Orphic. p. 737. — 359. βράττει omnes. cf. v. 137 coll. v. 446. μενοεικεα sine acc. Π. — 360. πόσεος HVAld. λιαροὶρ Π, χλιαροῖο reliqui (cf. ad v. 460). κορέσκοις ΠBMRVv, κορέσκεις HP, κορέσσοις reliqui. — 361. εἰς errore S. ἔμετον Π. ποθέοντά περ Π (cf. v. 384), χατέοντά περ reliqui, quod ex v. 225 et 585 fluxisse videtur. — 362. βιησάμενος Π, βιαζόμενος reliqui. cf. v. 226. ἠὲ Π, ἢ καὶ reliqui. πτερῶι Π. ἢ απο Π. βίβλου M. — 363. στρεβλὸν Πv (cf. v. 442), στρεπτὸν reliqui. ἐπηνέψαιο Π, ἐπιγνάψαιο GVSt, ἐπιγνάμψαιο reliqui. ταμὼν Π, κακῶν reliqui. — 364. ἐπιτυρωθῇ Π, ἐπιθρομβωθῇ reliqui, nisi quod ἐπιθρωμβωθῇ B, ἐπιβρωμβοθῇ H. νεαρὸν Π, νεαλὲς reliqui. — 365. δὴ τότε Π, δή ποτε reliqui. τόνδε πν| Π, τόνδε τε πν. reliqui. πνιχμὸς Π. cf. ad

Τῷ δ' ἤτοι τρισσὰς πόσιας πόρε, μέσσα μὲν ὄξευς,
δοιὰς δὲ γλυκέος, στεγανὴν δ' ὑποσύρεο νηδύν·
ἢ ἔτι καὶ Λιβύηθε ποτῷ ἐγκνήθεο ῥίζας
σιλφίου, ἄλλοτ' ὀποῖο, νέμοις δ' ἐν βάμματι τήξας·
πολλάκι δὲ θρύπτειραν ἐπεγκεράσαιο κονίην
ἠὲ νέον βρυόεντα θύμου στάχυν· ἄλλοτ' ἀμύνει
βότρυς ἐυκνήμοιο μίγα βρεχθέντος ἐν οἴνῃ·
ἐν καί που ταμίσοιο ποτὸν διεχεύατο θρόμβους,
καὶ χλοεραὶ μίνθης ἄπο φυλλάδες, ἠὲ μελίσσης
ἠὲ καὶ ἐνστύφοντι ποτῷ μεμορυχμέναι ὄξευς.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φράζοιο δορύκνιον, οὗ τε γάλακτι
ὠπή τε βρῶσίς τε παρὰ στομάτεσσιν ἔικται.
τῷ δ' ἤτοι λυγμοὶ μὲν ἀηθέσσοντος ὁμαρτῇ
αὐχέν' ἀνακρούουσιν, ὃ δ' ἀχθόμενος στόμα γαστρὸς
πολλάκι μὲν δαίτην ἀπερεύγεται αἱματόεσσαν,
ἄλλοτε νηδυίων θολερὴν μυξώδεα χεύει,
τηνεσμῷ ὥς εἴ τε δυσέντερος ἀχθόμενος φώς·

Th. 119. quamvis v. 190 in *Π* exciderit, vulgatum *πνιγμὸς* mutare tamen ausus sum. — 366. *τῶ Π. δή τοι Π* et reliqui. *ὄξεος* G. — 367. *ὕπο σύρεο* Vv. — 368. *ῆ ἔτι Π, ῆ ἔτι* MR, *ἠέ τι* reliqui, nisi quod BP *ἢ καὶ ἔτι* habent. *ποτῶι Π. ἐνικνήθεο* R, *ἐνινήθεο* M, *ἐν κνήθεο* GP, *ἐνκνήθεο* Ald., *ἐγκνήθεο Π* et reliqui. cf. ad Ther. 911. — 369. *ἄλλ' ὀποίῳ Π.* — 370. *πολλακι Π. θρυπτῆραν Π, ῥύπτειραν* G, *θρίπτειραν* BP, *θρίπτηραν* H, *θρύπτειραν* reliqui. cf. v. 334. *κονίην Π, κονίλην* reliqui. illud coniectura restituerat S. — 371. *ἠὲ Π. κρυόεντα* R. *ἀμείνει* P. — 372. *ευκνημοιο Π, εὐκνήμοιο* codd. nonnulli. *βρεχθεντος Π. οἴνηι Π.* — 373. *ἦν καὶ ποῦ Π.* — 374. *μίνθας* V. *ἀπο φ| Π, ἄπο φ|* MR, *ἀπὸ φ|* vel *ἀποφ.* reliqui. *ἠὲ Π.* — 375. *ῆ ὲ Π. ἐν στύφοντι Π* et reliqui. corr. S. *ποτῷ Π. μεμορυχμεν Π, μεμορυγμέναι* reliqui. *ὄξους* B. — 376. *ἀλλάγε Π, ἀλλά γε δὴ* G. *φράζεο* V. *δορύχνιον Π.* cf. Etym. Magn. p. 283, 37. *ὄντε Π.* — 377. *παρὰ Π, περὶ* reliqui. cf. v. 279. — 378. *τῶι δή τοι Π, τῇ δ' ἤτοι* MR, *τῷ δ' ἤδη* reliqui. *ἄειθεσσοντὸς*, sed in penultima correcto *ε Π, ἀηθέσσοντες* reliqui. illinc genetivum certe recipiendum duxi ab *αὐχένα* pendentem, ut in Arat. 822 *μή οἱ ποικίλλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούρας κύκλος* et 840 seq., Quint. Smyrn. 14, 576 *καί ῥά οἱ ἀμφὶ πάγοισιν ἑλισσομένου μάλα δηρὸν χεῖρες ἀπεδρύφθησαν*. id. 14, 578 et 5, 492. multo saepius inter pronominis dativum et genetivum participii interpositum nomen legimus, ut Hom. Il. 14, 25 seq. (coll. ibid. v. 141 et 10, 187), Od. 6, 155; 9, 256; 14, 527; Arat. 847 seqq.; Apoll. Rhod. 3, 371 et 1009; 4, 169; Euphor. fr. 59; Quint. Smyrn. 3, 84 et 139; 12, 162 seq.; 14, 171 seq.; 14, 334 seq. etc., quae facilem explicatum habent. paulo difficiliora sunt Hom. Il. 16, 531 (20, 413 seq.); Theocrit. 25, 65 seq., Nicand. Ther. 7 coll. 4 et qualia Quintus maxime procudit, de quibus cf. Herm. ad Orphic. p. 800 seq. *ὁμαρτῆι Π.* — 379. *αὐχὲν Π. γαστρος Π.* — 380. *μὲν γὰρ δαῖτ' ἀπ.* V. — 381. *νηδύων ΠΗ* PVvAld., *νηδυΐων* reliqui (sed ex M certe Keil. *νηδυίων* protulit cf. Lobeck. Parerg. p. 494 coll. tamen Elem. I p. 438). *θολερῆν Π*, om. P. — 382.

δήποτε τειρόμενος καμάτοις κάρφουσι δέδουπε
γυῖα δαμείς· οὐ μὲν ποθέει ξηρὸν στόμα δεῦσαι.
Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν γλάγεος πόσιν, ἄλλοτε μίγδην
ῥεῖα γλυκὺ νείμειας ἀλυκρότερον δεπάεσσι·
καί τε καὶ ὄρνιθος φιαρῆς πυρὶ τηκομένη σὰρξ
θωρήκων ἤμυνεν ἐντρεφέων βρωθεῖσα·
ἤμυνεν καὶ χυλὸς ἅλις κύμβησι ῥοφηθείς,
ὅσσα τε πετρήεντος ὑπὸ ῥόχθοισι θαλάσσης
κνώδαλα φυκιόεντας ἀεὶ περιβόσκεται ἀγμούς·
ὧν τὰ μὲν ὠμὰ δάσαιτο, τὰ δ' ἑφθέα, πολλὰ δὲ θάλψας
ἐν φλογιῇ· στρόμβων δὲ πολὺ πλέον, ἢ ἔτι κάλχης,
κηραφίδος, πίνης τε καὶ αἰθήεντος ἐχίνου
δαῖτες ἐπαλθήσουσιν ἰδὲ κτένες· οὐδέ τι κήρυξ
δὴν ἔσεται τήθη τε γεραιρόμενα μυίοισι.
Μηδέ σέ γ' ἐχθομένη λήθῃ πόσις — οὐ γὰρ ἄιδρις —
φαρικοῦ, ἢ γναθμοῖσιν ἔπι βαρὺν ὤπασε μόχθον.
Τὴν ἤτοι γευθμῷ μὲν ἰσαιομένην μάθε νάρδῳ·

τὴν ἐσμῶι Π. *δ' ὡς* BHPAld. *δυς ἔντερος* Π. *φῶς* Π. — 383. *δήν ποτε* Π. *καρόουσι* BP, quod probat Bentl. *δέδουπεν* Π. — 384. *ὁ μὲν ποθέει* M. *στόμα ξηρὸν* G. *δεῦσαι* Π, *βρύξαι* M, *βρέξαι* reliqui. — 385. *τῶ δε* Π. *γάλατος* Π, *γλάγεος* reliqui. illud recipere dubitavi licet noverim quae Dindorf. ad Aristoph. fragm. p. 231 et in Thes. Paris. II p. 494, item Meinek. Com. graec. T. III, p. 28 notarunt. — 386. *ῥεῖ αποτὸν* Π, *ῥεῖα γλυκὺν* Ald., *ρεῖα γλυκὺ* reliqui codd., *ῥεῖ γλ|* V. suspicor veram scripturam (*ποτὸν*) servasse Π, sed excidisse versum, in quo *ἀννήσου* et *γλυκέος* mentio facta erat. nam Dioscorid. p. 21 commendat *γλυκὺν οἶνον χλιαρὸν μετ' ἀνίσου πινόμενον*. ab eodem tamen Eupor. p. 331 *γλυκὺς οἶνος χλιαρὸς* solus, ab Asclep. Galen. XIV p. 140 *γλυκὺ* solum memoratur. *αλυκτότερον* Π, *ἀλυκότερον* BHPAld. *ἀλ|* omnes, ut videtur, non *ἁλ|* cf. Lobeck. Elem. I p. 102. *δεπάεσσιν* ΠΜ. — 387. *φιαρῶ* MRV. *σάρξ* (hoc accent.) Π. — 388. *ἤμυνε* GH. *εὐτροφέων* BP. cf. Lobeck. Parerg. p. 577. — 389. *ἤμυνε* H. *κύμβησι* Π. — 390. *ὅσσα* Π. *πετρήεσσιν* BHPAld. *ὑπορρόχθοισι* Π, *ὑπὲρ ῥόχθοισι* MAld., *ὑπὲρ ὄχθοισι* H, *ὑπὸ ῥόχθησι* V, *ὑπεὶρ ὄχθοισι* coni. Scalig. — 391. *φοικιόεντας* Π. *περιβρέμεται* MR. — 392. *τα μὲν* Π. *δάσαιο* Π, *πάσαιτο* reliqui. scripsi *δάσαιτο*. cf. *δατέονται* v. 345 et Damochar. in Anthol. Palat. VII. 206, 4 coll. v. 3. *δεφθεὰ* Π. *πολλὰ δὲ* Π, *πολλάκι* reliqui. — 393. *φλογιῆις* Π. *η ἔτι* Π, vulgo *ἠέ τι* (sed *ἢ ἔτι* Stephaniana). *χάλκης* MR. — 394. *καὶ ῥαφίδος* Π. *πίνης τὲ* ΠΜ, *πίννης δὲ* HAld., *πίννης τε* reliqui. de scriptura vocis cf. Sillig. ad Plin. T. V p. 54. eandem formam restituere debebam fr. 83, 3. *ἀλθήεντος* coni. Bentl. — 395. *ἀπαλθήσουσιν* Π. cf. Th. 654. *ἠδὲ* ΠΗ. *κτένος* Π. — 396. *γεραιόμενα* Π cum reliquis codd. praeter M, in quo est *γραιόμενα*. sequor Toup. emend. in Suid. et Hesych. IV p. 77. *γεραίρει, τέρπει* Hesych. („non delectentur diu muscis"), aliter Lobeck. Rhem. p. 194. *μυίοισιν* Π. — 397. *μηδε σέ γ' ἐχθομένου ἄνθηι πόσις* Π. — 398. *Φαριακοῦ, γναθμοῖσιν ἐπεὶ* coni. Herm. Orph. p. 709. num *ὑπαὶ γναθ.*? — 399.

ἤνυσε δὲ σφαλεροὺς, ὁτὲ δ' ἄφρονας, ἐν δὲ μονήρει
ῥηιδίως ἀκτῖνι βαρὺν κατεναίρεται ἄνδρα.
Ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν σταδίην εὐανθέα νάρδου
ῥιζίδα θυλακόεσσαν ὀπάζεο, τήν τε Κίλισσαι
πρηόνες ἀλδαίνουσι παρὰ πλημμυρίδα Κέστρου,
ἄλλοτε δὲ σμυρνεῖον ἐντριβές. αἴνυσο δ' αὐτὴν
ἶριδα λειριόεν τε κάρη, τό τ' ἀπέστυγεν Ἀφρὼ,
οὕνεκ' ἐριδμαίνεσκε χροῆς ὕπερ, ἐν δέ νυ θρίοις
ἀργαλέην μεσάτοισιν ὀνειδείην ἐπέλασσε
δεινὴν βρωμήεντος ἐνανθήσασα κορύνην.
πολλάκι δὲ σκύλαιο κάρη, περὶ δ' αἴνυσο λάχνην
κέρσας εὐήκει νεόθεν ξυρῷ, ἐν δέ νυ θάλψαις
ἤια κριθάων νεοθηλέα φυλλάδα τ' ἰσχνὴν
πηγάνου, τήν τ' ὤκιστα βορῇ ἐπεσίνατο κάμπη,
βάμματι δ' ἐνδεύσαιο καὶ εὖ περὶ κόρσεα πλάσσοις.
Μὴ δὲ συοσκυάμῳ τις ἀιδρήεντα κορέσκοι
νηδύν, οἷά τε πολλὰ παρασφαλέες τεύχονται,
ἠὲ νέον σπείρημα καὶ ἀμφίκρηνα κομάων
κοῦροι ἀπειπάμενοι ὀλοήν θ' ἑρπηδόνα γυίων

γευθμῶι Π, γευθῶ M, γευθμὸν coni. Bentl. μάθεν ἀρδῶ M. νάρδωι Π. post haec unum intercidisse versum coni. Bentl. — 400. ἤνυσε καὶ GP, solum ἤνυσε habet V. ὅτε Ald. ἓν δε Π. — 401. κατ' ἐναίρεται Π. — 402. ἀλλα σὺ πολλακι Π. στήδην coni. Bentl. coll. v. 327. — 403. ῥίζιδα Π, ῥιζίδα MGVv, reliqui ῥιζάδα, quod e suo codice commendat Bentl. φυλακόεσσαν M. — 404. πρηιόνες Π, πρηῶνες M, πρηόνες reliqui. περὶ Ald., παρὰ δὲ BHP. πλημμύριδα Π. cf. Lobeck. proleg. path. p. 462. Κέστρου om. BP. — 405. εὔτριβὲς Π. ἐντριβὲς ἄλλοτε M. αἴνετο Π, sed ultimis duobus syllabis fere evanidis. — 406. ἴριδα Π, εἴειδα V. λυριόεντε H. — 407. οὔνεκ' Π. ἐριμαίνεσκε Π, οὖν ἐριδαίνεσκε BH, ἐριδαίνεσκε etiam MP. χροῖς ὕπερ Π. θρύοις B. — 408. ἀργαλέοιν Π. μεσάτῃσιν BHP. ὀνειδείοις Π, ὀνειδίην BHPAld. ἐπέλασσεν Π. — 409. ἐνανθήσασα Π, ἐναλδήνασα BP, ἐναλδήσασα reliqui. de verbi constructione cf. Lobeck. ad Aiac. p. 93 seq. κορήνην HP. — 410. hic versus suo loco est in Π, in reliquis legitur post v. 412. correxerat S. δε Π. σκύλλαιο H. περι Π, περιδ' αἴνυσον H. — 411. ἔρσας Π. ξυρῶι Π, ξηρῷ HP. θάλψεις VAld. — 412. νεοθήλατα Π, νεοηλέα MR(Vv?), νεοθηλέα reliqui. vulgatum κριθῶν νεοθηλῶν ἤια significat. φυλλάδας ἰσχνὴν M, ἰσχὴν R. — 413. τὴν τ' Π, ἣν τ' reliqui. βορῆι Π. επεσείνατο Π, ἐνεσίνατο G. κάμπηι Π, κάλπη H. — 414. βάμματα MR, βράμματι Ald. περι Π. πάσσοις Π. — 415. δὲ συὸς κυάμω Π, μὲν ὑοσκυάμῳ reliqui. ἀιδρήεντι HAld. — 416. νηδύος Π. τεύχονται Π et var. lectio in schol. ad v. 417, σπέρχονται reliqui. — 417. ἀμφικρήμνα Π, ἀμφικάρηνα reliqui. ex illo feci ἀμφίκρηνα (cf. ἐπίκρανον. Musae. 2 πλοκάμων κρήδεμνα), quod interpretor de fasciis quae infantium caput tegunt, ut σπείρημα reliquum tegit corpus. — 418. κοῦροι

ὀρθόποδες βαίνοντες ἄνευ σμυγεροῖο τιθήνης
ἠλοσύνῃ βρύκωσι κακανθήεντας ὀράμνους,
ἠὲ νέον βρωτῆρας ὑπὸ γναθμοῖσιν ὀδόντας
φαίνοντες, τότε κνηθμὸς ἐνοιδέα δάμναται οὖλα.
Τῷ δ' ὁτὲ μὲν γλάγεος καθαρὴν πόσιν ἤλιθα * *,
ἄλλοτε βουκέραος χιληγόνου, ὄφρα κεραίας
εὐκαμπεῖς πετάλοισιν ὑπηνεμίοισιν ἀέξει,
ἀτμενίῳ μέγ' ὄνειαρ ὅτ' ἐμπλώῃσιν ἐλαίῳ·
ἠὲ σύ γ' αὐαλέον κνίδης σπόρον, ἄλλοτε δ' αὐτὴν
νείμαις ὠμόβρωτον ἄδην ἀνὰ φυλλάδ' ἀμέλξαι,
κίχορα, καρδαμίδας τε καὶ ἣν Πέρσειον ἔπουσιν,
ἐν δέ τε νάπειον ῥάφανόν θ' ἅλις, ἐν δέ τε λεπτὰς
ἄμμιγα κρομμύων γηθυλλίδας· ἤρκεσε δ' ἄτην
εὐάγλις κώδεια νέον σκορόδοιο ποθεῖσα.

Π, *κοῖροι* M. *ἀπειπαμένοι Π*. *θ'* om. *Π*. *ἑρπηδόνα Π*. pro *γυίων* H habet *μένων*, P *μι*. — 419. *ἄκεν Π*G, *ἄνις* reliqui. *σμυγαιροῖο Π*, *μονεροῖο* M, *μογεροῖο* reliqui. cf. Ruhnk. epist. crit. II p. 245 Lips. — 420. *ἠλοσύνηι Π*, *ἀλοσύνῃ* BHPAld., *ἀπλοσύνῃ* vel *ἀφροσύνῃ* coni. Bentl. *βρύκωισι Π*, *βρίκωσι* BHP. *κακ' αλθηεντας Π*, *κακ ἀνθήσαντας* M, *κάκ' ἀνθήσαντας* GR, *κακανθήσαντας* V, *κακανθήεντας* reliqui, *ἀκανθήεντας* coni. Scalig. *οραμνους Π*. Ceterum et ante hunc versum et post eum singulos excidisse versus statuit S., qui nec constructionis rationem intellexit nec v. 421 *οἷα* vidit corruptum esse. patet autem dixisse poetam: ,,quod saepe faciunt infantes pedibus rectis incedere incipientes abdicata nutrice, sive illi temere hyoscyami ramos mandunt sive dentium proruptrorum pruritu commoti.“ — 421. *οἷα νέον* omnes. *ὑπο Π*. — 422. *ὑφαίνοντες* BHP, *φαίνοντες* reliqui, *φύοντες* coni. Bentl. sed cf. Pindar. Nem. 5, 6. *οὐλά Π*. — 423. *τῷ δόμεναι* Pv, *τῷ δ' ὁτὲ μὲν Π* et reliqui (nisi quod *ὅτε Π*). *γλάγεος καθαρὴν Π*, inverso ordine reliqui. *ἄλθεα πώμοις Π*, *ἤλιθα πίνειν* reliqui. in *πώμοις* nescio quid lateat, nam *δώσεις* vel *νῶμα* parum placet. — 424. *χειληγόνου Π*, *χιληγόνου* Etym. Magn. p. 207, 36 et var. lect. in schol., *κεβληγόνου* G in marg. et var. lect. in schol., *σιταγόνου* V, *σιτηγόνου* reliqui. *ὄρρα Π*, *ὄῤῥα* reliqui ut videtur. *κεραίαις* M. — 425. *εὐκαμπὴς* HPAld., *εὐκαμποῖς* V. *ὑπ' ἠνεμόεσσιν* coni. Bentl., *ὑπηνεμοίοισιν* H. — 426. *ἀτμενίωι Π*. *ὅτεμπλώησιν Π*. *ἐλαίωι Π*. — 427. *σὺ γ' Π*. *αὐαλέης Π*, *αὐαλέον* reliqui praeter M, qui *αὐαλεοκνίδης* habet. *αὐτῶν Π*. — 428. *ὠμόβροτον* H et Vv, sed in his correctum. *ἀνα Π*, om. B. *φυλλὰδ Π*, *φύλλα δ'* P, *φύλλα τ'* VAld., *φύλλα διαμέρξας* H. et *ἀμέρξας* etiam BP cod. Bentl., item v, sed in hoc *ἀμέλξας* correctum, ut est in Ald., *ἀμίξαι Π* (sed ultima syllaba fere obscurata), *ἀμέλξαι* MRV et G, sed in hoc supra scriptum *ἀμέρξαι*. de L non constat. — 429. *δαρδαμίδας* BHPAld. *τὲ Π*. *πέρσειον Π*M, *περσεῖον* reliqui ut videtur omnes. — 430. *ναπειαν Π*, *νάπειον* MR, *νάπειαν* reliqui. *ῥάφανόν θ' Π*. *ἐν δε τε λεπτας* sine accent. *Π*. — 431. *κρομύων Π*, *κρομμύων* reliqui, *κρομμυόφιν* coni. Bentl. coll. Ther. 931. sed cf. ad Th. 947. *γηθυλλίδας Π*GMR, *γ' ἀθυλλίδας* BH, *γαθυλλίδας* reliqui, nisi quod in v correctum. *αὔτην* HMRVAld. — 432. *εὔαγλις Π*. de reliquis non satis constat, sed *εὐαγλὶς* Ald. *κωδεια νεον* sine accentu *Π*. *βοθεῖσα Π*

Καί τε σὺ μήκωνος κεβληγόνου ὁππότε δάκρυ
πίνωσιν, πεπύθοιο καθυπνέας· ἀμφὶ γὰρ ἄκρα
γυῖα καταψύχουσι, τὰ δ' οὐκ ἀναπίτναται ὄσσε,
ἀλλ' αὔτως βλεφάροισιν ἀκινήεντα δέδηεν·
ἀμφὶ καὶ ὀδμήεις καμάτῳ περιλείβεται ἱδρὼς
ἀθρόος, ὠχραίνει δὲ ῥέθος, πίμπρησι δὲ χείλη,
δέσμα δ' ἐπεγχαλάουσι γενειάδος, ἐκ δέ τε παῦρον
αὐχένος ἑλκόμενον ψυχρὸν διανίσσεται ἄσθμα·
πολλάκι δ' ἠὲ πελιδνὸς ὄνυξ μόρον ἢ ἔτι μυκτὴρ
στρεβλὸς ἀπαγγέλλει, ὁτὲ δ' αὖ κοιλώπεες αὐγαί.
Ἄσσα σὺ μὴ δείδιχθι, μέλοιο δὲ πάμπαν ἀρωγῆς,
οἰνάδι καὶ γλυκόεντι ποτῷ κεκαφηότα πιμπλὰς
τινθαλέῳ, τοτὲ δ' ἔργα διαθρύψαιο μελίσσης
ἄμμιγα ποιπνύων Ὑμησσίδος, αἵ τ' ἀπὸ μόσχου
σκήνεος ἐξεγένοντο δεδουπότος ἐν νεμέεσσιν·
ἔνθα δὲ καὶ κοίλοιο κατὰ δρυὸς ἐκτίσσαντο
πρῶτόν που θαλάμας συνομήρεες, ἀμφὶ καὶ ἔργων

— 433. *καί τε σὺ* Π, *καὶ σὺ δὲ* VAld., *καὶ δὲ σὺ* reliqui. cf. ad v. 92. *ὁπότε* Π. — 434. *πίνωσι* GH. *πεποίθοιο* Π. *καθυπνόας* Π, *καθ' ὑπνέας* H. *γαρ* Π. *ἄκραν* VAld. — 435. *κατὰ ψύχουσι* Π. *ἀναπίδναται* Π. *ὄσσε* fere obscuratum in Π. — 436. *αὔτως* ΠG, *αὔτως* reliqui. cf. Arat. 1071 *αὔτως κε σφήκεσσι μέγαν χειμῶνα λέγοιεν*. ibid. 1077. — 437. *ἀμφι* Π. *καὶ* ΠGMR, *δὲ* reliqui, *δ' ἄρ'* coni. Gerhard. lect. Apoll. p. 180. *καμάτωι* Π. *ἱδρώς* Π. — 438. *ἀθρόως* Π. *ἀχραίνει* BPR. *πίμπρηισι δε* Π. — 439. *ἐπεγχελάουσι* Π. *γενειάδες ἐς δε τε* Π. — 440. *αὔχενος ελκόμενον* Π. *διανίσεται* Π, *διανείσεται* GHP, *δ' ἀνείσεται* B, *διανείσσεται* MR (sed in M correctum *διανίσσεται*). *ἀσθμα* Π, sed idem *ἄσθμα* infra v. 524 et 571 (ut cod. Laur. Apoll. Rhod. 2, 85 et 431), *ἄσθμα* reliqui ut videtur omnes. cf. Lobeck. Paral. p. 75 not. — 441. *ἠὲ* Π. *ὀνυξ* Π. *ἤετι* Π, *ἠέ τι* reliqui. cf. ad fr. 71, 2. — 442. *στεβλὸς* M. *ἀπαγγελλει* Π, *ὑπαγγέλλει* P. *ὅτε δ' αὖ* Π, *ὅτε δ' αὖ* HAld., *ὅτε μὲν* M. *κοιλώπεες* Π, quod praestare videtur aliorum rationi *κοιλωπέες* scribentium (cf. Lobeck. ad Aiac. p. 408). aliter habet *πολυωπέι* v. 323 et *πολυωπέας* v. 450, quippe ab *ὀπὴ* derivatum. *σκοιλοπέες* H. — 443. *ὅσσα* V. *δείδιχθι* Π, *δείδιθι* reliqui. illud recipere non dubitavi utpote eadem ratione a *δείδοικα* formatum qua *ἔικτον, ἔικτο* ab *ἔοικα*, *ἐπέπιθμεν* a *πέποιθα*. *δέδιχθι* etiam in Babrii fab. 75, 2 scribendum videtur. *δείδισθι* coni. Bentl. *μέλοι* Π, *μέλλοιο* M. *ἀργῆς* Π, *ἀρωγῷ* BHP. — 444. *οἰναρι* Π. *καὶ λιπόεντι* vel *λιπόωντι* coni. S. sed Nicander *γλυκόεντι ποτῷ* voluit esse *γλεύκεος* sive *γλυκέος ποτῷ*. mox *ποτῶι* Π. *κεκαφιότα* Π. in *πιμπλὰς* obscurata fere ultima syllaba in Π. — 445. *τινθαλέωι* Π. *τότε* Π, *ποτὲ* reliqui. *διαθρύψιε* Π, *διαθρύψαιο* BGH, *διαθρέψαιο* P, *διατρέψαιο* MR, *διαθρύπτοιο* VvAld. — 446. *ὑμησσίδος* Π, *ὑμήτιδος* M, *ὑμηττίδος* BPv, *ὁμήττιδος* H, *ὑμμήττιδος* GRVAld. cf. Meineke exerc. philol. in Ath. I p. 8, II p. 42. *αἵ τ'* Π. — 447. *ἐξεγενοντο* Π. *νεμέεσσι* Π. — 448. *κατα δρυὸς* Π. *ἐκτίσαντο* H, *ἐκτήσαντο* V. — 449. *θαλάμας*

μνησάμεναι Δηοῖ πολυωπέας ἤνυσαν ὄμπας
βοσκόμεναι θύμα ποσσὶ καὶ ἀνθεμόεσσαν ἐρείκην.
δήποτε δ' ἢ ῥοδέοιο νέον θύος εὔτριχι λήνει,
ὀχλίζων κυνόδοντα τότ' ἠμύουσι χαλίνοις,
ἐνθλίβοις, μαλλὸν δὲ βαθὺν κεκορημένον ἕλκοις,
ἠὲ καὶ ἰρινόεν, τοτὲ δ' αὖ μορόεντος ἐλαίης·
αἶψα δὲ τόν γ' ἑκάτερθε διὰ ῥέθος ἔγρεο πλήσσων,
ἄλλοτε δ' ἐμβοόων, τοτὲ δὲ κνώσσοντα σαλάσσων,
ὄφρα κατηβολέων ὀλοὸν διὰ κῶμα κεδαίῃ,
τῆμος δ' ἐξερύγῃσιν ἀλεξόμενος κακὸν ἄλγος.
σπεῖρα δ' ἐνὶ χλιαρῷ λίπεϊ, πρὸ δὲ νέκταρι βάπτων
τρῖβε καὶ ἐκθέρμαινε ποτῷ ἐψυγμένα γυῖα,
ἄλλοτε δ' ἐν δροίτῃ κεράων ἐμβάπτεο σάρκας,
αἶψα δὲ τινθαλέοισιν ἐπαιονάασθε λοετροῖς
αἷμ' ἀναλυόμενοι τέτανόν τ' ἐσκληκότα ῥινόν.
Εἰδείης δὲ λαγοῖο κακοφθορέος πόσιν αἰνὴν,

---

*Π*GM, *θαλάμοις* B, *θαλάμους* reliqui. cf. Antiphil. in Anthol. Pal. IX, 404, 2. nihil probat Virgil. Georg. 4, 189. *συνομηρέας* GMR, *ἀμφι Π*. *ἔργων* in *Π* paene evanuit. — 450. *μνησάμενοι* GM et e correct. R. *Δηοῖ* omnes. cf. ad v. 130. *ὤπασαν* MAld.(L?). *ὄμπνας* BHPAld. — 451. *ποδὶ θῦμα* V. *ἠνεμόεσσαν* var. lect. in schol. *ἐρίκην Π*, *ἐρύκην* BHP. — 452. *δ' ἠ Π*, *δὴ* HMPR. *ῥ' οδέοινέον* H. *εὐτριχι Π*. *λήνει Π*GM, *λίνῳ* reliqui. — 453. *κυνοδοντα Π*, *κυνόδωντα* H. *καὶ εἰμύουσι* BPR (sed in R *η* correctum in *ει*), *καὶ εἰ μύουσι* H, ut coni. Bentl., *τότ' ἢ μύουσι* coni. Scalig. *χαλινοὺς* MR. de *ἠμύειν* cf. Lobeck. Elem. I p. 67. dativus non ab *ἐνθλίβοις*, sed ab *ὀχλίζων* pendere videtur. — 454. *κεκορημένον Π*, *κεκορεσμένοι* V, *κεκορεσμένος* HAld., *κεκορεσμένον* reliqui. *ἕλκοις Π*. — 455. *ἢ ε Π*. *ἰρινόεν Π*, *ἰρινέον* reliqui. illud recte formatum ab *ἴρινος* (ut *μηλινόεις* Ther. 173 a *μήλινος*) et Alex. 156, 203, 241 etiam opinor legeremus, nisi recusavisset metrum. *τότε* R, *ποτὲ* Ald. *ἐλαίου* GM, *ἐλαίης Π* et reliqui. non ausus sum mutare. cf. v. 494 — 456. *δε Π*. *τὸν γ' Π*, *τόν γ'* GHMPR, *τὸν δ'* reliqui. *ἑκάτερθε Π*. *δια ῥέθος Π*. — 457. *τότε Π*, *ὁτὲ* reliqui. |*ας ἀλάσσων* M, *παλάσσων* BHPv, quod e suo quoque cod. prolatum probavit Bentl., |*οντ' ἀλοάσσων* coni. Scalig., *μαλάσσων* V Ald. — 458. *κατηβολόων* P. *κόμα Π*. *κεδαίης Π*, *κεδάσσῃ* reliqui. cf. Th. 425. Al. 545, Arat. 159 et 410, Apollon. Rhod. 2, 626. — 459. *ἐξερύγηισιν Π*, *ἐξερρίγησιν* HP. *ἀφυξόμενος Π*, in quo fortasse *ἀλυξόμενος* latet (cf. Hesiod. op. 363), *ἀλεξόμενος* reliqui. — 460. *ἐνι χλιαρῶι Π*, *ἐνι χλοερῷ* reliqui. et *χλιαρῷ* coniecerat S. *λίπει καὶ πρὸ δὲ* BP, *προ δε Π*. in *βάπτων* quattuor ultima elementa in *Π* evanuerunt. — 461. *τρίβε* G. *ποτῶι Π*. *ἐψηγμένα* BHPAld. — 462. *δ'* om. V. *ἓν δροίτηι Π*. *ἐμβάλλεο* MR. *σάρκας Π*, *σάρκα* reliqui. cf. v. 475. Th. 107, 404, 834. — 463. *επαιονάασθε Π*, |*αινάασθαι* MR (sed in R corr. |*νᾶσθαι*), |*αιονάασσο*, quod hucusque vulgabatur, Ald., |*αιονάασθαι* reliqui codices, *ἐπαιονάσαιο* coni. Scalig. *λουτροῖς* V. — 464. *ἀναλυόμενοι Π*, |*μενος* reliqui. *τεσκληκότα Π*, *ἐσκληότα* MR, sed cf. Ther. 766, 789 et vv. ll. ad v. 491. — 465. *εἰ δήεις* V.

οὐλομένην, τὸν κῦμα πολυστίου τέκεν ἅλμης.
τοῦ δ' ἤτοι λοπίδων μὲν ἰδὲ πλύματος πέλει ὀδμή,
γευθμὸς δ' ἰχθυόεις νεπόδων ἅτε σαπρυνθέντων
ἠὲ καὶ ἀρρύπτων, ὁπόταν λοπὶς αὔξίδα χραίνῃ.
ὅς δ' ἤτοι ῥυπόεις μὲν ὑπ' ὀστλίγγεσσιν ἀραιαῖς
τευθίδος ἐμφέρεται νεαλὴς γόνος ἢ ἀπὸ τεύθου,
οἷά τε σηπιάδος φυξήλιδος, ἥ τε μελαίνει
οἶδμα χολῇ δολόεντα μαθοῦσ' ἀγρώστορος ὁρμήν.
Τῶν ἤτοι ζοφόεις μὲν ἐπὶ χλόος ἔδραμε γυίοις
ἰκτερόεις, σάρκες δὲ περὶ σταλάδην μινύθουσι
τηκόμεναι, ὃ δὲ δόρπα κατέστυγεν· ἄλλοτε ῥινὸς
ἄκρον ἐποιδαίνων σφυρὰ πίμπραται, ἀμφὶ δὲ μήλοις
ἄνθε' ἅτε βρυόεντα κυλοιδιόωντος ἐφίζει.
δὴ γὰρ ἐφωμάρτησεν ὀλιζοτέρῃ κρίσις οὔρων
ἄλλοτε πορφυρέη, τότ' ἐπιπλέον αἱμάσσουσα.
πᾶς δὲ παρὰ δρακέεσσι φανεὶς ἐχθαίρεται ἔλλοψ,
αὐτὰρ ὃ ναυσιόεις ἁλίην ἀπεμύξατο δαῖτα.

λαγωοῖο M. *κακοφθαρέος Π*, quod nescio an defendi possit, *κακοφθορέα* V. *βόσιν Π* (ut refert Bussemak.), cf. vv. ll. ad 432. *αἰνὴν Π*, *ἔμπης* reliqui. — 466. *τὸ κῦμα* BH. *πολυστίον Π*, *πολυστείου* reliqui. cf. ad Th. 950. *ἄλμης Π*. — 467. *τοῦ δή τοι* omnes, nisi quod in BP est *τι* pro *τοι*. patet autem *τοῦ* ad *λαγὸν* referendum esse nec quae tribus his versibus Nicander narrat ad morbi symptomata pertinere (quo *γευθμὸς* certe pertinet apud Dioscorid. p. 37). ac vide Scribon. Larg. 54 init. „leporis marini gustus non absimilis illotis piscibus aut etiam putentibus.“ *λεπίδων* BHPRAld. *πνεύματος* BHP, *πρύματος* Ald. — 468. *ἅτε Π*. — 469. *ἠὲ Π*. *αρρύπτων Π*, *ἀρρύπτων* G, *ἀρρύπων* BHPv, *ἀπλύντων* reliqui. *ὁπόταν Π*. *λεπὶς* HVAld. *ἀζίδα* (?) coni. Bentl. quod non magis notum vulgato. *σῶμα* explicabimus cum scholiasta altero et ad *αὔξω* referemus. *χραίνηι Π*. — 470. *δή τοι* omnes. cf. ad Ther. 326. *λιπόεις* P, *πόεις* H. *μὴν* V. *ὑποστίλγεσσιν Π*, *ὑπὸ στίλγεσσιν* M, *ὑπὸ στλίγγεσσιν* PVAld., *ὑπὸ στλίγεσσιν* H. — 471. *νεαλῆς Π*, *νεαλὶς* HP. *ἢ απο Π*, *ἢ ἅτε* reliqui. *τὸν ἀπὸ τεύθου γόνον* intelligit, qua ratione *ἀπὸ* positum etiam v. 374 et alibi. ceterum comparandi particula (si quidem necessaria est. cf. ad v. 247) assumenda ex versu sequenti. — 472. *οἷα τε Π* („et ut“), *ἢ ἅτε* reliqui. *φυξήλιδος* coni. Bentl. *ἥτε Π*. — 473. *χολῆι Π*. *δολόεντι* coni. Bentl. *μαθοῦσα γ| Π*. *ἀγρώστερος* V. *ὁρμὴν Π*. — 474. *τὸν ἤτοι* G. *μεν επι Π*, *ἐπίχλοος* HVvAld., *ἐπίχλος* B. — 475. *περιστολάδην* omnes. *περισταλάδην* coni. Bentl., quod solum explicat schol. *μινυθουσιν Π*. — 476. *τὰ δὲ* BHPAld. *ῥινός Π*, *ῥινοὶ* HP. — 477. *εποιδαΐνων Π*, *ἐποιδαὶνον* HP, *ἐπιδαίνων* Ald. *σφυρά Π*. *πίμπρανται* BHP, *πίμπραντ'* V. *ἀμφι δε Π*. *δὲ* om. H. — 478. *ἀνθεά τε* omnes, quod correxi. cf. ad fr. 74, 2. *ἄνθεα λεπριόωντα* coni. Bentl. *κυλιδιόωντος Π*, *κυλοιδιόωντες* P, *κοιλιδιόωντος* V. *εφίζει Π*. — 479. *εφωμάρτησεν Π*. *ὀλιγωτέρη* HP, *ὀλιγοτέρη* Vv. *ου ρων Π*. — 481. *παρα δρανέεσσιν Π*. *ἔλοψ* H. — 482. *ἁλίην Π*, *μιαρὴν*

Τῷ μὲν Φωκήεσσαν ἅλις πόσιν ἐλλεβόροιο
νείμειας, τοτὲ δάκρυ νεοβλάστοιο κάμωνος,
ὄφρα ποτὸν νέποδός τε κακοῦ ἐκ φύρματα χεύῃ·
ἄλλοτε βρωμήεντος ἀμελγόμενος γάλα πίνοι
ἠὲ χύτρῳ τήξας μαλάχης λιπόωντας ὀράμνους·
καί ποτε κεδρινέης πελάνου βάρος ἔμμορε πίσσης·
βρύκοι δ' ἄλλοτε καρπὸν ἅλις φοινώδεα σίδης
Κρησίδος, οἰνωπῆς τε καὶ ἣν Προμένειον ἔπουσι,
σὺν δὲ καὶ Αἰγινῆτιν, ὅσαι τὰ σκληρέα κάρφη
φοίνι' ἀραχνήεντι διαφράσσουσι καλύπτρῃ·
ἄλλοτε δ' οἰνοβρῶτα βορὴν ἐν κυρτίδι θλίψαις
ὡς εἴ περ νοτέουσαν ὑπὸ τριπτῆρσιν ἐλαίην.
  Ἢν δέ τις ἀζαλέῃ πεπιεσμένος αὐχένα δίψῃ
ἐκ ποταμοῦ ταυρηδὸν ἐπιπροπεσὼν ποτὸν ἴσχῃ
λεπτὰ διαστείλας παλάμῃ μνιώδεα θρῖα,
τῷ μέν τε ῥοιζηδὰ φιλαίματος ἐμπελάουσα
ῥύμῃ ἅλις προὔτυψε ποτοῦ μέτα χήτεϊ βρώμης
βδέλλα πάλαι λαπαρή τε καὶ ἱμείρουσα φόνοιο·
ἢ ὅθ' ὑπὸ ζοφερῆς νυκτὸς κεκαλυμμένος αὐγὰς

M. *ἀνεμύξατο Π*, *ἐμυδάξατο* reliqui, quod certe in *ἐμυσάξατο* mutandum fuit, ut fecit Bentl. ego quod dedi, a Nicandro ad verborum *ἀπομυκτίζειν* (cf. Lucian. dial. meret. 7, 3) et *ἀπομυκτηρίζειν* analogiam positum arbitror. de *μύσσειν* et *ἀπομύσσειν* cf. Lobeck. Rhem. p. 100 n. 42. — 483—494 om. *Π*. *τῶν μὲν* omnes praeter BGMR. correxit Steph. *φοινηέσσαν* (*φοινίεσσαν* BH) omnes, nisi quod in G superscriptum *Φωκήεσσαν*, quae var. lect. est in schol., reposita ab S. — 484. *νεοβδάλτοιο* HPAld., *νεοβδαίτοιο* B. — 487. *ῥυπόωντας* omnes praeter GMRVv. — 488. *καί τότε* omnes praeter GMRVv. *ἔμπορε* coni. Scal. — 490. *ἔπουσιν* HAld. — 491. *δὲ* om. BGHMPR. *Αἰγινίτιν* MP, *Αἰγινὶτιν* v, *τ' Αἰγινίτιν* G, *Αἰγεινίτιν* R. *ὅσα* BH. *τὰ σκληρέα* omnes praeter Gv, in quibus *τ' ἐσκληκότα* legitur, *τ' ἀσκληρέα* coni. Gesner. hist. aquatil. p. 568. Nicander *σκληρέα* dixit ut *ἀργέος* et alia tamquam a *σκληρής*. — 493. *βοὴν* BH. *θλίψεις* HP. — 494. *ὡς εἴ τε* M, *ὡρεί περ* GR, *ὧς περ* VAld., *ὧς περ εἰ* v. *νεοττεύουσαν* BP, *νεοτεύουσαν* H, *νοττεύουσαν* VvAld. — *τριπτῆσιν* R. cf. K. Lehrs. praef. Oppian. p. VII et Koechly ad Quint. p. 377. — 495. *ἀζαλέηι Π*, *ἀναλέῃ* H, *αὐαλέῃ* reliqui. cf. Ther. 339. *δίψηι Π*. — 496. *προπεσὼν ἐπὶ ταυρηδὸν* M, *ἐπὶ προπεσὼν Π*. *ἴσχηι Π*. — 497—502 om. BHP. *διαστεῖλας παλάμηι μνιωδεα θρῆα Π*. — 498. *τῶ μέν τοι Π*, *τοῦ μέν τε* reliqui. cf. ad Al. 36. *ῥοιζὴ δαφιλ' αἵματος Π*. — 499. *ῥυμη αλις Π*. *προύτυψε Π*, *προὔτυχε* V. *μετὰ χείλεσι Π*. *μετὰ χείλεϊ* reliqui. neutrum verum arbitror, sed *μέτα χήτεϊ* scribendum censui. — 500. *παραι λαπάρη Π*, *παραὶ λαπάρῃ* reliqui, nisi quod *λαπάρην* G, *λαπάρῃ* certe Vv habere videntur. sed quum ad *λαπάρην* usque pervenire sanguisugam neque v. 507 seq. memoretur (add. Dioscor. p. 39 et p. 325) neque per se probabile sit, corrigendum fuit *πάλαι λαπαρή*. mox *ιμείρουσα Π*. — 501. *ζοφερῆς Π*, *ζοφέης*

ἀφραδέως κρωσσοῖο κατακλίνας ποτὸν ἴσχῃ
χείλεσι πρὸς χείλη πιέσας, τὸ δὲ λαιμὸν ἀμείψῃ
κνώδαλον ἀκροτάτοισιν ἐπιπλῶον ὑδάτεσσι,
τὰς μὲν ἵνα πρώτιστον ὀχλιζόμενος ῥόος ὤσῃ,
ἀθρόα προσφύονται ἀμελγόμεναι χροὸς αἷμα,
ἄλλοτε μέν τε πύλῃσιν ἐφήμεναι, ἔνθα τε πνεῦμα
αἰὲν ἀθροιζόμενον στεινοῦ διαχεύεται ἰσθμοῦ,
ἄλλοτε δὲ στομίοισι πέριξ ἐπενήνοθε γαστρὸς
ἀνέρα πημαίνουσα, νέην δ᾽ ἐπενείματο δαῖτα.
Τῷ σὺ τότ᾽ ἐν δεπάεσσι κεραιόμενον ποτὸν ὄξευς
νείμειας, ποτὲ δαῖτα συνήρεα χιονόεσσαν,
πολλάκι κρυστάλλοιο νέον βορέαο παγέντος.
ἠὲ σὺ γυρώσαιο καθαλμέα βώλακα γαίης
ναιομένην, θολερὴν δὲ πόσιν μενοεικέα τεῦχε·
ἢ αὐτὴν ἅλα βάπτε, τότ᾽ ἠελίοισι δαμάζων
εἶθαρ ὀπωρινοῖσι, τότ᾽ ἠνεκὲς ἐν φλογὶ θάλψας·
πολλάκι δ᾽ ἢ ἅλα πηκτὸν ὁμιλαδὸν ἢ ἁλὸς ἄχνην
ἐμπίσαις, τήν τ᾽ αἰὲν ἀνὴρ ἁλοπηγὸς ἀγείρει
νειόθ᾽ ὑφισταμένην, ὁπόθ᾽ ὕδασιν ὕδατα μίξῃ.
Μὴ μὲν δὴ ζύμωμα κακὸν χθονὸς ἀνέρα κήδοι
πολλάκι μὲν στέρνοισιν ἀνοιδέον, ἄλλοτε δ᾽ ἄγχον,
εὖθ᾽ ὑπὸ φωλεύοντα τραφῇ βαθὺν ὁλκὸν ἐχίδνης,

---

reliqui. *αὐγάς Π.* — 502. *ἀφραδέος* Ald. *κρώσσοιο Π. ἴσχοι Π.* — 503. *προς χείλη Π. ἀμείψηι Π.* — 504. *ἐπίπλωον Π, ἐπὶ πλῶον* G. cf. Herm. ad Orphic. p. 710. *ὑδάτεσι* H. — 505. ante hunc versum in edd. fuit interpunctio media, quum appareat quae sequantur apodosin esse. *ταὶ μὲν* coni. Bentl. *ἵνα Π. ὀχλιζόμενος Π. ὀχλιζομένας* reliqui. *ῥόον* BHP. *σώσει Π.* — 507. *τε* om. P. *πύληισιν Π, πυλῇσιν* G, *πύλαισιν* VAld. — 508. *διαχεύεται Π* (cf. v. 381 coll. Lobeck. ad Buttm. II p. 326 et v. 585), *διαγείσσεται* MR, *διανείσεται* G, *διαΐσσεται* B, *δαΐσσεται* P. *διανίσσεται* reliqui. *ἰσθμοὺς Π.* — 509. *περιξ* et *γαστρός Π.* — 510. *|ουσὰν ἐὴν Π.* — 511. *τῶι σὺ Π, τῷ σὺ* G, *καὶ σὺ* reliqui. *ποτ᾽* Vv, *τόδ᾽* M. *ὀξεὺς Π.* — 512. *νειμειας Π. δαῖτας Π.* — 513. *κρυστάλοιο* Hv, *κρυσταίλοιο* V. *βορέαο Π* („flante borea." cf. ad fr. 74, 19), *βορέῃσι* reliqui. *παγεντος Π.* — 514. *ἠὲ Π. γωρύσαιο Π, γυρώσαιο* reliqui. cf. schol. *καθαλμαία Π. βωλάδα* M et e corr. R. — 515. *νειομένην* G. *θολερὴν* ΠM et var. lect. in schol. et G., ut coni. Bentl., *θαλερὴν* reliqui. *μενοείκέα Π. τευχε Π, τεύξαις* reliqui. — 516. *ἢ Π. ἀλα Π. τοτ᾽ Π. ἠελίοιο* P. — 517. *ἠνεκες Π. φλογὶ Π* GM, *πυρὶ* reliqui. — 518. *αλὸς ἄχνη Π.* — 519. *ἐμπισαίς Π, ἐμπίσαι* P. *τηντ αιε᾽ν άνηρ ωλόπηγος Π. ἐγείρει* G. — 520. *ὑποσταμένην* H. *ὁπόθ᾽ Π. ύδατα Π. μίξει* ΠV. — 521. *ζύμωμακόν* B, *ζύμω κακὸν* H. *ἄνδρα* BH. *κῆδοι Π.* — 522. *ἀνοίδεον Π, ἀνοίδιον* H. — 523. *εὐθ᾽ επι φ| Π, ἐπιφ|* BH Vv, *ἐπὶ φ|* reliqui. ex Aet. 4, 1, 73 extr. verbis *ἐπειδὴ δέ τινες μύκητες*

ἰὸν ἀνικμαῖνον στομίων τ' ἀποφώλιον ἆσθμα.
κεῖνο κακὸν ζύμωμα, τὸ δὴ ῥ' ὑδέουσι μύκητας
παμπήδην, ἄλλῳ γὰρ ἐπ' οὔνομα κέκριται ἄλλο.
Ἀλλὰ σύ γ' ἢ ῥαφάνοιο πόροις σπειρώδεα κόρσην,
ἢ ῥυτῆς κλώθοντα περὶ σπάδικα κολούσας,
πολλάκι καὶ χαλκοῖο πάλαι μεμογηότος ἄνθην·
ἄλλοτε κληματόεσσαν ἐν ὄξεϊ θρύπτεο τέφρην·
δήποτε ῥιζάδα τρῖβε πυρίτιδα βάμματι χραίνων
ἢ λίτρον, τοτὲ φύλλον ἐναλδόμενον πρασιῇσι
καρδαμίδος, Μῆδόν τε καὶ ἐμπρίοντα σίνηπυν.
σὺν δὲ καὶ οἰνηρὴν φλογιῇ τρύγα τεφρώσαιο
ἠὲ πάτον στρουθοῖο κατοικάδος· ἐκ δὲ βαρεῖαν
χεῖρα κατεμματέων ἐρύγοι λωβήμονα κῆρα.
Ἢν δὲ λιπορρίνοιο ποτὸν δυσάλυκτον ἰάψῃ
φαρμακίδος σαύρης πανακηδέος, ἣν σαλαμάνδρην

ὑπό τινων ἰοβόλων θηρίων βρωθέντες — ἢ ἐν τόποις φυόμενοι ἔνθα φωλεύουσι τὰ τοιαῦτα ζῶα, οὐ μόνον πνιγμὸν ἐπάγουσιν κ. τ. λ. (graeca verba posuit S. p. 250, qui etiam Dioscorid. I p. 580 et Plin. 22, 95 citavit) quum satis appareat, quid poeta dicere voluerit, offendit ἐπὶ, quod nisi cum genetivo aut dativo constructum locum hic habere non posse videtur. itaque ὑπὸ correxi. cf. Th. 890. τραπῆι Π. τραχὺν ὁλκὸν BHP, ολκον Π. — 524. ἀνιχμαίνον Π, ἀνικμάζον var. lect. in schol. quam commendavit Bentl., ἀποπνείων P, ἀπομνείων H, reliqui ἀποπνεῖον. codicem praestantissimum secutus scripsi ἀνικμαῖνον. fungus in ea vicinitate natus virus echidnae effundit. nam ἰκμαίνειν (ut κατικμάζειν v. 582) non minus quam alia multa humectandi verba effundendi significationem asciscere potuit. cf. perdoctam Lobeckii notam ad Sophocl. Aiac. 376. στομιῶν ταποφόλιον Π, δ' ἀπο| Ald. — 525. κεῖνο κακὸν ΠG, κεῖνο ποτὸν reliqui. τὸ δη ρ υδέουσι Π, ῥ' οἰδέουσι BH, ῥυδέουσι V, ρ' ἰδέουση (deleto ō ante ι) v. — 526. παμπίδην H. ἄλλως Π. επούνομα Π. κέκληται Π. ἄλλωι Π. — 527. ἀλλα σὺ γηραφάνοιο Π. σπειρώδη BHVv. — 528. ρυτης κλωσθέντα Π. περι σπόδικα Π, περισπάδικα G, ῥάδικα var. lect. in schol. — 529. μεμογηότας V, μεμονηότας H. — 530. θρύπτεο ΠGM, ῥύπτεο reliqui. — 531. ῥιζάδα ΠMPR, ῥιζίδα reliqui, ut 403. utrumque quum probum sit, ῥιζάδα hic Nicander praetulit ob sequens πυρίτιδα. τρίβε Ald. πύρίτιδα Π, πυρίτιδι v. χραίνων Π, ῥαίνων reliqui. cf. v. 155, 202, 553, et var. lect. ad Th. 47. — 532. ἤλιτρον Π, ἠὲ λίτρον reliqui. τότε ΠMR, τοτὲ reliqui. πρασίῃσιν Π, πρασίαισι H. — 533. μῆδον τε Π, μῆλον var. lect. in schol. ἐμπριόεντα GHPAld. σινήπυν Π, σίνηπυν MR, σίνηπι reliqui (nisi quod in V ultima correcta in η, in G ascriptum γρ. καὶ σινήπυος. — 534. οἰνῆρην Π. φλογέῃ Π. — 535. ἠὲ Π. πάτον H. βαθεῖαν coni. Bentl. — 536. κατεματέων Π, κατεμβατέων M, κατεμματέον R, κατεμμαπέων Ald. ἔρυγοι Π, ἐρύκοις reliqui, ἐρύγοις coni. Bentl., λωβ. κῆρ' ἀπερύκοις coni. Hermann. λωβήμονα Π, λωβήτορα reliqui, nisi quod λωβήτηρα H. cf. ad v. 37. κῆραν V. — 537. ἣν δε Π. λιπορίνοιο Π, λιπορήνοιο P, λιπορρήνοιο H. δυσάληκτον P. ἰάψηι Π. — 538. πανακιδέος Π, πολυμήδεος G, πολυκηδέος reliqui. ἢ σαλ| B. σαλαμάν Π reliquis elementis eva-

κλείουσιν, τὴν οὐδὲ πυρὸς λωβήσατο λιγνύς,
αἶψα μὲν ἐπρήσθη γλώσσης βάθος, ἄψ δ' ὑπὸ μάλκης
δάμνανται, βαρύθων δὲ κακὸς τρόμος ἄψεα λύει·
οἳ δὲ περισφαλόωντες ἅτε βρέφος ἑρπύζουσι
τετραποδί· νοεραὶ γὰρ ἀπὸ φρένες ἀμβλύνονται·
σάρκα δ' ἐπιτροχόωσαι ἀολλέες ἄκρα πελιδναὶ
σμώδιγγες στίζουσι κεδαιομένης κακότητος.
Τῷ δὲ σὺ πολλάκι μὲν πεύκης ἀπὸ δάκρυ' ἀμέρξας
τενθρήνης ἀναμίγδα πόροις ἐν πίοσιν ἔργοις·
ἠὲ χαμαιπίτυος βλαστήμονος ἄμμιγα κώνοις
φύλλα καθεψήσειας, ὅσους ἐθρέψατο πεύκη·
ἄλλοτε δὲ σπέραδος κνίδης μυλοεργέι μίσγων
τερσαίνοις ὀρόβοιο παλήματι· καί ποτε κνίδην
ἑψαλέην κρίμνοισι παλυνάμενος ψαθυροῖσιν
εὖ λίπεϊ χραίνοιο, βορῆς δ' ἀέκοντα κορέσκοις.
ναὶ μὴν ῥητίνη τε καὶ ἱερὰ ἔργα μελίσσης
ῥίζα τε χαλβανόεσσα καὶ ὤεα θιβρὰ χελύνης

---

nidis. — 539. *κλείουσι* GHAld. — 540. *βάρος Π, βάτος* Ald., *βάθος* reliqui. *αἶψα δὲ μάλκης* M (sed *δὲ* corr. *ὑπὸ*), *αἶψ' ἄπο μάλκης* R, *αἶψ' ὑπὸ μάλης* BHP. — 541. *δάμνανται βαρύθων Π, δάμνανται ἐκβαρύθων* H, *δάμναται ἐκβαρύθων* P, *δάμναται ἐμβαρύθων* reliqui. *ἄψεα Π.* — 542. *περισφαλόωντες Π, περισφαλέοντες* reliqui. similiter praeter *ἀσχάλλω* dicitur *ἀσχαλάω. ἁτε Π. ἑρπυζουσι Π.* — 543. *τετραποδὶ Π, τετράποδες* reliqui. *απο Π.* — 544. *ἐπι τροχόωσαι Π, ἐπιτροχόωσιν* reliqui, *ἐπὶ τροχόεντες* Bentl. et S. *ἀολέες* H. *ἀκρα Π, ἄντα* coni. Bentl. sed *ἄκρα* „valde" significat, ut Quint. Smyrn. 12, 547, Parthen. fragm. 8 et alibi. cf. Gerhard. lect. Apoll. p. 14. — 545. *στίζουσι Π* et var. lect. in schol., quam commendavit Bentl., *στάζουσι* reliqui, nisi quod *στάζουσαι* V. *καιδαιομένης Π, δαιομένης* GV. — 546. *τῶ Π. ἀπο Π. δάκρυ ἀμέρξας Π, δάκρυα μέρξας* V, *δ| μόρξαις* R, *δ| τμήξας* G, *δ| τμήξαις* M, *δάκρυα μόρξας* reliqui, *δάκρυ ὀμόρξας* S. *δάκρυ* retinere nolui, etsi eundem hiatum non vitasse video Theocrit. Adon. 30, Empedocl. v. 283 Stern. et alios. cf. Nauck. in Zeitsch. fuer d. Alterth. 1855. p. 115. et vide Spitzn. de vers. heroic. p. 168. — 547. *τενθρηνῆς Π.* — 548. *ἠὲ Π.* — 549. *καθεψηθέντα* errore S. et Lehrs., *καθεψιήσειας* Vv. *ὅσους τ' ἐθρέψατο* MR, *ὅσους ἐψήσατο* V Ald. — 550. *σπεράδος Π. μυλοεργει Π, μυραλγέι* BP. — 551. *περσαίνοις Π, τερσαίοις* HP. *ὀλόβοιο* H. *παλήατι* GM (cf. Lobeck. Elem. I p. 118 not.), *πολύματι* H. — 552. *ἀψαλέην Π,* unde *ἀζαλέην* coniciat aliquis. sed cf. Dioscor. p. 19 l. 11. *κρίνοισι* M. *παλυναμενος* sine accent. *Π, παλυνόμενος* GM, *παληνάμενος* BHP. *ψαθυρῆσιν Π, ψαφαροῖσιν* reliqui, nisi quod *ψαφαροῖσι* M. cf. ad v. 145. — 553. *εὐ λιπεϊ Π, σὺν λίπει* GM (Vv?), *ἐν λίπεϊ* reliqui. *ἀέοντα* V. — 554. *ρητείνη Π. ιερα Π.* spurium hunc versum putavit S. propter v. 546 seq. sed nunc cum galbani radice et testudinis ovis dari vult — 555. *ὠεὰ* omnes, nisi quod *ὠκὰ* habet H. sed cf. ad Ther. 192. *θιβὰ.* V. *χελύνης* hic et 558 *Π, χελώνης* reliqui.

ἀλθαίνει, τοτὲ νέρθε πυρὸς ζαφέλοιο κεραίης
[ἀλθαίνει καὶ γέντα συὸς φλιδόωντος ἀλοιφῇ]
ἀμμίγδην ἁλίοιο καθεψηθέντα χελύνης
γυίοις, ἤ τ' ἀκιρῇσι διαπλώει πτερύγεσσιν,
ἄλλοτε δ' οὐρείης κυτισηνόμου, ἥν τ' ἀκάκητα
αὐδήεσσαν ἔθηκεν ἀναύδητόν περ ἐοῦσαν
Ἑρμείης· σαρκὸς γὰρ ἀπ' οὖν νόσφισσε χέλειον
αἰόλον, ἀγκῶνας δὲ δύω παρετείνατο πέζαις.
καί τε σύ γ' ἢ γερύνων λαιδροὺς δαμάσαιο τοκῆας,
ἄμμιγα δὲ ῥίζας ἠρυγγίδας, ἢ καὶ ἐπαρκὲς
θάλπε βαλὼν χύτρῳ σκαμμώνιον. οἶσι κορέσκοις
ἀνέρα, καὶ θανάτοιο πέλας βεβαῶτα σαώσεις.
Ἤν γε μὲν ἐκ φρυνοῖο θερειομένου ποτὸν ἴσχῃ
ἢ ἔτι καὶ κωφοῖο λαχειδέος, ὅς ποτὶ θάμνοις

— 556. om. Ald. sed in margine legitur: *ἐν ἄλλῳ οὕτως. ἀλθαίνει τότ' ἔνερθε πυρὸς ζαφελοῖο κεραίης*, item om. G, sed in margine supplevit. *ἀλδαίνει* in utroque versu v. *τότε νέρθε Π*, *τότ' ἐν|* reliqui. *ζαφέλοιο ΠG*, *ζαφελοῖο* reliqui, nisi quod in R correctum *ζαφλεγοῖο*. cf. Ioann. Alex. p. 39, 18. ante *τότε* olim interpunctio nulla fuit. — 557. om. HV, item G, sed is in margine supplens iterato versu 558. et sane hic versus non turbat solum constructionem (nam *ἔνερθε πυρὸς* sine *καθεψηθέντα* intelligi nequit), sed etiam tam presse imitatur v. 62, ut vix dubitem quin ab eis interpositus sit, qui etiam *γέντα συὸς* contra salamandram epotam valere putabant. quamquam a Dioscoride ceterisque medicis non invenio memorata. at contra *λιθάργυρον* commendat Aet. 4, 1, 78 extr., ut videri possit hic versus ex eo loco, quem olim obtinebat post v. 610, pedem huc intulisse. *φλιόωντος Π*, *φλοιδόωντος* B, *φλοιδόωντα* P. *ἀλοιφὴν Π*, *ἀλοιφὴ* Ald. — 558 om. H. *ἀλίοισι Π*. *καθεψιθέντα Π*. *χελύνης Π* et G, sed in hoc correctum *χελώνης*, quod hic quoque reliqui codd. habent. — 559. *γήοις* H. *ἦτ' ἀκίραισι Π*, *ἦτ' ἄκρῃσι* var. lect. in schol., *ἢ ταχινῇσι* reliqui, nisi quod pro *ἢ* in H *ἢ* scriptum. de *ἀκιρὸς* conf. Thesaur. Paris. s. v. coll. Lobeck. proleg. Pathol. p. 270. *ἀκιρώτατοι* Etym. Magn. p. 48, 50 legit in Hesiod. Op. 435. — 560. *κυτησινόμου* BHVv. *ἀκάκητος* M, *ἀκάκητοι* V. — 560 b. *ἔθηκαν* V. *περεοῦσαν Π*. — 561. *Ἑρμήεις* VAld. *ἀποῦν νόσφισσε Π*, *ἀποῦν νόσφισε* MR, *ἀπ' οὐνόσφισε* Vv, *ἀπουννόσφισε* vel *ἀπουνόσφισε* reliqui. corr. Meinek. Anal. Alex. p. 232 not. *χέλυον* HP. — 562. *αἰόλου* H. *παρετείνετο Π*v, *|νατο* reliqui. — 563. *λαίδρους Π*. — 564. *ἠρυγγίδας Π*BGMR, *ἢ ῥυγγίδας* reliqui. *ἢ δὲ Π*, *ἐν καὶ* G, *ἐν δὲ καὶ* BHP, *ἐν δὲ* reliqui. ex *Π* recipiendum propter *ἢ* v. 563 fuit *ἢ*, e G autem *καὶ* cf. Herm. ad Orph. p. 737. *ἐπαρκές Π*. — 565. *βαλλὼν χύτρωι Π*. *αμμώνιον Π*, *σκαμώνιον* GH. vid. v. 484 coll. Lobeck. Elem. I p. 13 seq. not. *κορέσκοις Π*, *κορέσκων* reliqui. — 566. *πελας Π*. — 567. *ην γε μεν Π*. *φρυνοῖο Π*, *φρύνοιο* reliqui. cf. Herodian. de monad. p. 33, 15. *ἴσχης Π*, *ἴσχῃς* reliqui omnes praeter G, in quo est *ἴσχῃ*, ut suasit et schol. et Bentl. cf. p. 158. — 568. *ἢ ἔτι Π*, *ἠέ τι* reliqui. *κωφλαχιδέος* BH, et *λαχιδέος* (vel *λεχιδέος*) etiam P, *λεχειδέος* MR, *λοχειδέσιν* vel *λοχειάσιν* coni. S. *όσποτε Π*, *ὅστ' ἐνὶ* reliqui. ex illo feci *ὅς ποτὶ* coll. Theocrit. 7, 138 et

εἴαρι προσφύεται μορόεις λιχμώμενος ἔρσην, —
τῶν ἤτοι θερόεις μὲν ἄγει χλόον ἠύτε θάψου,
γυῖα δὲ πίμπρησιν, τὸ δὲ συνεχὲς ἀθρόον ἆσθμα
δύσπνοον ἐκφέρεται, παρὰ χείλεσι δ' ἐχθρὸν ὄδωδεν.
ἀλλὰ σὺ τῷ βατράχοιο καθεφθέον ἠὲ καὶ ὀπτὴν
σάρκα πόροις, ὁτὲ πίσσαν ἐν ἤδέι μίγμενος οἴνῃ·
καί τε σπλὴν ὀλοοῖο κακὸν βάρος ἤρκεσε φρύνης,
λιμναίης φρύνης πολυαλγέος, ἥ τ' ἐνὶ φύκει
πρῶτον ἀπαγγελέουσα βοᾷ θυμάρμενον εἶαρ.
αὐτὰρ ὅ γ' ἄφθογγός τε καὶ ἐν δονάκεσσι θαμίζων
πολλάκι μὲν πύξοιο χλόον κατεχεύατο γυίοις,
ἄλλοτε δ' ὑγραίνει χολόεν στόμα· καί ποτε λυγμοὶ
ἀνέρα καρδιόωντα θαμειότεροι κλονέουσι·
δὴν δὲ κατικμάζων ἄγονον σπόρον ἄλλοτε φωτὸς,
πολλάκι θηλυτέρης σκεδάων γυίοισι τέλεσκε.
ναὶ μὴν τοῖς ὁτὲ νέκταρ ἀφυσγετὸν ἐν δεπάεσσι
χεύαις, εἰς ἔμετον δὲ καὶ οὐ χατέοντα πελάζοις,
ἠὲ πίθου φλογιῇ θάλψας κύτος αἰὲν ἐναλθῆ
ἀνέρα θερμάσσαιο, χέαι δ' ἀπὸ νήχυτον ἱδρῷ·
καί τε καὶ αὐξηρῶν δονάκων ἀπὸ ῥίζεα κόψας

Mosch. 3, 9. — 569. *προσφύρεται* M. *ἄρσην* M, *ἔρσιν* V. — 570. *ἤτοι* *Π*. *μὲν* om. H. — 571. *πίμπρηισιν* *Π*, *πίμπρησι* H. *το* *Π*. *συννεχὲς* *Π*, ut Bussemak. refert, *συνεχὲς* secundum Keil. cf. ad v. 304. *ἆσθμα* *Π*, non *ἄσθμα*. cf. ad v. 440. — 572. *παρα χείλεσι* *Π*. *ὄδωδεῖ* *Π*. — 573. *τῶ* *Π*. *κατεφθέος* *Π*, *καθεψίοιο* M, *καθεψέος* reliqui. correxi *καθεφθέον*. cf. Al. 392. *καὶ* om. M. *ὀπτῆς* coni. Bentl. — 574. *ότε πίσσαν* *Π*. *ηδεϊ μιχνύμενος οἴνηι* *Π*. — 575. *σπλῆν'* HMRAld. *ὀδελοῖο* coni. S. *ἤρκεσε* *Π*. *φρύνης* om. *Π*, *φρυνοῦ* coni. Bentl. sed ad *ὀλοοῖο* recte scholiasta supplet *φρυνοῦ*. cf. ad fr. 74, v. 18. — 576. *λημναίης* Ald. *πολυάλγεος* *Π*, *πολυηχέος* reliqui. illud ranam per hibernum tempus multa perpessam frigoris vi significare videtur. *ἐπὶ* omnes, quod correxi. *φοίκει* *Π*, sed in ultima syllaba correctum *η* (nisi contra fuit, nam ambigit Keil). — 577. *απαγγέλεουσα* *Π*, *ἀπαγγέλλουσα* reliqui. *βοᾶ θυμαρμένον* *Π*. — 578. *ἀφθογγος τε* *Π*. — 579. *πολλακι* *Π*. — 581. *ανέρα* *Π*. *θαμεινότεροι* *Π*, *θαμινώτεροι* Bv, *θαμινότεροι* GHPVAld., *θαμειότεροι* MR. *κλονέουσιν* *Π*. — 582. *δε κατικμαζων* *Π*, *κατηκμάζων* M. — 583. *πολλακι* *Π*. *θηλυτερῆς* *Π*, *θηλυτέροις* HP, ut voluit Bentl. *κεδάων* *Π* (ut refert Bussemak., nam tacet Keil.), sed cf. Lobeck. Elem. I p. 125. *σκεδάζων* BH. *τέλεσεν* *Π*, sed literis *ελ* ita evanidis ut vix legi possint, *τελέσκει* Ald., *τελίσκει* reliqui. cf. pag. 96. — 584. *τοις ότε νεκταρ* *Π*. *ὅτε* Ald. *δεπάεσσιν* *Π*. — 585. *χεύοις* Ald. *ἔμετον* *Π*. *δὲ* om. H. *πελάζοις* *Π*BMRv, |ζεις reliqui. — 586. *ἠὲ* *Π*. *φλογίηι* *Π*. *σκύτος* *Π*. *ενάλθηι* *Π*, *ἀναλθῆ* M et var. lect. in schol., *ἐναλθῆ* reliqui. — 587. *φαρμάσσαιο* *Π*, *θερμάσσαιο* MR, *θερμάσαιο* reliqui. *δ' απο* *Π*. *ιδρώι* *Π*. — 588. *αὐξήρων* *Π*, *αὐξηρῶν* BGPv,

οἴνῃ ἐπεγκεράσαιο, τὰ δή ῥ' ὑποτέτροφε λίμνη
οἰκείῃ, τόθι λεπτὰ διὲκ πόσιν ἑρπετὰ νήχει,
ἠὲ φιλοζώοιο κυπειρίδος ἠὲ κυπείρου,
αὐτόν τ' ἠνεκέεσσι τρίβοις πανάπαστον ἐδωδῆς
καὶ πόσιος ξήραινε, κατατρύσαιο δὲ γυῖα.
Ἐχθραλέον δέ σε μή τι λιθάργυρος ἀλγινόεσσα
λήσειεν τότε γαστρὶ πέσῃ βάρος, ἀμφὶ δὲ μέσσον
πνεύματ' ἀνειλίσσοντα κατ' ὀμφάλιον βρομέῃσιν,
οἷά περ εἰλίγγοιο δυσαλθέος, ὅς τε δαμάζει
ἀνέρας ἀπροφάτοισιν ἐνιπλήσσων ὀδύνῃσιν.
οὐ μὲν τῶν γ' οὔρων ἄνυται ῥύσις, ἀμφὶ δὲ γυῖα
πίμπραται, αὐτάρ που μολίβῳ εἰδήνατο χροιή.
Τῷ δ' ὁτὲ μὲν σμύρνης ὀδελοῦ πόρε διπλόον ἄχθος,
ἄλλοτε δ' ὁρμίνοιο νέην χύσιν, ἄλλοτε κόψαις
οὐρείην ὑπέρεικον, ὅθ' ὑσσώπου ὀροδάμνους,
πολλάκι δ' ἀγριόεντα κράδην, σπέραδός τε σελίνου
Ἴσθμιον, ᾧ θ' ὑπὸ κοῦρον ἀλίβλαπτον Μελικέρτην
Σισυφίδαι κτερίσαντες ἐπηέξησαν ἀέθλους.

αὖ ξηρῶν reliqui, *ἢ ξηρῶν* var. lect. in schol., ubi vulgatum recte explicatur *μεγάλων* (ab *αὔξη*), *αὐχμηρῶν* coni. S. *δονακων Π. ῥίζεα* omnes, ut videtur. — 589. *οἰνῆι ὑπεγκεράσαιο Π, οἴνῳ ἐπεγκ|* reliqui. de verbo cf. Al. 166 et 370. *τὰ δὴ ρ' Π. ὑπο τέτραφε* G. *λίμνῃ* G. — 590. *οἰκίει Π, οἰκείῃ* G. *λεπτα δι εκ Π, θελεπτὸς* H, *λεπτὸς* B. *ἑρπετα Π.* — 591. *φιλοζώου* B, *φιλιζώοιο* M. *κυπείριδος* omnes. — 592. *ἐδωδε͂ς Π.* 593. *πόσειος* H. *κατὰ τρύσαιο Π.* — 594. *ἐχθράλεον Π, ἐχθομένη* reliqui. *ἐχθραλέος* ab *ἐχθρὸς* recte formatum est, ut formantur *αὐαλέος, ἰσχναλέος, λεπταλέος* aliaque plurima, eademque vox fortasse olim fuit etiam Alex. 249, hic cum *βάρος* iungenda videtur, cf. ad v. 115. *ἀλγυνόεσσα* V. — 595. *λήσειε* GH. *τότε* omnes („quando." vid. v. 422 coll. 115, alibi), *ὅτε* coni. S. *πέσηι Π, πέσοι* BHP. *μέσσων* M et e corr. R, *μέσσην* coni. St. — 596. *πνεύματ ανειλίσσοντα Π, πνεῦμα τ'* GMRAld. *κατ' ομφάλιον Π, κατομφάλιον* G, *κατεμφάλιον* M, *κατ' ἐμφάλιον*Ald. *βρομεηισιν Π.* — 597. *εἰλειοῖο Π. ὅττε* M. — 598. *ἄνδρας* BHPVv Ald. *απροφατοισιν Π, ἀπροσφάτοισι* BGHPVvAld. *ἐνισπλήσσων* R, *ἐπαΐσσων* GM. *ὀδύνηισιν Π.* — 599. *οὐ μὴν* BPv. *τό Π. γ'* om. GM. *ῥῦσις Π, ῥύσις ἄνεται* coni. Hermann. emendat. Pind. (1848) p. 4. — 600. *πίπραται* HP. *αὐταρ' ποῦ Π. μολίβωι Π, μολίβδῳ* VAld., *μολίβδου* BHPv. *εἰδάνατο* v, *εἰδύνατο* V. *χροιὴ Π, χροιήν* reliqui. — 601. *τῶι Π, ὅτε Π.* — 602. *ὀρμείνοιον ἐὴν Π, ὀρμήνοιο* P, *ὀρμήνοιο* B, *ὀρμήνιον* H. *ὀρμίνθοιο* MR (sed M lenem spiritum habet), *ὀρμίθοιο* G, cf. Ther. 893. *ἀλλ' ότε Π. κόψαις* omnes, ut videtur, *κόψας* S. et Lehrs. — 603. *ὑπερεικον Π. οθ Π. ὑσσωιποῦ Π.* — 604. *πολλακι Π. κοάδης Π. σπεράδος Π, σποράδος* M. — 605. *ὅθ' ὑπὸ κοῦρον Π, ᾧ θ' ὑπὸ κοῦρον* BP, *θ' ὑπὸ κοῦρον* H, *ᾧ ποτε κοῦρον* G, *ὡ θ' ὑποκοῦρον* reliqui. *ἀλίβλαπτον Π, ἀλίβλαπτον* G a secunda manu, *ἀλίβατον* H, *ἀλίβαπτον* reliqui, nisi quod R ultimas duas versus voces omittit. *Μελικέρτηι Π.* — 606. *Σισύφιδαι Π. κτερίσαντε Π. ἐπηεξίεσαν*

ἠὲ σύ γ' ἐν πέπεριν ῥυτῇ συνομήρεα φώξας
οἴνῳ ἐνιτρίψαιο, κακῆς δ' ἀπερύκευ νούσου,
κύπρου τε βλαστεῖα νεανθέα, πολλάκι σίδης
πρωτόγονον κυτίνοιο πόροις ἀνθήμονα καρπόν.
[Μὴ μὲν δὴ σμῖλον σὺ κακὴν ἐλατηίδα μάρψαις
Οἰταίην, θανάτοιο πολυκλαύτοιο δότειραν,
ἥν τε καὶ ἐμπλείουσα χαλικροτέρη πόσις οἴνης
οἴη ἐπαλθήσειε παραχρέος, ἡνίκα φωτὸς
ἴσθμια καὶ φάρυγος στεινὴν ἐμφράσσεται οἶμον.]
[Καὶ τὰ μὲν οὖν Νίκανδρος ἑῇ ἐνικάτθετο βίβλῳ
μοχθήεντα μύκητα παρ' ἀνέρι φαρμακόεντα.
Πρὸς δ' ἔτι τοῖς, Δίκτυννα τεῆς ἐχθήρατο κλῶνας
Ἥρη τ' Ἰμβρασίη μούνη στέφος οὐχ ὑπέδεκτο
κάλλεος, οὕνεκα Κύπριν, ὅτ' εἰς ἔριν ἠέρθησαν
ἀθάναται, κόσμησεν ἐν Ἰδαίοισιν ὄρεσσι, —
τῆς σύ γ' ἀπ' εὐύδροιο νάπης, εὐαλθὲς ὄνειαρ,
καρπὸν πορφυρόεντα συναλδέα χειμερίῃσιν

Π. ἀέθλους ΠΒVvAld., ἀέθλοις GHMPR. — 607. συ γ Π. ἐν πεπέρην Π, ἐμπέπεριν M, ἐν πέπεριν BRVv, ἐν πέπερι reliqui, πεπέρει corr. Scalig. ῥυτῆι συνομηρεα Π, ῥυσίμῳ ἐνομήρεα reliqui, nisi quod ἐν ὁμηρέα P habet. ῥυτῇ aperte ii quoque legebant, quos scholiasta dicit ῥύσιμον interpretari πήγανον. alii pro ἐρύσιμον dictum volunt. ceterum ex iologorum libris nihil huic loco auxilii. φώξας Π, κόψας reliqui. — 608. οἰνῶ Π. ενι τρίψαιο Π, ἐνιτρίψαιο BG, ἐνιτρύψαιο MR, δ' ἐντρίψαιο reliqui, ἐνθρύψαιο coni. S. ἀπερύκοιο ΠΒΗ, |ρύκεο reliqui. — 609. βλάστειαν εὐανθέα MR (sed in R correct.), βλαστεῖα νεαθέα H. πολλάκις ἴδης H. — 610. ἀνθέμονα BH. καρπὸν Π. post hunc versum fortasse olim legebatur qui nunc est 557. — 611—615 om. Π. cur a Nicandro non videantur profecti esse dixi p. 158. σμίλον G, σμύλον H. μάρψας H. — 612. πολυκλαύστοιο BMR, sed altero epici utuntur solo. cf. Voss. ad Arat. 359 et Lobeck. ad Aiac. p. 320 et auctar. adnot. in Aiac. p. 560. — 613. num ἦν κε? ἐμπλείου M. χολῇ κρατέρη BHP. — 614. οἴη V. ἐναλθήσειε G, εὐαλθήσειε M, ἐπαλθήσειε reliqui. cf. v. 395 et Ther. 654. παραχρέος G, παρὰ χρέος reliqui. cf. Lobeck. Elem. I p. 597. — 615. φάρυγγος HMVv. — 616—628 qui aperte interpolati sunt (cf. p. 156 seq.), om. Π, inter vers. 536 et 537 interposuit S. ἐνικάτθετο MR, ἐγκατέθετο BP, ἐγκάτθετο reliqui, ἔνι κ. coni. Bentl. — 617. num φάρμακ' ἐόντα? — 618. δέ τί τοι GM, δέ τί σοι reliqui. correxi πρὸς δ' ἔτι τοῖς. et sic schol. habent. Δίκτυνα BHM. τεᾶς V, τεὰς Ald. πρὸς δὲ τέης Δ. θεὰ coni. Steph. — 619. ἥρης omnes. emendavit Spanheim. apud S. praef. Ther. p. VIII. τ' om. M. Ἰμβρασίη BH, reliqui Ἰμβρασίης, nisi quod Ἰμβρασίας V habet. μόνη BPH, μούνη reliqui, μούνης VAld. — 620. ἠέρθησαν GM, ἠρέθισαν BHPv, ἠερέθησαν reliqui. — 621. ἀθάνατοι BPR. κόσμησαν BP. ἰδαίαισιν H, ἰδέαισιν B. — 622. εὐαλδὲς BGHPVv, εὐαλθὲς reliqui (cf. Alex. 326). — 623. πορφυρέοντα G. —

ἠελίου θαλφθέντα βολαῖς δοίδυκι λεήνας
χυλὸν ὑπὲκ λεπτῆς ὀθόνης ἢ σχοινίδι κύρτῃ
ἐκθλίψαντα·πορεῖν κυάθου κοτυληδόνα πλήρη
ἢ πλεῖον, πλεῖον γὰρ ὀνήιον· — οὐ γὰρ ἀνιγρὸν
πῶμα βροτοῖς· — τόδε γάρ τε καὶ ἄρκιον, αἴκε πίῃσθα.]
Καί κ' ἔνθ' ὑμνοπόλοιο καὶ εἰσέτι Νικάνδροιο
μνῆστιν ἔχοις, θεσμὸν δὲ Διὸς ξενίοιο φυλάσσοις. —

624. βολῆς Ald. δεύδικι B, δώδικι H, δύνδικι P. λειήνας PVvAld. — 625. ὑπαὶ G, ὑπὲρ reliqui. correxi. χοινίδι B, χοινικίδι H, σχοίνιδι Ald. — 626. ἐκθλίψας πορέειν coni. Bentl. ego interpolatorem suis defraudare nolui. — 628. πόμμα BHP, πόμα v et V, sed in hoc correctum. τόδε BG, τότε reliqui. ἄρκυον H. ἧκε πίῃσθα VAld. — 629 et 630 om. Π. καί κεν ἔθ' GM, καί κεν θ' PR, καί κ' ἔνθ' reliqui. —

INDEX VERBORUM NICANDRI.

Hunc indicem olim confecerat Steph. Bernardus, ego huic editioni accommodavi. numeri nudi Theriaca significant, A. significat Alexipharmaca, F. fragmenta. asterisco notavi vocabula quae in hac editione primum comparent, sive desiderantur omnino in lexicis, sive minus idonea auctoritate firmantur.

περιαλγέι 497.
περιβόσκεται 391. 611. A. 391.
περιβρίθοντα A. 143. |θουσα 851. |θουσαν A. 180.
περιβρυὲς 531. 841.
περιηγέι 106.
περικαίνυται 38.
περικάλλιπεν 809.
περικλυμένοιο 510.
περικυδέας 345.
περιλείβεται A. 437.
περιμηκέα 154.
πέριξ 90. 252. 274. 317. 456. 557. 641. 808. 871. 928. A. 509. F. 74, 13.
περιξήροιο 697.
περιοπάζει A. 270.
περιπηγέα A. 107.
περιπνιγέες 432.
περίσημον 19.
περισπαίρουσι 773.
περιστερόεντα 860.
περιστιβὲς 376.
περιστιγὲς 749.
περίστικτον 464.
περιστιχόωσιν 442.
* περισφαλόωντες A.542.
περισφαραγεῦσα 553.
περιτέτροφε 542. περιτέτροφεν 299. περιτρέφει 543.
περιδέδρομε 323. 503. 631.
περιφαίνεται 169. A. 343.
Περίφας F. 51.
περιφλίοντος A. 62.
περιφράζεο 541. |ζοιο 715. περιφρασθέντος 7.
περίφρων 478. |ονος F. 104.
περιχανδέα F. 72, 3.
περιχεύεται 255.
περιψαύουσι A. 122.
περιώσιον 518.
περκνὸς 129.
Περμησσοῖο 12.
περσείης A. 99. Πέρσειον A. 429.
Περσεὺς A. 100. Περσεῖος 764.
Περσεφόνεια F. 74, 61.
πέσκος 549.
πετάλειον 628. 638.
πεταλῖτιν 864.
πετάλοισι 640. 677. 764. A. 143. F. 74, 24 et 26. F. 85. πετάλοισιν 661. 680. 847. A. 425. F. 1.
πετεύρων 197.
πέτηλα 857. 860. A. 273. F. 71, 4. πετήλοις F. 74, 13.
πετραίου F. 71, 2. πετραίῃσιν A. 291. πετραίοισιν 790.
πέτρας 792. πέτρῃ 644. πέτρην 37. 389. πέτρου 906.
πετρήεντος A. 390.
πετρώδεας 283.
πεύθεο 700.
πεῦκαι 883. πεύκη A. 549. πεύκης A. 300. 546.
πευκεδάνοιο 76. 82.
Πευκέτιος F. 47.
πῇ F. 74, 50.
πηγάνιον 531. A. 49.
πηγανόεντας A. 154.
πηγάνου A. 413.
πηγνυμένοιο A. 333. πηγνυμένου A. 311. πηκτὸν A. 518. παγείῃ 831. παγέντος A. 513. πῆξαν F. 74, 49.
Πήδασα 804.
Πηλεὺς F. 42.
Πηλίῳ 440. 502.
πηλῷ 204.
πημαίνουσα A. 510.
πήματα F. 78.
πηρῖνα 585.
πῆχυν 927.
πιαλέης A. 360.
πιάξας A. 224. πιέσας A. 503. πεπιεσμένος A. 495.
πιδύεται 302.
Πίερος F. 54.
πίθου A. 586.
πικρὸς A. 247.
πιλνάμενον A. 314.
πιμπλαμένης A. 44. πιμπλὰς A. 444. πλήσας 667. πλήσαντες F. 72, 4. πλησάμενος 176.
πίμπραται 306. A. 345. 477. 600. πίμπρησι A. 438. 571. ἐπρήσθη 403. A. 537.
πίνης A. 394. F. 83.
πῖνε 539. 603. πίνειν 667. A. 206. πίνεο 912. πίνοι A. 486. πίνωσι A. 434. πιὼν 551. πιέειν 507, 527. 713. πιεῖν 562. 665. πίησθα A. 628. ποθὲν 622. A. 141. ποθεῖσα A. 432. ποθεῖσαι F. 91.
πῖον A. 77. 141. πίονα 443. πίοσιν A. 547. πιοτάτην A. 10. πιοτέρην A. 185. πιοτέρης A. 114.
πεπτηῶτα F. 81. πέσῃ A. 595. πεσοῦσα 393. πεσοῦσαι A. 184. πεσοῦσαν 651. πεσὼν 56. πίπτουσα 847.
πιπὼ F. 54.
Πισαίοις F. 74, 5.
πίσσαν 594. A. 574. |σῃ A. 116. |σης A. 117. 488.
πισσῆεν 717.
πιστάκι' 891.
πίσυρες 182. |ρεσσι 261. |ρων 710. A. 148.
πιτναμένη 362.
πίτυν 842. πίτυος A. 301.
πιφαύσκεο 411. 637. 725.
πλαδάον 708. πλαδόωντα 422. πλαδόωντι A. 119. πλαδόωσιν 241. 429.
πλάζονται 274.
πλαθάνοισι F. 70, 2.
πλανήτην F. 74, 19.
πλάσσοις A. 414. πλάσσων 95.
πλάστιγγα 651. πλάστιγγι 42. 955.
πλαταγώνια F. 74, 43.
πλατάνοιο 584.
πλάτος 219.
πλεῖον 563. A. 627. πλειοτέρῃ 119. πλέον 216. A. 393. πλέονες 232. (cf. πολὺς)
Πλείστου F. 50.
πλακεὶς F. 72, 7.
πλευρῇσι 199. πλευρᾶν F. 106.
πλευρὸν 269.

INDEX FRAGMENTORUM NICANDRI.

INDEX

IN COMMENTATIONES ET COMMENTARIOS.

SCHOLIA.

PRAEFATIO
Henrici Keilii.

Cum ea quae ex Nicandri codicibus descripseram ad O. Schneiderum novam poetae editionem parantem misissem meque scholia etiam Theriacorum ex Vaticano codice, cuius discrepantiam in ipso carmine adnotatam accepisset, aliquanto emendatiora quam vulgo ferrentur descripta habere indicassem, gratum sibi fore respondit vir amicissimus, si meo studio recognita scholia suae editioni adicerentur. quam rem ut non satis perfectam fore videbamus, nisi eadem opera Alexipharmacorum scholiis adhiberetur, ita non sine utilitate in maiore eaque meliore scholiorum parte institui videbatur quod quo minus in reliquis praestaretur defectus codicum prohibuit.

Edita autem sunt ea scholia de quibus dico primum in principe editione Nicandri Venetiis a. 1499 ab Aldo expressa. quod exemplum postquam saepius a reliquis editoribus repetitum est, primus I. G. Schneiderus Gottingensi codice et Lorriano quem dicit ad emendationem adhibito laudabiliter de his scholiis meruit. sed cum vulgarem scripturam corrigere quam integram codicum fidem exhibere mallet, in singulis verbis permulta vel supplevit vel emendavit, summam scholiorum conditionem eam quam ex principe editione propagatam acceperat reliquit. eum in Parisina editione a. 1849 secutus est Bussemakerus, qui, quamvis bono codice Parisino 2403 usus sit, tamen, cum Schneideri rationem non perspexisset, ita eius vestigia pressit ut aut pauca aut nihil ad emendationem conferret. nobis ut rectius statuere liceret beneficio

factum est Vaticani codicis 305*), eius ex quo extrema scholiorum pars inde a v. 934 et in principe editione et in plerisque libris manu scriptis omissa olim a Gallis edita est (notices et extraits des manuscr. de la bibl. imp. VIII p. 234 sqq.). eo enim conlato facile intellexi in Aldina editione, cuius auctoritate adhuc niti scholia Nicandri ex iis quae dixi adparet, a recentibus grammaticis, qui ad suae aetatis usum veterum interpretum commentarios adcommodarent, multa addita multa omissa vel temere mutata, sicut fieri in hoc genere solebat, denique omnia ita turbata esse, ut longe a pristina integritate recederent. cuius interpolationis exempla sunt ea quae v. 28 de v. *ἀμορβαῖος* et v. 571 de v. *ὄγμος* ex etymologico magno, v. 119 de grammatica verborum ratione, v. 764 de nomine *Περσεῖος* addita sunt, et quod v. 626 de proverbio *καὶ κόρκορος ἐν λαχάνοις* testimonium Hephaestionis interpositum est. ea igitur omnia, sive ab eo qui Aldinae editioni praefuit profecta sunt sive antea mutata fuerunt, saeculi quinti decimi memoriam excedere nego. et fuit fortasse eius editionis fundamentum Ambrosianus codex C 32, quem unum omnium librorum quos vidi, quamquam de paucis versibus eum inspexi, cum Aldino exemplo facere inveni. multo melior est Gottingensis codicis recensio, sed quae ne ipsa quidem incorruptam antiquitatis fidem praebeat. cuius rei luculentum testimonium, ut leviora omittam, restat v. 795, ubi post veterum interpretum adnotationem adscripta sunt haec, *Τζέτζης φησὶ κακοφθόρα τέκνα οἱ σκορπίοι. τῷ σχολιαστῇ μὴ πείθου τῇδε.* accedit quod conplura in eo libro omissa sunt,

---

*) in extremo carmine subscripta sunt haec, quae, quoniam in descriptione codicis ad O. Schneiderum missa casu praeterii, hic adscribere visum est, *ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον τῶν θηριακῶν τοῦ νικάνδρου κατὰ τὴν κγ τοῦ ἀπριλλ. τῆς ιβ ἰνδ. γραφὲν διὰ χειρὸς θεοφυλάκτου τοῦ σαπωνοπούλου.*

ut Orionis fabula v. 15 narrata, versus Sophocleus v. 18 citatus et quae de Aristotele v. 45 de Theophrasto et Tyrannione v. 52 adnotata sunt. ceterum quaedam scholia recentiore manu quam qua reliqua scripta sunt addita esse dicuntur. de Lorriano codice, e quo pauca adnotata sunt, mihi in scholiis non magis constitit quam in ipso carmine O. Schneidero. Parisinus codex ita cum Vaticano consentit, ut quae vitiose scripta sunt in hoc illius ope saepe corrigantur.

Itaque, ut dicam quae sit novae editionis ratio, Vaticanum codicem (K), qui et bonitate reliquos antecederet et unus omnium accurate excussus esset, ducem recensionis esse volui. cuius ita expressa est scriptura, ut ubi ab ea recedendum esset adnotaretur discrepantia. addidi quae e Gottingensi codice, cuius antiquiorem scripturam G, recentiorem g littera indicavi, et e Lorriano (L) a Schneidero, e Parisino (P) a Bussemakero exscripta sunt, ea lege ut, nisi quae plane adnotarentur, de reliquis non constaret. quo instituto quamvis supra modum cresceret adparatus, tamen neque careri istis ad corrigendam fidem Vaticani codicis neque aliter agi res cum fide potuit. eandem rationem secutus sum in iis quae ex vulgata recensione vel Aldina editione (A) adscripsi. cuius ut inutile erat integram discrepantiam adponere, ita alia vel ea de causa exhibenda erant, ut aliquo modo de G P, quorum scriptura ad illam recensionem excussa erat, constaret, alia per se sibi locum vindicabant. praeterea in iis quae ex antiquis scriptoribus ab interpretibus Nicandri adscripta erant adnotavi discrepantiam codicis Veneti 477 (V) et Riccardiani 56 (R), non quo eximium auxilium inde accedere crederem, sed ut post Vaticanum librum, quocum illi fere consentiunt, non facile quidquam novi aliis codicibus conlatis peti posse eorum exemplo probarem. reliquum est ut addam, cum in Vaticano codice diversorum interpretum commentarii, unde scholia quae nunc habentur conflata sunt, ac-

curatius quam in editis exemplaribus modo addito ἄλλως modo omisso disiuncta sint, in his ita me fidem antiquitatis revocasse ut ubi certis indiciis diversi interpretis adnotatio deprehenderetur maiore littera posita a praecedentibus discerneretur.

Alexipharmacorum scholia non me auctore addita sunt, sed quoniam ea aegre desiderari in nova editione suo iure existimabat O. Schneiderus, cum sine libris manu scriptis nihil mutari cum aliqua probabilitate in tam incertae fidei commentariis posset, ex Parisino exemplo repetita sunt.

INDEX SCRIPTORUM.

SCHOLIA

IN

NICANDRI THERIACA

EX RECENSIONE

HENRICI KEILII

Νίκανδρον τὸν ποιητὴν Διονύσιος ὁ Φασηλίτης ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀντιμάχου ποιήσεως Αἰτωλὸν εἶναί φησι τὸ γένος· ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν ἱερέα φησὶν αὐτὸν τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος ἐκ προγόνων τὴν ἱερωσύνην δεξάμενον. καὶ αὐτὸς δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ τέλει τῆς βίβλου φησί (Ther. 958)

τὸν ἔθρεψε Κλάρου νιφόεσσα πολίχνη.

Κλάρος δὲ τόπος ἐστὶν Ἀπόλλωνος ἱερός. υἱὸν δέ φησιν αὐτὸν Δαμαίου οὕτω λέγων,

αἰνήσεις υἱῆα πολυμνήστοιο Δαμαίου.

χρόνῳ δὲ ἐγένετο κατὰ Ἄτταλον τὸν τελευταῖον ἄρξαντα Περγάμου, ὃς κατελύθη ὑπὸ Ῥωμαίων, ᾧ προσφωνεῖ λέγων οὕτως,

Τευθρανίδης, ὦ κλῆρον ἀεὶ πατρώιον ἴσχων,
κέκλυθι, μηδ' ἄμνηστον ἀπ' οὔατος ὕμνον ἐρύξῃς,
Ἄτταλ', ἐπεί σεο ῥίζαν ἐπέκλυον Ἡρακλῆος
ἐξέτι Λυσιδίκης τε περίφρονος, ἣν Πελοπηὶς
Ἱπποδάμει' ἐφύτευσεν, ὅτ' Ἀπίδος ἤρατο τιμήν.

διέτριψε δὲ ἐν Αἰτωλίᾳ τοὺς πλέονας χρόνους, ὡς φανερὸν ἐκ τῶν περὶ Αἰτωλίας συγγραμμάτων καὶ τῆς ἄλλης ποιήσεως ποταμῶν τε τῶν περὶ Αἰτωλίαν καὶ τόπων τῶν ἐκεῖσέ τε καὶ ἄλλων διαφόρων διηγήσεως, ἔτι δὲ καὶ φυτῶν ἰδιότητος.

1. Ῥεῖά κέ τοι: ὁ νοῦς, ῥᾳδίως σοι τὰ εἴδη καὶ τὰς βλάβας τῶν φονευτικῶν καὶ ὀλεθρίων θηρῶν ἀπροόπτως καὶ ἀθρόως βλαπτούσας τήν τε ἴασιν καὶ θεραπείαν τὴν ἀντιπαθῆ τοῦ πόνου, ὦ τῶν πολλῶν συγγενῶν ἐνδοξότατε καὶ προσφιλέστατε Ἑρμησιάναξ, ἀσφαλῶς καὶ ἀκριβῶς διηγήσομαι. σίνη γὰρ τὰ βλαπτικὰ τύμματα τῶν θηρίων φησί, κατὰ περίφρασιν τῶν θηρίων τὰ εἴδη καὶ τὰς βλάβας. ὀλοφώια δέ, τουτέστι φῶτας ἀναιροῦντα, ἤγουν ἄνδρας ὀλλύντα, οὐχ Ὁμηρικῶς· ὀλοφώια γὰρ ἐκεῖνος τὰ ὀλέθρια εἶπεν (Od. Δ 460) „γέρων ὀλοφώια εἰδώς.“ 2. ἑτεραλκέα δὲ τὴν ἀντιπαθῆ ἀλκὴν λέγει, ὅ ἐστι μηχανὴν ἐναντίαν τῷ τύψαντι, οἷον τὴν θεραπείαν ἐμποιοῦσαν τοῖς τύμμασι τῶν δακέτων, ὥσπερ Ὅμηρος (Il. Ο 738) „ἑτεραλκέα δῆ-

---

2 περὶ τῶν ποιητῶν G   6 κλαρίου K   7 δαμαίου G δημαίου K δημναίου corr. δαμναίου P   9 δαμαίου KG δαμναίου A   11 προσφωνεῖ που λέγων G   12 ὦ PR ᾧ KG ὃς A   ἴσχων PR ἰάχων K ἴσχεις A   13 ἄμνητον K   14 ἐπίκλυον P   15 ἐξέτι O. Schneiderus p. 2 εἰσέτι codices   Λυσιδίκης I. G. Schneiderus praef. p. XII conl. Plut. Thes. 7 schol. Pind. Ol. 7, 49 λυσιακῆς KRA   16 ἱπποδάμει' ἐφύτευσεν R ἱπποδάμεια ἐφύτευσεν KP ἱπποδάμη ἐφύτευσεν G ἱπποδάμεια φύτευσεν A   16 ὅθ' ἄπιδος KPGR ὅτ' ἄπιδος A   ἤρετο R   28 ἐκεῖνος γὰρ ὀλοφώια ἔφη τὰ δόλια G

μον ἔχοντες.“ τὸ δὲ κήδευς Ἰωνικὸν ἀντὶ τοῦ κήδεος. τὸ δὲ κῆδος σημαίνει τρία, τὴν ἐξ ἐπιγαμβρείας συγγένειαν καὶ τὴν φροντίδα καὶ τὸ κακόν, ὡς ἐνταῦθα.

3. φίλ' Ἑρμησιάναξ: ὁ Ἑρμησιάναξ οὗτος φίλος τῷ Φιλητᾷ καὶ γνώριμος ἦν. τούτῳ δὲ τὰ Περσικὰ γέγραπται καὶ τὰ εἰς Λεόντιον τὴν ἐρωμένην. οὐ δύναται δὲ Νίκανδρος μνημονεύειν τούτου διὰ τῆς προσφωνήσεως διὰ τὸ τὸν Φιλητᾶν πρεσβύτερον εἶναι Νικάνδρου. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Νίκανδρος μέμνηται τοῦ Ἑρμησιάνακτος ὡς πρεσβυτέρου ἐν τῷ περὶ τῶν ἐκ Κολοφῶνος ποιητῶν. ἔστιν οὖν οὗτος ἑταῖρος Νικάνδρου ὁμώνυμος τῷ πρώτῳ. δῆλον δὲ ὅτι συγγενὴς αὐτοῦ ἦν. ὁ γὰρ πηός σημαίνει τρία, τόν τε φίλον καὶ τὸν συγγενῆ, ἔτι δὲ καὶ τὸν κατ' ἐπιγαμίαν οἰκεῖον. ἔστι δὲ καὶ ὁ Νίκανδρος ζηλωτὴς Ἀντιμάχου, διόπερ πολλοῖς αὐτοῦ κέχρηται. διὸ καὶ ἐν ἐνίοις δωρίζει, ὡς καὶ νῦν ἐν τῷ παῶν· πηῶν γάρ ἐστιν, ὅ ἐστι συγγενῶν.

5. βουκαῖος: ἢ θεριστής, ἢ βουκόλος ὁ ζεύγεσι βοῶν ἑπόμενος, ἢ γεηπόνος ἁπλῶς. ἀλέγοι δὲ ἐν φροντίδι σχοίη καὶ τιμήσειε. ὀροιτύπος δὲ ὑλοτόμος. καὶ ὕλην τὸν σύνδενδρον τόπον. 6. ἐπίλοιγον δὲ ὀδόντα τὸν θανάσιμον, ἢ ἔπι λοιγόν, ἵν' ᾖ ἐπιβάλῃ τὸν λοιγὸν ὀδόντα. 7. περιφρασθέντος δὲ ἐγνωκότος, μεμαθηκότος. ἀπὸ αἰτιατικῆς δὲ μετέβη εἰς γενικήν, σὲ δ' ἂν πολύεργος τοῖα περιφρασθέντος, κατὰ διάλλαξιν τῆς φράσεως.

8. φαλάγγια: εἶδος μικρῶν ὄφεων. φασὶ δὲ ὅτι Ἀράχνη ἤρισε τῇ Ἀθηνᾷ περὶ ἔργων, γυνὴ οὖσα τὸ πρῶτον, καὶ διὰ τοῦτο μετεβλήθη εἰς τὸ νῦν ζῷον. ἀνιγροὺς ἤτοι ἀνιαρούς, λυπηρούς, αἰτίους κακοῦ. ἑρπηστὰς δὲ εἶπε πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων ἑρπετῶν. ὅ τι γὰρ ἐρεῖ τις, πάντα ἑρπετά εἰσι καὶ ἕρπουσιν, ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τὰ ἄλλα ἑρπετὰ ᾠοτοκοῦσιν, οἱ δὲ ἔχιες ζῳοτοκοῦσι, τουτέστιν εὐθέως ἐκ τόκου ἕρποντα τὰ γεννήματα τίκτουσιν, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τοῖς ἄλλοις ἑρπετοῖς. ἐκεῖνα γὰρ ᾠὰ τίκτουσι καὶ οὐ ζῷα, ὡς οἱ ἔχιες. 9. ἄχθεα δὲ ἤτοι βλάβας. εἰ δὲ διὰ τοῦ ε ἔχθεα, τὰ στυγήματα καὶ τὰ ἐχθρά. ἐκ τοῦ αἵματος οὖν φησι τοῦ Τυφωέως μετὰ τὸ κεραυνωθῆναι αὐτὸν ταῦτα τὰ θηρία ἀνεδόθησαν.

11. Ἀσκραῖος: ὁ Βοιωτός. καὶ γὰρ Ἄσκρη κώμη Βοιωτίας ἐστίν, ὅθεν καὶ Ἡσίοδος ἐτύγχανεν, ὥς φησι καὶ αὐτὸς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Πέρσῃ διὰ τὸν αὐτῶν πατέρα (O et D 639)

νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀιζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέποτ' ἐσθλῇ.

---

2 ἐπιγαμβρίας A 4 φιλητᾷ τ PL φιλητῇ K φιλιτᾷ G 5 τούτω GL τούτου KA τὰ εἰς λέον τὴν ἐρωμένην K τὰ εἰς λεόντιον τὸν ἐρώμενον (om. καὶ) G τὰ εἰς λέγοντα τὴν ἐρωμένην P τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ἐρωμένην A 7 φιλητὴν KA 11 τὸν ἐξ ἐπιγαμβρίας οἰκεῖον A 13 πολλαῖς λέξεσιν αὐτοῦ gL 16 γαιηπόνος KA τιμήσει K τιμήσοι A ὀρειτύπος I. G. Schneiderus 17 ἐπίλοιγον δὲ ὀδόντα τὸν θανάσιμον ἢ ἐπὶ λοιγόν gL λοιγὸν δὲ ὀδόντα τὸν θανάσιμον ἢ ἐπίλοιγον K λοιγὸν δὲ ὀδόντα, τὸν θανάσιμον. ἐπὶ λοιγὸν οὖν A 21 διάλεξιν KA 26 ἑρπετά ἐστι K 31 τυφοέως K 35 αὐτῶν gL αὐτοῦ K 36 ἄγχ' A ἄγχι V ἔγχε' K

ἰστέον δὲ ὅτι ψεύδεται ὁ Νίκανδρος ἐνταῦθα. οὐδαμοῦ γὰρ τοῦτο εἶπεν ἐν τοῖς πραττομένοις. Μελισσήεντα δέ φησι τὸν τόπον τοῦ Ἑλικῶνος, ἐν ᾧ εὗρε τὰς Μούσας, ὃς οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ Μελισσέως βασιλεύσαντος τοῦ τόπου. περὶ γοῦν τῆς τῶν δακνόντων θηρίων γενέσεως, ὅτι ἐστὶν ἐκ τῶν Τιτάνων τοῦ αἵματος, παρὰ μὲν τῷ Ἡσιόδῳ οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. Ἀκουσίλαος δέ φησιν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Τυφῶνος πάντα τὰ δάκνοντα γενέσθαι. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας κτίσει ἀπὸ τῶν σταγόνων τοῦ τῆς Γοργόνος αἵματος. ὁ δὲ Ζηνοδότειος Θεόφιλος ἱστορεῖ ὡς ἄρα ἐν τῇ Ἀττικῇ δύο ἐγένοντο ἀδελφοί, Φάλαγξ μὲν ἄρσην, θήλεια δὲ Ἀράχνη τοὔνομα. καὶ ὁ μὲν Φάλαγξ ἔμαθε παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὰ περὶ τὴν ὁπλομαχίαν, ἡ δὲ Ἀράχνη τὰ περὶ τὴν ἱστοποιίαν· μιγέντας δὲ ἀλλήλοις στυγηθῆναι ὑπὸ τῆς θεοῦ καὶ μεταβληθῆναι εἰς ἑρπετά, ἃ δὴ καὶ συμβαίνει ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων κατεσθίεσθαι. 13. ἐν δὲ τῷ χαλαζήεντα εἶδος ἀντὶ γένους παρέλαβεν. εἰσὶ γὰρ σκορπίοι χαλαζήεντες διὰ τὸ τοὺς δεδηγμένους ὑπ' αὐτῶν ἱδροῦν, ὡς ὑπὸ χαλάζης ἢ ὑετοῦ βεβρεγμένους. Τιτηνὶς δὲ ἡ Ἄρτεμις, ἡ Λητοῦς θυγάτηρ καὶ Κοίου τοῦ Τιτᾶνος.

15. *Βοιωτῷ: Ὑριεὺς γὰρ ὁ πατὴρ Ὠρίωνος Βοιωτός ἐστιν. Οὐαρίων δέ, ἐπειδὴ ἀπὸ τῶν οὔρων τοῦ Διὸς καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ποσειδῶνος ἐγένετο. ὁ δὲ Ὠρίων οὗτος, ὥς τινές φασι, τῇ Ἀρτέμιδι καὶ τῇ Λητοῖ ἐπηγγείλατο ὡς οὐδὲν τῶν θηρίων φεύξεται αὐτόν, ὑπὸ δὲ τοῦ σκορπίου πληγεὶς ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ζεὺς κατηστέρισεν αὐτόν τε καὶ τὸν σκορπίον ἐν τοῖς ἄστροις εἰς σημεῖον τῆς πράξεως αὐτῶν. οἱ δὲ πλείους Ταναγραῖον εἶναί φασι τὸν Ὠρίωνα. Κόριννα δὲ εὐσεβέστατον λέγει αὐτόν, καὶ ἐπελθόντα πολλοὺς τόπους ἡμερῶσαι καὶ καθαρίσαι ἀπὸ θηρίων. Ἡσίοδος δέ φησιν αὐτὸν ἐξ Εὐρυάλης τῆς Μίνωος θυγατρὸς εἶναι καὶ Ποσειδῶνος, δοθῆναι δὲ αὐτῷ δωρεὰν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων πορεύεσθαι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐλθόντα δὲ εἰς Χίον πρὸς Οἰνοπίωνα Μερόπην τὴν γυναῖκα βιάσασθαι οἰνωθέντα· Οἰνοπίωνα δὲ χαλεπήναντα ἐκτυφλῶσαι τὸν Ὠρίωνα καὶ ἐκ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν· ἐλθόντα δὲ εἰς Λῆμνον Ἡφαίστῳ συμμῖξαι, ὃς ἐλεήσας αὐτὸν δίδωσιν αὐτῷ Κηδαλίωνα, ἕνα τῶν θεραπόντων, ὃς δὴ ὡδήγησεν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ὁδούς. ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ συμμίξας Ἡλίῳ καὶ ὑγιασθεὶς ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Οἰνοπίωνα. ὁ δὲ Οἰνοπίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὑπὸ γῆν ἐκέκρυπτο. ἀπελπίσας δὲ τὴν εὕρεσιν ᾤχετο εἰς Κρήτην καὶ ἐκυ-*

---

5 τῷ ἡσιόδῳ A τοῦ ἡσιόδου K ἀρκεσίλαος G ἀρκυσίλαος L 8 ζηνοδότειος GLP ζηνόδοτος KRA 10 ἄρσην GL ἄρσεν K 12 μιγέντας δὲ A μιγέντες K τῆς θεοῦ A τοῦ θεοῦ K 16 καὶ ὑετοῦ βεβρεγμένους A ἢ ὡς τοὺς βεβρεγμένους K 18 Ὑριεὺς schol. Hom. Il. Σ 486 ὡριεὺς KA: οὐριεὺς γὰρ ἦν ὁ πατὴρ ὠρίωνος ἐκλήθη· δὲ οὕτως ἐπειδὴ G 24 κόριννα VR κόρινα KP κόρινος A 25 ἀπελθόντα codices, correxit I. G. Schneiderus 26 Ἡσίοδος] cf. schol. Arat. phaen. 322 Eratosth. catast. 32 Εὐρυάλης Eratosthenes l. c. Apollod. I 4, 3 ὑέλου KA 29 Μερόπην Eratosthenes et Apollodorus ἀλερόπην K ἀερόπην A 35 ἐκέκρυπτο P et Eratosthenes ἐκρύπτετο K καὶ ἐκυνηγέτει P, om. K

νηγέτει, κἀκεῖσε ὁ σκορπίος πεμφθεὶς ὑπὸ Λητοῦς καὶ Ἀρτέμιδος χολουμένης αὐτῷ ἴσως διὰ τὴν μεγαλαυχίαν ἔπληξε τὸν Ὠρίωνα, καὶ οὕτως ἀπέθανε. 18. τὸ δὲ ὑπὸ λᾶι ἀντὶ τοῦ ὑπὸ λίθῳ, παρόσον ὑποκάτω τῶν λίθων οἱ σκορπίοι κρύπτονται, ὡς Σοφοκλῆς ἐν Αἰχμαλωτίσιν

ἐν παντὶ γάρ τοι σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ.

τὸ δὲ λοχήσας γράφεται καὶ δοκήσας καὶ τυχήσας. καὶ εἰ μὲν δοκήσας, ἐπιτηρήσας· εἰ δὲ λοχήσας, ἐνεδρεύσας· εἰ δὲ τυχήσας, ἀντὶ τοῦ ἐπιτυχών, κύρσας. 20. κυνηλατέοντος δὲ ἀντὶ τοῦ κυνηγετοῦντος, ὡς Εὐφορίων

αὐτῷ σὺν τελαμῶνι νεοσμήκτῳ τε μαχαίρῃ.

22. ἐρίπνην τὴν ἀκρώρειαν λέγει παρὰ τὸ περιπνέεσθαι, οἷον πολλὰ πνέεσθαι, ἢ τὴν κοιλότητα παρὰ τὸ ἐριπέσθαι, ἤγουν πεσεῖν καὶ κοιλωθῆναι, ὃ καὶ νῦν σημαίνει. Ἄλλως. ἐρίπνη τὸ ῥῆγμα τοῦ ὄρους παρὰ τὸ δοκεῖν ἐριπέσθαι. 23. Αὐτοπόνοιο δὲ τῆς εἰκαίας καὶ αὐτοσχεδίου καὶ εὐτελοῦς χαμαιστρωσίας. παρὰ δὲ Ἀττικοῖς χαμευνάδες λέγονται μικρὰ κλινίδια. 24. τὸ δὲ πυρόεσσαν γράφεται καὶ πνιγόεσσαν, τουτέστι καυστικήν, ἐπεὶ οἱ ἐν ἀκμῇ ὄντες τοῦ καύματος δοκοῦσι πνίγεσθαι. 25. καὶ τὸ ἀκρέσπερος ἤτοι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτός, οἷον περὶ ἄκραν ἑσπέραν. 27. κινώπετα δὲ τὰ θηρία τὰ ἐν τῷ πέδῳ κινούμενα, οἷον κινώπεδα ὄντα τινά. 28. δρυμοὺς δὲ τοὺς συμφύτους τόπους· πᾶν γὰρ δένδρον οἱ ἀρχαῖοι δρῦν ἐκάλουν. καὶ λασιῶνας τοὺς δασεῖς τόπους καὶ ὑλώδεις. ἀμορβαίους δὲ χαράδρας τὰς βουκολικὰς ἢ ποιμενικάς, ὅπου οἱ βουκόλοι περιπατοῦσιν.

29. λιστρωτόν: τὸ ὁμαλὸν καὶ ἐξυσμένον. λίστροι γὰρ οἱ ξυστῆρες· καὶ Ὅμηρος (Od. X 455) „λίστροισιν δάπεδον.“ ἡ δὲ σύνταξις οὕτως, καὶ περὶ τὸν λιστρωτὸν τόπον τῆς ἀλωνίας, καὶ ὅπου βοτάνη κυοῦσα καὶ θάλλουσα, οἷον τικτομένη καὶ αὐξομένη. 30. ἰάμνους δὲ τὰς ἰαμενάς, οἷον τοὺς συμφύτους τόπους. 32. μῶλυς δὲ βραδὺς καὶ νωθής, ἢ μογερός, ἢ νωχελὴς καὶ ἁπαλός, ὁ γεγηρακὼς ὄφις καὶ μόλις βαίνων· ἢ ὁ ταχὺς καὶ μολών. ἄμεινον δὲ τὸ πρῶτον.

---

4 αἰχμαλώτοις A 6 ἐν πᾶσι V τοι KV τε A 7 καὶ τυχήσας A, om. K 9 κύρσας O. Schneiderus, κρούσας KP, om. GL: ἐπέτυχε κρούσας A 11 αὐτῷ A, om. K νεοσμίκτῳ KP, quamquam de K dubitavi utrum νεοσμίκτῳ an νεοτμίκτῳ scriptum esset, νεοτμήτῳ A τε μαχαίρῃ K, om. A. omissum videri versum, in quo verbum κυνηλατεῖν positum fuisset, dixi obs. crit. in Cat. et Varr. p. 93 12 περιπνέεσθαι KPG ἐριπνέεσθαι A 13 ἐριπέναι KA 14 ὃ καὶ νῦν σημαίνει. ἐρίπνη δὲ K ἄλλως ὃ καὶ νῦν σημαίνει ἐρίπνη P 15 ἐρίπισθαι G ἐρείπεσθαι Bussemakerus εἰκαίας Bussemakerus εἰκέας P: εἰκείας καὶ εὐτελεῖ K οἰκείας καὶ αὐτοσχεδίου καὶ εὐτελοῦς A 19 πνίγεσθαι G φλέγεσθαι KP 23 λασιῶνας A λασιῶντας K 24 ὅπου οἱ βουκόλοι περιπατοῦσιν G ὅπου βουκόλοι πατοῦσιν KA 26 λίστροι A λίστρον P λύστροι K 27 λίστροισι δάπεδος (superscr. οις) P λύστροισι δάπεδος K λίστροισι δαπέδοις A 28 τόπον K δρόμον A ἀλωνίας KP ἅλωνος G 29 βοτάνη κυισκομένη κύουσα GL 30 τὰς εἰαμενάς G

ἰστέον δὲ ὡς οἱ ὄφεις ἐν τῷ χειμῶνι τυφλοὶ γίνονται ὑπὸ τοῦ παγετοῦ, ἐν δὲ τῷ ἔαρι γευσάμενοι μαλάθρου πάλιν ὀξυδορκοῦσι καὶ ἀναβλέπουσι καὶ τὸ λοιπὸν φεύγοντες τοὺς φωλεοὺς αὐτῶν εἰς ὑλώδεις ἔρχονται τόπους, ὃ δὴ καὶ Νίκανδρος νῦν λέγει.

33. μ α λ ά θ ρ ο υ: ὁ χυλὸς τοῦ μαλάθρου ὀξυδορκίαν παρέχει, ὅθεν καὶ οἱ δράκοντες περιχρίουσιν ἑαυτῶν τὴν οὐράν. 35. θ ι β ρ ὴ ν δὲ τὴν θερμὴν καὶ ὀξεῖαν διὰ τὰς ἐξ αὐτῆς γινομένας φλεγμονάς· Καλλίμαχος

θιβρῆς Κύπριδος ἁρμονίης·

Εὐφορίων δέ

θιβρήν τε Σεμίραμιν.

37. ἐ γ γ α γ ί δ α δὲ πέτρην τὴν γαγῖτιν λίθον· ἐν Γάγαις γὰρ τῆς Λυκίας εὑρίσκεται ἡ γαγίς. Ἡ γὰρ Γαγὶς πόλις τῆς Λυκίας, ἔνθα ὁ λίθος οὗτος εὑρίσκεται· γίνεται δὲ παρὰ τοῖς αἰγιαλοῖς μέλας τε καὶ χλωρός. Ταύτης δὲ τῆς λίθου τὸ πῦρ οὐχ ἅπτεται, ἀλλὰ μόνον καιομένη ἀσφαλτώδη ἔχει ἀποφορὰν καὶ ὀσμήν, ὑφ᾽ ἧς οἱ δράκοντες ἀποτρέπονται.

39. ἐ ν δ ὲ π ο λ υ σ χ ι δ έ ο ς β λ ή τ ρ ο υ: διότι εἰς πολλὰ ἔσχισται τὰ φύλλα αὐτοῦ. βλῆτρος δέ ἐστιν ἡ λεγομένη πτέρις, ἤγουν τὸ βλάχνον. ἔστι δὲ δριμεῖα καὶ δηκτική, διὸ καὶ τὰς πλατείας ἕλμινθας ἐκβάλλει καὶ ἀποσύρει μετὰ πολλῆς καθάρσεως χολώδους βίᾳ. 40. κ α χ ρ υ ό ε σ σ α ν δὲ τὴν λιβανωτίδα λέγει, ὅτι ἡ ῥίζα αὐτῆς κριθῆς ῥίζῃ παρέοικε. π ε ρ ι θ α λ π έ α δὲ τὴν θερμὴν ἢ περιθάλπουσαν. ἡ δὲ κάχρυς πυρώδης καὶ τραχεῖα καὶ τὴν ἀρτηρίαν ἀναχαράσσει καὶ τὴν γεῦσιν ἐκκαίει οὐχ ἧττον πεπέρεως.

41. κ α ρ δ ά μ ῳ: τὸ δὲ κάρδαμον δριμὺ καὶ πληκτικὸν καὶ πυρῶδες· διὸ καὶ λειχῆνας ἀποσμήχει, λέπρας ἐκτρίβει, ἄνθρακας ῥήσσει, ἔμμηνα κατάγει, πρὸς συνουσίαν ἐπείγει, τὸ νεῦρον τῇ θερμότητι κινοῦν. διὰ ταῦτα πάντα χαλεπὴν τοῖς θηρίοις ἐκπνεῖ ἀναθυμίασιν. ἰ σ ο ε λ κ έ ι δὲ ἴσην ὁλκὴν ἔχοντι, ἤτοι ἰσοστάθμῳ. ἔ ν ο δ μ ο ν δὲ τουτέστι νεαρόν, ἔτι τὴν ὀσμὴν τοῦ κρέατος ἔχον νεωστὶ ἐσφαγμένου τοῦ ζῴου. ἢ ἔνοδμον νέον, οἷον ἄρτι κοπέν, ἀντὶ τοῦ ὠμόν. 42. ἀ σ κ ε λ ὲ ς δὲ τὸ αὐτὸ σκέλος ἢ τὸν αὐτὸν πηχισμόν, ὅ ἐστιν ἴσον.

---

1 ἀπὸ KA 2 μαράθου A 3 ἡλιώδεις L 9 θιβρῆς KVPGL θιμβρῆς A θιβροῦ R ἁρμονίης GLR ἁρμονόης V: in K utrum ἁρμονίης an ἁρμονόης esset non adparuit. ἁρμονίην A 11 θιβρήν P θιβρόν K θιμβρόν VR θιμβρήν A 12 ἐγγάγγιδα δὲ KA γαγγῖτιν KP γαγγῆτιν G γάγγαις KA 13 ἡ γαγγὶς K ἡ γὰρ γαγγὶς P ἡ γὰρ γάγγη gL. in K utrum γαγγὶς an γαγὶς esset non adparuit. 14 παρὰ τοῖς αἰγιαλοῖς PgL πρὸς τῆς αἰγιαλῆς K μέλας L μέλας ἢ μέγας g μέγας KP 16 καιομένη A καιομένης K 20 δρυμεῖα καὶ δακτική K 21 βίᾳ om. GL 23 ἢ πυρὶ θάλπουσαν A, om. GL 24 ἀναχαράσσει GL ἀναταράσσει KP τῇ γεύσει ἐπικαίει GL 26 καρδόμῳ ἐμμίξας G 27 ἄνθρακας ῥήσσει A ἄρθρας (vel ἄρθρα) ῥήσει K 29 κινοῦσαν K κινοῦσα A διὰ ταῦτα A διὸ ταῦτα KP χαλεπὴν PA χαλεπὰ K 30 ὁλκὴν A ἀλκὴν KPG 32 ἢ ἔνοτμον GL

43. ἡ μέντοι μελάνθειος βαρεῖά ἐστιν. ἔστι δὲ καὶ πόα δυναμένη ψυγμὸν ἀπελάσαι, εἴ τις τρίψας τρὶς προσενέγκῃ τῇ ῥινί. 44. τὸ δὲ θεῖον καὶ ἄσφαλτος ἄμφω βαρύοδμα καὶ πνευματικά· διὸ καὶ ἔμμηνα ῥηγνύει καὶ κατάρρους ἵστησι καὶ λέπρας καὶ φακοὺς ἐκλεαίνει. τὸ θεῖον ὀρθόπνοιαν διαλύει καὶ ληθαργικοὺς ὑποθυμιώμενον ἀνίησιν. ἡ δὲ ἄσφαλτος ἐπιληπτικοὺς ἐκταράσσει· πινομένη δὲ ἐν οἴνῳ πυρετοὺς τεταρταίους ἐξελαύνει σφοδρότητι καὶ τραχύτητι τοῦ πνεύματος. οὐ θαυμαστὸν οὖν, εἰ καὶ τοῖς θηρίοις τοιαῦτα ἐνοχλεῖ.

45. Θρήισσαν: ἡ δὲ Θρῇσσα λίθος ἐστίν, ἥτις βραχεῖσα τῷ ὕδατι καίεται. ὅτε δὲ εἰς αὐτὴν ἔλαιον βληθῇ, σβέννυται. Ἀριστοτέλης δέ φησι (mirab. auscult. 125) τοῦτον τὸν ποταμὸν τὸν Πόντον ἐν Μηδικῇ καὶ Ἰνδικῇ εἶναι, ἐν ᾧ καὶ ὁ λίθος οὗτος γεννᾶται, οὗ ἡ μὲν ὀσμὴ ἀσφαλτώδης καὶ δριμεῖα, ἡ δὲ φύσις αὐτοῦ σύμπηξιν γεώδη ἀσφάλτου ξηρᾶς πρὸς τὸ λιθῶδες ἔσχε, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ὕδατι ἀναφλέγεται μᾶλλον. ἡ γὰρ ἰκμὰς ἰσχὺν τῇ ἀσφάλτῳ προστίθησι καὶ τὸ ξηρὸν αὐτῆς ἐκκαὲς ποιεῖ. 50. μηλοῖς δὲ ἀεργηλοῖς ἢ τοῖς λευκοῖς κατὰ ἔρια ἢ τοῖς ἀργοῖς, ἐπεὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἀργότερά ἐστι τὰ θρέμματα καὶ νωθέστερα [μᾶλλον δὲ τὰ πρόβατα]. οὐ γὰρ νωτοφόρα ἐστὶ κατὰ τοὺς ὄνους ἢ ἡμιόνους ἢ βόας. Ἢ τοῖς μὴ ἐργαζομένοις πρὸς σύγκρισιν βοῶν καὶ ἵππων καὶ ὄνων.

52. Χαλβάνη: τὴν χαλβάνην ὁ Διοσκορίδης (III 97) φησὶν ὀπὸν εἶναι νάρθηκος Συριακοῦ, ὁ δὲ Θεόφραστος (hist. plant. VIIII 9, 2) βέλτιον ὀπὸν πανάκους. ἄκνηστις δὲ οἱονεὶ πολύκνηστις, ὥσπερ καὶ τὸ ἄξυλος ὕλη ἡ πολύξυλος. τὴν δὲ ἄκνηστιν οἱ μὲν τὴν κνίδην ἢ ἀκαλήφην, οἱ δὲ τὴν σκίλλαν φασίν. ὁ μὲν Τυραννίων τὴν σκίλλαν, Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Μεμφίτης τὸ κνέωρον, ὃ δή τινες κνῆστρον καλοῦσι. τὸ δὲ ἑξῆς ἐν ὑπερβάτῳ· καὶ ἡ ὑπὸ τοῖς πολυοδοῦσι γενείοις τῶν πριόνων τεμνομένη κέδρος, ἀντὶ τοῦ τὸ πρῖσμα τῆς κέδρου, ἀποτρεπτικὴν ὀδμὴν τῶν δακέτων ἐμποιεῖ. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἐξηγησαμένων ἁπλῶς τὸ ξύλον τῆς κέδρου, διὸ καὶ τὰ ἑρπετὰ ψυχρὰ ὄντα οὐ φέρει ἡ κέδρος καὶ τὸ ξηραντικὸν ἔχει· διὸ καὶ τοὺς νεκροὺς ἀσήπτους ποιεῖ τὸ νοτερὸν καὶ ῥευστικὸν ἐκπιοῦσα, ὅθεν καὶ νεκρῶν

γμὸν
1 μελάνθειος G μελάνθιος A μελάνθος P μελάνθη K 2 ψυσμὸν K 4 λεπροὺς KPG, correxit I. G. Schneiderus φακοὺς L φαλακροὺς KPG 7 τραχύτητι P ταχύτητι KA 13 γαιώδη K 16 μήλοις δὲ καὶ ἀεργηλοῖς ἢ τοῖς ἀργοῖς K ἀεργηλοῖσιν ἢ τοῖς λευκοῖς κατὰ ἔρια ἢ τοῖς ἀργοῖς G 18 νωθρέστερα K νωθρότερα A μᾶλλον δὲ τὰ πρόβατα om. PGL 23 πανάκους om. KA, addidi ex Theophr. l. c. conl. VIIII 7, 2; 1, 2 24 κνίδην (-αν K) οἱ δὲ τὴν σκίλλαν φασὶν ἢ ἀκαλήφην KPGL, correxit Bodaeus a Stapel in Theophr. hist. plant. VII 7. cf. schol. v. 880 25 σκίλαν K 26 κνέωρον Bodaeus l. c. κένωρον KgL κένορον A κνῆστρον Bodaeus l. c. κνήστραν L μνήστραν K κενήτερην P 27 ἡ G, om. KA 28 τεμνομένη A τεμνόμενος K 29 τῶν δακέτων A τῶν δακέντων δρακόντων K 30 τὸ ἁπλῶς ξύλον KA καὶ γὰρ τὰ ἑρπετὰ ψυχρὰ ὄντα τὴν κέδρον διὰ τὸ ξηραντικὸν φεύγει G 31 οὐ φέρει τὴν κέδρον P 32 ἐκπιοῦσα G ἐμποιοῦσα KP ἐξωθοῦσα A καὶ νεκρῶν ζωὴν A ἐκ νεκρῶν ζῶον, ut videtur, K

ζωὴν ἔνιοι αὐτὴν ἐκάλεσαν. οἱ δὲ ὄφεις δέονται τῶν χαλώντων. 53. τὸ δὲ καταψηχθεῖσα ἀντὶ τοῦ διαιρεθεῖσά ἐστι. ψώχειν γὰρ καὶ ψήχειν ἐστὶ τὸ διαιρεῖν. ἢ κατακνηθεῖσα, οἷον καταπρισθεῖσα. χηραμὰ δὲ τὰ κοιλώματα παρὰ τὸ χεῖσθαι καὶ χαίρειν ἐν αὐτοῖς. 57. εἰ δὲ τὰ μὲν καματοῦ ἐπιδεύεται: ὁ κόπος. εἰ δὲ κόπος ἐστὶν εὑρεῖν τὰς βοτάνας ταύτας. 59. πολυρραγέος δὲ τοῦ πολλὰς ῥεύσεις ἔχοντος ἢ τοῦ βιαίου καὶ πάντα ῥήσσοντος διὰ τὸ ῥαγδαῖον. 60. ὑδρηλὴν δὲ εἶπεν, ἐπειδή ἐστι καὶ ὀρεινὴ πύα. διαστέλλει δὲ τὸ εἶδος. τινὲς δὲ ἀγρίαν γλήχωνα αὐτὴν καλοῦσι. πάντα δὲ τὰ εἰρημένα βαρύοδμα καὶ θερμὰ καὶ θεραπεύει. ἡ δὲ καλάμινθος ἐν ὀρρῷ γάλακτος πινομένη ἐλεφαντίασιν καὶ χοιράδας καταπλαττομένη ἰᾶται. μετὰ οἴνου δοθεῖσα ἴκτερον παύει.

60. χαιτήεσσαν: εἰ μὲν διὰ τοῦ χ, τὴν δασεῖαν καὶ κομῶσαν τοῖς φύλλοις· κόμη γὰρ τῶν βοτανῶν τὰ φύλλα, ὡς αἱ τρίχες τῶν ἀνθρώπων. εἰ δὲ διὰ τοῦ κ, τὴν μεγάλην καὶ ὑψηλήν, ὡς κῆτος, οἷον κητώεσσαν οὖσαν.

62. ἀγραύλοισιν: ἤτοι τοῖς λαμπροῖς κατὰ μετάθεσιν τῶν στοιχείων, οἷον ἀγλαύροις, τοῖς καλοῖς· ἢ καὶ τοῖς ἀγλαὰς αὔρας ἔχουσιν· ἢ τοῖς διαλελυμένοις καὶ τρυφεροῖς. 63. λύγος δέ ἐστιν εἶδος φυτοῦ ἔχον κλάδους πέντε.

64. ἢ πολιὸν βαρύοδμον: καὶ γὰρ τὸ πολιόν ἐστιν εἶδος βοτάνης. τονοῦται δὲ καὶ πόλιον καὶ πολιόν. ἄμεινον δὲ τὸ πόλιον, ἵνα μὴ ᾖ ὡς ἐπίθετον. οὐκ ἔστι δὲ ἡ λιβανωτίς, ἀλλ᾽ ἔχει πέτηλον μὲν θύμου μαλακώτερον καὶ δασύτερον, μέγεθος δὲ οἷον ῥάβδους ἀπὸ ῥίζης πολλὰς ἀναδίδωσιν, ἡ δὲ ῥίζα ξυλώδης. πάντα δὲ ταῦτα βαρύοδμα. 65. ἐχίειον δέ· τὸ ἐχίειον ὅμοιον τῷ πολίῳ τὴν χροιάν ἐστιν, ἀφομοιοῦται δὲ πρὸς τὸν ἔχιν. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὸ φύλλα ἔχειν ὅμοια ἔχιος κεφαλῇ, διὸ οὕτως ὠνομάσθη. δύο δὲ ταύτης γένη, τὸ μὲν ὤκιμον, τὸ δὲ ἐχίειον, ὅπερ τραχύτερόν ἐστιν.

65. ὀριγανόεσσά τε: τὸ δὲ ὀριγάνου γάλα μετὰ οἴνου πινόμενον ἀδήκτους φυλάττει τοὺς πίνοντας.

66. ἀβροτόνοιο: καὶ τῆς ἀβροτόνου δὲ δύο εἰσὶ τὰ γένη, τὸ μὲν κηπεύσιμον, τὸ δὲ ὀρεινὸν ἐν αργεννόεσσι τόποις εὑρισκόμενον,

3 καταπρισθεῖσα A καταπρησθεῖσα K 4 καὶ χωρεῖν A 5 ὁ σκόπος· εἰ δὲ σκόπος K καὶ κόπος GP 8 πόα G πόλις K καλάμινθος A 9 γλίχωνα K 11 καταπλαττομένη A καταπληττομέν K 14 τῶν βοτανῶν G τῆς βοτάνης K 16 κητώεσσαν A κητάεσσαν K. cf. Hesych. κητώεσσα 17 ἀγλαύροις τοῖς λαμπροὶς — οἷον ἀγραύλοις G 18 οἷον ἀγραύλοις KP 20 ἔχον φύλλα πέντε voluit Bodaeus in Theophr. hist. plant. III 17 22 τονοῦται G τοιοῦτ K τοιοῦτον P καὶ πολίον καὶ πολιόν P 23 μή L, om. KA δὲ ἀλιβανῶτις K 25 πολλὰς PG πολλοὺς K σπιθαμιαίους vel παλαμιαίους coniecit Bussemakerus conl. Dioscor. III 114 Spr. et Plin. N. H. XXI 7, 21. 28 φύειν ἔχεις ὅμοιας K ἔχειν φύλλα ὅμοια A 28 ταύτης A ταῦτα K 29 τραχύτερον G et Dioscorides IV 27 πλατύτερον KP 30 τὸ δ᾽ ὀριγάνου γάλα μετ᾽ οἴνου πινόμενον P τὸ δὲ ὀρίγανον γάλα κατα . . . . γινόμενον K lacuna relicta, ὀρίγανον μετ᾽ οἴνου γάλα κατασπᾷ πινόμενον καὶ G 33 ἀργιλώδεσι coniecit Nauckius

διὸ εἶπεν ἀργεννὴν ὑπὸ βῆσσαν. τοῦτο δὲ προὔκρινε τοῦ κηπευσίμου ὡς πρακτικώτερον. Ἀβρότονον οὖν τὸ φύλλον τῆς ἀγρίας βοτάνης φησίν. ἔστι δὲ δύο γένη αὐτῆς, ἥμερον καὶ ἄγριον. ἀβρότονον δὲ ὠνόμασται διὰ τὸ πρὸς τὴν ἄψιν ἁβρὸν καὶ ἁπαλὸν φαίνεσθαι. Ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ δύσπνουν εἶναι.

• 67. ἢ ἑρπύλλοιο: ἕρπυλλος εἴρηται παρὰ τὸ ἕρπειν αὐτοῦ τὰς ῥίζας ἐπιπολύ· διὰ τοῦτο καὶ νομαῖον, διότι ἐπιπολὺ νέμεται. δύο δὲ αὐτοῦ εἴδη· ὁ μέν ἐστιν ἥμερος, ὁ δὲ ἄγριος. ἔστι δὲ καὶ ὤκιμον μεταβάλλον ἐξαμελούμενον εἰς τὸν ἕρπυλλον. ἔστι δὲ πολύχυτον, πνευματῶδες. τῷ δὲ πνεῖν τρέπει τὰ θηρία. Ἢ νομαῖον εἴρηται, διότι πανταχόσε βάλλει ἑαυτοῦ τοὺς κλάδους, καὶ τὸ ἐπίθετον ὁμοφωνεῖ τῷ κυρίῳ. ἕρπυλλος γὰρ καλεῖται παρὰ τὸ ἕρπειν. [ἔνθεν καὶ νομαῖον παρὰ τὸ νομήν. φιλόζωος δὲ ὁ ἕρπυλλος G] ὡς κισσὸς δὲ ἀνθεῖ περὶ τὰ ἄλλα ἄνθη ἑλισσόμενος καὶ περιβοσκόμενος.

70. Κονύζης: κόνυζα εἶδος βοτάνης. καταψυκτικὴ δὲ αὕτη πρὸς συνουσίαν· διὸ καὶ ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις ἐστρώννυντο. χαμαιζήλοιο δὲ τῆς χαμαιπετοῦς. δύο δέ εἰσι καὶ αὐτῆς γένη, ἡ μὲν ἀγρία, ἡ δὲ ἥμερος. ἀλλ᾽ ἡ ἀγρία δριμυτέρα ἐστὶ τῆς ἡμέρου κονύζης. 71. τὸ δὲ ἄγνου βρύα λευκὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τέθεικεν, ἐπεὶ ἔστι καὶ μέλας ἄγνος. πολυανθὴς δέ ἐστιν ὁ λύγος τοῦ ἄγνου, ὃν ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις ὑπεστρώννυντο αἱ γυναῖκες. ἀντιπράττει γὰρ πρὸς συνουσίαν· διὸ καὶ ἄγνος λέγεται, ἄγονός τις ὤν. Βρύα δὲ τὰ ἄνθη· καὶ Ὅμηρος (Il. *P* 56)

καί τε βρύει ἄνθεϊ λευκῷ.

λευκὰ δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν μελάνων. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ ἄγνου καὶ πινόμενον ἀπαλλάττει τῶν πυρετῶν καὶ ποιεῖ ἱδρῶτας, ὑδρωπικοῖς τε καὶ σπληνικοῖς βοηθεῖ εἰς κύστιν ἐκκαθαιρομένων τῶν ὑγρῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πόλιον βοηθεῖ ἰκτερικοῖς, πολέμιον δέ ἐστι ταῖς κυούσαις γυναιξίν· ἐκβάλλει γὰρ τὰ ἔμβρυα. ὁ δὲ ὀνόγυρός ἐστιν εἶδος βοτάνης. [καὶ ὀνόγυρος δὲ εἶδος θάμνου. καλοῦσι δὲ αὐτὸν οἱ μὲν ἀνάγυρον, οἱ δὲ ὀνόγυρον, οἱ δὲ ἄκυπον, οἱ δὲ ἀγνάκορον, οἱ δὲ ὀζόγυρον G] ἐμπρίοντα δὲ τὸν ἀκανθώδη καὶ τραχὺν εἶπεν· πριονώδη γάρ ἐστι τὰ αὐτοῦ φύλλα. 73. μόσχον δὲ τὸν κλάδον φησί. γράφεται δὲ καὶ πολυαυχέα καὶ πολυανθέα. 74. τὰ δὲ σκῦρα ὄρεξιν τῶν ἀφροδισίων παρέχει τοῖς βουσίν. ὡς οὖν τῶν βουκόλων ἐπεχόντων τὰς βοῦς καὶ κοπιώντων σκῦρα ἐχθρὰ εἴρηται. τὸ δὲ

---

4 ἄψιν A ὄψιν KP 5 διὰ τὸ δυσπνοῦσιν εἶναι χρήσιμον voluit Bernardus conl. Ael. H. A VIIII 33 Plin. N. H XXI 11 Dioscor. III 29. videntur haec pertinere ad 2 πρακτικώτερον 6 ἢ ἑρπύλλοιο: ἕρπυλος K 8 εἶναι δὲ καὶ KA εἶναι λέγεται καὶ coniecit Bussemakerus 9 ἕρπυλον K 12 ἕρπυλος K 15 κορύζης: κορύζα K 16 ἐν G, om. KA χαμαιζήλοιο G χαμαιζήλου KA 18 κορύζης K 22 βρυτὰ δὲ K 26 καὶ πινόμενον καὶ χριόμενον ἀπαλλάττει GL 32 ἐμπρύοντα K 33 ἔχει τὰ αὐτοῦ φύλλα KA ἔχει φύλλα G

τάτ' εἴαρι ἀντὶ τοῦ ἅτινα σίνατο καὶ ἔβλαψε τὸν βούτην, ἤγουν τὸν βουκόλον. ἐκτέμνει γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ γεύεσθαι τὰς βοῦς αὐτῶν. οἱ δὲ τὸ ἐρυθράδιόν φασιν, ἐπεὶ φοινίσσεται τὰ δέρματα τῶν γευομένων ζῴων. 75. τὸ δὲ σκυρόωσι ἀντὶ τοῦ ὀργῶσιν ἢ σκιρτῶσιν ἢ ἐκμαίνωνται. τῶν γὰρ σκύρων γευσάμεναι αἱ βόες ἐκκλίνονται, καὶ ταῦτα τοῖς βουσὶ μανίας ἐστὶ παρασκευαστικά. Βούτην, βουκόλον. ταῦτα γὰρ βλάπτουσι τοὺς βουκόλους. οἱ γὰρ βόες τρώγοντες αὐτὰ ὁρμητικοὶ γίνονται πρὸς τὰ ἀφροδίσια καὶ φεύγουσι τὰς ἀγέλας, ὥστε ἀναγκάζονται οἱ βουκόλοι διώκειν. 76. Ἡ δὲ πευκέδανος βοτάνη ἐστὶ πικρά. βαρύνεται δέ, ἵνα μὴ ᾖ ἐπίθετον.

78. ἀγραυλέι κοίτῃ: τῇ ἐν τῷ ἀγρῷ γινομένῃ· ἡ δὲ λέξις ἀγροικική.

79. χελείαις: ταῖς καταδύσεσι, παρὰ τὸ χεῖσθαι ἐν αὐταῖς τοὺς ὄφεις.

81. κεδρίδας: τὸν καρπὸν τῆς κέδρου. ἔχουσι γὰρ αὗται ὑγρότητα ἐλαιώδη. 83. τὸ δὲ λίπει ἔνι ἀντὶ τοῦ ἐν ἐλαίῳ τῷ ἐξ αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶ ξηραντικόν. 84. καὶ ἀλθήεντα τὸν πρὸς ὑγείαν λαμβανόμενον, ὅ ἐστι θεραπευτικόν. 85. ὀδόντες δὲ οἱ δοίδυκες καὶ τριβεῖς. ἀντιπτώσει δὲ ἐχρήσατο. ἔδει γὰρ εἰπεῖν κνηστῆρος ὀδόντες.

86. σιάλων: ὅτε γάρ ἐστι νῆστις ὁ ἄνθρωπος, τότε τὸν αὐτοῦ σίελον πόρρω φεύγει ὁ ὄφις.

88. ἐπὶ χλωρηίδα νώτῳ: χλωρὰν ἐπὶ τῷ νώτῳ. ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς βοτάνην λέγουσι τὴν κάμπην, τινὲς δὲ τὸ ζωύφιόν φασι. 89. ἀγριάδος δὲ μαλάχης κατὰ συναλοιφὴν τῆς ἀγριομαλάχης, ἣν καὶ ἀλθαίαν καλοῦσι. καὶ ἐγκύμονα ἀθαλλῆ, ἁπαλόν, μήπω ἐξηνθηκότα.

90. ἰαύοις: κοιμήσαιο

91. ψήχεο δ' ἐν στέρνῳ: το δὲ ἑξῆς, ἀνάτριβε δὲ ἐν τῇ κοιλότητι τῆς θυείας.

μυλόεντι: ἢ τῷ λιθίνῳ ἢ τῷ μυλοειδεῖ. 92. ὀράμνους δὲ τοὺς κλάδους. κατὰ συγκοπὴν δὲ εἶπεν, οἷον ὀροδάμνους παρὰ τὸ ὀρούειν.

---

1 ἀντὶ τοῦ ἅτινα σίνατο καὶ ἔβλαψε τὸν βούτην, ἤγουν τὸν βουκόλον. ἢ ὅτι ἐπέχων αὐτὰς κοπιᾷ· ἢ ὅτι ἐκτέμνει ὑπὲρ A ἀντὶ τοῦ ἅτινας (ἅτινα P). ἐκτέμνει γὰρ ὑπὲρ KP 5 ἐκμαίνονται KA 6 ταῖς βουσὶ g 8 ὁρμητικοὶ καὶ ἐπόρεκτοι γίνονται πρὸς τὰ ἀφροδίσια καὶ λοιπὸν ἀναπτεροῦνται καὶ φεύγουσι g 12 ἀγροικική P ἀγρυική KA 16 ἐν ἐλαίῳ P: ἐν om. KA 19 κνιστῆρος K κνηστῆρες G κνιστῆρες A 21 σιάλων — 22 ὄφις om. A, post 33 ὀρεύειν habet K, suo loco g, in quo pro σιάλων est πολλάκι καὶ βροτέων τὸν σίαλον αὐτοῦ g 23 χλωριίδα νώτω: ἰστέον ὅτι K, ex GL correxit I. G. Schneiderus 26 ἀλθαίαν I. G. Schneiderus coll. Dioscor. III 163 Plin. N. H. XX 21, 84 ἀλωαίαν L ἀλωέαν P ἀλωέα K ἀλωίαν A: cf. Theophr. hist. plant. VIIII 18, 1 'ἀθαλλῆ] ἀσφαλῆ KP εὐθαλῆ L κεκλεισμένον A 28 ἰάβοις K 30 τῆς θυείας A, om. KP 31 τῷ λιθίνῳ τῷ GL ἢ τῷ λίθῳ τῷ KP 32 οἷον ὀραδάμνους P 33 ὀρούειν GL ὀρεύειν KP

93. ὀδελοῦ: ἀντὶ τοῦ ὀβελοῦ Δωρικῶς ἢ Αἰολικῶς· καὶ Θεόκριτος (5, 27) [δήλεται τὸ βλάπτεται ἢ] δήλεται τὸ βούλεται. αἴσιος δὲ ὁλκὴ ἀντὶ τοῦ ἴση. ἴσῳ γάρ, φησι, σταθμῷ βαλὼν τρῖβε. διὰ γὰρ τοῦ αἴσιον σημαίνει τὸ καθῆκον καὶ ἰσόσταθμον ποιεῖσθαι.

94. δαύκου: τὸ μέντοι δαύκου καὶ δαύχου γράφεται, ἐπί τινων δὲ καὶ γλυκύ. ἔστι δὲ ῥιζίον παρόμοιον σταφυλίνῳ. Ἀντίγονος δὲ λέγει δαύχμου. ἔστι δὲ δάφνη πικρά. χειροπληθῆ δὲ ὅσον γεμίσαι τὴν χεῖρα. Δαύκου: δύο γένη τῆς βοτάνης, ἡ μὲν Κρητική, ἡ δὲ Ἀσιατική. Πλούταρχος πλείονα μέν φησι γένη αὐτῆς εἶναι, τὸ δὲ κοινὸν τῆς δυνάμεως ἰδίωμα δριμὺ καὶ πυρῶδες, ὡς καὶ ἡ γεῦσις αἰσθάνεται καὶ ὄσφρησις, καὶ πειρώμενον δῆλον εἶναι. καὶ γὰρ ἔμμηνα κινεῖ σφόδρα καὶ διαλύει στρόφους τῇ θερμότητι καὶ τῶν περὶ τὸν θώρακα σπλάγχνων καθαρτικὸν καὶ προσέτι γε μὴν λεπτυντικὸν ἔχει σθένος.

96. Τέρσαι ὑπὸ σκιόεντι: ξήραινέ φησιν, ἐν σκιώδει καὶ ἀνεμώδει τόπῳ· μὴ γὰρ ἐν ἡλίῳ, ἵνα μὴ ἡ ὑγρότης αὐτῶν ξηρανθῇ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἀνενέργητα ποιήσῃς αὐτά.

97. αὖα δ' ἐν ὄλπῃ: σκιόψυκτα δὲ ὄντα καὶ ξηρὰ θρύπτε αὐτὰ ἐν ληκύθῳ, καὶ οὕτως ἀλείφου, ὅτε χρεία καλέσει.

98. εἴγε μέν: δύο ὄφεις συνουσιάζοντας κελεύει λαβόντας ἑψῆσαι. χύτρῳ δὲ τῇ χύτρᾳ. διὰ τί δὲ συνουσιάζοντας; διότι ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνουσίας βρωμοῦσιν. ἀποστρέφονται δὲ φύσει τὸν ἑαυτῶν βρῶμον. κνώδαλα δὲ κυρίως μὲν τὰ θαλάσσια παρὰ τὸ κινεῖσθαι ἐν τῇ ἁλί· καταχρηστικῶς δὲ τοὺς ὄφεις λέγει. φησὶ δὲ Ὀππιανὸς κνώδαλα τὰ τῶν θηρίων γένη, ἐξ οὗ καὶ μνείαν ποιεῖται ὁ Νίκανδρος περὶ κνωδάλων καὶ λέγει οἷον αἱμορροίδας καὶ κεράστας καὶ τριχοφόρους, ἤτοι χοίρους.

102. δραχμάων: τὸ τρίτον μέρος τοῦ δεκάτου τῆς δραχμῆς· τὸ τρίτον δέ ἐστι τῆς δεκάδος τρεῖς καὶ τρίτον. ἢ τριπλάσιον τῆς δεκάδος, τουτέστι τριάκοντα δραχμάς. τρίφατον οὖν ἀντὶ τοῦ τρίλεκτον, οἷον τριπλῆν δεκάδα, τουτέστι τριάκοντα δραχμάς.

103. ὁ μὲν γὰρ χοῦς ιβ κοτύλας ἔχει. τρίτον ουν τῶν δώδεκά φησιν. Ἐν δὲ τρίτην μοῖραν: ἀντὶ τοῦ δ κοτύλας. ιβ γὰρ κοτυλῶν ἐστιν ὁ χοῦς, τοῦ δὲ ιβ τὸ τρίτον δ. ἢ καὶ οὕτως, τῶν τριῶν ὄντων τῶν ῥοδίνων τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ ὡς ἐξόχοις φησὶ χρῆ-

1 θεόκριτος δήλεται τὸ βάλεται (rell. om.) G 3 ὠλκὴ K 4 τοῦ αἴσιον A τὸ αἴσιον K 5 δαύκου διχῶς δαύχμου γράφεται γλύκου I. G. Schneiderus ex GL: γλυκύ KPA 7 δαύχμου KG δαύχου P χειροπλήθη G χειροπληθὲς KA 10 καὶ ὡς KA: καὶ om. G 12 τῶν περὶ τὸν θώρακα καὶ σπλάγχνα παθῶν καθαρτικὴν καὶ λεπτυντικὴν ἔχει δύναμιν G 13 σπλάχνων K 15 ξήρανε K καὶ ἐν ἀνεμώδει K 16 μὴ ὑγρότης K 17 ἀνέργητα ποιήσῃ αὐτά PG ἀνέργητον ποιήσῃς αὐτό K 18 σκιόψικτα K 22 τὴν ἑαυτῶν βρῶμον K 27 ἤτοι χοίρους AP, om. K 29 τὸ τρίτον δὲ τοῦ δεκάτου τριακοστόν ἐστι τοῦ ὅλου. ἢ A τῆς δεκάδος τρὶς τρίτον KP 32 χοῦς om. K: ὁ χοῦς γὰρ A τρίτον οὖν τῶν δώδεκα τέσσαρες κοτύλαι G 35 τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ὡς ἐξόχως K τὸ α καὶ τὸ β ὡς ἐξόχοις P

σθαι. τρεῖς γὰρ ἀποστάσεις ποιεῖ τὸ ῥόδον, πρώτην, μέσην καὶ τελευταίαν· ἀντὶ τοῦ ἐν τρισὶν ἀγγείοις βάλλουσιν ἔλαιον· καὶ ἐν τῷ ἑνὶ ἐξ αὐτῶν βάλλουσι τὸ ῥόδον καὶ ποιοῦσι τὴν πρώτην ἀπόστασιν τὴν ἐνεργεστέραν· καὶ ὅταν ἀποβραχῇ ἐν τῷ πρώτῳ ἀγγείῳ καὶ ποιήσῃ τὴν πρώτην ἀπόστασιν, αἴρουσιν αὐτὸ καὶ μεταβάλλουσιν ἐν τῷ δευτέρῳ ἀγγείῳ, καὶ ὅταν βραχὲν ποιήσῃ τὴν δευτέραν ἀπόστασιν, μεταβάλλουσιν αὐτὸ ἐν τῷ τρίτῳ ἀγγείῳ· καὶ οὕτω τρεῖς ἀποστάσεις ποιεῖ.

104. *Πολύτριπτον*: ἐπεὶ πολλὰ εἴδη ῥοδίνου, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ μέσον, τὸ δὲ μικτὸν καλοῦσιν, ὅπερ πολύτριπτον εἶπε. τὸ μικτὸν δὲ τὸ ἔξοχον.

105. *ἰσόμορον*: ἰσόμορον γὰρ λέγει τὸ ἴσον τοῦ ὀμφακίνου ἐλαίου, ἀντὶ τοῦ πάλιν δ κοτύλας. *ἀργῆτος* δὲ τοῦ λευκοῦ ἢ λαμπροῦ ἢ καθαροῦ, ἐξ ὠμῆς ἐλαίας γεγονότος. 106. ἐν δὲ τῷ *τετράμορον* λείπει ὁ καί σύνδεσμος, ἵν' ᾖ καὶ τετράμοιρον κηροῦ, ἀντὶ τοῦ μίαν κοτύλην κηροῦ. τῶν γὰρ δ τὸ τέταρτον ἡ μία ἐστίν. 109. *λάκτις* δὲ ὁ λεγόμενος παρὰ Ἀττικοῖς ἀλετρίβανος. λέγει δὲ νῦν τὴν τορύνην, τὸ κίνητρον. 107. ἄκανθα δὲ κυρίως μὲν ἡ σπεῖρα τοῦ δράκοντος, νῦν δὲ λέγει τὸν δράκοντα. ἄφελε γοῦν, φησι, καὶ ἀποχώρισον τὰς φολίδας καὶ τὰ λεπάσματα· ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ *λίπαζε*, ἀντὶ τοῦ χρῖσον.

114. *θρίναξι*: γεωργικόν τι σκεῦός ἐστιν ἔχον τρεῖς ἐξοχὰς καὶ σκόλοπας ἀπωξυμμένους ᾧ τοὺς στάχυας τρίβουσι καὶ λικμῶσι καὶ ἀπαχυρίζουσι. 115. *δακέεσσι* δὲ τοῖς θηρίοις, νῦν δὲ ταῖς ἀσπίσιν. ἔτι δέ, λέγει, εἰ μὴ ἠλειμμένος τῷ φαρμάκῳ ταῖς ἀσπίσιν ἐπιτύχῃς, ταχέως ἂν ταῖς ἡμετέραις προστάξεσιν ὑποχωρήσαις καὶ ἐκφύγοις ἂν τὰ δήγματα καὶ τὸν θάνατον τὸν ἐξ αὐτῶν.

118. *τῶν ἤτοι θήλεια*: περὶ τῆς ἀσπίδος λέγει, ἥ ἐστι διψάς. τῆς γὰρ θηλείας τὸ στόμα μεῖζον καὶ πλατυτέρα ἡ κεφαλή. τὸ δὲ *παλίγκοτος* οἷον ὀργίλη ἐστὶ τοῖς ἀπαντῶσι, τῷ τε δήγματι πλειοτέρα καὶ κατὰ τὴν ἑλκομένην σειρήν, ἤγουν οὐράν. 119. *δάγμα* δὲ διὰ τοῦ α ὁ Νίκανδρος πανταχοῦ, καὶ οὐ διὰ τοῦ η. καὶ τὸ *πλειοτέρη* ἀντὶ τοῦ μείζων τῷ στόματι. στικτέον γὰρ εἰς τὸ *ἀντομένοισι*. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ πλειοτέρη καὶ πάλιν· καὶ τῷ δήγματι γὰρ πλειοτέρη καὶ κατὰ τὴν ὁλκήν, καὶ κατὰ τὴν οὐράν, πλειοτέρη. ὁλκὸν δὲ τὸ σῶμα· ἢ τὴν οὐράν, καὶ σειρὴν τὴν πορείαν. βούλεται

---

1 ἀποστάξεις coniecit Bussemakerus 4 καὶ ὅτε ποιήσῃ K 11 τὸ μικτὸν δὴ ἢ τὸ GL τὸ μικτὸν ἢ τὸ K τὸ μικρὸν δὲ ἢ τὸ P 12 ἰσόμοιρον· ἰσόμοιρον λέγει P 13 ἀντὶ τοῦ A αὐτοῦ K λευκοῦ καὶ λαμπροῦ G 15 τοῦ .... κοτύλην K 17 ὁ λεγόμενος G ἡ λεγομένη KA τορύνην GL τορύνην K 20 λεπίσματα A 23 ἀπωξυμμένους L ἐπωξυμμένους G ἀπεξυσμένους P ἀπεξυμένας K καὶ λικμῶσι καὶ ἀπαχυρίζουσι LP, om. KA 24 νῦν δὲ ταῖς ἀσπίσιν A, om. K 25 εἰλημμένος PK 26 ταχέως A τυχαίως K 31 δάγμα KPL δάχμα G 34 κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ πλειοτέρη καὶ τῷ δήγματι πλειοτέρη G δὲ] καὶ K καὶ τῷ] κάτω KP 36 ὁλκὴν δὲ τὸ σῶμα κατὰ τὴν οὐρὰν P

γὰρ σημᾶναι ὅτι τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς αὐτῆς παχύ ἐστιν. 120. τὸ δὲ τοὔνεκα ἢ ὅτι τῷ στόματι μείζων, ἢ ὅτι ὀργίλη ἐστὶ τῷ δήγματι.

121. ἀλλ' ἤτοι θέρεος: οἷον ἀρχομένου τοῦ θέρους πικρότατά εἰσι τὰ ἑρπετά. τὸ δὲ ἐξαλέασθαι ἀπαρέμφατόν ἐστιν ἀντὶ προστακτικοῦ, ἤτοι ἀντὶ τοῦ ἐξάλυξον καὶ ἔκφυγε.

123. ὁλκαίην ψαίρουσαι: αἵτινες ὑπὸ τὴν οὐρὰν τοῦ ταύρου ἐγγίζουσαι καὶ ἁπτόμεναι ἢ ψαίρουσαι ἀντὶ τοῦ κινούμεναι, μικρόταται ἐπιφέρονται. λέγει δὲ ἐν ταῖς ἐπιτολαῖς τῶν Πλειάδων. τότε οὖν, φησι, ἔκφυγε τὸ δῆγμα. ὁλκαίην δὲ τὴν οὐρὰν λέγει παρὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ τοῦ ὅλου σώματος. γράφεται καὶ ἀλκαίην καταχρηστικῶς· κυρίως γὰρ ἡ τοῦ λέοντος οὐρὰ ἀλκαία καλεῖται, ὅτι δι' αὐτῆς ἑαυτὸν ἐποτρύνει καὶ ἐγείρει εἰς ἀλκήν· (Hom. Il. Υ 171)

αἰεὶ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι.

Ἄρατος (phaen. 517) μὲν ἡμιτελῆ φησιν εἶναι τὸν ταῦρον, οὗτος δ' ὁλόκληρον. ὁλκὴ γὰρ ἡ οὐρά.

125. γωλεά: αἱ καταδύσεις αἱ ἐν τοῖς κοίλοις τόποις γινόμεναι οὕτω καλοῦνται.

126. λίπτησιν: ἢ ὅτε ἐπιθυμίαν σχοίη νομοῦ, τουτέστι βοσκῆς, ἢ ὁπότε βοσκῆς κεκορεσμένη ἐπὶ τὸ κοιμηθῆναι πορεύηται.

[127. μὴ σύγ' ἐνὶ τριόδοισι τύχοις: κατὰ κοινοῦ.]

128. ὅτε δῆγμα πεφυζώς: ὅτε τὸ δῆγμα τῆς θηλείας φεύγων εἰς φυγὴν τράπῃ ἐν τῇ συνουσίᾳ. τότε γὰρ ἀναιρεῖ τὸν ἔχιν ἡ διψάς.

129. περκνός: τοιοῦτος γὰρ ὁ ἄρρην. καὶ τὸ θύῃσι ἀντὶ τοῦ ὁρμᾷ, ἤτοι φεύγει καὶ ἐκκλίνει τὴν τυπὴν καὶ τὴν τύψιν τῆς ἐχίδνης. Ἄλλως. ψολόεντος: τοῦ πυρώδους καὶ τεφρώδους. μετάληψις δὲ τὸ σχῆμα ἀντὶ τοῦ ψολοέσσης ἐχίδνης. δῆγμα δὲ καὶ τυπὴν ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό.

130. Ἡνίκα θορνυμένου: τὸ δὲ θορνυμένου ἀντὶ τοῦ συνουσιαζομένου καὶ μιγνυμένου. θαλερῷ δὲ τῷ σπορίμῳ· στόματι γὰρ συνέχονται αἱ ἔχιδναι· ἢ τῷ ὀλεθρίῳ. 131. θουρὰς δὲ λέγεται ἡ ὁρμητικὴ πρὸς συνουσίαν.

131. ὀδάξ: ἤτοι δηγματικῶς καὶ τμητικῶς συμπλακεῖσα τῷ ἄρρενι. γράφεται δὲ καὶ ἀμύξ ἀντὶ τοῦ οὐ μυκτικῶς ἤτοι κατεξεταστικῶς ἐμφῦσα. οὕτως γὰρ συνουσιάζονται οἱ ἔχεις ταῖς ἐχίδναις, καὶ μετὰ τὸ συνουσιάσαι ἀναιρεῖ τὸν ἄρρενα ἡ θήλεια, τὴν κεφαλὴν

1 αὐτῆς A καὶ τῆς K τὸ δὲ τοὔνεκα A τότε. τοὔνεκα K 2 ὅτι ἐπειδὴ τῷ στόματι KA 5 ἤτοι A ἔτι K 7 μικρόταται ἐπιφέρονται L μικρότατα ἐπιφέρουσαι P πικρότατα ἐπιφέρονται K 10 καὶ ἀλκαίη I. G. Schneiderus ex L, ut videtur, καὶ ὁλκαίη K 11 ἀλκαία P ὁλκαία KA 18 ἤτοι ἐπιθυμίαν σχοίη K ἤτοι ὅταν ἐπιθυμίαν σχοίη A σχῇ Bussemakerus 19 πορεύεται P 20 μὴ – κοινοῦ, suo loco repetita sunt infra ad v. 137 21 ὅτε δῆγμα πεφυζώς G, om. KP φεύγων G φύγῃς KP 22 ἔχιν G ὄφιν KP 24 ἐχίδνης om. K: τῆς τεφρώδους ἐχίδνης A 29 θολερῷ A: θολερῷ δὲ οἱ μὲν τῷ μέλανι οἱ δὲ τῷ σπορίμῳ GL 32 ἤγουν δακτικῶς G 33 ἀντὶ τοῦ ἀμυκτικῶς καὶ καταξεστικῶς GL ἀντὶ τοῦ οὐ μυκτικῶς καὶ καταξυστικῶς A 34 γὰρ om. K

ἀποκόπτουσα. τὰ δὲ ἔμβρυα πάλιν τικτόμενα τὴν γαστέρα τρώξαντα τῆς μητρὸς οὕτως ἐξέρχονται θανατοῦντα αὐτήν, ὡσανεὶ τοῦ πατρὸς ἐκδικοῦντα τὸν θάνατον. 132. μετεκίαθον δὲ ἀντὶ τοῦ μετῆλθον, ἤγουν τὴν λώβην τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐξεδίκησαν· ἀνταμύνουσι γὰρ τῷ πατρί. 134. ἀναβρώσαντες: ῥηγνύντες.

135. οἴη γὰρ βαρύθει: μόνη γὰρ βαρύνεται ὑπὸ τῷ κύματι τῆς γαστρός, ἐπειδὴ μόνη ἐγκύμων γίνεται, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ὄφεις ὠοτοκοῦσι. 137. ῥικνῆεν δὲ τὸ διερρωγός, τὸ παλαιόν· ἢ τὸ ῥυσσὸν ἢ τὸ τρομερόν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ μὴ σύγ' ἐνὶ τριόδοισι τύχοις.

139. ὁπότε σκαρθμούς: ἤγουν τὰς διατριβάς, τοὺς τόπους, τὰ ἴχνη ἢ τὰς κινήσεις καὶ διώξεις. ἢ σκαρθμὸς ὁ διὰ τῶν ῥωθώνων ἀποσπασμὸς τῶν θηρίων· αὗται γὰρ ἀποσπῶνται τοῖς μυκτῆρσι τοὺς ὄφεις ἐκ τῶν καταδύσεων. ὁ δὲ λόγος, καὶ ὁπότε τὸν ἐξελκυσμὸν τὸν διὰ τῶν μυκτήρων ἐκκλίνας ὁ ὄφις καὶ φυγὼν καὶ πλήρης ὢν χολῆς ἐνερείσει καὶ προσπελάσει τὸ στόμα ἀνθρώπῳ τινί, διαφθείρει. τοῦτο γὰρ ἐξακούεται.

141. κινωπησταῖς: ἁπλῶς τοῖς ὄφεσι καὶ κοινῶς τοῖς ἑρπετοῖς. ὀργίζονται δὲ αὐτοῖς οἱ νεβροτόκοι καὶ ζόρκες, τουτέστιν αὐτοὶ οἱ ἔλαφοι καὶ αἱ ζορκάδες. 143. τρόχμαλα δὲ τοὺς τραχεῖς τόπους καὶ πετρώδεις, ἢ τὰς τρίβους καὶ τὰ ἴχνη, ἢ τὰ εἰκαῖα τῶν ἀγρῶν τειχία. καὶ τὸ ἐρέοντες ἀντὶ τοῦ ζητοῦντες, διώκοντες καὶ ἰχνοσκοποῦντες τοῖς μυκτῆρσι τὰς καταδύσεις.

145. Ὄθρυς: ὄνομα ὄρους Θεσσαλίας, ὅπου ὁ σὴψ νέμεται· πλεονάζει γὰρ ἐκεῖ τὸ θηρίον τοῦτο. 147. δίψιος δὲ ὁ ξηρὸς διὰ τὸ μὴ παρ' ὑδατώδεσι τόποις φαίνεσθαι, ἀλλ' ἐν ὀρεινοῖς. ἢ ὁ ποιῶν δίψαν τοῖς δακνομένοις.

146. φοινὰ δάκη: ἤγουν φονευτικὰ θηρία.

καὶ τρηχέες ἀγμοί: οἱ τραχεῖς καὶ πετρώδεις τόποι παρὰ τὸ κατάγνυσθαι. 147. καὶ λέπας ἀκρωτήριον.

148. ἀλλόφατον λέγεται, ὅτι μεταβάλλεται εἰς χρώματα πολλά, καὶ πρὸς ὅντινα ἐγγίσῃ τόπον, τούτῳ ἴσον αὐτοῦ τὸ χρῶμα μεταβάλλεται. τὸ δὲ οἰαδὸν ἐπιρρηματικῶς εἴρηται. γίνεται γὰρ ἐκ τοῦ οἷος καὶ οἰαδὸν ἐπίρρημα.

149. χηραμά: τὰς καταδύσεις.

150. λίθακας τοὺς τραχεῖς τόπους. ἕρμακας δὲ τοὺς ἑρμαίους καὶ λιθώδεις τόπους. ἢ ἕρμακας λίθους σεσωρευμένους εἰς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ. 151. τρηχεῖς δὲ οἱ ὀρεινοί. πικρότατοι γάρ εἰσι διὰ τὸ

---

2 θανατοῦντες K 3 μετεκίαθον] μετοικίσθον P 6 βαρύθει P βαρυθεῖσα K κυήματι GL 12 ἐπισπῶνται GL 17 κινωπησταῖς GL κινωπισταῖς KP κινωπισταῖς δὲ κοινῶς μὲν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς ἰδίως δὲ νῦν τοῖς ὄφεσιν A 18 αὐτοῖς om. K, add. A 19 αἱ δορκάδες A 22 τὰς om. K 25 ἐν om. KA, add. P 27 τὰ φοινικὰ θηρία A 30 ἀλλόφατον A ἀλλόφαντον K 31 πρὸς om. K, add. A ἴσον αὐτοῦ τοῦ τόπου τὸ χρῶμα KP ἴσον τὸ χρῶμα αὐτοῦ τῷ τόπῳ A 32 γίνεται γὰρ ἐκ τοῦ οἷος ὁ μόνος, οἰαδόν. ὥσπερ ἐκ τοῦ μόνος μοναδόν A 34 χηραμά KP χειραμά A

πυρῶδες τοῦ δήγματος. καὶ ἔμπυροι οἱ χαλεπώτατοι καὶ φλέγοντες τοῖς ἀλγήμασι τοὺς πληγέντας.

[152. μεταμώνιον: οὐ μάταιον, ἀλλὰ δεινόν, ἐπικίνδυνον G.]

153. ἄλλος δ' αὖ κόχλοισι: τοῖς κόχλοις τῆς γῆς τὴν δομήν, ἤγουν τὸ σῶμα, ἀφομοιοῦνται. τῆς γῆς δὲ εἶπεν, ἐπεὶ καὶ θαλάσσιοί εἰσιν.

154. γράφεται ἔν τισιν φολίς, ἀπὸ τῶν ἰχθύων μεταφορικῶς. ὁ δὲ λόγος, ἄλλου δὲ ὄφεως ἐγχλωρίζουσα ἡ λεπὶς τὴν ἐπὶ μῆκος τεινομένην σπεῖραν ποικίλην ποιεῖ. 156. τὸ δὲ σπείρῃ λεπτύνονται ἀντὶ τοῦ ἢ τραχύνονται ἢ λευκαίνονται· ἀφ' οὗ καὶ ἡ ἐν τοῖς σώμασι παρὰ φύσιν λευκότης καλεῖται λέπρα. ὁ δὲ λόγος, πολλοὶ δὲ ἐνδιατρίβοντες ἐν τῇ ἄμμῳ ὑπολευκαίνονται τὴν σπεῖραν, ἀλινδόμενοι καὶ κυλιόμενοι ταῖς ἄμμοις. ἄμαθος δὲ ἡ χερσαία κόνις. Ὅμηρος δὲ (Il. *I* 385) διαστέλλει,

οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίη, ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε.

ἀπὸ δὲ τούτου ποιεῖται τὴν τῶν ζῴων ἐξαρίθμησιν καὶ τὰ ἰδιώματα τῶν πληγῶν καὶ τὰ συμβαίνοντα πάθη τοῖς ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν πληγεῖσιν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἀσπίδος.

157. φράζεο δ' αὐαλέαις: τὴν φρίσσουσαν ταῖς καταξήροις φολίσι φονευτικὴν ἀσπίδα, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἄλλων θηρίων, σκέπτου. 158. τὸ δὲ ἀμυδρὸν ὁτὲ μὲν ἀσθενές, ὁτὲ δὲ καὶ εὐκίνητον καὶ χαλεπόν. Δημήτριος δέ φησιν εἰρῆσθαι ἀμυδρότατον δάκος τὴν ἀσπίδα, καθ' ὅσον οὐκ ἄγριόν ἐστι καὶ ὀξὺ τὸ ζῷον, ἀλλὰ μόνον τῇ φύσει χαλεπόν. δύναται δὲ κατ' ἀμφότερα λέγεσθαι, χαλεπὸν μὲν διὰ τὸ ἀνίατον, ἀμυδρὸν δὲ διὰ τὸ νῶκαρ, ὃ καὶ χωρὶς ἀλγημάτων ἀναιρεῖ. Ἄλλως. ἀμυδρὸν νῦν τὸ χαλεπὸν λέγεται, ὡς καὶ Ἀρχίλοχος

ἀμυδρὰν χοιράδ' ἐξαλεύμενος

ἔστι δὲ καὶ ὅτε εὐκίνητον, ὡς ἐπὶ τῆς ἴκτιδος (Ther. 196) ἀντὶ τοῦ εὐκινήτου. καὶ ὁ αὐτὸς (Ther. 358) ἐπὶ τοῦ χαλεποῦ

καί τε τυπῇσιν ἀμυδροτέρῃσιν ἰάπτει.

Ἄλλως ἀμυδρότατον ἀσθενέστατον, παρόσον ἀσθενοποιός ἐστιν ἡ πληγή.

159. Κέλευθος ὁμῶς: κατεναντίον τῷ κεράστῃ. ὁ μὲν γὰρ πλαγίως βαδίζει, ἡ δὲ τὸ ἐναντίον. ἡ σύνταξις δέ· ταύτης μὲν γὰρ ἡ ὁδὸς κατεναντίον, οἱονεὶ κατ' εὐθεῖαν καὶ ὀρθῶς γίνεται τῷ μακρῷ

---

4 ἄλλος δ' αὖ κόχλοισι G, om. K 6 post εἰσίν in G addita sunt haec, κόχλοισι δὲ τοῖς καλουμένοις κόχλασι τὸ ὅλον σῶμα ὁμοιοῦται τὴν χροιάν. δομὴν δὲ τὸ σῶμα. ἀλινδόμενον δὲ κυλιόμενον. 7 φολίς] φιλοσοφίς K: ἡ δὲ λεπὶς γράφεται ἔν τισιν καὶ λοφίς A 9 ποικίλην G, om. KP λεπτύνονται KA λεπρύνονται I. G. Schneiderus 12 διατρίβοντες G 15 τοσαῦτα KP 16 ἐξαρίθμησιν G ἐναρίθμησιν KA 23 τὴν ἀσπίδα G τῆς ἀσπίδος KP 24 κατ' ἀμφότερα χαλεπὸν μὲν λέγεσθαι διὰ KA κατ' ἀμφότερα μὲν λέγέσθαι χαλεπὴ μὲν διὰ GL 28 ἀμυδρὰν χοιράδ' KPA ἀμυδρῶν χοιράδων GL ἐξαλεύμενος P ἐξαλεύμενον GL ἐξαλευ (μ'ν suprascr.) K ἐξαλευάμενος A

διασπασμῷ καὶ εἰλιγμῷ τῆς γαστρὸς κατὰ τὴν ὀλκαίην ἀτραπόν, οἱονεὶ τὴν ἐπιμήκη. 160. δολιχῷ δὲ μηρύγματι γαστρός, οἱονεὶ τῷ ὁλκῷ ἢ τῷ βαδίσματι καὶ ἐπισπασμῷ ἀπὸ τοῦ μηρύεσθαι. ἀκατάλληλα δὲ τὰ ἔπη· ἔδει γὰρ οὕτως ἀναγινώσκεσθαι· φράζεο δῆτα ἀσπίδα φοινήεσσαν, εἶτα ἢ καὶ σμερδαλέον μέν, εἶτα νωχελὲς ἐξ ὁλκοῖο, εἶτα αἰὲν ἐπιλλίζουσα, εἶτα τῇ μὲν γάρ τε κέλευθος, εἶτα ἀτραπὸν ὁλκαίην.

161. σμερδαλέον: φοβερὸν μὲν καὶ καταπληκτικὸν ἔχει ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἄλλως δὲ ἐν τῇ πορείᾳ καὶ τῷ ἑλκυσμῷ τοῦ σώματος νωχελής ἐστι καὶ ὑπνώδης· τὸ γὰρ ὑπναλέοις ἐπιλλίζειν ὄσσοις τοῦτο δηλοῖ, ὅτι συνεχῶς τοῖς ὄμμασιν ἐπινεύουσα φαίνεται.

165. ἀθρήσῃ: αἴσθησις ἀντὶ αἰσθήσεως, ὡς ἐπὶ τοῦ „ὁρῶ οἷα λέγεις“. νωθρὸν δὲ τὸν νωθῆ καὶ νωθείαν ἐμποιοῦντα, τουτέστι νωχελίαν καὶ ἀργίαν.

166. ὁλκῷ: τῷ δὲ ὁλκῷ τοῦ σώματος τροχώδη καὶ κυκλοτερῆ ἁλωνίαν εἱλίξατο ἐν τῇ γῇ. ἅλωνα δὲ εἶπε, διότι καὶ αὗται αἱ ἁλωνίαι τροχοειδεῖς καὶ κυκλοτερεῖς εἰσι τῷ σχήματι τῷ τυπουμένῳ τῷ εἰλιγμῷ τῆς ἀσπίδος.

ἅλωα: τὴν σπεῖραν, τὸ σῶμα. κυρίως δὲ τὴν νέφωσιν τὴν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην γινομένην πολλάκις. Ἄλλως. κυρίως ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· μετενήνεκται δὲ εἰς τὴν τῆς ἀσπίδος περιφέρειαν.

170. Αἰγανέη δὲ τὸ ἀκόντιον ἀπὸ μέρους, τοῦ αἰγείου ἱμάντος, ὃν ἐξαγκυλούμενοι βάλλουσι. λέγει δὲ τοῦ μεσαγκύλου τοῦ ἀναιροῦντος τοὺς θῆρας. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ ἄγαν νεῖσθαι. 169. ὀργυιῇ δὲ μετρητὸν ἀντὶ τοῦ ἴσου καὶ μεμετρημένου ὀργυιᾷ.

171. εἰς ἐνοπήν: τινὲς ἀθετοῦσι τὸν στίχον τοῦτον, ὡς μὴ Νικάνδρου εἶναι.

172. χροιὴ δ' ἄλλοτε μέν: τὸ δὲ χρῶμα τοῦ γένους τῶν ἀσπίδων τινῶν μὲν ψαφαρόν, ὅ ἐστι λευκὸν ἢ αὐχμηρόν, τινῶν δὲ μειλινόεν, τουτέστι χλωρὸν καὶ μείλινον καὶ ποικίλον καὶ ὠχρότερον, τινῶν δὲ τεφρῶδες καὶ σποδῶδες, ἢ καὶ τῇ ἰλύϊ τοῦ Νείλου ἐμφερές. 174. αἰθαλόεσσα δὲ ἤτοι πυρώδης καὶ λαμπρά, ἢ ξανθή, ὁμοίως τῷ βώλῳ τῶν Αἰθιόπων μελαινομένη.

175. οἵην τε πολύστονος: ἐπεὶ μετὰ στόνου καὶ ἤχου ῥέει ὁ Νεῖλος. στένειν γὰρ τὸ ἠχεῖν· καὶ Ὅμηρος (Il. B 95)

ὑπεστονάχιζε δὲ γαῖα

---

1 ὀλκαίην ἀτραπόν P ὀλκὴν καὶ ἀτραπόν KG 3 μηρύεσθαι L μηρύνεσθαι K μηρύσθαι G μακρύνεσθαι P 6 εἶτα αἰὲν ἐπιλίζουσα GL, om. KP 11 ὅτι A ὅτε K 12 ὁρᾷς GP ὁρᾷ A ὅρα coniecit Bussemakerus 19 ἁλῶα K ἅλωνα P: ἅλων δὲ λέγεται μὲν καὶ ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης A 23 αἰγανέα GP ὃν] ὃ GP 24 τοῦ μεναύλου τοῦ ἀναιροῦντος τοὺς θῆρας P τὸν μέναυλον τὸν ἀναιροῦντα τοὺς θῆρας K τοῦ μεναύλου (rell. om.) G, correxit I. G. Schneiderus 31 καὶ μείλινον KP καὶ μήλινον G ὠχρότερον KP ὠχρόν A 37 ὑπεστονάχιζε δὲ γαῖα G ἐστονάχιζε δὲ γαῖα P στονάχιζε γαῖα K στοναχίζετο γαῖα A

λαῶν ἵζόντων.

ἢ καὶ πολύστομος. καὶ ἑπτάστομος γὰρ ὁ Νεῖλος, ὥς φησι καὶ Διονύσιος ὁ περιηγητής (v. 226). 176. πλησάμενος δὲ ἤγουν ἑαυτὸν ἐμπλήσας καὶ πληρώσας. οἷαν ἄσιν, τουτέστι ῥύπον. φησὶ γοῦν, οἷον ῥύπον κατέχεε καὶ κατήγαγεν ὁ Νεῖλος ἑαυτὸν πληρώσας.

177. δοιοὶ δ᾽ ἐν σκυνίοισιν: τουτέστι περὶ τὰς ὀφρῦς ὑπεράνω τοῦ μετώπου δύο ὑπερφαίνουσι καὶ ἐξέχουσιν οἷα τύλοι· οὐ κέρατα δέ, ἀλλὰ τύλοι καὶ σαρκία τινά. Ἄλλως. ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ τὸν τῶν ὀφρύων τόπον ἐξοχαί τινές εἰσι τύλοις ἐοικυῖαι περὶ τὴν ἀσπίδα, δι᾽ ἃς ἀγκύλον αὐτῆς φαίνεται τὸ ὄμμα.

179. καὶ ὁ αὐχὴν ἐμπίπλαται φυσῶντος τοῦ θηρίου. 180. τὸ δὲ ποιφύζειν πολλαχῶς λέγεται, καὶ ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ ἐκφοβεῖν, ὡς Σώφρων ἐν μίμοις „παιδικὰς ποιφύξεις“, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ πνεῖν, ὡς Εὐφορίων

Ζεφύρου μέγα ποιφύξαντος.

μεταπλασμῷ δὲ πάλιν κέχρηται· ἀντὶ τοῦ ποιφυξούσης εἶπε τῆς ἀσπίδος ποιφύσσοντος, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν ἄλλῳ τόπῳ (Ther. 129) εἶπε „ψολόεντος ἐχίδνης“.

179. Πολλὸν ὑπὸ σπείρης: ἀντὶ τοῦ ἐντὸς τῆς σπείρης. ψαφαρὸς δὲ ἤγουν αὐχμηρὸς ὀγκοῦται ὁ αὐχήν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἀναπίπλαται.

180. καὶ τὸ ἄκριτα ἀντὶ τοῦ μεγάλα, ἄτακτα. τὸ δὲ ποιφύσσοντος ἓν μέρος λόγου ἐστὶν ἀντὶ τοῦ φυσῶντος.

180. ὁδίταις: καὶ τὸ ὁδίταις γράφεται καὶ ὁδουροῖς, ἤτοι τοῖς ὁδοιπόροις θάνατον προσπελάσσει καὶ ἐμβάλλει ἄγαν ὀργίλως θυμουμένη.

183. δολιχήρεες δὲ ἤτοι μακροί, ἢ πρὸς μῆκος ἐρηρεισμένοι, δι᾽ οὗ σημαίνει τὸ σὺν μήκει ἰσχυρόν.

184. μύχατος δὲ χιτών: ὑποκάτω γὰρ τῆς γλώσσης τῆς ἀσπίδος χιτών ἐστιν, ὃς καλύπτει τοὺς ὀδόντας αὐτῆς, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ τοῦ χιτῶνος ἰὸς ἔγκειται. ὑμενώδης δέ ἐστιν ὁ χιτὼν καὶ τετρημένος πρὸς τὸ εἰσδέχεσθαι διὰ τῶν τρήσεων τὴν τροφὴν αὐτῆς. Ἄλλως. χιτών ἐστι λέπασμα. ὥσπερ δὲ χιτὼν ἐν τῷ στόματι τῆς ἀσπίδος καλύπτει τοὺς ὀδόντας αὐτῆς.

187. Οὔτε δυσαλθές: οὔτε δυσίατον οἴδημα ἐπιφλεγμαίνεται.

188. καμάτου δ᾽ ἄτερ: χωρὶς ὀδύνης ἀπόλλυται ὁ ἀνήρ.

189. ὑπνηλόν: καὶ γὰρ τὸ ὑπνηλὸν νῶκαρ ἐπάγει τὴν τοῦ βίου

---

7 δύο G, om. KP 8 ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμοὺς G, om. P ὑπὲρ (om. τ. ὀφθ.) K 10 ἔγκοιλον A αὐτῆς GL αὐταῖς K αὐτῇ A 11 ἐμπίπλαται KP ἐμπίπραται GL φυσσῶντος K 13 παιδικὰ A: ἐν μίμοις ποτὲ παιδικὰς ποιφύξεις ποτὲ δὲ R ποιφύξεις GPA ποιφίξεις K ποιφύζεις L 15 ποιφύξαντος A ποιφίξαντος K 16 ἀντὶ GL ἀπὸ K ποιφιξούσης K 17 ποιφίσοντος K 22 ἄτακτα A εὔτεκτα, ut videtur, K 23 φυσσῶντος K 27 μακροί A μικροί K ἐρηρεισμένοι KPA ἐρριζωμένοι L 31 ὁ χιτὼν P χιτὼν K 33 σκέπασμα coniecit Bentleius 35 Οὔτε — ἐπιφλεγμαίνεται A, om. K

αὐτοῖς τελευτήν. νῶκαρ δὲ ὁ κάρος, ἤτοι ὁ ὕπνος, οἱονεὶ τοῦ νοῦ κάρωσις.

190. ἰχνεύμων: εἶδος ἀετοῦ. ἱερὸς δέ ἐστιν Ἡρακλέους, ὡς αἰγυπιός. ἀκήριος δέ, ἄνευ κηρὸς καὶ θανάτου. μόνος γὰρ ὁ ἰχνεύμων τὴν ὁρμὴν τῆς ἀσπίδος ἄνευ θανάτου ἐκφεύγει καὶ ἐκκλίνει, καὶ ὅταν εἰς μάχην συνέρχηται, καὶ ὅτε θαλπούσης αὐτῆς τὰ ὠὰ πάντα λαβὼν διεσκόρπισε καὶ ἐξ ὑμένων ἐτίναξε κατεσθίων. 192. καὶ τὸ κηροτρόφου ἤτοι θανατοτρόφου, ἢ διὰ τὸ καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα θανάτου εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, ἢ διὰ τὸ τὸν ἰὸν τρέφειν.

194. συνερραθάγησε: τουτέστι ὁ κτύπος ὁ γινόμενος ὑπὸ τῶν κυμάτων κλωμένων αὐτῶν καὶ προσρηγνυμένων ἐν ταῖς πέτραις. ἀπὸ μεταφορᾶς δὲ τοῦ κτύπου τούτου εἶπε τὸ συνερραθάγησε, ἤτοι κατέαξε, συνέθλασε, συνέτριψε διὰ τὸ ἐν τῷ τρώγειν κτύπον ἀποτελεῖσθαι ὑπὸ τῶν ὀδόντων. ῥάθαγος δὲ κυρίως ὁ τῆς κώπης κτύπος.

195. κινωπέτου: τουτέστι θηρίου τοῦ ἐν τῷ πέδῳ κινουμένου εὐκινήτως. ἀμυδρῆς δὲ ἤτοι μικρᾶς, ἢ τῆς δεινῆς καὶ ὀργίλης. 196. ἴκτις δὲ ἡ λεγομένη ἀγρία γαλῆ· καὶ Ὅμηρος (Il. K 335)

κρατὶ δ' ἐπὶ κτιδέην,

ὡς ἀπὸ τῆς ἴκτιδος τοῦ ζῴου.

199. τιθαιβώσσουσι: κυρίως μὲν ἐπὶ μελισσῶν τοῦτο εἴρηται παρὰ τὸ τὴν βῶσιν τιθέναι· ἀλλ' ομως κατεχρήσατο τούτῳ καὶ ἐνταῦθα. Ἄλλως. κυρίως τρέφειν παρὰ τὸ τυτθὰ βόσκειν ἢ τρέφειν. 200. Ἰάμνους δὲ τὰς ἰαμενάς. καὶ θρυόεντας τοὺς θρυώδεις· θρύον δὲ εἶδος πόας· (Hom. Il. Φ 351)

ἰδὲ θρύον ἠδὲ κύπειρον.

201. εἰλικοέσσαις: ἑλικοέσσαις, ἤτοι ταῖς σπειρώδεσιν ἢ ἐπιμήκεσι.

[202. ποταμόνδε: ὁ ἰχνεύμων κώλοις, ἤτοι τοῖς ποσίν, ἔτυψε, ἔπληξε G]. 203. τάρταρον δὲ τὸν βυθὸν ἐνθάδε εἴρηκε θηλυκῶς. καὶ ἰλυόεσσαν δὲ τὴν ἰλυώδη καὶ βορβορώδη. 206. λιχμήρεος δὲ τουτέστι τοῦ προβάλλοντος τὴν γλῶσσαν ἐν τῷ λιχμάζειν. προβάλλουσι καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τὰς γλώσσας μέλλοντες λείχειν. 208. βρυόεντος δὲ τοῦ βρυώδους καὶ βοτανώδους τόπου. καὶ γὰρ τὸ βρύον βοτάνη ἐστίν, ἧς τὸ φύλλον ἔοικε πράσῳ.

209. πολυδερκέα: ἤτοι τὴν κατὰ πολλοὺς τρόπους ὁρωμένην κατὰ τὸν πολύποδα. ἢ πολυδευκέα, πικράν.

212. ἤτοι ἀν' Εὐρώπην μέν: οὐχ ὅμοια τῶν δύο γαιῶν. αἱ

---

3 ὡς αἰγύπτιος KA, correxit Bentleius 8 κηριτρόφου L 10 συνερραθάγησε Ag συνερραθάγισε K 11 κλωμένων Ag κλυμένων αὐτῶν καὶ προσρηγνυμένων αὐτῶν K 12 συνερραθάγησε A συνερραθάγισε K 13 ἀποτελέσθαι K 16 ὀργίλου A 17 γαολοίη P 18 ἐπ' ἰκτιδέην G 21 τὸ add. G, om. KA βόσιν A 22 τυτθὸν βοσύειν G τυτθὸν βύσιν P τυτθὸν βώσσειν I. G. Schneiderus 23 τὰς ἰαμνάς K τὰς εἰαμενάς G 26 σπειρώδεσιν g ταῖς πυρώδεσιν KP 30 λιχμήριος K 35 τόπους coniecit Bussemakerus

γὰρ διάφοροι γαῖαι διάφορα τῶν ἑρπετῶν ἐκβάλλουσι. 213. κεραοὶ δὲ τουτέστι κέρατα οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἐξοχὰς ὑπὲρ τοὺς ῥώθωνας. ἀργίλιπες δὲ ἤτοι ἔκλευκοι, ὡς Ἀρχίλοχος „ἀργιλιπὴς δὲ Φᾶσις“.

214. οἱ μὲν ὑπὸ Σκείρωνος: Σκείρων μὲν ὄρος μεταξὺ Μεγαρέων καὶ Κορινθίων κείμενον, ὅπερ τινὲς Σκειρωνίδα πέτραν καλοῦσι. Παμβώνια δὲ ὄρη τῆς Μεγαρικῆς, ὡς αὐτὸς ἐν τρίτῳ τῶν Θηβαικῶν,

τείχεά τε προλιπόντες ὑπὲρ Παμβωνίδας ὄχθας
ἑσσύμενοι Μεγαρῆος ἐνεννάσσαντο δόμοισι.

215. Ῥυπαῖον δὲ Ἀντίγονος μὲν τῆς Ἀχαιίδος φησὶν εἶναι, ἐπεὶ καὶ Ῥυπαῖοι οἱ Ἀχαιοὶ ὠνομάσθησαν. ἔστι δὲ τῆς Αἰτωλίας, ὡς Νίκανδρος περί τινων εἰς Αἰτωλίαν διερχομένων διηγούμενος

δι' αἰπεινήν τε κολώνην
Οἰωνοῦ Ῥύπης τε πάγον καὶ Ὀνθίδα λίμνην
στείχοντες Ναύπακτον ἐς Ἀμφιδύμην τ' ἐπέλαξον.

τὸ δὲ Ἀσέληνον Λοκρικὸν ὄρος ἐστὶ δυσχείμερον. ταῦτα οὖν πάντα ὀνόματά εἰσιν ὀρῶν τῆς Εὐρώπης. πάλιν δὲ Βουκάρτερος καὶ Αἰσαγέης καὶ Κέρκαφος ὀνόματά εἰσιν ὀρῶν τῆς Ἀσίας.

219. τῶν ἤτοι βρεχμοὶ μέν: τὸ μὲν βρέχμα, ὅ ἐστι τὸ κρανίον, πλατύ ἐστιν· ὑπὲρ δὲ τὸ ἄκρον ὁλκαῖον ἡ σπεῖρα κολοβὴν οὐρὰν εἱλίσσεται, τουτέστιν ὑπὲρ δὲ τούτων μῆκος ἢ τὸ ἄκρον σῶμα. 220. ὁλκαῖον γὰρ τὸ μῆκος. ἡ δὲ ὑπέρ πρόθεσις ἀντὶ τῆς περί, ἵν' ᾖ ὅτι περὶ τὸ ἄκρον σῶμα ἡ σπεῖρα κολοβὴν ἑλίσσει οὐράν. τὸ γὰρ ἑλίσσεται ἀντὶ τοῦ ἑλίσσει καὶ συνέχει. ἢ ὅτι περὶ τὸ ἄκρον ἕλκυσμα τῆς σπείρας, τουτέστι τοῦ σώματος, κολοβὴν ἔχει τὴν οὐρὰν ἡ θήλεια.

223. πᾶς δέ τοι ὀξυκάρηνος: ὁ ἄρσην, ὁ ἔχις· ἔχιδνα δὲ ἡ θήλεια. εἰπὼν οὖν ὅτι ἡ θήλεια πλατὺ ἔχει τὸ βρέγμα, τὸν ἄρσενα ὀξυκέφαλον εἶπεν· ἐν τούτῳ δὲ τὸν αὐτὸν ἄρρενα καὶ θήλειαν. 224. ἀκιδνότερος δέ, ὥστε ἄνω μὲν μείζονα καὶ ἐπισημότερον εἶναι καὶ τὸν μέγαν καὶ τὸν ἥσσονα· ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίας ἀκιδνότερος καταστρέφει εἰς τὸ ἀσθενέστερον καὶ οὐχ ὅμοιον τοῖς ἄνω μέρεσι. 226. πεδανὴ δὲ ἀσθενής.

---

3 ἀργιλιπὴς δὲ φάσις I. G. Schneiderus ex G ἀργιλιπὴς δ' ἐφᾶ K δὲ ἀργιλιπής φησιν A ἀρχιλιπὴς δημός φησί coniecit Lobeckius paral. p. 290 6 παμμώνια PA 7 παμβωνίδας G παμμωνίδας A παμμωνιτίδας KP Πατρωνίδας voluit C. O. Müllerus Orchom. p. 38 8 μεγαρῆες A ἐνεννάσσαντο A ἐνεννάσατο P ἐνενεύσαντο K δόμοισι A δέσμιοι K 11 περί A ἐπί K ἐρχομένων A 13 Οἰωνοῦ Ῥύπης τε πάγον I. G. Schneiderus οἰωνοῦ ῥύπης πάγον (πῦον G) KG οἰωνοῦ ῥίπης πάγον V οἰωνοῦ τε ῥύπαιον A καὶ ὀντίδα G ὀνθίδα τ' αὖ A καὶ Ὀανθίδα coniecit Meinekius in Stephan. Byz. I p. 485 κατ' Ὀανθίδα O. Schneiderus p. 131 14 στείχοντες P στείχοντος V στίχοντº K σχείοντο (an στείχοντο?) G: στείχοντες ἴσαν ναύπακτον. ἀμφὶ δύμην δ' ἐπελάζετο A ἐς I. G. Schneiderus εἰς KGPV ἀμφι δίμην K τε πέλαξον G δ' ἐπέλαβον K δ' ἐπελάζετο P τ' ἐπι..... V 16 αἰσαγαίης K αἰγαγέης A αἰγιγαίης P 19 ὑπὲρ δὲ τὸ ἄκρον μῆκος ἢ τὸ ἄκρον σῶμα· ὁλκαῖον γὰρ τὸ μῆκος καὶ τὸ σῶμα· ἡ σπεῖρα κολοβὴν οὐρὰν ἑλίσσεται, τουτέστι τὸ τούτων μῆκος οὐκ ἔστιν ἐκτεταμένον. ἡ δὲ Schneiderus ex G 20 τουτέστιν ὑπὸ KP 21 ἢ ὑπέρ P 24 ἡ θήλεια A, om. K 26 βρέχμα P

ὁμοίως καὶ φολίδα μικροτέραν καὶ ἀσημοτέραν ὑπερβεβηκυῖαν ἔχει. ἡ δὲ ὁλκὴ ὑποτετάνυσται. Ἄλλως. ἡ δὲ μύουρος: οὐρὰ ἐπὶ τῇ ὁλκῇ τετάνυσται. πεδανή: ταπεινή, νῦν δὲ μικρὰ καὶ ὀλίγον στενουμένη.

226. Ἴσως μὲν πεδανή: ἐξ ἴσου δὲ ταπεινὴ ὑπὸ τοῖς πέρασι τοῦ δολιχοῦ ὁλκοῦ. τὸ ἴσως ἀντὶ τοῦ ὁμοίως, ἐξ ἴσου τῇ γαστρί. Ἄλλως. τὸ ἐπάνω τῆς οὐρᾶς μέρος πολλὰς καὶ λαμπρὰς ἔχει φολίδας· τὸ δὲ ὑποκάτω τῆς οὐρᾶς οὐχ οὕτως ἔχει. 227. τετρυμμένη δὲ ἰσχνή, ἤτοι κατεξηραμένη, φρίσσουσα ἢ πεπυκνωμένη.

228. Γλήνεα φοινίσσει: ἤτοι αἱματώδεις ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς.

τεθοωμένος: ἤγουν παροξυμένος, τεταραγμένος. καὶ τὸ δικρῇ δὲ ἀντὶ τοῦ διστόμῳ. δύο γὰρ τρήματα ὡς γλῶσσα.

229. σκωλύπτεται οὐρήν: τουτέστι σκολιῶς κινεῖται ἢ τραχύνεται, ἅπτεται. γράφεται καὶ σκωλύνεται ἢ σκωλύπεται, εἰλιγμένην ἔχει καὶ σκολιὰν καὶ οὐκ εὐθεῖαν τὴν οὐράν.

230. κωκυτὸν δέ: καὶ γὰρ ἀθετεῖται ὁ στίχος οὗτος ὡς ὑποβολιμαῖος. 231. κυνόδοντες δὲ δύω, ἐπειδὴ δύο μόνοι εἰσὶν ἰοβόλοι τῶν ἀρρένων ὀδόντες, πολλοὶ δὲ τῶν θηλειῶν.

[233. οὔλῳ· ὅλῳ ἢ ὀλεθρίῳ καὶ ὀλοῷ G.]

234. εὐρυνθέντας: χωρογραφηθέντας τοὺς ὀδόντας καὶ εὐρέας γινομένους. χαλινοὺς γὰρ τοὺς ὀδόντας φησί.

237. πολλάκι μὲν χλοάουσα ἀντὶ τοῦ χλωρή. μεταπεποίηται δὲ ἐκ τῶν Νουμηνίου οὕτως,

ὑπόχλωρόν γε μὲν ἕλκος
κυκλαίνει. τὸ δὲ πολλὸν ἀνέδραμεν αὐτόθεν οἶδος.

Ἄλλως. Διογενιανὸς χλοάζειν ἢ καλῶς αὔξεσθαι ἢ βλαστάνειν. Θέων δὲ ἐν ὑπομνήματι χλοάζουσα, οἰδοῦσα. κατὰ πλέον δὲ τίθεται τὸ χλοάζειν. 240. Αἱ δὲ φλύκταιναι ἀραιαὶ τῶς εἴτε, ἀντὶ τοῦ ὡς εἴτε, πομφόλυγες χαμηλαὶ ἢ θαμιναὶ ἐν πυρὶ ζέοντος ὕδατος γίνονται, οὕτω πλαδόωσί, φησι, καὶ ἐν τῷ σώματι τοῦ δηχθέντος. ὥσπερ γίνονται πομφόλυγες ἐν τῷ ὕδατι τῷ πυρί, οὕτως γίνονται αἱ φλύκταιναι αἱ ἀραιαί. ἀραιαὶ δὲ τουτέστιν ἀσθενεῖς καὶ κεναί. οὐδὲν γὰρ ἔχουσιν, ἀλλὰ κεναί εἰσιν. πομφόλυγες δὲ αἱ ἀναρρήξεις τοῦ ὕδατος. 241. καὶ τὸ πυρικμήτοιο ἀντὶ τοῦ κεκαυμένου ὑπὸ πυρός.

241. πλαδόωσι: κυρίως τὸ μὴ ἀντίτυπον πλαδόεν καλεῖται. Πλαδόωσιν ἤγουν ὑγραὶ γίνονται ἢ οἰδοῦσι καὶ πλατύνονται. ὅθεν καὶ

---

1 μικροτέραν καὶ ἀσημοτέραν A: καὶ om. K ἐπιβεβηκυῖαν P ὑποβεβηκυῖαν G 4 ὑπὸ τοῖς πέρασι A ὑπὸ τοῦ παρασιτου K 7 τετρυμμένα δὲ ἴχνη ἤτοι κατεξηραμένα K τετριμμένη ἰσχνὴ κατεξηραμμένη G 11 τρήματα P τρύματα K τμήματα G γλῶτται G 13 ἢ σκωλύπται K ἢ σκωλύττεται P 16 κυνόδοντε δύω G 21 πολλάκι — χλωρή] γράφεται πολλάκι μὲν κλώθουσα ἀντὶ τοῦ χλωρά G 22 ἐκ τοῦ νουμηνίου KA 23 γε om. KA, add. Meinekius exercit. crit. in Athen. I p. 3 24 κυκλαίνει AP κοιλαίνει KG οἶδος Meinekius l. c. ἕλκος KA 25 χλοάειν A 26 χλοάζουσα KP χλοάουσα A κλώθουσα G χλοάειν AP κλώθειν G 27 τῶς εἶπεν ἀντὶ τοῦ ὡς αἵ τε πομφόλυγες P 28 ζέοντι K 35 καὶ πλατύνονται G καταπλύνονται KP καταπαλύνονται A

πλαδαρὸν σῶμα τὸ ὑγρόν φαμεν, ὅπερ πιλούμενον τῷ δακτύλῳ ἐνδίδωσί τε καὶ κοιλαίνεται, πάλιν δὲ εὐθέως ἀναδίδωσι καὶ γεμίζει τὸ κοίλωμα.

246. Κίονά τε: ἤγουν τὸν τράχηλον, ἐπειδὴ τρόπον κίονος ὑποβαστάζει τὴν κεφαλήν· οἱ δὲ τὸν γαργαρεῶνα· οἱ δὲ τὴν λεγομένην κιονίδα, κοινῶς δὲ σταφυλήν. κίων δὲ διὰ τὸ κεῖσθαι ἀπὸ τοῦ κάτω μέρους τοῦ στομάχου μέχρι τοῦ ἄνω.

247. αἶψα δὲ γυίοις: ἀντὶ τοῦ εὐθέως τοῖς μέλεσι καὶ τῇ ἰξύι, ἤγουν τῇ ὀσφύι, ἡ ἀδράνεια βαρύνουσα αὐτόν, μέρμερος φροντίς, ἵζει καὶ γίνεται.

249. σκοτόεν βάρος: καροῦται γὰρ ὁ πλησσόμενος ὑπὸ τῆς ἐχίδνης. 252. ζαλόωσα δέ, χιονίζουσα, τρέφουσα χειμερινὸν κρύος ζαλῶν. πέριξ βέβριθεν: ἀντὶ τοῦ ῥίγει συνέχεται χαλεπωτάτῳ ὁ δηχθείς.

253. χολόεντας: τὴν χολὴν ἤμεσε. περιπέφρακεν, ὅ ἐστι χολώδη ἀπεμεῖ. 254. νοτέων δὲ ἀντὶ τοῦ ὑγραινόμενος. ὁ δὲ ἱδρὼς νοτέων περὶ τοῖς μέλεσι ψυχρότερος τῆς τοῦ νιφετοῦ βολῆς περιχέεται.

256. ζοφοειδέος: σκοτώδους, ἤγουν ὠχροῦ. 257. ἄνθεσι δὲ χαλκοῦ ἀντὶ τοῦ χαλκάνθῳ, ἣν νῦν φασι καλακάνθην. ἄνθεος δέ ἐστιν χαλκοῦ τι γένος γινόμενον, ἐν οἷς ὁ χαλκὸς χωνεύεται καὶ καθίεται, πελιδνόν τε καὶ μᾶλλον ἔχον ἔγκιρρον τὴν πελιδνότητα· μικρὸν δὲ καὶ στρογγύλον καὶ παραπλήσιον τῷ σπέρματι τοῦ νάπυος· καὶ ἴσως τούτου μέμνηται ὁ Νίκανδρος. γράφεται δὲ καὶ ἄνθεσι χάλκης. οὕτως καὶ παρὰ Νουμηνίῳ,

ῥέθεσίν γε μὲν εἴδετ' ἐπ' ἰχὼρ
ἠερόεις· τοτὲ δ' αὖ μολίβῳ ἐναλίγκιον εἶδος
ἀμφί ἑ κυδαίνει χάλκῃ ἶσον.

ἔστι δὲ ἡ χάλκη ἄνθος, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πορφύραν ὠνόμασαν. ὁμοίως τὸ ἐμφερὲς τὸ ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ,

φολὶς δ' ἀπέλαμπε φαεινή·
ἄλλοτε μὲν κυανοῦ, τοτὲ δ' ἄνθεσιν εἴσατο χαλκοῦ.

258. δολόεντα δὲ εἶπε τὸν κεράστην, ἐπεὶ ἐν τοῖς ἁμαξιτοῖς κρύπτων ἑαυτὸν ἀναιρεῖ τὸν τυχόντα.

260. ἤτοι ὁ μὲν κόλος ἐστίν: ἀντὶ τοῦ κολοβὸς τοῖς κέρασι, τουτέστι μὴ ἔχων κέρατα· ὁ γὰρ ἔχις οὐκ ἔχει κέρατα· κόλος οὖν ἤτοι ὁ ἀκέρατος ἔχις. Ἢ τῷ μήκει ἐλάσσων ἐστίν. εἰσὶ δὲ κεράσται ἀκέρα-

---

5 κοινῶς δε σταφυλήν KA οἱ δὲ τὴν σταφυλήν PG 6 ἄνω] οὐρανοῦ coniecit Bernardus 17 ζοφοειδέος P ζοφοειδοῦς K ἤγουν] ἢ τοῦ P 20 πελιδνόν A παράλιον K ut videtur 22 κάλχης coniecit I. G. Schneiderus 24 ῥέθεσι γε K ἄνθεσί γε A, unde χρανθείς γε μὲν εἴδετ' ἐπὶ χρώς coniecerat O. Schneiderus p. 201, qui nunc ῥέθεσιν quidem se probare, ἐπὶ χρώς tamen tueri mihi significavit 25 μολίβῳ ἐναλίγκιον A μολίβδῳ ἐναλίγγιον K 26 κυκλαίνει coniecit I. G. Schneiderus 28 ἀμφερὲς K: τὸ δὲ ἐμφερὲς ὅμοιον τῷ A 29 φαεινήν P 35 ἀκέρατος G: ἀκέραστος ἔχις: περὶ ἀκεράστου: ἢ τῷ K κεράσται ἀκέραστοι KPA

τοι οἳ καὶ κόλοι λέγονται. 261. Πισύρεσσι δέ, ἐπεί εἰσι καὶ τετρακέρατοι κεράσται καὶ δίκεροι.

263. ἁματροχιῇσιν: ἀντὶ τοῦ ἁρματροχιαῖς, λέγει γὰρ ταῖς χαράξεσι τοῦ τροχοῦ, ταῖς γινομέναις εἰς τὴν γῆν. ἐν αὐταῖς γὰρ κοιμᾶται ὁ κεράστης ἔχις. τὸ δὲ ἐνδυκὲς αὔει ἀντὶ τοῦ ἐπιμελῶς καὶ συνεχῶς κοιμᾶται ἢ διάγει. ἐξενήνεκται δὲ χωρὶς τοῦ ι. ἔστι δὲ τὸ πλῆρες ἰαύει.

264. θοὸς ἀντία θύνει: ὁ ἔχις ἀντίον τρέχει ὀρθῶς καὶ συντόμως τῷ μηρύγματι, ἤτοι τῷ ἐπισπασμῷ τῆς γαστρός.

266. αὐτὰρ ὅγε: ὁ δὲ κεράστης πλάγιος ἐπικυλίεται τῷ σώματι. 267. τετρηχότι δὲ ἢ δασεῖ ἢ τραχεῖ· διὸ καὶ ἠχεῖ ἡ πορεία αὐτοῦ. ἐκ δὲ τοῦ πορεύω γέγονε πορεία, ὥσπερ ἐκ τοῦ περισσεύω περισσεία.

268. τράμπιος ὁλκαίης: ἤτοι τῆς ἐπισπωμένης. πολλῆς δὲ ἐμφάσεως ἡ παραβολὴ γέμει καὶ σεμνότητος κατὰ τὴν συνθήκην. τράμπις δέ ἐστι βαρβαρικὸν πλοῖον. καταχρηστικῶς δὲ εἶπεν. ὁ γὰρ νοῦς οὕτως, τοῦ πλοίου τὴν ὁλκὴν ποιοῦντος ἴσος ἐν τῷ καμάτῳ, τουτέστι τῷ βαδίσματι. ὥσπερ γὰρ τὸ πλοῖόν, φησι, τῇ βίᾳ τοῦ ἀνέμου ἐκκρούεται, ἤγουν ἀποπέμπεται, ἔξω τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ πλάγιον, ἤγουν ἐπίπλευρον, φέρεται, οὕτως καὶ ὁ κεράστης πλάγιος καὶ ἐπίπλευρος ἕρπει. ὅτι πλοῖον ἡ τράμπις καὶ Λυκόφρων φησί (v. 97),

τράμπις σ᾽ ὀχήσει καὶ Φερέκλειοι πόδες.

ὑπὸ γὰρ τοῦ Φερέκλου κατεσκευάσθησαν αἱ νῆες τῷ Ἀλεξάνδρῳ. Ἀκάτῳ ἴσος: ἐὰν μὲν ᾖ ἀκάτῳ, ἐκ δισσοῦ κεῖται ἡ λέξις· ἐὰν δὲ καμάτῳ, ὅπερ ἄμεινον, ἀντὶ τοῦ πλῷ. 270. τὸ δὲ ἀπόκρουστος ἤτοι πλαγιαζομένη ἢ ἀποκρουομένη ἢ κλυζομένη τῇ πνοῇ τοῦ λιβός. ἢ ἀπόκρουστος ὡσανεὶ ἀπόβλητος καὶ οἷον ἀποπεμπομένη καὶ ἀποβαλλομένη τῆς εὐθείας ὁδοῦ.

272. Ἥλῳ εἰδόμενον: ἧλος σκλήρωμά ἐστι περὶ τὰ πέλματα τῶν ποδῶν γινόμενον στρογγύλον καὶ παραπλήσιον τοῖς τῶν ἥλων κεφαλίοις. ἔστι δὲ ἧλος τὸ ἐπιδημίως καλούμενον καρφίον.

273. φλύκταιναι: ἤτοι αἱ φλυκτίδες αἱ περὶ τὸ δῆγμα μικρὸν ἐπανιστᾶσαι καὶ ἀδιάγνωστοι περὶ τὴν πρόσοψιν. πέμφιξι δὲ ταῖς φύσαις, ταῖς ἐν τοῖς ὕδασι γινομέναις πομφόλυξιν.

---

2 δίκεροι] δικέρατοι G 3 ἁματροχιῇσιν ἀντὶ τοῦ ἁρματροχιαῖς P: in K non satis adparuerunt verba. ἁματρ. ἀ. τ. ἁρμ. κατὰ συγκοπὴν διὰ τὸ μέτρον G ἁματροχιῇσιν ἀντὶ τοῦ ἁμαξοτροχιαῖς κατὰ συγκοπήν A 9 τῷ ἐπισπασμῷ ἢ τῷ βαδισμῷ τῆς γαστρός GL 16 ἴσος ἐν τῷ καμάτῳ ἢ ἐν τῷ βαδίσματι GL: ἴσως KP 18 πλάγιοι ἤγουν ἐπίπλευρος φέρεται K πλάγιον τουτέστιν ἐπίπλευρον φέρεται GL 19 πλάγος K 23 ἴσως K 24 ἀντὶ πλῷ K ἀντὶ πλοίῳ P τὸ δὲ ἀπόκρουστος — 26 ὡσανεὶ A, om. K 29 κεφαλίοις G κεφαλαίοις K 31 αἱ ante περὶ om. K μικρὸν ἐπανιστᾶσαι K μικραὶ ἐπανίστανται GL μιξαῖον ἐπανίστασθαι P

275. ἤτοι ἀφαυρότερον: δηλαδὴ ἀνεπαισθήτως ἀλγοῦσιν οἱ δηχθέντες. ἢ ἀσθενέστερον καὶ σύντονον. ἐπιφέρει γὰρ καὶ ἐννέα αὐγάς, ὅτι ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας μόνον ζῶσιν οἱ δηχθέντες ὑπὸ κεράστου.

276. οἷσι κεράστης: τὸ δὲ οἷσιν ἀντὶ τοῦ ᾧτινι. ἀπὸ γὰρ ἑνικοῦ μετῆλθεν εἰς πλῆθος, δέον εἰπεῖν ὅτε κεράστης.

278. ἀσκελές: ἀδιαλείπτως, σκληρῶς, ἢ ἴσον ἐν τοῖς δύο βουβῶσι.

281. μόγις γε μέν: νοητέον τὸ μόγις γε μὲν ἀντὶ τοῦ σπανίως. ἢ διχῶς γράφεται πολεῖς, ἵν' ᾖ πολλοὶ ἐξέφυγον τὴν μοῖραν, ὡσανεὶ καὶ ἔζησαν.

284. ὑπάρπεζον: Αἰτωλοὶ τὴν ὕπτιον καὶ λεῖον ὑπάρπεζόν φασιν. * οἱ μὲν τὴν αἱμασιάν, οἱ δὲ τὸν προάντη καὶ τραχὺν τόπον, οἱ δὲ λίθον. 286 * μῆκος ἔχοντα ποδός. ἔστι δὲ πήχεως δίμοιρον ὁ πούς.

286. αὐτὰρ ἐπ' εὖρος: ἐπὶ δὲ τὸ εὖρος τέθρυπται, ὅ ἐστι τέθλιπται. λεπτὸς γάρ ἐστιν ὅλος. ὁ γὰρ λόγος, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι καὶ τῆς οὐρᾶς τέθρυπται ἢ τέθλιπται καὶ λεπτός ἐστιν.

288. ψολόεις: ἀντὶ τοῦ καυστικός, ἤγουν πεπυρακτωμένος διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀλγηδόνος πύρωσιν (εἴωθε γὰρ τοῖς δηχθεῖσιν ἐπακολουθεῖν), ἢ διὰ τὸ διαπύρους ἔχειν τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ διὰ τὸ κεκινημένον εἶναι καὶ τραχὺ τὸ δῆγμα. Ψολόεις: τρία σημαίνει ἡ λέξις. ἔστι γὰρ ψολόεν τὸ μέλαν, τὸ σποδοειδές, τὸ λαμπρόν· Εὐφορίων

ἢ Αἴτνην ψολόεσσαν ἐναύλιον ἀστεροπαῖον.
λιγνύν τε ψολόεσσαν ἀιδνήεντά τε καπνόν.

καὶ Αἰσχύλος ἐν Βασσαρίσιν

κάρφει παλαιῷ κἀπιβωμίῳ ψόλῳ.

289. Πεδανὴ δέ οἱ οὐρή: καὶ γὰρ πεδανὴ λέγεται ἡ λεπτὴ οὐρὰ καὶ συνεστραμμένη. Ἄξυλος δὲ ἱστορεῖ ὅτι καὶ κέρατα ἔχει. αἰ-

---

1 ἀνεπαισθήτως G ἀνευαισθήτως P ἀναισθήτως K ἀλγοῦσιν οἱ δηχθέντες. ἢ ἀσθενέστερον καὶ σύντονον. καὶ ἐπάγει. Ἐννέα δ' αὐγάς A ἀλγοῦσιν οἱ ὀδόντες. ἐπιφέρει γὰρ καὶ ἐννέα αὐγάς K. ἢ — ἐπάγει in P post 3 κεράστου legi adnotavit Bussemakerus 5 ᾧτε κεράστης A 8 μόγις KG μόλις A γε priore loco om. KA 11 τὴν ὕπτιον KP τὸν ὕπτιον A λείαν P 12 φασί. τρηχῶ δὲ οἱ μὲν αἱμασιάν φασιν, οἱ δὲ τὸν προάντη καὶ τραχὺν τόπον, οἱ δὲ λίθον. μήκη μέν· τὸ μῆκός φησι αὐτοῦ ποδιαῖόν ἐστιν. ὁ δὲ ποῦς A προάντην K 15 ἐπειδὴ τὸ εὖρος K ἐπὶ τὸ εὖρος G 16 ἐστιν ὁ λόγος. ὁ γὰρ λόγος K ἐστιν ὅλος. ὅλος γὰρ A 19 ἐκ G, om. KA 21 ψολόεις: περὶ αἱμόρρου τρία KP 22 τὸ μέλαν τὸ σποδοειδὲς τὸ λαμπρόν A τὸ μέλας ψολοειδὲς λαμπρόν K: ψολοειδές etiam V 23 ἔναυλόν τ' coniecit Heynius in Apollod. p. 4 ἀστεροπαῖον KPVA Ἀστεροπαίου I. G. Schneiderus. ἀστεροπάων coniecit Meinekius anal. Alex. p. 103. post hunc versum καὶ ἔτι add A, om. KV 24 λιγνύν τε R λιγνήν τε V ἰγνύν τε KPG ἰδνόν τε L ἀχλύν τε A λιγνὺν δὲ I. G. Schneiderus ψολόεσσαν καὶ ἀιδνήεντά τε KV: καὶ om. A 26 κάρφει AV σκάρφει KPR 28 Ἀξύλος — ἔχει om. A. ἄξυλος KP ὀξύλος GL καὶ GL, om. K

θὸς δὲ ἤτοι κεκαυμένος ἢ σποδώδης ἢ διάπυρος ἢ αἰθαλώδης. καὶ τὸ ἐσφήκωται ἀντὶ τοῦ συνῆκται, ἔσφιγκται, πέπλεκται.

290. κατομφάλιος: ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ στενή ἐστιν ἡ οὐρά.

291. ὑπὲρ νιφόεντα: ψύχει φονεύοντα. ἐν δὲ τῇ συντάξει ὁ στίχος οὗτος μετὰ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ συμπλέκεται, καί ἐστιν ἡ σύνταξις οὕτως, τοῦ μὲν ὑπὲρ νιφόεντα φάη κέρατα δοιὰ μετώπῳ ἔγκειται, τουτέστι τούτου μὲν ὑπὲρ τὰ κρυμώδη ὄμματα, ἤγουν ὑπεράνω αὐτῶν, κέρατα δύο ἐν τῷ μετώπῳ ἔγκειται. νιφόεντα δὲ ψυχρά. κοινῶς δὲ πάντα τὰ ἑρπετὰ ψυχρά ἐστιν. 292. πάρνοψι δὲ ταῖς ἀκρίσιν. ἢ τὰς λογάδας προσεικής, ἤγουν ὅμοιος τῷ λευκῷ τῶν ὀφθαλμῶν. 293. λαμυρὸν δὲ ἤτοι λάβρον ἢ ταραχῶδες ἢ ἀκίνητον.

294. δοχμὰ δ' ἐπισκάζων: ἤτοι πλάγιός, φησιν, πορεύεται προβάλλων τὴν κοιλίαν καὶ ταῖς φολίσιν ὑποτρίβων τὴν γῆν. 295. βαιὸν δὲ πλόον νῦν τὴν ὁδόν, τὴν πεζὴν πορείαν. οὕτω γὰρ καὶ Ἀντίμαχος εἶπε

τοῖσι δ' ἂν ὑλήεντα διὰ πλόον ἐρχομένοισιν.

καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γήρᾳ γυναῖκα ποιήσας ἐπὶ ζεύγους ὄνων ὀχουμένην παρεισάγει τινὰ ἐρῶντα αὐτῆς, ἣ καὶ ἐρεθίζουσά φησι πρὸς αὐτόν

ἀποπλευστέον ἐπὶ τὸν νυμφίον, ᾧ γαμοῦμαι σήμερον.

296. φολίσιν δὲ καὶ οἴμῳ: τῇ βαδίσει. γράφεται καὶ ὁλκῷ, τουτέστιν τῷ σώματι.

297. ὑποψοφέων: μεταφορικῶς· ἠρέμα ἕρπει προσπταίων, τουτέστι τραχύνεται τῇ φολίδι ἡ γαστήρ, καὶ παρασύρων προστρίβεται τῇ γῇ καὶ ὑποψοφεῖ, οἷα χύσιν καλάμης διέρπων, τουτέστιν ὡσεὶ καλάμους διέρπων, ἤγουν βαδίζων.

300. γαστὴρ δ' ὑδατόεσσα: ἀντὶ τοῦ πολλὰ ὕδατα πίνει ὁ δηχθείς, ἡ δὲ ὑδατώδης αὐτοῦ γαστὴρ σκαίρει καὶ πηδᾷ. τοῦτο γὰρ τὸ πιδύεται. κυρίως δὲ τὸ πίνειν, ἐξ οὗ καὶ τὸ πῖδαξ ἡ πηγή. 302. πεφορυγμένον δὲ ἤγουν μεμολυσμένον, ὅ ἐστιν ἀναμεμιγμένον καὶ συγκεκραμένον τῷ χολώδει ἰῷ.

303. αἱ δ' ὑπὸ γυίοις: αἱ δὲ ὑπὸ τοῖς μέλεσιν ὠτειλαὶ ῥη-

---

2 συνῆπται A ἔσφιγκται L, ἔσφικται K ἔσφηκται G 5 μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτῷ K μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ P μετὰ τὸν ἀπ' αὐτῷ G 9 ψυχρά ἐστι πάρνοψι δὲ ταῖς ἀκρίσι P ψυχρά: ∾ παρνιφετοὶς ἀκρίσιν K πάρνοψι — ὀφθαλμῶν] κατὰ δὲ τὰς λογάδας ἤγουν τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν προσεικὴς καὶ ὅμοιός ἐστι ταῖς πάρνοψιν. ἤγουν ταῖς ἀκρίσιν. ἢ ταῖς ἀγρίαις μελίσσαις (ἢ ἀττελάβοις GL) A 11 λάβρον GL λαῦρον KP 17 καὶ ἀριστοφάνης R καὶ ὁ ἀριστοφάνης V ὡς δὲ καὶ ἀριστοφάνης KA 18 ὀχουμένην AR ἐρχομένην K $\overset{\text{ερ}}{\text{ὀχουμένων}}$ V αὐτῆς — ἐπὶ extrita sunt in K: αὐτῆς ἣ καὶ ἐρεθίζουσά φησι πρὸς αὐτόν A αὐτῆς οὗτος αὐτόν VR 20 ἀπόπλει σε τὲ ἐπὶ V ἀπόπλεισε τί ἐπὶ R ἀπέπλεισε τεὸν ἐπὶ P ἀπέπλεις τεὸν ἐπὶ A: ἀποπλευστέον ἐπὶ Toupius emend. in Suid. II p. 83 ἀποπλευστέ' οὖν ἐπὶ — τήμερον Bergkius apud Meinekium com. Graec. fragm. II p. 997 21 τῇ βαδίσει τοῦ σώματος KA: τοῦ σώματος om. G 24 τούτου δὲ τετράχυται G 25 ὡσεὶ] ὡς εἰς KA

γνυνται. εἶπε γὰρ ὅτι ὅλον τὸ σῶμα πελιδνοῦται καὶ ὠτειλῶν πληροῦται· ὠτειλαὶ δὲ αἱ πληγαί εἰσι. καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησι τῶν πληγέντων ὑπὸ αἱμορροΐδος ῥήγνυσθαι καὶ τὰς ὠτειλάς.

306. πίμπραται: τουτέστιν ὑποκαίεται καὶ πυροῦται τὰ οὖλα, ὡς ὑπὸ πεπέρεως ἢ σινάπεως, ἤγουν πυρακτοῦνται καὶ ἀναβράζουσιν. 307. ἀσταγὲς δὲ ἤτοι ἄστακτον ἢ μὴ στάζον, ἀλλὰ κρουνηδὸν φερόμενον, οἱονεὶ πολυσταγές. 308. μυδόωντες δὲ ἤτοι δυσώδεις, δίυγροι τῇ σήψει τῶν οὔλων καὶ τοῦ αἵματος· ἢ ὄζοντες, καὶ δυσωδίαν πνέοντες.

309. εἴ γ' ἔτυμον: τὸ ἑξῆς, τῶν δ' Ἑλένη μέσον ὁλκὸν ἀνέκλασεν, εἶτα, εἴ γ' ἔτυμον Τροίηθεν ἰοῦσα. ἰστέον δὲ ὅτι ἀπὸ Τροίας ὑποστρέφων ὁ Μενέλαος σὺν τῇ Ἑλένῃ ἐπλανήθη καὶ ἦλθεν εἰς Αἴγυπτον. ὁ γοῦν κυβερνήτης αὐτοῦ Κάνωβος ἐξελθὼν κοιμηθῆναι ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἄκων ἀπεκοιμήθη καὶ ἐπιπέπτωκεν αἱμορροΐδι, ἥτις θλιφθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τὸν αὐχένα καὶ ὀδυνηθεῖσα ἐξελθοῦσα ἔδακεν αὐτόν. θνήσκοντα οὖν ὑπ' αὐτῆς τὸν κυβερνήτην θεωρήσασα ἡ Ἑλένη καὶ ὀργισθεῖσα ταῖς αἱμορροΐσιν, ἔκλασε τὴν ἄκανθαν αὐτῆς καὶ ἐξέβαλε τοὺς τῆς ῥάχεως αὐτῆς σπονδύλους, καὶ ἔκτοτε αἱ αἱμορροΐδες καὶ οἱ σκολιοὶ καὶ οἱ πλάγιοι κατὰ τὴν πορείαν κεράσται κεκλασμένοι εἰσὶ τὰς ῥάχεις. καὶ ἡ μὲν ἱστορία οὕτως. τὸ δὲ χαλέψατο ἀντὶ τοῦ ὠργίσθη τῶν αἱμορροΐδων τῷ γένει.

310. πολύστροιβον: τουτέστι πολλὰς ἴλιγγας ἔχοντα καὶ ἀπειροπληθῆ καὶ ἀπλήρωτα καὶ πολλὰ ῥεύματα. καὶ γὰρ στρόβος ἐκεῖνα λέγεται, ἡ τῶν ὑδάτων στροφή.

312. κυβερνητῆρα: ἡ αἱμορροῒς ἔδακε Κάνωβον, τὸν κυβερνήτην τοῦ Μενελάου, καθεύδοντα ἐν τῷ πρὸς Αἴγυπτον αἰγιαλῷ καὶ ἐνῆκεν αὐτῷ ἰόν. 313. Θώνιος δὲ ἤτοι ἐν τοῖς ψαμάθοις καὶ τοῖς αἰγιαλοῖς τοῦ Θώνιος. Θῶνις γὰρ βασιλεὺς γέγονε τῆς Αἰγύπτου.

316. ὁλκόν: ἤτοι σῶμα. εἰδέναι χρὴ ὅτι εἰς ἀρσενικὸν μετήγαγε τὸν λόγον συμφωνῶν τοῖς προσάγουσιν. ἀκάνθης δὲ ἤτοι τῆς αἱμορροΐδος τὴν ἄκανθαν, δηλονότι τὸ κέντρον αὐτὸ τὸ λεγόμενον κοινῶς, ἔκλασεν ἡ Ἑλένη χαλεπήνασα τοῖς ἑρπετοῖς διὰ τὸ τὸν κυβερνήτην, καθὸ εἴρηται, ἀπολωλέναι. 317. καὶ τὸ ῥάχις δ' ἐξέδραμε γυίων ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθον οἱ σπόνδυλοι τῆς ῥάχεως. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ θηλυκοῦ, τῆς αἱμορροΐδος, εἰς ἀρσενικὸν ἀνήνεγκε τὸν λόγον.

320. Ἀλλ' ὁ μὲν εἴδει: καὶ γὰρ τῇ μὲν ὄψει τῷ αἱμορρόῳ ὅμοιόν ἐστιν, τῇ δὲ πορείᾳ διαλλάττει, παρ' ὅσον ἀντίον [τοῦ αἱμόρ-

---

2 Ἀπολλόδωρος O. Schneiderus p. 197   5 ὡς ἐπὶ KA   12 ἀναστρέφων G   17 τῇ αἱμορροΐδι A   18 τῆς τράχεως K   20 τὰς ῥάχας KA ἐχαλέψατο A   22 ἴλυγγας K   24 ἐκεῖνο K ἐκεῖνος P: καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑδάτων συστροφὴ στροῖβος λέγεται G   28 θῶνις γὰρ P θῶνος γὰρ K 31 ἀκάνθαις δὲ K ἄκανθαν P ἀκάνθον δὲ δεσμά A   38 τῷ αἱμορρόῳ A τῇ αἱμορρόῳ K   39 ὅμοι' K ὁμοία A

ρου] πορεύεται καὶ οὐ σκολιῶς, καθάπερ ἐκεῖνός τε καὶ οἱ κεράσται. σηπεδὼν δὲ εἴρηται, ὅτι σήπει τῷ ὀδόντι τὰ σώματα.

322. ἔμπλην ἄμμορον: παρὰ Ἀρχιλόχῳ „ἔμπλην ἐμοῦ τε καὶ φίλου“ καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ δὲ πλησίον παρὰ τῷ ποιητῇ (Il. B 526)

Βοιωτῶν δ' ἔμπλην ἐπ' ἀριστερὰ θωρήσσοντο.

ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τοῦ χωρὶς τακτέον. οὐ γὰρ τῷ ἐναντίως πορεύεσθαι διαλλάσσει ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κέρατα μὴ ἔχειν, τῶν προειρημένων ἐχόντων. Ἄλλως. τὸ σῶμα αὐτοῦ ἄμοιρον τῶν κεράτων. ἐκ παραλλήλου οὖν τὸ αὐτό φησι καὶ τὸ ἔμπλην, ἤγουν τὸ χωρίς, καὶ τὸ ἄμοιρον.

322. Ἡ δέ νυ χροιὴ οἵη περ δάπιδος: τοῦ λεγομένου τάπητος οὕτω, φησί, ποικίλη ἐστὶν ἡ χροιὰ αὐτοῦ καὶ δασεῖα. σαφὲς δὲ περὶ σηπεδόνος. τοῦ γὰρ τῆς δάπιδος χρώματος μὴ ὡρισμένου ὁμοιοῦται αὐτὴν τῇ σηπεδόνι κατὰ χροιάν. εἰ μὴ ἄρα πλεῖστον κόκκινα γίνονται· τοιοῦτον βούλεται δηλοῦν τὸ σῶμα αὐτοῦ, οἷον κόκκινον. λέγοι δ' ἂν περὶ τῆς δασείας δάπιδος, οὐ περὶ τῆς ψιλῆς, ἵνα ἅμα καὶ τὸ δασὺ αὐτοῦ σημαίνῃ.

[324. κράατι: καὶ τοῦ μετρίου μείζονα μὲν τὴν κεφαλὴν φορεῖ, ἀποδέουσαν δὲ τοῦ λοιποῦ σώματος G.]

325. σκολιήν: καὶ γὰρ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς μακρὸν ἔχει καὶ σκολιόν, εἰς σκολιόν τι ἀνατέταται, ὡς συγκαλύπτεσθαι τὸ μῆκος.

329. ὡς γήρεια: καὶ γὰρ γήρεια λέγεται ἡ τῶν κινάρων ἐξάνθησις· ἀκανθώδης γάρ ἐστι. τῶν δηχθέντων γάρ, φησιν, ὑπὸ σηπεδόνος αἱ τρίχες ἀπορρέουσι καὶ ἐκπίπτουσιν ἴσα κινάρων ἀκάνθαις καὶ ἐξανθήσεσι. τὸ δὲ καταψηχθέντος ἀντὶ τοῦ καταψηχθείσης καὶ ἀποτιναχθείσης. κέχρηται δὲ τούτῳ τῷ σχήματι πολλάκις. Θεόφραστος δὲ ἀρσενικῶς εἶπε τὸν ἄκανθον. 332. ἀλφοὶ δὲ καὶ λεῦκαι καὶ ἔφηλις εἴδη εἰσὶ νόσων. καί φησιν οὕτως· ἡ ἔφηλις μὲν ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος γινομένη σπίλος, ἀλφοὶ δὲ καὶ λεῦκαι ἐφήλιδός εἰσιν εἰς παρασκευήν. ἡ δὲ ἔφηλις ἑτεροίωσίς ἐστι τῆς ἐπιφανείας.

---

2 σήπει G σήπτει KP τῷ ὀδόντι K τῶν δακέντων A τῶν δηχθέντων GL σώματα: ∾ παρὰ ἀρχιλόχῳ. ἔμπλην ἄμμορον: ἔμπλην K: ἔμπλην ἄμμορον. παρὰ ἀρχιλόχῳ ἔμπλην ἀντὶ τοῦ χωρίς. οἷον ἔμπλην ἐμοῦ τε καὶ ἐφόλου. παρὰ δὲ τῷ ποιητῇ ἀντὶ τοῦ πλησίον A 4 καὶ φόλου P κἠφ' ὅλου coniecit Bussemakerus 7 ἐκείνων μόνον A ἐκεῖνο K 14 ὁμοιοῖ αὐτῇ τὴν σηπεδόνα G 16 λέγοι — σημαίνῃ PG. in K quae post λεγ sequuntur extrita sunt 23 ὑπὸ σηπεδόνος: ∾ περὶ διψάδος αἱ τρίχες K 25 καταψηχθέντος ἀντὶ τοῦ καταψηχθείσης PG καταψυχθέντος ἀντὶ τοῦ καταψυχθείσης KA 28 νόσων. ἔφηλις καί φησιν οὕτως ἡ ἔφηλις K: νόσων. ἡ μὲν οὖν ἐφηλίς ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῦ σώματος γινόμενος σπίλος A 29 σπίλος P σπι^λ K σπίνη G ἀλφοὶ δὲ καὶ λεῦκαι ἐφήλιδος I. G. Schneiderus ἀλφοὶ καὶ λεῦκοι ἐφήλιες K: καὶ ἐφήλιδες P. ἤ, ὥς τινες, αἱ μὲν λεῦκαι καὶ οἱ ἀλφοὶ προπαρασκευάζουσι τὸ πάθος. ἡ δὲ ἐφηλὶς αὐτὴ οἱ ἑτεροίωσις τῆς ἐπιφανείας ἐστίν. ἔοικε δὲ ταύτῃ καὶ Νίκανδρος ἐνταῦθα νοεῖν A

334. *ναὶ μὴν διψάδος*: εἶδός τι καὶ τὴν διψάδα φησὶν ὄφεων, ἣν καὶ κεντρίνην καλοῦσιν, ἐπεὶ εἰς ὀξὺ τὴν ὄψιν ἀπὸ ὀλίγου μέρους ἔχει κατηγμένην, ὡς δοκεῖν κέντρον εἶναι. ἔχει δὲ παχὺν τὸν τράχηλον καὶ πλατεῖαν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν οὐρὰν κατακόρως μέλαιναν.

336. *οἷσιν ἐνισκήψῃ βλοσυρόν*: γράφεται καὶ *ἐνιχρίμψῃ*, ἤτοι ἐμπέσῃ τὸ καταπληκτικὸν θηρίον ἢ ἐπιβάλῃ.

338. *ἀμφὶ δὲ κάσῳ*: γράφεται γὰρ καὶ κάσος. καὶ καῦσος ἐπέρχεται καὶ εἴωθεν ἐπακολουθεῖν τοῖς ὑπὸ διψάδος πληγεῖσιν, ἤγουν δηχθεῖσιν.

341. *χανδόν*: ἀντὶ τοῦ πολὺ καὶ ἀθρόον ἢ κεχηνότως, ὡς ὁ ποιητής (Od. Φ 294)

ὅς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ μηδ' αἴσιμα πίνῃ.

πολλῆς δ' ἐμφάσεως καὶ σεμνότητος γέμει ὁ λόγος. φησὶ γὰρ ὅτι πληγείς τις καὶ δηχθεὶς ὑπὸ τῆς διψάδος ἴσα ταύρῳ διψῶντι καὶ ἀθρόως ἐν ποταμῷ πίνοντι προσέοικεν, ἐπὶ τοσούτῳ δὲ πίνει, ἕως διαρραγείη τὴν γαστέρα ὑπὲρ μέτρον πλησθείς.

343. *Ὠγύγιος*: βούλεται εἰπεῖν ἀπὸ μύθου τὸ εἶναι ἀργὰς τὰς διψάδας ἐν πορείᾳ. οἱ ἄνθρωποί, φησί, ποτε παρεκάλεσαν τοὺς θεοὺς δοθῆναι αὐτοῖς νεότητα πρὸς τὸ μηδέποτε γηρᾶν αὐτούς. λαβόντες οὖν, φησι, δεδώκασιν ὄνῳ βαστάζειν. ὁ δὲ δίψει συνεχόμενος ἦλθεν εἴς τινα τόπον ὕδωρ ἔχοντα, ἐν ᾧ ὄφις ὑπῆρχε φυλάττων. καὶ δή, φησι, βουλόμενον πιεῖν τὸν ὄνον ὁ ὄφις ἐκώλυσε φήσας, ἐὰν δῷς μοι ἃ βαστάζεις, συγχωρῶ πιεῖν σε. ὁ δὲ ὄνος ὑπὸ τῆς δίψης συνεχόμενος δέδωκεν αὐτῷ ἃ ἐβάσταζε, τουτέστι τὴν νεότητα· ἀφ' οὗ χρόνου οἱ μὲν ὄφεις ἀποβάλλουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ γήρως καταπονοῦνται. ὁ οὖν ὄφις δεξάμενος ἀπὸ τοῦ ὄνου τὸ δῶρον τῶν θεῶν ἀργότερος ὑπάρχει περὶ τὴν πορείαν καὶ τὸ δῆγμα, ἀνέλαβε δὲ καὶ τὴν τοῦ ὄνου δίψαν· ὅθεν καὶ τοῖς δακνομένοις ὑπ' αὐτοῦ δίψαν ἐμποιεῖ. Ἄλλως. ὁ μῦθος οὗτος Προμήθειός ἐστι. Προμηθέα τὸ πῦρ κλέψαντα καὶ τοῖς ἀνθρώποις δωρησάμενον οἱ λαβόντες ἐμήνυσαν οὐ καλὴν τῆς χάριτος τίνοντες ἀμοιβήν· ἐφ' οἷς τὸν Δία φησὶν ἐπαινέσαντα φάρμακον αὐτοῖς ἀγηρασίας δοῦναι· τοὺς δὲ λαβόντας ἀποφέρειν τὸ δωρηθὲν ἐπὶ ὄνου· τὸν δὲ δίψει τειρόμενον ἐλθεῖν εἰς κρήνην, ἣν ἐφύλασσεν ὄφις, καὶ τοῦ ποτοῦ ὀρεγόμενος ἀπέδοτο τοῦ γήρως τὸ φάρμακον· διὸ πάντας μὲν τοὺς ὄφεις καθ' ἕκαστον νεάζειν ἐνιαυτὸν ἀποδυομένους τὸ

---

1 ναὶ — καλοῦσιν A: ἐπιφανείας . . . καὶ τὴν διψάδα κεντρίναν καλεῖσθαι K, in quo quae interposita sunt extrita erant 2 κεντρίνην G κεντρίναν A 3 παχὺν Bentleius ex mss. πλατὺν KA 6 οἷσιν ἐνισκίμψῃ G 8 ἀμφὶ δὲ καύσῳ. γράφεται καὶ κάσσῳ A ἀμφὶ δὲ κάσσῳ. γράφεται καὶ κάσσος P 9 ἐπέρχεται καὶ εἴωθεν G ἐπέρχεται ὡς εἴωθεν K 13 μιν A $\overset{\varepsilon}{\mu}$ K 18 τοῦ εἶναι KP 23 ὄνον A ἄνοῦ K μοι om. K, add. A 24 συγχωρεῖ K 27 τῶν θεῶν G τοῦ θεοῦ KA 30 προμήθειός ἐστι P $\overset{\vartheta}{\text{προμη}}$ ἐστι K 34 ὁ ὄφις KA: ὁ om. G

γῆρας, τὸν δὲ ὄφιν τὸν τῆς κρήνης φύλακα καταλαβεῖν τὸ δίψος· ὅθεν τοῖς δηχθεῖσιν ἐμποιεῖ δίψαν. ἔστι δὲ ὁ μῦθος παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Κωφοῖς. — Ὠγύγιος δὲ ἀπὸ Ὠγύγου τινός, τουτέστιν ἀρχαῖος καὶ παλαιός. 347. ἔνιπτον δὲ ἀντὶ τοῦ διεβάλλοντο, ἐλοιδοροῦντο τῷ Προμηθεῖ ὅτι μὴ ἀεὶ αὐτοὺς νέους ἐποίησεν.

348 ἄφρονες: οἱ ἄνθρωποι ὀκνηροὶ ὄντες ἐπρεσβεύοντο δι' ὄνου περὶ τῶν ἀναγκαίων. ἐβλάβησαν δὲ ὑπὸ τῆς ἀβουλίας. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ κακοφραδίης.

349. ἀμορβεύοντο: ἀντὶ τοῦ διηκονοῦντο, ἐθεραπεύοντο, ἐφέροντο ἐπὶ ὄνῳ διὰ τὸ ὀκνηρὸν αὐτῶν. ἀμορβεύειν γὰρ τὸ ἀκολουθεῖν καὶ ὑπηρετεῖν· Νίκανδρος ἐν ἑτέρῳ

βουκαῖοι ζεύγεσσιν ἀμορβεύουσιν ὀρήων·

καὶ Καλλίμαχος (hymn. in Dian. 45)

οὕνεκ οὐ Λητοΐδι πέμπον ἀμορβούς.

τὸ δὲ ἑξῆς, τῷ λεπάργῳ τὰ δῶρα δόντες ἠκολούθουν. δῶρα δὲ τὴν νεότητα καὶ λεπάργῳ τῷ ὄνῳ παρὰ τὸ ἔχειν τὴν λαγόνα λευκήν. εἰς τὸ δῶρα προσυπακουστέον τὸ δόντες, ἐπὶ τὸ βαστάσαι δηλονότι. 351. ὁλκήρεα δὲ θῆρα τὸν ὁλκὴν ἔχοντα, ἤγουν ἐπιμήκη. 354. ἄφρονα τὸν ὄνον λέγει ἐκ τοιαύτης περιπετείας. δῶρον δὲ τὴν νεότητα, ἣν ἐπ' ὄνου ἔφερον μὴ δυνάμενοι αὐτὴν βαστάσαι διὰ τὸ ὀκνηρόν. 355. γηραλέον δὲ φλόον τὸ σύφαρ λέγει. διὰ δὴ τὸν προκείμενον λόγον τὰ μὲν ἑρπετὰ τὸ γῆρας ἀποβάλλει καὶ ἀεὶ σχεδὸν ἐν νεότητι διατελεῖ, οἱ δὲ ἄνθρωποι γηρῶντες φθείρονται.

357. νοῦσον δ' ἀργαλέην: τὴν δίψαν φησί, ὡς πολλάκις, ἢ τὸ νωθὲς καὶ βραδὺ τοῦ ὄνου τοῦ βρωμήτορος, ἤγουν τοῦ ὀγκηστικοῦ παρὰ τὸ βρωμᾶσθαι.

359. νῦν δ' ἄγε χερσύδροιο: ὁ πρότερον ὕδρος καλούμενος, ὃς ὕστερον χέρσυδρος διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν ἐκλήθη.

360. ἰσαίας: ἴσας, ὁμοίας καὶ ὅτι κατὰ μέγεθος ἴσαι εἰσὶν ὁ

---

2 ὁ μῦθος ἱστορικός G 3 ἀπὸ γύγου K 5 ἐποίησεν εἶναι G 6 οἱ ἄνθρωποι ὀκνηροὶ ὄντες ὄνῳ τὰ ἀναγκαιότατα ἐπέθηκαν. ἐβλάβησαν δὲ ὑπὸ τῆς ἀβουλίας. κακοφραδία γὰρ ἡ ἀβουλία. τὸ δὲ οὐκ ἀπόναντο ταὐτόν ἐστι τῷ ἐβλάβησαν A 7 ἐβλάβησαν δὲ ὑπὸ τῆς ἀβουλίας om. K 10 φέροντες ἐπὶ ὄνῳ P 11 Νίκανδρος ἐν ἑτέρῳ, βουκαῖοι ζυγέεσσιν ἀμορβεύουσιν ὀρήων. καὶ Καλλίμαχος A νίκανδρος βουκαῖοι ζυγέεσσιν ἀμορβεύουσιν ὀρηων ἐν ἑτέρῳ δ' εἶπε καὶ καλλίμαχος P: ἐν ἑτέρῳ — Καλλίμαχος om. KVR. Nicandri versum ad georgica rettulit O. Schneiderus p. 120: ἐν ἑτεροιουμένοις coniecerat Bernhardyus hist. litt. Graec. II p. 1042 12 ζεύγεσσιν edidit I, G. Schneiderus 14 οὕνεκα θυγατέρας Λητωΐδι πέμπεν ἀμορβούς ex libris Callimachi edidit Bussemakerus ληтοίδη AV πέμπον A πεμ K (π' suprascr.) πέμπτον PV πέμπεν edidit I. G. Schneiderus 24 καὶ πολλάκις K 25 τοῦ βρωμήτορος ἤγουν A, om. KP ὀγκηστικοῦ I. G. Schneiderus ὀγκιστικοῦ G ὀγκηστρικοῦ KP ὀγκαστικοῦ A 27 ὁ πρότερον — ἐκλήθη KP ὁ χέρσυδρος ὕδρος πρότερον καλούμενος, ὕστερον δὲ διὰ τὸ ἀνταλλάξασθαι τὰς ἐν τῇ χέρσῳ διατριβὰς χέρσυδρος ἐκλήθη G

τε χέρσυδρος καὶ ἡ ἀσπίς. σήμαθ᾿ ὁμαρτεῖ: σημεῖά, φησι, χαλεπὰ τοῖς δηχθεῖσιν ἀκολουθεῖ, ἃ ἐν τοῖς ἑξῆς εἰρήσεται.

361. πᾶσα γάρ: πᾶσα ἡ περὶ τὴν σάρκα ῥινός, τουτέστιν ἡ δορά, δυσώδης ἀναδιδομένη καὶ ἀναπλουμένη, μυσαχθὴς οὖσα καὶ δυσώδης. 362 μυδόεν τεκμήρατο νύγμα: γράφεται καὶ δῆγμα· τὸ γὰρ μυδόεν, ὅ ἐστι δίυγρον, ἐποίησε τὸ δῆγμα καὶ σεσηπός. Ἄλλως. ῥινὸς περὶ σάρκα ἤτοι περὶ τὴν σάρκα ἡ ῥινὸς μυσαχθής, ἀντὶ τοῦ δυσαχθὴς καὶ μυσαρά, ἤτοι ὅτι τοῦ δηχθέντος ἡ σὰρξ γίνεται πάνυ δυσώδης. 362. πιτνομένη δὲ ἀντὶ τοῦ ἐκτεινομένη ἢ ἐξαπλουμένη ἢ ῥηγνυομένη καὶ ἐκ τούτου ἀλγήματα παρέχουσα. νειόθι ἀντὶ τοῦ κάτωθεν, ὡς ἀπὸ σηπεδόνος ὑδατῶδες καὶ δίυγρον ἐποίησε τὸ δῆγμα.

366. Βροχθώδει: ἢ ἀνύδρῳ ἢ ξηρᾷ· ἔνθεν καὶ βρόχθος. ἢ κοίλῃ ἢ ὀλίγον ὕδωρ ἐχούσῃ. 367. ἄσπειστον δὲ ἤτοι χαλεπὸν καὶ ἄσπονδον καὶ ἄστοργον παρὰ τὸ μὴ σπείσασθαι φιλίαν πρὸς ἀλλήλους. 368. καὶ σείριος νῦν ὁ ἥλιος, ἀντὶ τοῦ ἕως ἂν ξηραίνῃ ὁ ἥλιος.

368. τρύγη δ᾿ ἐνὶ πυθμένι λίμνης: ἵνα ᾖ ἐλλεῖπον τὸ μίμνειν. καὶ γίνεται ἀντὶ τοῦ τρυγητοῦ, τουτέστιν ἡ ξηρασία τῆς λίμνης.

371. ποιφύγδην: ἐνθουσιαστικῶς ἢ φυσητικῶς μεθ᾿ ὁρμῆς ἐκφοβῶν. τότε γὰρ καὶ τὴν γλῶσσαν προβάλλει ὁ χέρσυδρος. εἰσὶ γὰρ χέρσυδροι οἵτινες δύο γλώσσας ἔχουσιν, οὓς Ἀριστείδης λίχνους εἶναί φησιν. ὄγμους δὲ ἤτοι ὁδοὺς ἢ τὰς ἐγχαράξεις τῆς γῆς. [γράφεται ἀγμοὺς ἀντὶ τοῦ αἰγιαλούς g].

372. τὸν δὲ μετ᾿ ἀμφίσβαιναν: ἡ ἀμφίσβαινα ὄφις ἐστὶ μικρὰ καὶ νωχελής, ἐξ ἑκατέρου μέρους ἔχουσα κεφαλάς, ἀμβλυωποῦσα δὲ διὰ τὴν παχύτητα τῶν γενείων· κατὰ δὲ τὴν χροιὰν γεώδης ἐστί, μικραῖς ποικιλλομένη στιγμαῖς. τοῦτον δὲ τὸν ὄφιν οἱ περιτυχόντες ὑλοτόμοι ἐπὰν κτείνωσι, τὴν δορὰν περιτιθέντες βακτηρίᾳ ξηραίνουσι, καὶ πρός γε τοὺς κόπους καὶ τὰς ἐκ ψύχους νάρκας ἔχουσι βοήθημα. 373. ἀμφικάρηνον δὲ τὴν ἀμφοτέρωθεν κεφαλὰς ἔχουσαν. καὶ ὀλίζωνα ἀντὶ τοῦ μικροφυῆ, μικράν, βραδεῖαν.

374. ἀμβλύ: οὐκ ὀξύ, ἀλλ᾿ ἀμβλύ, οἷον στρογγυλοειδὲς καὶ

---

3 περὶ τὴν σάρκα ῥινός G περὶ τὴν σάρκα καὶ ῥῖνα σάρξ K περὶ τὴν ῥῖνα σάρξ A 4 καὶ ἡ πλωμένη τοῦτο γὰρ τὸ πιτναμένη A: καὶ ἄνω ἀπλουμένη G 5 τεκμήρατο G τεκμήραντο P τεκμήροντο K 7 περὶ τὴν σάρκα τῆς ῥινός KP 10 παρέχουσα: περὶ χερσύδρου ἄλλως: νειόθι KP 13 ἀνύγρῳ P ξηρᾷ A ξηρῷ K ἔνθεν καὶ τὸ βρόγχθος P 17 ἐν δὲ τῷ τρύγῃ δ᾿ ἐνὶ πυθμένι λείπει τὸ μίμνῃ. ἵν᾿ ᾖ, ὅταν ἡ τρύγη μίμνῃ ἐν τῷ πυθμένι τῆς λίμνης, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ τρυγητοῦ A 18 καὶ γίνηται ἀντὶ τοῦ τρύγη I. G. Schneiderus ἀντὶ P ἀπὸ K 22 ἔχουσιν P ἔχοντες K λύχνους P 25 τὸν δὲ μετ᾿ ἀμφίσβαιναν A περὶ ἀμφισβαίνης: μετ᾿ ἀμφίσβαιναν K 28 μακραῖς G 30 ἐκ ψύχους P ἐμψύχους KG 33 στρογγυλοειδὲς KG τρωγλοειδὲς PA

ἀμβλυωπὸν ἐξ ἑκατέρων τῶν κεφαλῶν. γένειον δὲ ἀντὶ τοῦ ἡ γένυς, ἡ σιαγών. 375. τὸ δὲ ἠύτε γαίης, ὅτι γεῶδές ἐστι τὸ χρῶμα.

376. περιστιγές: ἐὰν μὲν ἔχῃ οὕτως, περιστιγές, ἔσται τὸ ποικίλον δηλούμενον· ἐὰν δέ, ὡς ἔνιοι γράφουσι, περιστιβές, ἀντὶ τοῦ πεπιλημένον, ἀπὸ τοῦ πατεῖσθαι. καὶ ὁ κναφεὺς ἀπὸ τούτου καὶ στιβεὺς καλεῖται. διὰ δὲ τοῦ πεπιλημένου δηλωθήσεται τὸ στερεόδερμον τοῦ θηρίου. 377. βατῆρα δὲ τὴν βακτηρίαν κατὰ ἀφαίρεσιν τοῦ κ. καὶ Ἡρώδης ὁμοίως ὁ ἡμιαμβικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὕπνῳ

φεύγωμεν ἐκ προσώπου
μή σ' ἐκπερῶν ὁ πρέσβυς
οὐλῇ κατ' εὐθὺ *
βατηρίῃ καλύψῃ.

ἡ δὲ σύνταξις οὕτως, κόψαντες ῥάδικα πολυστεφέος κοτίνοιο οἷά τινα βακτηρίαν, τουτέστι τοσοῦτον τῷ μήκει ῥάδικα ὅσον βακτηρίαν. τινές φασιν οἷον βοτῆρα, τουτέστι ποιμένα, ῥάβδον μεθ' ἧς βόσκουσι. Δημήτριος δὲ ὁ Χλωρὸς βοτῆρα γράφει τὴν βακτηρίαν, ἐπεὶ τὰ βοτὰ ἐλαύνει. Ἀντίγονος δὲ καὶ βατῆρα. ὅτι δέ, φησιν, ἐκδείραντες τὴν ἀμφίσβαιναν τιθέασιν ἐν ῥάβδῳ τὸ δέρμα αὐτῆς, ὅταν ἐξέρχωνται ἐπὶ ἔργον, ἐν ἐκείνῳ διατρίβουσι τὰς χεῖρας καὶ θερμαίνονται. φασὶ δὲ μήτε ξύλῳ μήτε ἑτέρῳ τινὶ ἀναιρεῖσθαι τὸ ζῷον εἰ μὴ ἀμπέλῳ. Νίκανδρος δὲ ἐν τῷ Ὀφιακῷ φησι Διόνυσον ἐμμανῆ γενόμενον ὑπὸ τῆς Ἥρας ὑπνῶσαι, τὴν δὲ ἀμφίσβαιναν πεδῆσαι αὐτοῦ τὰ σκέλη· τὸν δὲ ἀναστάντα καὶ πλήξαντα τῷ κλήματι ἀποκτεῖναι· ὅθεν καὶ ἔκπαλαι καὶ νῦν κλήματι τελευτᾷ.

380. πρόσθε βοῆς τέττιγος: γράφεται καὶ κόκκυγος· πρὸ τοῦ ἔαρος, ἤγουν ἐν τῷ χειμῶνι, πρὶν τὸν κόκκυγα ἐπιφανῆναι

1 ἀμβλυωπι/ K (fortasse ἀμβλυωπικόν) ἀμβλυώτων P ἀμβλυωπητικὸν A 2 γαιῶδες K 5 ἀπὸ τοῦ πατεῖσθαι G ἀντὶ τοῦ πατεῖσθαι K ἀπὸ τοῦ στείβεσθαι ἤγουν πατεῖσθαι coniecit I. G. Schneiderus 8 καὶ ἡρώδης GL καὶ ἡρῷ K καὶ ἡρωδιανὸς V καὶ ὁρῶ (δ superscr.) P; Herodis nomen om. A. de versibus Herodis dixit Schneidewinus Mus. Rhen. novis. V p. 292 sqq. ὁ ἡμίαμβος KPG καὶ ἡμίαμβος V ἐν ἡμιάμβοις AL, unde ἐν μιμιάμβοις coniecerat Bernhardyus hist. litt. Graec. II p. 383 ἐπιγραφομένῳ KV ὑπογραφομένῳ PA περιγραφομένῳ GL 9 ὕπνῳ KA ὕμνῳ V 10 φεύγωμεν KL φύγωμεν A φεύγων μὲν V 11 ἐκπερῶν KGLV ἐκ περσῶν P ἐμπεσὼν A ὁ πρέσβυς Toupius emend. in Suid. III p. 303: ὁ om. codices 12 οὐλὴν coniecit Bergkius apud Schneidewinum delect. p. 234 κατιθὺ V κατ' εὐθὺ κρατὸς coniecit Toupius l. c. 13 κολάψῃ coniecit I. G. Schneiderus χαλέψῃ Toupius l. c. σκολύψῃ Bergkius l. c. 14 ἡ δὲ σύνταξις A ἡ συντομὴ K 16 βοτῆρα ἢ ποιμενικὴν ῥάβδον A 18 ἀντίγονος δὲ βατῆρα, παρὰ τὴν βάσιν τηρεῖν A τὴν ἀμφίσβαιναν δέ φασιν ἐκδείραντες, καὶ περιθέντες τὸ δέρμα αὐτῆς τῇ ῥάβδῳ, ὅταν ἐξέρχωνται — ἀμπέλῳ. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Νίκανδρος A, unde supplevi scripturam codicis K, in quo αὐτῆς — ἐν et ξύλῳ — ἀμπέλῳ extrita sunt. 22 ἐν τῷ ὀφιακῷ KPVA ἐν τοῖς ὀφιακοῖς GL 24 αὐτὴν ἀποκτεῖναι ὅθεν ἔτι καὶ νῦν G 27 ἐπιφανῆναι ἢ τὸν τέττιγα GL ἐπιφάναι ἤτοι τέττιγα K

ἢ τὸν τέττιγα. ἐαρτέρου δὲ ἐαρινοῦ. συγκριτικὸν γὰρ τέθεικεν ἀνθ' ἁπλοῦ.

382. μάλκαι: τὴν μάλκην φησὶ Νίκανδρος ἐν Γλώσσαις ῥῖγος περὶ τοὺς πόδας καὶ χεῖρας, καὶ ὑποδείγματα τίθησιν

πνεύματος ἀργαλέοιο πόνοιό τε μαλκίοντος.

Δημήτριος δὲ διασπᾶσθαι διὰ τὸ ῥῖγος. ἡμῖν δ' ἀρέσκει νῦν μαλκᾶν ναρκᾶν, δι' οὗ τὸ ψῦχος σημαίνει. καὶ γὰρ αὐτὸς Νίκανδρος ὁτὲ μὲν ἐπὶ ψύχους ὁτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ ναρκᾶν κέχρηται· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ψύχους ἐν τῇ Σικελίᾳ τὸν τρόπον τόνδε,

ὄμβρῳ τε κρυμῷ τε δέμας θ' ὅτε δάμνατο μαλκόν·

ἐπὶ δὲ τοῦ ναρκᾶν μόνον ἐν τοῖς Κιμμερίοις εἶπεν. Ἄλλως. μάλκαι: μαλακίαι, δυσκινησίαι διὰ τὸ κρύος. καθ' ὑπερβολὴν δὲ λέγει. οἱ δὲ μάλκας τὰ χίμετλα, ἤγουν τὰς ῥήξεις τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.

383. Ξανάᾳ: θερμαίνει. τὰ ἐκ τοῦ ξαίνειν γενόμενα ταῖς γυναιξὶ πάθη ἐν χειμῶνι ξανάα λέγεται, ὅτε τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων δυσκίνητα ἔχωσιν αἱ γυναῖκες. ἐπιτήδειόν φησιν τὸ τῆς ἀμφισβαίνης δέρμα εἰς ἴασιν τῆς δυσκινησίας. ξανάᾳ οὖν ἀντὶ τοῦ ἐπιτείνεται.

386. σμινύοιο: σιδήρεόν τι κατὰ μὲν τὸ ἕτερον δικέλλης ὀδόντι παραπλήσιον, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἀξίνης ᾗ σκάπτουσι καὶ ξύλα κλῶσιν.

387. τῆς δ' ἕλμινθος πέλει: τῆς δὲ ἀμφισβαίνης, φησί, τὸ σῶμα λεπτὸν ὡς ἕλμινθος. καὶ γὰρ ἡ ἕλμις λεπτή ἐστιν, ᾗ παρείκασε τὰ λεγόμενα γῆς ἔντερα.

389. ῥωγάδα: κεχαραγμένην, τουτέστι τὸν φωλεόν. οὐ γὰρ αὕτη ἡ σκυτάλη γεύεται μαλάθρου, ὡς οἱ ἄλλοι, ὅταν, φησίν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸν περὶ τὰ μέλη φλοῦν ἀποβάλλῃ, τουτέστι τὸ γῆρας. Τὰ γὰρ ἄλλα ἑρπετὰ παραυτίκα ἐξιόντα ἐκ τῶν φωλεῶν ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν μάλαθρον διὰ τὸ ἀμβλυωπεῖν, ἧς ἀποτρώγοντα ὀξυδερκέστερα γίνεται καὶ

---

4 ὑποδείγματα τίθησι V ὑποδείγματα ὑποτίθησι K ὑποδήματα τίθησι ediderat I. G. Schneiderus 5 μαρκίοντα K ναρκίοντα V μαλκείοντα A μαλκείοντες edidit I. G. Schneiderus μαλκίοντες voluit Cobetus var. lect. p. 131 6 διασπᾶσθαι (διεσπᾶσθαι K) διὰ τὸ ῥῖγος KP διὰ τὸ ἐπισπᾶσθαι διὰ τὸ ῥῖγος V τὸν ὑπὸ τοῦ ῥίγους διασπασμὸν I. G. Schneiderus μαλκᾶν ναρκᾶν V ναρκᾶν ναρκᾶν K μάλκαι νάρκαι ediderunt Schneiderus et Bussemakerus 10 δέμας τότε δάμνατο Lobeckius rhem. p. 205 δέμας θ' ὅτε δάμνατο O. Schneiderus p. 32 δέσμαθ' ὅτ' ἐδάμνοντο K δέσμαθ' ὅτε θάμναντο V δέματ' ὅτε δάμνατο G δέματ' ὅτε δάμνονται P μαλκόν O. Schneiderus l. c. μᾶλλον codices 11 ἐπὶ δὲ τοῦ A εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ KPV κιμμερίοις KGLV κιμφίοις PA 12 μαλακίαι δυσκινησίας P μαλκίαι δυσκινησίας K μαλκίαι δυσκενησίαι V μαλακίαι καὶ δυσκινησίαι A καθ' om. K: διὰ τὴν τοῦ κρύους ὑπερβολήν. ἢ τὰ χίμετλα A 18 ἴασιν Bussemakerus τάσιν KPG ἀποτείνεται K ἀποτείνηται P 19 σιδήρεόν τι GL om. KPA 20 ᾗ KP ᾧ GL 27 ἀποβάλλῃ A ἀποβάλλειε K 29 ἀποτρώγοντα ὀξυδερκέστερα A ἀποτρώγουσα ὀξύτερα K

ὀξυωπέστερα, καθ' ὃν καιρὸν καὶ τὸν φλοῦν, τουτέστι τὸ γῆρας, ἀποβάλλει, παρατριβόμενα κατὰ τὴν ἔξοδον ἐν ταῖς χειαῖς.

393. Ἀλλ' ἥ γ' ἀρπέζαις: ἄρπεζα τὸ κάτω καὶ ἔσχατον τοῦ ὄρους, ἤγουν ἡ πέζα τοῦ ὄρους, οἱονεὶ ὀρόπεζα. νεμέεσσι δὲ τοῖς πρὸς νομὴν ἐπιτηδείοις.

394. ἀπ' εἰκαίης δὲ βοτεῖται: γράφεται καὶ φορεῖται, τουτέστιν ἀπὸ τῆς εὐτελοῦς καὶ τῆς τυχούσης γῆς τρέφεται ἢ ἐμφορεῖται. 396. τὸ δὲ ἀλέξεται γράφεται καὶ ἀλεύεται, οὐδ' ἀπαλεύεται καὶ ἰᾶται τὸ δίψος αὐτῆς καὶ προθυμουμένης πιεῖν.

[396. τεκμαίρου: γίγνωσκε, μάνθανε τὸν βασιλίσκον, ὀλίγον μὲν τῇ κακίᾳ, ἐξοχώτατον δὲ τῇ δυνάμει τῶν ἄλλων ἑρπετῶν G.]

398. ἐπὶ τρία δῶρα: ἤγουν παλαιστάς. δῶρον γὰρ ἡ παλαιστή. Ἐπὶ τρία δῶρα: τὸ πλάτος, οἷον μῆκος, φέρων τριπάλαιστον. Μῆκος δὲ καὶ ἰθὺν ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό, ἤγουν μῆκος.

399. σπειραχθέα: τὰ ἀπὸ τῆς σπείρας βαρυνόμενα. τὰ γὰρ μεγάλα ἑρπετὰ διὰ τὸ βάρος τῆς οὐρᾶς σπειραχθέα καλεῖται διὰ τὸ ὡς ἄχθος καὶ βάρος ἔχειν τὴν οὐράν. 400. ἰυγὴ δὲ φωνή τίς ἐστι, βοὴ ἀδιάρθρωτος ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος πεποιημένη. καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ἀντεριννύι περὶ κυνὸς λέγων εἶπεν

ἰυγῆς δ' ὡς παῦρον ἐπέκλυεν.

ὅτ' ἐς νομόν: ἐς τὸν νομὸν καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸν ἀρδηθμὸν τὸ μεσημβρινὸν ἀίξαντος οὐκέτι τὰ σπειραχθέα κνώδαλα τούτου τὴν ἰυγὴν μίμνουσιν. Ἄλλως. 401. μεσημβρινὸν ἀίξαντος: ἤτοι τοῦ νομοῦ καὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ αρδηθμοῦ μείρονται· ἢ λείπει τὸ ὁρμῶσιν, ἵν' ᾗ ὅτ' ἐς τὸν νομὸν καὶ τὴν ὕλην ὁρμῶσιν ἢ καὶ ἀρδηθμοῦ μείρονται, οὐκέτι τὴν ἰυγὴν ἐκείνου μίμνουσι τὸ μεσημβρινὸν ἀίξαντος.

405. Οὐδέ τις οὐδ' οἰωνός: ἤτοι οὐδείς, φησι, τῶν οἰωνῶν τῷ σώματι τῷ ὑπὸ βασιλίσκου δηχθέντι προσελθεῖν δυνήσεται πρὸς τὸ θοινηθῆναι. Ἄλλως. πάντες οἰωνοὶ φεύγουσι τὸ σῶμα τοῦ δηχθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλίσκου καὶ οὐδεὶς αὐτῶν πρόσεισιν εἰς τὸ θοινηθῆναι τὸν νεκρόν. ἀπείργει γὰρ ἡ ἐξ αὐτοῦ δυσωδία πάντας τοὺς οἰωνοὺς θανατικὴ οὖσα.

---

2 παρατριβόμενα A παρατριβομένη K περιτριβόμενα PG ἐπὶ ταῖς χειαῖς PG 8 γράφεται καὶ ἐνθέτως οὐδ' ἀπαλεύεται P: γράφεται καὶ ἀλεύεται ἐπὶ ἐνεστῶτος, ἵν' ᾗ οὐδ' ἀπαλεύεται καὶ ἐκκλίνει καὶ ἰᾶται τὴν δίψαν αὐτῆς καίπερ προθυμουμένη πιεῖν A 13 φέρων PG 18 ἐν ἀντεριννύι P ἐν ἀντερινύι G νῦν ἀντεριννύι K ἐν ἐριννύι A ἐν Ἠριγόνῃ coniecerunt I. G. Schneiderus et Bernhardyus Eratosthen. p. 157 20 δὲ ὡς KG ὡς A ἐπέκλυεν Bernhardyus l. c. ἀπέκλυεν PA ἀπέκλινεν K ἐπέκλυον GL 21 τὸ μεσημβρινὸν A τὸν μεσημβρινὸν K 22 τούτων τὴν ἰυγὴν K τὴν ἰυγὴν τούτου A 23 ἤτοι K ὅτε PA: ὅτε τοῦ νομοῦ καὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ ἀρδηθμοῦ μείρονται ἀντὶ τοῦ ἱμείρονται οὐ μίμνουσι τὴν ἰυγὴν ἐκείνου. ὅτ' ἐς νομὸν καὶ ὕλην· λείπει τὸ ὁρμῶσιν· ὅτε ἐς νομοὺς καὶ εἰς ὕλην καὶ εἰς ἀρδηθμὸν τὸ μεσημβρινὸν ἀίξαντος G 25 ἵν' ᾗ — μίμνουσι A, om KP

406. *Κόραξ τ' ὀμβρήρεα*: ὅτι χειμῶνα δηλοῦσιν οἱ κόρακες καὶ ὁ Ἄρατος μαρτυρεῖ λέγων (Phaen. 963 sq.)

δήποτε καὶ γενεαὶ κοράκων καὶ φῦλα κολοιῶν
ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς περὶ σῆμ' ἐγένοντο,

καὶ Εὐφορίων ὁμοίως

. ὑετόμαντις ὅτε κρώξειε κορώνη.

409. *Εἰ δ' ὀλοή*: εἰ δέ τι τῶν ὀρνέων ὑπερβαλλούσῃ λιμώξει κατεχόμενον προσέλθῃ τῷ σώματι, αὐτόθεν ἀπόλλυται. 410. Τὸ δὲ *αὐτόθεν* ἀντὶ τοῦ αὐτόσε. τὸ γὰρ αὐτόθι ἐπὶ τόπου.

411. *Πιφάσκεο*: ἄκουε δὴ καὶ περὶ δρυΐνου, ὃν ἕτεροι χέλυδρον ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ ὄφις ὁ δρυΐνας ὃς ἐν ἀενάῳ λίμνῃ διατρίβει ἐν δρυσὶν ἢ φηγοῖσιν. ἄλλο δέ τί ἐστιν ἡ φηγὸς παρὰ τὴν δρῦν. *Δρυΐναο*: ὅτε καταλιπὼν τὴν λίμνην εἰς δρῦν ἔλθῃ, τότε δρυΐνας καλεῖται. 413. *ὅγε ποι φηγοῖσιν*: καὶ δὴ σημειωτέον ὅτι ἡ φηγὸς ἄλλο τί ποτέ ἐστι παρὰ τὴν δρῦν, τουτέστιν οὐκ ἔστι κυρίως δρῦς. Θεόφραστος δὲ (hist. plant. III 8, 2) πέντε γένη φησὶ δρυῶν εἶναι, ἓν δὲ τούτων τὴν φηγόν.

416. *Μολουρίδας*: καὶ γὰρ μολουρὶς ζῷόν ἐστιν ὅμοιον ἀκρίδι [ἄλλοι δὲ σίλφῃ εἶναι ὅμοιόν φασι G]. 417. *σπέρχεται* δὲ ἀντὶ τοῦ διώκεται ὑπὸ τοῦ μύωπος. τοῦτον γὰρ τὸν ὄφιν ἀεί ποτε τείρει ὁ μύωψ καὶ διώκει αὐτόν. τότε οὖν, φησι, διωκόμενος ὑπ' αὐτοῦ εἰς κοῖλον πρέμνον δρυὸς ὑπεδύσατο.

420. *ἀρπεδὲς αὔτως*: οἷον ἐπίπλατον καὶ ὁμαλόν· οἷον οὐκ ὀξυκέφαλός τις. ἔστι δὲ παρὰ τὴν ἔραν, ἤγουν τὴν γῆν, οἱονεὶ ἐρπεδές. ἢ *ἀρπεδές*, ἐπεὶ παρὰ τὴν ἀρπεδόνα λεπτόν.

421. *ἐχθρὸν ἄηται*: ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος τοῦ θηρίου τοῦ δρυΐνου δυσωδία τις ἐκπέμπεται.

422. *οἷον ὅτε πλαδόωντα ἕως τοῦ λάθαργοι*: τοιαύτην, φησί, δυσωδίαν ἀπὸ τοῦ σώματος ὁ δρυΐνας ἀφίησιν, ὅσην καὶ οἱ περὶ τὰ δέρματα τῶν ἵππων σκώληκες ἀφιᾶσι τεμνόμενοι. 423. *ἄρβηλοι* δὲ λέγονται τὰ κυκλοτερῆ σιδήρια, οἷς οἱ σκυτοτόμοι τέμνουσι καὶ ξέουσι τὰ δέρματα. *λάθαργοι* δὲ οἱ ὑμένες καὶ τὰ ξύσματα τῶν δερμάτων. *γναμπτόμενοι* δέ, τουτέστι ξεόμενοι ὑπὸ τῶν ἀρβήλων, οἱονεὶ ὑπὸ τῶν σμιλῶν ἢ τῶν ξύστρων, οἱ λάθαργοι *μυδόωσι*, τουτέστι ὄζουσι γναμπτόμενοι ὑπὸ τοῖς ἀρβήλοις οἱ λάθαργοι. Γναμπτόμενοι

---

4 ἀρχομένοιο V περὶ KPVR παρὰ GL 6 ὅτε κρώξειε A ὅτε κρώζει KVR. an κρώζειε? 7 ὑπερβαλούσῃ λοιμώξει K ὑπερβάλλοντι λιμῷ A 8 αὐτόθι ἀπόλλυται P 10 πιφαύσκεο G 12 τὸν δρῦν K 14 φαγοῖσι K 16 ἐπὶ δὲ τούτων KG ἐπὶ δὲ τούτοις PA, correxit Bentleius 18 μόλουρος K 23 ἐπίπλαστον K ὑπόπλατον P ἐπίπλατυν I. G. Schneiderus 25 ἢ ἀρπεδὲς ἐπίλεπτον παρὰ τὴν ἀρπεδόνα G παρὰ] περὶ KP κατὰ A 28 πλαδόωντα οἷον ὅτε πλαδόωντα K 32 ξύουσι G 33 ξυόμενοι G 35 ὄζουσι. ὅθεν καὶ κναφεύς. κώληπος (rell. om.) G

γὰρ ξεόμενοι· ἐξ οὗ καὶ κναφεύς. λέγεται δὲ ἀρβύλη καὶ περὶ τὸν τοῦ Εὐριπίδου Ὀρέστην (v. 140 sq.) „ἆ ἆ σιγᾶτε μὴ ψοφῆτε, μηδὲ ἔστω κτύπος ἐπὶ λεπτὸν ἴχνος ἀρβύλης.“

424. Κώληπος: ἤγουν τοῦ ἀστραγάλου, ὡς Ὅμηρος (Il. Ψ 726) κόψ' ὄπιθεν κώληπα τυχών.

425. πνιγόεσσα δὲ ἤγουν χαλεπή, ὥστε τὸν ὀσφρανθέντα πνίγεσθαι. κεδαιομένη δὲ ἀντὶ τοῦ σκεδαννυμένη, οἱονεὶ μεριζομένη, κατὰ στέρησιν τοῦ σ. γράφεται καὶ κεδαννυμένη. 427. πεδόωσι δὲ ἀντὶ τοῦ πεδοῦσιν, ἀμαυροῦσιν. ἀλυσθαίνοντος δέ, τουτέστιν ἀδημονοῦντος καὶ ἐν ἄλῃ τυγχάνοντος, ἤγουν ἀδημονίᾳ.

429. ῥινοὶ δὲ πλαδόωσιν: ἀντὶ τοῦ δυσωδίαν πέμπουσιν αἱ βύρσαι αὐτῶν. 430. νεμέθων δέ, ἤγουν νέμων, κατατρώγων καταδαπανᾷ καὶ δαμάζει. 431. κακοσταθέοντα δὲ ἤγουν μηδ' ὁπωσοῦν ἠρεμοῦντα καὶ μηδὲ ἱστάμενον, ἀλλὰ κακῶς ἑστῶτα, ἢ σειόμενον διὰ τὸ βαρεῖσθαι.

432. οἳ δέ τε: τουτέστιν ἄλλοι πάλιν τῶν δηχθέντων μυκάζουσιν, οἱονεὶ ὡς αἶγες κράζουσιν, ἢ χασμῶνται κατὰ τὸν τρόπον τῶν αἰγῶν, ἢ βληχῶνται. περιπνιγέες δὲ ἀντὶ τοῦ περίπνιγοι, ἤγουν ὡσανεὶ περὶ τὸ πνίγεσθαι γίνονται.

433. οὖρα δ' ἀπέστυπται: ἤγουν ἀποστύπτεται ἢ ἀποστύφεται, ἀντὶ τοῦ ὠχρὰ φαίνεται. 434. ῥέγκουσι δὲ ἤτοι πνευστιῶσι, ῥέγχουσι.

436. ἐπιδίψιος ἄτη: τὸ δὲ ἐπιδίψιος ἄτη ἀντὶ τοῦ δίψῃ χαλεπῇ συνεχόμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσι.

437. τρόμον: καὶ γὰρ μετὰ τὰ προειρημένα πάντα καὶ τρόμος τις τοῖς μέλεσι τοῦ κάμνοντος περιτρέχει καὶ γίνεται.

438. φράζεο: ὅλος ὁ νοῦς τοῦ στίχου οὗτος, ὁ δράκων ἐτράφη μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ κατά τινα τόπον τοῦ Πηλίου καλούμενον Πελεθρόνιον, τὴν δὲ φύσιν ἐστὶ μέλας, ὑπόχλωρος τὴν κοιλίαν, καλὸς δὲ τὴν μορφήν, τοὺς ὀδόντας ἔχων τριστοίχους, τὸ δὲ ἐπισκύνιον παρεμφαίνων· καὶ κατὰ τὸν ἀνθερεῶνα λεπίδες ἐπεγηγερμέναι πώγωνος παρέχουσι φαντασίαν χολοβαφινῷ σώματι προσεοικότος. τὸ δὲ δῆγμα ἄπρακτον καὶ τῷ τοῦ μυὸς δήγματι προσεοικός, κἂν σφόδρα χαλεπήνῃ. πολεμεῖται δὲ καὶ πολεμεῖ συνεχῶς τῷ ἀετῷ, πολλάκις μὲν καὶ

---

1 ἐξ οὗ καὶ γναφεὺς καὶ κναφεύς. ἡ δὲ ἀρβήλη ἐστὶ καὶ εἶδος ὑποδήματος παρ' εὐριπίδῃ ἐν ὀρέστῃ, ὡς τὸ ἆ ἆ σιγᾶτε μὴ ψοφεῖτε, μὴ δ' ἔστω κτύπος ἐπίθες λεπτὸν ἴχνος ἀρβήλης A ἐξ οὗ καὶ κναφεύς. λέγεται γὰρ ἄρβηλος καὶ παρ' εὐριπίδην ὀρέστην· ἆ ἆ σιγᾶτε, μὴ ψοφεῖτε, μήδ' ἔστω κτύπος ἐπίθες λεπτὸν ἴχνος ἀρβήλης P 5 κώληπα GL κώλυπα P κώληπος K 7 μεριζομένη καὶ σκορπιζομένη L 16 μυκάζουσιν KP μηκάζουσιν G 30 τριστοίχους G τριστίχους P περιστοίχους K τὸ δὲ om KP: τὸ δὲ ἐπισκύνιον πάντοθεν πῖον. ὑπὸ δὲ τῆς πιότητος αἱ σάρκες ἐπεγηγερμέναι ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα πώγωνος παρέχουσι φαντασίαν A 32 χολοβαφινῷ Bussemakerus χολοβαφηνῷ KP χολοβαφεινῷ I. G. Schneiderus προσεοικότος P προσεοικο^{τ} K προσεοικότι G προσεοικώς L προσεοικυῖαι I. G. Schneiderus

ἐπὶ τὴν νοσσιὰν παραγενόμενος καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ᾠὰ σιτούμενος, συνεχῶς δὲ κἀκείνῳ, ὅτε ἐπὶ ἁρπαγὴν ἀρνὸς ἢ λαγωοῦ τράπηται. Πελεθρόνιον δὲ τόπος ἐστὶ τοῦ Πηλίου ἀνθώδης· διὸ καὶ οὕτω καλεῖται ἀπὸ τοῦ πέλειν ἐκεῖσε τὰ ἄνθη· θρόνα γὰρ τὰ ἄνθη λέγονται. 441. ἄγραυλος δὲ ἤτοι ἀγλαός, καλός, λαμπρός, εὐπρεπής, ὡραῖος φαίνεται. 443. ἐπισκύνιον δέ, ὃ καὶ σκύνιον, εἶπε τὸ ἐπάνω τῶν ὀφρύων. 444. χολοίβαφος δὲ ὁ χολῆς χρώματι βεβαμμένος, ἢ χλωρός, ὡσεὶ σμαραγδώδης ἢ χρυσίζων. αὔτως δὲ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ὄφεσιν.

446. οἷα νυχηβόρου: γράφεται καὶ μυχηβόρου, τοῦ ἐν τοῖς μυχοῖς ἐσθίοντος· ἐὰν δὲ οἷα νυχηβόρου, λέγεται τοῦ ἐν νυκτὶ ἐσθίοντος μυὸς ὃ ἂν εὕρῃ.

447. ὑπὸ κραντῆρος: κραντῆρες λέγονται οἱ ὕστερον ἀναβαίνοντες ὀδόντες παρὰ τὸ κραίνειν καὶ ἀποπληροῦν τὴν ἡλικίαν. νεωτέρων γὰρ ἤδη ἡμῶν γενομένων φύονται οἱ ὀδόντες οὗτοι. Κλεάνθης δὲ σωφρονιστῆρας αὐτοὺς καλεῖ. νῦν ἁπλῶς τοὺς ὀδόντας. σωφρονιστῆρες δὲ διὰ τὸ ἅμα τῷ ἀνιέναι αὐτοὺς καὶ τὸ σῶφρον τοῦ νοῦ λαμβάνειν ἡμᾶς.

448. ὄρνις αἰετὸς ἐκ παλαχῆς: γράφεται γὰρ καὶ ἐξ αἴθρης. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκ παλαχῆς, δῆλον ἀντὶ τοῦ ἐξ ἀρχῆς· ἐὰν δὲ καὶ ἐξ αἴθρης, ἐκ τοῦ αἰθέρος, ὑψόθεν. 450. βλώσκοντα δὲ ἤτοι ἀναστρεφόμενον, νεμόμενον τὸν δράκοντα λέγει.

452. τόκον κτίλα τ' ὤεα: τὰ κτίλα ἐπὶ τῶν ἡμέρων καὶ τιθασσῶν τίθεται καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ποίμνης προηγουμένων κριῶν καὶ ἐπὶ τῶν λιπαρῶν. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἐπὶ τῶν ἡμέρων καὶ πραέων

ἦσαν δὲ κτίλα πάντα καὶ ἀνθρώποισι προσηνῆ,
θῆρές τ' οἰωνοί τε, φιλοφροσύνη τε δεδήει,

καὶ Ἡσίοδος

χρὴ πατρὶ κτίλον ἔμμεναι.

ὁ δὲ ποιητὴς τὸν ἡγεμόνα τῶν ποιμνίων κριὸν λέγει (Il. Γ 196)

αὐτὸς δὲ κτίλος ὣς ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν.

456. ἀτέλεστα διώκει: ὁ δράκων δηλαδὴ τὸν ἀετόν, καθὸ οὐδὲν αὐτῷ δύναται ποιῆσαι περιπετομένῳ ἐν ὕψει. τὸ δὲ ἀτέλεστα ἀντὶ τοῦ ἀτελείωτα. 457. τὸ δὲ ὑποδράξ ἀντὶ τοῦ ὑποβλεμματικῶς, ὑποβλεπόμενος.

458. χαλαίποδος: γράφεται καὶ χωλοίποδος καὶ κυλλόπο-

---

2 κἀκεῖνος K: κἀκείνῳ ἐνεδρεύων ὅταν A 5 ἄγραυλος KP ἄγλαυρος GL 9 οἷα νυχηβόρου P οἷα νυχοβόρου K 10 ἐὰν δὲ ἔνι νυχοβόρου K ἐὰν δὲ ἔνι νυχήτερον P 14 κλέανθος A 23 τῆς ποίμνης G: τῆς om. K 25 ἦσαν δὲ KV ἦσαν δὲ καὶ P ἦσαν γὰρ L ἠδ' ἦσαν A ἀνθρώποισι AV ἀνθρώποις KP 26 φῆρες P οἰωνοί Sturzius Empedocl. p. 604 ἄνθρωποι codices φιλοφροσύνῃ Sturzius 28 χρὴ πατρὶ KA χρὴ δὲ πατρὶ PV χρὴ δέ σε πατρὶ G 29 τὸν ἡγεμόνα τῶν ποιμνίων AP τὸν ἡγεμόνα τῆς ποίμνης G, om. K 35 χολοίποδος καὶ κοιλόποδος K κολοίποδος καὶ χωλοίποδος P κυλοίποδος καὶ χωλοίποδος A χωλοίποδος καὶ κιλόποδος G: κυλλόποδος I. G. Schneiderus

δος. ἀμφότερα δὲ τὸν χωλὸν σημαίνει, χαλαίποδος διὰ τὸ κεχαλασμένους τοὺς πόδας ταῖς ἁρμονίαις ἔχειν. Ἡφαίστου νῆσον τὴν Λῆμνον ἐκάλεσε, ὡς λέγει καὶ Ὅμηρος (Il. *Α* 593) „κάππεσεν ἐν Λήμνῳ". 459. Σάμον δὲ δυσχείμερον τὴν Σαμοθρᾴκην ἐδήλωσεν.

460. *Ῥησκυνθίδος*: τὸ Ῥησκύνθιον ὄρος Θρᾴκης Ἥρας ἱερόν, ἐξ οὗ τὴν προσηγορίαν ἔσχε Ῥησκυνθίδα. ἔστι δὲ τῆς Ἥρας καὶ Ζηρυνθίου Ἀπόλλωνος νεὼς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. τῆς δὲ Αἴνου πλησίον ἐστὶν ὁ ποταμὸς Ἕβρος. οὐ μακρὰν δέ ἐστι τοῦ ποταμοῦ ἡ Ζώνη ἡ πόλις, μεθ' ἣν αἱ Ὀρφέως δρύες εἰσίν, ὑφ' ἃς πόλις ἐστὶ Ζηρύνθιον, ἐν ᾗ τὸ ἄντρον. μέμνηται τῆς Ζώνης καὶ Ἀπολλώνιος (Argon. I 29)

ἐν τῇ Θρηικίῃ Ζώνῃ ἐπιτηλεθάουσαι.

μέμνηται καὶ οὗτος ὁ Νίκανδρος

τῷ μὲν ὑπὸ Ζωναῖον ὄρος δρύες ἀμφί τε φηγοὶ
ῥιζόθι δινήθησαν ἀνέστησάν τε χορείαν
οἷά τε παρθενικαί.

Ἄλλως. Ῥησκύνθιον δὲ ὄρος Θρᾴκης, ἐν ᾧ Ἥρα ἐτιμᾶτο, ἐξ οὗ καὶ ἡ Ῥησκυνθίς. 462. *καὶ δρύες*, τουτέστιν ὄρος ἐν ᾧ εἰσιν αἱ δρύες τοῦ Οἰαγρίδου, τουτέστι τοῦ Ὀρφέως τοῦ υἱοῦ τοῦ Οἰάγρου. Ζηρύνθιον δὲ ἄντρον ἐστὶν ἐν Σαμοθρᾴκῃ. Λυκόφρων δέ φησι (v. 77)

Ζηρύνθιον ἄντρον τῆς κυνοσφαγοῦς θεᾶς,

ὅ ἐστι σπήλαιον τῆς Ἑκάτης.

463. *Δήεις*: διὰ μακροῦ ἀπεδόθη ἡ ἀπόδοσις. ἔστι δὲ οὗτος μακρὸς καὶ κατάστικτος.

ὅν τε λέοντα: λέοντα αὐτόν φησι καὶ λέγει ἢ διὰ τὸ πολύστικτον καὶ ποικίλον τῶν φολίδων ἢ διὰ τὸ γενναῖον. Ἄλλως. λέοντα ἐκάλουν τὸν κεγχρίνην ἢ διὰ τὸ ἑαυτὸν μαστίζειν τῇ οὐρᾷ καὶ διεγείρειν εἰς μάχην ὡς λέοντα ἑαυτόν, ἢ διὰ τὸ δάκνειν καὶ ῥοφᾶν τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου, ἅτινα δὴ καὶ λέων ποιεῖ. ῥοφᾷ δὲ τὸ αἷμα διὰ τῶν κατακλείδων.

465. *Πολύστροφον*: ἀντὶ τοῦ εὐκίνητον ἢ πολλὴν στροφὴν καὶ μέγεθος ἔχον, οἷον εὐμήκες. τὰ γὰρ μακρὰ τῶν ἑρπετῶν πολύστροφά εἰσιν.

---

1 *κεκλασμένους* G 6 *ἔχε ῥησκυνθ|* K *ὑντίου* K *ὑντίνου* GP *κυτίνου* A: cf. Liv. XXXVIII 41 9 *ὑφ' ἃς* KP *πρὸς ἃς* GL *ἄντρον* GL *ἄστρον* KV 11 *ἐν τῇ* KPV *ἐν τῷ* A: *ἐν τῷ ἀκτῇ Θρηικίῃ Ζώνης* edidit I. G. Schneiderus ex G *ἐπιτηλεθέουσαι* P 12 *οὗτος ὁ νίκανδρος* KPVR *αὐτὸς Νίκανδρος ἀλλαχοῦ* A: inter Europiae fragmenta posuit O. Schneiderus p. 36 sq. 13 *τῷ μὲν* O. Schneiderus *τὸ μὲν* KGVR *τὰ μὲν* P *καὶ μὲν* A *ὑπὸ ζωνιαῖον* KVR *ὑποζώναιον* A 14 *δινήθησαν* AVR *δινηθεῖσαν* K *ἀνέστησάν τε χορείαν. οἵην παρθενικαί* A. in K non satis adparuerunt. *ἐνέστησαν* coniecit I. G. Schneiderus *χορείην* coniecit O. Schneiderus p. 37 15 *οἷά τε* G *οἵαν τε* PVR 18 *οἰαγρίδου* P *ὑαγρίδου* K *οἰάγρου* P *ὑάγρου* K 20 *ζήρυνθον* G *κυνοσφαγοῦς* PG *κυνοφάγου* K *θεᾶς* G *θεοῦς* P *θεοῦ* K 21 *ἑκάτης* P *ἐλάτης* K 22 *διὰ μακροῦ* A *διὰ μικροῦ* K 23 *μακρὸς καὶ κατάστικτος* G: *καὶ* om. K 26 *κεγχρήνην* K *ἑαυτὸν μαστίζειν τῇ οὐρᾷ* G *ἑαυτὸν βαστάζειν τὴν οὐράν* K *ἑαυτοῦ* (corr. *ἑαυτὸν*) *βαστάζων τὴν οὐράν* P 27 *λέων* KG

αἶψα δὲ σαρκί: ταχέως δὲ περὶ τὴν σάρκα σηπεδόνας ἐποίησε δυσιάτους. αὗται γάρ εἰσιν αἱ πυθεδόνες· Ὅμηρος (Il. Δ 174)

σέο δ' ὀστέα πύσει ἄρουρα,

καὶ Ἐρατοσθένης

οὐδὲ πελιδναί
πυθεδόνες γάστρηναν ὑπέτρεφον οὐλοὸν ἕλκος.

οἱ δὲ Αἰολεῖς τὸ φθίνειν πύθεσθαι λέγουσι.

470. *μαιμώσσων*: ἀντὶ τοῦ ζητῶν καὶ ὁρμῶν. γράφεται καὶ *λαιμώσσων*, ἀντὶ τοῦ πεινῶν, ὡς Ἱππῶναξ

λαιμώσσει δέ σου
τὸ χεῖλος ὡς ἐρωδιοῦ.

471. *ἐπὶ κτίλα δὲ μῆλα* τὰ ἥμερα καὶ τὰ ἑπόμενα τῷ κτίλῳ, τουτέστι τῷ προηγουμένῳ κριῷ.

472. *ἠὲ Σάου*: καὶ γὰρ τὸ μὲν Σάον καὶ τὸ Μόσυχλον ὄρη εἰσὶ τῆς Σάμου. μέμνηται δὲ καὶ τούτων τῶν τόπων ἐν Λήμνῳ τε καὶ Σαμοθράκῃ, τὰς νήσους ἑκατέρας ἀπὸ τούτων σημαίνων. ἐκαλεῖτο δὲ Σάος ἡ ὅλη Θρακικὴ Σάμος. καὶ Μόσυχλον δὲ τὰ ὄρη τῆς Λήμνου, ὡς Ἀντίμαχος

Ἡφαίστου πυρὶ εἴκελον, ἥν ῥα τιτύσκει
δαίμων ἀκροτάτης ὄρεος κορυφῇσι Μοσύχλου·

καὶ Ἐρατοσθένης φησί·

ἐν δέ οἱ ὄσσε
κανθοῖς παμφαίνεσκε Μοσυχλαίῃ φλογὶ ἶσον.

473. *ἄγραυλοι*: ὅτε οἱ ἄγραυλοι, τουτέστιν οἱ ποιμένες, καταλείψαντες τὰ ἔργα τῶν νομέων, τουτέστι τοῦ βόσκειν, καταψύχωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ θρέμματα ὑπὸ ταῖς μακεδναῖς, ἤγουν ἐπιμήκεσιν ἐλάταις, τουτέστιν ἐν ταῖς σκιαῖς. 475. *καταπλέξῃ* δὲ ἀντὶ τοῦ ἀγρεύσῃ. ἢ *περιπλέξῃ*, ἤγουν περιπλακῇ. 476. καὶ τὸ *μαστίζων*, ἑαυτὸν

---

2 εἰσιν αἱ πυθεδόνες A εἰσι καὶ πυθεδόνες K 5 οὐδὲ πελιδναί KVA οὐδὲ πελιδναί αἱ P αἱ δὲ πελιδναί G: οὐδὲ δέμας πελιδναὶ Πυθεδόνες παρέφηναν, ἐπεὶ τρέφον οὐλοὸν ἕλκος coniecit Bernhardyus Eratosthen. p. 157 6 γάστρηναν ὑπέτρεφον KPA γάστρηναν ὑπέστρεφον G γάστρην ἀνυπέστρεφον L γάστρην ἀνυπόστροφον V γάστρην ἂν ὑπέτρεφον coniecit Bussemakerus 8 καὶ ὁρμῶν g LP, om. K 10 λαιμώσσει A λαιμ^ώ K λαιμῶι PG λαιμόσσων (om. δέ σου) V λαιμώσσων (om. δέ σου) R 11 ἐρωδιοῦ KPGLV ἠρώδου A 14 καὶ ὁ σάος δὲ καὶ ὁ μόσυχλος A: σάον — μόσυχλον GP 16 ἑκατέρων G 17 μόσυχλος δὲ ὄρος G 19 Ἡφαίστου AV ἡφαίστοιο KPR Ἡφαίστου φλογί coniecit Dübnerus Antim. fragm. p. 39 εἴκελον A, om. KVR 20 δαίμων A σά^μ K σάμου VR ἀκροτάτης P ἀκροτάτου KGV ἀκροτάτοιο R ἀκροτάταις A ὄρεος A ὄρους KPVR 22 ἐν δέ οἱ ὄσσε κανθοῖς conieci obss. crit. in Cat. et Varr. p. 94 εὖ τοι ὄσσε κάνθων KPV, εὖ τοι ὄσοις A εὖτε οἱ ὄσσε Ἐκ κανθῶν φαίνεσκε coniecit Dübnerus l. c. 23 παμφαίνεσκε KGV φαίνεσκε A 27 καταφλέξει δὲ ἀντὶ τοῦ ἀγρεύσει K καταφλέξῃ ἀντὶ τοῦ ἀγρεύσῃ A

δηλονότι τῇ οὐρᾷ, ἢ ὃν ἂν θέλῃ πλῆξαι [ἢ ἀντὶ τοῦ μαστίζων γράφεται λαιμώσσων, ἀντὶ τοῦ πεινῶν, ὡς Ἱππῶναξ

λαιμώσσει δέ σου
τὸ χεῖλος ὡς ἐρωδιοῦ].

477. καὶ κληῖδας τὰς σάς, ἤτοι τὰς τοῦ πληττομένου, ἢ τοῦ οἰκείου χαλινοῦ.

478. σκολιήν: ἤτοι καμπας ἔχουσαν ὁδόν, ἀντὶ τοῦ μὴ εὐθεῖαν. καὶ δοχμὸς ἐναντιούμενος τῇ τοῦ ἑρπετοῦ πορείᾳ.

482. τοῖος Θρηικίῃσιν: ἤτοι τοιοῦτος πλησιάζει. 484. τὸν δὲ ἀσκαλαβώτην γαλεώτην οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν. ἔοικε δὲ σαύρᾳ.

484. ἐρέει δὲ φάτις, ἤτοι φησὶν ὁ λόγος. ἱστορία Δήμητρος. λέγεται Ἄμβας υἱὸς Μετανείρας φθονερώτερον διενεχθῆναι πρὸς τὴν θυσίαν τῆς θεοῦ, διὸ αὐτὸν ἀσκαλαβώτην ἐποίησεν. ἢ ὅτι Μετανείρας υἱὸς Ἄμβας ἐδυσχέρηνεν ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὴν Δήμητραν ὑπεδέξατο καί τι ἐφθέγξατο εἰς τὴν θεόν· διὸ ὀργισθεῖσα τὸ ἐν τῷ κρατῆρι λείψανον ἐγχέασα αὐτῷ ἀσκαλαβώτην αὐτὸν ἐποίησεν. Ἄλλως. λόγος, φησί, τὴν Μετάνειραν τοῦ Τριπτολέμου εἶναι μητέρα, ὃν δέδωκε τῇ Δήμητρι ἀνατρέφειν. τοῦτον ἡ Δημήτηρ λαβοῦσα συνεχῶς αὐτὸν εἰς τὸ πῦρ ἔβαλλεν ἀπαθανατίσαι βουλομένη αὐτόν. ὡς δὲ ἐπιπολὺ τοῦτο ἐποίει, φωραθεῖσα ὑπό τινος ἐπαύσατο καὶ οὐκ ἀπηθανάτισεν αὐτόν. ὑπέδειξε δὲ αὐτῷ τὴν σπορὰν τοῦ σίτου. χρόνῳ δέ ποτε ἡ Μετάνειρα τὴν Δήμητραν ὑπεδέξατο εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. τῆς δὲ θυσίας γινομένης ἐπ᾽ αὐτῇ παρὼν Ἄμβας υἱὸς αὐτῆς ἕτερος ἐγέλασε καταγελῶν τῆς θυσίας. ἡ δὲ Δημήτηρ ὀργισθεῖσα ἀποχέασα τὸ ἐν τῷ κρατῆρι ἀπομεῖναν κέρασμα ἐποίησεν αὐτὸν ἀσκαλαβώτην.

486. Θεράπναις: ἤγουν ταῖς θεραπαίναις ἢ τόποις πρὸς ξενίαν ἐπιτηδείοις. 484. τὸ δὲ Ἀχαίη Δημήτηρ ἢ διὰ τὸ ἄχος καὶ τὴν λύπην τῆς θυγατρός, ἢ διὰ τὸν τῶν κυμβάλων ἦχον.

490. οὓς ἔλοπας: τουτέστιν ἀσθενεῖς ὄφεις. ἀπὸ γένους εἰς γένος ἄγει, οὕσπερ καλοῦσιν ἀπὸ τῆς χροιᾶς ἀμμώδεις καὶ μυόθηρας καὶ ἔλοπας. Λίβυας δὲ καλεῖ τοὺς ἀμμοδύτας· πολλοὶ γὰρ ἐν Λιβύῃ τοιοῦτοι τυγχάνουσι· πολυστεφέας δὲ τοὺς πολλοὺς στεφάνους ἔχον-

---

1 ἢ ἀντὶ τοῦ μαστίξων γράφεται λαιμώσσων ἀντὶ τοῦ πίνων ὡς ἱππῶναξ λαιμώσσω τὸ χεῖλος ἐρωδιοῦ P ἢ ἀντὶ τοῦ μαστίζειν γρ. λαιμώσσων .... χεῖλος ὡς ἐρωδιοῦ extritis aliquot litteris K γράφεται δὲ καὶ λαιμώσσων ἵν᾽ ᾖ πεινῶν (rell. om.) A 7 σκολιήν· ἤγουν καμπὰς ἔχουσαν ὁδόν, μὴ εὐθεῖαν πορείαν συστρεφόμενος. καὶ τὸ δοχμὸς δὲ ἤτοι ἀνακύπτων καὶ ἐναντιούμενος τῇ τοῦ ἑρπετοῦ πορείᾳ G καμπτὴν ἔχουσαν K 9 τὸ δὲ ἀσκαλαβώτην KP ἀσκαλάβου. ἀσκάλαβον τὸν καὶ ἀσκαλαβώτην A 14 δήμητραν P δημέτερα K 17 φασί K 19 ἀπαθανατίσαι A ἀποθανατῶς corr ἀπαθανατῆσαι P ἀποθανα K ἀπαθανατῶσαι G 20 ἀπηθανάτισεν A ἀπηθανάτωσεν KG ἀπεθανάτησεν superscripto ἀπηθανάτωσεν P 21 σπορὰν A σπορείαν K 23 ἄμβας PG ἔμβας K ἄβας A. Ἰαμβᾶς coniecit O. Schneiderus 24 ἐπιχέασα A
28 κυμβάλων G κυμάτων KPA 29 ἀπὸ τοῦ γένους δὲ εἰς εἴδη μετέβη A ἀπὸ τοῦ γένους δὲ εἰς γένος ἀνάγει G

τας καὶ γραμμάς· μυάγρους δὲ τοὺς μυόθηρας, οἳ καλοῦνται καὶ ὀροφίαι.

491. ἀκοντίαι: οὕτως διατρέχοντες κατὰ τὰ ἀκόντια. ἄλλα δὲ ζῷά εἰσιν οἱ ἀκοντίαι ὥσπερ τὰ ἀκόντια ὁρμῶντες. ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ τυφλῶπες, τουτέστιν οἱ καλούμενοι τυφλῖνοι ἤ, ὡς Ἀπολλοφάνης, ὄφεις εἰσίν. οὗτοι δὲ καὶ πατούμενοι ἠρεμοῦσι. 493. θρόνα δὲ τὰς ἀντιπαθεῖς βοτάνας λέγει. 494. τὸ δὲ διείσομαι ἀντὶ τοῦ διηγήσομαι.

495. διαμπερέως: ἤγουν ἀκριβῶς, συντόμως. οἷσιν ἀρήγων: τουτέστιν οἷστισι θρόνοις καὶ φαρμάκοις βοηθῶν τὴν κατεπείγουσάν σε καὶ καταπονοῦσαν τῆς νόσου ἀνίαν θεραπεύσειας. ἀλθήσῃ γὰρ λέγει ἀντὶ τοῦ θεραπεύσειας.

497. τὰς μέν: τὰς μὲν οὖν βοτάνας. ἔτι κλύζοντι: τῷ αἵματι ἢ τῷ θανάτῳ παρὰ τῷ ἄλγει καὶ τῇ ὀδύνῃ. 498. νεόκμητα δὲ ἤγουν νεοθαλῆ ἢ νεωστὶ τμηθέντα ἐν τόπῳ ὅπου οἱ κνῶπες. 499. κνῶπες δέ ἐστιν εἶδος ζῴων θηριωδῶν.

500. πρώτην μὲν Χείρωνος: παραλαμβάνει τὴν χειρωνείαν ῥίζαν, ἥτις πρὸς πᾶν ἁρμόζει καὶ πανάκειον καὶ κενταύρειον καλεῖται. εὑρεθῆναι δέ φησιν αὐτὸ ὁ Νίκανδρος ὑπὸ Χείρωνος. πολύστροφον δὲ αὐτὸ καὶ λέγει Θεόφραστος (hist. plant. VIIII 11, 1) οὕτως, „τὸ δὲ χειρώνειον ὅμοιον ἀμαράκῳ, μεῖζον δὲ καὶ δασύτερον, ἄνθος δὲ χρυσοειδές, ῥίζαν μακράν. φιλεῖ δὲ μάλιστα χωρία ταπεινά". ἐπαλθέα δὲ θεραπευτικήν. Τὴν χειρωνείαν καὶ κενταυρείαν καὶ πανάκειαν καλοῦσιν.

503. Ἀμαρακόεσσα: παραπλησία τῷ ἀμαράκῳ, φησί, κατὰ τὴν χαίτην. ἀμάρακος δέ ἐστιν ἡ καλουμένη σάμψυχος.

505. οὐ βυθόωσα: τουτέστιν ἐπάνω, οὐ κατωτέρω τὴν ῥίζαν ἀποπέμπουσα.

509. ἀριστολόχεια: δύο γένη εἰσὶν ἀριστολοχείας, τὸ μὲν ἄρρεν, θῆλυ δὲ τὸ ἕτερον. τὰ δὲ ἄνθη αὐτῶν ὡς ὕσγινος βάπτεται καὶ ἐρυθαίνεται. βοτάνη δέ ἐστιν ἣ ἀριστολόχεια ὠνόμασται. ταύτην δέ φησιν Ἀριστοτέλης γυναῖκα εὑρηκέναι. Ἄλλως. ἀριστολόχεια καὶ περικλύμενον βοτάναι εἰσίν, ἅπερ φύλλα ἔχειν κισσοῦ φησιν, ὡς οἱ ἀκρι-

---

2 ῥοφίαι KPA, correxit I. G. Schneiderus 5 τυφλῖνοι οἳ καὶ πατούμενοι A τυφλῖνοι, ἤ, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν, ὄφεις εἰσίν· οὗτοι δὲ πατούμενοι edidit I. G. Schneiderus, quod probavit O. Schneiderus p. 195: ὡς ἀπολλοφάνης εἰσίν. οὗτοι δὲ καὶ πατούμενοι P 12 ἀλθήσῃ g ἀλθήσει K: ἀλθήσας — θεραπεύσας P 13 ἔτι P ὅτι K: τῷ οὖν βλύζοντι A 18 πανάκειον G πανάκειος KA κενταύρειος P κενταύριος G κένταυρος KA 19 αὐτὸ ὁ νίκανδρος A αὐτὸς ὁ νίκανδρος K 20 αὐτὸ A αὐτὸν K 21 χειρώνιον P 22 μικράν Bussemakerus 23 τὴν χειρώνειον K κενταύριον G 25 παραπλησία A παραπλήσιον K 31 βοτάνη ἐστὶ καὶ ἀριστολόχεια ὠνόμασται. ταύτην δὲ ἀριστολόχην γυναῖκα εὑρηκέναι I. G. Schneiderus edidit ex G 31 ἀρρωλόχεια K ταύτην δέ φησιν Ἀριστοτέλης γυναῖκα εὑρηκέναι KPA 32 περικλύμενον G περικλυμένη K 33 φησιν P φασιν K

βέστερον περὶ τούτων εἰπόντες. 513. μυρτὰς δὲ καὶ βάκχη εἴδη εἰσὶν απίων. οἱ δέ φασιν ὅτι ἡ ἀγρία ἄπιος ἀχρὰς καλεῖται, βάκχης δὲ τῆς ἀμπέλου ἢ τῆς μυρρίνης. τῆς δὲ ἀριστολοχείας ἀπορρὼξ δραχμαία, τουτέστι μερὶς μία ὅσον δραχμή, τῷ οἴνῳ μισγομένη τῷ κιρραίῳ καὶ διδομένη τῷ δηχθέντι πιεῖν ὠφέλιμος. 509. Παλίσκιος δὲ ἥτις ἐν τοῖς σκιεροῖς τόποις φυτεύεται. ἐν σκιώδεσι γὰρ τόποις φύεται μᾶλλον. καὶ τὸ ἐνδατέοιτο ἀντὶ τοῦ τρίβοιτο, κόπτοιτο, μερίζοιτο. 510. καὶ τὸ περικλύμενον βοτάνη ἐστὶν ἔχουσα φύλλα κισσῷ παραπλήσια ἢ τὰ φύλλα κισσοῦ τοῦ περιβοήτου ἢ ἄλλου τινός.

511. ἄνθεα δ' ὑσγίνῳ: καὶ τοῦτο τὸ φυτὸν τὸ ὑσγινόν ἐστι ξανθὸν τῷ χρώματι καὶ μᾶλλον εἰς βαφὴν ἐπιτήδειον. ὑσγινοβαφῆ οὖν λέγεται τὰ ὑσγίνῳ βεβαμμένα.

512. μέσον δ' ὡς ἀχράδα καρπόν ἤτοι ἕως τῆς βάκχης: Ἑρμῶναξ ἐν ταῖς Κρητικαῖς λέξεσι τὴν ἀγρίαν ἄπιον ἀχράδα φησὶν εἶναι. ἡ δὲ ἄπιος εἰς πολλὰ διαιρεῖται. καὶ βάκχη γὰρ λέγεται καὶ μυρτάς. πολυώνυμος γάρ ἐστιν.

516. Ὠρικίοιο: Ὤρικος Ἀπόλλωνος πόλις ἐστίν, ἣν ἐπωνόμασεν Ὤρικον. ἐν τῇ Κρήτῃ δέ ἐστι, καὶ πολλὴ πύξος αὐτόθι γίνεται.

519. κιρράδος οἴνης: ἀντὶ τοῦ μετὰ κιρραίου οἴνου μισγομένη ἀριστολόχεια ὠφελεῖ. μαρτυρεῖ Νουμήνιος. Ἄλλως. τῆς μελαίνης ἀμπέλου τῷ ποτῷ. 520. Τριόφυλλον δέ, ὡς Διονύσιος ἐν τοῖς Ῥιζοτομικοῖς, καὶ μινυανθὲς καλεῖ, Καλλίμαχος δὲ τριπέτηλον. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ἐμφερὲς τῷ λωτῷ, τὴν δὲ ὀσμὴν τῷ πηγάνῳ, καθόσον ἐστὶ νέον· ὅταν δὲ παρακμάσαν φυλλορροήσῃ, τότε τὴν ἀναφορὰν ποιεῖται ἀσφάλτου. 521. τρήχοντι δὲ πάγῳ ἀντὶ τοῦ ὑψηλῷ τόπῳ. καὶ ἀποσφάγι βήσσῃ ἀποτόμῳ καὶ ῥωγάδι.

517. Τὴν ἤτοι: ταύτην μέν. μινυανθὲς οἱ μὲν αὐτὴν ἐκάλουν, οἱ δὲ τρίφυλλον καλοῦσιν. Ἰόλαος δὲ ἐν τῷ περὶ Πελοποννησιακῶν πόλεων τὸ πήγανον ὑπὸ Πελοποννησίων ῥυτὴν καλεῖσθαί φησιν.

526. Ὅσον κύμβοιο: τοῦ ὀξυβάφου, ἐπειδὴ κυφόν ἐστι. σημειοῦται δὲ ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου τραπεζήεντος. καὶ παρὰ Σώφρονι „κύμβου ὄγκον ἔχων“ ἀντὶ τοῦ σκυφοειδοῦς ποτηρίου. τοῦτο οὖν λέγει, ὅτι λάβε τοσαῦτα σπέρματα ὅσον γεμισθῆναι ὀξύβαφον. Ἄλλως. κύμβοιο ἀντὶ τοῦ ὀξυβάφου οἷον ἐμβαφίου εἰς τράπεζαν πεποιημένου, ὅπερ καλεῖ γαργάριον ἡ συνήθεια.

---

1 περὶ τούτων A περὶ τούτου K 2 ἀγρία ἄπις KP 3 δραχμαία A δραγμαία K 10 ἐστι τὸ ὕσγινον K 11 εἰς βαφὴν G ἰοβάφων K ἰοβαφεῖν P 14 τὴν ἀγρίαν ἄπιον A τὴν ἀγρίαν ἄπιν K φασὶν K 16 πολυώνυμος γάρ ἐστιν G καί ἐστι γάρ K, om. AP 17 ὤρικος ἀπόλλωνος πόλις ἐστὶν ἐν κρήτῃ. ἔνθα καὶ πύξος γίνεται. καὶ διὰ τοῦτο ὠρίκιον αὐτὸν ἐπωνόμασεν A 19 κιρράδος οἴνης GP κοιρράδος K 21 ἀμπέλου P ἀντὶ τοῦ K τὸ τριόφυλλον διονύσιος μὲν A ῥιζοτομικοῖς KPV διονυσιακοῖς G 26 ἀποσφάγι A ἀποσφάγῳ K 30 κυφόν KP κύβον A κύβος Bussemakerus σημαίνει GP 32 κύμβου ὄγκον ἔχων KPVR κύμβου ἔχον ὄγκον G κύμβου ὄγκον ἔχειν A κυβοειδοῦς coniecit Bussemakerus 33 ὀξυβάφω K τὸ ὀξύβαφον A 35 γαργάριον P γαράριον KG καὶ ἄριον A

527. *Καρδόπῳ*: ἀντὶ τοῦ κοίλῳ ἀγγείῳ ἢ καυκίῳ. καὶ *ἀλκτήρια* λέγεται τὰ ἀποσοβητήρια, ἤτοι ἀποκρουστικὰ νόσων.

520. *Θρινακίην μὲν ῥίζαν*: τὴν ἐν Σικελίᾳ γενομένην. οὕτως γὰρ καλεῖται ἡ Σικελία διὰ τὸ τρεῖς ἄκρας ἔχειν. τὰ δὲ ὀνόματα εἴρηνται τοῖς ἄλλοις. ἐν τῇ Σικελίᾳ δὲ γίνεται ἡ θάψος. ταύτης δὲ τῷ χυλῷ χρῶνται πρὸς ὄφεις. ἔστι δὲ χλωρότατον, ὅθεν οἱ βουλόμενοι χλωροὶ φαίνεσθαι καὶ νοσώδεις ταύτῃ περιχρίονται τὸ πρόσωπον. εὑρηκέναι δὲ αὐτήν φασι τὸν Κρατεύαν ἐπὶ νήσῳ τινὶ Θάψῳ μιᾷ τῶν Σποράδων. ἔστι δὲ αὕτη ἡ νῆσος ἀρκαιούσης καὶ Φοινίκης μεταξύ. Ἄλλως. *Θρινακίην* ἀντὶ τοῦ Σικελικήν. Τρινακρία γὰρ ἡ Σικελία διὰ τὸ τρεῖς ἄκρας ἔχειν.

533. Ῥάδικες κυρίως μὲν οἱ ἀπὸ τῶν φοινίκων κλάδοι. νῦν δὲ καταχρηστικῶς κέχρηται τῇ λέξει. 534. *διανθέος* δὲ ἤτοι τοῦ διαφανοῦς, εὐανθοῦς. ἢ *δισανθοῦς* διπλοῦν ἔχοντος ἄνθος, ὅτι δὶς κατ' ἐνιαυτὸν ἀνθεῖ. ἢ διὰ τὸ τοὺς καυλοὺς αὐτοῦ ἀνθέρικας καλεῖσθαι. 535. *καυλεῖον* δὲ τὸν καλαμόν. καὶ τὸ *ὑπέρτερον ἀνθερίκοιο* ἀντὶ τοῦ μείζονας ἀνθέρικας τοῦ ἀστάχυος ἔχοντος.

536. *τότε λοβὸς ἀμφίς*: χωρίς. οὐ γὰρ ὥσπερ ὁ ἐρεβίνθῳ συμβέβηκεν τοῦτο καὶ ἐπὶ ἀσφοδέλῳ, ἀλλὰ χωρὶς ἕκαστον σπέρμα καθάπερ ἔγκειται. τινὲς δὲ τὸ ἀμφὶς ἀντὶ τοῦ ἀμφί· εἶναι γὰρ τὸν λόγον οὕτως, τὸ δὲ σπέρμα ὅπερ ὁ λοβὸς αὐτοῦ αὔξει. λοβὸς δὲ λέγεται πᾶσα λεπίς, ἧς ἔνδον ἐστὶ τὸ σπέρμα. ἢ ἀγγεῖόν ἐστιν ἐν ᾧ οἱ γεωργοὶ τὰ σπέρματα βάλλουσιν.

537. *ἠὲ καὶ ἑλξίνην*: καὶ γὰρ ἑλξίνη καλεῖται παρὰ τὸ ἕλκειν εἰς ἑαυτήν. ἡ γὰρ ὄφρησις αὐτῆς ἐστιν ἑλκυστική. Ἄλλως. ἑλξίνη εἶδος βοτάνης ἐστί. καλεῖται δὲ οὕτως, ὅτι κωλύει τι φύεσθαι ἐγγὺς αὐτῆς.

Κλύβατις, ὅτι καὶ χυλὸν ἔχει κολλώδη κηρῷ οἰκεῖον καὶ τὸν προσιόντα κρατεῖ. ἑλξίνη δὲ καὶ κλύβατις, σιδηρῖτις, παρθένιον, περδίκιον· πάντα γὰρ ἐπὶ ἑνὸς φυτοῦ. 538. *ἰάμνοις* δὲ ταῖς ἰαμεναῖς καὶ ἕλεσιν.

539. *πῖνε δ' ἐντρίψας*: πῖνέ, φησι, μίξας τὰ προειρημένα κοτύλῃ οἴνου ἢ ὄξους. εἰ δὲ καὶ ὕδατι μίξαις καὶ πίοις τῷ μήτε ὄξος μήτε οἶνον παρεῖναι, ἀλύξειας ἂν καὶ ἐκφύγοις τὰ κακά.

---

3 θρινακίαν μὲν ῥίζαν K θρινακίην μὲν τὴν ῥίζαν P 8 αὐτήν φασι τὸν κρατεύαν PA αὐτὴν τὸν κρατευὰν K: κρᾶταν G. φησὶν ὁ Κρατεύας coniecit Bussemakerus 9 ἀρκαιούσης G ἀριωούσης P ἀριύνσης K ἀρκυούσης A 10 ἄλλως τρινακρίαν P 11 τρίας ἄκρας K τρία ἄκρα P 12 ῥάδικες KG περιρράκιδες PA 13 διανθέος. δισανθέος διαφανοῦς εὐανθοῦς ἢ δισανθοῦς διπλοῦν G 14 ἢ δισανθοῦς om. K 15 κύκλους KPGA, correxit I. G. Schneiderus 17 μείζονας ἀνθέρικας PG μείζονα ἀνθέρικα K 18 τοτ' ἔλοβὸς ἀμφίς K τοὺς λοβοὺς ἀμφίς P 19 καθάπερ ἔγκειται KP ἐν τῷ ἰδίῳ λοβῷ ἔγκειται A ἔγκειται (om. καθάπερ) G 21 τὸ δὲ — αὔξει G, om. KP 28 κολλώδη A κοιλώδη K 29 ἑλξίνη δὲ καὶ κλύβατις καὶ σιδηρῖτις καὶ παρθένιον καὶ περδίκιον πάντα ἐπὶ ἑνὸς φυτοῦ A 29 σιδηρία τις K 30 ταῖς ἰαμεναῖς A ταῖς ἰάμναις K 32 φησί A φημί K 33 μίξαις καὶ πίοις G μίξαις καὶ πίῃς K μίξας πίῃς A

541. *ἐσθλὴν δ' ἀλκιβίου*: ἀντὶ τοῦ θεραπευτικήν. ἀλκίβιος δὲ λέγεται ἡ βοτάνη καὶ ἔχις, καὶ ἀλκίβιος μὲν ἀπὸ τοῦ εὑρόντος Ἀλκιβίου, ἔχις δὲ διὰ τὸ ἰᾶσθαι ὑπ' αὐτῆς τοὺς ὑπὸ ἐχίδνης πληττομένους. Δημήτριός φησιν ὁ Χλωρὸς ὑπὸ ἔχεως πληγέντα τινὰ κατὰ βουβῶνα, τουτέστι τὸ γονάτιον, καὶ διαμασησάμενον τὴν λεγομένην ἀλκιβίου ῥίζαν καὶ τὸν μὲν χυλὸν καταπιόντα, τὸ δὲ μάσημα ἐπιθέντα τῷ τραύματι ἰαθῆναι εὐθύς. Ἄλλως. ἀλκίβιος ἐκλήθη διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἀλκίβιον τοὔνομά τινα κοιμώμενον παρὰ τῇ ἀλωνίᾳ ἐγγὺς ὕδατος ἢ ἐγγὺς τῆς θημονίας (τὰ γὰρ δύο σημαίνει τὸ ἄντλον) ἔπληξεν ὄφις κατὰ τοῦ βουβῶνος, ἤγουν τοῦ γονατίου, ὃς ἀναστὰς καὶ ἀνασπάσας τὴν βοτάνην ταύτην τὸν μὲν χυλὸν αὐτῆς διαμασησάμενος κατέπιεν ὡς ἀποκρουστικὸν τοῦ ἰοῦ, τὸ δὲ μάσημα ἐπέθηκε τῷ ἕλκει.

543. *Λείρια δ' ὡς ἴα*: ὡς τὰ ἴα αὐτὴν περιστέφει. 544. *ῥαδινὴ δέ*, λεπτή ἐστιν ἡ ῥίζα τοῦ ἀλκιβίου.

547. *εἶθαρ ἀνέπνευσεν*: ἤγουν εὐθέως ἀναπνεῦσαι αὐτὸν τῆς κακοπαθείας ἐποίησεν. ἰστέον ὅτι, ἐὰν γράφηται *ἐνέπνευσε κάματον βίῃ*, ἐπὶ τοῦ ὄφεως ἀκουστέον, τουτέστιν ὅτι πλήξας τὸν Ἀλκίβιον ὁ ἔχις εὐθέως πόνον καὶ ἀλγηδόνα εἰς τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐνέπνευσε καὶ ἐνέβαλεν. εἰ δὲ γράφεται *ἀνέπνευσε καμάτων*, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι ὁ Ἀλκίβιος τὸ μάσημα, τουτέστι τὸν φλοῦν τῆς ῥηθείσης βοτάνης, τῷ τραύματι ἐπιθεὶς τὸν χυλὸν κατέπιεν, ἵνα ἔξωθεν ὁ καί σύνδεσμος παραλαμβάνηται, καὶ εὐθέως τοῦ πόνου καὶ τῆς κακοπαθείας βίᾳ ἀνέπνευσεν.

549. *θηλάζων*: τουτέστι τὸν ζωμόν, ἤγουν τὸν χυλόν, καταπίνων. *πέσκος* δὲ τὸν φλοιὸν τῆς βοτάνης. τὸ λέπος, φησί, τῷ τραύματι ἐπέβαλεν.

551. *ἀργῆτι σὺν οἴνῳ*: ἤγουν λευκῷ καὶ θερμῷ καὶ διαπύρῳ. 552. *ἀστόργοιο* δὲ τῆς μὴ βουλομένης θρέψαι τὰ βρέφη, τῆς μὴ στεργούσης. *ἥτις*, φησί, βοτάνη, πράσιος· θηλυκὸν γάρ. *κατείρυσε* δὲ ἀντὶ τοῦ καταρρεῦσαι ἐποίησε. 553. τὸ δὲ *πρωτογόνου* καὶ τῆς αρτι γεννηθείσης καὶ τῆς ἀρτίως καὶ πρῶτον τετοκυίας. νῦν δὲ τὸ δεύτερον σημαίνει. φασὶ γὰρ ὅτι αἱ μόσχοι τῇ σπάνει τοῦ γάλακτος ἄστοργοι γίνονται καὶ οὐ χαλῶσι ταῖς δαμάλεσι τὸ γάλα, ἀλλ' ἀνακόπτουσι καὶ καρτεροῦσι. τρώγουσαι δὲ τὴν πράσιον (γαλακτοφό-

---

4 περὶ ἀλκιβίου δημήτριος P   5 διαμασησάμενον P διαμασσησάμενον K   6 μάσημα P μάσσημα K   7 ἰαθῆναι P ἰασθῆναι K   11 διαμασησάμενος P διαμασσησάμενος K   12 μάσημα P μάσσημα K   τῷ ἄλγει P   13 περιστρέφει P τὰ ἄνθη δηλονότι ὡς ἴα περὶ αὐτὴν στρέφεται. ῥαδινὴ δὲ ἤγουν ἡ ῥίζα ῥαδαμνώδης ἐντὸς τῆς γῆς αὔξεται. ἤγουν κλαδώδης. ῥάδαμνος γὰρ ὁ κλάδος A   16 ἐνέπνευσε καμάτου βίῃ G ἐνέπνευσε καμάτου βία K   19 ἐνέβαλεν GP ἀνέβαλεν K   ἀνέπνευσε καμάτων G ἀνέπνευσε καμάτω K καὶ ἔπνευσε καμάτοιο P   20 μάσημα G μάσσημα K   21 ἐπιθεὶς G περιθεὶς K   ἔξωθεν ὁ καί σύνδεσμος παραλαμβάνηται G ἔξωθεν σῦν` περιλαμβάνη K   23 βίᾳ G, om. KP   ἀπέπνευσεν G   26 ἐνέβαλεν P   31 ἀρτίως καὶ πρῶτον G ἀρτίως καὶ πρώτης P ἄρτι (om. καὶ πρῶτον) KA   34 καρτεροῦσι G καρτεροῦσαι P ἐπέχουσι KA

ρος γὰρ αὕτη) στέργουσι τὰ τέκνα ὑπὸ τοῦ πλεονάζοντος γάλακτος τοὺς μαστοὺς σφαραγούμεναι, οἱονεὶ σπαρασσόμεναι. 554. μελίφυλλον δὲ καὶ μελίκταιναν τὴν πράσιον οἱ ποιμένες καλοῦσι διὰ τὸ ὀσμὴν μέλιτος ἔχειν αὐτήν.

556. ῥοιζηδόν: ἤγουν μετὰ ῥοίζου καὶ κτύπου φέρονται πᾶσαι διὰ τὸ ὀσμὴν μέλιτος ἔχειν αὐτήν.

557. ἠὲ σύγ' ἐγκεφάλου: ἢ σύ, φησι, λάβε τὰς πέριξ τοῦ ἐγκεφάλου ἀραιὰς μήνιγγας τῆς κατοικίδος ὄρνιθος. γράφεται καὶ σμήριγγας. οὕτω δὲ λέγουσι τὰς τρίχας τὰς ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ τοῦ τραχήλου, ἔνιοι δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἄλλοι τὸν ὑμένα λέγουσι τὸν περιτρέχοντα τὸν ἐγκέφαλον. ἔστι δὲ οὗτος τραχύτερος περιέχων τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν τῷ νωτιαίῳ μυελῷ. ὅτι δὲ ὁ ἐγκέφαλος τῆς ὄρνιθος εἰς τοὺς ὀφιοδήκτους δῆλον. φησὶ καὶ Πέτριχος ἐν Ὀφιακοῖς.

559. ψῆγμα πολύκνημον: οἱ μὲν ὄνομα βοτάνης, οἱ δὲ λεπτόν. γράφεται καὶ ψηχρὰ πολύκνημον. σημαίνει δὲ ποτὲ μὲν τὸ περίψηγμα, ποτὲ δὲ τὴν βοτάνην δηλοῖ, ἧς μνημονεύει καὶ Ἀπολλᾶς ἐν τῷ περὶ βοτανῶν.

560. ὥστε τραπέζης: τράπεζα καὶ πύλη μέρη τινά εἰσιν ἐξημμένα τοῦ ἥπατος· τράπεζα, ὄνυξ, μάχαιρα, κάνεον. 561. διὰ δὲ τοῦ νεύει δὲ χολῆς καὶ τῶν τοιούτων ἀνατομικῆς ἐμπειρίας ἐπιστήμην παρίστησιν οἰκείαν ἔξωθεν παριστορῶν ἐγκαίρως· ἀντὶ τοῦ μέρος τουτέστι τῆς τραπέζης ἐγγὺς τῆς χολῆς καὶ τῶν πυλῶν τῆς τροφῆς. 561. σύμμικτα δὲ μετὰ οἴνου ἢ ὄξους. πλείων δὲ θεραπεία ἐπακολουθήσει τῷ μετὰ οἴνου πιόντι.

564. ἐν δὲ φόβην: τρίχα, φύλλον. πάνακες δέ· πολλὰ γὰρ πανάκη εἰσί, τὸ μὲν ἡράκλειον, τὸ δὲ κενταύρειον, ὃ καὶ χειρώνειον καλεῖται, τὸ δὲ ἀσκληπίειον. Θεόφραστος δὲ (hist. plant. VIIII 11, 1) τὴν τιθύμαλλόν φησι πάνακες γενέσθαι καὶ λέγεσθαι.

565. οὐλοὸν ὄρχιν: ἢ τὸν ὁλόκληρον ἢ τὸν ὀλέθριον ἑαυτῷ. Σώστρατός φησιν ἐν τῷ περὶ φύσεως ζῴων ἀμφίβιον τὸ ζῷον τοῦτο, ἤγουν τὸν κάστορα, εὑρίσκεσθαι δὲ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Σκυθίαν ἐρημίαις καὶ ἔχειν τοὺς ὄρχεις πλατεῖς ὡς κάπρου. διαδίδοται δὲ ὅτι διωκόμενος ἐκκόπτει τοὺς ὄρχεις αὐτοῦ νοῶν ὡς αὐτῶν ἕνεκα διώκεται.

566. ἢ ἵππου: καὶ τοῦ ἱπποποτάμου ὁ ὄρχις ὠφελεῖ, φησι. Σάις

---

2 σπαρασσόμεναι G ταρασσόμεναι KA πρασσόμεναι P 5 μετὰ A κατὰ K 6 αὐτήν P αὐτόν K 9 οὕτω λέγει G 12 ὅτι δὲ ὠφελεῖ ὁ ἐγκέφαλος τῆς ὄρνιθος εἰς τοὺς ὀφιοδήκτους φησί A 13 τρίοχος ἐν ὀφικοῖς G 14 ψῆγμα πολύκνημον P ψῆγμα πολυκν. K ψῆγμα πολύκμηνον A πολυκνήμου G λεπτά K 15 ψῆχρα πολύκνημον G ψῆχρα πολύκνημα P ψῦχρα πολύκνημος K 16 ἀπολλᾶς KPG ἀπολλώνιος A 19 τοῦ ἥπατος ὥσπερ καὶ ὄνυξ καὶ μάχαιρα καὶ κάνεον A 21 ἀντὶ τοῦ τὸ μέρος τουτέστι τὸ τῆς τραπέζης P φησὶν οὖν ὅτι ἐκεῖνος ὁ λοβός, ὃς τῆς τραπέζης ἐκφύεται, ἐγγύς ἐστι τῆς χολῆς καὶ τῶν πυλῶν τῆς τροφῆς A 23 οἴνου ἢ ὄξους A οἴνου καὶ ὄξους K 24 πίνοντι G 25 τρίχα φύλλον K φόβη ἡ θρίξ. νῦν τὰ φύλλα A 28 πάνακες A πάνακος K 30 σώστρατος A σωσίστρατος K 32 διαδέδοται δὲ λόγος ὅτι G

δὲ πόλις Αἰγύπτου γέμουσα ἱπποποτάμων. αἰθαλόεσσαν δέ φησιν αὐτήν, ἐπεὶ μελανόγειός ἐστιν.

567. ἐπιβάλλεται ἅρπην: ἡ δρεπάνη· νῦν δὲ τοὺς ὀδόντας λέγει, ὅτι ὅλους τοὺς στάχυας τρώγει. 568. ζάλον δὲ τὸ βορβορῶδες κῦμα.

569. χιλοὶ ὅτε: ὅτε οἱ χιλοὶ πλήθουσι τοῦ σίτου καὶ νεωστὶ ἀπέθεντο τὴν πόαν, τουτέστι τὸ βοτανῶδες καὶ χλοῶδες, τουτέστιν ὅτε ἀνθεῖ ὁ σῖτος. χιλοὶ δὲ ὑπό τινων ὁ Δημητριακὸς καρπός, ὑπὸ δὲ ἄλλων αἱ κριθαὶ καλοῦνται. οὕτως οὖν, ὅτε χλωραί εἰσιν αἱ τροφαί, ὅτε δὲ ἀνθεῖ ὁ σῖτος ὑπόχλωρος ὤν, λοιπὸν τοσοῦτον περιπατῶν καὶ ἐξιὼν τοῦ ποταμοῦ καταλιμπάνει τὸν ἰλυώδη βυθόν, ὅσον δύναται φαγεῖν, μέχρις ἂν καταλάβῃ πάλιν τὸν ποταμὸν ὑποστρέφων. τὸ γὰρ στείβειν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ κολυμβᾶν εἶπε. κολυμβᾷ γὰρ τὸ ζῷον.

571. παλίσσυτον: ἤτοι ὀπισθόρμητον· ἀναποδίζων γὰρ καὶ ὑποστρέφων κείρει. ἢ τὴν κατὰ ἔτος εὐγνωμονοῦσαν.

574. μηδέ τι δάφνης: Ἀντίγονος τὴν λεπτόφυλλον δάφνην ἀραιοτέραν εἶναί φησι, τὴν δὲ αὐτὴν καὶ ἀγρίαν καλεῖσθαι. 575. ἀραιοτέρης οὖν τῆς λεπτοφύλλου.

576. χραισμήεις: πανὺ δὲ ἂν καὶ ἀμάρακος εἴη βοηθητικός, ὅ ἐστι σάμψυχος. τὸ δὲ ἄν παρέλκεται. ἀνδήροισι δέ, ἔν τε ταῖς πρασιαῖς ἢ τοῖς κήποις καὶ ἀναχώμασι τῶν ποταμῶν ἀνθῶν καὶ φυτευόμενος.

577. τάμισον τὴν πυτίαν λέγει, ἥτις ἐπὶ τῶν ἤδη γαλακτοτροφουμένων ζῴων εὑρίσκεται. χρῶνται δὲ αὐτῇ πρὸς πῆξιν τῶν τυρῶν. καὶ Νικόων δὲ ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἀρίστην τὴν πυτίαν εἶναί φησι τὴν τοῦ νεβροῦ, δευτέραν δὲ τὴν τοῦ λαγωοῦ, καὶ τρίτην τὴν τοῦ ἐρίφου, ἧς μέμνηται ὁ Θεόκριτος (7, 16). σκίνακος δὲ τοῦ σκιρτητικοῦ, εὐκινήτου, ταχέος. 578. καὶ προκὸς τοῦ τέκνου τῆς δορκάδος. πάροιθ' ἀπολύματα: ἀντὶ τοῦ πρῶτον τὰ ἀφοδεύματα καθάρας.

579. ἢ ἐλάφου: καὶ γὰρ ἐλάφου τὴν κοιλίαν λέγει, ἣν καλοῦσιν ἐχῖνον, τουτέστι ὅπερ πολύπτυχον λέγουσιν. Ἄλλως. ἐχῖνος κυρίως μὲν

---

3 ἐπιβάλλεται ἅρπην P ἅρπη δὲ σημαίνει μὲν (κυρίως add. G) τὴν δρεπάνην A. in K initium scholii ante ἡ δρεπάνη non adparuit 4 ὅλους PA ὅλως G ὅμως K 7 ἀπέθεντο G ἀπέθετο P ἀπέθηκαν ut videbatur K τουτέστιν ὅτε ἀνθεῖ om. KPG: χλοῶδες, τουτέστιν ὅτε ἀνθεῖ ὁ σῖτος ὑπόξηρος ὤν, τότε ὁ ἵππος καταλιπὼν τὸ βορβορῶδες κῦμα καὶ τὸν βυθὸν καὶ ἐξιὼν τοῦ ποταμοῦ sqq. A 10 ὑπόξηρος ὢν PG 11 καταλιμπάνει PG καταλαμβάνει K 12 μέχρις ἂν KP μέχρις ὅτου G
ουσαν ουσαν
14 ἀναποδίζων καὶ ἐπιστρέφων κείρει ἢ τὴν κατὰ ἔτος εὐγνωμονοῦσαν K ἢ ἀναποδίζουσαν (rell. om.) A. ἀναποδίζων γὰρ καὶ ὑποστρέφων — εὐγνωμονοῦσαν ex G addidit Schneiderus 16 μηδέ τι P μὴ δ' ἔτι K 17 φησι A, om. K ἀγρίαν KG εὐρίαν P εὐρεῖαν A 20 δέ, ἐν — κήποις P, om. K 23 πυτίαν G πιτύαν KA ἥτις A, om. K 24 ζώων G, om. KPA 25 Νικοφῶν coniecit I. G. Schneiderus Μίκτων O. Schneiderus Μικίων Nauckius in Meieri comm. de vita Lycurgi p. CLXIII πιτύαν KA, correxit I. G. Schneiderus 27 σκίνακος A σκίρνακος K

ἡ κοιλία τοῦ βοός, νῦν δὲ ἐπὶ τῆς ἐλάφου. καὶ ὁ κεκρύφαλος δὲ εἶδος κοιλίας. ἰστέον δὲ ὅτι τρεῖς εἶναι κοιλίας φησί, καὶ τὴν μὲν πρώτην καὶ ἄνω κεκρύφαλον εἶναι λέγει παρὰ τὸ κρύπτειν τὴν τροφήν, τὴν δευτέραν δὲ ἐχῖνον διὰ τὸ ἔχεσθαι ἐκεῖ τὴν τροφήν, ἢ διὰ τὸ τραχύ· ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον πολύπτυχον· καὶ τρίτην δὲ ἀποκριτικήν. Τῶν δὲ μηρυκωμένων ζῴων ἡ πρώτη κοιλία ἤνυστρον καλεῖται, ἡ δευτέρα ἐχῖνος καὶ ἡ τρίτη κεκρύφαλος.

581. δραχμάων ὅσσον τε: μοίρας δύο δραχμῶν, τουτέστι δύο δραχμάς. ὁ δὲ κύαθος μέτρον ἐστί. 582. μέθυος δὲ πολιοῦ ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἢ λευκοῦ. 583. ἡ χραίσμη δέ, ὅ ἐστιν ἡ βοήθεια.

584. ἄρκευθος: καὶ γὰρ ἄρκευθος καλεῖται ὁ καρπὸς τῆς κέδρου. ἔστι δὲ καὶ εἶδος βοτάνης.

θερειλεχέος: ἐπεὶ πλατέα ἔχει τὰ φύλλα, ὥστε δύνασθαι ὑπ' αὐτῶν σκεπάζεσθαι θέρους ὄντος. τὸν δὲ καρπὸν τῆς πλατάνου σφαιρία τινὰ τραχέα φησὶν εἶναι. ὁ δὲ τῆς κέδρου καρπὸς ἄρκευθος καλεῖται, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ δένδρον ἄρκευθον καλοῦσιν. Ἄλλως. θερειλεχέος: ἤτοι σκιώδους ἢ παρὰ τὸ ἐν θέρει δύνασθαι ποιεῖν λέχος ἐκ τῶν φύλλων αὐτῆς. ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς σφαιρία τινὰ τραχέα ἐστίν, ὃν δὴ καὶ σφαίρην εἶπε.

585. Βουπλεύρου τε: Δημήτριος ὁ Χλωρὸς τὴν βούπλευρον δένδρον εἶναί φησιν. οὐκ ἔστι δέ, ἀλλὰ λάχανον, οὗ μνημονεύει Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ καὶ Ἐπαίνετος ἐν τῷ περὶ λαχάνων. Ἀντίγονος δέ φησι καὶ Λύκωνα μεμνῆσθαι τοῦ λαχάνου. Ἰδαίας δέ ἐστιν ἢ Κρητικῆς ἢ ὀρεινῆς. Ἴδη γὰρ καταχρηστικῶς πᾶν ὄρος.

586. πηρῖνα: ποτὲ μὲν τὸ ἀγγεῖον τῶν διδύμων, ποτὲ δὲ τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου, ἐξ οὗ αἱ προρρεύσεις γίνονται. θοραίην δὲ σπερμαίνουσαν. θορὸς γὰρ τὸ σπέρμα, ὥς φησι καὶ ὁ Ὀππιανός.

590. σώχειν: σώχειν ἐστὶ τὸ τρίβειν καὶ λειοῦν.

591. κυάθεια οὐδετέρως εἶπεν, ὡς κύκλα καὶ λύχνα. λείπει δὲ τὸ πίε, ἢ φύρσας ἢ καὶ πιών.

593. χολοιβόρον καὶ τὰ ἑξῆς: καὶ γὰρ χολοιβόρον τὸν βαρὺν καὶ σφοδρῶς χεόμενον λέγει, ἢ τὸν ὁμοίως τῇ χολῇ κατατρώγοντα. ἐρύξεις δὲ ἀντὶ τοῦ ἀποδιώξεις, κατάσχῃς καὶ κωλύσεις.

594. ἑξάμορον: ἑξάμορον λέγεται τὸ ἕκτον τῆς κοτύλης. εὐώδεα δὲ κατ' εὐφημισμόν (βαρύοδμος γάρ), ὡς τὴν χολὴν γλυκεῖαν, καὶ τὸ ὄξος γλυκάδιον, καὶ τοὺς ταχεῖς ἀργούς, ὥς φησιν Ὅμηρος (Il. Α 50)

οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο καὶ κύνας ἀργούς.

---

6 ἔνυστρον P 22 ἐπαίνετος A ἐπανθενετὴς K 23 καὶ λύκωνα A λυκ (om. καί) K λύκων P 26 πηρῖνα τὸν ὄρχιν. πηρῖνα δὲ ποτὲ μὲν edidit Schneiderus ex G. πηρεῖνα vel πηρῆνα K ποιρῖνα PA 27 ἐξ οὗ A ἐξ ὧν K προρρεύσεις KPA προέσεις G 30 λείπει δὲ τὸ πίε, ὡς ἂν ᾖ, φύρσας δὲ καὶ πιών, τὸν χολοιβόρον ἰὸν τῶν πληγῶν ἐξελάσεις. χολοιβόρον οὖν φησι τὸν βαρὺν A 38 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο A οὐρῆας μὲν ᾤχετο KP καὶ κύνας ἀργούς A, om. K

595. *ἦτρον* τὸ γονάτιον ἢ τὸν ὀμφαλὸν τοῦ νάρθηκος λέγει. ἢ ἦτρον τὴν ἐντεριώνην φησί. κυρίως δὲ ἦτρον ὁ μετὰ τὸν ὀμφαλὸν τόπος. καὶ μαρτυρεῖ „ἠτρίου ἱππείοιο". *ὀλόψας* δὲ ἀντὶ τοῦ λεπίσας, κόψας.

596. *ἱππείου μαράθου*: τὸ δὲ λεγόμενον ἱππομάραθον εἶδος βοτάνης ἐστί. Θεόφραστος δὲ (hist. plant. VII 6, 3 ?) λέγει τὸ ἱπποσέλινον, ὃ καὶ ἐν τοῖς πετρώδεσι τόποις γίνεσθαί φησι. ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ μέγα εἶναι ἢ διὰ τὴν τῶν ἵππων στραγγουρίαν. τοῦτο δὲ σμυρνεῖον καὶ κόψειον καλοῦσί τινες, ὡς Ἀνακρέων ἐν τῷ περὶ ῥιζοτομικῆς. 597. *ἐλεοθρέπτου* δὲ σελίνου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσιν ἤγουν ἑλώδεσι καὶ καθύγροις τόποις φυομένου καὶ τρεφομένου.

600. *ἐχεπευκέος*: ἤγουν πικρᾶς, καθάπερ πεύκη· πικρὰ γὰρ καὶ αὕτη. δραχμάων δὲ δύο ἄχθη φησί, τουτέστιν ὁλκήν. 601. *θερειγενέος* δὲ τοῦ ἐν θέρει γινομένου· ἢ *ἀθερειγενέος*, ἐπειδὴ τοῦ κυμίνου ὁ στάχυς καὶ ὁ καρπὸς ἀθέρας ἔχει, καθάπερ ἡ κριθή.

603. *κυάθῳ*: τουτέστι τρίτον τῷ κυάθῳ ἀντλούμενον, παρὰ τὸ ἀφύσσειν, οἷον τρεῖς κυάθους.

604. *εὐσταθέος* δὲ τῆς ναρδοστάχυος δραχμὴν στήσας. γράφεται καὶ *εὐστάχυος*· ἢ εὐσταθέος, τουτέστι τοῦ ῥωστικοῦ.

605. *ὀκταπόδην*: τουτέστιν καρκίνον ποτάμιον. ὀκτὼ γὰρ πόδας ἔχουσιν οἱ καρκίνοι. 606. *νεοβδάλτοιο* δὲ ἀντὶ τοῦ νεωστὶ ἐβδαλμένου, τουτέστι πεπηγμένου, ἢ νεαμέλκτου. ἔστι δὲ ἀντίπτωσις, γενικὴ ἀντὶ δοτικῆς· ἔδει γὰρ νεοβδάλτῳ γάλακτι καρκίνον ἐνθρύψαιο.

607. *ἶρίν θ' ἥν*: κελεύει συμμίσγεσθαι τούτοις τὴν Ἰλλυρικὴν ἶριν. Δρίλων γὰρ ποταμὸς Ἰλλυρίδος καὶ Νάρων, ὃς διαχωρίζει Ἰλλυρικὴν καὶ Λιβύρνους. ἐνταῦθα καὶ ὁ Κάδμος καὶ ἡ Ἁρμονία ᾤκησαν, οἳ καὶ εἰς ὄφεις μετεβλήθησαν, ὥς φησι καὶ Διονύσιος (v. 392)

κεῖθι γὰρ εἰς ὀφίων σκολιὸν γένος ἠλλάξαντο.

610. *ἥντε μελισσαῖος ἕρπων*: ὅπου, φησίν, οἱ δύο, ὁ Κάδμος καὶ ἡ Ἁρμονία, δράκοντες δασπλῆτες γενόμενοι τὸν νομὸν στείβουσι, τουτέστι τὸν πρὸς νομὴν ἐπιτήδειον τόπον πατοῦσι. δασπλῆτες δὲ ἤτοι φυβεροὶ καὶ χαλεποὶ τοῖς προσπελάζουσι καὶ δέους εἰσὶ ποιητι-

---

1 ἦτρον τὸ — 4 κόψας, quae extrita sunt in K, dedi ex APG ἢ ἦτρον τὴν ἐντεριώνην φησί post 4 ἱππείοιο habet P 3 καὶ μαρτυρεῖ G καὶ ἤτριον τὸ ἧπαρ A καὶ (om. rell.) P 9 περὶ ῥιζοτομικῆς KPA περὶ ῥιζοτομικῶν G 10 ἐλεθρέπτου K 13 ἀλκήν K θερειγενέος τοῦ ἐν θέρει γινομένου ἢ ἀθερειγενέος ἐπειδὴ G θερειγενέος δὲ ἐπειδὴ KP ἀθερειγένεος δὲ ἐπειδὴ A 16 ἀντλούμενον G ἀντλουμέν P ἀντιουμένη ut videbatur K: ἄντλει. ἀντὶ τοῦ τρεῖς κυάθους. ἀφύξιμον δὲ παρὰ τὸ ἀφύσσειν. εὐσταθέος δὲ τῆς ναρδοστάχυος δραχμὴν στήσας. εὐσταθῆ δὲ αὐτήν φησιν, οἱονεὶ ῥωστικήν. γράφεται καὶ εὐστάχυος A 18 τῆς ναρδοστάχεος K συστήσας G 19 καὶ ἀστάχυος G ἢ εὐσταθέος om. K, add. P 20 τουτέστιν ἀντὶ καρκίνον K 25 δρίλων A δρίλλων KP 28 κεῖθι γὰρ G κεῖθ' ὡς KPA σκολιὸν KG σκολιῶν PA ἠλλάξαντο PA ἠλλάχθησαν G ἤλτα K 29 ἥντε μελισσαῖος περιβύσκεται A ἔνθα δύω δασπλῆτε G

κοί. ἐρείκη δὲ εἶδος βοτάνης, ἥτις φύλλα ἔχει τῷ κισσῷ παραπλήσια, μακρότερα δὲ καὶ παχύτερα. οὐλαμὸς δὲ νῦν ἡ τῶν μελισσῶν τάξις· κυρίως δὲ ἡ στρατιωτικὴ τάξις. καὶ τὸ ἕρπων δὲ καταχρηστικῶς εἴρηται ἀντὶ τοῦ ἱπτάμενος.

612. πανακαρπέα θάμνον: γράφεται καὶ περιθαλπέα, ἤτοι τὸν ἁπαλόν. ἔστι δὲ νέον καὶ πάντη ἄκαρπον· οὐδέπω γὰρ ὁ τοιοῦτός ἐστι καρποφόρος. ἢ πάντως ἄκαρπον· ἄκαρπος γὰρ ἡ μυρίκη, καὶ ταύτῃ ἐνομοθέτησεν ὁ Ἀπόλλων τοὺς μάντεις μαντεύεσθαι.

613. μάντιν ἐνὶ ζωοῖσι: τὸν θάμνον τῆς μυρίκης ἐπίσημον μάντιν φησί. Μάγοι γὰρ καὶ Σκύθαι μυρικίνῳ μαντεύονται. Δίνων δὲ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς τρίτης συντάξεως καὶ τοὺς μάντεις φησὶ Μήδους ῥάβδοις μαντεύεσθαι. Ἡρόδοτος δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ ἐν πολλοῖς Σκύθας παρήγαγεν τόποις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ παρήγαγέ τινας διὰ μυρίκης μαντευομένους (IIII 67 sqq.). καὶ ἐν Λέσβῳ δὲ ὁ Ἀπόλλων μυρίκης κλάδους ἔχει· ὅθεν καὶ μυρικαῖος καλεῖται. καὶ Ἀλκαῖός φησιν ἐν τοῖς περὶ Ἀρχεανακτίδην καὶ τὸν πρὸς Ἐρυθραῖον πόλεμον φανῆναι τὸν Ἀπόλλωνα καθ' ὕπνον ἔχοντα μυρίκης κλῶνα. καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ συνηθείας ἀρχαιότατον εἶναί φησι φυτὸν τὴν μυρίκην καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τῇ τοῦ Διὸς πομπῇ ἐστεφανῶσθαι μυρίκῃ καὶ παρὰ Μήδοις τοὺς Μάγους.

614. Κοροπαῖος: τινὲς Θεσσαλικός. Κορόπη γὰρ πόλις Θεσσαλίας. γράφεται καὶ Ὀρόπειος. Ὀρόπεια γὰρ πόλις Βοιωτίας, ὅπου διασημότατον ἱερὸν Ἀπόλλωνος. 615. τὸ δὲ μὶξ κονυζῆεν ἀντὶ τοῦ μεμιγμένως τὸ φυτὸν τῆς κονύζης, ἤτοι τὴν κόνυζαν τὴν ἔγχλοον.

615. ἠδὲ καὶ ἀκτῆς: Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν (III 13, 4) τὴν ἀκτὴν θαμνῶδες φυτόν φησιν εἶναι, ἔχειν δὲ ῥάβδους πήχεων ἕξ.

617. σαμψύχου κύτισόν τε ἕως τοῦ τιθυμάλλους. Ἀμφίλοχος ἐν τῷ περὶ κυτίσου φυτόν φησιν ὠφέλιμον εἶναι τοῖς θρέμμα-

---

1 φύλλα — παραπλήσια PA φύλλον — παραπλήσιον KG 2 μακρότερα δὲ καὶ τραχύτερα KPA μακρότερον δὲ καὶ παχύτερον G 5 πανακαρπέα. ἤγουν περιθαλπέα. ἢ τὸν ἁπαλὸν ἔτι καὶ νέον καὶ πάντη ἄκαρπον. οὐδέπω (οὐδέποτε P) γὰρ PA πανακαρπέα ἢ τὸν ἁπαλὸν ἔτι καὶ νέον. οὐδέπω γὰρ G πυρὶ θαλπέα K 9 ἐνὶ ζωοῖσι G ἐνὶ ξυνοῖσι K 10 μυρικίνῳ μαντεύονται ξύλῳ. καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς τόποις ῥάβδοις μαντεύονται, δίων δὲ — φησὶ μήδους ῥάβδοις μαντεύεσθαι. ἡρόδοτος δὲ ἔν τε τῇ τετάρτῃ καὶ ἐν ἄλλαις ἐν πολλοῖς παρήγαγε τόποις A 11 μύδοις ῥάβδων K 12 καὶ πολλοὺς σκύθας παρήγαγεν ἐν τόποις K: καὶ ἐν πολλοῖς P 15 κλάδους KPA κλάδον G ἀλκαῖος G ἀρχαῖος KPAV 16 ἐν τοῖς περὶ ἀρχεανακτίδην A ἐν τοῖς περὶ ἀρχομενακτίδην V ἐν τοῖς περὶ ἀριομενακτίδην K τοῖς περὶ Ἀρχαιανακτίδην κατὰ τὸν πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμον Bergkius poet. lyric. p. 594 17 καθ' ὕπνον KPAV καθ' ὕπνους G 21 κοροπαῖος G κορυπαῖος KPA κορύπη PA 24 κόνυζαν ἔτι ἔγχλοον A 25 ἐν τῇ γ περὶ τῶν φυτῶν G 26 φησιν om. K, add. P ἔχει KA 28 τιθυμάλλους P τιθυμάλθους K Ἀμφίλοχος Ruhnkenius in Vellei. p. 20 conl. Plin. N. H. XVIII 16, 144 ἀρχίλοχος KPA ἀντίλοχος G

σιν, ὅτι πλῆθος γάλακτος ποιεῖ. Μικίων δὲ ἐν τῷ περὶ ῥιζοτομικῶν καὶ Κρατεύας τρία εἶναί φασιν εἴδη, καλεῖσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἄρσεν, ὑπό τινων δὲ κώβιον, εἶναι δὲ θαμνίσκον ἔχοντα ῥάβδους ἐρυθράς, τὸ δὲ δεύτερον μυρτίτην, τὸ δὲ τρίτον θυμαλίδα. εὐγλαγέας δὲ αὐτάς φησιν ἀντὶ τοῦ πολὺν ὀπὸν ἐχούσας ἢ γαλακτώδεις, ἤγουν πληθυνούσας τὸ γάλα. 618. σκαφίδεσσι δὲ δοχαίαις ἀντὶ τοῦ ἀγγείοις δεκτικοῖς· Ὅμηρος (Od. *I* 223)

γαυλοί τε σκαφίδες τε.

619. φαρμάσσων μέθυ κεῖνο: τὸν οἶνον. τὴν δεκάτην μοῖραν τοῦ χοὸς ἔμβαλε εἰς τὰ εἰρημένα. Ἄλλως. χοὸς δεκάτῃ ἀντὶ τοῦ δέκατον μέρος τοῦ χοός, ἤγουν τὴν κοτύλην καὶ πλέον.

620. Γέρυνες, ἤγουν τὰ γεννήματα τῶν βατράχων, ἤτοι οἱ μικροὶ καὶ ἀδιάπλαστοι βάτραχοι. φησὶ δὲ βατράχους ζῶντας ἕψησον μετὰ οἴνου ἢ ὄξους ἢ ὕδατος καὶ πίε.

622. πολλάκι δ' ἧπαρ: τρεῖς εἶναί φησι θεραπείας, μίαν μὲν τῶν βατράχων ἑψηθέντων, ἑτέραν δὲ τοῦ ἥπατος μετὰ Κερκυραίου οἴνου, ἄλλην τῆς κεφαλῆς ἢ ἐν οἴνῳ ἢ ἐν ὕδατι. ἐνὶ σχεδίῃ δὲ ἤτοι ἐν τῷ τυχόντι ἢ Αἰγυπτίῳ. Σχεδία γὰρ πόλις Αἰγύπτου. Δημήτριος δὲ γράφει ἐνὶ Σχερίῃ καὶ ἀκούει τὸν Κερκυραῖον οἶνον. ἔστι γὰρ πεπηγώς, ὡς Ἀγαθοκλῆς ἐν τῷ περὶ διαίτης. ἔνιοι δὲ ἐνὶ Σχεδίῃ ἀντὶ τοῦ Αἰγυπτίῳ. ἔστι γὰρ πόλις Αἰγύπτου πλησίον τῆς Χαιρέου

623. ἢ αὐτοῦ σίνταο: καὶ γὰρ περὶ τοῦ ἔχιός φησι. τούτου γὰρ ἡ κεφαλὴ ἑψηθεῖσα μετὰ οἴνου ὠφελεῖ. 624. ἐμπισθὲν δὲ ἤγουν ποτισθέν, ποθέν.

625. ἑλιχρύσοιο: τὸ ἑλίχρυσον ἄνθος ἐστίν, οὗ μέμνηται καὶ Θεόκριτος (1, 30). πολυδευκέος δὲ τοῦ γλυκέος, τοῦ ἡδυτάτου. δεῦκος γὰρ τὸ γλυκὺ παρ' Αἰτωλοῖς, ὅθεν ἀδευκὴς ὁ πικρός. ἄνθην δὲ θηλυκῶς εἶπε τὸ ἄνθος.

628. κόρκορον: εἶδος βοτάνης ἐστὶν ἢ λαχάνου εὐτελοῦς· ὅθεν καὶ παροιμία „καὶ κόρκορος ἐν λαχάνοις". ἔστι δὲ ἀεὶ κατακλινόμενον· ὅθεν καὶ μυόεν αὐτὸ εἶπεν, οἷον μεμυκότα φύλλα ἔχον. Ἄλλως. καὶ Ἡσίοδος (O. et D. 508)

---

1 μικίων δὲ KP ὁ δὲ μίκτων A ἐν τῷ ῥιζοτομικῷ G 2 κρα-
αι
τεύας G κραταέας PA κρατέας K φασιν G φησιν K 3 ῥάβδους ἐρυθροὺς ἢ καὶ ἐρυθράς K 4 τὸ δὲ δεύτερον μυρτίτην καλεῖσθαι ἢ ἀκριειτον (καρυίτην coniecit I. G. Schneiderus) φύεσθαι μὲν παρὰ θαλάσσῃ καλεῖσθαι δὲ ὑπό τινων θυμαλίδα G μυρείτην P μυρίνην KA τιθυμαλλίδα Bussemakerus conl. Dioscor. IIII 162 8 γαλοί KPA 10 χοὸς δεκάτῃ P χοὸς δεκάτου K 15 τρεῖς εἶναί φησι θεραπείας. μίαν μέν, ἑψηθέντων τῶν βατράχων. ἑτέραν δὲ A τρεῖς εἶναί φησι τὴν βατράχων ἑψηθέντων δὲ μίαν ἑτέραν δὲ K 21 τῆς Χαιρέου Meinekius in Steph. Byz. I p. 677 τῆς χεραίου PA τῆς χέρσου K 31 καὶ ἠμυόεν A οἷον μεμυκότα καὶ ἐπικλίνοντα φύλλα ἔχειν G οἷον μεμυηέντα φύλλον ἔχον K οἷον οὐ μυκότα φύλλον ἔχον P: οἱονεὶ ἠμυκὸς φύλλον ἔχον. ἢ ἠμυόεν, δηλαδὴ κεκλεισμένον, ὡς ἡσίοδος A

μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.
πάντα γὰρ τῷ χειμῶνι συνεσταλμένα εἰσὶ καὶ ἠσφαλισμένα.

Πανάκτειόν τε: τὴν ὁμοίαν πεκτείῳ. φησὶν Διοκλῆς τὴν κονίλην ὑφ᾽ ὧν μὲν ἡράκλειον καλεῖσθαι καὶ ὀρίγανον, ὑφ᾽ ὧν δὲ ἀγρίαν ὀρίγανον καὶ πάνακες. φησὶ Πέτριχος ἐν τῷ Ὀφιακῷ ὅτι Κόνιλος εὗρε τὴν βοτάνην. τινὲς δὲ πανάκειαν κατὰ ἀφαίρεσιν τοῦ τ τὴν πάντα ἰωμένην. δύναται δὲ καὶ πανάκτειον λέγεσθαι, ἤγουν ἡ ἐπὶ πάσῃ ἀκτῇ φυομένη. Ἄλλως. πανάκτειος καὶ κονίλη ταὐτό ἐστι, ταὐτὸ ὃ καὶ ἡράκλειόν φασι καὶ ὀρίγανον.

628. Σὺν καὶ ὄνου: οὕτω λεγόμενον ἀντὶ τοῦ ὀνόφυλλον. 629. στρομβεῖα δὲ ψώχοιο ἀντὶ τοῦ περιφερῆ καρπὸν λείωσον. καὶ τὸ κακῆς ἐμφόρβια νούσου οἱονεὶ δαπανητικὰ τῆς νόσου, δι᾽ ὧν ἡ νόσος ἐσθίεται, ἤτοι θεραπεύεται.

630. ἄγρει μήν: ἀντὶ τοῦ ἄγε μὴν ταῖς μικραῖς μηκωνίσι τὴν ὁμοίαν ῥάμνον κατὰ τὸ μέγεθος, τουτέστιν οὕτω μικρὸν κλάδον ῥάμνου. ῥάμνος δὲ φυτὸν ἀκανθῶδες. 631. ἑρσομένην ἤγουν βρεχομένην, δροσιζομένην, αὐξανομένην. 632. φιλέταιριν δέ, σημειωτέον ὅτι τὸ ἀκανθῶδες φυτόν, ἡ ῥάμνος, παρὰ Μυσοῖς καὶ Λυδοῖς φιλέταιρις ὀνομάζεται. 633. Τμῶλος δὲ ὄρος Λυδίας.

633. παραὶ Γύγαό τε: ἤτοι Γύγου τοῦ βασιλέως σῆμα, ὥς φησιν Ἱππῶναξ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν [Λυδίας] ἰάμβων· ἢ τὴν Γυγαίαν λίμνην λέγει ἀπὸ Γύγου τοῦ ἑκατογχείρου. Γυγαία γὰρ λίμνη Λυδίας. ὁ δὲ Τμῶλος ὄρος Λυδίας καὶ Μυσίας. 634. καὶ Παρθένιον λέπας ἀκρωτήριον τῆς Λυδίας οὕτω καλούμενον.

634. Κίλβις ὄρος Λυδίας ἢ τόπος ἢ ποταμός, ἔνθα πολλοὶ ἵπποι νέμονται.

ἄεργοι: οἱ μὴ ἕλκοντες ἅρματα. ἀργοὶ δὲ ἵπποι ἐκεῖ πρῶτον ἐτράφησαν. πρῶτον γὰρ καὶ αὐτοὶ ἠροτρίων. 635. χιλεύουσι δὲ ἤγουν τρέφονται ἐσθίοντες ἢ καὶ ἐσθίουσιν.

637. ἔνθα δύω ἐχίεια: ἤγουν δύο εἴδη ἐχίου. οὕτω δὲ ὠνόμασται διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. τοὺς γὰρ ὑπὸ ἔχεως δηχθέντας θεραπεύει. ὅτι δὲ δύο εἴδη μαρτυρεῖ καὶ Νουμήνιος ἐν τῷ Θηριακῷ καί φησι τὸ ἕτερον ὠφελεῖν. Ἄλλως. δύο εἴδη βοτανῶν εἰσιν, ὧν τὸ ἕτερον τοὺς ὑπὸ ἔχεως δηχθέντας ὠφελεῖ, διὸ καὶ οὕτως ἐκλήθη. ἔστι δὲ ὠκιμοειδές. ὠκίμῳ γὰρ παραπλήσια ἔχει τὰ φύλλα.

638. Ἀγχούσῃ προσέοικεν: ἤτοι ὠκίμῳ, φησίν, ὅμοιόν ἐστι

3 ὁμοίαν πανάκει coniecit Bodaeus in Theophr. hist. plant VI 2 p. 564 κονίλην A κοτύλην K 5 πάνακες KP πανακίδα A πανακτίδα coniecit Bodaeus l. c. πέτριχος A πετρῖ K 8 κονίλη P κονίλος K 10 σὺν καὶ ὄνου A σὺν δὲ ὄνου K 11 καὶ τὸ τῆς κακῆς KA 12 ἐμφόρβια A ἐμφόρβεια K δαπανητικὰ τῆς νόσου A δαπανηστικῆς νόσου K 14 ἄγρει μὲν ἀντὶ τοῦ ἄγε μὲν P ἄγρει δὴ ἄγε δὴ G 17 φιλέταιρις δὲ σημειωτέον P σημειωτέον δὲ A 20 ἤτοι αὐτοῦ τοῦ K: γύγου δὲ σῆμα, τοῦ ἐκεῖ βασιλεύσαντος A 21 Λυδίας alieno loco conlocatum esse vidit Meinekius poet. choliamb. p. 100 22 τοῦ ἑκατογχείρου KPA τοῦ ἑκατόγχειρος G 25 κίλβις KG κλέξος PA 28 πρώτην γὰρ K πρώην δὲ A 32 ἐν τῷ θηριακῷ KPA ἐν τοῖς θηριακοῖς G

τὸ μικρόν, καὶ ἀκανθώδη μὲν ἔχει τὰ φύλλα, μικρὰν δὲ τὴν ῥίζαν ἐλάχιστον ὑπὸ γῆν ἰοῦσαν. τὸ δὲ ἕτερον φύλλοις καὶ κλάδοις ὑψηλοῖς ἀεὶ θάλλον καὶ ὀλίγῳ περιστέφεται ἄνθει. Ἄλλως. 640. θάλεια: τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς κλάδοις ἢ τοῖς ἄνθεσι δασεῖα. κάλχη δὲ ἄνθος ἢ τὸ ζῷον, ᾧ βάπτεται ἡ πορφύρα.

642. Βλάστῃ δ' ὡς ἔχιος: ἡ βλάστη δὲ τὸ στέλεχος. ἔχιος δέ, εἶδος βοτάνης. σφεδανὸν δὲ τὸ τραχὺ καὶ σκληρὸν καὶ σφιγκτόν. 643. ἀνδρακάδα δὲ τὴν μερίδα φασὶν οἱ νεώτεροι· ἀλλ' Ὅμηρος (Od. N 14) ἐπιρρηματικῶς φησι τὸ ἀνδρακάς. ἀπὸ τούτων δὲ τῶν ἐχίων, λέγει, ἀνδρακάδα, ἤγουν μερίδα, κόψας ἰσόμοιρον. ἰσηρέα γὰρ τὴν ἰσόσταθμον, ἤτοι ἰσόζυγον. 644. σφέλᾳ δέ, κυρίως μὲν τὸ ὑποπόδιον, νῦν δὲ ξύλῳ πυκνῷ. ὅλμῳ δὲ καὶ ῥωγάδι πέτρῃ τῇ ἴγδῃ. κεάσας, ἤγουν τρίψας.

645. ἠὲ σύγ': ἠρύγγου δὲ καὶ τοῦ ἀνθεμώδους ἀκάνθου τὰς ῥίζας λαβὼν ἰσοβαρῆ ποίησον καὶ τρίψας πότισον. Ἄλλως. Ἀριστοτέλης (hist. anim. VIIII 3) περὶ ἠρύγγου διαλεγόμενός φησι νέαν ἀγέλης αἰγῶν διαπορευομένης καὶ αὐτὸς ἵστατο καὶ οἱ ἐπακολουθοῦντες. μνημονεύει δὲ τοῦ ἀκάνθου καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν (VI 1, 3). ἔχει δὲ ἀμφότερα τὰ βοτάνια φύλλα ἀκανθώδη.

647. Κλώθοντος: γράφεται καὶ χλοάοντος ἐν ἀρπέζαισιν ἐρίνου. τὸν ἔρινον Ἐτεοκλῆς ἐν τῷ Ῥιζοτομικῷ φησιν εἶναι ὅμοιον ὠκίμῳ. βοηθεῖ δὲ πρὸς τὰ θηρία. φύεται δὲ πρὸς ποταμοὺς καὶ κρήνας καὶ τόπους εὐηλίους. ἄρπεζαι τόποι ἐν οἷς φύεται ὁ ἔρινος.

---

3 ἄλλως θάλλει KP: θάλεια τοῖς φύλλοις ἢ τοῖς κλάδοις ἢ τοῖς ἄνθεσι δασεῖα. πορφύρεται. γράφεται καλχαίνεται. κάλχη γὰρ τὸ ζῷον ᾧ βάπτεται ἡ πορφύρα ἢ τὸ ἄνθος edidit I. G. Schneiderus ex G κάλυξ δὲ τὸ κεκλεισμένον ἄνθος τοῦ ῥόδου. νῦν δὲ ἴσως τὸν βλαστὸν σημαίνει. εὕρηται καὶ κάλχαισι. κάλχη δὲ τὸ ἄνθος ἢ ζῷον ᾧ βάπτεται ἡ πορφύρα A 5 βάφεται K 7 σκληρὸν καὶ σφικτόν A σκληρὸν σφικτόν K 8 ἀνδρακάδα A ἀνδράκα K ἀνδρακεία P 10 ἀνδρακάδα A ἀνδράκα KP κόψας KA κόψον Pg 11 σφέλα A σφέλλα K σφέλας g 12 νῦν δὲ πυκνῷ ὅλμῳ καὶ τῇ .... καὶ ῥωγάδι πέτρῃ καὶ τῇ ἰγ * ἠρύγγου K lacuna post τῇ relicta et aliquot litteris post ἰγ extritis, νῦν δὲ ξύλον κοῖλον ὥσπερ καὶ ὅλμος. ῥωγάδι δὲ πέτρῃ τῇ λιθίνῃ ἴγδῃ. κεάσας ἤγουν τρίψας A νῦν δὲ ξύλον πυκνόν (super scripto ξύλῳ πυκνῷ) ὅλμῳ δὲ καὶ ῥωγάδι πέτρῃ τῇ ἴγδῃ ἢ σφέλᾳ ἢ ὅλμῳ κεάσας ἢ ῥωγάδι πέτρῃ P νῦν δὲ ξύλον. πυκνῷ ὅλμῳ, τῇ θυίᾳ. ἢ ῥωγάδι πέτρῃ τῇ λιθίνῃ ἴγδῃ I. G. Schneiderus ex g 14 ἠὲ σύ. ἤρυγγος βοτάνη ἐστίν. ἀλθήεντος δὲ ἀκάνθου, ἤγουν θεραπευτικοῦ. λαβὼν τοίνυν τοῦ ἠρύγγου καὶ τοῦ ἀνθεμώδους ἀκάνθου τὰς ῥίζας, ἰσοβαρῆ ποίησον καὶ τρίψας πότισον. ὁ δὲ ἀριστοτέλης διαλεγόμενος περὶ τοῦ ἠρύγγου φησί. νέας ἀγέλας αἰγῶν διαπορευομένων καὶ αὐτὸς ἵστατο καὶ οἱ ἐπακολουθοῦντες A. in K ἰσοβαρῆ — πότισον et ἀγέλης — καὶ οἱ legi non potuerunt. 16 νέαν KG νέας P 17 διαπορευομένης G καὶ αὐτὸς P ὁ αὐτὸς G 19 τὰ βοτάνια G τὰ βοτάνα K τὰ βοτάνη P 20 ἐν ἀρπέζαις P ἐν ἀρπέζου K 21 τὴν ἔρινον PG τὸν δὲ ἔρινον τὸν καὶ ἐρινεὸν διοκλῆς ἐν τῷ ῥιζοτομικῷ A 23 καὶ τόπους εὐηλίους καὶ ὑπωρείας, ἃς δὴ καὶ ἀρπέζας εἶπεν. ἄρπεζα γὰρ οἱονεὶ ὀρόπεζα A ἐρινεός K

Ἄλλως. ἀμφοῖν κλώθοντος: φέρε γὰρ ἰσόζυγον βάρος ἐξ ἠρύγγου καὶ ἀκάνθου ἐν τοῖς τοῦ ἐρίου κλώσμασιν ἠρτημένου καὶ ἀποκεμαμένου ζυγοῦ.

648. Εὐκνήμοιο: ἤτοι εὐκλάδου· ἢ εἶδος βοτάνης. τοῖς δὲ δυσὶν ὀνόμασιν ἐχρήσατο καθ' ἑνός, εὔκνημον καὶ ὄρειον ὁμωνύμως. Εὐκνήμου δὲ οὐδέν ἐστιν ἀκοῦσαι. ἢ οἱονεὶ κνήμας ἢ κλάδους εὐαυξεῖς ἐχούσης. 649. Καὶ σπέραδος ἀντὶ τοῦ σπέρμα. ὁ δὲ τόνος ὡς τέναγος. Νεμεαῖον δέ, ὅτι ἐν Νεμέᾳ εὑρέθη ἡ βοτάνη αὕτη· καὶ ἀειφύλλου τοῦ μὴ ἀποβάλλοντος τὰ φύλλα, ὅτι οὐ φυλλορροεῖ τὸ κοινῶς λεγόμενον.

650. ἀννήσοιο: διπλοῦν τὸ ν ἀντὶ τοῦ ἀνήσου. οὕτως Ἀττικῶς. 651. ὁλκήεσσαν δὲ τὴν ὁλκὴν ἔχουσαν καὶ βάρος διὰ τὰς ῥίζας, ἢ ἐπὶ τὴν ὁλκήεσσαν πλάστιγγα πεσοῦσαν. Ἢ ῥίζαις ὁλκήεσσαν, πολλὴν καὶ ἐπιμήκη ῥίζαις, ἢ ὑπὸ τὴν βαρουμένην πλάστιγγα.

653. Ἄλλοτε μέν τ' ἐχίων: νῦν μὲν τοὺς ὀφιοδήκτους, νῦν δὲ τοὺς σκορπιοδήκτους, ἄλλοτε τοὺς ὑπὸ φαλαγγίων δηχθέντας θεραπεύσειας.

655. τριπλόον: ἤγουν τριπλοῦν βάρος ἐνθρύπτων ὀδελοῦ ἐν οἴνῳ, τουτέστι τριώβολον, τρεῖς ὀβολούς. ὁ δὲ νοῦς ἅπας ἐστὶν οὗτος, ἐλαίας φύλλα καὶ σελίνου ῥίζας καὶ ἀννήσου διπλάσιον τὸ βάρος ἔχον τὰς εἰρημένας ῥίζας πάσας, καὶ ἐχίων, λέγω, καὶ ἠρύγγου καὶ ἀκάνθου καὶ σελίνου λαβὼν τρῖψον καὶ ἐν ἀγγείῳ μίξας ἔχε εἰς βοήθειαν ὄφεων δήγματος ἢ εἰς τύμμα σκορπίου ἢ ῥωγὸς πληγμόν· ἀλλ' ὁπότε ἐξ αὐτοῦ διδόναι ἐθέλοις τινί, ὀδελοῦ βάρος καὶ μόνον σταθμήσας βάλλε εἰς οἶνον καὶ οὕτω δίδοθι.

656. χαμαίλεον: δύο εἴδη εἰσὶ χαμαιλέου, ὁ μὲν λευκός, ὁ δὲ μέλας, ὃν ποικίλον τινές φασι διὰ τὸ μέλαν, ὡς Κρατεύας. μνημονεύει δὲ καὶ ἀμφοτέρων Θεόφραστος (hist. plant. VIIII 12, 1 sq.). 657. ζοφοείδελος δέ, ὅτι ζοφοειδής ἐστι κατὰ τὴν ὄψιν. 658. ἤικται δέ, ἤγουν ὅμοιός ἐστι σκολύμῳ, ὅ ἐστιν εἶδος φυτοῦ, οὗ καὶ Ἡσίοδος μέμνηται (O. et D. 582)

ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ.

τροχέην δὲ χαίτην, τὴν περιφερῆ· ἔστι γὰρ τὰ φύλλα τοῦ χαμαι-

---

1 ἀμφοῖν καὶ κλώθοντος G φέρει γὰρ KP φέροις δὲ G 2 ἐν τοῖς τοῦ ἱεροῦ κλώσμασι ἠρτουμένου K ἐν τοῖς ἐρίου κλύσμασι ἠρτημένου G 6 εὐκνήμου δὲ P εὐκνήμης δὲ K εὔκνημον δὲ G εὐαξεῖς KA 7 ἀντὶ τοῦ σπέρματος P 8 ἐν νεμέᾳ A ἐν νεμεαίῳ G ἐν νεμαίᾳ P ἐν νομῇ K 11 διπλοῦν τὸ ν ἀντὶ τοῦ ἀνίσου P διπλοῦν τὸ ν ἐν τῷ ἀννήσου K: διὰ δύο νν. ἀττικῶς. ἤγουν ἀνήσου A 16 φαλαγγίων A φαλαγγίδων K φαλαγγίδος P θεραπεύουσι KP θεράπευε A, correxit Schneiderus ex G 20 τὸ διπλάσιον βάρος τὰς εἰρημένας πάσας ῥίζας ἐχείων λέγω καὶ ἠρύγγου A ταῖς εἰρημέναις ῥίζαις πάσαις K ταῖς εἰρημέναις πᾶσι ῥίζαις P 24 ἐξ αὐτῆς G καὶ μόνον KG καὶ μόνου P τριπλοῦν A 25 βάλλε — δίδοθι KA βάλε — δός PG 33 τροχαίην GP ἔστι γὰρ τὰ χαμαιλέου τοιαῦτα ὅμοια ὀριγάνῳ K ἔστι δὲ τοῦ χαμαίλου τοιαῦτα ὅμοια ὀρειγάνῳ P ἔστι γὰρ τὰ φύλλα τοῦ χαμαιμήλου τοιαῦτα ὅμοια ὀριγάνῳ G τὰ δὲ χαμαίμηλα ὅμοιά ἐστιν ὀρειγάνῳ A

λέου τοιαῦτα, ὅμοια ὀριγάνῳ. τὴν δὲ τοιαύτην σκιάδειον καλοῦσι. 660. σκαιοῖς δὲ σκιεροῖς, ἀνηλίοις, κοίλοις, σκιὰν ἀποτελοῦσι.

662. πεδόεσσα μολοβρή: ἤτοι χαμαιπετής, χαμηλή· διὸ καὶ μολοβρὴν εἶπεν. μολοβρὴ δὲ οἱονεὶ μολιβοειδής, ἢ μόλις αὐξανομένη, ἢ ταπεινὴ ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ταπεινῶν τῶν ἐπὶ τὴν βορὰν μολούντων.

661. ἀπὸ φάρσος: καὶ γὰρ τὸ φάρσος κλωνάριόν ἐστιν· ἢ τὸ ἐκτὸς τῆς ῥίζης φλοιῶδες, ἢ μερίδα.

666. ἄλλην δ' ἀλκιβίοιο: τουτέστιν ἄλλην βοτάνην, ἄλλο εἶδος οἱονεὶ ἄλλο ἀλκίβιον. φερώνυμον δὲ αὐτὸ εἶπε διότι ἀλκεῖ, ἤγουν βοηθεῖ τῇ δυνάμει τῷ χρωμένῳ αὐτῇ εἰς ἀλεξητήριον.

668. Φαλακραίοισι: Φάλακρα ἀκρωτήριον τῆς Τροίας. ἢ τῆς ἐν Τροίᾳ παρακειμένης Ἴδης, ἐπεὶ καὶ τέσσαρές εἰσιν ἄκραι, ὧν τὰ ὀνόματα Λέκτον Πέργαμον Φάλακρα καὶ Ἴδη. ἐπακτήρ, φησι, ταῖς Ἀμυκλαίαις σκύλαξι κελεύων τὸν κνυζηθμὸν τοῦ κυνὸς τοῦ θυμολέοντος ὅλον ἐφώρμησεν, τουτέστιν αὐτὸν τὸν κύνα καὶ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν καὶ προθυμίαν. Ἄλλως. 671. κνυζηθμόν: λείπει ἡ διά, ἤτοι διὰ κνυζηθμὸν κυνὸς εὗρε τὴν βοτάνην ὁ ἐπακτήρ. Θυμολέοντος δὲ τοῦ κυνὸς ἐπίθετον. 672. καὶ τὸ ὅστε ἀντὶ τοῦ ὅστις ὁ κύων. μεταλλεύων, ἤτοι ζητῶν. 669. ἵππου δέ, τοῦ δουρείου δῆλόν ἐστι, λειμῶνές τινες ἐν Τροίᾳ. Κρύμνης: ὁμοίως δὲ Κρύμνη καὶ Γράσος πεδία εἰσὶ Τροίας.

672. ἐν στίβῳ: ἤτοι ἐν τῇ βάσει. γράφεται γὰρ καὶ ἐν τρίβῳ ὕλης. 673. κανθὸν δὲ εἶπε τὸ κάτω τῆς ῥινὸς μέρος, ἤγουν τὸ ῥάμφος. καὶ τοῦ κανθοῦ τὸ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα μέρος ῥαντὴρ λέγεται, ὅτι ῥαίνεται τοῖς δάκρυσι, τὸ δὲ ἕτερον παρώτιον.

676. λάζεο: γράφεται καὶ ἆσαι, οἱονεὶ χορτάσαι, κορεσθῆναι, ἐμπλησθῆναι. ἀπαρέμφατον δέ ἐστιν ἀντὶ προστακτικοῦ.

Ἆσαι δ' ἔγχλοα φλοιὸν ἐλαιήεντα κρότωνος: ἀντὶ τοῦ ἐλαιώδη ἢ Ἰταλικόν. Ἐλέα γὰρ πόλις ἐν Ἰταλίᾳ. κρότων δὲ εἶδος φυ-

---

3 πεδόεσσα μολοβρή P πεδόεσσα μολυβρή K 4 μολοβρὴν εἶπεν, οἱονεὶ μολυβδοειδῆ. μόλις ἂν αὐξανομένην A: μολιβδοειδῆ I. G. Schneiderus ex G μολυβρὴ δὲ K ἢ με(λ/) αὔξα(μ'ν) K 8 ἄλλο εἶδος ἀλκιβίου οἷον ἄλλο G 9 διότι] δι' ὧν K ἐπειδὴ A 11 ἢ τῆς ἐν τροίας παραλίου ἀκρωτήριόν εἰσι φαλάκραι ὧν τὰ ὀνόματα λεκτὸν πέργαμον φαλάκρα καὶ ἴδη P ἢ φαλάκραι τῆς ἐν τροίᾳ παραλίου ἀκρωτήρια ὧν τὰ ὀνόματα λεκτόν, πέργαμον καὶ ἴδη A 12 εἰσι φαλάκραι ὧν K 15 ἐφώρμασεν, ut videtur, K: τὸ ὅλον ἐφώρμησεν P ἐπώρινε. γράφεται καὶ ἐφώρασε. καὶ εἰ μὲν ἐπώρινεν, οὕτω. ταύτην τὴν βοτάνην εὗρεν ὁ ἐπακτὴρ ἐν τοῖς φαλακραίοις σκοπέλοις, ὅτε ἀνὰ τὸ πεδίον τῆς κρύμνης καὶ τὸν γράσον, κελεύων ταῖς λακωνικαῖς σκύλαξιν, ὅλον τὸν κνυζηθμὸν καὶ τὴν ὑλακὴν τοῦ θυμολέοντος κυνὸς ἐπώρινεν, ἤγουν διήγειρεν. νοεῖται δὲ τὸ εὗρε καὶ τὸ ὅτε ἀπὸ τοῦ ἐκτός. εἰ δὲ ἐφώρασε, νοεῖται ἡ διὰ μόνον, ἵν' ᾖ διὰ τὸν κνυζηθμὸν τοῦ κυνὸς ἐφώρασε τὴν βοτάνην A 19 μεταλλεύων P μεταλεύων K 20 ἐλαία γὰρ A ἔλαιον γὰρ KP

τοῦ ὅμοιον πεύκῃ. 677. *συμμίγδην* δὲ ἀντὶ τοῦ συμμεμιγμένως τοῖς φύλλοις τοῦ μελισσοφύτου.

Κρότωνος: εἴρηται τὸν φλοιὸν ἢ αὐτὴν τὴν ῥίζαν μετὰ τῶν φύλλων τῆς δασείας μελισσοφύτου. ἢ σκορπίουρον τὴν λεγομένην ἰσχύουσάν τε καὶ ἡλιοτρύπιον λευκὰ φύλλα ἔχουσαν ἐλαίας ἐοικότα πετάλοις· καὶ ῥίζαν κοτυληδόνος τὴν ἰωμένην τὰ ἀπὸ κρυμοῦ γινόμενα τῶν ποδῶν ὑποκαύματα καὶ τῆς πυρίτιδος χλωρὰ φύλλα καὶ τοῦ σκολοπένδρου τὸν καυλὸν ἢ πανάκειον. σκορπίουρος δὲ βοτάνη καλεῖται, ἐπειδὴ ἡ ῥίζα αὐτῆς παρεμφερής ἐστι τῷ τοῦ ζῴου κέντρῳ ἀθερώδης οὖσα· ἔοικε δὲ τῇ τῆς κοτυληδόνος. οἱ δὲ κλάδοι αὐτῆς ἀειθαλεῖς λευκὰ φύλλα ἔχοντες, ὡς ἡ ἐλαία, εἰς ὕψος ἀνατείνοντα, ὅμοιοι ὄντες τοῖς ἀεὶ χλοάζουσι τῆς μολοθούρου. αὕτη φύεται ἐν ψαφαρᾷ γῇ ἢ ὀρεινῇ καὶ κρημνώδει. ἡλιοτρόπιος δὲ διὰ τὸ πρὸς ἥλιον ἀεὶ στρέφεσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ ἀνεμώνη. ἰσχύουσα δέ, ὅτι τὸ ἐν Αἰγύπτῳ αὐτῆς φυτὸν ἀκανθῶδες τοιαύτην ἔχει δύναμιν. ὅταν γὰρ αὐτῆς ἅψηταί τις, μαραίνονται αὐτῆς τὰ φύλλα· ἐπειδὰν δὲ αὐτὴν ἐάσῃ, πάλιν ἀναθάλλουσιν.

678. *Ἠὲ καὶ ἠελίοιο τροπαῖς*: τὸ ἡλιοτρόπιόν φησι τὸ πρὸς τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου τρεπόμενον. ἐν γὰρ τῷ ἡλιοτροπίῳ καὶ αὐτοῦ τὰ φύλλα τρέπεται.

680. *Τεκμαίρει* δὲ ἤγουν σημαίνει, φαίνει, δεικνύει· *ἶσον πετάλοισι*: καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ ἐλαία τὰ γλαυκὰ τῶν φύλλων ἄνω ἔχει ἐν θέρους ὥρᾳ, τὰ δὲ μέλανα χειμῶνος. 681. ἡ δὲ κοτυληδὼν εἶδος φυτοῦ ὅμοιον κυμβάλῳ ἐν θριγκοῖς φυόμενον. ἐὰν δέ τις φάγῃ κοτυληδόνα ἔχων χίμετλα ἐν ποσίν, εὐθὺς παύονται. Ἄλλως. Κρατεύας ἐν τῷ Ῥιζοτομικῷ προστίθεται ὅτι πρόβατα ἄρνα εἰ μὴ στέργοι, ἐάν τις κοτυληδόνα τρίψας μεθ' ὕδατος δῷ, στέργοι. *Διήφυσε* δὲ ἀντὶ τοῦ ἰάσατο, ἐθεράπευσε.

683. *βλωθροῖο*: ἤτοι πύρεθρον οὕτω καλούμενον λέγεται.

---

1 *συμμεμιγμένως* I. G. Schneiderus ex G *μεμιγμένως* PA *συμμερισμένως* K 2 *τοῦ μεμερισμένου φυτοῦ* K *τοῦ μελισσοφύλλου* A 7 *ὑπεκκαύματα* PA *ἀποκαύματα* I. G. Schneiderus ex G *σκολοπενδρείου* I. G. Schneiderus ex G 10 *ἀειθαλῆ* G 12 *τοῦ μολοθούρου* K 15 *ὅταν γὰρ αὐτῆς* A *ὅτε γὰρ αὐτοῦ* K 18 *τροπαῖς* P, om. K 19 *ἐν γὰρ τῷ ἡλιοτροπίῳ* A *ἐν γὰρ ἡλιοτρύπῳ* K: *ἐν γὰρ τῷ ἡλιοτρόπῳ καὶ αὐτὸ τρέπεται τὰ ἴδια φύλλα* P 26 *προστίθησιν ὅτι καὶ αἱ ὄεις τοὺς ἄρνας μὴ στέργουσαι, ἐάν τις τρίψας κοτυληδόνα δῷ μεθ' ὕδατος, στέργουσι* A 27 *διήφυσεν* A *διάφυσε* K 29 *τὴν δὲ πυρῖτιν, τὴν καὶ πύρεθρον καλουμένην, βλωθρὸν ὠνόμασεν. ἢ πυρῖτις καλεῖται διὰ τὸ δριμεῖα εἶναι. βλωθρὸς δὲ ἤγουν ἁπαλὴ χλωρά. ἢ μεγάλη μακρά. μολοθαίρη τις οὖσα. καὶ κατὰ συγκοπὴν καὶ τροπῇ τοῦ μ εἰς β βλωθρή. μνημονεύει δὲ αὐτῆς καὶ Ἰόλαος λέγων αὐτὴν χρησιμεύειν. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα πυρῖτις βοτάνη, ἣν πρὸς παντός φησι θηρίου δῆξιν ἀγαθὴν εἶναι ὡς δὲ καὶ ἀριστεύας. καὶ ἡ σκολοπένδρειος δὲ* A. dedi scripturam codicis P, quantum quidem ex Bussemakeri adnotatione cognosci poterat. cum ea autem K, in quo 1 *μνημονεύει* — 5 *σκολοπένδρειος δὲ* extrita sunt, consentire videtur.

ἔστι δὲ δριμὺ κατὰ γεῦσιν· διὸ καὶ οὕτως ὠνόμασται. μνημονεύει δὲ τῆς βοτάνης ταύτης καὶ Ἰόλαος λέγων αὐτὴν χρησιμεύειν. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα πυρῖτις βοτάνη, ἣν πρὸς παντός φησι θηρίου δῆξιν ἀγαθὴν εἶναι, ὥς φησι καὶ Ἀριστεύας.

684. σκολοπενδρείοιο: σκολοπένδρειος δὲ βοτάνη ἐστίν, ὡς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Νάρθηκι ὁ Ἀνδρέας εἶπεν. ἔοικε δὲ τὸ πέταλον σκολοπένδρᾳ τῷ θηρίῳ. στυπτικὸν δέ ἐστι καὶ βοηθεῖ τοῖς θηριοδήκτοις.

685. πάνακες: καὶ γὰρ τὸ πάνακες Φλεγυήιον τὸ παιανικὸν εἶδος τοῦ φυτοῦ. Φλεγυαῖον δὲ τὸ ἐν Φλεγύαις, ἔθνει τῆς Φωκίδος, φυόμενον. Φλεγύαι γὰρ ἔθνος Φωκίδος παρὰ Δελφοῖς ᾤκησαν. ἢ ἐπεὶ οἱ Δελφοὶ Ἀπόλλωνος ἱερὸν Φλεγυήιον ἱδρύσαντο· ἢ ἐπεὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ἰατρεῦσαι λέγεται ἐν Δελφοῖς. ὁ γὰρ Ἀσκληπιὸς Κορωνίδος ἦν υἱὸς τῆς Φλεγύου θυγατρός.

686. Μέλανος ποταμοῦ: καὶ γὰρ Μέλας ποταμὸς Βοιωτίας.

687. θέρων δὲ ἀντὶ τοῦ ἰώμενος τὸ τοῦ Ἰφικλέος ἕλκος, ὅπερ πέπονθε χρανθεὶς τῷ αἵματι τῆς ὕδρας, ὅτε αὐτὴν σὺν τῷ ἀδελφῷ Ἡρακλεῖ ἔκαιεν. Ἡρακλέους γὰρ τὴν ὕδραν ἀναιροῦντος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἰφικλῆς πληγεὶς ὑπ' αὐτῆς ἐθεραπεύθη ὑπ' Ἀσκληπιοῦ. Ἢ Ἰφικλέος ἕρνος, ἵν' ᾖ λέγων τὸν Ἰόλαον πεπλῆχθαι ὑπ' αὐτῆς, ὅπερ ἄμεινον. Ἰδίως δὲ ταῦτα ἱστορεῖ Νίκανδρος. οὐ γὰρ Ἰφικλῆς ἀλλ' ὁ τούτου παῖς ὁ Ἰόλαος συνεστράτευσεν Ἡρακλεῖ ἐπὶ τὴν ὕδραν.

689. σκύλακας δὲ καταχρηστικῶς τὰ τέκνα τῆς γαλῆς. λαιδρὴν δὲ τὴν εὐκίνητον καὶ ἀναιδῆ καὶ θρασεῖαν καὶ ἁρπακτικήν. 690. πρόσπαιον δὲ πρόσφατον. ἀποσκύλαιο δέ, ἤγουν ἐκδείρειας. λάχνην δὲ τὸ δέρμα. 691. καρφαλέου τουτέστι ξηροῦ ἢ ξηροποιοῦ.

691. καθύπερθε: ἤτοι ὑπεράνω τῆς ἀυτμῆς τοῦ καταξήρου πυρὸς τοῦ σελάοντος, ἤγουν ἀναπτομένου. φύσει γὰρ τὸ πῦρ κατάξηρον καὶ θερμὸν κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν.

692. καὶ ἀφόρδια γαστρός: ἤτοι πάντα τὰ ἔντερα γαλῆς λαβὼν καὶ τὰ σκύβαλα ῥῖψον ἔξω, αὐτὴν δὲ τὴν γαλῆν φύρσον, τουτέστι ταρίχευσον, καὶ πάσον ἅλατι καὶ ἐν σκιαῖς ξήρανον. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἠελίοιο δίχα, ἵν' ᾖ σκιόψυκτον, ἵνα μὴ ἡ πιότης, ἤγουν τὸ ὑγρόν, ξηρανθῇ. 694. σκίναρ δὲ γέννημα παρὰ τὸ σκιρτᾶν, ἢ τὸ σῶμα καὶ σκήνωμα.

694. μήτι ἐνισκήλῃ νεαρόν: τουτέστι μὴ ξηράνῃ τὸ σῶμα τῆς γαλῆς ὁ ἥλιος προσελθὼν καὶ προσπεσὼν ὀξύς. δυσωδία γὰρ πε-

2 ἰόλαος P ἰόλας G 4 ὥς φησι καὶ ἀριστεύας PL ὥς φησιν ἀριστεύας G ὥς φησι Κρατεύας coniecit I. G. Schneiderus 7 θηριδήκτοις K 12 ἱερὸν Φλεγυήιον I. G. Schneiderus ex G ἱερὸν φλεγύεν| K ἱερὸν ὃ φλεγύαι A 14 τῆς θυγατρὸς τοῦ φλεγύου. παιήων δὲ ὁ ἀσκληπιός A 18 ἔκαιεν LG ἔκλαεν K 32 αὐτὴν δὲ τὴν γαλῆν GP αὐτὸς καὶ τὴν γαλῆν K 34 ἠλίου δίχα A ἤλοιοι δίχα G 35 σκίναρ A σκήναρ K ἢ τὸ σῶμα A ἤτοι σῶμα K 37 μή τοι ἐνισκήλῃ P μὴ δὴ ἐνισκήλῃ A

ρiέσται, ἢ τὴν ἰκμάδα ἀπόλλυσι. ὁ νοῦς ἅπας οὕτως, γαλῆς τέκνα ἢ αὐτὴν τὴν μητέρα ἀγρεύσας κτεῖνον καὶ ἐν πυρὶ τὰς τρίχας αὐτῆς καῦσον ἐκβαλὼν πάντα τὰ ἔγκατα αὐτῆς καὶ ἁλίσας ξήρανον ἐν σκιᾷ καί, ὁπότε χρήζεις, λαβὼν μάχαιραν τὰ μὲν ὀστέα ἀφελὼν ῥῖψον, τὸ δὲ σῶμα τρίψας μετὰ οἴνου δὸς πιεῖν μετὰ σιλφίου ἢ ξηροῦ γάλακτος στροφάλιγγος, ὃ βέλτιον. Ἄλλως. λαβὼν τὴν γαλῆν ἔκδειρον αὐτὴν καὶ ξηράνας εἰς ὅλμον κόπτε συντόμως σὺν δυσὶ δραχμαῖς ἀριστολοχείας καὶ ἀπ' αὐτοῦ τεσσάρων δραχμῶν ὁλκὸν στήσας δὸς μετὰ οἴνου πιεῖν πλήσας ποτήριον. Ἄλλως. γράφεται μὴ σύγ' ἐνὶ σκύλῃ, ἤτοι μὴ σύγε, φησί, νεωστὶ τὸ σῶμα ξηράνας τῆς γαλῆς κατέργασο, ἀλλ' ὁπόταν δι' ἀνάγκην χρείαν αὐτῆς ἔχῃς. 695. τὸ δὲ ἀλλ' ὁπόταν χρειώ σε, ἀλλ' ὁπόταν ἡ χρεία σε καταλαμβάνῃ καὶ κατεπείγῃ κάμνοντα ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος, ἀνάσωχε τῇ κνήστιδι, τουτέστι διάκοπτε εἰς μικρὰ τῇ μαχαίρᾳ τὸ σκελέτευμα, ἤτοι τὸ ἐσκληκὸς τῆς γαλῆς, καθάπερ τὸ καλούμενον σίλφιον ἢ τύρου στροφάλιγγα. 696. ἀφαυρὸν δέ φησι τὸ σίλφιον, παρόσον χαῦνον καὶ οὐ στρυφνόν. 697. στροφάλιγγα δὲ ἣν ἡμεῖς τροφαλίδα λέγομεν, οἷον τυροῦ τροχόν. 698. ἐπικνήθων δὲ οἱονεὶ ἐπιτρίβων διάλυε ὡς σίλφιον ἢ τυρόν. προφερέστατον δέ, τῶν ἄλλων δηλονότι ὧν ἄνωθεν εἴρηκεν.

700. Εἰναλίου χέλυος: ἄλλη δύναμις. πυνθάνου δέ, φησι, καὶ ἄκουε τὴν ἐκ τῆς θαλασσίας χέλυος ἐπικρατοῦσαν βοήθειαν, ἥτις ἀλέξημα γίνεται τῷ τῶν ἑρπετῶν δήγματι. κρατέουσαν δὲ θεραπευτικήν.

701. ὅσα φῶτας: τοῦ δήγματος τῶν δολιχῶν, ὅσα τοὺς ἐπιπόνους καὶ ἀνιαροὺς ἀνθρώπους βλάπτουσιν.

703. ἤτοι ὅταν: ὁ νοῦς ἅπας οὕτως, ὅταν ἐπὶ τῆς χέρσου τις ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐκβάλῃ χέλυν, ἀνάστρεψον αὐτὴν ὑπτίαν καὶ μαχαίρᾳ κεντήσας δέξαι τὸ αἷμα αὐτῆς εἰς νέον καὶ ἄθικτον κέραμον καὶ τούτου τὸ ὑδατῶδες ἀνιμησάμενος ἔκχεε, τὸ δὲ καθαρὸν αἷμα ξήρανον καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὡσεὶ τεσσάρων δραχμῶν τὸ βάρος ἔχον μίσγε μετὰ ἀγριοκυμίνου δύο δραχμῶν καὶ λαγωοῦ πυτίας δύο δραχμῶν καὶ τοῦτο λειάνας ψῦξον καὶ ἀπ' αὐτοῦ δραχμῆς τὸ βάρος κόψας δὸς πιεῖν μετὰ οἴνου.

---

5 γάλακτος — βέλτιον et 7 καὶ ξηράνας — ἀριστολοχείας, quae in K non satis adparuerunt, dedi ex g 6 στροφάλιγγα g 11 τὸ δὲ ἀλλ' ὁπόταν χρειώ σε κατεπείγῃ K ἀλλ' ὁπόταν χρειώ σε ὁ νοῦς οὗτος ἀλλ' ὁπόταν ἡ χρεία σε καταλαμβάνῃ καὶ κατεπείγῃ P 13 τῇ κνήστιδι A τῇ κνίδῃ K 17 τροφαλίδα K στροφαλίδα P τρυφαλίδα L τρυφαλλίδα G 19 ὧν om. K: ἤγουν ὧν ἄνω εἶπε. γράφεται καὶ ἄλκαρ A 20 εἰναλίης P 22 κρατέουσαν δὲ θεραπευτικήν P, om. K 24 φῶτας P φῶτες K 25 ἀνθρώπους PA, om. K 26 ἤτοι ὅταν: καὶ γὰρ τὴν βροτόλοιγον χελώνην ἐπὶ τῆς χέρσου τις ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐκβαλὼν ἀνάστρεψον αὐτὴν ὑπτίαν καὶ μαχαίρᾳ κεντήσας δέξαι τὸ αἷμα αὐτῆς εἰς νέον καὶ ἄθικτον κέραμον καὶ τοῦτο τὸ ὑδατῶδες ἀνιμησάμενος ἔκχεε ἀργιοκυμίνου δύο δραχμὰς καὶ τοῦτο λειάνας ψύξον καὶ ἀπ' αὐτοῦ δραχμῆς τὸ βάρος κόψας δὸς πιεῖν μετὰ οἴνου: — οὐρὸν ἀπηθῆσαι (rell. om.) K. ὁ νοῦς — 33 οἴνου g, om. AP 28 δέξον g 30 ἔχων g 13 καὶ οὕτω λίην ψύξον g

Βροτόλοιγον: ὅταν τὴν βροτόλοιγον χελώνην ὑπὲρ τῶν αἰγιαλῶν τοῦ πόντου ἐξέλκωσιν οἱ ἀσπαλιεῖς, ἤγουν οἱ ἁλιεῖς, ταύτην ἀνακυπώσας, τουτέστιν ὑπτίαν ποιήσας καὶ ἀναστρέψας ἐπὶ νῶτον, τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀπόκοψον χαλκῇ μαχαίρᾳ. 705. ἀπὸ θυμὸν συναράξαι ἀντὶ τοῦ φόνευσον. 706. μαύλιδι μαχαίρᾳ. βλοσυρόν, μέλαν, κακόν. 707. κεράμῳ δὲ πίθῳ. νεοκμῆτι δὲ καινῷ ἐκ καμίνου. πελιδνὸν δ' ἤγουν μέλανα.

708. Οὐρὸν ἀπηθῆσαι: καὶ γὰρ οὐρὸς λέγεται ἡ ὑποστάθμη, ἤγουν τὸ ὑδατῶδες τοῦ πεπηγότος γάλακτος· νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ αἵματος, ἤγουν τὸ λεπτὸν καὶ ἄποιον. ἡ δὲ σύνταξις οὕτως, τὸν πελιδνὸν οὐρόν, ἤτοι τὸ πλαδάον, ἤγουν ὑγρόν, ἀπηθῆσαι, τουτέστι διυλίσαι ἐν λαεργέι μάκτρῃ, ὅ ἐστι λιθίνῃ θυίᾳ καὶ ἴγδῃ. πελιδνὸν δὲ τὸν μέλανα καὶ σεσηπότα καὶ ἰχωρώδη.

709. ἧς ἐπὶ δὴ τέρσαιο: ἤτοι ἐφ' ἧς δὴ μάκτρας καταξήρανον τὸ αἷμα ἐκχέας τὸν ὀρρὸν καὶ αὐτὸ τὸ διατριφθὲν καὶ διακλασθὲν διὰ τὸ θρομβῶδες αἷμα συντρίψας καὶ λειώσας τεσσάρων δραχμῶν βάρος. Ἄλλως. ἐπειδὰν τὸ αἷμα τῆς χελώνης ξηρὸν ᾖ, κλάσμα τι καὶ μέρος ἀφελὼν ὡς τετράδραχμον εἶναι μίγνυε μετὰ τῶν ἄλλων εἰδῶν καὶ τῷ βλαβέντι δίδου ἐν οἴνῳ πιεῖν δραχμήν. ἐν δὲ κυμίνου δοιάς, καὶ ἐκ ταμίσου λαγωοῦ τετάρτην μοῖραν. ἡ μὲν φράσις καὶ ὁ νοῦς τὴν διὰ τοῦ ἦτα γραφὴν ἀπαιτεῖ, τὸ δὲ μέτρον τὴν δια τοῦ ἰῶτα, ἵν' ἐπὶ τῆς ταμίσου εἴρηται οὕτως. ὁ δὲ νοῦς, μίγνυε καὶ ἀγριοκυμίνου δύο δραχμὰς καὶ ἐκ θαμίσου λαγωοῦ τετάρτην μοῖραν δραχμῆς. Ἄλλως. τετράμοιρόν φησι βρῖθος καταβάλλειν ταῖς δυσὶ δραχμαῖς τοῦ ἀγριοκυμίνου.

713. Ἔνθεν ἀποτμήγων: καὶ γὰρ ἐκ τῆς προειρημένης

---

1 βροτόλοιγον — 4 μαχαίρᾳ APG: ἤτοι ὅταν. ὅταν φησὶ τὴν χελώνην ὑπὲρ Λ 3 ἀνατρέψας I. G. Schneiderus 4 ἀπὸ θυμὸν – 7 ἤγουν μέλανα Λ 10 τὸν πελιδνὸν πλαδόοντα, ἤγουν ὑγρόν, ἀπηθῆσαι, τουτέστι διυλίσαι. εὐεργέι, ἤγουν καλῶς κατεσκευασμένη. μάκτρῃ, ἤγουν θυίᾳ, ἴγδῃ. πελιδνὸν δὲ καὶ τὸν μέλανα, ὡς ἔφην, καὶ τὸν σεσηπότα καὶ ἰχωρώδη καὶ ἄχρουν οὐρόν. τὸ δὲ εὐεργέι γράφεται καὶ ἐν λαεργέι, ἵν' ᾖ ἐκ λίθου κατεσκευασμένη, τουτέστι λιθίνη Λ 12 πελιδνὸν καὶ τὸν μέλανα ἢ καὶ τὸν μέλανα καὶ σεσηπότα K 14 ἧς ἔπι δή. γράφεται καὶ ἧς ἐπειδάν. καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον, οὕτως. ἐφ' ἧς δὴ μάκτρης ξήρανον τὸ αἷμα ἐκχέας τὸν οὐρὸν καὶ αὐτὸ τὸ διατριβὲν καὶ διακλασθὲν διὰ τὸ θρομβῶσαι αἷμα συντρίψας καὶ λειώσας τεσσάρων δραχμῶν βάρος καὶ τὰ ἑξῆς δίδοθι πιεῖν. εἰ δὲ τὸ δεύτερον, οὕτως· ἐπειδὰν ἧς, ἤγουν τῆς χελώνης τὸ αἷμα ξηρὸν ᾖ, κλάσμα τι καὶ μέρος ἀφελών, ὥστε τετράδραχμον εἶναι μίγνυε μετὰ τῶν ἄλλων εἰδῶν καὶ τῷ βλαβέντι δίδου ἐν οἴνῳ πιεῖν. ἡ μὲν οὖν φράσις καὶ ὁ νοῦς μᾶλλον ἀπαιτεῖ τὸ δεύτερον, τὸ δὲ μέτρον τὸ πρῶτον Λ τέρσαιο P, om. K 15 αὐτὸ διατρυφθὲν K: διατριβὲν P διατρυχὲν G 18 ὡς τετράδραχμον — 22 δύο δραχμὰς καί, quae in K extrita sunt, dedi ex PG 20 τὴν διὰ τοῦοι γραφὴν ἀπαιτεῖ, τὸ δὲ μέτρον τὴν διὰ τοῦ ο O. Schneiderus 24 βρῖθος P βάθος K 26 ἓν μὲν ἀποτμήγων καὶ γὰρ ἐκ τῆς προειρημένου K ἐνθ' ἀποτμήγων ἐκ τῆς προειρημένης P

συνθέτου κατασκευῆς δραχμὴν λαβὼν μετὰ οἴνου πιεῖν δίδου τῷ βλαβέντι.

714. *ἀλεξητήρια δήεις: καὶ γὰρ μέχρι τοῦ ὧδε περὶ ὄφεων, ἐντεῦθεν περὶ φαλαγγίων καὶ τῶν ὁμοίων διαλαμβάνει, καὶ πρῶτον περὶ μέλανος ἢ ῥωγός. δέκα δέ φασιν εἶναι γένη φαλαγγίων, εἰ καὶ Νίκανδρος μόνων τῶν ἑπτὰ μέμνηται.*

715. *ἔργα δέ τοι σίνταο: Ἰόβας ὁ βασιλεύς φησιν ἐν τῷ Θηριακῷ ι γένη εἶναι τῶν φαλαγγίων, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῷ περὶ θηρίων καὶ Ἀριστοτέλης φησὶν* (hist. anim. V 27) *ὅτι ἐν γυργάθοις γεννῶσι τὰ φαλάγγια, τίκτει δὲ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα, γεννηθέντα δὲ τὰ φαλάγγια ἀναιρεῖ τὴν ἰδίαν μητέρα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν ἄρρενα, ἤγουν τὸν αὐτῶν ἴδιον πατέρα. μέμνηται δὲ τοῦ πρώτου φαλαγγίου, ὃ καλεῖται ῥὼξ διὰ τὸ ῥωγὶ σταφυλῆς ἐοικέναι. ῥὼξ δέ ἐστι φαλαγγίου εἶδος, ὅπερ κατὰ μέσην τὴν γαστέρα ἔχει τὸ στόμα. καὶ μέλαν δὲ φαλάγγιον καλεῖται. ἔστι δὲ καὶ ἀστέριον καὶ κυάνεον καὶ ἕτερα πλείονα.*

717. *πισσῆεν: ὅτι πισσῶδές ἐστι τῇ χροιᾷ ἢ τῇ πνοῇ. ἢ ῥὼξ καὶ πισσῆεν καλεῖται. τὸ οὖν περιφράζοιο ἀντὶ τοῦ περισκόπει. τὸ δὲ σήματά τ' ἐν βρυχμοῖσιν ἀντὶ τοῦ καὶ τὰ ἐν τοῖς δήγμασι γινόμενα σημεῖα.*

ἐπασσυτέροις ποσίν: ἤτοι πολλοῖς ποσὶν καὶ πυκνοῖς ἕρπον ὡς ἀράχνης. τοῦτό, φησι, μέλαν ὂν ἔχει τοὺς πυκνοὺς πόδας πέριξ, τὴν δὲ κεφαλὴν κατὰ μέσην τὴν κοιλίαν δύο ὀδοῦσιν ὡπλισμένην. λέγεται δὲ ῥώξ, ἢ ὅτι βότρυος ἔοικε ῥωγὶ κατὰ σχῆμα, ἢ ὅτι ῥωγί τινι ἄνθρωπον ἀναιρεῖ τρώσας.

718. *ἔσκληκεν ὀδοῦσι: ἤτοι ἐξήρανεν ἀντὶ τοῦ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν τῇ γαστρὶ ἔχει.* 719. *ἐγχρίμψαντος δέ, ὅ ἐστι τοῦ φαλαγγίου πλήξαντος, ἀνούτατον καὶ ἄτρωτον τὸ σῶμα μένει τοῦ πληγέντος, οἱονεὶ κατὰ τὸ ἀφανὲς πλήττει τὴν πληγὴν καὶ δῆγμα μὴ ἐργαζόμενον. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ πληγέντος φοινικοὶ καὶ μέλανες γίνονται.*

721. *αὐτίκα δὲ χρώς: ἤτοι τὸ σῶμα τοῦ δηχθέντος τείνεται ἐπὶ τὰ κάτω καὶ τὰ ἑαυτοῦ αἰδοῖα ἐξορθοῖ καὶ διὰ τῶν αἰδοίων ἀναδίδωσι χολῶδες. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ καυλός, δηλαδὴ μόριον, τῷ σπέρματι δίυγρος γινόμενος διὰ τὸ ἀκουσίως ἀποσπερματίζειν καὶ γονορρυεῖν τὸν δηχθέντα προϊάπτεται, ἀντὶ τοῦ προπέμπεται καὶ προδίδοται, καὶ οἱονεὶ σήπεται, καὶ εἰς τὰ ἰσχία δὲ μάλκη, ὅ ἐστι ῥῖγος, ἐμπίπτουσα κατέβαλε τοὺς δεσμοὺς τῶν μελῶν καὶ γονάτων νεῦρα καὶ μύας.*

[725. *ἀστέριον: δεύτερόν φησι φαλάγγιον ὃ καλεῖται ἀστέριον.*

---

7 *Ἰόβας* om. KA: *ὁ βασιλεὺς* ad Iubam pertinere coniecit Bussemakerus 8 *η*[ι] *γένη* K 9 *γαργάθοις* A *γεγάρθοις* K, correxit I. G. Schneiderus 16 *πισῆεν ὅτι πισῶδες* K *ἢ ὁ ῥὼξ* P: *ἢ οὕτως, αὐτὸ ὃ κέκληται ῥὼξ πισσῆεν ἤγουν μέλαν ἐστί* A 17 *τὸ οὖν* — 19 *σημεῖα* PA, om. K *περὶ φράζεο* P *φράζεο* A *πισῆεν* K 20 *ἕρπων* K 25 *τὸ δὲ γαστέρι ἐν μέσῃ* (*μεσάτῃ* P) *ἔσκληκεν ἤγουν ἐξήρανται κατὰ μέσην τὴν γαστέρα, ἤγουν τὸ στόμα* — *ἔχει* A 26 *ἔχειν* K *ἐγχρίμψαντος* P *ἐγχρίψαντος* K 30 *αὐτίκα δὲ χρώς* P: *δὲ* om. K

ἐπὶ τῷ νώτῳ δὲ τούτου λιγνωτά, ἤγουν λιπώδη τινά, στίλβουσι καὶ λαμπραὶ ῥάβδοι ἐν τῷ σώματι. λείπει δὲ ὁ καί, ἵν' ᾖ καὶ διαυγέες Δ]

727. αἴδηλον: ἤτοι δήξαντος ἀπροσδοκήτως φρίκη ἐπέβαλε τῷ ἀνδρί, κάρωσις δὲ καὶ ὕπνος τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀνδρὸς παρακολουθεῖ καὶ μελῶν ἀσθένεια καὶ χαύνωσις ἐπιγίνεται.

729. κυάνεον δέ τοι: τουτέστι τρίτον εἶδος φαλαγγίου φησίν, ὃ καλεῖται κυάνεον. δασὺ δὲ καὶ μετέωρον. χαλεπὸν δὲ πλῆγμα ἐπιφέρει καὶ ὀδύνην τῷ δακνομένῳ. πεδήορον ἤτοι ὑψηλόν, ἐκ τοῦ πέδου μετέωρον καὶ ἐκκρεμές.

733. λοιγὸν ἀραχνήεντα: ἤγουν ἀραχνώδης ἔμετος γλίσχρος ἐστὶ κατὰ τὴν αφήν. ἔχει δ' ὄψιν ἀραχνῶν. ὄλεθρον δὲ ἀραχνήεντα οἱονεὶ γλίσχρον καὶ χυμώδη ἐξήμεσεν, ὅστις διὰ τὸ γλίσχρον κολλίζει τὴν φάρυγγα. Ἄλλως. λοιγὸν ἀραχνήεντα οἷον λεπτόν, ἀράχνῃ ὅμοιον. τὸ δὲ νὺξ περὶ κροτάφοις τουτέστι σκοτοῦνται καὶ βαροῦνται οἱ κρόταφοι αὐτοῦ.

734. Ἀγρώστης γε μέν: καὶ γὰρ τέταρτον εἶδος φαλαγγίου φησίν, ὅπερ καλεῖται ἀγρώστης. ὅμοιον δὲ λύκῳ. ἔστι δὲ μυῖα ὁ λύκος μέλαινα μεγάλη μακροσκελὴς δίπους, τὰ ἐπιφερόμενα διὰ τῶν ἑξῆς ζῷα κατεσθίων, μελίσσας, ψῆνας καὶ μύωπας καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐπὶ τὸν δεσμὸν τῶν ἀραχνίων αὐτοῦ παραγίνονται.

737. ἄκμητον: ἤτοι μὴ ἔχον κάματον καὶ ὀδύνην τύμμα ἐπιφέρει τῷ ἀνδρί. μεταμώνιον ἤγουν μάταιον, ἀδρανὲς καὶ ἀνέργητον.

738. ἄλλο γε μέν: πέμπτον εἶδος φαλαγγίου φησίν, ὅπερ καλεῖται δύσδηρι. ἔοικε δὲ σφηκί, ὅθεν καὶ σφηκεῖον αὐτὸ καλοῦσιν· ὃς δὴ σφὴξ ἐκ τοῦ ἵππου ἐκμάσσεται καὶ γεννᾶται καὶ θαρσαλέαν αὐτοῦ γενεὰν ἐκτυποῖ καὶ ἐκφαίνει κατὰ τὸ θράσος.

742. σκήνεσιν: φησὶν ὅτι τῶν ἵππων ἀποθνησκόντων σηπόμενα τὰ σκηνώματα γεννῶσι τοὺς σφῆκας, τῶν δὲ ταύρων ὁμοίως σηπομένων γεννῶσι τὰς μελίσσας. λυκοσπάδες δὲ ἢ τραχεῖς καὶ ὅμοιοι λύκοις τῷ χρώματι ἢ ἀναιδεῖς ὡς λύκοι. οἱ γὰρ σφῆκες ἀναίσχυντοί εἰσιν. Ἄλλως. τάχα ὅτι γυμνωθείσης τῆς σαρκὸς ὑπὸ τῶν λύκων ἐσθιόντων αὐτὰ τότε γεννᾶται. ταῦτα γὰρ ἡ βύρσα συνέχει τέως. οἱ λύκοι γὰρ διασπῶντες τοὺς βόας αἴτιοί εἰσι τῆς μελισσῶν γενέσεως.

744. Ἄλλοτε παλμός: καὶ γὰρ παλμός ἐστιν ἡ τῶν νεύρων καὶ τῆς καρδίας καὶ τῶν φλεβῶν νοσησάντων κίνησις. παλμὸς μὲν οὖν ἐξ ἀρρώστου σώματος, σφυγμὸς δὲ ἐξ εὐρώστου. 745. μινύθοντα δὲ λέ-

---

3 ἀπροσδοκήτως φρίκη ἔλαβεν τῷ ἀνδρί K ἀπροσδόκητος φρίκη ἐπέδραμε τῷ δηχθέντι A 9 ἐκκρεμές A ἐκκρεμῆ K 10 ἤγουν ἀραχνῶδες ἔμετος γλίχρος K ὁ ἀραχνώδης ἔμετος γλίσχρος G 12 γλίχρον K γλίχρον K κολλίζει G κομίζει KP 13 τὴν φάρυγγι ut videbatur K τῷ φάρυγγι G ἐν τῷ φάρυγγι A 17 ἔστι δὲ ὅμοιον λύκῳ μυίᾳ δηλαδή, οὕτω καλουμένη, ὡς διὰ τῶν ἑξῆς ἐρεῖ. μυιάων. ὁ λύκος δηλαδή, ᾧ ἀπεικάζει τὸ φαλάγγιον, ὀλετὴρ τῶν μυιῶν ἐστιν, εἶδος μυίας καὶ αὐτὸς ὢν μέλαινα A 19 μελίσσας g, om. KP 21 ἤτοι μὴ ἔχοντα ἢ μὴ ἔχον KP 22 μεταμώνιον ἤγουν A, om. KP 37 σφυγμὸς A σφιγμὸς K

γει τὸν δηχθέντα καὶ ἀσθενῶς διακείμενον καὶ ἐλαττούμενον. ἀδράνεια δὲ ἡ ἀσθένεια, καὶ γίνεται παρὰ τὸ μὴ δύνασθαί τι δρᾶν.

747. μυρμήκειον: ἕκτον εἶδος φαλαγγίου φησίν, ὃ δὴ μυρμήκειον καλεῖται. ἔοικε γὰρ μύρμηκι· ἔχει δὲ τὸν μὲν τράχηλον πυρρόν, τὴν δὲ κεφαλὴν μέλαιναν, ἅμα δὲ καὶ τὸ σῶμα μέλαν, περιέχον μικρὰς λευκὰς ῥανίδας, ἀστέρι ὅμοιον. Σώστρατος δὲ μυρμήκειον καὶ μύρμηκα Ἡρακλεωτικὸν καλεῖ, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων μυρμηκοειδές.

748. ἄζῃ γε μέν: ἤτοι ἡ παρὰ μυρμηκείου ἀπὸ σήψεως μελανία ἢ ξηρασία. Δημητρίου λέγοντος ἄζη ἡ ξηρασία ἢ θηρίδιον Ἀντίγονος ἐναντιούμενός φησιν ἄζην τὴν ἐπίχροιαν τοῦ σώματος καὶ μελανίαν· καὶ παρ' Ὁμήρῳ (Od. Χ 184) δὲ ἔνιοι ἀκούουσι „πεπαλαγμένον ἄζῃ" ἀντὶ τοῦ κεχρωσμένον ὑπὸ μελανίας. 750. αἰθαλέη δὲ ἤγουν τεφρώδης. ὁ δὲ νοῦς οὕτως, μέλαινα δὲ καὶ τεφρώδης ὀλίγον φαίνεται ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ. γράφεται δὲ καὶ ἀείρεται, ἀντὶ τοῦ ἐπίκειται τῷ τραχήλῳ ὀλίγον μέλαινα ἡ κεφαλή. 751. ἴσα δὲ κνώπεσσι ἀντὶ τοῦ τὰς ἀλγηδόνας ἴσας τοῖς προτέροις θηρίοις παρέχει, ἤγουν τοῖς φαλαγγίοις, οἷς προεῖπεν.

752. χειροδρόποι: ἤγουν οἱ ταῖς χερσὶ δρέποντες, ἤγουν θερίζοντες ἄνευ δρεπάνου. ἐν δὴ τοῖς τόποις τῶν ὀσπρίων φησὶ τὸ ἕβδομον εἶδος τῶν φαλαγγίων εὑρεθῆναι. λέγεται δὲ ὅμοιον εἶναι κανθάροις, πυρρόν· περὶ δὲ τὸ δῆγμα τοῦ βλαβέντος φλύκταιναι ἐπανίστανται. 753. τὸ μὲν οὖν ὄσπρια χέδροπά τ' ἄλλα ὅμοιον τῷ „ἑρπηστὰς ἔχιάς τε" (Ther. 9), ἀπὸ γενικοῦ εἰς εἰδικόν. μεσοχλόου δὲ τῆς μήτε λίαν σκληρᾶς μήτε λίαν ἁπαλῆς ἀλλ' ἔτι ἐγχλόου οὔσης· τότε γὰρ θερίζουσι τὰ ὄσπρια, πρὶν ξηρανθῶσι τελείως. 755. δίενται δὲ ἀντὶ τοῦ διάγουσιν, ἐν τοῖς κυάμοις εὑρίσκονται η διαιτῶνται, ἢ σιτίζονται καὶ νέμονται.

758. παρέστραπται: τὸ δὲ νοερὸν περιβλάπτεται καὶ ἡ γλῶσσα φθέγγεται ἄσημα λήθουσα καὶ παραφρονοῦσα. διάστροφοι γὰρ τοῦ πληγέντος οἱ ὀφθαλμοί.

759. καὶ οὐλοὸς αἶα: διὰ τὸ εὖ περὶ τὸν ἀέρα εἶναι παρὰ τὸ (Od. Ω 402)

οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε.

ἢ οὐλοὸς διὰ τὸ τὰ τικτόμενα ἑρπετὰ καὶ θηρία ὀλέθρια εἶναι. ἡ δὲ σύνταξις τῆς φράσεως ἀκαταλλήλως ἔχει.

760. κνώδαλα: ἐνταῦθα κνώδαλα τὰ μικρὰ ζῷα ἐοικότα ταῖς ἀκρίσι λέγει εἰωθότα φαίνεσθαι περὶ τὰς ἁφὰς τῶν λύχνων. οἱ δὲ περὶ Ἀρίσταρχόν φασι κυρίως τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ὅμηρος δὲ (Od. Ρ 317) ἐπὶ τοῦ χερσαίου. νῦν δὲ ὁ Νίκανδρος ἐπὶ τοῦ πτηνοῦ. τὸ δὲ ζῷον κα-

---

5 ἅμα τε καὶ KA 8 ἤτοι ἡ περὶ K ἤτοιπερ P 11 πεπλαγμένον P πεπλασμένον KA 13 ἡ κεφαλὴ ἀντὶ τοῦ ἐπὶ I. G. Schneiderus ex G 15 ἴσα δὲ κνώπεσι K ἶσα κνώπεσσιν P 21 παρὰ δὲ KPA, correxit Bussemakerus 29 ἄσημα KPA ἀσυνάρτητα G 37 λέγει. φαλαίνας δὲ τὰς ἀκρίδας τὰς εἰωθυίας A λέγει. φαλαίνας δὲ ζωύφια τὰ εἰωθότα I. G. Schneiderus ex G

λεῖται κρανοκολάπτης. φαλαίνῃ δὲ ἐναλίγκια· καὶ γὰρ ἡ φάλαινα ζῷον, ἥτις νῦν ψώρα καλεῖται. Ἄλλως. φάλαινα λέγεται ἡ παρ' ἡμῖν ψυχή. ἔστι δὲ αὕτη ὄρνεον, ᾗ φασιν ἐμφερῆ τὸν κρανοκολάπτην. Σώστρατος δέ φησι ἐν τῷ περὶ βλητῶν καὶ δακέτων ὅτι, ἐάν τις λαβὼν κρανοκολάπτην ἐλαίῳ ἀποπνίξῃ, ἀλεξίκακον γίνεται. Ἄλλως. τὰ περὶ λύχνους πετόμενα θηρία φάλαιναι καλοῦνται παρὰ Ῥοδίοις.

761. Παιφάσσουσαν: ἤτοι ὁρμῶσαν καὶ πολλῷ ταράχῳ κινουμένην. 762. καὶ τὸ στεγνὰ δέ οἱ πτερά ἀντὶ τοῦ ὑμενώδη, ὡς τῶν ἀκρίδων. ἡ σύνταξις, ἥντινα φάλαιναν ὁ ἀκρόνυχος, ἤγουν ἑσπερινός, δειπνητός, τουτέστιν ὁ δεῖπνος, πολυταράχως περὶ τοὺς λύχνους κινουμένην καὶ ὁρμῶσαν ἀπήλασεν. ἔγχλοα δέ, ἐπειδὴ αὐχμηρὰν ἔχει τὴν γαστέρα ὁ κρανοκολάπτης, ὁποία, φησί, τῆς κονίλης. ἡ δὲ κονίλη βοτάνη ἐστὶ ξηρότατα ἔχουσα τὰ φύλλα.

763. ἢ καὶ ἀπὸ σπληδοῖο: ἢ καὶ ἀπὸ σποδοῦ φαίνεται τὰ πτερά, ὅστις αὐτῶν ἅψηται. σποδώδη γὰρ τῷ ὄντι εἰσὶ τὰ πτερὰ τοῦ κανδηλοσβέστου· ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν τὰς νῦν ψώρας εἴτ' οὖν φαλαίνας. τοῦτο οὖν, φησι, τὸ ζῷον τῇ φαλαίνῃ ὅμοιον, ὁ κεφαλοκρούστης, ἐν τοῖς φύλλοις τῆς περσείας τρέφεται. ἔχει δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ κέντρον καὶ πτερὰ τέσσαρα. Ἄλλως. σποδοῦ χροιὰν ἔχει τὰ πτερά, οἵαν οἱ ἀπὸ κόνεως μεμολυσμένοι ἴσχουσιν. ὁ κρανοκολάπτης δὲ ἐν ταῖς περσείαις ὁρᾶται πτερὰ ἔχων ὅμοια τοῖς ἐν τοῖς κήποις ψυχαῖς. τὸ κέντρον δὲ ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῷ αὐχένι κρύπτει.

764. τῷ ἴκελος: ὁ κρανοκολάπτης ἐν ταῖς περσείαις ὁρᾶται, ὡς Σώστρατος ἐν τῷ περὶ βλητῶν καὶ δακέτων. τὴν δὲ περσείαν φασίν, ἣν ῥοδακινέαν καλοῦσιν, ἀπὸ Αἰθιοπίας εἰς Αἴγυπτον μεταφυτευθῆναι. Βῶλος δὲ ὁ Δημοκρίτειος ἐν τῷ περὶ συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν Πέρσας φησὶν ἔχοντας παρ' ἑαυτοῖς θανάσιμον φυτὸν φυτεῦσαι ἐν Αἰγύπτῳ ὡς πολλῶν μελλόντων ἀναιρεθήσεσθαι, τὴν δὲ ἀγαθὴν οὖσαν εἰς τοὐναντίον μεταβαλεῖν ποιῆσαί τε τὸ φυτὸν καρπὸν γλυκύτατον.

767. ἀκροτάτῳ κεφαλῇ: τὸ κέντρον, φησίν, ἐν τῷ αὐχένι καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐνήψατο καὶ προσέβαλεν.

---

1 ἐναλίγκια P ἐναλίγγιον K 3 ἔστι δὲ αὐτὴ K ἐστὶ δ' αὐτὸ P 4 βλητῶν ἢ δακέτων P βλητὴν ἢ δακηέντην K βλήτων ἢ δακέων A 6 παρὰ ῥοδίων KP 10 δειπνηστής K δειπνοστης P πολυταράχως περὶ τοὺς λύχνους ἐν τῷ δείπνῳ κινούμενοι ὁρμῶσαν K περὶ τοὺς λύχνους πολυταράχως κινουμένην καὶ ὁρμῶσαν P 11 αὐχμηρὰν PA ἁλμυρὰν K 12 ὁποία P ὁποίαν K ἡ δὲ κονίλη P ἡ δὲ κόνις K. ἡ κονίλη βοτάνη ἐστί g, add. in marg. καὶ ἔγχνοα λέγεται ἤτοι λαχνώδη. οἱ δὲ φθείραντες ἔγχλοα . . . φασί. 16 εἶπε τὰς P εἰπεῖν τῆς A 19 τέσσαρα G, om. KP 21 ταῖς — ψυχαῖς A τοῖς — ψυχοῖς KP 24 βλητῶν καὶ δακέων G βλήτων ἢ δακέων KA 26 ῥῶλος KA, correxit L. Holstenius castig. in Steph. Byz. p. 61 περὶ συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν Suidas v. Βῶλος, περὶ συμπαθῶν καὶ ἀντιπαθῶν A: in K non satis adparuerunt 27 φυτεῦσαι om. K: εἰς αἴγυπτον πέμψαι A, correxit I. G. Schneiderus ex G 30 ἀκροτάτης κεφαλῆς P

769. *εἰ δ' ἄγε*: ἐνταῦθα κοινῶς φησι. διαλέγεται δὲ περὶ τῶν κατ' εἶδος ῥηθησομένων.

771. *τῶν ἤτοι λευκός*: φησὶ δέ, ὁ μέν τις λευκός ἐστι κατὰ τὸ εἶδος, ἀβλαβὴς δὲ καὶ πυρρὸς κατὰ γένυν. καῦσον δὲ τοῖς πληγεῖσιν ἐπάγει. τὸ δὲ *περισπαίρουσιν* γράφεται καὶ *περιπλάζονται*. περιπλάζονται δὲ ἐν ταῖς λώβαις, φησί, καθάπερ οἱ πυρετῷ συνεχόμενοι.

774. *κρατερὸν δ' ἐπὶ δίψος*: ὅτι τὸ δίψος οὐδέτερον.

775. *ἄραδον κακόν*: ἀντὶ τοῦ κίνησιν κακήν, οἷον παλμόν. Ἄλλως. ἄραδος λέγεται ἡ κίνησις τοῦ σώματος ἡ μετὰ γυμνασίας καὶ ἀλγηδόνος. οἱ δὲ πληγέντες ὑπ' αὐτοῦ μεμήνασι καὶ ἀσθμαίνοντες τελευτῶσιν.

776. *Ἄφραστοι γελόωσι*: ἀντὶ τοῦ ἀλογίστως καὶ ματαίως.

781. *ἐννεάδεσμοι* ἀντὶ τοῦ πολύδεσμοι. οὐ γὰρ ὁρᾶται πλείους ἔχων τῶν ζ. οἱ ἐννεάδεσμοι ἤτοι ἐννέα ἁρμογαῖς ἤτοι δεσμοῖς καὶ ἁρμοῖς συνεχόμενοι. δεῖ δὲ ἀκούειν ἐννεάδεσμον οἷον πολύδεσμον, ἵνα δὴ ᾖ ἐπιρρηματικόν. τὸ γὰρ ἐννέα ἐπὶ πλήθους τέτακται, ὥς ποτε ὁ Νίκανδρος μέμνηται τοῦ δύο κέντρα ἔχοντος. Ἄλλως. ἐννεάδεσμοι οὔτε διὰ τὸ ἐννέα δεσμοὺς ἔχειν, ὥς φησιν Ἀντίγονος, οὔτε διὰ τὸ ἐννέα σπονδύλους, ὥς φησι Δημήτριος. τοὺς γὰρ σπονδύλους ὁ σκορπίος οὐ πλείους ἔχων τῶν ἑπτὰ ὁρᾶται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σπάνιοι, καθώς φησιν ὁ Ἀπολλόδωρος. ἴσως δὲ λέγει τοὺς δύο κέντρα ἔχοντας σκορπίους.

782. *Ἐμπέλιος*: ἤτοι πελιδνός, ὁ ὠχρὸς λεγόμενος, ἔχει μεγάλην γαστέρα, ὃς τοῖς πληγεῖσιν οἰδήσεις βουβώνων ἐμποιεῖ. 783. *ἄητος* δὲ ἄπληστος. Ὅμηρος „ἄατος πολέμοιο."

784. *βουβῶσι τυπήν*: διαλανθάνων γὰρ ὑπὸ τὰ ἱμάτια εἰσέρχεται καὶ τὸν βουβῶνα τύπτει. 785. *βούβρωστις* δὲ κυρίως ἡ τροφή, νῦν δὲ ἡ ἀνία καὶ ὁ ἰός. ἐνδεικτικὸν δὲ τοῦ σφοδροῦ δήγματος τὸ βούβρωστις, ὡσανεὶ λέγει, τοιαύτη δὲ ἀνία, μεγάλη δηλαδὴ ἀνία, ταῖς γένυσιν *ἐνέσκληκεν*, ἤγουν ἐνεξήρανται ἢ ἐνεστήρικται.

---

2 ῥηθησομένων — 3 λευκὸς om. K τῶν ἤτοι λευκῶν ῥηθησομένων P 4 καύσωνα δὲ τοῖς πληγεῖσιν ἐπάγει. οἱ δὲ περισπαίρουσι, ψυχορραγοῦσιν ἢ συνεχῶς κινοῦνται ἐν τῇ λώβῃ, ἤγουν τῷ πάθει καθάπερ οἱ πυρετῷ συνεχόμενοι A 11 τελευτῶσιν, εἴπερ σπαίροντες τελέθουσιν, ὡς ἔν τισιν εὕρηται, γράφεται. εἰ δὲ ἄφραστοι γελόωσιν, εἴη ἂν ἀντὶ τοῦ ἀλογίστως καὶ ματαίως γελῶσιν A 14 πολύδεσμοι P πολλοὶ δεσμοί K 16 οἷον πολύδεσμον G, om. KP 17 ἵνα μὴ ᾖ KPG: μὴ delevit Lobeckius pathol. I p. 212. καὶ εἰ οὕτως δεῖ τὸ ἐννεάδεσμοι ἀκούειν ἐπιρρηματικῶς A 18 τοῦ δύο κέντρα ἔχοντος. οὔτε K τοῦ δύο κέντρα ἔχοντος. εἰσι γὰρ ἔνιοι δύο κέντρα ἔχοντες. ἄλλως ἐννεάδεσμοι οὔτε G τὸν δύο κέντρα ἔχοντα ἐννεάκεντρον εἰπών. οὔτε οὖν A 20 τοὺς — 21 ἑπτὰ A τὸν γὰρ σφόνδυλον ὁ σκορπίος περισσὸν ἔχων P τῶν γὰρ σπονδύλων ὁ σκορπίος περισκαιον ἔχων K 29 ὁ ἰός A ὀρρός K ὀρός P, om. G 30 τοιαύτη δὲ ἀνία G τοιαύτη αἰτία K 31 ἐνεξήρανται ἢ ἐνεστήρικται G ἐξήρανται ἢ ἐστήρικται KA ἐξήραται ἀντὶ τοῦ ἐνεστήρικται P

786. *αἰγιαλῆι*: ἤτοι οὐ πετραίῳ καὶ πελαγίῳ, οὐδὲ λιμναίῳ ἢ ποταμίῳ, ἀλλ' αἰγιαλεῖ· τῶν γὰρ καρκίνων οἱ μὲν θαλάσσιοί εἰσιν, οἱ δὲ ποτάμιοι. νῦν οὖν αἰγιαλεῖς εἶπεν τοὺς θαλασσίους. αἰγιαλὸς γὰρ ἡ ἀκτὴ τῆς θαλάσσης εἴρηται. 788. *ῥαιβοῖσι* δὲ τοῖς ἐπικαμπέσιν ἢ τοῖς σκαμβοῖς ἢ τοῖς πλαγίως περιπατοῦσιν. ὁ μὲν ἄρρην σκορπίος ἀεὶ κατάστικτον ἔχει τὴν κοιλίαν καὶ τὰς χηλὰς καὶ τὸ κέντρον. παντὸς δὲ σκορπίου τὸ κέντρον τετρημένον ἐστίν, ἔχον διπλόην τινὰ δυσόρατον διὰ λεπτότητα, δι' ἧς τὸν ἰοβόλον ἰχῶρα προίησιν· ὃς σιάλοις ἀνθρώπου ῥαινόμενος ἀσθενὴς καὶ ναρκώδης ὁρᾶται. γίνονται δὲ οἱ σκορπίοι οὐ μόνον ἐξ ἀλλήλων ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σεσημμένων ξύλων καὶ παγούρων.

790. *ἐποκριόωσι*: τραχύνονται. ὁποῖαι δὲ χηλαὶ τῶν καρκίνων τῶν πετραίων, τοιαῦται καὶ τῶν σκορπίων ἐοικότων καρκίνοις· ἀφ' ὧν καρκίνων καὶ τὴν γένεσιν ἔχουσιν οἱ σκορπίοι οὗτοι, περὶ ὧν ὁ λόγος νῦν. [ἄλλως. ἐποκριόωσιν ἀντὶ τοῦ ἐπιτραχύνουσι G]. πάγουρος δὲ λέγεται παρὰ τὸ ἐν τοῖς πάγοις ὀρούειν, τουτέστιν ὁρμᾶν, ἢ παρὰ τὸ τοὺς πάγους οὐρεῖν καὶ φυλάττειν. πάγοι δέ οἱ τραχεῖς καὶ δύσβατοι τόποι.

791. *τῶν δὴ καὶ γενεήν*: ἐξ ὧν, φησι, καὶ τὴν γενεὰν ἔμμορον, ἤγουν ἔλαχον καὶ ἔτυχον. φασὶ γὰρ ὅτι ὁ πάγουρος οὗτος, ἐπὰν ἀγρευθῇ παρὰ τῶν ἁλιέων, εἰ δυνηθῇ ἀποδρᾶσαι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τρώγλην, ἐκεῖ ἀποθνήσκει, καὶ ἐκ τοῦ σκήνους αὐτοῦ γίνονται οἱ σκορπίοι οὗτοι. 792. τὸ δὲ *πολυρροίζοιο θαλάσσης* γράφεται καὶ *πολυφλοίσβοιο* καὶ *πολυστίοιο* ἀντὶ τοῦ πολυψήφου. 793. *ἰχθυβολῆες* δὲ οἱ ἁλιεῖς καὶ *δελεαστρέες* οἱ δελεάζοντες τοὺς ἰχθῦς.

795. *μυοδόκοις*: ἀντὶ τοῦ ἐν ταῖς μυοδόχοις τρώγλαις, ὅπου τὰ κακόφθορα τέκνα αὐτῶν τῶν μυῶν. *κακόφθορα* δὲ κακῶς φθειρόμενα ἢ τὰ ἐπὶ κακῇ φθορᾷ τεχθέντα. γρώναις δὲ ταῖς τρώγλαις. 796. καὶ *καθ' ἕρκεα* ἀντὶ τοῦ κατὰ τοὺς οἴκους ἢ τὰς τρώγλας. 797. καὶ *μελίχλωρον*, ἄλλος ἐστὶ σκορπίος ὀνομαζόμενος οὕτως, κηροειδὴς δέ, φλογοειδής. μελίχλωρον δὲ ἤτοι μελιτόχρουν. τὸ δὲ σπόνδυλος θηλυκῶς νῦν.

799. *ἔχθιστος δ' ὅγε*: καὶ γὰρ ἔχθιστος τοῖς ἀνδράσι τυγχάνει, εἰ βλάψειέ τινα τούτων. καὶ γὰρ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔχουσι τὰς ἀλγηδόνας. τῶν δὲ παίδων ἐὰν προσέλθῃ τινί, θάνατον εὐθὺς ἐπάγει. τούτοις δὲ τοῖς σκορπίοις περὶ τὰ νῶτα πτερὰ λευκὰ χέονται μάστακι σιτοφάγῳ, ἀντὶ τοῦ ἀκρίδι τῇ σιτοφάγῳ, ὅμοια. ἡ δὲ σύν-

---

8 διὰ λεπτότητα A διαλεπτοτάτην K 9 οὐ τοῖς σιάλοις ἄνθρωπος ῥαινόμενος ἀσθενὴς καὶ ναρκώδης γίνεται A 12 ἐποκριόωσι τραχύνονται G ἀποκριόωσι ταχύνονται K 16 παρὰ τὸ — οὐρεῖν G ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς πάγοις ὀρούειν ἢ οὐρεῖν K 24 πολυστίβοιο KPA πολυστείοιο I. G. Schneiderus 'ex glossa G et interpretatione' 25 πολυψήφου G πολυψόφου KP πολυψόφου καὶ πολυπόρου A 28 κακῶς φθειρόμενα KP τὰ κακῶς φθείραντα I. G. Schneiderus ex G 35 τούτων γὰρ ἐπὶ K τούτων ἐπὶ γὰρ A

ταξις οὕτως, ἔχθιστος δ' ὅγε ῥαιβὰ γυῖα φλογὶ ἴκελα ἀνδράσι φέρει, ἀντὶ τοῦ σκαμβὰ καὶ στρεβλὰ φέρει τὰ μέλη, τουτέστι στρεβλῶς περιπατεῖ οἷα καρκίνος.

802. τοί θ' ὑπὲρ ἄκρων: αἵτινές, φησιν, ἤγουν αἱ ἀκρίδες, ἐπὶ τῶν ἄκρων ἀθέρων τοῦ σίτου ἱπτάμεναι τὸν λέπυρον, ἤτοι λεπυριζόμενον, στάχυν βόσκονται.

804. κατὰ πηγάζοντα χωρία ἐν τοῖς ὄρεσιν οὗτοι οἱ σκορπίοι φιλοῦσι διάγειν, ἔνθα καὶ τοῦ κισσοῦ τὸ φυτόν.

805. οἶδά γε μήν: καὶ γὰρ ἐπαγγέλλεται εὑρεῖν ἀλεξητήρια φάρμακα πρὸς τὴν τῶν σκορπίων καὶ τῶν ἄλλων δακέτων πληγήν. καθ' ὁμοιότητα τῷ βέμβικι καὶ ταῖς μελίσσαις μέτεισι ἐπὶ τὰ κέντρῳ ἀμυνόμενα ζῷα. τοιαῦτα γάρ ἐστι τῶν σκορπίων τὰ τύμματα οἷα τῶν βεμβίκων καὶ μελισσῶν. βέμβιξ δέ ἐστι ζῷον σφηκοειδὲς μέλαν κατὰ τὴν χροιὰν κέντρῳ χρώμενον, ὡς οἱ σφῆκες. μνημονεύει δὲ καὶ Παρμένων ἐν τοῖς ἰάμβοις. μόνος δὲ ὁ ἄρρην τῶν μελισσῶν κέντρον ἔχει, ἔστι δὲ ὅμοιον τῷ σφηκί. ἡ δὲ πεμφρηδὼν καὶ αὕτη ζῷόν ἐστι παραπλήσιον μελίσσῃ. καὶ ὁ ἴουλος δὲ εἶδος σφηκὸς ἢ σκώληκος τοῦ καλουμένου μυριόποδος.

τοῖσι βολάων: ἤγουν τούτοις τοῖς βλαπτομένοις τῶν βολῶν καὶ τῶν δηγμάτων ἀλεξητήρια καὶ ἰάματα, οἷάπερ ἀλεξητήριά εἰσι καὶ ἐπὶ τοῦ βέμβικος τοῦ ὀρεστέρου. ὀρέστερον δὲ νῦν εἶπε τὸν ἄρρενα καὶ πλήττοντα τῷ κέντρῳ καὶ ἰοβόλον. εἰσὶ γὰρ καὶ θηλυκαὶ βέμβικες. τὰ οὖν αὐτά, φησιν, ἀλεξητήριά εἰσι καὶ ἐπὶ τῶν βεμβίκων.

809. ἐμμαπέουσα: ἤτοι ἐνεργοῦσα κατὰ βάθος καὶ σφοδρῶς πλήττουσα. 812. ἀμφικαρὴς δὲ ἤγουν δικέφαλος. ψευδῶς δέ φησιν. οὐ γάρ ἐστιν, ἀλλ', ὡς Ἀριστοτέλης (hist. anim. IIII 7) φησίν, εἰς τοὐπίσω πολλάκις ἕρπει καὶ παρέχει δόξαν τοῦ δικέφαλος εἶναι. [813. ὀπάζεται δὲ ἀντὶ τοῦ παρέχει G].

814. νήιά θ' ὡς σπέρχονται: καὶ γὰρ ὥσπερ τὰ νήια παρὰ τῆς νηός, τουτέστιν αἱ κῶπαι, σπέρχονται καὶ ἐλαύνονται, οὕτως αἱ δύο κεφαλαὶ τῆς σκολοπένδρης κινοῦνται. ἴσως δὲ διὰ τὸ πολύπουν ὡς ναῦς ἐστιν ἐλαυνομένη.

816. μυγαλέην τροχιῇσι: ἤγουν Ἀμύντας φησὶ τὴν μυγαλῆν ἐκ μυὸς καὶ γαλῆς γίνεσθαι. χαλεπὸν δ' ἐστὶ τὸ δῆγμα αὐτῆς, ὅταν τινὰ δάκῃ. τροχιαῖς δέ, τουτέστι μὴ ὁρῶσα γὰρ ἐμπίπτει περὶ τροχούς, καὶ οὕτως κἀκεῖ ἀναιρεῖται.

---

2 καὶ στρεβλὰ φέρει τὰ μέλη, τουτέστι στρεβλῶς περιπατεῖ οἱ καρκῖνως P καὶ στραβά (rell. om.) K 5 τὸ λέπυρον K 7 κατὰ — 8 φυτόν post 24 πλήττουσα habent KP 11 ταῖς βέμβιξι A 13 σφηκοειδὲς G σκηνοειδὲς KPA 14 παρμένων PG παρμενίων KA 19 ὑπὸ τῶν βολῶν A τῶν μελῶν K 25 ἀμφικαρὴς — 28 εἶναι A ἀμφικαρὴς ... καὶ δόξαν ἔχει δικεφάλου. οὕτως Ἀριστοτέλης ... K. reliqua enim in extrita codicis scriptura non satis adparuerunt. 29 παρὰ τῆς νηός KP περὶ τὴν ναῦν A: νήια πτερὰ περὶ τὴν ναῦν I. G. Schneiderus ex G 33 τροχοῇσι K τροχείῃσιν P 34 χαλεπὸν δὲ εἶναι G 35 τροχοαῖς δὲ P

817. σῆπά γε μήν: λείπει τὸ ὁμοίαν, ἵν' ᾖ πεδανοῖσι δομὴν σαύροισιν ὁμοίαν, τουτέστι τὴν σῆπα τὴν τοῖς πεδανοῖς σαύροις κατὰ τὴν δομὴν ὁμοίαν, ἤγουν τὸ σῶμα, ἀλύξεις. ἡ δὲ σὴψ ὁμοία ἐστὶ τῇ σαύρᾳ. καλεῖται δὲ καὶ χαλκίς. ἔχει γὰρ ἐπὶ τοῦ νώτου χαλκιζούσας ῥάβδους· ἐστὶ δὲ τεσσάρων παλαιστῶν. σὴψ δὲ καλεῖται παρὰ τὸ σήπειν τοὺς πληγέντας. γίνεται δὲ ἐν Συρίᾳ καὶ Λιβύῃ καὶ Κύπρῳ καὶ διατρίβει ἐν πέτραις.

818. καὶ σαλαμάνδρειον: ἱστορεῖται αὕτη διὰ πυρὸς πορευομένη μὴ βλάπτεσθαι. τὰ δὲ κέντρα αὐτῆς ψιλοῖ τὰς τρίχας. ἔστι δὲ τὸ ζῷον ὅμοιον σαύρᾳ, τετράπουν, βραχύκερκον. 820. ἄκμηνος δέ, μὴ κάμνουσα, μὴ φλεγομένη ἐκ τοῦ καμάτου, ἢ ἄγευστος καὶ ἀνεπαίσθητος τοῦ πυρός. Ἄλλως. ἡ σαλαμάνδρα ζῷόν ἐστι τετράπουν μήτε δέρμα μήτε λεπίδας ἔχον, βραχὺ δὲ ὄν, ὡς ἡ σαύρα· ἔοικε δὲ τῷ χερσαίῳ κροκοδείλῳ· ψυχρὸν δὲ φύσει ὑπάρχον, ἐὰν εἰς κάμινον ἐμπέσῃ, τὸ μὲν πῦρ σβέννυσιν, αὐτὸ δὲ μένει ἄφλεκτον.

821. Ῥαγόεν δέρος φησὶ τὸ διερρωγός· διέρρηκται γὰρ τὸ δέρος τῆς σαλαμάνδρας, δι' ὧν ῥωγάδων ὁ ἱδρὼς αὐτῆς καταστάζων τὸ πῦρ κατασβέννυσιν. ἄκρα δὲ γυίων τὰ κῶλα τῶν γονάτων δηλοῖ.

822. ὅσα πόντος ἁλός: ἀντὶ τοῦ ἡ θάλασσα τοῖς ἑαυτῆς ῥοθίοις, ἤγουν κύμασιν, ἑλίσσει. ἔστι δὲ ὁ τρόπος περίφρασις. περὶ δὲ τῶν ἐν θαλάσσῃ διαλέγεται. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ οἶδα ἀλεξητήρια.

823. μυραίνης δ' ἔκπαγλον: Ἀρχέλαός φησιν ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσι προιούσας τὰς μυραίνας τοῖς ἔχεσι μίγνυσθαι, ἔχειν δὲ ὀδόντας ὁμοίους ἔχεσιν. φησὶ δὲ ψευδὲς εἶναι καὶ Ἀνδρέας καὶ μήτε τὴν μύραιναν προιέναι μήτε τὸν ἔχιν παρ' αἰγιαλὸν διατρίβειν. 824. τὸ δὲ κατεπρήνιξεν, δακοῦσα γὰρ τοὺς ἁλιεῖς ἐκ τῶν ἐπάκτρων, ἤγουν ἁλιευτικῶν πλοίων (ἐπακτῆρες γὰρ οἱ ἁλιεῖς) κατεπρήνιξε, τουτέστι πρηνεῖς εἰς τὴν θάλασσαν ἔρριψεν.

825. εἰς ἅλα φυζηθέντας: ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν θάλασσαν φυγόντας, ἢ τοὺς περὶ τὴν θάλασσαν ἐνεργοῦντας, ἢ καὶ ὁρμήσαντας διὰ φόβον. ἐχέτλιον, τόπος τοῦ πλοίου, ὅπου τοὺς ἰχθῦς τιθέασι καὶ συλλέγουσιν, ἢ ὁ ζωγρος καὶ τὸ βιβάριον ἐχέτλιον λέγεται. Ἄλλως. ἐξαναδῦσα ἐχετλίου: πολλάκις γὰρ ἐκ τοῦ ἐχετλίου ἐξαναδῦσα καὶ ἐμβρύξασα, ἤγουν δακοῦσα, κατεπρήνιξε τοὺς ἁλιεῖς εἰς ἅλα, ἐπὶ πρόσωπον τοὺς ἁλιεῖς εἰς τὴν θάλασσαν ἔρριψε φυζηθέντας, οἱονεὶ φυγόντας· τοῦτο οὖν λέγει, ὅτι, ἐὰν φανῇ ἡ μύραινα ἀναδῦσα διὰ τοῦ ἐχετλίου, οἱ ἁλιεῖς φοβούμενοι καὶ εἰς φυγὴν τρεπόμενοι ἐπὶ πρόσωπον ἑαυτοὺς ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο οὖν λέγει καὶ δηλοῖ τὸ κατεπρήνιξεν εἰς ἅλα.

---

1 σᾶπα K 5 τεσσάρων G τέσσαρα K ὀκτὼ PA 9 τὰ δὲ ἔντερα A 20 περὶ δὲ τοὺς K παρὰ τοὺς P 22 ἀρχέλαος A ἀρχέλοχος K διφυέσι A διφυῆσι K ἰδιοφυέσι, quod coniecit Meursius biblioth. Graec. (Gronov. thes. antiq. Graec. X p. 1241) conl. Athen. VIIII p. 409 C et Diog. Laert. II 4, ex Ald. 2 adnotavit I. G. Schneiderus 25 παρέναλον KA 30 περὶ τὴν θάλασσαν G παρὰ τὴν θάλασσαν KP 32 ἐχέτλιον A ἐχέτλη K 35 φυγόντας ἢ καὶ φεύγοντας K 36 ἐξαναδῦσα τοῦ ἐχετλίου A

828. *τρυγόνα μὴν ὁλοεργόν*: καὶ αὕτη θαλάσσιόν ἐστι θηρίον φονευτικόν, ἡ τρυγών, διὸ καὶ ὁλοεργὸν εἶπεν. ἡ τρυγὼν δὲ φέρει κακά, ὥς φησιν, ὁπότε ἐν τοῖς ἐπιμήκεσι καὶ μακροῖς λίνοις μεμογηκότα καὶ ἀσθενήσαντα τὸν ἐργοπόνον, τουτέστι τὸν τῷ ἔργῳ πονοῦντα, τύψῃ τῷ κέντρῳ, ἢ ὅτε εἰς δένδρου παγῇ πρέμνον. καὶ γὰρ εἰ πλήξειέ τις δένδρον τῷ κέντρῳ αὐτῆς, κατάξηρον αὐτὸ ἀπεργάζεται.

831. *Ἡ ἐν πρέμνοισι*: καὶ ὅταν, φησίν, εἰς πρέμνον δένδρου παγῇ, ξηραίνει αὐτό. καὶ γὰρ εἴ τις πλήξειε πρέμνον δένδρου ἢ στέλεχος τῷ τῆς τρυγόνος κέντρῳ, βλάβην καὶ ξηρασίαν ἐμποιεῖ τῷ φυτῷ. ὡς ὑπὸ ἡλίου δὲ καέντος αὐτοῦ αἱ ῥίζαι καὶ τὰ φύλλα ἀποφθίνεται. τούτῳ δὲ ἤγουν τῷ κέντρῳ ἱστορῆσαί τινα λέγει τὸν Ὀδυσσέα πληγέντα τελευτῆσαι. 830. *ὁλκαίοισι*: καὶ γὰρ ὁλκαίοις, τοῖς ὁλκὸν ἔχουσι, δικτύοις, τουτέστι μακροῖς καὶ ἐπιμήκεσι.

837. *Οἷσιν ἐγώ*: λείπει ἡ ἐπί πρόθεσις, ἵν' ᾖ ἐφ' οἷστισιν ἐγὼ διέλθω. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ *διείσομαι*. *ἄρκια νούσων*, ἤγουν ἀποτρεπτικὰ καὶ βοηθητικά.

838. *ἀπ' ἀγχούσης*: καὶ γὰρ ἡ ἄγχουσα φυτὸν θαμνῶδές ἐστι. βοτανῶν δὲ ὀνόματα ταῦτα, ἄγχουσα, πενταπέτηλον, βάτος, ἄρκτιον, ὀξαλίδες, λυκαψός, κίκαμα, ὄρδειλον, χαμαίπιτυς, καυκαλίδες, σταφυλῖνος ἄγριος, τρέμιθος, ἄγριον φῦκος. ἤγουν θριδακίς, ἤτοι τὰ φύλλα ταῖς θρίδαξιν ομοία. τοῦτο γὰρ τὸ χαίτη. τὸ δὲ αὐτὸ λέγεται καὶ ὀνόχειλον. πενταπέτηλον δὲ ἀντὶ τοῦ πεντάφυλλον. καὶ ὀξαλὶς καὶ ὀξυλάπαθος ἡ αὐτὴ καὶ ἀναξυρὶς καλεῖται.

840. *ὁρμενόεντα*: βεβηκότα καὶ κατὰ γῆς ἐρριζωμένον ἢ τὸν ὁρμητικὸν πρὸς ὕψος. εὐαυξὴς γάρ ἐστι καὶ καυλὸν ἔχει μακρόν. ὄρδειλος δὲ σπερμάτιόν τι λαχανῶδες. καὶ *τρεμίθοιο* δὲ τοῦ λεγομένου τερεβίνθου. *πολυειδέα δὲ καρπὸν* τὸν ποικίλον τῇ χροιᾷ. ὁ γὰρ τερέβινθος τοὺς κόκκους φέρει διαφόρους χροιὰς καὶ εἴδη ἔχοντας.

845. *ἢ ἔτι καὶ φοινίσσον*: τὸ ξανθίζον φῦκος ἤγουν φυκίον καταμίσγεο. καὶ ἡ καυκαλὶς δὲ λάχανόν ἐστιν ἁλμυρόν. μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ λαχάνων.

846. *ἀχραές*: ἤτοι τὸ καθαρὸν καὶ ἄχραντον. καὶ γὰρ τὸ ἀδίαν-

---

5 τύψῃ A τύψει K 8 δένδρου ἢ στέλεχον A δένδρον ἢ στέλεχον K: στέλεχος G 10 ἀποφαίνονται G 11 ἱστοροῦσί τινες τὸν G 15 διέλθω A συνέλθω KP 17 ὅτ' ἀγχούσης A 18 καὶ τὰ μετὰ ταύτην δὲ ἑξῆς κείμενα βοτανῶν ὀνόματά εἰσιν, οἷον θριδακὶς πενταπέτηλον A 19 λικαψός K σταφυλῖνος (σταφύλινον P) ἄγριον φῦκος KP σταφύλινον τρίμιθος ἄγριον φῦκος A, correxit I. G. Schneiderus ex G 20 ἤγουν θριδακὲς ἤτοι K ἤγουν θριδακὶς ἧς P 21 θρίδαξιν P θριδάκισιν K 22 ὀνόχηλον A ὀξαλὴς K 23 ὀξυλάπαθος G ὀξυλάπολις KPA 24 ὁρμενόεντα P ὁρμηνόεντα K ἐρριζωμένον G ἐρριξάμενον ut videbatur K ἐρριμένον PA 26 τριμίνθοιο K τριμίθοιο P τρίμιθος δὲ ὁ λεγόμενος τερέβινθος A: τρέμιθος G 30 ἢ ἔτι — 31 καυκαλὶς δὲ P ἢ καί ἐστι τὸ ξανθικὸν φῦκος ἤγουν ... extritis aliquot litteris in K esse videbatur. φοινίσσον δὲ φῦκος τὸ ξανθίζον φυκίον τῆς θαλάσσης. καταβάλλεο δὲ ἤγουν μίγνυε A 32 χρύσιππος A χρήσιππος K

τον ἐν ἀνύγροις τόποις φύεται. καλεῖται δὲ καλλίτριχον καὶ πολύτριχον καὶ τριχομανές. τὸ ἀδίαντον, ὅτι οὐ διαίνεται, ὅ ἐστι βρέχεται, ὑπὸ ὑετοῦ καὶ δρόσου. τοῖς φύλλοις γὰρ αὐτοῦ ῥανὶς οὐκ ἐφιζάνει. οὐδέποτε γὰρ συμπίνει, φησίν. 848. τὸ δὲ σμυρνεῖόν, φησιν, ὅμοιόν ἐστι μεγάλῳ σελίνῳ, ὅθεν καὶ ἱπποσέλινον καλεῖται. σμυρνεῖον δέ, ἐπειδὴ ἐμφερές ἐστι σμύρνῃ κατὰ τὴν ὀσμήν.

849. λευκάδος: καὶ γὰρ περὶ ποίης λευκάδος φησὶν Ἀντίγονος μὲν τὴν λευκάνθεμον, ὁμοίως δὲ καὶ ἠρυγγος εἶδος λαχάνου ἀκανθώδους. ἀθεραίδα δὲ τὴν θερμήν, ἢ τὴν ἔχουσαν ἀθέρας, ἢ ψυχράν. 850. καὶ καχρυφόρῳ ἤτοι τῇ φερούσῃ ὡς κάγχρυας λιβανωτίδι.

851. περιβρίθουσά τε μήκων: ἤτοι περισσῶς ἀνθοῦσα. δύο δὲ γένη εἰσὶ μηκώνων, ὧν ἡ μὲν τέλεια θυλάκια φέρει, ἐν οἷς τὸ σπέρμα, ἡ δὲ μικρά· θυλακὶς οὖν ἡ τὰ μικρά, ἐπιτηλὶς ἡ τὰ μεγάλα. μὴ οὖν ἀπέστωσαν αἱ ῥηθεῖσαί, φησι, βοτάναι τοῦ βοηθήματος. τὸ ἐπὶ χραίσμησι γὰρ ἀντὶ τοῦ βοηθήματος μὴ ἀπείησαν.

853. κυέουσαν: τουτέστιν ἐμφυομένους κλάδους ἔχουσαν καὶ μήπω πεπληρωμένους. κράδης δὲ ἤτοι ἀγρίας συκῆς.

854. κόκκυγας: καὶ γὰρ οὕτως φησὶ τοὺς ὀλύνθους διὰ τὸ φαίνεσθαι κατ' ἔαρ. ἅμα γὰρ κόκκυξι φαίνονται. καὶ ἐρινάδος τῆς ἀγρίας συκῆς. οἱ γὰρ ὄλυνθοι αὐτῆς πάσης ὀπώρας καὶ τῶν ἄλλων συκῶν προακμάζουσι.

855. γογγύλοι ἐκφαίνουσιν: ἐμφαίνει ἀντὶ τοῦ στρογγύλοι γογγυλοειδεῖς καὶ ἀνοιδείοντες ἀντὶ τοῦ ἀκμάζοντες. 856. τοῦ δὲ φλόμου φησὶν Θεόφραστος δύο εἴδη εἶναι, ἄρρεν καὶ θῆλυ· ὅπερ Κρατεύας φησὶν ἔχειν διαφοράς, ἔχειν δὲ τὰ φύλλα τὸ μὲν ὅμοια μαράθῳ, μακρότερα δὲ καὶ λεπτότερα, τὸ δὲ ὅμοια κοριάννῳ. 857. τὸ δὲ χελιδόνιον βοτάνη ἐστὶ καὶ φύεται καθ' ὃν καιρὸν αἱ χελιδόνες φαίνονται.

858. δαύκειον: ὅπερ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ περὶ θηρίων βοηθεῖν πρὸς τὰ εἰρημένα. τὸ δὲ ῥίζαν τε βρυωνίδος, τὴν βρυωνίδα ὑποκοριστικῶς εἶπεν. ἀφαιρεῖν δέ φησιν αὐτὴν ἔφηλιν καὶ λεύκην, ἅπερ εἴδη εἰσὶ νόσων. καλεῖσθαι δέ φησιν ὁ Κρατεύας ὑπὸ μὲν τινων σταφυλῖνον, ὑπὸ δὲ ἄλλων ἄμπελον ἀγρίαν, καὶ ὑφ' ἑτέρων χειρώνειον. Ἄλλως. καὶ ἔφηλιν: ἥτις βρυωνὶς καὶ τὴν ἔφηλιν τῶν θηλυτέρων, τουτέστι τῶν γυναικῶν, ἀπωμόρξατο, ἤγουν ἀπεσπόγγισε καὶ ἐκαθάρισε καὶ ἐθεράπευσε, καὶ τὴν λεύκην. ἔφηλις δέ ἐστιν ἡ λέπρα. λεύκη δὲ ἄλλο νόσημα, ὃ ὅμοιον τῇ ἐφήλιδι.

---

1 ἀνύγροις KP ἀνύδροις A 2 τὸ δὲ ἀδίαντον PA κέκληται δὲ ἀδίαντον G 6 σμύρνῃ A σμυρίνῃ KP 7 περὶ δὲ τῆς λευκάδος ἀγνοεῖται περὶ ποίας φησιν. ἀντίγονος μέντοι τὴν λευκάδεσμὸν φησιν A ἀντίγονος μέντοι τὴν λευκὴν ἄκανθαν λέγει ὁ δὲ νίκανδρος τὴν λευκάνθεμον G 9 ἢ post θερμήν om. K 12 τέλεια G ἐπιτελεία K 15 τὸ δὲ ἐπιχραίσμησι γὰρ ἀντὶ τοῦ βοηθήματα μὴ ἀπείησαν K τὸ δ' ἐπιχραίσμησι ἀντὶ τοῦ τοῖς βοηθήμασι μὴ ἀπίεισαν P 16 ἔχουσαν G, om. KP 19 κόκκυξι A κόκκυσι KP 20 αὐτῆς πάσης P αὐτῆς πρόπάσης K 25 ὁ μὲν K τὰ μὲν PG μαράθῳ A μαράνθῳ P ἀμαράνθῳ K 26 τὰ δὲ KPG 30 ἀφαιρεῖν P διαφέρειν K

860. Ἐν δὲ περιστερόεντα: Κρατεύας ὑπὸ ἐνίων φησὶ περιστερεῶνα καλεῖσθαι τὴν ἀλεξιάρην. ἔχει δὲ τὸ φύλλον ἐσχισμένον καὶ περιστερᾷ παραπλήσιον. Ἄλλως. ἀλεξιάρης δὲ ῥάμνου, ὅτι οὐ μόνον ἀπαλέξειν ἐστὶν ἀγαθὴ ἡ ῥάμνος εἰς φάρμακα ἀλλὰ καὶ εἰς φαντάσματα, ὅθεν καὶ πρὸ τῶν θυρῶν ἐν τοῖς ἐναγίσμασι κρεμῶσιν αὐτήν. ἔστι δὲ λευκὴ καὶ μέλαινα· μέμνηται δὲ τῆς βοτάνης καὶ Εὐφορίων,

ἀλεξίκακον φύε ῥάμνον,

καὶ Σώφρων ὁμοίως „ἀεὶ δὲ πρόσω φύλλα ῥάμνου κρατιζόμεθα“.

862. Νήστειρα: γράφεται καὶ δρήστειρα, ἀντὶ τοῦ δραστική. ὁ δὲ νοῦς, μόνη γὰρ νήστισι διδομένη παύει τὰς ἀλγηδόνας.

863. παρθενίοιο: τοῦτο ἑλξίνην τινὲς ὀνομάζουσιν, ἔνιοι δὲ περδίκιον. 864. τὸ δὲ κόρκορον λάχανόν ἐστιν εὐτελές. τὸ δὲ μίλτου Λημνίδος, τὴν Λημνίαν σφραγῖδά φησιν. ἀπὸ ταύτης καὶ τὸ ἐλατήριον γίνεται· καθαρτικὴ γάρ ἐστι. 867. νηδὺν δὲ τὴν νηδὺν καίπερ βαρυνομένην ταῖς ἀνίαις καὶ τὰ ἑξῆς. 868. ῥῆχος δέ ἐστιν ὁ φραγμός· εὔρρηχος οὖν ἡ καλῶς περιφράσσουσα, τουτέστι πρὸς φραγμὸν πεποιημένη. 869. σὺν αὐτῷ δέ, τουτέστι τῷ καρπῷ, καὶ ἡ χαίτη αὐτῆς ἡ ἀκανθοβόλος.

869. νεαλεῖς τ' ὀρόβακχοι: καὶ γὰρ Δημήτριος ὁ Μενεκλέους ὀροβάκχους τοὺς σκυτίνους ἀσκοὺς λέγει. λέγεται δὲ ὁμοίως ἡ ἐξάνθησις τῶν ῥοιῶν ὀρόβακχος. τὸ δὲ ἀκανθοβόλος ἄδηλον εἰ ἐπὶ τῆς παλιούρου ἢ ἐπὶ τῶν ῥοιῶν εἴρηται.

870. σίδης δ' ὑσγινόεντας: καὶ γὰρ ῥητέον πρὸς τὸ λάζεο. η σύνταξις, οἷον λάζεο σίδης καὶ τὰ ἑξῆς. ὀλόσχους δέ φησι τοὺς τῶν ῥοιῶν τραχήλους πρότερον μὲν κεχηνότας, ὕστερον δὲ μύοντας καὶ ὑσγίνῳ βοτάνῃ ὁμοίους κατὰ τὸ χρῶμα, ὅταν τὸν κύτινον ἀποβάλλωσι. Ἄλλως. τῆς σίδης τοὺς ὑσγινόεντας, τουτέστι τοὺς πυρροὺς καὶ μύοντας οἱονεὶ ἐσφιγμένους ὀλόσχους. ὅλοσχοι δέ εἰσιν οἱ τράχηλοι τῶν ῥοιῶν. οὗτοι δὲ πρότερον διανεῳγότες κατ' ὀλίγον μύουσι τοὺς κυτίνους ἀποβάλλοντες. νῦν δὲ ἀπὸ μέρους τὰς ἐξανθήσεις τῶν ῥοιῶν λέγει. 871. αὐχενίους δὲ ἤγουν τραχηλώδεις, οἱονεὶ τραχήλους ἔχοντας. 872. καὶ ὕσσωπος δὲ βοτάνη ὁμοία σαμψύχῳ.

873. νέον τ' ἐν βότρυσι: καὶ γὰρ τὸ ἐναντίον εἶπεν. οὐ γὰρ ἐν τοῖς βότρυσι τὸ κλῆμα ἀλλ' οἱ βότρυς ἐν τῷ κλήματι. νέον δέ φησι τὸ ὄμφακας ἔχον. 875. λεπτοθρίοιο δὲ ἤτοι λεπτοφύλλου. καὶ

---

1 περιστεριῶνα K: ταύτην τὴν βοτάνην κρατεύας φησὶν ὑπ' ἐνίων περιστερεῶνα καλεῖσθαι, ἔχει δὲ φύλλα ἐσχισμένα καὶ ποσὶ περιστερᾶς παραπλήσια A 7 φύσει R 8 πρόσω φύλλα KR et, ut videtur, PG πρὸς φύλλοις A, unde πρῴ φύλλοις coniecit Ahrensius de dial. Dor. p. 468 κρατιζόμεθα KA κρατηζόμεθα R κραστιζόμεθα P κρατιζόμεσθα I. G. Schneiderus ἀκρατιζόμεθα Ahrensius l. c. 9 καὶ δρήστεια PA 10 νῆστις G νήστει P 11 ἑλξίνην A ἀλεξίνην K 14 καθαρτικὴ G καθαρτικὸν KP 15 ῥῆγχος KP 16 πρὸς φραγμοὺς πεποιημένη P πρὸς φραγμὸν περιποιουμένη K 19 Δημήτριος ὁ Μενεκλέως ὀροβάκχους — λέγει ex G edidit I. G. Schneiderus καὶ γὰρ ὀροβάκχους — λέγουσι K ὀροβάκχους — λέγουσι P 24 ὀλόχους K 28 ὀλόχους ὅλοχοι K 32 ὕσσωπος A ὕσωπος K

πολύθρονα ἤγουν πολυφάρμακα. γράφεται δὲ καὶ πολύχνοα, ἤγουν πολὺν χνοῦν ἔχοντα, οἷά εἰσι τὰ κυδώνια, χνυώδη. 876. πέπερι δὲ τὸ λευκόν. καὶ τὸ ἀπὸ Μήδων τὸ Βαβυλώνιον· λέγεται γὰρ καὶ Πέρσειον.

877. πολυανθέα γλήχων: ἀποκοπή ἐστι τῆς γλήχωνος γενικῆς. γράφεται καὶ σὲ δ' ἂν γλήχων πολυανθέα.

880. σπέρμ' ὀλοὸν κνίδης: ἡ ἀκαλήφη λέγεται κνίδη παρ' Ἀθηναίοις καλουμένη. κνησμὸν δὲ τῷ ἐφαψαμένῳ ποιεῖ. ἐψία δὲ τουτέστι παίγνιον· καὶ Ὅμηρος (Od. P 530) „ἑψιαάσθων". παίζουσι γὰρ τῷ σπέρματι ταύτης οἱ νεώτεροι ἐν παιδιᾷ, ὡς ἀστραγάλοις· ἢ ὅτι παίζοντες τύπτουσι μετ' αὐτῆς ἀλλήλους.

881. νιφόεν: ἢ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ ὑγρόν· καὶ γὰρ ἡ σκίλλα ψυχρᾶς ἐστιν ἐνεργείας· ἢ τὸ λευκόν, οἷός ἐστιν ὁ νιφετός· τὸ γὰρ τῆς θηλείας σκίλλης κάρα λευκόν ἐστι. 882. ὁμοκλήτοιο δὲ ὁμωνύμου, τὸ λεγόμενον δρακόντιον.

883. ἠδ' ὅσα πεῦκαι στρόμβοισι ναπαίοις: τοῖς συνεστραμμένοις καὶ βαθέσι κοιλώμασι τοῖς ἐν ταῖς νάπαις. Ἄλλως. ἡ σύνταξις, ἠδ' ὅσα πεῦκαι ἀγρότεραι καὶ ναπαῖαι τοῖς στρόμβοις ὑπεθρέψαντο. στρόμβους δέ φησιν ἀντὶ τοῦ κωνοειδῆ καρπὸν τῆς πεύκης. ὅμοιος γάρ ἐστι τοῖς στροβίλων κώνοις. 885. ἀβληχρέος δὲ τοῦ σκορπιούρου. καὶ γὰρ ἀβληχρέος εἶπεν ἐπὶ τῆς ῥίζης, ἐπειδὴ τοῦ σκορπίου θεραπευτική ἐστιν, ἢ διὰ τὸ βλήχεσθαι ποιεῖν διὰ τὰς ὀδύνας.

885. Ἔγχλοα ῥίζαν θηρὸς ἰσαζομένην τμήξας: τουτέστιν ἰοβόλῳ κέντρῳ, ἤτοι τῇ οὐρᾷ. ἐν γὰρ τῇ οὐρᾷ ἔχει τὸ κέντρον ὁ σκορπίος. ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον σκορπίουρον ἡ βοτάνη. 881. τὸ δὲ σὺν καί που νιφόεν σκίλλης κάρα, ἤτοι ἡ κεφαλὴ τῆς σκίλλης πολλαῖς ὑμένων περιβολαῖς καλυπτομένη ὡς σκοτεινή ἐστι καὶ ἀόρατος ἔνδον τῶν χιτώνων ἔχουσα τὰ σπέρματα.

887. ἠὲ σίδας: ἐν Ὀρχομενῷ φησι Θεόφραστος (hist. plant. IIII 101, sqq.) ῥίζαν φύεσθαι, φυτόν τι ἐν τῷ ὕδατι λεγόμενον σίδην τηλίκον ὅσον μήκων. ἔχει δὲ κόκκους ἐρυθροὺς ὁμοίους ῥοιᾷ, στρογγυλωτέρους δέ. ψαμαθηΐδας δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ διαφόρως ἄμα-

---

2 πέπερι δὲ τὸ μέλαν, οὐ τὸ λευκόν φησι. καὶ τὸ ἀπὸ μήδων δὲ κάρδαμον, οὐ τὸ βαβυλώνιον ἀλλὰ τὸ περσικόν φησι A 3 λέγεται γὰρ καὶ περσικόν I. G. Schneiderus ex G 5 ἀποκοπή P ἀπόκοπον K: τὸ δὲ πολυανθὴς γλήχων γράφεται καὶ πολυανθέα γλήχων, τοῦ γλήχων γενικῆς ὄντος κατὰ ἀποκοπήν. καὶ εἴη ἂν ὁ νοῦς, τὰ πολυανθῆ ἔρνη ἤγουν κλάδοι τοῦ γλήχωνος καὶ τὸ στρύχνον καὶ τὸ σίνηπι σώσειέ σε κακηπελέοντα καὶ τῇ κακῇ, ἤγουν νόσῳ πελάζοντα, τουτέστι νοσοῦντα A 9 ἑψιαάσθων G ἑψιαάσθην A ἑψιάσθην KP 16 ναπαίοις P ναπαίας K 20 τοῖς τῆς στροβίλου κώνοις G 21 σκορπιούρου P σκορπίου K 23 τμήξας τουτέστι ἰσαζομένην κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ θηρός P 26 ἡ κεφαλὴ τῆς σκίλλης P κατὰ τῆς σκίλλης K 29 σίδας PG σίδης K 31 ῥοιᾷ στρογγυλωτέρους K ῥοιᾶς στρογγυλωτέρους δέ G 32 ψαμαθηΐδας PG ψαμαθίδας K ψαμαθηΐδας δὲ εἶπεν ἀπὸ ψαμάθης τόπου ἐν βοιωτίᾳ οὕτω καλουμένου ἢ κρήνης. ἢ γραπτέον ἀμαθηΐδας, ἐπεὶ διαφόρως ἄμαθον μὲν τὸν παρὰ τοῖς ποταμοῖς ψάμαθον δὲ τὸν παρὰ τῇ θαλάσσῃ λέγουσι A διαφόρως εἶπεν ἄμαθον K: εἶπεν om. PG

θου τὴν παρὰ τοῖς ποταμοῖς ἢ τῇ θαλάσσῃ ψάμμον λέγουσιν. ἢ γραπτέον Ψαμαθηίδα. Ψαμάθη γὰρ κρήνη τῆς Βοιωτίας. φυτὸν δέ ἐστιν ἐν Βοιωτίᾳ παρόμοιον ῥοιᾷ. φασὶ δὲ τὰς σίδας βρωσίμους εἶναι. ἔστι δὲ πάλιν τόπος τῆς Βοιωτίας Ψάμαθος λεγόμενος.

ἃς τρέφει αἶα: γράφεται καὶ ἅστε Τρόφεια Κῶπαί τε, ἵν' ἢ ἅστινας ἡ Τρόφεια καὶ αἱ Κῶπαι, αἵ εἰσι πόλεις τῆς Βοιωτίας, περὶ τὸ λιμναῖον ὕδωρ ἐθρέψαντο, ὅπου ὁ ῥοῦς τοῦ Κνώπου καὶ τοῦ Σχοινέως βάλλει καὶ φέρεται. Σχοινεὺς δὲ καὶ Κνῶπος οἱ δύω ποταμοὶ Βοιωτίας εἰσί. Κνῶπος δὲ ὁ Ἰσμηνὸς εἴρηται ἀπὸ Κνώπου τοῦ Ἀπόλλωνος. ἔστι δὲ καὶ πόλις Κνῶπος, δι' ἧς φέρεται ὁ Ἰσμηνὸς ποταμός.

890. ὅσσα θ' ὑπ' Ἰνδόν: καὶ ὅσα, φησίν, ὑπὸ τὸ Ἰνδὸν χεῦμα τοῦ Χοάσπου πιστάκια ἀμυγδαλόεντα φαίνεται ἐν τοῖς ἀκρεμόσι. 892. καυκαλίδας δὲ τὰ λέπη τῶν πιστακίων λέγει ἢ βοτάνης ἄλλο γένος.

892. φιμώδεα μύρτα: ἤγουν τὸν καρπὸν τῆς μυρσίνης φησί. στυφὸς δέ ἐστι καὶ τρώγεται καὶ τῇ στυφότητι δεσμοῖ καὶ φιμοῖ τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στόμα. φιμώδεα δε μέλανα ἢ στυπτικά. στύπτει γὰρ τὰ χείλη καὶ φιμοῖ τὸν τρώγοντα.

895. σὺν χλοεροῖς: λείπει ὁ καί σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ καὶ σὺν τούτοις βάλοις τὴν βαρύοδμον καλουμένην. 897. καὶ ἡ μελίλωτος δὲ βοτάνη ἐστίν, ἣν λαμβάνουσι καὶ εἰς τοὺς στεφάνους. 898. καὶ οἰνάνθη βοτάνη ὁμοία σταφυλίνῳ, ἣν καταψήχουσιν, ἤγουν συντρίβουσιν, οἱ νομεῖς καὶ περιβάλλουσι ταῖς αἰξίν.

899. λυχνὶς ἔνερθε: τὴν ἀγρίαν λυχνίδα φησίν. αὕτη συμβάλλεται τοῖς ὀφιοδήκτοις καὶ σκορπιοδήκτοις. 901. ἰάμνων δὲ τῶν ἰαμενῶν, ἤτοι τῶν συμφύτων χωρίων.

902. ψίλωθρον: βοτάνη ἐστίν, ἥτις καὶ καρκίνωθρον καὶ κλῆμα καλεῖται. πολυθρήνου δὲ πολυθρηνήτου. γράφεται καὶ φιλοθρήνου ἀντὶ τοῦ πολυθρήνου, ἤτοι τῆς φιλούσης τὸν θρῆνον, ὅτι

---

2 ψαμμαθηίδα KPG ψαμαθηιάς voluisse videtur ψαμάθη P ψάμη K ψάμμη G 4 λεγόμενος PG λεγομένη K 5 ἃ τρέφει KP ἅστε τρέφει G τὸ δὲ ἃς τρέφει αἶα γράφεται καὶ ἃ τρέφει αἶα· αἱ δὲ κωπαῖαι πόλις βοιωτίας, αἳ καὶ κῶπαι λέγονται· αἵτινές, φησιν, ἀνέθρεψαν τὰς σίδας περὶ τὸ λιμναῖον ὕδωρ A ἅστε τρόφεια G ατερφει K ἃς στρέφει P: Τράφεια Lobeckius paral. p. 164 ἵν' ἢ — Κῶπαι αἵ G, om. K 9 ἀπὸ κνώπου KP ἀπὸ κνῶπος G 10 πόλις κνῶπος G κνωπὸς ποταμὸς P κνάπη K 19 βάλοις P βα^λ' K βαρύοδμον καλουμένην βοτάνην A 21 καταψήχουσιν A καταψύχουσιν KP 24 καὶ ὁ πολύγονος βοτάνη ἐστί, ὃν ὑπαμῆσαι ἀπὸ τῶν λασίων ἰάμνων κελεύει, δηλαδὴ ὑποθερίσαι ἀπ' αὐτοῦ τοὺς πυκνοὺς κλάδους. ἢ ὑπάμησον καὶ θέρισον τὸν πολύγονον, ὅπερ ἄμεινον. ἴαμνοι δὲ λέγονται μὲν καὶ οἱ κλάδοι, λέγονται δὲ καὶ τὰ ἰαμενὰ ἤγουν σύμφυτα χωρία A τῶν εἰαμενῶν P 26 κλῆμα KP κνῆμα G 27 πολυθρήνου δὲ πολυθρηνήτου (δὲ καὶ πολυθρήνητα K) γράφεται καὶ πολυθρήνου ἀντὶ τοῦ φιλοθρήνου ητοι (ἢ K) τῆς KP: τὸν δὲ ὑάκινθον πολύθρηνόν φησιν, οἱονεὶ πολυθρήνητον. γράφεται καὶ φιλοθρήνου, ἤγουν φιλοῦντος τοὺς θρήνους ἢ ὑπὸ φίλου θρηνηθέντος. ὁ γὰρ ἀπόλλων A

Ἀπόλλων πολλὰ ἔκλαυσε τὸν Ὑάκινθον τὸν Ἀμύκλου καὶ Διομήδης νύμφης.

903. ὃν Φοῖβος: Ἀμύκλου καὶ Διομήδης παῖς ἐγένετο ᾧ ὄνομα Ὑάκινθος. τοῦτον ἠγάπησεν ὁ Ἀπόλλων σφόδρα, ὥστε καὶ συγγυμνάζεσθαι αὐτῷ καὶ συμπαίζειν. δισκευόντων οὖν αὐτῶν ποτε λαβὼν ὁ Ἀπόλλων τὸν δισκὸν καὶ ἀφεὶς ἄκων κατήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ὑακίνθου καὶ οὕτως αὐτὸν τὸν τριπόθητον ἀπέκτεινεν, ὃν πάνυ πολλὰ ἐθρήνησεν ἀποθανόντα. ἐκ τοῦ αἵματος οὖν αὐτοῦ ἀνέφυ ἡ βοτάνη, ἣν καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὑάκινθον ἐκάλεσε. τοῦτο οὖν ἐστιν ὅ φησι φιλοθρήνου ὑακίνθου. σόλος δὲ ὁ δισκός. ὁ ἐκ πέτρας, φησί, σόλος ἀφαλλόμενος ἐνέπεσε κόρσῃ, τουτέστι τῇ κεφαλῇ. κάλυμμα δὲ τὸν περὶ τὸ κράνιον ὑμένα.

907. ὀπὸν νῦν τὸν Κυρηναικόν φησι, δάκρυα δὲ τὸν χυλόν.

908. τρισσοῖς δὲ ὁλκήεσσι, τουτέστι τριπλοῖς ὀβολοῖς.

908. Ὁλκήεσσιν ἰσοζυγέων: τουτέστι τοῖς ὀβολοῖς ὁλκήεσσιν ἰσόσταθμον στήσας τῷ ἀπὸ τοῦ τριφύλλου.

909. Πολλάκι κρῆθμον: ἤτοι λάχανόν ἐστι. καὶ γὰρ μέμνηται αὐτοῦ καὶ Καλλίμαχος ἐν τῇ Ἑκάλῃ. κεροειδέα δέ, ἐπεὶ κερατοειδές ἐστι τὸ φυτόν, ὁ ἕρπυλλος, τοῖς φύλλοις.

911. ἐνικνήθεο ῥίζας: τουτέστι τρῖβε τὰς ῥίζας τοῦ σιλφίου μετὰ οἴνου. Λιβυκὰς γὰρ ῥίζας τὸ σίλφιόν φησι, διότι πολύ ἐστιν ἐν τῇ Λιβύῃ. 912. ἐξ ὧν σύ ποτε μὲν μικτῶς πάντα, ποτὲ δὲ χωρὶς ἕκαστον μίξας ἐν φιάλῃ μετ' ὄξους ἢ οἴνου ἢ ὕδατος, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ γάλακτος πῖνε.

915. ἢν δέ σ' ὁδοιπλανέοντα: ἐὰν δὲ συμβῇ σε ὁδοιποροῦντα πληγὴν ἀναδέξασθαι, τὸ τηνικαῦτα σὺ ὁ πληγεὶς λάβε τὰς παρατυγχανούσας ῥίζας ἢ ποίας δήποτε καὶ λαβὼν διαμασῶ, καὶ τον μὲν χυλὸν ἔκβαλε, τὰ δὲ μασηθέντα βοτάνια ἐπιτίθει, καὶ οὕτω θεραπευθήσῃ καὶ φεύξῃ τὴν ὀδύνην. 916. κατασπέρχῃ δὲ ἀντὶ τοῦ κατεπείγῃ τῇ ὀδύνῃ καὶ καταπονῇ. 918. μαστάζειν ἀντὶ τοῦ μάσταζε. ἔστι δὲ μασῶ ταῖς σιαγόσιν.

920. ὄφρα ὀδύνην καὶ κῆρα: ὅπως τὴν ὀδύνην καὶ τὴν βλάβην τὴν κατεπείγουσάν σε ἐκφύγῃς.

921. ναὶ μὴν σικύην: ἤτοι τὴν χαλκῆν ἢ σιδηρᾶν σικύαν λέγει, μεθ' ἧς σικυάζουσιν οἱ ἰατροὶ καὶ ἐκσύρουσι δι' αὐτῆς τὸ πληχθὲν αἷμα. καὶ ἐνταῦθα οὖν σικυάσαι κελεύει, ἵνα ἐκσύρῃς τὸν ἰόν. 923. ἢ τὸν τῆς συκῆς, φησι, γαλακτώδη ὀπὸν ἔμβαλε τῷ τύμματι. ἢ

---

6 κατὰ τῆς κεφαλῆς A 7 τὸν τριπόθητον om. G 11 ἐνέπεσε τῇ κόρσῃ A ἔπεσε κόρσῃ KP 15 τοῖς corr. man. rec. τρισσοῖς K, om. P 16 τῷ om. K 18 ἑκάλῃ P ἑκα^{β}λη K ἑκάβῃ ἢ ἑκάλῃ A 19 ἕρπυλος K 25 ἐὰν A εἰ K 27 ῥίζας ὁποίας KP: ῥίζας ἢ ποίας οἵας δή ποτε λαβών G διαμασσῶ K 28 μασσηθέντα K βοτάνια G βότανα KP 31 μασσῶ K 32 ὄφρα δύην ἀντὶ τοῦ ὅπως A 37 ἔκβαλε KP ἐπίβαλλε G

σίδηρον καυστειρὰν θαλφθεῖσαν ὑπὸ στέρνοις καμίνου, τοῖς στέρνοις πυρακτωθεῖσαν, ἔμβαλε τῇ τύψει. σημειωτέον δὲ ὅτι τὸν σίδηρον θηλυκῶς εἶπε. κελεύει δὲ χρήσασθαι κατὰ τόπον τῇ σιδήρου καύσει, ἵνα καύσῃ τὸν ἰὸν καὶ τὴν δηχθεῖσαν σάρκα.

925. αἰγὸς ἐνίπλειον δέρος: τὸν ἀσκὸν λέγει. κελεύει δὲ ἐν αἰγείῳ ἀσκῷ οἴνου ὄντι πεπληρωμένῳ ἀποδῆσαι ἔσωθεν τὸ πληχθὲν μέρος.

928. ἀσκοδέταις: ἤτοι ἀσκὸν αἴγειον οἰνηρὸν πεπισσωμένον τῷ δηχθέντι μέρει τοῦ σώματος ἀνατεμὼν ἐπίβαλλε. τὸ δὲ ἑλίξεις γράφεται καὶ ἑλίσσεις ἀντὶ τοῦ ἕλισσε, δέσμει ἐπάνω. καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν βουβῶνας εἶπε· λέγει δὲ τὰς μασχάλας. φησὶ δὲ ὅτι καὶ βδέλλας πρόσβαλλε τῷ τύμματι, ἵνα τὸ βλαβὲν μέρος αἷμα ἀφῇ.

932. μίγδην ἐν πυράθοισι: καὶ γὰρ πύραθοί εἰσι τῶν αἰγῶν τὰ ἀποπατήματα. ταῦτα οὖν εἰς τρύγα οἴνου ἢ ὄξους χέας καὶ μεμιγμένως ταράξας ἔτι νεαρᾶς οὔσης τῆς πάτου, τουτέστι τῆς πυράθου, πέριξ τοῦ δήγματος ἕλισσε, ὅ ἐστι χρῖε, ἕως ἐστὶ νεαρὸν τὸ ἀποπάτημα τῆς αἰγός. δεῖ γὰρ αὐτὸ νεαρὸν ἔτι ὑπάρχον ἐπᾶραι καὶ μῖξαι μετὰ τῆς τρυγὸς ἢ αὐτὸ τὸ μῖγμα νεαρὸν ὑπάρχον χρῖσαι. Ἄλλως. πυράθοισι: τοῖς ἀποπατήμασι τῶν αἰγῶν. Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περὶ θηριακῶν κελεύει τὰ τῶν αἰγῶν ἀποπατήματα, ἄν τε ὑγρὰ ἢ ἄν τε ξηρά, μετὰ τρυγὸς ὄξους ἢ οἴνου αὐτὰ κατασκευάζειν· τὰ δὲ ἐπιφερόμενα πάντα βοήθειαν ἔχει.

933. Νεαλεῖ: νεαρᾷ δὲ ἀφοδεύσει, τουτέστι τῇ δὲ νεαρᾷ ἀποπατήσει, τῇ κόπρῳ τῆς αἰγὸς δηλονότι, τὴν τύψιν περιελίξεις, ἤγουν ἀποκλείσεις. ὁ σκοπὸς ἅπας, καὶ σικύᾳ τὸ αἷμα κένωσον ἢ τὸν τῆς συκέας τοῦ δένδρου γαλακτώδη ὀπὸν εἰς τὴν πληγὴν ἔμβαλε ἢ σιδήρῳ καῦσον ἢ ἐν ἀσκῷ οἶνον ἔχοντι τὸ πεπληγμένον ἔμβαλε μέρος ἢ βδέλλας ἐπίθες ἢ κρομύου ὀπὸν ἔμβαλε ἢ οἶνον ζεούσῃ σποδιᾷ συγχύσας τάραξον καὶ ἐπίθες ἢ ὄξος ἢ νεαρὰν κοπρίαν ἐπίδησον.

934. ὄφρα δὲ καὶ πάσῃσι: νῦν καθολικῶς πάσης νόσου, ἤτοι παντὸς δήγματος, λέγει τὰ ἀλεξητήρια· ἵνα δὲ καὶ πάσαις ταῖς βλάβαις ἀλεξητήρια κατασκευάσας θαρρῇς, λείπει δὲ τὸ λέγω σοι, ὅπερ ἡδὺ πάνυ ἔσται.

936. ἦμος ὅτε θρόνα: ἡνίκα τὰ πολλὰ θρόνα, τουτέστι φάρμακα, ἤγουν τὰς βοτάνας, ὑπὸ τῇ ἰδίᾳ χειρὶ ταράξεις. 937. ἐν μὲν

---

1 καυστειρὸν P 7 μέρος. φορβὰς δὲ λέγεται μὲν καὶ τὸ φοράδιον, λέγεται δὲ καὶ πάντα τὰ βοσκόμενα, ἀπὸ τοῦ βορὰ ἡ τροφὴ βορβάς, καὶ τροπῇ τοῦ β εἰς φ φορβάς A 9 ἐπίβαλλε ἑλίττων καὶ δεσμεύων ἰσχυρῶς. γράφεται δὲ τὸ ἑλίξεις A 10 δέσμευε ἄνω G δέσμει ἐπίθες P 12 πρόσβαλλε P πρόβαλλε K ἐπίβαλλε A μέρος ἢ τὸ τύμμα ἀφῇ G 17 αὐτὸ νεαρὸν ὑπάρχον A αὐτὸν νεαρὸν ἔτι ὑπάρχειν K μετὰ τῆς τρυγὸς PA, om. K 18 πυράθοισι P, om. K 23 νεαρῷ KP 24 τῇ κόπρῳ P τῆς κόπρου K 25 σικύᾳ αἷμα A σικύανθον αἷμα K σικύωσον αἷμα P

καὶ ἀριστολόχεια καὶ ἃς ἑξῆς ἐπιφέρει. αὕτη δὲ ἡ βοτάνη ἀριστολόχεια ἐκλήθη διὰ τοῦτον τὸν τρόπον. τοῦ νεὼ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ κατασκευαζομένου πολλοὺς ὑπὸ ἔχεων συνέβη πληγῆναι· ἡ δὲ θεὸς ἐμήνυσεν Ἀριστολόχῳ τῷ Ἐφεσίῳ τὴν πόαν ταύτην, ᾗ ἐθεραπεύοντο οἱ πληττόμενοι. καὶ ἐκ τούτου ἀριστολόχεια ἐκλήθη, ἀπὸ Ἀριστολόχου τοῦ Ἐφεσίου ἐκείνου, ὃς πρῶτος ταύτην εὗρεν.

938. *ῥίζαι*: τουτέστι τῆς χαλβάνης ἡ ῥίζα. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ *εἶεν*. ἔστω δὲ καὶ ἀριστολόχεια καὶ ἴριδος ῥίζα, ἥτις ἐστὶ φυτόν, καὶ νάρδου ῥίζα σὺν τοῖς φύλλοις τοῦ πυρέθρου καὶ δαύκης καὶ τῶν λοιπῶν. καὶ ἡ πύρεθρος δὲ βοτάνη ἐστίν, ἣν πυρῖτιν ἀλλαχοῦ λέγουσιν. τὴν δὲ γλυκυσίδην ὁ Θεόφραστος (hist. plant. VIIII 8, 6) καὶ παιωνίαν λέγει· φυτὸν δέ ἐστιν.

941. *κάρφεά τ' ἐλλεβόρου*: ἀντὶ τοῦ τοὺς κλάδους καὶ τὰ σπέρματα. μελανόχροος δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ λευκός ἐστιν ἐλλέβορος.

945. *ἱππεῖον λειχῆνα*: ἰστέον ὅτι γίνονται ἐπὶ τῶν γονάτων τῶν ἵππων λειχῆνες, ἃς ἀποξύειν κελεύει καὶ τρίβοντας διδόναι πιεῖν τοῖς ὀφιοδήκτοις ἀλεξητήριον. καλεῖσθαι δὲ αὐτὰς λέγουσί τινες χελιδόνας. χαμαλὴν δὲ λειχῆνα εἶπε, διότι ἐν τοῖς κάτω τῶν ἵππων μέλεσι γίνεται καὶ οὐκ ἄνω φύεται· ἐν γὰρ τοῖς γόνασιν, ὡς εἴρηται, φύεται. Ἄλλως. βοτάνη ἱππολειχὴν θεραπευτικὴ θεραπεύουσα τῶν ἵππων τὰς λειχῆνας, ἣν λέγουσιν ἱπποσέλινον.

947. *Κινάμοιο*: ἐν τῷ γ (c. 111) φησὶν Ἡρόδοτος ἐν Ἰνδικῇ ζῷον εἶναι, ὃ καλεῖται κινάμωμον, ὅτι καλιὰν ποιεῖται ἐκ τῶν καρφῶν διὰ τὴν ὀδμήν· ὅθεν καὶ κινάμωμον καλεῖται. οἱ δὲ τὸ ξύλον τὸ κινάμωμον αὐτό φασιν εἰρηκέναι.

950. *πολυστειοῖσι νομάζων*: ἤτοι πολυψήφοις. εἰ δὲ *πολυμνίοισιν*, ἀντὶ τοῦ πολλὰ μνία ἔχουσι· μνία γὰρ τὰ βρύα· διὸ καὶ διὰ τοῦ ἰῶτα γράφεται. νομάζων δὲ ἀντὶ τοῦ νεμόμενος. 951. *ἐν στύπεϊ*: τῷ κύτει καὶ τῇ γαστρὶ τοῦ ὅλμου· περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ἐν ὅλμῳ, τουτέστι τῇ θυείᾳ. 953. *ἀπαρινέα* δὲ ἀντὶ τοῦ ἀπαρίνης χυλόν. ἀπαρίνη δέ ἐστιν εἶδος φυτοῦ. 955. τὸ δὲ *διακριδὸν* γράφεται καὶ *διασταδόν*. τροχίσκους δὲ δραχμαίους ποίει. χωρείτω δέ, φησιν, ὁ δραχμαῖος τροχίσκος δύο κοτύλους καὶ πινέσθω.

957. *καί κεν Ὁμηρείοιο*: ἢ διὰ τὸν ζῆλον ἢ διὰ τὴν πατρίδα. Κολοφώνιον γὰρ ἔνιοι τὸν Ὅμηρον ἐγενεαλόγησαν. ἢ ἴσως Ὁμηρικόν, ὥσπερ Κρατίνειον καὶ Ἀριστάρχειον.

958. *μνῆστιν ἔχοις*: ἤτοι μνησθείης ἄν μου, ὦ Ἑρμησιάναξ, τοιαύτας εὑρόντος θεραπείας. *νιφόεσσα* δὲ περιφραστικῶς ἡ Κλά-

---

3 ὠνόμασεν corr. ἐμήνυσεν K 11 παιωνίαν Theophrastus l. c. περίνιαν K 14 ὁ ἐλλέβορος K 23 καρφῶν I. G. Schneiderus ex Herodoto l. c. καρπῶν K 28 ἐν στύπτει τῷ κήτει K, correxit I. G. Schneiderus 33 κοτύλους οἴνου I. G. Schneiderus 36 Κρατήτειον Wegenerus de aul. Attal. p. 173 Κράτητα coniecit O. Schneiderus.

ρος, ἥτις οὕτως ὠνόμασται παρὰ τὸ ἐκεῖ γενομένην τὴν Μαντὼ τὴν Τειρεσίου μετὰ Ζωγραίου κλαῦσαι, ἢ διὰ τὸ λαχεῖν αὐτὴν τὸν Κλάριον Ἀπόλλωνα. γράφεται καὶ Κλάρου πολίχνη, τουτέστιν ἡ Κλάρος αὐτή. ἔστι δὲ πόλις Κολοφῶνος.

1 τὴν Μαντὼ τὴν I. G. Schneiderus τὴν μαν' (ταν supra) K 2 αὐτὸν K

SCHOLIA

IN

NICANDRI ALEXIPHARMACA.

Τὸ ποίημα οἱ μὲν ἐπιγράφουσι περὶ θανασίμων φαρμάκων, οἱ δ' ἀντιφάρμακα, ἄλλοι δ' ἀλεξιφάρμακα· καὶ γὰρ αὐτός φησιν ὁ Νίκανδρος (4)·

ῥεῖά κέ τοι ποσίεσσιν ἀλέξια φαρμακοέσσαις.

1. Εἰ καὶ μὴ σύγκληρα. Νίκανδρός ἐστιν ὁ λέγων Κολοφώνιος Πρωταγόρᾳ Κυζικηνῷ, ὁ δὲ νοῦς· εἰ καὶ μὴ σύνεγγυς ἔχομεν τοὺς κλήρους τῶν πόλεων ἐπὶ τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ τό σοι προσφωνεῖν οὐκ ἀνοίκειον ἡγοῦμαι. Δήμους δὲ λέγει τὰ ἀθροίσματα τῶν τε προγόνων καὶ τῶν κτιστῶν.

2. Τύρσεις δεῖ ἀκούειν τὰς πόλεις, ἀλλ' οὐ τὰς ἐπάλξεις, ὅπερ κυρίως σημαίνουσιν· ἀπεμφαίνων, γὰρ ὁ λόγος ἐστὶν, εἰ χάριν τῶν ἐπάλξεων οἱ δῆμοι τὰ τείχη ἔκτισαν, ἀλλὰ μὴ χάριν τῶν πόλεων. Σύγκληρα δὲ σύνοικα τῶν αὐτοκλήρων. Τὸ δὲ τέων οὐκ ὀρθῶς κεῖται· σημαίνει γὰρ τὸ τίνων· Ὅμηρος (Il. ω 387)·

τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκήων;

βούλεται δὲ λέγειν ὧν. Τζέτζης· τέων, τῶν, ὧν δωρικῶς· καλῶς ἔχει. Βλάστας δὲ τὰ βλαστήματα, τὰ γένη· ὁ γὰρ ἄνθρωπος δίκην φυτοῦ αὔξει. Τύρσεσι δὲ ταῖς πόλεσιν ἀπὸ μέρους τῶν τειχῶν.

3. Δολιχός· μακρὸς, πολύς· ἀπέχουσι γὰρ ἀλλήλων ἡ Κύζικος καὶ ἡ Κολοφών.

4. Ἀλέξια φαρμακοέσσαις· τὰ ἀλεξιτήρια τῶν φαρμάκων εἴποιμι ἀντὶ τοῦ καὶ βλαπτούσας καὶ ὠφελούσας βοτάνας εἴποιμι.

5. Ἅ τε φῶτας· ἔδει εἰπεῖν αἵτινες, αἱ πόσιες, ὁ δ' ἐπὶ τὸ ὁμώνυμον οὐδετέρως μετῆλθεν Ὁμηρικῶς· πρὸς τὰ φάρμακα γὰρ τὰ φθοροποιὰ ἔφη τὰ ἀλεξιτήρια τῶν φαρμάκων εἴποιμι.

6. Πολυστροίβοιο δὲ τῆς πολυταράχου παρὰ τὸ στροβεῖν τὰς ναῦς, ὅ ἐστι ταράσσειν, κατὰ παρένθεσιν τοῦ ι πολυστρόφου, τῆς πολλὰς στροφὰς ἐχούσης.

7. Ἄρκτον ὑπ' ὀμφαλόεσσαν· ἀρκτικωτέρα γὰρ ἡ Κύζικος τῆς Κολοφῶνος, ὀμφαλὸν δὲ καλεῖ τὸν βόρειον πόλον, ὡς μεσαίτατον, ἢ αὐτὴν τὴν ἄρκτον διὰ τὸν παρακείμενον αὐτῇ τῶν ἄστρων χορόν· ὀμφαλόεσσα εἴρηκε διὰ τὸ μέσον τοῦ βορείου κεῖσθαι. Τινὲς δ' ἐπειδὴ δοκεῖ ὁ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος εὐβοτώτατος, ὀμφαλόεσσαν εἰρῆσθαί φασι τὴν τροφώδη· ὀμφαλὸς γὰρ ἀπὸ τῆς ὄμπνης εἴρηται, ὅ ἐστι τροφὴ, ἀφ' οὗ καὶ ἡ Δημήτηρ ὀμπνία, ἄλλοι δὲ τὴν Κρητικήν· Ὀμφαλὸς γὰρ τόπος ἐν Κρήτῃ, ὡς καὶ Καλλίμαχος (Hymn. in Jovem 44)·

πέσε, δαῖμον, ἀπ' ὀμφαλὸς, ἔνθεν ἐκεῖνο
Ὀμφάλιον μετέπειτα πέδον καλέουσι Κύδωνες.

---

27 τοῦ ι, ἢ π.?

8. *Λοβρίνης θαλάμαι·* τόποι ἱεροὶ ὑπόγειοι, ἀνακείμενοι τῇ Ῥέᾳ, ὅπου ἐκτεμνόμενοι τὰ μήδεα κατετίθεντο οἱ τῷ Ἄττει καὶ τῇ Ῥέᾳ λατρεύοντες, εἰσὶ δὲ τὰ Λόβρινα ὄρη Φρυγίας ἢ τόπος Κυζίκου· δύο γὰρ ὄρη εἰσὶν ἐν Κυζίκῳ, Δίνδυμον καὶ Λόβρινον. *Λοβρίνης·* οὕτω καλεῖται ἡ Ῥέα ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Κυζίκου, ὃ καλεῖται Λόβρινον, ὅπου ἱερόν ἐστι τῆς Ῥέας. *Ἄττεω·* ἱστορεῖται, ὅτι ποιμὴν ἦν Φρὺξ ὁ Ἄττης, ποιμαίνων δὲ καὶ ὑμνῶν τὴν μητέρα τῶν θεῶν ἐφιλήθη ὑπ' αὐτῆς, καὶ δὴ φαινομένη πολλάκις τιμῆς αὐτὸν ἠξίωσεν, ὁ Ζεὺς δ' ἐπὶ τούτῳ δυσανασχετῶν ἀνεῖλεν αὐτὸν οὐ φανερῶς δι' αἰδῶ τῆς μητρὸς, ἀλλὰ σῦν ἄγριον πέμψας, ἡ δὲ κατολοφυρομένη αὐτὸν ἔθαψεν, οἱ δὲ Φρύγες κατὰ τὸ ἔαρ θρηνοῦσιν αὐτόν. Ὥσπερ δ' ἀπὸ τοῦ Ἄλτης Ἄλτεω, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄττης Ἄττεω, ἢ ὡς ἀπὸ περισπωμένου, ὥσπερ Ἑρμῆς Ἑρμέω.

9. *Κρεούσης* τῆς Ἐρεχθέως καὶ Ἀπόλλωνος Ἴων, ἀφ' οὗ Ἴωνες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ἰάδες πολλαὶ πόλεις, ἡ δὲ Κολοφὼν τῆς Ἰωνίας.

11. *Ἑζόμενος·* γράφεται καὶ ἑζομένη Κλαρίοιο θεοῦ παρὰ πίονι νηῷ· Κλάρος γὰρ εἴρηται παρὰ τὸ κεκληρῶσθαι τὸν τόπον Ἀπόλλωνι, ἢ ὅτι ἐκεῖ ἐκληρώσαντο Ζεὺς, Ποσειδῶν καὶ Πλούτων, ἢ ὅτι ἐκεῖ ἔκλαυσεν ἡ Μαντὼ σὺν τῷ ἀνδρὶ Βακχιάδῃ διὰ τὴν τοῦ τόπου ἐρημίαν.

13. *Πνυθείης* ἀντὶ τοῦ πνῦθι, ἤγουν σύνες, γνῶθι, εὐκτικὸν ἀντὶ προστακτικοῦ, ακουε, μάθε· τὸ δ' ἀκόνιτον ῥιζίον τί ἐστι βοτάνης ὅμοιον ἀγρώστιδι, οὗ ἡ πόσις πικρὰ οὖσα τὸ μὲν στόμα ἅπαν στύφει, τὴν δὲ καρδίαν δάκνει, τὸ δὲ πνεῦμα ὑπὸ καταψύξεως τοῦ πνεύμονος ἐπικόπτει, λυγμοὺς συνεχεῖς ἀποτελοῦσα· διὸ καὶ τὸν στόμαχον ἀεικίνητον ὄντα ἐμποδίζουσα κλείει, τὴν δὲ κοιλίαν πνευμάτων ἐμπίπλησι καὶ τὸν κῶλον, τοῖς δὲ κροτάφοις παλμὸν παρέχουσα καὶ τῇ κεφαλῇ βάρος καὶ τοῖς μέλεσιν ἱδρῶτας, ἔκφρονας ποιεῖ καὶ ἀσθενεῖς. Τὸ ἀκόνιτον εἶδος βοτάνης ἐστὶν, ὅπερ καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος πορδαλιαγχὲς διὰ τὸ ἀπόλλυσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν πόρδαλιν, ἐπειδὴ ἀντιφάρμακον ἔχει τὴν ἀνθρωπείαν κόπρον, καὶ οὐ πρότερον ἐσθίουσιν αἱ πορδάλεις, εἰ μὴ ἔχοιεν τὴν κόπρον πλησίον, ἵν' εὐθέως προσενέγκοιντο τὴν βοήθειαν· οἱ οὖν νομεῖς τὸν ἀπόπατον ἐξάπτουσιν ἐκ δένδρων, εἶτα, ἐπειδὰν φάγωσιν αἱ πορδάλεις τὸ ἀκόνιτον καὶ ὁρμήσωσιν ἐπὶ τὴν κόπρον, ἀνασπῶσιν οἱ ποιμένες, καὶ περιαλλόμεναι τουτέστιν ἐπιπηδῶσαι ἀποθνήσκουσιν· ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ περὶ ζώων (H. A. IX 6, T. I, p. 612). *Πνυθείης·* τὸ ἀκόνιτόν φασιν ἐκ τοῦ ἐμέτου τοῦ Κερβέρου φῦναι· ἱστορεῖται γὰρ τὸν Κέρβερον ἐξ ᾅδου ἀνενεχθέντα μὴ δύνασθαι ὑπομεῖναι τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου καὶ ἐμέσαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐμέτου ταύτην γενέσθαι τὴν βοτάνην. Ἀχέρων δὲ ποταμὸς ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ, ἔνθα τὸν τοῦ Ἅιδου κύνα ὁ Ἡρακλῆς ἐξήγαγε, καὶ ὁ λόφος Ἀκόνιτος λέγεται.

14. *Εὐβουλῆος* δὲ τοῦ Ἅιδου κατ' εὐφημισμόν.

15. *Ἄστυρά τε·* τὰ ἄστυρα πολίσματά εἰσι, καὶ χωρίον οὕτω λε-

16 καὶ ἑζομένην?

γόμενον, ὁ δὲ Πριόλαος υἱὸς Λύκου βασιλέως Μαρυανδηνῶν, ὃς ἀπέθανεν ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Ποντικῇ, Ἡρακλέους πολεμοῦντος τοῖς πλησίον, οὗ εἰς ὄνομα ὁ πατὴρ τὴν πόλιν ἐκάλεσεν ἐγγὺς οὖσαν Ἡρακλείας.

16. Οὐρανόεσσαν δ' ὑπήνην ἢ τὸ ἐπάνω τοῦ χείλους τρίχωμα, ἢ τὴν ὑπερῴαν, ἤτοι τὸν οὐρανίσκον καταχρηστικῶς.

19. Δύῃ· τῇ ταλαιπωρίᾳ δὲ τοῦ πάθους τὸ τῆς καρδίας ἄκρον ὑποδάκνεται. Ἄκρον νειαίρης· τῆς κοιλίης τῆς κατωτάτω, κατὰ τὸ ἄκρον καὶ ἄκλειστον στόμα τῆς νειαίρης γαστρὸς ἀειρόμενον τὸ φάρμακον, στόμα δὲ γαστρὸς ὁ στόμαχος, ποιητικῶς δ' ἐξέφρασεν· ἡ δὲ κάκωσίς φησιν ἐπιτίθεται τῷ στόματι τῆς κοιλίας, ὃ δὴ διὰ παντὸς ἀνεῳγός ἐστιν.

21. Τεύχεος· τοῦ στόματος τῆς κοιλίας, ἣν οἱ μὲν καρδίαν καλοῦσιν, οἱ δὲ δοχεῖον τῶν ἐντέρων τῆς βρώσεως, λέγει δὲ τὸ κῶλον.

22. Πύλη δ' ἐπικέκλιται· ἐμπέφρακται τῶν παχέων ἐντέρων ἡ εἴσοδος· τοῦτο γάρ φησιν, ὅτι φράττεται τὰ δοχεῖα μέρη τῶν σιτίων διὰ τὴν ἀλγηδόνα.

24. Νοτέων ὑπολείβεται ἱδρώς· παρακαλουθεῖ δ' ἀεὶ τοῖς τὸ ἀκόνιτον πεπωκόσιν ἐκ τῶν βλεφάρων καὶ τῶν μελῶν ὑγρὰ ὑπόσταξις, ἡ δὲ γαστὴρ πνευματουμένη καὶ ταρασσομένη τὰ μὲν πολλὰ τῶν πνευμάτων ἄνωθεν ἐκβάλλει, τὰ δὲ λοιπὰ κάτω πέμπει, ἅτινα κατὰ τὸν ὀμφαλὸν ἱδρυνθέντα ἐμφράσσει τὴν κοιλίαν.

27. Κράατι δ' ἐν βάρος· πνευμάτωσις δὲ πολλὴ καὶ βάρος κεφαλῆς καὶ κροτάφων παλμός. Διπλόα δ' ἀντὶ τοῦ διπλᾶ ὁρᾷ, οἷα συμβαίνει τοῖς ἐσκοτωμένοις τῇ μέθῃ· οὕτω φησὶ βαρεῖται ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ὁ πιὼν αὐτό, ὡς ἀνὴρ κραιπαλῶν.

30. Ἀγριόεσσαν ὀπώρην νῦν τὴν σταφυλὴν λέγει ἀντὶ τοῦ ἀγριοποιόν, ἐπειδὴ ὁ οἶνος ἀγριοποιός ἐστι, καθάπερ λέγεται ἡ ἀγρία καὶ ὀρεινή. Ὑποθλίψαντες δ' ἤγουν ἐκπιέσαντες τὴν σταφυλὴν οἱ Σιληνοί, οὗτοι δ' οὓς ἡμεῖς Σατύρους λέγομεν οἱ ἀρχαῖοι Σιληνοὺς ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ σιλλαίνειν, ὅ ἐστι λοιδορεῖν, γράφεται δὲ διὰ τοῦ ι.

31. Κεραοῖο, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κέρασιν ἐχρῶντο ἐν τῇ πόσει ἀντὶ ποτηρίων, ὅθεν καὶ τὸ κεράσαι εἴρηται· ἢ διὰ τὸ ταυρωτικὸν τῶν πινόντων, τουτέστι τὴν ἀπὸ τοῦ οἴνου ἰσχύν, ὡς κέρατα ἐχόντων, ὁ δὲ Διόνυσος καὶ ταυρόκερως λέγεται.

32. Θωρηχθέντες ἀντὶ τοῦ μεθυσθέντες· καὶ Ἱπποκράτης τὴν οἰνοποσίαν θώρηξιν εἴρηκεν (Aphor. II 21 et saepius alibi).

34. Νυσαίην ἀνὰ κλιτύν· ἤγουν ἀνὰ κλιτὺν τοῦ Νυσαίου ὄρους.

35. Ὥς οἵγε σκοτόωσιν· οὕτω φησὶ καὶ οἱ βεβρωκότες τὸ ἀκόνιτον διατίθενται ἔκφρονες.

36. Τὴν μέν τε· ταύτην μέντοι τὴν βοτάνην τὸ ἀκόνιτον καὶ μυοκτόνον καλοῦσι διὰ τὸ τοὺς περιλείχοντας αὐτὴν μύας φονεύειν.

37. Ὕρακας τοὺς μύας κατ' Αἰτωλούς· λέγεται γὰρ ὗς ὁ χοῖρος καὶ ὗραξ, ὕρακας δὲ νῦν τοὺς μύας ἐκάλεσε, διότι παρεοίκασι χοίροις τὰ ῥάμφη. Λιχμήρεας δὲ τοὺς περιλείχοντας, καὶ ἀνιγροὺς τοὺς ἀνιαρούς.

38. Πορδαλιαγχὲς λέγεται τὸ ἀκόνιτον, ἐπειδὴ τούτου αἱ πορδά-

λεις γευσάμεναι ἀποπνίγονται, ὥσπερ οἱ ἀγχόμενοι, ἃς ἡ τοῦ ἀνθρώπου κόπρος θεραπεύει, οἱ δὲ νομεῖς καὶ οἱ βουπελάται πορδαλιαγχὲς αὐτὸ ἔθηκαν, ἐπεὶ τοῖς θηρίοις τοῖς πελώροις, τουτέστι ταῖς πορδάλεσι ταῖς μεγάλαις, πορδαλιαγχὲς πότμον αὐτὸ ἔθηκαν, βουπελάται δ' οἱ βουκόλοι παρὰ τὸ πλησιάζειν ταῖς βουσὶ καὶ κολλᾶσθαι αὐτοῖς. Ἰστέον, ὅτι ἡ πόρδαλις, ἐὰν φάγῃ τὸ ἀκόνιτον, ἀναιρεῖται· οὐ πρότερον οὖν ἐσθίει ἐξ αὐτοῦ, εἰ μὴ ἔχει πλησίον κόπρον ἀνθρωπείαν· ταύτῃ γὰρ κέχρηται ἀντιφαρμάκῳ· οἱ οὖν νομεῖς ἐξάπτουσι τὴν κόπρον εἰς δένδρον τοσοῦτον ὕψος, ὅσον οὐ δύναται ἡ πόρδαλις πηδῶσα φθάσαι· ὁρῶσα οὖν ἡ πόρδαλις τὴν κόπρον, ἅτε δὴ θαρροῦσα ἔχειν τὸ ἀντιφάρμακον, τρώγει τὸ ἀκόνιτον, εἶτα ὁρμᾷ ἐπὶ τὸ χρήσασθαι τῷ ἀντιφαρμάκῳ, καὶ οὐκ ἐφίκεται αὐτοῦ διὰ τὸ ὕψος· οὕτως οὖν ἐφαλλομένη καὶ πηδῶσα λαβεῖν τὸ φάρμακον μὴ δυναμένη διὰ τὸ ὕψος ἀποθνήσκει ἢ ἀτονεῖ· ἄτονον γὰρ τὸ ζῶον φύσει· καὶ οὕτως αὐτὴν σφάττουσιν οἱ νομεῖς.

40. Ἴδης ἐν κνημοῖσιν· ἐν τοῖς τόποις τῆς Ἴδης· κορυφαὶ δ' ἤγουν ἐξοχαὶ τῆς Ἴδης τέσσαρες, Φαλάκρα, Λεκτὸν, Σίγειον, Γάργαρον· Φαλάκρα δ' ἀκρωτήριον Ἴδης· διὸ καὶ Λυκόφρων φησίν (vs. 24).

αἱ Φαλακραῖαι κόραι.

41. Θηλυφόνον, ὅτι, ἐὰν ἅψηται μορίου θήλεος, διαφθείρει τὸ ζῶον· παντός φησι ζώου θήλεος εἰς τὴν φύσιν ἐντιθέμενον τὸ ἀκόνιτον φθορᾶς αἴτιον γίνεται. Κάμμορον· κακῷ μόρῳ ἀναιροῦν. Ἐν δ' ἀκοναίοις· ἐν τοῖς τόποις, οἷς γίνονται αἱ ἀκόναι· ταύτας δὲ τὰς ἀκόνας οἱ μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ φασὶ γίνεσθαι, οἱ δ' ἐν Ἑρμιόνῃ, οἱ δ' ἐν Ταναγρᾳ.

42. Ὀρόγκοις δὲ τοῖς μετεώροις τόποις ἀπὸ τοῦ τοὺς ὀρεινοὺς τόπους ὄγκους ἔχειν, ἢ τοῖς τόποις τοῖς ἐξοχὰς ἔχουσιν. Ἐντεῦθεν δὲ λέγονται τὰ βοηθήματα καὶ ἀντίδοτα τοῦ ακονίτου.

43. Τῷ καί που τιτάνοιο· πάρεστιν ἐπὶ τὰ βοηθήματα τοῦ ποτίσματος τοῦ ἀκονίτου, καί φησι δράκα κονίας ασβέστου μιγνυμένην οἴνῳ βοηθήσειν τῷ πεπωκότι· τίτανος γὰρ ἡ ἄσβεστος.

44. Ὅτε νέκταρ κιρρόν· ὅτ' οἶνον πυρρὸν ἐν τρυβλίῳ μετρηδὸν ἀντὶ τοῦ μετρήσας ἀφύσσῃς.

46. Θάμνου δ' ἤτοι τοῦ θαμνώδους ἢ τοῦ θαμνώδη φύλλα ἔχοντος· καυλέα δὲ κλῶνας.

47. Χλοεροῦ πρασίοιο· τρία γένη εἰσὶ τοῦ πρασίου, δηλοῖ δὲ, τὸ ποῖον βούλεται λέγειν· φησὶν οὖν τὸ μελίφυλλον, ἐστὶ δὲ τοῦτο πικρὸν, οὗ τὰ φύλλα σὺν οἴνῳ ἕψησον, πληρώσας τὴν χεῖρα· ἢ ἀβροτόνου, καὶ ποτήριον πληρώσας δὸς πιεῖν.

48. Ἀειθαλέος δ' ὅτι ἀεὶ χλωρά ἐστιν ἡ χαμελαία καλουμένη βοτάνη· τοῦ δὲ πηγανίου εἴδη εἰσὶ δύο, ἄδηλον δὲ, ποῖον λέγει· ὅμως δὲ καὶ αὐτὸ ληφθὲν εἰς ἥμισυ βάθος χειρὸς πλήρωμα καὶ μετ' οἴνου ἑψηθὲν ἢ μέλιτος καὶ τεσσάρων ποτηρίων ἤτοι κοτυλῶν ποθὲν ὠφελεῖ.

50. Αἰθαλόεντα μύδρον· πεπυρακτωμένον σίδηρον, ἤτοι κεκαυμένον ἐναποσβεννύς φησιν εἰς ὕδωρ πῖνε. Τρύγα δὲ τὴν σκωρίαν λέγει. Πᾶν δ' ὑγρὸν βάμμα καλεῖται, σημείωσαι, ὅτι μόνον βάμμα τὸ

---

23 Ταινάρῳ Meinek. Anal. Alex. p. 64.

ὄξος· εἰ δὲ μετά τινος, δηλοῖ ᾧ μέμικται. Τὴν σκωρίαν τοῦ σιδήρου τρύγα φησὶν, ἣν ἐν τῷ καμίνῳ ἡ τοῦ πυρὸς φλὸξ ἐχώρισεν ἀπὸ τοῦ σιδήρου. Χοάνοιο διχῆ· τὸ μὲν γὰρ τοῦ χωνευομένου καθαρόν ἐστι, τὸ δ' ἀκάθαρτον· διὸ καὶ διχῆ εἶπεν· καὶ ταύτην δὲ σβέσας ἐν μέλιτι, πότισον τὸ ἀπόβαμμα αὐτῆς τὸν κάμνοντα, καὶ χρυσοῦ δ' ἢ ἀργύρου τὸ βάμμα τοῦ ἐληλασμένου καὶ ζέοντος. Τήν τε καμίνων· ἥντινα ἔντοσθεν τῶν καμίνων τοῦ χωνευτηρίου διχῆ ἤλασεν ἡ τοῦ πυρὸς λιγνύς. Ἄλλοτε δὲ χρυσοῖο· καὶ ἀπόβαμμα δὲ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου πινόμενον ὠφελεῖ, λιγνὺς δ' ἐστὶ κυρίως τὸ καπνῶδες τοῦ πυρὸς, νῦν δ' αὐτὴ ἡ φλόξ.

55. *Θρίων*· θρῖα δ' ἰδίως μὲν τὰ φύλλα τῆς συκῆς, ὥσπερ οἴναρα τὰ τῆς ἀμπέλου, νῦν δὲ τὰ τῆς χαμαιπίτυός φησιν, ἣ καὶ ονόγυρος καὶ σιδηρῖτις λέγεται καὶ ἰωνιὰ ἀγρία. Ὀνίτιδα λέγει τὸ ὀρίγανον, δύο δὲ γένη ὀριγάνων, ᾧ ἡμεῖς χρώμεθα, ὃ καὶ ἥμερον λέγεται, καὶ ὃ οἱ ὄνοι σιτοῦνται, ὃ καὶ παρείληφεν, ὃ καὶ ὀνῖτις λέγεται, ἧς λαμβάνειν κελεύει τὰ φύλλα εἰς ἥμισυ πληροῦντα τὸ βάθος τῆς χειρὸς, ἢ τοῦ πολυκνήμου, ἢ τῆς χαμαιπίτυος, καὶ μετὰ τεσσάρων κοτυλῶν οἴνου ποτίζειν.

57. *Ῥάδιξ* ἡ ῥάβδος· πολύκνημον δ' ἐστὶν οὕτω τι βοτάνιον παρὰ τοῖς ῥιζοτομικοῖς λεγόμενον, δύο δ' αὐτοῦ διαφορὰς εἶναί φασιν οἱ τὰ ῥιζοτομικὰ γράψαντες.

59. *Μυελόεντα*· τὴν ἐκ τῆς ἑψήσεως σύντηξιν τῶν ὀρνιθείων σαρκῶν, ἢ τὸν ὡς μυελὸν γενόμενον ἐκ τῆς ἑψήσεως· κελεύει δὲ τὴν κατοικίδα ὄρνιν ἕψεσθαι, ἕως ἂν τακῇ αὐτῆς τὰ κρέα καὶ γένηται ὡς χυλὸς, καὶ τότε προσφέρεσθαι τὸν ζωμόν.

62. *Καί τε βοός*· καὶ μοσχαρίου κρέατα ἑψήσας περισφριγῶντος καὶ περιπλήθοντος τῷ λίπει πλήρωσον τὸ ποτὸν τοῦ ζωμοῦ· καθ' ὑπερβολὴν γὰρ ὁ τοιοῦτος ζωμὸς ὠφελεῖ.

64. *Βλασάμοιο*· βαλσάμου φησὶ τὸν ὀπὸν δεῖ πίνειν μετὰ γάλακτος γυναικείου ἢ μεθ' ὕδατος.

65. *Θηλυτέρης πώλοιο*· πρωτοτόκου γυναικός· οὐ γὰρ ἵππου πάντως φησίν· ὅτι δὲ χρήσιμον τὸ γυναικεῖον γάλα, καὶ Ἐρασίστρατος μαρτυρεῖ ἐν τῷ περὶ θανασίμων. Τὸ δ' ἑξῆς· ἐν ταῖς σταγόσι τοῦ βαλσάμου ποτὸν χέας γάλακτος θηλυτέρας πώλου, ἤτοι τῆς ἀνθρώπου.

66. *Χεύῃ*· προεμέσῃ, πιὼν τούτων ἑκάτερον, προσφερόμενον χρησίμως οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐμέσαι. *Παναεργέα* δ' ἀργὸν, ἀνέψητον, ἀδιέργαστον, ἀδιάπεπτον.

67. *Δερκευνέος* δὲ τοῦ ὁρῶντος ἐν τῷ κοιμᾶσθαι· τοῦ δερκευνέος φησὶ σκίνακος, ὅ ἐστι τοῦ σκιρτητικοῦ λαγωοῦ, τοῦ ἐν τῷ κοιμᾶσθαι βλέποντος, καθάπερ ὁ λέων καὶ ὁ ὄφις.

69. *Ἄλλοτε καὶ μορέης*· καὶ συκαμίνου προστάσσει τὰς ῥίζας λαμβάνειν καὶ ἐν ὅλμῳ ξυλίνῳ κόπτειν ὁμοῦ, καὶ ἕψειν μετ' οἴνου καὶ διδόναι πιεῖν μετὰ μέλιτος· λέγει δ' οὐχ ἁπλῶς τὰς ῥίζας τῆς συκαμίνου, ἀλλὰ τὸν φλοιὸν τῆς ῥίζης.

74. *Τοῦ ψιμμυθίου* φαρμάκου ἡ χροιὰ λιπαρῷ γάλακτι ἔοικεν ἀμελχθέντι νεωστὶ ἐν κισσυβίῳ καὶ ἔτι ἀφρίζοντι.

77. *Πελλίσι δὲ σκαφίσι, ποιμενικοῖς ἀγγείοις, ἐν οἷς τὸ γάλα ἀμέλγεται.* Ὅμηρος (Il. π 642)·

περιγλαγέας κατὰ πέλλας.

Γρώνῃσι δὲ κοίλαις καὶ βαθείαις καὶ δεκτικαῖς.

78. *Τούτου φησὶ, τοῦ λαμβάνοντος τὸ δηλητήριον τοῦ ψιμμυθίου, τὰ ἔνδον τῶν σιαγόνων καὶ ὅπου τὰ οὖλα ῥυσσαίνεται ὁ ἀφρὸς τοῦ ψιμμυθίου ἐπιστύφων ἐμπελάζει. Ἄλλως· οὐ τὰς ἐκτὸς λέγει, ἀλλὰ τὰς ἐντὸς, ὅπου οἱ ὀδόντες εἰσίν· διὸ καὶ ῥαδίως ῥυτιδοῦνται ὑπὸ τοῦ ψιμμυθίου ψυχόμεναι, ὡς ξηρανθεῖσαι· ὁ γὰρ ἀφρὸς αὐτοῦ ὡς λεπτομερὴς περικαθίζει τοῖς οὔλοις.*

79. *Ἀμφὶ δ' ὁλκός· περιφραστικῶς τὸ μῆκος καὶ ἡ παράτασις τῆς γλώσσης· ἡ μὲν γλῶσσά φησι τραχύνεται, ὁ δὲ νέατος ἰσθμὸς, τουτέστιν ὁ ἔσχατος, ἤγουν τὰ παρίσθμια, ἃ λέγεται ἐγγὺς εἶναι τοῦ φάρυγγος, ὑποξηραίνεται ἢ τραχύνεται.*

81. *Ξηρὰ δέ· βήσσων διὰ χέλυος, τουτέστι τοῦ στήθους, τὴν ἀναφορὰν τῶν ἐρυγμάτων ποιεῖται ἄπαυστον· καὶ Ἱπποκράτης· „ἀναχελύσσεται καὶ ἐρυγγάνει θαμινὰ πνεύματα·“ καὶ τῆς κιθάρας τὸ στῆθος χέλυς λέγεται. Χελλύσσεται· τὸ στῆθος πάσχει. Ἄλλως· χελλύσσεται, τουτέστι διὰ τὴν χέλυν τὴν ἀναφορὰν ποιεῖται βήσσων.*

82. *Ἀβλεμὲς δ' ἀντὶ τοῦ ἀδρανὲς, ὡς ἀπὸ τοῦ βλεμαίνω.*

84. *Ἄλην ἑτερειδέα· πλάνην ἀλλοειδῆ βλέπει, ἐνεργημάτων μὴ ὑποκειμένων φησὶν ὁρατικὴν φαντασίαν γίνεσθαι, δοκεῖ δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρᾷν φανταζόμενος μὴ ὑποκειμένων ἐνεργείᾳ τινῶν πραγμάτων.*

85. *Ὑπναλέος· ἄλλοτε δ' ὥσπερ κοιμώμενος ἀποψύχεται τὸ σῶμα καὶ ψυχροῦται ὅλος καταβαρούμενος ὕπνῳ, τῷ καμάτῳ δ' εἴκων ὑποδάμναται.*

87. *Πρημαδίης· πρημαδίη καὶ ὀρχὰς καὶ μυρτίνη εἴδη ἐλαιῶν εἰσιν, οὐδὲν δὲ διαφέρει ἐκ τούτων λαμβάνειν τὸ ἔλαιον, ἢ ἐξ ὁποίας ποτέ· οἱ γοῦν περὶ τούτων πεπραγματευμένοι ψιλῶς ἀντὶ τοῦ φανερῶς παραγγέλλουσιν. Εἶαρ ὑπὸ τῶν νεωτέρων τὸ αἷμα, τὸ λίπος· καὶ Καλλίμαχος ἐλαίας τὸ αἷμα τὸ δαῦον εἶπεν·*

πολλάκι δ' ἐκ λύχνου πῖον ἔλειξαν ἔαρ.

καὶ ἡ μυρτίνη ἤδ' ἐλαία ἐστὶ βραχὺν ἔχουσα καρπόν.

91. *Γρῆϋν· τὸν πεπηγότα ἀφρὸν τοῦ γάλακτος ἀπογράισον, ἤτοι τὸ πεπηγὸς τοῦ γάλακτος ἀπογράισον, γραῦς δ' ὁ ἐπὶ τοῦ γάλακτος γινόμενος πάγος, ἐπειδὴ ῥυτιδοῦται, ὥσπερ ταῖς γραυσὶ τὸ σῶμα συμβαίνει ῥυτιδοῦσθαι· τὸ ἐπιπολάζον τῷ γάλακτι, ὃ οἱ Σικελοὶ σῦφαρ καλοῦσιν, ἀφελοῦ, καὶ οὕτω τὸ γάλα δὸς πιεῖν.*

93. *Χυλῷ ἐνὶ κλώθοντι· τῷ ὡς νῆμα κλωθομένῳ χυλῷ τῆς μαλάχης μετ' οἴνου κόρεσον τὸν κακηπελέοντα, ἤτοι τὸν κακῶς ἔχοντα ἢ πάσχοντα.*

95. *Κελεύει κονίαν ἀπὸ τῶν κλημάτων πλύναντα καλαμίνῳ καλάθῳ δινλίζειν, καὶ μεθ' ὕδατος θερμάναντα διδόναι πίνειν· δοκεῖ*

---

32 *ἐλαίας τὸ ἄλειμμα, τὸ δαῖον εἶαρ εἶπεν?*

γὰρ ἡ κονία ἤγουν ἡ τέφρα ἤτοι στακτὴ ἀπορρύπτειν ἀπὸ τῶν σωμάτων πᾶν τὸ περιπλασσόμενον τοῦ ψιμμυθίου τοῖς σπλάγχνοις· ῥύμμα δὲ τὸ σμῆγμα, τὸ κάθισμα, τὸν ῥύπον· φησὶ δὲ πλύνεσθαι τὴν τέφραν τὴν κληματίνην καὶ διηθεῖσθαι ἐν τοῖς κόλποις τοῦ νεοπλεκοῦς καλάθου διὰ τὴν ἰλύν.

99. *Σκλήρ' ἀπὸ περσείης· γράφεται καὶ ξήρ' ἀπὸ περσείης· ἐν τοῖς τῶν περσεῶν λέπεσιν· οἱ πολλοὶ ὀστέον καλοῦσιν· ἐστὶ δ' ὅμοιον καρύῳ· Θεόφραστος οὖν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν φυτικῶν* (H. P. IV, 2, § 5) *κάρυον αὐτὸ προσηγόρευσε, κάρυα δὲ λέγονται ὅλα τὰ ξυλῶδες λέπος ἔχοντα. Περσείης δ' εἶπε τὸ ἀρχαῖον ἀπὸ τοῦ Θεοδοσιακοῦ Νικάνδρου μεταγεγραμμένον.*

101. *Τῶν ἄλλων ἱστορούντων τὴν περσείαν καταφυτεῦσαι τὸν Περσέα ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς καὶ Καλλίμαχος·*

καὶ τριτάτη Περσῆος ἐπώνυμος, ἧς ὀρόδαμνον
Αἰγύπτῳ κατέπηξεν·

ὁ Νίκανδρός φησιν ἐν Μυκήναις καταφυτευθῆναι. Γονόεντα Μεδούσης· ἐπειδὴ ὁ αὐχὴν τῆς Μεδούσης Γοργόνος ἀποτμηθεὶς ἐγέννησε τὸν Χρυσάορα καὶ τὸν Πήγασον ἵππον, ὡς Ἡσίοδος (Θεογ. 280 et 281)· *ἐκ γὰρ τοῦ αἵματος αὐτῆς οὗτοι ἐγένοντο.*

103. *Μύκης κυρίως τὸ ἄκρον τοῦ ξίφους, τὸ κατακλεῖον τὴν θήκην. Ἄλλως· ἀπὸ τοῦ μύκητος τοῦ ξίφους φησὶ πεσόντος ὠνομάσθαι τὰς Μυκήνας, τινὲς δ' ἀφ' ἡρωίδος Νύμφης, ἧς μέμνηται καὶ Ὅμηρος* (Od. β 120)·

Τυρώ τ' Ἀλκμήνη τε ἐυστέφανός τε Μυκήνη·

Λάγγεια δὲ κρήνη τοῦ Ἄργους. Διὸς παιδὶ τῷ Περσεῖ· ζητῶν δὲ τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους περιέτυχε τῇ πηγῇ.

106. *Ἀκοσταῖς, πεφρυγμέναις κριθαῖς, βούλεται δὲ τὴν ἐκ κριθῆς πτισάνην λέγειν· ἀκοσταῖς οὖν ταῖς κριθαῖς παρὰ τὸ ἄκος ποιεῖν τοῖς νοσοῦσι πινομέναις, ὅθεν καὶ τὸ ἀκοστήσας, οἷον κριθιάσας, ἢ ἴαμα τῆς στάσεως εὑρών.*

107. *Γερραίης δὲ τῆς Ἀραβικῆς· Γέρρα γὰρ πόλις τῆς Ἀραβίας. Λιβάνοιο χύσιν, ἐπεὶ περίκειται τοῖς κλάδοις τὸ δάκρυον τῆς λιβάνου.*

108. *Καρύης δ' οἱ μὲν τῆς καθ' ἡμᾶς λεγομένης, οἱ δ' ἄλλου τινὸς δένδρου ξυλολεπῆ φέροντος καρπόν· κάρυον δ' ὁμωνύμως λέγεται καὶ τὸ δένδρον καὶ ὁ καρπός, ὥσπερ ἐλαία τό τε κότινον καὶ τὸ ἐσθιόμενον.*

109. *Πτελέης· ἀπὸ κοινοῦ τὸ δάκρυον· ὀσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνησι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλάς, οἳ λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἱερόν, νῦν δ' ὁ Νίκανδρος ὄσχας λέγει τὰ τῆς πτελέας κλήματα. Ὄσχαι κυρίως οἱ κλάδοι τῆς ἀμπέλου, νῦν δὲ καταχρηστικῶς καὶ ἐπὶ τῆς πτελέας εἶπε τοὺς κλάδους ὄσχας. Κόμμι δὲ τὸ κομμίδιον· οὕτω γάρ ἐστιν ἡ σύστασις αὐτοῦ, ὡς κόμμεως.*

111. *Ὁ νοῦς οὗτος· ὅπως φησὶ τὰ μὲν ἐμέσῃ, τὰ δὲ πέψῃ, ἐκλυ-*

θεὶς ἐν ἑψητοῖς ὕδασι, τουτέστι λουτροῖς· ὅτε γὰρ ὑγρανεῖ τὸ σῶμα ὁ ἱδρώς, τουτέστι μετὰ τὸ ἱδρῶσαι αὐτὸν εἰς τὸ προμάλακτον, ἵνα εὐθέως ἐμβαίνῃ εἰς τὴν ἔμβασιν, καὶ χρονίσῃ, μέχρις ὅτου ἐκλυθῇ καὶ διαπέψῃ.

115. Κανθαρίδος· κανθαρίδες εἰσὶ τὰ κοπροφόρα καὶ σιτοφθόρα ζῶα οἱ λεγόμενοι κάνθαροι, ὧν ἡ μὲν ὀσμὴ ὁμοία ἐστὶ πίσσῃ χυτῇ, ὅ ἐστι τῷ ὑγροπίσσῳ, ἡ δὲ γεῦσις κεδρίσιν· μηδαμῶς οὖν φησιν ἐκεῖνο τὸ ποτὸν δέξαιο· τὰ ψήγματα δὲ τῆς κέδρου κεδρία λέγει κάρφη.

119. Ἀντὶ τοῦ ποτὲ μὲν δηγμὸν ποιοῦσιν ἐπὶ τῷ διύγρῳ ποτῷ ποθέντι τῷ χείλει, ποτὲ δὲ περὶ τὰ νείατα καὶ ἔσχατα τῆς γαστρός, τουτέστι περὶ τὸ στόμα αὐτῆς, ἤγουν περὶ τὸν στόμαχον· οἱ μὲν οὖν στόμαχον, ἄλλοι δὲ πύλην, ἄλλοι δὲ δοχεῖον βρωμάτων τὴν γαστέρα ὀνομάζουσιν· ἐκ δὲ τοῦ στόμια κατὰ συγκοπὴν γίνεται στόμα, ὡς μηρία μηρά.

123. Χόνδρος· τοῦ στομάχου ἔντερον, ὅθεν καὶ ὑποχόνδριά φαμεν, ἢ μέρος τοῦ θώρακος, μεθ᾽ ὃ τὰ ὑποχόνδρια· ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δάκνεται.

124. Ἄλῃ δέ φιν· τό φιν παρέλκει· περιφραστικῶς δ᾽ ἤθεα φωτὸς ἀντὶ τοῦ τὸν φῶτα, ὅ ἐστι τὸν ἄνδρα.

126. Οἷά τε δὴ γήρεια· οὕτω φέρεται αὐτῶν ἡ γνώμη, ὡς ἀκάνθης ἄνθος· γήρεια δὲ τὰ ἄνθη τὰ λευκὰ καὶ πολιοειδῆ, πάππος δ᾽ ὁ καυλὸς αὐτῶν, ἐξ οὗ θρύπτονται καὶ πίπτουσιν, ἢ αὐτὴ ἡ σύστασις.

128. Τούτῳ δέ φησι τῷ φαρμασσομένῳ σὺ τὸν γλήχωνα ταῖς ποταμίαις νύμφαις τεύξας κυκεῶνα (τουτέστι γλήχωνα μεθ᾽ ὕδατος· ἐμπληδὴν δ᾽ ἀντὶ τοῦ πληρώσας) πόροις, ὅ ἐστι δίδου.

130. Νηστείρης Δηοῦς· ἰστέον, ὅτι τῆς Κόρης, ἤγουν τῆς Περσεφόνης, ἁρπαγείσης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἡ μήτηρ αὐτῆς ἡ Δηὼ περιήρχετο νῆστις ζητοῦσα αὐτήν, ὑπεδέχθη δ᾽ ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ Ἱπποθόωντος, ὃς ἦν υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἐξ Ἀλόπης τῆς Κερκυόνος, ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μετανείρας, ἥτις Μετάνειρα παρέθηκεν αὐτῇ τράπεζαν καὶ ἐκέρασεν αὐτῇ οἶνον ἐπὶ τῇ θλίψει, ἡ δὲ θεὸς οὐκ ἐδέξατο, λέγουσα μὴ θεμιτὸν εἶναι πιεῖν αὐτῇ οἶνον ἐπὶ τῇ θλίψει τῆς θυγατρός, ἀλφίτων δ᾽ αὐτὴν κυκεῶνα ἐκέλευσε κατασκευάσαι, ὃν δεξαμένη ἔπιεν· Ἰάμβη δέ τις δούλη τῆς Μετανείρας ἀθυμοῦσαν τὴν θεὸν ὁρῶσα γελοιώδεις λόγους καὶ σκώμματά τινα πρὸς τὸ γελάσαι τὴν θεὸν ἔλεγεν· ἦσαν δὲ τὰ ῥηθέντα ὑπ᾽ αὐτῆς ἰαμβικῷ μέτρῳ ῥυθμισθέντα, ὅπερ αὐτὴ πρῶτον εἶπεν, ἐξ ἧς καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαβον ἴαμβοι λέγεσθαι· Ἰάμβη δὲ θυγάτηρ Ἠχοῦς καὶ Πανός, Θρᾷσσα δὲ τὸ γένος. Μορόεν δὲ ποτόν, τὸ ἐν κακοπαθείᾳ δοθέν· ὅτι δὲ διὰ γλήχωνος ἔπιεν ἡ Δημήτηρ τὸν κυκεῶνα καὶ διὰ τὴν χλεύην τῆς Ἰάμβης ἐγέλασεν ἡ θεά, ἐν τοῖς εἰς Ὅμηρον ἀναφερομένοις ὕμνοις λέγεται (Hymn. in Cer. 192 sqq.).

---

8 κέδρινα λέγει πάρφη?

132. Ἀθύροισιν· ὑπὸ τοῖς παιγνιώδεσι λόγοις τῆς Θρακικῆς Ἰάμβης, καὶ τὰ ἑξῆς.

134. Ἐυτροχάλοιο δὲ λίνου· τουτέστι τὴν κεφαλὴν ἑψηθεῖσαν σπέρματι λίνου ἤτοι τῷ λινοσπέρμῳ καλουμένῳ· γράφεται καὶ εὐτροχάλοιο λίνοιο. Μορόεν ἢ τὸ μετὰ πόνου γινόμενον καὶ ἑψόμενον, ἢ μορίδιον ἀντὶ τοῦ αἴσιμον, ὃ ἄν τις ἐπὶ τοῦ συμφέροντος ἐκδέξαιτο, ἢ τὸ ἁρμόζον τῷ πάθει. Ὅμηρος (Od. η 227 et ν 48)·

ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.

135. Χιμαίρας, αἰγάγρου.

137. Εἰς δ' ἔμετον· ἀντὶ τοῦ ἕως ἐμέσῃς κορέσθητι, τὰ δὲ φάρμακα ἀθρόα κάτωθεν ἀναβάλλοις ἐμματέων, τοὺς δακτύλους καθιεὶς διὰ τοῦ στόματος εἰς τὴν φάρυγγα· ἐμμάττειν γάρ ἐστι τὸ καθιέναι τοὺς δακτύλους εἰς κοῖλον τόπον. Ὅμηρος (Il. υ 425)·

ἐγγὺς ἀνὴρ, ὃς ἐμόν γε μάλιστ' ἐπεμάσσατο θυμόν,

τουτέστι καθήψατο τῆς ψυχῆς, καὶ οἷον ἐνέβαλλεν εἰς αὐτὴν χεῖρα. Ἄλλως· ἐμματεῖν ἐστι τὸ εἴς τι καθιέναι καὶ ἅπτεσθαί τινων· βούλεται οὖν δηλοῦν τὸ καθιέντα τοὺς δακτύλους ἐμεῖν βιάζεσθαι, ἔτι τοῦ ληφθέντος ἐν τῇ κοιλίᾳ παρακειμένου καὶ μήπω διὰ τῆς πύλης ὡρμηκότος πρὸς ἀνάδοσιν· τότε γὰρ μετ' αὐτῆς τῆς τροφῆς συνανενεχθήσεται καὶ τὸ φάρμακον. Μεμιασμένα δὲ δόρπα ἀντὶ τοῦ ἄπεπτα καὶ ῥυπαρά· καὶ μεμιασμένα τὰ δόρπα τοῖς ἰοβόλοις φαρμάκοις ἐν τῇ πύλῃ τῆς γαστρὸς ἀναβάλλοις, καθιεὶς τοὺς δακτύλους.

139. Νεωστὶ ἀμελχθὲν γάλα βαλὼν ἐν ἐργαλείῳ δὸς ἔνεμά φησι διὰ τῆς ἕδρας, ὅπως ὑπάρδῃς τὴν γαστέρα· ἀφόρδια γὰρ τὰ ἀφοδεύματα, οἱονεὶ τὰ ἄποθεν τῆς ὁδοῦ, ὥσπερ καὶ ἀποπατήματα τὰ ἄποθεν τοῦ πάτου, ἤγουν τῆς ὁδοῦ. Ὅμηρος (Il. ζ 202)·

πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

142. Κόψαι κελεύει κλήματα ἀμπέλου χλωρὰ σὺν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν γλεύκει ἢ μέλιτι ἑψήσαντα δοῦναι πιεῖν· τοῦτο γὰρ παραδεκτέον.

145. Ψαφαρῆς δὲ ῥίζια γαίης· τῆς πετρώδους καὶ ὀρεινῆς γῆς· ἐν τοιαύτῃ γὰρ γῇ ἡ βοτάνη γίνεται.

146. Διὰ παντὸς τραχύτητα ἔχοντα. Ὕψι τέθηλε, τουτέστι τοῖς κλωσὶν ὑψηλήν· τὴν τοιαύτην γοῦν βοτάνην ἤγουν τὸ σκορπίουρον δὸς τῷ πεφαρμαγμένῳ ἑψηθεῖσαν μετὰ μέλιτος πιεῖν.

147. Η μολόθουρος βοτάνη ἐστὶν, ἀειθαλὴς δέ· διὸ καὶ Εὐφορίων φησίν·

πτῶκες ἀειχλωροῖσιν ἰαύεσκον μολοθούροις.

Ἔνισχνα δὲ καύλεα ἀντὶ τοῦ ἰσχνὰ καὶ καλαμώδη καὶ λεπτὰ καυλεῖα ποιεῖ· τὰ γὰρ εἰς ὕψος ἀνατρέχοντα φυτὰ λεπτὰ καυλεῖα ποιοῦσιν.

149. Παρθενία οὐκ αὐτὴ ὅλη ἡ Σάμος, ἀλλά τις ἐν αὐτῇ εὑρεθεῖσα γῆ. Φυλλὶς δὲ τὸ καλούμενον γεωφάνιον ἐν Σαμοθρᾴκῃ καὶ Μελίφυλλον ἐκαλεῖτο, Νίκανδρος δὲ Φυλλίδα καλεῖ· κελεύει οὖν τέσσαρας δραχμὰς Σαμίας λαμβάνειν. Παρθενία γὰρ ἡ Σάμος ἐκαλεῖτο

5 μοιρίδιον?

καὶ Φυλλὶς μία τῶν Νυμφῶν. Τὸν Σάμιον ἀστέρα λέγει, ὃν δοκεῖ κριὸς ἐν Σάμῳ εὑρηκέναι· Φυλλὶς γὰρ ἡ Σάμος· ἢ φυλλάδα τὴν βοτάνην ἰδίως καλεῖ, ἣν τινες μελιτόφυλλόν φασιν, ἧς τὸ χρήσιμον ἀστὴρ λέγεται· ἢ Φυλλὰς οὖν ἡ Μελάμφυλλός ἐστιν.

150. Ἰμβρασίδος· τῆς Σαμιακῆς, (Ἴμβρασος γὰρ ποταμὸς ἐν Σάμῳ) ἣν κριὸς λέγεται εὑρηκέναι, ταύτης δὲ τὸ χρησιμώτερον ἀστὴρ καλεῖται, ἐξ ἧς βούλεται ἡμᾶς ὁ Νίκανδρος λαμβάνειν.

151. Ἀμνός ἐστιν ὁ μηδέπω κέρατα ἔχων· πῶς οὖν οὗτος κεράστην εἶπεν αὐτὸν οὐκ ὀρθῶς; Χησιεῖς δὲ πρῶτον ᾤκησαν ἐν Σάμῳ, εἶτα Ἀστυπαλαεῖς.

153. Διπλήρεα· διπλῆν κελεύει πόσιν τῶν τεσσάρων δραχμῶν δοῦναι, ὅ ἐστιν ὀκτὼ δραχμῶν, καὶ σὺν τῷ ἑψήματι πηγανίου κλῶνας διδόναι, καὶ ῥόδινον μύρον ἢ ἴρινον μύρον.

155. Ὀργάζων δ' ἀντὶ τοῦ μιγνύων τὴν γῆν τὴν Παρθενίαν, ἢ καταβρέχων ἐλαίῳ ῥοδίνῳ. Ἄλλως. τῷ ἀπ' ἴριδος γινομένῳ μύρῳ, ἤγουν ἐλαίῳ, τουτέστι τὸ ῥόδινον ἔλαιον μίξας ἄλειψον μετὰ πηγάνου κλάδων.

157. Πάσηται· ὡς πρὸς δεύτερον πρόσωπον ἀποτείνεται περὶ τρίτου τινὸς, περὶ τοῦ ἀγρίου δὲ κορίου τῆς βοτάνης λέγει· εἴδη γὰρ ταύτης εἰσὶ δύο, ἥμερόν τε καὶ ἄγριον, ὧν τὸ μὲν ἥμερον εὐῶδές ἐστι καὶ ἡδὺ, τὸ δ' ἄγριον παραπλήσιον τῷ ἡμέρῳ, πλατυφυλλότερον δὲ καὶ εὐμηκέστερον καὶ πολλὰς ἔχον παραφυάδας καὶ πολύρριζον καὶ πολυανθὲς, τοῦτο δὲ βρωθὲν ἢ ποθὲν ἢ ἄλλως πως προσενεχθὲν θανάσιμον.

158. Ἀφραδέως δ' εἶπεν, ὅ ἐστιν ἀφρόνως καὶ ἀπείρως· τὸ γὰρ χύλισμα τοῦ κορίου τῆς γεύσεως ἀλλότριον ὑπάρχον οὐ δύναται λαθεῖν διδόμενον, εἰ μή τις αὐθαιρέτως αὐτὸ βουληθείη λαβεῖν ἐν καιρῷ περιστάσεως.

160. Λαβράζουσι· ἐν τῷ δήμῳ λάβρως φωνοῦσιν· καὶ Ὅμηρος (Il. ψ 474)·

τί πάρος λαβρεύεαι;

καὶ Αἰσχύλος (Prometh. 327)·

μὴ λαβροστόμει.

Παραπλῆγες δ' ἀντὶ παράφρονες, τὸ δ' ἑξῆς παραπληγέες τῷ οἴστρῳ, ὁ δ' οἶστρος ζῶόν τί ἐστι παραπλήσιον μεγίστῃ μυίᾳ, κέντρον ἔχον ἐπίμηκες.

161. Ὀξὺ δὲ μέλος τὸ διατεταμένον καὶ μέγα. Ἀταρμύκτῳ ἀφόβῳ, ἀπὸ δὲ τοῦ τάρβους καὶ τοῦ μύειν συντέθειται ἡ λέξις.

163. Πράμνιος δ' οἶνος ἀπ' ἀμπέλου πραμνίας, ἣν καὶ ψιθίαν τινὲς καλοῦσιν. Αὐτοκρηὲς δ' ἀντὶ τοῦ αὐτοκέραστον, ἀμιγὲς, ἄκρατον.

164. Ἀντὶ τοῦ πεπληρωμένον τοῦ θαλασσίου ὕδατος τὸ τρυβλίον.

165. Γράφεται καὶ ἀλαλὴν, ἤτοι ὅτι ἐστέρηται τοῦ λαλεῖν, ἢ ὅτι

---

15 ἄλλως τῷ? 16 τουτέστι τῷ ἰρίνῳ ἐλαίῳ?

χωρὶς στεναγμοῦ τίκτει. Ὀρταλίχων νῦν τὰς ὄρνιθας λέγει· οὐ γὰρ τὰ νήπια ὠοτοκεῖ, ἀλλὰ τὰ τέλεια, κελεύει δὲ τὸ ὠὸν κενῶσαι, καὶ ἀφρὸν θαλάσσης συμμιγνύντα κεράσαι, ὅστις ἀφρὸς τροφὴ τοῦ κέπφου ὢν καὶ θανάτου αὐτῷ παραίτιος γίνεται· οἱ γὰρ ἁλιεῖς χερσὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἀνακλύζοντες ἀφρὸν προσενεγκεῖν καταναγκάζουσι, καὶ τοῦτον δολίως τῷ κέπφῳ προτείνουσιν, ὁ δὲ τὸν ἀφρὸν λαβεῖν ἐφιέμενος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἔρχεται καὶ οὕτω θηρεύεται· ὁ δὲ κέπφος θαλάσσιόν ἐστιν ὄρνεον παραπλήσιον λάρῳ, ὅπερ ὡς εἴρηται ὑπὸ τῶν ἁλιέων ἁλίσκεται· χραινόντων γὰρ καὶ ποιούντων ἀφρὸν προσέρχεται τῷ ἀφρῷ, καὶ οὕτως ἁλίσκεται. Ἁπαλὴν δ' ὠδῖνα τὴν στερουμένην βίας, ἐπεὶ τίκτουσιν ἄνευ ἀλγηδόνος.

171. Ἀγλεύκην· ἀγλυκῆ καὶ πικρὰν καὶ ἐστερημένην γλεύκης, ὅ ἐστι γλυκύτητος.

172. Ἀτμεύειν δὲ δουλεύειν, ὑποκεῖσθαι· ἀτμένες γὰρ οἱ δοῦλοι· ὅτι δὲ δουλεύει ἡ θάλασσα καὶ τὸ πῦρ ἀνέμοις, κατὰ θεῖον νόμον δηλονότι, τοῦτο δὲ καὶ Ἡράκλειτος καὶ Μενεκράτης εἴρηκεν.

174. Ἀργεστὰς, οἱονεὶ τοὺς ἀνέμους. Ἀχύνετον δὲ τὸ πολύχυτον· τὸ γὰρ α ἐπιτατικόν ἐστιν· ἐκτίθεσθαι οὖν βούλεται διὰ τούτων καὶ Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα ἐναντία ἀλλήλοις ἐστὶ κατ' αὐτόν.

175. Ἀκοσμήεσσα ἡ ἀκόσμιος, ἡ ἄτακτος, ἡ μὴ κοσμίως κινουμένη. Φιλοργὸς δὲ διὰ τὸ ῥοῶδες, ἡ φιλοῦσα ὀργίζεσθαι καὶ ὀργᾷν καὶ μαίνεσθαι διὰ τὰς τρικυμίας.

176. Δεσπόζει νηῶν· τῇ γὰρ θαλάσσῃ ὑπόκεινται τὰ πλοῖα, τῷ δὲ πυρὶ ἡ ὕλη. Ἐμφθορέων δ' αἰζηῶν, τῶν ἐν θαλάσσῃ φθειρομένων.

177. Ἡ δ' ὕλη ὑπακούει καὶ πείθεται κατὰ τὸν θεσμὸν τοῦ ἐχθομένου πυρὸς, οὐ καθόλου δὲ τὸ πῦρ ἐχθόμενον λέγει, ἀλλὰ τῇ ὕλῃ ἐχθόμενον διὰ τὸ ἀφανίζεσθαι αὐτὴν ὑπ' αὐτοῦ.

178. Ἀτμένιον· πολυδούλευτον καὶ πολυκατέργαστον ἤτοι τὸ μετὰ πολλοῦ καμάτου γενόμενον διὰ τὴν τοῦ ἐλαίου σκευασίαν, ἢ ὃ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ γεωργοὶ κατεσκεύασαν· οἱ δὲ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, ἐπεὶ καὶ ἀνωτέρω εἴρηται· ἥν τε καὶ ἀτμεύειν (172)· κελεύει δ' ἔλαιον μιγνύντα μετ' οἴνου νεωστὶ πεπατημένου πίνειν, ἢ χιόνα μετὰ γλεύκεος.

180. Ζάγκλῃσι· ταῖς δρεπάναις τῶν τρυγητῶν.

181. Ῥυσαλέην δὲ τὴν ἐρρυσσωμένην, ἤτοι τὴν πεπανθεῖσαν καὶ πέπειρον. Ἑδανοῖο τοῦ ἡδυτάτου, τοῦ γλεύκους. Ψιθία δ' εἶδος ἀμπέλου, ἥτις καὶ πραμνία λέγεται. Ἑλίνοιο, τοῦ κλάδου τῆς ἀμπέλου.

182. Κείροντες· κόπτοντες πατοῦσι καὶ πιέζουσι τῷ καιρῷ, ὅτε ῥοιζηδὸν αἱ μέλισσαι ἐπὶ ταῖς ῥαξὶ τῶν βοτρύων πεσοῦσαι νέμονται τὸ γλεῦκος.

183. Πεμφρηδὼν δὲ ζῶόν ἐστι τῶν σφηκωδῶν, μεῖζον μὲν μύρμηκος, μελίσσης δ' ἔλασσον, ἐπτέρωται δὲ καὶ ποικίλην ἔχει λευκῷ καὶ μέλανι τὴν ἐπιφάνειαν, τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ὀρεινὴν νεμόμενον δρέπεται ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἄγκεσι θάμνων παντοῖα ανθη, καὶ φερόμενον εἰς

τὰς κοίλας καθίπταται δρῦς. Καὶ αἱ βεμβίδες δὲ τῶν σφηκωδῶν εἰσιν εἶδος μελισσῶν, ἃς ἔνιοι βέμβικας καλοῦσι· ταῦτα δὲ πάντα εἴδη μελισσῶν εἰσιν, ἃ δὴ ἐπινέμεται πεπείρους ὄντας τοὺς βότρυας.

185. Κηκὰς δ' ἡ ἀλώπηξ, ἤτοι κακωτική, κακοποιός, κακοῦργος ἢ χλευαστική· Καλλίμαχος·

κηκάδι σὺν γλώσσῃ·

186. Κωνείου. Τοῦτο οἱ μὲν κορίαννον, οἱ δ' ἀννησοειδὲς καλοῦσι, σημεῖον δὲ τούτου τὸ καρηβαρεῖν. Φοινὸν δ' ἀντὶ τοῦ πεφοινιγμένον ἢ ὀλέθριον, φόνιον, κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ι.

189. Σφαλλόμενοι δὲ τοῖς σκέλεσι ταῖς χερσὶ βαδίζουσιν, ὅ ἐστι πίπτοντες ἐπερείδονται αὐταῖς.

191. Ἤτοι τὰ ἐσωτέρω καὶ κατωτέρω τοῦ στόματος.

192. Αἱ ἀρτηρίαι φησὶ μεγάλως σφύζουσιν, αἳ πρὶν ἐρρωμέναι συστέλλονται.

193. Ἀτίζει δ' ἀντὶ τοῦ ἀτενίζει, βλέπει νῦν, ἢ ἕλκει, ὅ ἐστι σπᾷ τὸν ἀέρα καὶ ὀλίγον ἀναπνεῖ, εἰ καὶ ἐπὶ τῆς ταραχῆς αὐτὸ τέθεικεν Ὅμηρος εἰπών (Il. ζ 468)·

πατρὸς φίλον ὄψιν ἀτιχθείς.

γράφεται καὶ ἀλύξει, οἷον· „ἠέρα παῦρον ἀλύξει“.

194. Κατηβολέων· λειποθυμῶν, τὴν ὑστάτην εἱμαρμένην ἔχων, ὁ δ' οἷα ἐν καταβολῇ ὢν καὶ κάτω διὰ λειποθυμίαν βλέπων, ὀλίγον ἀέρα διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἕλκων, τὸν θάνατον ὁρῶν, καταπίπτων.

197. Τεῦχος κατασκεύαζε ἐμβαλὼν ἀντὶ τοῦ παραπέμψας· ἐν δὲ τῷ μὴ λέγειν κλυστῆρα ποῖον, δῆλον ὅτι κοινὸν λέγει.

198. Δάφνης δὲ Τεμπίδος· Θεσσαλικῆς, διότι πρῶτον ἐκεῖ εὑρέθη τὸ φυτόν, κατέστεφε δὲ χαίτην Δελφίδα εἶπε διὰ τὸ τὴν κόρην διωκομένην ὑπ' Ἀπόλλωνος εἰς τοῦτο τὸ φυτὸν μεταβληθῆναι, ἐξ οὗ ἔχει καὶ τὸ ὄνομα. Δάφνη γὰρ ἡ κόρη ἐλέγετο, καὶ Ἀπόλλων ἰδὼν αὐτὴν μεταβληθεῖσαν εἰς τὸ φυτὸν ἐξ αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ ἐστέψατο, λέγει δέ· ἢ ἀπὸ δάφνης κατὰ κοινοῦ πόσιν δίδου, τουτέστι δαφνέλαιον δὸς πιεῖν.

201. Κνίδην λέγει τὴν ἀκαλήφην, εἴρηται δ' ἀμφότερα διὰ τὸ κνήθειν· καὶ γὰρ ἡ ἀκαλήφη παρὰ τὸ κάλφεσθαι· ἔστι δὲ καὶ θαλάσσιον ζῷον ἀκαλήφη λεγόμενον· φησὶ γοῦν ὅτι καὶ κνίδης σπέρμα σὺν πεπέρει λεάνας διὰ τὸ σφόδρα θερμαντικὸν δίδου χρῆσθαι.

202. Ἐμπευκέι ὀπῷ χράνας ἀντὶ τοῦ μίξας τῷ πικρῷ ὀπῷ, λέγει δὲ τῷ κυρηναϊκῷ.

203. Τὸ ἀπὸ τῆς ἴριδος βοτάνης γινόμενον ἔλαιον, ἴρινον δὲ μύρον λέγει· αὕτη ἡ βοτάνη εὔπνους ἐστί· παραλέλοιπε δὲ τῆς πόσεως τὴν ποσότητα.

204. Κελεύει δὲ καὶ σιλφίου ῥίζαν τρίψαντα μετὰ λευκοῦ ἐλαίου παρέχειν πίνειν· τὸ δὲ σίλφιον καὶ ῥιζίον Κυρηναϊκὸν καλοῦσί τινες, ἐξ οὗ γίνεται ὀπός, νῦν δὲ περὶ τοῦ ῥιζίου φησίν.

205. Μελιζώρου ἀντὶ τοῦ μελικράτου.

---

1 βεμβῖδες? 23 παραπέμψαις?

206. *Καὶ γάλακτος δὲ τὸ ἀφρῶδες*, τουτέστι τὸ ἐπιπόλαιον καὶ πεπηγὸς ὡς ἀφρὸς νέμε, ἐπὶ πυρὸς θάλψας τὸ τεῦχος ἠρέμα, ὅ ἐστι θερμάνας, τουτέστιν ἵνα χλιάσῃς αὐτόν.

207. Ἡ σύνταξις οὕτως· καὶ τὸ ἐπὶ τῷ λοιγήεντι τοξικῷ ἄχθος ἀμύνοις καὶ ἀποδιώξοις. Παρασχεδὸν ἀντὶ τοῦ παραχρῆμα, λείπει δὲ τὸ οὕτω, ἵν' ᾖ· οὕτως ἀμύνοις καὶ διώξοις· τοξικὸν δὲ καλεῖται τὸ τοιοῦτον φάρμακον διὰ τὸ ὁμοίως τοῖς τοξεύμασιν ἀναιρεῖν παραχρῆμα βρωθὲν ἢ ποθὲν, ἢ ἐπεὶ οἱ Πάρθοι καὶ Σκύθαι τοξεύοντες τούτῳ παραχρίουσι τὰς τῶν βελῶν ἀκίδας· οὐ γὰρ, ὥς τινες, τὸ κώνειον νομιστέον· ἢ διότι ὁμοίως τόξου ἀφέσει ἀναιρεῖ βρωθὲν ἢ ποθὲν λέγεται ὑπό τινων Σκυθικόν· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐκ τοῦ αἵματος τῆς ὕδρας ἀνεφύη, τὴν δ' ὕδραν ἀνεῖλεν ὁ Ἡρακλῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοξικὸν καλεῖται.

208. Ἡνίκα πιών τις βαρύνηται ὑπὸ τῶν ὀδυνῶν. Παχύνεται δ' οἰδαίνεται, καὶ τὸ οἰδαλέα διῳδηκότα καὶ ἐξωγκωμένα.

211. Ξηρὰ, ἐπειδὴ ξηραίνει τὸ δηλητήριον, τὰ δ' οὖλα τῶν ὀδόντων ἐκ βάθρων ῥήγνυνται.

213. Ἔμπληκτον· μανιῶδες, μανικόν. Μεμόρηκεν, ἐκάκωσε, παρὰ τὴν μοῖραν.

214. Μηκάζει δ' ἀντὶ τοῦ μηκᾶται ὡς πρόβατον, οἱονεὶ οὕτω βοᾷ καὶ κράζει, φλύζων, φλυαρῶν ὑπὸ τῆς μανίας· καὶ οἱ Ἰταλιῶται τοὺς φλυαρογραφοῦντας φλυζογράφους ἐκάλουν.

215. Συνεχῶς δέ φησιν ἀχθόμενος βοᾷ. Ἐμπελάδην οἱονεὶ ἐμπελαστικῶς καὶ ὁρμητικῶς, ὁποῖά τις φὼς, ἤγουν ἀνὴρ, τὴν ἀμφιβρότην κώδειαν ἀποτμηθεὶς ξίφει· τοῦτο γὰρ τὸ ἀπαμηθείς, κώδειαν δὲ νῦν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀμφιβρότην τὴν ὅλον τὸν ἄνδρα συνέχουσαν κεφαλήν· ἡ γὰρ κεφαλὴ συνέχει πᾶν τὸ σῶμα· καὶ Ὅμηρος δὲ κώδειάν φησι τὴν κεφαλὴν, (Il. ξ 499)·

ὁ δὲ φὴ κώδειαν ἀνασχών.

Ἄλλως· καὶ γάρ φησιν, ἐνίοτε πλησιάζοντος αὐτῷ ἀνθρώπου τινὸς, μισανθρωπίαν νοσῶν καὶ βαρούμενος προΐεται φωνὴν ὡς ἀποκεφαλιζόμενος· τοῦτο δ' εἶπε πλανηθεὶς ἐκ τοῦ ποιητοῦ καὶ κακῶς νοήσας τό (Il. κ. 457 et Od. χ 329)·

φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.

217. Κερνοφόρος· ἡ τοὺς κρατῆρας φέρουσα ἱέρεια· κέρνους φασὶ τοὺς μυστικοὺς κρατῆρας, ἐφ' ὧν λύχνους τιθέασιν· ζάκορος δ' ἡ νεωκόρος, καὶ βωμίστρια ἡ ἱέρεια τῆς κρατηροφόρου Ῥέας.

218. Εἰνάδι δ' ἀντὶ τοῦ ἐννάτῃ τοῦ μηνὸς ἤγουν τῆς σελήνης· τότε γὰρ τὰ μυστήρια αὐτῆς ἐπιτελοῦσιν· ἢ εἰκάδι, τῇ εἰκοστῇ τῆς σελήνης· τότε γὰρ κατὰ τὴν σελήνην ἐμέτρουν τὸν ἐνιαυτόν.

220. Ἰδαίης· τῆς ὀρεινῆς· Ἴδη γὰρ καταχρηστικῶς πᾶν ὄρος καλεῖται. Τρέουσι δ' ἤγουν οἱ Κορύβαντες, ἢ οἱ παρατυχόντες φοβοῦνται, ὅτ' Ἰδαίης τὸν ῥιγηλὸν ὑλαγμὸν εἰσαΐωσιν.

221. Βρυκανάαται· γράφεται καὶ βρυχανάαται, βρυχᾶται, κλαυ-

---

37 ἡ κρατηροφόρος τῆς Ῥέας?

θμυρίζει, ὡς παιδίον φωνεῖ, ἢ δακρύει, ὡς Μένανδρος. Ὠρυδὸν δ' ἀντὶ τοῦ μετ' ὠρυγῆς, ὡς λύκος ὠρυόμενος.

222. Ἀντὶ τοῦ καθάπερ ταῦρος.

224. Διὰ τὸ ἀστατεῖν αὐτὸν δέσας φησὶ προσένεγκε αὐτῷ βοηθήματα καὶ μὴ καταδεχομένῳ μηδὲ θέλοντι, κατ' ὀλίγον οἶνον διδοὺς κόρεσον καὶ μεθυσθῆναι ποίησον ἀνενοχλήτως, ἡσύχως δὲ βιαζόμενος τῇ σῇ χειρὶ ἄνοιγε τὸ μεμυκὸς αὐτοῦ στόμα, ἕως οὗ ἐμέσῃ, καὶ μετὰ τὸν τοῦ γλυκέος ἔμετον πότισον αὐτὸν ζωμὸν πολὺν χήνειον, προσφέρων αὐτῷ καὶ τῶν ἐαρινῶν ἀγρίων ἢ ἡμέρων μήλων τὰς σάρκας, ῥίψας τὸ δέρμα αὐτῶν· ἐὰν δὲ μὴ παρῶσι ταῦτα, τῶν λεγομένων στρουθομήλων ὁλοσχερῶς ἐμφόρησον αὐτόν.

225. Τουτέστι τὸν θώρακα πλήρωσον, ἤγουν χόρτασον αὐτὸν οἴνῳ γλυκεῖ, καὶ μὴ χρήζοντα ἠρέμα βιαζόμενος, καὶ μὴ κακώσῃς αὐτόν.

226. Βρῦκον τὸ μεμυκὸς στόμα· συνερείδει γὰρ τοὺς ὀδόντας τὸ βρῦκον αὐτοῦ στόμα φησίν, ἤγουν τὸ συνδεθὲν καὶ σφιγχθέν. Ὀχλίζοις, οἱονεὶ ἄνοιξον, ὡς ἂν τὴν λώβην ἐμέσῃ δαμαζόμενος καὶ νικώμενος διὰ τοῦ ποτίζειν αὐτὸν τῇ χειρί σου.

229. Μεμορημένον ἀντὶ τοῦ δεδασμένον καὶ ἑψηθέντα τῷ πυρί.

230. Μηλείης δὲ τῆς μηλέας τὰ κάρφη ἤγουν τὰ δέρματα ἢ τὰ ἄνθη. Γράφεται δὲ καὶ ῥηχώδεος καὶ τρηχώδεος, ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ σημαινομένου, τῆς τραχείας.

231. Σίνεα· τὰς σινωτικὰς ἀκάνθας ἀποβαλών, ἢ μᾶλλον τὰ δέρματα τῶν μήλων λεπίσας.

232. Ἐπήβολα, ἤγουν μέτοχα τοῖς ἡμετέροις χωρίοις, τουτέστι τὰ τοῖς ἡμῶν κλήροις ἤγουν κήποις ἐπιβάλλοντα, οἱονεὶ τὰ ἡμέτερα.

233. Ἐνεψιήματα δὲ τὰ παίγνια· παίζουσι γὰρ αἱ κόραι καὶ τέρπονται τοῖς μήλοις.

234. Καὶ τὰ στρούθεια δ' εἴδη μήλων, οἱ δέ φασιν εἶδος βοτάνης, τὸ δὲ κυδώνιόν φησι μῆλον. Κυδῶνος, τοῦ στυπτικοῦ κυδωνίου, ὃ μάλιστα ἐν τῇ Κρήτῃ φύεται.

235. Ἐκόμισαν δ' ἄναυροι, τουτέστιν ἔθρεψαν αἱ ὄχθαι τῶν ποταμῶν τὰ κυδώνια.

236. Ἅλις δ' ἀντὶ τοῦ ἱκανῶς, καὶ ἀολλέα ὁμοῦ κόψας.

237. Ὀσμήρεα, ὀδμὴν ἔχουσαν, εὐώδη.

239. Ῥοδέοις, τοῖς ῥόδοις, ἢ ῥοδίνου ἐλαίου. Καὶ θυόεν μαλλοῖσιν ἀφύσσων παῦρα λίπος ἀντὶ τοῦ θυόεν τὸ εὐῶδες ἐν τοῖς ῥόδοις ἔλαιον ἤτοι τὸ ῥόδινον στάζε μετ' ἐρίου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.

241. Ἰρινέου δὲ τοῦ ἀπ' ἴριδος γινομένου μύρου.

242. Ἀκροσφαλὲς τὸ ἄκρως σφαλερόν.

244. Γερραῖοι ἔθνος Ἀραβίας ἀπὸ Γέρρας, μιᾶς αὐτῶν πόλεως. Νομάδες δὲ νομάδα βίον ἔχοντες· τούτῳ φησὶ τῷ τοξικῷ οἱ ἐν τῇ Γέρρᾳ τῆς Ἀραβίας καὶ οἱ περὶ τὸν Εὐφράτην πρὸς τὰς αἰχμὰς αὐτῶν χραίνουσιν, ὅ ἐστι βάπτουσιν. Οἱ Γερραῖοι τῷ τοιούτῳ φαρμάκῳ βουλόμενοι χρῆσθαι καὶ τοὺς αὐτὸ προσενεγκαμένους τοῖς εἰρημένοις βοηθήμασιν ἰᾶσθαι, οὕτω δοκιμάζουσι τὰ ἀλεξιφάρμακα· μέρος τοῦ ἑαυ-

τῶν ποδὸς χαράξαντες αἷμα ἀφιᾶσι, καὶ εὐθὺς προσάπτουσι τὸ φάρμακον· ἐὰν γοῦν ἀναδράμῃ διὰ τοῦ αἵματος, τάχιον τοῖς βοηθήμασι τούτοις καθαίρουσιν αὐτὸ, πρὶν ἐμπεσεῖν τὸν ἰὸν εἰς τὴν καρδίαν.

248. Ἔρφος δὲ τὸ δέρμα, ὅπερ οἱ Ἴωνες στέρφος λέγουσιν· διὸ καὶ στερφῶσαι λέγομεν ἐν τῇ συνηθείᾳ.

249. Μηδείης· ἤτοι τὸ ἐφήμερον σκευαστικόν ἐστι φάρμακον, ὃ καλεῖται κολχικὸν, ὃ βαρβαρικὸν, ὃ καὶ οἱ βάρβαροι νάφθαν καλοῦσιν, ὃ οἱ χριόμενοι ἢ ἱμάτιον ἀληλιμμένον ὑπ' αὐτοῦ φοροῦντες ἢ ἄλλο τι, ἐὰν ἔναντι ἡλίου στῶσιν, ὡς ὑπὸ πυρὸς κατεσθίονται δαπανώμενοι· ἔστι γὰρ καυστικὸν, δοκεῖ δ' ἡ Μήδεια τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ εὑρηκέναι, διὸ καὶ κολχικὸν λέγεται· οἱ δ' ἶριν αὐτὸ προσαγορεύουσιν, ἄλλοι φαρικὸν, ἕτεροι ἐφήμερον, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ποθῇ ἀναιρεῖ· γίνεται δὲ παρὰ τὸν Ὕπανιν τὸν ποταμόν· τοῦτο γεννᾶται ὄρθρου, μαραίνεται δὲ περὶ μεσημβρίαν· ἢ διὰ τὸ ἡμέραν ὅλην μὴ δύνασθαι ἐξαρκεῖν τοὺς πιόντας αὐτό· τοῦτο οὖν τὸ ἐφήμερον ἐν μὲν τῇ γεύσει εὐθὺς τὰ εἴσω τῶν χειλέων κινεῖ πρὸς κνησμὸν, ὡς ἀπὸ γάλακτος συκῆς, ἢ σκίλλης ἢ κνίδης, ἐν δὲ τῇ καταπόσει ἐσθίον τὸν στόμαχον καὶ δηγμοὺς ἱκανοὺς παρέχον βάρος εἰς αὐτὸν ἐνίησιν, ἔπειτα σφοδρῶς αὐτὸν καταξέσαν ἑλκοῖ τοσοῦτον, ὥστε ποτὲ μὲν ἐμεῖν ὅμοιον πλύματι κρεῶν θολερῶν, ποτὲ δὲ κόπρον προϊέναι· βοηθεῖ δὲ τοῖς πεπωκόσι τὸ φάρμακον γάλα ποθὲν, ἐναποβεβρεγμένων εἰς αὐτὸ δρυὸς φύλλων· ποιοῦσι καὶ τὰς περὶ τὴν κεφαλὴν θάλψεις· ἢ γάλακτος βοείου προσαγωγῇ, τοῦ μὲν πινομένου εἰς κόρον θερμοῦ, τοῦ δ' ἐν τῷ στόματι τηρουμένου· βοηθεῖ δὲ καὶ ὁ βλαστὸς τοῦ πολυγόνου, ἢ καὶ ἡ ῥίζα κατακοπεῖσα καὶ ἐν γάλακτι ἑψηθεῖσα, ἢ ἐν ἀποβρέγματι μήλων, ἢ κυδωνίων, ἢ στυπτικῶν μύρτων, ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ βάτου κλάδων, καὶ τοῦ ἑρπύλλου τὰ φύλλα ἑψηθέντα ἐν ἀποβρέγματι τῶν ἐντοσθίων τοῦ νάρθηκος, ἢ σαρδιανῶν βαλάνων, καὶ ποθέντα βοηθεῖ, καὶ ἡ ἐντεριώνη τοῦ νάρθηκος τετριμμένη ποθεῖσα, βοηθεῖ δὲ καὶ ἡ ὀρίγανος λειανθεῖσα.

252. Νιφόεντι λευκῷ, οἷα τῷ ὀπῷ τῆς συκῆς.

253. Σπειρώδεϊ δὲ σπερματώδει ἢ πολλαῖς περιβολαῖς περικαλυπτομένῃ· αὕτη γὰρ ἡ βοτάνη ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ σπέρμα ἔχει· ἢ σπειρώδεϊ τῇ πολλὰ σπεῖρα, ἤγουν ἐνδύματα, ἐχούσῃ.

254. Ἤγουν τὴν ἁπαλὴν σάρκα ἐπυράκτωσεν.

255. Ἐπισχομένοιο δὲ, καταποθέντος.

256. Ἀνερεπτόμενον, ἤγουν ἀνερευγόμενον τῇ περιτρίψει. Συρμῷ δὲ, τῇ ζέσει καὶ τῇ ὀλεθρίᾳ καύσει τὸν στόμαχον ἑλκωθέντα.

257. Ἀπήμεσε δ' ὥσπερ θολερὸν πλύμα ἀπὸ κρεῶν ὁ μάγειρος ἐκχέει, τοιοῦτόν φησι ῥυπαρὸν καὶ ὄζον, συναποβάλλει δὲ καὶ ἡ νηδὺς μεμιασμένα ἀποπατήματα, ἤγουν ἀφρώδη.

260. Πολλάκις μὲν καὶ τῆς φηγοῦ φησι τὴν χαίτην βάλλοις ὁμοῦ τοῖς ἀκύλοις, τουτέστι τῷ καρπῷ. Οὐλάδα δὲ τὴν ὑγιαστικήν (Od. ω, 402)·

---

8 ᾧ οἱ χριόμενοι? 22, 23 προσαγωγή? 28 ποθέντα· βοηθεῖ καὶ ἡ?

οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε.

261. Ἤγουν σὺν αὐταῖς ταῖς βαλάνοις· διαφέρει γάρ φησι δρῦς καὶ φηγὸς, εἰ μή που φηγὸν τὴν πρῖνον εἶπεν· ἄλλη γὰρ δρῦς, καὶ ἄλλη φηγὸς, καὶ ἄλλη πρῖνος, τὰ δὲ τρία δρύες καλοῦνται.

263. Οὗτος ὁ φαρμαχθεὶς τούτου κορεσθείη καὶ ἐν τῷ στόματι κατάσχοι.

264. Τὸ δὲ πολύγονον βοτάνη ἐστὶν ἐν τῷ πίνεσθαι ἐντατική· ἢ τὰ ῥιζεῖα τοῦ πολυγόνου γάλακτι ἑψηθέντα καὶ κατατριβέντα βοηθεῖ.

266. Τὸ δ' ἀμπελόεις ἀμπελοέσσας· ὁ τρόπος μετάληψις, ἄλλοι δ' αἰτιατικὴν πληθυντικῶν φασιν εἶναι ὁμόφωνον τῇ εὐθείᾳ, αἵ ἀμπελόεις γάρ ἐστιν, ὡς τὰς πανηγύρεις αἵ πανηγύρεις.

267. Ὁμοίως καὶ τοὺς κλάδους τοῦ βάτου· εἴρηται δὲ βάτος διὰ τὸ ἄβατος εἶναι.

268. Νέα δὲ τέρφη ἀντὶ τοῦ χλωρὰ λέπη καστάνου, τοῦ εὖ τρέφειν δυναμένου.

269. Δασυφλοίοιο εἶπε, διότι χνοώδης ὁ ἐντός ἐστι φλοῦς, ἢ τὸ δασὺ πρὸς τὸ στρυφνὸν τοῦ λέπους ἔφη· γράφεται δὲ καὶ λαχυφλοίοιο, ἤτοι ἐλάχιστον φλοιὸν ἔχοντος.

270. Νείαιραν δὲ σάρκα τὴν ἐσωτάτω λέγει· ἀμφοτέρους γὰρ τοὺς φλοιοὺς ἀφελέσθαι κελεύει· νείαιραν οὖν τὸν ἐνδότερον περὶ τὴν σάρκα ὑμένα, τὸν στύφοντα λέγει. Σκύλος· τὸ δέρμα ἤτοι τὸ ἔνδυμα, ὅθεν καὶ τὸ σκυλεύω, νῦν δὲ τὸ μαῦρον καὶ ξηρὸν λέγει ἔνδυμα· γυμνώσειας δὲ σὺ τοῦ καλῶς τεθραμμένου καρύου ἢ τοῦ καλῶς τρέφοντος τοῦ καστάνου τὰ νέα τέρφη τοῦ δασυφλοίου, τὸ δὲ κάλυμμα, ὅπερ κατὰ τὴν νεΐαράν ἐστι σάρκα περὶ σκύλος, ἤγουν περὶ τὸ δέρμα καὶ ἔνδυμα τὸ μέλαν, τουτέστι τὸ μετὰ τὴν ἄκανθαν, ἐκεῖνό φησιν ἑψήσας δίδου πιεῖν, οἱονεὶ τὸ στῦφον.

271. Τὸ Κασταν'ς ἔτρεφε, πόλις Θεσσαλίας, ὅθεν τὰ καστάνια ἀπὸ τῆς Κασταν'δος γῆς· ἢ Κασταν'ς πόλις Πόντου, ὅπου πλεονάζει τὸ καστάνιον. Καστανέα ὄρος Θεσσαλίας, ἐξ οὗ τὰ κάστανα· τῶν δὲ καστάνων τὸ μὲν σαρδιανὸν, τὸ δὲ λόπιμον, τὸ δὲ μαλακὸν, τὸ δὲ γυμνόλοπον.

273. Τουτέστι τῆς κλοπῆς τῆς ἑστιώσης τὸν νάρθηκα, ἤτοι τὸν κλέψαντα τὴν κλοπὴν τοῦ κλέπτου Προμηθέως· κλοπὴν γὰρ λέγει αὐτὸ τὸ πῦρ.

274. Φιλόζωον δὲ λέγει τὸν ἕρπυλλον, διότι ἀεὶ ἀνθεῖ καὶ οὐδέποτε φυλλορροεῖ.

275. Εὐφίμου δὲ τοῦ φιμοῦντος τῇ στύψει, ἤτοι τοῦ στυπτικοῦ.

279. Τὸ τοῦ ἰξοῦ δηλητήριον. Ἰξία δὲ καὶ βούπρηστις σιλφίων γένη μελαινῶν, πινόμενα δὲ κατέχει τὴν τροφὴν, ὡς ἰξός.

280. Οὐλοφόνον δὲ τὰ οὖλα βλάπτον, ἢ ὅλον φονευτικόν. Ὠκιμοειδὲς δ' ὅπερ μάλιστα ὡς ὤκιμον ὄζει· ὤκιμον δ' εἶδος βοτάνης παραπλήσιον ἡδυόσμῳ, ἀλλ' οὐ δασύ ἐστιν.

282. Ἐμπλάζεται ἦτορ ἀντὶ τοῦ περιφέρεται τῇ διανοίᾳ, ἤτοι ταράσσεται καὶ ἔμπληκτος γίνεται· καὶ λυσσηθεὶς ἀντὶ τοῦ μανεὶς κατατρώγει τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. Ἰξία γένος ἐστὶ τῆς σίλφης, ἐστὶ δὲ τῇ χροιᾷ μέλαν, τῇ δ' ὀσμῇ ἐν τῇ πόσει ὅμοιον ὠκίμου σπέρματι, ἤτοι τῆς

βασιλικοῦ πνοὴν ἔχον, ποθὲν δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο τὴν μὲν γλῶσσαν οἰδεῖ, φλέγον αὐτήν, παὶ παραφροσύνην ἐμποιοῦν ἐσθίειν αὐτὴν παρασκευάζει, δίκην δ' ἰξοῦ τὴν τροφὴν κατέχει, ἔμφραξιν ἐργαζόμενον οὔρου τε καὶ κόπρου, καταπνῖγον δὲ τὸ πνεῦμα περὶ τὰς στενὰς τῶν ἐντέρων ὁδοὺς εἰλεῖσθαι ποιεῖ καὶ δι' ἕδρας ψόφους παρασκευάζει, ἢ διὰ στόματος ἐρεύγεσθαι δίδωσιν. Τοῦτο τὸ ποτὸν πολλάκις ἐμεῖν παρασκευάζει τὴν τροφὴν παραπλήσιον τοῖς ἄνευ ὀστράκων ᾠοῖς τῶν ὀρνίθων, οἷον τοῖς ἀτελέσι καὶ ἐν τῷ ὑμένι οὖσι, τουτέστι νεωστὶ τεθρομβωμένοις ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτῶν καὶ ὑμένας μόνους ἔχουσιν.

285. *Εἰκῆ*· ἀδιαχώριστόν φησι γίνεται, εἰκῆ καὶ ἄνευ λόγου ἐντὸς ἐνειλούμενον τὸ πνεῦμα ψόφον ἀποτελεῖ.

287. *Ἐν ὀλίγῳ δὲ φυσήματι ἑλίσσεται*, τουτέστιν ἐν μικρῷ πνεύματι ταράσσεται· μικρὸν γὰρ τὸ πνεῦμα εὐθὺς ἀπολύει. Ὀγμῷ τῷ ἀναφερομένῳ πνεύματι, ἄρτι δὲ καὶ τῷ φερομένῳ, λέγει δὲ καὶ τοῦ φυσέλου, οὗ τὴν ὑπερβολὴν εἴκασε βροντῇ, φαντασίαις δὲ βροντῶν ἢ ἤχων θαλασσίων· ἢ ὁποῖος ῥόχθος ἐπηχεῖ ταῖς σπιλάσιν· πολλάκις δέ φησι ταῖς βρονταῖς τοῦ Ὀλύμπου ὁμοιούμενος, ποτὲ δὲ τοῖς ἤχοις τῆς θαλάσσης παραπλήσιος ὤν.

288. *Ἀνομβρήεντος* δὲ πολυόμβρου, ὥς φησιν Ὅμηρος (Od. ζ, 43 et 44)·

οὐδέ ποτ' ὄμβρῳ.

δεύεται

291. *Στρευγομένῳ*· ἐλαυνομένῳ ἢ συνεχομένῳ, οἱ δὲ γλωσσογράφοι κατὰ στράγγα ἀπολλυμένῳ.

292. *Λύματα δ' ἀκαθαρσίας* ἀντὶ τοῦ καθάρματα· τὰ πινόμενά φησι τῶν φαρμάκων παρασκευάζουσι διεφθορυῖαν τὴν τροφὴν παραπλησίαν τοῖς ἄνευ λεπύρου τικτομένοις καὶ διεφθαρμένοις ᾠοῖς· πολλὰ γὰρ διά τινα πληγὴν ἢ περίστασιν ἐκβάλλει ἡ ὄρνις χωρὶς τοῦ κελύφου τῶν ᾠῶν.

293. *Φαρμακόεις δ'* ἀντὶ τοῦ φαρμακόεσσαι, ἀλεξιφάρμακοι· αἱ φαρμακώδεις πόσεις φησὶ τὰς ἀκαθαρσίας ἔχεαν ὁμοίας τοῖς ᾠοῖς, οἷα η νομὰς ὄρνις ἐκβάλλει νεωστὶ τεθρομβωμένα καὶ φυσοειδῆ χωρὶς τοῦ κελύφου.

294. *Καὶ αἰχμητῇσι νεοσσοῖς*· τοῖς ἀλεκτρυόσι δηλαδή· οὗτοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους πολεμισταὶ γίνονται.

295. *Πάσχει γὰρ καὶ ἀπὸ πληγῆς* καὶ ἐκ πλήθους ἐναποκειμένου αὐτῇ· τὸ ῥίπτειν φησὶν ἀτελῆ τὰ ᾠὰ καὶ οἷα φύσας τινὰς καὶ ἀνόστρακα πολλάκις καὶ ἀπὸ νόσου γίνεται αὐτῇ.

297. *Δύσπεπτον δὲ γόνον* ἀντὶ τοῦ ἀμετάβλητον τὸν γόνον ἔτι ἐν τῷ ὑμένι ὄντα ἐκβάλλει.

298. *Εὐβρεχέος*· τῷ μὲν τοῦτο πεπωκότι τὸ ἄλγος ἀρήξει τὸ μετὰ γλεύκους ἐνστῦφον πόμα τοῦ ἀψινθίου· εἴωθε γὰρ τὰ πικρὰ καὶ δριμέα στύφοντα καλεῖν· τοὺς γοῦν ὄμφακας ἐπιστύφοντας εἶπεν·

---

36 ἐκ πάθους?

ὄμφακες (δ') ἡνίκα χεῖλος ἐπιστύφουσι ποθεῖσαι. κελεύει οὖν ἐν γλεύκει βρέχειν ἀψίνθιον καὶ οὕτω διδόναι πίνειν, προστάττει δὲ καὶ ῥητίνην τερεβινθίνην ἢ πευκίνην λαβεῖν, ἢ πίτυος δάκρυον μετὰ γλεύκους, καὶ τὰ ἑξῆς.

299. Νεοτρίπτῳ δ' ἤγουν νεωστὶ τριβέντι, οἷον θλιβέντι, πατηθέντι, τουτέστι μετὰ γλεύκους τὸν τοῦ ἀψινθίου ζωμόν.

301. Γοερῆς, ὅτι πολὺ στάζει δάκρυον, ἢ ὅτι ἐν αὐτῇ ἀπεδερματίσθη Μαρσύας· μυθεύεται γάρ, ὡς, ἐπειδὴ Μαρσύας δεθεὶς ἐκ πίτυος ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡ πίτυς συμπαθὴς ἐπ' αὐτῷ γινομένη θρηνώδης ὑπάρχει. Τμῆξαι δ' ἀντὶ τοῦ κόψαι ἢ ξέσαι· ἢ μίξαι· ἢ τῆς πίτυός φησιν ᾗχι τοῦ Μαρσύου τὸν φλόα ὁ Φοῖβος ἀπεδύσατο ἐκ τῶν μελῶν, τουτέστιν ὅπου αὐτὸν ἔξεσεν· εἰς πίτυν γὰρ αὐτὸν ἔξεσε καὶ ἐξέδειρε κρεμάσας, αὕτη δ' ἡ πίτυς τὸν μόρον τοῦ Μαρσύου τὸν πολύπυστον ἐπαιάζουσα κατ' ἄγκη, καὶ τὰ ἑξῆς.

305. Κόρεσον αὐτὸν τοῦ ἄνθους τοῦ μυοκτόνου πολίου. ἰδίως δὲ μυοκτόνον εἴρηκεν· οὕτω γὰρ οὔτε κέκληκέ τις, οὔτε μύας ἀναιρεῖ· κελεύει οὖν λαβεῖν πολίου ἄνθος καὶ πηγάνου βλάστας καὶ νάρδον καὶ κάστορος ὄρχιν.

307. Λιμναῖον δ' ἔφη, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις διαιτᾶται καθάπερ καὶ ὁ ἱπποπόταμος, δοκεῖ δ' ὁ ὄρχις τούτου ὅμοιος εἶναι τῷ τοῦ κάστορος· οὗτος δ' ὁ κάστωρ, ὥς φασι, διωκόμενος κόψας τοὺς ὄρχεις ῥίπτει, εἰδώς, ὅτι δι' αὐτοὺς διώκεται.

308. Ἢ ὀδελὸν σιλφίου τῷ χαρακτηρικῷ κνηστῆρι, ἤγουν χαρακτῷ κατάτριψον, οἷον ξέσον, κόψον κνηστῆρι χαρακτῷ, μαχαίρᾳ φησί, σιλφίου τῆς ῥίζης τοῦ ὀποῦ ὀβολοὺς δύο καὶ τραγορίγανον, ἢ γάλα προσφάτως ἠμελγμένον· τραγορίγανον δ' ἐστὶν ὄρειον, ὅπερ ἐσθίοντες οἱ τράγοι γίνονται κατωφερεῖς· διὸ οὕτως εἴρηται· αὐτὴ ἡ ῥίζα λέγεται σίλφιον, ὁ δὲ ταύτης ὀπὸς Κυρηναϊκὸς καλεῖται ὀπός.

310. Ἢ τοῦ γάλακτος τοῦ νεωστὶ πηγνυμένου ἐν τῇ νεαμέλκτῳ πέλλῃ κορεσθείῃ, τουτέστι τοῦ νεωστὶ τυροῦ πήξαντος.

312. Τὸ ταύρειον αἷμά φησι Πραξαγόρας πινόμενον πήγνυσθαι ἐν τῷ στήθει καὶ θρομβοῦσθαι, ἔπειτα, συνεχομένων τῶν πνοῶν, θνήσκειν ποιεῖ, οὐ λανθάνει δὲ πινόμενον, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα δηλητήρια πολλάκις ἀγνοοῦνται· ἔστι γὰρ εὐτονώτερον τοῦ τῶν ἄλλων ζώων αἵματος, ὡς Ἀριστοτέλης (H. A., III 19 et P. A. II, 4 T. I, p. 520 b, et 651 a)· διὸ καὶ ἀφρόνως εἶπεν· τινὲς ἀποκαρτεροῦντες πίνουσιν αὐτὸ καὶ τελευτῶσιν.

314. Εἶαρ δὲ τὸ αἷμα παρὰ τὸ ἐν ἔαρι πλημμύρειν καὶ πλεονάζειν.

315. Θρομβοῦται δ' ἀντὶ τοῦ πήγνυται τὸ ταύρειον αἷμα ποθὲν καὶ ἐμφράσσει τοὺς πόρους τῆς ἀναπνοῆς, καὶ οὕτως ἀπόλλυται ὁ πίνων.

316. Οἱ πόροι τῶν πινόντων φράσσονται, τὸ πνεῦμα θλίβεται ἐντός, οἱονεὶ σφίγγεται, τοῦ αὐχένος ἐμπλασθέντος, οἱονεὶ ἐμφραχθέντος καὶ ἀποκλεισθέντος.

318. *Μεμορυγμένος*, τουτέστι μεμολυσμένος τῷ ἀφρῷ, περιφραστικῶς δ' ἀφρίζων.

319. *Ἀποκραδίσειας*, ἀπὸ τῆς κράδης κόψειας, οἷον ἀποσυκίσειας, τουτέστι λάβοις. Ἐρινοὺς δὲ τοὺς κλάδους τῆς συκῆς· ἐρινεὸς γὰρ ἡ συκῆ παρὰ τὸ ἐρίζειν παντὶ φυτῷ, ἐστὶ δ' ἐρινεὸς ἡ ἀγρία συκῆ. Ἄλλως· ἀφέλοιο τοὺς τῆς ἀγρίας συκῆς ὀλύνθους· οὗτοι γὰρ μηδέπω ὄντες πέπειροι ἔχουσιν ὀπόν.

320. *Τὸ δ' ἀθρόον*· ἀθρόον καὶ πολὺ ὄξος μίξας ὕδατι συγκέρασον καὶ δὸς πιεῖν, τὸ δ' ὄξος φησίν, ἤτοι εἰς ὃ ἀπεβράχησαν οἱ ὄλυνθοι τῆς ἀγρίας συκῆς, ἢ ἁπλῶς δι' ἑτέρου βοηθήματος· εἰ δὲ τὸ πρότερον, τὸ ἐμπίσαιο ἀντὶ τοῦ βρέξον.

322. *Ἐκφλοίοιο*, ἐκσύρειας, ἐκθλίψειας, κλύσον φησὶ τὴν γαστέρα· ἢ καὶ τοῦ τῆς συκῆς φλοιοῦ. Καταχθέος κατάγοντος τὰ περιττώματα τῆς γαστρός· ἢ πολυαχθέος, τῆς πολὺ ἄχθος ἐχούσης, δηλονότι περιττωμάτων. Καταχθέος τῆς πληθυνούσης κατὰ τοῦ κατάγοντος καταχθέα ῥύματα γαστρός.

323. *Πυετίαν* φησὶ λαβὼν ἢ προκὸς, ὅ ἐστι δορκάδος, ἢ ἐρίφου ἢ νεβροῦ ἢ λαγωοῦ κόψον καὶ ἤθησον ἐν ῥάκει λεπτῷ, καὶ τρεῖς νίτρου ὀβολοὺς τρίψας καὶ μίξας ἐν οἴνῳ δίδου πιεῖν. Πολυωπέι δ' ἤτοι πολυωπῷ κόλπῳ τῆς ὀθόνης.

328. *Ἐνὶ δεύκεϊ Βάκχου*· καὶ γὰρ τὸ ἐνὶ δεύκεϊ ἡδὺ, ἡδέως· ἰδίως δεύκεα λέγει τὸν ἡδὺν, ἢ μᾶλλον τὸν παλαιὸν ὡς πικρίζοντα.

329. *Σιλφιόεσσαν* δὲ λίτρην ἀντὶ τοῦ ἴσην μοῖραν λαμβάνειν σιλφίου καὶ ὀποῦ καὶ σπέρμα κράμβης μετ' ὄξους. Ἄλλως· καὶ σιλφίου φησὶ καὶ ὀποῦ Κυρηναϊκοῦ καὶ σπέρμα Κράμβης τῶν τριῶν ὁμοῦ λίτραν μεμοιραμένην.

332. *Κατασμώξαιο*· κατάτριψον τὰ ἁπαλὰ τοῦ βάτου· τούτῳ τὴν πῆξιν τοῦ ταυρείου αἵματος ῥᾳδίως σκεδάσειας, ἤτοι ἑστῶσαν ἐν τῇ γαστρὶ διαθρύψειας.

335. *Βούπρηστις* ζῶόν ἐστι χερσαῖον, ὠνόμασται δ' ἀπὸ τοῦ ἐμπιπράναι τοὺς βόας, ἐπειδὰν δηχθῶσιν, ἢ αὐτὸ μόνον περιχάνωσιν. Φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζώων (H. A. VIII. 22 t. I. p. 604 b) ὅτι, ἐὰν καὶ ἵππος περιχάνῃ τὸν λεγόμενον σταφυλῖνον, ἐστὶ δὲ ζῶον ὅμοιον σφονδύλῃ, διαφθείρεται. Ἄλλοι δέ φασι ζῶον εἶναι ὅμοιον κανθαρίδι. Μὴ λάθῃ σε ἡ ἀλγηδόνα παρέχουσα πόσις τῆς βουπρήστιδος, πεύσῃ δὲ καὶ γνώσῃ δαμαζόμενον τὸν πιόντα ἄνδρα. Βούπρηστις δὲ ζῶόν ἐστι παραπλήσιον φαλαγγίῳ, ὃ διατίθησι τοὺς βόας κακῶς· τοῖς οὖν πίνουσί φησι τὴν βούπρηστιν ὀδύνη παρακολουθεῖ.

337. *Ἡ βούπρηστις* ἐγχρωτάζουσα εἰς τὰ χαλινὰ λίτρῳ ὁμοίαν ἔχει τὴν γεῦσιν. Νίτρῳ τὴν χροιὰν παραπλησίαν γίνεσθαί φησι κατὰ τοὺς χαλινοὺς τῶν πινόντων, εἰ μὴ ἄρα νιτρώδεις φησὶν αὐτοὺς ἔχειν προφορὰς κατὰ τὴν ἀντίληψιν, περὶ δὲ τὴν κοιλίαν πόνοι καὶ οὔρων περικράτησις, καὶ ἡ κύστις ῥοχθεῖ, ὅ ἐστι ψοφεῖ, τοῖς δ' ὑδρωπικοῖς παραπλησίως ὀγκοῦται, τοῦ δέρματος αὐτῶν παράτασιν λαμβάνοντος,

---

44 ὀγκοῦνται?

ὡς καὶ τῶν βοῶν, ὅταν φάγωσι τὰ καυλεῖα, τουτέστι τὰς βοτάνας, ἐν αἷς τὰ θηρία.

339. Ὑπερβατόν· ἐν τοῖς στόμασι τῆς γαστρὸς τὰ ἄλγη περιπολεύοντα ὄρωρεν.

341. Διαπίμπραται, φυσᾶται, ὡς ὑφ' ὕδρωπος· τρία δὲ γένη ὑδρώπων, ὧν ὁ εἷς τυμπανόεις λέγεται.

342. Ἀφυσγετὸς δὲ καλεῖται κυρίως μὲν ὁ ἐκ τῶν ποταμῶν γινόμενος συρφετός, ἤτοι ἡ ἀθροιζομένη χορτώδης ὕλη, νῦν δ' εἴρηκε διὰ τὸ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν τοῦ σώματος εἰς τὴν γαστέρα συνερρυηκέναι.

345. Ὁππότε θῆρα· τουτέστιν οτε δατέονται καὶ μερίζονται τὸν τῶν θηρῶν τόπον βοσκόμενοι. (Ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ἐνταῦθα τὸν ἐξηγητήν· δατέονται καὶ μερίζονται τὸν θῆρα, ἤτοι μᾶλλον κατατρώγουσι, τὰ γὰρ μασώμενα καὶ κατατρωγόμενα μερίζονται, ἔφη κακῶς· αἱ δαμάλεις καὶ οἱ μόσχοι νομαζόμενοι καὶ βοσκόμενοι τὸν τόπον τῶν θηρῶν) Ἄλλως· γράφεται πίμπραται ἐσχατιῇσιν ὅταν καυλεῖα φάγωσιν· ὅταν φησὶν ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς περὶ τὰ πρόποδα τῶν ὀρῶν τὰ καυλεῖα αὐτῆς, τουτέστι τῆς βουπρήστιδος, φάγωσιν.

347. Τῷ καὶ εὐκραδέης· διχῶς ἡ γραφὴ καὶ ἡ ἐξήγησις· μία μὲν οὕτως· τῷ καὶ εὐκραδέης τριπετῆ ἐν νέκταρι μίξαις, καὶ τὰ ἑξῆς, ἵνα συνταχθῇ οὕτως· διὰ τοῦτο καὶ τῆς καλῆς κράδης τὴν τριπετῆ τῶν σύκων πόσιν τὴν ἱκανῶς ξηρανθεῖσαν καὶ ὀμφαλόεσσαν ἐν νέκταρι μίξαις· τριπετῆ οὖν, οἱονεὶ τριπέτηλον, τὴν ἐκ σύκων σχιζομένων εἰς τρία πέτηλα· τὰ γὰρ σῦκα ξηραινόμενα εἰς τρία σχίζονται· ἢ ὅτι τὰ φύλλα τῆς συκῆς εἰς τρία ἔσχισται. Ὀμφαλόεσσαν δ' ἢ τὴν τῷ ὀμφαλῷ προσιζάνουσαν, ἢ τὴν ἐκ σύκων τῶν ὀμφαλοὺς ἐχόντων· τὰ γὰρ σῦκα κάτω τρύπας ἔχουσι δίκην ὀμφαλοῦ, δι' ὧν τρυπῶν ὁ ὀπὸς αὐτῶν ῥεῖ. Γράφεται καὶ τριετεῖ ἐν νέκταρι, ἵν' ῇ· τῆς καλῆς κράδης τὴν ἐκ τῶν σύκων αὐανθεῖσαν ἅλις πόσιν τὴν ὀμφαλόεσσαν ἐν τριετεῖ νέκταρι μίξαις. Ἄλλως· αὐανθεῖσαν τὴν ἀπὸ ξηρῶν σύκων, τριπετῆ δὲ τρίσχιστον, ὅτι τὰ φύλλα τῆς συκῆς εἰς τρία ἔσχισται. Τοῖς δὲ γράφεται καὶ εὐκραδέος· κελεύει οὖν ξηρὰ σῦκα μετ' οἴνου ἑψήσαντα διδόναι πιεῖν. Ἢ ὀμφαλόεσσαν τὴν τροφόεσσαν παρὰ τὸν ὀμφαλόν· βρῶσις γὰρ ὀμφαλός, ἐπεὶ δι' αὐτοῦ τὰ ἔμβρυα πάντα τὴν τροφὴν δέχεται καὶ ἀναπνεῖ, τοῦ στόματος μεμυκότος διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑγρῶν, ἵνα μὴ ἀπόληται.

351. Μελιζώροιο. Ἀμφίβολον, πότερον τὸ τῶν σύκων πόμα μελίζωρον εἴρηκεν, ἢ ἕτερον ἐκ τῆς μελιζώρου βοτάνης.

352. Τὸ δὲ γλάγος εἰν ἑνὶ χεύαις, ἀγγείῳ δηλονότι.

353. Ψαφαρόν, αὐχμηρόν, ξηροὺς δὲ φοίνικας κελεύει εἰς τὸ γάλα μιγνύναι· μίξον δέ φησι τὸ γάλα τοῖς ξηροῖς φοίνιξιν.

354. Ἄλλοτε δ' αυαλέης· ἀπὸ κοινοῦ τὸ καταμίσγεο καρπόν· ἀχρὰς δὲ καὶ βάκχη καὶ μυρτίνη εἶδος ἀπίων, ἔστι δὲ καὶ εἶδος ἐλαίας μυρτίνη καλουμένη.

356. Θηλάζειν φησὶ τὸν πάσχοντα ποτὲ μὲν γυναῖκα, ποτὲ δὲ βοῦν. Ἅτε δὴ βρέφος· ὡς οἷα βρέφος ἀρτιγενές, οὕτως ἐμπελάσοι τῷ

---

30 γράφεται καὶ τοῖς δὲ καὶ?

δεσμῷ ἤγουν τῷ μαστῷ. Μοσχηδὸν δὲ δίκην μόσχου, δι' οὗ σημαίνει τὸ ἁπαλὸν καὶ τρυφερόν· μόσχευμα γὰρ πᾶν τὸ ἁπαλόν. Ὅμηρος (Il. λ, 105).

μόσχοισι λύγοισιν.

358. Οἵη τ' ἐξ ὑμένων βράσσει ἡ νεαλὴς, ὅ ἐστιν ἡ νεαρὰ μόσχος τὰ οὔθατα ἀνακρούουσα ἐκ τῶν ὑμένων ταράσσει τὴν μενεοικέα χύσιν τῆς θηλῆς, καὶ τὰ ἑξῆς.

360. Ἔλαιόν φησι θερμὸν λαβὼν βιάζου ἐμεῖν, ἐντιθεὶς τὰς χεῖρας ἢ πτερὸν ἢ ἀπὸ τῶν παπύρων τὸν πρὸς ἔμετον ἐπιτήδειον, τῶν κακῶν φησι τοῦ φάρυγγος ἑλκυστῆρα. Ἀνακεφαλαίωσις τῆς θεραπείας τῆς βουπρήστιδος· ἀπὸ συκῆς ξηρῶν σύκων τετριμμένων μετ' οἴνου πόσις, ἢ μελιζώρου ἱκανὴ πόσις, ἢ γάλακτος καὶ φοινίκων καρποῦ μεμιγμένη πόσις, ἢ ψυκτῆς ἀχράδος ἢ ἄλλων ἀπίων μετ' οἴνου, ἢ ἵνα θηλάζῃ μαστὸν γυναικὸς ὡς παιδίον, ἢ θερμοῦ ἐλαίου εἰς κόρον πόσις, δεῖ δ' ἐφ' ἑκάστῃ πόσει τοὺς δακτύλους χαλᾷν, ἢ πάπυρον, ἢ πτερὰ ἐμβάλλεν εἰς τὸ στόμα καὶ ἀναγκάζειν ἐμεῖν, ὅπως τάχιστα τῆς νόσου ἀπαλλαγῇ.

364. Ἐὰν δὲ θρομβωθῇ, τουτέστι τυρωθῇ τὸ νεαλὲς γάλα, ἤγουν τὸ νεωστὶ ποθὲν, πνιγμὸς ἐπακολουθεῖ εἰς ἓν ἀθροιζομένου τοῦ πόματος ἤγουν τοῦ γάλακτος.

366. Τρισσὰς δὲ πόσιας ἀντὶ τοῦ τρεῖς μοίρας, μέσας μὲν ὄξεος, δοιὰς δὲ γλυκέος τουτέστι τὰς δύο μοίρας γλυκέος καὶ τὴν μέσην τούτων, τουτέστι τὴν μίαν ὄξους.

368. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκ τῆς Λιβύης σιλφίου τὰς ῥίζας. Ποτῷ ἐγκνήθεο, τουτέστιν ἔντριβε.

369. Ὀποῦ· τοῦ Κυρηναϊκοῦ λέγει. Ἰστέον, ὅτι οὗτος ὁ ὀπὸς συνεστηκώς ἐστι καὶ πεπηγὼς, ὥσπερ τὸ κομμίδιον ἢ ὁ λίβανος ἢ ἡ μαστίχη ἢ εἴ τι τοιοῦτον· διὰ τοῦτο οὖν εἶπε τήξας, οἱονεὶ ἀναλύσας. Ἐνὶ βάμματι ἀντὶ τοῦ ἐν ὄξει διαλύσας· ὁ γὰρ Κυρηναϊκὸς ὀπὸς διαλύει τὴν φαρμακείαν· καὶ γὰρ ἐὰν πεπηγότι γάλακτι ἐπιχέῃ αὐτόν τις, διαλυθήσεται· ἔστι δὲ καὶ τὸ νίτρον διαλυτικὸν τοῦ γάλακτος.

370. Κονίλην, ἤτοι κονίαν, ἢ θύμου καρπὸν, ἢ τῆς εὐκνήμου βότρυν, ὅπερ κόριον καλοῦσι, μετ' οἴνου.

371. Ἄλλοτ' ἀμύνει· ἄλλοτε δ' ἀμύνει καὶ βότρυς εὐκνήμου, ὡσανεὶ τῆς καλὰς κνήμας ἐχούσης ἀμπέλου, κνήμας δὲ τὰ μεταξὺ τῶν κονδύλων ἢ τῶν κάμψεων λέγει, τοῦ βότρυος βρεχθέντος ἐν οἴνῳ· ἢ εὔκνημος εἶδος βοτάνης.

373. Τοῦτο ἄξιον θαύματος, πῶς διαχεῖ ἡ πυτία τὸ συνεστηκὸς ἐν τῇ κοιλίᾳ γάλα, ἀλλ' ουν ἄλλο ἐπισυνίστησιν.

374. Καὶ τὸ μελισσόφυλλον δέ φησιν δίδου σὺν ὄξει· ἢ μελίσσης ποτὸν ἔφη τὸ μέλι.

375. Στυφόεν δὲ ποτὸν τὴν ἡδύοσμον ἔφη κατ' εὐφημισμόν. Μίνθη Ἅιδου παλλακὴ οὕτω καλουμένη, ἣν διεσπάραξεν ἡ Περσεφόνη, ἐφ' ᾗ τὴν ὁμώνυμον πόαν ἀνέδωκεν ὁ Ἅιδης.

---

1 θηλασμῷ ἤγουν? 9 ὃν τῶν κακῶν?

376. *Τὸ δορύκνιον, ὃ καὶ μελισσόφυλλον καλεῖται, ἀγρία βοτάνη ἐστίν· αὕτη κοπτομένη ὀπὸν ἀποστάζει ὅμοιον γάλακτι τὴν θέαν καὶ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὀσμὴν, ὅθεν καὶ δυσδιάκριτόν ἐστι τῷ πίνοντι, πότερον γάλα ἐστὶν, ἢ οὔ. Δημοφῶν δ' ἐτυμολογῶν φησιν οὕτω κεκλῆσθαι διὰ τὸ δόρατι αὐτὸν ἴσον εἶναι κατὰ τὴν ἀναίρεσιν, Λυσίμαχος δ' ὁ Ἱπποκράτειος διὰ τὸ ξύλον εἶναι κνίφης παρασκευαστικὸν τοῖς προςενεγκαμένοις.*

377. *Ὠπὴ δ' ἡ πρόσοψις, ἡ θέα, τὸ εἶδος. Καὶ ἡ βρῶσις περὶ τοῖς στόμασιν ἀπεικάζεται γάλακτι.*

378. *Λυγμοὶ δ' αἱ τοῦ πνεύματος ἀναγωγαί.*

382. *Τηνεσμῷ τῇ διατάσει· διαφέρει τηνεσμὸς καὶ δυσεντέριον, σύνεγγυς μέντοι αλλήλων· καὶ γάρ ἔστι πάθος, ὃ καλεῖται χορδαψὸς, τηνεσμὸς δ' ἐστὶν, ὃν νῦν λέγομεν βιασμόν. Ἄλλως· τοῖς τηνεσμώδεσι παρακολουθεῖ δυσεντερία, εἶτα ὁ χορδαψὸς, ὃν δή φασι συναμματιζομένου τοῦ ἐντέρου, ὁτὲ προηγεῖται τηνεσμὸς, ὁτὲ δυσεντερία, τηνεσμῷ περὶ τὸ δυσεντέριον τάσις.*

387. *Καὶ τῆς ὄρνιθος τηκομένη ἡ σὰρξ τῶν εὐτραφῶν στηθῶν ἤμυνε βρωθεῖσα· τὸ στῆθος τῆς λιπαρᾶς φησιν ὄρνιθος βρωθὲν ὠφελεῖ· θωρήκων οὖν τῶν στηθίων σαρκῶν.*

389. *Χυλὸς ἅλις, ἤτοι τοῦ στήθους τῆς ὄρνιθος ὁ χυλὸς, ἢ ἕτερον βοήθημα λέγει, χυλὸν πτισάνης, ἄμεινον δὲ τὸ πρότερον.*

390. *Καὶ ὅσα κατὰ τοὺς φυκιόεντας ἀγμοὺς, ὅ ἐστιν αἰγιαλοὺς, περιβόσκεται κνώδαλα, κωβιοὶ καὶ τὰ τοιαῦτα.*

393. *Κάλχης· εἶδος πορφύρας, ἀφ' ἧς αἱ γυναῖκες κάλχιον βάπτουσιν· καλχαίνειν γὰρ τὸ πορφύρειν. Τὸν δὲ στρόμβον, ὃν ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ὄστρακον, τῶν κογχυλίων, οἷς καὶ ἐχρῶντο ἀντὶ σάλπιγγος· καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Ὁμήρου οὕτως εἶπεν* (Il. ξ 413)·

Στρόμβον δ' ὣς ἔσσευεν.

394. *Αἰθήεντος δ' ἐρυθροῦ καὶ πυρροῦ κατὰ τὴν σάρκα.*

396. *Τήθη τε· τὰς ἀγρίας λεπάδας, ἃς ἡμεῖς ὠτία λέγομεν, ὁ δ' Ἀριστοτέλης ὄστρεια, καὶ Ὅμηρος* (Il. π 747) *κοινῶς τὰ ὄστρεια. Τὸ δὲ δὴν ἔσεται, ἤτοι πολὺ ἀπέσται ἀντὶ τοῦ ἐκτὸς ἔσται. Καὶ τὸ γεραιόμενον αὐξανόμενον ἐν τοῖς βρύοις, ἢ νηχόμενον, ἢ ἀγρευόμενον, ἢ κοσμούμενον.*

398. *Τὸ Φαρικὸν ὁμοίως τῶν θανασίμων ἐστὶν, ἱστορεῖ δὲ Πραξαγόρας κληθῆναι αὐτὸ ἀπὸ Φαρικοῦ τινος Κρητὸς, τοῦ ἐξευρόντος αὐτό. Ἄλλως· τοῦτό φησιν ἐν Φάροις τῆς Ἀρκαδίας εὑρεθῆναι, καλεῖται δὲ καὶ Μηδικόν· τινὲς δέ φασιν αὐτὸ πρῶτον ἐν Θεσσαλίᾳ εὑρεθῆναι ἐν Φέραις, ἄλλοι δ' ἐν Λακεδαίμονι. Φᾶρις γοῦν ἐστι τῆς Λακωνικῆς·*

Φᾶρίν τε Σπάρτην τε (Il. β 582).

Τοῦτο δὲ τὸ ποτὸν τῇ μὲν γεύσει ἐστὶν ὅμοιον νάρδῳ, τοῦ δὲ πεπωκότος τὰς μὲν σιαγόνας ἐνέπλησε, τοῖς δὲ τοῦ σώματος πᾶσι μέλεσι τρόμον ἐπήνεγκε καὶ παραφροσύνην ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς νοήμασιν ἐνέθηκεν.

---

6 *κνήφην?*

399. *Γευθμῷ· τῇ γεύσει. Ἰσαιομένην· ὁμοίαν.*

400. *Ηνυσε δὲ σφαλερούς· ἐποίησε τρομεροὺς καὶ παράφρονας, καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ πολλάκις πρὸς θάνατον ἤγαγεν· μονήρει γὰρ ἀκτῖνι ἀντὶ τοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀναιρεῖ τὸν ἄνδρα τὸν βαρὺν, ἤτοι γενναῖον, ἰδίως δὲ μονήρει εἶπεν.*

402. *Σταδίην δὲ σταθμῷ, ἢ ἀντὶ τοῦ σταθμηθεῖσαν, οὐκ εἶπε δὲ πόσον.*

403. *Καὶ θυλακόεσσαν τὴν ἐμφερῆ θυλάκῳ, σχηματίσας δ' εἶπεν ἀπὸ τῆς ῥίζης· τοιαύτη γὰρ ἡ τῆς νάρδου ῥίζα, θυλακώδης τῷ εἴδει· διὸ καὶ παρά τινων θυλάκιον τῆς νάρδου ὀνομάζεται.*

404. *Αἱ ἐξοχαὶ αὐξάνουσι Κέστρου, ποταμοῦ Παμφυλίας ἢ Κιλικίας.*

405. *Τὸ σμυρνεῖον παραπλήσιόν ἐστι νάρθηκι, τὸ δὲ σπέρμα πράσου ἔχει, ὀσμὴν δὲ σμύρνης. Αἴνυσο· λάβε.*

406. *Τὸ δ' ἴριδα ὤφειλεν ἶριν, ὥσπερ ἔριν· εἴη δ' ὀξυτόνως ἰρὶς, ὥσπερ βολίς· ἢ ὡς Κύπριδα. Λειριόεν κάρη· τὸ τοῦ κρίνου ἄνθημα. Ἀφρὼ ἡ Ἀφροδίτη ἢ ἀφρογενὴς ὑποκοριστικῶς.*

407. *Θρίοις· φύλλοις.*

408. *Ὀνειδείην· αἰσχύνην.*

409. *Βρωμήεντος· τοῦ ὄνου. Ἐναλδήσασα· ἐναυξήσασα. Κορύνην· τὸ αἰδοῖον τοῦ ὄνου. Λειριόεν κάρη· τὴν κεφαλὴν τοῦ λειρίου, λείριον δέ φασι τὸ κρίνον· τούτῳ δὲ λέγεται τὴν Ἀφροδίτην ἐρίσαι περὶ εὐχροίας, τὴν δ' ὀργισθεῖσαν ὅμοιον αἰδοίῳ ποιῆσαι ὄνου.*

410. *Σκύλαιο· ξύρησον. Ἐπεσίνατο· ἔβλαψεν. Περὶ κόρσεα πλάσσοις· ἐπίπλασσε τὴν κεφαλήν. Σκύλαιο κάρη· κελεύει ξυρᾶν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ καταπλάττειν πηγάνῳ καὶ ἀλεύρῳ κριθίνῳ καὶ ποτίζειν νάρδῳ ὡς πλεῖστον, καὶ ὄξους ἐσκευασμένου· βλάπτεσθαι δέ φησι τὸ πήγανον ὑπὸ τῆς κάμπης. Ἄλλως· ξύρισόν φησι τὴν κεφαλὴν καὶ κατάπλασον ὠμῇ λύσει μετὰ πηγάνου· τὸ δὲ πήγανον παρὰ τὸ πήγνυσθαι τὴν γονήν· ἔστι γὰρ καὶ ἐπισχετικὸν τῆς συνουσίας, διὸ καὶ οἱ μυούμενοι αὐτῷ χρῶνται· ἢ διὰ τὸ ἐν πάγοις φύεσθαι τὸ πήγανον. Ἄλλως· Σκύλαιό φησι τὴν κεφαλὴν τοῦ πηγάνου, καὶ ἔπαρον αὐτοῦ τὴν λάχνην, ἤγουν τὸ ἄνθος, κόψας αὐτὸ κάτωθεν εὐήκει ξυρῷ, ὅ ἐστιν εὐακονήτῳ, καὶ ἕψησον ἄλευρα κριθῶν νεάλεστα καὶ φυλλάδα πηγάνου ἐν ὄξει, καὶ ποίησον τροχίσκους, καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πάσχοντος κατάπλασσε.*

415. *Μηδεὶς ἀπείρως ἔχων τοῦ ὑοσκυάμου τὴν νηδὺν κορέσκοι, οἷα ποιοῦσιν οἱ σφαλλόμενοι τοῖς φρεσίν· ἰδίως δ' εἴρηκε τὸ αἰδρήεντα ἀντὶ τοῦ αἰδρηέντως· λέγει οὖν, ὅτι ἐάν τις ἀπείρως προσενέγκῃ τὸν ὑοσκύαμον περὶ τὰ ἁπαλὰ λάχανα σὺν τοῖς σπέρμασιν ἁπαλοῖς οὖσιν, ἢ καὶ ὅταν τὰ παιδία προσενέγκηται, ποίει παραφυλάττεσθαι.*

416. *Παρασφαλέες δὲ σπέρχονται ἀντὶ τοῦ οἱ ἐσφαλμένοι τρέχουσι καὶ σπεύδουσιν.*

418. *Κοῦροι· ὅπερ οἱ παῖδες οἱ ἄρτι ἐπισύρεσθαι παυσάμενοι καὶ τὰς τροφοὺς ἀπαρνησάμενοι ποιοῦσιν ἀγνοίᾳ, καὶ ἐμβάλλοντες εἰς τὰ χαλινὰ αὐτῶν, ὅπερ ἂν αὐτοῖς ὑποπέσηται ἢ εὕρωσιν.*

417. Ἠὲ νέον σπείρημα· λέγει τὸ ἄκρον τῆς κόμης, ὅ ἐστιν ἁπαλὸν, ὃ δὴ πολλάκις συμβαίνει τοῖς ἤδη δυναμένοις παισὶ χωρὶς τῶν τιθηνῶν πορεύεσθαι καὶ ἐσθίειν. Ἄλλως· νέον σπείρημα· οἱ ἔτι τὰς τρίχας ἀπὸ τῆς σπορᾶς φθεροῦντες· σπείρημα γὰρ τὸ σπέρμα. Ἀμφικάρηνα κομάων, ἤγουν τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν τῶν κομῶν. Γράφεται δὲ τὸ σπέρχονται καὶ τεύχονται ἀντὶ τοῦ ποιοῦσιν, ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος· τὰ παιδία τὰ νεωστὶ ἐκφυγόντα τὸ ἐπὶ γαστέρα σύρεσθαι καὶ τετραποδίζειν καὶ ἀπειπάμενα τῶν τριχῶν τὸ ἀμφικάρηνον, τουτέστι τὰ νεωστὶ κουρευθέντα καὶ ἀρξάμενα περιπατεῖν ἄνευ τῆς τροφοῦ, λέγει δὲ τὰ ὄντα περὶ τὰ τέσσαρα ἔτη καὶ τὰ πέντε· ταῦτα γὰρ ἐπιτυγχάνοντα τῷ ὑοσκυάμῳ ἐσθίουσιν αὐτὸν καὶ βλάπτονται· ὀλοὴν γὰρ ἑρπυδόνα τὸν τετραποδισμὸν καὶ τὸν συρμόν. Ἄνις δ' ἀντὶ τοῦ ἄνευ.

420. Τῇ ἀφροσύνῃ τρώγωσι τοὺς κακανθήσαντας κλάδους.

421. Οἷα γὰρ οἱ νεωστὶ ἐν τοῖς γναθμοῖς τοὺς βρωτῆρας ὀδόντας ὑποφαίνοντες, τοιοῦτός φησι κνηθμὸς ἐν τοῖς φαγοῦσιν ὑοσκύαμον, οἷος ἐν τοῖς παισὶν, ὅταν ἀποβάλλωσι τοὺς ὀδόντας.

424. Βουκέραος· εἶδος βοτάνης, τοῦτο δὲ καμπύλον ἐστὶ καθάπερ βοὸς κέρας· διὸ καὶ τῆς ὀνομασίας ταύτης ἔτυχεν. Καὶ σιτηγόνου τοῦ εἰς σιτισμὸν καὶ τροφὴν γινομένου· γράφεται καὶ χιλογόνου. Ὄρρα κεραίας· ὅπερ βούκερας κεραίας τινὰς εὐκαμπεῖς κάτωθεν ὑπὸ τοῖς ὑπηνεμίοις φύλλοις αὔξει. Ἄλλως· σιτηγόνου· γράφεται καὶ κεβληγόνου, τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχοντος τὸν γόνον· κέβλη γὰρ ἡ κεφαλὴ ἐν συγκοπῇ τοῦ α καὶ τροπῇ τοῦ φ εἰς β.

426. Ἀτμενίῳ δὲ τῷ ἐλαίῳ τῷ μετὰ κακοπαθείας γινομένῳ· ἀτμένες γὰρ οἱ δοῦλοι, οἷς ἕπεται τὸ κακοπαθεῖν· μέγα φησὶν ὄνειάρ ἐστι τὸ βούκερας, ὅταν ἐμπλεύσῃ καὶ βραχῇ τῷ ἀτμενίῳ ἐλαίῳ.

428. Τουτέστιν ὠμὰ τὰ φύλλα διαμασήσασθαι καὶ τὸν χυλὸν αὐτῶν καταπίνειν.

429. Κίχορα δὲ καὶ καρδαμίδας εἴδη λαχάνων καὶ γηθυλλίδας εἶδος κρομμύων, ἤτοι τὰς κεφαλὰς ἢ τὰς ῥίζας, ἢ τὰ ὑπ' ἐνίων λεγόμενα ἀγριόφυτα.

432. Καὶ εὔαγλις, καλὰς ἄγλιθας ἔχουσα· ἄγλιθες οἱ κόκκοι, ἐξ ὧν αἱ κεφαλαὶ τῶν σκορόδων σύγκεινται, ἅπερ σκελίδια ἡ συνήθειά φησιν, τὰ δὲ κίχορα οἱ Ἀττικοὶ κιχόριά φασιν, ἡμεῖς δὲ γογγύλια, γαθυλλὶς τὸ νέον κρόμμυον. Κίχορα ἡμεῖς μὲν γιγγικίδια, οἱ δ' Ἀττικοὶ κιχόρια.

433. Κεβληγόνου· τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ τὸν γόνον ἐχούσης, ὅ ἐστι τὸ σπέρμα· συγγενὲς γὰρ τὸ β τῷ φ· καὶ Καλλίμαχος·

ἀμφί τε κέβλην
εἰργμένος ἀγλίθων οὖλον ἔχει στέφανον.

Τινὲς τῆς κατὰ τὴν κεφαλὴν κομώσης μήκωνος· βοτάνη γάρ ἐστιν ἡ μήκων, ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχουσα τὸν γόνον· καὶ Εὐφορίων περὶ τῆς Ἀθηνᾶς·

κεβληγόνου Ἀτρυτώνης.

Μήκων δ' εἴρηται παρὰ τὸ μὴ κονεῖν, ὅ ἐστι μὴ ἐνεργεῖν· κονεῖν γὰρ λέγεται τὸ ἐνεργεῖν, κωλυτικὸν δὲ τοῦτο τῶν κατὰ φύσιν ἐνεργειῶν.

434. *Καθυπνέας· ὑπνοῦντας· ἄγει γὰρ τὸ μηκώνειον εἰς ὕπνον· ἐτυμολογοῦσι δὲ τὴν μήκωνα, ἤτοι τὴν μὴ ἀκονεῖν, ὡς εἴρηται, μηδ' ἐνεργεῖν ποιοῦσαν.*

435. *Ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀνοίγονται οἱ ὀφθαλμοί.*

436. *Τὸ δὲ δέδηεν ἀντὶ τοῦ δέδεται, δεσμεῖται.*

437. *Ὀδμήεις δ' ὀζώδης, ὀδμὴν ἔχων τὴν ἀπὸ τοῦ ὀποῦ· φέρεται γὰρ ἱδρὼς ψυχομένου τοῦ σώματος.*

438. *Τὸ δὲ πρόσωπον ὠχρὸν γίνεται καὶ τὰ χείλη ἐμπίμπραται.*

439. *Παῦρον· ἐκ δὲ τοῦ αὐχένος ὀλίγον ἆσθμα ἑλκόμενον ψυχρὸν διέρχεται, καὶ πάρεσις τῶν σιαγόνων γίνεται, πολλάκις δὲ καὶ οἱ ὄνυχες πελιδνοὶ γινόμενοι, ὡς ἐντὸς τοῦ αἵματος χωροῦντος, καὶ ἡ ῥὶς στρεβλουμένη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κοῖλοι γινόμενοι θάνατον ἀπαγγέλλουσιν.*

443. *Μέλοιο δ' ἐπιμελοῦ τῆς θεραπείας καὶ βοηθείας, γλυκὺν θερμὸν οἶνον διδοὺς αὐτῷ.*

444. *Κεκαφηότα ἀντὶ τοῦ ὀλιγοψυχοῦντα πληροῖς.*

445. *Καὶ τινθαλέῳ θερμῷ, διαπύρῳ. Ἔργα μελίσσης ἀντὶ τοῦ σύμμισγε καὶ μέλι μετὰ θερμοῦ οἴνου.*

446. *Ὑμηττίδος δ' Ἀττικοῦ ἀφ' Ὑμηττοῦ τοῦ ὄρους Ἀττικῆς. Μόσχου· αἱ μέλισσαι, ὥς φησιν αὐτός* (Th. 741)·

ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.

448. *Κατὰ δρυός· παλαιάν τινα μελιττουργίαν ἐκτίθεται· μήπω γὰρ ἡμερούμεναι αἱ μέλισσαι, ἀλλ' ἔτι ἄγριαι οὖσαι, ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν δρυῶν τὰ κηρία συνετίθεσαν, καὶ νῦν ἔτι ἔστιν ὅτε τοῦτο ποιοῦσιν. Τὸ δ' ἐκτίσαντο ἀντὶ τοῦ κατεσκεύασαν. Ἄλλως· τοῦτο καὶ Ἡσίοδος* (ἔργ. 233)·

ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας.

καὶ Φωκυλίδης (Ποι. νουθ. 159—162)·

κάμνει δ' ἠερόφοιτος ἀριστοπόνος τε μέλισσα
ἠὲ πέτρης κοίλης κατὰ χηραμὸν ἢ δονάκεσσιν,
ἢ δρυὸς ὠγυγίης κατὰ κοιλάδος ἔνδοθι σίμβλων,
σμήνεσι μυριότρητα κατ' ἄγγεα κηροδομοῦσα.

449. *Φησὶ δ' ὅτι ἐν τῷ Ὑμηττῷ πρῶτον ἐγένοντο μέλισσαι. Συνομήρεες· συνερχόμεναι βοτρυδόν.*

450. *Πολυωπέας· πολλὰς ὀπὰς ἐχούσας· τοιαῦτα γὰρ τὰ κηρία. Ὄμπαι οἱ μέλιτι δεδευμένοι πυροί· καὶ Καλλίμαχος·*

ἐν δὲ θεοῖσιν ἐπὶ φλογὶ καιέμεν ὄμπνας.

τούτους γὰρ Δημητρὶ ἔθυον· Νίκανδρος δ' ἰδίως εἴρηκε τὰ κηρία ὄμπας.

451. *Ἀντὶ τοῦ διερχόμεναι τὰ θύμα τοῖς ποσίν. Τὸ δ' ἀνθεμόεσσαν γράφεται καὶ ἠνεμόεσσαν, ἐρείκη δ' ἐστὶ δένδρον, οὗ τὰ φύλλα οἱ μυούμενοι ὑποστρωννύουσι διὰ τὸ ψυκτικὰ εἶναι καὶ ἀγνά· ἔστι γὰρ τὸ ἁγνεύειν καὶ χωρὶς γονῆς μένειν.*

452. *Ἡ σύνταξις οὕτως· ἢ καὶ ἰρινέου μαλλὸν βαθὺν κορέσκων ἕλκοις ἀντὶ τοῦ ἕλκε τὸν ἰόν, ὀχλίζων διὰ τὸ κλείειν τὸ στόμα τῇ μύσει*

συνδεδεμένον τοῖς χαλινοῖς, διανοίγων αὐτὸ ἐνθλίβοις τῷ ἐρίῳ ῥόδινον ἢ καὶ ἴρινον ἔλαιον. Τότ' ἠμύουσιν ἀντὶ τοῦ ὅτ' ἠμύουσιν οἱ πάσχοντες, τοὺς συμμεμυκότας χαλινοὺς αὐτῶν ἐνθλίβοις τῷ ἐρίῳ βοηθείας χάριν.

455. Τοῦ κυπρίου ἐλαίου φησίν, ὅ ἐστι θερμαντικόν. Καὶ μορόεντος ἀντὶ τοῦ μοροέσσης· καὶ Ὅμηρος (Od. σ 298)·

τρίγληνα μορόεντα.

456. Διὰ ῥέθος ἔγρεο· κατὰ τὸ πρόσωπον τύπτων καὶ πλήσσων ἔγειρε.

457. Παλάσσων ἀντὶ τοῦ κοιμώμενον κινῶν καὶ σείων ἀνάστησον, ὅπως κεφαλαλγῶν τὸν ὀλέθριον ὕπνον ἀποβάλλῃ, καὶ τὸν κακὸν πόνον ἐξεμέσῃ βοηθούμενος.

458. Κῶμα· τὴν μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως καταφορὰν κῶμα καλοῦσιν, ὅθεν καὶ κωμάζειν τὸ ἐπιφοιτᾶν τοῖς κοιμωμένοις.

459. Τὸ δὲ τῆμος ἐξερύγῃσιν ἀντὶ τοῦ τηνικαῦτα ἐξεμέσῃ ἀποσοβῶν τὸ κακὸν ἄλγος.

460. Ἀλλὰ καὶ σπεῖρα ἤγουν ῥάκη βρέχων ἐν οἰνελαίῳ τρίβε καὶ ἀναθέρμαινε.

462. Ἐν πυέλῳ· κελεύει δ' αὐτὸν ἐν πυέλῳ ἤγουν ἐν σκάφῃ θερμοῦ ὕδατος καθεῖναι καὶ καταντλᾶν τῷ θερμῷ, ἵνα τὸ συντεθραμμένον δέρμα διαλυθῇ. Ἐμβάπτεο σάρκα, τὴν σάρκα αὐτοῦ τοῦ πάσχοντος δηλονότι, ἄγε ἐκεῖνον αὐτόν.

463. Κυρίως δ' ἐπαιονᾶσθαί ἐστι τὸ ἐπ' ἠιόνος λούεσθαι, νῦν δὲ τὸ ἐπὶ τινθαλέοις ἤγουν θερμοῖς λοετροῖς θερμαίνεσθαι.

464. Αἷμα δ' ἀναλυόμενος ἀντὶ τοῦ τὸ θρομβῶσαν αἷμα τοῦ παθόντος διὰ την ἐκ τοῦ δηλητηρίου ψύξιν ἀναλύων τῇ θέρμῃ τῶν λοετρῶν. Ἐσκληκότα ῥινὸν τὸ κατεσκληκὸς δέρμα φησίν.

465. Τοῦ θαλασσίου λαγωοῦ, ὅς ἐστιν εἶδος ἰχθύος, καὶ Ἱππῶναξ μνημονεύει· τὴν μὲν ἀσθένειαν ἀφρῷ παραπλήσιος, τὴν δ' ἐπιφάνειαν μέλας, θανάσιμος δὲ βρωθείς, οὗ ἡ μὲν ὀσμὴ ταῖς τῶν ἰχθύων λεπίσι καὶ τῷ ἀποπλύματι αὐτῶν ἔοικεν, ἡ δὲ γεῦσις ἰχθύων σεσηπότων γεύσει ὁμοία ἐστίν. Κακοφθορέος δὲ κακῶς φθείροντος.

466. Ἤγουν τῆς πολυψήφου θαλάσσης· στεῖαι γὰρ αἱ ψῆφοι τῆς θαλάσσης.

468. Νεπόδων δ' ἰχθύων. Καὶ σαπρυνθέντων ἀντὶ τοῦ σαπρωθέντων.

469. Λοπὶς αὐξίδα· ἢ ὅταν ἡ λοπὶς τὴν ὅλην αὐξίδα μολύνῃ, ἐξ οὗ δηλοῖ τὸ φθείρει· αὐξὶς εἶδος ἰχθύος ὅμοιον θύννῳ. Αὐξίδα χραίνῃ, τουτέστι τὸ σῶμα ἀφανίζῃ, αὐξὶς δὲ τὸ σῶμα· μετὰ γὰρ τὸ ἀγρευθῆναι οἷον δή τινα ἰχθὺν, εἰ μένοι ἐπ' αὐτῷ τὸ λέπος αὐτοῦ, ἀφανίζει αὐτὸν καὶ ὄζειν ποιεῖ.

470. Ὁ λαγωὸς νεωστὶ γεννηθεὶς ὅμοιός ἐστι ταῖς θριξὶν ἤγουν κατὰ τὰς τρίχας τῆς τευθίδος.

471. Τεύθου, τουτέστι τοῦ ἄρρενος. Ὑπ' ὀστλίγγεσσιν, ἐπειδὴ γλῃνώδης ὑπάρχει, οστλιγγας δὲ λέγει τοὺς βοστρύχους, ὅ ἐστι τὰς κό-

μας τῶν τευθίδων καὶ σηπιῶν, ἐν αἷς ἄρτι γεννώμενοι οἱ θαλάσσιοι λαγωοὶ διατρίβουσιν.

473. Χολῇ· τῷ μέλανι. Ἀγρώστορος· ἐπειδὰν γὰρ ἴδῃ τὸν ἁλιέα, ἐκβάλλει τὸ μέλαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα ἀθεώρητος ᾖ· τοῖς δὲ πίνουσιν ἀκολουθεῖ σκότωσις χολώδης, ἰκτεριώδης· τοῦτο γάρ φησιν.

474. Τῶν ἤτοι ζοφόεις, τουτέστι τῶν φαγόντων τὸν λαγωόν.

475. Περιστολάδην δ' ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀθρόαι, ἀλλ' οἷον κατὰ σταλαγμὸν ἐλαττοῦνται, ὁ δὲ λόγος· οἷον κατὰ σταλαγμὸν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον τηκόμεναι καὶ καταστάζουσαι φθείρονται, ὁ δὲ τροφὴν οὐ προσίεται.

476. Ῥινός· ἀρσενικῶς εἶπεν ὁ ῥινὸς, τουτέστι τὸ δέρμα· καὶ τοῦ δέρματος κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν γίνεται ἔπαρμα, μάλιστα δὲ περὶ τὰ σφυρὰ, περὶ δὲ τὰ τοῦ προσώπου μῆλα γίνεται οἰδήματα ἐν ἐρυθήματι.

478. Κυλοιδιόωντος, τοὺς ὀφθαλμοὺς διοιδοῦντος καὶ κοίλους ἔχοντος· κοῖλοι γάρ.

479. Ἐπακολουθεῖ γὰρ καὶ ὀλιγωτέρα ἔκκρισις τῶν οὔρων, ποτὲ μὲν πορφυρᾶ, ποτὲ δ' αἱματώδης διὰ τὸ ξύεσθαι τὰ ἐντός.

481. Πᾶς δ' ἔλλοψ, τουτέστιν ἰχθὺς φανεὶς τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ μισεῖται, τουτέστιν, ἐὰν ἴδῃ ἰχθὺν, ἀποστρέφεται (τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐμυδάξατο ἀντὶ τοῦ ἐμυσάξατο, ἀπεμυκτήρισε), παρῃτήσατο τοσοῦτον, ὡς καὶ ναυτιάσαι καὶ ἐμέσαι ὑπὸ τῆς ἀηδίας βιάζεσθαι.

483. Τῶν μὲν φοινήεσσαν. Γράφεται τῶν μὲν Φωκήεσσαν ἀντὶ τοῦ Φωκικήν· ἡ γὰρ τοῦ ἐλλεβόρου πόσις ἐν Φωκίδι δοκεῖ εὑρεθῆναι· κελεύει δ' ἐλλέβορον ἢ σκαμμωνίαν διδόναι πίνειν τῷ κάμνοντι, ἵνα τῆς κοιλίας κατενεχθείσης καὶ τὸ τοῦ φαρμάκου κακὸν συναπορραγῇ. Εἴρηκε δὲ καὶ φοινήεσσαν τὴν τοῦ μέλανος ἐλλεβόρου πόσιν.

484. Τὸ κάμωνος κατ' ἔνδειαν τοῦ σ, λέγει δὲ τὸν σκαμμωνίας χυλόν.

485. Ἀντὶ τοῦ τὰ κόπρια καὶ σκύβαλα ἐκβάλλῃ.

486. Βρωμήεντος τοῦ ὄνου παρὰ τὸ βρωμᾶσθαι.

488. Κεδρινέαν νῦν λέγει, εἰ καὶ πίσσαν αὐτὴν εἶπεν· πᾶν γὰρ τὸ ἀποστάζον πίσσαν καλεῖ. Πελάνου βάρος ἀντὶ τοῦ ὀβολοῦ ὁλκήν· οὐ γὰρ μόνον τὸ πέμμα, ἤγουν τὸ ἕψημα, πέλανος λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ὀβολοῦ ὁλκή. Ἄλλως· τῆς πεπηγυίας κεδρίνης πίσσης, λέγει δὲ τὴν κεδρίαν.

490. Οἰνωπῆς· εἶδος ῥοιᾶς καὶ οἰνάδος. Καὶ προμένειον δ' εἶδος ῥοιᾶς, ὠνόμασε δ' αὐτὴν ἀπό τινος Προμένου Κρητός. Καὶ τὴν Αἰγινῖτιν δὲ καὶ ὅσαι τὰ σκληρὰ κάρφη, ἤγουν τοὺς ἁπλοῦς κόκκους κατ' ἀντίφρασιν, τῇ ἰσχνῇ καλύπτρᾳ καλύπτουσιν· ἢ ὅτι κάρφη τὰ λέπη, τοὺς φλοιούς. Ἄλλως· διαφράσσουσι καλύπτρῃ, τῇ ἰσχνῇ περιβολῇ τῶν κόκκων, ὅσαι φησὶ τὰ σκληρὰ καὶ φοίνια ἤγουν ἐρυθρὰ κάρφη, τουτέστι τοὺς ἐρυθροὺς κόκκους, τῇ ἀραχνώδει καὶ ὑμενώδει καλύπτρᾳ διαφράσσουσι, τουτέστι τῷ ἔσωθεν τοῦ δέρματος ὑμένι.

---

39 ἁπαλοὺς κόκκους?

493. *Τὴν ἐν οἴνῳ φησὶ τρωγομένην βορὰν, τουτέστι τὴν σταφυλὴν ἐν κυρτίδι θλίψας καὶ οἱονεὶ ἐκπιέσας δίδου αὐτῷ πιεῖν, οἱονεὶ γλεῦκος, ὃ λέγεται ἐν συνηθείᾳ μοῦστον· κυρτὶς κατασκεύασμά τι ἐκ λεπτῶν σχοινίων γεγονὸς, ᾧ καὶ οἱ μυρεψοὶ χρῶνται περὶ τὴν τῶν μύρων ἔκθλιψιν, ὑλιστήριον αὐτὸ καλοῦντες ἢ καὶ ὑλίστριον.*

494. *Τριπτὴρ δ' ἐστὶ κατασκεύασμα πρὸς πιεσμὸν εὔθετον. Ἄλλως· κυρτὶς κατασκεύασμά τι, ἐν ᾧ τὰς σταφυλὰς θλίβουσι, λέγει δὲ σταφυλὴν δίδου πιεσθεῖσαν.*

495. *Ἣν δέ τις αὐαλέῃ· ἐὰν δέ τίς φησι ξηρᾷ συνεχόμενος δίψῃ, καὶ προσπεσὼν ἐπί τινα ποταμὸν ἢ λίμνην πίνῃ ταυρηδὸν, τῇ δὲ βίᾳ τοῦ ἑλκυσμοῦ προσπέσῃ βδέλλα, καὶ τὰ ἑξῆς· ἰστέον δ' ὅτι ἀπὸ τῆς βδέλλας γίνεται ο οἶστρος.*

497. *Θρῖα δὲ κυρίως μὲν τὰ τῆς συκῆς φύλλα, νῦν δὲ τῶν μνίων φησὶ, τουτέστι τῶν βρύων.*

498. *Τοῦ μέν τε· λείπει τὸ πίνοντος· τούτου φησὶ ῥοιζηδὰ πίνοντος ἡ φιλαίματος βδέλλα προσπελάζουσα ἐπὶ τὰ χείλη αὐτοῦ τῆς βρώμης ἕνεκα τῇ ῥύμῃ τοῦ ποτοῦ, ἤτοι τῇ φορᾷ καὶ τῇ ὁρμῇ προὔτυψε παρὰ τῇ λαπάρᾳ αὐτοῦ ἱμείρουσα καὶ τοῦ φόνου. Ἄλλως· ῥύμῃ ἅλις· βούλεται εἰπεῖν, ὅτι φερομένη τῇ τοῦ ὕδατος ὁρμῇ, ὅπου αὐτὴν τὰ πρῶτα ὁ ῥοῦς προσπελάσῃ καταποθεῖσαν, ἀθρόως προσφύεται ἀμέλγουσα τὸ αἷμα.*

501. *Ἢ ὅθ' ὑπὸ ζοφέης νυκτός· ἢ ὅθ' ὑπὸ τῆς ζοφώδους νυκτὸς κεκαλυμμένος τὰς αὐγὰς, ἤγουν τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰ χείλη αὐτοῦ πρὸς τὰ χείλη τῆς ὑδρίας πιέσας καὶ κατακλίνας ἑαυτὸν ἀφραδέως τὸ ποτὸν ἴσχει.*

505. *Τὰς μέν· μετέβη ἀπὸ τοῦ ἑνικοῦ εἰς τὸ πληθυντικόν· ταύτας δὲ τὰς βδέλλας φησὶν ὅπου ἂν ὁ ῥοῦς ὤσῃ καὶ τὰ ἑξῆς.*

506. *Ἀμελγόμεναι δ' ἀντὶ τοῦ πιεζόμεναι ἤτοι πιέζουσαι.*

507. *Πύλῃσιν· τουτέστι τοῦ πνεύμονος ταῖς πύλαις ἢ τῇ ἀρχῇ τοῦ λαιμοῦ, ἤτοι τῷ φάρυγγι, ἢ τοῦ ἥπατος, ἢ τοῦ στομάχου.*

509. *Πέριξ δ' ἐπενήνοθε γαστρὸς ἀντὶ τοῦ ὅτε τῷ στόματι τῆς κοιλίας ἐπίκειται λαμβάνουσα τὴν προσφάτως ἐπενεχθεῖσαν τροφὴν, τὸ δ' ἐπενήνοθεν ἀντὶ τοῦ ἐπίκειται, πάλιν δ' ἀνέδραμεν ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ ἐπὶ τὸ ἑνικόν.*

510. *Νέην δ' ἐπενείματο δαῖτα, ἤτοι ἣν ἄρτι ἔφαγε, διεμερίσθη καὶ ἐπεβοσκήθη.*

511. *Τῷ σὺ, ἤτοι τῷ καταπίνοντι τὴν βδέλλαν νείμειας ὅ ἐστι δοίης συνημμένην τῷ ὄξει ψυχρὰν πόσιν.*

512. *Χιονόεσσαν γὰρ τουτέστιν ὑπὸ χιόνος παγεῖσαν.*

513. *Καὶ τὸ νέον βορέῃσι παγέντος ἀντὶ τοῦ νεωστὶ βορείαις πνοαῖς παγέντος τοῦ κρυστάλλου.*

514. *Γυρώσαιο ἀντὶ τοῦ σκάψειας, ὀρύξειας, καθαλμέα δὲ βώλακα τὸν ὑφάλμυρον βῶλον τῆς γῆς, λέγει δὲ τὸ ἅλας, ἢ τὸν ὀρυκτὸν ἅλα· ἐν ἁλμυροῖς γὰρ τόποις οὐ γίνεται ἡ βδέλλα· διόπερ ποιεῖ τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ πρὸς ἀντιπάθειαν αὐτῆς, ἅλμην δὲ κελεύει πιεῖν Καππαδοκικοῦ ἁλός.*

515. *Ναιομένην δ' ἤτοι πατουμένην, ὁδευομένην, ἠροτριωμένην. Τὸ θαλερὴν δὲ γράφεται καὶ θολερὴν, διότι ὠφελιμός ἐστιν.*

516. *Ἢ αὐτὴν ἅλα βάπτε· ἢ αὐτήν φησι τὴν θάλασσαν, τουτέστι τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, διδόναι πιεῖν, ποτὲ μὲν ἡλίῳ θερμαίνοντα, ποτὲ δὲ πυρί· βάπτε γὰρ ἀντὶ τοῦ ἄντλει, γέμιζε.*

517. *Καὶ ἠελίοις ὀπωρινοῖς, τουτέστι ταῖς ἡμέραις. Τότ' ἠνεκὲς ἀντὶ τοῦ ἐπιπολὺ τῷ πυρὶ θάλψας.*

518. *Ἅλα πηκτόν· τὸν ὀρυκτὸν, τὸν ἐκμέταλλον.*

519. *Καὶ ἐμπίσαις ἀντὶ τοῦ ἐμμίξαις τὴν ἄχνην· λέγει γὰρ τὸν ἀφρὸν, ὅντινα ὁ ἁλοπηγὸς ἀνὴρ συνάγει. Καὶ τὸ νειόθ' ὑφισταμένην ἀντὶ τοῦ κάτωθεν ἐκ βάθους συνισταμένην τοῦ κράματος τῶν ἁλῶν, ἐπὰν οὗτοι μίξιν λάβωσιν· ἰστέον ὅτι οἱ ἁλοπηγοὶ μιγνύουσι τοῖς θαλασσίοις ὕδασι γλυκέα ὕδατα, καὶ συνταράσσουσιν ἀμφότερα, ὥσπερ ἀποπλύναντες τὰ θαλάσσια ὕδατα τοῦ βρώμου τοῖς γλυκέσιν· ἐν γοῦν τῷ ταράσσεσθαι ἀφρός τις ἀναδίδοται, ὅντινα λέγουσιν ἄχνην ἁλός.*

521. *Μὴ μὲν δὴ ζύμωμα κακόν· καὶ γὰρ ζύμωμα εἶπε τὸν μύκητα, ἐπειδὴ ζυμῷ ἔοικε τῆς γῆς, τουτέστι πηλῷ· ὅμοιος γάρ ἐστι βώλῳ γῆς. Ἄλλως· ζύμωμα κακὸν τοὺς μύκητάς φησιν, ἐπειδὴ ἐκ τῆς γῆς γεννῶνται, οὗτοι δ' ὁτὲ μὲν ἐν τοῖς στέρνοις ἀνοιδοῦσιν, ὁτὲ δὲ καὶ περὶ τὸν λαιμὸν ἀνίσταται ἡ ἀπ' αὐτῶν κάκωσις· τότε δ' ἐνεργοῦσιν οἱ μύκητες, ὅταν φυῶσιν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐφώλευσεν ἔχιδνα· ζύμωμα δ' αὐτοὺς ἐκάλεσεν, ἐπειδὴ ἀναζυμοῦνται ἔσωθεν μὴ πεττόμενοι, ἢ ὅτι ὥσπερ ζύμωμά εἰσι τῆς γῆς.*

522. *Ἄγχον· οἱ μέν φασι πόαν τινὰ εἶναι πλησίον τοῦ φωλεοῦ τῆς ἐχίδνης φυομένην, καὶ τὸν ἆσθμα αὐτῆς ἀνιμωμένην αὐτὴν, ἄλλοι δ' ἐκ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ ὄφεως. Τὸ δὲ πολλάκι μὲν στέρνοισιν ἀνοιδέον, καθὸ βρωθέντες οἱ μύκητες ἀνοιδοῦσιν ἐν γαστρί. Καὶ τὸ εὖτ' ἐπὶ φωλεύοντα ἀντὶ τοῦ· ὅτε τραφῇ περὶ τὸν φωλεύοντα βαθὺν ὁλκὸν τῆς ἐχίδνης, ἤτοι περιφραστικῶς περὶ τὸν βαθὺν φωλεὸν τῆς ἐχίδνης.*

524. *Ἰὸν ἀποπνεῖον ἤγουν τὸν ἰὸν αὐτῆς ἀποπνέον τῶν στομίων τῆς ἐχίδνης· γράφεται δὲ καὶ ἀνικμάζον, τουτέστιν ἀνιμώμενον καὶ ἀναπῖνον τὸν ἰόν· καὶ τὸ ἀποφώλιον ὅ ἐστι χαλεπὸν ἆσθμα, τουτέστι τὴν χαλεπὴν πνοὴν τῆς ἐχίδνης τῶν στομίων.*

525. *Κεῖνο ποτὸν καὶ ζύμωμα· τοὺς μύκητας ἀδιαφόρως ζύμωμα καλοῦσιν.*

526. *Παμπήδην ἀντὶ τοῦ πανταχοῦ, οἱ πλεῖστοι· ἢ καθολικῶς μύκητας ὅλκους καλοῦσιν, οἱονεὶ ἀμανίτας. Οὔνομα κέκριται ἄλλο· πολυώνυμον γάρ ἐστι τὸ ζύμωμα· ὃ γὰρ καλεῖται ζύμωμα, μύκης, ἀμανίτης, βῶλος.*

527. *Σύ γ' ἢ ῥαφάνοιο· δίδου φησὶ τὸν καυλὸν, ἤτοι τὴν κεφαλὴν τῆς κράμβης, τουτέστι τὸν ἀσφάραγον, ἐπειδὴ ῥαφάνας τὴν κράμβην φησίν· εὔχρηστον γὰρ πρὸς ἀντιπάθειαν.*

528. *Ἢ ῥυτῆς· ῥυτῆς δ' ἤτοι πηγάνου χλωρὸν, θάλλοντα καὶ χλοάζοντα ῥάβδον, ὅ ἐστι κλάδον, κόψας. Γράφεται καὶ ῥάδικα, οἷον κλῶνα.*

529. *Χαλκοῖο δ' ἤτοι παλαιᾶς χαλκάνθου· προστάσσει γὰρ χαλκοῦ ἄνθος πιεῖν.*

530. *Κληματόεσσαν· κληματίδος φησὶ θρύψον σποδὸν ἐν τῷ ὄξει, τουτέστι ἔμβαλε σποδὸν κλήματος ἐν ὄξει.*

531. *Πυρίτιδα δὲ βοτάνην πύρεθρον καλουμένην. Καὶ βάμματι, ὄξει.*

532. *Τό τε φύλλον, ἤγουν καὶ τὸ τοῦ καρδάμου φύλλον τὸ ἐν ταῖς πρασιαῖς αὐξανόμενον.*

533. *Καὶ Μῆδον δὲ τὸ Μηδικὸν καλούμενον, ἐστὶ δ' εἶδος φυτοῦ. Γράφεται καὶ μῆλον, ἐστὶ δὲ τὸ Μηδικὸν μῆλον, ὅ ἐστι τὸ νεράνζιον. Καὶ ἐμπρίοντα σίνηπι· τὸ τραχὺ ὂν τῇ γεύσει, ἢ παρόσον οἱ κλάδοι τοῦ σινήπεως τραχύτητα ἔχουσιν.*

534. *Οἰνηρὴν δ' ἀντὶ τοῦ οἴνου τρύγα καὶ ὀπτὴν ἐν ὄξει τρίψας δίδου πιεῖν.*

535. *Ἢ καὶ στρουθοῖο πάτον· ἀφόδευμα ὀπτὸν ὄρνιθος κατοικάδος, παραλέλοιπε δὲ τὸ μετὰ τίνος δεῖ πίνειν αὐτό, εἰ μὴ καθάπερ τὰ προειρημένα μετ' ὄξους.*

536. *Βαρεῖαν χεῖρα τὴν δεξιὰν λέγει· ταύτην φησὶ καθεὶς ἐπὶ τὸ ἐμέσαι, ὡς ἐπιτηδειοτέραν μὲν καὶ πρακτικωτέραν, ταύτην οὖν εἰς τὸν φάρυγγα καθιεὶς κατάσχοις τὴν ὅλην κάκωσιν.*

537. *Λιπορρίνοιο· καὶ γὰρ ἡ σαλαμάνδρα ζῶόν ἐστι τετράπουν, μικρὸν ὡς ἡ σαύρα, τῷ χερσαίῳ κροκοδείλῳ ἐοικὸς, ψυχρὸν δὲ τῇ φύσει· διὸ καὶ τὸ πῦρ σβεννύει· οὔτε δέρμα ἔχει, οὔτε λεπίδα, ὅθεν καὶ λιπόρρινον αὐτὸν ἔφη· ῥινὸς γὰρ τὸ δέρμα· ἢ διότι λίπος ἀφίησιν ἀπὸ τοῦ δέρματος· γλίσχρος γάρ ἐστι καὶ λιπώδης, καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὑγρασία ῥεῖν εἴωθεν, ἥτις τὸ πῦρ σβεννύει. Ἄλλως· ἡ σαλαμάνδρα εἶδος ἀσκαλαβώτου, Ἀνδρέας δέ φησιν· κἂν τῷ αἵματι αὐτῆς ἢ χεῖρα ἢ ἐσθῆτα χρίσῃς, ἀβλαβὴς ἔσται ἐκ πυρός. Δυσάλυκτον δ' ἀντὶ τοῦ δύσφευκτον.*

540. *Τὸ δὲ γλώσσης βάθος περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ἡ γλῶσσα ἐπρήσθη· τῶν πινόντων γὰρ φησιν ἡ γλῶσσα παχύνεται.*

543. *Τετράποδες· οὗτοι δὲ σφαλλόμενοι τετραποδιστὶ σύρονται, καθάπερ βρέφη· αἱ γαρ διάνοιαι αὐτῶν ἀμαυροῦνται καὶ ἀφανίζονται.*

544. *Σάρκα δ' ἐπιτροχόωσιν ἀντὶ τοῦ ἐπιτρέχει τῇ σαρκὶ πελιδνότης, ἐξ ἧς ὑγρασία, καὶ ἐπιπορθμευομένης τῆς κακίας ἤτοι σκεδαννυμένης ἢ σκεδαζούσης, καὶ τὰ ἑξῆς· βοήθειαν δὲ διδοὺς ῥητίνην πευκίνην, ἀναμίσγων ταύτην τῷ μέλιτι.*

545. *Σμώδιγγες· αὗται κατὰ σύντηξιν τῆς σαρκὸς στάζουσιν· ἐὰν δὲ στίζουσι γράφηται, καθάπερ οἱ στιζόμενοι· γράφεται γὰρ στίζουσαι, ἵν' ᾖ σημαῖνον τὸ ποικίλως πελιδνοῦσθαι, καθάπερ τοὺς στιζομένους. Καὶ δαιομένης δ' ἀντὶ τοῦ μεριζομένης πανταχοῦ τῷ σώματι.*

547. *Τενθρήνης· τενθρήνην εἶπε τὴν τενθρηδόνα, ζῶον δ' ἐστὶ*

---

40 στίζουσι?

μελιτοποιόν, ὃ ὑπ' ἐνίων λέγεται βέμβιξ, ἔστι δ' ἐμφερὲς μελίσσῃ. Ἄλλως· τενθρήνη εἶδος μελίσσης, ἢ τόπος, ὅπου αἱ μέλισσαι διατρίβουσιν, ὡς εἶναι τὸ μελίσσειον· δύναται δὲ κατὰ συγκοπὴν τενθρηδόνος ἀντὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ. Ὅμηρος (Il. β 756)·

Πρόθοος Τενθρηδόνος υἱός.

ἐπεὶ καὶ ἡ τενθρηδὼν, ὅ ἐστι μελίσσης εἶδος, ποιεῖ ἔργα· παρακελεύεται οὖν ἐκ τούτων τὸ μέλι λαμβάνειν.

548. Ἢ τῆς χαμαιπίτυος τοῦ βλαστοῦ μετὰ κώνων· εἰσὶν οὖν κῶνοι πίτυος οἱ στρόβιλοι· συνεψήσας οὖν φησι τούτους τοῖς φύλλοις τῆς χαμαιπίτυος δίδου πιεῖν. Ἠὲ χαμαιπίτυος· τῆς πίτυος τὰ φύλλα καὶ τοὺς κώνους ἀφεψήσαντα κελεύει τὸν χυλὸν διδόναι πιεῖν, ὁμωνύμως δὲ λέγεται ὁ καρπὸς καὶ ὁ στρόβιλος καὶ ὁ κῶνος. Ἢ τῆς χαμαιπίτυός φησι τῆς βλαστήμονος ἀναμεμιγμένως καθεψήσας τὰ φύλλα καὶ τοὺς κώνους ὅσους ἐθρέψατο ἡ πεύκη, τουτέστι ὅλα ὁμοῦ σύμμικτα ἑψήσας.

550. Ἄλλοτε δὲ σπέραδος· κνίδης σπέρμα καὶ ὀρόβου ἄλευρον κελεύει κόψαντα διδόναι πιεῖν, μετὰ τίνος δ' οὐκ εἴρηκεν. Μυλοεργέι ἀντὶ τοῦ τῷ ὑπὸ μύλης κατεργασθέντι ἀλεύρῳ τοῦ ὀρόβου ξηραίνειν καὶ φρύγειν, καὶ τὰ ἑξῆς.

552. Ἑψαλέην ἤτοι ἡψημένην, ξηρανθεῖσαν ὑφ' ἡλίου, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν κνίδην ἕψων πότιζε μίσγων ἀλεύρῳ ὀρόβου ἢ καὶ κριθίνῳ ἀλεύρῳ μετ' ἐλαίου.

555. Χαλβανόεσσα· καὶ ἡ ῥητίνη καὶ μέλι καὶ ῥίζα χαλβάνης καὶ ὠὰ χελώνης· διδόναι κελεύει ἑψηθέντα ἐπ' ἀνθράκων.

556. Ἀλθαίνει καὶ γέντα· ἐν ἄλλῳ οὕτως· ἀλθαίνει τότ' ἔνερθε πυρὸς ζαφλεγοῖο κεραίης· τὸ γὰρ ἔνερθε πυρὸς ζαφλεγοῖο κεραίης τὸ ἄγαν σφοδρῶς ἐν τῇ σποδιᾷ τοῦ κέρατος ἑψηθῆναι ταῦτα δηλοῖ· κεραία γαρ λέγεται τὸ ἄκρον καὶ ἔσχατον, ἡ χαλβάνη δ' ὀπός ἐστιν ἐκ τῆς ῥίζης τῶν πανάκων πεπηγμένος.

557. Ἁλίοιο· θαλασσίου ἢ ἐνύδρου.

558. Ταχινῇσιν· γράφεται ἥτ' ἄκρῃσι διαπλώει. Πτερύγεσσι δ' ἀντὶ τοῦ ποσίν· τούτοις γὰρ ἐπινήχεται.

559. Οὐρείης ἢ χερσαίης χελώνης, ἢ ὀρεινῆς.

560. Αὐδήεσσαν δὲ διὰ τὴν λύραν, ἣν ἐποίησε τῷ Ἀπόλλωνι ἀντὶ τῶν βοῶν· μισθωτὸς γὰρ ὢν Ἀδμήτου ὁ Ἀπόλλων ἔβοσκεν αὐτοῦ τὰς βόας οὓς ἔκλεψεν ὁ Ἑρμῆς, καὶ φωραθεὶς ἔδωκεν αὐτῷ ἀντίλυτρον τὴν κιθάραν τὴν ἐκ τῆς χελώνης αὐτῷ κατεσκευασμένην, τὴν λεγομένην χέλυν, ὅθεν καὶ λύρα ἐκλήθη, οἱονεὶ λύτρα τις οὖσα ὑπὲρ τῶν βοῶν. Κυτισηνόμου δ' ἐπειδὴ χελώνης εἴδη δύο, ὄρειον καὶ θαλάσσιον, ὧν αἱ ὀρειναὶ χελῶναι ὑπ' ἀνέμων πληροῦνται, ὥσπερ αἱ ὄρτυγες· ἢ τῆς ἐν κυτίνῳ διατριβούσης, κύτινοι δ' αἱ ἐξανθήσεις τῶν ῥοιῶν.

562. Χέλειον ἀντὶ τοῦ ὄστρακον ποικίλον. Καὶ ἀγκῶνας δύο ἤτοι κανόνας, ὅθεν δέδενται αἱ νευραί. Καὶ πέξαις τοῖς ὤμοις· τοῖς ὤμοις φησὶ τοῦ ὀστράκου αὐτῆς δύο παρέθηκε πήγματα, ἃ φησιν ἀγκῶνας.

563. Γερύνων δὲ, βατράχων. Καὶ λαιδροὺς τοὺς ἀναιδεῖς διὰ τὸ

βοᾷν ἀεὶ τῇ φωνῇ τραχυτέρᾳ. Δαμάσαιο, ἑψήσειας. Τοκῆας τῶν γερύνων φησὶ, τουτέστι τῶν μικρῶν βατράχων, τοὺς ἀναιδεῖς. Πράσων ἢ ῥίζας ἠρύγγου, ὅ ἐστιν εἶδος βοτάνης, προσπάσσων ἀμμωνιακὸν καὶ χορτάσας, ὑγιάσεις τὸν κάμνοντα. Ἄλλως· χύτρῳ σκαμμώνιον· τούτοις εἰ κορέσοις τὸν ἄνθρωπον, καὶ θανάτου πλησίον ἐλθόντα σώσεις.

567. Φρύνοιο· περὶ φρύνου διαλέγεται, ὅς ἐστι βατράχου εἶδος, εἰς δὲ τὸ τέλειον λόγον προσληπτέον τὸ τὶς, ἔνιοι δ' ἀγνοοῦντες γράφουσι μετὰ τοῦ ς, δύσφημον ποιοῦντες τὸν λόγον· δύο οὖν γένη εἰσὶ βατράχων, χειμερινοί τε καὶ θερινοὶ, οἱ δὲ χειμερινοὶ ἄφωνοι καὶ θανάσιμοι. Ἢ οὕτως· φρύνου ἀντὶ τοῦ φωνητικοῦ· εἰσὶ γὰρ καὶ κωφοὶ καὶ ἄφωνοι, ὧν πρὸς ἀντιδιαστολὴν εἶπε φρύνου, τουτέστι φωνητικοῦ, οἱονεὶ φώνοιο, ἐστὶ δὲ καὶ ἐμφερὴς βατράχῳ, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς μείζονας ἔχει, ταῖς ῥίζαις δὲ τῶν καλάμων ἢ τῶν θάμνων προσκάθηται ὁ φρῦνος. Θερειομένου δὲ τουτέστιν ἐν θέρει κατεσκευασμένου εἰς δηλητήριον· τὴν ἐπιφάνειαν γὰρ τοῦ δέρματος κεντοῦντες ποιοῦσι τραυματίαν, εἶτα τὸν ἰχῶρα τούτου λαβόντες μίσγουσι βρώσει ἢ πόσει, καὶ οὕτω διδόντες ἀναιροῦσιν· ὁμογενῆ δὲ τὰ ζῷά εἰσιν, ὁ δὲ κωφὸς βάτραχός ἐστιν, ἀλλ' οὐ φρῦνος.

568. Κωφοῖο λαχειδέος· τοῦ ἀφώνου καὶ δασέος.

569. Προσφύεται δὲ, οὐ προσκάθηται. Καὶ μορόεις ὁ κακοποιὸς, ἤγουν ὁ μόρον ἄγων. Καὶ λιχμώμενος ἔρσην ἀντὶ τοῦ ζητῶν ἢ λείχων τὴν δρόσον.

570. Καὶ θερόεις· ἐξ οὗ τῷ θέρει κατασκευάζεται δηλητήριον. Λαχειδέος δασέος, ὡς οἱ πρὶν ἐξηγησάμενοί φασιν, ἢ, ὡς οἴεται ὁ Τζέτζης, πρασίζοντος, λαχανοειδέος, καὶ ἐν συγκοπῇ λαχειδέος. Ἄλλως· λαχειδέος τοῦ δασέος· ἢ μικροῦ, ἐὰν ἐλαχειδέος. Τῶν ἤτοι θερόεις· ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὸν φρῦνον· θερόεις γὰρ οὗτος, ἐπεὶ τῇ θερείᾳ τὸ ἀπ' αὐτοῦ φάρμακον συντίθεται, ὃ δυναμικώτερόν ἐστιν. Ἢ ἔτι καὶ κωφοῖο· μεταβέβηκε ἀπὸ τοῦ φρύνου ἐπὶ τὸν βάτραχον, ἐπεὶ ὁμογενῆ τὰ ζῷά εἰσιν· ὁ γὰρ κωφὸς βάτραχός ἐστιν, ἀλλ' οὐ φρῦνος, δύο δὲ γένη τῶν βατράχων, καὶ ὁ μὲν φθεγγόμενος ἀβλαβὴς, ὁ δὲ κωφὸς θανάσιμος. Ἄγει δὲ χλόον· δηλονότι τῷ φαρμακευομένῳ. Θάψου· ὅτι οἱ φαρμακευθέντες ὠχροὶ γίνονται, ὅτι δ' οὐ πᾶς βάτραχος ἐπιτήδειος, ἀλλ' ὁ ἐν θερμοτέροις διατρίβων τόποις, καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν· τὴν αὐτὴν δὲ πόσιν ἀπ' οἴνου δοτέον· ἡ δὲ θάψος ἐστὶν εἶδος βοτάνης χλωρᾶς, ᾗ προσεικάζει τὴν χροιὰν τοῦ κάμνοντος, τὸ δ' ἆσθμα αὐτοῦ ἀθρόον συνάγεται, καὶ ἡ ἀναπνοὴ δυσώδης ἐστίν.

575. Καί τε σπλήν· καὶ ὁ τῆς λιμναίης καὶ πολυλάλου φρύνης σπλὴν, τῆς βοώσης κατ' ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, τὸ κακὸν βάρος τοῦ ὀλεθρίου ἐκείνου φαρμάκου, τοῦτο γὰρ λείπει, ἤρκεσεν, ἐβοήθησε, τῷ κάμνοντι βρωθεὶς ὀπός.

577. Θυμάρμενον δ' εἶαρ τὸ θυμηρέστατον, τὸ τῇ ψυχῇ ἡρμοσμένον.

578. Αὐτὰρ ὅγ' ἄφθογγος· οὗτος δὲ κέρβερος καλεῖται, ἄφθογ-

---

41 ὀπτός?

γος ὤν· ἐνταῦθα γὰρ περὶ τοῦ ἀλάλου φρύνου διαλαμβάνει, ἐπειδὴ ανω περὶ τοῦ εὐλάλου εἶπεν.

580. Ἄλλοτε δ' ὑγραίνει· φησὶν οὕτω, τουτέστιν ἀγόνους κατασκευάζει τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας διὰ τὸ ἐπιπολὺ ἐξυγραίνεσθαι τὸ σπέρμα, ὥστ' ἐκ τοῦ αὐτομάτου ῥεῖν· ἀγόνους φησὶ τοὺς πίνοντας γίνεσθαι διὰ τὸ διαλύεσθαι τὸ σῶμα καὶ ῥοῶδες γίνεσθαι. Χολόεν στόμα· χολαῖς ὑγραίνει τὸ στόμα, τουτέστι χολῆς ἀποπληροῖ.

581. Καρδιόωντα· ἤτοι τὴν καρδίαν ἀλγοῦντα.

582. Καὶ κατικμάζων ἀντὶ τοῦ καταστάζειν ποιῶν ἄνευ γονῆς.

583. Σκεδάων γυίοισιν ἀντὶ τοῦ σκορπίζων τὸν σπόρον τοῖς μέλεσιν ἀποτελεῖ ἀγόνους τοὺς φαρμακευθέντας, κἄν τ' ἀνὴρ ᾖ, κἄν τε γυνή.

584. Ἀφυσγετὸν δ' ἀντὶ τοῦ πολὺ, δαψιλὲς, ἀφύσιμον καὶ ἀρύσιμον.

586. Ἠὲ πίθου· δεῖ δ' αὐτόν φησιν ἐν πίθῳ διθύρῳ ἐντεθέντα ξηροπυρίαν λαμβάνειν, ὥσπερ οἱ ὑδρωπικοί. Ἐναλθῆ ἤγουν τὸν θεραπείας ἐπιδεόμενον· γράφεται καὶ ἀναλθῆ.

587. Θερμάσαιο ἀντὶ τοῦ θέρμανον. Νήχυτον ἱδρῶ, τουτέστιν ἵν' ἱδρώσῃ τὸν νήχυτον, οἱονεὶ τὸν πολύχυτον, τὸν πολὺν ἱδρῶτα.

588. Αὐξηρῶν, ἤτοι τῶν μεγάλων· γράφεται καὶ οὕτως· ἢ ξηρῶν· τῶν αὐχμηρῶν· Πραξαγόρας δέ φησι τὸ χλωρὸν τῶν καλάμων ἐσθιόμενον ὠφέλιμον ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ φρύνων πεφαρμακευμένοις.

589. Οἴνῳ ἐπεγκεράσαιο· τῷ οἴνῳ φησὶν, ἐν ᾧ τὰ ἀποβρέγματα τῶν ῥιζῶν τῶν καλάμων εἰσὶν, ἢ τοῦ κυπείρου.

590 seq. Τρίβοις πανάπαστον· ἀνάτριψαι αὐτὸν νῆστιν. Ὑποτέτροφε· οἰκεῖ ἐν ταῖς τῶ νκαλάμων ῥίζαις, ἢ ἐτράφη ὑπὸ λίμνην. Οἰκείη, ἤγουν ἑκάστη οἰκειουμένη αὐτοῖς. Ἑρπετὰ νήχει· τοὺς μικροὺς βατράχους λέγει, βατράχων δ' εἴδη δύο, τὸ μὲν κρακτικὸν, τὸ δ' ἄφωνον, ἀμφότερα δὲ θανάσιμα, ἡ δὲ φαρμακεία ἡ διὰ τῶν βατράχων γινομένη ἐστὶν αὕτη· λαμβάνουσι καὶ κατακεντοῦσιν ὅλον τὸ σῶμα, φυλασσόμενοι κατὰ βάθος ποιεῖσθαι τὰ κεντήματα, αὐτὴν δὲ μόνην παίοντες τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς ἀπίσσωτον σταμνίον βάλοντες μικρὸν ὕδωρ ἐπιρραίνοντες, καὶ τὸ ἀπορρέον τούτου συμμίσγουσι βρωτῷ ἢ ποτῷ καὶ οὕτως ἀναιροῦσιν. Νήχει ἀντὶ τοῦ περιπατεῖ· δύο δ' εἴδη κυπείρου ἀρσενικόν τε καὶ θηλυκὸν, φιλόζωον δ' αὐτό φησι διὰ τὸ τὴν ῥίζαν ἔχειν στερεωτάτην. Τρίβοις· περιπάτοις ἀναγκάζει αὐτὸν χρῆσθαι μακροῖς, μήτε βρωτὸν, μήτε ποτὸν προσφέροντα, ξηραίνοντα δὲ τὸ σῶμα, ἵνα κατισχνωθῇ. Καὶ κατατρύσαιο δὲ γυῖα ἀντὶ τοῦ κατίσχνωσον αὐτοῦ τὰ μέλη.

594. Ἐχθομένη δέ σε· καὶ τῆς λιθαργύρου τὸ πόμα θανάσιμόν ἐστι, μάλιστα δ' οἱ περὶ Ἀπολλόδωρον αὐτό φασι δίδοσθαι μετὰ φακοῦ ἢ πισσίου ἢ πλακοῦντος· διὰ τοῦτο γὰρ λανθάνει ὁμοχροῦν· φησὶ δὲ τοῖς ἐνεγκαμένοις παρέπεσθαι βάρος κατὰ τῆς κοιλίας, μετὰ δὲ τὴν μέσην αὐτὴν πνεύματα βορβορίζοντα ἀνειλεῖσθαι, τὰ δὲ μέλη πίμπρασθαι, τὴν δὲ χροιὰν ἐοικέναι μολίβδῳ.

596. *Πνεύματ' ἀνειλίσσοντα*, ἤγουν ἐμπνευματοῖ παραπλησίως στρόφῳ ἢ εἰλίγγῳ.

597. *Εἰλίγγοιο δυσαλθέος*· τῆς κοιλιοστροφίας φησίν.

599. *Οὐ μὴν τῶν οὔρων*· γράφεται καὶ οὐ μὲν τῶν γ' οὔρων ἀντὶ τοῦ τῷ κακωθέντι ὑπὸ τοῦ λιθαργύρου καὶ οὕτω καὶ ἡ τῶν οὔρων ῥύσις κατέχεται, τὰ δὲ μόρια πίμπραται.

600. *Καὶ τὸ εἰδήνατο χροιὴν* ἀντὶ τοῦ ὡμοιώθη.

601. *Τῷ δ' ὅτε μέν*· δύο ὀβολοὺς σμύρνης.

602. *Ἄλλοτε οὔρειον*, ὅ ἐστιν ὀρεινὴν ὑπέρεικον, ἄλλοτε ὁρμίνιον, ἐστὶ δ' εἶδος βοτάνης, ἄλλοτε ὑσσώπου κλάδους.

604. *Κράδην* τὴν ἀγρίαν συκῆν. *Σπέραδός τε σελίνου*· τοῦ ὀρεοσελίνου καλουμένου· φυτὸν γὰρ τοιοῦτόν ἐστι διουρητικόν.

605. *Ἴσθμιον*· ἡ ἱστορία εὔγνωστός ἐστι πᾶσι τοῦ ἀγῶνος τοῦ Μελικέρτου. *Σισυφίδαι* δ' οἱ Κορίνθιοι· ἄγεται δὲ τῷ Μελικέρτῃ ὁ Ἰσθμιακὸς ἀγών, ἐν ᾧ ὁ στέφανος ἦν πρότερον τοῖς νικῶσιν ἀπὸ σελίνου, ὕστερον δ' ἀπὸ πίτυος, γίνεσθαι δέ φασιν ἐπὶ Σίνιδι, τὸν Θησέα διαθεῖναι, οἱ δὲ Ποσειδῶνι τῷ πατρῴῳ θεῷ τελεῖσθαι, οἱ πλεῖστοι δέ φασι τελεῖσθαι τῷ Μελικέρτῃ.

607. *Ῥυσίμῳ*· καὶ γὰρ ῥύσιμόν ἐστιν εἶδος βοτάνης, ἰδίως δ' αὐτὸ εἴρηκε χωρὶς τοῦ ε, ὅ τινες πήγανόν φασιν. *Ἐνομηρέα* δ' ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ μίξας.

609. *Κύπρου*· οἱ μὲν εἶδος φυτοῦ τὴν κύπρον φασίν, οἱ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς Κύπρου νήσου βλαστήματα· καὶ τῆς κύπρου φησὶ τὰ νεοανθῆ βλαστεῖα, καὶ τοὺς τῆς σίδης ἤτοι τῆς ῥοιᾶς.

610. *Κυτίνοιο τὸν ἀνθήμονα καρπὸν μετ' οἴνου τρίψας παράσχε αὐτῷ πιεῖν*· κύτινόν φασι τὸ ἄνθος τῆς ῥοιᾶς, ὅπερ αὐξηθὲν ῥοιὰ γίνεται.

611. *Μὴ μὲν δὴ σμῖλον*· ἡ σμῖλος φυτόν ἐστιν ἐλάτῃ ὅμοιον· διὸ καὶ ἐλατηίδα εἶπε· περὶ δὲ τῆς σμίλου φησὶν Ἀνδρέας περὶ Αἰτωλίαν πληθύνειν, καὶ τοὺς ἐγκοιμηθέντας αὐτῷ ἀποθνήσκειν, ὁ δὲ Θεόφραστος (H. P. III. 10, § 2) περὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν εἴρηκεν, αὐτὸ δὲ μόνον, ὅτι τὰ λόφουρα τῶν ζώων γευσάμενα ἀποθνήσκει, λόφουρα δ' εἰσὶ βόες, ἡμίονοι. Καλλίμαχος δέ·

ἑρπετά, τῶν αἰεὶ τεθράφαται λοφιαί.

612. *Οἰταίην*· τὴν οἴτου αἰτίαν γινομένην, ἢ τὴν ἐν Οἴτῃ φυομένην, ὄρει τῆς Αἰτωλίας.

613. *Χαλικροτέρη* ἀντὶ τοῦ ἀκρατοτέρα πόσις οἴνου πολλὴ παραχρῆμα ἰάσαιτο.

616. *Τὰ μὲν οὖν Νίκανδρος*, ἤτοι καὶ ταῦτα μὲν ὁ Νίκανδρος τῇ ἰδίᾳ κατέθετο βίβλῳ τὰ ἐπίπονα καὶ φαρμακώδη ἑκάστῳ ἀνδρὶ τὰ ἐκ τοῦ μύκητος, λείπει δὲ τὸ γινόμενα ἢ τὰ μύκητος, ὅ ἐστι τὰ δηλητήρια. Ἄλλως· παρ' ἀνέρι, ἢ παρὰ πρὸς τὸ κατέθετο, ἵν' ᾖ παρακατέθετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἐν τῇ ἰδίᾳ βίβλῳ μοχθήεντα ἀντὶ τοῦ ἐπίπονα. Ἢ οὕτως· τῷ ἐπὶ φαρμάκῳ μύκητι κακοπαθοῦντι ἀνθρώπῳ· ταῦτα γὰρ βοηθήματα ἐν τῇ ἰδίᾳ βίβλῳ κατέθετο.

618. *Πρὸς δέ τί σοι*· πρὸς δὲ τούτοις φησὶ βοηθεῖ καὶ ἥστινος τοὺς κλῶνας ἐμίσησεν ἡ Δίκτυννα, λέγει δὲ περὶ τῆς μυρσίνης· φησὶ

γάρ· αὐτὴν ἡ Δίκτυννα μισεῖ, καὶ μόνη αὕτη ἡ μυρσίνη τῆς Ἰμβρασίας Ἥρας οὐχ ὑπεδέξατο τὸ στέφος, τουτέστιν οὐκ ἐγένετο στέφος τῆς Ἰμβρασίας Ἥρας, διότι κάλλους ἕνεκεν εἰς ἔριν διηγέρθησαν αἱ ἀθάνατοι θεαί, ὅτι τὴν Κύπριν ἐκόσμησεν αὕτη ἡ μυρσίνη.

621. Ἰδαίοισιν· ἐν τοῖς τῆς Ἴδης, ἐν τοῖς κατὰ Τροίαν ὄρεσιν. Ἄλλως· καὶ ἡ μυρσίνη φησὶ βοηθεῖ, ἧς τοὺς κλῶνας ἐμίσησεν ἡ Δίκτυννα, καὶ μόνη οὐκ ἐδέξατο τὸ τῆς Ἰμβρασίας Ἥρας στέφος, ὅτι τὴν Ἀφροδίτην ἐκόσμησεν, ὅτε περὶ κάλλους αἱ ἀθάνατοι ἤρισαν θεαί. Ἢ οὕτως· τὴν Ἴδην ἐκόσμησαν αἱ θεοὶ τοῖς ἄνθεσι τῶν βοτανῶν, καὶ ταῖς λόχμαις, ἔνθα διὰ κάλλους εἰς ἅμιλλαν κριθησόμεναι παρεγένοντο. Δίκτυννα δὲ καὶ ἡ Ἄρτεμις λέγεται. Καὶ τὸ τέης, ἥστινος ἐμίσησεν.

622. Τῆς σύγ' ἀπ' εὐύδροιο νάπης· ταύτης οὖν φησι τῆς μυρσίνης τὸ εὐανθὲς ὄφελος· ὁ γὰρ καρπὸς αὐτῆς ὠφέλιμός ἐστι τοῖς πάσχουσιν, ὅ ἐστι τὸν καρπὸν τὸν πορφυροῦν, τὸν συναύξοντα ταῖς χειμεριναῖς νυξὶν, οἱονεὶ τῷ ἔαρι, ἢ τὸν συναύξοντα ταῖς χειμεριναῖς πνοαῖς ἢ ἡμέραις· μᾶλλον γὰρ τῷ χειμῶνι ἀνθεῖν τοῦτόν φησι τὸν καρπὸν, ἀπὸ τῆς εὐύδρου νάπης λαβὼν, καὶ θαλφθέντα ταῖς τοῦ ἡλίου ἀκτῖσι λειώσας, τουτέστι ξηρανθέντα λειώσας, καὶ τὸν χυλὸν δι' ὀθόνης ἢ κυρτίδος ἐκπιέσας δίδου κοτύλην τῷ μέτρῳ πεπληρωμένην ἐν κυάθῳ, ἢ καὶ κοτύλης πλεῖον. Εὐαλθές· τὸ εὐανθὲς ὄφελος.

624. Καὶ ἠελίοιο βολῆς, ἤτοι ταῖς ἀκτῖσιν.

625. Καὶ σχοινίδι κύρτῃ· τῇ ἐκ σχοίνου πεποιημένῃ.

627. Ὀνήιον· ὠφέλιμον.

628. Καὶ ἄρκιον βοηθητικὸν καὶ ὠφελιμώτατον.

629. Ὑμνοπόλοιο· τοῦ ἐν τοῖς ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς καὶ ποιήμασιν ἀναστρεφομένου, τουτέστι ποιητοῦ· ἐν τῷ μεμνῆσθαι τοίνυν ἡμῶν τὸν νόμον φυλάσσοις τοῦ ξενίου Διός· μνῆστιν γὰρ ἀντὶ τοῦ μνείαν.